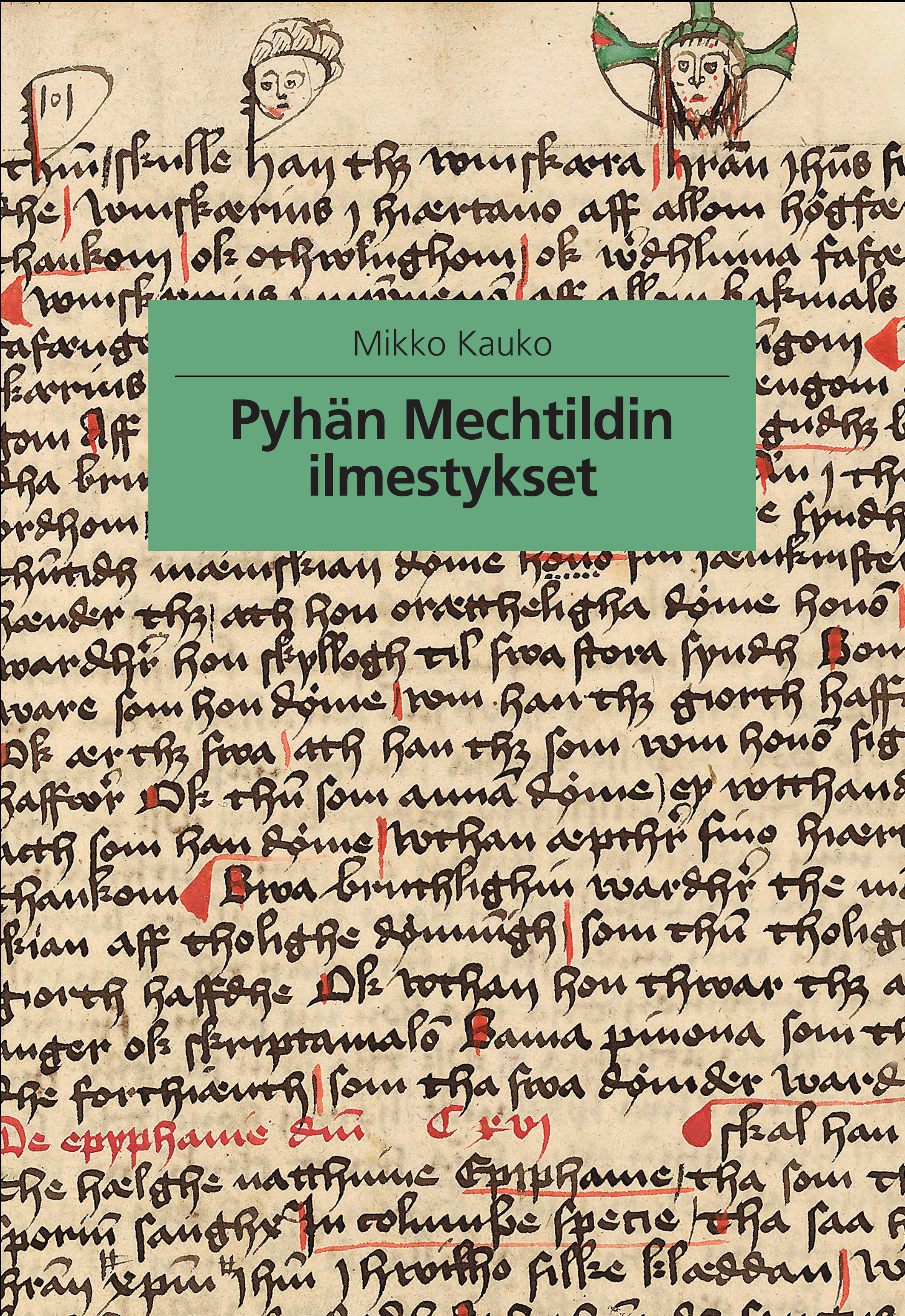
TIETOLIPAS 277 | SKS

Mikko Kauko

Pyhän Mechtildin ilmestykset

TIETOLIPAS 277

Pyhän Mechtildin ilmestykset

Suomentanut ja selittänyt
Mikko Kauko

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura • Helsinki • 2022

TIETOLIPAS 277

Teos on Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran nimeämien asiantuntijoiden tarkastama.

Mikko Kauko https://orcid.org/0000-0001-8535-7591

Ulkoasu: Markus Itkonen
Kannen kuva: Tukholma, Kuninkaallinen kirjasto, A 13, 16r.
Kannen suunnittelu: Eija Hukka
Taitto: Maija Räisänen
EPUB: Tero Salmén

ISBN 978-951-858-593-3 (nid.)
ISBN 978-951-858-594-0 (EPUB)
ISBN 978-951-858-595-7 (PDF)

ISSN 0562-6129 (nid.)
ISSN 2670-2584 (verkkojulkaisut)

DOI https://doi.org/10.21435/tl.277

Teos on avoimesti saatavissa osoitteessa
https://doi.org/10.21435/tl.277
tai lukemalla tämä QR-koodi mobiililaitteella.

Hansaprint Oy, Turenki 2022

Sisällys

https://doi.org/10.21435/tl.277

Esipuhe

Mechtildin ilmestysten käännös- ja tutkimustyö on ollut pitkä projekti. Pääosa työstä on tehty koronapandemian sävyttäminä poikkeusaikoina, ja työ on ollut nykyajan apuvälinein ja mukavuuksinkin vaativaa. Omat haasteensa tämän tekstin kanssa oli toki jo keskiajan puurtajillakin. Naantalin luostarin ahkera veli Jöns Budde käänsi Mechtildin ilmestykset latinasta ruotsiksi vuonna 1469, ja laatimassaan jälkikirjoituksessa hän kuvaa käännösprosessin vaikeutta, omaa uupumustaan sekä itseltään pyhimykseltä saamaansa ihmeellistä apua. Ilmestysten syntyprosessi oli raskas myös Mechtild von Hackebornille itselleen, joka 1290-luvulla kärsi ilmestyksiä saadessaan kovista päänsäryistä ja muista vaivoista.

Mechtildin ilmestysten käännöstyön nyt valmistuessa haluan kiittää tahoja, jotka ovat mahdollistaneet työni etenemisen ja loppuunsaattamisen. Rahoittajiani Koneen säätiötä ja Svenska kulturfondenia haluan kiittää tärkeistä apurahoista, jotka mahdollistivat Mechtildin ilmestysten kääntämisen ja tutkimisen kokopäiväisesti yhteensä kolmen vuoden ajan. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraa tahdon kiittää siitä, että se on hyväksynyt käsillä olevan teoksen julkaistavaksi Tietolipas-sarjassa. Kiitän myös Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran valitsemia kahta anonyymiä vertaisarvioitsijaa arvokkaista kommenteista, jotka olivat suureksi hyödyksi. Olen huomioinut ne teosta viimeistellessäni. Lisäksi kiitän Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran edustajia hyvästä yhteistyöstä viimeistely- ja julkaisuvaiheiden aikana. Haluan myös kiittää Tukholman Kuninkaallista kirjastoa, jossa erityisesti Patrik Granholm on ollut avulias. Lisäksi kiitän Turun yliopiston pohjoismaisten kielten oppiainetta ja kieli- ja käännöstieteiden laitosta niiden tarjoamista puitteista. Lopuksi haluan kiittää seuraavia

https://doi.org/10.21435/tl.277

henkilöitä, jotka ovat kukin omalla tavallaan tukeneet, auttaneet tai neuvoneet minua työni eri vaiheissa: kiitos Kirsikka Kauko, Kari Keinästö, Marko Lamberg, Ville Leppänen, Martti Nyman, Jyri Vaahtera, Mari-Liisa Varila ja Camilla Wide.

Toivon, että käsillä olevasta teoksesta koituu iloa ja hyötyä niin tutkijoille ja opiskelijoille kuin muillekin keskiajasta ja hengellisyydestä kiinnostuneille.

Turussa Mikkelinpäivänä 2022
Mikko Kauko

https://doi.org/10.21435/tl.277

Johdanto

Ilmestykset olivat keskiajalla yksi keskeinen uskonnollisen kirjallisuuden laji. Ilmestyskirjallisuus oli usein käytännönläheistä mystiikkaa, ja ilmestyksiä saivat monissa tapauksissa naiset kuten ruotsalainen pyhä Birgitta. Kristillinen mystiikka oli myöhäiskeskiajalla muodissa eri puolilla Eurooppaa. Varsin paljon tällaista kirjallisuutta on peräisin nykyisen Saksan alueelta.

Ruotsin valtakuntaan ja sitä myötä nykyisen Suomen alueelle yleiseurooppalaista kirjallisuutta suodattui eritoten birgittalaisluostarien kautta 1400-luvulla. Merkittävä hahmo kirjallisuuden levittämisessä oli uuttera kääntäjä Jöns Budde, joka vaikutti Naantalin luostarissa ja käänsi erityisesti luostarisisarille suunnattuja tekstejä. Hänen merkittävimpiä käännöstöitään on vuonna 1469 käännetty Mechtildin ilmestykset, joka edustaa 1290-luvun saksalaista mystiikkaa. Nykyisen Suomen alueella vaikuttaneiden henkilöiden laatimia laajempia tekstejä on säilynyt keskiajalta vähän, joten kyseessä on harvinainen ikkuna täkäläisten 1400-luvun luostarisisarten elämään. Samalla teksti on esimerkki keskiaikaisista kulttuurikontakteistamme saksankieliseen maailmaan.

Tämän teoksen kautta kurkistamme Naantalin ja Vadstenan luostarisisarten maailmaan, jossa latina ja kansankieli kulkivat rinnakkain ja yleiseurooppalainen uskonnollinen kirjallisuus suodattui tänne Pohjolaan mukautettuna birgittalaisiin oloihin ja tarpeisiin.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtild von Hackeborn

Hackebornin sukuun kuulunut Mechtild (1241–1299) ja hänen ilmestyksensä edustavat keskiajan saksalaista kristillistä mystiikkaa. Kristillisessä mystiikassa korostuvat kääntyminen omaan sisimpään, henkilökohtainen suhde Jumalaan ja sulautuminen yhteen Jumalan kanssa (Kares 1945, 58–59; Krell & Fiedler 1968, 75–76; Gössmann 1978, 41–42; Lehmijoki-Gardner 2007, 18–19). Keskiajan kristillinen mystiikka oli myöhäisskolastiikan rinnakkaisilmiö, joka oli lähinnä uskonnollinen, ei niinkään filosofinen virtaus kuten skolastiikka (Salomaa 1935, 243). Toisaalta kristillisen mystiikan taustalla on paljon muun muassa platonilaista filosofiaa (Lehmijoki-Gardner 2007, 39 ja 46–47). Saksalaisen mystiikan edustajista mainittakoon Mechtild von Hackebornin lisäksi Hildegard Bingeniläinen (1098–1179), Elisabeth Schönaulainen (1129–1165), Mechtild Magdeburgilainen (noin 1210–noin 1283), Gertrud Suuri (1256–1301), Mestari Eckhart (noin 1260–1327), Heinrich Suso (noin 1295–1366) ja Johannes Tauler (noin 1300–1361).

Koska saksalaisista mystikoista monet olivat naisia (esimerkiksi Lehmijoki-Gardner 2007, 177–188), heidän teoksensa olivat otollista lukemistoa myös täkäläisille birgittalaisille. Birgittalaisessa ajattelussa korostui henkilökohtainen suhde Kristukseen ja Mariaan (Carlquist 2004, 114), minkä vuoksi kristillinen mystiikka oli birgittalaisille monin tavoin otollista materiaalia. Vaikka ilmestykset olivat kirjallisuudenlajina keskiajalla suosittuja, ne eivät olleet ongelmattomia. Esimerkiksi Pariisissa vaikuttanut, toisaalta naismyönteinen teologi Jean Gerson (1363–1429) kritisoi ilmestyksiä ilmiönä ja etsi pyhän Birgitan ilmestyksistä harhaoppisia kohtia (Lehmijoki-Gardner 2007, 257; Ferm 2018, 16). Varsinkin naisten saamia ilmestyksiä pidettiin epäluotettavina, minkä vuoksi Birgitankin ilmestyksille haettiin uskottavuutta miespuolisilta rippi-isiltä (Lamberg 2007, 342–343). Mechtildiltä tällainen patriarkaalinen välittäjä kuitenkin puuttui (Lamberg 2007, 343), mutta silti hänen ilmestyksensä levisivät varsin tehokkaasti ja laajalle sekä käsikirjoituskopioina että painettuina. Niin ollen Mechtildin kaltaisen naismystikon toimintaedellytysten voi katsoa kuitenkin olleen melko hyvät, ainakin suotuisissa olosuhteissa ja tiettyjen rajojen puitteissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Birgittalaisluostareissa naisten rooli oli suuri, joskaan se ei muodostunut niin vahvaksi kuin Birgitta aluksi kaavaili (Lamberg 2007, 280–281). Luostarit olivat naisten harvoja vaikutuskanavia keskiajalla ja tarjosivat heille myös parhaat mahdollisuudet opinsaantiin (Lehmijoki-Gardner 2007, 158 ja 177). Luostarin hierarkiat eivät kuitenkaan yleensä suosineet naisia, sillä ne perustuivat osin sukupuoleen, osin esimerkiksi latinan taitoon (Lamberg 2007, 280 ja 283 ja 288). Sisarten latinan taito lienee ollut suhteellisen puutteellista, joskaan ei välttämättä niin heikkoa kuin usein on ajateltu (Carlquist 2002, 59; Carlquist 2005, 22; Carlquist 2007, 15 ja 134–135; Lamberg 2007, 302). Sisaret eivät aina päässeet kaikkien kirjojen äärelle yhtä helposti kuin veljet, ja birgittalainen naisyleisö lienee ollut suhteellisen oppimatonta (Lamberg 2007, 313–314; Lamberg 2009, 72). Etupäässä käännöksiä lukenut naisyleisö oli useimmiten välittäjän eli (yleensä miespuolisen) kääntäjän tulkinnan varassa, ja tämä oli saattanut tehdä teksteihin poistoja ja muita tulkintaa ohjaavia muutoksia. Kaiken kaikkiaan naiset kohtasivat monia ongelmia pyrkiessään saavuttamaan suuremman oppineisuuden ja vaikuttamaan luostareissa. Palaan tähän problematiikkaan myöhemmin.

Mechtild von Hackebornin[1] elämästä tiedetään pääpiirteet. Hän syntyi kreivilliseen sukuun vuonna 1241, ja jo seitsemänvuotiaana hänet otettiin Rodarsdorfin luostariin Halberstadtin lähellä. Luostarin väki siirrettiin 1258 lähelle Eislebeniä Helftan vuonna 1229 perustettuun nunnaluostariin. Luostarista tuli kristillisen mystiikan merkittävä keskuspaikka, koska siellä päätyivät vaikuttamaan hengellinen maallikko Mechtild Magdeburgilainen ja oppineemmat nunnat Gertrud Suuri ja Mechtild von Hackeborn. Mechtild von Hackebornin vanhempi sisar Gertrud (1232–1291) oli Helftan abbedissana vuodesta 1251 aina kuolemaansa asti. Sekaannusten välttämiseksi on syytä olla tarkkana, koska samassa luostarissa vaikutti samaan aikaan

1 Suomenkielisessä kirjallisuudessa on välillä käytetty muotoa Mecht(h)ild Hackebornilainen (esimerkiksi Lehmijoki-Gardner 2007, 159 ja 184–185; Lamberg 2007, 322). Käytän kuitenkin mieluummin muotoa Mechtild von Hackeborn, koska Hackeborn on aatelinen sukunimi ja Mechtild oli syntynyt ja asui Helftassa. Kiitän Kalle Korhosta, joka kiinnitti huomioni nimiasiaan (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2020).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kaksi Mechtildiä ja kaksi Gertrudia, jotka kannustivat ja innoittivat toisiaan kirjallisesti. Mechtild von Hackeborn kuoli Helftassa vuonna 1299 tai toisen tiedon mukaan (Bromberg 1965, 16) vuoden 1298 lopulla. Viimeiset vuotensa hän sairasteli paljon, pitkään ja loppua kohden yhä pahemmin. Näiden sairauksien aikana hän sai ilmestyksiä, jotka hänen uskottunsa kirjoittivat muistiin. Mechtild näyttää saaneen ilmestyksensä ainakin enimmäkseen siskonsa kuoleman eli vuoden 1291 jälkeen. (Mechtild 1877, I–II; Geete 1899, IV–V; Preger 1962, 116–117; Laurén 1972, 7; Lehmijoki-Gardner 2007, 158–159 ja 184–185.)

Mechtildin ilmestysten eri versiot

Mechtildin ilmestykset ovat säilyneet jälkimaailmalle useina toisistaan poikkeavina versioina. Seuraavassa selostan kokoavasti Mechtildin ilmestysten eri versioiden historiaa. Kokoavaa yleisesittelyä Mechtildin ilmestysten eri versioista ei aiemmin ole ollut olemassa suomeksi, eikä juuri muillakaan kielillä. Esimerkiksi ruotsiksi yleiskuvaa on ollut vaikeaa saada, sillä vaikkapa Laurénin (1972) esityksestä saa sen käsityksen, että Mechtildin ilmestykset olisivat keskiajalla olleet olemassa ainoastaan latinaksi, saksaksi, hollanniksi ja ruotsiksi. Laurénin tutkimuksesta ei käy ilmi esimerkiksi se, että ilmestykset käännettiin keskiajalla myös englanniksi, vaikka englanninkielisestä versiosta on muualla paljon tutkimusta. Tiedot eri versioista ovatkin olleet hajallaan, mutta kansainvälisesti ajatellen tilanne on paranemassa, koska englanniksi on ilmestymässä laaja yleisesitys (Yoshikawa & Mouron: Tulossa), jossa eri maista kotoisin olevat tutkijat käsittelevät Mechtildin ilmestysten erikielisiä versioita ja niiden käyttöä eri maissa. Seuraava suomenkielinen yleisesittely taustoittaa nyt julkaistavaa käännöstä ja käynee pedagogisessa mielessä esimerkistä siitä, millainen keskiaikaisen tekstin versiohistoria saattaa olla.

Mechtildin ilmestykset lienee alun perin kirjoitettu muistiin luonnoksena saksan kielellä, josta ne on sitten pian käännetty latinaksi (Geete 1899, XI; Laurén 1972, 7). Ilmestyksissä on toisaalta yksityiskohtia, jotka viittaavat siihen, että ainakin osa niistä on jo alun perin

https://doi.org/10.21435/tl.277

ollut latinankielisessä asussa (esimerkiksi Mechtild 1877, 245, alaviite I ja 253, alaviite I). Latinankieliseen originaaliin viittaavat kohdat ja oletus saksankielisestä luonnoksesta eivät ole sovittamattomassa ristiriidassa keskenään, koska ensimmäinen kansankielinen luonnos on voinut olla alustava versio, joka on saanut huolitellun asun vasta latinaan käännettäessä.[2] Vanhimmat säilyneet versiot ovat joka tapauksessa latinaksi, ja kaikki säilyneet kansankieliset versiot ovat latinasta käännettyjä. Näin ollen ilmestysten ensisijaisin kieli on latina.

Latinaksi ilmestykset levisivät erilaisina versioina, joista laajimmat käsittävät seitsemän kirjaa. Useimmat käsikirjoitukset ja painetut versiot sisältävät kuitenkin viisikirjaisen tekstin (Geete 1899, XIII). Säilyneistä latinankielisistä käsikirjoituksista kolme vanhinta on 1300-luvulta, ja myöhempiä keskiaikaisia käsikirjoituksia on runsaasti (Geete 1899, XIV). Latinankieliset käsikirjoitukset jaetaan kolmeen ryhmään, joita usein kuvataan kirjaimilla A, B ja C ja joita voi yksinkertaistaen luonnehtia pitkäksi, keskipitkäksi ja lyhyeksi variantiksi. Ryhmän A käsikirjoituksissa on laajin versio, joka käsittää seitsemän kirjaa, joista kaksi viimeistä on lisätty alkuperäiseen kokonaisuuteen jälkeenpäin (Bromberg 1965, 106). Lisätyt kirjat käsittelevät Mechtildin kuolemaa ja Mechtildin siskoa. Ryhmä B on levinnein versio (Bromberg 1965, 108). B-ryhmän käsikirjoituksista puuttuu kirjoista 2–5 useita A-ryhmässä mukana olevia lukuja tai lukujen osia, ja ne edustavat hieman uudempaa perinnettä kuin ryhmä A (Mechtild 1877, XXII; Bromberg 1965, 108). Ryhmän B käsikirjoituksissa on toisaalta usein mukana kolme viidenteen kirjaan sijoittuvaa lukua, jotka puuttuvat ryhmän A käsikirjoituksista (Mechtild 1877, 361, alaviite 1; Bromberg 1965, 108; Laurén 1972, 40). Ruotsin ja Suomen kannalta on kiintoisaa, että kaksi ryhmään B kuuluvaa la-

2 Pyhän Birgitan ilmestysten kohdalla on samantapainen tilanne. Birgitta näyttää kirjoittaneen ensin omakätisen, ruotsinkielisen luonnoksen, josta on säilynyt fragmentteja. Birgitan rippi-isät laativat latinankielisen version Birgitan luonnoksen ja sanelun pohjalta, ja jotkin yksityiskohdat saattoivat tulla ennemmin rippi-isiltä kuin Birgitalta itseltään. Ilmestykset käännettiin varhain latinasta takaisin ruotsiksi. Ruotsin- ja latinankielisten versioiden välinen suhde on siis monimutkainen, eikä aina voida sanoa, kumpi on ensisijaisempi (Widmark 2001, 171–172).

https://doi.org/10.21435/tl.277

tinankielistä käsikirjoitusta on säilynyt Uppsalassa (Laurén 1972, 39). Ryhmän C käsikirjoitukset perustuvat ryhmään B, mutta tekstiä on niissä radikaalisti lyhennetty ja muokattu ja esitysjärjestystä muutettu (Bromberg 1965, 114; Laurén 1972, 39).

Mechtildin ilmestykset painettiin latinaksi monta kertaa jo 1500-luvulla, ensimmäisen kerran Toledossa Espanjassa 1505 (Romero 2017, 587). Vanhin käsiini saama latinankielinen editio julkaistiin Leipzigissa 1510 (Mechtild 1510, sisältää viisi kirjaa). Seuraavina vuosikymmeninä Mechtildin ilmestykset painettiin latinaksi muun muassa Venetsiassa 1522 ja uudelleen 1558 (Mechtild 1558, sisältää viisi kirjaa). Osa myöhemmistä latinankielisistä editioista on valikoimia, joihin ei sisälly koko teos. Näistä mainittakoon Kölnissä 1854 julkaistu kokoelma (Mechtild 1854, sisältää valittuja lukuja viidestä kirjasta). Kovin tuoretta editiota ei ole, sillä modernein latinankielinen editio on julkaistu 1877 (Mechtild 1877, sisältää seitsemän kirjaa). Julkaisupaikkoina sen kansilehdellä mainitaan *Pictavii* ’Poitiers’ssa’ ja *Parisiis* ’Pariisissa’. Editio ei täytä kaikkia nykyisiä filologisia vaatimuksia, mutta sitä pidetään eräänlaisena standardieditiona. Tätä suomennosta ja tutkimusta tehdessäni olen käyttänyt vuoden 1877 editiota. Vanhempiin latinankielisiin editioihin olen tehnyt tarkkoja vertailuja, joista mainitsen alaviitteissä.

Latinasta Mechtildin ilmestykset on jo varhain käännetty useille muille kielille. Keskiajalla ne käännettiin ainakin englanniksi, hollanniksi, ruotsiksi, saksaksi ja osittain katalaaniksi, uuden ajan alussa vielä ranskaksi ja italiaksi. Kuten Romero (2017, 587) toteaa, käännökset germaanisille ja romaanisille kielille eivät ole yllättäviä ottaen huomioon Helftan luostarin sijainnin ja vaikutuspiirin sekä naismystikkojen uskonnollisen merkityksen.

Säilyneistä saksankielisistä versioista yksikään ei edusta alkuperäistä, saksaksi laadittua luonnosta, johon latinankielisen tekstin usein ajatellaan pohjautuvan, vaan kaikki säilyneet saksannokset palautuvat latinankieliseen tekstiin (Laurén 1972, 7). Vanhin painettu saksankielinen versio ilmestyi Leipzigissa 1503 (Mechtild 1503, sisältää viisi kirjaa) eli se on hieman varhaisempi kuin ensimmäinen latinaksi painettu editio. Sama leipzigilainen kustantaja otti saksannoksesta uuden painoksen jo 1508 (Mechtild 1857, XLVI). Varhaisin saksankielinen painos julkaistiin samassa kaupungissa kuin vanhin

https://doi.org/10.21435/tl.277

käsiini saama latinankielinen editio, mutta eri kustantajan toimesta. Toinen, aiemmista riippumaton varhainen saksannos on painettu Thierhauptenissa Baijerissa 1597 (Mechtild 1597, sisältää viisi kirjaa). Painoksen ulkoasuun on panostettu, sillä siinä on esimerkiksi kaksivärinen nimilehti, jossa on tekstiä mustalla ja punaisella. Värilliset painatteet olivat tuolloin vielä harvinaisia: värin käyttö yleistyi laajemmin vasta vuoden 1800 jälkeen, silloinkin etupäässä juuri kaksivärisillä nimilehdillä (Banham 2007, 285). Seuraava Mechtildin ilmestysten saksannos painettiin Kölnissä vuonna 1657 (Mechtild 1877, XIV; Geete 1899, XVII). Tätä suomennosta laatiessani olen huomioinut tarkoin vuosien 1503 ja 1597 saksannoksia. Lisäksi olen tutkinut vuonna 1857 julkaistua saksannosta (Mechtild 1857, sisältää viisi kirjaa). Huomautan käännösten välisistä eroista alaviitteissä.

Hollanniksi Mechtildin ilmestykset ovat säilyneet kahtena versiona. Kummastakin on kuusi käsikirjoitusta, joista vanhimmat ovat 1400-luvulta (Bromberg 1965, 119–123). Kumpikin pohjautuu samaan hollanninkieliseen käännökseen (Bromberg 1965, 129 ja 465), mutta versiot eroavat toisistaan paljon. Toisessa versiossa luvut ovat poikkeavassa järjestyksessä, vahvasti lyhennettyjä ja jako kirjoihin puuttuu (Bromberg 1965, 118). Brombergin editio vuodelta 1965 seuraa erästä viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvaa käsikirjoitusta ja tarjoaa siksi tekstimuodon, joka poikkeaa suuresti esimerkiksi vuoden 1877 latinankielisestä editiosta. Käsillä olevan suomennoksen kannalta Brombergin edition hyödyllisin osa onkin sen filologinen johdanto. Brombergin edition versio ilmestyksistä on oikeastaan niin sanottu *florilegium* eli sitaattikokoelma (Laurén 1972, 93–94).

Englanniksi Mechtildin ilmestykset käännettiin jo 1400-luvun ensimmäisellä puoliskolla nimellä *The Booke of Gostlye Grace* (Voaden 2005, 11; Rydel 2014, 194 ja 200). Englanninkielinen käännös on säilynyt kokonaisuudessaan kahdessa käsikirjoituksessa, joiden keskinäinen suhde on läheinen (Rydel 2014, 194). Mechtildin ilmestykset lienevät tulleet tunnetuiksi Englannissa joko Sionin birgittalaisen luostarin tai Sheenin kartusiaanisen luostarin kautta (Voaden 2005, 11).

Otteita Mechtildin ilmestyksistä on säilynyt keskiajan katalaaniksi, mutta on epäselvää, onko latinasta käännetty katalaaniksi vain nämä otteet vai ovatko ne ainoita säilyneitä osia täydellisemmästä katalaaninkielisestä käännöksestä (Romero 2017, 588–589). Italiaksi

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtildin ilmestykset painettiin ensimmäisen kerran 1589 ja ranskaksi 1623 (Geete 1899, XVII–XVIII).

Otteita ja yksittäisiä lukuja Mechtildin ilmestyksistä myös ruotsinnettiin jo varhain, ja vanhin säilynyt katkelma on vuoden 1420 paikkeilta (Geete 1899, XVIII). Toisaalta yksittäisiä lukuja näyttää käännetyn ruotsiksi vielä vuoden 1500 vaiheilla (Geete 1899, XX). Muut ruotsinnokset ovat vain otteita, ja ainut koko teoksen kattava ruotsinnos on Naantalissa vaikuttaneen Jöns Budden laatima.

Budde laati Mechtildin ilmestysten ruotsinnoksensa Vadstenassa keväällä 1469. On arveltu, että Budde olisi tutustunut tekstiin Saksassa oleskellessaan ja mahdollisesti tuonut latinankielisen kopion mukanaan Vadstenaan, jossa teksti olisi ollut ennestään tuntematon (Nikula 2009, 144). Vadstenassa näyttää kuitenkin olleen jo ennestään Mechtildin ilmestysten latinankielinen käsikirjoitus (Laurén 1972, 45 ja 51). Lisäksi osia tekstistä oli jopa ruotsinnettu jo aiemmin, eli kokonaan ruotsalaisille tuntemattomasta tekstistä ei voinut olla kyse. Tämä ei toisaalta tee mahdottomaksi sitä, että Budde henkilökohtaisesti on voinut tutustua Mechtildin ilmestyksiin juuri Saksassa, eikä sitäkään, että hän toi jonkin tekstikopion mukanaan Saksasta. Pohdinta on osa laajempaa keskustelua siitä, opiskeliko Budde jossakin saksalaisessa yliopistossa tai oleskeliko hän mannermaalla muutoin (Kauko 2015b, 119–121). Palaan Budden mahdollisiin matkoihin ja opintoihin jäljempänä.

Henrik Gabriel Porthan tunsi Budden omakätisen käsikirjoituksen Mechtildin ilmestyksistä, mutta se tuhoutui Turun palossa vuonna 1827. Porthanin kuvailema tuhoutunut käsikirjoitus oli hänen kuvauksensa perusteella vajavainen, koska siitä näyttää puuttuneen lehtiä ja koska se oli *mancum et lacerum* 'viallinen ja rikottu' (Porthan 1867, 143). Se oli Budden vuonna 1480 laatima kopio käännöksestä, jonka hän oli laatinut 1469 (Porthan 1867, 143). Ei tiedetä, miksi Budde on laatinut vanhasta käännöksestään uuden kopion juuri vuonna 1480. Mahdollisesti hänellä alkoi silloin entistä tuottoisampi kausi, sillä useita Budden käännöksiä tiedetään olevan vuosilta 1480 ja 1484 (Lamberg 2007, 377–378). Jos Budde todella tuli aktiivisemmaksi vuoden 1480 paikkeilla, se saattaa liittyä Naantalin luostarissa silloin vallinneeseen epäjärjestykseen. Juuri vuosien 1480 ja 1484 paikkeilta on säilynyt maininta, jonka mukaan luostarin vanhempi

https://doi.org/10.21435/tl.277

väki oli käynyt vähiin, kun taas nuorempi väki oli välinpitämätöntä (Lamberg 2007, 347–348). Entistä suurempi kirjallinen aktiivisuus voisi olla reaktio tuohon tilanteeseen. Toisaalta Budden toiminnasta 1470-luvulla ei juurikaan tiedetä, ja kyse voikin olla vain puutteellisen lähdetilanteen aiheuttamasta vääristymästä. Osa Budden säilyneistä teksteistä on ajoittamatta, ja myöhemmin kadonneita tai vielä Budden töiksi tunnistamattomia käännöksiä on Budde voinut laatia 1470-luvullakin.

Budden käännös on säilynyt meidän päiviimme kopiona ainoastaan yhdessä käsikirjoituksessa. Käsikirjoituksen arkistotunnus on A 13, ja sitä säilytetään Kuninkaallisessa kirjastossa Tukholmassa. Käsikirjoituksen A 13 lehdistä suurin osa on säilynyt, mutta monet niistä ovat kärsineet kosteudesta. Käsikirjoituksen ensimmäinen lehti on pahoin vaurioitunut ja alalaidastaan osittain tuhoutunut, joten tekstin alussa on aukko (Geete 1899, XXXV; Laurén 1972, 15). Seuraavatkin lehdet ovat huonossa kunnossa, ja niiden laidasta on murentunut paloja pois. Käsikirjoitus on ulkoreunastaan kastunut pahasti, ja kosteudesta kärsineet lehtien reunat ovat osittain murenemassa tai murentuneet. Tuho on koskenut kuitenkin vain marginaalia, joten teksti on käytännössä kokonaan luettavissa. Lehdellä 2v on alkuperäinen kirjuri unohtanut välistä yhden sanan, joka on sitten lisätty punaisella marginaaliin. Kun Geete laati ruotsinkielisestä käännöksestä painetun edition vuonna 1899, näyttää marginaalissa oleva sana olleen kokonaan luettavissa, koska Geete (1899, 6 ja 360) lukee sen muodossa *hughswalan*. Nyt sanasta näkyy vain *hswala*(*n*), ja sanan alku näyttää kadonneen marginaalin murentuessa. Tämä osoittaa, että käsikirjoitus on vielä Geeten aikana ollut ainakin jonkin verran nykyistä paremmassa kunnossa.

Käsikirjoituksen lopussa on laajempi aukko eli *lacuna*, sillä 17 viimeistä lehteä on kadonnut. Niistä on pienet suikaleet jäljellä, joten tiedämme, kuinka paljon puuttuvia lehtiä on ollut (Geete 1899, XXXV; Laurén 1972, 15). Takakannen sisäsivulle onkin lyijykynällä kirjoitettu maininta *17 bl. fela i sl.* ’17 lehteä puuttuu lopusta’. Merkinnän on saattanut tehdä tekstiedition 1800-luvun lopussa julkaissut Geete.

Käsikirjoitus A 13 on syntynyt Vadstenan luostarissa, josta se päätyi tuntemattomien vaiheiden kautta Johannes Thomae Bureuksen

https://doi.org/10.21435/tl.277

(1568–1652; valtionarkiston hoitaja, riimukirjoitusten tutkimuksen uranuurtaja) haltuun. Tämä lahjoitti sen välillä Olof Laureliukselle (1585–1670; Västeråsin piispa, Uppsalan yliopiston professori), mutta sai sen sitten takaisin. Käsikirjoituksessa on Bureuksen tekemiä kiinnostavia marginaalimerkintöjä, jotka koostuvat enimmäkseen hänen käsikirjoituksen leipätekstistä poimimistaan harvinaisista tai vanhoista sanoista. Palaan Bureuksen merkintöihin useaan otteeseen käännökseni alaviitteissä. Käsikirjoitus päätyi sitten antiikviteettikollegion haltuun ja sieltä 1780 Tukholman Kuninkaalliseen kirjastoon, jossa sitä edelleen säilytetään. (Geete 1899, XLIV.)

Käsikirjoitus A 13 digitoitiin syksyllä 2020, ja laadukkaat digikuvat ovat vapaasti tarkasteltavissa osoitteessa www.manuscripta.se. Koska käsikirjoitus on murenemistilassa, sen fyysiseen tarkasteluun paikan päällä ei enää juurikaan ole mahdollisuutta, ja käsikirjoituksen huonon kunnon tähden sen digitointikin myöhästyi luvatusta. Näyttipä pahimmillaan siltäkin, ettei kaikkia lehtiä olisi voinut digitoida ollenkaan. Oli erittäin tärkeää, että se kaikesta huolimatta saatiin digitoiduksi, sillä digitointi tekee käsikirjoituksen saavutettavaksi kaikille ja suojelee haurasta käsikirjoitusta käytön aiheuttamalta kulumiselta.

Käännökseni alaviitteissä kommentoin käsikirjoituksen marginaalimerkintöjä ja muita kiinnostavia yksityiskohtia, jotka digitoinnin ansiosta ovat lukijan itsensäkin tarkistettavissa. Käsikirjoituksen huonon kunnon takia en ole voinut tutkia sitä esineenä paikan päällä Tukholmassa. Lisäksi tutkimukseni on tehty lähes kokonaan koronapandemian aiheuttamien rajoitusten vallitessa, jolloin Kuninkaallisen kirjaston käyttö ja jopa matkustaminen Tukholmaan oli rajoitettua. Koska käsikirjoituksen kodikologinen kuvaus tai sen tutkiminen esineenä eivät ole olleet tutkimukseni keskeisenä tavoitteena, on digitoitu versio kuitenkin riittänyt, ja käsikirjoituksen tutkiminen paikan päällä olisi luultavasti tuonut vain vähän lisäinformaatiota. Käsikirjoitusta sekä sen vesileimoja ja vihkorakennetta on aikaisemmin kuvattu muissa yhteyksissä (Geete 1899, XXXV; Laurén 1972, 16–21; Andersson, Hedström & Kauko: Tulossa; www.manuscripta.se).

Juuri häränpääkuvioiset vesileimat ovat vaikuttaneet myös käsikirjoituksen ajoitukseen, jonka Laurén (1972, 20–21) antaa (häränpääkuvioisista vesileimoista Ruotsissa vertaa Åström 2013, 66–72 ja 123–138). Käsikirjoitus A 13 on Geeten (1899, XXXIX–XL) ja Noreenin

https://doi.org/10.21435/tl.277

(1944, 3) mukaan vuoden 1500 paikkeilta, mutta Laurénin (1972, 21) mukaan 1470-luvulta. Koska Budde ruotsinsi tekstin vuonna 1469, on säilynyt käsikirjoitus tehty pian itse käännöstyön jälkeen, jos Laurénin näkemys on oikea. Tukea Laurénin ajoitukselle saattaakin olla, sillä käsikirjoituksen A 13 kolmesta kirjurista yksi on mahdollisesti tunnistettavissa. Kyseessä voisi olla Kristina Hansdotter Brask, joka vaikutti Vadstenan konventissa vuosina 1459–1520. Käsikirjoituksen A 13 käsiala viittaisi ehkäpä suhteellisen aikaiseen ajoitukseen verrattuna muihin Braskin kirjoittamiksi uskottuihin käsikirjoituksiin (Andersson, Hedström & Kauko: Tulossa; vertaa myös Wiktorsson 2015, 124–125, joka ei kuitenkaan yhdistä Braskia tähän käsikirjoitukseen).

Laurén (1972, 26) on sillä kannalla, että säilynyt käsikirjoitus on kopioitu suoraan Budden omakätisestä originaalista ilman välivaiheita. Meille säilynyt käsikirjoitus ei kuitenkaan ole kopio Turun palossa tuhoutuneesta koodeksista, vaan Budden omakätisiä käsikirjoituksia on ollut useampia. Voidaan olettaa, että meille säilynyt teksti on lähellä Budden alkuperäistä muotoilua, eikä siinä luulisi olevan kovin paljon käsikirjoitusperinteen ja kopioinnin aikaansaamia muutoksia, koska se on kopioitu niin pian alkuperäisen käännöksen jälkeen ja vieläpä ilman välivaiheita. Tekstejä käsin kopioitaessa muutoksia tuli tahattomasti tai tarkoituksella käytännössä aina, mikä koskee eritoten sellaisia tekstejä, joiden säilyneet versiot ovat moninkertaisten kopiointivaiheiden tulosta (Jäger 1975, 43). Ero käsikirjoitusten ja painettujen kirjojen välillä ei tässä suhteessa välttämättä ole jyrkkä, sillä myös painetut kappaleet ovat usein tavalla tai toisella uniikkeja, koska käyttäjät tekevät niihin merkintöjä, antavat sitoa niitä uudelleen, niihin tulee vaurioita ynnä muuta (Varila 2016, 56). Varhaiset painokset olivat lisäksi pieniä ja eri painosten välillä on yleensä aina eroja. Käsillä olevan suomennoksen selityksissä nähdäänkin varsin konkreettisesti, miten muutamat Mechtildin ilmestysten painetut versiot poikkeavat toisistaan. On myös vaikeaa osoittaa yksi tietty painettu versio Budden version kanssa yhtäpitävimmäksi, koska yksittäisissä tekstikohdissa Budden teksti vastaa parhaiten milloin minkäkin toisen version muotoilua.

Kuten yllä on huomautettu, Hackebornin suvun Mechtild on helppo sekoittaa toiseen saksalaiseen naismystikkoon Mechtild Magde-

https://doi.org/10.21435/tl.277

burgilaiseen, koska molemmat asustivat samoihin aikoihin Helftan luostarissa (Mechtild Magdeburgilaisesta, Heinonen 2007, 20–24). Jöns Budde kuitenkin sekoitti Mechtild von Hackebornin vielä eri kaimaan. Porthanin siteeraamasta Turun palossa tuhoutuneesta Budden omakätisestä käsikirjoituksesta kävi ilmi, että Budde luuli Mechtildin olleen kotoisin Skotlannista (Porthan 1867, 145). Budde on siten sekoittanut saksalaisen Mechtildin skotlantilaiseen Pyhään Mechtildiin, joka eli vuoden 1200 paikkeilla ja jonka muistopäivä on 12. huhtikuuta (Geete 1899, I).

Eri versioiden vertailusta

Yllä on esitelty Mechtildin ilmestysten eri versioita osittain oman tutkimukseni ja osittain muiden tekemän aikaisemman tutkimuksen perusteella. Olen tutkinut valittuja, merkittäviä erikielisiä versioita, jotka eivät ole suoraan riippuvaisia toisistaan, vaan edustavat tekstitradition eri haaroja ja kuvastavat traditiossa olevaa variaatiota. Päähuomioni on keskiaikaisessa ruotsinnoksessa, joka tunnettiin Naantalissa ja Vadstenassa ja jonka pohjalta olen suomentanut ilmestykset. Muutaman saksan- ja latinankielisen version tarkastelu rinnakkain Budden ruotsinnoksen kanssa on ollut hyödyllistä, sillä versiot poikkeavat toisistaan ja variaation tuntemus auttaa asettamaan keskiaikaisen ruotsinnoksen kontekstiinsa. Vertailu antaa tietoa siitä, mitkä versiot ovat lähellä ruotsinnosta ja siitä, miten tyypillinen Naantalissa ja Vadstenassa käytetty versio kansainvälisesti katsoen on. Vertailu myös osoittaa, että ruotsinnoksen erikoisilta tuntuvat yksityiskohdat eivät aina ole kiinni ruotsintajasta, vaan tulevat usein ruotsintajan alkutekstinään käyttämästä versiosta. Tämä auttaa tunnistamaan ruotsintajan henkilökohtaisen panoksen.

Tarkoin tutkimieni versioiden lisäksi olen perehtynyt muihin versioihin tutkimuskirjallisuuden valossa. Säilyneitä versioita on näet niin paljon, että niiden kaikkien systemaattinen vertaaminen toisiinsa sana sanalta ei ole tämän tutkimuksen puitteissa ollut mahdollista. Se ei toisaalta välttämättä olisi relevanttiakaan, koska osa versioista on varsin lähellä toisiaan. Eri lähteiden arviot eri versioiden määrästä vaihtelevat hieman, mutta esimerkiksi Rydel (2014, 193) mainitsee

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtildin ilmestyksistä olevan olemassa 103 versiota latinaksi ja 195 versiota eri kansankielillä. Teksti oli niin ollen laajalle levinnyt, ja Mechtildiä onkin tutkittu niukasti siihen nähden, kuinka suosittu ja luettu hän oli keskiajalla ja uuden ajan alussa (Rydel 2014, 193).

Digitalisaatio on viime vuosina helpottanut huomattavasti Mechtildin ilmestysten eri versioiden vertailua keskenään, sillä useita edellä mainituista vanhoista editioista löytyy nykyään digitoituina verkosta, ja ne ovat vapaasti käytettävissä. Ennen digitointia ne pääsääntöisesti olivat vaikeasti saatavissa.

Juuri se latinankielinen käsikirjoitus, jota tekstin ruotsintanut Jöns Budde käytti alkutekstinään, ei ole säilynyt nykypäivään saakka, mutta edellä mainitut Uppsalassa säilyneet kaksi latinankielistä käsikirjoitusta (C 198 ja C 522) näyttävät Laurénin (1972, 45 ja 53) mukaan olevan lähellä Budden käyttämää kappaletta. Koska C 198 ja C 522 kuuluvat latinankielisten käsikirjoitusten B-ryhmään (Laurén 1972, 39), on myös Budden versio laskettava B-ryhmään kuuluvaksi. Vuoden 1877 latinankielisen edition julkaisijat mainitsevat esipuheessaan (Mechtild 1877, XIII), että vuonna 1558 Venetsiassa julkaistu editio kuuluu B-ryhmään (heidän terminologiallaan *ad secundam seriem* ’toiseen sarjaan’). Esimerkiksi toisen kirjan kohdalla on useita lukuja, jotka puuttuvat Budden ruotsinnoksesta ja vuoden 1558 editiosta (katso alaviitteitä toisen kirjan kohdalta), mutta ovat mukana muissa tutkimissani Mechtildin ilmestysten versioissa (Mechtild 1503, Mechtild 1510, Mechtild 1597, Mechtild 1857, Mechtild 1877). Budden version kuuluminen B-ryhmään on niin ollen ilmeistä. Lukujen järjestys poikkeaa A-ryhmästä hieman enemmän vuoden 1558 editiossa kuin Budden versiossa (esimerkiksi toisen kirjan luku 21), mistä voitaneen päätellä, että Budden ruotsinnos ja vuoden 1558 editio eivät B-ryhmän sisällä edusta keskenään kaikkein likeisimpiä variantteja.

Jos yksittäisten sanojen kohdalla on eri versioissa eri lukutapoja, yhtäläisyydet ja erot eivät aina noudata jakoa A-ryhmään ja B-ryhmään. Kaksi esimerkkiä valaiskoon asiaa. Toisen kirjan luvussa 26 (Buddella olevan numeroinnin mukaan) sanotaan vuosien 1558 ja 1877 latinankielisissä editioissa äänen kulkevan koko (latinaksi *totus*) talon läpi, kun taas Buddella, vuoden 1510 latinankielisessä editiossa ja tutkimissani saksannoksissa (1503, 1597, 1857) äänen sanotaan kuuluvan kolmen talon läpi tai kolmanteen taloon saakka (latinaksi

https://doi.org/10.21435/tl.277

tertius). Toisen kirjan luvussa 23 (Buddella olevan numeroinnin mukaan) sanotaan vuosien 1558 ja 1877 latinankielisissä editioissa Mechtildin sydämen uppoavan tai sukeltavan Jumalan sydämeen kuin kala (latinaksi *piscis*), kun taas Buddella, vuoden 1510 latinankielisessä editiossa ja tuntemissani saksannoksissa (1503, 1597, 1857) Mechtildin sydän uppoaa Jumalan sydämeen kuin herne (latinaksi *pisum*). Koska vuoden 1558 editio ja Budde edustavat versiota B, niiden olisi luullut seuraavan keskenään samaa lukutapaa, mutta poikkeavan muista. Nyt on kuitenkin niin, että keskenään samaa lukutapaa noudattavatkin vuosien 1558 (ryhmää B) ja 1877 (ryhmää A) latinankieliset versiot, kun taas muut tutkimani versiot ovat keskenään yhtäläiset. Vastaavia esimerkkejä voidaan esittää enemmänkin, joten yksittäisten sanojen lukutapojen kohdalla eri versiot jakautuvat ryhmiksi milloin milläkin tavalla. Tällainen on filologisesti katsoen tavallista sellaisten tekstien kohdalla, joiden käsikirjoitustraditio on laaja. Hyvä esimerkki vastaavasta on Uusi testamentti (katso Metzger & Ehrman 2005).

Filologiassa voidaan eri käsikirjoitusten tai painosten välisistä suhteista piirtää eräänlainen sukupuu (latinaksi *stemma*), jolla kuvataan uudempien tekstivarianttien polveutumista kopioitaessa vanhemmista. Sukupuun haarat ja oksat eivät kuitenkaan aina kasva vain erilleen, vaan voivat myös kietoutua toisiinsa ja kasvaa yhteen. Kopioitsijat ja kääntäjät saattoivat joskus käyttää alkutekstinään kahta tai useampaakin käsikirjoitusta, joiden lukutapoja he kombinoivat uudeksi versioksi. Jos nuo alkutekstit edustivat käsikirjoitusten sukupuussa kokonaan eri haaroja, saattoivat eri traditiot kasvaa yhteen tavalla, joka vaikeuttaa eri käsikirjoitusten tai painosten välisten suhteiden selvittelyä. Myös Mechtildin ilmestysten eri versioiden välillä saattaa jossakin määrin olla kyse tästäkin.

Yksittäisten sanojen kohdalla on myös mahdollista, että kahdella taholla on tapahtunut sama väärinymmärrys. Aiemmin sattuneita väärinymmärryksiä on voitu myös yrittää korjata. Niin ollen jaot ryhmiin tai sukupuun haaroihin kuvaavat tekstiversioita kokonaisuuksina, mutta jotkin yksityiskohdat voivat mennä pääjaon kanssa ristiin. Palataan edellä mainittuun esimerkkiin, jossa on eri versioiden välillä vaihtelua sanojen kala (*piscis*) ja herne (*pisum*) välillä. Sukeltaminen Jumalan sydämeen kuin kala on luontevampi kieli-

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuva kuin se, että sinne sukelletaan kuin herne. Jos herne kuitenkin on alkuperäisempi lukutapa, on mahdollista, että kaksi eri kopioitsijaa on korvannut sen luontevammalla kalalla toisistaan riippumatta. Kumpikin on voinut pitää hernettä virheenä, jonka he ovat pyrkineet korjaamaan ja päätyneet ehkä osittain sattumalta samaan, loogisemmalta kuulostavaan ratkaisuun. Juuri se, että herne on kyseisessä kohdassa oudomman ja epäluontevamman tuntuinen lukutapa, saattaa viitata siihen, että se on alkuperäisempi lukutapa. Filologiset tutkimukset ovat nimittän usein osoittaneet, että kirjurit ja kopioitsijat todennäköisemmin muuttivat kielellisesti vaikeampia ja sisällöllisesti vaikeatajuisempia kohtia helpommiksi kuin päinvastoin (Metzger & Ehrman 2005, 159).

Aivan alkuperäistä versiota ei Mechtildin ilmestyksistä (sen paremmin kuin monista muistakaan vanhoista teksteistä) ole säilynyt, vaan saatavillamme on vain kopioita ja käännöksiä, jotka kaikki poikkevat toisistaan. Aina ei ole niin, että vanhimmat säilyneet versiot edustaisivat alkuperäisintä lukutapaa, vaan vanhoja lukutapoja on voinut säilyä myöhäisissäkin versioissa. Alkuperäisin lukutapa ei myöskään välttämättä ole kaikista näkökulmista katsottuna ”oikein” lukutapa. Ehkä merkittävin lukutapa onkin se, joka on levinnein, luetuin ja käytetyin. Nykytutkimuksessa voidaankin alkuperäisen tekstimuodon sijaan tai lisäksi kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, mikä tekstivariantti oli laajimmin saatavilla ja luetuin tietyssä paikassa tiettyyn aikaan (Metzger & Ehrman 2005, 249). Suomalaisen yleisön kannalta voisi ajatella, että relevantein Mechildin ilmestysten lukutapa on Buddella ruotsiksi oleva, koska sen lukutavan tunsi Budden yleisö Naantalissa ja Vadstenassa. Jos 1290-luvulla alun perin muistiin merkittyä lukutapaa ei täällä tunnettu, se ei välttämättä ole meidän kannaltamme ”arvokkain” variantti. Kukin säilynyt versio on uniikki ja yhtä arvokas kuin toisetkin. Käyttäjille juuri heidän käyttämänsä versio oli se, joka teki vaikutuksen, herätti ajatuksia tai opetti. Vaikka vanhin ei tarkoitakaan ainoaa oikeaa, silti on relevanttia pohtia, mikä lukutapa mahtaa olla alkuperäisin tai vanhin.

Filologinen ajattelu[3] on viime vuosikymmeninä osittain muuttu-

3 Filologian käsite ja ala on eri aikoina ja eri maissa ymmärretty osittain

https://doi.org/10.21435/tl.277

nut niin, että tekstin alkuperään keskittyvä näkökulma on vaihtunut kiinnostukseen tekstin käyttäjään ja käyttöön, jolloin kaikki yksittäiset säilyneet versiot ovat saaneet itseisarvon, kun ne ennen olivat lähinnä välineitä alkuperäisen tekstimuodon etsinnässä (Wendt 2006, 266–267). Filologi David Greetham (2007, 26–27) antaa muutoksesta havainnollisen esimerkin. Hän oli 1970-luvulla mukana editoimassa *De proprietatibus rerum* -nimisen tekstin keskienglanniksi laadittua käännösversiota. Yksi säilyneistä käsikirjoituksista on huolimattomasti laadittu ja täynnä poistoja, lisäyksiä, muutoksia ja huomautuksia. Säilyneitä käsikirjoituksia vertaamalla pyrittiin löytämään keskienglantilaisen tekstin mahdollisimman alkuperäinen muoto, ja kuvatunlainen käsikirjoitus oli siihen tarkoitukseen lähes käyttökelvoton. Greetham (2007, 27) kuitenkin toteaa, että samaa käsikirjoitusta voi nykyään pitää kiehtovan autenttisena dokumenttina, joka kertoo tekstin käytöstä ja käyttäjistä. Tällainen käsikirjoitus on arvokas lähde tutkittaessa, ketkä tekstiä ovat ajan mittaan lukeneet, miten he ovat siihen suhtautuneet ja miten he ovat sitä käyttäneet. Tekstin myöhemmän käytön tutkimus on yhtä mielekästä kuin mahdollisimman alkuperäisen tekstimuodon etsiminen, ja kaikki säilyneet käsikirjoitukset ovat yhtä arvokkaita, vaikka niiden kunkin käyttökelpoisuus vaihteleekin sen mukaan, mistä näkökulmasta tekstiä kulloinkin halutaan tutkia (Wendt 2006, 268–269). Onkin hyvä huomata, että uudenlaiset filologiset näkökulmat eivät sulje pois kiinnostusta myös perinteisempiin filologisiin tutkimuksiin (Mårtensson 2022, 15). Greetham (2007, 30) havainnollistaa erilaisia filologisia näkökulmia vielä yhdellä esimerkillä. Lisäyksiä ja muutoksia sisältävä Shakespearen näytelmän teksti poikkeaa siitä, mitä Shakespeare alun perin kirjoitti, mutta kertoo siitä, millainen näytelmä käytännössä on ollut, kun sitä on esitetty näyttämöllä. Samalla tavalla Jöns Budden ruotsintama Mechtildin ilmestykset poikkeaa siitä, millaiseksi teksti alun perin 1290-luvulla muotoiltiin, mutta kuvaa sitä, millaisen tekstin Naantalin tai Vadstenan sisaret 1400-luvun jälkipuoliskolla kohtasivat.

eri tavoin. Itse käsitän filologian alan laajaksi (Lönnroth 2016; Lönnroth & Siponkoski 2017). Esimerkiksi Ruotsissa filologian ala on nähty välillä kapeammin. Tuore pohdinta aiheesta on Wendt 2022.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Saman tekstin toisistaan poikkeavien käsikirjoitusten vertaaminen toisiinsa on vaativaa varsinkin, jos käsikirjoituksia on säilynyt paljon (yleisluontoinen ja terminologinen esitys erilaisina variantteina säilyneistä teksteistä tutkimuskohteina on Wendt 2006). Jos on säilynyt useita vaihtoehtoisia lukutapoja, ei aina voida sanoa, mikä niistä on aidoin ja alkuperäisin, vaan voidaan tulkita, että meille on säilynyt muutama vaihtoehtoinen, keskenään yhtä ”oikea” variantti (Greetham 2007, 28). Vielä vaativampaa on erikielisten käännösten vertaaminen, sillä käännösversiot ovat monisyinen tekstiryhmä. Täydellinen vastaavuus alkutekstin ja käännöksen välillä on oikeastaan mahdottomuus: käännettäessä jotakin jää aina pois samalla, kun jotakin uutta ilmestyy mukaan. Syntynyt käännös on siten aina uusi, uniikki teksti, vaikka se pohjautuukin lähtötekstiin. (Wollin 2020, 32 ja 36–37.)

Jöns Budde ja hänen tuotantonsa

Maamme keskiajan harvinaislaatuista hahmoa Jöns Buddea on kutsuttu Suomen ensimmäiseksi kirjailijaksi sekä ruotsalaisen kielialueen ensimmäiseksi nimeltä tunnetuksi ammattimaiseksi kääntäjäksi, jolta on säilynyt laaja tuotanto. Tavallaan osuvin luonnehdinta Buddesta lienee näiden näkemysten välillä. Koostuuhan Budden tuotanto lähes yksinomaan käännöksistä ja vain marginaalisessa määrin alkuperäisteksteistä, mutta samalla Buddella voidaan nähdä olevan oma sanoma, ja hän osasi ottaa huomioon kääntämiensä tekstien uuden kontekstin ja käyttötarkoituksen (Lamberg 2007, 173 ja 373; Lamberg 2011, 99). Budden kääntämät tekstit oli usein kirjoitettu muiden sääntökuntien kuin birgittalaisten luostareissa. Ne oli monissa tapauksissa kirjoitettu paljonkin Budden aikaa aikaisemmin ja eri maantieteellisellä alueella, ehkä vielä miesyleisölle. Kun ne käännettiin Budden ajan naantalilaisten tai vadstenalaisten luostarisisarten opetukseksi, saattoivat käännöksillä tavoiteltu sanoma ja niiden vaikutus yleisöön osin poiketa alkutekstin kirjoittajan tarkoittamista silloinkin, kun käännettiin alkutekstille uskollisesti. Budde myös ohjasi yleisönsä tulkintaa haluamaansa suuntaan esimerkiksi lisäämällä teksteihin selityksiä ja painottamalla merkittävinä pitämiään kohtia

https://doi.org/10.21435/tl.277

olemalla paikoin alkutekstiä monisanaisempi. Kääntäjä sai sanomansa tueksi alkuteoksen auktoriteetin, joten kääntäminen saattoi olla tehokas tapa levittää omaakin viestiä (Lamberg 2007, 346; Johansson 2017, 216).

Suurelle yleisölle Jöns Budde on Ruotsissa merkittävyydestään huolimatta lähes tuntematon. Suomessa valistunut maallikko saattaa olla hänestä kuullut, sillä Budden tekstejä on Marko Lambergin (2007) kääntäminä ennestään saatavilla myös suomeksi. Budde on myös nähty näyttelijän välityksellä Turun keskiaikaisilla markkinoilla julistamassa jylhää sanomaansa markkinaväelle. Naantalin kirkon ja hautausmaan liepeiltä puolestaan löytyvät paitsi Buddelle pystytetty muistokivi myös *Jöns Budden tie* ja *Budden polku*. Lisäksi ainakin Naantalin lukion juhlasali ja eräs Åbo Akademin luentosali on nimetty Jöns Budden mukaan. Vaikkapa Mikael Agricolaan verrattuna Budde on silti Suomessakin unohtunut suuruus. Tutkijapiireissä Budde on kuitenkin parin viimeisen vuosikymmenen aikana ollut vilkkaankin keskustelun kohteena.

Yksi syy Budden heikkoon tunnettavuuteen on jo se, että Buddesta henkilönä tiedetään vain vähän mitään varmaa. Enin osa häntä koskevista tiedoista on erilaisten päätelmien varassa. Niitä voidaan tehdä etupäässä hänen oman käännöstuotantonsa pohjalta. Budden käännöksiä tunnetaan ajalta 1469–1491, mutta lähdetilanne on muutoin koko lailla laiha. Budde mainitaan kuitenkin kolmessa asiakirjassa vuosilta 1461–1463 (FMU/DF 3145, 3187 ja 3207). Lisäksi kahdeksan asiakirjan vuosilta 1459–1471 arvellaan käsialan perusteella olevan Budden kirjoittamia (Ahlbäck 1952, 100). Naantalin luostarissa Budde näyttää olleen viimeistään vuonna 1459, koska varhaisin käsialan perusteella hänen laatimakseen uskottu asiakirja (FMU/DF 3108) on päivätty tuona vuonna (Ahlbäck 1952, 100; Lamberg 2007, 256). Varhaisin lähde, jossa Budde mainitaan nimeltä, on puolestaan eräs vuonna 1461 päivätty asiakirja (FMU/DF 3145) (Pipping 1944, 3; Lamberg 2007, 256). Siinä Buddeen ei viitata sanalla *veli*, joten hän on voinut olla vielä noviisi, mutta varmana päätelmää ei voida pitää (Lamberg 2007, 256). Lokakuussa 1462 päivätyssä asiakirjassa (FMU/DF 3187) Buddeen viitataan jo latinankielisellä sanalla *frater* 'veli'. Siitä voidaan päätellä, että hän on syntynyt viimeistään vuonna 1437, koska luostariveljen tuli olla täyttänyt vähintään 25 vuotta (Pipping

https://doi.org/10.21435/tl.277

1944, 3). Eräitä *Jöns Budden kirjaan* sisältyviä kirjoituksiaan Budde on päivännyt vielä vuonna 1491, joten ainakin tuona vuonna hän oli yhä elossa. On mahdollista, että Budde oli syntynyt aiemmin kuin 1437 tai että hän eli pidempään kuin vuoteen 1491, mutta näitä rajavuosia tarkempia varmoja tietoja hänen elinajastaan ei ole.

Asiakirjalähteiden lisäksi meidän aikaamme on säilynyt ainakin yksi Buddeen liittyvä esine. Naantalin seurakunnalle kuuluu 1400-luvulta peräisin oleva ehtoollislautanen, jonka reunuksessa oleva inskriptio kertoo sen olevan Jöns Budden Tukholmassa teettämä (inskription teksti FMU/DF 3848). Lautasen keskellä on kuva birgittalaisveljestä, jonka voidaan ajatella esittävän Buddea itseään (Lamberg 2007, 257; Harjula 2015, 16). Kuvatun birgittalaisveljen kaulasta roikkuu kirjurien käyttämä hohkakivi, jonka voidaan tulkita symboloivan Budden kirjoittajantyötä ja sen hengellistä sisältöä (Harjula 2015, 16–17). Budden tiedetään käyneen Tukholmassa ainakin 1462, ja pateeni eli ehtoollislautanen lienee teetetty suunnilleen tuolloin, vaikka eksplisiittistä mainintaa ajankohdasta ei ole (Klockars 1979, 81; Lamberg 2007, 257). Pateenin lisäksi lahjoitukseen kuului ehtoolliskalkki, joka ei ole enää tallella alkuperäisessä asussaan (Nikula 2009, 134), mutta siitä on säilynyt vanha piirros. Piirroksessa nähdään kalkissa olevan kaksi vaakunaa, jotka on yhdistetty rälssisukuihin Ille ja Renhufvud. (Klockars 1979, 81; Nikula 2007, 182–186.) Vaakunaan ja patronyymiin *Andersson* eli *Andreae* pohjaten on ehdotettu, että Budde olisi voinut olla Anders Sunesson Illen mahdollisesti avioton poika (Nikula 2011, 47). Illeen viittaavaksi vaakunaksi on ajateltu liljaa pitelevä käsi, mutta liljalla on myös neitsyyttä ja siveyttä merkitsevä hengellinen sisältö, ja se tavataan usein nunnaluostareiden symbolina (Lamberg 2007, 258 ja 330). Lisäksi kyseinen vaakuna ei ollut Illen suvun käytössä vielä Budden aikana (Klockars 1979, 81). Koska Anders oli yleinen etunimi, on patronyymiin perustuva päätelmä hataralla pohjalla (Kauko 2015b, 122). Budden aristokraattiset juuret ovat siis epävarmat, mutta kohtalaisen varakkaasta perheestä hänen on täytynyt olla (Lamberg 2011, 99).

Mistä tämä varakas perhe sitten olisi ollut kotoisin? Koska Budde välillä käyttää nimen *Budde* sijasta tai lisäksi nimeä *Räk(k)*, on ehdotettu, että nimistä toinen olisi ollut Jönsin isän kotitilan nimi tai sukunimi ja toinen puolestaan äidin sukunimi tai kotitila (Ahlbäck

https://doi.org/10.21435/tl.277

1952, 141). Nimet viittaavat ainakin Pohjanmaalle, sillä Vöyristä tunnetaan nimi *Gregers Räky* vuodelta 1478, Mustasaaresta *Påual Räck* vuonna 1440, ja Maksamaalta nimi *Rex* (Pipping 1944, 6; Ahlbäck 1952, 142; Murhu 1983, 11; Hummelstedt 2004, 62; Lamberg 2007, 275, viite 33). *Budde* puolestaan esiintyy tilan nimenä Vöyrissä ja Laihialla (Ahlbäck 1952, 142; Murhu 1983, 13). Yhteys Pohjanmaahan ei silti ole yksiselitteinen, sillä kastettujen, vihittyjen ja haudattujen luetteloista tavataan nimi *Budde* ainakin 1700-luvulla lukuisista pitäjistä muualtakin päin Suomea (Kauko 2015b, 124, alaviite 145). Nimiä *Budde* ja *Räk(k)* muistuttavia nimiä tunnetaan lisäksi Ruotsista, Saksasta ja Tanskasta (Kauko 2015b, 124–125).

Yksin nimien perusteella ei Jöns Buddea näin ollen voida sijoittaa kovin tarkasti mihinkään tiettyyn paikkaan. Kielellisten piirteiden perusteella hänet on usein katsottu voitavan sijoittaa juuri Pohjanmaalle, mutta uudempi tutkimus on sillä kannalla, että Budden kielenparsi voi yhtä hyvin viitata myös Varsinais-Suomeen, läntisen Turunmaan ja itäisen Ahvenanmaan saaristoon, läntiselle tai keskiselle Uudellemaalle tai mahdollisesti Satakuntaan (Nikula 2011, 49; Wollin 2011, 23; Wollin 2019, 118). Ulvilan ja Kokemäenjoen seuduille Satakuntaan Budden juuret sijoittaa myös Jaakkola (1959, 353–354), joskin hänen perustelunsa jäävät epäselviksi ja spekulatiivisiksi.[4] Varmana pidetään ainakin sitä, että Budde oli kotoisin itäisestä valtakunnan osasta eli nykyisestä Suomesta (Wollin 2019, 118).

Pohjanmaalle Budden juuret sijoittanut Ahlbäck toteaa itsekin (1952, 143) Budden kielessä olevan myös muualle viittaavia piirteitä. Ne Ahlbäck selittää vaikutukseksi Budden kohtaamasta kirjakielestä tai siitä Turun ja Naantalin seudun puhekielestä, jota Budde kuuli siirryttyään pois kotiseudultaan. Ruotsalainen tutkija Gösta Holm (2000, 40) pitää Ahlbäckin menettelyä metodologisesti arveluttavana, koska tämä ensin selittää Budden pohjanmaalaiseksi ja vasta sitten kehittelee muualle viittaaville piirteille erillisselityksen. Ahlbäck ikään kuin lähtee loppupäätelmästä ja selittää pois siihen sopimatto-

4 Jaakkola oli itse satakuntalainen ja ylikorosti Satakunnan ja satakuntalaisten merkitystä Suomen keskiajan historiassa esittäen spekulatiivisia ja ohjelmallisia väitteitä (esimerkiksi Jussila 2007, 38 ja 41–42), mikä antaa aihetta suhtautua hänen arvioonsa varovaisuudella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

mat seikat, kun Holmin mukaan olisi tullut lähteä puhtaalta pöydältä katsomaan, mihin loppupäätelmiin on mahdollista päätyä. Uudempi käsitys onkin se, että suunnilleen yhtä mahdollisia vaihtoehtoja Budden kotiseuduksi on useampia. Kiinnostavaa on kuitenkin se, että Eskil Hummelstedt, jonka 1940-luvulla laadittu tutkimus julkaistiin vasta postuumisti (Hummelstedt 2004), tuli samankaltaiseen tulokseen kuin Ahlbäck, vaikka molemmat työskentelivät toisistaan riippumatta (Wollin 2011, 21).

Budden tuotannon perusteella on selvää, että hänellä on täytynyt olla sellaista oppineisuutta, jonka saavuttaminen ei ollut mahdollista Suomessa tai Ruotsissa, vaan joka viittaisi mahdollisesti yliopistokoulutukseen. Ruotsissa tai koko Pohjoismaissa ei Budden oppivuosien aikaan vielä ollut yliopistoa, sillä Pohjolan ensimmäiset yliopistot perustettiin Uppsalaan 1477 ja Kööpenhaminaan 1479 Budden ollessa jo urallaan pitkällä (suomalaisten ulkomaisista yliopisto-opinnoista keskiajalla, katso Nuorteva 1997). Oppia Budde on voinut aluksi saada Turun dominikaanikonventissa, mutta lisäopinnot jossakin mannermaisessa yliopistossa vaikuttavat todennäköisiltä (Wollin 2019, 99). Osasta eurooppalaisia yliopistoja on säilynyt matrikkeleita, mutta osasta ne ovat kadonneet, ja lisäksi tiedetään yliopistoissa opiskelleen monia sellaisiakin, jotka eivät virallisesti kirjoittautuneet yliopistoon, eivätkä siksi näy matrikkeleissa (Gallén 1968, 42; Jucknies 2015, 33). Greifswaldin yliopiston matrikkelista löytyy 17. helmikuuta 1468 yliopistoon kirjoittautunut veli Johannes Budde, jonka sanotaan olevan *ordinis Predicatorum* eli dominikaani (Grotenfelt 1902, 291). Meidän Jöns Buddemme ei ollut dominikaani, mutta toisaalta kaikki matrikkelissa esiintyvät dominikaanit ovat matrikkelissa peräkkäin, joten on mahdollisuuksien rajoissa, että Budde olisi erehdyksessä merkitty dominikaaniksi useita nimiä mekaanisesti kerralla lueteltaessa (Nikula 2009, 141). On myös ehdotettu, että ilmoittamalla olevansa dominikaani Budde pääsi helpommin kirjoittautumaan ja siten nauttimaan yliopiston privilegioista (Nikula 2009, 142). Dominikaanimainintaan olisi voinut vaikuttaa sekin, että Budde mahdollisesti kävi dominikaanien koulua Turussa (Kauko 2015b, 120). Koska myös Greifswaldin omassa väestössä on esiintynyt nimi *Budde*, yliopiston matrikkelissa oleva Johannes Budde saattaa olla sikäläinenkin henkilö (Murhu 1983, 18, alaviite 24).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jussi Nuorteva (1997, 45) on sillä kannalla, että Greifswaldin yliopiston matrikkelin henkilö ei ole suomalainen Jöns Budde. Dominikaanimaininnan lisäksi Nuortevan toinen peruste on se, että Budden tiedetään olleen vuoden 1469 pääsiäisen aikaan Vadstenassa. Budde on kuitenkin voinut ehtiä samana vuonna sekä Greifswaldiin että Vadstenaan. Matrikkelissa oleva vuosiluku 1469 on korjattu vuodeksi 1468, ja on epäselvää, kumpi kirjoittautumisvuosi on oikea (Kauko 2015b, 120–121). Matrikkelimerkinnän perusteella ei voida olla varmoja, että kyseessä on juuri täkäläinen Jöns Budde, mutta myös vasta-argumentit, joita Nuorteva esittää, ovat riittämättömät (Kauko 2015b, 121). Greifswaldin lähellä sijaitsi Marienkronin birgittalainen luostari, jonne Naantalista oli yhteyksiä, joten Greifswald ei olisi Buddelle yllättävä paikka (Klockars 1979, 85).

Ellei Budde kartuttanut ilmeistä sivistystään ja osaamistaan Greifswaldin yliopistossa, niin sitten hän teki sen jossakin muualla. Hänen olisi luullut nauttineen yliopisto-opetusta mieluiten jo aikaisemmin kuin 1468 tai 1469 (Kauko 2015b, 121). Toisaalta tiedetään, että varsin iäkkäätkin kirkonmiehet täydensivät opintojaan yliopistossa, erityisesti oikeustieteen ja teologian aloilla eli niin sanotuissa korkeammissa tiedekunnissa (Klockars 1960, 37; Välimäki 2016, 36–37). Yliopisto-opinnot alkoivat nimittäin aina filosofisesta tiedekunnasta, josta voitiin jatkaa lukemaan lakia, lääketiedettä tai teologiaa, jotka laskettiin korkeammiksi tiedekunniksi (esimerkiksi Gallén 1968, 41–42; Mäkilähde 2019, 23). Ikä ei siis ollut mikään este. Vuonna 1469 Budde on ollut vähintään 32-vuotias.

Budden oppineisuus on johtanut ylilyöviinkin arvioihin, sillä hänestä on tehty ”intoutunut esirenessanssimme kirjallinen vesa”, joka olisi esiintynyt ”suomalaisen humanismin aamuairueena” (Jaakkola 1959, 354 ja 356). Lennokkaat luonnehdinnat kuvastanevat enemmän lausujansa omaa ajatusmaailmaa kuin Buddeen liittyvää todellisuutta. Kehumisen arvoinen Budde silti on, sillä hän näyttää esimerkiksi kirjoittaneen muutamia vanhimpia tunnettuja ruotsinkielisiä heksametrisäkeitä (Nordström 1914, 230; Noreen 1936, 67; Noreen 1942, 71–72 ja 77; Kauko 2015b, 214 ja 218).

Budden tuotannon rajaus ja laajuus on herättänyt paljon keskustelua. Budden varmasti kääntämiksi tiedetyn tekstijoukon lisäksi häneen on filologisin perustein yhdistetty vaihtelevalla varmuudella

https://doi.org/10.21435/tl.277

laajahko ryhmä anonyymejä tekstejä. Budden varmat ja oletetut teokset luetellaan useissa lähteissä, ja Lamberg (2007, 377–378 ja *passim*) esittelee ne suomeksikin. Koska ne eivät kuitenkaan ole kaikille tuttuja tai kaikkien helposti selvitettävissä, ne lienee hyvä luetella tässäkin. Esitys noudattaa pitkälti Noreenin (1944, 2–5) ja Kaukon (2015b, 33–43) antamaa listausta. Tässä luetellaan varsinaiset kirjalliset tekstit. Niiden lisäksi on olemassa jo aiemmin mainitut kahdeksan Budden kirjoittamaksi uskottua asiakirjaa sekä joitakin Porthanilla säilyneitä otteita Turun palossa tuhoutuneesta Budden omakätisestä käsikirjoituksesta. Myös 1400-luvulta säilyneen laajan latinalais-ruotsalaisen sanaluettelon on esitetty kulkeneen Budden käsien kautta (Noreen 1944, 6), mutta on epäselvää, mitä Budde tuolle sanaluettelolle teki vai tekikö mitään (Ejder 1945, 77; Wollin 1992b, 97). Seuraavassa luettelossa olevat tekstit, joiden sanotaan säilyneen Budden omakätisessä käsikirjoituksessa, muodostavat yhdessä koodeksin, joka tunnetaan nimellä *Jöns Budden kirja*.

A) Varmasti Budden kääntämiksi tiedetyt tekstit, jotka ovat säilyneet hänen omakätisenä käsikirjoituksenaan
   1. *Lucidarius* (ruotsiksi Hultman 1895, 1–70; suomennos Lamberg 2007, 28–97)
   2. *Pyhän Julianuksen ja Pyhän Basilissan avioyhteydestä* (ruotsiksi Hultman 1895, 73–88; suomennos Lamberg 2007, 99–112)
   3. *Pyhästä Justinasta ja Cyprianus-velhosta* (ruotsiksi Hultman 1895, 91–95; suomennos Lamberg 2007, 115–119)

B) Varmasti Budden kääntämiksi tiedetyt tekstit, jotka ovat säilyneet muiden kopioimina
   1. *Mechtildin ilmestykset* (ruotsiksi Geete 1899, 3–358; suomennos tässä teoksessa)
   2. *Sielun luostari* (ruotsiksi Dahlgren 1875, 29–136)
   3. *Juuditin kirja* (ruotsiksi Klemming 1853, 145–175)
   4. *Esterin kirja* (ruotsiksi Klemming 1853, 179–204)
   5. *Ruutin kirja* (ruotsiksi Klemming 1853, 207–214)
   6. *Ensimmäinen ja toinen makkabilaiskirja* (ruotsiksi Klemming 1853, 217–328)

https://doi.org/10.21435/tl.277

C) Budden omakätisessä käsikirjoituksessa säilyneet tekstit, joissa tekijää/kääntäjää ei mainita
   1. *Tundalus ja hänen näkynsä ja ilmestyksensä* (ruotsiksi Hultman 1895, 99–121; suomennos Lamberg 2007, 124–145)
   2. *Guidon sielun ilmestyminen* (ruotsiksi Hultman 1895, 125–143; suomennos Lamberg 2007, 149–167)
   3. *Kelvoton piispa Udo, hänen elämänsä ja loppunsa* (ruotsiksi Hultman 1895, 147–155; suomennos Lamberg 2007, 175–181)
   4. *Pyhän Bernhardin mietelmät* (ruotsiksi Hultman 1895, 159–177; suomennos Lamberg 2007, 184–200)
   5. *Pyhästä Albert-piispasta* (ruotsiksi Hultman 1895, 181–183; suomennos Lamberg 2007, 202–203)
   6. *Kahdestatoista kultaisesta perjantaista* (ruotsiksi Hultman 1895, 187–188; suomennos Lamberg 2007, 205–206)
   7. *Pyhästä rouva Kadrinista, Pyhän Birgitan tyttärestä* (ruotsiksi Hultman 1895, 191–229; suomennos Lamberg 2007, 214–254)

D) Kopioina säilyneet tekstit, joissa tekijää/kääntäjää ei mainita, mutta tekijän/kääntäjän uskotaan olleen Budde
   1. *Jumalallisen viisauden mittaaja* (ruotsiksi Bergström 1868–1870, 1–380)
   2. *Ilmestyskirja* (ruotsiksi Klemming 1853, 331–370)
   3. *Luostarielämästä* (ruotsiksi Dahlgren 1875, 3–26)
   4. *Opetus rippi-isille* (ruotsiksi Dahlgren 1875, 151–166)
   5. *Hyvän kuolemisen taito* (ruotsiksi Geete 1900, 255–284)

Osan kohdalla Budden tekijyys on kohtalaisen varma, osan kohdalla taas enemmän tai vähemmän epävarma. Esimerkki suhteellisen varmasta tapauksesta on Suson *Jumalallisen viisauden mittaaja*, joka on säilynyt anonyyminä ruotsinnoksena. Sanavaraston perusteella se näyttäisi olevan Budden laatima (Noreen 1942, 38; Noreen 1944, 56). Teos on varsin laaja, ja siksi jo sen sanaston perusteella voidaan tehdä suhteellisen pitäviä päätelmiä. Sanastolliset seikat saavat tukea useista muista kielellisistä piirteistä. Partisiippien käyttö sekä päätteillä

https://doi.org/10.21435/tl.277

-an, *-else* ja *-ning* muodostettujen verbaalisubstantiivien käyttö viittaavat Buddeen (Ahlberg 1942, 134; Loman 1961, 11). Myös sanajärjestykseen liittyvät seikat ja adjektiivinpäätteen *-er* käyttö viittaavat Buddeen (Larsson 1931, 126 ja 128 ja 130; Ejder 1945, 60). Samaan suuntaan osoittavia viitteitä on niin monta, että Budden tekijyydestä ei juuri liene epävarmuutta (Kauko 2015b, 41 ja 238). Ruotsinnokselle ei myöskään oikein osata esittää Budden sijaan ketään toista varteenotettavaa laatijaehdokasta. Sellainen tilanne ei toisaalta ole harvinainen, koska keskiajan tekstit ovat varsin yleisesti anonyymejä.

Budden teoksia lueteltaessa seurataan useimmiten ruotsalaisen filologin Erik Noreenin (1942, 38–39; 1944, 2–5) laatimaa, yllä esiteltyä teoslistausta, vaikka sitä on joiltain osin myös kyseenalaistettu. Noreen (1942, 36) esimerkiksi sanoo filologisen tutkimuksen osoittavan selvästi, että Ilmestyskirjan anonyymi, keskiaikainen ruotsiksi laadittu käännös on Budden tekemä (myös Laurén 1972, 123, alaviite 102). Tämä on kuitenkin herättänyt paljon keskustelua (Lamberg 2007, 267–268), ja onkin esitetty näkemys, että Ilmestyskirjan ruotsinnos ei olisi Budden työtä, vaan tuntemattoman tekijän vasta Budden ajan jälkeen laatima (Wollin 2018, 31). Noreenin näkemystä ei ole kokonaan hylätty, mutta se katsotaan kiistanalaiseksi (esimerkiksi Pettersson 2019, 133–134; vertaa myös Kauko 2022a, 218–221). Myös *Jöns Budden kirjaan* sisältyvä teksti pyhästä rouva Kadrinista on herättänyt keskustelua. Noreen (1942, 33) katsoo olevan täysin todistettu, että se on Budden kääntämä, mutta ainakin Tiisala (1993, 217) on esittänyt mahdollisuuden, että teksti ei olekaan Budden kääntämä. Epäselvyys tekijyyden suhteen johtuu osaksi siitä, että teksti näyttäisi olevan käsikirjoituksen muuhun sisältöön verrattuna eri ajalta. Smedberg (1918, 13–14 ja 16) on sillä kannalla, että teksti pyhästä rouva Kadrinista olisi myöhäisempi kuin käsikirjoituksen muu sisältö, jonkun Budden nuoremman kollegan vasta vuosisadan vaihteen (noin 1500) paikkeilla Naantalissa laatima. Tätä käsitystä Noreen (1942, 32–33; 1944, 7–10) pitää virheellisenä. Noreenin (1944, 11) mukaan se on vuotta 1484 edeltävältä ajalta ja Laurénin (1973, 25) mukaan jo vuotta 1474 varhaisempi, kun taas käsikirjoituksen muut tekstit ovat varmasti tai todennäköisesti vasta ajalta 1487–1491.

Noreenista poikkeavia kantoja on siis esitetty sekä ennen häntä että hänen jälkeensä, mutta juuri Noreen on se, jonka näkemyksen mu-

https://doi.org/10.21435/tl.277

kaisena Budden ”kaanon” pitkälti esitetään. Noreenista poiketessaan keskustelu on yleensä kulkenut siihen suuntaan, että aivan kaikki Noreenin Budden nimiin panemat tekstit eivät olisikaan Budden työtä. Voidaan kuitenkin spekuloida toiseenkin suuntaan. Periaatteessa ei ole mahdotonta, että on olemassa Noreenilta huomaamatta jääneitä anonyymejä teoksia, joita ei ole vielä osattu yhdistää Buddeen. Konkreettisia attribuointiehdotuksia on kuitenkin tehty hyvin vähän. Erään pyhimyselämäkertoja sisältävän, nimellä *Codex Passionarius* tunnetun käsikirjoituksen on aiemmin ehdotettu olevan osittain Budden työtä ja mahdollisesti kuuluvan Budden varhaistuotantoon (Lamberg 2007, 266 ja 268 ja 377). Käsikirjoitus on ajoitettu välille 1450–1470, ja sitä laatimassa on ollut kaksi henkilöä, joista toisen kielimuodossa esiintyy samankaltaisia piirteitä kuin Buddella (Wiktorsson 2020a, 26). Missään tapauksessa teksti ei ole Budden kääntämä, koska *Codex Passionarius* sisältää kopion legendakokoelmasta, joka on saanut ruotsinkielisen asun jo välillä 1272–1307 (Wiktorsson 2020a, 12). Budden kanssa yhteneviä kielipiirteitä osoittava kirjoittaja on siis ainoastaan kopioinut tekstin eikä laatinut sitä. Nykytiedon valossa hän kuitenkin näyttää olleen aktiivinen kirjuri jo vuosina 1420–1423 (Wiktorsson 2020a, 26). Niin ollen kirjoitus ei voi olla Budden, vaan sukupolven tai parin verran vanhemman kollegan tekoa.

Varsin todennäköistä on joka tapauksessa se, että meille tuntemattomia Budden laatimia käännöksiä on myös kadonnut. Yhden Budden kirjoittaman käsikirjoituksen tiedetään tuhoutuneen Turun palossa vuonna 1827, ja olisi ihme, jos useampi ei olisi joutunut hukkaan.

Mechtildin ilmestykset on tiettävästi Jöns Budden laatimista käännöksistä varhaisin. Se ei kuitenkaan jäänyt ainoaksi Budden työksi, jonka pääroolissa ovat naiset. Naisten merkittävä rooli olikin birgittalaisille luontevaa, mikä näkyi jo siinä, että Birgitan oma uskonnollisuus oli hyvin Maria-keskeistä (Lamberg 2007, 319). Tämä tulee konkreettisesti esille myös Mechtildin ilmestysten ensimmäisessä kirjassa, jossa Maria on läsnä paljon ja esitetään hyvin kunnioittavaan sävyyn.

Pyhä Birgitta oli itsekin vahva nainen ja uskalsi muun muassa kritisoida pappeja (Wollin 1992a, 115; Andersson 2014, 173–187). Hän otti kantaa myös aikansa politiikkaan ja kritisoi kuningas Maunu

https://doi.org/10.21435/tl.277

Eerikinpoikaa (eli Maunu Liehakkoa[5]) (Nyberg 2003, 90–93 ja 99–101). Birgitta kaavaili birgittalaisluostareista varsin naisvaltaisia, mikä erosi paljon ympäröivästä patriarkaalisesta yhteiskunnasta. Lopulta naisten rooli ei tullutkaan niissä aivan niin hallitsevaksi kuin Birgitta alun perin suunnitteli (Lamberg 2007, 279–281). Tämä lienee johtunut siitä, että luostari ei voinut olla kokonaan irrallaan ympäröivän yhteiskunnan hierarkioista, vaikka sinne toisaalta kehittyi myös oma, sisäinen hierarkia (Lamberg 2007, 280 ja 283). Naisten vahva rooli näkyi siinäkin, että abbedissan oli määrä olla koko luostarin pää ja mieskonventin johtajan yläpuolella (Lamberg 2007, 287).

Luostarin sisäinen hierarkia oli kuitenkin moniulotteisempi, sillä se ei määräytynyt ainoastaan sukupuolesta käsin. Latinaa taitamattomat maallikkoveljet ja sisaret erottuivat latinaa osaavista pappisveljistä, ja latinantaito oli siten yksi hierarkiaa määrittävä kriteeri (Lamberg 2007, 288). Toisaalta voidaan ajatella, että Budde viljeli latinankielisiä fraaseja ja sitaatteja opettaakseen asiasisällön ohessa myös latinaa ja rakensi latinan kautta yhteistä identiteettiä tuoden latinaa kunnolla osaamattomat mahdollisimman lähelle oppineiden latinakulttuuria (Kauko 2015b, 191 ja 231; Kauko 2018a, 63 ja 73). Kansankielisten käännöstekstien voidaan itse asiassa ajatella olevan tuon latinakulttuurin osa ennemmin kuin oma erillinen kulttuurinsa, niin syvällä alkutekstien maailmassa ne liikkuivat (Johansson 2015, 225; Johansson 2017, 216; vertaa Andersson 2021, 95). Latinaa haluttiin avata sen sijaan, että siitä olisi tehty mystistä ja maagista (Lamberg 2007, 313), ja Budden käännöstapa on paljolti sidoksissa tähän tavoitteeseen.

Kirjakielen perinne oli latinankielistä tai latinaan paljolti pohjautuvaa, mutta suullinen kommunikaatio tapahtui usein kansankielellä,

5 Maunu Eerikinpojan jälkimaineeseen on vaikuttanut hänen vastustajiensa hänestä antama kielteinen kuva (Åberg 1981 [1978], 134). Juuri Pyhä Birgitta kritisoi Maunua heikoksi ja moraalisesti kelvottomaksi. Nimi Smek (Liehakko) on vastustajien antama ja viittaa hyväuskoisuuteen tai liialliseen myöntyväisyyteen (SAOB 1898–, s.v. *smek*). Nimi on joskus liitetty myös Maunun huhuttuun homoseksuaalisuuteen (Henrikson 1982 [1963]), 141–142). Sama halventava lisänimi on annettu myös vuonna 1419 kuolleelle Strängnäsin piispalle, jonka nimi on esiintynyt muodossa Andreas Smeker (Söderwall 1884–1918, s.v. *smeker*).

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja nämä kaksi tendenssiä sulautuvat yhteen monissa luostariteksteissä (Andersson 2021, 66). Perinteisesti on ajateltu, että kieli valittiin yksinkertaisesti yleisön mukaan: kansankieltä käytettiin, jos kohdeyleisönä olivat puutteellisesti latinaa taitaneet maallikot tai luostarisisaret, kun taas latinaa käytettiin oppineita ja pappeja silmällä pitäen. Andersson (2021, 70) kuitenkin problematisoi tätä näkemystä tuoden esiin, että latina oli perinteisesti dokumentaation kieli, joten ei voida mekaanisesti ajatella, että latinaksi kirjoitettu ei voisi olla ollut suunnattu oppimattomille naisille tai maallikoille. Lisäksi nykyään ajatellaan, että latinaa puutteellisesti osaavien sisartenkin kompetenssi tuossa keskiajan todellisuudessa ratkaisevan tärkeässä kielessä oli parempaa kuin aiempi tutkimus on olettanut (Carlquist 2005, 22; Carlquist 2007, 15 ja 134–135). Toisaalta ainakaan kaikki sisaret eivät ymmärtäneet messussa laulamiensa latinankielisten laulujen sisältöä, ja tekstien ruotsinnoksia ajatellaan laaditun siksikin, että sisarille selviäisi, mitä he kirkossa lauloivat (Carlquist 2002, 59; Lamberg 2007, 302).

Käännöksiä ja yksinkertaistettuja tekstejä tarvittiin luostarissa niitä varten, jotka eivät kylliksi osanneet latinaa (Andersson 2021, 82 ja 85). Birgittalaiset sisaret tarvitsivat omalla kielellään esimerkkejä naisten harjoittamasta hengellisyydestä, ja tähän tarpeeseen vastasivat esimerkiksi juuri Mechtildin ilmestykset, joista sai ottaa malliakin. Mechtildin ilmestysten ruotsinnoksesta voidaan konkreettisesti ja eksplisiittisestikin lukea, että Mechtildin ja hänen konventtinsa oli määrä olla esikuvallisia birgittalaisille lukijoille ja heidän konventilleen. Viidennen kirjan kuudennen luvun lopussa (Geete 1899, 354) on nimittäin Budden lisäämä, muista Mechtildin ilmestysten versioista puuttuva loppukaneetti, jossa Budde sanoo, että lukijan ja hänen konventtinsa olisi luettava rukouksia samalla innolla kuin neljännen kirjan 32. luvussa kuvataan Mechtildin konventissa tapahtuneen. Viidennen kirjan viidennen luvun lopussa (Geete 1899, 353) Budde taas sanoo, että Mechtildin ilmestysten eri kohdista voi oppia paljon hyvää, jos niitä tutkii tarkoin.

Naisten hengellisyyttä käsittelevien tekstien lisäksi birgittalaisluostarin sisaret tarvitsivat esikuviksi kelpaavia vahvoja ja aktiivisia naishahmoja. Sopivia löytyi Vanhan testamentin teksteistä, ja Budde ruotsinsikin naisia kuvaavat Juditin, Esterin ja Ruutin kirjat (Pipping

https://doi.org/10.21435/tl.277

1943, 110; Pipping 1944, 12; Lamberg 2007, 325–326). Tekstien naispäähenkilöt antoivat naisyleisölle mahdollisuuden samastua ja eläytyä esikuvallisiin hahmoihin ja rakentaa sitä kautta identiteettiään. Tällaista tulkintaa on toisaalta kritisoitu hengeltään ”liian feministiseksi”, ja samalla on huomautettu, että ainakaan Judit ei tunnu sopivalta esikuvalta nunnille (Wollin 2018, 31; Wollin 2019, 105).

Millainen henkilö Judit sitten on? Hänen on katsottu innoittavan Raamatun lukijaa vahvaan uskoon ja siihen asenteeseen, että lain noudattaminen ja luottamus Jumalaan kannattavat (Voitila 2008b, 133). Judit on viisas, määrätietoinen, uskossaan luja ja esimerkki viisaasta ja rohkeasta ihmisestä (Voitila 2008b, 138–139). Juditia kuten Esteriäkin on pidetty esimerkillisen urheana ja hurskaana naisena, ja sellaisena hän vertautuu itseensä Neitsyt Mariaan (Lamberg 2007, 326; Voitila 2008b, 141). Tällainen esikuvahan on nunnille pikemminkin erinomainen kuin sopimaton. Judit ja Ester esiintyvät rinnakkain esikuvallisina myös *Naantalin luostarin kirjaan* sisältyvässä *Pyhän Genovevan legendassa* (Kauko 2015b, 58; Kauko & Lamberg 2017, 452). Esikuvallisena Juditia piti myös kirkkoisä Hieronymus, ja Lutherkin näki hänet vertauskuvallisena hahmona (Lamberg 2007, 325; Voitila 2008b, 142). Judit, Ester ja Ruut rinnastuvat kaikki myös Pyhään Birgittaan (Lamberg 2007, 328). Myös Pyhän Birgitan omissa ilmestyksissä (4. kirja, luku 71) Judit mainitaan esimerkillisenä ja ansiokkaana (Andersson 2018, 221 ja 224).

Mitä esikuvaksi sopimatonta Juditissa sitten olisi? Juditin kirjassa naisen roolin voidaan sanoa olevan suurempi kuin yhdessäkään muussa Vanhan testamentin kirjassa, sillä Judit on itsenäinen yksilö naisena miesten hallitsemassa maailmassa (Voitila 2008b, 133 ja 137). Kirjan naiskuva on suorastaan radikaali, mutta kirja on katsottu sopivaksi opetuskäyttöön (Voitila 2008b, 139–140). Aktiivinen ja radikaali naiskuva on ristiriidassa luostaria ympäröineen patriarkaalisen maailman kanssa, mikä selittänee edellä kuvattua kritiikkiä. Sopimattomaksi voinee ehkä katsoa sen, että Judit viettelee ja sitten surmaa Holoferneen, joskin hän tekee sen kansansa puolesta (Voitila 2008b, 135 ja 137). *Jöns Budden kirjaan* sisältyvässä tekstissä *Lucidarius* kuitenkin sanotaan, että sellainenkin rikos kuin tappo on usein itse asiassa hyvä asia, muun muassa silloin, kun Judit surmasi Holoferneen (Lamberg 2007, 57). Viettelyn suhteen on pikemminkin kyse Holo-

https://doi.org/10.21435/tl.277

ferneen himosta kuin Juditin viettelijyydestä, ja Juditin tekojen takana on Jumala (Voitila 2008b, 136–137). Synti olikin miehen haluissa, ei naisessa, joka oli halujen kohteena (Lamberg 2007, 338). Judit on monitasoinen ja monimutkainen hahmo, eikä häntä ole syytä tarkastella mustavalkoisesti.

On esitetty (Wollin 2018, 31), että Budde valitsi käännettäväkseen Ruutin, Esterin ja Juditin kirjat yksinkertaisesti siksi, että ne ovat kiinnostavia kertomuksia ja Budde halusi kertoa hyviä tarinoita. Tämäkin näkökulma lienee paikkansapitävä, ja näitä kolmea Raamatun kirjaa voikin pitää romaaneina (Voitila 2008c, 124, loppuviite 10). Samaan aikaan Budde on saattanut mielellään valita käännettäväkseen tarinoita nimenomaan kiinnostavista raamatullisista naisista, koska yleisönäkin olivat eritoten naiset (vertaa Gallén 1968, 48). On pidetty mahdollisena (Wollin 2019, 114), että Budde käänsi Raamatun kirjoja yksinkertaisesti viihteeksi. Siinä tulkinnassa on yhdytty vanhaan näkemykseen, joka on leimannut osan Budden teoksista ajanvietteeksi, kioskikirjallisuudeksi tai vaikkapa ”romaaninälkää” tyydyttäviksi (Jaakkola 1959, 355; Lamberg 2007, 15). Budden kääntämät Raamatun kirjat voivat toki viihdyttää, mutta Budden tarkoitus on varmasti ollut samalla opettaa yleisöään. Käyttäjästä ja tilanteesta riippuen samaa tekstiä varmasti käytettiin eri tavoin (Lamberg 2007, 18).

Keskiajalla ruotsinnettiin vain pienehkö osa Raamatusta (esimerkiksi Pettersson 2019, 133). Uudesta testamentista käännettiin ruotsiksi Ilmestyskirja ja Apostolien teot. Vanhan testamentin kanonisista kirjoista ruotsinnettiin Mooseksen kirjat, Joosuan kirja, Tuomarien kirja, Ruutin kirja ja Esterin kirja. Deuterokanonisista kirjoista ruotsinnettiin Juditin kirja, Ensimmäinen makkabilaiskirja ja Toinen makkabilaiskirja. Uuden testamentin apokryfeistä ruotsinnettiin vielä Nikodeemuksen evankeliumi. Budde ruotsinsi mainituista varmuudella Ruutin kirjan, Esterin kirjan, Juditin kirjan, Ensimmäisen makkabilaiskirjan ja Toisen makkabilaiskirjan. Mahdollisesti hän käänsi myös Ilmestyskirjan, jonka kääntäjyyskysymys tosin on kiistanalainen, kuten aiemmin mainittiin (Lamberg 2007, 267–268; Wollin 2018, 31; vertaa myös Kauko 2022a, 218–221). On esitetty (Wollin 2019, 105) Budden ruotsintaneen ”perifeerisiä” osia Raamatusta, mutta keskiajan maailmassa Vanhan testamentin ja sen apokryfikirjojen merkitys oli suuri ja ne olivat luetumpia kuin nykyi-

https://doi.org/10.21435/tl.277

sessä luterilaisessa ja profaanissa maailmassa – katolisissa yhteyksissä ovat usein vieläkin. Budden käännösvalinnat ovatkin ehkä luontevampia kuin äkkiseltään saattaa tuntua.

Kuten yllä on tullut ilmi, Mechtildin ilmestykset eivät ole Budden tuotannon ainut teksti, jossa naisten rooli korostuu. Ne eivät myöskään ole Budden tuotannon ainut keskiajan kristillistä mystiikkaa edustava teksti. Mechtildin tavoin saksalaista mystiikkaa edustaa Suson teos *Jumalallisen viisauden mittaaja*, joka johdattaa oman sisimmän tutkiskeluun (Pipping 1944, 18). Mystiikka oli luostarikäsikirjoituksissa yleisesti keskeisellä sijalla, joten kovin poikkeuksellinen ei Budde tässä suhteessa ole (Carlquist 2002, 29). Suson laaja teos sopi birgittalaissisarten lukemistoksi, sillä Suso oli siinä mielessä epätavallinen keskiajan miesmystikko, että hänen ajattelunsa oli lähempänä naismystikoiden ajattelua kuin aikansa oppineita tai pappeja (Lehmijoki-Gardner 2007, 246–247). Suso itsekin ajatteli tärkeimmäksi kohderyhmäkseen nunnat ja korosti siksi naisille sopiviksi katsomiaan hengellisyyden muotoja kuten itsehillintää, nöyryyttä ja kärsivällisyyttä (Lehmijoki-Gardner 2007, 248). Suson teoksissa käsitellään Jeesuksen elämää ihmisenä sekä yliluonnollisia näkyjä, jotka olivat yhteydessä juuri naisten hengellisiin käytäntöihin ja tarpeisiin (Lehmijoki-Gardner 2007, 249). Tässäkin mielessä käännösvalinta oli birgittalaiskontekstissa luonteva. Käännösvalinnan sopivuus Budden muuhun tuotantoon tukee osaltaan muutenkin uskottavaa ajatusta, että anonyymi ruotsinnos on Budden laatima.

Budden teksteistä Mechtildin ilmestykset kuuluvat filologisesti antoisimpiin, koska niistä tunnetaan latinankielisiä versioita ja eri kansankielille tehtyjä käännöksiä, joista monet ovat helposti saatavissa ja joista osa näyttää olevan lähellä Budden suorana alkutekstinään käyttämää versiota. Tilanne ei kaikkien Budden käännösten kohdalla ole näin selkeä ja helppo, vaan muutamien muiden Budden käännösten alkutekstiä ei ole ainakaan toistaiseksi kyetty löytämään tai tunnetut versiot poikkeavat Buddella olevasta variantista paljon. Valaisen tätä esimerkillä, joka kuvastaa sitä, miten vaikeasti hahmotettavia keskiaikaisten tekstien eri versioiden väliset suhteet voivat olla. Samalla se on esimerkki tekstistä, jonka versiohistoria on ollut epäselvä, mutta hiljattain jossakin määrin selkeytynyt.

Esimerkkini on *Jöns Budden kirjaan* sisältyvä lyhyt teksti ”Pyhästä

https://doi.org/10.21435/tl.277

Albert-piispasta", jolle ei tunneta suoraa alkutekstiä (Lamberg 2007, 201). Tekstin Albert lienee saksalainen teologi ja luonnontieteilijä Albertus Magnus (noin 1200–1280) (Frederiksen 2002, 33; Lamberg 2007, 201; Frederiksen 2021, 424). Hän opetti muun muassa Kölnin dominikaanikonventissa, jota voidaan muiden kerjäläismunkistojen oppilaitosten ja katedraalikoulun tavoin pitää yhtenä vuonna 1388 perustetun Kölnin yliopiston edeltäjänä (Groten 1991, 1259; Jucknies 2015, 31–32). Albert-tekstin tavoin monilla Budden teksteillä on yhteys Saksaan. Tämä on linjassa sen kanssa, että Budde on saattanut oleskella Saksassa. Toisaalta Saksa oli täkäläisissä keskiajan olosuhteissa muutenkin tutuimpia ulkomaita, joten mitään yllättävää ei Saksa-yhteyksissä ole (Lamberg 2009, 77–78).

Vaikka Albertia koskevan tekstin täytyy olla alkuperältään saksalainen, vanhimmat säilyneet saksankieliset vastineet ovat eräiden saksalaisten kirkkojen puutauluissa olevien kuvien yhteydessä olevia lyhyitä tekstejä, ja niistäkin vanhin on vasta vuodelta 1672 (Frederiksen 2002, 33; Frederiksen 2006, 151; Frederiksen 2021, 412). Vastaavia tekstejä tunnetaan latinaksi, ranskaksi ja englanniksi (Frederiksen 2021, 422). Budden version lisäksi tekstistä on olemassa kaksi muuta pohjoismaista versiota (Frederiksen 2006, 151 ja 157 ja 195–196). Toinen niistä on tanskankielinen ja Budden käännöstä hieman vanhempi (Brandt 1865, 192–193; Frederiksen 2006, 200–201; Frederiksen 2021, 419–420). Toinen versio on muinaisruotsiksi ja Budden version kanssa suunnilleen samanaikainen tai ehkä vähän nuorempi, joskin sen ajoitus on epävarma (Geete 1904–1905, XXIV ja 415–417; Frederiksen 2006, 196; Frederiksen 2021, 418).

Kaksi muuta pohjoismaista versiota ovat lähellä toisiaan, mutta niiden ja Budden käännöksen välillä on suurehkoja eroja. Nämä kolme tekstiversiota eivät ole suorassa filologisessa suhteessa toisiinsa, ja Budden teksti näyttää palautuvan eri originaaliin kuin muut kaksi (Frederiksen 2006, 196; Frederiksen 2021, 422 ja 426–427). Lamberg (2007, 201) arvelee, että Budden kääntämä teksti saattaa olla kompilaatio useasta lähteestä, mutta arvio ei tunnu Frederiksenin tutkimusten valossa enää todennäköiseltä. Teksti "Pyhästä Albert-piispasta" on esimerkki siitä, että vähemmän tunnettujen, tekstihistorialtaan ja ajoitukseltaan vielä epäselvien tekstien tutkimus etenee koko ajan ja aiempia käsityksiä joudutaan arvioimaan uudelleen. Esimerkki ku-

https://doi.org/10.21435/tl.277

vastaa myös sitä, että sama teksti saatettiin myöhäiskeskiajalla kääntää ruotsiksi kaksi eri kertaa niin, että käännökset eivät ole riippuvaisia toisistaan ja niin, että ne on käännetty toisistaan huomattavasti poikkeavista originaaleista eli edustavat tekstitradition eri haaroja ja variantteja. Toinen esimerkki tästä on niin ikään *Jöns Budden kirjaan* sisältyvä ”Tundalus”, josta on Budden laatiman käännöksen lisäksi toinenkin, neljänä käsikirjoituksena säilynyt ruotsinnos, joka poikkeaa Budden versiosta paljon (Mårtensson 2022, 13 ja 26).

Budden kääntämässä teoksessa *Sielun luostari* on useita viittauksia Mechtildin ilmestyksiin. Niistä voidaan päätellä Budden olettaneen, että Mechtildin ilmestykset ovat lukijan ulottuvilla (Kauko 2015b, 223–224). Viittausten on nähty heijastelevan sitäkin, että Mechtild ja hänen ilmestyksensä olivat lähellä Budden sydäntä (Lamberg 2007, 351). Yksi viittaus Mechtildiin on hyvin tarkka, sillä teoksessa *Sielun luostari* lukijaa kehotetaan lukemaan Mechtildin ilmestysten viidennen kirjan yhdeksättä lukua (Dahlgren 1875, 120). Viittaus on aivan oikea, sillä samaa aihepiiriä todella käsitellään juuri tuossa Mechtildin ilmestysten luvussa (Kauko 2015b, 223).

Keskiajalla ja vielä uuden ajan alussa kirjallisuusviittaukset olivat useimmiten ylimalkaisia ja epämääräisiä, virheellisiäkin. Esimerkiksi Uuden testamentin nykyisenlainen jako numeroituihin jakeisiin tuli käyttöön vasta 1551 (Specht 1993, 107; Metzger & Ehrman 2005, 150), joten aivan nykyisenlaisia lähdeviitteitä ei Budden aikana voinutkaan antaa. Toisaalta Raamatun kirjojen jaon nykyisenlaisiin lukuihin ajatellaan olevan peräisin jo Stephen Langtonilta (kuollut 1228), joka opetti Pariisin yliopistossa (Specht 1993, 106). Periaatteessa Mechtildin ja Budden aikoina pystyi viittaamaan Raamatun kohtiin luvun tarkuudella, vaikkakaan ei vielä jakeen tarkkuudella – ainakaan nykyisen jaenumeroinnin mukaan. Mechtildin ilmestysten ensimmäisen kirjan luvussa 34 ja toisen kirjan toisessa luvussa nimittäin viitataan eräiden psalmien jakeisiin, mutta on ilmeistä, että kyseessä täytyy olla jokin nykyisestä numeroinnista poikkeava varhaisempi jako. Viittaamisen tarkkuudessa tai epätarkkuudessa oli joka tapauksessa pitkälti kyse kulloisenkin kirjoittajan henkilökohtaisesta valinnasta. Osa viittasi tarkasti, osa hyvin ylimalkaisesti. Tarkkaa ja oikeellista viittausta Mechtildin ilmestyksiin voidaan pitää osoituksena siitä, että kyseinen kohta oli Buddelle merkityksel-

https://doi.org/10.21435/tl.277

linen, koska tarkassa viitteessä oli kyse hänen omasta valinnastaan, ei yleisestä tavasta. Vaikka Budden kääntämää kirjallisuutta voi pitää kirjavanakin valikoimana, osoittavat tällaiset viittaukset, että ainakin osa Budden teksteistä muodostaa keskenään luontevan kokonaisuuden, eikä Budde varmastikaan valinnut niitä käännettäväkseen umpimähkään tai sattumalta. Kuten Lamberg (2008, 61) huomauttaa, oli Budden käytettävissä muitakin tekstejä kuin ne, jotka hän käänsi, ja tietoisesti tehdyt käännösvalinnat heijastelevat Budden motiiveja.

Sielun luostarin alkutekstin laatija ei ole tiedossa. Carlquist (2004, 120) toteaa, että Hugo St. Victorilainen kirjoitti teoksen, jonka nimi on *De claustro animae* 'Sielun luostarista'. Hän kuitenkin huomauttaa, ettei mainittu teos muistuta Budden ruotsinkielistä tekstiä, joten Budden teksti ei voi olla käännös siitä. Lamberg (2007, 361, viite 278) lisää, että käsitys Hugo St. Victorilaisen tekijyydestä on virheellinen ja että teoksen laati todellisuudessa hänen kaimansa Hugo de Folieto/Fouilluy. Olen silmäillyt vuonna 1504 painettua editiota (Tractatus 1504) kyseisestä tekstistä, ja ylimalkainenkin vertailu vahvistaa, ettei se vastaa Budden ruotsinkielistä tekstiä, vaikka käsitteleekin samaa aihepiiriä. Uppsalassa on kuitenkin säilynyt latinankielinen käsikirjoitus C 26, jonka on kopioinut Vadstenan luotariveli Thorirus (kuollut 1418) vuonna 1416 olleessan luostarin asioilla Konstanzissa (Schück 1885, 63–65; Pipping 1943, 112; Lamberg 2007, 350). Siihen sisältyy anonyymi teksti nimeltä *Claustrum anime* 'Sielun luostari', joka Schückin (1885, 65) mukaan lienee ollut Budden alkutekstinä. Anonyymi teksti on suppeampi kuin de Folieton teos. Toistaiseksi on tutkimatta, onko se mahdollisesti lyhennelmä tai mukaelma de Folieton teoksesta tai kompilaatio eri lähteistä.

Budden motiiveja heijastelevat myös hänen tekemänsä lisäykset ja poistot. Lisäyksiä Budde teki kohdissa, joissa hän otaksui yleisönsä kaipaavan selityksiä. Budde käänsi tekstiä, joka oli kirjoitettu melko paljon hänen aikaansa aikaisemmin ja maantieteellisesti melko kaukana. Ajallisesta ja paikallisesta kulttuurierosta johtuen yleisöllä oli tietoaukkoja, joita Budde pyrki huomioimaan selittämällä esimerkiksi jalokivien nimiä Mechtildin ilmestyksissä. Muissa Budden kääntämissä teksteissä on todettu hänen välillä myös jättäneen käännöksestään pois kasvien ja jalokivien nimiä, jotka olivat yleisölle ja ehkä Buddelle itselleenkin outoja (Lamberg 2007, 93, alaviite 305). Budde

https://doi.org/10.21435/tl.277

toimi siis tilannekohtaisesti välillä lisäillen ja selittäen, välillä tehden poistoja.

Luostarikirjallisuutta ruotsinnettaessa tekstejä mukautettiin sopimaan birgittalaiseen miljööseen, latinaa osaamattomille sisarille ja maallikoille (Carlquist 2002, 23 ja 30; Lamberg 2009, 71). Tähän liittyen teksteihin joskus lisättiin tänne sopivaa paikallisväriä esimerkiksi mainitsemalla alkutekstistä puuttuvat venäläiset *Jöns Budden kirjaan* sisältyvässä tekstissä ”Lucidarius” (Lamberg 2007, 97). Toisaalta muualle viittaavaa paikallisväriä jätettiin joskus pois (Lamberg 2009, 79). Esimerkiksi *Jöns Budden kirjaan* kuuluvassa tekstissä ”Tundalus” Budde näyttää tehneen poistoja liiallista irlantilaista paikallisväriä välttääkseen (Lamberg 2007, 144). Kiinnostavasti Budde toteaa, että jos poistetun osan ottaisi mukaan, siitä veisi pitkään kirjoittaa. Budde lienee ajatellut, että irlantilaista paikallisväriä sisältävä kohta ei ollut täkäläisissä oloissa relevantti. Siksi hän katsoi sen niin marginaaliseksi, ettei sitä tarvinnut ottaa mukaan. Samantapaisista poistoista lienee kyse Budden ruotsintamassa Esterin kirjassa, jossa hän jätti kääntämättä jakeita, joissa kuvataan juutalaisten tapoja (Laurén 1972, 133). Niillä ei liene ollut erityistä relevanssia Budden tavoitteiden tai hänen yleisönsä kannalta.

Oli tavallista, että keskiaikaiset kääntäjät muokkasivat tekstejä vastaamaan kääntäjän ja lukijoiden omaa kulttuuritaustaa (Lamberg 2007, 172). Budden on todettu lisänneen kääntämiinsä teksteihin viittauksia Birgitan ilmestyksiin ja elämään (Lamberg 2007, 333), mikä lienee lisännyt tekstien relevanssia birgittalaisen yleisön silmissä. Mechtildin ilmestysten ensimmäisen kirjan luvussa 76 on Budden versiossa sitaatti Pyhän Birgitan ilmestysten neljännen kirjan luvusta 93. Sitaatti on Budden lisäämä ja puuttuu muista tuntemistani Mechtildin ilmestysten versioista. Mechtildin ilmestysten vanhimmissa versioissa sitaatteja Birgitalta ei edes teoriassa voikaan olla, koska Mechtild on Birgittaa varhaisempi kirjoittaja. Budde on sitaatin lisäämällä sitonut tekstin tiiviimmin birgittalaiseen kontekstiin, ja sitaatti antaa tekstikohdalle painavuutta ja alleviivaavuutta, joita Birgitan auktoriteetti vielä vahvistaa. Budde teki enemmän lisäyksiä kuin poistoja, ja hänen tekemänsä lisäykset olivat ainakin välillä varsin painokkaita. Tämä Buddelle tyypillinen piirre poikkeaa monista muista muinaisruotsiksi käännetyistä teksteistä. Esimerkiksi Birgitan ilmes-

https://doi.org/10.21435/tl.277

tysten ruotsinnoksessa on harvoin lisäyksiä, ja jos niitä on, ne ovat tavallisesti yleisluontoisia ja melko merkityksettömiä (Andersson 2018, 279). Se, että Budde teki enemmän lisäyksiä kuin poistoja ei kuitenkaan ole tavatonta, sillä yleisesti ottaenkin katsotaan, että kirjurit ja kopioitsijat mieluummin lisäsivät tekstiin jotakin kuin poistivat siitä mitään (Metzger & Ehrman 2005, 166).

Kääntäjät saattoivat muuttaa yksityiskohtia melko vapaasti silloinkin, kun teksti kokonaisuutena ajatellen käännettiin tarkkaan ja uskollisesti. Esimerkiksi vuosiluvut ja muut numerotiedot mittayksiköineen vaihtelevat keskiaikaisten tekstien eri versioissa usein paljonkin (Lamberg 2007, 173; Kauko 2015b, 199–200), mutta ne eivät olleetkaan yleensä keskeisiä tekstien sanoman ja opetuksen kannalta. Pääasia oli usein jokin moraalinen opetus, eikä tuollaisilla yksityiskohdilla silloin ollut suurta painoarvoa. Lisäksi roomalaisittain merkityt luvut olivat tekstejä kopioitaessa suhteellisen alttiita tahattomillekin virheille. Budden tekemiä poistoja ja lisäyksiä pohdittaessa on syytä muistaa, että hänen käännöstensä kohdeyleisö oli suhteellisen oppimatonta (Lamberg 2009, 72). Heidän kannaltaan relevantteja eivät välttämättä olleet samat asiat kuin niiden kannalta, jotka lukivat latinankielistä alkutekstiä.

Marginaalisiksi ja vähemmän relevanteiksi katsomiaan kohtia Budde poisti jopa Raamatun kirjojen ruotsinnoksistaan. Esterin kirjan alusta Budde jätti pois erästä juhlatilaa kuvailevan kohdan todeten (Klemming 1853, 179), että siitä olisi pitkällistä kertoa. Ensimmäisestä makkabilaiskirjasta hän poisti pitkähkön katkelman (1. Makk. 10: 34–45), jossa luetellaan privilegioita, joita muuan valtakamppailua käyvä kuningas lupasi. Koska kuningas hävisi valtakamppailun ja kaatui, ei hänen lupauksillaan ollut tekstin jatkon kannalta juuri merkitystä. Budde kuitenkin mainitsee (Klemming 1853, 252), että noista lupauksista voi lukea enemmän latinankielisestä Raamatusta. Budden ohittamaa kohtaa voidaan pitää marginaalisena ja voi olla, että vain harvat olivat siitä kiinnostuneita. Jos halusi lukea tuon marginaalisen kohdan, piti kuitenkin osata latinaa, mikä sulki monet ulkopuolelle. Huono latinan taito ei aina ollut edes ainut este asioiden tarkistamiselle alkuteksteistä, sillä saattaa olla, että sisaret eivät edes päässeet kaikkien kirjojen äärelle ainakaan yhtä helposti kuin veljet (Lamberg 2007, 313–314).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Raamatun teksteihin tehdyt poistot ja maininnat siitä, että lisää voi lukea latinaksi, viittaavat siihen, että Raamatun ruotsinnokset oli tarkoitettu apuvälineiksi luettaessa keskiajalla yleisesti käytettyä, Hieronymuksen nimissä kulkevaa latinankielistä Raamatun käännöstä, Vulgataa (Kauko 2015b, 200–201). Keskiajalla kansankieliset Raamatun tekstit olivat maallikoille tapa ymmärtää messu ja keskeisimpiä pyhän kirjan kertomuksia, kun taas papeille ne olivat tapa lähestyä latinankielistä tekstiä varsinaisen Raamatun tutkiskelun tapahtuessa Vulgatasta (de Smit 2019, 237 ja 247). Vasta reformaation kautta kansankieliset käännökset saivat uuden funktion, kun niistä tuli itseisarvoisia (de Smit 2019, 237). Keskiajalla Raamatun tulkinta kuului papeille ja yhteys Jumalaan saatiin papin välityksellä (Flood 2019, 46; de Smit 2019, 237). Reformaation myötä keskeiseksi tuli Raamatun omakohtainen tutkiskelu ja tulkinta, ja käännöksen tuli riittää sellaisenaan ilman eksegeettisiä selityksiä (de Smit 2019, 237; Seyferth 2019, 187). Niin ollen Budde laati ruotsinnoksiaan toisin periaattein kuin luterilaisesta reformaatiosta lähtien on totuttu. Samantapaisia poistoja kuin Raamatun kirjoissa Budde teki muissakin teksteissään. Esimerkkejä löytyy vaikkapa *Jöns Budden kirjasta.* Buddella tavattavat maininnat siitä, että aiheesta voi lukea enemmän Raamatusta, eivät sinällään ole ainutlaatuisia, vaan vastaavia tavataan muistakin keskiajan ruotsalaisista teksteistä, joten ne ovat jossain määrin konventionaalisia. Esimerkiksi laajassa keskiaikaisessa legendakokoelmassa kerrotaan, kuinka enkeli ilmoitti Marialle, että tämä tulisi olemaan Jumalan äiti ja silti neitsyt. Seuraavaksi sanotaan, että asiasta kerrotaan täydellisemmin Raamatussa, josta etsiköön se, joka tahtoo tarkemmin tietää (Wiktorsson 2020b, 12).

Kaksi- tai monikielisyys oli luostarimiljöölle leimallinen piirre. Latina ja kansankieli olivat molemmat tarjolla olevia resursseja, joita voitiin käyttää rinnakkain, ja kielestä toiseen voitiin vaihtaa varsin vapaasti (Andersson 2021, 76). Budden tekstit ovat suuressa määrin kaksikielisiä, koska hänen laatimansa ruotsinnokset vilisevät latinankielisiä sanoja, fraaseja, sitaatteja ja repliikkejä (Wollin 1981, 38, alaviite 11). Latinankielisten sanojen ja sitaattien viljely on tavallista Budden kaikissa teksteissä, mutta ehkä erityisen tyypillistä juuri Mechtildin ilmestyksille, mikä Laurénin (1972, 85) mukaan johtuu siitä, että messuun kytkeytyvillä ilmestyksillä on erityisluonne.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Laurén (1972, 87) katsoo Budden menettelyn linkittyvän postilloihin ja saarnojen tyyliin (vertaa myös Andersson 2021, 81). Postilla on opettava teos, jossa on keskeisiä Raamatun kertomuksia, ja kutakin kertomusta seuraa sen selitys kuten saarnassa. Postillan nimitys tuleekin latinankielisestä fraasista *post illa verba textus* ʼnäiden tekstin sanojen jälkeenʼ, jolla viitataan juuri siihen, että siteeratun Raamatun kohdan jälkeen tulee selitys (latinaksi *expositio*). Koska myös Budden kääntämät tekstit ovat useimmiten opetustekstejä, ei niiden tyylillinen yhtenevyys postillojen kanssa ole ihme.

Latinaa käytettiin keskiajalla kansankielisen tekstin seassa tyypillisesti sitaateissa ja repliikeissä, toisaalta myös metatekstinä, otsikoissa, lukuohjeissa ja muissa vastaavissa funktioissa (Andersson 1992; Åström 2018; Andersson 2021, 64). Latinankielisillä sitaateilla ja repliikeillä oli monia funktioita. Niiden kautta voitiin muun ohella opettaa tekstin kohdeyleisölle latinaa (Carlquist 2005, 14; Kauko 2015a, 181). Sama sitaatti annetaan Budden teksteissä usein ensin latinaksi ja heti sen jälkeen ruotsiksi. Ruotsinnos on ollut tulkinta ja selitys niille, joiden latinantaito ei ollut kovin hyvää, kun taas latinankielisen vastineen tarkoitus oli antaa sanoille korkea status (Carlquist 2005, 19). Latinan käyttö antoi sitaateille ja repliikeille painoa ja paatosta, millä oli ideologisessa mielessä suuri merkitys niillekin, jotka eivät noita sanoja varsinaisesti ymmärtäneet (Carlquist 2005, 26; vertaa Sarasti-Wilenius 2021, 127 ja 129). Sitaattien tai repliikkien latinankielisyys viesti myös niiden aitoudesta ja autenttisuudesta (Kauko 2019, 242; vertaa Mäkinen, Peikola & Tyrkkö 2021, 231 ja 233). Latina tuotiin mahdollisimman lähelle ja siihen liittyvää salaperäisyyttä purettiin tekemällä sitä tutuksi (Lamberg 2007, 375).

Latinankielisiä sitaatteja esiintyi keskiajalla joskus myös loitsuina tai rukouksina, joilla oli tarkoitus olla määrätty vaikutus. Silloin niillä oli niin sanottu performatiivinen tehtävä, jolla tarkoitetaan, että jotakin erityistä tapahtuu sen kautta, että tietty fraasi sanotaan (esimerkiksi *minä kastan sinut* tai *minä julistan teidät ylioppilaiksi*; esimerkiksi Teleman, Hellberg & Andersson 1999, 208). Kielen valinta saattaa joskus selittyä sillä, että aiotun vaikutuksen uskottiin toteutuvan vain, jos loitsu tai rukous luettiin tarkalleen tietyssä muodossa, joskin tarkan sanamuodon ajateltiin joskus tuovan toivotun vaikutuksen siitä riippumatta, oliko kielenä latina vai kansankieli (Carl-

https://doi.org/10.21435/tl.277

quist 2005, 16; Kauko 2020c, 122; Andersson 2021, 92–93 ja 95). Hieman samansukuisesta vaikutuksesta lienee kyse silloin, kun muutamissa Budden teoksissa esiintyy yksittäisiä sanoja kreikkaa, jota Budde tai hänen yleisönsä eivät liene osanneet ainakaan kunnolla, jos ollenkaan. Kreikalla ajateltiin olevan erityistä todistusvoimaa ja pyhyyttä, jolloin sen sanoilla oli symbolisesti suuri merkitys, vaikka niitä ei sinällään edes ymmärretty (Kauko 2018b, 44). Kun Raamatun henkilöiden repliikit tai sitaatit vaikkapa kirkkoisiltä annetaan ruotsinkielisen tekstin sisällä latinaksi, lienee myös kyse jostakin hieman samansuuntaisesta (vertaa Carlquist 2007, 144–145). Niiden auktoriteetti on ainakin osaksi sidoksissa kieleen.

Laurén (1972, 85) huomauttaa, että saman sitaatin tai repliikin antaminen perätysten sekä latinaksi että ruotsiksi on erityisen tyypillistä postilloille ja Budden kääntämille teksteille. Samanlaista latinan ja ruotsin käyttöä rinnakkain kuitenkin löytyy sieltä täältä muistakin teksteistä. Esimerkiksi *Naantalin luostarin kirjassa* esiintyy paikoin vastaavaa (Kauko & Lamberg 2017, 434–435; Kauko 2020c, 124). Myös laajasta legendakokoelmasta *Fornsvenska legendariet* löytyy esimerkkejä (Wiktorsson 2020b, 36–37 ja 52 ja 78). Andersson (2021, 71) on löytänyt yksittäisiä esimerkkejä myös niin päin, että latinankielisen tekstin sisällä annetaan sitaatti tai repliikki ruotsiksi (katso myös Carlquist 2007, 138). Andersson (2021, 71–72) pohtii, että tämä voidaan mahdollisesti tulkita niin, että ruotsinkielisellä lähteellä oli yhtälaista auktoriteettia kuin latinankielisellä. Tämä mielenkiintoinen tulkinta vahvistaa ajatusta siitä, että kansankielen ja latinan välinen hierarkinen suhde ei ole ollut niin yksinkertainen kuin usein on ajateltu. Keskustelu latinan ja kansankielen välisestä hierarkisesta suhteesta ja auktoriteettierosta liittyy ylipäätään erityisesti uskonnollisiin teksteihin. Lakitekstien kielenä oli jo 1200-luvulta saakka ruotsi, ja keskiajan loppua kohden myös asiakirjat laadittiin enenevässä määrin kansankielellä. Niin ollen ruotsi kyllä kelpasi arvovaltaisiin ja vaativiin yhteyksiin jo varhain (Andersson 2021, 95; Kauko 2022a, 215).

Johansson (2015, 221) ehdottaa, että tärkeitä Raamatun kirjoja kuten evankeliumeja ei keskiajalla käännetty kokonaisuudessaan pohjoismaisille kansankielille, koska nämä olivat vielä liian vakiintumattomia kirjakieliä noin arvokkaisiin yhteyksiin. Johanssonin ajatus on ainakin osittain ongelmallinen ottaen huomioon, että ruotsia käytet-

https://doi.org/10.21435/tl.277

tiin jo varhain laajasti juridisesti ja että paljon tärkeitä kohtia esimerkiksi juuri evankeliumeista käännettiin moneenkin kertaan kansankielelle, kun yksittäisiä jakeita siteerattiin muun muassa postilloissa, Pyhän Birgitan teksteissä ja Jöns Budden töissä.

Suomennoksesta

Mechtildin ilmestykset on tässä suomennettu etupäässä siitä ruotsinkielisestä versiosta, jonka Jöns Budde laati vuonna 1469. Käännösperiaatteet ovat pitkälti samat kuin *Naantalin luostarin kirjan* suomennoksessa (Kauko & Lamberg 2017). Käännöksessä pyrin käyttämään sujuvaa nykysuomea. Tunnelman ja tyylin takia olen paikoitellen maltillisessa määrin käyttänyt vanhahtavia muotoja ja sanoja. Sujuvuuden takia olen välillä pilkkonut pitkiä virkkeitä lyhyemmiksi. Ruotsinnoksessa on usein pitkiä ketjuja sukupuolittuneita *han* ja *hon* -pronomineja, joita olen osittain korvannut erisnimillä, jotta olisi selvää, ketä kulloinkin tarkoitetaan. Mechtildiin viitataan usein pronominilla *hon* tai ilmauksilla ʼsieluʼ tai ʼKristuksen palvelijatarʼ. Näitä ja muita vastaavia epämääräisiä ilmaisuja olen korvannut selvyyden vuoksi erisnimellä, koska se parantanee käännökseni luettavuutta.

Suomennosta laatiessani olen verrannut Budden versiota latinankielisiin editioihin (Mechtild 1510, 1558, 1854, 1877) ja muutamaan saksankieliseen versioon (Mechtild 1503, 1597, 1857), jotka pohjautuvat latinankieliseen tekstiin. Ensisijainen tarkoitukseni on välittää Mechtildin ilmestykset nykylukijalle siinä muodossa, jossa Vadstenan ja Naantalin sisaret lukivat niitä ruotsiksi. Useita tekstipätkiä kuitenkin puuttuu kokonaan Budden versiosta, ja on kiinnostavaa, millaisia kohtia Budde ei välittänyt yleisölleen ja millaisia kohtia naantalilainen ja vadstenalainen yleisö ei päässyt tutkimaan ainakaan kansankielellä. Tästä syystä olen suomentanut Buddelta puuttuvat katkelmat latinasta. Olen noudattanut sitä periaatetta, että olen suomentanut ruotsista kaiken, mitä Budden versioon sisältyy ja siinä järjestyksessä, jota Budde käyttää. Buddelta puuttuvat kohdat olen kääntänyt latinasta vuoden 1877 edition mukaan seuraten tuon edition esitysjärjestystä. Latinasta käännetyt kohdat ovat hakasulkeissa ja niiden puuttuminen Buddelta mainitaan aina myös alaviitteissä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Muut tutkimani latinan- ja saksankieliset versiot poikkeavat joskus sekä Budden versiosta että vuoden 1877 latinankielisestä editiosta. Niiden osalta selitän eri versioiden välisiä eroja alaviitteissä. Jos käännöksestäni jättää lukematta hakasulkeissa olevat osat, tulee lukeneeksi Budden version. Jos taas lukee myös hakasulkeissa olevat osat, tulee lukeneeksi vuoden 1877 latinankielisen edition mukaisen version kahta poikkeusta lukuun ottamatta. Ensinnäkin vuoden 1877 editio sisältää myös alkuperäiseen kokonaisuuteen jälkeenpäin lisätyt kuudennen ja seitsemännen kirjan, jotka puuttuvat kaikista muista tuntemistani versioista ja joita Budde ei koskaan ruotsintanut. Minäkin olen jättänyt ne kääntämättä. Toisekseen seuraan Budden esitysjärjestystä, joka joidenkin yksittäisten lukujen järjestyksen osalta poikkeaa vuoden 1877 dispositiosta. Silloinkin mainitsen järjestykseen liittyvistä eroista alaviitteisssä.

Toisin sanoen seuraan Budden versiota aina kun mahdollista. Vain Budden versioon pohjaaminen ei kuitenkaan ole mahdollista, koska Budde käänsi karsitun version ja koska Budden käännös ei ole säilynyt aivan kokonaan. Niiltä osin, kun en voi seurata Buddea, seuraan vuoden 1877 latinankielistä editiota. Tästä syystä käännöksestäni tulee kokonaisuus, jollaista ei tarkalleen tällaisena ole ennen ollut olemassa. Tämä ei kuitenkaan ole filologian alalla lainkaan tavatonta (vertaa esimerkiksi Wendt 2006, 271), ja tällainen ratkaisu toivon mukaan lisää lukijan ymmärrystä monina erilaisina versioina säilyneiden tekstien tutkimuksesta, editoinnista ja kääntämisestä. Lisäksi ratkaisu mahdollistaa käännökseni käytön eri tarkoituksiin ja vastaa erilaisten lukijoiden tarpeisiin. Jos lukija jättää hakasulkeissa olevat osuudet huomiotta, hän tulee lukeneeksi Budden version, joka oli käytössä Vadstenassa ja Naantalissa. Jos lukijani lukee myös hakasulkeissa olevat osat, hän saa käsityksen Mechtildin teoksesta laajemmassa muodossa, joka on alkuperäisempi ja kansainvälisesti tunnettu. Lukija itse päättäköön, onko hän kiinnostuneempi Buddesta ja ruotsalaisesta (suomalaisesta) yleisöstä, vai itsestään Mechtildistä ja yleiseurooppalaisesta traditiosta. Jos lukija haluaa verrata suomennostani ”alkutekstiin”, suosittelen käyttämään ruotsista käännettyjen osien kohdalla Geeten (1899) editiota ja latinasta käännettyjen osien kohdalla vuoden 1877 editiota (Mechtild 1877), jotka molemmat löytyvät myös verkosta digitoituina.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Budden ruotsinnos on säilynyt vain yhdessä käsikirjoituksessa, jonka alussa ja lopussa on aukko eli *lacuna*. Alun *lacuna* on lyhyt, kun taas lopusta puuttuu melko paljon, viidennen kirjan loppu. Viidennestä kirjasta puuttuva osa käsittää latinankielisessä editiossa 28 sivua (Mechtild 1877, 345–372), ja ruotsinkielisestä käsikirjoituksesta näyttää jäljellä olevien pienten suikaleiden perusteella irronneen 17 lehteä. Lopussa oleva aukko on niin ollen huomattavan pitkä, vaikkakaan ei koko tekstin laajuuteen suhteutettuna mahdottoman suuri. Olen paikannut molemmat aukot kääntämällä latinasta ja merkinnyt käännökset hakasulkeilla. Tuhoutuneiden kohtien paikkaamisen lisäksi olen kääntänyt tekstin sisällä hakasulkeisiin kohtia, joita Budde ei koskaan kääntänyt, vaan ne oli karsittu pois jo siitä versiosta, jota Budde käytti alkutekstinään.

Teen aina selväksi, mitkä kääntämäni kohdat puuttuvat Buddelta. Useimmiten näyttää olevan niin, että poistot eivät ole Budden tekemiä, vaan lukuja tai lukujen osia on puuttunut siitä latinankielisestä kopiosta, jota Budde käytti lähtötekstinään. Budden itsensä tekemiä poistoja tuntuu olevan hyvin vähän ja nekin lyhyitä. Buddella näyttäisi mieluummin olevan taipumus tehdä lisäyksiä kuin poistoja, joskin myös lisäykset ovat useimmiten kohtalaisen lyhyitä, mutta joskus hieman pidempiäkin ja sisällöltään kiinnostavia.

Joissakin harvoissa tapauksissa on vaikeaa varmuudella sanoa, ovatko poistot Budden tekemiä vai puuttuivatko kyseiset kohdat jo hänen käyttämästään alkutekstin versiosta. Koska puuttuvat kohdat kuitenkin useimmissa tapauksissa puuttuvat myös osasta saksannoksia ja joistakin latinankielisistäkin editioista, on niissä tapauksissa todennäköistä, että poistot on tehty jo latinankielisen tradition sisällä. Budde, osa saksantajista ja osa latinankielisen tekstin editoijista ovat käyttäneet alkutekstinään karsittua versiota. Silloin kun puuttuvat kohdat ovat mukana kaikissa tutkimissani saksannoksissa ja kaikissa tarkastelemissani latinankielisissä painoksissa, on todennäköisempää, että nuo poistot ovat Budden tekemiä. Täysin varmaa se ei kuitenkaan silloinkaan ole, sillä en ole voinut tarkistaa kohtia kaikista olemassa olevista käännöksistä tai kaikista olemassa olevista latinankielisistä käsikirjoituksista ja painatteista. Lisäksi on selvää, että kaikki Budden aikana kiertäneet versiot eivät ole säilyneet meidän päiviimme asti, eikä Budden alkutekstinään käyttämä kopio ole ollut aivan

https://doi.org/10.21435/tl.277

identtinen minkään säilyneen version kanssa. Sama problematiikka liittyy muihinkin Budden kääntämiin teksteihin. Esimerkiksi *Jöns Budden kirjaan* sisältyvässä tekstissä ”Lucidarius” on poistoja, jotka joko ovat Budden tekemiä tai johtuvat siitä, että Budde käänsi sellaisen version, jota oli jo valmiiksi lyhennelty, mutta ei voida sanoa varmuudella, kummasta on kysymys (Lamberg 2007, 55, alaviite 105).

Mechtildin ilmestysten osalta eri versioiden väliset erot näyttävät pääsääntöisesti rajoittuvan siihen, että joitakin versioita on paikoin lyhennetty, joihinkin on lisätty katkelmia ja joitakin kappaleita on siirretty eri kohtaan kuin muissa versioissa. Teksti näyttää muuten olevan eri versioissa pääsääntöisesti hyvinkin identtinen eli sitä näyttää käännetyn alkutekstille varsin uskollisesti. Yksittäisiin sanoihin liittyviä, väärinkäsityksistä johtuvia eroja on kuitenkin siellä täällä, mutta nekin lienevät syntyneet etupäässä jo latinankielisen tekstitradition sisällä ennen kansankielisten käännösten laatimista. Esimerkkejä tästä ovat sanojen *apis* ’mehiläinen’ ja *avis* ’lintu’ vaihtelu toisen kirjan kolmannessa luvussa sekä sanojen *piscis* ’kala’ ja *pisum* ’herne’ välinen vaihtelu toisen kirjan luvussa 23 (katso selityksiä kyseisten lukujen kohdalta).

Kirjat, joihin Mechtildin ilmestykset jakautuvat, ovat keskenään eri laajuisia. Ensimmäinen kirja on Budden versiossa yksinään laajempi kuin toinen, kolmas ja neljäs kirja yhteensä. Laajuusero johtuu pitkälti siitä, että Budde on kääntänyt sellaisen version, jossa kirjoista 2–5 on jätetty pois useita lukuja tai lukujen osia, mutta ensimmäinen kirja on jätetty suunnilleen ennalleen. Ensimmäinen kirja on laajin myös lyhentämättömissä versioissa. Lukujen numerointi vaihtelee eri versioissa. Buddella ensimmäiseen kirjaan kuuluu 86 lukua, mutta latinankielisissä editioissa tai saksannoksissa numerointi ei jatku noin pitkälle. Tämä johtuu siitä, että Budden versiossa laajoja lukuja on pilkottu pariksi lyhyemmäksi. Tämä muuttaa lukujen numerointia siinä määrin, että pelkän luvun numeron perusteella ei löydä tiettyä lukua erikielisistä versioista. Luvuilla on kuitenkin myös otsikot, ja lukujen järjestys on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta useimmissa versioissa enimmäkseen sama, joten erikielisiä versioita rinnakkain lukiessa on useimmiten helppo seurata, missä kohdassa mennään. Tämän suomennoksen alaviitteissä on runsaasti huomau-

https://doi.org/10.21435/tl.277

tuksia, jotka koskevat erikielisissä versioissa olevia lisäyksiä, poistoja, tulkintavaihtoehtoja, esitysjärjestyksen muutoksia ja muita eroja.

Laatimani suomennos on samalla kommentaari. Alaviitteissä, jotka osaksi ovat laajoja, selitän erikielisten versioiden välisiä eroja, Budden version kielellisiä piirteitä sekä historiallisia ja teologisia seikkoja. Niissä on myös viittauksia muuhun keskiaikaiseen kirjallisuuteen ja sitä koskevaan tutkimukseen. Lukija voi oman valintansa mukaan tutkia alaviitteitäni tai jättää ne huomiotta. Perusteellisimmat ja ajantaisimmat selitykset ovat usein kieleen tai filologiaan liittyviä, mutta tavoitteenani on, että teos palvelisi myös hengellisiä lukijoita ja esimerkiksi historia-aineiden yliopisto-opiskelijoita, joten olen pyrkinyt huomioimaan selityksissä erilaiset tarpeet. Suomennokseni on tarkoitus palvella eri alojen tutkijoita, opiskelijoita sekä keskiajasta ja birgittalaisuudesta kiinnostuneita maallikoita, enkä oleta kaikkien yksityiskohtien kiinnostavan kaikkia lukijoita. Kommenttini perustuvat osittain aiempaan tutkimukseen ja osittain uuteen, suomennostyön yhteydessä tekemääni tutkimukseen. Olen sijoittanut kommentaarin alaviitteisiin, koska selitysten lukeminen on helpompaa ja nopeampaa, kun ne löytyvät samalta sivulta leipätekstin kanssa. Kommentaarin sijoittaminen omaksi osastokseen kirjan loppuun olisi tarkoittanut, että lukija olisi joutunut selaamaan kirjaa edestakaisin suomennoksen ja kommentaarin välillä. Jotta kommenttien löytäminen olisi helppoa ja jotta selityksiä käytettäisiin paljon, olen hakenut lukijaystävällistä ratkaisua, joka olisi toimiva esimerkiksi yliopisto-opiskelijoille ja keskiajasta kiinnostuneelle niin sanotulle suurelle yleisölle.

Koska latina on ruotsin rinnalla näkyvästi läsnä Budden käännöksessä, olen tässä suomennoksessa pyrkinyt välittämään lukijoilleni tuota kaksikielisyyttä mahdollisimman paljon. Jos latinan rooli häivytetään, on vaikea saada lukija eläytymään siihen tekstimuotoon, jonka Budden aikalaisyleisö tunsi. Kaiken latinan kielen olen kuitenkin suomentanut ainakin alaviitteissä, joten latinaa taitamattomalle lukijalle ei jääne epäselvyyksiä. Pidemmät sitaatit ja repliikit olen jättänyt näkyviin kokonaan latinaksi, jos Buddekin antaa ne roomalaisten kielellä. Kun Budde käyttää yksittäisiä latinan sanoja tai parin sanan fraaseja, olen välillä jättänyt ne näkyviin, välillä taas olen ne leipätekstissä suomentanut tosin mainiten joskus alaviitteessä, että Buddella on kyseisessä kohdassa latinankielinen sana.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Yksittäisten latinan sanojen suhteen on vaikeaa noudattaa aina samaa periaatetta tekemättä käännöksestä epäluontevaa ja kankeaa. Joskus latinankielinen sana on esimerkiksi sellaisessa sijamuodossa, että se olisi vaikeaa saada istumaan luontevasti suomenkieliseen lauserakenteeseen. Aina ei ole yksiselitteisesti todettavissa, onko kyseessä varsinaisesti latinan sana vai latinasta lainattu ruotsin sana, koska ruotsissa olevat lainat ovat joskus jokseenkin samassa muodossa kuin lainanantajakielen sanat. Koska ajattelen myös latinaa osaamatonta yleisöä, latinankieliset sanat on aina selitettävä alaviitteessä, joten latinan jättäminen näkyviin on raskaampi vaihtoehto kuin sen kääntäminen. Vaikka pääsääntö on, että säilytän latinankieliset sanat, on pääperiaatteesta pitänyt näistä syistä välillä poiketa. Luontevuuden tähden on pitänyt harkita tapauskohtaisesti, miten kulloinkin kannattaa menetellä. Kääntäminen on tasapainoilua yleisten käännösperiaatteiden ja tapauskohtaisen harkinnan välillä – samanlaista tapauskohtaista harkintaa on edellyttänyt esimerkiksi latinasta käännetyissä Ciceron kirjeissä usein esiintyvä kreikka (vertaa Rissanen 2021, 19). Kyseessä on tyypillinen kääntäjän kohtaama haaste, sillä kääntämisessä on kyse kompromisseista ja esimerkiksi lukijoiden vaihtelevan tieto- ja taitotason arvioinnista (esimerkiksi Hartama-Heinonen 2018, 29; Lassus 2018, 95). Latinismien säilyttäminen autenttisuussyistä noudattaa kuitenkin samaa periaatetta kuin aiemmin julkaistuissa *Jöns Budden kirjan* (Lamberg 2007) ja *Naantalin luostarin kirjan* (Kauko & Lamberg 2017) suomennoksissa.

Kuten edellä on mainittu, Budden käännös on säilynyt vain kopiona eikä Budden omakätisenä käsikirjoituksena. Kopiota on ollut laatimassa kolme kirjuria. Säilyneessä käsikirjoituskopiossa A 13 on punaisia ja vihreitä merkkejä sekä alleviivauksia, joilla osoitetaan tärkeitä kohtia. Aikaisemmin (Geete 1899, XXXVI; www.manuscripta.se; Andersson, Hedström & Kauko: Tulossa) merkkejä on kuvattu niin, että uuden virkkeen alun kohdalle on usein vedetty punaisia tai vihreitä vaakasuoria viivoja, jotka kulkevat tekstistä marginaaliin, jossa ne päättyvät ylös- ja alaspäin meneviin koukeroihin. Lisäksi on mainittu (www.manuscripta.se; Andersson, Hedström & Kauko: Tulossa) alamarginaalien tähtimäiset koristekuviot. Omissa silmissäni Geeten kuvaamat koukeroihin päättyvät viivat muistuttavat nuolia ja tähtimäisiksi kuvatut kuviot puolestaan ristejä. Koska laadukkaat vä-

https://doi.org/10.21435/tl.277

rilliset digikuvat ovat kaikkien saatavilla verkossa, lukija voi itse tulkita, miltä merkinnät juuri hänestä näyttävät.

Nuoliksi tulkitsemani viivat esiintyvät yleensä kohdissa, joissa aletaan käsitellä uutta asiaa, kohdissa, joissa on sitaatti, tai kohdissa, jotka vaikuttavat erityisen kiinnostavilta tai merkittäviltä. Tulkitsen siis niin, että niillä on haluttu osoittaa tärkeitä kohtia ja helpottaa sellaisten löytämistä. Tähän palaan useissa alaviitteissä niissä kohdissa, joissa näitä merkintöjä on. Myös tähtimäisiksi tai risteiksi tulkitut kuviot tuntuvat olevan tärkeissä kohdissa, joiden löytämistä on haluttu helpottaa. Tässä koodeksissa huomionarvoisia kohtia on siis osoitettu etupäässä marginaaliin piirretyillä ”nuolilla”. Toinen keskiaikainen tapa osoittaa tärkeä kohta oli marginaaliin piirretty käden kuva eli niin sanottu *manicula* ’pieni käsi’ tai latinan sanan *nota* ’huomaa’ kirjaimista tyylitellen koostettu merkki (Clemens & Graham 2007, 43–44). Osoittavaa kättä on joitakin yksittäisiä kertoja käytetty tässäkin käsikirjoituksessa samoin kuin *Naantalin luostarin kirjassa* (Kauko & Lamberg 2017, 134 ja 158).

Koristeet ja muut niin sanotut paratekstuaaliset elementit auttavat usein poimimaan tekstistä tärkeitä kohtia, ja niillä voidaan korostaa ja merkitä tekstin eri osioita (Liira 2020, 25–26). Juuri tällainen funktio lienee tulkintani mukaan myös käsikirjoituksen A 13 ”nuolilla” ja ”risteillä”. Koristeelliset huomiomerkinnät eivät jakaudu käsikirjoituksessa A 13 tasaisesti, vaan ”nuolia” on ensimmäisen ja kolmannen kirjurin osuudessa, mutta ei keskimmäisen kirjurin kirjoittamilla lehdillä. Onkin mahdollista, että merkinnät ovat juuri kopiota laatineiden kirjurien lisäämiä. Niiden epätasaisen jakautumisen selittäisi silloin se, että ensimmäinen ja kolmas kirjuri ovat olleet keskimmäistä innokkaampia niitä lisäämään. Toisaalta merkinnät saattavat olla myös Budden omakätisestä käsikirjoituksesta kopioituja. Tässä tapauksessa epätasaisuus selittyisi sillä, että ensimmäinen ja kolmas kirjuri ovat keskimmäistä uskollisemmin kopioineet alkutekstistään myös huomiomerkinnät. Huomiomerkinnät eivät yleensä käy ilmi Geeten (1899) editiosta tai Laurénin (1972) tutkimuksesta, vaan ainoastaan itse käsikirjoituksesta. Kommentoin alaviitteissä näitä merkintöjä kohtalaisen paljon, koska ne antavat tärkeitä viitteitä siitä, mitkä kohdat näyttävät olleen tekstin käyttäjille tärkeitä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Nyt on aika sukeltaa Mechtildin ilmestysten maailmaan. Toivon, että käännöksestäni ja selityksistäni on iloa ja hyötyä erilaisille lukijoille, suuntautuu heidän kiinnostuksensa sitten hengelliseen sisältöön, keskiajan historiaan tai filologiaan.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Pyhän Mechtildin ilmestykset

Ensimmäinen kirja

[[1]Johdanto

Tästä alkaa mitä uskollisimman neitsyen Pyhän Mechtildin kunniakas kirja, jota meidän Herramme Jeesus Kristus nimitti kirjaksi hengellisestä suopeudesta.

Meidän Jumalamme ja Vapahtajamme suopeus ja lempeys, joka Hänen lihaksitulemisensa kautta on ihmissuvulle niin armollisesti tullut ilmi joka päivä enemmän ja enemmän kasvaen ja selventyen, katsoo hyväksi näyttäytyä runsaasti yhä myös meille ja meissä, joihin asti aikakaudet ovat ehtineet. Siispä ei mikään ihmiskieli kykene kuvaamaan, kuinka suuria ihmetöitä Jumala on valituissaan tehnyt. Eikä kieli pysty ilmaisemaan, kuinka suuria lahjoja Hän on vuodattanut Häntä uskollisesti rakastavalle sielulle. Sielu yksin saa kokea, miten hyväntahtoisena ja suloisena Hän näyttäytyy sitä kohtaan. Siitä, miten suuria lahjoja Hän antoi eräälle sielulle[2], joka Häntä koko sydämestään rakasti, me kuitenkin erityisesti tahdomme kertoa niin pal-

---

1 Koska säilyneen ruotsinkielisen käsikirjoituksen ensimmäinen lehti on pahoin vaurioitunut ja vain osittain säilynyt, olen kääntänyt hakasulkeissa olevan alun latinasta, tarkemmin Geeten (1899, 3–5) julkaisemasta latinankielisestä variantista, joka seuraa käsikirjoitusta Uppsala Universitetsbibliotek, C 198. Johdanto on lyhyempi latinankielisissä editioissa (Mechtild 1510, Mechtild 1558, Mechtild 1854, Mechtild 1877) sekä saksannoksissa (Mechtild 1503, Mechtild 1597), koska niistä puuttuu niin sanottu toinen johdanto, katso viite 5. Vuoden 1857 saksannoksesta puuttuu johdanto kokonaan, ja sen tilalla on silloisen julkaisijan laatima uusi esipuhe.

2 Vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa sanotaan ’Helftan luostarin erään Mechtildiksi kutsutun jumalisen luostarineidon sielulle’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

jon kuin vähäpätöisyydessämme[3] Jumalan avulla pystymme. Hän näki sielunsa silmin lukemattomia taivaallisten salaisuuksien saloja. Mutta sen takia, että hän piti itseään niin vähäarvoisena ja vähäpätöisenä, hän ei tahtonut sanoa niitä julki, paitsi sen verran kuin hänen tuttunsa häneltä vaativat. Myös ne asiat, joista hän kertoi, hän osittain salasi, mutta osittain kuitenkin Jumalan ylistykseksi tottelevaisuudesta vaivoin pakotettuna kertoi. Siispä ne asiat, jotka saimme tietää hänen itsensä meille kertomana, kirjoitamme kokoon kykymme mukaan Jeesuksen nimessä korkeimman ja aina ylistettävän Kolminaisuuden kunniaksi. Siksi, te mitä rakkaimmat, pyydämme teiltä Kristuksen tähden, että kukin, joka tämän kirjan lukee, kiittää Herraa kaikesta armosta ja hyvistä asioista, joita itse kaikkien hyvien asioiden lähteestä on virrannut tähän sieluun tai joskus johonkuhun luotuun. Jos lukija ehkä kuitenkin löytää jotakin vähemmän sievästi ja tyylikkäästi muotoiltua, antakoon sen rakkauden tähden anteeksi kirjoitustottumusta omaamattomille, sillä kuten autuas Augustinus sanoo ”hyvien luonteiden merkki on se, että rakastaa luonnon totuutta sanoissa, eikä sanoja”.[4]

Vielä toinen johdanto[5]

---

3 Tällainen itsen vähättely on tyypillistä keskiajan retoriikkaa.

4 Virke on eräänlainen apologia, jolla pyydetään lukijaa olemaan suopea sille, ettei teksti kaikilta osin ole stilistisesti hienoa. Geete (1899, 4) huomauttaa, että vaikka ruotsinnoksen ensimmäinen lehti on erittäin huonosti säilynyt, voidaan siitä kuitenkin erottaa, että Budde on jättänyt tämän virkkeen kääntämättä. Latinankielistä versiota lukivat suhteellisen oppineet, jotka kiinnittivät huomiota stilistisiin seikkoihin, ruotsinnosta taas suhteellisen oppimattomat, joille huomautus ei liene ollut relevantti. Poisjättö on niin ollen selitettävissä. Kohdan näyttää jättäneen pois nimenomaan Budde, koska se on mukana vuosien 1503, 1510, 1558, 1597, 1854 ja 1877 versioissa. Augustinukselta (354–430 jKr) oleva sitaatti on teoksesta *De doctrina christiana* sen neljännen kirjan luvusta 11, passus 26 (Migne 1841b, 100).

5 Toinen johdanto puuttuu latinankielisistä editioista ja saksannoksista. Toinen johdanto on Buddella sekä käsikirjoituksessa C 198 ensimmäisen johdannon keskellä niin, että toisen johdannon loputtua jatkuu ensimmäisen johdannon teksti, joka on mukana saksannoksissa ja latinankielisissä editioissa. Toinen johdanto ei ole alun perin ollut johdanto, vaan se on poimittu Mechtildin ilmestysten toisen kirjan lopusta, katso edempänä

https://doi.org/10.21435/tl.277

Myös tämän kirjan on eräs Mechtildille tuttu henkilö, jolle tällä oli tapana paljastaa salaisuuksiaan, melkein kokonaan pannut kokoon niin, että tämä Jumalan palvelijatar ei sitä tiennyt, mutta kun hän joltakin sai tietää tästä, hän tuli niin murheelliseksi, ettei häntä ensinkään voitu lohduttaa. Tavalliseen tapaan hän turvasi Herraan ja kertoi luottamuksella murheensa. Herra sanoi hänelle: ”Suo se minulle runsaana vuotavan sydämeni anteliaisuudessa ja suo se minulle minun hyvyydessäni, eikä sinun.” Ja Mechtild vastasi]: ”Mitä tulee tästä kirjasta minun kuolemani jälkeen ja mitä hyötyä kirjasta koituu?[6] Entä mikä sen nimeksi tulee?” [7]Herra Jeesus vastasi: ”Kaikki ne, jotka minua etsivät sydän uskollisena, tulevat iloitsemaan tästä kirjasta. Ja ne, jotka totisesti minua rakastavat, syttyvät yhä enemmän rakkaudessani. Ja ne, joilla on huolia ja surua, saavat siitä lohdutusta.” Ja kaikki se, mitä on tähän kirjaan koottu ja kirjoitettu, on vähän siihen verrattuna, mitä on hylätty ja jätetty sivuun, sillä usein Jumala näytti Mechtildille[8] paljon enemmän sellaisia moninaisia asioita, joista tämä ei halunnut koskaan puhua. Joskus se, mitä Mechtild näki, oli myös niin hengellistä, että hän ei osannut sitä omin sanoin ilmaista.[9]

---

toisen kirjan luku 40. Latinaksi Mechtild 1877, 192–193.

6 Tästä lähtien Budden ruotsinnos on säilynyt kunnolla, ja suomennos seuraa sitä, ellei toisin mainita.

7 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (2r) merkitty punaisella, marginaalissa olevalla nuolella, joka osoittaa kohdan tärkeäksi tai helpottaa sen löytämistä. Alamarginaalissa on punainen risti, joka mahdollisesti viittaa siihen, että käsikirjoituksen lehti kokonaisuutena on tärkeä. Yksittäisiin kohtiin osoittavia nuolia lienee tällä lehdellä ollut ainakin viidessä muussakin kohdassa, mutta marginaali on pahoin kulunut ja murentunut, joten nuolet eivät enää juurikaan näy.

8 Budden versiossa sanotaan vain *hänelle*, mutta olen korvannut sen ilmaisulla *Mechtildille* selkeyden vuoksi. Vastaavia selventäviä muutoksia olen tehnyt muuallakin parantaakseni käännöksen luettavuutta. Keskiajalla pronomineja samoin kuin ilmaisuja *siellä* ja *täällä* käytettiin usein epämääräisesti, ja käännöksestä tulee hämärä, jos ne säilytetään sellaisenaan. Varsinkin persoonapronominien kohdalla suomennoksesta tulee epäselvä, jos sukupuolittuneet *han* ja *hon* -pronominit käännetään aina yksinkertaisesti suomen pronominilla *hän*, josta puheena olevan henkilön sukupuoli ei käy ilmi. Vaikka yleisenä käännösperiaatteenani on Budden tekstin mahdollisimman tarkka seuraaminen, ovat tällaiset poikkeukset välttämättömiä.

9 Tähän päättyy saksannoksista ja latinankielisistä editioista puuttuva niin

https://doi.org/10.21435/tl.277

[10]Tämä kirja tosin koostuu kokonaan hengellisistä näyistä ja ilmestyksistä, ja ihmisille on hyvin hyödyllistä sitä lukea ja kuunnella[11] hengelliseksi lohduksi ja opiksi. Kuitenkin siksi, että ne, jotka sitä lukevat, voisivat sitäkin kätevämmin löytää sen, mitä haluavat, kirja on jaettu viiteen osaan. Ensimmäiseen osaan on pantu ne *reuelaciones*[12], jotka koskevat juhlapäiviä, joita on ympäri vuotta, joitakin pyhiä miehiä ja erityisesti Neitsyt Marian[13] juhlapäiviä. Toiseen osaan on pantu jotakin, jota on tapahtunut sille *persone*[14], jolle nämä *reuelaciones*[15] näytettiin. Näistä ilmestyksistä ne, jotka niitä lukevat tai kuulevat, voivat löytää paljon jumalisuutta ja herätystä Jumalan rakkauteen. Kolmannesta osasta löytyy opetuksia, jotka liittyvät toisaalta Jumalan kunniaan ja ylistykseen ja toisaalta ihmisen sielun hyvinvointiin. Neljänteen osaan on kirjoitettu osittain samanlaista

---

sanottu toinen johdanto, joka on Budden ruotsinnoksessa sijoitettu ensimmäisen johdannon keskelle.

10 Tästä jatkuu ensimmäinen johdanto, joka on mukana latinankielisissä editioissa ja saksannoksissa.

11 Keskiajalla lukutaito oli harvinaista ja kirjat olivat kalliita, eikä kaikilla ollut niihin varaa. Nekin, jotka eivät itse osanneet lukea tai omistaneet kirjoja, pääsivät silti osallisiksi kirjallisuudesta kuuntelemalla, kun sitä luettiin ääneen. Luostareissa ääneen luentaa kuunneltiin paljon. Antiikissa ja keskiajalla oli ylipäänsä tapana lukea ääneen, eikä hiljaa itsekseen kuten nykyisin. Koska monet kuulivat tekstejä lukematta niitä itse, on keskiajan teksteissä varsin tavallista, että ne osoitetaan niille, jotka tekstin lukevat tai kuulevat.

12 'Ilmestykset'.

13 Nimi *Maria* esiintyy tässä latinan kieliopin mukaisessa genetiivimuodossa. Samanlaisia tapauksia on jäljempänä taajassa. Keskiajan kansankielisissä teksteissä oli tavallista, että raamatulliset, antiikkiin liittyvät tai vierasperäiset erisnimet saivat latinan sijapäätteet. Sama koski jossakin määrin myös lainasanoja. Tässä käännöksessä olen kuitenkin taivuttanut erisnimet suomen kieliopin mukaan latinan sijapäätteitä käyttämättä. Kun tekstissä esiintyy latinan sanoja ja muotoja muualla kuin erisnimissä, olen jättänyt ne usein leipätekstissä näkyviin, mutta selittänyt alaviitteissä. Siten käännökseni välittää suomalaiselle lukijalle Budden tekstin kaksikielisen tunnelman. Erisnimien osalta latinan päätteiden säilyttäminen on kuitenkin epäluontevaa ja luettavuus kärsisi siitä. Siksi olen päättänyt jättää latinan päätteet pois erisnimistä ja joskus myös lainasanoista, kuten sanasta *evankeliumi*.

14 'Henkilölle'.

15 'Ilmestykset'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

asiaa ihmisten hyödyksi, opiksi ja lohduksi. Viidennessä osassa käsitellään sitä, miten Mechtild on huomioinut sieluja ja antanut niille lohtua. Siksi me pyydämme kaikkia niitä, joille Jumala on lähettänyt rakkautensa hengen – sen rakkauden hengen, joka kaikkea hyvää uskoo, kaikkea hyvää toivoo ja kaikkea hyvää tekee – ja kaikkia niitä, jotka haluavat Jumalan armon, ottamaan vastaan tämän kirjan, jota kutsutaan kirjaksi hengellisestä armosta, jotta heistä voisi tulla arvollisia ottamaan vastaan kaiken sen hyvän, joka on tähän kirjoitettu ja jonka Jumala on luvannut. Mitä tässä kirjassa on sellaista, jolle ei löydy todistusta Raamatusta, mutta joka kuitenkaan ei ole vastoin evankeliumia ja pyhiä kirjoituksia, sitä pitäkää Jumalan armona.[16] Niin nyt kuin muinoinkin Jumala niin halutessaan ilmaisee viisautensa ja hyvyytensä salattuja asioita niille, jotka Häntä rakastavat. Ja samaten pyydämme kaikkia niitä, jotka tätä kirjaa tulevat kuulemaan tai lukemaan, että he ylistävät ja kunnioittavat meidän Herraamme Jeesusta Kristusta sen henkilön tähden, joka sai nämä ilmestykset. Olkaa ainakin kiitollisia siitä, että Jumala rakkaudessaan ja hyvyydessään suvaitsi maailman viimeisessä vanhuudessa sellaisin virkistävin herätyksin uudistaa ihmisen, joka oli pitkällisen velttouden tähden vieraantunut kaikesta hyvästä.

Jncipit liber spiritualis gracie[17]

Erästä neitoa armoitettiin hänen lapsuudestaan saakka Jumalan siunauksin. Kun hän syntyi maan päälle, näytti siltä, että hän kuolisi he-

16 Virke voidaan tulkita apologiaksi, jolla puolustellaan sitä, että kaikki yksityiskohdat eivät löydy sellaisenaan Raamatusta. Ne ovat kuitenkin hyväksyttäviä, koska eivät ole Raamatun kanssa suoraan ristiriidassa. Harhaoppisuutta pidettiin vaarallisena, mutta ainakin varhaisilla kirkkoisillä katsottiin olleen erityistä ymmärrystä, joten aina ei tarvinnut nojata pelkkään Raamattuun (Välimäki 2016, 83).

17 'Hengellisen armon kirja alkaa'. Latinankielinen otsikko on säilyneen ruotsinkielisen käsikirjoituksen ylämarginaalissa punaisella (A 13, 3r). On tavanomaista, että otsikot on kirjoitettu käsikirjoitukseen juuri punaisella. Englannin sana *rubric* ja ruotsin sana *rubrik*, jotka tarkoittavat otsikkoa, tulevatkin latinan sanasta *ruber* 'punainen' (Metzger & Ehrman 2005, 11).

https://doi.org/10.21435/tl.277

ti, ja siksi hänen kanssaan kiiruhdettiin pyhän ja oikeudenmukaisen papin tykö, joka silloin valmistautui messuun. Hän kastoi silloin tytön ja ennusti uskoaksemme profeetan suulla: ”Mitä te pelkäätte? Ei tämä lapsi suinkaan kuole, vaan hänestä tulee pyhä ja puhdasta elämää viettävä ihminen. Jumala tulee tekemään monia ihmeitä hänen kauttaan, ja hänen elämänsä päivät päättyvät hyvässä vanhuudessa.” [18]Itse Kristus sanoi hänelle myöhemmin, että hänen kastamistaan kiirehdittiin niin kovasti siksi, että hänen sielunsa viivytyksettä vihittäisiin Jumalan kirkolle, ja että Jumalan armo, joka hänessä oli elänyt äidin kohdusta saakka, saisi hänet kokonaan omakseen.

[19]Kun tyttö oli seitsemänvuotias, hän meni eräänä päivänä äitinsä kanssa nunnaluostariin, joka sijaitsi lähellä sitä linnoitusta, jossa hänen isänsä ja äitinsä asuivat. [20]Siinä luostarissa hän halusi lopullisesti pysyä suurella ilolla, vaikka hänen äitinsä ei sitä tahtonut. Hän pyysi kaikilta sisarilta erikseen, että he ottaisivat hänet vastaan ja osaksi yhteisöään. Sen jälkeen eivät isä ja äiti saaneet häntä tulemaan sieltä pois sen enempää uhkauksilla kuin houkutteluillakaan. [21]Ja heti hän alkoi ihmeellisellä tavalla palaa suuresta Jumalan rakkaudesta, ja hänen sielunsa alkoi alati iloita Jumalassa hunajaa valuvan makeasti. Kehittyen päivästä päivään hyvyydessä hän saavutti kaikkien hyveiden huipun. Hän myös puhui hyvin lempeästi ja oli hyvin miellyttävä ihminen, hyvin nöyrä ja hyvin kärsivällinen. Hän rakasti köyhyyttä ja paloi kovasti jumalisuudesta. Ja eniten hän kehittyi rakkaudessa niin Jumalaan kuin ihmisiinkin. Kaikille hän esiintyi palvelevaisena ja rakastettavana. Lempeästä rakkaudesta hän liikuttui ihmeelliseen myötätuntoon niitä kohtaan, joilla oli huolia ja jotka olivat joutuneet ankariin kiusauksiin. Kaikkia heitä hän auttoi ja lohdutti kuin lempeä ja oikeamielinen äiti niin, että kaikki, jotka hänen tykönsä tulivat, pala-

---

18 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (3r) merkitty punaisella nuolella.

19 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (3r) ehkä merkitty punaisella nuolella, mutta marginaali on niin pahoin vaurioitunut, että nuoli ei juurikaan enää näy.

20 Tämäkin kohta lienee merkitty punaisella nuolella käsikirjoituksessa A 13 (3r), mutta nuoli ei enää juurikaan näy.

21 Kohta näyttää käsikirjoituksessa A 13 (3r) merkityn marginaalissa olleella punaisella nuolella, joka ei juurikaan ole säilynyt, koska marginaali on pahoin murentunut. Alamarginaalissa on punainen risti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sivat sieltä hänen lohduttaminaan[22] tai hyvää oppia saaneina. Kaikki rakastivat Mechtildiä hyvin paljon niin, että jokainen halusi mielellään olla hänen lähellään. Siitä hänelle näytti aiheutuvan paljon häiriötä.

Suopeudessaan Jumala alkoi olla Mechtildille läheinen jo silloin, kun hän oli hyvin nuori. Kaikissa asioissa Jumala oli häntä siunannut armossaan runsaasti, eikä ainoastaan hengellisesti, vaan myös ruumiillisesti. Hänellä oli viisautta, ymmärrystä ja hyvältä kuulostava ääni, joten hän oli kaikissa asioissa luostarille hyvin hyödyllinen. Niinpä näytti siltä, ettei Jumala ollut unohtanut mitään armossaan ja hänelle antamissaan lahjoissa. Samalla laupias Herra kuritti häntä niin, että hänellä oli aina jatkuvasti päänsärkyä, ja hän kärsi myös munuaiskivistä ja kovasta kuumotuksesta maksassa. Nämä vaivat hän kesti hyvin iloisena ja mielellään. Ainoastaan sitä hän piti helvetillisenä piinana, että hän tämän sairastelun takia ei voinut niin hartaasti maistaa Jumalan armon hunajaa valuvaa makeutta kuin hän sydämessään olisi halunnut[23], eikä hän siten voinut aina omistautua rakkauteensa siinä sielullisessa yhteydessä, jossa sielu[24] tulee yhdeksi hengeksi Jumalan kanssa.

Miten arkkienkeli Gabriel ilmoitti Neitsyt Marialle, että hän synnyttäisi Isä Jumalan pojan maan päälle. Ensimmäinen luku.[25]

---

22 Ruotsiksi *hwgswaladhe aff henne*. Sen voisi kääntää myös 'palasivat hänen tyköään lohdutettuina'. Prepositio *aff* on käsikirjoituksessa A 13 (3v) alleviivattu ja sen kohdalle on marginaaliin kirjoitettu *från*. Laurén (1972, 29) arvelee, että kirjoittaja olisi Johannes Bureus. Kuten johdannossa on mainittu Bureus omisti käsikirjoituksen 1600-luvulla ja kielestä kiinnostuneena kiinnitti huomionsa muun muassa vanhoihin sanoihin, joita poimi leipätekstistä marginaaliin tekemiinsä merkintöihin.

23 Ruotsiksi *äpther sins hiärta astwndan*. Käsikirjoituksen leipätekstissä on *thins* 'sinun', joka on korjattu marginaaliin sanaksi *sins* 'hänen' (Geete 1899, 9 ja 360). Laurén (1972, 29) uskoo, että korjauksen on tehnyt Bureus.

24 Sana on käsikirjoituksessa A 13 (4r) alleviivattu mustalla ja marginaalissa on osoittavan käden kuva.

25 Lukujen otsikot ovat käsikirjoituksesta A 13 ja Budden laatimia tai ruotsintamia. Ne on otettu sellaisenaan Geeten editioon (1899). Otsikot on käsikirjoituksessa yleensä tehty punaisella värillä, joten ne erottuvat leipätekstistä. Joskus on myös vihreitä ja punaisia alkukirjaimia lukujen alussa. Otsikoissa on yleensä samankokoisia kirjaimia kuin leipätekstissä, joten

https://doi.org/10.21435/tl.277

Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ilmestyspäivänä[26], jolloin Hänestä ilmoitettiin Neitsyt Marialle, Jumalan palvelusneito Mechtild oli syventyneenä jumalisiin rukouksiin. Kun hän tarkasteli syntejään sielunsa katkeruudessa, hän näki itsensä pukeutuneena tuhkaa muistuttavaan vaatteeseen. Ja silloin hän muisti sanat *Erit iusticia cingulum lumborum eius*, jotka tarkoittavat, että oikeudenmukaisuus on oleva vyö hänen lanteillaan.[27] Ja silloin hän alkoi miettiä, mitä hän olisi tekevä silloin, kun mahtava Herra tulee oikeudenmukaisuuden vyöllä vyötettynä kaikkivoivan jumalisuutensa vallan kanssa. Sillä Mechtild oli ollut muistamaton koko elämänsä ajan. [28]Sillä mitä enemmän ihminen on pyhä lähellä Jumalaa, sitä enemmän hän katsoo itsensä ole-

kokonsa puolesta ne eivät erotu. Tämän otsikon kohdalla on käsikirjoituksen marginaalissa (4r) punainen nuoli.

26 Tarkoittaa Marian ilmestyspäivää, 25. helmikuuta, jolloin enkeli Gabriel ilmestyi Neitsyt Marialle ilmoittaen tälle, että tämä tulee raskaaksi ja synnyttää pojan, Jeesuksen (Luuk. 1: 26–38). Latinaksi *annuntiatio Marie* tai *annuntiatio Domini* tai *annuntiatio Dominica* (Hammarström 1925, s.v. *annuntiatio*). Ruotsinnoksessa *jhesu christi wnfängilse dagh*, joka ei näytä esiintyvän keskiajan ruotsin kielessä kuin tämän kerran. Bureus on kirjoittanut tähän kohtaan marginaaliin sanan *wnfängilse* (A 13, 4r), joka on ollut hänen mielestään vanhahtavuutensa tai muun syyn takia kiinnostava (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29).

27 Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (4r) merkitty punaisella nuolella. Latinankielinen sitaatti on kohdasta Jes. 11: 5. Vuoden 1992 suomennoksessa jae kuuluu: ”Vanhurskaus on hänellä varustuksena ja uskollisuus vyönä hänen uumillaan.” Budde antaa sitaatin latinan kielellä, mutta lisäksi hän antaa lauseesta kansankielisen käännöksen. Tällainen on tavallista Buddelle, ja vastaavaa tavataan usein keskiaikaisissa ruotsinkielisissä postilloissa ja ainakin satunnaisesti muissakin keskiaikaisissa ruotsinkielisissä teksteissä (Laurén 1972, 76–77 ja 85–86; Wollin 1981, 38). Latinankieliset sitaatit ruotsinkielisine käännöksineen antavat Budden teoksille niiden kaksikielisen luonteen (Kauko 2015a). Tähän suomennokseen olen jättänyt Budden antamat latinankieliset sitaatit näkyviin ja suomentanut Budden ruotsinkieliset tulkinnat niistä. Tässä kohdassa latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa (A 13, 4r) alleviivattu punaisella, mutta latina ei muuten eroa graafisesti tai visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä. Latinaa ei kuitenkaan aina ole käsikirjoituksessa alleviivattu, ja myös ruotsia on toisaalta välillä alleviivattu punaisella tai mustalla (esimerkiksi lehdellä 5r). Kielen vaihtumisen merkitseminen ei siten ole alleviivauksen ensisijainen tai yksinomainen tarkoitus.

28 Käsikirjoituksessa A 13 (4r) kohta on mahdollisesti merkitty punaisella nuolella, mutta marginaali on pahoin vaurioitunut, eikä se juurikaan enää näy.

https://doi.org/10.21435/tl.277

van kaikkia alempi ja arvottomampi. Ja kuta puhtaampia ihminen ja hänen omatuntonsa ovat synneistä, sitä enemmän hän pelkää ja varoo, ettei hän joutuisi Jumalan epäsuosioon. [29]Mutta kun Mechtild oli joutunut sellaisen pelon valtaan, hän näki Herran Jeesuksen istumassa ylhäällä taivaassa. Hänen suloisesta katseestaan Mechtild kuihtui aivan olemattomiin kuin tuhka.[30] Ja Mechtild oli Hänen läsnä ollessaan kuin kiiltävää kultaa. Ja silloin Mechtild sai ymmärtää, että kaikki ne hyvät teot, jotka hän oli lyönyt laimin, oli korvattu mitä pyhimmän ja täydellisimmän Jeesuksen Kristuksen teoilla ja Hänen mitä pyhimmässä seurassaan. Ja kaikki Mechtildin puutteellisuus ja epätäydellisyys tulivat kokonaan korvatuiksi ja täytetyiksi Jumalan pojan mitä korkeimmassa täydellisyydessä. Ja silloin Jumala katsoi Mechtildin sielua armeliain silmin ja kumartui ihanasti Mechtildiä lohduttamaan. Ja siten hänen kaikki syntinsä jätettiin ikuiseen unohdukseen.

Niin hän oli saanut Jumalalta tämän suuren lahjan eli kaikkien syntien anteeksiannon sekä hyvityksen ja korvauksen kaikesta heikoudesta hyveen ansaitsemisessa.[31] Näistä hän sai turvaa ja rohkeutta.

---

29 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (4r) merkitty punaisella nuolella. Alamarginaalissa on punainen risti.

30 Tämän lauseen kohdalla Budden tulkinta näyttää eroavan latinankielisestä tekstistä, jossa sanotaan: *in cujus aspectu mellifluo cinis ad nihilum est redactus* 'Hänen suloisesta katseestaan tuhka hupeni tyhjäksi'. Vuonna 1503 Leipzigissa painetun saksannoksen mukaan *in welchs sußen angesichte die asche czu nicht wurde gemacht* 'Hänen suloisesta katseestaan tuhka tuli olemattomaksi'. Tässä viitataan aiemmin tekstissä mainittuun tuhkaa muistuttavaan vaatteeseen, johon pukeutuneena Mechtild näki itsensä. Kohdassa luultavasti tarkoitetaan, että tuhkavaatteen sijasta Mechtild näki itsensä välkkyvän kuin kulta Herran läsnä ollessa. Budde muotoilee *J hwilkins sötasta asyn falnadhe hon al til enkthe, som aska* eli hän ajattelee, että se, joka *ad nihilum est redactus*, on Mechtild. Niin ollen *cinis* 'tuhka' ei ole subjekti, jolloin Budde joutuu kääntämään sen lisämääreeksi *som aska* 'kuin tuhka'. Budde näyttää unohtaneen edellä olleen kohdan *vidit se vestitam cinericio indumento* 'hän näki itsensä pukeutuneena tuhkaa muistuttavaan vaatekappaleeseen', jonka Budde ruotsinsi *Tha syntis henne sik wara klädda j enom klädhabonadh som liker assko*.

31 Latinaksi tämä sanotaan selkeämmin *et omnium meritorum suppletionem*. Saksaksi kohta kuuluu *vn(d) erfullu(n)g aller vordinst*. Budde on muotoillut aika hankalasti *Ok alla wansklighetz j dygdha forskullan wprättilse, ok wpfyllilse*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Silloin Mechtild nojautui rakkaansa Jeesuksen Kristuksen syliin osoittaen monenlaisia nöyryyden töitä suuren rakkauden lemmen tähden[32], ja hän puhui sanoinkuvaamattoman suloisia sanoja Herran Jeesuksen kanssa. Silloin Mechtild näki Jumalan sydämestä tulevan esiin kultaisen pillin[33], jolla hän ylisti Jumalaa. Sitten Mechtild pyysi, että Jeesus ylistäisi itseään, ja heti hän kuuli korkea-arvoisimman laulajan Jeesuksen Kristuksen mitä ihanimman äänen laulavan näin: ”Laulakaa ylistyslaulua Jumalallemme, kaikki hänen pyhät miehensä.”[34] Ja kun Mechtild ihmetteli sitä, miten itse Jumala saattoi laulaa näin, sanasta ”ylistyslaulu” tuli hänelle hengellinen ilmoitus siitä, miten Jumala ylistää itseään itsessään täydellisellä ja päättymättömällä ylistyksellä. Sanalla ”laulakaa” hän ymmärsi sitä, että Jumala jumalisuutensa hyveellä antaa sielulle vallan kutsua kaikki luodut, joita on taivaassa ja maan päällä, ylistämään Jumalaansa ja luojaansa. Sanalla ”Jumalallemme” Mechtild ymmärsi tarkoitettavan, että Jumalan poika on ihminen ja tekee kunniaa isälleen Jumalalle. Hänhän sanoi: ”Minä menen ylös minun Jumalani ja teidän Jumalanne tykö, minun Isäni ja teidän Isänne tykö[35].” Sanoilla ”kaikki hänen pyhät miehensä”

---

32 Budde kirjoittaa tässä *ffor stora kärleksens älskogha skul*. Kohta on vaikea muotoilla luontevasti suomeksi, koska *kärlek* ja *älskogh* tarkoittavat samaa.

33 Buddella on tässä akkusatiivi *gwlpipo*. Kyseinen sana esiintyy muinaisruotsissa vain tämän yhden kerran. Saksankielisessä versiossa mainitaan *ein gulden roer* ja latinankielisessä alkutekstissä sanotaan *fistulam auream*. Ilmaukset voi kääntää joko ’kultaiseksi pilliksi’ tai ’kultaiseksi putkeksi’.

34 Ilm. 19: 5. Vuoden 1992 suomennoksessa kohta kuuluu: ”Ylistäkää meidän Jumalaamme, kaikki te hänen palvelijansa.” Poikkeuksellisesti Budde ei tässä anna latinankielistä sitaattia, vaan ainoastaan kansankielisen käännöksensä. Keskiajalta on säilynyt ruotsinkielinen käännös koko Ilmestyskirjasta, ja se tarjoaa vertailukohdan (Kauko 2022a, 218–219). Siinä kyseinen jae kuuluu *sighen loff warom gudh Alle hans hælge mæn* (Klemming 1853, 363). Mechtildin ilmestysten käännöksessä kohta on muotoiltu *Sighin loff sangh warom gudhi, alle hans hälghe män*. Ilmestyskirjan ruotsinnos on anonyymi, mutta sitä on pidetty Budden kääntämänä (Noreen 1944, 11 ja 56; katso myös Laurén 1972, 123, alaviite 102).

35 Joh. 20: 17. Vuoden 1992 käännöksessä: ”minä nousen oman Isäni ja teidän Isänne luo, oman Jumalani ja teidän Jumalanne luo.” Sitaatissa järjestys on toinen kuin Raamatussa, sillä siinä mainitaan Jumala ensin, sitten Isä, kun Raamatussa on ensin Isä, sitten Jumala (myös kreikaksi). Ero voi

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtild ymmärsi sitä, että kaikki, jotka ovat pyhiä taivaassa ja maan päällä, pyhittää korkein pyhä mies Jeesus Kristus.

[36]Mechtild näki myös Neitsyt Marian, joka oli poikansa oikealla puolella ja veti kultaista nauhaa, joka oli täynnä kultaisia tiukuja yli kaikkien enkelijoukkojen ja pyhien miesten joukkojen. Nämä kaikki koskettivat kultaisia tiukuja, ja niistä tuli ihmeellinen ja mitä suloisin ääni, joka ylisti Jumalaa kaikesta siitä armosta ja niistä lahjoista, jotka Hän oli tälle Mechtildille suonut. Ja myös Mechtild itse ylisti Jumalaa kaikin voimin omasta puolestaan. Silloin meidän Herramme Jeesus kutsui Mechtildin tykönsä ja pani kätensä hänen käsiinsä antaen hänen käyttöönsä kaikki tekonsa ja työnsä, jotka Hän oli suorittanut mitä pyhimmän ihmisenä olonsa aikana. [37]Sen jälkeen Hän kohdisti mitä ihanimmat silmänsä Mechtildin silmiin suoden tälle mitä pyhimpien silmiensä käytön ja vuodattaen runsaasti kyyneliä. Sen jälkeen Hän asetti korvansa Mechtildin korvien viereen ja soi hänelle korviensa käytön. Tämän jälkeen hän painoi ruusuisen suunsa Mechtildin suulle antaen hänelle suunsa käyttötavat ja tehtävät, joita olivat ylistys, kiitos, rukoukset ja saarnaus, jotka korjasivat hänen muistamattomuuttaan. Viimeiseksi Hän yhdisti mitä suloisimman sydämensä Mechtildin sydämeen antaen hänelle sydämensä käyttötavat, mitä tulee ajatteluun[38], jumalisuuteen ja rakkauteen. Kaikkea hyvää Hän soi Mechtildille hyvin paljon niin, että Mechtildin koko

johtua siitä, että Raamattua siteerattiin usein ulkomuistista. Painetussa editiossa (Mechtild 1877) julkaistussa latinankielisessä Mechtildin ilmestysten versiossa mainitaan vain Jumala, ei Isää. Samoin on laita vuonna 1503 painetussa saksankielisessä käännöksessä. Budde saattoi kääntää latinankielisestä käsikirjoituksesta, jossa mainittiin myös Isä, tai Budde saattoi lisätä Isän muistinsa varassa.

36 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (5r) merkitty punaisella nuolella.

37 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (5r) merkitty marginaalissa olevalla punaisella nuolella. Alamarginaalissa on lisäksi punainen risti.

38 Ruotsiksi *j thänkilsom*. Bureus on merkinnyt marginaaliin (A13, 5v) sanan *tänkilse*, jota hän lienee pitänyt mielenkiintoisena (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29). Bureus on kirjannut sanan perusmuodossaan, vaikka käsikirjoituksen alkuperäisessä leipätektsissä on monikon datiivi. Lisäksi hän on lievästi modernisoinut ortografiaa. Hänen kiinnostuksensa näyttää siten kohdistuneen sanavalintaan ja merkitykseen, ei fonologiaan, morfologiaan tai ortografiaan.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sielu yhdistyi Jeesukseen Kristukseen. Jumalan rakkaudesta Mechtild pehmeni[39]. Niin kuin vahassa, jota painetaan sinetillä, näkyy sinetin kuva, siten Mechtildin pyhä sielu tuli kokonaan yhdeksi rakkaansa Jeesuksen Kristuksen kanssa.

Miten Pyhä Mechtild näki Pyhän Gabriel arkkienkelin. (Luku 2.[40])

Kun piti lukea evankeliumista kohta *Missus est Gabriel*[41], Mechtild näki enkeli Gabrielin, Neitsyt Marian opettajan, joka tuli Nasaretiin mukanaan kuninkaallinen viiri, jossa oli kirjoitusta kultakirjaimin. Häntä seurasi lukematon joukko enkeleitä, jotka kaikki asettuivat sen talon ympärille, jonka sisällä Neitsyt Maria oli. He muodostivat ikään kuin muurin maasta taivaaseen asti sillä tavalla, että enkelijoukon sisäpuolella olivat *archangeli*[42] ja heidän sisäpuolelleen oli järjestetty *virtutes*[43]. Sen jälkeen olivat kaikki muut enkeliryhmät eli *throni*[44],

39 Ruotsiksi *blwthnadhe*. Marginaalissa (A 13, 5v) on Bureuksen käsialalla *Blúthnadhe*, joten sana on ollut hänestä kiinnostava (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29).

40 Otsikoiden lopussa on käsikirjoituksessa A 13 yleensä luvun numero, mutta se on silloin tällöin unohtunut, ja niissä tapauksissa olen sijoittanut sen sulkeisiin. Samoin menettelee editiossaan Geete (1899).

41 Luuk. 1: 26, jossa latinaksi sanotaan *In mense autem sexto missus est angelus Gabrihel a Deo in ciuitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth*. Vuoden 1992 suomennoksessa sanotaan: ”Kun Elisabet oli kuudennella kuukaudellaan, Jumala lähetti enkeli Gabrielin Nasaretin kaupunkiin Galileaan.” Maininta siitä, että evankeliumista piti lukea tämä kohta, viittaa siihen, että oli menossa kirkkovuoden tietty kohta eli Marian ilmestyspäivä. Kyseessä on Mechtildin tuona päivänä saama ilmestys. Sanat *Missus est Gabriel* on käsikirjoituksessa (A 13, 5v) alleviivattu punaisella.

42 ’Arkkienkelit’.

43 ’Vallat’. Tässä viitataan keskiaikaiseen enkelihierarkiaan, jossa enkelit oli jaettu useisiin eriarvoisiin ryhmiin. Jakoa ei sellaisenaan selitetä Raamatussa, mutta se pohjautuu Raamattuun. Ef. 1: 21. Painetussa latinankielisessä editiossa (Mechtild 1877) ja vuoden 1503 saksankielisessä versiossa sanotaan vain ”muut enkeliryhmät” niitä lähemmin luettelematta. On mahdollista, että Budde on lisännyt luettelon opetustarkoituksessa ulkomuistista, koska ryhmät eivät ole aivan siinä järjestyksessä, jossa ne hierarkiassa yleensä esitetään. Yleensä ylimmät kolme ryhmää ovat serafit, kerubit ja valtaistuimet, keskimmäiset kolme ryhmää ovat herruudet, vallat ja voimat sekä alimmat kolme ryhmää hallitukset, arkkienkelit ja enkelit.

44 ’Valtaistuimet’. Kol. 1: 16.

https://doi.org/10.21435/tl.277

dominaciones[45], *principatus*[46], *potestates*[47], *cherubin*[48] niin, että kukin enkeliryhmä oli hänen talonsa ympärillä kuin kehämuuri. [49]Sen jälkeen nähtiin Herra Jumalan poika sulhasena tullen esiin häähuoneesta kauniimpana kuin ihmisten lapset. Hän tuli liekehtivästä enkelijoukosta *Seraphin*[50], joka on lähinnä Jumalaa. Tämä joukko oli Herran Jumalan ja Neitsyen ympärillä maasta taivaaseen asti kuin kehämuuri ja myös kattona heidän yllään. Ja Herra Jumala asetettiin enkeli Gabrielin viirin tykö kuten mitä kaunein ylkä ja mitä kaunein pikkupoika[51]. Siinä Hän odotti kunnes enkeli Gabriel oli kunniallisesti tervehtinyt Neitsyttä.

[52]Sen jälkeen mitä pyhin Neitsyt lankesi alas nöyrään alhaisuuteen sanoen: ”Katso, minä Jumalan palvelustyttö[53], minulle tapahtukoon sinun sanojesi mukaan.”[54] Heti tämän jälkeen Pyhä Henki meni Neitsyen sieluun kyyhkyn muodossa jumalallisen suloisuutensa siivet levitettyinä peittäen hänet autuudella ja teki hänet ihmeellisesti raskaaksi odottamaan Jumalan poikaa. Hänestä tuli raskaana oleva äiti, jolla oli mitä ihanin ja kevein taakka. Ja niin hän pysyi koskemattomana neitsyenä ja tuli Jumalan ja ihmisen äidiksi Pyhän Hengen voimasta ja vaikutuksesta.

[55]Ja messussa tuli se kohta, jolloin hänen piti vastaanottaa sielunsa rakkaus Jeesus Hänen mitä pyhimmän ruumiinsa ja verensä sakramentin muodossa. Silloin hän kuuli Jeesuksen sanovan hänelle: ”Sinä

---

45 ’Herruudet’. Kol. 1: 16. Ef. 1: 21.
46 ’Hallitukset’. Ef. 3: 10.
47 ’Voimat’. Ef. 3: 10.
48 ’Kerubit’. Hes. 10: 20.
49 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (6r) merkitty punaisella nuolella.
50 ’Serafit’. Jes. 6: 2. Tässä kohdassa on käsikirjoituksen (A 13, 6r) marginaalissa osoittavan käden kuva mustalla.
51 Budde on käyttänyt sanaa *smaswen*, jonka joku käsikirjoituksen A 13 (6r) käyttäjä on alleviivannut mustalla.
52 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (6r) merkitty punaisella nuolella.
53 Ruotsiksi *thiänista magdh*. Sanan *magd* on Bureus kirjoittanut marginaaliin (A 13, 6r) ilmeisesti siksi, että sana on ollut hänestä kiinnostava (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29).
54 Luuk. 1: 38.
55 Kohta lienee käsikirjoituksessa A 13 (6r) merkitty punaisella nuolella, mutta marginaali on niin pahoin vaurioitunut, ettei nuoli juurikaan enää näy. Alamarginaalissa on lisäksi punainen risti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

minussa ja minä sinussa, enkä minä kuunaan sinua hylkää."[56] Mutta aivan sydämensä pohjasta hän ei tahtonut mitään muuta kuin Jumalan ylistystä. Ja silloin meidän Herramme Jeesus antoi hänelle sydämensä kuin kultaisen astian, joka oli ihmeellisen kaunis. Ja Hän sanoi näin: "Pyhän sydämeni tähden sinun pitää aina ylistää minua. Mene nyt ja tarjoa kaikille pyhimyksille minun sydämestäni jumalainen juoma, jotta he autuaasti tulevat juovuksiin." Silloin hän meni ensin enkelten tykö ja tarjosi heille tämän terveellisen juoman. He eivät juoneet siitä yhtään, mutta saivat kuitenkin siitä kyllikseen. Sitten olivat vuorossa patriarkat ja profeetat, joille hän tarjosi sanoen: "Ottakaa se, jota olette kaivanneet ja niin pitkän aikaa odottaneet. Ja antakaa minun kaivata Häntä kiihkeästi kaikilla sieluni voimilla ja öin ja päivin huokailla Hänen peräänsä." Sen jälkeen hän meni apostolien tykö sanoen: "Ottakaa se, jota olette koko sydämestänne kiihkeästi rakastaneet. Ja antakaa minun rakastaa Häntä kiihkeästi yli kaiken muun aina sydämeni pohjia myöten." Sen jälkeen hän meni marttyyrien tykö sanoen: "Katsokaa sitä, jonka rakkauden tähden te olette vuodattaneet vertanne ja antaneet ruumiinne kuolemalle. Saakaa aikaan se, että minä käytän kaikki voimani Hänen palveluksessaan." Mutta kun vuorossa olivat *confessores*[57], hän sanoi: "Ottakaa se, jonka rakkauden vuoksi te olette hyljänneet kaiken ja väheksyneet maailmallisia nautintoja. Antakaa minun halveksia kaikkia maailmallisia asioita Hänen rakkautensa tähden ja nousta todellisen puhtaan elämän korkeuteen." Mutta neitsyille hän sanoi heille tarjotessaan: "Ottakaa se, jolle olette luvanneet neitsyytenne, ja tehkää niin, että minä voin alati pysyä mielen ja ruumiin puhtaudessa ja päästä kaikissa asioissa täydellisesti voitolle." Neitsyiden joukossa hän näki myös erään neidon, joka hiljattain oli tullut maan päältä ja jonka hän hyvin tunsi ja joka oli maailmassa ollut hänen tuttunsa. Tältä Mechtild kysyi, olivatko asiat niin kuin hän oli neidolle sanonut tämän vielä eläessä. Neito vastasi ja sanoi: "Totisesti kaikki on niin. Nyt olen saanut satakertaisen palkinnon." Sen jälkeen hän tuli taas meidän Herramme Jeesuksen tykö

56 Repliikin alkuosa vastaa suunnilleen Raamatun kohtaa Joh. 17: 21 ja loppuosa kohtaa Hepr. 13: 5.

57 'Uskontunnustajat' (esimerkiksi Lehmijoki-Gardner 2007, 116).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuljettuaan ympäri Taivasten valtakunnan palatsin. Ja Hän otti astian takaisin ja asetti sen Mechtildin sydämeen. Niin tämä tuli autuaasti yhdistetyksi Jumalaan.[58]

Miten Neitsyt Mariaa tulee tervehtiä. Luku 3.

Adventtina, kun Mechtild tahtoi tervehtiä kunniakasta Neitsyt Mariaa, meidän Herramme Jeesus Kristus opetti häntä sanoen: ”Tervehdi minun neitseellisen äitini sydäntä, joka tulvi kaikkea hyvää ja oli ihmiselle hyvin hyödyllinen, sillä se oli mitä puhtain, ja siksi se ylisti kaikkein ensimmäisenä neitsyyden puhtautta. Se oli myös mitä nöyrin, ja siksi hän erityisesti ansaitsi Jumalalta sen, että minut siitettiin Pyhän Hengen kautta. Se oli myös mitä jumalallisin ja mitä hellin, ja siksi se kiihkeällä halullaan veti minut luokseen. Neljänneksi[59] se oli mitä kiihkein rakkaudesta Jumalaa ja lähimmäisiä kohtaan. Viidenneksi se oli kaikkein tarkin ja tarkkaavainen huomaten ja säilyttäen kaiken, mitä minä tein varhaisimmassa lapsuudessani, poikaiässäni ja nuoruudessani. Kuudenneksi se oli mitä kärsivällisin minun piinani suhteen, joka hänen sydämeensä pisti kaikkein eniten alituisten muistojen kanssa. Seitsemänneksi se oli kaikkein uskollisin, sillä hän halusi uhrata minut, ainoan poikansa, maailman lunastukseksi. Kahdeksanneksi se oli kaikkein tarkkaavaisin jumalisissa rukouksissa, alati rukoillen nuoren, pyhän kirkon puolesta. Yhdeksänneksi se oli alati syventynyt hengellisiin tutkiskeluihin tuoden ansioillaan ihmiselle armon.”

Meidän Herramme neljänlaisesta äänestä. Luku 4.[60]

Oli se sunnuntai, jolloin messu alkaa *populus Syon*[61]. Laulettiin, että

58 Luvun loppu on käsikirjoituksessa A 13 (7r) merkitty punaisella nuolella.

59 Numeroidut luettelot ovat keskiajan teksteille tyypillisiä ja kuuluivat muun muassa skolastiikkaan. Numerointi muun muassa helpotti muistamista (Carlquist 2007, 152 ja 164).

60 Otsikko on käsikirjoituksessa A 13 (7v) merkitty punaisella nuolella.

61 Jes 30: 19. ”Siionin kansa, sinä joka asut Jerusalemissa”. Alleviivattu käsikirjoituksessa punaisella (A 13, 7v).

https://doi.org/10.21435/tl.277

auditam faciet Dominus gloriam vocis sue[62], joka tarkoittaa, että ”Herra on antava kuulla kunniansa äänen”. Silloin Mechtild tahtoi tietää siitä kunniasta, joka seurasi Herran ääntä. Meidän Herramme vastasi heti[63]: ”Tämä on minun kunniani ääni. Kun sielu enemmän jumalallisesta rakkaudesta kuin piinojen pelkäämisen tähden tekee parannuksen synneistään ja kärsii piinaa niiden takia, silloin se ansaitsee kuulla minulta sanat: ’Kaikki syntisi annetaan sinulle anteeksi.[64] Mene rauhassa.[65]’ Sillä heti, kun ihminen suree ja katuu tekemäänsä syntiä, totisesti minä annan anteeksi hänen syntinsä täydellisesti ja otan hänet jälleen armoihini niin kuin hän ei olisi koskaan tehnyt syntiä. Toisekseen kunniani ääni kuuluu silloin, kun sielu innokkain rukouksin tai hengellisten tutkiskelujen kautta yhdistyy minuun. Silloin hän kuulkoon minulta sanat: ’Tule, tule, ystäväni, anna minun nähdä sinun kasvosi.[66]’ Kolmanneksi silloin, kun sielu erkanee ruumiista, minä kutsun sitä suloisesti ikuiseen lepoon: ’Tule, minun valittu morsiameni, minä asetan sinut valtaistuimelleni.[67]’ [68]Neljänneksi tuomiopäivänä tämä on oleva minun kunniani ääni silloin, kun minä kaikkein suurimmalla kunnialla olen kutsuva kokoon kaikki ne, jotka aikojen alusta asti on valittu ja kauneuden ja kunnian valtakuntaan kutsuttu. Silloin sanon: ’Tulkaa minun Isäni siunatut lapset *etc.*’[69].”

Miten Herra Jeesuksen kasvoja verrataan aurinkoon. Luku 5.

Vuosineljännespaaston lauantaina[70] laulettiin messua, joka alkoi *Veni*

---

62 Jes. 30: 30. ”Niin Herra antaa valtiasäänensä kaikua”. Alleviivattu käsikirjoituksessa punaisella (A 13, 7v).
63 Tästä alkaa pitkä Kristuksen repliikki. Repliikin sisään on upotettu toisia repliikkejä.
64 Luuk. 7: 48.
65 Luuk. 7: 50.
66 Laul. l. 2: 13–14.
67 Sitaatti ei esiintyne Raamatussa sellaisenaan, mutta se on kuuluisa antifoni.
68 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (8r) merkitty punaisella nuolella.
69 Matt. 25: 34. Sitaatti on Budden versiossa lyhennetty. Moni lukija on voinut osata sen täydentää.
70 Budde käyttää ilmaisua *temper lögherdaghen*, joka esiintyy muinaisruotsissa kahdesti, tämän lisäksi eräässä asiakirjassa vuodelta 1417. Katolisessa

https://doi.org/10.21435/tl.277

et ostende nobis faciem tuam Domine[71]. Se tarkoittaa, että ”Herra, tule ja anna meidän nähdä Sinun kasvosi”. Kun Mechtild silloin rukoili kaikkien niiden puolesta, jotka haluavat nähdä Jumalan kasvot, hän sai nähdä meidän Herramme Jeesuksen seisomassa keskellä kuoria. Hänen kasvonsa loistivat kuin tuhat aurinkoa. Kutakin *personam*[72] hän valaisi yhdellä erityisellä auringonsäteellä. Mechtild kysyi Jeesukselta, miksi Hänen kasvonsa näyttivät auringon kaltaisilta. Herra Jeesus vastasi: ”Siitä syystä, että auringolla on kolme ominaisuutta, joiden kautta se muistuttaa minua. Ensimmäinen niistä on se, että

---

perinteessä oli paastonaika kunkin vuodenajan alussa eli keskiviikkona, perjantaina ja lauantaina Lucian päivän, tuhkakeskiviikon, helluntain ja ristinpäivän (14. syyskuuta) jälkeen. Näistä paasto- ja katumuspäivistä käytetään latinaksi nimitystä *ieiunia quattuor temporum* 'neljän vuodenajan paastot'. Tämä on lyhentynyt saksassa muotoon *Quatember*, englannissa muotoon *ember days*, ruotsissa muotoon *kvatemberdagar* ja tanskassa muotoon *temperdag*. Mechtildin ilmestysten latinankielisestä editiosta (1877, 13) ilmenee, että tässä kohdassa on kyse adventtiaikaan osuneesta vuosineljänneksen aloittaneesta paastosta. Tällaiseen paastopäivään viitataan myös *Jöns Budden kirjaan* sisältyvässä tekstissä ”Kahdestatoista kultaisesta perjantaista” (Lamberg 2007, 205, alaviite 3). Käsikirjoituksessa (A 13, 8r) on ylämarginaaliin kirjoitettu *Temp(er) lögr dagh*. Kirjoittaja lienee Bureus, joka on tässäkin muuttanut sanojen ortografiaa, mikä osoittaa jälleen hänen mielenkiintonsa kohdistuneen merkityksiin ja sanavalintoihin.

71 Vulgatassa Ps. 79:4, Ps. 79: 8, Ps. 79: 20; Raamatun suomennoksessa Ps. 80: 4, Ps. 80: 8, Ps. 80: 20. Psalmien numerointi seuraa suomalaisessa ja yleensäkin protestanttisissa Raamatuissa heprealaista eli masoreettista numerointia, kun taas ortodoksiset ja katoliset Raamatut, kuten latinankielinen Vulgata, seuraavat kreikkalaista numerointia. Sitaatti on käsikirjoituksessa (A 13, 8r) alleviivattu punaisella.

72 'Henkilöä'. Budde käyttää latinan yksiköllistä akkusatiivimuotoa *personam*, koska sana on objektina ja akkusatiivi on objektin sija. Latinankielisessä editiossa on *singulas personas* eli monikon akkusatiivi. Saksankielisessä versiossa vuodelta 1503 sanotaan *alle person(en)*. Mahdollisesti Budde on korvannut alkutekstinsä monikollisen muodon yksiköllisellä ilmaisulla *hwarja ena personam*. Tällöin hän on itse aktiivisesti muodostanut latinankielisen yksikön akkusatiivimuodon muuten ruotsinkieliseen esitykseensä. Ei ole toisaalta mahdotonta, että Budden alkuteksti on poikennut siitä latinankielisestä versiosta, joka on painetussa editiossa. Alkutekstissä on siten voinut olla yksikkö, ja Budde on kopioinut muodon *personam* suoraan alkutekstistä. (Latinan sijamuotojen käytöstä ruotsissa, katso Kauko 2018a.)

https://doi.org/10.21435/tl.277

aurinko lämmittää. Niin myös ne, jotka minua lähestyvät, lämpiävät rakkaudestani. Ja minun läsnäolostani lämpiävät ja pehmenevät heidän sydämensä kuin vaha tulen takia. Aurinko myös tekee kaiken hedelmälliseksi. Niin myös minun läsnäoloni tekee sielut hyveellisiksi kaikkien asioiden suhteen ja hedelmällisiksi hyvissä töissä. Auringosta lähtee myös valoa. Niin teen myös minä kaikille niille, jotka minun tyköni tulevat, sillä minä valistan heitä jumalallisen tiedon valolla."

Sen jälkeen Mechtild muisti tämän jakeen: *Exultauit vt gygas ad currendam viam etc.*[73]. Se tarkoittaa, että 'iloiten kuin jättiläinen hän juoksi tielleen'. Silloin Mechtild sanoi meidän Herrallemme Jeesukselle: "Minun Herrani, Jumala, mitä Sinä opetit profeetalle näillä sanoilla?" Ja heti hän näki meidän Herramme seisomassa taivaalla kuin nuori, ihana pikkupoika, reippaana ja kaikin puolin kauniina vyötettynä vyöllä, joka oli punaista, vihreää ja valkoista silkkiä. Jeesus sanoi Mechtildille[74]: "Sen, jonka pitää kulkea pitkä ja vaivalloinen matka, pitää kiinnittää liepeensä ylös vankalla vyöllä, etteivät vaatteet ole esteenä hänen tiellään.[75] Punainen silkki on hyvä, sillä se on vahvempaa kuin muu silkki. Niin oli myös minun kärsimykseni voimakkaampaa kuin yleensä muiden pyhien miesten kärsimys, sillä kaikkien py-

---

73 Vulgatassa Ps. 18: 6; Raamatun suomennoksessa Ps. 19: 6, joka kuuluu "Ja aurinko nousee kuin sulhanen hääteltastaan, kuin sankari riemukkaana juoksemaan rataansa". Sama sitaatti on vapaammin muotoiltuna ensimmäisen kirjan luvussa 76. Sitaatti on käsikirjoituksessa (A 13, 8v) alleviivattu punaisella.

74 Tästä alkava repliikki on erittäin pitkä. Keskiajalla ei yleensä käytetty lainausmerkkejä, joten pitkien repliikkien kohdalla on välillä oltava tarkkana, että pysyy kärryillä, minne asti repliikki jatkuu. Joskus repliikkien sisällä on vielä upotettuja lainauksia tai repliikkejä muilta. Varila (2016, 8) on kiinnittänyt huomiota 1500-luvun englanninkielisten tekstien kohtiin, joissa annetaan lainaus tai parafraasi toisesta tekstistä, ja hän huomauttaa, että niiden loppumiskohtaa on joskus vaikea löytää muuten kuin tutkimalla kyseistä lähdetekstiä.

75 Samantapainen viittaus vyöttämiseen löytyy Pyhän Birgitan ilmestysten kolmannen kirjan alusta (Andersson 2017, 25). Vyötä tarkoittava sana *linda* on käsikirjoituksessa (A 13, 8v) alleviivattu mustalla ja sen kohdalle marginaaliin on kirjoitettu *belte* 'vyö'. Sanan *belte* lienee kirjoittanut Bureus (Laurén 1972, 29) korvaten leipätekstin sanan synonyymillä, mikä jälleen on merkki hänen kiinnostuksensa kohdistumisesta juuri merkityksiin ja sanavalintoihin.

https://doi.org/10.21435/tl.277

hien miesten kärsimykset saivat vahvistusta sekä hyveiden pysyvyyttä ja täydellisyyttä minun piinastani. Vihreä ja valkoinen silkki ovat myös vahvempia kuin muu silkki. Niin myös minun lempeyteni viattomuus ja hyveellinen elämäni ovat ylittäneet kaikkien ihmisten viattomuuden ja elinaikaiset ansiot. Ja tällä minun miehuuteni vyöllä ja minun kärsimykselläni olen vahvemmin ja ylemmäs kiinnittänyt liepeeni lyhentäen ikuisuuden pituutta ihmisenä oloni lyhyenä elinaikana. Minä iloitsin kuin vahva jätti voimissaan, kun minun piti kulkea ankaraa ja vaikeaa tietä, jolla olin vapahtava[76] ihmiskunnan. Se, jolla on suuri ja arvokas aarre kannettavanaan, vyöttää itsensä voimakkaammin, ettei kadottaisi sitä. Kantaessani sitä kallista ja kunniakasta aarretta, joka on ihmisen sielu, minä tein niin, että vyötin itseni huolellisemmin, sillä minä kannoin aina sydämessäni sanomattomalla rakkaudella ja halulla kaikkien niiden sieluja, jotka on vapahdettu."

Sitten, kun konventti meni ottamaan vastaan meidän Herramme[77], Mechtild näki Herran Jeesuksen kuin mahtavana kuninkaana seisomassa papin paikalla. Hänen tykönsä mennessään jokainen sisar näytti pitävän edessään palavaa lamppua. Nämä lamput tekivät heidän kasvonsa loistaviksi. Pyhän Hengen avulla Mechtild ymmärsi näiden lamppujen merkitsevän palavaa sydäntä. Ja öljy niissä tarkoitti Jumalan lempeyttä, joka virtaa sisään niihin, jotka ottavat vastaan meidän Herramme[78], sytyttäen heidät palavalla rakkauden liekillä. Sillä niihin, jotka ottavat tämän pyhän sakramentin arvokkaasti vas-

---

76 Tässä Budde käyttää partisiipin futuuria *göraskolandes*, jota latinassa vastaa *peracturus*. Partisiipin futuuri on ruotsin kieliopille vieras, mutta kuuluu latinan kielioppiin. Tällaisia muotoja käytettiin latinan mallin mukaan muinaisruotsissa, mutta muodot olivat kirjakielisiä ja ilmeisesti kouluopetuksessa keksittyjä (Ahlberg 1942, 128–136; Thors 1952, 23; Fortelius 1969, 227–228). Tällaisia oppitekoisia partisiipin futuureja esiintyi ruotsissa ja tanskassa, ei juurikaan norjassa ja islannissa. Pohjoismaisten kielten lisäksi niitä tavataan muinais- ja keskiyläsaksassa, mutta saksalaisten ja pohjoismaisten esiintymien välillä ei voida osoittaa yhteyttä, vaan ne on voitu muodostaa toisistaan riippumatta samojen latinan mallien pohjalta (katso Haastrup 1968).

77 Siis nauttimaan ehtoollista. Budde käyttää keinotekoista partisiipin futuuria *thaghaskolande.*

78 Siis nauttivat ehtoollisen.

https://doi.org/10.21435/tl.277

taan, se vuodattaa lempeyden tehden heidät sopiviksi kaikkeen hyvään, ja se sytyttää heitä yhä lisää Jumalan rakkauteen.[79]

Jouluaatosta kaunis luku. Luku 6.

Jouluyönä ja meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen, Jumalan pojan mitä suloisimpana syntymäiltana konventti kokoontui. Silloin Mechtild näki suuren enkelien joukon kynttilöiden kanssa, ja aina kaksittain he palvelivat kutakin henkilöä. Meidän Herramme itse istui abbedissan paikalla norsunluisella istuimella, josta lähti vuolas virta mitä puhtainta vettä. Kun oli vuorossa ensimmäinen *Miserere mei, Deus*[80], Hän pesi sillä heidän kaikkien kasvot. Kun oli vuorossa toinen *Miserere mei, Deus*, kukin tuli esiin ja uhrasi Hänelle rukouksensa, jotka he olivat rukoilleet pyhän kirkon puolesta. Kun tuli kolmas *Miserere mei, Deus*, meidän Herrallamme oli kultainen astia, ja Hän tarjosi siitä niille sieluille, joita sisaret olivat muistaneet rukouksissaan. Silloin meidän Herramme Jeesus sanoi: ”Tämän kokouksen pidän täällä joka vuosi.”[81]

Joulupäivästä, Jeesuksen Kristuksen syntymäpäivästä. (Luku 7.)

Mitä pyhimpänä meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen syntymäyönä Mechtild näki olevansa ylhäällä kivisellä vuorella, jonka päällä Neitsyt Maria istui ikään kuin valmistautuneena synnyttämään lapsen. Kun synnyttämisen aika tuli, mitä pyhin neitsyt täyttyi sanomattomasta ilosta ja riemusta, ja hänen ympärillään loisti Jumalan valo. Silloin hän nousi ylös ihmeellisen ripeästi ja kumartui alas maahan mitä syvimmän nöyryyden kanssa ylistäen ja kunnioittaen Jumalaa. Eikä Neitsyt Maria tiennyt, miten hänen laitansa oli ennen kuin hänellä oli lapsi sylissään, ja se oli kauniimpi kuin ihmisten lapset. Sanomattomalla ilolla ja mitä kuumimpana palavalla rakkaudella hän

79 Luvun loppu lienee käsikirjoituksessa A 13 (9r) merkitty marginaalissa olevalla punaisella nuolella. Käsikirjoituksen marginaali on niin pahoin murentunut, että nuolesta vain pieni osa on enää näkyvissä.
80 ’Anna armoa minulle, Jumala’. Ps. 51: 3; Vulgatassa Ps. 50: 3.
81 Luvun loppu on käsikirjoituksessa A 13 (9v) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

silloin otti lapsen lähelleen antaen lapselle kolme mitä suloisinta suudelmaa. Niiden kautta hän kiinnittyi ja yhdistyi pyhään kolminaisuuteen niin paljon kuin kenenkään ihmisen ikinä on ollut mahdollista yhtyä Jumalaan, mutta hänestä ei tullut yhtä persoonaa Jumalassa[82]. Mainitulla vuorella tarkoitetaan hengellistä ja puhdasta elämäntapaa, joka näyttää tässä maailmassa olevan kova ja raskas. Sen tavan Jeesus Kristus äitinsä kanssa ensin näytti ihmisille, ja he antoivat sen meille puhtaan elämän esikuvaksi.

[83]Tämän pyhän Mechtild-sisaren sielu näytti olevan lähellä Neitsyt Mariaa, ja suurella halulla se tahtoi suudella rakastettavaa lasta. Sen jälkeen kun neitseellinen äiti oli niin suloisesti syleillyt ja puhutellut rakasta poikaansa, hän antoi lapsen myös Mechtildille, jotta tämä ottaisi sen syliinsä. Mechtild otti lapsen käsittämättömällä rakkaudella painaen sitä sydäntään vasten. Hän tervehti lasta sanoilla, joita hän ei koskaan aiemmin ollut ajatellut: ”Ollos tervehditty, sinä Isän, Jumalan sydämen sisus[84], kaipaavan sielun suloisin ase[85] ja sielun pyhin virvoitus. Sinulle minä uhraan sydämeni sisimmän ja sieluni ikuiseksi kiitokseksi ja kunniaksi sinulle.” [86]Ja Mechtild ymmärsi Jumalan in-

---

82 Tämä tarkoittanee, että kolmiyhteisessä Jumalassa on kolme persoonaa, Isä, Poika ja Pyhä Henki, ja Neitsyt Maria ei ole neljäs persoona, mutta niin lähellä tätä kolmiyhteyttä kuin on mahdollista olla ilman, että on itsekin sen osa.

83 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (10r) merkitty punaisella nuolella.

84 Ruotsiksi tässä on *märgher*, latinaksi *medulla* ja saksaksi *marck*. Ne kaikki voidaan kääntää ’ydin, sisus, sisin’.

85 Latinankielisissä versioissa (1510, 6r; 1558, 8r; 1854, 12; 1877, 16) on tässä kohdassa sana *sagina* ’ruokkiminen, lihottaminen’. Vuoden 1503 saksannoksessa se on tulkittu sanalla *fettikeit* ’lihavuus, rasvaisuus’, joten saksantajan mielessä on selvästi ollut juuri sana *sagina* ’ruokkiminen, lihottaminen’. Vuoden 1857 saksannoksessa (1857, 20) on sana *Fülle* ’runsaus, lihavuus, täysinäisyys’, joten sekin on samoilla linjoilla. Vuoden 1597 saksannoksessa (1597, 10v) sana on ohitettu ilman vastinetta. Budde kuitenkin käyttää tässä sanaa *skwth*, jolle Söderwallin muinaisruotsin sanakirjan täydennysosa (1925–1973, s.v. *skut*) antaa merkityksen ’*vapen som skjutes eller kastas*’ eli ’ammuttava tai heitettävä ase’ ehdottaen, että Budde on lukenut virheellisesti *sagitta* ’nuoli’ sanan *sagina* ’ruokkiminen, lihottaminen’ sijaan. Budde on voinut lukea väärin tai hänen käyttämässään latinankielisessä käsikirjoituksessa on ollut virhe. Koska muut tutkimani versiot ovat keskenään yhteneväiset, on todennäköisemmin kyseessä Budden tekemä kuin latinankielisen tradition sisällä syntynyt virhe.

86 Virke on käsikirjoituksessa A 13 (10r) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

noituksesta, että Poika on Isän, Jumalan sydämen sisus. Ja niin kuin sisus on itsessään voimaannuttava, tervehdyttävä ja mitä suloisin, niin myös Isä Jumala on ainoan poikansa, joka on Hänen hyveensä ja kaikkein suloisin suloisuus, antanut meille suojelijaksi ja vapahtajaksi ja mitä suloisimmaksi lohduttajaksi. Sielun sisin on kaikkein suloisinta, mitä sielu ansaitsee rakkauden heräämisen kautta yksin Jumalalta. Niin sielu totisesti halveksii kaikkea maallista. Tätä suloisuutta ei voi verrata kaikkeen maanpäälliseen iloon, vaikka se kaikki tulvisi yhden henkilön osaksi. Ja lapsen kasvoilta lähti neljä loistavaa auringonsädettä, jotka täyttivät kaikki maailman neljä osaa. Ne merkitsevät mitä pyhimmän Jeesuksen Kristuksen elämää ja hänen opetustaan, joka on valistanut kaiken ympäröivän maailman.

Jeesuksen Kristuksen hengellisestä syntymästä. Luku 8.

Kun laulettiin messua, jolla muistettiin ja kunnioitettiin salattua ja käsittämätöntä Jeesuksen Kristuksen ikiaikaista syntymää Isästä Jumalasta, Mechtildistä näytti silloin kuin hän olisi nähnyt Isän Jumalan kuin mahtavana kuninkaana kalliissa ja ihmeellisessä teltassa istumassa norsunluisella istuimella. Ja Hän sanoi Mechtildille: ”Tule ja ota minun sydämeni ikuinen ja ainoa Poika ja jaa Hänet kaikkien niiden kanssa, jotka jumalallisella kiitollisuudella nyt kunnioittavat Hänen mitä korkeinta ja ikuista syntymäänsä minusta.” Ja silloin Mechtild näki Isän Jumalan sydämestä lähtevän ihmeellisen kirkkaan loisteen, joka kiinnittyi loistavan lapsen hahmossa Mechtildin sydämeen. Sitä Mechtild silloin tervehti näillä sanoilla: *Salue paterne glorie de luce lucem proferens, lux lucis et fons luminis, dies diem illuminans*. Se tarkoittaa, että ’Ollos tervehditty, sinä isällisen kunnian loiste, joka tulet esiin, valon valo ja valon lähde, päivänpaiste, joka päivän valaisee’.[87] Sen jälkeen hän kantoi lasta ympäriinsä ja vei sen jokaisen luokse, ja se myös pysyi joka ainoan lähellä. Silti Mechtild itse kantoi lasta sydämessään. Lapsi kumartui alas kunkin henkilön rinnan päälle ja imaisten Hän suuteli kolme kertaa heidän sydän-

87 Sitaatti on Ambrosius Milanolaisen hymnistä *Splendor paternae gloriae* (Migne 1845a, 1411). Sitaatti on käsikirjoituksessa (A 13, 10v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tään. Ensin Hän imi ulos kaiken heidän jumalisen halunsa. Toiseksi kaikki heidän hyvät aikeensa ja tahtonsa[88]. Kolmanneksi kaiken sen työn, jota he olivat tehneet laulamalla, kumartamalla, polvistumalla, valvomalla, rukoilemalla ja kaikissa muissa hengellisissä toimissa[89]. Imien Hän otti sen kaiken itselleen. [90]Silloin Mechtild ymmärsi Jumalan tahdosta, että Jumalaa miellyttää se, että ihminen kuitenkin kunnioittaa Hänen syntymäänsä sillä ylistyksellä ja kunnioituksella kuin mahdollista iloiten hurskaassa uskossa huolimatta siitä, että ihminen ei voi ymmärtää Jumalan Pojan ihmeellistä ja sanoinkuvaamatonta syntymää Isästä Jumalasta.

Kun luettiin evankeliumia, jossa sanotaan *Exiit edictum a cesare Augusto*[91], Mechtildille ilmestyi Isä Jumala, joka sanoi hänelle: ”Mene Neitsyen, minun Poikani äidin tykö. Pyydä häneltä, että hän antaisi sinulle Poikansa ja kaiken sen ilon, jota hänellä oli Pojastaan, kun hän synnytti Hänet, ja kaiken sen hyvän, jota minä annoin Jeesuksen mukana Marialle ja koko maailmalle autuudeksi.” Ja Mechtild tu-

---

88 Käsikirjoituksessa A 13 (11r) kohta on merkitty punaisella nuolella. Latinaksi tässä on vain yksi substantiivi (*bonam voluntatem*), jonka Budde ilmaisee kahdella substantiivilla (*godha akth ok wilia*). Tällainen yhden latinan sanan korvaaminen sanaparilla on Buddelle tyypillistä, mutta vastaavaa esiintyy muissakin muinaisruotsiin käännetyissä teksteissä. Latinan sanoilla on usein monia nyansseja, ja tuodakseen esiin eri vivahteita ruotsintajat käyttivät kahta rinnastettua kansankielistä vastinetta, jotka olivat sunnilleen synonyymejä keskenään. Sanaparien kautta latinan sanan koko merkitys pyrittiin saamaan esille tarkemmin ja täydellisemmin. Joskus saattoi olla vaikea valita eri käännösvaihtoehtojen välillä, jolloin ruotsintaja käytti molempia vaihtoehtoja rinnakkain (Bendz 1967, 73; Holm 1967, 72; Laurén 1973, 48). Keskiajan ruotsintajat käyttivät joskus myös sanapareja, joissa toinen sanoista oli lainasana, joka esiintyi yhdessä suunnilleen samamerkityksisen kotimaisen sanan kanssa. Tällöin on mahdollisesti haluttu näyttää osaamista ja hienostella vierasperäisillä sanoilla, säilyttää alkutekstin autenttinen tunnelma tai opettaa lukijalle latinaa (Fortelius 1969, 88–89 ja 113; Kauko 2018a, 63).

89 Latinaksi (1510, 6v; 1558, 8v; 1877, 17) lista on lyhyempi. Siinä mainitaan kyllä laulu, kumartaminen, valvominen ja muut hengelliset toimet, mutta ei polvistumista ja rukoilua. Vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa mainitaan sama lista kuin latinankielisissä editioissa. On todennäköistä, että juuri Budde on paisuttanut listaa polvistumisella ja rukoilulla.

90 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (11r) merkitty punaisella nuolella.

91 ’Keisari Augustus antoi käskyn’. Luuk. 2: 1. Sitaatti on käsikirjoituksessa (A13, 11r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

li ja löysi lapsen seimestä käärittynä kankaisiin.[92] Silloin lapsi sanoi Mechtildille: ”Heti, kun minä tulin maailmaan, minut kiedottiin kankaisiin ja kapaloihin, niin etten voinut liikkua. Se oli merkkinä siitä, että annoin itseni kokonaan ihmisten valtaan kaiken sen hyvän kanssa, jota minulla oli mukanani Taivasten valtakunnasta, ihmiselle mitä suurimmaksi hyödyksi ja eduksi[93]. Nimittäin sillä, joka on sidottu, ei ole valtaa[94], eikä hän voi puolustaa itseään millään tavalla. Siksi häneltä voidaan ottaa pois kaikki, mitä hänellä on.[95] Samoin mennessäni maailmasta pois minut kiinnitettiin ristiin niin, että en ollenkaan voinut liikkua. Se oli merkkinä siitä, että kaiken sen hyvän, mitä minä tein ihmisenä ollessani, minä jätin ihmisille. Ja koko elämäni ja kaiken kärsimykseni hyödyn minä annoin ihmisille. Siksi voi ihminen nyt rehellisesti käyttää hyväkseen minun tekojani. Ja se miellyttää minua, että hän omaksi hyödykseen käyttää minun lahjani hyvyyttä elämänsä aikana.”

Lisää samasta messusta. (Luku 9.)

Samassa messussa Mechtild näki Rakkauden istuvan neitsyen hahmossa lähellä Neitsyt Mariaa. Sille Mechtild puhui sanoen: ”Terve, mitä suloisin Rakkaus, opeta minut soveliaasti palvelemaan tätä arvokasta lasta.” Rakkaus vastasi: ”Minä huolehdin Hänestä kaikkein ensimmäisenä neitseellisin käsin. Minä kiedoin Hänet kankaisiin. Äidin kanssa minä imetin Häntä neitseellisin rinnoin. Ja pidin Häntä polvillani. Ja äidin kanssa näytin Hänelle kunniallista palvelevaisuutta. Ja

92 Lause muistuttaa Raamatun jaetta Luuk. 2: 16.

93 Tässäkin kohdassa on latinaksi vain yksi substantiivi (*summam utilitatem*), jonka Budde kääntää kahdella, suunnilleen synonyymisellä sanalla (*gaghn ok nyttho*).

94 Ruotsiksi tämä kuuluu *thän som bunden är han haffwer enga macth*. Lauseen subjektina on ’se, joka sidottu on’, mutta subjektia vahvistetaan lisäämällä sana *han* ’hän’. Tällainen subjektin kahdennus on Buddelle tyypillinen. Tutumpi esimerkki vastaavasta rakenteesta on Runebergilla runossa Sandels: *Sandels han satt i Pardala by*. Subjektin kahdennus on säilytetty myös Cajanderin suomennoksessa: *Sandels, hän Partalass’ istuvi vaan*. Subjekti on siis *Sandels*, mutta sen lisänä on sana *hän*. (Katso Suojanen 1977, 61 ja 146–149; Kauko 2012.)

95 Lause muistuttaa Raamatun kohtaa Matt. 13: 12.

https://doi.org/10.21435/tl.277

yhä palvelen Häntä lakkaamatta. Ja sen vuoksi kukin, joka tahtoo palvella Häntä arvokkaasti, ottakoon minut kumppanikseen. Se tarkoittaa, että hän tehköön kaikki tekonsa sen saman Rakkauden kanssa, jonka keralla Jumala otti itselleen ihmisen hahmon. Ja niin on Jumalalle hyvin mieluisaa mikä tahansa, mitä ihminen tekee."[96]

Sydämen neljästä lyönnistä[97]. Luku 10.

Laulettiin messua, jossa sanotaan *Lux fulgebit*[98], joka tarkoittaa, että 'valo tulee loistamaan'. Silloin Mechtildiä valaisi sanoinkuvaamaton hengellinen valo. Hän ymmärsi, että Jumalan poika on kyseinen valo, ja niin Hän valaisi koko maailman ja kaikki ihmiset pyhän syntymänsä hetkellä. Samoin Mechtild ymmärsi, että niin pienessä lapsessa saattoi asua kaikki jumaluuden täydellisyys ja että kaikkivoivan Jumalan hyvyys piti koossa tuota pikkuista ruumista, ettei se joutuisi hajalleen. Samoin hän ymmärsi, mikä käsittämätön Jumalan viisaus lapsessa lymysikään. Sillä yhtä paljon viisautta Hänellä oli hänen maatessaan seimessä kuin Hänellä on nyt, kun Hän hallitsee Taivaassa. Ja Pyhän Hengen suloisuus ja rakkaus oli kokonaan vuodatettu siihen lapseen. Niinpä se, mitä Mechtild tästä ymmärsi, oli sanoinkuvaamatonta, ja se menee yli ihmisen ymmärryksen. Silloin Mechtild otti lapsen tykönsä ja syliinsä ja painoi sitä sydäntään vasten niin, että hän sekä tunsi että kuuli lapsen sydämenlyönnit. Sillä se löi kolme kertaa ihmeellisen voimakkaasti, kaikki kerrat yhteen menoon. Sen jälkeen se löi yhden hiljaisen lyönnin. Kun Mechtild ihmetteli tätä, lapsi puhui hänelle sanoen: "Minun sydämeni lyönti ei ole niin kuin muilla ihmisillä, vaan tällainen sydämenlyönti minulla oli lapsuudesta kuolemaan asti. Ja siksi minä kuolin niin pian. Ensimmäinen sydämeni lyönti lähti minun sydämeni kaikkivoivasta rakkaudesta, joka oli minussa niin voimakas, että minä voitin kaikki maailman vastoinkäymiset ja juutalaisten julmuuden suloisella ja kärsivällisellä

96 Luvun loppu on käsikirjoituksessa A 13 (12r) merkitty punaisella nuolella.
97 Lyöntiä tarkoittava *böstan* on kirjoitettu otsikon kohdalle myös marginaaliin. Merkinnän lienee tehnyt sanaa mielenkiintoisena pitänyt Bureus (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29).
98 Joulupäivän aamun messussa laulettava introitus eli messun aloittava osa. Alleviivattu käsikirjoituksessa (A 13, 12r) punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sydämellä. Toinen sydämenlyönti tulee rakkaudesta viisauteen, jonka avulla ohjasin itseäni ja kaikkia asioitani niin kunnollisesti ja jonka avulla minä järjestin mitä viisaimmin kaiken, mitä on Taivaassa ja maan päällä. Kolmas sydämenlyönti tulee suloisesta rakkaudesta, joka niin vahvana lävisti minut, että se teki kaikki tämän maailman katkerat asiat minulle suloisiksi. Jopa mitä katkerimman kuoleman ihmisten autuuden hyväksi se teki minulle rakkaaksi ja suloiseksi. [99]Mutta neljäs sydämenlyönti, joka oli hiljainen, merkitsi minun ihmisyyteni ihanuutta, joka teki minusta rakastettavan ja toverillisen kaikille."

Sitten Hän opetti Mechtildiä sanoen[100]: "Heti, kun aloitetaan *Sanctus*[101], silloin tulee ihmisen lukea yksi *Pater noster*[102] pyytäen, että minä valmistaisin häntä minun sydämeni kaikkivoivalla, viisaalla, suloisella ja ihanalla rakkaudella siihen, että hän olisi arvollinen ottamaan vastaan minut hengellisesti sielussaan, jotta tekisin ja saattaisin valmiiksi hänessä kaiken sen, mitä olin alusta asti ennalta päättänyt kaiken jumalallisen tahtoni mukaan. Ja saatuaan *communionem*[103] lukekoon nämä säkeet[104]:

Luku 11

'Minä kehun sinua, oi sinä kaikkein vahvin Rakkaus. Minä siunaan sinua, oi sinä kaikkein suloisin Rakkaus. Minä ylistän sinua, oi sinä kaikkein ihanin Rakkaus kaikessa ja kaikkien hyvien töiden tähden, joita sinun mitä kunniallisin jumaluutesi ja mitä pyhin ihmisyytesi ovat tehneet meissä sinun kaikkein kunniakkaimman sydämesi kautta ja joita ne yhä katsovat hyväksi tehdä maailman loppuun asti *jn secula seculorum*[105]. Aamen.'

---

99 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (13r) merkitty punaisella nuolella.
100 Tästä alkaa pitkä repliikki, jonka sisällä on sitaatteja.
101 *Sanctus* tarkoittaa 'pyhä'. *Sanctus* on messun osa ja hymni, joka pohjautuu Raamatun kohtaan Jes. 6: 3.
102 'Isä meidän'.
103 'Ehtoollisen'.
104 Jöns Budden versiossa säkeet on erotettu omaksi luvukseen toisin kuin latinankielisissä ja saksankielisissä versioissa. Ratkaisu on sikäli erikoinen, että säkeet ovat osa Kristuksen pitkää repliikkiä, joten lukujen raja menee repliikin sisällä.
105 *In secula seculorum* on latinankielinen ilmaus, joka esiintyy monesti Vul-

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kun pappi tekee siunauksensa, siunaan minä häntä tällä tavalla: 'Siunatkoon sinua minun kaikkivoipuuteni. Minun viisauteni opettakoon sinua. Minun suloisuuteni täyttäköön sinut. Minun lempeyteni vetäköön sinut minun tyköni ja yhdistäköön sinut minuun aina ja ikuisesti. Aamen.'"[106]

[[107]Samoin Kristuksen syntymästä

Samoin Kristuksen syntymän juhlassa Mechtildistä näytti kuin autuas Neitsyt istuisi vuoren päällä pidellen sylissään mitä kauneinta poikalasta. Mechtild sanoi hänelle: "Valtiattareni, missähän me olemme juuri nyt?" Tämä vastasi: "Betlehemin vuorella. Tämä kaupunki näet sijaitsi vuorella. Siitä sanotaan evankeliumissakin: 'Ja Joosefkin nousi jne.'[108] Se majatalo[109], jossa minä synnytin Kristuksen, oli todellakin kaupungin alapuolella sen rajalla ja yksi kaupungin porteista oli sen

---

gatassa (Room. 16: 27; Gal. 1: 5; Fil. 4: 20. Hepr. 13: 21; Ilm. 1: 6; Ilm. 1: 18 sekä useita muita kohtia). Vuoden 1992 suomennoksessa ilmaisu on yleensä (joskaan ei ihan aina) käännetty *aina ja ikuisesti.* Budde on muotoilunsa *til wärdhlinna ändalykth* lisäksi halunnut tuoda esiin myös latinankielisen fraasin, ehkä opetustarkoituksessa tai siksi, että se on joka tapauksessa ollut tuttu.

106 Tähän päättyy repliikki, joka alkoi jo edellisessä luvussa ja jonka sisällä on kaksi upotettua repliikkiä.

107 Tässä kohdassa on joissakin latinankielisissä editioissa (1510, 7v–8r; 1877, 20–21) luku, jonka otsikkona on *Item de Christi nativitate* 'Samoin Kristuksen syntymästä'. Saksannoksissa (1503, 9r; 1597, 14r–15r) luku on käännetty samaan kohtaan. Budden käyttämässä alkutekstin versiossa luku lienee ohitettu. Olen kääntänyt Buddelta puuttuvan luvun latinasta ja sijoittanut sen hakasulkeisiin, jotta se erottuu Buddella olevasta tekstistä. Uudemmasta vuoden 1857 saksannoksesta luku puuttuu samoin kuin Buddelta. Vuoden 1558 editiosta tämä luku puuttuu, mutta sen paikalla on luku, joka Budden versiossa on toisen kirjan luku 38.

108 Luuk. 2: 4. Vuoden 1992 Raamatun suomennoksessa: "Niin myös Joosef lähti…" Kreikkalaisessa alkutekstissä käytetään verbiä ἀναβαίνω (anabainō) 'nousta, astua korkeammalla sijaitsevaan paikkaan' (Gyllenberg 1939, s.v. ἀναβαίνω). Vuoden 1938 suomennoksessa sanotaan Joosefin lähteneen "ylös Juudeaan". Latinaksi kohdassa käytetään verbiä *ascendo* 'nousta, kiivetä'. Verbivalinta on saanut Mechtildin päättelemään, että Betlehem sijaitsisi vuorella.

109 Kohta vaikuttaa omituiselta, koska Raamatun mukaan heille nimenomaan ei ollut sijaa majatalossa. Luuk. 2: 7.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vieressä, ja sen vuoksi Herran myös sanotaan olevan syntynyt Betlehemissä." Ja Mechtild kysyi: "Miten paimenet osasivat tulla sinne poikalapsen tykö yöllä?" Neitsyt Maria vastasi: "Ylenpalttisesta rauhasta, josta ihmiset siellä iloitsivat, he olivat niin varmoja. Sitä paitsi saapuvien vieraiden paljouden tähden ei portteja suljettu." Mechtild kysyi: "Oi valtiatar, miksi sinulla ei ollut sänkyä, eikä muitakaan mukavuuksia?" Maria vastasi: "Se ei ollut minulle tarpeen, koska synnytin viattoman Pojan ilman mitään tuskaa". Siihen Mechtild: "Kun sinun vanhempasi ja ystäväsi sitten tulivat sinun tykösi vierailemaan, mitä – oi sinä hyvin köyhä, mutta samalla Taivaan kuningatar – sinulla oli heille tarjota?" Maria vastasi: "En minä tarjonnut heille mitään tarvittavaa, koska he itse toivat mukanaan sen, mitä tarvitsivat". Mechtild kysyi Marialta myös, millä ruoalla hän oli ravinnut Poikaansa sen jälkeen, kun oli vieroittanut Tämän rinnasta. Maria vastasi: "Laitoin Hänelle särvintä viinistä ja vaaleasta leivästä."[110] Mechtildin miettiessä, oliko Herralla mitään seuraa vanhempiensa lisäksi, kun hän Egyptistä palaten oli tullut Nasaretiin, Poika vastasi hänelle näin: "Mistä syystä sinä luulet, että evankeliumissa sanotaan, että 'he etsivät Häntä sukulaisten ja tuttujen joukosta'[111], ellen olisi ajoittain oleskellut heidän kanssaan? Ja mistä syystä luulet, että Johannes evankelista seurasi minua niin äkkiä kutsuttuani hänet häihin[112], ellei siksi, että minun seurani ja tapani, joita hän usein oli tullut tuntemaan, miellyttivät häntä, ja siksi hänet voitiin helposti suostutella seuraamaan perässäni."]

(Luku 12.)

Kun oli pyhän evankelista Johanneksen juhla[113] ja ensimmäisen ker-

---

110 Viinin ja vaalean leivän tarjoaminen vasta rinnasta vieroitetulle vauvalle tuntuu muuten oudolta, mutta saattaa selittyä sillä, että nämä tarjoilut muistuttavat ehtoollisaineita.

111 Luuk. 2: 44.

112 Viitannee kohtaan Joh. 2: 2, jonka mukaan myös opetuslapset kutsuttiin Kaanaan häihin.

113 Johanneksen juhlapäivää on vietetty 27. joulukuuta, niin sanottuna kolmantena joulupäivänä. Kolmas ja neljäs joulupäivä olivat ennen pyhäpäiviä Ruotsissa ja Suomessa, mutta ne poistettiin vuonna 1774 yhdessä monien muiden arkipyhien kanssa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ran soitettiin aamujumalanpalvelukseen, Mechtild näki Herran Jeesuksen kuin kymmenvuotiaana poikana. Suurella ilolla Hän kulki ympäriinsä ja herätti sisaret. Myös *Sanctus Johannes*[114] näyttäytyi Mechtildille dormitoriossa[115] seisoen erään sisaren sängyn edessä. Tämä rakasti Johannesta paljon. Hyvin ylistettävä ja arvokas enkeli kulki Pyhän Johanneksen edellä kantaen kynttilää hänen puolestaan. Tämä enkeli kuului serafeihin, ja häntä seurasi lukematon paljous enkeleitä, jotka kaikki palvelivat Pyhää Johannesta ja seurasivat häntä kynttiläin kanssa kuoriin. Niillä sisarilla, jotka rakkaudesta nousivat iloisesti ylös, oli paljon enemmän kunniaa kuin toisilla, jotka tekivät sen pelon tähden. Etumainen enkeli kulki Pyhän Johanneksen edellä palvellen häntä ja kantaen kynttilää hänen edellään sen vuoksi, että Pyhä Johannes rakasti Jumalaa yhtä kiihkeästi omalla tavallaan maan päällä kuin serafeihin kuuluvat enkelit omalla tavallaan Taivaassa. Se henkilö[116], joka tämän näki, ymmärsi, että etumainen enkeli sytyttää tulen, kuuman rakkauden, heidän kaikkien sydämeen, jotka rakastavat Pyhää Johannesta sen kunnioituksen ja erityisen rakkauden vuoksi, joita meidän Herramme Jeesus Kristus osoitti Pyhälle Johannekselle. Hän ymmärsi myös, että Jumalan henki herättää yhä ihmisissä hänen rakkautensa.

Aamujumalanpalveluksessa Mechtild näki Pyhän Johanneksen kulkevan ympäri kuoria ja ojentavan kalkkia joka ainoan sisaren suun eteen kooten siihen laulavilta heidän tahtonsa ja jumalisuutensa. Kalkin hän iloisesti tarjosi meidän Herrallemme Jeesukselle Kristukselle. Mechtild mietti ja tahtoi tietää, mitä Pyhä Johannes oli saanut palkinnoksi siitä, että hän oli kirjoittanut evankeliumin Kristuksen jumalallisuudesta syvällisemmällä ymmärryksellä kuin muut apostolit. Silloin Mechtild kuuli Jumalalta tämän vastauksen: ”Kaikkien aistiensa suhteen hän on ylivertainen muihin pyhiin miehiin verrattuna, sillä hänen silmänsä katsovat selvemmin jumaluuden käsittämätöntä kirkkautta ja hänen korvansa käsittävät ja ymmärtävät syvällisemmin Jumalan suloista kuiskausta. Hänen suunsa ja kielensä tuntevat sanomattoman makeuden maun, ja niin paljon suloista tuoksua lähtee hä-

114 Pyhä Johannes.
115 Luostarin nukkumatila. Latinan verbi *dormio* merkitsee 'nukkua'.
116 Mechtild.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nen suustaan, että se täyttää koko Taivasten valtakunnan niin, että jokainen pyhimys tuntee suloisesti Pyhän Johanneksen hyvän tuoksun. Sen lisäksi hänen sydämensä palaa erityisesti jumalallisesta rakkaudesta, ja vapaammin ja ylevämmin hänen sydämensä lentää läpi jumaluuden syvien salaisuuksien kuin muilla pyhimyksillä.”

[[117] Mechtildistä näytti myös siltä, että hän näki Johanneksen kunnian[118], jonka päällä kaikki sanat, jotka tämä oli kirjoittanut Kristuksesta ja Hänen jumaluudestaan ja joita muut pyhimykset ja kirkon oppineet olivat hänen sanojensa pohjalta edelleen kirjoittaneet ja saarnanneet, näkyivät kuin tähdet ja niin kuin säteilevä, kristallin läpi paistava aurinko olisi saanut vahvistusta ylhäältä päin mitä parhaimmista jalokivistä. Mechtildistä näytti myös, että kun Johanneksesta lauletaan, että ”hän pesee viinissä pukunsa”[119], se tarkoittaa, että erityisenä kunniana hänen puvussaan näkyi se, että hän Kristuksen riippuessa ristillä seisoi tämän vierellä[120] kärsien mukana sellaisella intohimolla, että hän sen kautta koki henkisesti kärsimyskuoleman. Sanat ”oliivin veressä (hän pesee) viittansa”[121] Mechtild ymmärsi niin, että niin kuin öljy valaisee, palaa ja on lempeää, siten Pyhässä Johanneksessa leiskui rakkauden tuli ja hän oli sydämeltään erityisen lempeä ja suopea.]

---

117 Joissakin latinankielisissä editioissa (1510, 8v; 1877, 22–23) on tässä kohdassa muutama rivi, jotka puuttuvat Budden versiosta ja vuoden 1558 latinankielisestä editiosta (11v). Olen suomentanut puuttuvat rivit latinasta ja pannut ne hakasulkeisiin, jotta ne erottuvat Buddella olevasta osuudesta. Vuosien 1503 (10r) ja 1597 (16r–16v) saksankielisissä versioissa puuttuvat rivit ovat mukana samoin kuin uudemmassa saksannoksessa (1857, 30–31).

118 Latinankielisissä editioissa (1510, 1877) käytetään sanaa *gloria* ’kunnia’, jota vuoden 1503 saksannoksessa vastaa *dy ere* ’kunnia’ ja vuoden 1857 saksannoksessa *die Glorie*. Vuoden 1597 saksannoksessa on *die Stol oder Cron* ’stola tai kruunu’. Stola on messupukuun kuulunut hartioilta riippuva leveä nauha. Stola ja kruunu ovat käsitettävissä arvon tai kunnian merkeiksi, ja konkreettisempina ne tavallaan istuvat kontekstiin paremmin.

119 1. Moos. 49: 11.

120 Kohdassa Joh. 19: 26 sanotaan rakkaimman opetuslapsen seisseen ristin luona.

121 1. Moos. 49: 11. Raamatun suomennoksessa on oliivin sijaan sana *rypäle*. Myös Vulgatassa on *uva* ’rypäle’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Se, joka tämän näki ja kuuli[122], uhrasi silloin Pyhälle Johannekselle erään henkilön[123] jumaliset rukoukset, kuten häneltä oli pyydetty. Johannes otti ne vastaan kiitollisena sanoen: ”Kaikista näistä, joita hän minulle uhrasi, olen minä valmistava pidot pyhimyksille Taivaassa”. [[124]Ja Mechtild kysyi: ”Mitä sinä annat tuolle henkilölle?” Johannes vastasi: ”Minä tahdon olla hänen neitsyytensä suojelija, ja kaikissa asioissa, jotka häntä painostavat ja ahdistavat, hänellä on minun tykönäni turvallinen suojapaikka. Ja hänen elämänsä lopussa minä tahdon olla hänen tykönään ja tarjota hänen vahingoittumattoman sielunsa Kristukselle, hänen rakastajalleen.”]

Kahdestatoista edusta, jotka Pyhällä Johanneksella oli. Luku 13.

Seuraavaksi samainen henkilö[125] näki Pyhän Johannes evankelistan, joka lepäsi Herran Jeesuksen Kristuksen rinnalla[126], ja suuri pyhien miesten joukko tanssi meidän Herramme Jeesuksen ympärillä ylistäen ja kunnioittaen Häntä Pyhän Johanneksen tähden. Silloin Mechtild pyysi Herralta Jumalalta, että Tämä opettaisi hänelle, millä tavalla Mechtild voisi ylistää Häntä Hänen niin rakastettavan oppilaansa tähden. Meidän Herramme vastasi[127]: ”Ensinnäkin sinun tulee

122 Mechtild.
123 Ei tiedetä, kehen tuntemattomaan toiseen henkilöön tämä viittaa.
124 Luvun lopussa on latinaksi (1510, 8v; 1877, 23) vielä muutama rivi, jotka puuttuvat Buddelta ja 1558 (11v). Olen kääntänyt ne hakasulkeisiin latinasta. Vuosien 1503 (10r) ja 1597 (16v) saksannoksissa loppurivit ovat mukana, samoin uudemmassa, vuoden 1857 saksannoksessa (1857, 31–32).
125 Mechtild.
126 Eusebiuksen kirkkohistorian viidennen kirjan kahdeksannen luvun passuksessa 1 sanotaan Johanneksen levänneen Jeesuksen povella (Eusebius 1822, 330). Maininta pohjautunee kohtiin Joh. 13: 25 ja Joh. 21: 20, joissa tosin ei mainita Johannesta nimeltä, vaan ylipäätään opetuslapsi.
127 Tästä alkaa pitkä repliikki, joka päättyy vasta tämän luvun lopussa. Repliikissä käydään läpi kaksitoista numeroitua kohtaa keskiajan kirjallisuudelle tyypillisellä tavalla. Repliikin alun kohdalla on ruotsinkielisen käsikirjoituksen (A 13, 14v) marginaaliin kirjoitettu latinaksi *de duodecim dotib(us) s(anc)to joh(ann)j c(on)cess(is)* ’kahdestatoista Pyhälle Johannekselle suodusta lahjasta’. Merkintä muistuttaa muotoilultaan väliotsikkoa (Laurén 1972, 28). Se on sisällöltään varsin samankaltainen kuin luvun ruotsinkieli-

https://doi.org/10.21435/tl.277

kiittää minua hänen mitä kunniallisimman sukunsa tähden, sillä hän on syntynyt minun suvustani, jota kunniallisempaa ei ole yhtään Taivaan alla. Toisekseen siitä, että minä kutsuin hänet häistä[128] apostolikseni. Kolmanneksi siksi, että hän muita enemmän ansaitsi nähdä minun kasvojeni kirkkauden.[129] Neljänneksi sen tähden, että hän viimeisellä ehtoollisella sai levätä minun rinnallani.[130] Viidenneksi sen tähden, että hänellä oli muita syvällisempi ymmärrys, ja siksi hän sai kirjoittaa ylös ne rukoukset, jotka minä rukoilin Öljymäellä.[131] Kuudenneksi sen vuoksi, että minä ylhäällä ristillä erityisestä rakkaudesta uskoin hänelle minun mitä rakkaimman äitini huolehdittavaksi.[132] Seitsemänneksi siksi, että noustuani kuolleista minä valistin häntä erityisin tiedoin.[133] Kahdeksanneksi sen tähden, että hän joi minun nimeni takia myrkkyä.[134] Yhdeksänneksi siksi, että erityisen uskollisen rakkauden antaman etuoikeuden[135] tähden minä ilmaisin hänelle salaisuuteni.[136] Kymmenenneksi sen vuoksi, että hän teki monia ih-

nen otsikko, ja käsiala on eri kuin leipätekstin. Merkintä saattaa olla tehty latinantaitoiselle käyttäjälle helpottamaan tärkeän kohdan löytämistä.

128 Viittaa mahdollisesti Kaanaan häihin ja kohtaan Joh. 2: 1–12.

129 Viitannee kohtaan Matt. 17: 1, jossa Johanneksen lisäksi mainitaan Pietari ja Jaakob.

130 Joh. 13: 25.

131 Luultavasti Joh. 17.

132 Joh. 19: 27. Budde käyttää partisiipin futuuria *gömaskolande*.

133 Useimmissa versioissa (esimerkiksi 1510, 9r; 1877, 23) virke jatkuu. Siinä sanotaan Johanneksesta, että ”hän yksin tunsi minut ennen muita, kun opetuslapset työskentelivät merellä, ja hän sanoi: ’Hän on Herra’”. Virkkeen loppuosa puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 editiosta (1558, 12r). Puuttuva osuus paljastaa, että tarkoitetaan kohtaa Joh. 21: 7.

134 Tämä on kahdeksantena kohtana myös 1558 ja 1597. Jostain syystä järjestys vaihtelee eri versioissa, ja 1503, 1510 ja 1877 tämä onkin yhdeksäs kohta.

135 Latinankielisessä versiossa on tässä sana *praerogativa*, jonka Budde ruotsintaa *fordel*. Vuoden 1597 saksannoksessa on käytetty latinan sanaa, joka on selkeyden vuoksi painettu erilaisin kirjaimin kuin ympäröivä saksankielinen teksti. Budde on usein taipuvainen käyttämään latinan sanoja, mutta tällä kertaa ei. Vuoden 1503 saksannoksessa on kansankielinen vastine kuten Buddella.

136 Useimmissa versioissa (esimerkiksi 1510, 9r; 1877, 24) virke jatkuu: ”kun hän kirjoitti Ilmestyskirjan ja sai jumalallisesta innoituksesta sanoa: ’Alussa oli sana’. Sitä ei aiemmin ollut tiennyt kukaan profeetta, eikä kukaan muukaan.” Loppuosa puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 editiosta (1558, 12r). ”Alussa oli sana” on sitaatti Johanneksen evankeliumin alusta (Joh.

https://doi.org/10.21435/tl.277

meitä minun nimessäni ja herätti niitä, jotka olivat kuolleita. Yhdenneksitoista sen vuoksi, että minä tulin niin suloisesti hänen tykönsä ja kutsuin hänet pitoihini hänen veljiensä kanssa. Kahdenneksitoista sen vuoksi, että minä johdatin hänet vapaaksi kaikesta ruumiin särystä, pois tästä lainsuojattomasta maailmasta[137], suuren kunnian kanssa ikuiseen iloon."[138]

Pyhästä apostoli ja evankelista Johanneksesta. Luku 14.

Toisella kertaa, kun laulettiin evankeliumia, Mechtild näki Pyhän Johanneksen alttarin tykönä seisomassa ja pitämässä kirjaa papin edessä. Kaikki sanat, joita kirjoituksessa oli, olivat kuin auringonsäteitä, jotka lähtivät hänen suustaan. Mechtild näki myös Neitsyt Marian seisomassa alttarin toisella puolella, ja ihmeellinen loiste, joka oli kuin auringonsäde, lähti Pyhän Johanneksen silmistä Neitsyt Marian kasvoihin. Sitä se, joka tämän näki, ihmetteli kovin. Silloin Pyhä Johannes sanoi Mechtildille: "Niin suuressa kunniassa ja arvossa minä pidin meidän Herramme äitiä, kun minä olin maan päällä, että minä en koskaan uskaltanut katsoa hänen kasvojaan".[139]

1: 1). Ilmestyskirjan kirjoittanutta Johannesta, Johanneksen evankeliumin laatijaa ja apostoli Johannesta on perinteisesti pidetty samana henkilönä, mutta osa on sitä mieltä, että kaikki kolme ovat eri henkilöitä. On epävarmaa, että Johanneksen evankeliumi, Ilmestyskirja ja ensimmäinen, toinen ja kolmas Johanneksen kirje olisivat kaikki saman henkilön kynästä. 1503, 1510 ja 1877 tämä mainitaan kahdeksantena kohtana, mutta Buddella, 1558 ja 1597 se on yhdeksäs kohta.

137 Budde käyttää tässä ilmaisua *aff thänna biltogha wärdhlinne*. *Biltogher* tarkoitti keskiajan lakikielessä lainsuojattomaksi tuomittua tai maanpakoon ajettua. Latinaksi kohdassa sanotaan *de hoc exilio* 'tästä maanpaosta', joten Budden käännös on hyvin suora. Saksannoksissa on käytetty sanaa *Elend* 'kurjuus', ja kohdan voisikin kääntää myös 'tästä kurjasta maailmasta'. Budden sanavalinta on paitsi latinalle uskollinen, myös lakikieleen vivahtava. Budden on todettu muutenkin käyttävän joskus lakikieleen tai juridisiin dokumentteihin kuuluvia ilmaisuja (Kauko 2015b, 65). Budde myös edusti luostaria kiistakysymyksiä ratkaistaessa ja oikeudellisia asioita hoidettaessa (Nikula 2007, 186; Lamberg 2011, 99). Siten on mahdollista, että hänellä oli juridista osaamista.

138 Luvun loppu on käsikirjoituksessa A 13 (15r) merkitty punaisella nuolella.

139 Luvun lopusta puuttuu Budden versiossa osuus, joka latinankielisen

https://doi.org/10.21435/tl.277

Miten Mechtild rukoili konventin puolesta. Luku 15.

Pyhänä *circumcisionis Domini*[140] yönä, jota kutsutaan uuden vuoden päiväksi, se henkilö, joka tämän näki[141], uhrasi Jumalalle sisarten rukoukset ja jumalallisen palvelevaisuuden pyytäen, että Hän suvaitsisi antaa heille uuden vuoden siunauksen. Silloin Herra Jeesus vastasi: ”Terveyttä ja siunausta olkoon teille minun Isästäni ja minusta, Jeesuksesta, Hänen Pojastaan, ja Pyhästä Hengestä, joka on kaikkien teidän tekojenne pyhitys. Minä itse olen se, josta on kirjoitettu: ’Sinun vuotesi eivät lopu’[142]; ’Tulkaa siksi kaikki minun tyköni, jotka kaipaatte minua’[143]; ’Ja oppikaa minulta, sillä minä olen lempeä ja nöyrä sydämessäni’[144]. Sillä jokaisen, joka kaipaa sydämelleen ja ruumiilleen lepoa, tulee olla lempeä ja nöyrä sydämessään.” Ja Hän lisäsi siihen: ”Se, joka tahtoo uudistaa elämänsä, tehköön kuten tekee morsian, jo-

edition (1877, 24) mukaan käännettynä tarkoittaa: ”Ja Mechtild kysyi: ’Millä nimellä sinä kutsuit häntä?’. Johannes vastasi: ’Vrowe Mumme’.” Saksankielinen vastaus on latinankielisen edition alaviitteessä käännetty latinaksi *Domna amita*. Latinan *amita* on ’täti, isän sisko’. Vuoden 1503 saksannoksessa on *fraw muhme* ja vuoden 1597 versiossa *Fraw Baß*. Lexerin (1901) sanakirjan mukaan *base* on ’isän sisko’ ja *muome* on ’äidin sisko’. Kohta puuttuu myös 1558 (12v). Vuoden 1510 editiossa (9v) on *frawe. mume*. Kohdassa, jossa luku vaihtuu, on käsikirjoituksessa A 13 (15r) punainen nuoli.

140 ’Herran ympärileikkauksen yönä’. Luuk. 2: 21. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa (A 13, 15r) alleviivattu punaisella. Samalla käsikirjoituksen lehdellä on alleviivattu punaisella myös sana *ewangeliu(m)* ja nimi *Maria(m)*, joka on latinan kielen mukaisessa akkusatiivimuodossa. Esimerkit antavat vaikutelman, että koodinvaihto latinaan on pyritty merkitsemään visuaalisesti näkyviin. Tämä ei kuitenkaan ole johdonmukaista, koska esimerkiksi latinan kielen mukainen akkusatiivi *s(anc)t(u)m Joha(nn)em* on samalla lehdellä alleviivaamatta. Voikin olla, että alleviivauksen syy on sanojen tärkeydessä eikä niinkään siinä, ovatko ne latinaa vai ruotsia. Alleviivaus helpottaa mainintojen löytämistä.

141 Mechtild.

142 Ps. 102: 28; Vulgatassa Ps. 101: 28.

143 Sir. 24: 19. Vulgatassa jakeiden numerointi poikkeaa tästä hieman ja kohta on siellä Sir. 24: 26. Apokryfinen Sirakin kirja sisältää eettisiä viisauksia ja muistuttaa sananlaskuja. Kirjassa on nähty stoalaisen filosofian vaikutusta (Sollamo 2008, 31). Kohtaan osoittaa käsikirjoituksessa A 13 (15r) punainen nuoli. Alamarginaalissa on lisäksi vihreä risti.

144 Matt. 11: 29.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ka enimmin tahtoo saada sulhasen uuden vuoden lahjat. Niin myös jokainen Jumalaan uskova sielu toivokoon, että voisin vaatettaa hänet uuteen asuun niin, että hän koko vuoden ajan kulkee kaikkien näkyvillä kuten kunniakas kuningatar. Siksi hänen tulee ensin toivoa minulta purppuranväristä vaatetta, joka kuvastaa nöyryyttä, jotta hänellä olisi sama nöyryys, joka minulla oli tullessani Taivaasta maan päälle. Siten hän olkoon kaikkiin asioihin nöyrästi halukas, myös kaikenlaisiin epäpuhtaisiin tai halveksittuihin töihin ja tekoihin. Sen jälkeen toivokoon minulta valkoisen silkkivaatteen, joka on *paciencia*[145], että hän ottaisi vastaan kaikki kovatkin asiat kärsivällisyydellä. Sillä sen tähden minä otin ihmisen hahmon, että minä voisin kärsiä piinoja ja halveksuntaa. Sen päälle hänet tulee pukea kultaiseen vaatekappaleeseen, joka on rakkaus, jotta siinä rakkaudessa, jonka kera esiinnyin kaikille lempeänä ja ihanana ollessani maan päällä, hän esiintyisi kaikille ihmisille ihanana ja armollisena. Ja kun vuosi on kulunut, pyytäköön toisen kerran uusimaan nämä lahjat, ja yhä enemmän harjoittakoon itseään näissä hyveissä ja sitten uudelleen huolehtikoon tarkoin niiden säilyttämisestä."

Ja kun Mechtild rukoili sisartensa puolesta, että Jeesus leikkaisi[146] heistä pois sen, joka ei Häntä miellytä, Herra Jeesus vastasi: "Leikatkaa pois sydämestänne kaikki ylpeät ja kärsimättömät ajatukset ja maallinen turhuus. Ottakaa pois suustanne kaikki panettelevat sanat, turhamaiset ja valheelliset sanat ja tuomitsemiset. [147]Leikatkaa pois myös tekoja: turhat teot, haluttomuus tai laiskuus hyvän tekemiseen, Jumalan käskyjen rikkominen ja tottelevaisuuden rikkominen." Ja näistä Jumalan sanoista Mechtild ymmärsi, että on varsin suuri ja iso synti, jos ihminen tuomitsee lähimmäisensä[148]. Ja jos niin sattuu,

---

145 'Kärsivällisyys'.

146 Tässä Budde käyttää sanaa *wmskära*, joka useimmiten tarkoittaa konkreettisesti ympärileikkaamista. Tässä kohdassa on harvinaisempi, kuvaannollinen merkitys (Söderwall 1925–1973, s.v. *umskära*). Latinan verbi *circumcido* tarkoittaa muun muassa 'ympärileikata, leikata irti, supistaa, vähentää', joten sanan laajemmallakin merkityksellä on tukea latinassa.

147 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (16r) merkitty punaisella nuolella.

148 Ruotsinkielisen käsikirjoituksen (A 13, 16r) marginaaliin on kirjoitettu latinaksi väliotsikon kaltaisesti sanat *de detractorib(us)* 'panettelijoista'. Marginaalimerkintä on eri käsialalla kuin leipäteksti. Jonkun latinantai-

https://doi.org/10.21435/tl.277

että ihminen tuomitsee lähimmäisensä epäoikeudenmukaisesti, silloin hän syyllistyy yhtä suureen syntiin kuin olisi ollut se, jonka tekemisestä hän lähimmäisensä tuomitsi. Ja jos on niin, että tuo lähimmäinen on todella tehnyt sen, jonka hänen sanotaan tehneen, mutta toinen tuomitsee lähimmäisensä niin, ettei tiedä tuomittavansa tekoja, vaan seuraa sydäntään ja ajatuksiaan, silloin on se ihminen syyllinen samaan tuomioon kuin se, joka kyseisen synnin teki. Ja ellei hän puhdista itseään katumuksella ja ripillä, pitää hänen kärsimän sama piina, jonka olisi ansainnut se, jonka hän niin tuomitsi.[149]

De epyphanie Domini[150]. Luku 16.[151]

Pyhänä *Epiphanie*[152] yönä, kun laulettiin responsoriota[153] *Jn columbe*

toisen lukijan on ehkä sen avulla ollut helpompi löytää tärkeänä pidetty kohta. Marginaalissa on lisäksi punaisella värillä piirretty, osoittavan käden kuva, joka myös merkitsee sitä, että kohtaa on pidetty huomion arvoisena. Käsikirjoituksen ylämarginaalissa on kahdet kasvot, joista toiset ovat Kristuksen, toiset luultavasti naisen, ehkä Mechtildin kasvot. Kasvot on tehty mustalla, mutta niissä on jonkin verran punaista ja vihreää. Alamarginaalissa on punainen risti. Kasvokuvat käsikirjoituksen lehdeltä 16r näkyvät tämän kirjan etukannessa.

149 Luvun lopussa on käsikirjoituksessa A 13 (16r) punainen nuoli.

150 ’Herran loppiaisesta’.

151 Luvun alusta puuttuu Buddella pitkähkö pätkä, joka on tässä kohdassa latinankielisissä editioissa 1510 ja 1877 sekä saksannoksissa 1503, 1597 ja 1857. Budde on kuitenkin ruotsintanut kyseisen osuuden toiseen kohtaan, ja se on hänen versiossaan toisen kirjan luku 37. Budden esitysjärjestys tulee luultavasti hänen käyttämästään alkutekstistä. Vuoden 1558 latinankielisessä editiossa katkelma ei ole tässä kohdassa, mutta ei myöskään siinä kohdassa, jossa se on Buddella. Tekstikohtien siirtelylle on paralleeli Pyhän Birgitan ilmestyksissä. Ne ruotsinnettiin latinasta 1380-luvulla, ja esimerkiksi latinankielisen version neljännen kirjan kappaleet 132–135 on sijoitettu ruotsinkielisissä käsikirjoituksissa ensimmäisen kirjan kappaleen 49 jälkeen (Wollin 1992a, 120; Andersson 2014, 189–201). Birgitan ilmestysten toisen kirjan kappaleet 6–13 on puolestaan keskiaikaisessa ruotsinnoksessa siirretty kahdeksanteen kirjaan, ilmeisesti siksi, että ne sisällöltään istuvat sinne paremmin, joskin on myös ehdotettu, että ne olisi siirretty sensuuritarkoituksessa (Andersson 2016, 14). Birgitan ilmestyksissä siirtoja näyttää tehneen kääntäjä.

152 ’Loppiaisen’. Käsikirjoituksessa (A 13, 16r) alleviivattu punaisella.

153 Liturgiaan liittyvä vuorolaulu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

specie[154], Mechtild näki Herran Jeesuksen Kristuksen pukeutuneena valkeaan silkkiin. Siitä Mechtild ymmärsi, että silloin, kun Pyhä Johannes oli kastanut meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ja kuullut Isän Jumalan äänen ja nähnyt Pyhän Hengen kyyhkyn hahmossa[155], Johannes oli nähnyt meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen sellaisena kuin Hän oli, kun kolme Hänen opetuslastaan näkivät Hänet vuorella muuttuneena kunnian hahmoon[156]. Silloin Mechtild mietti ja tahtoi tietää, saiko Pyhä Johannes kasteen meidän Herraltamme Jeesukselta Kristukselta, kun Johannes sanoi, että ”sinun pitäisi kastaa minut ja sinä tulet minun tyköni”[157]. Silloin Herra Jeesus vastasi: ”Kun Johannes kosketti minua ja kastoi minut vedellä, minä annoin hänelle kasteeni siksi, että hän tahtoi tulla minun kastamakseni ja tunnusti tarvitsevansa kasteen. Siksi minä annoin hänelle viattomuuden kera kristillisen kasteen ja sen annan yhä kaikille niille viattomille, jotka ottavat kasteen minun nimessäni. Siten heistä tulee Taivaan Isän lapsia. Siksi minun Isäni sanoo jokaisesta, joka on kastettu, että ’tämä on minun poikani’, ja hän on Hänelle yhtä mieluinen kuin kaikkein rakkain lapsi. Mutta jos ihminen kadottaa tämän viattomuuden syntien kautta, silloin hän voi saada sen takaisin vilpittömällä syntien parannuksella.”

Silloin laulettiin *jpsum audite*, joka tarkoittaa, että kuulkaa Häntä. Silloin Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle[158]: ”Minun Herrani, mitä meidän pitää kuuleman Sinun rakkaalta Pojaltasi?” Herra Jumala vastasi: ”Kuulkaa minun Poikaani, joka kutsuu teitä näin: ’Tulkaa minun tyköni, kaikki te, jotka teette työtä’[159]. Kuulkaa Häntä, kun Hän opettaa teille, että ’Autuaita ovat ne, joilla on puhdas sydän’[160]. Ja kuulkaa Häntä, kun Hän neuvoo teille, että ’Se, joka syö minun lihani *etc.*’[161].

154 ’Kyyhkyn hahmossa’. Käsikirjoituksessa (A 13, 16r) alleviivattu punaisella.
155 Matt. 3: 16–17; Mark. 1: 9–11; Luuk. 3: 21–22; Joh. 1: 32.
156 Matt. 17: 1–2; Mark. 9: 2–3; Luuk. 9: 29.
157 Matt. 3: 14.
158 Repliikki näyttää kuitenkin olevan osoitettu Isälle Jumalalle.
159 Matt. 11: 28.
160 Matt. 5: 8.
161 Joh. 6: 55. Joskus Budden tekstissä on sitaatista vain alku ja sen perässä *etc.* ’ja niin edelleen’. Kohdeyleisön lienee ajateltu osaavan itse täydentää sitaatti loppuun.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Hän neuvoo myös, että ’Se, joka seuraa minua, ei kulje pimeydessä’[162]. Kuulkaa Häntä, kun Hän käskee teitä: ’Se on minun käskyni, että te rakastatte toisianne *etc.*’[163]. Kuulkaa myös se, kun Hän uhkaa teitä: ’Sillä niin kuin te tuomitsette, tullaan teidät tuomitsemaan’[164]. Lisäksi Hän sanoo: ’Se, joka ei ota ristiään kantaakseen ja seuraa minua, se ei saa olla minun opetuslapseni’[165]”.

Kun Mechtild oli ottanut vastaan Herra Jeesuksen ruumiin[166], Herra Jeesus sanoi hänelle: ”Katso, minä annan sinulle kultaa. Se on minun jumalallinen rakkauteni. Ja suitsuketta, joka on minun kaikki suloisuuteni ja jumalallisuuteni. Ja mirhaa, joka on minun kärsimykseni kaikki katkeruus. Kaiken tämän ja nämä kaikki minä annan sinulle omaksi niin, että sinä voit ne niin kuin omasi antaa minulle takaisin. Kun sielu sen tekee, minä annan sen kaksinkertaisena takaisin. Ja jos hän tarjoaa sen minulle vastaisuudessakin, niin aina, kun hän sen tekee, minä annan sen joka kerta kaksinkertaisena takaisin. Ja jos hän tarjoaa sen minulle vielä sittenkin uudelleen, niin usein kuin hän sen tekeekin, niin usein minä annan sen kaksinkertaisesti. Ja tämä on se satakertainen palkkio, jonka ihminen saa siitä, jonka hän ansaitsee täällä. Ja sitten hän saa ikuisen elämän tuonpuoleisessa. Nämä kolme ihminen tarjotkoon minulle joka vuosi tänä päivänä. Ne ovat jumalallisen rakkauden, pyhyyden puhtauden sekä kärsimyksen ja vastoinkäymisten hedelmät.”

Miten meidän Herramme Jeesus täydentää sen, joka sielulta puuttuu. Luku 17.

Siinä messussa, jossa sanotaan *jn excelso throno*[167], Mechtild näki

---

162 Joh. 8: 12.
163 Joh. 15: 12. Kohtaan osoittaa käsikirjoituksessa A 13 (17r) punainen nuoli.
164 Matt. 7: 2.
165 Luuk. 14: 27.
166 Nauttinut ehtoollisen.
167 ’Korkealla valtaistuimella’. Käsikirjoituksessa (A 13, 17r) alleviivattu punaisella. Käsikirjoituksen lehdellä 17v on ylämarginaalissa kuva, joka näyttää esittävän kruunupäistä naista, ehkä Mariaa. Kyseisellä käsikirjoituksen lehdellä on luvun 17 loppu ja luvun 18 alku, eikä kuva tunnu liittyvän tekstiin.

https://doi.org/10.21435/tl.277

meidän Herramme Jeesuksen, joka oli kuin kaksitoistavuotias mitä kaunein pikkupoika. Hän istui kuin kuningas alttarilla ja sanoi nämä sanat: ”Katso, minä olen täällä kaiken jumalallisuuteni hyveen kanssa, jotta minä parantaisin teidät kaikista kärsimyksistänne.” Silloin Mechtild ajatteli itsekseen: ”Oi, voisivatpa he[168] sinun puolestasi tarjota täydellisen ylistyksen Isälle Jumalalle, sillä se miellyttäisi Häntä[169] kaikkea muuta enemmän.” Herra Jeesus vastasi: ”Mitäpä muuta on Jumalan ylistyksen suorittaminen kuin sielun kärsimystä ja ahdistusta, sillä sielu ei pysty ylistämään Jumalaa ollenkaan niin paljon kuin se haluaisi. Samoin on ikuisien asioiden haluamisen ja jumalisuuden, rukousten ja kaiken hyvän tahdon laita, joita sielulla on hyvien tekojen suorittamisen suhteen, eikä se onnistu niitä suorittamaan sillä tavalla kuin se kernaasti haluaisi. Sellainen on sielulle harmiksi ja ahdistukseksi. Mutta silloin, kun minä itse teen ja täytän sen, mitä puuttuu, silloin minä lääkitsen ja parannan sielujen kaiken harmin ja ahdistuksen, joita niillä näistä syistä oli.”

Miten Jeesus lepyttää Isän raivon. Luku 18.

Sen jälkeen Mechtild näki Herran Jeesuksen kaksitoistavuotiaana poikana, jolla oli mekko, jossa oli vihreää ja valkoista väriä. Silloin Mechtild sanoi Herra Jeesukselle: ”Herra, miksi sinä halusit ilmaista itsesi vasta silloin, kun olit kaksitoistavuotias ja istuit opettajain joukossa kuunnellen heitä ja esittäen heille kysymyksiä?[170] Uskoisin kuitenkin, että useasti aiemminkin olit temppelissä, kuten tapana oli.” Herra Jeesus vastasi: ”Sen vuoksi, että ihmisyyteni luonteen mukaisesti minä silloin aloin harjoittaa itseäni miehen teoissa edistyen päivä päivältä ihmisyydessäni kaikessa viisaudessa, vaikkakin minä jumaluudessani olin Isäni vertainen ikuisessa viisaudessa.[171] Niinpä

168 Muissa versioissa *hän*.
169 Muissa versioissa *minua*.
170 Luuk. 2: 41–47.
171 Kohdassa viitattaneen siihen, että Jeesus oli samalla ihminen ja jumaluus. Jumalallisen, ikuisen viisauden suhteen Jeesus oli Isänsä vertainen, mutta oli erikseen maailmallista, ihmisten viisautta, jota Jeesuksen tuli kasvaessaan oppia kuten muidenkin lasten. Jeesuksella oli inhimillisiä puutteita, mutta jumalallista täydellisyyttä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

pitää myös teidän, kun lapsenne ovat kaksitoistavuotiaita, ohjata heitä hyvään ja vakavasti rankaista heitä pahasta. Siten jäävät vain harvat paitsi puhtaasta elämästä ja hengellisestä viisaudesta.[172]” Sitten Mechtild kysyi: ”Mitä tarkoittavat kaksi väriä vaatteissasi?” Herra Jeesus vastasi: ”Valkoinen väri kuvastaa neitseellistä puhtautta minun pyhässä elämässäni, kun taas vihreä väri tarkoittaa sitä vehreyttä, jossa minä aina viheriöin ja kukoistan omassa itsessäni.”

Silloin Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: ”Oi, mitä rakkain Herra ja veli, rukoile taivaallista Isää minun puolestani!” Ja silloin Jeesus ojensi kätensä rukoillen Isäänsä ja sanoi: ”Minuun kohdistui Sinun vihasi ja pelko Sinua kohtaan tuli minuun.”[173] Kun Mechtild kuuli tämän, hän pelästyi tämän olevan petosta[174]. Silloin Herra sanoi Mechtildille: ”Minä olen se sama, joka lepytti taivaallisen Isän vihan, ja verelläni minä toin ihmiset sovintoon Jumalan kanssa[175]. Hänen vihansa kohdistui minuun, sillä Hän ei säästänyt minua, ainutta Poikaansa, vaan antoi minut julmien miesten käsiin. Ja minä lepytin

172 Käsikirjoituksessa A 13 (18r) kohtaan osoittaa punainen nuoli.

173 Vulgatassa Ps. 87: 17; Raamatun suomennoksessa Ps. 88: 17.

174 Latinankielisissä editioissa (1510, 11r; 1558, 15r; 1877, 30) sanotaan: *timuit diaboli esse figmenta* ’hän pelästyi sen olevan paholaisen keksintöjä’. Latinan *figmentum* tarkoittaa ’kuva, hahmo’, mutta myös ’keksintö, sepitys, runo’. Tämä kahtalaisuus selittää sen, että vuoden 1503 saksannos (13r) kuuluu *eyn gesicht des teufels* ’paholaisen hahmo’, kun taas vuoden 1597 saksannoksessa sanotaan (22v) *etwa ein gedicht deß Teuffels* ’ehkä paholaisen sepitettä’. Uudempi saksannos (1857, 45) vastaa vuoden 1503 versiota: *ein Gesicht des Teufels*. Budden sanavalinta *swik* ’petos’ on lähimpänä vuoden 1597 saksannosta. Merkillepantavaa on, että Budde on jättänyt maininnan paholaisesta pois. Ei liene todennäköistä, että sana olisi puuttunut Budden käyttämästä alkutekstistä, koska se on mukana kaikissa vertailluissa versioissa. Budde on saattanut ajatella olevan liian hämmentävä tai pelottava ajatus, että paholainen juonineen puhuisi itse Jeesuksen hahmossa. Kohta on kuitenkin hämmentävä myös ilman mainintaa paholaisesta. Budden tulkinnassahan Mechtild tuntuu epäilevän itseään Jeesusta petolliseksi, ellei paholaisen juonia oleteta rivien välistä.

175 Vertaa Kol. 1: 22. Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (18r) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Hänen vihansa siinä määrin, että jos ihminen itse niin haluaa, Isäni viha ei enää koskaan kiihdy[176] häntä kohtaan.”[177]

Meidän Herramme Jeesuksen kasvoista ja niistä, jotka ottavat vastaan Hänen ruumiinsa. (Luku 19.)

Mechtild sai tämän ilmestyksen herättämään kristityn ihmisen jumalisuutta meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kuvan arvokkuuteen ja arvostukseen. Silloin oli kahdennenkymmenennen joulupäivän[178] jälkeinen sunnuntai, jolloin laulettiin *omnis terra*[179] samalla, kun Roomassa vietetään juhlaa ja samaista kuvaa näytetään siellä. Mechtild näki Herran Jeesuksen istumassa kukoistavalla vuorella tuolilla, joka oli jalokivestä, jonka nimi on jaspis[180]. Tuoli oli koris-

176 Budde käyttää tässä verbiä *hvässa* ’teroittaa, tehdä teräväksi’. Saksannoksissa on vastaava verbi *scherpffen* ’teroittaa’. Näitä konkreettisia verbejä käytetään kohdassa kuvaannollisesti latinan vastaavan verbin mallin mukaan. Alkutekstin *acuo* on konkreettisesti ’teroittaa, hioa’, mutta kuvaannollisesti ’kiihdyttää, kiihottaa, yllyttää, sytyttää, innoittaa’. Tämä luvun lopettava virke on käsikirjoituksessa A 13 (18r) merkitty punaisella nuolella.

177 Versioissa 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877 on tässä luku, joka puuttuu Buddelta tästä kohdasta. Puuttuva osio sisältää kaksi toisiinsa liittymätöntä osaa, joista toinen kuvaa puuta, jonka Mechtild näki kasvavan alttarilla, toinen kultaisia tikkaita, jotka johtivat Taivaaseen asti. Ensin mainittu osio ei puutu Buddelta kokonaan, vaan se on siirretty toisen kirjan luvuksi 38. On muutamia muitakin pätkiä, jotka latinaksi ja saksaksi ovat osa ensimmäistä kirjaa, mutta ne on Budden ruotsinnoksessa sijoitettu toisen kirjan loppupuolelle. Siirretyt luvut ovat Buddella toisen kirjan osina perätysten. Näihin palataan jäljempänä toisen kirjan kohdalla, sillä noudatan tässä suomennoksessa Budden esitysjärjestystä. Vuoden 1558 latinankielisessä editiossa alaluku ei ole tässä kohdassa, mutta ei myöskään siinä kohdassa, jossa puuta koskeva osuus on Buddella. Puuta koskeva osuus on vuoden 1558 editiossa vielä eri kohdassa (10v). Tästä puuttuvan katkelman jälkiosa, joka käsittelee kultaisia tikkaita, puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 versiosta kokonaan.

178 Nuutin päivä, joka on viikko loppiaisen jälkeen eli 13. tammikuuta. Siihen katsottiin joulun päättyvän.

179 ’Kaikki maa’. Vulgatassa Ps. 65: 4; Raamatun suomennoksessa Ps. 66: 4. Käsikirjoituksessa (A 13, 18v) alleviivattu punaisella.

180 Latinankielisessä tekstissä ja sen saksankielisissä tulkinnoissa sanotaan ’tuolilla, joka oli tehty jaspiksesta’. Budde on siis lisännyt tekstiin selityk-

https://doi.org/10.21435/tl.277

tettu kullalla ja punaisella jalokivellä[181]. Jaspis-kivi kuvasti jumaluuden ikuista vehreyttä, kun taas kulta merkitsee rakkautta ja punainen kivi kärsimystä, jota Hän kärsi meidän puolestamme suuresta rakkaudestaan. Vuori oli kokonaan mitä kauneimpien puiden ympäröimä, ja puiden alla lepäsivät pyhien miesten sielut, joilla oli kultainen teltta, ja he söivät hedelmiä suurella ilolla ja nautinnolla. Tämä vuori merkitsee meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen pyhää elämää. Puut merkitsevät hänen hyveitään, joita ovat rakkaus, armo, nöyryys, kärsivällisyys ynnä muut[182]. Sen mukaan, miten kukin oli seurannut Herraa Jeesusta hyveiden suhteen, oli kullakin lepopaikka puiden alla. Siten ne, jotka olivat seuranneet Jeesusta rakkaudessa, söivät rakkauden puusta, ja ne, jotka olivat harjoittaneet armollisia tekoja, söivät armon puusta, ja samalla tavalla muista puista kukin sen mukaan, mitä hyveillään olivat ansainneet.

Sen jälkeen kaikki ne, jotka olivat valmistautuneet kunnioittamaan Jumalan kuvaa erityisen rukouksen kera, astuivat Herran eteen kantaen syntejään harteillaan. He laskivat ne Herran Jeesuksen jalkain juureen, ja siinä ne muuttuivat kullaksi. Rakkauden ansiosta jotkut katuivat syntejään niin, että heitä ahdisti enemmän se, että he olivat rikkoneet Jumalaa vastaan, kuin ne piinat, jotka he olivat ansainneet[183]. Heidän syntinsä olivat kuin kultaiset soljet rinnalla. Jotkut olivat hyvittäneet syntinsä psalttarin ja rukousten avulla, ja heillä oli kullatut napit[184]. Jotkut olivat monenlaisten vaivannäköjen kautta vas-

---

sen, että jaspis on jalokivi. Tällainen selitys saattaa tuntua sisältököyhältä, mutta lienee ollut informatiivinen kohdeyleisölle, joka ehkä ensi kerran kuuli sanan *jaspis*. Budde on itse tiennyt, mikä jaspis on tai hänen käytettävissään oli teoksia, joista hän löysi tämän tiedon. Kohdeyleisönsä Budde näyttää olettaneen tietämättömäksi siitä, mikä jaspis on. (Katso Kauko 2020b, 74–75.) Vastaavia selityksiä Budde on lisännyt tekstiin muissakin kohdin.

181 Myös latinaksi ja saksaksi puhutaan tässä vain punaisesta (jalo)kivestä sanomatta tarkemmin, mistä kivestä on kyse.

182 Muunkielisissä versioissa mainitaan vain ’rakkaus, armo ynnä muut’. Budde lienee lisännyt listaan nöyryyden ja kärsivällisyyden.

183 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (19r) merkitty punaisella nuolella.

184 Buddella on monikollinen muoto *knöpa* sanasta *knöpe* ’nappi, solmu’. Sana on lainattu keskialasaksasta, jossa *knôp* on ’nappi, solmu’ (Lübben 1888, 180). Vuoden 1503 saksannoksessa on *Knoten* ’solmu’, kun taas 1597 ja 1857 on valittu sana *Knöpfchen* ’pieni nappi’. Latinaksi tässä on

https://doi.org/10.21435/tl.277

tustaneet syntien kiusauksia, ja heillä oli kuin kullatut kilvet. Jotkut olivat sovittaneet syntinsä ruumistaan kurittamalla ja pidättäytymällä[185], ja heillä oli kuin kultaiset astiat, joista lähti kallista tuoksua[186], sillä ruumiin kurittaminen on Jumalalle erittäin hyväntuoksuista niin kuin suloisin suitsukkeen tuoksu.

Kun tämä oli nähty, Herra Jeesus sanoi: ”Mitä me näillä teemme? Lopulta tämä kaikki kerralla palaa rakkaudessa.” Sen jälkeen Herra Jeesus sanoi: ”Pankaa pöytä valmiiksi!”, ja heti nähtiin Herran Jeesuksen edessä pöytä, joka oli joka puolelta täynnä kultaisia vateja ja juoma-astioita. Silloin Herran Jeesuksen kasvoista lähti sanoinkuvaamaton loiste kuin auringonsäteitä, ja Hän täytti sillä loisteella jokaisen astian ruoalla ja juomalla. Ja kaikki, jotka olivat siellä läsnä, polvistuen pöydän edessä tulivat puetuiksi siihen loisteeseen, joka Jumalan kasvoista lähti, kuten mitä kalleimpaan vaateparteen. Kaikki tulivat kylläisiksi ja saivat juodakseen, ja tämä on enkelien ja kaikkien pyhien miesten mitä suloisinta ravintoa. Mutta niille, jotka sinä päivänä eivät saapuneet tähän elävöittävään sakramenttiin, mutta kuitenkin jumalisuudessa olivat läsnä, Herra Jeesus lähetti Pyhän Johannes evankelistan mukana vadillisen samoja ruokalajeja kuninkaallisen kunniansa mukaisesti.[187] Siksi olkaamme nyt iloisia ja rientäkäämme

---

sana *nodus*, jonka perusmerkitys on ’solmu’, mutta se voi merkitä myös muun muassa ’nuttura, pahka, ryhmy, kuhmu’. Monikon datiivin *nodis* sijaan on vuoden 1558 editiossa (16r) *nobis*, joka on ilmeinen virhe. Latinankielisessä editiossa sanotaan vielä (1877, 32): *ut fieri solet in Dominicalibus* ’kuten on tapana olla pyhäisin’. Vuoden 1503 saksannoksessa (14r) sanotaan *als gescheyt in vormahlunge* ’kuten tapahtuu kihlajaisissa/vihkiäisissä’. Maininta puuttuu 1558, 1597 ja 1857 sekä Buddelta. Vuoden 1510 editiossa lukee *vt fieri solet in dm talib(us)*, joka näyttää virheeltä. Ilmaisun alun voi kääntää ’kuten on tapana olla’, mutta loppua ei sen virheellisyyden vuoksi voi järkevästi suomentaa. Oikea lukutapa saattaa olla *in desponsationibus* ’kihlajaisissa’ , jota tukee saksannoksen *in vormahlunge* ’kihlajaisissa/vihkiäisissä’ (Mechtild 1877, 32, alaviite I).

185 Sana saattaa olla Budden lisäämä. Sillä ei ole suoraa vastinetta latinankielisessä editiossa eikä saksankielisissä versioissa.

186 Budden ilmaisua *forgylth kar Aff hwilkom dyr lwcth aff giik* vastaa latinassa *olfactoriis aureis* ’kultaiset hajustepullot’ (vertaa Jes. 3: 20). Saksannoksissa on *Guldenen Rauchfassen* (1597), *gulden rouchfasen* (1503), *goldenen Rauchfässeln* (1857). Budde näyttää ymmärtäneen alkutekstin sanan, mutta on joutunut kääntämään sen pitkästi.

187 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (19r) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kaikki suurella halulla kunnioittamaan ja ylistämään kunniakkaita ja mitä suloisimpia kasvoja, jotka Taivasten valtakunnassa ovat kaikki, mitä hurskas sielu voi ja kykenee toivomaan.

Miten voimme mennä hengessämme Roomaan. Luku 20.

Tämä Jumalan palvelijatar *sancta* Mechtild opetti sisarilleen, miten he menisivät Roomaan hengellisellä jumalallisuudella sinä päivänä, kun Herran Jeesuksen kasvoja näytettiin. Heidän tuli lukea niin monta *Pater noster* -rukousta ja *Ave Maria* -rukousta[188] kuin oli peninkulmia Rooman ja heidän olinpaikkansa välillä[189]. Ja kun he tulivat perille näiden sanottujen rukousten avulla, silloin he ripittäytyivät syntiensä tähden korkeimmalle paaville eli itselleen Jumalalle saaden Häneltä kaikkien syntien anteeksiannon. Ja sunnuntaina he ottivat vastaan meidän Herramme ruumiin jumalallisten rukousten kera, ja suurella nöyryydellä ja arvonannolla he kunnioittivat Jeesuksen Kristuksen kasvoja, *Veronicaa*[190]. Ja kun sisaret olivat sen tehneet, silloin heille tuli edellä kerrottu *reuelacio*[191], joka lukee eri luvussa.

188 *Ave Maria* perustuu kohtiin Luuk. 1: 28 ja Luuk. 1: 42, mutta myöhäiskeskiajalla sitä laajennettiin (Hedström 2021, 11).

189 *P(ate)r n(oste)r* ja *Aue Maria* on käsikirjoituksessa (A 13: 19v) alleviivattu punaisella, mikä viittaa tendenssiin merkitä latinankielisiä kohtia alleviivauksin – se ei kuitenkaan ole johdonmukaista (esimerkiksi sana *sancta* luvun 20 alussa ja sana *reuelacio* saman luvun lopussa ovat alleviivaamatta, samoin sana *Veronicam* luvun 20 lopussa, vaikka se on latinan mukaisessa akkusatiivimuodossa). Geeten editiossa tällaiset on usein painettu harvennettuina (esimerkiksi *omnis terra* luvun 19 alussa, Geete 1899, 37), mutta ei esimerkiksi tässä kohdassa. Geeten editiosta ei siten ole aina pääteltävissä, mitä käsikirjoituksessa on alleviivattu ja mitä ei. Epäjohdonmukaisuus latinankielisten sanojen alleviivaamisen suhteen viittaa siihen, että kirjuri ei ole alleviivannut sanoja siksi, että ne ovat latinaa. Todennäköisemmin ne on alleviivattu, koska ne ovat tärkeitä ja alleviivaus nostaa niitä esiin tekstistä.

190 Kristuksen kasvojen kunniaksi Roomassa järjestetty juhla oli nimeltään *Veronica* (Mechtild 1877, 33, alaviite I). Juhla oli toisena loppiaisen jälkeisenä sunnuntaina paavi Innocentius III:n vuonna 1223 antaman päätöksen mukaan. Legendan mukaan Pyhä Veronica antoi Jeesukselle liinan tämän ollessa matkalla ristiinnaulittavaksi. Jeesus kuivasi siihen hikeä kasvoiltaan, ja siihen piirtyi Jeesuksen kasvojen kuva.

191 ’Ilmestys, näky’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Neljästä auringonsäteestä, jotka lähtevät Herran Jeesuksen kasvoista. Luku 21.

Toisella kertaa Mechtild näki samaisena (päivänä) Herran Jeesuksen kasvot, joita enkelit tahtovat katsoa[192], ja niistä lähti ikään kuin neljä auringonsädettä. Ylempi auringonsäde ulottui kaikkiin niihin, jotka olivat yhteydessä Jumalaan niin, että he eivät mitään muuta halunneet tai tahtoneet myötä- tai vastoinkäymisissä kuin yksin sitä, joka on Jumalan tahto. Alempi auringonsäde taas loisti kaikkiin synnintekijöihin, jotta he palaisivat tekemään parannuksen synneistään. Kolmas auringonsäde lävisti kaikki saarnaajat, jotka julistavat Jumalan sanaa ihmisille. Neljäs auringonsäde, joka oli vasemmalla puolella, taas loisti kaikkien niiden yllä, jotka täydellä ja täydellisellä uskolla totisesti palvelevat Jumalaa.

[193]Silloin Mechtild rukoili kaikkien niiden puolesta, jotka olivat antautuneet hänen rukoustensa huomaan, että ne, joilla on muistissaan Hänen mitä suloisimmat kasvonsa, eivät joutuisi eroon Hänen seurastaan. [194]Silloin Herra Jeesus sanoi: ”Yksikään heistä ei joudu eroon minusta”. Silloin Mechtild näki köyden, joka lähti Jumalan sydämestä ja jatkui Mechtildin sieluun asti. Sen avulla Mechtild veti Jumalan tykö kaikki ne, jotka olivat paikalla Hänen läsnä ollessaan. [195]Se köysi oli se rakkaus, jonka Jumala oli vuodattanut siihen pyhään sieluun, joka oli sillä, joka tämän ilmestyksen näki. Sillä hän veti Jumalan tykö kaikki opilla ja esimerkeillä. [196]Silloin kunnian kuningas ojensi kaikkivaltiaan kätensä ja siunasi heidät sanoen: ”Minun kasvojeni kauneus olkoon teille ikuinen riemu ja ilo”. Aamen.

Pyhästä Agneksesta[197] ja siitä, että pyhimykset suovat niille kaikki hyvät tekonsa, jotka heitä rakastavat. Luku 22.

---

192 1. Piet. 1: 12.
193 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (20r) merkitty punaisella nuolella.
194 Kohtaan osoittaa käsikirjoituksessa A 13 (20r) punainen nuoli.
195 Käsikirjoituksen A 13 (20r) marginaalissa on punainen nuoli, joka osoittaa tähän virkkeeseen.
196 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (20r) merkitty punaisella nuolella.
197 Vuoden 300 paikkeilla elänyt marttyyri, jonka muistopäivä on 21. tammikuuta. (Mechtild 1857, 53, alaviite ja 488–489, huomautus 4b.) Agnesta koskeva legenda on säilynyt myös muinaisruotsiksi (Wiktorsson 2020c, 203–207).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Agnes, tuo mitä pyhin neito, ilmestyi kerran juhlapäivänään Jumalan palvelijattarelle, Pyhälle Mechtildille. Agnes näytti tulevan alttarilta kultaisen suitsutusastian kanssa, johon oli ympäriinsä aseteltu arvokkaita jalokiviä. Siitä hän tarjosi suitsuketta kaikille sisarille ja täytti koko kuorin mitä suloisimmalla ja kalleimmalla tuoksulla. Se, joka tämän ilmestyksen näki, ymmärsi tuon suitsutusastian merkitsevän Pyhän Agneksen sydäntä ja jalokivien merkitsevän hänen suloisia sanojaan. Ja tuli tarkoitti Pyhän Hengen rakkautta, joka polttaa kerralla kaikkia hänen sanojaan, ajatuksiaan ja toiveitaan saaden niistä tulemaan mitä suloisimman tuoksun, ja sekä Jumala että Agneksen sanoja muistavat ihmiset iloitsevat ja riemuitsevat hänestä.

Kun aamumessussa laulettiin responsoriota *Amo Christum*[198], Mechtildille ilmestyi Herra Jeesus syleillen oikealla käsivarrellaan pyhää Agnesta. Herralla Jeesuksella ja Pyhällä Agneksella oli kummallakin samanlaiset vaatteet, jotka olivat punaiset ja niihin oli kirjoitettu kultakirjaimin kaikki Pyhän Agneksen sanat. Ne sanat, jotka olivat meidän Herramme Jeesuksen vaatteissa, loistivat niin kirkkaasti, että ne sanat, jotka Pyhällä Agneksella oli omissa vaatteissaan, alkoivat suuresti loistaa niiden avulla niin, että loiste heijastui niistä takaisin Herraan Jeesukseen ja yli koko kuorin niin, että kirkkaus loisti yli kaikkien niiden, jotka seisoivat siellä. Ja kaikkien niiden sydämestä, jotka lauloivat jumalallisesti ja vakavissaan, lähti ikään kuin auringonsäde Jumalan sydämeen, joka edelleen Jumalan sydämen kautta ulottui Pyhän Agneksen sydämeen kuin suloisin suitsuke[199]. Tästä Mechtild ymmärsi, että kun jumalallisuus ja rakkauden hedelmä lähtevät Agneksen ja kaikkien pyhimysten sanoista, samoin kuin aurinko sulattaa jään[200] ja antaa sen palata alkumuotoonsa, kaikkien pyhi-

198 ’Rakastan Kristusta’.

199 Latinaksi (1510, 12v; 1558, 17v; 1877, 35) tässä on *liquor* ’neste’. Saksannoksissa (1503,15r; 1597, 26r) on *feuchtikeit/feuchtigkait* ’neste, kosteus’ tai *Silberquell* ’hopeankirkas lähde’ (1857, 53). Buddella on *röker* ’savu, höyry, suitsuke’. Käsikirjoituksessa A 13 (20v) on alamarginaalissa vihreä risti.

200 Vertaus jäästä, jonka aurinko sulattaa nestemäiseksi, istuu kontekstiin paremmin latinankielisessä ja saksankielisissä versioissa, joissa Budden kääntämän suitsukkeen tilalla mainitaan neste. Käsikirjoituksessa A 13 (21r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

mysten armo ja hyvyys virtaavat takaisin Jumalalle, mistä he kaikki suloisesti iloitsevat.

Ja silloin pyhän Agneksen suloiset sanat moninkertaistuivat kuorissa niin, että hän, joka tämän ilmestyksen sai, alkoi ahdistua ja valitti Jumalalle, että hän, joka lapsuudestaan asti oli ulkoisesti omistautunut puhtaalle elämälle ja sidottu Herraan Jeesukseen, ei ollut lapsuudessaan sisimmässään rakastanut Häntä koko sydämestään niin kuin tämä mitä pyhin neito Pyhä Agnes. Silloin Herra Jeesus sanoi Pyhälle Agnekselle: ”Anna hänelle kaikki se, mitä sinä olet ansainnut!” Tästä Mechtild ymmärsi, että Jumala antoi pyhimyksilleen sen armon, että kaiken sen hyvän, mitä Jumala oli heissä tehnyt, ja sen, mitä he olivat Hänen tähtensä kärsineet[201], pyhimykset voivat edelleen antaa niille, jotka ylistävät, rakastavat tai kunnioittavat heitä, suhtautuvat heihin hurskaasti tai ylistävät Jumalaa niistä lahjoista ja armosta, joita Jumala on heille antanut tai rakastavat Jumalan lahjoja heissä. Kun Pyhä Agnes oli tehnyt sen, Mechtild täyttyi sanomattomasta ilosta ja rukoili Taivaan kuningatarta, että tämä ylistäisi ja kiittäisi Poikaansa hänen puolestaan tuosta lahjasta. Silloin kunniakas Neitsyt vastasi: ”Lue minulle *Ave Maria*!” Hengellisestä innoituksesta Mechtild aloitti heti valmistautumatta ylistyksen sanoen: ”Terve, Isän kaikkivaltiudesta, terve Pojan viisaudesta, terve, Pyhän Hengen lempeydestä mitä suloisin Maria, joka valaiset Taivasta ja maata, täynnä armoa, jota vuodatat ja jolla täytät kaikki ne, jotka sinua rakastavat. Herra on sinun kanssasi, Isän Jumalan ainoa Poika ja sinun neitseellisen sydämesi ainoa lapsi ja ystävä ja mitä suloisin sulhanen. Siunattu ollos sinä naisten joukossa, joka teit tyhjäksi Eevan kirouksen[202] ja saavutit ikuisen siunauksen. Siunattu olkoon sinun vatsasi hedelmä, kaikkien asiain Luoja ja Herra, joka pyhittää kaikki asiat, antaa kaikille elämän ja yltäkylläisyyden.”

Ja silloin Neitsyt Maria antoi hänelle kaiken sen hyvän, jonka hän oli ansainnut, myös neitseellisen äitiytensä, jotta Mechtild hengellisesti voisi olla Jumalan äiti armosta, kun taas Maria itse on sitä luon-

---

201 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (21r) merkitty punaisella nuolella. Alamarginaalissa on vihreä risti.

202 Viittaa syntiinlankeemukseen.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nostaan. Tästä Mechtild ymmärsi, että kaikki ne, jotka elävät Jumalan tahdon mukaisesti kaikin tavoin rakastaen Hänen tahtoaan ja noudattaen sitä teoissaan, ovat meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen äitejä. Tämän Hän itse sanoi evankeliumissa: ”Kuka tahansa täyttää minun Isäni tahdon, hän on minun veljeni, sisareni ja äitini.”[203]

Kun Mechtild näki Jumalan mitä ihanimman ja suloisimman rakkauden synnittömiä ja puhtaita neitoja kohtaan, hän lempeällä kiitollisuudella ihmetteli Jumalan lempeyden niin suurta arvokkuutta. Herra Jumala sanoi hänelle: ”Neitoja olen kunnioittanut enemmän kuin pyhiä miehiä kolmessa suhteessa. Ensimmäinen on se, että rakastan heitä kaikista luoduista eniten. Siitä syystä ensimmäisen neitsyen[204] luvatessa puhtautensa minulle, paloin niin paljon rakkaudesta häntä kohtaan, etten voinut kauempaa hillitä itseäni, vaan tulin alas Taivaasta antautuen kokonaan hänen syliinsä. Toinen asia on se, että olen tehnyt heidät kaikkia muita rikkaammiksi, sillä kaiken sen hyvän, joka minulla on, ja kaiken sen, mitä olen kärsinyt, minä olen antanut heille erityiseksi omaisuudeksi. Kolmas asia on se, että olen kunnioittanut heitä enemmän kuin mitään muuta, sillä heidän tullessaan minun tyköni minä nousen ylös heitä vastaan ja kuiskuttelen heidän kanssaan erikoisesti. Ja niin usein kuin he haluavat, heillä on erityinen vapaus saada syleillä minua.”

[205]Silloin vastasi se, joka sai tämän ilmestyksen: ”Oi, mitä suloisin Herra Jumala, keitä ovatkaan ne mitä autuaimmat neidot, jotka sinä olet valinnut saamaan niin suuren edun?” Herra Jeesus vastasi: ”Heidän tulee olla jaloja, kauniita ja rikkaita. Todellisen neidon, jollaisia olen valinnut sellaisiksi morsiamiksi, pitää olla todella nöyrä ja jalo. Hän ei saa katsoa olevansa minkään arvoinen, vaan hänen tulee mieluiten pitää itseään kaikista luoduista vähäisimpänä odottaen koko sydämestään ylenkatsetta ja halveksuntaa. Kuta nöyrempi hän on, sitä jalompi hän on oleva Taivaan kunniassa ja minä olen antava hänelle oman nöyryyteni, jotta hän tulisi saamaan kaikkein korkeimman

---

203 Matt. 12: 50. Käsikirjoituksessa A 13 (22r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

204 Marian.

205 Käsikirjoituksessa A 13 (22r) kohta on merkitty punaisella nuolella. Alamarginaalissa on lisäksi punainen risti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

jalouden. Hänen pitää myös oleman kaunis. Se tarkoittaa, että hänellä on kärsivällisyyttä. Kuta kärsivällisempi hän on, sitä kauniimpi hän on sekä minun piinani ansiosta että kärsivällisyytensä ansiosta. Sen lisäksi minä epäröimättä lisään hänen kauneuteensa jumalallisen kirkkauden, jonka minä sain Isältäni ennen kuin maailma luotiin. Hänen pitää myös olla rikas hyveistä keräten itselleen kaikkien hyveiden rikkaudet, joista hän on tuleva rikkaaksi ja hänellä on oleva yltäkylläisesti ikuista ihanuutta."

Samasta aiheesta. (Luku 23.)

Toisella kertaa messussa laulettiin *offerentur regi virgines*[206], joka tarkoittaa, että tarjotaan neitoja kuninkaalle. Silloin Mechtild mietti, mitä sellaista hän tarjoaisi Jumalalle, joka olisi mieluisaa. [207]Silloin Herra Jeesus sanoi hänelle: "Se, joka tarjoaa minulle nöyrän sydämen, joka on kärsivällinen ja rakastava, se antaa minulle ylen mieleisen lahjan". Silloin Mechtild sanoi: "Millainen sitten on se nöyrä sydän, joka Sinua niin paljon miellyttää?" Jeesus vastasi: "Sellainen, joka iloitsee siitä, että häntä halveksitaan, ja myös kaikenlaisista vastoinkäymisistä ja piinoista. Sellainen, joka iloitsee siitä, että hänellä on jotakin, jonka voi lisätä minun piinaani ja nöyryyteeni, ja että hänellä on jotakin mieleistä uhrattavaa minulle. [208]Sellainen on totisesti nöyrä ja kärsivällinen sydämessään. Samoin on se, joka iloitsee lähimmäisensä kanssa kaikesta siitä hyvästä, jota tälle tapahtuu, ja suree tämän vastoinkäymisiä. Se totisesti tarjoaa minulle rakastavan sydämen."

Kynttilänpäivästä. Luku 24.[209]

206 Useammin muodossa *afferentur regi virgines*. Käsikirjoituksessa A 13 (22v) on alamarginaalissa vihreä risti.

207 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (23r) merkitty punaisella nuolella, joka on marginaalissa.

208 Käsikirjoituksessa A 13 (23r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

209 Otsikko on käsikirjoituksessa (A 13, 23r) vihreällä. Useimmat muut otsikot on kirjoitettu punaisella. Käsikirjoituksen alamarginaalissa on lisäksi vihreä risti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Pyhänä yönä *pwrificacionis beate Marie virginis*[210] Mechtild näki jalon neitsyen ja äidin, joka kantoi sylissään kuninkaallista Jeesus-lasta, joka oli kiedottu vaatteeseen, joka oli taivaanvärinen ja pantu täyteen kultaisia kukkasia. Rintaan, kaulan ympärille ja käsivarsille oli kirjoitettu siunattu nimi Jeesus Kristus. Silloin Mechtild sanoi Neitsyt Marialle: ”Oi, mitä suloisin Neitsyt Maria, olitko sinä tällä tavalla koristanut Poikasi silloin, kun veit Hänet temppeliin?” [211]Silloin Neitsyt Maria vastasi: ”En ollut. Kuitenkin olin pukenut Hänet miellyttävästi. Sillä siitä päivästä lähtien, kun minun Poikani syntyi, asetin sanoinkuvaamattomalla ilolla toivoni tuohon päivään, jolloin uhraisin Isälle Jumalalle minun Poikani kaikkein mieleisimpänä uhrina, jonka avulla kaikki uhrit, jotka maailman alusta asti on Jumalalle uhrattu, tulisivat Hänelle mieleisiksi. Ja niin suurella jumalallisuudella ja rakkaudella minä uhrasin Hänelle temppelissä, että vaikka kaikkien pyhimysten jumalisuus olisi vuodatettu yhteen ihmiseen, häntä ei olisi voitu verrata minun jumalisuuteeni, joka minulla oli. Kaikki iloni kääntyi kuitenkin surukseni profeetta Simeonin sanoin, kun hän sanoi minulle: ’Sinun sielusi on surun miekka lävistävä’[212]. Ja monia kertoja, kun minulla oli Poikani polvillani, suuren jumalisuuden suloisuudesta minun painaessani pääni Hänen päätään vasten minä vuodatin niin monia kyyneliä, että Hänen päänsä ja koko Hänen kasvonsa minä kastelin rakastavin kyynelin. Usein minä myös sanoin Hänelle nämä sanat: ’Oi, minun sieluni terveys ja ilo’.”

Ja kun se, joka tämän ilmestyksen näki, kovalla halulla katseli tuota rakastettavaa lasta, hänen toiveensa mukaisesti hänestä näytti siltä, että jalo neitsyt ja äiti asetti lapsen hänen syliinsä. Silloin hän täyttyi suuresta ilosta. Kun hän halusi ottaa lapsen syleilyynsä, hän syleili itseään, koska hänellä ei ollut lasta muutoin kuin hengellisessä näyssä. Tämän jälkeen hän alkoi antifonin *Hec est que nesciuit thorum in*

---

210 ’Autuaan Neitsyt Marian puhdistautumisen yönä’. Nimitys *purificatio Beatae Mariae Virginis* ’Autuaan Neitsyt Marian puhdistautuminen’ tarkoittaa kynttilänpäivää, josta latinaksi käytetään myös nimeä *praesentatio Jesu in templo* ’Jeesuksen tuominen temppeliin’. Kynttilänpäivä on 2. helmikuuta eli 40 päivää joulusta. Luuk. 2: 22.

211 Käsikirjoituksessa A 13 (23r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

212 Luuk. 2: 35.

https://doi.org/10.21435/tl.277

delicto[213], joka tarkoittaa, että tämä on se, joka ei tiennyt synnistä sängyssään. Silloin hän kuuli ilmassa enkelikuorot, jotka mitä suloisimmin lauloivat samaista *Hec est que nesciuit etc.* ja loppuun asti psalmin *Benedixisti Domine*[214]. Ja vuorotellen kuultiin seitsemän enkeliryhmän suloisesti laulavan ilmassa. Niitä olivat *Angeli, archangeli, thronj, dominaciones, principatus, potestates* ja *virtutes*[215], mutta kun tulivat vuoroon liekehtivät enkeliryhmät *cherubin* ja *seraphin*[216], he lauloivat niin suloisesti, ettei siihen voi verrata kaikkein suloisintakaan ääntä maan päällä. Silloin nähtiin jalo neitsyt seisomassa keskellä sisarten kuoria pitelemässä Jeesus-lasta sylissään. Lähellä näkyi myös sanoinkuvaamaton loiste kolme kyynärää maasta. Sen kirkkaus ylitti tuhannen auringon kirkkauden. Tämän loisteen ja kirkkauden päälle tämä neitsyt ja äiti asetti mitä suloisimman Poikansa. Tällä suurella kirkkaudella tarkoitettiin jumaluutta, sillä jumaluus kantoi itseään maan päällä ja jumaluus ohjasi ihmisyyttä. Jalolla neitsyellä oli päänsä päällä valtakunnan kruunu. Tätä kruunua pitelivät hänen päänsä päällä kaksi enkeliä. Tuo kruunu oli koristettu kaikkien pyhimysten ansioilla ja arvokkuudella kuin ne olisivat kultaa ja jalokiviä, erityisesti niiden pyhimysten, jotka olivat Häntä jumalallisin sydämin palvelleet tässä elämässä. Kruunusta näytti valuvan joitakin tippuvia pisaroita, jotka merkitsivät sitä armoa, jonka Jumala vuodattaa kaikille niille, jotka palvelevat jumalallisesti Hänen neitseellistä äitiään tässä elämässä.

Sanctus Gabriel archangelus[217] kulki hänen edellään kantaen kul-

---

213 Viis. 3: 13. Viisauden kirja eli Salomon viisaus kuuluu deuterokanonisiin kirjoihin. Viisauden kirjassa on nähty vaikutteita hellenistisestä filosofiasta ja platonismista (Kaimio 2008, 46; Voitila 2008a, 174). Jälkivaikutukseltaan Viisauden kirja kuuluu apokryfikirjoista merkittävimpiin (Voitila 2008a, 177–178), eikä olekaan yllättävää törmätä siitä otettuun sitaattiin. Sitaatti on käsikirjoituksessa (A 13, 24r) osittain alleviivattu punaisella.

214 'Herra, sinä siunasit'. Vulgatassa Ps. 84: 2; Raamatun suomennoksessa Ps. 85: 2. Virkkeessä olevat latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa (A 13, 24r) alleviivattu punaisella.

215 'Enkelit, arkkienkelit, valtaistuimet, herruudet, hallitukset, voimat ja vallat'. Eri enkelikategorioita on käsitelty edellä luvussa kaksi. Luettelo on käsikirjoituksessa (A 13, 24r) alleviivattu punaisella.

216 'Kerubit ja serafit'.

217 'Pyhä arkkienkeli Gabriel'. Sana *archangelus* on käsikirjoituksessa (A 13,

https://doi.org/10.21435/tl.277

taista valtikkaa kädessään. Siihen oli kirjoitettu kultakirjaimin *Aue Maria gracia plena, Dominus tecum*[218]. Siitä Mechtild[219] ymmärsi, että Gabrielia kunnioitetaan erityisellä kunnialla Taivaassa siksi, että hän sai ennen muita tervehtiä Jumalan äitiä niin arvokkaasti. Jalo neitsyt seisoi Poikansa oikealla puolella kädessään kultainen lääkerasia. Kun häneltä kysyttiin, mitä hänellä oli tuossa rasiassa, neitsyt vastasi: ”Minulla on tässä nestettä Jumalan sydämestä, ja sen tahdon uhrata minun Pojalleni kaiken sen työn keralla, joka Hänen palveluksessaan tehdään”. [[220]Ja Pyhä Anna seisoi Herran vasemmalla puolella. Silloin Mechtild esitti kysymyksen autuaalle neitsyelle sanoen: ”Miten kauan autuas Anna eli maan päällä?” Neitsyt sanoi: ”Siihen asti, kun minun Poikani palasi Egyptistä.”] Silloin Mechtild näki myös Pyhän Simeonin[221] seisomassa alttarin tykönä. Hänen sydämestään lähti kolmenlaisia säteitä kuin sateenkaaressa. Niistä Mechtild ymmärsi, että Simeonilla oli tässä elämässä nöyrä, vahva ja kuuma halu Jumalaansa kohtaan. Silloin Mechtild sanoi hänelle: ”Oi, rakas Jumalan ystävä, suo minulle todellinen halu lähteä ja olla Kristuksen kanssa![222]” Silloin Simeon vastasi hänelle sanoen: ”Parempaa ja täydellisempää on

24v) alleviivattu punaisella.

218 ’Terve, Maria, täynnä armoa! Herra kanssasi!’ Luuk. 1: 28. Sanat on käsikirjoituksessa (A 13, 24v) alleviivattu punaisella.

219 Budden tekstissä on pronomini *hon*, mutta olen tässä ja useissa muissa kohdin selkeyden vuoksi korvannut pronomineja nimillä.

220 Hakasulkeissa oleva osio puuttuu Budden ruotsinnoksesta, ja olen suomentanut sen latinasta (1510, 14r; 1877, 39). Katkelma on mukana vuosien 1503 ja 1857 saksannoksissa. Osuus puuttuu vuoden 1597 saksannoksesta ja välillä latinankielisistäkin versioista (1558, 20v; 1854, 18). Koska sama kohta puuttuu muualtakin, poisto ei varmastikaan ole Budden tekemä, vaan katkelma lienee puuttunut hänen käyttämästään alkutekstin versiosta. Neitsyt Marian äitiä, Pyhää Annaa ei mainita kanonisissa evankeliumeissa, vaan ainoastaan apokryfeissä. Apokryfistä materiaalia käytettiin ahkerasti, ja Pyhän Annan kunnioitus oli huipussaan 1400-luvulla. Esimerkiksi *Naantalin luostarin kirjaan* sisältyy Annalle omistettu rukous (Kauko & Lamberg 2017, 397–398), ja vanhempiin Mariaa ja Jeesusta esittäviin veistoksiin usein jopa lisättiin Pyhä Anna kolmanneksi 1400-luvulla (Räsänen 2016, 260).

221 Kun Joosef ja Maria toivat Jeesus-lapsen temppeliin, sinne saapui hengen johdatuksesta Simeon, joka tunnisti Jeesuksen messiaaksi. Luuk. 2: 25–35.

222 Fil. 1: 23.

https://doi.org/10.21435/tl.277

se, että sinä annat Jumalalle tahtosi ja tahdot mitä tahansa Jumala tahtoo."

Silloin Mechtild pyysi Neitsyt Marialta, että tämä rukoilisi Poikaansa hänen ja hänen konventtinsa puolesta. Sen Maria teki heti polvilleen laskeutuneena. Kun aamumessu loppui ja Mechtildin piti muiden sisarten kanssa laulaa *Benedicamus*[223], hän pyysi toisen kerran jaloa neitsyttä, että tämä kunnioittaisi ja ylistäisi Poikaansa koko yhteisön puolesta. Silloin tuo mitä kirkkain neitsyt alkoi mitä suloisimmalla äänellä laulaa: *Jhesu corona virginum, amator dulcedo et osculum*. Se tarkoittaa, että 'kaikkien neitsyiden kruunu, rakastaja[224] ja suloinen suudelma'. Ja kaikki enkelit ja pyhimykset, joita ilmassa kuultiin, lauloivat: *Te Deum*[225] *laudamus in seculum, quem amor fecit virginis filium*. Se tarkoittaa, että 'Jumala, me ylistämme ikuisesti Sinua, jonka Rakkaus on tehnyt neitsyen Pojaksi'. Sen jälkeen tuli suuri loiste, joka täytti koko kuorin. Siitä Mechtild ymmärsi, että jalo neitsyt oli ylistänyt Poikaansa heidän puolestaan ja heidän kanssaan. Sen jälkeen koko enkelten joukko ja pyhimysten yhteisö seurasivat suurella riemulla ja ilolla Herraansa Taivaan valtakunnan kunniaan laulaen ja sanoen: "Laulakaa ja ylistäkää te, jotka olette yläpuolella, ja samaten te, jotka olette alapuolella".[226]

---

223 'Ylistäkäämme'. Käsikirjoituksessa (A 13, 25r) alleviivattu punaisella.

224 Latinankielisissä editioissa (1510, 14v; 1558, 21r; 1877, 39) on sanan *amator* 'rakastaja' tilalla *amor* 'rakkaus'. Sana *rakkaus* esiintyy myös saksannoksissa 1503 ja 1857. Vuoden 1854 valikoimasta (1854: 19) kohta puuttuu. Vuoden 1597 saksannoksessa on *liebhaber* 'rakastaja', joka vastaa Budden tulkintaa. Buddella oleva lukutapa näyttää olevan vähemmistössä, mutta vastannee Budden käyttämää alkutekstiä, koska sille on tukea ainakin yhdessä muussa versiossa. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa (A 13, 25r) alleviivattu punaisella.

225 Sana *Deum* puuttuu joistakin latinankielisistä editioista (1510, 14v; 1877, 40) samoin kuin vuosien 1503 ja 1857 saksannoksista. Vuoden 1558 editiossa (1558, 21r) sana *Deum* on mukana. Vuoden 1597 saksannoksessa on vastaava saksan sana *Gott*. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa (A 13, 25r) alleviivattu punaisella. Latinan merkitsemiseen punaisin alleviivauksin on käsikirjoituksessa selvä tendenssi, mutta johdonmukaisesti tapaa ei toteuteta.

226 Luvun loppu on käsikirjoituksessa A 13 (25v) merkitty punaisella nuolella, joka on marginaalissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Tässä kerrotaan vuoresta, jossa on seitsemän askelmaa ja seitsemän lähdettä, sekä Jumalan ja Neitsyt Marian istuimista. (Luku 25.)

Sinä sunnuntaina, jolloin lauletaan *Esto michi*[227], Mechtild kuuli sielulleen rakkaan Jeesuksen suloisin rakkauden kuiskauksin puhuvan hänelle. Jeesus sanoi: ”Haluatko sinä olla minun kanssani ylhäällä vuorella nämä neljäkymmentä päivää ja yötä?[228]” Mechtild vastasi: ”Oi, rakas Herrani, niin mielelläni. Sitä minä haluan ja sitä minä tahdon.” Silloin Hän näytti Mechtildille korkean vuoren, joka oli käsittämättömän suuri ulottuen idästä länteen, ja sillä oli seitsemän askelmaa, joita pitkin piti mennä ylös, ja seitsemän lähdettä. Silloin Hän otti Mechtildin mukaansa ja johdatti hänet ensimmäiselle askelmalle, jota kutsuttiin nöyryyden askelmaksi, ja sillä oli virtaava lähde, jossa pestiin sielusta pois kaikki ne synnit, jotka oli tehty ylpeyden tähden.

Sen jälkeen he menivät toiselle askelmalle, jota kutsuttiin lauhkeuden askelmaksi, ja siellä oli kärsivällisyyden lähde, jossa sielu puhdistettiin niistä tahroista, joita se oli saanut vihasta. Sen jälkeen he menivät ylös kolmannelle askelmalle, jota kutsuttiin rakkauden askelmaksi, ja siellä oli rakkauden lähde, jossa sielu puhdistettiin kaikista niistä synneistä, joita kateus oli saanut aikaan. Tällä askelmalla Jumala seisoi kauan sielun kanssa. Siellä sielu lankesi alas Jeesuksen Kristuksen jalkoihin, ja heti kuultiin kaikkein suloisimpien urkujen, Jeesuksen Kristuksen äänen, sanovan: ”Rakkaani, nouse ylös ja näytä minulle kasvosi![229]” Kaikkien pyhimysten ja pyhien enkelien joukko, joka oli ylhäällä vuorella, sointui yhteen suloisella rakkauden täyttämällä äänellä Jumalan kanssa ja Jumalassa niin kuin kaikki olisivat olleet yhtä ääntä. Niin suloisella äänellä he lauloivat, ettei ihmiskieli pysty sitä koskaan ilmaisemaan.

Sen jälkeen he menivät ylös neljännelle askelmalle, jota kutsuttiin tottelevaisuuden askelmaksi. Siellä oli pyhyyden lähde, joka puhdisti

227 ’Ollos minulle’. Vulgatassa Ps. 30: 3; Raamatun suomennoksessa Ps. 31: 3. Laskiaissunnuntaina laulettu introitus. Laskiaisesta pääsiäiseen on seitsemän viikkoa.
228 Vertaa Matt. 4: 1–2; Mark. 1: 12–13; Luuk. 4: 1–2.
229 Laul.l. 2: 14.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sielun kaikesta siitä, mitä tottelemattomuus oli aiheuttanut. Sen jälkeen he tulivat viidennelle askelmalle, jota kutsuttiin pidättyväisyyden askelmaksi, ja siellä oli anteliaisuuden lähde, joka puhdisti sielun kaikesta siitä, johon saituus oli sen tahrannut, koska hän ei ollut käyttänyt Jumalan luomia asioita Jumalan kunniaksi tai omaksi hyödykseen sillä tavoin kuin hänen olisi pitänyt. Sen jälkeen he tulivat kuudennelle askelmalle, jota kutsuttiin puhtauden askelmaksi, ja siellä oli jumalallisen puhtauden lähde, joka puhdisti sielun kaikesta synnillisestä lihanhimosta. Siellä sielu näki sekä Jumalan että itsensä pukeutuneina loistaviin vaatteisiin. Sen jälkeen he tulivat seitsemännelle askelmalle, jota kutsuttiin hengelliseksi iloksi. Siellä oleva lähde oli Taivaan ilo, joka puhdisti sielun kaikesta laiskuuden[230] synnistä. Tämä lähde ei virrannut vuolaana virtana kuten muut, vaan siitä valui pisaroita hiljaa putoillen, sillä Taivasten valtakunnan kunniaa ja iloa ei kukaan ihminen, niin kauan kuin hän on tässä elämässä, pysty ymmärtämään kokonaan, vaan vain pisaran siitä, mitä se todellisuudessa on.

---

230 Buddella on tässä sana *läthi* ʼlaiskuusʼ. Saksannoksissa on 1503 *tragheit*, 1597 *trägkait* ja 1857 *Trägheit* eli ʼvelttous, laiskuusʼ. Latinankielisessä tekstissä (1854, 21; 1877, 41) on sana *acedia* ʼäreä olemus, paha tuuliʼ (Georges 1879–1880, s.v. *acedia*) tai sen rinnakkaismuoto *accidia* (1510, 15r; 1558, 22r), jotka tulevat kreikan sanasta ἀκήδεια (akēdeia) ʼajattelemattomuus, huolimattomuus, välinpitämättömyys; huolettomuus, iloisuusʼ (Schneider & Passow 1828, s.v. ἀκήδεια). Ruotsin- ja saksankieliset tulkinnat sointuvat paremmin yhteen kreikkalaisten merkitysten kanssa kuin Georgesin antaman kirkkolatinan merkityksen kanssa. Sama sana samoine merkityseroineen esiintyy alla luvussa 32. *Acedia* on yksi seitsemästä kuolemansynnistä. Sillä tarkoitetaan hengellisten velvollisuuksien laiminlyöntiä, velttoa välinpitämättömyyttä, jota on kuvattu keskipäivän demoniksi. Se on laiskuutta, saamattomuutta ja velttoutta, johon liittyy toivottomuutta, kaihoa, pelkurimaisuutta ja hajamielisyyttä. *Acedia* on melankolian muoto, johon saattaa liittyä eristyksen, aherruksen sekä unen ja ruoan puutteen aiheuttamia houreita ja hallusinaatioita. Avuksi *acediaan* tarjottiin sinnikkyyttä, meditointia, rukoilemista, psalmien lukua, Raamatun opettelemista ulkoa ja käytännön askareita. *Acedia* on alakuloista tappiomielialaa, kaihoa ja itseinhoa, joka saattaa purkautua työnarkomaniana tai vimmana. (Cole 2011; Johannisson 2012, 81–98) Merkitys, jonka Georges antaa, ei tunnu kovin osuvalta tai ainakin se tarttuu laajan käsitteen yhteen nyanssiin. Budden tulkinta ʼlaiskuusʼ tuntuu hänen aikansa kontekstissa hyvinkin osuvalta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Tämän jälkeen rakas Herra Jeesus meni rakkaansa kanssa ylös vuoren korkeimmalle huipulle, missä oli suuri joukko enkeleitä, jotka olivat kuin lintuja, joilla oli kultakellot, ja he pitivät mitä suloisinta ääntä. Ylhäällä vuorella oli kaksi istuinta, jotka loistivat ihmeellistä kauneutta. Ensimmäinen tuoli ja istuin kuului korkeimmalle ja erottamattomalle pyhälle kolminaisuudelle. Siitä lähti neljä puroa, joissa oli juoksevaa vettä. Ensimmäisen puron Mechtild ymmärsi merkitsevän Jumalan suurta viisautta, jolla Hän ohjaa pyhimyksiään niin, että he kaikissa asioissa ymmärtävät Hänen tahtonsa ja täyttävät sen iloiten. Toisen puron Mechtild ymmärsi tarkoittavan sitä, että Jumala näkee ennalta ja hoitaa heille kaikkea hyvää niin, että Hän tyydyttää heidät ylenpalttisesti ikuisessa vapaudessa. Kolmannen puron Mechtild ymmärsi tarkoittavan Jumalan yltäkylläisyyttä, jonka avulla Hän juovuttaa heidät kaiken hyvän hedelmällisyydestä niin, että he eivät koskaan tahdo niin paljon, etteikö Hän yltäkylläisemmin suoltaisi heille kaikkea hyvää. Neljännen puron Mechtild ymmärsi tarkoittavan Jumalan suurta hyväntahtoisuutta ja sitä, miten pyhimykset elävät iloisesti Jumalassa, ylenpalttisessa ihanuudessa ja tyytyväisinä ilojen täyttymyksessä, joka ei koskaan lopu. Siellä Jumala kuivaa pois kaikki kyyneleet heidän silmistään[231]. Eikä enää koskaan ole itkua eikä huutoa, ei mitään kipua, surua tai ahdistusta, sillä kaikki sellainen on kadonnut[232]. Tässä tuolissa oli ylimpänä kultainen

231 Ilm. 7: 17; Ilm. 21: 4. Ilmestyskirja on säilynyt kokonaisuudessaan muinaisruotsiksi. Siinä (Klemming 1853, 344 ja 366) kohta kuuluu: *oc gudh/gud skal aff stryka alla thaara/taarar aff theras øghom* 'ja Jumala on poispyyhkivä kaikki kyyneleet heidän silmistään'. Mechtildin ruotsinnoksessa (Geete 1899, 52) sanotaan *gudh han aff thörker alla thara aff thera öghom* 'Jumala kuivaa pois kaikki kyyneleet heidän silmistään'. Mechtildin ruotsinnoksessa pronomini on vanhahtavammassa muodossa *thera*, kun Ilmestyskirjan ruotsinnoksessa on uudempi *theras*. Ilmestyskirjan ruotsinnoksessa on apuverbi (*skal aff stryka*), kun Mechtildin ilmestyksissä ei ole apuverbiä (*aff thörker*). Itse verbikin on valittu toisin. Anonyymiä Ilmestyskirjan käännöstä on pidetty Budden työnä, mutta tekijyys on asetettu kyseenalaiseksi. Juuri tässä kohdassa olevat erot eivät kuitenkaan todista, etteivätkö molemmat tekstit voisi olla saman kääntäjän ruotsintamia. Ei ole ihmeellistä, että sama henkilö kääntää tällaisen lauseen tässä määrin eri tavalla eri kontekstissa ja eri-ikäisenä (Kauko 2022a, 218–220).

232 Ilm. 21: 4. Virke puuttuu osasta latinankielisiä editioita (1558, 22v; 1854, 22; 1877, 42). Muissa Mechtildin ilmestysten versioissa sitaatti annetaan

https://doi.org/10.21435/tl.277

nuppi, joka suuruudessaan täytti maailman, mikä merkitsi jumaluutta. Siihen oli kaikkialle aseteltu ympärille jalokiviä, jotka ihmeellisesti loistivat kuin kaikkein puhtain kulta. Se oli kuin kuninkaallinen rakennus, joka sopii Taivasten valtakunnan kuninkaalle. Siinä oli myös monia olinpaikkoja[233], jotka olivat pyhimysten, patriarkkojen, profeettojen, apostolien, marttyyrien, uskontunnustajain[234] ja kaikkien valittujen. Toinen tuoli tai istuin taas kuului neitseelliselle äidille, sillä kuten Taivaan kuningattaren tuleekin, hän istui lähellä kuningastaan. Hänenkin istuimessaan oli monia olinpaikkoja[235], jotka olivat pyhien neitsyiden, leskien ja palvelustyttöjen, jotka kaikki arvokkaasti palvelevat neitseellistä äitiä, Taivaan kuningatarta.

Silloin Mechtild näki kunnian kuninkaan Jeesuksen keisarillisen valtansa istuimella ja Hänen mitä arvokkaimman äitinsä Hänen oi-

---

vaihtelevassa muodossa: *mors vltra non erit neq(ue) luctus* 'kuolemaa ja murhetta ei enää ole' (1510, 15r); *vnd der Todt wird nim(m)er sein/ noch laid/ noch geschray/ noch schmertz wirt mehr sein* 'eikä kuolemaa enää koskaan ole, eikä mielipahaa, eikä huutoa, eikä kipua ole enää oleva' (1597, 32v); *vn(d) der tod wirt furbas nicht seyn* 'eikä kuolemaa ole enää oleva' (1503, 18r); *und der Tod fürder nicht ist* 'eikä kuolemaa vastaisuudessa ole' (1857, 68). Budden muotoilu eroaa Ilmestyskirjan keskiaikaisesta ruotsinnoksesta melkoisesti. Buddella sitaatti on muodossa: *Ok ey wardher offter mer grather äller rop, ok ey nakor wärker, sorgh äller dröffwilse, ffor thy thz är alth forgangit* (Geete 1899, 52–53). Ilmestyskirjan ruotsinnoksessa (Klemming 1853, 366) kohta kuuluu: *oc dødhen skal ey varda ythermere Ey grather äller rop oc ey drøffwilse. skal warda här äpther hwilke før bort foro* 'Ja kuolemaa ei ole oleva enää. Tämän jälkeen ei ole oleva itkua, eikä huutoa, eikä ahdistusta, jotka jo menivät pois'.

233 Budde käyttää sanaa *heman*, jolla on monia merkityksiä. Söderwallin sanakirjan (1884–1918, s.v. *heman*) ja sen täydennysosan (1925–1973, s.v. *heman*) mukaan *heman* on ainakin 'asuinpaikka, asunto, koti, tila, maatila, leiri, talo, perhekunta'. Latinaksi (1510, 15r; 1558, 22v; 1854, 22; 1877, 42) tässä on *tabernacula scilicet habitacula* 'tabernaakkeleita eli asuinpaikkoja'. Tarkastelluissa saksannoksissa on rinnakkain sana *Tabernakel* ja sana *Wohnung*. Söderwallin sanakirjan täydennysosasta käy ilmi, että sana *tabernakel* esiintyy ruotsissa vasta aivan muinaisruotsin kauden lopussa. Se tunnetaan teoksesta *Den svenska tideboken*, joka on vuodelta 1525, ja teoksesta *Historia Trojana* vuodelta 1529.

234 Budde on säilyttänyt alkutekstin mukaiset monikon genetiivit *sanctorum, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum*. Suurin osa näistä on käsikirjoituksessa (A 13, 27v) alleviivattu punaisella.

235 Tässä kohdassa on latinassa *tabernacula* ja saksannoksissa sana *Tabernakel*. Budde tulkitsee latinan sanat *multa tabernacula* ilmaisulla *mangh heman*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kealla puolellaan. Suuresta hämmästyksestä, jonka hän sai Jeesuksen iloisista kasvoista, joita enkelitkin halajavat katsella, hänen kaikki aistinsa herpaantuivat, ja hän lankesi Pyhän Kolminaisuuden istuimen eteen Jeesuksen jalkoihin. Herra nosti hänet heti ylös ja asetti hänet suloisesti polvelleen[236]. Mechtildin vaatteissa näytti alhaalla helmassa olevan hieman multaa erään asian tähden, jonka hän oli edellisenä iltana hoitanut. Silloin tuli esiin Neitsyt Maria ja pyyhki mullan pois hänen vaatteistaan. [[237]Tämän jälkeen hän näki valtaistuimen edessä kuninkaallisen pöydän, jonka tykö saapuivat kaikki ne, jotka ottivat vastaan Herran ruumiin. Itse Neitsyen Poika asettaen heille esille mitä miellyttävimmän ruokalajin, nimittäin kunnioitettavan ruumiinsa, tarjosi kullekin elävän ja eheän leivän. Ja niin rakastettu lepäsi rakastajiensa kanssa samassa kamarissa.[238] Heidän onnekseen juotiin myös kalkki mitä makeinta viiniä, nimittäin tahrattoman karitsan verta, jolla heidän sydämensä pestiin puhtaiksi kaikista tahroista. Silloin suloisesti kylliksi juoneina he olivat onnellisesti yhtä Jumalan kanssa. Silloin Jumala sanoi (Mechtildin) sielulle: ”Nyt minä annan itseni sinun sielullesi kaiken hyvän kanssa, jota minä olen ja jota minä voin antaa. Sinä minussa ja minä sinussa. Sinua ei koskaan eroteta minusta.”]

Sen jälkeen Mechtild pyysi jalolta neitsyeltä, että tämä ylistäisi ja kunnioittaisi Poikaansa hänen tähtensä. Neitsyt Maria nousi heti ylös kunniakkaalta istuimeltaan kokonaisen neitsyiden kuoron kanssa, ja sanoinkuvaamattomalla ylistyksellä hän ylisti Poikaansa. Ja patriarkat ja profeetat ylistivät Herraa Jumalaa suurella ilolla laulaen *Summe trinitati simplici Deo etc.*[239]. Kunniallinen apostolien kuoro alkoi

---

236 Muissa versioissa 'syliinsä' (*in sinu; in sein schoss*). Poikkeus on vuoden 1854 valikoima (1854, 23), jossa on sana 'sydän' (*in corde suo*).

237 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Budden ruotsinnoksesta. Kohdan puuttuminen myös vuosien 1558, 1597 ja 1854 versioista osoittaa, ettei poisto ole Budden tekemä, vaan kohta on puuttunut hänen käyttämästään alkutekstistä. Osio on mukana 1503 (18r–18v), 1510 (15v), 1857 (69–70) ja 1877 (42–43).

238 Tämä lause puuttuu vuoden 1857 saksannoksesta.

239 'Ylimmälle kolminaisuudelle, yhtenäiselle Jumalalle jne'. Sanat *patriarkat ja profeetat* sekä tämä ja myöhemmin tässä luvussa esiintyvät latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa (A 13, 27v–28v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

riemuiten ja iloiten laulaa *Ex quo omnia, A quo omnia, per quem omnia, jn quo omnia*[240]. Sanat *ex quo omnia*[241] tarkoittavat ’josta me tunsimme Hänet ja kaikki asiat maan päällä’. Sanat *a quo omnia* tarkoittavat ’josta kaikki hyvä virtaa’. Sanat *per quem omnia* tarkoittavat ’jonka toimesta kaikki asiat on luotu Taivaassa ja maan päällä[242]’. Sanat *jn quo omnia* tarkoittavat ’johon kätkeytyy meille kaikki hyvä’.

Sen jälkeen niiden voitokas joukko, jotka ovat marttyyrejä, lauloivat: *Tibi decus, Tibi virtus, Tibi honor et gloria jn seculorum secula*. Se tarkoittaa, että Sinulle olkoon kunnia, Sinussa on kaikki hyve, Sinulle olkoon ylistys, kunnioitus ja kunnia aina ja ikuisesti. Sen jälkeen lauloivat tunnustajat: *Benediccio et claritas et sapiencia et graciarum accio, honor, virtus et fortitudo Deo nostro in secula seculorum*[243]. Aamen. Se tarkoittaa, että siunaus ja kirkkaus ja viisaus ja suuri nöyrä kiitos, kunnia, hyve ja vahvuus olkoon meidän Jumalallemme aina ja ikuisesti. Heidän joukossaan Mechtild näki erityisesti kunniallisen isän, pyhän Benedictuksen loistavissa vaatteissa, joihin oli ympäriinsä aseteltu punaisia ruusuja. Loistavat vaatteet merkitsivät hänen neitseellistä puhtauttaan. Punainen väri taas merkitsi, että hän todellakin oli marttyyri, sillä hän pysyi sääntökunnan ankaruudessa niin suurella työllä ja kaikissa kohdissa hän saavutti kunniakkaan voiton.

Kun Mechtild ihmetteli sitä, että enkelit eivät laulaneet, Herra Jumala vastasi: ”Sinun pitää laulaa enkelien kanssa”. Ja heti alkoivat enkelit laulaa pyhän sielun kanssa: *Te sanctum Dominum in excelsis laudant omnes angeli etc*. Se tarkoittaa, että Sinua pyhää Herraa korkeuksissa ylistävät kaikki enkelit. Sen jälkeen Mechtild sanoi Herralle: ”Oi, Sinä ainoa rakkaani, miltä osin Sinua eniten miellyttää se, että ihmiset tuntevat Sinut?” Herra Jeesus vastasi: ”Sen hyvyyden osalta, jolla minä armeliaasti odotan ihmistä kunnes hän kääntyy parannukseen synneistä. Ja sen lisäksi minä vedän häntä puoleeni alati armoni

240 Muistuttaa kohtaa Kol. 1: 16.
241 Vertaa 1. Kor. 8: 6, jossa sanat kuitenkin tarkoittavat ‘josta kaikki on lähtöisin’.
242 1. Kor. 8: 6.
243 Ilm. 7: 12. Ilmestyskirjan keskiaikaisessa ruotsinnoksessa (Klemming 1853, 344) kohta on muotoiltu: *wälsignilse oc clarhet wisdombir thak hedher oc ära oc starkhet wari varom gudhi nw oc äwerdelica amen*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kera. Mutta jos hän ei ollenkaan halua kääntyä, pitää hänen joutuman kadotukseen, kuten oikeudenmukaisuus vaatii." [[244]Ja Mechtild kysyi: "Ja mitä Sinä sanot rakkaudestasi?" Herra vastasi hänelle: "Uskollinen ystävä jakaa ystävänsä kanssa kaikki hyvät asiat ja paljastaa salaisuutensa. Niin myös minä."]

Mechtild pyysi Herralta Jumalalta myös, että tämä opettaisi hänelle, miten hän voisi hyvittää pyhän kirkon puolesta sen häväistyksen[245], jota se teki Häntä kohtaan niihin aikoihin. Silloin sanoi Herra Jeesus Mechtildille: "Lue minulle 300 kertaa antifoni *Tibi laus, Tibi gloria, Tibi graciarum accio, o vera summa sempiterna trinitas Pater et Filius et Spiritus Sanctus*. Se tarkoittaa, että Sinulle olkoon ylistys, Sinulle olkoon kunnia, Sinulle olkoon rakas kiitos, oi Sinä todellinen, Sinä kaikkein korkein ja ikuinen kolminaisuus, Isä ja Poika ja Pyhä Henki. Lue se kaiken sen vuoksi, jonka jäsenesi sinulle epäoikeudenmukaisesti tekevät[246]. Aamen."

[[247]]

244 Joissakin latinankielisissä versioissa on tässä kohdassa (1510, 15v; 1877, 44) Mechtildin kysymys ja Jeesuksen vastaus, jotka puuttuvat Buddelta. Ne puuttuvat myös vuosien 1558, 1597 ja 1854 versioista, mutta ovat mukana saksannoksissa 1503 ja 1857. Olen kääntänyt Buddelta puuttuvan kohdan hakasulkeisiin latinan kielestä. Näiden jälkeen tuleva loppuosa tästä luvusta puuttuu vuoden 1857 saksannoksesta.

245 Budde käyttää sanaa *smälighet* 'loukkaus, häväistys, pilkka'. Vuoden 1503 saksannoksessa on *hon* 'pilkka, iva' ja vuoden 1597 saksannoksessa *schmach* 'häpeä, häväistys, herjaus'. Latinaksi käytetään sanaa *contumelia* 'häväistys, loukkaus, herjaus'.

246 Budden ruotsinnoksessa on todellakin toinen persoona: *for alth thz som thik aff thinom limmom orätteligha giorth wardher*. Muissa versioissa on ensimmäinen persoona, joka sopii kontekstiin paremmin. Koska muut versiot ovat keskenään yhteneväiset, näyttää Budde ymmärtäneen kohdan väärin.

247 Joissakin latinankielisissä editioissa (1510, 16r–16v; 1877, 44–45) on tässä kohdassa luku, jonka otsikkona on *De monte virtutum et sanctis in eo visis* 'Hyveiden vuoresta ja siellä nähdyistä pyhimyksistä'. Luku on samassa kohdassa myös tarkastelemissani saksannoksissa (1503, 19r–19v; 1597, 34r–35r; 1857, 73–75). Budden käännöksessä luku on eri kohdassa: toisen kirjan lukuna 39 (Geete 1899, 233–235). Käännöksessäni seuraan Budden esitysjärjestystä. (Katso Kauko 2020a, 81–82.)

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kuinka sielun pitää palvella Jumalaa. Luku 26.

Palmusunnuntaina pyhä Mechtild ajatteli kovin niitä asioita, joita meidän Herramme Jeesus teki tuona päivänä täällä maan päällä. Silloin Mechtildille tuli mieleen, että hän tahtoisi tietää, mitä Maria ja Martta[248] tekivät Hänen palveluksekseen tai hyväkseen, kun Hän vieraili heidän kotonaan, tai mitä he tarjosivat Hänelle. Heti Mechtildistä näytti kuin hän olisi Betaniassa heidän talossaan. Silloin hän näki sivuun pystytetyn pienen talon, jossa oli pöytä, ja sen ääressä istumasta hän löysi Herran Jeesuksen. Silloin Mechtild kysyi, mitä Hän teki sinä yönä. Herra Jeesus vastasi: ”Minä vietin koko sen yön jumalisissa rukouksissa, mutta kun päivä sarasti, minä nukahdin vähän istualtani”. Lisäksi Hän sanoi Mechtildille: ”Sellainen talo sinun pitää tekemän minulle sieluusi, ja siinä sinä olet minua palveleva”. Heti Mechtildistä näytti siltä, että Herra Jeesus istui pöydän ääressä ja Mechtild palveli Häntä. Ensin hän näytti kantavan esiin hopeavadilla hunajaa ja hän asetti sen Jeesuksen eteen. Tuo hunaja merkitsi hunajaisesti valuvaa rakkautta, jonka Hän toi alas Isän Jumalan sylistä ja asetti aasien seimeen, ja silloin valuivat Taivaat hunajaa yli koko maailman.

Toinen ruokalaji, jonka Mechtild toi esiin, oli kasvista, jota kutsutaan orvokiksi. Se merkitsi sitä syvää nöyryyttä, joka Herralla Jeesuksella oli Hänen eläessään, jolloin Hän alistui kaikille luoduille. Kolmantena ruokalajina Mechtild kantoi esiin karitsan lihaa, joka merkitsi sitä karitsaa, joka otti pois kaikki maailman synnit. Neljäntenä ruokalajina Mechtild kantoi Hänelle lihotettua vasikkaa, jolla ymmärretään hengellisen armon suurta makoisuutta. Viides ruokalaji oli puolestaan saksanhirveä, joka merkitsee sitä sanomatonta halua, jolla Herra Jeesus kaikkina päivinään kovasti halusi kuolemaa ihmisten hyvinvoinnin ja autuuden tähden. Kuudes ruokalaji, jonka Mechtild toi esille, oli paistettu kala, joka merkitsee meidän Herraamme Jeesusta[249], jota piinattiin ja ahdistettiin meidän tähtemme ylhäällä ris-

---

248 Maria ja Martta olivat Lasaruksen sisaret ja asuivat Betaniassa, Joh. 11: 1–2. Jeesus vieraili heidän luonaan, jolloin Maria kuunteli Jeesuksen puhetta Martan ollessa työn touhussa, Luuk. 10: 38–42. Toisessa yhteydessä Maria voiteli Jeesuksen jalat ja kuivasi ne hiuksiinsa, Joh. 12: 3.

249 Kala on tunnettu Jeesuksen symboli ja yleisemmin kristittyjen symboli (esimerkiksi Väisänen 2011, 40).

https://doi.org/10.21435/tl.277

tillä. Seitsemäntenä ruokalajina Mechtild kantoi esille Jeesuksen Kristuksen sydämen, joka tuoksui mitä kalleimmalle. Se oli maustettu monenlaisilla kalliilla asioilla ja täytetty kaikin hyvein. Mechtild kantoi sen esiin ja asetti Hänen eteensä. Hän tarjosi samalla Hänelle kolmenlaista juomaa[250]. Ensimmäinen juoma oli kaikkinensa hyvää, ja sillä ymmärretään kaikkea työtä Jeesuksen Kristuksen mitä pyhimmässä elämässä ja kaikkien Hänen valittujen pyhimystensä työtä. Toinen juoma, jota Mechtild toi ja tarjosi Hänelle, oli punaista viiniä, joka merkitsi Hänen kärsimystään ja mitä katkerinta kuolemaansa. Kolmas, jota Mechtild tarjosi Hänelle, oli mitä kalleinta ja makeinta viiniä, joka on jumalallisen makeuden sisin hengellinen vuodatus.

Kaiken edellä kirjoitetun tarjoaa Jumalalle kukin jumalinen sielu hengellisesti silloin, kun se sitä jumalisesti tutkiskelee ja kunnioittaa ja ylistää Herraa Jeesusta ja rakkaudella kiittää Häntä Hänen suuresta armostaan ja rakkaudestaan[251].

Miten sinun tulee ylistää Jumalaa viidellä tavalla. Luku 27.

Eräänä toisena yönä, kun Mechtild oli levoton, eikä sen tähden saanut unta, hän kuuli enkelijoukkojen laulavan näin: *jacta cogitatum tuum jn Domino et ipse te enutriet*[252]. Se tarkoittaa, että 'heitä ajatuksesi Herralle Jumalalle ja Hän ruokkii sinut'. Silloin Mechtild sai nähdä Herran Jeesuksen vihreissä vaatteissa seisomassa. Silloin Mechtild sanoi Hänelle: ”Oi, mitä rakkain Herra, miksi näyttäydyt pukeutuneena vihreään, kun nyt on tulossa sinun kärsimyksesi aika?” Herra Jeesus vastasi: ”On kirjoitettu: 'Kun he tekivät sellaista vihreälle puulle, mitä tuleekaan siitä, joka on kuihtunut?[253]”. Siitä Mechtild ymmärsi, että kun he kaikkien hyveiden vehreyttä, joka on Jeesus, piinasivat niin monenlaisilla piinoilla, niin mitä käykään heille, jotka ovat kuih-

250 Ei liene sattumaa, että ruokalajeja oli juuri seitsemän ja juomia kolme. Seitsemän ja kolme ovat symbolisesti tärkeitä lukuja (esimerkiksi Väisänen 2011, 114).
251 Käsikirjoituksessa A 13 (30r) luvun loppu on merkitty punaisella nuolella.
252 Vulgatassa Ps. 54: 23; Raamatun suomennoksessa Ps. 55: 23. Sitaatti on käsikirjoituksessa (A 13, 30r) alleviivattu punaisella.
253 Luuk. 23: 31.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tuneita ja kylmiä kaiken hyvän suhteen, paitsi että heille järjestetään ikuinen kärsimys.

Silloin Mechtild pyysi Herralta Jeesukselta, että Tämä opettaisi hänelle, millaista kunniaa ja ylistystä hänen tulisi osoittaa Hänelle tuona Hänen kärsimyksensä aikana. Silloin Jeesus näytti Mechtildille viittä sormea kädessään, joilla tätä opetettiin ylistämään Häntä viidellä tavalla.[254] Ensin tulee ylistää Hänen käsittämätöntä kaikkivaltiuttaan, jonka avulla kaikkivoipa enkelten ja ihmisten Herra tahtoi ihmisten tähden tulla voimattomaksi. Toisekseen tulee ylistää Hänen tavatonta viisauttaan, jonka takia ihmiset halusivat lukea Hänet houkaksi. Kolmanneksi ylistettäköön Hänen mittaamatonta rakkauttaan, jonka kautta Hän tahtoi tulla viattomana vihatuksi niiden tähden, jotka on vapahdettu. Neljänneksi tulee ylistää Hänen mitä ihaninta ja suurta armoaan, jonka tähden Hän tahtoi ihmisten tähden tulla tuomituksi niin katkeraan ja raskaaseen kuolemaan. Viidenneksi ylistettäköön Häntä Hänen mitä suloisimman hyvyytensä tähden, jonka kautta Hän ihmisten tähden tahtoi maistaa kuoleman kaikkein suurinta katkeruutta.

Herran Jeesuksen nimestä ja Hänen haavoistaan. Luku 28.

Eräässä messussa laulettiin *Nos autem gloriari*[255]. Silloin sanoi Herra Jeesus Mechtildille: ”Ottakaa vaari niistä sanoista, jotka kuuluvat *Jn quo est salus vita et resurreccio nostra, per quem saluati et liberati sumus*. Se tarkoittaa, että ’Hänessä on meidän terveytemme, elämämme ja ylösnousemuksemme, Hänen kauttaan meidät on lunastettu ja vapahdettu’. Ristillä on todellinen terveys, eikä ilman ristiä ole mitään terveyttä. Yhdessäkään sielussa, jossa ei ole ristiä, eli siinä ei ole mitään ahdistusta eikä vastoinkäymisiä, ei ole kärsivällisyyttä. Ja missä ei ole kärsivällisyyttä, siellä ei ole terveyttä. Todellinen ja ikuinen elä-

---

254 Viisikohtainen luettelo on käsikirjoituksesta (A 13, 30v) helppo löytää, koska marginaaliin on merkitty roomalaisittain luvut yhdestä viiteen tämän listan kohdalle. Numeroidut listat olivat ajalle tyypillisiä.

255 ’Meidän tulee ylistää’. Introitus, joka pohjautuu kohtiin Ps. 67: 2 ja Gal. 6: 14. Latinankieliset sanat samoin kuin pian seuraava latinankielinen sitaatti on alleviivattu käsikirjoituksessa punaisella (A 13, 30v).

https://doi.org/10.21435/tl.277

mä on ihmiselle annettu ylhäällä ristillä. Ja kun minä, joka olen sielun elämä, kuolin ylhäällä ristillä rakkauden kuoleman, minä tein eläväksi sielun, joka synnissä oli kuollut. Ja minä annoin hänen jälleen ikuisesti elää minussa. Ristin kautta on ihmiselle suotu se, että niin usein, kun hän synnin tähden lankeaa, niin usein saa hän synnin parannuksen kautta nousta ylös. Ja sen lisäksi on suotu ruumiin ylösnousemus ja ikuinen vapahdus."

Silloin luettiin epistolasta, että *dedit illi nomen quod est super omne nomen*[256]. Se tarkoittaa, että 'Hän antoi Hänelle nimen, joka on kaikkien nimien yläpuolella'. Silloin Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: "Oi minun Herrani, mikä oli se suloisin nimi, jonka Isä Sinulle antoi?" Herra Jeesus vastasi: "Se nimi oli koko maailman parantaja, sillä minä olen kaikkien niiden parantaja ja vapahtaja, jotka nyt elävät, ja niiden, jotka ovat eläneet, ja myös niiden, jotka tulevat vastaisuudessa elämään. Minä olen niiden parantaja, jotka olivat olemassa ennen kuin minusta tuli ihminen. Minä olen myös niiden parantaja, jotka elivät siihen aikaan, jolloin minä kuljin täällä ruumiissa ihmisten kanssa maan päällä. Minä olen myös kaikkien niiden parantaja, jotka seuraavat minun opetustani ja yhä tahtovat seurata minun jalanjälkiäni aina maailman loppuun asti. Ja se on minun mitä arvokkain nimeni, jonka yksin minulle on ennalta päättänyt Isäni maailman alusta saakka, ja joka on yläpuolella kaikkien nimien."

Silloin Mechtild kiitti Häntä Hänen mitä pyhimpien naarmujensa ja haavojensa tähden[257] pyytäen, että Hän suvaitsisi asettaa hänen sieluunsa niin monta rakkauden haavaa kuin Hänellä oli haavoja mitä pyhimmässä ruumiissaan. Silloin Herra Jeesus sanoi hänelle: "Niin usein kuin ihminen minun kärsimystäni muistaessaan itkee rakkaudesta, niin usein hän koskee kevyesti minun haavojani niin kuin hyväntuoksuinen ruusu. Siitä tulee vastineeksi ihmissieluun kuin rakkauden pistos, joka haavoittaa häntä terveellisesti."

---

256 Fil. 2: 9. Käsikirjoituksessa (A 13, 31r) alleviivattu punaisella.

257 Ruotsiksi tässä on *wunder ok saar*. Sanaparin kumpikin sana tarkoittaa jokseenkin samaa eli 'haava'. Koska on kömpelöä suomentaa 'haavojensa ja haavojensa tähden', korvasin toisen sanan sanalla *naarmu*. Tällaiset sanaparit ovat Buddelle tyypillisiä. Latinankielisessä alkutekstissä ja saksannoksissa ei tässä sanaparia olekaan, vaan ainoastaan yksi 'haavaa' tarkoittava sana.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jeesuksen siunatusta nimestä. Luku 29.

Seuraavana keskiviikkona laulettiin *Jn nomine Domini omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum*[258]. Se tarkoittaa, että 'Herran Jeesuksen nimessä pitää kaikkien polvistuman, Taivaassa, maan päällä ja helvetissä'. Silloin Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: "Oi, jos minulla nyt olisi valta tehdä niin kuin tahdon, niin panisin Taivaan, maan ja helvetin kaikkine luotuineen kumartamaan Sinua, minun mitä suloisinta ja uskollisinta rakastajaani, kaiken kunnian ja kunnioituksen kanssa". Silloin Herra Jeesus vastasi hänelle: "Jätä se asia minulle niin, että teen sen minussa itsessäni, sillä kaikki luodut ovat minussa. Kun minä tarjoan itseni Isälle Jumalalle ylistämään ja kiittämään Häntä, silloin tulee olla niin, että kaikki se, joka luodussa on puutteellista, täydellistyy minussa ja minun kanssani mitä sopivimmalla tavalla. Minun suuri hyvyyteni ei näet salli sitä, että se, jota uskollinen sielu on tahtonut, eikä pysty itse toteuttamaan, jäisi sen vuoksi toteutumatta."

Jeesuksen Kristuksen pyhän ristin voimasta ja hyvyydestä. Luku 30.

Kun messussa laulettiin *Nos autem*[259], Pyhä Mechtild[260] sai nähdä keskellä kirkkoa mitä kauneimman puun, joka korkeudessaan ja laajuudessaan täytti koko maailman. Tuo puu kasvoi kolmihaaraisena ylös maasta. [261]Yhden haaran alla oli järjettömiä eläimiä, jotka söivät he-

---

258 Fil. 2: 10. Käsikirjoituksessa (A 13, 31v) alleviivattu punaisella.

259 Katso selitystä edeltä luvun 28 kohdalta. Latinankielisiä sanoja ei ole tällä kertaa alleviivattu käsikirjoituksessa (A 13, 32r) punaisella kuten useissa muissa kohdissa.

260 On suhteellisen harvinaista, että tekstissä sanotaan Mechtildin nimi eksplisiittisesti. Useimmiten sanotaan nimen sijaan "hän", "Jumalan palvelijatar" tai muuta vastaavaa. Tässäkin sanat *s(anc)ta mækti(l)dis* 'Pyhä Mechtild' on lisätty käsikirjoituksessa (A 13, 32r) marginaaliin korvaamaan leipätekstin sana *hon* 'hän'. Marginaalimerkintä näyttää olevan vanha, todennäköisesti samanaikainen leipätekstin kanssa. Merkinnällä on luultavasti haluttu selventää tekstiä.

261 Käsikirjoituksessa A 13 (32r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

delmiä, joita putosi puusta. Se merkitsi syntisiä ihmisiä, jotka elävät kuin järjettömät eläimet. He käyttävät hyväkseen Jumalan hyviä töitä kiittämättömästi kuin järjettömät eläimet niin, että he eivät koskaan kiittäen katso Häneen, josta kaikki hyvä on lähtöisin.

[262]Toisen haaran alla oli ihmisiä, jotka söivät niitä hedelmiä, jotka olivat ylhäällä puussa. Heillä tarkoitettiin niitä, jotka ovat oikeamielisiä pyhässä kirkossa. [263]Kolmannessa haarassa oli lintuja, jotka lauloivat mitä suloisimmin. Ne tarkoittivat pyhimysten sieluja, jotka ylistävät Jumalaa loputtomasti. Sielut, jotka olivat kiirastulessa[264], tulivat ihmisen pään muodossa[265]. Puun hyvästä tuoksusta ne virkosivat. Ympärillä lensi joitakin mustia lintuja. Näillä linnuilla Mechtild ymmärsi tarkoitettavan paholaisia. Mutta sankka savu, joka lähti puusta, ajoi nuo linnut kauas pois. Lentävät linnut merkitsevät sitä harmia ja kiusausta, joita paholaiset aiheuttavat ihmiselle. Niitä ei ihminen voi millään sen paremmalla tavalla voittaa kuin alati muistamalla Jeesuksen Kristuksen piinaa. Ja sitä merkitsi se kitkerä savu, jota pakenivat ne linnut, jotka olivat paholaisia[266].

Pappi, joka piti messua, oli pukeutunut ja varustautunut samaisen puun lehdin. Pieniä oksia täynnä hedelmiä roikkui kaikkialla hänen ympärillään. Sillä ymmärretään sitä, että jokaisen Jeesuksen Kristuksen piinaa rakastavan ja ylistävän hyveet tulevat yhä hienommiksi, ja mitä hyvää hän tekeekin, sitä hedelmällisemmin se tulee hänen ansiokseen. [267]Ja kaikkien uskollisten ihmisten sydämet roikkuivat kiinni samaisen puun oksissa kuin palavat lamput. Ja lampuissa palava öljy virtasi heihin tuosta puusta. Tällä ymmärretään sitä, että kukaan ei voi rakastaa Jumalaa muuten kuin niin, että se vuodatetaan häneen

262 Käsikirjoituksessa A 13 (32r) kohta on merkitty punaisella nuolella.
263 Käsikirjoituksessa A 13 (32r) kohtaa osoittaa punainen nuoli marginaalissa.
264 Saksan- ja latinankielisissä versioissa 'sielut, jotka piti puhdistaa'. Virke on käsikirjoituksessa A 13 (32r) osoitettu punaisella nuolella.
265 Sanat 'ihmisen pään muodossa' puuttuvat vuosien 1503 ja 1857 saksannoksista, mutta ovat mukana 1510 (18r), 1558 (29v), 1597 (39r) ja 1854 (27). Vuoden 1877 latinankielisessä editiossa (1877, 50) ne on pantu hakasulkeisiin.
266 Virkkeen kohdalla on käsikirjoituksen A 13 (32v) marginaalissa musta nuoli.
267 Käsikirjoituksessa A 13 (32v) kohta on merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jumalan armosta. Se, että lamput paloivat, merkitsi sitä, että kukin, joka haluaa rakastaa Jumalaa, pitäköön kiinni Jumalan piinasta sitä alati ajatellen ja hartaasti kiittäen, sillä siinä on tarpeeksi aihetta rakastaa Häntä. Eikä ole mitään, joka niin sytyttää ja kiinnittää ihmisen mielen ja sydämen Jumalan rakkauteen, kuin Jeesuksen Kristuksen piinan muistaminen.

Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen piinasta ja pitkäperjantaista. (Luku 31.)

Pitkäperjantaina niiden lukemattomien hyvien töiden lomassa, joita Jumala teki Pyhälle Mechtildille[268], Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: [269]”Oi, minun mitä suloisin Jumalani, miten ihminen voi korvata Sinulle sen, että Sinä tänä päivänä ihmisten hyvinvoinnin ja autuuden tähden sallit vangita ja sitoa itsesi?” Herra Jeesus vastasi: ”Siten, että ihminen minun tähteni omasta tahdostaan ja mielellään on todellisen tottelevaisuuden kahleen sitoma”. [270]Silloin Mechtild vastasi: ”Mitä kiitosta ja kunniaa[271] tulee ihmisen suoda Sinulle juutalaisten epäpuhtaan syljen tähden, jolla he sylkivät siunattuja kasvojasi, ja niiden tylyjen iskujen tähden, joita he iskivät kaulaasi?” [272]Herra Jeesus vastasi: ”Totisesti minä sanon sinulle, että kaikki ne, jotka halveksivat luostarisääntöään ja esimiehiään[273], he sylkevät minua kasvoille. Mutta se, joka tahtoo sovittaa nuo synnit ja häväistyksen, hän pitäköön esimiehensä kunniassa ja arvossa.”

[274]Silloin Mechtild sanoi: ”Oi, mitä lempein Herra, mitä kiitosta

---

268 Suhteellisen harvinaista on, että Mechtildin nimi sanotaan eksplisiittisesti. On yleisempää, että sanotaan ’Jumalan palvelijatar’ tai ’hän’. Tässäkin *s(anc)te mækt(ild)* on lisätty käsikirjoituksen marginaaliin (A 13, 33r).

269 Repliikki on käsikirjoituksessa A 13 (33r) merkitty punaisella nuolella.

270 Käsikirjoituksessa A 13 (33r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

271 Latinaksi *quid laudis*. Budde on korvannut yhden latinan sanan sanaparilla. Myös saksannoksissa on yhden sanan ilmaus sanaparin sijaan: *was libes* (1503), *Was für ein lob* (1597), *Was Liebes* (1857).

272 Käsikirjoituksessa A 13 (33r) on tässä kohdassa punainen nuoli marginaalissa.

273 Latinaksi ja saksaksi tässä mainitaan vain esimiehet, ja viittaus luostarisääntöön näyttäisi olevan Budden lisäys.

274 Käsikirjoituksessa A 13 (33r) on tässä kohdassa punainen nuoli marginaalissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja kunniaa Sinulle tulee osoittaa niiden suurten korvapuustien takia, jotka jouduit kärsimään?” Herra Jeesus vastasi: ”Että ihminen uskollisesti ja ankarasti seuraa määrättyjä tapojaan ja sääntökuntansa sääntöjä”. [275]Silloin Mechtild sanoi: ”Oi, mitä uskollisin ystävä, mitä Sinulle tulee tehdä sen kivun tähden, jota siedit ja kärsit[276] keisarillisessa päässäsi silloin, kun siihen painettiin terävä orjantappurakruunu niin kovasti, että Sinun ihanat kasvosi, joita enkelit halajavat katsoa, olivat aivan alas valuneen ruusunpunaisen veren peittämät?” Herra Jeesus vastasi: ”Kun ihminen joutuu kiusaukseen, hänen tulee kaikin voimin voimakkaasti niitä vastustaa. Niin monta kiusausta kuin hän minun nimessäni torjuu, niin monta jalokiveä hän asettaa minun kruunuuni.”

Silloin sanoi puolestaan Mechtild: ”Oi, mitä viisain opettaja, mitä Sinulle on tehtävä[277] sen vuoksi, että Sinua kuin houkkaa pilkattiin ja herjattiin[278] valkoisissa vaatteissa?” Hän vastasi: ”Ihmisen ei tule vaatetuksessaan tavoitella koristeellisuutta tai komeutta, vaan ainoastaan sitä, mikä on hänelle tarpeen”. Silloin Mechtild sanoi: ”Oi, ainut sydämeni rakkaus, mitä hyvitystä tai kiitosta[279] Sinulle tulee suoda

---

275 Käsikirjoituksessa A 13 (33r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

276 Latinassa on vain yksi kärsimisen verbi (*passus es*). Myös saksannoksissa käytetään vain *leiden*-verbiä. Budde näyttää tässäkin itselleen tyypillisesti korvanneen alkutekstissä olleen yhden verbin kahden verbin muodostamalla sanaparilla, jossa verbit ovat keskenään suunnilleen samamerkitykiset, mutta tuovat esiin eri merkitysvivahteita.

277 Budde käyttää tässä rakennetta *Hwat är thik görande* 'mitä sinulle on tehtävä'. Tällainen partisiippirakenne ei ole omaperäinen ruotsissa, vaan noudattaa latinan mallia. Latinassa näet esiintyy gerundiivista ja *esse*-verbistä muodostuva, niin sanottu passiivinen perifrastinen konjugaatio, jolla ilmaistaan mitä tulee tai mitä pitää tehdä, esimerkiksi *moriendum est* 'on kuoltava' (esimerkiksi Linkomies 1963, 40). Latinalaisten esikuvien mukaan muodostetut rakenteet katsottiin keskiajalla niin tyylikkäiksi, että niitä innostuttiin käyttämään sellaisissakin kohdissa, joissa niitä ei latinankielisessä alkutekstissäkään ole. Tässäkään kohdassa ei latinaksi ole aivan vastaavaa rakennetta. Ruotsalainen tutkija Märta Ahlberg (1942, 222) onkin sanonut Budden joskus olevan latinalaisempi kuin latina itse.

278 Budde on käyttänyt sanaparia, jossa on kaksi lähes synonyymistä verbiä. Latinassa on vain yksi verbi (*delusus es*). Saksannoksissa on niin ikään vain yksi verbi (*verspotten*). Budde on varsin innokas laajentamaan esitystään sanaparein.

279 Latinaksi tässä on käytetty vain kiitos-sanaa (*quid gratiarum actionis*), sa-

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen vuoksi, että Sinua niin kovasti ja epäinhimillisesti ruoskittiin?" [280]Herra Jeesus vastasi: "Että ihminen täydellisellä uskollisuudella ja kärsivällisyydellä alati pysyy lähellä minua niin vastoinkäymisissä kuin myötäkäymisissä". Silloin sanoi puolestaan Mechtild: "Oi, mitä rakastettavin Herra, mitä Sinulle tulee tehdä[281] sen vuoksi, että Sinut ristiinnaulittiin jaloistasi?" Herra Jeesus vastasi: "Että ihminen kohdistaa kaiken kaipauksensa minuun. Ja ellei hänen kaikki kaipauksensa voi olla minun likelläni, halutkoon hän kuitenkin, että niin olisi. Minä pidän epäröimättä tahtoa pätevänä[282]."

Silloin sanoi puolestaan Mechtild: "Mitä Sinulle tulee tehdä[283], jotta kunnioitettaisiin sitä, että Sinun kätesi niin kovasti kiinnitettiin ristiin?" Herra Jeesus vastasi: "Että ihminen harjoittaa alati kaikkia hyviä töitä ja välttää kaikkia pahoja tekoja minun tähteni". Sitten sanoi puolestaan Mechtild: "Oi, ainoa sydämeni suloisuus, mitä kiitosta tai kunnioitusta[284] Sinulle tulee osoittaa sen suuren rakkauden haavan tähden, jonka sait ristillä ihmisten tähden silloin, kun voittamaton rakkaus lävisti Sinun sydämesi rakkauden aseella, ja siitä vuoti verta

---

moin saksannoksissa: *was danckes* (1503), *was danckbarkait* (1597), *was Dankes* (1857). Budde on jälleen korvannut alkutekstissä esiintyvän yhden sanan sanaparilla. Budde on päätynyt tähän ratkaisuun monta kertaa lähekkäin esiintyvissä virkkeissä. Buddella näyttää olevan taipumusta innostua käyttämään samaa tyyli- tai tehokeinoa monta kertaa peräkkäin, kunnes hän taas näyttää unohtavan kyseisen ratkaisun tai kyllästyvän siihen.

280 Käsikirjoituksessa A 13 (33v) kohta on merkitty punaisella nuolella.

281 Budde käyttää taas rakennetta *Hwat är thik görande* (vertaa tämän kappaleen alkuun). Latinankielisessä alkutekstissä ei rakennetta tässäkään kohdassa ole. Saksantajatkaan eivät latinisoivaa rakennetta tässä käytä, mutta Budde näyttää olleen siihen mieltynyt.

282 Asia tulee selvemmäksi muilla kielillä kirjoitetuista versioista. Jos ihminen tahtoo tehdä jonkin asian, tahto kelpaa Jeesukselle yhtä hyvin kuin se, että asia olisi tehty.

283 Buddella on ilmaisu *Hwat är thik görande* (vertaa aiemmin tässä kappaleessa).

284 Budde käyttää sanaparia *kiitos ja kunnioitus*, mutta latinankielisessä tekstissä mainitaan vain *kiitos*. Koska saksannoksissa mainitaan myös vain *kiitos*, on *kunnioitus* todennäköisesti Budden lisäys. Budde käyttää tässäkin rakennetta, joka jäljittelee latinan gerundiivista ja *esse*-verbistä muodostettavaa rakennetta, jolla ilmaistaan, mitä on tehtävä. Se on Budden tietoista latinisointia, eikä rakenne esiinny latinaksi tässä kohdassa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja vettä lääkkeeksi[285]? Niin morsiamesi suuri rakkaus voitti Sinut, ja Sinä kuolit rakkauden kuoleman." Herra Jeesus vastasi: "Että ihminen asettaa kaiken oman tahtonsa toissijaiseksi minun tahtooni nähden. Ja kaikkien asioiden suhteen miellyttäköön häntä minun tahtoni enemmän kuin mikään muu." Ja Herra Jeesus sanoi Mechtildille myös: "Totisesti minä sanon sinulle, että jos joku jumalisesta rakkaudesta minun kärsimystäni muistaessaan vuodattaa kyyneleitä, minä otan sen niin kuin hän olisi kärsinyt piinaa minun tähteni". [286]Silloin Mechtild vastasi: "Oi, rakas Herrani, millä jumalallisuudella minä pääsen niihin kyyneliin?" Herra Jeesus vastasi: "Minä opetan sinulle sen. Tutkiskele ja mieti ensin sydämessäsi sitä, millä rakkaudella ja hyväntahtoisuudella minä menin vihollisiani vastaan, kun he hakivat minua kuolemaan miekkain ja keihäiden kanssa[287] kuin ryöväriä ja pahantekijää. Mutta minä tulin heitä vastaan niin kuin äiti tulee vastaan poikaansa, jotta minä voisin heidät vapahtaa susien suista. Sitten he löivät minua tylyin korvapuustein, ja niin monta korvapuustia kuin he minulle antoivat, niin monta suloista suudelmaa minä soin niiden sieluille, jotka minun kärsimykseni kautta tullaan vapahtamaan viimeisenä päivänä. Kolmanneksi, kun he ruoskivat minua mitä julmimmin, minä vuodatin heidän puolestaan niin voimakkaita rukouksia Jumalalle, taivaalliselle Isälleni, että monet heistä kääntyivät. Neljänneksi, kun he painoivat orjantappurakruunun minun päähäni, niin monta orjantappuran piikkiä kuin he minuun työnsivät, yhtä monta jalokiveä minä asetin heidän kruunuunsa. Viidenneksi, kun he kiinnittivät minut nauloilla ristille ja venyttivät kaikkia minun jäseniäni niin kovasti, että kaikki minun luuni ja sisuskaluni voi-

285 Vertaa Joh. 19: 34.

286 Käsikirjoituksessa A 13 (34r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

287 Budden ruotsinnoksessa on alkusointu eli allitteraatio: *mz swärdhom ok stangom*. Allitteraatio on Buddelle tyypillinen tyylikeino (Kauko 2015b, 72). Useimmiten hän käyttää sitä ilman, että sille on suora vastine latinankielisessä alkutekstissä (Kauko 2015b, 84). Tässäkään kohdassa ei latinaksi ole allitteraatiota, mutta saksannoksissa on. Budden käännöksen kanssa yhteneväisin on vuoden 1597 saksannos: *mit Schwerten vnd stangen* (1597, 41v). Vuoden 1503 saksannos kuuluu *mit swerte(n) vn(d) stecke(n)* (1503, 22v) ja vuoden 1857 käännös noudattelee sitä: *mit Schwertern und mit Stöcken* (1857, 88).

https://doi.org/10.21435/tl.277

tiin laskea, kaikesta jumaluuteni voimasta minä vedin puoleeni kaikkien heidän sielujaan, jotka on ennalta määrätty ikuiseen elämään. Kuten olen ennalta sanonut: ’Silloin, kun minut ylennetään maasta, silloin minä vedän kaikki itseni tykö’[288]. Kuudenneksi, kun he avasivat kylkeni keihäällä[289], silloin minä tarjosin sydämestäni elämän juomaa heille, jotka Aadamin kautta olivat saaneet kuoleman juomaa, jotta he kaikki tulisivat ikuisen elämän ja terveyden lapsiksi minussa, joka olen elämä[290].”

Mutta, kun Mechtild oli ottanut vastaan Jeesuksen Kristuksen ruumiin, Herra sanoi hänelle: ”Haluatko nähdä, miten minä nyt olen sinussa ja sinä minussa?” Silloin Mechtild vaikeni, koska hän katsoi olevansa arvoton sellaiseen. Heti hän näki Herran Jeesuksen kuin aivan kirkkaana kristallina ja oman sielunsa kuin aivan puhtaana ja kirkkaana vetenä, joka virtasi koko Jeesuksen Kristuksen ruumiin ylitse. Silloin Mechtild ihmetteli kovasti sitä käsittämätöntä lahjaa ja ihmeellistä Jumalan lempeyttä häntä kohtaan. Silloin Herra Jeesus sanoi Mechtildille: ”Muista, mitä Pyhä Paavali kirjoittaa: ’Minä olen vähäisin apostoleista, enkä ole sen arvoinen, että minua kutsuttaisiin apostoliksi, mutta Jumalan armosta olen, mitä olen’[291]. Niin olet myös sinä, sillä mitään sinä et ole itsestäsi, vaan sen, mitä olet, sitä olet siitä minun armostani, että sinä olet minussa.”

Silloin, kun risti piti laskettaman hautaan, kuten tapana oli[292], Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: ”Oi, sydämeni ainoa ilo, hautaa nyt itsesi minussa ja paina minut erottamattomasti itseesi!” Herra Jeesus vastasi: ”Minä tahdon haudata itseni sinussa, ja sinun päässäsi minä tahdon olla sinun aistiesi ja sinun käsiesi tekemisten ohjaaja, ja minä tahdon ohjata kaikkia sinun aistejasi ja sinun tekemisiäsi.”

---

288 Joh. 12: 32.
289 Vertaa Joh. 19: 34.
290 Vertaa Joh. 14: 6.
291 1. Kor. 15: 9–10.
292 Tässä viitataan juhlalliseen riittiin, joka suoritettiin pitkäperjantain aamuna. Ristiinnaulitun Herran kuva vietiin laskettavaksi kukin ja lampuin koristellulle hautaa esittävälle alttarille. (Mechtild 1857, 490.) Vertaa toisen kirjan luku 21.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Meidän Herramme Jeesuksen kärsimyksestä ja pitkäperjantaista. (Luku 32.)

Toisella kerralla pitkäperjantain yönä Mechtild sanoi rukouksissaan Herralle Jeesukselle: ”Minun mitä suloisin Herrani, miten minä voin korvata Sinulle sen, että Sinut tänä yönä vangittiin ja kahlittiin minun tähteni?” Herra Jeesus vastasi: ”Halulla ja hyvällä tahdolla, sillä nämä kaksi ovat kaksi silkkinauhaa, joilla sinä voit sitoa minut suloisesti sieluusi. Sillä hyväntahtoinen sydän, joka on valmis kaikkeen hyvään, ei voi minua äkkiä menettää. Hyödyttömät ajatukset, joita ennakoimatta voi tulla, eivät ole mikään synti, jos on niin, että ihminen ei viivy niissä halunsa ja harkintansa kanssa, kun hän on ne pannut merkille.” Sitten Hän sanoi: ”Silloin, kun antauduin ankarien miesten käsiin, he sitoivat minut ja tekivät minulle kaikkea sitä, mitä vain tahtoivat, mutta minun kieltäni he eivät voineet sitoa, mutta minä sidoin itse kieleni niin, etten yhtään sanaa puhunut paitsi sen, mitä tarpeen oli. Niin on jokaisella ihmiselläkin valta puhua hyvää tai pahaa, kuten häntä miellyttää. Siksipä hänen pitäisi siten hillitä kieltään, ettei hän koskaan puhuisi sellaisia sanoja, joilla hän vahingoittaa tai vaivaa lähimmäistään.”

Mutta ensimmäisen tunnin aikaan Mechtild muisteli sitä, miten Herra Jeesus siihen aikaan oli tuomarien edessä, jossa Hänet piti tuomittaman[293]. Silloin Herra Jeesus sanoi Mechtildille: ”Tule minun

293 Budde käyttää tässä muotoa *dömas skolande*, joka on latinan mallin mukaan muodostettu partisiipin futuuri. Sellaista muotoa ei ruotsissa ole omaperäisenä koskaan ollut, mutta keskiajalla niitä muodostettiin latinisoivissa teksteissä, varsinkin käännösteksteissä (Ahlberg 1942, 128–136; Thors 1952, 23; Fortelius 1969, 227–228; Kauko 2015b, 192–193). Vastaavia muotoja tavataan myös saman ajan tanskassa, jossa niitä käytettiin ruotsin vaikutuksesta (Haastrup 1968, 124 ja 126 ja 204). Myös keskiajan saksassa tällaisia muotoja tavataan, mutta saksalaisilla muodoilla ei liene suoraa yhteyttä ruotsalaisiin ja tanskalaisiin, vaan ne lienee muodostettu itsenäisesti samojen latinan mallien pohjalta (Haastrup 1968, 95–97 ja 100 ja 120 ja 203). Käsillä olevassa kohdassa on latinaksi *judicandus* (Mechtild 1877, 54), joka ei ole partisiipin futuuri, vaan gerundiivi. Vuoden 1597 saksannoksessa (1597, 43r) on *gerichtet zu werden* ’saadakseen tuomionsa’. Vuosien 1503 ja 1857 saksannoksissa ei tälle fraasille ole suoraa vastinetta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kanssani tuomiolle!” Sitten Hän otti Mechtildin mukaansa ja asetti tämän taivaallisen Isänsä eteen. Silloin häntä syyttivät kaikki pyhimykset ja kaikki luodut. Korkeimmat enkelit eli serafit[294] syyttivät häntä siitä, että sen jumalallisen rakkauden, jonka Jumalan sydän on häneen sytyttänyt, hän on usein itsessään välinpitämättömyydellä sammuttanut. Kerubit syyttivät häntä sen tähden, että hän ei johdattanut itseään Jumalan tuntemuksen valon mukaan, jolla häntä valaistiin enemmän kuin muita. Valtaistuimet[295] syyttivät, että hän oli turhanaikaisilla ajatuksilla huolestuttanut ja vaivannut heidän mitä rauhallisinta kuningastaan, joka oli valtaistuimensa asettanut heihin[296]. Herruudet[297] sanoivat, että hän ei ollut asettunut heidän kuninkaansa ja herransa alaisuuteen tarvittavalla arvonannolla, kuten hänen olisi pitänyt. Hallitukset[298] syyttivät, että hän ei ollut itsessään, eikä muissa kunnioittanut sillä tavalla kuin olisi pitänyt jumaluuden jaloutta, josta hänet oli luotu Jumalan kuvan mukaan. Voimat[299] syyttivät, että hän ei ollut niin suurella kunnioituksella ja Jumalan pelolla alistunut Jumalan vallan alle, kuin olisi ollut aiheellista. Vallat[300] syyttivät, että Mechtild ei ollut harjoittanut itseään hyveissä sopivalla tavalla, kuten olisi pitänyt. Arkkienkelit syyttivät, että Mechtild ei ollut huomioinut Jumalan suloista keskustelua hänen kanssaan niin tarkkaavaisesti kuin hänen olisi pitänyt, ja että Mechtild ei ollut lähettänyt hänen palvelukseensa asetettujen enkelien välityksellä rakkaalleen niin suloista ja rakastavaa kuisketta kuin olisi pitänyt. Enkelit syyttivät, että Mechtild oli ylenkatseellisesti käyttänyt tai ottanut vastaan heidän palveluksiaan. Neitsyt Maria taas syytti, että Mechtild oli ollut uskoton hänen mitä suloisimmalle Pojalleen ja Jumalan Pojalle, jonka hän oli Mechtildille antanut veljeksi. Apostolit huusivat ja syyttivät, että Mechtild ei ollut seurannut tarkalla huolellisuudella heidän ope-

294 Tässä aletaan jälleen luetella eri enkeliryhmiä. Katso selityksiä luvun kaksi kohdalta.
295 Enkelien luokka, lat. *Throni*.
296 Muiden versioiden mukaan ’häneen’.
297 Enkelien luokka, lat. *Dominaciones*.
298 Enkelien luokka, lat. *Principatus*.
299 Enkelien luokka, lat. *Potestates*.
300 Enkelien luokka, lat. *Virtutes*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tustaan. Marttyyrit syyttivät, että Mechtild oli kärsinyt koettelemuksia ja sairauksia vastahakoisesti. Uskontunnustajat[301] syyttivät, että Mechtild oli menetellyt huolimattomasti puhtaan elämän suhteen ja harjoittaessaan hengellistä työtä. Neitsyet syyttivät, että Mechtild ei ollut heidän mitä rakkainta sulhastaan kaikilla sielunsa voimilla rakastanut niin vilpittömästi kuin olisi pitänyt. Sen jälkeen syyttivät kaikki luodut Mechtildiä kaikki vuorollaan huutaen, että hän oli heitä käyttänyt hyväkseen sopimattomasti, eikä hän ollut siitä kunnioittanut ja ylistänyt Jumalaa niin kuin olisi ollut aiheellista.

Sen jälkeen sanoi kaikkein lempein Herra Jeesus Isälle Jumalalle näin: ”Kaikkiin niihin syytöksiin, joita häntä vastaan on esitetty, haluan minä kuhunkin hänen puolestaan vastata, sillä minä tunnustan olevani häneen mieltynyt”. Silloin sanoi Isä Jumala Hänelle: ”Mikä sinut siihen pakotti?” [302]Poika vastasi: ”Minun rakkauteni, sillä minä olin alusta asti hänet valinnut”. Silloin Mechtild sai suurta uskallusta sellaisesta puolustajasta ja lupauksenantajasta, ja Hänen armoonsa luottaen Mechtild otti Herran Jeesuksen hellästi syliinsä ja sanoi Isälle Jumalalle: ”Katso, kaikkein arvokkain Isä, minä tarjoan Sinulle Sinun mitä nöyrimmän Poikasi, joka täysin korvaa Sinulle sen kaiken, jonka minä olen rikkonut ylpeydessäni. Katso, minä tarjoan Sinulle Sinun mitä lempeimmän Poikasi, joka on minun puolestani hyvittänyt kaiken, mitä olen vihassani rikkonut. Minä myös tarjoan Sinulle Sinun mitä rakastettavimman Poikasi, joka on Sinun sydämesi rakkaus, joka on täysin hyvittänyt mitä tahansa, mitä minä kateudella tai vihalla olen rikkonut. Ja Hänen ylenpalttinen hyvyytensä hyvittää kaiken sen, mitä olen rikkonut ahneudella tai saituudella. Hänen alituinen työnsä on parantanut minun laiskuuteni[303]. Hänen mitä suu-

301 *Confessores*.

302 Käsikirjoituksessa A 13 (37r) tähän kohtaan osoittaa punainen nuoli marginaalissa.

303 Virke on käsikirjoituksessa A 13 (37r) osoitettu punaisella nuolella. Buddella on tässä sana *läthi* ’laiskuus’, saksannoksissa käytetään sanaa *Trägheit* ’velttous, laiskuus’. Latinankielisessä alkutekstissä on *acedia*, jonka Georges (1879–1880, s.v. *acedia*) selittää ’äreä olemus, paha tuuli’. Sana on peräisin kreikasta, jossa ἀκήδεια (akēdeia) tarkoittaa muun muassa ’huolimattomuus, huolettomuus’. Sama sana samoine merkityseroineen esiintyy yllä luvussa 25. *Acedia* on monisyinen käsite ja yksi kuolemansynneistä (katso selitystä yltä luvun 25 kohdalta). Georgesin selitys ei tunnu

https://doi.org/10.21435/tl.277

rin pidättyväisyytensä on korjannut kaiken minun ylellisyyteni. Hänen mitä viattomimman elämänsä puhtaus parantaa kaiken sen, mitä olen rikkonut pahoilla ajatuksilla, sanoilla tai teoilla. Hänen mitä suurin tottelevaisuutensa, jonka avulla Hän oli tottelevainen aina ristinkuolemaan asti, on ottanut pois kaiken minun tottelemattomuuteni. Ja samalla Hänen täydellisyytensä vapauttaa minut kaikesta epätäydellisyydestäni."

Kolmannella tunnilla Mechtild näki Herran Jeesuksen sanomattoman kirkkaana ja kauniina niin, että Hän kokonaan loisti jaloista aina kaulaan asti erinomaisin koristuksin. Tämän Hän oli saanut vastineeksi siitä, että Häntä meidän vuoksemme ruoskittiin niin epäinhimillisesti. Hänellä oli päässään seppele, jossa oli monenlaisia, mitä kauneimpia kukkasia, ja se oli niin hienosti ja ihmeellisesti tehty, ettei Mechtild koskaan ollut nähnyt sen vertaista. Tämä seppele Herralla Jeesuksella oli niiden suurten ja moninaisten kipujen takia, joita Hän kärsi päässään[304]. Kuudennella tunnilla Mechtild näki Hänen kantavan ristiä ja koko seurakunnan tulevan sinne ja asettavan ristille Hänen[305] moninaisen kärsimyksensä painon ja taakan vihreiden pen-

---

tavoittavan *acedian* käsitteen oleellisimpia piirteitä, velttoa välinpitämättömyyttä, alakuloa ja saamattomuutta. Budde osuu ainakin oman aikansa kontekstissa varsin oikeaan kääntäessään sen laiskuudeksi.

304 Budden ruotsinnoksessa (Geete 1899, 71) sanotaan *som han ledh i sino hoffdhe* 'joita Hän (maskuliini, eli Jeesus) kärsi päässään'. Latinaksi tässä sanotaan (1510, 20r; 1877, 56) *quos illa in capite suo per idem tempus plusquam quadraginta diebus habuerat* 'joita hänellä (feminiini, eli Mechtildillä) oli ollut päässään samaan aikaan yli neljänäkymmenenä päivänä'. Saksannokset seuraavat viimeksi mainittua tulkintaa (1503, 24r; 1597, 44v; 1857, 95). Osassa latinankielisiä versioita muotoilu on toisenlainen: *hoc sibi fecerat Christus ex diversis doloribus, quos in capite sustinuit* (1854, 37) 'tämän seppeleen Kristus oli tehnyt eri tuskista, joita hän kärsi päässään'; *& hoc pro eo, quod diuersos & acerrimos dolores in capite sustinuit* (1558, 34r) 'ja tämä oli sen tähden, että hän kärsi päässään erilaisia mitä kovimpia tuskia'. Vaikka Budden käännös on sisällöllisesti järkevä, on latinankieliset muotoilut mieluiten tulkittava niin, että 'hän' viittaa johonkuhun muuhun kuin Kristukseen, siis Mechtildiin.

305 Ruotsiksi *hans* 'Hänen'. Muiden versioiden perusteella pikemminkin 'heidän' (1503, 24r; 1510, 20r; 1558, 34r; 1597, 44v–45r; 1854, 37; 1857, 95–96; 1877, 56). Kyseessä voi olla Budden tulkinta tai käsikirjoitusta kopioitaessa syntynyt muokkaus. Vertaa myös edellinen alaviite, jossa on toinen tulkintaero.

https://doi.org/10.21435/tl.277

saiden muodossa. Herra Jeesus otti sen kaiken vastaan ystävällisesti. Mitä suurimmalla kärsivällisyydellä ja iloisuudella Hän kantoi sitä ristinsä lisäksi. Ja kaikki sisaret auttoivat Herraa Jeesusta kantamaan ristiä ja tuota taakkaa Hänen kanssaan. Yhdeksännellä tunnilla Herra Jeesus ilmestyi Mechtildille ihmeellisen kunnian ja käsittämättömän mahtavuuden kera. Hänellä oli kultainen kaulanauha, josta riippui kilpi. Ja siinä olivat kaikenlaiset Herran Jeesuksen Kristuksen piinat, ja se peitti Herran Jeesuksen Kristuksen koko rinnan, ja sen päällä oli mitä valkein lilja ja alapuolella mitä kaunein ruusu. Tämä kilpi tarkoitti Herran Jeesuksen Kristuksen voitokasta kärsimystä, kun taas ruusu merkitsi Hänen mitä suurinta kärsivällisyyttään ja lilja Hänen siunattua viattomuuttaan.

Kun sisaret menivät ottamaan vastaan Hänen mitä pyhimmän ruumiinsa, Herra Jeesus antoi kullekin henkilölle sydämensä, joka oli täynnä mitä kalleimpia ja mitä suloisimmalta tuoksuvia asioita[306]. Ja niitä lähti kaikkialta tuosta sydämestä niin kuin mitä vihreimpiä ja kukoistavia versoja niin, että sydän näytti joka puolelta olevan kukoistava. Ja jokainen sisar, joka sinne saapui, sai tuon edellä mainitun kilven Herralta Jeesukselta niin, että sellainen roikkui jokaisella rinnalla loistaen suurta, ihmeellistä kauneutta. Se merkitsi, että Herra Jeesus on antanut uskollisille palvelijoilleen kärsimyskamppailussaan saamansa voiton, jotta Hän olisi heidän suojansa ja voimansa kaikkien heidän vihollistensa edessä.

Miten hän kunnioitti ristiä. Luku 33.

Silloin, kun Pyhän Mechtildin piti mennä suutelemaan ristiä jumalallisesta innoituksesta, hän sanoi jalkojen haavoille: ”Katso, Herrani, kaikki toiveeni minä kiinnitän Sinuun ja liitän ne kaikkeen Sinun tahtoosi niin, että tästedes olen täysin puhdas ja kaikin tavoin pyhitetty niin, etten koskaan enää sekaannu mihinkään, joka on maailmallista”.

306 Latinankielisessä tekstissä (1510, 20r; 1558, 34r; 1854, 37; 1877, 57) on sana *aroma* ’mauste’, mutta Budde on päätynyt sanaan *thing* ’asia’. Vuoden 1597 saksannoksessa (1597, 45r) *aroma* on tulkittu *Specereyen* ’mausteet’. Vuosien 1503 (1503, 24r) ja 1857 (1857, 96) käännöksissä on päädytty yrttiä tarkoittavaan sanaan *Kraut*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Oikean käden haavan kohdalla Herra Jeesus sanoi Mechtildille: ”Säilytä täällä kaikki ne asiat, jotka olet hengellisessä muodossa unohtanut niin, että ne voidaan minun ansiostani sinulle täydellisesti hyvittää”. Kun Mechtild rukoili vasemman käden haavan kohdalla, Herra Jeesus sanoi: ”Pane tänne kaikki vastoinkäymisesi, kärsimyksesi ja murheesi niin, että niistä voi tulla suloisia, kun ne liitetään minun kärsimykseeni. Ja siten ne tulevat Jumalalle hyväntuoksuiksi mitä suurimmasta kärsivällisyydestä niin kuin vaatteet, jotka pannaan kalliiden mausteiden joukkoon[307], saavat saman tuoksun, ja niin kuin leivänmurulla, joka kastetaan hunajaan, on sama makeus kuin hunajalla.” Mutta sydämen haavan[308] kohdalla Hän sanoi: ”Tähän rakkauden haavaan, joka on niin leveä, että siihen mahtuvat Taivas ja maa ja kaikki se, mitä niissä on, tähän kokoa yhteen kaikki rakkautesi ja lisää se minun jumalalliseen rakkauteeni, jotta se siitä tulisi täydelliseksi. Ja niin kuin sula rauta on yhtä tulen kanssa, niin tulee niistä yhtä ja samaa rakkautta[309].

Iltakirkon aikaan Mechtild näki Herran Jeesuksen kuin juuri ristiltä otettuna ja asetettuna Neitsyt Marian syliin. Neitsyt Maria sanoi Mechtildille: ”Astu esiin ja suutele minun mitä suloisimman Poikani parantavia haavoja, jotka Hän sai sinun rakkautesi tähden. Paina Hänen sydämeensä kolme suudelmaa kiittäen Häntä siitä ulosvirtauksesta, joka virtasi Hänen sydämestään alusta asti ja virtaa yhä ja tulee edelleen virtaamaan loputtomasti sinuun ja kaikkiin niihin, jotka ovat valittuja. Ja kun suutelet oikean käden haavaa, kiitä silloin Häntä sen

307 Buddella: *j blandh dyr krydhe* (Geete 1899, 73). Useissa muissakin versioissa puhutaan yleisesti mausteista (1558, 34v; 1597, 45v; 1854, 38; 1857, 97), mutta muutamissa versioissa mainitaan myski ja muut mausteet: *cum musco vel aliis speciebus/mit mußchkē vnnd ander spicerey* (1503, 24v; 1510, 20v; 1877, 57).

308 Kristus sai kärsimystensä aikana paljon haavoja, joista merkittävin oli se, jonka yksi sotilaista pisti keihäällä hänen kylkeensä (Joh. 19: 34). Kylkeen pistetyn haavan ajateltiin osuneen Jeesuksen sydämeen, joka oli hänen rakkautensa vertauskuva. Sydämen haava oli tie Jeesuksen tuntemukseen, ja tästä kehittyi keskiajalla Kristuksen haavoittuneen sydämen mystiikka, jota harrastivat Mechtild ja muut Helftan naismystikot (Lehmijoki-Gardner 2007, 188).

309 Virke puuttuu vuosien 1503 ja 1857 saksannoksista.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vuoksi, että se käsi on sinun apusi ja kaikkien sinun hyvien tekojesi auttaja. Ja vasemman käden haavan kohdalla kiitä Häntä sen vuoksi, että siinä kädessä sinulla on aina turvallinen suojapaikka. Ja oikean jalan haavaa sinun pitää suudella ja kiittää Häntä sen vuoksi, että Hän juoksi kovalla halulla kaikki elämänsä päivät janoten sinun perässäsi. Vasemman jalan haavaa sinun taas tulee kiitollisesti suudella sen vuoksi, että sieltä löydät aina kaikkien syntien anteeksiannon. Sinulla pitää lisäksi oleman siihen kolmenlaista voidetta. Yksi on oliiviöljy[310], jolla ymmärretään armoa eli sitä, että alati harjoitat armontöitä. Toinen on mirhaöljy[311], joka tarkoittaa sitä, että iloisesti, järkähtämättä ja uskollisesti kärsii ja kestää kaikki huolet ja sairaudet ja vastoinkäymiset Jumalan rakkauden tähden. [312]Kolmannen voiteen pitää oleman balsami. Se merkitsee, että kaikki Jumalan lahjat on otettava vastaan kiitollisena yksin Hänen ylistyksekseen ja kunniakseen. Ei tule ajatel-

---

310 Ruotsiksi *boom olia*. Teos *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* (2009, s.v. *bomolja*) erehtyy todetessaan, että sana *bomolja* esiintyisi ensimmäisen kerran ruotsin kielessä 1541. Söderwallin keskiajan ruotsin sanakirjasta ilmenee (Södewall 1884–1918, s.v. *bomolia*), että sana esiintyy keskiaikaisissa yrtti- ja lääkekirjoissa. Niin sanotussa seitsemännessä lääkekirjassa on kolme esiintymää (Klemming 1883–1886, 328 ja 335 ja 364). Lääkekirja on 1500-luvun alusta (Klemming 1883–1886, 499). Niin sanotussa viidennessä lääkekirjassa on yksi esiintymä (Klemming 1883–1886, 173). Kirja on Klemmingin (1883–1886, 498) mukaan 1400-luvun puolivälistä. Söderwallin sanakirja ja sen täydennysosa jättävät mainitsematta Buddella olevan esiintymän, joka on käsillä oleva kohta (Geete 1899, 74). Viidennen lääkekirjan esiintymä lienee sanan vanhin esiintymä ruotsissa ja käsillä oleva kohta toiseksi vanhin. (Keskiajan lääke- ja yrttikirjoista, katso Häkkinen 2012, 28–29 ja 198–199; Kauko & Lamberg 2017, 261–271; Skovgaard Boeck 2017.)

311 Buddella on tässä *pors olia*. Budde käyttää sanaa *pors olyo* myös Esterin kirjan ruotsinnoksessaan (Klemming 1853, 182). Kohta on Vulgatassa Est. 2: 12, jossa on ablatiivimuoto *oleo myrtino* 'mirhaöljyllä'. Mechtildin ilmestysten latinankielisissä versioissa (1510, 20v; 1558, 35r; 1854, 40; 1877, 58) on vähän vaihtelevalla ortografialla *oleum myrrhinum*. Saksannoksissa on *öl myrten* (1503), *Mirrhen* (1597) ja *Öl der Myrrhe* (1857). Söderwall (1884–1918, s.v. *pors*) tulkitsee *pors, myrica gale* 'suomyrtti'. Esterin kirjan kohta samoin kuin käsillä oleva Mechtildin ilmestysten kohta kuitenkin osoittavat, ettei muinaisruotsin sanaa *pors* voi mekaanisesti aina kääntää suomyrtiksi, vaan *pors* on ollut ruotsalainen käännösvastine muillekin latinan sanoille.

312 Käsikirjoituksessa A 13 (39v) kohta on merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

la tai toivoa niiden tulevan joistakin sinun ansioistasi, vaan niiden on katsottava kuuluvan kokonaan Hänen omaan hyväntahtoisuuteensa ja hyvyyteensä, joka on kaiken hyvän alku ja juuri."

Yölaulun aikaan Neitsyt Maria sanoi Mechtildille: "Katso, ota minun Poikani ja hautaa Hänet sydämeesi!" Ja heti Mechtildistä näytti kuin hänen sydämensä olisi hauta, joka oli tehty hopeasta ja jonka päällä oli kullattu kansi. Hopealla tarkoitettiin sydämen puhtautta ja kullalla rakkautta, joka säilyttää ja pitää Jumalaa sydämessä ja sielussa. Ja kun Mechtildillä oli meidän Herramme Jeesus suljettuna sydämeensä, kuten hänestä näytti, silloin Hän sanoi Mechtildille: "Löydät minut aina täältä sydämestäsi. Katso, minä annan varmuuden ikuisesta elämästä sinulle ja kaikille niille, joiden puolesta olet rukoillut tänään."

Miten tulee kunnioittaa ja muistaa meidän Herramme kärsimystä. Luku 34[313].

Se, joka haluin ja alituisin muistamisin tahtoo kunnioittaa meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kärsimystä, lukekoon joka perjantai hetkipalvelusten sijasta seitsemän kertaa psalmin *Exaltabo te Domine quoniam suscepisti me*[314]. Kun vuosi on kulunut, silloin hän on lukenut yhden jakeen kutakin haavaa kohden, joka Herralla Jeesuksella oli[315].

313 Luku puuttuu 1857. Vuoden 1558 editiossa (36r) luku on hieman eri kohdassa kuin muissa versioissa.

314 Vulgatassa Ps. 29: 2; Raamatun suomennoksessa Ps. 30: 2: "Minä ylistän sinua, Herra. Sinä nostit minut syvyyksistä". Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa (A 13, 40r) alleviivattu punaisella.

315 *Naantalin luostarin kirjaan* sisältyy teksti, jossa Jeesuksen haavojen määräksi mainitaan 5 460 (Kauko & Lamberg 2017, 345). Tekstissä sanotaan (Kauko & Lamberg 2017, 346), että lukemalla päivittäin 15 *Isä meidän* -rukousta ja 15 *Ave Mariaa*, tulee vuodessa kunnioittaneeksi kutakin haavaa yhdellä *Pater nosterilla* ja yhdellä *Ave Marialla*. Jos vuoden päivien lukumäärä 365 kerrotaan 15:llä, saadaan 5 475. Luku poikkeaa siis hieman annetusta summasta 5 460. Latinankielisen edition alaviitteestä (Mechtild 1877, 59, alaviite 1) ilmenee, että eräissä lähteissä haavojen määrä on neuvottu laskemaan näin: *D duc undecies, X dempta simplice* 'ota 11 kertaa 500, siitä otettuna pois yksi kymppi', josta saadaan ensin 5500, josta vähennetään 10, eli tulee 5490. On siis tarjolla kolme melko lähellä toisiaan olevaa lukua 5460, 5475 ja 5490. Mechtildin

https://doi.org/10.21435/tl.277

Ja jos hän pystyy, niin lukekoon passion meidän Herramme kärsimyksistä ja kiittäköön Häntä kaikesta Hänen rakkaudestaan. Sillä Hänen vasemman jalkansa haavasta virtasi meille autuuden kaste ja oikeasta jalasta rauhan virta. Vasemmasta kädestään Hän taas antoi meille armon virran ja oikeasta kädestään sielujen lääkityksen. Ja Hänen mitä suloisimman sydämensä haavasta virtasi meille elähdyttävää vettä ja viiniä, joka juovuttaa ne, jotka sitä maistavat, ja joka on Jeesuksen Kristuksen arvollinen veri ja loputon runsaus kaikkea hyvää.

Mikä Jumalaa eniten miellyttää ihmisessä. Luku 35.

Tämä samainen henkilö[316] kysyi Herralta Jeesukselta, mikä Häntä eniten miellyttää ihmisessä niin, että hän voisi sitä tehdä Häntä palvellakseen. Herra Jeesus vastasi Mechtildille: ”Se, että kukin tutkiskelee suurella kiitollisuudella ja alati palauttaa mieleensä kaikki minun hyvät tekoni, joita tein maan päällä kaikissa tekemisissäni. Samoin kaikki minun kärsimykseni ja ne vääryydet, joita kärsin kolmekymmentäkolme vuotta, ja kuinka suuressa kurjuudessa elin, ja kuinka suuria loukkauksia kärsin luotujeni taholta. Ja sen lisäksi kärsin mitä katkerimman ja loukkaavimman kuoleman sen rakkauden tähden, joka minulla oli ihmissielua kohtaan, jonka minä ostin morsiamekseni mitä kalleimmalla verelläni. Kaikki tämä olkoon kullekin ihmiselle niin rakasta ja hänen sydämelleen mieleistä, kuin minä olisin sen kaiken kärsinyt yksin hänen hyvinvointinsa tähden.”

ilmestysten mukaan saadaan kuitenkin oleellisemmin eri luku. Jos kunakin perjantaina luetaan mainittu psalmi seitsemään kertaan, tulee psalmi luetuksi vuodessa 52 kertaa seitsemän eli 364 kertaa. Kun kyseisessä psalmissa (sekä vuoden 1992 Raamatussa että Vulgatassa) on 13 jaetta, saadaan 4 732, jos psalmin lukukertojen määrä kerrotaan jakeiden määrällä. Mechtildin ilmestyksissä olevaa kohtaa ei niin ollen saa täsmäämään *Naantalin luostarin kirjassa* mainitun luvun kanssa, minkä täytyy johtua siitä, että Raamatun nykyisenlainen jako jakeisiin ei ollut Mechtildin ja Budden aikana vielä käytössä, mutta sen sijaan käytettiin joskus nykyisestä poikkeavia jaotteluita (vertaa johdanto). Vertaa myös neljännen kirjan luku 32.

316 Mechtild. Käsikirjoituksen A 13 (40v) on luvun alun kohdalla marginaalissa punainen nuoli. Alamarginaalissa on punainen risti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksesta ja hänen ihmisyytensä kunniasta. Luku 36.

Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksen pyhänä[317], ilontäyteisenä yönä tämä Jumalan palvelijatar[318] näki Hänet ikään kuin istumassa haudassa. Silloin Mechtild valistui hengellisesti ja ymmärsi, miten Isä Jumala oli antanut Jeesuksen Kristuksen ihmishahmolle Hänen ylösnousemuksessaan kaiken jumaluutensa voiman ja vallan. Ja Jumalan Pojan jumalallinen persoona antoi ihmishahmolle kaiken kirkkautensa, joka Hänellä aina oli Isältä Jumalalta. [319]Ja Pyhä Henki vuodatti kaiken suloisuutensa, hyvyytensä ja rakkautensa täydellisesti Jeesuksen Kristuksen ihmishahmoon. Silloin Herra Jeesus sanoi Mechtildille: ”Minun ylösnousemuksessani minua palvelivat sekä Taivas että maa kaikkien luotujen kera”. Mechtild sanoi: ”Miten Sinua palveli Taivas?” Kristus vastasi: ”Kaikki Taivasten valtakunnan enkelit olivat valmiina minua palvelemaan.” Ja heti Mechtildistä näytti kuin suuri enkelijoukko olisi ollut haudan tykönä. Maasta aina Taivaaseen saakka näkyi enkeleitä kuin kehämuurina haudan ympärillä. Silloin Mechtild sanoi: ”Oi, Herrani, mitä enkelit lauloivat Sinulle silloin ylistykseksi ja kunniaksi?[320]” Herra Jeesus vastasi: ”*Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus*[321] ja ’siis iloitsemme nyt kaikki yhdessä ylistyslaulun ja ilon kera’. Ja vaikka he eivät laulaneet samaisia sanoja, sillä mitä he lauloivat, oli tuo sama merkitys.”

---

317 Ruotsinkielisen käsikirjoituksen (A 13, 41r) marginaalissa on tässä kohdassa punaisella värillä merkintä *paskadagh* ’pääsiäispäivä’. Myös Geete (1899, 77) on editiossaan merkinnyt sen marginaaliin. Merkintä on käsikirjoituksessa samanlaisella punaisella värillä kuin luvun otsikko. Geete näyttää ottaneen editioonsa ruotsinkieliset marginaalimerkinnät, mutta ei latinankielisiä. Käsikirjoituksen alamarginaalissa on vihreä risti.

318 Mechtild.

319 Käsikirjoituksessa A 13 (41r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

320 Käsikirjoituksessa A 13 (41r) kysymyksen kohdalla marginaalissa on punainen nuoli. Useissa versioissa (1503, 25v; 1510, 21v; 1597, 48r; 1857, 102; 1877, 60) sanotaan tässä kohdassa lisäksi: *Sinun syntyessäsi he lauloivat Gloria in excelsis Deo* ’kunnia Jumalalle korkeuksissa’. Maininta puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 editiosta (1558, 36v).

321 ’Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Jumala’. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa (A 13, 41r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtild näki myös koko seurakunnan olevan talon[322] tykönä. Ja Herran Jeesuksen sydämestä lähti monia auringonsäteitä kuhunkin henkilöön, ja Herra Jeesus ojensi kullekin henkilölle kätensä ja tarjosi heille kunniaansa sanoen: ”Katso, minä annan teille kunniakkaan ihmisyyteni kirkkauden, jota teidän tulee säilyttää sydämen puhtaudessa ja keskinäisessä suloisessa kumppanuudessa ja todellisessa kärsivällisyydessä. Ja teidän tulee sitä esitellä itsessänne kunnian kanssa viimeisenä tuomion päivänä.”

Hengellisistä voiteista. Luku 37.

Siihen aikaan, kun kansa kävi haudalla, tämä jumalallinen neitsyt Pyhä Mechtild sanoi palavin sydämin Herralle Jeesukselle[323]: ”Oi, minun rakkauteni, tuhansista valittu, opeta minulle, millä voiteilla minä voin Sinut, sieluni rakkauden voidella!” Herra Jeesus vastasi: ”Ota se sanoinkuvaamaton makeus, joka ikuisesti on virrannut jumalallisesta sydämestäni Isälleni ja Pyhälle Hengelle, ja sekoita siitä itsellesi viiniä.[324]

---

322 Buddella *widh hwseth*. Latinankielisissä versioissa (1510, 21v; 1558, 36v; 1877, 61) sanotaan *circa Dominum* ’Herran ympärillä’. Budde näyttää lukeneen alkutekstistään *circa domum*, kun olisi pitänyt lukea *circa Dominum*. Virhe on ymmärrettävä, koska Budden käyttämässä käsikirjoituksessa on voinut olla epäselvä kohta, virhe tai lyhennysmerkkejä. Lisäksi sana *Dominus* ’Herra’ esiintyy joskus lyhentyneessä muodossa *Domnus* (Hammarström 1925, 134), joka on lähellä sanaa *domus* ’talo’. Budden valinta *widh hwseth* on vähemmän onnistunut, sillä määräinen muoto viittaa siihen, että lukijan tulisi olla tietoinen, mistä ennen mainitusta talosta on kyse, mutta mistään talosta ei edellä ole puhetta. Kaikki tarkastellut saksannokset tukevat tulkintaa, että ’talo’ on virhe ja olisi pitänyt lukea ’Herra’. Vuoden 1503 saksannoksen mukaan: *bey dem herren* (1503, 25v) ja vuoden 1597 käännöksen mukaan: *vmb den Herren* (1597, 48r). Vuoden 1857 saksannos kuuluu *um den Herrn* (1857, 102). (Katso Kauko 2020a, 75–76.)

323 Ruotsinkielisen käsikirjoituksen (A 13, 41v) marginaaliin on tähän kohtaan kirjoitettu punaisella sana *paskadagh* ’pääsiäispäivä’. Geete (1899, 78) on ottanut merkinnän editionsa marginaaliin. Hän näyttää ottaneen mukaan ruotsinkieliset, mutta jättäneen pois latinankieliset marginaalimerkinnät. Molempia on käsikirjoituksessa vähän, katso Laurén 1972, 28–29. Käsikirjoituksen alamarginaalissa on punainen risti.

324 Virke puuttuu vuoden 1597 saksannoksesta (1597, 48v), mutta on mukana muissa versioissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Sitten ota se makeus, josta äitini neitseellinen sydän on tullut makeammaksi kuin kaikki ihmissydämet, ja tee siitä mitä makeinta hunajaa. [325]Kolmanneksi ota se jumalallisuus, joka minulla oli. Sillä ennen joutumistani kärsimykseen minulla oli mitä suurin jumalinen tahto ja mitä kuumin into toteuttaa Isäni tahto ja lunastaa sielut. Tee siitä itsellesi mitä kalleinta voidetta, joka on balsamia." Ja heti Mechtildistä näytti kuin hänellä olisi rasia, joka oli täynnä kalliita tuoksuvia voiteita, joilla hän voiteli Herran Jeesuksen sydämensä tahdosta. [326]Ja Mechtild suuteli Hänen kunniakkaita haavojaan, jotka ovat sielun lääkitys.

Sydämen talosta ja Jumalan ruumiista. Luku 38.

Tämän jälkeen Herra Jeesus näytti Mechtildille mitä kauneimman talon, joka oli hyvin korkea ja laaja. Tässä talossa Mechtild näki toisen, pienen talon, joka oli tehty setripuusta ja sisäpuolelta päällystetty hopealevyillä, jotka olivat hyvin kiiltäviä. Keskellä tuota taloa istui Herra Jeesus. Tämän talon Mechtild käsitti olevan Jumalan sydän, sillä hän oli aiemmin nähnyt Hänet[327] sellaisessa hahmossa. [328]Toinen talo taas merkitsi sielua, sillä samoin kuin setripuu on mädäntymätöntä ja katoamatonta, niin on myös sielu kuolematon ja ikuinen. Ovi siinä talossa oli itään päin, ja siinä oli kultainen telki, ja ketjut, joista telki roikkui[329], menivät Jumalan sydämeen niin, että kun ovi avattiin, näyttivät ketjut koskettavan Jumalan sydäntä. Tämän oven Mechtild käsitti tarkoittavan sielun halua. Teljellä hän ymmärsi sielun tahtoa ja ketjuilla hän ymmärsi Jumalan halua, joka aina käy edellä, herättää ja vetää sielun halua Jumalan puoleen. Silloin Herra Jeesus sanoi

325 Käsikirjoituksessa A 13 (42r) kohta on merkitty punaisella nuolella.
326 Käsikirjoituksessa A 13 (42r) kohta on merkitty punaisella nuolella.
327 Buddella *honom* 'hänet'. Saksannoksissa on vuosina 1503 ja 1857 *es* 'se' sekä vuonna 1597 *das* 'se'. Viitataan siis sydämeen, jota merkitsevä sana sekä latinassa että ruotsissa että saksassa on neutri. Buddea on voinut sekoittaa latinankielisen tekstin *ipsum*, joka voi olla sekä maskuliinin että neutrin akkusatiivimuoto.
328 Käsikirjoituksessa A 13 (42r) kohta on merkitty punaisella nuolella.
329 Muiden versioiden (1503, 26r; 1510, 22r; 1558, 37v; 1597, 49r; 1857, 104; 1877, 62) mukaan 'ketju, joka roikkui teljestä'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtildille: ”Niin on sinun sielusi aina lukittu sisälle minun sydämeeni ja minä sielun sydämeen. Ja vaikka sinulla on minut sydämesi sisimmässä niin, ettei mitään voi sisempänä olla, kuitenkin on jumaluuteni sydän niin paljon sinun sielustasi ylitsekäyvä, että se näyttää sinusta olevan kokonaan käsittämätön. Sitä merkitsee tämän talon korkeus.”

Silloin Mechtild pyysi Herralta Jeesukselta, että Hän suvaitsisi valmistella hänet ottamaan vastaan Hänen mitä arvokkaimman ruumiinsa. Herra Jeesus vastasi: ”Kun tahdot ottaa vastaan minun ruumiini, tutki tarkkaan talosta, joka on sinun sielusi, ovatko seinät hieman vahingoittuneet tai tahraantuneet. Katso tarkasti idästä päin, miten huolellisesti tai miten huolimattomasti olet menetellyt kaikessa siinä, joka kuuluu Herrallesi Jumalalle. Sellaisia asioita ovat Jumalan ylistäminen ja suuri kiittäminen Hänen hyvistä töistään, sinun rukouksesi ja Hänen käskyjensä muistaminen. [330]Etelästä päin katso, miten jumalisesti olet käyttäytynyt äitiäni kohtaan ja kaikkia pyhimyksiä kohtaan ja miten paljon olet parantanut itseäsi heidän esikuvansa ja opetuksensa mukaan. Lännessä päin katso tarkasti, miten paljon olet edistynyt tai taantunut hyveissä, miten tottelevainen, miten nöyrä, miten kärsivällinen sinä olet tai olet ollut, oletko hyvin noudattanut sääntökuntasi ja luostarisi määräyksiä, ja oletko painanut alas ja voittanut taipuvaisuutesi syntiin. [331]Pohjoisessa taas tutkiskele, miten oikeamielinen ja uskollinen olet ollut pyhää kirkkoa kohtaan ja miten olet käyttäytynyt lähimmäistäsi kohtaan, oletko rakastanut häntä vilpittömästä rakkaudesta, pidätkö lähimmäisesi ahdinkoa ja vastoinkäymisiä ominasi ja katsot hänen ahdinkonsa olevan sinun, oletko jumalisesti rukoillut syntisten puolesta ja kristittyjen sielujen puolesta ja kaikkien niiden puolesta, jotka ovat avun tarpeessa. Ja jos sitten löydät itsestäsi jonkin tahran tai haavan[332] kaiken sen suhteen, mitä edellä on kirjoitettu, sinun tulee tahtoa korjata ja lääkitä se nöyrin ripittäytymisin ja synninparannuksin.” [333]Tämän jälkeen Mechtild meni sisään samaiseen taloon ja lankesi alas meidän

330 Käsikirjoituksessa A 13 (43r) kohta on merkitty punaisella nuolella.
331 Käsikirjoituksessa A 13 (43r) kohta on merkitty punaisella nuolella.
332 Buddella allitteraatio*: hwat smittho äller saar*.
333 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (43r) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Herramme Jeesuksen jalkain juureen. Hän nosti Mechtildin arvokkaasti ylös, asetti hänet polvelleen ja suuteli häntä kolmeen kertaan sanoen: ”Minä annan sinulle rauhan suudelman kaikkivaltiaan viisauden puolesta ja muuttumattoman hyvyyteni puolesta”.

Kun messu alkoi sanalla *Resurrexi*[334], Herra Jeesus puhui ihanasti Mechtildille ja sanoi: ”Katso, minä olen ylösnoussut ja yhä olen sinun kanssasi ja ikuisesti olen oleva kanssasi[335]. Sinä olet asettanut minun päälleni kätesi[336] ja kaikkien tekojesi tarkoituksen.” Ja monin muin sanoinkuvaamattomin sanoin Hän puhui Mechtildille. Kun Mechtild näki Herran Jeesuksen niin suuresti pitävän häntä arvossa, hän joutui ihmetyksen valtaan ja tahtoi silloin nöyrästä kunnioituksesta vetäytyä hieman kauemmaksi Hänestä. Herra Jeesus kuitenkin veti häntä entistä likemmäs tykönsä ja sanoi: ”Suo minulle se, että olen lähelläsi ja iloitsen sinun kanssasi.”

Kun laulettiin *gloria jn excelsis*[337], tahtoi Mechtild kunnioittaa ja ylistää Herraa Jeesusta tästä ja kaikista hänen hyvistä teoistaan. Silloin Herra Jeesus sanoi hänelle: ”[[338]Tiedäthän, että on kirjoitettu, että maanpäällisistä asioista kuuluu kiitos ja kunnia taivaille.] Jos sinä tahdot ylistää minua, kunnioita sitten minua sen mitä arvokkaimman kunnian yhteydessä, jolla Isä Jumala kaikkivaltiudessaan Pyhän Hengen kanssa kunnioittaa minua, ja sen mitä korkeimman kunnian[339] yhteydessä, jolla minä käsittämättömässä viisaudessani kunnioitan Isää ja Pyhää Henkeä. Ja Pyhä henki muuttumattomassa hyvyydessään ylistää ja kunnioittaa Isää ja minua mitä suurimmalla arvokkuudella.

Kun sitten kolmannella tunnilla laulettiin ja piti järjestyä kulkueeksi, Mechtild oli aivan voimaton, sillä hän tukeutui keppiin ja si-

---

334 ’Minä nousin ylös’. Käsikirjoituksessa A 13 (43v) alleviivattu punaisella.

335 Buddella on latinisoiva partisiipin futuuri *bliffwa skolandis*. Latinassa *mansurus.*

336 Vulgatassa Ps. 138: 5; Raamatun suomennoksessa Ps. 139: 5.

337 ’Kunnia korkeuksissa’. Käsikirjoituksessa A 13 (43v) alleviivattu punaisella.

338 Hakasulkeissa oleva kohta on mukana 1503 (27r), 1510 (22v) ja 1877 (63). Osuus puuttuu 1558, 1597, 1857 ja Buddelta. Sitaatti ei ole ainakaan Raamatusta.

339 Kunniaa tarkoittava sana on käsikirjoituksessa A 13 (43v) lisätty marginaaliin. Alamarginaalissa on punainen risti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

saret johdattivat häntä ympäriinsä konventin jäljessä. Silloin Mechtild sai nähdä Herran Jeesuksen, joka oli pukeutunut kuin diakoni dalmatikaan[340], ja Hänellä oli punainen lippu kädessään ja Hän meni jokaisen konventin henkilön tykö. Mechtild ihmetteli, miksi Hän näyttäytyi diakonin hahmossa lähellä jokaista sisarta. [341]Hän vastasi: ”Niin kuin diakoni palvelee alttarin tykönä, samoin minä olen likellä Isääni Jumalaa valmiina täyttämään kaikki Hänen käskynsä ja tahtonsa. Koskaan ei myöskään ole yksikään diakoni ollut niin tarkkaavainen työssään kuin minä olen. Olen läsnä kunkin jumalisen sielun palvelijana.”

Kuinka Herra Jeesus palveli konventtia. Luku 39.

[342]Iltalaulun aikaan antifonin *Regina celi*[343] kohdalla Mechtild näki kunnioitetun neitsyen, Jumalan äidin, seisomassa kuorissa. Tämä piteli oikealla kädellään Poikaansa, jonka vaatteet oli kauttaaltaan koristettu kasvilla, jota kutsutaan *tripholium*[344], ja kiiltävin kilvin, joi-

340 Nykysuomen sanakirjan (s.v. *dalmatika*) mukaan pitkä, valkoinen, hihallinen päällyspuku, jota käytetään liturgisena pukuna. Katso myös toisen kirjan lukua 12 ja siellä olevaa selitystä.

341 Käsikirjoituksessa A 13 (44r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

342 Käsikirjoituksen (A 13, 44r) marginaalissa on tässä kohdassa punaisella tehty merkintä *paska dagh* ’pääsiäispäivä’, jonka Geete (1899, 82) on ottanut mukaan editioonsa. Pääsiäispäivä kuuluu kirkkovuoden kohokohtiin, ja siihen liittyvät kohdat on ehkä marginaalimerkintöjen avulla ollut helpompi löytää.

343 ’Taivaan kuningatar’. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (44r) alleviivattu punaisella.

344 ’Apila’. Latinankielinen sana on käsikirjoituksessa A 13 (44r) alleviivattu punaisella. Budden ilmaisun ”kasvilla, jota kutsutaan *tripholium*” sijasta latinaksi ja saksaksi sanotaan yksinkertaisesti ’apilalla’, saksaksi *Klee*. Budde on lisännyt apila-sanaan selityksen, että se on eräs kasvi. ’Kasviksi’ kääntämäni sana on Buddella *liffwer yrth*, jonka Söderwall (1925–1973, s.v. *liveryrt*) kääntää ’sinivuokko’ (*blåsippa, anemone hepatica*). Sana *liveryrt* tulee keskialasaksasta, jossa esiintyvät rinnakkain *leverblome* ja *leverwort* (Lübben 1888, s.v. *lever-blome* ja s.v. *lever-wort*). Nykysaksassa *Leberblümchen, Leberblume* ja *Leberkraut* tarkoittavat ’sinivuokkoa’. Budde on tuskin ajatellut sinivuokkoa, sillä tuntuu oudolta, että hän olisi halunnut sanoa ”sellainen sinivuokko, jota sanotaan apilaksi”. Luultavampaa on, että hän tarkoitti käyttää sanaa *liveryrt* yleisemmässä merki-

https://doi.org/10.21435/tl.277

ta kutsutaan *bwklara*[345]. Apilalla[346] Mechtild ymmärsi tarkoitettavan kunnioitetun kolminaisuuden erinomaisuutta, joka kaikessa jumaluudessaan asui Jeesuksen Kristuksen ihmishahmossa[347]. Kilpien kärki tai terävä pää osoitti alas maahan ja leveä pää osoitti ylös, ja niiden Mechtild käsitti tarkoittavan, että meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen elämä täällä maan päällä ja hänen kärsimyksensä julmuus olivat saaneet hyvän lopun, mutta se kunnia ja suuri ilo, jotka Hän sen vuoksi sai Taivasten valtakunnassa, ja se voitto, jonka Hän silloin sai, ja sanoinkuvaamaton kirkkaus tulevat Hänellä olemaan ikuisesti.

Jeesuksella näytti olevan myös kiiltävä kruunu, ja siitäkin näytti roikkuvan kilpiä, ja niissä oli loistavia ristejä. Kustakin rististä lähti ikään kuin viisi auringonsädettä. Silloin Herra Jeesus sanoi Mechtildille: ”Katso, minä tulin tänne nyt sen tähden, että olen valmis palvelemaan teitä pöydässä tänä iltana, sillä tahdon tarjoilla teille viisi ruokalajia tällä illallisella. Ensimmäinen ruokalaji on se ilo, jon-

---

tyksessä, tarkoittamassa ’kasvia’ tai ’lääkekasvia’. Saksassakin *Leberblume* ja *Leberkraut* ovat tarkoittaneet useita eri kasveja, joita on käytetty lääkitsemään maksasairauksia (Kluge 1967, s.v. *Leberblume*; Weigand 1909–1910, s.v. *Leberkraut*). Jostakin syystä Budde jätti käännökseensä latinankielisen sanan *tripholium*, eikä käyttänyt ruotsinkielistä sanaa *klöver*, joka on lainattu ruotsiin keskialasaksasta. Sanan vanhin esiintymä ruotsissa on yhdyssanassa *kleverbladh* ’apilanlehti’, joka tavataan niin sanotussa seitsemännessä lääkekirjassa 1500-luvun alussa (Klemming 1883–1886, 314).

345 Sanalla *buklare* tarkoitetaan tietyntyyppistä kilpeä, keskialasaksassa *bokeler*, muinaisranskassa *bucler* (Söderwall 1884–1918, s.v. *buklare*).

346 Budden ruotsinnoksessa on apilaa tarkoittava sana latinaksi ablatiivimuodossa *m(edh) trifolio*. Ruotsinkielinen prepositio *medh* ’kanssa’ vaati keskiajalla datiivia (vertaa saksan *mit* + datiivi). Latinan samamerkityksinen prepositio *cum* ’kanssa’ vaatii ablatiivia, mutta latinaksi (Mechtild 1877, 64) asia on tässä ilmaistu akkusatiivia vaativalla prepositiolla *per* ’kautta’, jota seuraa monikon akkusatiivi *trifolia*. Budde on mielenkiintoisesti korvannut monikon akkusatiivin yksikön ablatiivilla. Mikään prepositio ei latinassa vaadi datiivia, jota ruotsalainen prepositio olisi edellyttänyt. (Katso Höder 2012, 251; Höder 2018, 156; Kauko 2020b, 74.) Latinankielistä ablatiivimuotoista sanaa *trifolio* ei ole käsikirjoituksessa A 13 (44v) alleviivattu punaisella, vaikka samainen sana on edellisessä virkkeessä merkitty punaisella alleviivauksella. Latinankielisten sanojen alleviivaus ei siis ole johdonmukaista, ja joskus on myös alleviivattu ruotsinkielisiä sanoja.

347 Tuntematon henkilö on lisännyt sanan (ruotsiksi *mandome*) käsikirjoituksen A 13 (44v) marginaaliin. Alamarginaalissa on punainen risti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ka jumaluus tänä päivänä sai minun miehuudestani ja miehuuteni jumaluudesta. Toinen ruokalaji on se ilo, joka minulla oli, kun Rakkaus lävisti ja täytti kaikki jäseneni ylösnousemuksessani sanomattomalla ilolla ja suloisuutensa sanoinkuvaamattomalla ja runsaalla mielihyvällä kaikkien niiden kärsimysten ja tukaluuksien tähden, joilla se täytti minut ja kaikki jäseneni silloin, kun minua piinattiin. Kolmas[348] ruokalaji oli se ilo, joka minulla oli silloin, kun esittelin sanoinkuvaamattomalla riemulla ja ilolla Isälleni mitä kalleimman pantin, joka oli minun sieluni, kaikkien niiden sielujen kanssa, jotka olin lunastanut. Neljäs[349] ruokalaji on se ilo, jonka sain silloin, kun Isäni antoi minulle täydellisen vallan kunnioittaa ja arvostaa, rikastuttaa ja palkita heidän rakkaudestaan niitä ystäviäni, jotka ovat oikeamielisesti rakastaneet minua ja jotka olen lunastanut niin suurella vaivalla ja niin suuresta arvosta. [350]Viides ruokalaji oli se ilo, joka minulla on siitä, että Isäni on liittänyt yhteen kanssani ikuisella kunniaistuimella minun ystäväni niin, että he ovat tästälähin perillisiäni[351] ja osallistuvat pitoihin pöydässäni. Kun toiset kuninkaat järjestävät ystävilleen pidot, he eroavat pitojen loputtua, mutta siellä, missä minä olen, siellä tulevat ystäväni ikuisesti pysymään kanssani. [352]Jos joku muistuttaa minua tai mainitsee minulle näistä edellä mainituista iloista, minä annan ensimmäisen ilon tähden hänelle ennen hänen kuolemaansa jumaluuteni maun, jos hän niin tahtoo. Toisen ilon tähden annan hänelle viisauden ymmärryksen. Kolmannen ilon takia minä esittelen hänen loppunsa aikaan Isälleni hänen sielunsa. [353]Neljännen ilon takia minä annan hänelle ihmisten lunastamiseksi kärsimieni kaikkien koettelemusten, piinojen ja vaivojen hedelmät ja osallisuuden niihin. Viidennen ilon tähden minä annan hänelle pyhimysten iloisen seuran."

348 Käsikirjoituksen A 13 (45r) marginaalissa on punaisella roomalainen numero III eli 3 ja punainen nuoli.
349 Käsikirjoituksen A 13 (45r) marginaalissa on punaisella roomalainen numero IIII eli 4.
350 Käsikirjoituksessa A 13 (45r) kohta on osoitettu punaisella nuolella.
351 Latinassa *cohaeredes* 'kanssaperillisiä', saksannoksissa *Miterben*.
352 Käsikirjoituksessa A 13 (45r) kohta on osoitettu punaisella nuolella.
353 Käsikirjoituksessa A 13 (45r) kohta on osoitettu punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Viisi jumalista rukousta Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksesta. Luku 40[354].

Minä ylistän, kunnioitan, arvostan ja siunaan Sinua, oi mitä parhain Jeesus, sen sanoinkuvaamattoman ilon tähden, jonka Sinä sait, kun Sinun mitä pyhin ihmishahmosi ylösnousemuksessasi otti vastaan kunnian kirkkauden Isän Jumalan kirkkaudesta ja myöhemmin antoi itsestään kaikille valituille ystävilleen ikuisen kirkkauden kunnian jumaluuden kirkkaudesta. Tämän sanoinkuvaamattoman ilon tähden minä pyydän Sinulta, oi mitä rakastettavin Isän Jumalan ja ihmisten välinen sovittelija Jeesus Kristus, että sen saman kirkkauden, jonka silloin annoit minulle, suvaitsisit säilyttää minulle vahingoittumattomana tuomiopäivään saakka niin, että voin vastaanottaa sen silloin ikuisen ilon ja mielihyvän kera. *Pater noster. Ave Maria*.[355]

Minä ylistän, kunnioitan, arvostan, kehun ja siunaan Sinua, oi mitä lempein Jeesus, sen sanoinkuvaamattoman ilon tähden, joka Sinulla oli silloin, kun Sinun ylenpalttinen rakkautesi veti Sinut alas Isän Jumalan sylistä ja alisti Sinut kaikkiin kärsimyksiin ja kurjuuteen, ja ylösnousemuksessasi se täytti kaikki jäsenesi ylenmääräisellä kunnialla ja ilolla niin kuin tuo samainen rakkaus oli täyttänyt kaikki jäsenesi ylhäällä ristillä mitä suurimmalla kärsimyksellä. Tämän sanoinkuvaamattoman ilon tähden minä rukoilen Sinulta, mitä rakastettavin Jeesus, Isän Jumalan ja ihmisten välinen välittäjä, että antaisit minulle ymmärryksen valon ja sielun tietämyksen, että minä voisin kaikkina aikoina tietää, mikä on sinulle mieleisintä. *Pater noster*.[356]

Minä ylistän, kunnioitan, arvostan, kehun ja siunaan Sinua, oi mitä suloisin Herra Jeesus Kristus, sen suuren ilon tähden, joka Sinun mitä pyhimmällä sielullasi oli silloin, kun se esittäytyi Isälle Jumalalle maksuna ja lunastuksen panttina[357] muassaan suuri joukko pyhimys-

354 Luku on mukana 1510, 1558, 1597, 1877 ja Buddella. Vuosien 1503 ja 1857 saksannoksista osio puuttuu.

355 Latinankieliset rukousten nimet *Pater noster* 'Isä meidän' ja *Ave Maria* 'Tervehdys, Maria' erottuvat käsikirjoituksessa A 13 (45v) ruotsinkielisestä leipätekstistä, koska ne on kirjoitettu punaisella.

356 Sanat *Pater noster* 'Isä meidän' on käsikirjoituksessa A 13 (46r) kirjoitettu punaisella.

357 Vertaa kolmannen kirjan luku 35.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ten sieluja, jotka oli lunastettu helvetistä ja jotka mitä suurimmalla ilolla seurasivat sitä. Tämän sanoinkuvaamattoman ilon tähden minä rukoilen Sinulta, oi mitä rakastettavin Jeesus, Isän Jumalan ja ihmisten välinen sovittelija, että Sinä olisit kuolemani hetkellä minun sieluni runsas pantti ja täysi maksu lunastaen kaikki velkani ja rikkeeni ja lauhduttaisit mitä oikeudenmukaisimman tuomarin Isän Jumalan minua kohtaan ja johdattaisit minut ilolla Hänen nähtävilleen.

[358]Minä ylistän, kunnioitan, arvostan ja siunaan Sinua, oi mitä lempein Jeesus, sen sanoinkuvaamattoman ilon tähden, jonka sait silloin, kun Isä Jumala antoi Sinulle täyden vallan ja oikeuden palkita, tehdä rikkaaksi ja kunnioittaa Sinun vapautesi suurella voimalla kaikkia ritareitasi[359] ja ystäviäsi, jotka Sinä niin kunniakkaalla voitolla vapahdit paholaisen vallasta. Tämän sanoinkuvaamattoman ilon takia minä rukoilen Sinulta, oi mitä rakastettavin Isän Jumalan ja ihmisten välinen sovittelija, että tekisit minut osalliseksi kaikista töistäsi ja teoistasi ja Sinun mitä pyhimmästä kuolemastasi ja kunniakkaasta kärsimyksestäsi.

Minä ylistän, kunnioitan, arvostan ja siunaan Sinua, oi Herra Jeesus Kristus, sen ilon tähden, joka Sinulla oli silloin, kun Isä Jumala antoi Sinulle ja kaikille ystävillesi omaksi ikuisen perintöosan valtakunnastaan. Ja niin oli täytetty Sinun mitä lempein rukouksesi, jonka olit aiemmin ilmaissut ja rukoillut: ”Oi Isä, siellä missä minä olen, siellä olkoon myös minun palvelijani”[360]. Siten kaikki ilo ja mielihyvä ja kaikki hyvä, jota Sinä itse olet, olisi heidänkin aina ja ikuisesti. Tämän Sinun saamasi suuren ja sanoinkuvaamattoman ilon tähden minä rukoilen Sinulta, oi mitä rakastettavin Isän Jumalan ja ihmisten välinen sovittelija Jeesus Kristus, että antaisit minulle kaikkien pyhimpien valittujesi seuraa, jotta minulla voisi yhdessä heidän kanssaan olla Sinut ilona ja kaikkena hyvänä sekä täällä että myöhemmin ikuisesti.

358 Käsikirjoituksessa A 13 (46r) kohta on osoitettu punaisella nuolella.
359 Latinaksi *commilitones* ’sotatovereitasi’. Saksaksi vastaavasti *mitstreytten*.
360 Joh. 17: 24.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kuule vielä toinen [ilmestys]. Luku 41.

Tämän jälkeen Mechtild pyysi Herralta Jeesukselta, että tämä sillä mitä riemullisimmalla ilolla, jolla Hän ylisti ja kiitti Isää Jumalaa, kun tämä antoi Hänen ihmishahmolleen ylösnousemuksessa kuolemattomuuden, suvaitsisi samoin kiittää Isää Mechtildin puolesta samaisesta kuolemattomuuden lahjasta, jonka Mechtild toivoi tulevansa saamaan tulevassa viimeisessä ylösnousemuksessaan. [361]Silloin Herra Jeesus vastasi Mechtildille sanoen: ”Sen minä teen yhtä mielelläni sinun puolestasi ja kaikkien ystävieni puolesta kuin omasta puolestani, sillä minun jäsenteni[362] kunnian katson olevan sama kuin omani. [363]Sen tähden minä iloitsen mistä tahansa kunnioituksesta tai arvostuksesta, jota minun jäsenilleni osoitetaan niin kuin se olisi minulle itselleni osoitettu ja annettu. Se sielu, jonka puolesta minä ylistän ja kiitän Isää Jumalaa sielun ollessa vielä maan päällä, saa osakseen Taivasten valtakunnassa suuren mielihyvän, kunnian ja ilon.”

Kun Mechtild ajatteli itsekseen, mitä kunniaa Jeesuksen Kristuksen ihmishahmo sai Isältä Jumalalta Hänen mitä kunniakkaimmassa ylösnousemuksessaan, [364]Herra Jeesus vastasi hänen ajatuksiinsa sanoen: ”Minun sydämeni kunnia oli se, että Isä Jumala antoi minulle kaiken voiman ja vallan sekä Taivasten valtakunnassa että maan päällä niin, että olisin kaikkivaltias niin ihmisyydessäni kuin jumaluudessanikin, jotta minä voisin kaiken tahtoni mukaan palkita, kunnioittaa

---

361 Käsikirjoituksessa A 13 (47r) kohta on merkitty punaisella nuolella.

362 Budde käyttää sanaa *limber* ’jäsen, ruumiinosa’, jota latinassa vastaa *membrum* ja saksassa *Glied*. Sana saa selityksensä eräästä toisesta tekstistä, jonka Budde ruotsinsi. *Sielun luostari* -nimisessä teoksessa sanotaan (Dahlgren 1875, 99): *wi ärom alle samlimme til eth hwffudh som är cristus, hans lymer är hwar en cristen änniskia, oc swa ärom wi alle cristne en kropper, wndher hwffudhet som är ihesus cristus* ’Me kaikki olemme jäseniä samassa ruumiissa, jonka pää on Kristus. Kukin kristitty ihminen on Hänen jäsenensä, ja niin me kaikki kristityt olemme yksi ruumis sen pään alla, joka on Jeesus Kristus’. *Sielun luostari* -teoksen lopussa sanotaan, että Jöns Budde käänsi sen latinasta ruotsiksi Naantalin luostarissa Herran vuonna 1480 (Dahlgren 1875, 136).

363 Käsikirjoituksessa A 13 (47r) kohta on osoitettu vihreällä nuolella.

364 Käsikirjoituksessa A 13 (47r) kohta on osoitettu punaisella nuolella. Alamarginaalissa on vihreä risti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja ylistää ja osoittaa ja suoda kaikkea rakkautta ystävilleni. Se kunnia, jonka sain silmiini ja korviini, on se, että minä voin nähdä, kuulla ja tietää perusteellisesti kaikkien valittujeni ja uskollisten palvelijoideni hädän, ahdingon ja surun. Kaikki heidän kaipauksensa, itkunsa ja toiveensa ja heidän rukouksensa minä voin kuulla ja ottaa vastaan. Ja koko minun keholleni on annettu se kunnia, että niin kuin minä jumaluudessani olen kaikkialla, niin voin myös ihmishahmossani olla kaikkialla, missä vain haluan joka ainoan ystäväni kanssa. Sitä ei kukaan muu, kuinka mahtava hän ikinä onkaan, ole voinut eikä voi tehdä koskaan, paitsi yksin minä aina ja ikuisesti."

Siitä, että Jumala on sielun kanssa, ja Jumalan pidoista, jotka ovat hyvän kristityn sielussa. Luku 42.

Toisena pääsiäispäivänä luettiin evankeliumista, että *Mane nobiscum Domine*, joka tarkoittaa, että 'Herra, pysy meidän kanssamme'[365]. Silloin Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: "Oi, sydämeni ainoa suloisuus, pysy lähelläni, sillä elonpäiväni ovat kääntymässä ehtoopuolelle!" [366]Herra Jeesus vastasi: "Minä pysyn lähelläsi niin kuin isä pysyy poikansa kanssa ja jaan kanssasi Taivasten valtakunnan perintöosan, jonka olen sinulle lunastanut kalliilla verelläni ja kaikella sillä hyvällä, jota olen tehnyt puolestasi maan päällä kolmenkymmenenkolmen vuoden ajan. Kaiken tämän annan sinulle omaksesi. Toisekseen annan sinulle itseni olemaan lähelläsi niin kuin ystävä ystävän kanssa. Ja niin kuin mies, jolla on uskollinen ystävä[367], aina hädän tullen pysyy ystävänsä lähellä, pakenee hänen tykönsä ja on aina mielellään hänen lähellään, niin tee sinäkin minua kohtaan, joka olen sinun ystäväsi ja kaikkia muita uskollisempi. Voit aina kaikissa asioissa turvallisesti kääntyä puoleeni, sillä minä autan sinua uskollisesti. [368]Kol-

365 Luuk. 24: 29. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (48r) alleviivattu punaisella.
366 Käsikirjoituksessa A 13 (48r) kohta on osoitettu punaisella nuolella.
367 Vertaa Sir. 6: 14–17. Apokryfinen Sirakin kirja on ollut suosittu ja jälkivaikutukseltaan merkittävä. Lutherkin arvosti sitä (Nisula 2008a, 73). Sirakin kirjasta on kummunnut paljon sananlaskuja (Huhtala 2008, 104–106).
368 Käsikirjoituksessa A 13 (48r) kohta on osoitettu punaisella nuolella marginaalissa. Alamarginaalissa on vihreä, ristiä muistuttava kuvio.

https://doi.org/10.21435/tl.277

manneksi olen lähelläsi niin kuin sulhanen on morsiamensa kanssa. Heidän välilleen ei voi tulla eroa, ellei sairaus erota heitä. Jos sinä sairastut, minä olen kaikkein viisain mestari ja lääkäri, ja minä parannan sinut kaikista sairauksista, eikä meidän välillemme voi tulla eroa, vaan välillämme on ikuinen side ja erottamaton yhteys. Neljänneksi minä olen sinun kanssasi niin kuin hyvä ja uskollinen kumppani kumppaninsa kanssa. Jos toinen heistä kantaa raskasta taakkaa, tarttuu toinen heti kantamukseen ja avustaa kumppaniaan. Niin teen minäkin sinulle, sillä kaikkia taakkojasi minä kannan kanssasi niin uskollisesti, että ne kaikki ovat sinulle helppoja kestää.”

Silloin Mechtild muisti, että meidän Herramme Jeesus oli kerran sanonut hänelle näin: ”Katso, minä annan sinulle sieluni kumppaniksi[369] ja johdattajaksi. Siispä sinun tulee uskoa sille kaikki asiasi, ja kun olet ahdingossa, se lohduttaa sinua ja kaikissa asioissasi se uskollisesti auttaa sinua.” Silloin Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: ”Oi, mitä rakastettavin Herrani, Sinä, joka olet sieluni elämä ja mitä lempein johdattaja, anna minulle anteeksi se, että valitettavasti olen Sinun minulle antamaasi mitä arvokkainta kumppania niin harvoin pyytänyt avuksi tarpeen tullen, enkä ole pyytänyt siltä apua kaikissa asioissani ja ahdingoissani niin kuin minun olisi pitänyt[370].” Herra vastasi: ”Sen tahdon antaa sinulle anteeksi, ja minun sieluni on oleva kanssasi elämäsi loppuun asti, ja silloin se ottaa sinut siihen yhteyteen, jossa minä jätin sieluni Isäni huomaan kuolemani hetkellä, ja esittelee sen[371] taivaalliselle Isälleni”.

Sitten Mechtild rukoili Herralta erään henkilön puolesta, että Hän

---

369 Käsikirjoituksen (A 13, 48v) marginaaliin on tähän kohtaan kirjoitettu mustalla sana *kompan* ’kumppani’. Geete (1899, XLIV) ja Laurén (1972, 29) uskovat, että sanan on kirjoittanut marginaaliin Bureus.

370 Ruotsinkielisessä käsikirjoituksessa kirjuri vaihtuu kesken tämän virkkeen. Ensimmäinen kirjuri on kirjoittanut lehden 48v loppuun asti, ja toinen kirjuri on aloittanut työnsä lehden 49r alusta. Kirjurien osuudet näyttää jaetun mekaanisesti, koska itse tekstin kannalta siirtymä ei ole loogisessa kohdassa, koska se tapahtuu kesken luvun, asiayhteyden ja jopa virkkeen. Sanat *som jak skulle* ’niin kuin minun olisi pitänyt’ on kirjoitettu kahdesti, sillä ensimmäinen kirjuri on kirjoittanut ne lehden 48v loppuun ja toinen kirjuri lehden 49r alkuun.

371 Saksannoksissa ja latinankielisessä tekstissä: ’sinut’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tekisi tämän itselleen uskolliseksi ja palvelevaiseksi[372] niin, että kaiken sen, mitä Hän oli antanut Mechtildille omaksi, Hän antaisi myös sille, jonka puolesta Mechtild rukoili. Ja heti Mechtild näki samaisen henkilön seisovan Jumalan kanssa, ja Herra otti häntä kädestä ja antoi hänelle kaikki nuo lahjat todella omaksi. Silloin hän halusi suuresti kiittää ja kunnioittaa Herraa kaikesta tästä ja pyysi Herraa järjestämään ihanat pidot kaikille palvelijoilleen Taivaassa itselleen ylistykseksi ja kunniaksi. Heti hän näki katettuna mitä hienoimmat pidot ja Herran puettuna häävaatteisiin, jotka olivat väriltään vihreät ja täynnä kultaisia ruusuja. Silloin Herra sanoi hänelle: ”*Ecce ego rosa sine spina natus multis spinis sum punctatus*”[373]. Se tarkoittaa, että ’katso, minä synnyin ruusuksi ilman piikkejä[374] ja kuitenkin minua pistettiin monin piikein’. Kaikki Taivasten valtakunnan väki oli pukeutunut samanlaisiin vaatteisiin kuin Herra. Kun kaikki oli valmista häitä varten, sanoi Herra: ”Kenellä on tai kuka ottaa ilveilijän osan näissä häissä?” Ja heti, kun Hän oli tämän sanonut, otti Hän sielua kädestä ja antoi tämän tanssia, mistä koko hääväki sai uutta iloa ja lisää riemua. Ja kaikki kiittivät Herraa siitä, että Hän näyttäytyi niin mukavana tuon sielun kanssa. Sielun syleillessä rakastajaansa mitä suurimmalla rakkauden syleilyllä Hän johdatti sen[375] pöydän eteen väen joukkoon. Silloin sielu näki sanoinkuvaamattoman kirkkauden ja ihmeellisen loisteen lähtevän Herran kasvoilta, jotka valaisivat koko Taivasten valtakun-

---

372 Geeten editiossa Budden käännös kuuluu *Sidhan badh hon härran ffor ena persona at han [skulde] hänne sik trona göra oc thiänist aktogha*. Kuten hakasulkeetkin antavat ymmärtää, on sana *skulde* Geeten lisäämä emendaatio. Muiden versioiden (1503, 28v; 1510, 24v; 1558, 42v; 1597, 55v; 1857, 115; 1877, 69) perusteella kohdassa sanotaan pikemminkin näin: ’Tämän jälkeen hän (Mechtild) rukoili Herralta erään itselleen uskollisen ja likeisen henkilön puolesta, että…’ Mahdollisesti Budde on halunnut esittää asian eri valossa tai ymmärtänyt kohdan ainakin osittain väärin tai kohta on hänen käyttämässään alkutekstin versiossa ollut poikkeavassa muodossa. Koska säilynyt ruotsinkielinen käsikirjoitus on kopio, on myös mahdollista, että Budden käännös on vääristynyt kopioitaessa.

373 Tuntemattomasta lähteestä oleva sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (49r) alleviivattu punaisella.

374 Esimerkiksi *Naantalin luostarin kirjaan* sisältyvässä tekstissä *Marian seitsemän riemua* sanotaan Neitsyt Mariaa ruusuksi ilman piikkejä (Kauko & Lamberg 2017, 354). Katso myös Väisänen 2011, 193.

375 Saksaksi ja latinaksi niin päin, että tuo sielu johdatti Herraa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nan palatsin ja täyttivät kaikki astiat, joita oli kuninkaallisella pöydällä. Ja niin tuli Hänen rakastettavien kasvojensa kirkkaudesta heidän kaikkien kylläisyytensä, ilonsa ja suloisuutensa, joka sellaisenaan tekee heidät ikuisesti kylläisiksi[376]. [[377]Sellaisista pidoista olkoon kiitos ja ylistys Neitsyen miellyttävälle Pojalle!]

Kahdeksannesta pääsiäispäivästä. Luku 43.

Kahdeksantena *resurreccionis*[378] päivänä Mechtild näki jälleen edellä mainitun talon[379]. Kun hän tahtoi mennä sinne sisälle, hän huomasi kaksi enkeliä seisomassa ovella ylösnostetuin siivin niin, että siivet ylhäällä koskettivat toisiaan. Heistä lähti mitä suloisinta laulua ja ääntä, joka oli kuin mitä ihanimmista harpuista. Tämän he tekivät sen suuren ilon tähden, jota he tunsivat siitä, että Mechtild tuli sisään. Kun Mechtild astui sisälle, hän lankesi Herran jalkoihin tervehtien ja suudellen Hänen ruusunpunaisia haavojaan. Kun hän tuli sydänhaavan kohdalle, hän näki sen avoimena ja kuin palavana valkeana, josta lähti kovasti hyvää tuoksua. Herra otti ihanasti Mechtildin vastaan tykönsä ja sanoi hänelle: ”Mene sisään ja ota vastaan minun sydämeni pituus ja leveys. Pituus merkitsee hyvyyteni ikuisuutta. Leveys on rakkaus ja se suuri halu, joka minulla alusta alkaen oli sinun hyvinvointiasi kohtaan. Tämän pituuden ja leveyden lävitse sinun pitää kulkea ja omaksua ne itsellesi, sillä kaikki se hyvä, mitä löydät sydämestäni, on totisesti kaikki sinun omaasi.”

Sitten Hän henkäisi Mechtildin ylitse ja sanoi: *accipite Spiritum Sanctum*[380]. Se tarkoittaa, että ’ottakaa vastaan Pyhä Henki’. Kun tuo

376 Tämä relatiivilause on joissakin versioissa pidempi: ’joka tekee heidät kylläisiksi, mutta ei kyllästymiseen asti, ilahduttaa loputtomasti ja saa itsestään heidät ilakoimaan’.

377 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1597. Se on mukana 1503 (29r), 1510 (24v), 1558 (43r), 1857 (117) ja 1877 (70).

378 ’Ylösnousemuksen’. Latinankielinen sana on käsikirjoituksessa A 13 (49r) kirjoitettu samalla värillä ja samanlaisella käsialalla kuin ruotsinkielinen teksti, mutta se on himmeästi alleviivattu punaisella.

379 Viittaa mahdollisesti yllä luvussa 38 mainittuun taloon.

380 Latinankieliset sanat on kirjoitettu käsikirjoituksessa A 13 (49v) samalla käsialalla ja värillä kuin ruotsinkielinen teksti, eikä niitä ole myöskään

https://doi.org/10.21435/tl.277

pyhä sielu silloin oli täyttynyt Pyhästä Hengestä, hän näki kaikista jäsenistään lähtevän palavia auringonsäteitä kaikkiin niihin, joiden puolesta hän oli rukoillut. Kun Mechtild oli ottanut vastaan Jumalan ruumiin, hän näki sydämensä olevan yhtä Jumalan sydämen kanssa niin kuin kuuma malmi, joka sulaa yhteen yhdeksi kappaleeksi. Ja hän kuuli Herran sanovan: ”Niin sinun sydämesi yhdistyy minuun ikuisesti kaiken tahtosi ja sydämesi mielihyvän mukaisesti.”

De die ascencionis[381]. Miten Isä Jumala otti vastaan Poikansa, joka nousi ylös Taivaisiin. Luku 44.

Kun oli *ascencionis Domini*[382] kunniakas päivä, Mechtild näki olevansa ylhäällä vuorella, missä hänelle näyttäytyi Rakkaus mitä kauneimman neitsyen hahmossa, jolla oli yllään vihreä takki. Se sanoi Mechtildille: ”Minä olen sama, jonka sinä näit ihmeellisessä loisteessa Jumalan pyhänä syntymäyönä[383]. Minä olen se, joka johdatti Pojan tänne alas maan päälle Isän sylistä, ja nosti Hänet nyt jälleen kaikkien Taivaiden yläpuolelle.” Lisäksi se sanoi: ”Älä pelkää. Näet vielä suurempia asioita.” Ja heti muuttuivat sen vaatteet ihmeellisen kauniiksi

alleviivattu, joten ne eivät erotu millään visuaalisella tavalla muusta tekstistä. Hiljattain alkanut toisen kirjurin osuus käsikirjoituksessa A 13 poikkeaa ensimmäisen kirjurin osuudesta radikaalisti siinä, että ensimmäinen kirjuri useimmiten alleviivaa latinankieliset kohdat, kun taas toinen kirjuri ei yleensä tee niin. Tämä ero on käsikirjoitusta tutkiessa silmäänpistävä. Jotta tämä ero ei jäisi rivien välistä pääteltäväksi, vaan tulisi havainnollisesti ja konkreettsesti esiin, olen tähän asti maininnut alleviivauksista, tästä eteenpäin lähinnä niiden puuttumisesta. Maininnat siitä, mitä käsikirjoituksessa ei ole, saattavat tuntua epäloogisilta, mutta näen ne välttämättöminä voidakseni tuoda esille käsikirjoituksesta saamani vahvan ja selkeän vaikutelman kirjurien välisestä erosta. Tämän eron tähden latina ei hyppää toisen kirjurin osuudesta esille samalla tavalla kuin ensimmäisen kirjurin osuudesta, ja latinankielisten kohtien löytäminen pelkästään silmäilemällä ei käy ainakaan yhtä nopeasti toisen kirjurin osuudesta. Käsikirjoituksen lukeminen on varsin erituntuista eri kirjurien kohdalla. Jotta tämä ei unohtuisi, mainitsen alleviivausten puuttumisesta.

381 ’Taivaaseenastumisen päivästä’.

382 ’Herran taivaaseenastumisen’. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (49v) alleviivattu punaisella.

383 Viittaa mahdollisesti ylläolevaan lukuun yhdeksän.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja olivat täynnään pientä kultaista ristikkoa, ja ristikon jokaisessa säleessä oli kuninkaan kuva, ja niiden ylle oli kirjoitettu nämä sanat: *Qui descendit ipse est qui ascendit super omnes celos*[384]. Se tarkoittaa, että ’se, joka astui alas, on se, joka nousi ylös kaikkien Taivaiden ylle’. Kaikki meidän lunastuksemme teot Mechtild näki myös ihmeellisesti ilmaistuina samaisissa kuvissa. Herra Jeesus oli myös pukeutunut sellaisiin vaatteisiin, paitsi että ristikon säleissä Hänellä oli Rakkaus kruunattuna kuningattareksi. Niinpä Jumala oli pukeutunut itseensä, sillä Jumala on Rakkaus[385]. Rakkaus otti Herran syliinsä ja nosti tämän ylös sanoen: ”Sinä olet se ainut, jossa minä täydellisesti panin toimeen hyveeni voiman.” Mechtild kysyi neidolta: ”Mitkä ovat sinun käsivartesi, joilla nostit ylös Herran?”. Neito vastasi: ”Minun käsivarteni eivät ole mitään muuta kuin kaikkivaltiuteni ja tahtoni, sillä minä voin tehdä kaiken. Ei kuitenkaan ole tarpeen[386] tehdä kaikkea, minkä voin. Käsittämättömällä viisaudellani minä järjestän ja hoidan kaiken hyvin.”

Siellä nähtiin myös suuri joukko pyhimyksiä, joiden joukossa olivat Pyhä Johannes Kastaja ja Joosef, Jeesuksen Kristuksen kasvatusisä, ja Simeon, joka otti vastaan Jeesuksen temppelissä[387]. Nämä olivat etumaisia niistä, jotka astuivat Taivaaseen Herran kanssa. Mitä pyhin neitsyt, Jumalan äiti Maria, nähtiin myös samaisella vuorella pukeutuneena samanlaisiin vaatteisiin kuin Rakkauskin. Niiden alla hänellä oli hame, joka oli väriltään punainen. Hän sanoi Mechtildille: ”Kaiken ahdinkoni, jota kärsin Poikani tähden ja Poikani kanssa, mi-

---

384 Ef. 4: 10. Tässä latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa (A 13, 49v) erotu millään visuaalisella tavalla ruotsinkielisestä tekstistä, vaan kummallakin kielellä olevissa osissa on käytetty samaa väriä ja samanlaisia kirjaimia. Tässä latinaa ei ole edes alleviivattu, kuten eräissä muissa kohdin. Niin ollen latinaksi annettava sitaatti on elimellinen osa leipätekstiä. Käsikirjoitusta selailemalla ei koodinvaihtoa latinaan huomaisi, koska sitä ei ole graafisesti merkitty.

385 1. Joh. 4: 8.

386 Buddella *widher torffs ey* ’ei tarvitse, ei ole tarpeen’. Latinaksi on vähän eri nyanssi: *non expedit* ’ei ole hyväksi, ei ole eduksi’. Saksannokset ovat tässä lähellä latinaa: *es ist nicht nutz* ’ei ole hyödyksi’ (1503), *nit alles – – ist dir nutz* ’ei kaikki ole sinulle hyödyksi’ (1597), *es ist nicht gut* ’ei ole hyväksi’ (1857).

387 Luuk. 2: 25–35.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nä kannoin vaiti ja kärsivällisesti. Minulla oli myös kova kaipaus Jumalan tykö uuden ja piskuisen kirkon tähden. Se tarkoittaa sitä pientä joukkoa, joka hiljattain oli kääntynyt uskoon.[388] Ja usein taivuttelin Häntä erityiseen armoon. Niin Hän ei voi vieläkään kieltäytyä Häntä vilpittömästi rakastavien sielujen tahdosta, mistä johtuu, että rakastava sielu enemmän vaikuttaa Jumalaan täällä maan päällä kuin Taivaassa[389]."

Sitten Mechtild muistutti Mariaa siitä ilosta, joka hänellä oli hänen Poikansa astuessa ylös Taivaaseen. Maria vastasi: "Sen ilon kautta minä tunsin ja ennakoin kaiken sen ilon ja autuuden, joita olin saava kokea silloin, kun minut otettiin ylös Taivasten valtakuntaan". Astuessaan ylös Herra Jeesus seisoi sanoinkuvaamattoman ilon kera Pyhän Isänsä edessä näyttäen Tälle itsessään kaikkien valittujen ystäviensä sielut, sekä niiden tuolloin läsnä olevien, jotka olivat astuneet ylös Hänen kanssaan, että kaikkien niiden, joiden oli määrä tulla sinne ylös jälkeenpäin. Samoin Hän näytti heidän kaikkien hyvät teot, kärsimykset ja ansiot. Siispä ne, jotka nyt ovat synnin tilassa, nähtiin silloin Hänessä siinä muodossa, jossa he tulevat saapumaan Taivasten valtakuntaan. Mutta kärsivät[390] sielut, jotka hyvin maltillisesti kärsivät

388 Tämä virke puuttuu muista versioista ja lienee Budden lisäämä (Laurén 1972, 119). Lisäys nostaa esille kirkkoon kuuluvan joukon ja hiljattain uskoon kääntyneet. *Naantalin luostarin kirjaan* sisältyvät Ansgarin legenda ja Gregorius Armenialaisen legenda kuvaavat käännytystyötä kristikunnan reuna-alueilla, joilla kristinusko oli vasta juurtumassa, eikä vielä vakiintunut. Nämä tekstit olivat sopivaa luettavaa vasta perustetussa Naantalin luostarissa, joka sijaitsi alueella, joka jo oli kytketty kristikuntaan, mutta pakanalliset tavat olivat kirkon rinnalla edelleen olemassa (Kauko & Lamberg 2017, 18). Budden tässä tekemän lisäyksen voisi ajatella heijastelevan jotakin vastaavanlaista.

389 Kohdassa on vaihtelua eri versioiden välillä. Latinaksi on välillä (1877, 72) verbi *afficio*, joka merkitsee muun muassa 'vaikuttaa', mutta toisaalta joissakin versioissa (1510, 25v; 1854, 45) on verbi *affligo*, joka merkitsee muun muassa 'vaivata'. Kumpikin verbi voidaan kääntää monella tavalla. Joskus (1558, 44v) verbi *affligo* on lisäksi passiivissa, jolloin kohta voidaan suomentaa 'siitä johtuu, että Jumalaa rakastavaa sielua vaivataan enemmän maan päällä kuin Taivaissa'. Vuoden 1597 saksannos (1597, 58r) seuraa viimeksi mainittua latinankielistä lukutapaa. Muissa saksannoksissa (1503, 30r; 1857, 121) kohta jää epäselvemmäksi.

390 Latinaksi tässä on kaikissa tutkimissani versioissa (1510, 25v; 1558, 45r;

https://doi.org/10.21435/tl.277

täällä Jumalan tähden, loistivat ihmeellistä kauneutta Hänen sydämessään, kun taas muut sielut loistivat toisella tapaa Hänen muissa jäsenissään. Isä Taivaassa otti vastaan Poikansa mitä arvokkaimman kunnian kera ja sanoi Hänelle: ”Katso, minä annan Sinulle kaiken ihanuuden yltäkylläisyyden, jonka jätit ikään kuin jälkeesi astuessasi alas maailmaan kuin maanpakoon. Sinulla on täysi valta siitä jakaa ja tasata mitä runsaimmin kaikille sieluille, joita nyt kanssasi toit ylös.”

Mutta Herra Jeesus uhrasi Pyhälle Isälleen kaiken köyhyyden, moitteen, pilkan, kärsimyksen ja kaiken vaivan ja kaikki ihmisenä tekemänsä teot kuin uutena ja mitä mieleisimpänä lahjana, jollaista ei ollut koskaan ennen nähty Taivasten valtakunnassa, joskin jumaluus oli sen ennakoinut ja ennalta tuntenut. Tämän kaiken Isä veti sisälleen ja yhdisti jumaluuteensa niin kuin Hän olisi sen kaiken kokenut omassa persoonassaan. Pyhälle Hengelle Jeesus toi kaiken rakkautensa kuumuuden[391], jonka ansioista Hänen mitä pyhin sydämensä hehkui rakkautta ylenmäärin, ja seitsemän Pyhän Hengen lahjaa ja niiden mitä täydellisimmät hedelmät ja teot, sillä yksin Kristuksessa Pyhä Henki käytti noita lahjoja täydellisesti sen mukaan kuin profeetta Jesaja ennusti: *requiescet super eum spiritus Domini spiritus sapiencie et intellectus etc.*[392].

Hengellisille hengille eli pyhille enkeleille[393] Hän antoi ihmisyytensä maitoa, joka oli näille ennestään tuntematonta. Se oli Hänen mitä ihanimman ihmisyytensä uutta ja ylipursuavaa makeutta, ja se lisäsi heidän iloaan ja heidän ikuista kunniaansa. Patriarkoille ja profeetoil-

---

1854, 45; 1877, 72) *animæ amantes* 'rakastavat sielut'. Saksannoksissa on *liebhabend* 'rakastava' ja *liebend* 'rakastava'.

391 Buddella *brändagha* 'kuumuus'. Saksaksi on 1503 käytetty sanaa *hitz* 'kuumuus', 1597 sanaa *inbrunst* 'palava into'. ja 1857 *Gluth* 'hehku, tuli'. Latinaksi sitä vastaa vuoden 1510 editiossa (1510, 25v) oleva *flagrantia* 'palaminen, hehku'. Muissa latinankielisissä editioissa (1558, 45v; 1854, 46; 1877, 73) on sana *fragrantia* 'hyvä tuoksu'.

392 'Hänen ylleen laskeutuu Herran henki, viisauden ja ymmärryksen henki jne'. Jes. 11: 2. Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa A 13 (50v) erotu ympäröivästä leipätekstistä millään tavalla, vaan käsiala ja väri ovat samat kuin ympärillä, eikä sitaattia ole myöskään alleviivattu.

393 Latinaksi lyhyemmin *angelicis spiritibus* 'enkelten hengille'. Saksaksi kohta kääntyi vuonna 1503 *den engelischen geisten* 'enkelten hengille', ja muut saksannokset ovat tämän kanssa liki identtiset.

https://doi.org/10.21435/tl.277

le Hän tarjosi mitä makeinta juomaa, jolla Hän täytti kaikki heidän toiveensa ja antoi heidän sitten levätä ikuisesti Hänessä. Viattomien ja oikeuden tähden surmattujen, kuten Johannes Kastajan, Jeremian ja lukemattomien muiden, kärsimykset ja marttyyriudet Hän valaisi ja ikään kuin uudestaan kultasi ja ylensi pyhällä kuolemallaan ja kunniakkaalla kärsimyksellään. Maan päällä oleville, jotka olivat Hänen pyhiä apostolejaan, ja monille muille uskollisille ihmisille Hän antoi monenlaisia lahjoja, jotka olivat heidän ikuinen[394] lohdutuksensa, hengellisten asiain ymmärrys ja syttyminen Hänen rakkauteensa. Sitten Herra kääntyi Mechtildin puoleen ja sanoi: ”Katso, minä astuin ylös kunniakkaana voittajana, ja kaikki minun[395] vastoinkäymiseni otin mukanani ylös”. Näillä sanoilla Mechtild ymmärsi sitä, että kaikki ihmisen tarpeet ja murheet ovat Hänelle läsnä, ja taistellen meissä ja meidän puolestamme Hän voittaa ne kunniakkaasti.

Vielä Hän sanoi: ”Niin kuin minä sanoin opetuslapsilleni, Isä Jumala on antanut minun ihmisyydelleni kaiken vallan maan päällä ja Taivaassa tehdä kaikkea, mikä minua miellyttää[396], kaikille synnintekijöille voin antaa heidän syntinsä anteeksi, voin vastustaa kaikkea sitä, joka ihmistä vaivaa, ja voin kääntää jumaluuteni ihmisten puoleen kaikkien heidän tarpeidensa mukaisesti”. Silloin Mechtild lankesi Herran jalkain juureen rukoillen ja kiittäen Häntä. Ihanasti puhuen Herra sanoi Mechtildille: ”*Surge regina mea etc.*[397], nouse ylös kuningattareni, sillä kaikki ne sielut, jotka ovat yhteydessä minun rakkauteeni, tulevat olemaan kuningattaria”.

Mechtild sanoi monien muiden asioiden lisäksi Herralle: ”Miten on niin, minun ainut ja rakastettavin Jumalani, että kun minä ajat-

---

394 Buddella *til äwärdelika hugswalan* 'ikuiseksi lohdutukseksi'. Latinassa on kuitenkin useimmissa versioissa (1510, 26r; 1558, 45v; 1877, 73) *in internam consolationem* 'sisäiseksi lohdutukseksi'. Saksannoksissa on adjektiivi *innerlich*, joten ne seuraavat latinaa. Budde näyttää lukeneen *in aeternam consolationem* 'ikuiseksi lohdutukseksi', ja sille on tukea vuoden 1854 latinankielisessä valikoimassa (1854, 47), jossa esiintyy adjektiivi *aeternus* 'ikuinen'.

395 Latinassa *tua* 'sinun'. Myös saksannoksissa on toinen persoona, joka onkin kontekstissa luontevampi.

396 Vertaa Matt. 28: 18.

397 Sitaatin lähde ei ole selvillä. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (51r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

telen sitä, että minä tulen kuolemaan, saan siitä vähänlaisesti iloa tai en ollenkaan, kun taas useimmat toivovat ja odottavat sitä hetkeä ilolla ja kovasti odottaen?" Herra vastasi: "Sen tein sinulle erityisenä lahjana sen tähden, että jos sinä toivoisit kuolemaa, sinä mielistelisit ja houkuttelisit siihen siinä määrin minun jumalaista sydäntäni, että en voisi kieltää sitä sinulta." Mechtild sanoi: "Mikä siinä on, että ihminen pelkää niin paljon kuolemaa, nekin jotka ovat täydellisiä Sinun rakkaudessasi[398], ja myös minä, joka olen mitätön, vallan pelkään ja säikyn, kun muistan kuoleman?" Herra vastasi: "Se, että ihmiset pelkäävät kuolemaa, johtuu lihasta, sillä sielu rakastaa ruumista ja kammoaa sitä, että kehon pitää kestämän ja kärsimän kuoleman katkeruus. Mutta mitä pelättävää on sinulla, joka olet saanut minun sydämeni ikuisen rauhan pantiksi ja turvallisuuden tyyssijaksi ja ikuiseksi rakkaudeksi?"

***De ascencione Domini*[399]. Luku 45.**

Samana päivänä silloin, kun laulettiin *Omnis pulchritudo Domini*[400], Mechtild sanoi Herralle mieli kiihtyneenä: "Oi Herrani, kaikki kauneus ja Sinun ihanuutesi on nyt kokonaan otettu meiltä". Hän vastasi: "Ei ollenkaan, vaan minä olen teidän kanssanne, ja tahdon olla ikuisesti mukanani kaikki kauneuteni, kaikki valtani ja kaikki ylistys ja kunnia ja kaikki minun rakkauteni".

Kun he lauloivat *in processione*[401], että *Et benedixit eos*[402], Mechtild näki konventin yläpuolella ylhäällä ilmassa mitä kauneimman käden, joka siunasi konventtia. Ja Mechtild kuuli Herran sanovan: "Se siunaus, jonka silloin tein opetuslasteni ylle, on ikuinen, eikä sitä koskaan oteta teiltä pois".

---

398 Sanat *j thinom kärlek* 'Sinun rakkaudessasi' puuttuvat muista tarkastelemistani versioista.

399 'Herran taivaaseenastumisesta'.

400 'Kaikki Herran kauneus'. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (51v) alleviivattu himmeästi punaisella.

401 'Kulkueessa'. Latina ei käsikirjoituksessa A 13 (51v) erotu muusta tekstistä visuaalisesti.

402 'Ja hän siunasi heitä'. Latina ei käsikirjoituksessa A 13 (51v) erotu muusta tekstistä visuaalisesti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kuinka Jumalalle pitää palauttaa mieleen ja muistuttaa Häntä meidän vapahduksemme teoista ja kuinka niitä tulee pyytää. Luku 46.

Eräässä messussa Mechtild kuuli luettavan tämän kollehtarukouksen[403]: *Infirmitatem nostram quesumus Domine etc.*[404]. Silloin hän tahtoi tietää, mikä voima tai arvo[405] oli sanoilla *Jncarnacio, passio, resurreccio, ascensio*[406] ynnä muilla vastaavilla sanoilla. Herra vastasi hänelle: ”Nuo sanat palauttavat mieleeni ja muistuttavat minua ihmissuvun vapahduksen teoista, kukin niistä niin kuin ihmisyksilö. Sana *incarnacio*, joka tarkoittaa ihmisyyden ottamista, muistuttaa minua ja palauttaa mieleeni sen rakkauden, jonka kautta minusta tuli leijonain veli ja strutsien kumppani, kuten profeetta minusta sanoo: *Factus sum frater leonum et socius strucionum*[407]. Leijonalla ymmär-

---

403 Jumalanpalveluksessa alttarilta ennen epistolatekstiä luettava kirkkorukous (Nykysuomen sanakirja, s.v. *kollehta*).

404 ’Herra, me pyydämme, että [katsot] heikkouttamme jne’. Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa A 13 (51v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

405 Buddella *krafft ällir gangh* ’voima tai arvo’. Latinankielisissä editioissa (1510, 26v; 1877, 75) on sana *fructus* ’hedelmä, anti, hyöty’. Saksannoksissa on 1503 ja 1857 sana *Frucht*, mutta vuoden 1597 versiossa *nutz vnd frucht* ’hyöty ja hedelmä’. Budde ja vuoden 1597 saksantaja ovat ehkä halunneet sanaparilla tuoda esille latinankielisen sanan *fructus* eri nyansseja. Luku puuttuu vuoden 1558 editiosta ja vuoden 1854 valikoimasta.

406 ’Inkarnaatio, kärsimys, ylösnousemus, taivaaseenastuminen’. Luetelluista sanoista ensimmäinen on alleviivattu punaisella ja lueteltujen sanojen välissä on punaiset pystyviivat, mutta muuten luetellut latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (51v) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä leipätekstistä.

407 Job 30: 29. Latinankielinen sitaatti ei erotu käsikirjoituksessa A 13 (51v) ympäröivästä tekstistä visuaalisesti. Vuoden 1992 käännöksen mukaan kohta kuuluu ”Sakaalit ovat minun veljiäni, minun kumppaneitani kamelikurjet!” Sana *kamelikurki* tarkoittaa afrikkalaista strutsia (Nykysuomen sanakirja, s.v. *kamelikurki*). Harva Raamatun lukija ymmärtänee, mikä kamelikurki on, mutta aiempien suomennosten perinne näyttää katsotun tärkeämmäksi kuin ymmärrettävyys. Vanhempien käännösten perinne ja ymmärrettävyys ovat käännöskriteereinä välillä ristiriidassa, ja voidaan olla montaa mieltä siitä, minkä käännöskriteerin tulisi kulloinkin olla ensisijaisin, vertaa Fonsén 2016. Vuoden 2000 ruotsinnos kuuluu: *Jag har blivit schakalens broder, jag är uvens like* ’Minusta on tullut sakaalin veli, minä olen huuhkajan kaltainen’. Vuoden 1917 ruotsinnoksessa on ’sa-

https://doi.org/10.21435/tl.277

retään ylpeää sydäntä. Strutseilla ymmärretään niiden juutalaisten kovaa sydäntä, joiden kanssa minä niin ystävällisesti ja rakastavasti elin mitä suurimmassa rakkaudessa. Sana *passio*, joka on kärsimys, muistuttaa minua siitä autuaallisuudesta, jota minä osoitin vihamiehilleni, joiden puolesta vilpittömästi rukoilin Isääni Taivaassa, kun he valmistivat minua mitä katkerimpaan kuolemaan. Sanat *preciosa mors* tarkoittavat minun mitä kalleinta kuolemaani. Ne muistuttavat minua ja tuovat mieleeni sen rakkauden, jonka kautta minä uhrasin itseni eli Jumalan Pojan mitä mieleisimpänä uhrina ja mitä arvokkaimpana maksuna ihmisten tähden Isälle Jumalalle ristin alttarilla. Sana *resurreccio*, joka on ylösnousemus, muistuttaa minua siitä suuresta kunniasta, jonka annoin ihmisille, kun ihmisruumiini nousi haudasta merkiksi todellisesta yleisestä ylösnousemuksesta, joka tulee viimeisellä tuomiolla. Se muistuttaa myös siitä korkeasta kunniasta, jonka minä annoin ihmisille sen kautta, että heidät liitetään ikuisella siteellä muiksi jäseniksi minuun, joka olen pää[408]. Sana *ascensio*, joka on minun astumiseni Taivaaseen, muistuttaa minua ja palauttaa mieleeni sen, että minusta on tullut ihmisten puolestapuhuja, edustaja ja välittäjä ihmisen ja Isän Jumalan välillä. Jokainen uskollinen asiainhoitaja kokoaa uskollisesti yhteen herransa kullan ja rahat[409], ja jos herralta näyttää jostakin jotakin puuttuvan, hän korvaa sen omistaan. Niin teen myös minä. Kaiken sen hyvän, mitä ihminen tekee, minä uhraan satakertaisesti Isälleni. Ja mitä ihmiseltä on jäänyt, eikä ole kokonaan tullut tehdyksi, minä korvaan omistani voidakseni uhrata hänen sielunsa taivaalliselle Isälleni uskomattomien rikkauksien kera kaikkien pyhimysten läsnä ollessa."

---

kaalien veli ja strutsien sukulainen' ja vuoden 1545 Luther-käännöksessä 'käärmeiden veli ja strutsien toveri'. Buddella ja Mechtildin latinankielisessä editiossa on 'leijonien veli ja strutsien kumppani', mutta Vulgatassa on *frater fui draconum et socius struthionum* 'olen ollut lohikäärmeiden veli ja strutsien kumppani'. Mechtildin ilmestysten saksannoksista vuosien 1503 ja 1857 versiot vastaavat Budden tulkintaa, vuoden 1597 saksannos Vulgataa. Kauko 2022a, 223–224.

408 Katso selitystä yllä luvun 41 kohdalla.

409 Buddella *gwl oc päninga* 'kullan ja rahat'. Latinaksi (1510, 26v; 1877, 76) tässä on *census* 'omaisuus, tavara' ja saksannoksissa *Zins* 'maksu, vero, korko'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, että Herra Jeesus itki, ja rakkauden kyyneleistä. Luku 47.

Mechtild kuuli myös luettavan evankeliumista, että Herra Jeesus itki[410]. Mechtild mietti sitä ajatuksissaan. Herra sanoi hänelle: ”Niin usein kuin minä maan päällä ajattelin sitä sanoinkuvaamatonta yhteyttä, jonka kautta olin yhteydessä Isään ja yhtä Hänen kanssaan, silloin ei minun ihmishahmoni voinut pidättäytyä kyynelistä. Ja niin usein kuin minä muistin sitä käsittämätöntä rakkautta, joka houkutteli minut Isän sylistä ja yhdisti ihmisluontoon, niin usein ei ihmishahmoni pystynyt pidättäytymään itkusta.” Silloin Mechtild sanoi: ”Oi Herra, missä ovat ne kyyneleet, jotka Sinä joskus olet vuodattanut oikean rakkauden tähden?” Herra vastasi: ”Niillä on erityinen tila sisällä sydämessäni. Niinhän se, jolla on suuri ja kallis aarre, joka on hänelle mitä rakkain, säilyttää ja pitää sitä kätkössä erityisessä huoneessa.” Mechtild sanoi: ”Herra, Sinä sanoit minulle aikaisemmin, että rakkauden kyyneleet kuluvat Sinun sydämessäsi niin kuin tulessa”. Herra vastasi: ”Totisesti se on totta, sillä rakkauden kyyneleet kuluvat tulessa niin kuin vesi kuluu tulessa. Kuitenkin säilytän ja varjelen niitä sydämeni sisimmässä.”

[[411]Samoin Mechtild näki Herran avaavan mitä suloisimman sydämensä haavan ja sanovan: ”Katso minun hurskauteni paljoutta. Jos haluat oppia tuntemaan sen, et voi löytää sitä mistään selkeäm-

410 Evankeliumeissa on kaksi kohtaa, joissa sanotaan Jeesuksen itkeneen. Kohdassa Luuk. 19: 41 Jeesus itki Jerusalemin kaupungin tähden ja kohdassa Joh. 11: 35 siinä yhteydessä, jossa Hän herätti Lasaruksen kuolleista. Evankeliumien ulkopuolella on kohdassa Hepr. 5: 7 vielä yksi maininta siitä, että Jeesus itki. Siinä sen sanotaan tapahtuneen Jeesuksen huutaessa avukseen Isäänsä. Yksikään kohdista ei suoraan liity siihen, mitä tässä Mechtildin ilmestyksessä seuraa. Keskiajan saarnakirjallisuudessa pohdittiin paljonkin sitä, kuinka monta kertaa Jeesus itki elämänsä aikana. Monesti päädyttiin siihen, että Jeesus itki mainitut kolme kertaa, mutta jotkut päättelivät Hänen itkeneen myös vauvana kuten kaikki muutkin. Lisäksi jotkut tulkitsivat Jeesuksen itkeneen Juudaksen kavalluksen vuoksi. Tulkinta perustuu kohtaan Joh. 13: 21, vaikka siellä ei suoraan sanota Jeesuksen itkeneen. (Katso Hanska 2003, 5–6.)

411 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Budden ruotsinnoksesta sekä vuosien 1510 ja 1857 versioista. Se on mukana 1503, 1597 ja 1877. Koko luku puuttuu vuoden 1558 editiosta ja vuoden 1854 valikoimasta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

min kuin evankeliumin sanoista, koska suuremman tai suloisemman rakkauden sanoja ei ole koskaan kuultu kuin nämä ’Niin kuin Isä on rakastanut minua, niin olen minä rakastanut teitä’[412] ja muut niiden kaltaiset sanat, joita olen puhunut niin opetuslapsille kuin Isälleni opettaen niillä paljon hyviä asioita.”]

De penthecoste[413]. Pyhän Hengen kolmenlaisista teoista apostoleissa. Luku 48.

Kunniakkaan helluntaijuhlan pyhänä iltana tämä Jumalan nöyrä palvelijatar tahtoi olla vastaanottavainen Pyhälle Hengelle. Herra sanoi hänelle: ”Kolme tekoa teki[414] Pyhä Henki apostoleissa. Ensimmäinen oli se, että se tullessaan muutti heidät kokonaan sytyttäen heidät jumaliseen rakkauteen niin, että sellaiset, jotka aikaisemmin olivat pelokkaita ja raihnaisia ja rakastivat itseään, tulivat sitten niin vahvoiksi, etteivät he edes peljänneet kuolemaa, vaan pitivät mitä suurimpana ilona ja kunniana sitä, että he kärsivät vastoinkäymisiä Jumalan rakkauden tähden. Toinen oli se, että niin kuin tuli puhdistaa raudan ja tekee sen itsensä kaltaiseksi, siten Pyhä Henki puhdisti apostolit kaikista synneistä ja teki heidät täysin pyhiksi itsessään. Kolmas oli se, että niin kuin tulessa sulatettu kulta sopeutuu täysin muotin mukaan, kun se valetaan johonkin muottiin, samoin sulatti Pyhä Henki apostolit rakkautensa tulessa ja antoi heidän kokonaan valua itseensä painaen heihin jumaluuden muotin ja kuvan. Niin heissä toteutui se, jonka Daavid sanoi: *Ego dixi dii estis etc.*[415]. Niinpä kukin, joka toivoo

412 Joh. 15: 9.
413 ’Helluntaista’.
414 Buddella on tässä niin sanottu *figura etymologica*. Se on rakenne, jossa verbi saa niin sanotun sisäisen objektin, joka on substantiivi, joka etymologisesti vastaa kyseistä verbiä. Esimerkkejä ovat *tehdä teko, laulaa laulu*. Rakenne on melko yleinen latinassa, esimerkiksi *pugnam pugnare* ’käydä taistelu’ (Sjöstrand 1960, 178). Budde on mieltynyt *figura etymologicaan*, ja hän käyttää sitä myös kohdissa, joissa latinankielinen alkuteksti sitä ei käytä (Kauko 2015b, 100–109). Käsillä olevassa kohdassa Budden käyttämällä rakenteella *tehdä teko* ei ole suoraa vastinetta latinankielisessä tekstissä, eikä tarkastelluissa saksannoksissakaan.
415 ’Minä sanoin: te olette jumalia jne.’ Vulgatassa Ps. 81: 6; Raamatun suomennoksessa Ps. 82: 6.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Pyhän Hengen tulevan, rukoilkoon, että se tekisi hänessä nämä kolme asiaa: Ensiksikin, että Pyhä Henki pyhässä rakkaudessaan vahvistaisi häntä olemaan kaikkea pahaa vastaan ja valmiina kaikkeen hyvään ja ajaisi pois hänestä kaiken maallisen rakkauden[416], jotta hän Jumalan rakkauden tähden kärsivällisesti ja ilolla kestäisi kaikki vastoinkäymiset. Rukoilkoon Pyhältä Hengeltä myös, että tämä antaisi hänelle anteeksiannon kaikista synneistä ja että hän aivan sulaneena Jumalan rakkauden tulessa kääntyisi Jumalan puoleen ja ikuisessa autuudessa yhdistyisi Häneen."

Vielä toinen luku Pyhästä Hengestä. Luku 49.

Pyhä neito Mechtild sanoo ilmestyksissään, että helluntaipäivänä tuli[417] Pyhä Henki ja tarjosi apostoleille kolmenlaista juomaa, joilla Hän täytti heidät niin täysin, että ihmiset eivät syyttä sanoneet heidän olevan juovuksissa. Ensin Hän täytti heidät niin täydellisesti rakkauden viinillä, että niin kuin juopuneet he äkkiä unohtivat itsensä, eivätkä välittäneet enää mistään kunniasta tai ruumiinsa hyödystä ja edusta, vaan kaikessa he hakivat yksin Jumalan kunniaa ja kunnioitusta. Toinen juoma oli jumaluuden mitä suloisin lohdutus, joka voimakkaimman hedelmäviinin tavoin kietoi heidät pauloihinsa ja kiinnitti heidät

416 Buddella on *kärlek* 'rakkaus'. Latinankielisissä editioissa (1510, 27r; 1558, 47r; 1854, 48; 1877, 78) on *timor* 'pelko'. Kaikki tarkastellut saksannokset käyttävät sanaa *Furcht* 'pelko'. Budde näyttää tulkinneen sanan *timorem* 'pelon' muodossa *amorem* 'rakkauden'. On mahdotonta sanoa, onko Budde lukenut väärin vai onko hänen alkutekstinä käyttämässään latinankielisessä käsikirjoituksessa lukenut *amorem*. Kirjainten <ti> lukeminen muodossa <a> ei ole kovin omituinen virheluenta, vaan pikemminkin ymmärrettävä hairahdus (vertaa Metzger & Ehrman 2005, 251–252; Mårtensson 2022, 18).

417 Sanat "pyhä neito Mechtild sanoo ilmestyksissään, että helluntaipäivänä tuli" on lisätty käsikirjoituksen A 13 (52v) marginaaliin vanhalla käsialalla, joka lienee suunnilleen samanaikainen käsikirjoituksen muun tekstin kanssa (Geete 1899, 361). Sanat ovat lisäys, joka ei kuulu alkuperäiseen tekstiin. Koska luvun otsikosta ei käy ilmi, mihin kirkkovuoden kohtaan ilmestys sijoittuu, lienee lisäyksen tarkoituksena ollut selventää sitä. Laurén (1972, 27) ehdottaa, että lisäyksen marginaaliin on ehkä tehnyt Margareta Turesdotter, joka oli Vadstenan abbedissana 1496–1501.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jumalaan niin, ettei mikään ilo tai murhe voi heitä erottaa.[418] Kolmas oli Jumalan rakkaus, joka niin kuin mitä vahvin ja mitä valikoiduin kirkas neste[419] heidät heti hurmasi ja sai suunniltaan niin, että he käsittämättömän halun sytyttäminä tahtoivat ja halusivat mennä Jumalan tykö vaikka tuhannen kuoleman kautta, jos sellainen olisi ollut heille mahdollista.

Näillä kolmenlaisella tavalla tulee kunkin uskovan kristityn sielun toivoa ja rukoilla juotavaa Pyhältä Hengeltä. Ensinnäkin Jumalan rakkauden viiniä, joka antakoon hänen kokonaan unohtaa itsensä niin, ettei hän ajattele omaa hyötyään tai kunniaansa, vaan sitä, joka voi olla Jumalalle kunniaksi ja kunnioitukseksi. Rukoilkoon ja täyttäköön itsensä Pyhän Hengen sisäisestä makeudesta niin, että mikään maailman ilo tai mielihyvä ei enää koskaan hänelle maistu tai häntä miellytä. Rukoilkoon myös, että hän syttyy rakkaudesta hengellisiin ja taivaallisiin asioihin niin, että hän koko sydämestään tahtoo Jumalan tykö, eikä pidä minään kuolemaa, kaikkia vastoinkäymisiä ja kärsimyksiä.

Vielä samasta juhlasta ja siitä, miten kristitty sielu on Jumalan viinitarha. (Luku 50).

Kun kirkossa pidettiin samana päivänä *officium*[420], Mechtild näki kunnian kuninkaan Jeesuksen istumassa kirkossa suuren enkelien ja pyhimysten joukon kanssa. Hänen sydämestään lähti niin monta palavaa sädettä kuin saapuvilla oli pyhimyksiä niin, että joka ai-

418 Latinassa (1510, 27r; 1558, 47v; 1854, 49; 1877, 78) on *solatium* 'lohdutus', jota vastaa saksannoksissa *Trost* 'lohdutus', kun taas Buddella on *dröffuilse* 'murhe'. Buddella on verbi *aatskilia* 'erottaa', jota vastaa joidenkin latinankielisten versioiden (1510, 27r; 1558, 47v; 1854, 49) sana *separare* ja vuoden 1597 saksannoksen *abwendig machen* 'houkutella pois'. Vuoden 1877 editiossa (1877, 78) latinassa on *sapere* 'maistua', jota vastaavat vuoden 1503 saksannoksen *smecken* 'maistua' ja vuoden 1857 saksannoksen *gefallen* 'miellyttää'.

419 Buddella *klarhet*, joka tarkoittaa 'kirkkaus', mutta myös 'kirkas neste' (Söderwall 1925–1973, s.v. *klarhet*). Saksannoksissa on *Trank* 'juoma', ja latinassa puhutaan nektarista.

420 'Jumalanpalvelus, messu'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

noaan heistä meni säde kuin palava ammus tai keihäs. Kun laulettiin tractus[421] *vinea facta est*[422], tämä pyhä neitsyt sanoi Jumalalle kohonneena hengelliseen näkyyn: ”Voi, minä haluaisin valmistaa sydämeni Sinulle mitä mieleisimmäksi, valituksi viinitarhaksi Sinun sydämesi tavoin ikuisuudeksi.” Herra vastasi: ”Kaiken sen, mitä sinä tahdot, minä voin toteuttaa.” Ja heti Mechtild näki menevänsä sisälle omaan sydämeensä ja käyskentelevänsä kuin mitä kauneimmassa viinitarhassa, ja sen ympärillä seisoi lukemattomien enkelten joukko niin kuin mitä vahvin muuri ja vartioi kaikkia suuntia. Viinitarhan itäosassa oli mitä kirkkainta ja ylenpalttisen makeaa viiniä. Se merkitsi niiden hyvien töiden hedelmiä ja hyötyä, joita ihminen tekee ja uhraa Jumalalle varhaisessa nuoruudessaan. Tämä viini on kirkasta, ja Jumalalle on suuresti mieleistä, että ihminen heti nuoruudessaan ja eläessään viattomana harjoittelee Jumalan palvelemista.[423] Viinitarhan pohjoisosassa oli hyvin vahvaa punaviiniä, joka merkitsi sitä työtä, jolla ihminen kukoistavassa iässään taistelee syntiä ja kiusauksia vastaan ja vihollisten kaikkea voimaa ja päähänpistoja vastaan. Viinitarhan eteläpäässä oli kuumaa ja kaikkein parasta viiniä, ja se merkitsi hyviä töitä, joita ihminen parhaassa iässään tekee Jumalan rakkaudesta. Länsiosassa viinitarhaa oli mitä jalointa ja hunajaa tihkuvaa[424] viiniä, joka ilmaisi sitä kuumaa halua, jolla ihminen vanhuudessaan kaikin voimin tahtoo Jumalan tykö, sekä niitä monenlaisia kärsimyksiä ja murheita, jotka ihmistä vaivaavat vanhuudessa.

Tästä Mechtild ymmärsi hengellisesti, että joka ainoan oikeamielisen ihmisen sielu on sellainen Jumalan viinitarha ja että Jumala iloit-

---

421 *Tractus* oli laulu, joka katumus-, paasto- ja sielunmessuissa korvasi *hallelujan* (Hammarström 1925, s.v. *tractus*).

422 Geete (1899, 103) lukee *vinea sancta est* ’hän on pyhä viinitarha’. Muissa Mechtildin ilmestysten versioissa on sanamuoto *vinea facta est* ’viinitarha on tehty’. Jes. 5: 1. Geete lukee väärin, koska käsikirjoituksesta A 13 (53r) on melko selvästi luettavissa juuri *vinea f(ac)ta e(st)*. Sanat on käsikirjoituksessa alleviivattu himmeästi punaisella.

423 Virke lienee Budden tekemä lisäys, eikä sille ole vastinetta muissa tutkimissani versioissa. Laurén 1972, 121.

424 Buddella *honogx drypande* ’hunajaa tihkuva’. Latinaksi tässä on adjektiivi *nectareus* ’nektarimainen, jumalallinen’. Saksannoksissa puhutaan mitä hyvänmakuisimmasta viinistä. Sana *nektar* esiintyy ruotsissa ensimmäisen kerran vasta vuonna 1615 (SAOB, s.v. *nektar*). Buddelle sen kääntäminen lienee ollut haasteellista, vertaa yllä luku 49.

https://doi.org/10.21435/tl.277

see suloisesti ihmisestä, joka lapsuudestaan asti aina kuolemaan saakka koko ikänsä elää kunniallisesti ja jumalisesti. Viinitarhan keskellä oli lähde, jonka lähellä istui Herra Jumala. Hänen sydämestään virtasi vauhdikkaasti puro lähteeseen, jonka vedellä Herra Jumala kasteli ja valeli kaikkia niitä, jotka tahtoivat hengellistä syntymää, joka annetaan kasteessa. Tuon kaivon tai lähteen yläpuolella roikkui yltympäri seitsemän kiiltävää kilpeä, jotka olivat ihmeellistä tekoa. Ne merkitsivät Pyhän Hengen seitsemää lahjaa, jotka nähtiin kilpien muodossa siksi, ettei kukaan voi omistaa Pyhän Hengen lahjoja tai nauttia niistä ilman suurta työtä.

Vielä samasta juhlasta. Luku 51.

Kun laulettiin *rex sanctorum*[425], Mechtild näki, että Herra Jeesus kulki suuren kunnian kera *in processione*[426] kastemaljan tykö. Johannes evankelista oli hänen oikealla puolellaan ja Pyhä Bartolomeus vasemmalla puolella. Tämä kunnia heillä kahdella oli erityisesti sen erityisen sielullisen ja ruumiillisen puhtauden tähden, joka heillä molemmilla täysin oli ja jota he rakastivat[427]. Apostoli Pietari ja Pyhä Jaakob nuorempi kulkivat Herran edellä kastemaljan tykö sen erityisen piispanarvon tähden, joka heillä oli kaikkien muiden apostolien edellä. Kunniakas neitsyt, Jumalan äiti Maria nähtiin siellä myös oikealla puolella kullatuissa vaatteissa, joita reunustivat lukemattomat pallot[428], jotka lakkaamatta pyörivät ympäri. Ne merkitsivät sitä loppu-

---

425 'Pyhien kuningas'. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (53v) erotu ympäröivästä tekstistä.

426 'Kulkueessa'. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (53v) erotu ympäröivästä tekstistä visuaalisesti.

427 Buddella on sanat *oc älskadho* 'ja rakastivat'. Niille ei löydy vastinetta muista versioista.

428 Buddella on sana *spira*, jonka Söderwall (1925–1973, s.v. *spira*) sanoo tarkoittavan 'varsi, verso; kärki, sakara; valtikka'. Latinankielisessä tekstissä (1510, 28r; 1558, 48v; 1877, 80) on sana *sphaerula* 'pieni pallo'. Sana on alkujaan kreikkaa, jossa σφαῖρα (sphaira) on 'pallo, kuula'. Saksannoksissa on 1503 ja 1857 käytetty sanaa *Sphäre* 'pallo' ja 1597 ilmaisua *mit runden Knöpfflein* 'pyöreiden nuppien kera'. Saksan- ja latinankielisistä versioista päätellen Buddella esiintyvä sana ei vastaa nykyruotsin sanaa *spira*, jota etymologisesti vastaa keskialasaksan *spîr* 'kärki, oka, tähkä', vaan pikem-

https://doi.org/10.21435/tl.277

matonta ja voimakasta tahtoa, joka Hänellä oli uuden kirkon hyvinvoinnin suhteen.

Herran Jumalan sydämestä sai alkunsa lähde, jonka vesi oli mitä kirkkainta. Mechtild meni Herran Äidin tykö ja pyysi, että hänet puhdistettaisiin kaikista synneistä tuossa lähteessä. Silloin Jumalan Äiti otti Mechtildin suurella kunnioituksella syliinsä ja yhdisti hänet Jumalan sydämeen, jota hän suuteli viiteen kertaan suuren rakkauden kera. Ensimmäisen suudelman Mechtild tunsi puhdistavan hänet kaikista häpeätahroista. Toisen suudelman hän tunsi antavan hänelle todellisen Jumalan ikuisen rauhan. Kolmannesta hän sai erityistä ihanuutta, jollaista ystävä voi parhaimmillaan antaa rakkaimmille lapsilleen[429]. Neljäs suudelma vetäisi ja otti hänet sisään Jumalan sydämeen, missä hän näki ja tunsi kaikki Jumalan valitut ystävät ja kaikki luodut. Silloin Herra sanoi Mechtildille: ”Mitä haluat lisää tai mitä voit haluta lisää? Katso, kaikki hyvä, mistä Taivasten valtakunta ja kaikki taivaat iloitsevat saadessaan siitä nauttia, on nyt sinun. Nyt sinun pitää tämä oma hyväsi jakaa ja tasata oman halusi mukaan kaikille pyhimyksille.” Mechtild syleili heti Herraa hänen sydämensä iloitessa suuresti, jakoi ensin Jumalan Äidille siitä hyvästä, jota hänelle oli annettu ja sitten kaikille pyhimyksille.

Viidennen suudelman kohdalla Mechtild näytti istuvan Herran kanssa mitä hienoimman ja kalleimman pöydän ääressä ja iloitsevan ja riemuitsevan Hänen kanssaan. Silloin Herra sanoi hänelle: ”Sinun tulee joka päivä suudella sydäntäni rakkaudella näillä viidellä tavalla, jotka huomaat jokaisesta äidistä, jolle hänen tyttärensä on hyvin rakas. Ensin hän katsoo ja tutkii tarkkaan tämän kasvoja ja jos hän löytää niistä joitakin tahroja, hän pyyhkii ne heti pois. Toisekseen hän koristaa tyttären pään, kolmanneksi hän suutelee tytärtä suuresta rakkaudesta, neljänneksi hän johdattaa tyttärensä salaiseen kamariinsa ja näyttää tälle rikkautensa. Viidenneksi hän ruokkii tyttärensä parhaalla ravinnolla, jolla voi. Samalla tavalla minä otan armoihini jokaisen syntisen sielun, joka katumuksella ja ripittäytymisen oikean pa-

---

minkin nykyruotsin sanaa *sfär*, jota etymologisesti vastaa keskiyläsaksan *spære, spêre, spêr* ’pallo’.

429 Maininta rakkaista lapsista puuttuu muista versioista.

https://doi.org/10.21435/tl.277

rannuksen kanssa tulee minun tyköni. Ensin pyyhin ja raaputan pois kaiken syntien lian eli annan anteeksi kaikki synnit. Sitten asetan hänelle kruunun, kun varustan hänet monin hyvein. Sitten saan hänestä itselleni niin suurta ja suloista iloa, että suutelen tuota sielua erityisellä rakkauden suloisuudella. Sen jälkeen näytän hänelle ihanuuksieni rikkaudet autuaallisen kokemuksen kautta. Ja minä ravitsen hänet kalleimmalla ja parhaimmalla ravinnolla, arvokkaan lihani ja vereni sakramentilla." Herra kaikkivaltias Jeesus Kristus antakoon meidän nauttia ja ottaa vastaan tämän pyhän ravinnon terveytemme ja ikuisen elämän vuoksi.[430]

Rakkaudesta ja siitä, miten ihmisen tulee uhrata sydämensä Jumalalle. Luku 52.

Mitä pyhimpänä helluntaisunnuntaina, kun messu alkoi *Spiritus Domini repleuit etc.*[431], tämä Jumalan palvelijatar kuuli äänen sanovan hänelle: "Oi, sielu, kuule ja iloitse siitä, että kun Jumalan henki täytti koko maailman, et sinäkään ole poisjätetty tai poikkeus". Silloin Mechtild alkoi itsekseen pohtia, että nämä, jotka kuulin, eivät ole Herran sanoja, vaan oman sielusi, joka niillä lohduttaa itseään. Näihin hänen ajatuksiinsa vastasi Herra ja sanoi: "Nämä sanat kuuluivat minulle, sillä sinun sielusi on minun sieluni ja minun sieluni on sinun, kuten luetaan Daavidista ja Jonatanista, että heidän sielunsa olivat yhteen kiedotut tai yhdeksi sieluksi yhdistetyt[432]. Sinun sielusi on paljon vahvemmin sidottu minun sieluuni rakkauden siteellä, kuten vielä tänään sinulle olen todistava."

Heti, kun nämä sanat oli sanottu, Mechtildille annettiin kaksi val-

---

430 Virke puuttuu muista versioista ja lienee Budden lisäämä. Laurén (1972, 87) yhdistää tällaiset lisäykset saarnojen tyyliin.

431 'Herran henki täytti jne.' Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (54v) erotu muusta tekstistä visuaalisesti. Sitaatti on kohdasta Viis. 1: 7. Apokryfisessä Viisauden kirjassa näkyy hellenistisen filosofian ja platonismin vaikutus (Kaimio 2008, 46). Viisauden kirjaa on luettu paljon, ja se painettiin ruotsiksi jo 1536 eli ennen ensimmäistä ruotsalaista kokonaista Raamattua, Kustaa Vaasan Raamattua, joka ilmestyi 1541 (Pottonen 2008, 81).

432 Jonatan kiintyi Daavidiin, jota rakasti kuin omaa henkeään. 1. Sam. 18: 1.

https://doi.org/10.21435/tl.277

keaa siipeä, joilla hän lensi ylös korkeuksiin, kunnes hän tuli mitä suurimpaan kirkkauteen, ja siellä hän lepäsi. Mutta Jumalan enkeli tuli hänen tykönsä ja tervehti häntä kunnioittavasti sanoen: ”*O nobilis virgo prepara te quia sponsus tuus iam venturus est* eli oi, jalo neitsyt, valmistaudu, sillä sinun sulhasesi tulee nyt.”[433] Mechtild sanoi: ”Minä en tiedä, millä tavalla minun pitäisi valmistautua. Jos minun tulee olla kunniallisesti valmistautunut, silloin pitää sieluni rakkauden itse valmistaa minut itselleen sillä tavalla, joka Häntä miellyttää.” Ja heti kunnian kuningas pukeutuneena ja koristettuna mitä hienoimmin sulhasen asuun saapui ja puki Mechtildin valkeaan vaatteeseen ja sanoi: ”Ota viaton vaatteeni, jonka minä annan sinulle ikuiseksi palkinnoksi!” Sitten Hän koristi Mechtildin kankaalla, joka oli väriltään ruusunpunervaa, ja sanoi: ”Tämän vaatteen minä olen valmistanut sinulle lukemattomista kärsimyksistäni ja sinun ahdingoistasi.”

Myös Rakkaus seisoi Herran lähellä mitä kauneimman neitsyen hahmossa. Häntä ihanasti katsoen Herra sanoi: ”Sinä olet sama, joka minä olen.” Mechtildin miettiessä, että hänellä ei vielä ollut päällysvaatetta, Rakkaus levitti päällysvaatteensa ja peitti sekä Jumalan että Mechtildin niin, että Mechtild näytti olevan kuin Rakkauden itsensä kokonaan peittämä ja hyvin varustettu. Rakkauden päällysvaate oli alhaalta moninkertainen ja niin laaja, että sillä pystyi peittämään paljon väkeä. Silloin Rakkaus sanoi: ”Niin monta karvaa kuin päällysvii-

433 Latinankielinen sitaatti ei ole Raamatusta. Kyseessä on kuitenkin Herran enkelin lausuma repliikki, ja sellaiset Budde usein antaa latinaksi. Kielivalinta antoi sanoille arvovaltaa ja painoa. Tyypillistä Buddelle on sekin, että latinankielistä lausetta seuraa sama ruotsiksi. Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa A 13 (55r) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä, vaan on kirjoitettu samalla värillä ja käsialalla kuin muu teksti, eikä sitä ole myöskään alleviivattu tai muin tavoin merkitty. Kuten yllä luvun 42 kohdalla on mainittu, käsikirjoituksessa A 13 vaihtuu siellä kirjuri kesken luvun ja jopa lauseen. Alkuosan kirjurilla näyttää olevan tendenssinä merkitä latinankieliset sitaatit alleviivaamalla ne punaisella, toisella kirjurilla taas tuntuu olevan tapana jättää latina merkitsemättä mitenkään. Kumpikaan kirjuri ei ole tässä johdonmukainen, mutta tendenssi on kummallakin selvä. Koska kirjurien välillä on näin selvä ero, voi olla, että merkintätavat tulevat kirjureilta itseltään, eikä siitä Budden käsikirjoituksesta, jonka he kopioivat. Vaihtoehtoisesti kirjurit suhtautuivat eri tavoin kopioimansa käsikirjoituksen merkintätapoihin.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tassani on, niin monta lohtua minä annan niille, jotka minun tyköni tulevat.” Mechtild sulautui kokonaan rakkaaseensa niin, että hän tuntui olevan kuin yhtä henkeä Hänen kanssaan. Silloin Herra sanoi hänelle: ”Nyt käske minun tehdä mitä vain tahdot.” Mechtild sanoi: ”Oi, Herrani, eivät minulle sovi käskevät sanat ja valta. Jos minä kuitenkin käskisin jotakin ja minulla olisi valta käskeä, silloin haluaisin innostaa jokaisen luodun, joka on olemassa, ylistämään ja kunnioittamaan Sinua kaikin voimin ja kaikella kauneudellaan ja viisaudellaan.”

Kun messussa *offertoriumin*[434] kohdalla laulettiin *Tibi offerent reges munera*[435] eli kuninkaat tulevat tuomaan sinulle lahjoja, Mechtild sanoi Herralle: ”Mitä minä, oi mitä rakastettavin sydämeni rakas, Sinulle nyt tarjoaisin, kun minulla ei lainkaan ole sellaista, jota Sinulta puuttuu? Maalliset maallikot uhraavat Sinulle maallisia rikkauksia ja puhtaan elämän ihmiset[436] uhraavat itsensä, jumaliset tekonsa ja elonsa.” Herra vastasi hänelle: ”Sinun tulee uhrata minulle sydämesi viidellä tavalla, ja siten tarjoat minulle kaikkein mieleisimmän lahjan. Ensinnäkin sinun tulee uhrata se *sicut arram sponsalem*[437] eli niin kuin kihlajaislahja, jolla morsian kihlataan, rukoillen koko sydämesi uskollisuudella, että minun sydämeni rakkauden kautta parannetaan ja korjataan sinussa se, mitä olet rikkonut harhauskon tai epäuskon takia. Toisekseen sinun tulee uhrata se *sicut monile*[438] eli niin kuin kaulakoru kaiken sydämesi mielihyvän kanssa niin, että jos joskus saat tai sinulla on kaikki mielihyvä ja ilo, mitä voidaan nähdä ja saada, niin kavahdat sitä minun tähteni. Kolmanneksi niin kuin kruunu kaiken sen kunnian kanssa, mitä voit saada sekä täällä että tulevassa maailmassa, jotta minä yksin olisin sinulle sekä kruunu että kunnia. Neljänneksi *quasi phialam*[439] eli niin kuin mitä arvokkain juoma-astia, joka on kultaa ja josta minä olen juova omaa makeuttani eli itseäni. Viidenneksi niin

434 Messu-uhrin valmistus ja siihen kuuluva laulu katolisessa liturgiassa (Nykysuomen sivistyssanakirja, s.v. *offertorium*).
435 Vulgatassa Ps. 67: 30; Raamatun suomennoksessa Ps. 68: 30. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (55v) alleviivattu punaisella.
436 Luostarin väki, luostariveljet ja -sisaret.
437 ’Kuten huomenlahja, myötäjäiset’. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (55v) erotu muusta tekstistä visuaalisesti.
438 Latina ei käsikirjoituksessa A 13 (55v) erotu muusta tekstistä visuaalisesti.
439 Latinaa ei käsikirjoituksessa A 13 (55v) ole merkitty visuaalisesti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuin kaikkein parhain lääkeastia[440], josta voin syödä ja nauttia itseäni.

Kolmannella tunnilla, kun laulettiin *Veni Creator Spiritus*[441], Mechtild näki Pyhän Hengen kotkan hahmossa lentävän kuorissa. Sen sydämestä lähti yhtä monta palavaa loistetta tai sädettä kuin oli läsnä olevia henkilöitä. Kutakin loistetta tai sädettä palveli yli tuhat enkeliä. Kun konventti meni ottamaan vastaan Jumalan arvokkaan ruumiin, nähtiin valkoisen kyyhkyn koskettavan kunkin henkilön sydäntä nokallaan, ja se sytytti niissä palavan tulenliekin. Joidenkin sydämessä liekki sammui heti ja joidenkin sydämissä syttyi ja kasvoi suuri roihu.

Toisella kerralla samaisena helluntaipäivänä[442] nähtiin Herra Jeesus pukeutuneena kullattuun päällysviittaan eli itseensä Rakkauteen. Mennen ihanasti jokaisen henkilön tykö kuorissa Hän lähetti ja puhalsi ulos hunajaa tihkuvasta sydämestään Pyhän Hengen mitä suloisimman, lempeimmän ja pikkuisimman ilmavirran puhalluksen muodossa.

De festo trinitatis et fonte viuo[443]. Luku 53.

Mitä Pyhimmän Kolminaisuuden juhlan aikaan Mechtild tahtoi jumalisissa rukouksissaan, että kaikki pyhimykset ja kaikki luodut ylistäisivät ja siunaisivat mitä kunnioitettavinta ja kaiken ylistyksen ar-

---

440 Buddella *helewax kar*. Sana *helevagh* tarkoittaa 'lääkitsevä neste'. Latinaksi (1510, 29r; 1558, 50v; 1877, 83) tässä on sana *electuarium* 'lääkepuuro, lääkemuhennos' (Georges 1879–1880, s.v. *electarium*; Hammarström 1925, s.v. *electuarium*). Vuoden 1503 saksantaja on tyytynyt latinankieliseen sanaan, vuoden 1597 saksantaja on valinnut sanan *Specerey*, joka viittaa ruokaan. Vuoden 1857 saksantaja on käyttänyt sanaa *Bernstein* 'meripihka', joka on niin vapaa käännös, että sitä on katsottu tarpeelliseksi selitellä loppuviitteessä (Mechtild 1857, 492, huomautus 8b).

441 'Tule, Luoja, Henki'. *Veni Creator Spiritus* on kuuluisa virsi, jonka kirjoitti Hrabanus Maurus 800-luvulla. Sen suomensi Mikael Agricola, ja se oli Jaakko Finnon virsikirjassa 1583. Virsikirja 1986, virsi 111. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (55v) alleviivattu punaisella.

442 Tästä alkava katkelma puuttuu vuoden 1503 saksannoksesta, mutta on mukana Buddella sekä vuosien 1510, 1558, 1597, 1857 ja 1877 versioissa.

443 'Kolminaisuuden juhlasta ja elävästä lähteestä' Pyhän Kolminaisuuden päivä on helluntaita seuraavana pyhänä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

voista Jumalan Pyhää Kolminaisuutta. Ja kohta hänen mielensä erkani ruumiillisista aisteista, ja se johdatettiin korkeimman kunnian valtaistuimen eteen. Siellä Mechtild näki Pyhän Kolminaisuuden elävän lähteen muodossa, joka itsestään ja itsessään oli olemassa lakkaamatta ja johon sisältyi kaikki se, mitä on olemassa. Siitä virtasi ihmeellistä suloisuutta ja kuitenkaan se ei kulunut ja pysyi aina aivan täytenä. Se kasteli ja teki hedelmälliseksi kaiken, mitä oli olemassa. Mechtild sulautui ja painautui kokonaan sisimpään Rakkauteen, virtasi ja meni sisään itse jumaluuteen, ja jumaluus puolestaan virtasi ja meni sisään Mechtildiin sanoinkuvaamattoman nautinnollisesti ja ylipursuavasti. *In hac unione*[444] eli samaisessa Mechtildin ja jumaluuden pyhässä yhdistymisessä tai yhteydessä muiden asioiden joukossa Mechtild kuuli sanottavan nämä sanat: ”Katso, minun kaikkivaltiudestani sinä olet tullut kaikkivoivaksi, ja jos sinä tahdot kaikkea mitä minä tahdon, sinä pysyt aina kaikkivaltiuteni yhteydessä. Minun käsittämätön Viisauteni veti sinua minun puoleeni niin, että jos kaikki tekoni miellyttävät sinua, pysyt aina jumalallisen Viisauteni[445] yhteydessä. Ja minun rakkauteni on lävistänyt ja valellut sinut niin, ettet näytä rakastavan minua omalla rakkaudellasi, vaan minun rakkaudellani. Tällä yhteydellä tai yhdistyksellä sinä olet oleva minuun ikuisesti sidottu.”

Kun Mechtildin piti ottaa vastaan Jumalan arvokas ruumis, hän täyttyi niin suuresta sielullisesta ilosta, että hän ihmetteli sitä itse suuresti. Silloin Herra sanoi: ”Mene ja jaa ilosi kaikille pyhimyksille!” Sitten Mechtild meni ensin Neitsyt Marian tykö, tarjosi iloaan hänelle ja sanoi Neitsyelle: ”Oi armollinen Neitsyt, kaiken sinun kunniasi lisäykseksi jaan kanssasi myös tämän sydämeni mitä suurimman ilon.” Neitsyt vastasi hänelle: ”Ja minä annan sinulle kaiken iloni, jonka koskaan olen saanut kaikkien luotujen ilahduttaessa minua se-

444 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (56r) erotu muusta tekstistä.

445 *Jumalallisen viisauden mittaaja* -nimisestä tekstistä ilmenee (Bergström 1868–1870, 4) jumalallisen Viisauden tarkoittavan Jeesusta. Teoksen kirjoitti 1300-luvulla Suso, ja siitä on säilynyt anonyymi ruotsinnos 1400-luvulta. Filologiset tutkimukset viittaavat siihen, että senkin ruotsinsi Budde (katso Kauko 2015b, 41).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kä Taivaassa että maan päällä.” Sitten hän jakoi iloaan apostoleille, jotka sanoivat hänelle: ”Ja me jaamme puolestamme kanssasi kaiken sen ilon, joka meillä on koskaan ollut meidän mitä rakastettavimmasta Herrastamme ja mestaristamme Jeesuksesta Kristuksesta, erityisesti silloin, kun Hän kutsui meidät elämään kuolleista.” Sen jälkeen Mechtild jakoi iloaan myös marttyyreille, jotka puolestaan sanoivat hänelle: ”Ja me suomme ja annamme sinulle kaiken sen ilon, jota meillä oli Rakkaudesta kestäessämme tulta ja rautaa ja tuhatkertaisen kuoleman”. Kun Mechtild tuli tunnustajain tykö, he sanoivat: ”Ja me jaamme kanssasi kaiken sen ilon, jota meillä koskaan on ollut kaikenlaisesta työstä ja sääntökuntamme ankarasta elämästä Kristuksen rakkauden tähden.”

Kun Mechtild oli jakanut iloaan pyhille neitsyeille, he sanoivat hänelle: ”Mekin jaamme ja annamme sinulle kaiken sen ilon, jota meillä oli erityisestä etuoikeudestamme rakkaimpaan Jumalaamme ja sulhaseemme.” Silloin Mechtild näki täydellisesti, että pyhät neitsyet enemmän kuin muut pyhimykset nauttivat Jumalasta ja iloitsevat Hänestä mitä ihanimman nautinnon kera, ja Jumala vuodattaa itsensä heihin erityisen ihanan makuisesti. Siitä Mechtild ymmärsi, että oli totta se, mitä hän oli lukenut: *Gaude manna virginale, manna nouum et regale Quod nulli sapit hominum, nisi palato virginum*[446]. Näillä sanoilla voit tervehtiä Jumalan arvokasta ruumista, jota kutsutaan mannaksi, meidän kielellämme se on enkelten leipää.[447] Iloitse enkelten leipä ja neitseellinen ravinto, uusi ja kuninkaallinen leipä, joka yhdellekään ihmiselle ei todella maistu, paitsi todellisille neitsyille. Autuaita ovat ne, jotka ovat niin tuttuja Karitsan kanssa ja siksi seuraavat Häntä, minne tahansa Hän menee.[448]

Neitsytjoukkojen seassa Mechtild näki siskonsa, pyhänä muistetta-

446 Säkeet ovat osa keskiaikaista hymniä, joka on julkaistu teoksessa Mone 1854, 185–186. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (56v) alleviivattu himmeästi punaisella.

447 Virke on Budden lisäämä selitys. Siinä esiintyy sana *manna*, jonka 2009 julkaistu *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* (s.v. *manna*) sanoo esiintyvän ruotsissa ensimmäisen kerran 1536. Tässä on kiistatta vanhempi esiintymä.

448 Virke lienee Budden lisäämä (Laurén 1972, 90). Sitä ei ole muissa tutkimissani versioissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

van rakastettavan rouva abbedissan, joka taannoin oli kuollut, lukemattomien hyveiden koristamana kuin kuningatar. Tämä[449] otti mukaan siskonsa ja johdatti Jumalan valtaistuimen eteen laulaen iloisesti näitä sanoja: *Hec est speciosior sole et syderibus sublimior*[450]. Se tarkoittaa, että tämä on kauniimpi kuin aurinko ja ylevämpi kuin taivas. Autuas on se, joka käyttäytyy täällä niin ja nöyrtyy niin, että hänet ylennetään ja Jumala ylistää häntä ikuisesti pyhien enkelten joukossa.[451]

Pyhän Maria Magdalenan haavoista. Luku 54.

Pyhän Maria Magdalenan juhlan aikaan[452] Mechtild näki Herran Jeesuksen pitelemässä Maria Magdalenaa rakastavasti syleillen tätä käsivarsien alapuolelta. Tätä Mechtild ihmetteli sanoen itsekseen niin kuin kirjoitettu on: *Jncorruptio proximum facit esse Deo*[453]. Se tarkoittaa, että ne, jotka ovat tahrattomia, ovat Jumalaa lähellä. Herra vastasi Mechtildille: ”Hänen suuri rakkautensa, jolla hän rakasti minua maan päällä, mahdollisti sen, että hän on minuun lähemmässä yhteydessä nyt Taivaassa.” Silloin Mechtild sanoi: ”Oi, minun mitä rakastettavin Jumalani ja Herrani, opeta minulle, miten kunnioitan ja ylistän Sinua tämän Sinun rakastajattaresi kautta.” Herra vastasi: ”Niiden

---

449 Useissa versioissa mainitaan Mechtildin nähneen abbedissasiskonsa lisäksi toisen, nuorena kuolleen siskonsa, jonka nimeksi sanotaan latinaksi Lutgard (1877, 86) tai Luckard (1510, 30r). Saksannoksissa nimi on muodoissa Jucunda (1857) ja Jucardun (1503). Vuoden 1597 saksankielisessä versiossa mainitaan toinen sisko, mutta ilman nimeä. Toista siskoa ei mainita vuoden 1558 versiossa, joka tässä suhteessa on Budden versioon nähden likeisin vastine.

450 Budden versiossa esiintyy sana *sidus* ’tähti’, joka monikollisena merkitsee myös ’taivas’. Muodon *syderibus* sijaan on latinankielisissä editioissa (1510, 1558, 1877) *cedris*, jolloin kyseessä on sana *cedrus* ’setripuu’. Viimeksi mainittu tulkinta on myös saksannoksissa. Geete (1899, 113) lukee *syderibus*, ja tulkinta on oikea, sillä olen tarkistanut sen käsikirjoituksesta (A 13, 57r). Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (57r) erotu muusta tekstistä visuaalisesti.

451 Virke puuttuu muista tutkimistani versioista ja lienee Budden lisäämä (Laurén 1972, 90).

452 22. heinäkuuta.

453 Viis. 6: 19. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (57r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

haavojen kautta, jotka Rakkaus kärsimykseni aikaan painoi häneen, sillä kun riipuin ristillä aivan lähellä kuolemaa ja hän näki minun kuollessani ummistavan silmäni, joilla olin usein katsonut häntä niin armeliaasti, mitä voimakkain isku lävisti hänen sydämensä. Hän näki, että kuolemaa lähestyivät myös korvani, jotka niin usein olin kallistanut hänen rukouksiaan kohti. Lisäksi hän näki ja kuuli minun mitä rakkaimman Äitini huokaukset ja kurjuuden, ja Äitiäni hän rakasti minun tähteni. Silloin hänen sydämensä haavoittui mitä syvällisimmän myötätunnon tunteen tähden. Kolmanneksi hän näki, että kuolemassa kalpeni suuni, joka ei voinut enää hänen kanssaan puhua ja josta hän oli saanut niin paljon suloista lohdutusta ja opettavaisia sanoja erityisesti silloin, kun minä sanoin ’sinun uskosi pelasti sinut, mene rauhassa’[454]. Silloinkin oli kuin miekka olisi lävistänyt hänet. Neljänneksi hän näki keihään lävistävän minun sydämeni, jota kohtaan hän oli usein tuntenut rakkautta niin, että aina kun hän näki minut, paloi hänen sydämensä minuun eritystä rakkauden tulta. Jälleen painalsi Rakkaus suuren haavan hänen sydämeensä. Viidennen haavan hän sai, kun hän näki asetettavan kuolleena hautaan minut, joka olin hänen elämänilonsa ja kaikki hyvä ja jota ilman hän ei uskonut voivansa elää. Silloin hänen koko sielunsa antautui ja nääntyi enemmän kuin kukaan voi sanoa kuin sanoinkuvaamattomien tuskien[455] haavoittamana mitä syvimmän Rakkauden poltteesta kuin kokonaan kuolleeksi.” Näiden viiden haavan ja tuskan takia, jotka pyhällä rouvalla oli hänen mitä rakkaimman mestarinsa ja rakastajansa kuoleman ja kärsimyksen tähden, sinun tulee häntä pyytää ja rukoilla lääkitsemään kaikki ne haavat, jotka synti on tehnyt sinun sieluusi, ja jos niin teet, käy sinulle hyvin.[456]

454 Luuk. 7: 50. Luuk. 8: 48. Mark. 5: 34.

455 Sanat *osigheliko(m) dröffuilso(m)* ’sanoinkuvaamattomien tuskien’ löytyvät leipätekstistä käsikirjoituksessa A 13 (57v), mutta ne on merkitty myös marginaaliin muodossa *osighelikom dröfuilßom*. Laurénin (1972, 29) mukaan marginaalimerkinnän on tehnyt Bureus, joka kuitenkin on käyttänyt hieman modernimpaa ortografiaa.

456 Virke puuttuu muista tutkimistani versioista ja lienee Budden lisäämä (Laurén 1972, 75 ja 90 ja 102).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, että Maria Magdalena aikaansaa katumuksen ja oikean synnintunnustuksen niissä, jotka häntä rakastavat ja palvelevat. Luku 55.

Maria Magdalenan juhlapäivänä Mechtild näki hänet myös seisomassa lähellä Herraa, jonka liekehtivä sydän loisti kirkkaasti kuin aurinko ja valaisi läpikotaisin kaikki hänen jäsenensä. Silloin Mechtild ymmärsi hengellisesti, että se tuli oli ensin syttynyt hänen sydämeensä silloin, kun hän kuuli sanottavan Kristuksesta, että *remittuntur tibi peccata tua*[457], *vade in pace*[458] eli sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi, mene rauhassa. Tuo tuli kasvoi hänessä niin, että kaikki, mitä hän sittemmin ajatteli ja teki, muuntui tuoksi tuleksi. Tästä Mechtild ymmärsi myös, että kaikki, mitä jumalallisesta Rakkaudesta syttynyt ihminen ajattelee, puhuu tai kestää, muuttuu Rakkauden tuleksi ja kasvattaa ja uudistaa tulta hänessä niin kuin tuleen nakattu polttopuu. Ja jos sinne heitetään jotakin muuta palavaa, kuten anteeksi annettavia syntejä, se kuluu kokonaan Rakkauden tulessa ja tulee olemattomaksi. Ja tuo sielu itse tulee kokonaan tuleksi niin, että sielun poistuessa ruumiista pahat henget eivät koskaan uskalla lähestyä sitä. Mutta niiden kohdalla, jotka eivät tällä tavoin pala jumalallisen Rakkauden tulesta, mitä tahansa he tekevätkin, se ei sillä tavoin syty ja pala tulessa, vaan sen sijaan heitä painostaa ja raskauttaa se paha, mitä he ovat tehneet, kuin mitä raskain taakka, silloin kun he kuolevat.

Silloin Mechtild näki myös kahden puun kasvavan meidän Herramme jaloissa ihmeellisen vihreinä ja hedelmällisinä ja täynnään mitä kauneimpia hedelmiä. Niiden merkitys oli *fructum penitencie*[459], joka on oikea synnintunnustus ja katumuksen hedelmä ja hyödyllisyys. Tuosta puusta Maria Magdalena otti hedelmiä ja antoi siitä iloisesti

457 Luuk. 7: 48; Luuk. 5: 20; Matt. 9: 2. Tämä ja seuraava latinankielinen fraasi eivät käsikirjoituksessa A 13 (57v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

458 Luuk. 7: 50; Luuk. 8: 48; Mark. 5: 34. Ilmaisu esiintyy useita kertoja myös Vanhassa testamentissa, esimerkiksi 2. Moos. 4: 18; 1. Sam. 1: 17; 1. Sam. 20: 42; 2. Sam. 15: 9. Apokryfeissä ilmaisu esiintyy ainakin kohdassa Judit 8: 35. Juditin kirjan ruotsinnoksessaan Budde kääntää ilmaisun muotoon *Gak j fridhi* (Klemming 1853, 160).

459 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (58r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kaikille niille, jotka hänen tykönsä tulivat. Tästä Mechtild ymmärsi, että Pyhä Maria Magdalena sai Jeesuksen jalkain juuressa sen etuoikeuden, että kaikille niille, jotka häntä vilpittömästi kutsuvat ja häntä palvelevat, hän voi hankkia todellisen synninpäästön, katumuksen ja Jumalan armon. Silloin Maria Magdalena sanoi Mechtildille: ”Jokaiselle, joka kiittää ja ylistää Jumalaa niiden kyynelten tähden, jotka vuodatin Kristuksen jalkain juuressa, ja niiden tekojen tähden, joita tein silloin, kun pesin käsilläni Hänen mitä pyhimmät jalkansa ja kuivasin ne hiuksillani, ja sen rakkauden tähden, jonka Hän vuodatti sekä ruumiiseeni että sieluuni ja täytti minut niin kokonaan rakkaudestaan, etten voinut rakastaa mitään muuta kuin yksin Häntä, ja jokaiselle, joka rukoilee vilpittömästi, että Jumala minun tähteni antaisi hänelle oikeita kyyneliä katuvasta sydämestä hänen syntiensä tähden ja vuodattaisi häneen todellisen Jumalan rakkauden, mitä ihanin Herra Jeesus on minun rukousteni tähden totisesti antava sen, mitä hän pyytää niin, että hänen syntinsä annetaan hänelle anteeksi ennen hänen kuolemaansa ja Jumalan rakkaus lisääntyy hänessä.”

Neitsyt Marian Taivaaseen ottamisesta. Luku 56.

Oli ilta mitä kunniakkaimman Neitsyt Marian Taivaaseen ottamisen päivänä, jota kutsutaan *assumpcio*. Jumalan palvelijatar oli syventynyt jumalisiin rukouksiin ja hänestä näytti, että hän oli talossa, jossa mitä Pyhin Neitsyt Maria makasi sängyssä, joka oli peitetty mitä valkeimmin pellavavaattein. Mechtild sanoi hänelle: ”Oi, sinä neitseellinen Äiti, miten Sinulla voi olla jokin sairaus, vaikka me uskomme Sinun olevan osaton kaikista maailman kivuista?” Neitsyt vastasi: ”Kun minä olin syventynyt rukouksiin miettien ja muistaen kaikkia Hänen hyviä töitään, Hänen armonsa sytytti minussa sanoinkuvaamattoman halun ylistää ja kiittää Häntä. Minuun tuli myös Jumalan rakkauden uusi kuumuus herättäen minussa mittaamattoman sydämen halun nähdä Jumalani ja olla Hänen lähellään. Kun sen ylimmän enkelijoukon, jota kutsutaan serafeiksi ja jotka eniten palavat ja ovat jumalallisen Rakkauden halun sytyttämiä, kuumuus[460] kasvoi ja lisääntyi

460 Latinaksi *seraphicus ardor* 'serafien kuumuus'. Selitys siitä, mitä ja millai-

https://doi.org/10.21435/tl.277

minussa niin, etteivät enää mitkään ruumiilliset voimat riittäneet, paneuduin makuulle sänkyyn, ja kaikki pyhät enkelien lajit ja joukot palvelivat minua nöyrästi sytyttäen minussa yhä enemmän ja enemmän jumalallisen Rakkauden tulen. Kerubit, jotka ovat toisen luokan pyhiä enkeleitä ylimpien jälkeen ja täynnä viisautta[461], palvelivat minua tuomalla minulle ymmärryksen valoa niin, että kaikki ne pyhät ja suuret asiat, joita minun Herrani, minun Poikani ja minun rakkain sulhaseni oli minun kanssani tekevä, näin ennalta mielessäni ja tiesin ennakolta. Ja minä pyysin rukouksissani, että pimeyden henki, joka on paholainen, ei kohtaisi tai lähestyisi minua, ettei hänen vastenmielinen ja epämiellyttävä läsnäolonsa pimentäisi tai estäisi jumalallista ja taivaallista valoa millään tavalla. *Throni*, jotka ovat kolmannen luokan enkeleitä[462], säilyttivät ja varjelivat minussa häiriöttömänä ja vaivattomana sitä lepoa ja rauhaa, josta iloitsin Jumalassa. *Dominaciones*, jotka ovat neljättä ryhmää[463], seisoivat lähelläni palvellen minua sellaisella arvonannolla ja kunnioituksella, jolla valtiaiden ja

---

sia serafit ovat, on Budden lisäys.

461 Latinaksi yksinkertaisesti *cherubim* 'kerubit'. Selitys siitä, mitä ja millaisia kerubit ovat, on Budden lisäys.

462 *Throni* 'valtaistuimet'. Selitys, että nämä ovat kolmannen luokan enkeleitä, on Budden lisäys. Enkelihierarkia on esillä Mechtildin ilmestyksissä monessa kohdassa. Se perustuu Pseudo-Dionysios Areopagitan kreikasta latinaksi käännettyyn tekstiin *De coelesti hierarchia* 'Taivaallisesta hierarkiasta', katso Rorem 1993, 63 ja 67. Pseudo-Dionysios Areopagita on varsin hämärästi tunnettu, mutta tärkeä hahmo, joka lienee vaikuttanut 500-luvun alkupuolella (Rorem 1993, 3; Lehmijoki-Gardner 2007, 133–134). Erityisen tärkeä vaikutus oli hänen laatimallaan enkelihierarkialla, jota keskiajalla käsittelivät muiden muassa Johannes Scotus Eriugena, Hugo St. Victorilainen, Jean Gerson, Apotti Suger, Johannes Sarracenus ja Robert Grosseteste (Rorem 1993, 239). Enkelihierarkiaan kuuluu yhdeksän enkelten luokkaa, mutta niiden keskinäinen järjestys ei ole aina sama. Teoksessa *Nordisk familjebok* (1922, s.v. *Änglakörer*) eri ryhmät ovat tässä järjestyksessä: *seraphim, cherubim*, *throni, dominationes, virtutes, potestates, principatus, archangeli, angeli*. Käsillä olevassa Mechtildin ilmestysten kohdassa *principatus* ja *virtutes* ovat siihen verrattuna vaihtaneet keskenään paikkaa. Latinankieliset enkeliluokkien nimet eivät käsikirjoituksessa A 13 (58v–59r) erotu muusta tekstistä, vaan ovat samalla värillä ja käsialalla kuin muu teksti ja alleviivaamattomia.

463 Maininta siitä, että *dominaciones* 'herruudet' ovat neljäs ryhmä, lienee Budden lisäys.

https://doi.org/10.21435/tl.277

herrain on tapana olla tukena ja palvella kuningattaria ja kuningataräitejä. *Principatus*, jotka ovat viidennestä ryhmästä[464], varmistivat läsnäololollaan, ettei kukaan niistä, jotka tulivat minun tyköni, tehneet tai puhuneet mitään, joka olisi voinut millään muotoa estää tai häiritä sieluni rauhaa ja lepoa. *Potestates*, jotka ovat pyhiä enkeleitä kuudennesta ryhmästä[465], torjuivat paholaisten joukkoja niin, ettei yksikään niistä voinut minua vahingoittaa tai lähestyä tai millään tavoin ahdistaa. *Virtutes* seitsemännessä luokassa[466] minun arvoni ja kunniani lisäämiseksi seisoivat ympärilläni, ja he kaikki olivat pukeutuneita ja kunniakkaasti koristettuja minun hyveilläni, joita Jumala oli suonut minulle maan päällä. *Angeli* ja *archangeli*, jotka ovat kahdeksannesta ja yhdeksännestä eli kahdesta alimmasta luokasta[467], tekivät sellaisen palveluksen, että kaikki, jotka olivat kanssani läsnä, palvelivat minua mitä suurimmalla kunnioituksella ja arvonannolla."

Myös Mechtild näki hengessään, miten kaikki lukemattoman monet tuhannet enkelit lensivät mitä jaloimman rouvan ympärillä valmiina hänen käskettäväkseen ja hänen palvelukseensa, ja erityisesti serafien palavien henkien hän näki eritoten kulkevan ja oleilevan neitsyen hengessä, jonka itse jumaluus oli vuodattanut ja antanut täysin yli kaikkien luotujen[468].

Kun Mechtild näki Pyhän Evankelista Johanneksen seisovan vastapäätä Neitsyen sänkyä, hän sanoi tälle: "Sen lahjan tähden, jonka sait[469] Jumalalta ja hänen mitä arvollisimmalta Äidiltään silloin, kun sinä mielelläsi halusit heidän tähtensä luopua kaikista ystävistä ja kaikesta siitä, mikä oli sinulle rakasta, minä pyydän sinulta, että saisit ai-

464 Viittaus siihen, että *principatus* 'hallitukset' kuuluvat viidenteen ryhmään, on Budden lisäys. Teoksen *Nordisk familjebok* mukaan he ovat seitsemäs ryhmä.

465 Maininta siitä, että *potestates* 'voimat' ovat kuudes ryhmä, lienee Budden lisäämä.

466 *Virtutes* 'vallat' on teoksen *Nordisk familjebok* mukaan viides ryhmä. Budden maininta seitsemännestä on hänen lisäämänsä.

467 'Enkelit ja arkkienkelit'. Maininta kahdeksannesta ja yhdeksännestä eli kahdesta alimmasta luokasta on Budden lisäys.

468 Tämä relatiivilause puuttuu muista tarkastelluista versioista.

469 Buddella verbi *untfa* 'ottaa vastaan, saada'. Latinaksi (1510, 31v; 1558, 56r; 1854, 52; 1877, 89) tässä on kuitenkin verbi *offero* 'tarjota, antaa', jonka mukaisesti saksannoksissa on verbi *opfern* 'uhrata'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kaan sen, että minä heidän rakkautensa tähden hylkäisin sen, mikä on minulle rakasta, jotta voisin rakastaa heitä koko sydämestäni”. Johannes vastasi: ”Minulle koitui ja tuli niin suuri lohdutus minun Herrani ja opettajani arvollisesta Äidistä, etten koskaan kuullut häneltä sanoja, joista en olisi saanut erityistä iloa. Ja niin suuressa arvossa minä pidin häntä, että koskaan en tohtinut katsoa hänen mitä kauneimpia kasvojaan silmät aivan avoinna.[470]”

Miten Neitsyt Maria otettiin Taivaaseen. Luku 57.

Oli *assumpcionis Marie*[471] pyhä yö, ja Mechtild oli kuorissa. Hänestä näytti taas kuin hän olisi sängyssä makaavan Neitsyen lähellä. Ja Mechtild näki ja sai ymmärtää, että kaikkivaltiaan majesteetin korkeus kumartui alas mitä alimpaan syvyyteen, joka oli Neitsyt Marian mitä nöyrin sydän. Ja Hän täytti sen niin ylipursuavasti kaikella jumaluutensa ihanuuden virralla, että koko hänen mitä pyhin sydämensä täysin sen valtaamana muuttui itse Jumalaksi. Ja niin Marian mitä pyhin sielu erkani ruumiista sanoinkuvaamattoman ilon kera täysin vapaana kaikesta surusta ja kivuista, ja rakkaan Poikansa sylissä ja Hänen pyhän sydämensä ääressä mitä rakkaimmin ja ihanimmin leväten hänet nostettiin ja johdatettiin aina kaikkivaltiaan kolminaisuuden korkeimmalle valtaistuimelle asti kaikkien pyhimysten laulun ja ilon häntä mitä korkeimmin kunnioittaessa. Miten ja millaisella kunnioituksella Isä Jumala kaikella pyhimmän ja arvokkaimman isällisyytensä suloisimmalla ja ihanimmalla huolenpidolla otti vastaan hänen mitä pyhimmän sielunsa, sitä on enkelten ja kaikkien luotujen mahdotonta käsittää tai sanoa. Millaisella kunnioituksella Poika, joka on Jumalan tutkimaton Viisaus, osoittikaan hänelle Äidille kuuluvaa kunnioitusta ja miten Poika nosti hänet mitä korkeimmalle ja asetti kaikkivaltiutensa oikealle puolelle, se ylittää kaikki ajatukset ja sydämet. Niin myös Pyhä Henki Rakkautensa ihanuudella ja makeudella täytti hänen sielunsa niin täysin kaikella hyvällä, että

470 Virke puuttuu muista tarkastelluista versioista ja lienee Budden lisäämä (Laurén 1972, 108).

471 ’Marian Taivaaseen ottamisen’. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (59r) erotu ruotsista visuaalisesti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kaikki Taivaan väki valeltiin ja täytettiin uudella ilolla hänen kunniansa ylitsepursuavasta paljoudesta.

Myös serafien luokkaan kuuluvat mitä pyhimmät henget, jotka alusta asti ja siitä saakka, kun heidät luotiin, ovat palaneet Jumalan Rakkauden uunissa, sytytettiin entistä enemmän Rakkauteen hänen Rakkautensa kuumuudesta. Samoin kerubit, jotka ovat täynnä Jumalan Viisautta, valaistuivat niin kuin uudesta ja vieraasta valosta. Ylimalkaan kaikki pyhien enkelten ja pyhimysten ryhmät saivat suuremman kirkkauden ja uuden ilon arvonsa ja ansionsa lisäykseksi sellaisen kuningattaren kunniasta ja arvokkaasta saapumisesta. Sitten Jumalan Pyhä Kolminaisuus virtasi sisään häneen ja lävisti ja täytti hänet kaikella jumaluuden täydellisyydellä niin, että hän oli aivan täynnä Jumalaa ja Jumalassa. Kaiken sen, mitä hän näytti tekevän, sen teki Jumala itse hänessä ja hänen kauttaan niin, että Jumalan silmillä hän näki ja Jumalan korvilla hän kuuli. Ja Jumalan omalla suulla hän soi Hänelle mitä suloisinta ylistystä ja täydellisintä kunnioitusta. Ja Jumala näytti iloitsevan ja riemuitsevan Neitsyen sydämessä kuin omassaan.

Kunnian kuningatar seisoi arvokkaasti Poikansa oikealla puolella hyveiden ylenpalttisuuden ja runsauden ympäröimänä[472]. Hänen puvussaan oli mitä kirkkaimpia peilejä, joissa loistivat ja ihmeellisesti näkyivät pyhimysten ansiot ja kunnia. Siksi menivät kaikki pyhimykset iloisesti kuningattaren valtaistuimen eteen kukin erikoisesti näkemään ja katsomaan iloaan ja onnekasta ansiotaan. Siitä syttyneinä uuteen ylistykseen ja uuteen riemuun he lauloivat mitä suloisimmin ja iloitsivat ylistykseksi Jumalalle ja hänelle[473]. Patriarkat ja profeetat katselivat hänessä kaikkia toiveitaan, suuria ja korkeita hyveitään ja

472 Sanat *hyveiden ylenpalttisuuden ja runsauden ympäröimänä* puuttuvat muista versioista. Ylenpalttisuutta merkitsevä muinaisruotsin sana *ympnilse* on käsikirjoituksessa A 13 (60r) alleviivattu punaisella. Runsaudeksi kääntämäni sana *ympnikhet* on niin samanlainen, että alleviivaus saattaa johtua siitä. Tässä on esimerkki siitä, että myös ruotsinkielisiä sanoja on alleviivattu punaisella. Punainen alleviivaus ei siis ole vain tapa erottaa latina kansankielestä varsinkaan, kun monia latinan sanoja on alleviivaamatta.

473 Sanat *ja hänelle* puuttuvat muista versioista ja lienevät Budden lisäämät (Laurén 1972, 124). Lisäys saa aikaan, että Budden versio korostaa Neitsyt Marian ylistystä muita enemmän.

https://doi.org/10.21435/tl.277

erityistä palvelevaisuutta[474], jota heillä oli Jumalaa kohtaan. He huomasivat Pyhän Neitsyen kaikissa näissä hyveissä suuresti ylittävän heidät, sillä hänen huomataan olevan hyveellisempi, Jumalaa vilpittömämmin halajava ja Jumalan likeisimmin tunteva ja Häntä rakastava. Samaten kaikki pyhimysten ryhmät erikseen tulivat esiin ja katselivat kukin omaa kunniaansa mitä Pyhimmässä Neitsyessä, ja iloisina he ihmettelivät sitä, että tämä ylitti heidät selvästi kaikissa hyveissä, sillä kaikkien apostolien joukossa hänen havaitaan kaikkein uskollisimmin pysyneen Kristuksen lähellä tämän kuolemaan saakka ja kaikkein huolellisimmin varjelleen ja toteuttaneen Hänen sanojaan. Marttyyrien joukossa hän on vakain ja kärsivällisin, tunnustajain joukossa eniten kirjoituksista valistunut[475] ja kaikkia valistava sekä sanoin, teoin että esimerkein. Kaikkien neitsyiden joukossa ja heidät ylittäen hän ei ollut ja ole ainoastaan puhtain ja pyhin, vaan myös kaiken puhtaan elämän ja neitsyyden ensimmäinen huomioitsija ja rakastaja ja keksijä. Lempeiden joukossa hän on lempein. Sääliväisten joukossa hän on sääliväisin. Nöyrien joukossa hän on kaikkein nöyrin. Ja pyhien ja täydellisten joukossa hänet on havaittu pyhimmäksi ja täydellisimmäksi. Ja sen vuoksi hän on aiheellisesti ylittänyt kaikkien pyhimysten korkeuden ja täydellisyyden.

Silloin Neitsyt sanoi Mechtildille: ”Jokainen, joka haluaa tulla korotetuksi korkeimpaan kunniaan kaikkien muiden yläpuolelle, alistukoon nöyrästi kaikille muille. Ja joka haluaa tulla rikkaaksi kaikkia muita enemmän, hänen tulee kokonaan riistää pois tai ottaa pois itseltään oma tahtonsa[476]. Ja jokaisen, joka tahtoo korkeimman kauneuden kunniaa, tulee alati harjoittaa itseään kaikissa hyveissä.”

---

474 Budden sanavalinta *thiänistaktoghet* ’palvelevaisuus’ on poikkeava, sillä latinaksi (1510, 32r; 1558, 57r; 1854, 54; 1877, 91) tässä on sana *familiaritas* ’ystävyys, likeinen tuttavuus’, jonka vastineina on saksaksi *frundschafft* (1503), *verwandtschaft* (1597) ja *Vertrautheit* (1857). Latinan kielessä on olemassa muun muassa verbi *famulor* ’palvella’ ja substantiivi *famulus* ’palvelija’. Nämä ovat niin samankaltaisia kuin sana *familiaritas*, että Budden käännös saa selityksensä niistä.

475 Muissa versioissa sanotaan *valistunein* ilman viittausta kirjoituksiin. Lisäys on Budden tulkinta (Laurén 1972, 124).

476 Ajatus oman tahdon hylkäämisestä tai sen alisteisuudesta Jumalan tahdolle toistuu usein Mechtildin ilmestyksissä. Samaa tähdennetään myös Pyhän Birgitan ilmestyksissä (esimerkiksi Andersson 2020, 26).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Samasta *assumpcionis*[477] juhlasta. Luku 58.

Samana *assumpcionis* päivänä, kun sisaret lauloivat *salve regina*[478], Mechtild sanoi Neitsyt Marialle: ”Oi, minä haluaisin, että minulla olisi vallassani kaikkien luotujen sydämet, jotta kaikkein suurimmasta halusta heidän kaikkien voimillaan voisin ylistää Sinua, oi mitä suloisin Neitsyt.” Neitsyt vastasi hänelle tähän: ”Tukeudu ja nojaudu minun Poikani mitä suloisimpaan sydämeen, joka sisältää ja kantaa kaikkia luotuja. Ja jos sinä tervehdit sitä, niin tervehdit ja kunnioitat minua mitä arvokkaimmin.”

Sitten Mechtild rukoili erään henkilön[479] puolesta, että Neitsyt Maria auttaisi ja lohduttaisi tätä kuoleman hetkellä. Tähän Neitsyt vastasi: ”Hänen pitää rukoilla minua sillä rakkauden innolla, jolla minun sieluni lensi takaisin Jumalan tykö niin kuin mitä kirkkain kipinä lennähtää takaisin tuleen ja sitten kiinnittyi Hänen jumalalliseen sydämeensä kuin mitä nopein linnunsiipi kovan tuulenpuuskan ajamana. Sitten rukoilkoon, että hänen sielunsa syttyisi niin kuumaan rakkauteen, että hän on kuoleman hetkellä aivan vapautettu ja vapaa kaikista muista vastuksista niin, että hän voi kuin mitä kevein siipi iloisesti täältä lennähtää itsensä Jumalan tykö. Sillä minä tahdon uskollisesti olla heidän loppunsa tullessa apuani ja suojelustani tarjoten kaikkien niiden lähellä, jotka minua tässä paikassa eli luostarissa[480] nöyrästi palvelevat koko muuta maailmaa enemmän[481].”

Toisella kerralla Mechtild rukoili erään toisen puolesta, joka pal-

---

477 ’Taivaaseen ottamisen’.

478 ’Terve, kuningatar!’ Latinan sanat eivät erotu käsikirjoituksessa A 13 (60v) muusta tekstistä visuaalisesti.

479 Useammassa kohdassa Mechtildin sanotaan rukoilleen nimeltä mainitsemattoman henkilön puolesta. Ei ole tiedossa, kenestä on kyse, eikä kyseessä liene aina sama henkilö. Mechtildiä itseäänkään ei yleensä mainita nimeltä, vaan tekstissä on monesti ”hän” tai ”sielu”. Olen selvyyden vuoksi useimmiten korvannut ne Mechtildin nimellä.

480 Maininta luostarista lienee Budden lisäämä, koska latinaksi ja saksaksi puhutaan vain ”tästä paikasta”. Budde näyttää pyrkineen tuomaan tekstin lähelle lukijaa ja sopeuttamaan sitä kohdeyleisön mukaan.

481 Maininta muusta maailmasta lienee Budden lisäys, koska se puuttuu muista versioista (1503, 38v; 1510, 32v; 1558, 58r; 1597, 76r; 1857, 158–159; 1877, 92).

https://doi.org/10.21435/tl.277

veli meidän rouvaamme[482] jumalisesti ja nöyrästi ja jolla oli usein tapana rukoilla ja muistuttaa tätä hänen ilostaan. Silloin Mechtild näki sen, jonka puolesta hän rukoili, seisovan lähellä Neitsyt Mariaa. Neitsyt antoi hänelle kaulakorun, jossa oli viisi sarvea tai reunaa. Ja hän sanoi: ”Kun hän muistaa minun ilojani, lisätköön niihin nämä viisi. Ensiksikin tervehtiköön minua sillä sanoinkuvaamattomalla ilolla, joka minulla oli, kun ensimmäisen kerran näin Jumalan Pyhän Kolminaisuuden käsittämättömän loisteen, jossa minä niin kuin mitä kirkkaimmassa peilissä ymmärsin ja tunsin sen ikuisen rakkauden, jolla Hän minua rakasti ja rakastaa yli kaikkien luotujen. Miten suurella rakkaudella Hän valitsikaan minut kaikkien muiden ohitse itselleen morsiameksi ja Äidiksi. Ja millä miellyttävyydellä minä ja kaikki palvelukseni, joita Hänelle maailmassa tein, mitä suurimmin miellytimmekään Häntä[483]. Toisekseen tervehtiköön minua sillä ilontäyteisyydellä, jonka korvani saivat ottaa vastaan minun mitä rakkaimman Poikani, Isän ja sulhasen mitä suloisimmin tervehtiessä silloin, kun Hän otti minut rakastavasti vastaan kaikkivaltiutensa korkeuden mukaisesti, viisautensa mestarillisuuden mukaisesti ja suloisen rakkautensa paljouden mukaisesti, laulaen minulle mitä hienoimman ja suloisimman rakkauden laulun[484] mitä kauneimmalla äänellään. Kolmanneksi tervehtiköön minua sillä täydellisellä ilolla, jonka sieluni sai siitä mitä suloisimmasta suudelmasta, jolla jumaluus suuteli minua ja jolla Hän vuodatti minut niin täyteen jumaluutensa suloista makua ja nautintoa, että minun makeudestani[485] tulivat kaikki Taivaat hunajaa valuviksi. Niin ei myöskään maan päällä ole ketään niin

482 Meidän rouvamme on Neitsyt Maria, vertaa Notre Dame. Ilmaisu oli yleinen, ja se esiintyy muun muassa *Naantalin luostarin kirjassa* (Kauko & Lamberg 2017, 389).

483 Budde on jättänyt näkyviin latinan sanan *placentia* 'mieluisuus, miellyttävyys' ja lisännyt sen selitykseksi ruotsin sanan *tykkias* 'miellyttää, katsoa (hyväksi)'. Budden käyttämä latinan sana ei käsikirjoituksessa A 13 (61r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

484 Budde on jättänyt näkyviin latinan sanan *canticum* 'laulu'. Saksannoksissa on *gesang* (1597) tai *Lied* (1503 ja 1857). Latinankielinen sana ei käsikirjoituksessa A 13 (61r) erotu muusta tekstistä visuaalisesti.

485 Buddella *sötlikhet* 'makeus', latinaksi kuitenkin *redundantia* 'ylitse vuotaminen'. Saksannokset vastaavat suunnilleen latinaa, vaikka eri saksannoksissa on eri sanavalintoja.

https://doi.org/10.21435/tl.277

surkeaa ja kurjaa syntistä, etten voisi täydellisyydestäni häntä auttaa ja suoda hänelle armoa ja lohtua, jos hän sitä pyytää.”

Silloin Mechtild kysyi Neitsyt Marialta, mikä on sielun suu. Hän vastasi: ”Sielun suu on innokas halu, johon Jumala alati vuodattaa itseään ja jota Hän täyttää itsellään sielun halujen ja toiveiden mukaan.”

[[486]Hän jatkoi]: ”Neljänneksi tervehtiköön minua sillä ilolla, joka minulla oli, kun sieluni kokonaan syttyi jumalallisen Rakkauden tulesta ja Hänen jumalallisen sydämensä suloisuus kokonaan sulatti sydämeni, kun Hän vuodatti minuun kaiken jumalallisen Rakkautensa täydellisyyden niin suuressa määrin kuin kenenkään maailmallisen luodun on koskaan ollut mahdollista saada ja nauttia. Siitä syttyivät kaikki pyhimysten joukot kuin uuteen kuumuuteen ja liekkiin. Viidenneksi tervehtiköön sillä ilolla, joka minulla oli, kun jumaluuden loiste lävisti kaikki jäseneni mitä kirkkaimmalla valolla niin, että Taivas valaistui minun kunniastani uudella valolla ja kaikkien pyhimysten ilo lisääntyi tulostani ja läsnäolostani.”

Samasta juhlasta ja viidestä hyveestä, joita jokaisen, joka ottaa vastaan Jumalan ruumiin, tulee harjoittaa. Luku 59.

Samaisena *assumpcionis*[487] päivänä konventin ottaessa vastaan Jumalan ruumiin[488] Mechtildistä näytti, että Herra ja Hänen arvoisa Äitinsä istuivat arvokkaan pöydän ääressä. Kaikki konventin jäsenet, jotka ensimmäisen tunnin jälkeen olivat nauttineet ehtoollisen, istuivat myös saman pöydän ääressä. Ne, jotka silloin tulivat esiin ja nauttivat ehtoollisen, tulivat pyhien enkelten johdattamina myös pöydän tykö ja istuutuivat. Herra antoi kullekin palan leipää ja jakoi palan viiteen osaan. Tästä Mechtild ymmärsi, että sen, joka ottaa vastaan Jumalan ruumiin, tulee erityisesti sinä päivänä harjoittaa viidenlaisia hengellisiä tekoja ja niiden kautta valmistaa Jumalalle hyvät pidot. Ensiksikin

486 Sanat puuttuvat Buddelta, 1503, 1558, 1597 ja 1857, mutta ovat mukana 1510 ja 1877. Mechtildin välikysymyksen jälkeen Neitsyt Maria palaa niihin viiteen asiaan, joita oli luettelemassa ennen kuin Mechtild keskeytti hänet.

487 ’Taivaaseen ottamisen’. Latinankielinen sana ei erotu visuaalisesti muusta tekstistä käsikirjoituksessa A 13 (61v).

488 Nauttiessa ehtoollista.

https://doi.org/10.21435/tl.277

hänen tulee aina ja erityisesti sinä päivänä kiittää ja ylistää Jumalaa niin suuresti kiittäen kuin hän voi ja kykenee. Se tarkoittaa, että ihmisen ei sinä päivänä tule ottaa tehdäkseen mitään muita turhamaisia tehtäviä, vaan alati pysyä Jumalaa ylistämässä ja palvelemassa.[489] Yhtyen siihen ylistykseen, jolla Kristus teki kaikki tekonsa Isän Jumalan ylistykseksi ja kunniaksi, tehköön hänkin kaikki tekonsa Jumalan ylistyksen ja rakkauden tähden. Toisekseen yhtyen siihen kiitollisuuteen, jonka kautta Kristus otti ihmisen hahmon ja mieluusti kärsi kuoleman ja mieluisalla rakkaudella Isää Jumalaa kiittäen antoi meille mitä suurimman ja pyhimmän lahjan, joka on hänen pyhä ja arvokas ruumiinsa, ihminen koko tuon päivän nöyryydellä, kiitoksella ja kiitollisuudella suokoon Jumalalle mitä suurinta ylistystä ja kiitosta niin suuren ja arvokkaan sakramentin tähden. Kolmanneksi ihmisen tulee harrastaa pyhiä ajatuksia ja pyhiä haluja, ettei hän osoittaudu tyhjäpäiseksi ja turhamaiseksi niin kunniakkaan vieraan läsnä ollessa. Neljänneksi kaiken sen, mitä hän sinä päivänä tekee, tarkoittakoon hän tehdä yleiseksi eduksi ja hyödyksi. Se tarkoittaa, että rukoilkoon jumalisia rukouksia kaikkien syntisten puolesta, sekä elävien että kuolleiden.[490] Viidenneksi, kaikki mitä hän tekee tai joutuu kestämään, kääntyköön kaikkien kristittyjen sielujen hyödyksi ja avuksi."

Tästä Mechtild ymmärsi myös, että nämä neljä asiaa miellyttävät puhtaan elämän ihmisissä Jumalaa suuresti: se, että heillä on ja he rakastavat puhtaita ajatuksia sekä pyhiä toiveita, puhuvat keskenäänkin suloisia sanoja ja tekevät rakkauden tekoja.

Siitä, että itse Herra Jeesus piti messun samaisena *assumpcionis*[491] päivänä. Luku 60.

Yhteen aikaan sattui niin, että kaniikit, joilla oli hoidettavanaan piispan virka, peruuttivat seurakunnan jumalanpalvelukset rahasumman

489 Virke lienee Budden lisäämä, koska se puuttuu muista tarkastelemistani versioista. Laurén 1972, 117.
490 Virke puuttuu muista tutkimistani versioista ja lienee Budden lisäämä. Laurén 1972, 117.
491 'Taivaaseen ottamisen'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

takia, jolla he luvatta ja laittomasti[492] ahdistivat seurakuntaa. Neitsyt Marian Taivaaseen ottamisen päivänä jumalista neitoa[493] ahdisti kovin se, että hänen piti olla ilman messua ja Jumalan ruumista sellaisena suurena ja pyhänä juhlapäivänä. Silloin hän näki hengellisesti, että Herra Jumala pyyhki pois kyyneleet hänen silmistään[494] ja häntä kädestä pitäen sanoi: ”Tänään sinä näet ihmeellisiä tekoja.” Kun pappi tavan mukaan aloitti *processionem*[495] laulamalla *vidi speciosam*[496], Mechtildistä näytti, että koko konventin väki valmistautui myös *ad processionem*[497], jossa etumaisena kulki Herra pyhän Äitinsä kanssa kantaen lippua, joka oli väriltään punavalkoinen. Valkeanvärisessä osassa oli kullattuja ruusuja ja punaisessa osassa oli hopeisia ruusuja. Tämä kulkue kulki ristikäytävän kautta kuoriin saakka ja sisälle kirkkoon. Silloin Herra itse valmistautui pitämään messun ja pukeutui punaiseen messukasukkaan ja piispan pukuun. Nähtiin, että Pyhän Johannes Kastajan piti lukea epistola[498], sillä hän oli ensimmäinen, joka ilakoi Neitsyt Marian ilonaiheesta tämän kohdussa. Pyhän evankelista Johanneksen piti lukea evankeliumia, koska hän oli kunniakkaan Neitsyen suojelija ja erityinen palvelija[499]. Johannes Kastaja ja Pyhä Luukas palvelivat Herraa alttarin tykönä, ja Pyhä evankelista Johannes palveli Neitsyt Mariaa, joka seisoi alttarin oikealla puolella pukeutuneena vaatteisiin, jotka loistivat kuin aurinko. Ja kruunu hänen päässään oli koristeltu kaikenlaisilla jalokivien lajeilla aivan ihmeellisesti. Kaikki pyhimykset, jotka seisoivat lähellä, aloittivat juhlallisesti messun *Gaudeamus omnes in Domino etc.*[500]. Silloin Neitsyt Maria

---

492 Muiden versioiden mukaan ’kovasti ahdistivat’. Viittaus laittomuuteen näyttäisi olevan Budden lisäämä, Laurén 1972, 125–126.

493 Mechtildiä.

494 Vertaa Ilm. 21: 4.

495 ’Kulkueen, saattueen’. Tämä ja seuraavat latinan sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (62r) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

496 ’Minä näin kauniin’.

497 ’Kulkuetta varten’.

498 Sanat *läsa ep(isto)lam* ’lukea epistola’ on käsikirjoituksessa A 13 (62v) alleviivattu punaisella.

499 Maininta erityisestä palvelijasta näyttää olevan Budden lisäämä, koska se puuttuu muista tutkimistani versioista.

500 ’Iloitkaamme kaikki Herrassa jne’. Sanat on käsikirjoituksessa A 13 (62v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

meni alttarin tykö ja uhrasi Pojalleen soljen eli hakasen[501], joka hohti kuin mitä kirkkain kristalli ja siihen oli asetettu kalliita jalokiviä, jotka kaikki olivat läpikuultavia kuin mitä kirkkaimmat peilit niin, että Neitsyt Maria selvästi näki ja ymmärsi niistä kaikki hyveensä ja kunniakkaat tekonsa. Tämä solki peitti Jeesuksen Kristuksen koko jumalallisen ja mitä pyhimmän rinnan niin kuin kilpi. Siitä Neitsyt Maria katseli ja peilasi itseään niin kuin mitä kirkkaimmasta peilistä. He jatkoivat messua aina siihen asti, kun tuli viimeinen *kyrieleyson*[502]. Silloin Herra Jeesus alkoi mitä kovimmalla äänellä laulaa *Gloria in excelsis Deo*[503]. Hän lauloi vielä, että *De gaudio cordis mei omnibus propino gloriam*[504]. Se tarkoittaa, että sydämeni ilosta minä tahdon antaa kaikille kunniaa ja iloa[505]. Kun oli vuorossa *offertorium*[506], ne jotka olivat osoittaneet ja suoneet Neitsyt Marialle erityistä hengellistä palvelevaisuutta ja nöyryyttä, astuivat alttarin tykö ja uhrasivat alttarille kultasormuksia, jotka kaikki Herra otti vastaan ja pani siunattuihin sormiinsa. Kun korkein pappi aloitti *prefacionem*[507] ja ehti sanoihin *Cum quibus et nostras voces*[508], oli vuorossa ensimmäinen *sanctus*, ja Hän sanoi nämä sanat: *Cantate omnes cantate et psallite*. Se tarkoit-

---

501 Sanat *spe(n)ne* 'solki' ja *braatzsa* 'hakanen' on käsikirjoituksessa A 13 (62v) alleviivattu mustalla.

502 Kreikankielinen, kahdesta sanasta koostuva fraasi κύριε ἐλεῆσον (kyrie eleēson)'Herra, armahda!' esiintyy Budden teksteissä muuallakin latinalaisin kirjaimin yhdeksi sanaksi kirjoitettuna. Kreikkaa ei Budden aikana yleensä osattu, vaikka sitä pidettiin arvokkaana, olihan se pyhä kieli (Kauko 2018b, 44). Raamatussa fraasi esiintyy ainakin kohdissa Matt. 17: 15 ja Matt. 20: 30. Sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (62v) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

503 'Kunnia Jumalalle korkeuksissa'. Luuk. 19: 38. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (62v) alleviivattu punaisella.

504 Latinan sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (62v) erotu ruotsinkielisestä tekstistä visuaalisesti.

505 Maininta ilosta tuntuu olevan Budden lisäämä. Ehkä Budde koki, että ruotsin sana *āra* 'kunnia' ei yksinään riittänyt kääntämään latinan sanaa *gloria* 'maine, kiitos, kunnia', ja lisäsi sanan *hugnat* 'ilo, tyydytys, lohtu'.

506 Ehtoollisen viettoa edeltävä osa messusta, jonka aikana ehtoollisaineet asetetaan esille. Sana *offertoriu(m)* on käsikirjoituksessa A 13 (62v) alleviivattu himmeästi punaisella.

507 Messun alkusanat. Käsikirjoituksessa A 13 (63r) ei ole tätä ja muita samalla lehdellä esiintyviä latinan sanoja merkitty ruotsinkielisestä tekstistä poikkeavalla tavalla.

508 'Joiden kanssa myös meidän äänemme'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

taa, että kaikki laulakaa ja ylistäkää Jumalaa[509]. He kaikki lauloivat *Sanctus sanctus sanctus*[510] loppuun saakka. Kaikkien joukossa ja kaikkien yli lauloi mitä pyhin Neitsyt Maria mitä suloisimmalla äänellä ja mitä kauneimmin sävelin[511] niin, että hänen mitä rakastettavin äänensä kuului yli kaikkien pyhimysten äänten ja oli tunnistettavissa. Kun lähestyi se mitä pyhin hetki, jolloin hostia eli Jumalan mitä arvokkain ruumis piti kohotettaman, nähtiin Herran[512] kohottavan hostian, joka oli suljettu kultaiseen rasiaan[513], jota peitti valkea pellavavaate, joka merkitsi sitä, että tämä arvokas sakramentti on pysynyt käsittämättömänä sekä enkelten että ihmisten kaikille aisteille ja ymmärrykselle. Kun lausuttiin *pax Domini*[514], pantiin kuntoon pöytä, ja Herra istuutui pöydän ääreen. Hänen kunniakas Äitinsä istuutui Hänen viereensä, ja koko konventin väki meni samaisen pöydän ääreen yksi kerrallaan polvistuen Neitsyt Marian käsivarren alle, ja siten kumartuneina he ottivat vastaan Jumalan kunniakkaan ruumiin Herran Jeesuksen kädestä. Neitsyt Marialla oli hopeinen kulho ja kultainen pilli, joita molempia hän piteli meidän Herramme kyljessä olevan haavan alla. Pillin läpi kulhosta he kaikki ottivat ja imivät mitä suloisinta makua, joka virtasi meidän Herramme Jeesuksen rinnasta. Kun messu oli lopussa, Herra Jeesus antoi *benediccionem*[515] kädellään. Hänellä oli kultasormus kaikissa sormissaan, ja ne merkitsivät sitä kihlausta, jonka kautta jokainen luostarineitsyt on yhdistetty ja pyhitetty

---

509 Vulgatassa Ps. 104: 2; Raamatun suomennoksessa Ps. 105: 2.

510 ’Pyhä, pyhä, pyhä’.

511 Latinaksi ja saksaksi puhutaan vain suloisesta äänestä. Budde on lisännyt maininnan mitä kauneimmista melodioista ehkä korostaakseen kohtaa entistä enemmän.

512 Tässä kohdassa on muutamissa versioissa (1503, 40v; 1597, 79v; 1857, 166; 1877, 96) relatiivilause ’joka oli yhtä aikaa sekä pappi että hostia’. Lause puuttuu Buddelta sekä osasta muita tutkimiani versioita (1510, 33v; 1558, 60v). Ehtoollisleipä on Jeesuksen ruumis, ja Jeesus itse jakaa tässä ehtoollista.

513 Budde käyttää tässä alkutekstistä poimimaansa latinan sanaa *pyxis*, joka on kreikkalaisperäinen. Budde käyttää sanaa muuallakin, ainakin *Jöns Budden kirjaan* sisältyvässä tekstissä “Guidon sielun ilmestyminen” (Hultman 1895, 125), jossa Lamberg (2007, 149) kääntää sen ’ehtoollisastiaksi’. Sana saa Buddella latinan sijapäätteet eli se esiintyy samassa muodossa kuin alkutekstissä.

514 ’Herran rauha’.

515 ’Siunauksen’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

itselleen Jeesukselle Kristukselle, sulhaselleen. Noissa sormuksissa oli punertavia kiviä koristeena, mistä ymmärretään, että Jeesuksen Kristuksen veri on pyhien neitsyiden erityinen *ornamentum*[516].

Pyhästä apotti Bernhardista[517] ja siitä, mikä on *medium ecclesie*[518]. Luku 61.

516 'Koristus, kaunistus'. Saksannoksissa on käytetty sanaa *Zierde*, mutta Budde on poiminut latinankielisen sanan alkutekstistä sitä kääntämättä.

517 Bernhard Clairvauxlainen (1091–1153) oli Clairvaux'n sisterssiläisluostarin apotti ja teologi, jonka tuotanto käsittää saarnoja, kirjeitä ja hengellisiä opaskirjoja (esimerkiksi Lehmijoki-Gardner 2007, 162–164). Arvostetun Bernhardin nimi antoi teksteille arvovaltaa ja uskottavuutta, ja hänen nimissään kulki myös tekstejä ja sitaatteja, jotka eivät alun perin ole lähtöisin hänen kynästään – samasta syystä yhtä ja toista kulki Hieronymuksen, Augustinuksen, Senecan tai Ciceron nimissä (Rissanen 2015, 251; Kauko & Lamberg 2017, 370; Johansson 2017, 233; Kauko 2018b, 47; Andersson 2021, 105, alaviite 11). Bernhardin nimiin pantuja tekstejä kirjoittivat esimerkiksi hänen oppilaansa. Yhden tällaisen epäperäisen tekstin ruotsinsi Jöns Budde vuonna 1491 osaksi *Jöns Budden kirjaa* (Hultman 1895, 159–177; Lamberg 2007, 182–200). Otsikkoa "Meditationes Sancti Bernardi" kantava teksti on laajalle levinnyt, ja se painettiin jo ennen vuotta 1500 latinaksi yhdeksän kertaa ja kerran englanniksi sekä vuosien 1500 ja 1650 välillä 22 kertaa latinaksi, italiaksi ja ranskaksi – ruotsiksi siitä on myös Budden laatimaa täydellisempi käännös (Wieselgren 1864–1866, X ja 199–239). Toinen Pseudo-Bernhardin teksti sisältyy *Naantalin luostarin kirjaan* (Wieselgren 1864–1866, 267–276; Kauko & Lamberg 2017, 172–180). Teksti on nimeltään "Formula honestae vitae", ja sekin on laajalle levinnyt, sillä se painettiin latinaksi neljästi jo ennen vuotta 1500, ja myös ruotsalaisen Vadstenan luostarin kirjastosta on säilynyt useita sen käsikirjoituksia latinaksi (Wieselgren 1864–1866, XII; Arvidsson 2017, 65). Ruotsissa oli lukuisia bernhardilaisia luostareita, ja Bernhardin nimissä kulkeneita tekstejä ruotsinnettiin mainittujen lisäksi muitakin, joskin ne lienevät kaikki epäperäisiä (Wieselgren 1864–1866, IV ja VII; Pipping 1943, 115). Väärät attribuutitot ovat voineet olla tahattomiakin, mutta tietoisilla virheattribuutioilla haettiin uskottavuutta ja arvovaltaa. Reformaatioajalta tunnetaan sellaisiakin tapauksia, että uskottavuutta haettiin käyttämällä tunnetun painajan nimeä, vaikkei tällä kyseisen painatteen kanssa oikeasti ollut tekemistä, tai jopa ilmoittamalla keksittyjä painopaikkoja (Peikola 2016, 171). Keskiajalla ja uuden ajan alussa kirjoittajaa tai painajaa koskevien tietojen oikeellisuuden tarkistaminen oli vaikeampaa kuin nykyisin. Epäperäisten tekstien erottaminen aidoista ei ehkä ollut yhtä oleellistakaan kuin nykyään, sillä oppilaiden tai seuraajien tuottamat kirjoitukset saatettiin nähdä omalla tavallaan aitoina.

518 'Kirkon keskikohta'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Suuren oppi-isän Pyhän Bernhardin juhlapäivänä[519] hänen kunniakseen laulettiin *officium misse*[520] *Jn medio ecclesie*[521]. Tämä lempeä Kristuksen palvelijatar Pyhä Mechtild[522] keskittyi jumalisesti lauluun ja mietti mikä mahtoi olla *Medium ecclesie* eli kirkon keskikuori. Se, jonka silmät aina kohdistuvat Hänen valittuihin ystäviinsä, valisti Mechtildin sielua ymmärryksen valolla ja sanoi: *Medium ecclesie est ordo Sancti Bernardi*[523], joka tarkoittaa, että kirkon keskikohta on Pyhän Bernhardin[524] sääntökunta. Se kannattelee Pyhää kirkkoa kuin pilari, johon koko rakennus tukeutuu, sillä hänen sääntökuntansa toimii koko pyhälle kirkolle eli kaikille pyhille sääntökunnille jollakin tavoin hyödyksi ja pelastukseksi. Esimiehiinsä, joita ovat paavi ja monet kirkon prelaatit, se osoittaa tottelevaisuutta ja kunnioitusta. Puhtaan elämän ihmisille se toimii opetukseksi ja hyvinä esimerkkeinä, joita muut sääntökunnat ottavat ja saavat hänen nöyrästä sääntökunnastaan. Hyviä ja oikeudenmukaisia se auttaa ja vahvistaa hyvin

---

519 Bernhardin muistopäivä on 20. elokuuta, joka oli hänen kuolinpäivänsä.

520 Jumalanpalvelusmessu.

521 'Kirkon keskikohdassa'. Fraasi *in medio ecclesiae* esiintyy apokryfisessä Sirakin kirjassa (Sir. 15: 5). Kohdassa puhutaan siitä, joka pelkää Jumalaa. Sellainen tukeutuu viisauteen, joka Vulgatan mukaan "in medio ecclesiae aperiet os illius", vuoden 1992 suomennoksen mukaan "kansankokouksessa avaa hänen suunsa". Vuoden 1938 käännös on lähempänä latinaa, sillä siinä sanotaan "keskellä seurakuntaa".

522 Sanat *(t)hiænista qwi(n)na s(anc)ta Mæktildis* 'palvelijatar Pyhä Mechtild' on lisätty käsikirjoituksessa A 13 (63v) marginaaliin. Tekstissä on ensin ollut sana *älskirska*, joka on vedetty yli ja korvattu marginaalissa olevilla sanoilla. On harvinaista, että Mechtildin nimi sanotaan tekstissä suoraan. Yleensä sanotaan nimen sijaan Jumalan palvelijatar/rakastajatar, hän tai muuta sellaista. Kohta on esimerkki siitä, että kun Mechtild mainitaan nimeltä, on yleensä kyseessä myöhempi korjaus/lisäys.

523 Nämä latinan sanat on käsikirjoituksessa A 13 (63v) alleviivattu punaisella. Muuta samalla lehdellä olevaa latinaa ei ole alleviivattu tai muutoinkaan merkitty.

524 Vuosien 1503, 1510, 1558, 1857 ja1877 versioissa tässä on Benedictus. Vuoden 1597 saksannoksessa on Budden tapaan Bernhard. Benedictus on yleisin lukutapa, mutta Bernhard on ymmärrettävä vaihtoehto, sillä luvun varsinaisena aiheena on Bernhard. Siispä joku kopioija tai kääntäjä on hyvinkin voinut pitää mainintaa Benedictuksesta virheenä ja yrittänyt korjata sen Bernhardiksi. Budden virheestä ei näyttäisi olevan kyse, koska vuoden 1597 saksannos noudattaa samaa lukutapaa kuin Budden ruotsinnos, mikä viittaa siihen, että lukutavalla on esikuva latinankielisessä perinteessä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

neuvoin. Syntisiä ja eksyneitä se lohduttaa ja ojentaa sekä kuuntelee rippejä. Se ojentaa ja vetää syntisiä pois paholaismaiselta harhapolulta syntien parannukseen ja Jumalan tuntemiseen.[525] Kiirastulessa puhdistuvien sielujen pelastukseksi se toimii pyhin ja jumalisin rukouksin. Lisäksi sieltä saavat pyhiinvaeltajat ja muut matkalaiset *hospitalitatem* eli suojan ja turvapaikan[526]. Köyhät saavat ylöspidon, neuvottomat[527] virkistystä, nälkäiset ja janoiset aterioita, ahdistuneet lohdutusta ja kristityt sielut vapahduksen kärsimyksistään.

Tässä keskiössä – sillä tarkoitetaan tätä sääntökuntaa, joka on *medium ecclesie* kuten juuri sanottiin[528] – Jumala avasi suloisin siunauksin erityisesti armahdetun Pyhän Bernhardin[529] suun, sillä Pyhä Henki täytti hänet niin suloisesti ja niin ylipursuavasti pyhillä kirjoituksilla[530]. Niin kuin tuuli mitä kovimmin puhaltaen paiskaa auki tai kiinni oven, samoin Pyhän Hengen mentyä häneen sisään myös hän vuodatti heti rakkauden täyttämänä toisiin sitä, mitä häneen vuodatettiin, ja paljon hän valisti kirkkoa oppineisuudellaan. Herra täytti hänet myös viisauden hengellä ja ymmärryksellä, sillä kaiken sen, mitä hän ymmärsi ja vastaanotti Pyhän Hengen välityksellä, hän myös koki mitä suloisimpana nautintona ja mitä ihanimpina kokemuksina. Ja enemmän kuin voidaan sanoin kuvata, hän oli hengeltään valistu-

---

525 Tämä virke näyttää olevan Budden lisäys, koska sitä ei löydy muista versioista. (Laurén 1972, 122.)

526 Tässä virkkeessä Budde on kääntänyt latinan sanan *peregrini* sanoilla "pyhiinvaeltajat ja muut matkalaiset". Sanan *hospitalitatem* Budde on jättänyt näkyviin latinaksikin ja ruotsintanut sen sanaparilla "suojan ja turvapaikan". Valinnat kuvastavat vaikeuksia tulkita latinan sana vain yhdellä ruotsin sanalla. Samalla ne kuvastavat Budden taipumusta pikemminkin paisuttaa tekstiä vivahteita lisäämällä kuin supistaa sitä.

527 Latinaksi tässä on sana *infirmus* 'heikko, raihnainen, neuvoton', joka saksannoksissa on tulkittu sanalla *krank* 'sairas'. Buddella on harvinainen sana *hvikul* 'neuvoton, epävarma'.

528 Tämä toistava selvennys näyttää olevan Budden lisäämä. Sanat *mediu(m) ecc(les)ie* on käsikirjoituksessa A 13 (64r) alleviivattu punaisella.

529 Tässä on kaikissa tarkistamissani versioissa (Mechtild 1503, 1510, 1558, 1597, 1857, 1877) Bernhardin nimi. Vertaa edellä kohtaa, jossa yleisimmin on Benedictus, mutta parissa versiossa Bernhard. Johdonmukainen lukutapa Bernhard tässä kohdassa voi viitata siihen, että edellisen kohdan Benedictus on yleisyydestään huolimatta vähemmän perusteltu lukutapa.

530 Buddella *j the hälgho script*. Muista versioista puuttuu vastine.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nut mielessään ja sielussaan. Vaikka hän paljon itsestään vuodatti ja opetti, kuitenkin hän paljon enemmän jätti pyhiin, salaisiin ajatuksiin ja mietteisiin.

Mechtild sanoi sitten: ”Oi, minun sydämeni rakkain, mikä on *stola glorie*[531], jonka kirkko niin usein muistaa sinun pukeneen pyhille ystävillesi? Sinä ilmoitit minulle sinun kunniasi nimen[532]. Jospa nyt suvaitsisit ilmaista minulle, mitä tämä kunnian stola tarkoittaa tai merkitsee.” Ja kohta nähtiin Pyhä Bernardus yllään stola. Se on vaatekappale, jossa oli valkeaa, vihreää, punaista ja kultaista väriä ihmeellisesti yhteen ommeltuina. Ja auringon kirkkaus sekoittui näihin väreihin ja loisti niiden välissä ja niiden joukossa sanoinkuvaamattoman kauniina ja käsittämättömän sievänä. Silloin sanoi Herra[533]: ”*Hec est stola glorie*. Tämä on kunnian stola, joka on kokoonpantu viattomuuden valkeudesta ja korkeimman hyveen vihreydestä. Ja ruusunpunainen väri on saanut värinsä minun vereni ruusunpunaisesta kauneudesta. Sitten minun mitä kuumin Rakkauteni on sen kullannut. Auringon kirkkaus, joka niin kauniisti koristaen loisti värien joukossa, on minun jumaluuteni, joka edesauttaa ja saattaa valmiiksi myös kaikki minun ihmishahmoni teot. Tähän stolaan minä puen kaikki minun ystäväni. Sillä viattomalla elämälläni, hyveiden kauneudella

531 Fraasi *stola gloriae* esiintyy samassa apokryfisen Sirakin kirjan kohdassa (Sir. 15: 5) kuin edellä mainittu *in medio ecclesiae*. Raamatun kohdassa sanotaan Jumalaa pelkäävästä ihmisestä Vulgatan mukaan, että viisaus ”stolam gloriae vestiet illum” eli pukee hänelle ”kunnian stolan”. Vuoden 1938 suomennoksessa on *riemuseppele*, vuonna 1992 on käytetty muotoa *riemun seppele*. Ruotsiksi on vuonna 1917 käytetty sanaa *fröjdekrans* ja vuonna 2000 sanaa *festkrans*.

532 Viittaa mahdollisesti edellä olevaan lukuun 28.

533 Jumalan, Jeesuksen ja muidenkin raamatullisten tai muuten kunnioitettujen henkilöiden repliikit annetaan usein latinaksi. Sillä tavoiteltiin suurempaa autenttisuutta, oikeellisuutta, arvovaltaisuutta, auktoriteettia, uskottavuutta ja painavuutta (Carlquist 2005, 26; Kauko 2019, 242). Sama sanotaan myös ruotsiksi, jotta oppimatonkin yleisö ymmärtäisi. Tekstejä luettiin luostarissa aterioiden aikana, jolloin yksi luki ääneen ja muut kuulivat tekstiä luettavan ilman, että he lukivat sitä itse. Luenta tapahtui kansankielellä, jotta kaikki ymmärsivät. Ruotsinnoksella oli siis ymmärrettävyyden funktio, mutta kun sama sanottiin latinaksi, sillä oli statusta ylläpitävä funktio (Carlquist 2002, 92; Carlquist 2005, 19 ja 23). Käsikirjoituksessa A 13 (64r) latinan sanat eivät erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja rakkaudentäyteisellä kärsimykselläni saatoin kaikkien pyhimysten kunnian korkeimpaan täyttymykseensä.”

Rakkaus seisoi mitä kauneimman neitsyen hahmossa Pyhän Bernardin oikealla puolella. Minne tahansa hän menikin, Rakkaus seurasi hänen mukanaan. Se oli merkkinä eräänlaisesta erityisestä palkkiosta ja erityisesti ansaitusta edusta, joka tällä pyhällä herralla on siitä syystä, että hän oli niin Rakkautta täynnä ja että hän suloisella kaunopuheisuudellaan ja oppineilla kirjoituksillaan sytytti niin monia Jumalan Rakkauteen. Ja koko Taivasten valtakunta on koristeltu hänen suloisilla sanoillaan niin kuin mitä kauneimmin helmin.

Pyhästä apostoli Bartolomeuksesta. Luku 62[534].

Kerran Mechtild näki pyhän apostoli Bartolomeuksen[535] ihmeellisessä kunniassa. Tämä piti edessään kultaista ristiä. Kun Mechtild ihmetteli, mitä tuo risti mahtoi merkitä, sanoi Herra hänelle: ”Tämä on se risti, josta sanoin kirjoituksissa, että jokainen, joka tahtoo tulla perässäni, kieltäköön itsensä ja seuratkoon minua[536]. Tämän ristin ylempi osa on toivo ja lohtu, sillä kaikki ne, jotka hylkäävät itsensä ja kaiken omaisuutensa minun tähteni, lähtevät ja tulevat minun tyköni. Alempi osa on Jumalan rakkaus.[537] Vasemmanpuoleinen osa on kärsivällisyys vastoinkäymisissä. Alaosa merkitsee sitä, että varoo kaikkea sitä, joka erkaannuttaa sielua Jumalasta. Tämä minun rakastettava opetuslapseni seurasi minua täydellisesti, kielsi itsensä minun tähteni ja otti

534 Budden ruotsinnoksen luvut 62 ja 63 ovat useimmissa tutkimissani versioissa (1503, 1510, 1597, 1857, 1877) eri kohdassa kuin Buddella. Vuoden 1558 editiossa luvut ovat samassa kohdassa kuin Buddella, joten poikkeava esitysjärjestys ei johdu Buddesta, vaan tulee hänen käyttämästään alkutekstistä.

535 Bartolomeus mainitaan opetuslasten luetteloissa synoptisissa evankeliumeissa ja Apostolien teoissa (Matt. 10: 3; Mark. 3: 18; Luuk. 6: 14; Ap. t. 1: 13). Nykyisin Saloon kuuluva entinen Perttelin kunta oli saanut nimensä hänestä, ja hän esiintyi sen vaakunassakin. Sama alkuperä oli nykyisen Ypäjän vanhalla nimellä Perttula (Alanen 1999, 56).

536 Matt. 16: 24.

537 Lause poikkeaa Buddella kaikista muista tutkimistani versioista. Niiden (1503, 47r; 1510, 39r; 1558, 62v; 1597, 94v; 1857, 198; 1877, 113) mukaan ’oikeanpuoleinen osa on lähimmäisen rakkaus’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kantaakseen ristin. Siksi häntä kunnioitetaan nyt sanoinkuvaamattomalla ristin kunnialla ja arvokkuudella."

Samoin toinen luku samaisesta apostolista. Luku 63.

Kun Mechtild oli nähnyt sellaisen apostolin kunnian, hän tahtoi ylistää pyhimysten kautta Jumalaa, joka niin kunnioittaa ja ylentää rakastajiaan. Herra opetti Mechtildiä rakkaudella sanoen: "Ylistä minua minun hyvyyteni tähden pyhimysteni kautta, joille minä olen antanut niin suuren pyhyyden, että heissä itsessään on yltäkylläisesti hyvää ja lisäksi heidän kunkin ilo lisääntyy toisista niin, että joka ainoa heistä iloitsee enemmän toisen hyvyydestä kuin yksikään äiti koskaan ainoan poikansa ylenemisestä tai menestyksestä taikka kukaan isä poikansa saadessa voiton ja suuren palkinnon ja kunnian. Samoin jokaisen osana on kunkin toisen ansiot niin kuin ne olisivat hänen omiaan. Niin on mitä suloisimman rakkauden ja rauhallisen yksimielisyyden vallitessa."

***De natiuitate beate Marie virginis*[538]. Luku 64.**

Kun lähestyi mitä kunniakkaimman Neitsyt Marian juhlapäivä, jona Hän kuin punertava aamurusko luonnollisen syntymän kautta saapui tähän maailmaan, tämä Kristuksen palvelijatar[539] kysyi kunnian kuningattarelta, mitä tämä tahtoisi luettavan juhlapäivänään. Kohta ilmestyi mitä suloisin Neitsyt ja sanoi: "Lue minulle yhtä monta *Ave Maria* -rukousta kuin oli niitä päiviä, joina olin äitini kohdussa." Glossa[540]: Niitä on 274 päivää. "Huomauta ja muistuta minua siitä

538 'Autuaan Neitsyt Marian syntymästä'.
539 Mechtild.
540 *Glossa* tarkoittaa lyhyttä selitystä, jollainen lisättiin esimerkiksi vaikean sanan kohdalle käsikirjoituksen marginaaliin tai rivien väliin (esimerkiksi Metzger & Ehrman 2005, 41). Selityksessä mainittu päivien lukumäärä on järkeenkäypä, koska raskaus tavallisesti kestää noin 40 viikkoa, joka on 280 päivää. Vuoden 1877 editiossa sanotaan 277 ja vuoden 1597 saksannoksessa 276. Muissa tarkastelemissani versioissa (Mechtild 1503, 1510, 1558, 1857) ei tätä selitystä tai lukumäärää ole. Sana *glossa* on käsikirjoituksessa A 13 (65r) kirjoitettu muotoon *glosa* ja alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ilosta, joka minulla on sen tähden, että minä näen ja tunnen sen ilon, joka Pyhällä Kolminaisuudella oli siitä tyytyväisyydestä minuun, jonka kautta olin Sille alusta saakka mieleinen. Eritoten Se iloitsi minun syntymästäni niin paljon, että Sen ilon runsaus ilahdutti sekä Taivasta että maata ja kaikkia luotuja, vaikka ilon aihe oli niille tuntematon. Niin kuin käsityömestari, joka päättää tehdä arvokkaan teoksen, suurella innolla suunnittelee sen ja sydän riemuiten ennalta miettii tulevaa teostaan, samoin mitä arvokkain Kolminaisuus iloitsi ja riemuitsi minun kauttani ja minusta, kun Hän katsoi hyväksi tehdä ja luoda *talem imaginem*[541] – se tarkoittaa sellaisen hänen pyhyytensä kuvan – jossa tulisi mitä kauneimmin näkyviin kaikki hänen mahtavuutensa ja viisautensa hyvyys ja mestarillisuus. Lisäksi Kolminaisuus iloitsi vielä siitäkin, että Se tiesi ennalta, ettei Sen teos ja kätten työ minussa koskaan millään tavoin turmeltuisi. Lisäksi Kolminaisuus suvaitsi ennakoida, että minun syntymäni ja lapsuuteni olisivat täynnä iloa ja riemua niin, että kaikki lapsuuteni teot näyttivät olevan lähellä Jumalaa mitä riemuisimpina leikkeinä aivan sen mukaan kuin Salomo minusta kirjoittaa Rakkauden kirjassa: *ludens coram eo omni tempore delectabar* eli minä iloitsin leikkien hänen edessään kaiken aikaa[542].

---

541 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (65v) alleviivattu punaisella.

542 Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (65v) alleviivattu punaisella. Ensimmäinen latinankielinen sana on käsikirjoituksessa muodossa *luderis*, mutta Geete (1899, 135 ja 367) on aiheellisesti korjannut sen muotoon *ludens*, joka on sama kuin Vulgatassa ja Mechtildin ilmestysten latinankielisissä editioissa (1510, 34v; 1558, 64v; 1877, 99). Muoto *luderis* on selitettävissä käsikirjoitusta kopioineen henkilön virheeksi, koska käsinkirjoitetun *n*-kirjaimen on voinut tulkita tarkoittavan kirjaimia *ri*. Sitaatti on kohdasta Sananl. 8: 30. Maininta siitä, että Salomo kirjoittaa näin, saa selityksensä siitä, että Sananlaskujen kirjan on vanhastaan ajateltu olevan Salomon kirjoittama, vaikka enää ei pidetä varmana, että niin on laita. Maininta Rakkauden kirjasta saattaa tarkoittaa Laulujen laulua (Korkea veisu), joka myös on vanhastaan liitetty Salomoon. Käsillä oleva sitaatti ei kuitenkaan ole Laulujen laulusta (Kauko 2022b, 139). Mechtildin ilmestyksissä on toisessa kohdassa sitaatti, joka todella on Laulujen laulusta, ja siinäkin yhteydessä viitataan Rakkauden kirjaan, vertaa jäljempänä toisen kirjan luku 34. Maininta Salomosta ja Rakkauden kirjasta on vain Buddella, ei muissa versioissa (Mechtild 1503, 1510, 1558, 1597, 1857, 1877). Budde on lisännyt viittauksen ehkä ulkomuistista ja siksi erehtynyt. Kun tässä

https://doi.org/10.21435/tl.277

Toisekseen huomauta ja muistuta minua siitä ilosta, joka minulla oli siitä, että Jumala rakasti minua niin suuresti yli kaikkien luotujen, että Hän minun rakkauteni tähden usein säästi ja armahti maailmaa myös ennen syntymääni. Lisäksi sen suuren rakkauden tähden, jota Hän tunsi minua kohtaan, *anticipauit aliquantulum natiuitatem meam*[543] – se tarkoittaa, että Hän aikaisti eli siirsi aiemmaksi minun syntymääni ja pani minut armossaan äitini kohtuun. Kolmanneksi muistuta minua siitä ilosta, joka minulla on siitä, että Hän arvioi minut kaikkein arvokkaimmaksi kaikkien enkelten ja ihmisten yläpuolelle ja kaikkien luotujen olentojen yläpuolelle, sillä heti silloin, kun minun sieluni yhdistyi minun ruumiiseeni, Hän täytti minut Pyhällä Hengellä, joka minut kaikin tavoin puhdisti perisynnistä. Erityisen pyhittämisen kautta Hän vihki minut, ja valittuna minulle aukesi *sacrarium* – se on Hänen mitä pyhin kammionsa. Niinpä ilmaantuisin maailmaan kuin ruusu orjantappurain joukosta, mutta ilman yhtään piikkiä[544], ja niin kuin mitä kirkkain aamutähti."

Mitä arvokkaimmalla Neitsyt Marialla oli mitä ihanimmat ja kauneimmat hiukset. Kun Mechtild kosketti niitä ja tarttui niihin, hän iloitsi niiden niin hienosta pituudesta ja kauneudesta. Mitä suloisin Neitsyt sanoi hänelle: "Tartu ja kosketa minun hiuksiani, sillä kuta enemmän niitä koskettelet, sitä kauniimmiksi ja komeammiksi ne tulevat hyveidensä ansiosta. Sillä nämä paksut hiukseni merkitsevät minun lukemattomia hyveitäni ja hyveellisiä tekojani. Mitä enemmän kosketat niitä niiden seuraamisen ja tekojen täydellisyyden kautta, sitä enemmän ne kasvattavat sinussa sielun kauneutta ja ihanuutta." Silloin Mechtild sanoi: "*O virtutum regina*[545], oi hyveiden kuningatar. Minä pyydän sinulta, että sanoisit minulle, mikä oli ensimmäinen hyve, jota ensimmäiseksi ja eniten harjoitit sinun mitä ihanimmassa lapsuudessasi." Neitsyt vastasi: "Nöyryys, tottelevaisuus ja rakkaus.

siteerataan kohtaa Sananl. 8: 30, löytyy hieman myöhemmin, luvusta 66, sitaatti seuraavasta jakeesta eli Sananl. 8: 31.

543 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (65v) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

544 Ruusu, jossa ei ole piikkejä, on yleinen Marian vertauskuva (esimerkiksi Väisänen 2011, 193).

545 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (66r) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Minä olin niin kovin nöyrä lapsuudestani asti, etten koskaan asettanut itseäni minkään luodun olennon yläpuolelle tai edelle. Ja niin tottelevainen ja alistuvainen minä olin vanhempiani kohtaan, etten koskaan aiheuttanut heille surua pienimmässäkään asiassa. Aina siitä asti, kun Pyhä Henki täytti minut kaikella armolla ollessani äitini kohdussa, minä olin niin taipuvainen kaikkeen hyvään, että ihmeellisellä tavalla minä rakastin kaikkea, joka oli hyvää. Ja kaikkea hyveisiin kuuluvaa minä heti seurasin ja noudatin."

Toinen luku samaisesta juhlasta. Luku 65[546].

Sinä yönä, jona jumalanpalveluksessa laulettiin *stirps Iesse*[547], Mechtild näki Neitsyt Marian mitä suurimman ja mitä kauneimman puun hahmossa. Puu oli levittänyt oksansa yli koko maan pitkälti ja leveälti. Se puu oli kauttaaltaan kirkas niin, että siinä ja sen läpi saattoi nähdä kaiken ja katsoa kuin mitä kirkkaimpaan peiliin[548]. Puun lehdet olivat kultaisia ja ne liikkuivat pitäen mitä suloisinta ääntä. Puun latvassa oli mitä suloisimpia hedelmiä, jotka peittivät koko maailman ja vuodattivat sinne mitä ihaninta tuoksua ja makua. Silloin sanoi mitä pyhin Neitsyt: "Minun Jumalani on itsensä ylistäjä ja itse ylistys, jonka kautta Hän myös ihmeellisellä tavalla ravitsee itseään minussa".

Sitten messussa laulettiin sekvenssiä *aue preclara maris stella*[549], jo-

546 Käsikirjoituksessa A 13 (66r) virheellisesti numeroitu luvuksi 63.

547 'Jessen sukukunta'. Jesse oli kuningas Daavidin isä, nykyään yleensä muodossa Iisai. Vertaa Jes. 11: 1, jossa sanotaan, että Iisain kannosta nousee verso. Jesajan kirjassa ennustetaan, että neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan (Jes. 7: 14). Siihen viitataan Uudessa testamentissa (Matt. 1: 23). Latinankieliset sanat *stirps Iesse* on käsikirjoituksessa A 13 (66r) alleviivattu punaisella.

548 Sanamuoto *see oc skodha som j klarasta spegle* 'nähdä ja katsoa kuin mitä kirkkaimmassa peilissä' toistuu lähes sellaisenaan siinä jälkipuheessa, jonka Budde laati Mechtildin ilmestyksiin. Jälkipuheen sisältänyt käsikirjoitus tuhoutui Turun palossa, mutta jälkikirjoitus on säilynyt Porthanin siteeraamana (Porthan 1867, 144). Näyttää siltä, että Budde on jälkikirjoitusta laatiessaan ammentanut ja innoittunut kääntämästään tekstistä. Kirkkaaseen peiliin liittyvä vertaus on myös ensimmäisen kirjan luvussa 76.

549 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (66v) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä. Sama koskee kolmea seuraavaa latinankielistä kohtaa käsikirjoituksen samalla lehdellä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ka tarkoittaa, että terve, sinä mitä kirkkain meren tähti. He ehtivät siihen säkeeseen asti, jossa sanotaan *hinc manna verum*, joka tarkoittaa, että hänestä meille tuli todellinen ja ainut leipä. Silloin Mechtild näki Neitsyt Marian istuvan sisarten joukossa. Tämän sylissä oli hänen mitä kaunein Poikansa Jeesus, jonka käsivarret ja kyynärpäät oli ihmeellisesti koristeltu kullalla ja mitä kalleimmilla jalokivillä. Sen Mechtild ymmärsi tarkoittavan sitä, että Herralla Jeesuksella oli mitä kovin kipu ja särky Hänen mitä pyhimmissä käsivarsissaan, kun Hänet oli ripustettu ristille sen jälkeen, kun Hän oli kantanut mitä raskainta ristiä ja Häntä oli mitä julmimmin venytetty niin, että Häntä kovasti pingotettiin ja vedettiin remmeillä[550].

Sitten laulettiin, että *Ora virgo nos* eli oi, Pyhä Neitsyt, rukoile puolestamme. Silloin neitseellinen Äiti nosti mitä rakkaimman Poikansa korkealle ylös, ja mitä kalleinta balsamivoidetta valui joka puolelle lapsesta. Se virtasi suloisesti ja ihanasti koko konventtiin. Se tarkoittaa, että kaikkiin niihin pyhiin neitoihin, joita luostarissa oli.[551] Sitten tuli vuoroon säe *fac fontem dulcem viscere*, joka tarkoittaa, että anna meidän maistaa ja etsiä suloista lähdettä. Silloin Mechtild näki, että Neitsyt Maria otti joka ainoan sisaren erikseen vittansa alle ja puristi kiinni mitä rakkaimman Poikansa sydämeen sanoen: ”Tässä kaivossa tai lähteessä[552] te teette makeaksi kaiken katkeruutenne. Ja kaikki kiusaukset ja vihollisten päähänpistot[553] te voitatte.”

---

550 Vuoden 1877 editiossa sanotaan (1877, 101): *cum post bajulationem Crucis et extensionem penderet in Cruce* 'kun Hän ristin kantamisen ja venyttämisen/ojentamisen jälkeen riippui ristillä'. Muut versiot (1503, 42v; 1510, 35r; 1558, 65v; 1597, 84r; 1857, 175–176) muistuttavat vuoden 1877 edition muotoilua. Kohta on Buddella pidempi kuin muissa versioissa. Budden versiossa näyttää halutun korostaa Kristuksen kärsimystä ja sitä, että Häntä kidutettiin julmilla tavoilla. Muista versioista saa mielikuvan, että Jeesus naulittiin ristille kädet ojennettuina sivuille, mutta Budde korostaa sitä, että käsiä väkisin venytettiin remmeillä.

551 Selittävä lause puuttuu muista versioista (1503, 42v; 1510, 35r; 1558, 65v; 1597, 84r; 1857, 176; 1877, 101). Lause on melko varmasti Budden tekemä lisäys.

552 Latinaksi tässä on pelkästään sana *fons* 'lähde'. Budde käyttää sanaparia *brwnnen ällir käldona*. Sana *källa* on 'lähde', ja sana *brunn* voidaan kääntää sekä 'lähde' että 'kaivo'.

553 Budde on laajentanut kohtaa: latinaksi on käytetty pelkästään sanaa *tentamentum* 'kiusaus, viettelys', ja saksannoksetkin kuittaavat kohdan

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kun Mechtild rukoili sisartensa puolesta, jotka olivat koko konventti[554], että Jumala heitä vahvistaisi ja lohduttaisi heidän pyhässä elämäntavassaan, johon he olivat ryhtyneet, Herra vastasi: ”Jos he pysyvät minun rinnallani eli eivät millään synnillä aja minua pois tyköään, niin minä en koskaan heitä hylkää”.

Enkeleistä ja siitä, miten ihmiset liittyvät heihin Taivaassa kukin ansionsa mukaisesti. (Luku 66.)

Kun lähestyi enkelten juhla[555], nöyrä Jumalan palvelijatar mietti ja kysyi Jumalalta sen nöyrän yhteyden kautta, joka hänellä aina oli Jumalaan, minkä mieleisen palveluksen hän voisi tehdä pyhille enkeleille heidän juhlapäivänään. Silloin Mechtild sai mitä rakkaimmalta Herraltaan vastaukseksi: ”Lue yhdeksän *Pater noster* -rukousta yhdeksän enkelten luokan tähden”. Kun Mechtild oli ne lukenut heidän pyhänä juhlapäivänään, hän tahtoi uskoa tehtäväksi omalle enkelilleen, että tämä esittäisi hänen rukouksensa muille enkeleille. Herra sanoi Mechtildille: ”Anna se minun tehtäväkseni, sillä minua huvittaa tehdä se, ja se on minulle sanoinkuvaamaton ilo. Sillä jokainen minun vastuulleni annettu rukous, kun minä esitän tai sanon ja ilmaisen[556] sen Taivasten valtakunnassa, tulee minun kauttani ja minun tähteni paljon jalommaksi ja kalliimmaksi. Se muuttuu ja vaihtuu paremmaksi niin kuin kolikko, joka heitetään kiehuvan kuuman kullan sekaan. Yhdistyneenä kultaan se ei näytä siltä, jota se ennen oli, vaan siltä, millaiseksi se tuli kullan ansiosta.”

Sitten Mechtild näki portaat, joissa oli yhdeksän rappua, joista jokaista ympäröivät pyhät enkelit niin, että alimmalla rapulla olivat enkelit eli *angeli*, toisella rapulla olivat *archangeli* eli toisen luokan pyhät

---

yhdellä kiusaus-sanalla.

554 Muissa versioissa sanotaan *konventin/seurakunnan puolesta* (*congregatio/Samlung/Gemeinde*), joten maininta sisarista on Budden lisäämä konventti-sanan selitys.

555 Muissa versioissa arkkienkeli Mikaelin juhla. Mikkelin päivä on 29. syyskuuta. Budden viittaus enkelten juhlaan selittyy sillä, että Mikkelin päivä on myös kaikkien enkelien juhla, enkelien sunnuntai.

556 Budde on kääntänyt yhden latinan verbin (*praesentatur*) kolmella verbillä (*presenterar ällir frambär oc beffwisar*).

https://doi.org/10.21435/tl.277

enkelit, kolmannella askelmalla *throni*, neljännellä *dominaciones* ja niin edelleen[557], niin että kukin enkelten luokka oli yhdellä rapulla ja vertautui siihen. Ja Mechtild ymmärsi hengessään näiden portaiden ja rappujen merkitsevän meidän elämäämme ja ansioitamme. Niinpä jokainen jumalinen ihminen tässä maailmassa jumalisesti, uskollisesti ja nöyrästi palvelee Jumalaa ja Jumalan tähden sairaita, pyhiinvaeltajia ja muita köyhiä. Ja keskenään kukin auttaa rakkaudellisesti toinen toistaan. Sellainen ihminen ansaitsee tulla liitetyksi enkeleihin, jotka kuuluvat alimpaan luokkaan ja joita kutsutaan *angeli*. Sitten on niitä, jotka alituisin rukouksin nöyrällä ja jumalisella elämällä erityisesti vetävät itseään lähemmäs Jumalaa. Lähimmäisiään he auttavat rakkaudellisesti oppineisuudella, avulla ja neuvoilla[558], niin että ovat valmiita auttamaan kaikkia omien kykyjensä ja lähimmäisensä tarpeiden mukaan. Opillaan he ojentavat ja neuvovat ja vetävät Jumalan puoleen ja pois synnistä niitä, jotka huonosti elävät. *Auxilium* tarkoittaa auttamista jumalallisella ja hengellisellä lohdutuksella niille, jotka ovat hädänalaisia. Ja *consilium* tarkoittaa jumalallisten neuvojen antamista niille, jotka ovat eksyksissä. Ne, jotka kaikkea tätä rakkaudella ja alituisesti tekevät, asetetaan toiseen luokkaan arkkienkelien kanssa.

Ne, jotka harjoittavat kärsivällisyyttä, tottelevaisuutta, nöyryyttä ja vapaaehtoista köyhyyttä ja noudattavat kaikkia muitakin hyveitä olematta laiskoja ja velttoja[559], nousevat kolmannelle rappuselle *cum virtutibus*[560]. Se tarkoittaa pyhiä enkeleitä, jotka kuuluvat kolmanteen luokkaan. Ne, jotka miehuullisesti taistelevat kaikkia syntejä vastaan

557 Katso sanojen *throni* ja *dominaciones* selitystä yllä luvussa kaksi. Muissa versioissa (1503, 42v; 1510, 35v; 1558, 66r; 1597, 85r; 1854, 56; 1857, 178; 1877, 102) ilmaisu 'ja niin edelleen' tulee heti arkkienkelien jälkeen niin, että *throni* ja *dominaciones* jätetään mainitsematta. Budde näyttää ne lisäämällä halunneen avustaa lukijansa tai kuulijansa muistia hieman pidemmälle. Budde on lisännyt moneen kohtaan enkelien luokitteluihin liittyviä selityksiä, joten asia näyttää olleen hänelle tärkeä (Laurén 1972, 118).

558 Tätä oppia, apua ja neuvoja Budde selittää pidemmin kuin muissa versioissa. Pidempi selitys tuntuu korostavan sitä, että jo toiselle askelmalle pääsyyn on suuret vaatimukset. Budden laajennus myös selventää ajatusta.

559 Maininta siitä, että eivät ole laiskoja ja velttoja, näyttää olevan Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa versioissa.

560 'Valtojen kanssa'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja ruumiin synnillisiä himoja vastaan, halveksivat paholaista ja voittavat tämän kaikessa, jolle tämä heidät altistaa, saavat kunniakkaan voiton neljännessä enkeliryhmässä *cum potestatibus*[561]. Sitten on niitä, jotka kirkossa ja hengellisessä säädyssä tai muuten on asetettu muiden ohitse tai edelle, hyvin hoitavat virkaansa ja ottavat siitä vaarin. He pitävät huolta siitä, että Jumalalle lisääntyy sielujen sato öin ja päivin. Jumala on antanut heille lahjoja[562], joita ovat viisaus, järki, *eloquencia*, joka on kaunopuheisuus, ja muita hengellisiä lahjoja. Niitä he päivittäin lisäävät ja edistävät kaikella sillä uutteruudella kuin pystyvät. Nämä saavat ikuisesti *gloriam regni cum principatibus*[563]. Se tarkoittaa Taivasten valtakunnan kunniaa heidän työnsä ansiosta hallitusten kanssa. Sellaisiksi kutsutaan viidenteen luokkaan kuuluvia pyhiä enkeleitä.

Sitten on niitä, jotka mitä suurimmalla nöyryydellä polvistuvat nöyrästi Jumalan korkean vallan alle. Hänen kunniansa tähden ja Hänen ylistyksekseen he rakastavat ja pitävät arvossa jokaista ihmistä. Ketään he eivät tuomitse tai halveksi.[564] Itseäänkin he pitävät arvossa, koska heidät on luotu Jumalan pyhän kuvan mukaan. He omistautuvat Jumalalle ja tekevät itsestään Jumalan kaltaisia tehdessään ruumiista alisteisen sielulle. Kuten oikein on, he hallitsevat mieltään ja tahtoaan sitä aina mukauttaen ja johdattaen hengellistä tavoitetta kohti ja katsomaan taivaallisia asioita. Nämä iloitsevat ikuisesti kuudennessa ryhmässä *cum dominacionibus*[565]. Sitten on niitä, jotka harjoittavat uutterasti jumalista mietiskelyä ja pyhiä ajatuksia rakastaen ja pitäen tahrattomana *cordis mundiciam* eli sydämen puhtauden ja mielen rauhan. He valmistavat itseensä Jumalalle mitä rauhaisimman olinpaikan ja leposijan, jota totisesti voidaan kutsua *paradysus Dei* eli Jumalan paratiisi. *Paradysus est locus amenissimus et quietissimus*[566],

561 'Voimien kanssa'.
562 Muissa versioissa näitä lahjoja ei luetella erikseen. Budden versio on selittävämpi, laajempi ja konkreettisempi.
563 Nämä latinan sanat on käsikirjoituksessa A 13 (68r) alleviivattu punaisella.
564 Maininta siitä, että eivät tuomitse, eivätkä halveksi, näyttää olevan Budden lisäämä. Se selittää, mitä arvossa pitäminen ja rakastaminen tarkoittavat.
565 'Herruuksien kanssa'.
566 Nämä latinan sanat on käsikirjoituksessa A 13 (68r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

joka tarkoittaa, että paratiisi on mitä suloisin ja rauhaisin paikka, jossa ei ole mitään myrskyjä ja vastuksia, ja samoin ovat nämä Jumalan ystävät rauhallisia ja auvoisia niin, että Jumalaa miellyttää ja haluttaa heissä asustaa ja pysyä.[567] Hän itse sanoo, että *delicie mee esse cum filiis hominum*[568], joka tarkoittaa, että minun suurin nautintoni on olla ihmisten poikain kanssa. Näiden kanssa yhdessä ovat *throni*[569] seitsemännessä enkelten luokassa.

Sitten on niitä, jotka järjessä ja viisaudessa ylittävät muut. Erityisessä autuudessa he mielet korkealla katsovat Jumalaa kasvoista kasvoihin kuin ystävä[570]. Se tarkoittaa, ettei väliin lankea minkään synnin varjo.[571] Kaiken, mitä he ammentavat viisauden lähteestä, joka on itse Jumala[572], he vuodattavat Häneen takaisin, kun he opettavat Hänen ylistyksekseen ja kunniakseen viisauttaan muille ja valistavat näitä pyhässä saarnassa ja hyvällä esimerkillä[573]. Nämä sijoitetaan kerubien

---

Samalla lehdellä esiintyvät yksittäiset latinan sanat eivät sitä vastoin eroa visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

567 Virke puuttuu muista versioista ja lienee Budden lisäämä (Laurén 1972, 102 ja 119).

568 Latinankielistä sitaattia ei ole alleviivattu käsikirjoituksessa A 13 (68v), eikä se muutenkaan eroa visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä. Sitaatti on kohdasta Sananl. 8: 31. Samaa kohtaa siteerataan myös kolmannen kirjan luvussa 2 ja viidennen kirjan luvussa 9. Yllä luvussa 64 siteerataan edellistä jaetta. Muissa Mechtildin ilmestysten versioissa (1503, 43r; 1510, 36r; 1558, 66v; 1597, 86r; 1854, 57; 1857, 180; 1877, 103) on heti tämän sitaatin jälkeen toinen sitaatti: *Inambulabo in eis et inhabitabo*. Vuoden 1992 suomennoksessa kohta kuuluu: *Minä asetun heidän keskelleen ja vaellan heidän mukanaan* (2. Kor. 6: 16). Buddelta sitaatti puuttuu. Koska sitaatti ei puutu mistään muusta tuntemastani versiosta, on luultavaa, että Budde on joko vahingossa tai tarkoituksella ohittanut sitaatin.

569 'Valtaistuimet'. Käsikirjoituksesta A 13 (68v) on ensin unohtunut tämä lause, ja se on lisätty marginaaliin.

570 Sanat *kuin ystävä* ovat Budden lisäämiä ja puuttuvat kaikista muista tuntemistani versioista.

571 Tämä selitys on Budden lisäämä (Laurén 1972, 119).

572 Selitys, että kyseessä on itse Jumala, on Budden lisäys (Laurén 1972, 119).

573 Maininta Jumalan ylistyksestä ja kunniasta on Budden lisäämä. Maininta saarnasta ja hyvästä esimerkistä on Budden lisäys, jolla hän selventää ja konkretisoi kohtaa. Muihin versioihin verrattuna Budde tuntuu sanovan asian eksplisiittisemmin. Tämä lienee Budden tapa huomioida yleisön oppimattomuus.

https://doi.org/10.21435/tl.277

joukkoon kahdeksannelle[574] portaiden askelmalle. Samoin tehdään niille, jotka rakastavat Jumalaa koko sydämestään ja koko mielellään. He asettavat itsensä siihen ikuiseen tuleen, joka on itse Jumala, ja he tulevat kokonaan Hänen kaltaisikseen. Eivät omalla rakkaudellaan, vaan Jumalan rakkaudella he rakastavat Jumalaa samoin kuin Hän rakastaa heitä. Ja kaikkea he rakastavat Jumalassa, ja Jumalan tähden he yhtä lempeästi sietävät ja kestävät vihollisiaan kuin ystäviään. Heitä ei mikään voi erottaa Jumalan rakkaudesta, eikä sille ole mitään esteitä, sillä mitä enemmän heidän vihollisensa, joita ovat paholainen, maailma ja ruumis[575], nousevat heitä vastaan, sitä enemmän heissä kasvaa ja paranee Jumalan rakkaus niin, että he suloisesti palavat[576] itse ja sytyttävät muita. Niinpä he mielellään täyttäisivät kaikki ihmiset Jumalan rakkaudella, jos vain voisivat, surren muiden syntejä kuin omiaan. Sillä he etsivät ainoastaan Jumalan kunniaa, eivätkä omaansa. Nämä tulevat lähelle Jumalaa yhdeksännessä enkeliluokassa, joka on ylin luokka ja jota kutsutaan serafeiksi. Näiden ja itsensä Jumalan välissä ei ole mitään muita enkeleitä.

Samaisesta juhlasta ja siitä miten enkelit palvelevat niitä, joita suojelemaan heidät on asetettu. Luku 67[577].

Saman juhlan aikaan messussa Mechtild näki suuren enkelijoukon olevan läsnä ja kunkin enkelin seisovan lähellä sitä neitoa, jonka suojelemisen Jumala oli antanut hänelle tehtäväksi. He seisoivat mitä kauneimman poikalapsen hahmossa ja heillä oli kukkivat sau-

574 Käsikirjoituksessa A 13 (68v) on ensin lukenut *siunda* 'seitsemännelle', joka on punaisella korjattu muotoon *attonda* 'kahdeksannelle'.

575 Selitys, että vihollisilla tarkoitetaan paholaista, maailmaa ja ruumista, lienee Budden lisäämä, koska se puuttuu kaikista muista tuntemistani versioista (Laurén 1972, 119).

576 *Suloisesti palavat* on Buddella muodossa *sälelika brinnandes* (Geete 1899, 142) ja latinaksi muodossa *feliciter ardentes* (1510, 36r; 1558, 67r; 1854, 58; 1877, 103). Fraasia käytetään tekstissä *Jumalallisen viisauden mittaaja* muodossa *feliciter ardet/sälika brindher* (Bergström 1868–1870, 16), ja se muistuttaa roomalaisella runoilijalla Ovidiuksella tavattavaa muotoilua *feliciter ardens* (Kauko 2015b, 214).

577 Luku on käsikirjoituksessa A 13 (68v) virheellisesti numeroitu 65.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vat käsissään ja joillakin kultaisia kukkia. Ja kun sisaret kumartuivat ja niiasivat, enkelit asettivat kukkia heidän suunsa yläpuolelle[578] ikuisen rauhan merkiksi. Ja enkelit palvelivat sisaria mitä suurimmalla kunnioituksella koko messun ajan. Pyhät enkelit palvelevat mielellään hyviä neitoja niin kuin rakkaita sisariaan.[579]

Sitten sisaret menivät taivaallisen kuninkaan pitoihin. Se tarkoittaa, että he menivät ottamaan vastaan Jumalan mitä arvokkaimman ruumiin.[580] Silloin kukin enkeli johdatti sitä neitoa, jonka Jumala oli hänelle määrännyt. Ja kunnian kuningas seisoi papin paikalla sanoinkuvaamattoman kunnian ympäröimänä. Hänellä oli eräänlaisena koristeena rinnallaan ikään kuin mitä kaunein puu, joka kaareutui alaspäin. Hänen pyhästä sydämestään, jossa ovat säilössä kaikki viisauden ja järjen rikkaudet, virtasi mitä kirkkain vesisuoni, jonka kautta kaikki, jotka menivät Hänen tykönsä, tulivat kuin juopuneiksi Hänen jumalallisen ilonsa virrasta[581]. Meidän pitää innokkaasti janoitseman tätä viiniä, joka ikuisesti ilahduttaa sielun sisintä.[582]

Kaikista Jumalan pyhimyksistä ja siitä, miten he auttavat synnintekijöitä ansioillaan ja rukouksillaan. Luku 68[583].

578 Muissa versioissa niin päin, että sisaret koskettivat suullaan/suutelivat kukkia.

579 Tämä lause näyttää olevan Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa tuntemissani versioissa.

580 Tämä ehtoolliseen viittaava selittävä lause on Budden lisäämä (Laurén 1972, 119).

581 Vertaa Ps. 36: 9.

582 Tämä lause tuntuu olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 75 ja 102).

583 Luku on käsikirjoituksessa A 13 (69r) virheellisesti numeroitu 66. Otsikon kohdalla on käsikirjoituksen (A 13, 69r) marginaalissa merkintä *oc huru du liugher* 'ja miten sinä valehteletkaan!'. Merkinnän näyttää tehneen joku lukija, joka ei ole pitänyt sisällöstä (Laurén 1972, 28). Kuten Geete (1899, XLIV) toteaa, merkintä on suhteellisen uusi, ainakin Bureuksen aikaa nuorempi. Merkintä kuvastaa kaiken katolilaisen ja paavillisen halveksuntaa, jota luterilaisena aikana on välillä esiintynyt (Kauko 2016, 71; vertaa Wollin 2011, 12; Häkkinen 2015, 14). Samanlaisessa hengessä Porthan (1867, 145) sanoo Mechtildin tekstistä, että *somnia continet stultissima, nugas pias, et saepe impia deliria* 'se sisältää mitä typerimpiä unelmia, hurskaita jaarituksia ja usein jumalattomia harhoja'. Marginaalimerkintä voi olla kirjoitusaikansa näkökulmasta ymmärrettävä, mutta kuvastaa samalla

https://doi.org/10.21435/tl.277

Pyhäinpäivän aattona[584] Jumalan palvelijatar laiminlöi messun kuuntelemisen. Häntä esti siitä se, että hän tottelevaisuutensa tähden teki jotakin työtä, jota hänen oli käsketty tehdä. Mutta siinä kohdassa, kun Jumalan mitä pyhin ruumis kohotettiin jumalanpalveluksessa, Mechtild saapui ahdistunein sydämin ja ilmaisi Jumalalle laiminlyöntinsä. Silloin Herra sanoi Mechtildille: ”Enkö minä sinusta ole tarpeeksi suuriarvoinen, jotta voin poistaa ja anteeksi antaa kaikki sinun syntisi?[585]” Mechtild sanoi: ”Totisesti, Herra, minä uskon täysin ja luotan siihen, että Sinä voit sen tehdä, sillä minä tiedän, että mikään ei ole Sinulle mahdotonta.” Silloin Herra Jeesus sanoi: ”Minä vastaan Isälleni sinun puolestasi kaikesta. Mutta sinun pitää lisäksi erityisesti rukoilla kaikkien pyhimysten joukkoa[586], että he uhraavat Jumalalle sinun puolestasi omat ansionsa. Niinpä patriarkat ja profeetat uhratkoot heidän pyhän tahtonsa, joka heillä oli minun syntymääni ja maailmaan tuloani kohtaan. Apostolit uhratkoot suuren uskollisuutensa, jonka ansiosta he miehuullisesti pysyivät rinnallani kaikissa koettelemuksissa ja ympäri maailmaa vaeltaen kokosivat minulle uskollista väkeä saarnaamisellaan. Marttyyrit uhratkoot kärsivällisyytensä, jonka voimalla he minun tähteni vuodattivat verensä. Tunnustajat uhratkoot suuren pyhyytensä, jonka avulla he näyttivät muille elämän suuntaa sekä sanoin että pyhin esimerkein. Pyhät neidot puo-

suhtautumistavan muutosta vanhoihin käsikirjoituksiin. Nykyaikana tutkija ei tietenkään voi kirjoittaa omia kriittisiä tai muitakaan huomioitaan ainutlaatuisiin vanhoihin käsikirjoituksiin, vaan ne nähdään uniikkeina arvoesineinä sisällöstä riippumatta. Eri aikojen merkinnät tekevät käsikirjoituksesta kerroksellisen ja kuvastavat sen kulloistakin käyttöä ja suhtautumista siihen.

584 31. lokakuuta.

585 Tämän virkkeen kohdalla on käsikirjoituksen (A 13, 69v) ylämarginaalissa melko epäselvä, kursiivilla kirjoitettu maininta *Eja bekennes Jagh Dig Crist*. Samaa käsialaa ei tavata muualta käsikirjoituksesta (Laurén 1972, 28).

586 Tässä kohdassa käsikirjoituksen (A 13, 69v) marginaaliin on kirjoitettu sana *papist* ’papisti, paavillinen, paavinuskoinen, paavinvallan kannattaja’. Sanan on kirjoittanut melko myöhäisellä ajalla joku lukija, joka ei ole pitänyt tekstin sisällöstä (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 28). Kommentoija on selvästi sama kuin edellä mainitun kommentin *oc huru du liugher* ’ja miten sinä valehtelet!’ tekijä. Merkintä heijastanee muutosta suhtautumisessa pyhimyksiin ennen ja jälkeen luterilaisen reformaation.

https://doi.org/10.21435/tl.277

lestaan uhratkoot miellyttävän puhtautensa ja tahrattoman elämänsä, joiden ansiosta he ansaitsevat olla minun lähelläni.”

Vielä samasta juhlasta ja Jumalan näkemisestä. Luku 69[587].

Samana päivänä aamujumalanpalveluksessa Mechtild näki kunnian kuninkaan istuvan valtaistuimella, joka oli mitä kirkkainta kristallia. Se oli kauttaaltaan koristeltu punaisin, kulmikkain väkäsin tai okain. Hänen oikealla puolellaan istui Taivasten valtakunnan kuningatar tuolilla, joka muistutti safiiria ja oli koristeltu valkein, hienoin helmin. Herran Jeesuksen kristallisen valtaistuimen Mechtild käsitti merkitsevän sanoinkuvaamattoman pyhyyden puhtautta. Punaiset okaat taas kuvastivat Hänen ihmisenä kokemaansa ruusunpunaista kärsimystä. Safiiri merkitsi mitä pyhimmän Jumalan äidin sydäntä, ja valkeiden, hienojen helmien Mechtild ymmärsi merkitsevän tämän mitä kauneinta puhtautta.

Toisessa responsoriossa[588] he lauloivat säkeen, joka kuuluu *Ora pro populo*[589] ja niin edelleen. Se tarkoittaa, että Oi, Neitsyt Maria, rukoile kaikenlaisten kansojen puolesta. Rukoile ensin papiston puolesta, rukoile myös nöyrän naisväen puolesta. *Senciant omnes tuum iuuamen*[590] eli Sinun apusi ja pelastuksesi tuntevat ja löytävät kaikki, jotka tässä maailmassa toimivat Sinun muistoksesi ja kunnioittavat muistoasi. Kun tätä säettä[591] laulettiin, nousi kunniakas Äiti ylös kunniakkaalta istuimeltaan. Polvillaan Hän rukoili koko konventin puolesta. Samoin näytti tekevän jokainen pyhimysten joukko sitä mukaa, kun konventti mainitsi ja kutsui niitä. Sitten kahdeksannen

587 Käsikirjoituksessa A 13 (69v) luku on virheellisesi numeroitu 67.

588 Liturgiaan liittyvä vuorolaulu.

589 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (70r) alleviivattu punaisella.

590 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (70r) alleviivattu punaisella.

591 Muissa tuntemissani versioissa sanotaan vain: ”kun he lauloivat säkeen *Ora pro populo*”. Budden versiossa responsoriota siteerataan pidemmin kuin muissa versioissa sekä ruotsiksi että latinaksi. Voi olla, että Budde on lisännyt pidemmän sitaatin omasta muististaan. Tarkoitus on ehkä ollut sitoa ilmestys kiinteämmin yleisölle tuttuun liturgiaan.

https://doi.org/10.21435/tl.277

lukukappaleen aikana Hän nousi toisen kerran ylös tuolistaan ja seisoi Poikansa edessä mukanaan lukematon joukko pyhiä neitoja. Hänen hunajaatihkuvasta sydämestään, johon kätkeytyy pyhyyden koko runsaus, näytti lähtevän remmin tapainen, joka koostui kolmesta säikeestä ja oli väriltään kultainen. Se kiersi rakastettavan neitsyen sydämen ja ulottui kaikkien neitojen sydämeen. Kuljettuaan kaikkien heidän sydäntensä ympäri se tuli takaisin Neitsyt Marian sydämeen. Hänen sydämestään se kulki Jumalan sydämeen sitoen heidät kaikki yhteen ja ihmeellisesti vetäen heitä yhteen niin kuin hienoon tanssiin. Erillään neitsyistä ja ikään kuin syrjässä nähtiin muiden, niin mies- kuin naispuolistenkin pyhimysten sydämiä kiertämässä samaisessa tanssissa. Heitä ei ollut korotettu tuon erikoislaatuisen Neitsyen tavoin ja puhtauden ansiosta. Myös erillään neitsyistä oli piirissä pyhien enkelten sydämiä. Mutta kunkin sydämestä, niin neitsyiden kuin muidenkin pyhimysten, lähti mitä suloisin ääni, joka oli kuin mitä hennointa ja vienointa urkujen soittoa. Tämän kautta Mechtildin annettiin ymmärtää, että he eivät olleet täällä maan päällä tehneet mitään niin pientä Jumalan ylistykseksi ja kunniaksi ylistyksissä, kiitoksissa, rukouksissa, sanoissa ja teoissa, vieläpä vähäpätöisimmissä ajatuksissaankin, ettei se mitä suloisimmalla äänellä ikuisesti soittaisi ja laulaisi heidän sydämissään Jumalan ylistystä ja kunniaa sekä lisäisi heidän iloaan ja kunniaansa aina ja ikuisesti. Silloin Mechtild muisti, että tuosta äänestä on kirjoitettu: *Jn ciuitate Domini clare sonant iugiter organa sanctorum, ibi angeli et archangeli ympnum Deo decantant ante thronum Dei*[592] eli Jumalan kaupungissa, joka on ylempi Jerusalem, soivat ja laulavat kirkkaasti pyhimysten urut, siellä enkelit ja arkkienkelit laulavat ylistyslaulua Herran Jeesuksen valtaistuimen edessä. Siihen viittaa myös profeetta Daavid[593], kun hän pyytää ylis-

592 Pyhäinpäivään kuuluva antifoni (Bromberg 1965, 447). Sana *ympnum* = *hymnum* 'hymni, ylistyslaulu'. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (70v) erotu ruotsinkielisestä tekstistä visuaalisesti.

593 Viittaus profeetta Daavidiin vaikuttaa olevan Budden lisäämä, koska muissa versioissa sen paikalla on latinaksi *et illud* 'ja [lisäksi siitä on kirjoitettu] tämä', saksaksi *und wieder* 'ja edelleen [siitä on kirjoitettu]'. Sitaatti on kohdasta Ps. 150: 4–5. Psalmeja on pidetty Daavidin kirjoittamina, mikä selittää Budden lisäämän viittauksen.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tämään Jumalaa *j tympano et choro in cordis et organo, in cymbalis benesonantibus*[594] eli meidän tavallamme sanottuna harpuin[595], huiluin[596], uruin ja trumpetein[597], sitroin[598] ja pasuunoin ja monin muin soittimin.

Kolmisäikeisen remmin, joka lähti Herran Jeesuksen sydämestä, Mechtild ymmärsi merkitsevän Pyhän Kolminaisuuden rakkautta, joka Neitsyt Marian arvokkaiden rukousten ansioista liittää itseensä myös tahrattomat rakkaudentäyteiset sydämet vuodattaen niihin eritystä suloisuutta ne ympäröiden. Tämän pyhä kirjakin todistaa sa-

594 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (70v) erotu ruotsinkielisestä tekstistä visuaalisesti. Latinasta käännettynä kohdassa sanotaan 'rummuin, kuoroin, kielisoittimin ja uruin, hyvinsoivin symbaalein'. Budden ruotsinnos poikkeaa tästä, ja näyttää siltä, että hän luettelee erilaisia soittimia sattumanvaraisesti yrittämättä kääntää jokaista erikseen suoraan latinasta. Pääasia kuitenkin välittyy Budden tulkinnasta. Oleellista on, että Jumalaa ylistetään kaikin mahdollisin soittimin ja soitintyypein. Kohdassa on vaihtelua eri versioiden välillä. Lyhimmillään sanotaan 'ylistäkää Häntä rummuin' (1510, 37r). Lyhyt muotoilu on myös eräissä muissa versioissa: 'ylistäkää Häntä symbaalein ja kuoroin' (1877, 106) tai 'ylistäkää Herraa patarummuin ja kuoroin' (1503, 44v; 1857, 186). Budden pitkää muotoilua muistuttavat eniten vuosien 1558, 1597 ja 1854 versiot, joissa sanotaan 'ylistäkää Häntä patarummuin ja piiritanssein, ylistäkää Häntä kielisoittimin ja uruin' (1597, 88v) tai 'ylistäkää Häntä rummuin ja kuoroin, ylistäkää Häntä kielisoittimin ja uruin' (1558, 68v; 1854, 61). Vuoden 1597 saksannoksen sana *Rayen* 'tanssi, piirileikki, piiri' selittyy latinan sanasta *chorus*, joka 'kuoron' lisäksi voi tarkoittaa muun muassa 'tanssiva joukko'.

595 Budden käyttämä sana *harpa* tarkoittaa 'harppu', mutta sitä käytettiin laajemminkin soittimista (Helenius-Öberg 1995, 36). Se tuntuu erikoiselta vastineelta latinan sanalle *tympanum* 'käsirumpu, patarumpu, tamburiini'. Eräässä toisessa tekstissään Budde kääntää latinan sanan *tympanum* sanalla *fidhla*, jolla voitiin tarkoittaa erilaisia jousisoittimia (Helenius-Öberg 1995, 31; Lamberg 2007, 194, alaviite 30; Kauko 2015b, 199).

596 Buddella *pipa*, joka tarkoittaa huilun lisäksi muitakin puhallinsoittimia (Helenius-Öberg 1995, 47).

597 Buddella *ludher*, joka tarkoittaa eri puhallinsoittimia, lähinnä trumpettia ja pasuunaa (Helenius-Öberg 1995, 44).

598 Käännän kohdan vapaasti sanalla *sitra*. Buddella on sana *krokharpa*. Sana esiintyy keskiajan ruotsissa vain yhden toisen kerran ja silloinkin Buddella. Nykyruotsiin se voisi kääntyä *vinkelharpa* tai *spetsharpa*, mutta on epäselvää, millainen soitin tarkalleen on kyseessä (Helenius-Öberg 1995, 39; Kauko 2015b, 197–198).

https://doi.org/10.21435/tl.277

noessaan, että tahraton neitsyys on Jumalaa lähinnä kunniakkaasti palkittuna enkelten seurassa[599].

Vielä toinen luku samasta juhlasta. Luku 70[600].

Kun samana päivänä luettiin evankeliumia, tämä Jumalan palvelijatar puhui alituisen tapansa mukaan suloisesti ja kysyi rakkautensa kohteelta: ”Oi, minun mitä suloisin rakastajani, mitä Sinä haluaisit, että minä nyt tekisin?” Hän vastasi: ”Mihinkäs minä kehotin sinua eilen?” Silloin Mechtild muisti, että edellisenä päivänä häntä oli kehotettu rukoilemaan pyhimysjoukolta, että he uhraisivat hänen puolestaan kunniakkaat tekonsa ja ansionsa. Tätä Mechtild suuresti halusi, ja silloin Herra sanoi hänelle: ”Katso, minä tahdon käydä edellä ja etumaisena ennen kaikkia pyhimyksiä ja uhrata puolestasi minun pyhälle Isälleni. Ensinnäkin sen mitä pyhimmän yhdeksän kuukauden ajanjakson, jonka minä lepäsin mitä rakkaimman Äitini neitseellisessä kohdussa kuin sulhanen mitä suloisimmassa ja ihanimmassa häähuoneessaan. Sen pyhän ajan minä uhraan sen ajan vuoksi, jonka sinä vietit äitisi kohdussa. Et silloin ollut osaton perisynnin tahrasta, etkä osannut olla minun armoani kohtaan vastaanottavainen. Sitten minä uhraan sinulle minun mitä pyhimmän *natiuitatem* eli minun syntymäni sinun syntymäsi tähden. Silloin sinua ei vielä ollut puhdistettu kastemaljassa, ja sinä olit minulle ikään kuin vieras tai tuntematon. Sitten uhraan viattoman lapsuuteni ja varhaisimman nuoruusikäni sinun lapsuutesi ja kasvuaikasi eksyneisyyden ja turhamaisuuden tähden. Minun kukoistavan kasvuaikani mitä jumalallisimman ja mitä kiihkeimmän innon minä uhraan *pro negligencia tue iuuentutis*[601] eli sinun kasvuaikasi laiminlyöntien tähden. Lisäksi minä uhraan koko minun pyhän ja täydellisen toimintani ajanjakson rakkauteni ja hyödyllisyyteni kera sinun syntiesi ja rikkomustesi täh-

599 Vulgatassa Viis. 6: 20; Raamatun suomennoksessa Viis. 6: 19.
600 Käsikirjoituksessa A 13 (70v) luku on virheellisesti numeroitu 68.
601 Nämä latinan sanat ja muutamaa virkettä aiemmin esiintyvä latinan sana *natiuitatem* eivät käsikirjoituksessa A 13 (71r) erotu ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä millään visuaalisella tavalla.

https://doi.org/10.21435/tl.277

den. Minun itseni kautta ja minussa itsessäni saa koko sinun elämäsi täyden täyttymyksen."

Edellä astellen hyveiden Herra jäljessään koko taivaallinen sotajoukko meni mitä hienoimman alttarin tykö uhratakseen sillä. Tuo alttari näytti olevan koristeltu mitä kauneimmin ja mitä ihanimmalla runsaudella ja mitä arvokkaimmin teoksin. Siihen Mechtild ymmärsi olevan kätkettyinä korkeimman ja käsittämättömän jumaluuden selittämättömät ja käsittämättömät rikkaudet. Alttarin kallisarvoisen maalauksen ja puuleikkausten Mechtild ymmärsi merkitsevän Jumalan sanoinkuvaamattoman monia hyviä tekoja, jotka ylittävät kaikkien maailman ihmisten käsityksen. Tuolle alttarille noustiin kolmen askelman kautta. Ensimmäinen niistä oli kultaa, ja se merkitsi, että kukaan ei voi tulla tai nousta Jumalan tykö ilman rakkautta, joka on kallein hyveistä niin kuin kulta on kallein malmeista[602]. Toinen askelma näytti olevan ilman värinen[603]. Sillä ymmärretään pyhien ja taivaallisten asioiden alituista ajattelemista, sillä joka ainoan, joka tahtoo lähentyä Jumalaa, on tarpeen kaikkien maailmallisten huolten estämättä yrittää nousta Taivaaseen pyhien ajatusten avulla. Kolmas askelma näytti olevan vihreä, ja se merkitsi sitä, että kaiken meidän ajattelumme tulee viheriöidä ja kukoistaa Jumalan ylistyksessä. Samoin kaikkien meidän tekojemme tulee olla tehtyjä sillä ajatuksella ja toiveella, että me mieluummin etsimme Jumalan ylistystä ja kunniaa kuin tahdomme omaa hyötyämme ja hyvinvointiamme.

Kun konventin sitten oli määrä mennä ehtoolliselle, Mechtild näki keskellä sitä tanssirinkiä, josta aiemmin on kerrottu edellisessä luvussa[604], pyöreän pöydän, joka oli varsin sievä. Siltä pöydältä Herra Jee-

---

602 Konkretisoiva vertaus siitä, että rakkaus on kallein hyve kuten kulta on kallein malmi, lienee Budden lisäämä, koska se puuttuu kaikista muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 120).

603 Latinaksi *aerei coloris* (1510, 1558, 1854, 1877), Buddella *wädhers lith*, saksannoksissa *lufftfarbe* (1503), *Himelfarb* (1597) tai *die Farbe des Aethers* (1857).

604 Sanat "edellisessä luvussa" näyttävät olevan Budden lisäämät, koska muissa versioissa niitä ei ole (Laurén 1972, 122). Muissakin versioissa sanotaan "yllä/edellä mainittu tanssirinki". Budden lisäys on tarkennus, joka kertoo, missä kohdassa asiasta on mainittu. Budde on muotoillut *j the förra capitulo* 'edellisessä luvussa'. Hän käyttää latinan kieliopin mukaista ablatiivimuotoa *capitulo*. Buddella esiintyvät latinan kieliopin mukaiset

https://doi.org/10.21435/tl.277

sus jakoi konventille, joka näytti istuvan Hänen kanssaan saman pöydän ääressä, pyhän lihansa ja verensä sakramentin öylätin muodossa niin kuin se päivittäin uhrataan Isälle Jumalalle meidän ja koko maailman syntien tähden[605]. Sen jälkeen Hän lähetti joka ainoalle henkilölle, joka konventissa oli, kuninkaallisia lahjoja niin kuin mitä antelian kuningas taivaallisten johtomiesten palvellessa. Se, joka tämän ilmestyksen näki, sanoi näiden edellä mainittujen lahjojen merkitsevän sitä, jonka Herra Jeesus ilmaisi eräälle toiselle jumaliselle sisarelle hieman ennen kaikkien pyhien juhlaa. Erityiseksi rakkauden merkiksi ja lahjaksi Hän halusi antaa jokaiselle sisarelle koko konventissa tuhat sielua, jotka Hän tahtoi päästää ja vapauttaa synnin kahleista heidän jumalisten rukoustensa ansiosta ja iloisesti johdattaa Taivasten valtakuntaan.

Samasta juhlasta ja erityisesti neitsyiden kruunusta. Luku 71[606].

Pyhäinpäivänä Mechtild mietti, mitä hän tekisi kaikille pyhimyksille mieliksi ja ylistykseksi ja kunniaksi. Silloin Herra sanoi hänelle: ”Ylistä minua sen kautta ja sen tähden, että minä olen kaikkien pyhimysten kruunu”. Mechtild alkoi heti ylistää Häntä ja kunnioittaa parhaansa mukaan mitä pyhintä ja aina kunnioitettavaa Jumalan kolmiyhteyttä siitä, että Hän suvaitsi olla kruunu ja kaikkien pyhimysten ihmeellinen kunnia ja erityisen ihmeellisenä etuna *aureola omnium virginum beatarum*[607], joka tarkoittaa kaikkien pyhien neitojen kultakruunu. Ja heti Mechtild näki mitä kunniakkaimman Neitsyt Marian ja kaikkien pyhien miesten ja naisten päässä kruunut, jotka olivat sanomattoman kauniita niin, että noiden kruunujen ihanuutta ei voi

muodot ovat välillä Budden itsensä muodostamia, eivätkä aina alkutekstistä poimittuja.

605 Sanat ”öylätin muodossa niin kuin se päivittäin uhrataan Isälle Jumalalle meidän ja koko maailman syntien tähden” näyttävät olevan Budden lisäämiä, koska niitä ei ole muissa versioissa (Laurén 1972, 122). Maininta öylätistä on jälleen konkretisoiva selitys, ja sitä seuraa vielä opettavainen maininta ehtoollisen merkityksestä.

606 Käsikirjoituksessa A 13 (72r) luku on virheellisesti numeroitu 69.

607 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (72r) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kukaan täysin kertoa tai sanoin ilmaista. Mechtild näki myös, miten itse Jumala on Neitsyt Marian ja monien muiden pyhien neitojen erityinen kruunu seppeleen muodossa, joka oli täynnä pyöreitä nappeja tai solmuja, joita oli aina asetettu kolme toistensa kanssa yhteen. Niistä yksi oli väriltään punainen, toinen valkoinen ja kolmas oli kiiltävin ja väriltään kultainen. Punaisen napin Mechtild ymmärsi merkitsevän Jeesuksen Kristuksen katkeraa kärsimystä ja kaikkien pyhien neitojen kärsimyksiä ja muita vastoinkäymisiä ja ahdinkoja, sillä jokainen, joka tahtoo ja aikoo säilyttää neitsyytensä kokonaan puhtaana, ei voi sitä tehdä ilman suurta vaivaa ja suuria kiusauksia. Kirkas kullan väri merkitsi Kristuksen ja pyhien neitojen rakkautta, sillä ne, jotka todella ovat neitsyitä, rakastavat Häntä oikeasta luonnollisesta rakkaudesta, jolle he ovat luvanneet ja pyhittäneet puhtautensa. Valkoinen väri merkitsi Jeesuksen Kristuksen mitä puhtainta viattomuutta ja tahraamatonta neitsyyttä. Se, että nappeja oli aina kolme yhdessä, merkitsi sitä, että puhtailla neitsyillä on Jumalan ansiosta ja Jumalassa kaikkia muita pyhimyksiä enemmän erityinen Jumalan tuntemus, erityinen rakkaus ja Hänen jumaluutensa makeuden mitä ihanin maku. Vaikka kaikkien pyhimysten kauneus ja kunnia on tehty täydelliseksi Jeesuksen Kristuksen arvokkaalla verellä ja Hänen pyhällä viattomuudellaan ja monien muiden Hänen pyhien hyveidensä ansiosta ja vaikka Jumalan ja jokaisen pyhän sielun välillä on suloisuutta ja rakkautta joka ainoan erityisen ansion mukaan, niin kuitenkin pyhät neitsyet iloitsevat ja nauttivat Jumalasta niin kuin heidän omasta erityisestä sulhasestaan ylellisemmällä tuttavallisuudella ja mitä suloisimmalla rakastettavalla maulla. Sen, että napit olivat pyöreitä, Mechtild ymmärsi merkitsevän sitä, että itseensä Jumalaan sisältyy ja kätkeytyy jotakin erityistä mittaamatonta ja käsittämätöntä hyvää ja hyvyyttä, jota kuitenkaan kaikki Taivaassa olevat pyhimykset eivät kokonaan pysty käsittämään tai arvioimaan. Totisesti voidaan sanoa, *quod bonum nescit nisi qui accepit*[608] eli hyvää ei tiedä tai tunne kukaan paitsi se, joka on sitä saanut.

608 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (73r) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Vielä yksi luku samasta juhlasta. Luku 72.

Niin kuin aina, myös tuon päivän yönä Mechtild tapansa ja kykynsä mukaan kiitti ja ylisti kiittäen ja laulaen Jumalan kaikken korkeinta Pyhää Kolminaisuutta. Silloin hän näki hengellisessä mielensä lumouksessa elävän kaivon, joka oli kirkkaampi kuin aurinko. Se oli olemassa itsessään ja itsekseen, ja siitä lähti mitä suloisinta ja mitä parhainta tuoksua ja ilmaa. Siihen liittyvä rakennelma tai kehikko oli mitä vankin, sen kaivonvintti eli nostokoneisto[609] oli itsessään mitä arvokkainta tekoa. Itsestään se ammensi vettä ilman ihmisten apua tai heidän kättensä työtä, ja kaikille se vuodatti sitä runsaasti. Mitä vankimman rakennelman tai kehikon Mechtild ymmärsi tarkoittavan Isän kaikkivaltiutta. Kaivonvintti, joka ammensi vettä, merkitsi Jumalan Pojan ikuista viisautta, joka omasta hyvästä tahdostaan vuodattaa itseään kenelle tahansa tahtoo ja tarjoaa ja jakaa jokaiselle niin paljon kuin tahtoo. Veden makeuden Mechtild ymmärsi tarkoittavan Pyhän Hengen sanoinkuvaamatonta suloisuutta ja hyvyyttä. Hyväätekevä ilma merkitsee, että Jumala on kaikkien elämä ja ylläpitäjä. Sillä kukaan ei voi elää vailla ilmaa, jota ihminen hengittää, eikä yksikään luotu elä ilman Jumalaa. Kaivon ympärillä edellä mainitussa kehikkorakennelmassa oli seitsemän pilaria tai tolppaa, joiden päät eli yläosat olivat kirkkainta safiiria. Niiden ohi norui ja valui seitsemän virtaavaa puroa kaikkiin pyhimyksiin niin, että yksi puro virtasi kaikkiin enkeleihin, toinen profeettoihin, kolmas apostoleihin, neljäs marttyyreihin, viides tunnustajiin, kuudes pyhiin neitoihin, ja seitsemäs virtasi kaikkiin pyhiin luotuihin. Nämä kaikki niin suloisesti kylläisinä ja täyttyneinä huokuivat ja puhkuivat toisiinsa mitä suloisinta hyvää tuoksua ja mitä suloisinta makua. Kukin veti sisäänsä toisistaan tuota makua ja tuoksua hyvällä halulla. Tästä Mechtild ymmärsi, että pyhimysten tulee ja kuuluu kaikki ilonsa ja hyvänsä Jumalan tähden jakaa ja tasata keskenään ylenmääräisen suopeuden ja anteliaisuuden kera.

---

609 Buddella *windh ällir ingh*. Katso Noreen 1930, 281–282.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Pyhästä neidosta, pyhästä marttyyrista Katariinasta. (Luku 73.)

Pyhän neidon, pyhän Katariinan juhlapäivänä[610], Mechtildille ilmestyi Katariina itse mitä kauneimmissa vaatteissa, jotka olivat aivan täynnään kullattuja pyöriä, ja päälimmäisenä oli kaksi kultaista kättä, jotka pitelivät vaatteitta koossa. Nämä merkitsivät sitä hyvin onnellista ja erottamatonta yhteyttä, jolla hänen pyhä sielunsa on yhteydessä Jumalaan ja Jumala häneen. Silloin Kristuksen palvelijatar tervehti tuota neitoa nöyrästi tällä antifonilla: *aue virgo speciosa, aue viua Christi hostia tua venerantibus patrocinia impetrata non modo deneges suffragia*[611] eli 'terve, mitä kaunein neitsyt, terve, Jeesuksen Kristuksen elävä uhri, älä kieltäydy hankkimasta apua ja pelastusta niille, jotka kunnioittavat ja kutsuvat sinun kunniakasta valtaasi ja pyhyyttäsi'.

Silloin Mechtild sanoi Katariinalle: "Minä kysyn sinulta, sinä pyhä neitsyt, mitä se tarkoittaa, kun me laulamme sinusta ja sinun ylistykseksesi, että *Cuius wltum ac decorem concupiuit Dominus*[612] eli 'jonka kasvoja ja kauneutta Herra kaipasi ja tahtoi'." Katariina vastasi: "Mi-

610 Katariina Aleksandrialainen eli mahdollisesti vuoden 300 paikkeilla, mutta hän voi olla myös fiktiivinen henkilö. Hänen muistopäivänsä on 25. marraskuuta (*Nordisk familjebok* 1910, 1266).

611 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (73v) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä. Vuoden 1877 latinankielisessä editiossa kohta kuuluu: *Ave virgo speciosa, clarior sideribus, cujus vultum et decorem concupivit Dominus, funde preces Creatori pro tuis supplicibus* (1877, 110). Antifoni on julkaistu samassa muodossa teoksessa Mone (1855, 369). Vuoden 1558 latinankielisessä Mechtild-editiossa antifoni on muodossa: *Aue virgo speciosa, aue virgo deo digna, aue dulcis & benigna, obtine nobis gaudia, quae poßides in gloria* (1558, 71v). Sama muotoilu löytyy julkaisusta Mone (1855, 370). Sanoista *aue viua Christi hostia* eteenpäin Buddella oleva sitaatti on poimittu toisesta antifonista eli Budden antamassa sitaatissa kaksi antifonia kietoutuu toisiinsa. Budden sitaatin loppuosa on identtinen tämän antifonin lopun kanssa: *Ave, virginum gemma Katharina/ Ave, sponsa regis regum gloriosa/ Ave, viva Christi hostia/ Tua, venerantibus patrocinia/ Impetrata non deneges suffragia* (Dreves 1897, 212). On mahdollista, että Budden alkutekstissä on lukenut vain alku *aue virgo speciosa*, johon Budde on lisännyt lopun ulkomuistista ja tullut siteeranneeksi toista samalle Katariinalle omistettua antifonia.

612 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (74r) osittain alleviivattu punaisella. Sitaatti on samasta antifonista kuin sanat *aue virgo speciosa* (katso Mone 1855, 369 ja edellinen alaviite).

https://doi.org/10.21435/tl.277

nun kasvoni ovat Pyhän Kolminaisuuden kuva ja vertauskuva, ja sitä Herra minusta tahtoi, sillä minä en koskaan pahentanut tai tahrannut sitä millään karkeilla synneillä. Minun kauneuteni tai koreuteni on se suuri kauneus ja kunnia, joilla Jeesus Kristus on uskolliset ystävänsä koristanut ja kaunistanut pyhän verensä sanoinkuvaamattomalla värillä ja kauneudella. Tiedä myös, että yhtä usein kuin ihminen ottaa vastaan Jumalan arvokkaan ruumiin, yhtä usein uusiutuu tuo kauneus hänen sielussaan ja kasvaa. Se, joka käy ehtoollisella vain yhden kerran, kasvattaa samaten yhden kerran tätä kauneutta sielussaan[613]."

Kun Mechtild rukoili Pyhää Katariinaa erään sisaren puolesta, joka oli hänelle rakas ja läheinen, Katariina sanoi Mechtildille: "Sano hänelle, että hän lukisi minulle *laudate Dominum omnes gentes*[614] sekä tämän antifonin[615]: *vox de celis facta est veni dilecta mea in thalamum sponsi tui, que postulas impetrasti qui te laudant salui fiant*. Se tarkoittaa, että 'ääni sanoi Taivaasta: tule, rakkaani ja astu sulhasesi häähuoneeseen; sinä olet saanut sen, mitä pyysit; jokainen, joka sinua ylistää, tulee vapahdetuksi'. Tällä antifonilla hänen tulee muistuttaa minua ja palauttaa mieleeni se ilo, joka minulla oli, kun sulhaseni Jeesus Kristus näillä sanoilla kutsui minut pois maailmasta. Heti, kun tuo pyhä ääni kantautui korviini, niin suuri rakkaus syttyi sydämessäni, ja niin suureksi iloksi kääntyi ahdistukseni, että kaikki kuoleman kauhu ja pelko muuttuivat olemattomiksi."

Vähäisimmästä pyhimyksestä, joka Taivaassa on, ja Jumalan suuresta lempeydestä. (Luku 74.)

Lauantaina laulettiin sekvenssiä *Mane prima sabati*[616] sen säkeen

613 Virke puuttuu vuoden 1558 latinankielisestä editiosta (72r.). Muissa versioissa (1503, 46v; 1510, 38v; 1597, 93r; 1857, 194; 1877, 111) virke jatkuu vielä näin: 'se, joka käy ehtoollisella sata kertaa tai tuhat kertaa, kasvattaa yhtä moninkertaisesti tätä kauneutta sielussaan'.

614 'Kiittäkää Herraa, kaikki kansat!' Vulgatassa Ps. 116: 1; Raamatun suomennoksessa Ps. 117: 1. Tämä ja seuraava latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (74r) alleviivattu himmeästi punaisella.

615 Katariinalle omistettu antifoni. Julkaistu suunnilleen samassa muodossa teoksessa Dreves (1897, 199).

616 'Aikaisin sapatin aamuna'. 1100-luvulla eläneen Adam Victorilaisen laa-

https://doi.org/10.21435/tl.277

kohdalta, jossa sanotaan *vt fons summe*[617] ja niin edelleen. Silloin Mechtild ajatteli miten suuria ja miten monia lahjoja ja sanoinkuvaamattomia hyviä tekoja oli virrannut ja ikuisesti tulisi virtaamaan siitä lähteestä, jossa kaikki hyvä on. Silloin Herra sanoi hänelle: ”Tule katsomaan sitä, joka on vähäisin Taivaassa, ja silloin voit tuntea jumalallisen lempeyden lähteen.” Mechtild alkoi miettiä ja ajatella, miten hän voisi tuon vähäisimmän löytää tai miten hän tuntisi tämän. Silloin häntä vastaan tuli mies, joka oli pukeutunut mitä kauneimpiin vihreisiin vaatteisiin. Hänen hiuksensa olivat kullanväriset[618] ja mitä kauneimmalla tavalla kiharat. Hän oli keskimittainen ja kasvoiltaan mitä kaunein ja kaikin puolin ihana. Häneltä Mechtild kysyi: ”Kuka sinä olet?” Mies vastasi: ”Maan päällä minä olin ryöväri ja pahantekijä, enkä minä koskaan tehnyt mitään hyvää.” Silloin Mechtild kysyi: ”Miten sinä sitten pääsit tänne tähän kunniakkaaseen iloon?” Mies vastasi: ”Kaikkea sitä pahaa, jonka tein, en tehnyt harkitusta pahuudesta, vaan pikemminkin tavan vuoksi ja siksi, etten tiennyt paremmasta, sillä minun vanhempani kasvattivat minut sellaiseen ja pitivät minut sellaisena. Niinpä elämäni lopussa oikeasti katuen ja ripittäytyen sain Jumalan armon ja suopeuden. Kuitenkin olin piinan paikoissa sata vuotta ja kärsin siellä monia kärsimyksiä ja piinoja. Ja nyt yksin Jumalan hyväntahtoisen lempeyden tähden minut johdatettiin tähän lepoon.” Silloin mies soi sille, joka tämän ilmestyksen näki, kaiken sen hyvän, jonka Jumala niin lempeästi oli hänelle tehnyt. Se oli Mechtildille suuri ilo, että mies Jumalan sallimuksesta saattoi sen tehdä. Silloin Mechtild ymmärsi Jumalan lempeyden lähteen vähäisimmän henkilön kautta. Sillä Jumala soi niin suuren armon sille, joka ei koskaan tehnyt mitään hyvää. Mitä tekeekään ja saakaan aikaan Hänen armonsa Hänen pyhissä ja hyveellisissä ystävissään. Jumalalle olkoon kiitos ja kunnia nyt ja aina.[619]

---

timaksi uskottu sekvenssi (Wrangham 1881, 208–213). Tämä ja seuraava latinankielinen fraasi eivät käsikirjoituksessa A 13 (74v) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

617 ’Lähde korkeimman’.

618 Saksannosten mukaan keltaiset. Latinankielisissä versioissa on kreikkalaisperäinen sana *glaucus* ’siniharmaa, sinivihreä; kiiltävä, välkkyvä’.

619 Tämä viimeinen lause näyttää olevan Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa versioissa (Laurén 1972, 89–90).

https://doi.org/10.21435/tl.277

[620]

Kuinka Herraa Jumalaa ylistetään Hänen pyhimyksissään. Luku 75[621].

”Kunkin pyhimyksen juhlapäivänä sinä voit ylistää minua[622] sen ikuisen valinnan tähden, jolla olen pyhimykseni valinnut ja vahvistanut heitä niin, että vaikka ne, jotka on valittu ikuiseen autuuteen, joskus lankevat suuriin synteihin, kuitenkin näen ja havaitsen heissä sen kirkkauden, johon he tulevat pääsemään niin kuin eivät koskaan olisi syntiä tehneet. Toisekseen sinun tulee ylistää minua sen ystävällisen kutsun tähden, jolla minä kutsuin heidät kunnian valtakuntaan. Kukapa voisi koskaan astua tai päästä minun jumalallisen arvokkuuteni piiriin, ellen minä itse häntä sekä vetäisi puoleeni että kutsuisi? Kolmanneksi ylistä minua niiden tähden, jotka ovat minulle uskollisimpia, ja sen tähden, että jaan ja tasaan valtakuntani heidän kanssaan. Sillä minä olen heidät kaikki tehnyt kuninkaiksi ja kuningattariksi ja antanut heidän onnellisesti ja kunniakkaasti hallita ja vallita niin, että kukin heistä ei näytä saaneen puolta valtakuntaa, vaan koko valtakunnan.

Pyhimyksiä taas voi ylistäen muistuttaa siitä ilosta, jota he tuntevat siitä, että he nyt täydellisesti tietävät ja ymmärtävät ja mitä riemukkaimmalla ilolla näkevät, miten olen heitä ikuisesti rakastanut ja sellaiseen rakkauteen ja autuuteen valinnut ilmaiseksi ilman mitään velvoitteita. Kukaan ei voi nähdä tai katsoa ystävänsä sydämestä, kuinka paljon se haluaa ja kaipaa hänen rakkauttaan, niin kuin minun valit-

620 Tässä välissä on vuosien 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877 versioissa kaksi lukua, jotka Buddella ja vuoden 1558 editiossa ovat aikaisemmassa kohdassa (Budden luvut 62 ja 63 yllä).

621 Tämä luku on vuoden 1558 editiossa aikaisemmassa kohdassa niiden lukujen yhteydessä, jotka vastaavat Budden lukuja 62 ja 63. Vuoden 1558 editiossa kolme lukua (Budden numeroinnin mukaan luvut 62, 63 ja 75) on niputettu yhdeksi luvuksi, joka saa numeron 44 (1558, 62v–63v). Lukujen numerointi poikkeaa eri versioissa, koska joissakin versioissa on pitkiä lukuja pilkottu useammaksi lyhyeksi luvuksi tai useita lyhyitä niputettu yhdeksi pitkäksi.

622 Tämä on Jumalan repliikki, jolla Hän puhuttelee Mechtildiä. Vertaa lukuun 63 yllä. Useimmissa muissa versioissa tämä luku seuraa välittömästi sitä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tuni, jotka minun sydämeni sisintä tutkiessaan sanoinkuvaamattomalla ilolla tuntevat ja näkevät minun rakkauteni ja minun kaipaukseni heitä kohtaan. Toisekseen huomautettakoon ja muistutettakoon heitä siitä mitä makeimmasta mausta, jota he tuntevat siksi, että he ylistävät ja siunaavat minua. Ja kun he näkevät minun suuren rakkauteni heitä kohtaan, se maistuu heistä mitä makeimmalta. Kolmanneksi heillä on mitä esteettömin päätäntävalta oman tahtonsa suhteen, sillä mitä tahansa he tahtovat, he voivat mitä runsaimmassa määrin tehdä. Pyhimyksiä muistutettakoon myös siitä mitä kunniakkaimmasta, mitä valoisimmasta ja mitä vapahtavimmasta[623] valmistelusta, jolla Jumala heitä ikuisesti valmistelee niin, että he eivät olisi vieraita tai tuntemattomia siellä, missä Hän on, vaan niin kuin perillisiä Hänen ainoan Poikansa kanssa. Lisäksi Hän on antanut ja valmistanut heille ikuisen olinsijan Hänessä itsessään ja Hänen sydämensä sisimmässä. Neljänneksi heitä muistutettakoon siitä mitä suloisimmasta vuodatuksesta, jota Jumala heihin valuttaa kaikessa jumalallisessa ihanuudessaan. Kaikessa kiitollisuudessaan he vuodattavat sen takaisin Häneen kunkin mitä suloisimman nautinnon kera. Viidenneksi heitä muistutettakoon sen mitä arvokkaimman kunnian tähden, jota Hän on osoittanut heille tehdessään heistä *suos commensales*[624] eli pöytäkumppaneitaan. Hän tekee heidät kylläisiksi ja ruokkii heitä kasvojensa kirkkauden loisteella ilman mitään vastenmielisyyttä. Ja Hän juovuttaa heidät jumaluutensa virralla, ja hyvällä Hän täyttää kaikki heidän toiveensa. Kuudenneksi heitä muistutettakoon siitä, että heidät palkitaan mitä uskollisimmin. Sillä se, mitä he ovat tehneet, hyljänneet tai kestäneet Hänen rakkautensa tähden, ei koskaan ole niin pientä, että Hän unohtaisi siitä jotakin. Päinvastoin Hän muistaa ja säilyttää sen kaiken ja palkitsee heidät yli kaikkien heidän ansioidensa mitä arvokkaimmalla kunnialla. Seitsemänneksi muistutettakoon heitä sen ikuisen autuuden tähden, joka tekee heidät varmoiksi

623 Vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa *lustbarlichsten* 'mitä miellyttävin', latinaksi (1510, 35v; 1558, 63v; 1854, 67; 1877, 114) *deliciosissimae* 'mitä pehmein'. Vuoden 1857 saksannoksessa (1857, 200) muotoilu on hieman vapaa, mutta tätä sanaa vastannee siinä sana *herrlichste* 'mitä ihanin'.

624 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (75v) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

siitä, että heidän kunniansa ja autuutensa eivät koskaan lopu, vaan ansioiden ja ilojen lisääntyessä ikuisesti kasvavat ja paranevat."

***De festo dedicacionis*. Kirkonvihkimisen päivästä. (Luku 76.)**

Kirkonvihkimisen vuosipäivänä laulettiin säe *Deus cui astant angelorum chori*[625]. Silloin Mechtild näki hengellisessä näyssä Taivaan Jerusalemin ja siellä Jumalan valtaistuimen, joka oli niin suuri ja laaja, että se ulottui ylimmästä Taivaasta aina alimpaan helvettiin asti. Siinä oli alhaalla uloke[626], joka painoi alas kaikkia niitä, jotka olivat helvetissä. Sen Mechtild ymmärsi tarkoittavan Jumalan oikeudenmukaisuutta ja sitä, miten pahat synnintekijät on niin epäoikeudenmukaisesti[627] erotettu Jumalasta. Tuo kaupunki[628] oli rakennettu elävistä jalokivistä eli pyhistä Jumalan ystävistä. Niinpä jokainen pyhimys nähtiin kaupunginmuurissa kaikkine pyhine ansioineen selkeästi niin kuin ihmisen kuva ja kasvot näkyvät kirkkaimmassa peilissä[629]. Kaikki Jumalan enkelit seisoivat Jumalan valtaistuimen edessä, ja heidät kaikki oli järjestetty oman luokkansa ja arvonsa mukaiseen järjestykseen. Kun Mechtild tahtoi lähestyä rakasta Jumalaansa, ottivat enkelit hänet vastaan mitä ihmeellisimmällä arvokkuudella ja johdattivat hänet keskellään arkkienkelten tykö toiseen enkeliryhmään. Ja he johdattivat hänet valtaistuinten tykö kolmanteen enkeliryhmään[630]. Ja niin

---

625 'Jumala, jonka rinnalla seisovat enkeljoukot'. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (76r) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

626 Buddella on sana *klubba* 'nuija', latinaksi kohdassa on käytetty sanaa *clavus* ja saksaksi sanaa *Nagel*, jotka molemmat tarkoittavat lähinnä 'naula'.

627 Buddella todella *orätwislika* 'epäoikeudenmukaisesti', vaikka latinaksi (1510, 40r; 1558, 73r; 1854, 68; 1877, 115) sanotaan *justissime* 'mitä oikeimmin' ja saksaksi *gerechtmessig* (1597, 96v) tai *rechtlich* (1503, 48r). Kieltävä etuliite *o-* voi olla myös käsikirjoitusta kopioitaessa syntynyt erhe.

628 Taivaallinen Jerusalem.

629 Vertaus kirkkaaseen peiliin on myös luvussa 65 yllä sekä Budden jälkikirjoituksessa.

630 Buddella *intil thronos* 'valtaistuinten tykö'. Saksannoksissa (1503, 1597, 1857) on *zu den Kräften* 'valtojen tykö'. Latinaksi (1510, 1558, 1854, 1877) on *ad virtutes* 'valtojen tykö'. Enkelihierarkia menee tässä Buddella poikkeavasti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

hän kulki kaikkien enkeliluokkien kautta, kunnes hän tuli rakkaansa valtaistuimen tykö. Siellä hän lankesi polvilleen ja sanoi: ”Minä tervehdin Sinun mitä pyhimpiä jalkojasi, joilla Sinä iloisena kuin jättiläinen juoksit[631] autuuden ja lunastuksen teitä sanoinkuvaamattoman rakkauden ja halun kanssa”. Sitten Mechtild kiitti Häntä kaikesta armosta ja kaikista lahjoista, joita hän oli saanut Hänen pyhien jalkojensa ääressä.

Sitten Mechtild sanoi Herralle: ”Mitä minun pitäisi rukoilla, kun meitä kehotetaan tänään niin usein rukoilemaan ja iloitsemaan siitä, mitä olemme ansainneet ja saaneet?” Herra sanoi hänelle: ”Rukoile ensin, että kaikki syntisi annetaan sinulle anteeksi, sillä se on ihmiselle kaikkein hyödyllisintä, ja sen johdosta hän saa todellisen ilon. Sillä jos se, joka aidosti katuen ripittäytyy syntiensä tähden tai koko tahdostaan haluten ripittäytyä tulee minun jalkojeni ääreen pyytäen syntiensä anteeksiantoa, tuntee sydämessään niin paljon nöyryyttä, että hän on valmis alistumaan muille minun tähteni, se on varma todiste siitä, että hän totisesti ansaitsee syntien anteeksi antamisen.”

Silloin Mechtild nousi ylös ja näki Herran istuvan kädet levitettyinä istuimella, ja Hän sanoi: ”Minä pysyin taukoamatta ristillä aina kuolemaan asti kädet levitettyinä. Samoin minä pysyn likellä Isääni kädet levitettyinä sen merkiksi, että minä totisesti olen valmis ottamaan vastaan syliini jokaisen ihmisen, joka minun tyköni tulee. Jos joku sen tahtoo saavuttaa ja hän on valmis kestämään kaikenlaisia vastoinkäymisiä minun rakkauteni tähden, se on hänelle varma merkki siitä, että hän on pääsevä minun syleilyyni. Jos joku tahtoo minun suutelevan häntä ja jos hän totisesti huomaa kaikissa asioissa rakastavansa minua ja asettaa minun tahtoni omansa edelle ja jos minun tahtoni miellyttää häntä yli kaiken, se on hänelle varma merkki siitä, että hän on saava suudelmani. Ja jos joku haluaa, että hänen rukouksensa kantautuvat korviini ja että minä kuulen ne, hänen tulee olla valmis kaikkinaiseen tottelevaisuuteen, sillä mahdotonta on olla kuulematta todella tottelevaisen ihmisen rukouksia ja olla suostumatta niihin.”

631 Viittaus Vulgatan kohtaan Ps. 18: 6. Raamatun suomennoksessa Ps. 19: 6. Samaa kohtaa siteerataan yllä luvussa 5.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Sitten laulettiin responsoriota *Benedic Domine domum istam*[632] ja niin edelleen. Kaikkien niiden hyveiden, joita siinä lueteltiin, Mechtild näki seisovan Jumalan edessä mitä kauneimpien neitojen hahmossa. Heidän joukostaan yksi, joka oli kaikkia muita ihanampi ja parempi, kantoi esiin kultaisen astian, johon kaikki muut neidot panivat oikein hyvältä tuoksuvia kalliita mausteita[633]. Ne kaikki hän uhrasi Herralle polvistuneena Hänen eteensä. Kun se, joka tämän ilmestyksen näki, ihmetteli tätä, Herra sanoi hänelle: ”Tämä parhain neito on todellinen Tottelevaisuus, joka siten uhraa ja tuo minulle muiden uhraukset ja rukoukset, sillä yksin hänellä on itsessään kaikkien muiden hyveiden voima ja hyvyys. Todella tottelevaisella ihmisellä tulee olla itsessään nämä hyveet. Ensinnäkin todella tottelevaisella olkoon terve ja eheä sielu eli älköön mikään kuolemansynti olko sitä haavoittanut. Hänellä täytyy myös olla todellinen nöyryys, jonka avulla hän alistuu esimiehilleen. Pyhyys ja puhtaus olkoot hänessä, sillä hänen tulee erityisesti säilyttää sekä sydämen että ruumiin puhtaus. Hyveet ja voitokkuus ovat hänelle välttämättömiä, jotta hänellä olisi vahvuutta tehdä kaikenlaisia hyviä tekoja ja jotta hän olisi voitokas taistelija ja vahva soturi vastustamaan paheita ja syntejä. Ja vielä muitakin hyveitä täytyy olla todella tottelevaisella ihmisellä. Niitä ovat oikea usko, jota ilman kukaan ei voi olla Jumalalle mieleinen, ja ainainen toivo siitä, että hän tulee menemään ylös Jumalan tykö. Olkoon hänellä täysi rakkaus sekä Jumalaa että lähimmäistään kohtaan ja lempeys, jonka avulla hän osoittautuu kaikille lempeäksi, rauhaisaksi ja rakastavaksi. Olkoon hänellä kohtuullinen mitta kaikissa tarpeissa niin, ettei hänellä ole mitään yhtään enempää kuin hän tarvitsee, vaan vain mitä niukin ylöspito ruoan ja oluen ja vaatteiden ja kaiken muun suhteen[634]. Olkoon hänellä kärsivällisyyttä, jolla hän

---

632 ’Siunaa, Herra, tätä taloa’. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (77r) alleviivattu punaisella.

633 Latinaksi sanotaan (1510, 1558, 1877) *aromata* ’mausteita’. Saksaksi sanotaan ’hyväntuoksuisia mausteita’ (1597, 1857) tai ’hyvänmakuisia mausteita’ (1503). Buddella on ’oikein hyvän tuoksuisia kalliita mausteita’.

634 Muissa Mechtildin versioissa sanotaan asia paljon lyhyemmin, suunnilleen niin, että ’olkoon hänellä kohtuullisuutta, jolla hän sulkee pois kaiken ylimääräisen’. Budde sanoo asian laveammin ja konkreettisemmin lisäten virkkeeseen arkisia esimerkkejä (Laurén 1972, 127).

https://doi.org/10.21435/tl.277

voittaa kaikki vastoinkäymiset, ja kärsivällisyydellä hän tehköön kaiken pahan itselleen hyväksi ja hedelmälliseksi. Kuten apostoli sanoo *Omnia bonis cooperantur in bonum* eli ei ole mitään, mikä ei hyville käänny hyväksi[635]. Viimeiseksi olkoon hänellä *spiritualis disciplina*, joka on hengellinen velvollisuus, jonka avulla ihminen vapaaehtoisesti ja muiden pakottamatta *discrete conseruet suam regulam* eli asianmukaisesti ja kunniallisesti pitäköön ja muistakoon sääntönsä.[636] Ja pitäköön hän aina mielessä sen kaikki osat ja kohdat muistaen aina sanat *ad quid venisti*[637] eli 'minkä tähden sinä tulit elämään luostarissa', ja miten meidän Herramme sanoo *sanctam Birgittam in reuelacionibus*[638], että *nec minimum ad quod tenentur in religione dimittam impunitum* eli 'siitä, johon he ovat sitoutuneet ja jonka he ovat puhtaassa elämässä velvolliset pitämään, ei vähintäkään jää rankaisematta', ja nämä ovat ankarat ja muistettavat sanat.[639]

Sitten Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, joka oli huolissaan virastaan luostarissa ja teki kuin pakotettuna sen, mitä hänen

---

635 Room. 8: 28. Vulgatassa: *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*. Vuoden 1992 suomennoksessa: *kaikki koituu niiden parhaaksi, jotka rakastavat Jumalaa*. Sitaatti puuttuu muista tuntemistani Mechtildin ilmestysten versioista (1503, 49r; 1510, 40v; 1558, 74r; 1597, 98v; 1854, 71; 1857, 206; 1877, 117), joten se lienee Budden lisäämä. Kirje roomalaisille kuuluu Paavalin aitoihin kirjeisiin, joten Budden antama lähdeviite *som apostolin sigher* 'kuten apostoli sanoo' tarkoittaa Paavalia. Apostolin auktoriteetilla sanottu lause antaa lisäpainoa kohdalle (Laurén 1972, 81).

636 Tämä virke on Buddella muotoiltu pidemmin ja painokkaammin kuin muissa versioissa, joten Buddella se korostuu.

637 Tässä on lähekkäin monta latinankielistä sitaattia ja fraasia. Niistä useimmat eivät käsikirjoituksessa A 13 (77v) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä, mutta *ad quid venisti* on alleviivattu punaisella. Lisäksi Birgitalta otetussa sitaatissa on isoja korjausmerkintöjä, joiden takia se erottuu selvästi.

638 'Pyhälle Birgitalle ilmestyksissä'.

639 Pitkä virke, johon sisältyy sitaatti Birgitalta ja luostarisäännön noudattamisen tärkeyden korostamista, on Budden lisäämä, koska sitä ei ole missään muussa tuntemassani versiossa (myös Laurén 1972, 102). Mechtild itse ei olisi voinutkaan viitata Birgittaan, joka on Mechtildiä myöhäisempi auktori. Sitaatti on Pyhän Birgitan ilmestysten neljännen kirjan 93. luvusta (Kauko 2022b, 139–140). Birgitan ilmestysten keskiaikaisessa ruotsinnoksessa kohta kuuluu: *Oc ey skal jak nakat minzsta lata opinat, thæt the æru bundne til j reghlonne* (Andersson 2018, 269).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuului tehdä[640]. Silloin Mechtild näki tuon henkilön seisovan muiden neitsyiden joukossa Jumalan edessä. Ja Hän sanoi tuolle neidolle lempeästi: ”Miksi sinä laulat minulle vastahakoisesti ja puolella tahdolla, kun minä tahdon ikuisesti laulaa mitä suloisinta laulua sinulle?” Vielä Hän sanoi: ”Yhden päivän laulu, joka tapahtuu todellisesta tottelevaisuudesta ja rakkaudesta ilahduttaa ja miellyttää minua enemmän kuin kaikki se laulu, jota joku laulaa omasta tahdostaan tai harkitulla innolla.”[641]

Neitsyt Mariasta ja seitsemästä hänen palvelustytöstään. Luku 77.

Kun Mechtild kerran messussa *salue sancta parens*[642] vilpittömästi tervehti Neitsyt Mariaa pyytäen tätä hankkimaan Jumalalta kaikkien syntien anteeksiannon, Mechtild näki Neitsyt Marian seisomassa Jumalan edessä. Mechtild lankesi alas hänen jalkojensa juureen ja tarttui hänen vaatteidensa päärmeisiin, jotka laahasivat maassa asti, ja pyyhki kasvonsa niihin. Kun hän nousi ylös, hän näki seitsemän mitä kauneimman neidon seisovan lähellä valmiina palvelemaan. Kun Mechtild tahtoi tietää, keitä nuo neidot olivat, Jumalan Äiti vastasi hänelle: ”Kaikki nämä neidot palvelivat minua maailmassa. Ensimmäinen on nimeltään Pyhyys. Hän palveli minua jo kohdussa, sillä Pyhä Henki täytti minut heti kaikella pyhyydellä. Toinen on *Prudencia*, joka on Ymmärrys. Hän palveli minua minun nuoruudessani, jonka aikana minä en tehnyt mitään ymmärtämätöntä vastoin Jumalan tahtoa. Kolmas on *Castitas* eli Puhtaus, joka minua palveli, kun enkeli tervehti minua ja jonka rakkauden voittamana annoin vastauksen ja suostumuksen Jumalan enkelille[643]. Neljäs on *Hu-*

640 Maininta siitä, että tuo henkilö teki kuin pakotettuna sen, mitä hänen piti tehdä, on Budden lisäämä (Laurén 1972, 107–108).

641 Vuoden 1558 latinankielisessä editiossa (74v) seuraa nyt katkelma, joka Budden versiossa on kolmannen kirjan luku 40.

642 ’Terve, pyhä Äiti!’ Tämä fraasi ja myöhemmin tässä luvussa esiintyvät yksittäiset latinan sanat eivät erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä käsikirjoituksessa A 13 (78r–78v).

643 Vertaa Luuk 1: 28 ja Luuk. 1: 38.

https://doi.org/10.21435/tl.277

militas, ja se on Nöyryys. Sen ansiosta minusta tuli Jumalan Äiti, ja sen ansiosta tunsin olevani Jumalan palvelijatar. Viides on *Caritas*, joka on Rakkaus, joka laski Jumalan vatsaani Hänen Isänsä sylistä. Ja niin Rakkaus täytti minut, että niin kuin lapsia odottavien naisten sydämet usein tapaavat väsyä ja uupua huolen painosta, siten minun sydämeni usein väsyi Rakkauden voimasta ja suuruudesta. Ja niin kuin saksanhirvi tahtoo vesilähteen äärelle, siten minä halusin nähdä ja katsoa sitä siunattua Poikaa, jota minä kannoin ja jonka ilokseni sain. Kuudes on *Studiositas*, ja se on Uutteruus eli Ahkeruus, joka minua palveli kaikissa niissä toimissa, jotka Poikani synnyttyä olivat tarpeellisia niin, että minä täysin toteutin Hänessä Hänen Pyhän Isänsä koko tahdon vilpittömällä nöyryydellä ja sydämen rakkaudella. Seitsemäs on *Paciencia* eli Kärsivällisyys, joka palveli minua heti ensihetkestä saakka, kun Poikani syntyi, ja aina Hänen kuolemansa hetkeen asti. Pyhän Jumalan pelko oli minun kamaripalvelijani, joka ei koskaan sallinut minun jalkojeni horjua."

Jaloilla ymmärretään pyhissä kirjoituksissa *affectus hominum* eli ihmisen allttiutta ja tahtoa, jonka koskaan ei pidä taipua minkään syntien tahrattavaksi.[644]

Sitten Mechtild sanoi: ”Oi, mitä rakkain rouva, hanki minulle nämä samat hyveet!” Neitsyt Maria vastasi: ”Mene minun Poikani tykö ja pyydä häneltä!” Ja Herra istui kultaisella istuimella, jota tukivat kaksi pylvästä, jotka oli koristettu safiirilla ja kullalla. Mechtild lankesi Hänen jalkoihinsa rukoillen antamaan nuo hyveet itselleen ja kaikille maailman koetelluille. Tähän Herra myöntyi uskoen Mechtildille nuo lähellä olevat neidot. Silloin Mechtild näki kullakin neidolla olevan käsissään eräänlainen pieni peitsi, joka oli hyvin terävä. Terävyys merkitsi *constantiam* eli lujuutta, jolla tulee vastustaa syntejä. Peitsiä reunustivat pikkuiset kultaiset tiu'ut. Kun niihin koskettiin, niistä kantautui mitä suloisin ääni Jumalan korviin. Nämä tiu'ut merkitsivät niitä ajatuksia, joilla ihminen vastustaa paheita voittaen ne. Niistä syntyy Jumalalle mitä suloisimpia ääniä, kun ihminen vastustaa synnillisiä houkutuksia. Silloin Mechtild näki ympärillä seisovan

644 Tämä selittävä virke lienee Budden lisäämä, koska sitä ei esiinny muissa versioissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

myös hyvin monia enkeleitä ja pyhimyksiä. Herra sanoi: ”Kaikki nämä tuhannen tuhatta, jotka seisovat tässä ympärillä, ovat kaikkien niiden suojelijoita, jotka minun puolestani taistelevat kaikkia paholaisen juonia ja houkutuksia vastaan.”

Miten ihminen voi saada todellisen pyhyyden. Luku 78.

Eräänä lauantaina, kun laulettiin *salue sancta parens*[645], Mechtild tervehti Neitsyt Mariaa ja rukoili tältä, että saisi saman todellisen pyhyyden eli totisesti puhtaan pyhän elämän. Neitsyt vastasi: ”Jos tahdot saada todellisen pyhyyden, pysyttele minun Poikani tykönä, sillä Hän on pyhyys itse ja kaiken pyhittää.” Mechtildin miettiessä, miten hän sen tekisi, mitä pyhin Neitsyt sanoi: ”Pitäydy minun Poikani mitä pyhimmässä lapsuudessa muistaen, että kaikki sinun lapsuutesi laiminlyönnit ja rikkeet korjaa Hänen mitä viattomin lapsuutensa. Pitäydy Hänen mitä kiihkeimmässä *adolescentiam*, joka tarkoittaa kasvuikää aina 28. ikävuoteen saakka[646]. Siinä iässä Hän kukoisti *in fragrantissimo amore* eli mitä suloisimmin tuoksuvasta rakkaudesta[647] niin, että yksin Hänessä Jumalan rakkauden tulella oli *sufficientem materiam* eli täysin riittävästi raaka-ainetta. Niinpä kaikki velttoutesi ja nuoruutesi laiskuus paranee ja korjautuu tuon pyhän nuoruuden kautta. Pitäydy myös hänen jumalisissa hyveissään niin, että niissä kasvavat ja kohoavat sinun hyveesi. Lisäksi pitäydy minun Pojassani kohdistaen Häneen kaikki ajatuksesi, sanasi ja tekosi niin, että kaikki puutteet ajatuksissasi, sanoissasi ja teoissasi korjaantuvat Hänen kauttaan, joka ei koskaan mitään rikkonut tai tehnyt syntiä. Pitäydy Hänessä

645 ’Terve, pyhä Äiti!’ Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (79r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä. Sama koskee jäljempänä olevia latinan sanoja.

646 Latinaksi tässä on vain sana *adolescentiam*. Budde on varustanut sanan selityksellä (Laurén 1972, 119).

647 Budden versiossa on latinan sana *fragrantissimo*, joka liittyy verbiin *fragro* ’tuoksua’ ja jonka Budde ruotsintaa *sötasta luktandis*. Vuoden 1854 valikoimassa (1854, 75) esiintyy juuri muoto *fragrantissimo*. Muissa latinankielisissä versioissa (1510, 46v; 1558, 76r; 1877, 120) on sana *flagrantissimo*, joka liittyy verbiin *flagro* ’palaa, hehkua’, ja saksannokset (1503, 50r; 1597, 100v; 1857, 210) noudattavat sitä tulkintaa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

niin kuin morsian sulhasessaan, jonka varoista hän saa sekä vaatetuksensa että ruokansa ja jonka rakkauden tähden hän rakastaa ja kunnioittaa ylkänsä palvelijoitakin[648]. Samalla tavalla Jumalan sana ravitsee ja ruokkii sinun sieluasi niin kuin paras ravinto, ja Hänen rikkauksillaan eli Hänen hyveidensä antamilla malleilla ja esikuvilla, joita sielusi tulee seurata, sielusi koristetaan kunniakkaasti niin kuin mitä kalleimmin vaattein ja koristuksin. Sinun tulee pitäytyä myös hänen palvelijoissaan[649], joita ovat pyhimykset. Heitä rakasta ja ylistä Jumalaa heidän vuokseen. Ja lähetä heidät usein sinun rakkaasi tykö, jotta he ylistäisivät ja kunnioittaisivat Häntä sinun kanssasi ja sinun vuoksesi. Niin sinusta totisesti tulee pyhä. Onhan kirjoitettu, että *Cum sancto sanctus eris* eli pyhien kanssa olet oleva pyhä[650]. Ja väärämielisten kanssa olet oleva väärämielinen[651]. Niin kuningattarestakin tulee kuningatar kuninkaansa kumppanuuden ansioista."

Sitten laulettiin sekvenssiä, jossa oli säe *Saluatoris Christi templum extitisti*[652], joka tarkoittaa, että sinä olit meidän vapahtajamme Kristuksen *templum*, ja se on kirkko. Silloin Mechtild muistutti ja kunnioitti Neitsyt Mariaa siitä, että tämä oli Jumalan *templum* ja mitä kunniakkain, mitä valoisin ja kaikkein ylellisin. Silloin Neitsyt Maria tarttui hänen käteensä ja johdatti hänet mitä kauneimpaan taloon, joka oli rakennettu neliskanttisista kivistä korkeaksi, eikä siinä ollut ollenkaan ikkunaa. Kuitenkin se oli erittäin valoisa, ja siinä oli pieni ovi, joka oli tehty punaisesta ja paksusta jalokivestä, jota kutsutaan

---

648 Saksaksi sanotaan kahdessa versiossa morsiamen rakastavan ja kunnioittavan ylkänsä ystäviä ja sukulaisia: *fru(n)de vn(d) geslechte* (1503), *Freunde und Verwandten* (1857). Latinan *familia* voi merkitä 'perhe, suku' ja myös 'palvelusväki'. Jälkimmäistä tulkintaa edustavat Budde ja yksi saksannoksista: *seine Freund vnnd Haußgesind* (1597).

649 Tässä kohdassa latinan *familia* on kaikissa saksannoksissakin käännetty palvelusväeksi: *Gesinde* (1503, 1857) tai *Haußgesind* (1597).

650 Vulgatassa Ps. 17: 26. Vuoden 1992 suomennoksen mukaan *sinä olet uskollinen uskollisille* (Ps. 18: 26). Käsikirjoituksessa A 13 (79v) latinankielinen sitaatti on osittain alleviivattu punaisella.

651 Lause on Budden lisäämä ja jatkaa edellistä Vulgatan sitaattia. Vertaa Ps. 17: 27 Vulgatassa, suomennoksen Ps. 18: 27.

652 Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa (A 13, 79v) erotu ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä visuaalisesti, mikä tekee siitä tekstin integroidun osan.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nimellä *jaspis*. Siinä oli pieni kultainen ketju. Talo merkitsi mitä kunniakkainta Neitsyt Mariaa. Neliskanttiset kivet merkitsivät sitä, että hänet oli mitä parhaiten järjestetty ja koottu neljästä elementistä, joista ihmisen keho koostuu. Niitä ovat maa, vesi, ilma ja tuli.[653] Sen, että talo oli hyvin korkea ja aivan valoisa, Mechtild ymmärsi tarkoittavan, että Maria oli kaikkein ylimpänä *in contemplacione* eli jumalallisessa katsannossa ja kaikkein kirkkain ymmärrykseltään. Ovella ymmärretään hänen armoaan ja sääliään, jotka ovat avoinna kaikille, jotka hänen tykönsä tahtovat tulla. Kultaisella ketjulla ymmärretään hänen suurta rakkauttaan ja rakastettavuuttaan. Silloin Neitsyt Maria sanoi Mechtildille: ”Jos sinä tahdot tulla sellaiseksi Jumalan taloksi, harjoita silloin näitä samaisia hyveitä.” Kunniakkaalla Neitsyellä oli oikeassa kädessään neljä kultasormusta, jotka oli koristeltu arvokkain jalokivin. Hän laski oikean kätensä Mechtildin rinnalle sanoen: ”Katso, näillä jalokivillä sinä voitat kaikenlaiset kiusaukset, sillä kaikki kiusaukset saavat alkunsa neljänlaisista synneistä, joita ovat ylpeys, viha, kevytmielisyys ja laiskuus. Jos täytyt ylpeydestä, tukeudu jumaliseen nöyryyteeni. Jos sinua haittaa viha, ajattele minun lempeyttäni, joka teki minusta lempeämmän kuin kaikki muut. Jos sinua ahdistaa kevytmielisyys, pakene heti minun mitä pyhimmän puhtauteni huomaan. Ja jos sinua houkuttaa laiskuus, karkaa minun mitä kuumimman rakkauteni tykö. Niin sinä ajat pois kaikki paholaisen voimat ja pahat juonet.”

Neitsyt Marian kruunuista. Luku 79[654].

Neitsyt Marian messussa *salue sancta parens*[655] Mechtild näki Marian,

653 Käsitys neljästä klassisesta alkuaineesta eli elementistä on peräisin Empedokleelta. Empedokles Akragasilainen (noin 490–430 eKr.) oli kreikkalainen luonnonfilosofi (esimerkiksi Salomaa 1935, 35–37; katso myös teosta Thesleff & Sihvola 1994).

654 Luku on samassa kohdassa vuosien 1510, 1558 ja 1877 latinankielisissä editioissa ja vuoden 1597 saksannoksessa, mutta ei vuoden 1857 saksannoksessa, eikä vuoden 1854 valikoimassa. Vuoden 1503 saksannoksessa luku on tässä kohdassa, mutta sen alku puuttuu.

655 ’Terve, pyhä Äiti!’ Latina ei käsikirjoituksessa A 13 (80r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

jolla oli kruunu päässään, ja siitä riippui paljon kukkia aina maahan asti. Hänen viittansa oli punainen ja täynnä kultaisia kruunuja, jotka kaikki riippuivat alas maahan asti. Ja kunkin kruunun vieressä luki kirjoitettuna kruunun nimi. Marian päässä oleva kruunu merkitsi yhteyttä Jumalaan. Sellainen yhteys Marialla on kaikkein suurimmassa määrin ja enemmän kuin kellään muulla luodulla. Kruunu, joka kosketti hänen harteitaan, kantoi tekstiä *Mater Dei et hominis*, joka tarkoittaa Jumalan ja ihmisen äiti. Rinnan likellä olevalla kruunulla oli nimi *regina angelorum* eli enkelten kuningatar. Neljäs kruunu oli nimeltään *gaudium omnium sanctorum*[656] eli kaikkien pyhimysten ilo. Viides oli nimeltään *solacium omnium miserorum* eli kaikkien kurjien helpotus ja lohtu. Kuudes oli nimeltään *refugium omnium pauperum* eli kaikkien köyhien turvapaikka. Se, että kruunut taipuivat maahan päin, merkitsi sitä, että Maria kääntyy syntisten ihmisten puoleen kaikkine lahjoineen ja hyveineen, jotka Jumala on hänelle suonut.

Sitten Mechtild rukoili eräiden puolesta, jotka erityisesti oli uskottu hänen vastuulleen. Neitsyt Maria sanoi: ”Kun maailmallisesta viinistä juopunut mies tulee auliimmaksi antamaan kuin silloin, kun hän on selvin päin, niin sitäkin enemmän minä, joka aina loputtomasti juon korkeimman Jumalan sydämen makeudesta mitä arvokkaimman jumaluuden parasta viiniä”.

[[657]Eräänä lauantaina, kun kuorissa laulettiin responsoriota *Ave virgo singularis*[658], Mechtild näki pyhän Neitsyen seisovan alttarin tykönä, ja pyhä Gabriel seisoi tätä vastapäätä. Silloin se, joka tämän ilmestyksen näki, lankesi Neitsyen jalkoihin rukoillen, että tämä soisi hänelle anteeksiannon synnistä, johon hän oli syyllistynyt panettelun kautta. Sitä hän kuitenkaan ei ollut tehnyt kavaluuttaan, vaan erään henkilön mieltä rauhoittaakseen. Autuas Neitsyt Maria otti häntä kä-

656 Tämä latinankielinen fraasi on käsikirjoituksessa A 13 (80v) alleviivattu punaisella. Muut samalla lehdellä esiintyvät latinankieliset kohdat eivät sen sijaan eroa ruotsinkielisestä tekstistä millään visuaalisella tavalla.

657 Hakasulkeissa oleva osuus on mukana vuosien 1510 ja 1877 latinankielisissä editioissa, mutta se puuttuu Buddelta sekä vuosien 1558 ja 1597 versioista. Vaikka luvun 79 alku puuttuu vuoden 1503 saksannoksesta, se sisältää Buddelta puuttuvan pätkän ja luvun lopun.

658 ’Terve, erinomainen neitsyt’. Responsorion alku (Dreves 1896, 48).

https://doi.org/10.21435/tl.277

destä kiinni ja sanoi: ”Lupaa minun Pojalleni, ettet enää syyllisty selaiseen.” Mechtild sanoi: ”Pyhä Äiti, saathan Poikasi tekemään minulle tämän.”

Kun laulettiin säettä *Auro vestiris intus*[659], autuaan Neitsyen sydän avautui Mechtildille, ja sieltä lähti kaksi sädettä, jotka täyttivät molemmat kuorit.] Silloin Mechtild ymmärsi tervehtiä Neitsyt Marian mitä pyhintä sydäntä näissä seitsemässä kohdassa, joiden ansiosta se oli ja on edelleen meille kaikkein hyödyllisin kaikista sydämistä. Ensimmäinen kohta oli se, että hän odotti Kristuksen syntymää kaikkein eniten ja enemmän kuin kaikki patriarkat ja profeetat. Toinen oli rakkaus, sillä mitä kuumimman ja nöyrimmän rakkauden ansiosta hänestä tuli Jumalan Äiti. Kolmantena olivat lempeys ja suloisuus, joilla hän alttiisti kasvatti Jeesus-lasta. Neljäs oli se, että hän huolella piti muistissaan Jumalan sanat ja teot. Viides kohta oli se, että hän oli kärsivällisyyden esimerkkinä Jeesuksen Kristuksen kuolemaa ja kärsimystä varten. Kuudes olivat alituiset rukoukset ja omistautuneisuus Jumalan kirkolle. Seitsemäs kohta oli se, että hän on päivittäin meille synnintekijöille hyödyllinen edistäen toiveitamme ja tarpeitamme Taivasten valtakunnassa Jumalan Pyhän Kolminaisuuden edessä.

Kun Mechtild lankesi alas Isän kunniaksi, myös kunniakas Neitsyt Maria, joka seisoi hänen lähellään, lankesi polvilleen. Kun Mechtild ihmetteli sitä, hän ymmärsi hengessään, että kun Neitsyt Maria on valittu ja korotettu kaikkien luotujen yläpuolelle, hän on myös kaikkein kiitollisin kaikista Jumalan lahjoista.

[[660]Kun sitten laulettiin *Salve, regina nobilis*[661], Mechtild näki jälleen autuaan Neitsyt Marian, joka kantoi käsivarsillaan hyvin pientä poikaa, joka oli kääritty siteisiin ja piti kiinni neitseellisestä rinnasta. Maria seisoi sen luona, joka lauloi säettä *Omnia pascentem tu*

659 'Sinut vaatetetaan sisältä kultaan'. Samasta responsoriosta (Dreves 1896, 48).

660 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503 (51r), 1510 (42v) ja 1877 (124), mutta puuttuu Buddelta sekä vuosien 1558 (78r) ja 1597 (103r) versioista. Vuosien 1854 ja 1857 versioista puuttuu koko luku.

661 'Terve, jalo kuningatar'. Näillä sanoilla alkava responsorio (Dreves 1896, 48).

https://doi.org/10.21435/tl.277

pascis et omnipotentem[662]. Kun responsoriossa seuraavaksi laulettiin *Agnosce cui praebueris ulnas*[663], hän levitti kätensä hyvin korkealle nostaen Poikansa päänsä yläpuolelle niin kuin muistuttaakseen, että hän näytti kaikille Jumalaa ja ihmistä.]

[[664]Samoin eräänä lauantaina, kun Mechtild *Regali*-alkuisen responsorion aikana tavoitteli autuaan Neitsyen läsnäoloa, hän näki kaikkien enkeliluokkien tulevan autuaan Neitsyt Marian tykö. Nämä toivat julki rakastavan sielun toiveen ja rukoilivat nöyrästi, että Maria suvaitsisi tulla. Kun nimittäin oltiin sen nuotin kohdalla, joka osui sanan *ostende*[665] kohdalle, enkelit tulivat Marian tykö sanoen ”Oi, valtiatar, tule”, sitten saman nuotin yksittäisten osien kohdalla arkkienkelit, vallat, voimat, hallitukset, herruudet, valtaistuimet ja kerubit. Sanojen *te Maria*[666] kohdalla serafit ottivat Marian päättäväisesti mukaansa ja kaikkien enkelien kanssa johdattivat hänet kunnioittavasti keskelle kuoria. Tämän saman Mechtild sai nähdä useamman kerran.]

Neitsyt Marian iloista. Luku 80.

Kunniakas Neitsyt Maria ilmestyi Mechtildille erään kerran. Mechtild pyysi Mariaa neuvomaan, miten hänen pitäisi kunnioittaa tätä sinä päivänä. Maria vastasi: ”Muistuta minua siitä ilosta, joka minulla oli, kun minun Poikani lähti Isän sydämestä kuin sulhanen ja tuli minun vatsaani iloisena kuin jättiläinen juoksemaan reittiään[667]. Toiseksi muistuta minua siitä ilosta, joka minulla oli, kun Hän lähti ulos minun neitseellisestä vatsastani ja tuli iloiseksi ja suloiseksi Pojakseni. Sillä muut pojat tuottavat äideilleen surua ja vaivaa, mutta Jumalan

662 ’Sinä ruokit myös kaikkea ruokkivaa kaikkivaltiasta’. Samasta responsoriosta (Dreves 1896, 48).
663 ’Muista, kenelle tarjosit käsivartesi’. Samasta responsoriosta (Dreves 1896, 48).
664 Näissä hakasulkeissa oleva osuus on mukana vain 1503 (51r–51v) ja 1877 (124–125).
665 ’Näytä’.
666 ’Itsesi, Maria’.
667 Vulgatassa Ps. 18: 6; Raamatun suomennoksessa Ps. 19: 6. Samaa kohtaa on siteerattu yllä luvuissa 5 ja 76.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Poika, joka on itse suloisuus, toi minulle, Äidilleen, mitä suurinta iloa ja oli minulle kaikkein ihaninta. Kolmanneksi muistuta minua siitä ilosta, joka minulla oli, kun kolme kuningasta[668] uhrasi Pojalleni, jolloin Hänestä tuli minulle kunniakas ja arvokas Poika. Sillä ei ole koskaan yhtäkään äitiä hänen poikansa syntyessä kunnioitettu sellaisin lahjoin. Neljänneksi muistuta minua siitä ilosta, joka minulla oli, kun vein Poikani temppeliin, jossa Hänestä tuli minulle puhtauden ja pyhyyden Poika. Sillä muut äidit puhdistuvat, kun he uhraavat ja menevät kirkkoon lapsen saatuaan, mutta kun minä en tarvinnut mitään puhdistamista, lisäsi kirkkoon meno minun pyhyyttäni. Kuolemansa ja kärsimyksensä aikaan Hän oli minulle murheen, surun ja lunastuksen Poika. Hänen ylösnousemuksensa aikaan Hänestä tuli minulle jumalallisen vallan ja kuninkaallisen arvokkuuden Poika."

***Ave Maria*. Luku 81.**

Kun eräänä lauantaina laulettiin *salue sancta parens*[669], Mechtild sanoi Neitsyt Marialle: "Oi, Taivasten valtakunnan kuningatar, minä haluaisin mielelläni, että saisin ja voisin tervehtiä sinua suloisimmalla tervehdyksellä, jota yksikään ihmissydän voi ajatella tai keksiä". Pian Mechtild näki kunniakkaan Neitsyen, jonka rintaan oli kirjoitettu *Enkelin tervehdys* eli *Ave Maria*. Hän sanoi: "Tätä tervehdystä parempaa

---

668 Itämaan tietäjät.

669 'Terve, pyhä Äiti!' Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (81v) kirjoitettu samalla värillä ja samanlaisin kirjaimin kuin ruotsinkielinen osa, joten ne eivät erotu leipätekstistä. Samalla käsikirjoituksen lehdellä olevat latinan sanat *In i(ll)a reuere(n)cia* on alleviivattu punaisella, joten ne erottuvat muusta tekstistä helposti. Koska latinaa ei ole alleviivattu joka kerta ja koska toisaalta ruotsia on siellä täällä alleviivattu, ei merkinnän selittäjänä näytä olevan (ainakaan yksinomaan) kieli. Esimerkiksi käsikirjoituksen lehdellä 113r on sekä ruotsia että latinaa jonkin verran alleviivattu punaisella. Geete (1899) on editiossaan yleensä painanut latinan sanat harvennettuina (ei kuitenkaan aina, esimerkiksi 1899, 185, rivi 1), joten ne erottuvat visuaalisesti muusta tekstistä enemmän kuin käsikirjoituksessa. Koska Geete on harventanut latinankieliset sanat, vaikka ne eivät olisi alleviivattuja käsikirjoituksessa, ja jättänyt harventamatta ruotsinkieliset sanat, vaikka ne olisi käsikirjoituksessa alleviivattu, ei Geeten perusteella voida tältä osin päätellä, miltä teksti käsikirjoituksessa näyttää.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ei ihminen ole koskaan keksinyt, eikä kukaan voi minua koskaan tervehtiä suloisemmin kuin se, joka tervehtii minua *Jn illa reuerencia* eli sillä arvokkuudella, jolla Isä Jumala tervehti minua. Sanalla *aue* Hän vakuutti minulle kaikkivaltiudessaan, että minä jäisin vaille kaikkea syntien surkeutta. Jumalan Poika valisti minua jumalallisella viisaudellaan, että olen mitä kirkkain tähti, joka valaisee Taivasta ja maata. Sen merkiksi minulla on nimi Maria, joka kuulostaa meren tähdeltä[670]. Pyhä Henki teki minusta niin armorikkaan ja täytti minut armollaan ja jumalallisella makeudellaan niin, että kaikki ne, jotka etsivät armoa, saavat sen minun kauttani ja minusta. Se nähdään sanoista *gracia plena*[671]. Sanoilla *Dominus tecum*[672] minua muistutetaan siitä sanoinkuvaamattomasta yhteydestä ja mitä suurimmasta teosta, jotka Jumalan Pyhä Kolminaisuus sai aikaan minussa, kun hän yhdisti minun ruumiillisen olemukseni jumalallisen luontonsa kanssa yhdeksi persoonaksi niin, että minussa Jumala tuli ihmiseksi ja ihminen tuli Jumalaksi. Sellaista iloa ja ihanuutta kuin minä tunsin sillä pyhällä hetkellä, ei yksikään ihminen koskaan voi kokea. Sanat *benedicta tu in mulieribus*[673] merkitsevät, että kaikki luodut ihaillen käsittivät ja yksimielisesti todistavat minun olevan siunattu ja korotettu kaikkein luotujen yläpuolelle sekä Taivasten valtakunnassa että maan päällä. Sanoilla *Benedictus fructus ventris*[674] siunataan ja ylistetään mitä arvokkainta ja mitä hyödyllisintä kohtuni hedelmää, joka kaikki luodut virvoitti, pyhitti ja heitä ikuisesti siunaa. Jumalan ruumis.[675]"

Viidestä *Ave Maria* -rukouksesta ennen ehtoollista. Luku 82.

Eräänä päivänä aamujumalanpalveluksen jälkeen Mechtild oli epävarma siitä, oliko hän lukenut Neitsyt Marian kompletorion edellisenä iltana vai ei. Siitä hyvin ahdistuneena Mechtild tunnusti Jumalalle

---

670 Latinaksi *maris stella*. *Meren tähti* oli yleinen Mariasta käytetty nimitys keskiajalla.
671 'Armoa täynnä'.
672 'Herra kanssasi'.
673 'Sinä olet siunattu naisten joukossa'.
674 'Siunattu olkoon kohtusi hedelmä'.
675 Sanat *gudz likama* luvun lopussa lienevät Budden lisäämät.

https://doi.org/10.21435/tl.277

laiminlyöntinsä. Samalla hän luki uudelleen samaisen kompletorion. Sitten hän luki viisi *Ave Maria*[676] -rukousta, jotka hänellä aina oli tapana lukea ennen kuin hän otti vastaan Jumalan ruumiin. Sen kirjoitamme tähän muille opiksi, jotta hekin tekisivät samoin.

Ensin Mechtild muistutti meidän rouvaamme[677] siitä vastaanottavaisuudesta, jolla hän neitseellisessä puhtaudessa enkelin ilmoituksen mukaan saattoi alulle Poikansa ja otti Tämän sisäänsä Hänen kuninkaalliselta valtaistuimeltaan mitä suurimmalla nöyryydellä. Tällä ensimmäisellä *Ave Maria* -rukouksella Mechtild pyysi Neitsyt Mariaa suomaan hänelle puhtaan omantunnon ja todellisen nöyryyden. Toiseksi Mechtild muistutti Mariaa siitä hunajaatihkuvasta vastaanotosta, jolla tämä otti Poikansa vastaan, kun hän ensimmäisen kerran Tämän pyhän ihmisenäolon aikana tunnisti Hänet oikeaksi Jumalaksi. Tällä *Ave Maria* -rukouksella Mechtild pyysi itselleen todellista Jumalan tuntemista. Kolmanneksi hän muistutti Mariaa siitä, että tämä aina oli valmis ottamaan vastaan Jumalan armon, eikä koskaan sitä torjunut. Tällä *Ave Maria* -rukouksella Mechtild pyysi antamaan itselleen sydämen, joka olisi aina valmis Jumalan armoon. Neljänneksi Mechtild muistutti Mariaa siitä, miten mielihyvin ja jumalisesti tämä otti vastaan Poikansa mitä pyhimmän ruumiin tänne maan päälle ja miten hän kaikkia muita täydellisemmin käsitti, millaisen armon ja hyödyn ihminen siitä saakaan. Neljännellä *Ave Maria* -rukouksella Mechtild rukoili saavansa samanlaisen armon ja mielihyvän Jumalan ruumiista. Viidenneksi Mechtild muistutti Neitsyt Mariaa siitä mitä rakkaudellisimmasta vastaanotosta, jolla hänen siunattu Poikansa otti hänet vastaan ja kutsui tykönsä. Viidennellä *Ave Maria* -rukouksella Mechtild rukoili, että Maria antaisi hänen lähestyä Jumalan ruumista iloisin ja tervein mielin. Sillä jos ihminen tietäisi kuinka suuri mielihyvä, hyöty ja kunnia hänelle koituu Jumalan ruumiin arvokkaasta vastaanottamisesta, hän nääntyisi saamansa ilon suuruudesta.

Silloin Mechtild näki, että Neitsyt Maria seisoi hänen lähellään ja otti hänet syliinsä. Silloin Mechtild alkoi valittaa laiminlyöntiään ja

---

676 Sanat *Ave Maria* on tässä kohdassa käsikirjoituksessa A 13 (82r) alleviivattu himmeästi punaisella, mutta muut samalla lehdellä olevat latinan sanat eivät visuaalisesti erotu ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.
677 Neitsyt Mariaa on usein sanottu meidän rouvaksemme, vertaa Notre Dame.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kysyi Neitsyt Marialta, oliko hän edellisenä iltana lukenut kompletorion vai ei. Neitsyt vastasi: ”Kun et kerran tiedä, oletko lukenut vai et, se on minun Poikani silmissä sama kuin se, että et ole lukenut.”

Miten laiminlöynti tulee korjata. Luku 83.

Toisella kerralla Mechtild myönsi Jumalalle olevansa syyllistynyt laiminlöyntiin, koska hän ei ollut rakastanut Jumalan arvokasta Äitiä niin täydellisesti kuin hänen olisi pitänyt. Herra sanoi: ”Tämän laiminlöyntisi tähden ylistä minun Äitiäni siitä uskollisuudesta, joka teki hänestä koko hänen elämänsä ajaksi minulle uskollisemman kuin kukaan toinen ihminen. Hän oli mitä uskollisimmin tukenani pannen kaikissa teoissaan minun tahtoni oman tahtonsa edelle. Toisekseen ylistä hänen uskollisuuttaan, jonka ansioista hän oli uskollisesti tukenani kaikessa hädässäni niin, että kaiken sen, mitä minä kärsin ruumiillisesti, hän kärsi sielullisesti. Kolmanneksi ylistä sitä uskollisuutta, jonka ansioista hän on vieläkin Taivasten valtakunnassa mitä uskollisimmin tukenani. Hän kerää syntisiä, jotta he kääntyisivät minun puoleeni, ja autuaita sieluja, jotta heidät vapahdettaisiin kärsimyksistä. Sillä hänen rukoustensa avulla ja niiden ansiosta on lukemattomia syntisiä kääntynyt. Lukemattomia sieluja, jotka minun tuomitseminani on lähetetty ikuisiin kärsimyksiin, on kutsuttu takaisin hänen armonsa ja lempeytensä ansiosta, ja heidät on vapautettu kiirastulesta ja kaikista kärsimyksistä.” Kiitos, ylistys ja kunnia olkoot hänelle ikuisesti.[678]

Kuinka Neitsyt Mariaa tervehditään kaikkien luotujen keskuudessa. Luku 84.

Messussa *salue sancta parens*[679] Mechtild tahtoi tervehtiä Neitsyt Mariaa. Silloin Herra sanoi Mechtildille: ”Tervehdi minun Äitiäni kaikkien luotujen kera”. Mechtild mietti, miten hän sen voisi tehdä.

---

678 Lause näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 89–90).
679 ’Terve, pyhä Äiti!’ Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (83r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Silloin hän näki korkeimpaan ryhmään kuuluvia pyhiä enkeleitä eli serafeja[680] tulevan idästä. Heistä kukin kantoi palavaa kynttilää. Silloin Mechtild ymmärsi hengellisesti, että nämä enkelit tulivat hänen avukseen ja häntä palvelemaan, jotta hän heidän kanssaan tervehtisi mitä pyhintä Neitsyttä. Syttyneenä näiden enkelten mitä kuumimmasta rakkaudesta Mechtild tervehti Neitsyttä sillä rakkaudella, jolla tämä on rakastanut Jumalaa enemmän kuin yhtäkään luotua. Tuo rakkaus sai hänen mitä rakkaimman Poikansa kärsimyksen hetkelläkin niin paljon aikaan Mariassa, että tämä voitti ja sammutti kaikki maailmalliset tunteet. Sillä kaikkien luotujen surressa hänen Poikansa kuolemaa, hän yksin jumaluuden ansiosta hätkähtämättä ja iloisena tahtoi, että hänen Poikansa uhrattaisiin ja kuolisi maailman hyödyksi. Sitten tulivat kerubit mitä kirkkaimpien peilien[681] kanssa. Siitä Mechtild ymmärsi, että hänen piti näiden kanssa tervehtiä mitä pyhintä Neitsyttä ja sitä mitä suurinta ja mitä selkeintä ymmärrystä, joka Marian osana oli maan päällä täydellisemmin kuin kaikilla luoduilla. Sen ymmärryksen ansioista Maria nytkin selvemmin kuin kaikki muut näkee ja katsoo jumaluuden kirkkautta, jota kukaan ei aivan täysin voi lähestyä. Sen jälkeen valtaistuimet kantoivat esiin norsunluisen istuimen. Sen Mechtild ymmärsi merkitsevän mitä suloisinta ja rauhaisinta lepoa, jonka kautta Jumala sai hänessä levätä. Hän ei koskaan missään tekemisissään tai asioidensa hoidossa ollut silmänräpäystäkään levoton edes paetessaan Poikansa kanssa Egyptiin tai sieltä palatessaan. Herruudet kantoivat esiin mitä kauneimman kruunun, johon oli veistetty ihmispäitä, jotka olivat ihmeellisen hohtavia ja kauniita. Siitä Mechtild ymmärsi, että Neitsyt Marian kautta ihmiskunnalle tuli lunastus ja kaikki virvoitus. Hallitukset toivat puolestaan esiin kuninkaiden valtikoita, joissa oli mitä hienoimpia kukkasia. Siitä Mechtild ymmärsi, että hänen tulee näiden kanssa ylistää kunniakasta Neitsyttä siitä, että tämä on pitänyt säilössä ja itsessään näyttää Jumalan hahmoa ja kuvaa esteettömästi

680 Serafeja tarkoittava sana *seraphin* on käsikirjoituksessa A 13 (83r) ensin kirjoitettu väärin, sitten korjattu ja alleviivattu punaisella.

681 Muissa versioissa puhutaan vain peileistä, ja sana *kirkas* on Budden lisäämä. Kirkkaista peileistä on mainintoja ensimmäisen kirjan luvuissa 65 ja 76 sekä Budden laatimassa jälkipuheessa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja tahrattomana mitä hienoimmin enemmän kuin kaikki luodut. Voimilla oli miekat merkiksi siitä, että Jumala antoi Marialle kaikkia luotuja suuremman vallan sekä Taivaassa että maan päällä. Erityisesti vallan yli kaikkien paholaisten, jotka pelkäävät häntä niin, etteivät ne ollenkaan kestä kuulla hänen siunattua nimeään. Valloilla oli astioita eli kultamaljoja, joista Herra itse joi mitä suurimmalla ilolla. Siitä Mechtild ymmärsi, että ihmisen tulee harjoittaa kaikkia hyveitä ja pyrkiä Jumalan kaltaiseksi, jotta Jumalaa miellyttäisi vuodattaa itsensä ihmiseen ja jotta Hän katsoisi hyväksi pyhässä armossaan tehdä ja toteuttaa armoa ihmisessä. Näiden pyhien henkiolentojen kanssa Mechtildin tuli ylistää Neitsyttä, sillä tämä on täynnä kaikkia hyveitä ja armoa enemmän kuin kaikki luodut. Arkkienkelit toivat esiin erittäin kauniin täkin, jolla he peittivät sekä Herran että Äidin. Tämä merkitsi sitä erityistä ja omalaatuista tuttavallisuutta, joka vallitsee itse Jumalan ja jokaisen kristityn sielun välillä. Sitä tuttavallisuutta on Marialle täällä maan päällä ja ikuisesti Taivaassa suotu erityisesti enemmän kuin kaikille maailman ihmisille. Enkelit seisoivat lähellä Herraa ja palvelivat Häntä nöyrästi. Siitä Mechtild ymmärsi, että hänen tuli heidän kanssaan ylistää ja siunata Jumalan Äitiä kaikkien niiden palvelusten takia, joita hän teki rakkaalle Pojalleen täällä maan päällä niin kuin uskollisin, lempein ja nöyrin palvelijatar.

Sen jälkeen patriarkat ja profeetat kantoivat esiin kultaisia lippaita, jotka oli lukittu. Se merkitsi heidän hämäriä ja salaisia ennustuksiaan ja profetioitaan, jotka kaikki ovat Neitsyen ja hänen siunatun Poikansa kautta toteutuneet ja jotka Pyhä Henki on meille kertonut ja selkeästi ilmaissut. Apostoleilla oli kiiltäviä ja hienosti koristeltuja kirjoja, jotka merkitsivät heidän uskollista oppiaan ja saarnaansa, joka kantautui ja kuului yli kaikkien maailman äärten. Nekin tämä jalo Neitsyt ylitti suuresti pyhien hyveidensä ja esimerkkiensä opilla. Marttyyrit toivat esiin oikeassa kädessään kullattuja kilpiä ja vasemmassa kädessään mitä kauneimpia ruusuja. Ne merkitsivät *victoriam passionis*[682] eli kärsimyksen ja marttyyriuden voittoa ja vakaata kärsivällisyyttä, jonka avulla he Jumalan nimen ja rakkauden tähden

682 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (84v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vuodattivat vertaan. Heidät kaikki mitä pyhin Neitsyt ylitti pyhällä kärsivällisyydellään ja tyynellä kyvyllään sietää koettelemuksia. Tunnustajilla oli suitsutusastiat ja muita kultaisia astioita, joissa oli mitä suloisinta tuoksua. Ne merkitsivät pyhiä rukouksia ja jumalista elämäntapaa, jota he harjoittivat vetäen syntisiä tuntemaan Jumalan ja houkuttelivat heitä kuin suloisella tuoksulla. Heidänkin joukossaan loistava Neitsyt havaittiin etevimmäksi ja kaikkein ylimmäksi. Pyhät neitsyet toivat Neitsyt Marialle neitseellisen äitiyden kunniaksi kullattuja liljoja. Hänessä nimittäin loisti ensimmäisenä ja eniten suuri neitseellisyyden kauneus, ja hänestä se sitten levisi ja syttyi muihin pyhiin neitsyisiin. Heidät kaikki hän ylittää kuten hyveiden kuningatar palvelustyttönsä ja kuin aurinko ylittää kaikki tähdet.[683]

Tämän jälkeen kaikki pyhimykset Taivaassa ja maan päällä sekä kaikki luodut kaikki yhteen kutsuttuina kumarsivat ja niiasivat sille autuaalle sielulle, joka tämän kaiken näki, ja tarjoutuivat auttamaan ja palvelemaan häntä niin, että hän heidän kaikkien kanssaan ja heidän kaikkien kauttaan arvokkaasti ja nöyrästi ylistäisi ja kunnioittaisi mitä ihaninta ja arvokkainta Neitsyttä, Jumalan Äitiä Mariaa, joka siunatun Poikansa kanssa on ansainnut kaiken ylistyksen ja kunnian nyt ja ikuisesti. Aamen.

Miten Neitsyt Mariaa tulee jumalisesti tervehtiä. Luku 85.

Kerran Mechtildille tuli mieleen, ettei hän koskaan koko elämänsä aikana ollut palvellut Jumalan Äitiä Mariaa niin jumalisesti ja hartaasti kuin hänen olisi pitänyt ja kuulunut. Tätä hän suri paljon ja rukoili Herralta Jumalalta, että Tämä auttaisi häntä vastaisuudessa palvelemaan Hänen arvoisaa Äitiään hartaalla uskollisuudella ja nöyrin ponnistuksin, mutta kuitenkin niin, ettei siitä koituisi mitään estettä Hänen pyhälle rakkauden yhteydelleen, jolla Mechtild ja Herra täydessä armossa olivat toisiinsa yhdistetyt. Kohta Mechtild näki Herran Jumalan istuvan kuninkaallisen Äitinsä kanssa hyvin korkealla istuimella. Poika sanoi Äidille: ”Nouse ylös, lähimpäni, ja anna hänelle ti-

683 Virke lienee Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa tuntemissani versioissa (Laurén 1972, 122).

https://doi.org/10.21435/tl.277

laa". Kun Mechtild kuuli tämän, hän peljästyi suuresti ja alkoi pohtia, ettei se vain liene pilkkaa tai paholaisen petoksia. Silloin Herra sanoi hänelle: "Totisesti minä sanon sinulle, ettei sinua petetä eikä ole koskaan petetty tällaisissa asioissa". Silloin Pyhä Neitsyt nosti Mechtildin pyhän sielun syliinsä ja saattoi hänet hänen armaan rakastajansa Jeesuksen Kristuksen syleilyyn suurella ja palavalla sydämen rakkaudella. Herra Jeesus otti hänet vastaan ihmeellisellä kunnioituksella ja lempeydellä ja painoi Mechtildin suun mitä pyhintä sydäntään vasten sanoen: *Hic hauries quidquid Matri mee impendere cupis*[684]. Se tarkoittaa, että ammenna tästä kaikki se, mitä haluat Äidilleni tehdä ylistykseksi ja kunniaksi. Ja Mechtild tunsi, että seuraavaksi mainittavat ylistyssäkeet tipahtelivat häneen niin kuin mitä makeimmat hunajapisarat. Tätä ylistystä hän ei ollut koskaan ennestään kuullut eikä lukenut.

Sequitur laus[685]

Salue virgo excellentissima in stillicidio dulcissimo quod de corde sanctissime trinitatis ab eterno fluxit in te de tua felicissima predestinacione. Salue virgo sanctissima in stillicidio dulcissimo quod de corde beatissime trinitatis in te fluxit de tua felicissima conuersacione. Salue

---

684 Latinankielinen kohta ei käsikirjoituksessa A 13 (85r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

685 'Seuraa ylistys'. Sanat *Sequitur laus* on käsikirjoituksessa A 13 (85v) kirjoitettu punaisella otsikoksi. Seuraava latinankielinen sitaatti on pisin, joka esiintyy Mechtildin ilmestyksissä tai ylipäänsä Budden tuotannossa. Buddelle tyypilliseen tapaan latinankielistä sitaattia seuraa sama ruotsiksi. Latinankielinen osuus on käsikirjoituksessa A 13 (85v) samalla käsialalla ja värillä kuin ruotsinkielinen teksti. Geete (1899, 178–179) on painattanut sen editioonsa harvennettuna, mutta se ei itse käsikirjoituksessa erotu muusta tekstistä niin selvästi kuin editiossa. Kirjuri on tehnyt latinankielisen osan puolenvälin paikkeilla suurehkon korjauksen. Lisäksi Geete (1899, 179 ja 368) on katsonut aiheelliseksi tehdä muutaman sanan kohdalla korjauksia, koska käsikirjoituksen tekstimuodossa on ilmeisiä virheitä. Yksi mahdollinen tulkinta on se, että käsikirjoituksen kopioitsija ei ole osannut erityisen hyvin latinaa. Voi myös olla, että hän on työskennellyt kiireessä ja huolimattomasti, mutta joko kirjuri itse tai joku muu on korjannut enimmät virheet pian kopiontityön jälkeen. Mahdollista on sekin, että se käsikirjoitus, josta kopioitsija kopioi tekstin, oli vaikealukuinen, mikä onkin mahdollista, jos se oli Budden omakätinen koodeksi, sillä Buddella tiedetään olleen epäselvä käsiala.

https://doi.org/10.21435/tl.277

virgo nobilissima in stillicidio dulcissimo quod de beatissima trinitate fluxit in te de Filii tui dulcissima doctrina et predicacione. Salue virgo amantissima in stillicidio dulcissimo quod de sancta trinitate fluxit in te in tui vnici passione et amarissima morte. Salue virgo dignissima in stillicidio dulcissimo quod de beata trinitate fluxit in te in omni gloria et iocunditate qua nunc gaudes et in eternum gaudebis super omnes creaturas in celo et in terra preelecta ante mundi constitucionem.

Minä tervehdin sinua, Neitsyt Maria, kaikkein korkein, sen kaikkein suloisimman pisaroinnin[686] kera, joka pyhimmän kolminaisuuden sydämestä aina on virrannut sinuun sen ansioista, mitä osaksesi on mitä autuaallisimmin määrätty[687]. Ave Maria. Minä tervehdin sinua, Neitsyt Maria, kaikkein pyhin, sen mitä suloisimman pisaroinnin kautta, joka pyhimmän kolminaisuuden sydämestä virtasi sinuun sinun mitä autuaallisimman elämäsi ansiosta. Ave Maria. Minä tervehdin sinua, Neitsyt Maria, kaikkein jaloin, sen kaikkein suloisimman pisaroinnin kera, joka pyhimmästä kolminaisuudesta virtasi sinuun sinun Poikasi mitä ihanimman opetuksen ja saarnauksen ansiosta. Ave Maria. Minä tervehdin sinua, Neitsyt Maria, kaikkein rakastettavin, sen kaikkein suloisimman pisaroinnin kera, joka Pyhästä Kolminaisuudesta virtasi sinuun, sinun ainoan Poikasi kärsimyksen ja mitä katkerimman kuoleman kautta. Ave Maria. Minä tervehdin sinua, Neitsyt Maria, kaikkein arvokkain, sen kaikkein suloisimman pisaroinnin kera, joka Pyhästä Kolminaisuudesta virtasi sinuun kaiken sen kunnian ja mielihyvän kautta, josta sinä nyt iloitset ja tulet ikuisesti iloitsemaan enemmän kuin kaikki luodut Taivaassa ja maan päällä, sillä sinut on valittu ennen kuin maailma sai alkunsa.

---

686 Latinan *stillicidium* tarkoittaa lähinnä 'pisara, nesteen tippuminen, katolta valuva vesi'. Vertaa edellä oleviin konkreettisiin sanoihin, joilla viitataan ammentamiseen (latinaksi *haurio*), pisaroihin (latinaksi *gutta*) ja tipahteluun (latinaksi *instillo*).

687 Viittaus predestinaatio-oppiin eli oppiin ennaltamääräämisestä ja valituksi tulemisesta. Budde käyttää sanaa *astundan*, kun latinassa on sana *praedestinatio*. Saksaksi kohdassa on käytetty sanoja *vorordenu(n)g* (1503), *verordnung* (1597) ja *Auserwählung* (1857), jotka viittaavat määräykseen tai valintaan. Vaikka Söderwallin muinaisruotsin sanakirja ei tunne sanalle *astundan* aivan tällaista merkitystä, lienee selvää, että Budde sitä tarkoittaa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[[688]Toisella kertaa Mechtild kertoi valittaen mitä kunniakkaimmalle Neitsyt Marialle toisen henkilön vastaavanlaisesta laiminlöynnistä. Maria antoi Mechtildille Kristuksen sydämen palavan lampun muodossa ja sanoi hänelle: ”Katso, minä annan sinulle tämän rakkaan Poikani mitä arvokkaimman ja erittäin jalon sydämen. Tuo henkilö uhratkoon sen minulle kaikella sillä uskollisuudella ja rakkaudella, jota tämä sydän mitä suurimmassa määrin on minulle osoittanut ja loputtomiin tulee osoittamaan. Tehköön hän sen niiden asioiden takia, jotka hän minun palvelemisessani on laiminlöynyt, ja tämä korjaa ne tarpeeksi ja kiitettävästi.”]

Kolmen *Ave Maria* -rukouksen päivittäisestä lukemisesta siinä tarkoituksessa, että saa hyvän kuoleman. Luku 86.

Kun Mechtild kerran pyysi Neitsyt Marialta, että tämä suvaitsisi olla hänen lähellään kuoleman hetkellä, siunattu Neitsyt vastasi hänelle: ”Tietysti minä teen sen, mutta sinun tulee päivittäin lukea minulle kolme *Ave Mariaa*. Ensimmäisen *Ave Marian* kohdalla rukoile sitä, että minä olisin sinun lähelläsi kuoleman hetkellä vahvistaen sinua ja ajaen sinusta pois kaikki vastaiset voimat, sillä Isä Jumala on kaikkivaltiutensa suuressa arvokkuudessa korottanut minun sieluni samalle kunniaistuimelle, jolla Hän itse on, siihen arvokkaaseen kunniaan, että minä olen Hänen jälkeensä kaikkein mahtavin Taivaassa ja maan päällä. Toisen *Ave Marian* kohdalla rukoile, että minä täytän sinun sielusi uskon ja Jumalan tuntemuksen valolla, ettei uskosi joudu minkään laiminlöynnin tai harhaanmenon tähden koetelluksi tai sekaannukseen. Sillä Jumalan Poika on tutkimattoman viisautensa voimakkuuden kautta koristanut minut taidokkaasti ymmärryksellä ja viisaudella ja täyttänyt minut niillä kokonaan niin, että minä nautin Hänen pyhimmästä Kolminaisuudestaan suuremmin tiedoin kuin kaikki pyhimykset. Hän myös valisti minua niin suurella valolla, että valaisen koko Taivaan niin kuin aurinko, joka hyvyydessään lois-

688 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta sekä vuosien 1510 (45r), 1558 (81v) ja 1854 (88) versioista. Osuus on mukana 1503 (54v), 1597 (109v), 1857 (227) ja 1877 (132).

https://doi.org/10.21435/tl.277

taa kirkkaimmin. Kolmannen *Ave Marian* kohdalla rukoile, että minä olen lähelläsi kuoleman hetkellä vuodattaen sinun sieluusi jumalallisen rakkauden makeutta, joka pystyy sinussa niin paljoon, että kaikki kärsimys ja kuoleman katkeruus ovat sinulle mitä suloisimmat Jumalan ja rakkauden todellisten lahjojen ansiosta. Sillä Pyhä Henki täydellisesti vuodatti minuun rakkautensa makeuden ja teki minusta kaikkein suloisimman ja lempeimmän niin, että minä olen Jumalan jälkeen hyväntahtoisin ja kaikkein suloisin."

[689]Niinpä sinun tulee päivittäin lukea nämä kolme *Ave Mariaa*.

Minä rukoilen sinulta, mitä suloisin Neitsyt Maria, että suvaitsisit olla minua synnintekijätärtä lähellä kuolemani hetkellä lohduttaen minua ja ajaen pois minusta kaikki vastaiset voimat ja paholaisen väärät juonet, sillä Isä Jumala on kaikkivaltiutensa suuressa arvokkuudessa korottanut sinun mitä pyhimmän sielusi lähelleen kaikkein arvokkaimmalle istuimelle kaikkein korkeimpaan kunniaan niin, että sinä olet itsensä Jumalan jälkeen mahtavin Taivaassa ja maan päällä. *Ave Maria.*[690]

Minä rukoilen sinulta, kaikkein kaunein Neitsyt Maria, että sinä suvaitsisit valistaa minun syntistä sieluani uskon valolla ja Jumalan tuntemuksella niin, ettei uskoni joudu harhaan tai vääristy minkään harha-askeleen tai laiminlöynnin tähden, sillä Jumalan Poika on käsittämättömän viisautensa esimerkillä koristanut sinut mitä arvokkaimmin viisaudellaan ja ymmärryksellään ja täyttänyt sinut niillä kokonaan niin, että sinä enemmän kuin kaikki pyhimykset suurimman tietämyksen kera nautit Hänen pyhimmästä Kolminaisuudestaan. Hän on valaissut sinut suurella kirkkaudella ja mitä kauneimmalla loisteella niin, että sinä olet kuin mitä kirkkain aurinko, joka mahdissaan loistaen valaiset koko Taivaan.

Minä rukoilen sinulta, kaikkein arvokkain valtiatar Neitsyt Maria, että sinä suvaitsisit olla minun lähelläni kuoleman hetkellä vuodat-

---

689 Luku loppuu muissa versioissa (1503, 55r; 1510, 45v; 1558, 79r; 1597, 110v; 1854, 89; 1857, 229; 1877, 133) tähän. Buddella seuraa vielä kolme Marialle osoitettua rukousta, mutta ne ovat edellä sanotun jokseenkin suoraa toistoa. Sanat *thre aue Maria* 'kolme Ave Mariaa' on käsikirjoituksessa A 13 (86v) alleviivattu punaisella.

690 Sanat *Ave Maria* on käsikirjoituksessa A 13 (86v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

taen minun sieluuni jumalallisen rakkauden makeutta, joka minussa pystyy niin paljoon, että kaikki kärsimys ja kuoleman katkeruus on minulle mitä suloisinta rakkauden lahjan tähden, oi sinä lempein Äiti Maria. Sillä Pyhä Henki vuodatti sinuun täydellisesti rakkautensa makeuden ja teki sinusta kaikkein suloisimman ja lempeimmän niin, että sinä olet Jumalan jälkeen hyväntahtoisin ja kaikkein suloisin.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Toinen kirja

Tästä alkaa toinen kirja eli toinen osa.

Siitä, miten Herra Jumala kutsuu sielua luokseen. Ensimmäinen luku[691].

Eräänä lauantaina olivat kirkonmenot Jumalan Äidin, Marian ylistykseksi ja muistoksi. Jumalan palvelijatar Mechtild tahtoi ylistää häntä, mutta ei tiennyt, millä tavalla Mariaa voisi arvokkaasti ylistää. Päivittäisen tapansa mukaan Mechtild silloin lankesi Jeesuksen jalkain juureen. Hän näki Herran Jeesuksen, jolla oli oikeassa jalassaan kiiltelevä safiiri. Se on sen niminen jalokivi.[692] Vasemmassa jalassaan Jeesuksella oli toisenlainen kivi, jota kutsutaan granaatiksi[693]. Mechtild ihmetteli tätä, ja Herra sanoi: ”Niin kuin safiiri ajaa voimallaan pois pahat nesteet[694] kehosta, samoin minun haavani ajavat pois kaiken myrkyn sielusta ja puhdistavat sen kaikista tahroista. Ja niin kuin granaatti lohduttaa ja ilahduttaa ihmisen sydäntä, samoin minun haavani antavat syntien parannuksen jälkeen sielun iloita minussa.”

---

691 Vaikka siirrytään toiseen kirjaan, raja ei käsikirjoituksessa A 13 (87r) ole erityisen näkyvä. Otsikko on kirjoitettu punaisella, mutta samankokoisin kirjaimin kuin leipäteksti. Otsikko ei eroa muiden lukujen otsikoista visuaalisesti, eikä lukujen välillä ole esimerkiksi tyhjää tilaa, joten käsikirjoitusta nopeasti selailemalla ei huomaisi kirjan vaihtumista. Tässä asiassa Geeten editio (1899, 182) muistuttaa käsikirjoitusta.

692 Lause on Budden lisäämä selitys. Selitys saattaa nykylukijasta tuntua kömpelöltä, mutta lienee ollut riittävä lukijalle/kuulijalle, joka ensi kerran törmäsi sanaan *safiiri*. Katso Kauko 2020a, 79.

693 Muissa versioissa sanotaan yksinkertaisesti, että vasemmassa jalassa oli granaatti eli maininta siitä, että se on toinen kivi, on myös Budden lisäämä selitys. Katso Kauko 2020a, 79.

694 Viitannee antiikin Kreikasta periytyvään humoraalioppiin, jonka mukaan kehossa on neljä perusnestettä eli veri (latinaksi *sanguis*), lima (latinaksi *phlegma*), keltainen sappi (latinaksi *cholera*) ja musta sappi (latinaksi *melancholia*). Humoraaliopin mukaan sairaudet johtuivat nesteiden huonosta suhteesta, ja hoito perustui niiden saattamiseen tasapainoon. Humoraalipatologia vallitsi lääketieteellisenä peruskäsityksenä läpi keskiajan ja sen jälkeenkin. (Katso esimerkiksi Hämeen-Anttila 2006, 196.)

https://doi.org/10.21435/tl.277

Hengellisen näyn valaisemana Mechtild näki silloin kunnian kuninkaan, jonka oikealla puolella oli Hänen keisarillisen Äitinsä, ja vasemmalla puolella Mechtild näki itsensä. Mechtild nojautui nöyrästi Hänen syliinsä. Sydämensä valppaalla korvalla hän kuuli, että mitä suloisimman Jeesuksen Kristuksen sydän oli alati liikkeessä ja sykki nopealla sykkeellä. Mutta sydämen syke kuulosti siltä kuin se kutsuisi Mechtildiä tykönsä sanoen: ”*Veni vt peniteas. Veni vt reconcilieris.*[695] Tule, jotta katuisit ja tunnustaisit syntisi. Tule tekemään sovinto kanssani. Tule lohdutettavaksi. Tule siunattavaksi. Tule, rakkaani, ottamaan vastaan kaikki se, mitä ystävä voi ystävälleen suoda ja antaa. Tule, sisareni, jotta saisit periä Taivasten valtakunnan, jonka minä sinulle hankin kalliilla verelläni. Tule, morsiameni, nauttimaan minun jumaluudestani.” Neitsyt Marialla oli viitta[696], joka oli sahramin värinen, ja siinä oli punaisia ruusuja ja kullanvärisiä ruusuja ihmeellisesti aseteltuina. Sahramin väri merkitsi Hänen nöyryyttään, jonka avulla Hän alistui kaikille luoduille. Punaiset ruusut taas merkitsivät vakaata kärsivällisyyttä, jonka ansiosta Hän kaikessa oli lempeä ja kärsivällinen. Kullanväriset ruusut puolestaan merkitsivät Hänen rakkauttaan, jonka avulla kaikista Hänen teoistaan tuli täydellisiä Jumalan rakkaudessa. Hänen päällysvaatteensa[697] olivat vihreät ja koristellut kultaisin ruusuin. Se merkitsi, että Maria aina kukoisti hyvissä töissä ja pyhissä hyveissä. Hänen hameensa[698] hohti kuin kulta ja oli kuin puhtainta

---

695 Latinankielinen kohta ei käsikirjoituksessa A 13 (87v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

696 Buddella *mantol*, vuosien 1510 ja 1877 latinankielisissä editioissa *amictum*, jotka merkitsevät lähinnä ’viitta’. Vuosien 1558 ja 1854 editioissa on *vestimentum* ja saksannoksissa *Kleid*, jotka merkitsevät yleisemmin vaatteita.

697 Buddella *sorkath*, jota vastaa keskiyläsaksan *surkôt*, keskiajan latinan *surcotium/sorcocium*. Sana merkitsee jonkinlaista hienon väen hyvästä kankaasta tehtyä päällysvaatetta, jota käyttivät sekä miehet että naiset (Lexer 1901, s.v. *surkôt*; Hammarström 1925, s.v. *surcotium*; Söderwall 1925–1973, s.v. *sorkot*). Vuosien 1558 ja 1854 latinankielisissä editioissa on sanan *sorcotium* sijasta *subterior tunica*. Saksaksi on käytetty 1503 sanaa *schurlicz* ’nuttu, paita’, vuonna 1597 sanaa *fürlitz* ja 1857 sanaa *Schleier* ’huntu, harso’. Vertaa viidennen kirjan luku 5.

698 Buddella *kiortil*. Saksaksi on 1503 ja 1597 käytetty sanaa *Rock* ’takki, nuttu, hame’ ja 1857 sanaa *Kleid* ’puku, hame’. Latinaksi on 1510, 1854 ja 1877 *tunica* ja vuonna 1558 *tunica interior*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kultaa ja hyvin kiiltelevä. Kullalla ymmärrettiin rakkautta ja kiillolla puhtautta, sillä samoin kuin hame on lähimpänä kehoa, on Maria rakkaudessaan lähimpänä Jumalaa[699]. Silloin Mechtildin pyhä sielu tervehti Neitsyttä hänen Poikansa mitä rakkaimman sydämen välityksellä ja ylisti Neitsyttä hänen rakkaan Poikansa välityksellä täydellisemmällä ylistyksellä kuin yksikään luotu voi Häntä ylistää.

Sitten Mechtild rukoili Herralta, että yksin Häntä ylistettäisiin Mechtildin laulussa ja ettei Mechtild muuta hakisi laulullaan kuin Hänen ylistystään ja kunniaansa. Herra sanoi: ”Miksi luulet, että te antifonia laulaessanne lankeatte polvillenne paitsi siksi, että voisitte ylistäen ja suuresti kiittäen ottaa vastaan sen armon, jonka Jumala vuodattaa sieluunne?” Ja Mechtild näki puhaltimen[700] lähtevän Jumalan sydämestä ja päätyvän hänen sielunsa sydämeen. Sielusta se kiertyi takaisin Jumalan sydämeen. Tämä puhallin merkitsee Jumalan ylistystä. Puhallin oli koristeltu kullatuin nupein. Ne tarkoittivat pyhiä sieluja, jotka ylistävät ja kunnioittavat Herraa Jumalaa Taivaassa nyt ja tulevat ylistämään *in secula seculorum*[701].

Jumalan viinitarhasta, joka on pyhä kirkko, ja neljänlaisista rukouksista. Luku 2.

Eräänä sunnuntaina laulettiin *asperges me Domine*[702]. Silloin Mechtild sanoi Herralle: ”Herrani, millä Sinä nyt haluat pestä ja puhdistaa minun sydämeni?” Kohta Herra kietoi hänet kokonaan syleilyynsä tavattoman rakkauden kera ja sanoi: ”Minä pesen sinut jumalallisen

---

699 Muiden versioiden (1503, 1510, 1558, 1597, 1854, 1857, 1877) mukaan rakkaus on lähimpänä sydäntä (*sic amor cordi*/*also auch die Lieb dem Hertzen*).

700 Buddella sana *ludher*, joka tarkoittaa puhallinsoitinta, lähinnä trumpettia tai pasuunaa (Helenius-Öberg 1995, 44). Latinaksi (1510, 1558, 1854, 1877) kohdassa on sana *tuba* ’trumpetti, tuuba’, saksaksi 1503 *tro(m)mete* ’torvi’, 1597 *Pusaunen* ’pasuuna’ ja 1857 *Drommette* ’torvi’.

701 ’Aina ja iankaikkisesti’. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (88r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

702 Vulgatassa Ps. 50: 9; Raamatun suomennoksessa Ps. 51: 9. ’Vihmo minut puhtaaksi, Herra’. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (88r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sydämeni rakkaudella." Ja Herra avasi oven sydämeensä, hunajaatihkuvan jumaluutensa aarrekammioon, jonne Mechtild astui sisään kuin viinitarhaan. Siellä Mechtild näki joen, jonka vesi virtasi sieltä, mistä aurinko nousee, sinne, mihin se laskee. Joen ympäristössä oli kaksitoista puuta, jotka kantoivat kahtatoista hedelmää, jotka olivat ne kaksitoista hyvettä, jotka Pyhä Paavali luettelee *in epistola*[703]. Niitä ovat rakkaus, rauha, ilo ynnä muut[704]. Virtaava vesi oli nimeltään *flumen caritatis* eli rakkauden virta. Mechtildin sielu astui virtaan ja puhdistui siinä kaikista tahroista. Joessa oli varsin monia kaloja, joilla oli kultaiset suomut. Suomut merkitsivät rakastavia sieluja, jotka ovat erossa kaikista maailmallisista nautinnoista ja upottautuneet siihen lähteeseen, josta kaikki hyvä virtaa, eli itseensä Jeesukseen. Viinitarhaan oli istutettu lehviä[705], joista jotkut olivat pystyjä, jotkut taas kaareutuivat alas maahan. Pystyt lehvät ovat niitä, jotka ovat halveksuneet maailmaa ja sen antimia sekä kohdistaneet ajatuksensa ja tahtonsa Taivaaseen. Alas kaareutuvat lehvät taas ovat niitä kurjia, jotka makaavat maassa syntiensä liassa. Herra kaivoi maata kuin puutarhuri. Mechtild kysyi: "Oi Herra, mikä on sinun rautalapiosi?" Hän vastasi: "Minun pelkoni". Joissakin kohdin maa oli kovaa ja joissakin pehmeää. Kova maa merkitsi ihmissydämiä, jotka ovat syntien kovettamia, eikä heitä saada ojennettua kehotuksin eikä nuhteluin.

703 'Kirjeessä'. Tarkoitetaan Paavalin kirjettä galatalaisille (Kauko 2022b, 142). Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (88v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä. Tässä virkkeessä on luku 12 kolmeen kertaan ilmaistu käsikirjoituksessa roomalaisin numeroin. Kahdella ensimmäisellä kerralla luku on alleviivattu punaisella.

704 Budde sekä vuosien 1510 ja 1877 latinankieliset editiot luettelevat hyveistä kolme ensimmäistä. Vuoden 1503 saksannos mainitsee kaksi ensimmäistä. Vuosien 1558 ja 1854 latinankielisissä editioissa sekä vuosien 1597 ja 1857 saksannoksissa hyveitä luetellaan 12: rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, hyvyys, lempeys, pitkämielisyys, tyyneys, uskollisuus, vaatimattomuus, kohtuullisuus ja siveys. Raamatussa (Gal. 5: 22) luetellaan yhdeksän hyvettä, jotka vuoden 1992 suomennoksen mukaan ovat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, lempeys ja itsehillintä. Vulgatassa luetellaan samat yhdeksän: *caritas, gaudium, pax, longanimitas, bonitas, benignitas, fides, modestia, continentia*.

705 Buddella *palmquista* 'palmunoksia'. Latinaksi on käytetty sanaa *palmes* 'viiniköynnöksen oksa/taimi/vesa', saksaksi sanaa *Rebe* 'viiniköynnös'. Budde lienee ajatellut sanaa *palma* 'palmupuu, palmunoksa'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Pehmeä maa taas merkitsee niiden sydämiä, jotka ovat kyynelten ja todellisen sydämen katumuksen pehmittämiä. Silloin Herra sanoi: ”Tämä viinitarha on minun kristillinen kirkkoni, jonka tähden minä raadoin kovasti työskennellen kolmekymmentäkolme vuotta[706]. Tässä viinitarhassa sinun tulee työskennellä kanssani.” Mechtild sanoi: ”Oi Herra, miten?” Herra sanoi: ”*Rigando eam*, sinun pitää kastella sitä”. Kohta Mechtild juoksi kiireesti virralle, otti tynnyrin tai astian, joka oli täynnä vettä, ja nosti sen harteilleen. Kun taakka oli hänelle aivan liian raskas, tuli Herra ja auttoi häntä kantamaan sitä. Kohta tuli taakka keveäksi ja helposti kannettavaksi. Silloin Herra sanoi näin: ”Kun annan ihmisille armon, heistä näyttää helpolta ja suloiselta kaikki se, jonka he tekevät ja kestävät vuokseni, mutta jos otan heiltä armoni pois, näyttää kaikki heistä raskaalta ja vaivalloiselta.” Lähellä lehviä Mechtild näki suuren enkelijoukon. Heitä oli kuin paksuna muurina, sillä he ovat alati keskuudessamme ja lähellämme suojellen viinitarhaa, joka on kirkko.

Tämän jälkeen parhain mestari Jeesus opetti Mechtildille psalmin *Miserere mei Deus*[707] ja niin edelleen. Siinä on kaksikymmentä jaetta[708], ja se kuuluu jakaa neljään osaan niin, että aina viisi jaetta luetaan kerralla. Ja kuidenkin viiden jakeen välillä tulee lukea antifoni *O beata et benedicta trinitas Pater et Filius et Spiritus Sanctus*[709], joka

706 Jeesuksen sanotaan aloittaneen työnsä noin 30-vuotiaana. Luuk. 3: 23. Jeesuksen maallisen elämän kestoa ei yksiselitteisesti kerrota Raamatussa. Useissa keskiajan teksteissä, myös ruotsalaisissa, kuitenkin toistuu maininta, että Jeesus eli maan päällä 33 vuotta (esimerkiksi Wiktorsson 2020b, 26).

707 ’Armahda minua, Jumala’. Vulgatassa Ps. 50: 3; Raamatun suomennoksessa Ps. 51: 3. Ruotsinkielisessä käsikirjoituksessa (A 13, 89r) on tässä kohdassa kirjoitettu marginaaliin väliotsikon tapaisesti latinaksi *de v(ir)tute mis(er)e(re) mei De(us)* ’sanojen *armahda minua Jumala* voimasta’. Samalla käsialalla on tehty marginaaliin pari muutakin väliotsikkoa, katso Laurén 1972, 28. Tälläkään käsikirjoituksen lehdellä eivät latinankieliset sanat erotu ruotsinkielisistä visuaalisesti.

708 Sekä Vulgatan että nykyisen suomalaisen Raamatun mukaan 21 jaetta. Koska Raamatun nykyinen jako jakeisiin on Mechtildin ja Budden aikaa myöhempi, ei tässä voi odottaakaan nykyisen Raamatun numeroinnin seuraamista.

709 Tämä ja kaksi seuraavaa latinankielistä sitaattia esiintyvät käsikirjoituksessa A 13 samalla lehdellä (89v). Ne eivät käsikirjoituksessa erotu visuaali-

https://doi.org/10.21435/tl.277

tarkoittaa, että oi sinä pyhä ja siunattu kolminaisuus, Isä ja Poika ja Pyhä Henki. Ja antifonin jälkeen tulee ennen kutakin viittä jaetta ensin lukea ensimmäinen jae *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam*[710] ja sitten muut jakeet. Ensimmäiset viisi jaetta[711] sinun tulee lukea kaikkien syntisten tähden, jotka ovat synnin kovettamia, eivätkä halua kääntyä, jotta Jumala katkeran kuolemansa kautta katsoisi hyväksi kutsua heidät takaisin tykönsä todellisen katumuksen ja oikean ripittäytymisen kera. Toiset viisi jaetta[712] lue niiden tähden, jotka tekevät parannusta ja ripittäytyvät, jotta he voisivat saada parhaan ja täydellisen syntien anteeksiannon, eivätkä enää koskaan lankeaisi syntiin. Kolmannet viisi jaetta[713] lue oikeamielisten puolesta, jotka nyt kunnostautuvat hyvissä töissä, jotta he pysyisivät niiden parissa. Neljännet viisi jaetta[714] lue kaikkien kristittyjen sielujen puolesta, jotka ovat joutuneet kärsimyksiin, mutta tietävät, että he pian saavat juoda Taivasten valtakunnassa juomaa elävästä lähteestä ja ikuisesti hallita Kristuksen kanssa, jotta he pikemmin voisivat tulla vapahdetuiksi ja kylläisiksi Herran kunniasta.

Kun Jumalan ruumis piti kohottaa, Herra sanoi Mechtildille: ”Katso, itseni ja kaiken sen hyvän, jota minussa on, minä annan sinun sielusi valtaan niin, että mitä haluatkin minulla tehdä, se olkoon sinun vallassasi”. Sellaista valtaa Mechtild ei halunnut ottaa vastaan, vaan piti kaikissa asioissa Herran tahtoa parempana. Herra sanoi: ”*non quod ego volo sed quod tu*, ei niin kuin minä haluan, vaan niin kuin sinä haluat, se olkoon sinun vallassasi”. Mutta Mechtild ymmärsi Herran tahdon ja sanoi Hänelle: ”En missään tavoittele omaa tahtoani. En muuhun pyri, enkä muuta tahdo kuin sitä, että Sinun itsesi ansiosta, Sinussa itsessäsi ja Sinun itsesi kautta Sinua tänä päivänä ylistetään niin paljon kuin koskaan on mahdollista Sinua mitä korkeimmin ja

---

sesti muusta tekstistä. Geete (1899, 186–187) on painattanut latinankieliset sitaatit editioonsa harvennettuina. Siten ne pistävät silmään editiosta, mutta käsikirjoituksesta niitä ei silmäilyllä huomaa.

710 Vulgatassa Ps. 50: 3; Raamatun suomennoksessa Ps. 51: 3. ’Armahda minua, Jumala, suuren laupeutesi mukaisesti’.

711 Tarkoittaa ehkä jakeita Ps. 51: 3–7.

712 Tarkoittaa ehkä jakeita Ps. 51: 8–12.

713 Tarkoittaa ehkä jakeita Ps. 51: 13–17.

714 Tarkoittaa ehkä jakeita Ps. 51: 18–21.

https://doi.org/10.21435/tl.277

täydellisimmin ylistää.” Silloin Mechtild näki, että Jumalan sydämestä erkani harppu[715], jossa oli monta kieltä. Tämä harppu oli Herra Jeesus, ja kielet olivat pyhimyksiä, jotka rakkauden kautta ovat yhtä Jumalan kanssa. Kaikkia muita musikantteja etevämpi korkein musikantti näppäili harppua. Kaikki pyhät enkelit olivat äänessä. Kovalla ja hyvin suloisella äänellä ja soinnilla he sanoivat laulaen nämä sanat: ”Me ylistämme kuningasten kuningasta tämän henkilön puolesta, jonka Herra itse on itselleen valinnut omaksi morsiamekseen ja tyttärekseen.”[716] Sitten kaikki pyhimykset lauloivat Jumalan kanssa ja Jumalan tähden hyvin suloisella äänellä. He lauloivat: *Grates nunc omnes reddamus Deo Patri pro hac anima quam sua ditauit gracia*[717]. Se tarkoittaa, että meidän tulee kaikkien kiittää ja ylistää Isää Jumalaa tämän sielun puolesta, jonka Hän on tehnyt armollaan rikkaaksi. [Siunattu olkoon Jumala![718]]

Miten mielellään Jumala tulee sielun tykö. Luku 3.

Eräänä yönä Mechtild heräsi unesta ja tervehti Herraa sydämensä sisimmästä. Hän näki Herran tulevan tykönsä Taivaan palatsista ja asettavan pyhän sydämensä hänen sydämensä vierelle. Herra sanoi: ”Koskaan ei lintu[719] riennä nopeammin ja halukkaammin kukoista-

---

715 Budde käyttää sanaa *harpa*, jota käytettiin laajemmin kuin vain ’harpun’ merkityksessä, katso Helenius-Öberg 1995, 36. Latinaksi on tässä sana *cithara*. Saksannoksissa on 1503 *harffe*, 1597 *Cytharn* ja 1857 *Harfe*.

716 Virkkeen sanamuoto ja osittain sisältökin vaihtelevat suhteellisen paljon eri versioissa (1503, 56v; 1510, 47r; 1558, 87v; 1597, 114v; 1854, 96; 1857, 238; 1877, 139). Vuoden 1510 latinankielinen editio on tässä erikoinen, koska sitaatti annetaan siinä saksaksi, vaikka teksti on muuten latinaksi.

717 Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (90r) osittain alleviivattu punaisella.

718 Hakasulkeissa olevat sanat puuttuvat Buddelta, 1510, 1558, 1597 ja 1854. Ne ovat mukana 1503, 1857 ja 1877.

719 Buddella sana *fuglen* ’lintu’. Kaikissa tuntemissani saksannoksissa on sana *Vogel* ’lintu’. Myös vuoden 1510 latinankielisessä editiossa puhutaan linnusta (latinaksi *avis*), mutta vuosien 1558 ja 1877 editioissa on latinaksi *apis* ’mehiläinen’. Jossain vaiheessa ovat tekstiä kopioitaessa seonneet sanat *apis* ’mehiläinen’ ja *avis* ’lintu’,. Sekaannusta on saattanut edesauttaa samassa lauseessa esiintyvä sana *avidius* ’halukkaampi’, joka on komparatiivi adjektiivista *avidus* ’halukas’. On loogista, että mehiläinen

https://doi.org/10.21435/tl.277

ville niityille etsimään ja ottamaan suloisia kukkia kuin minä, joka halukkaasti tulen sielusi tykö, kun se minua kutsuu."

Kuinka Mechtild syttyi Jumalan rakkauteen. Luku 4.

Mechtildille sattui myös usein niin, että kun hän oli laiska ja vähemmän jumalinen, hän tunsi Jumalan sydämen yhdistyvän hänen sydämeensä niin kuin sula ja kuuma kulta. Sen hehkusta ja tuoksusta Mechtild sai äkkiä osakseen ihmeellistä suloisuutta ja syttyi kohta kuumasta rakkaudesta kuten ennenkin.

Vielä toinen luku. Luku 5.

Eräänä lauantaina Mechtild näki kirkon mitä kauneimman sulhasen Jeesuksen kumartuvan alas Taivaasta ja ottavan hänet syleilyynsä ojennetuin käsivarsin. Jeesus veti Mechtildiä puoleensa niin suloisesti, että aivan Jumalan valtaan joutuneena hän kokonaan nääntyi niin, että hänet kannettiin pois kuorista kuin kuollut. Hänen sielunsa ja koko hänen henkensä olivat nimittäin niin yhdistyneet hänen rakkaaseensa, jota hän kaikesta sydämestään rakasti ja yli kaiken tahtoi. Hän täyttyi ihmeellisestä ihanuudesta niin, että kokonaisen viikon ajan hän tunsi tuon ihanuuden.

Vielä toinen luku. Luku 6.

Kun Mechtildin piti lukea lukukappale ja hän nojasi pulpettiin, hän näki ihmislapsia kauniimman Jeesus-lapsen, joka syleili häntä vetäen häntä puoleensa. Sitten Mechtild nousi ylös suurella vaivalla ja hyvin vaikeasti niin, että hän tuskin kykeni lukemaan lukukappalettaan loppuun.

---

hakeutuu niityn kukkiin mettä hakemaan, mutta ei ehkä yhtä luontevaa, että lintu etsii ja ottaa mukaansa kukkia, joten *apis* 'mehiläinen' lienee tässä "oikeampi" lukutapa. Sanojen *apis* ja *avis* latinankielisen tekstiperinteen sisällä syntynyt vaihtelu on ymmärrettävää, koska ne ovat ääntämykseltään lähellä toisiaan ja tekstejä kopioitiin myös sanelun mukaan. Oikeinkin äännettynä kirjuri on voinut kuulla *avis*, vaikka luettiin *apis*, ja ääntämyskin on saattanut olla horjuvaa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Luku 7.

Mechtildille sattui usein niinkin, että hänen ollessaan aamuhartaudessa täynnä harrasta mielihyvää ja nautintoa Jumalasta sekä sydämen iloista suloisuutta kaikki hänen ruumiilliset voimansa ja aistinsa olivat häneltä kuin pois otetut. Niinpä hän ei tuntunut ollenkaan jaksavan lukea lukukappalettaan. Herra sanoi hänelle: ”Astu esiin ja lue. Minä tahdon auttaa sinua.” Ja Jumalan vahvistamana Mechtild astui esiin ja luki loppuun lukunsa.

Vielä yksi luku samasta aiheesta. Luku 8.

Eräänä päivänä Mechtild luki aamupalveluksessa evankeliumia, jossa sanotaan *exurgens Maria*[720]. Herra Jumala täytti hänet niin suurella armolla ja hengellisellä suloisuudella, että hän voipui aivan ja jätti lukemisen kesken. Ja hänet vietiin kuorista pois kuin kuollut. Kun sisaret asettivat hänet vuoteeseen lepäämään, hän rukoili hartaasti rakkaaltaan, että tämä herättäisi hänet, kun olisi sen aika. Ensimmäisen tunnin alkaessa Mechtild näki kauniin poikalapsen tulevan tykönsä ja seisovan hänen lähellään. Lapsen läsnäolosta Mechtild sai niin paljon voimaa ja rakkautta sydämeensä, että hän heti nousi ylös täysissä voimissa ja suoritti palveluksen Jumalan ylistykseksi ja kunniaksi[721].

Siitä, miten Herra Jumala herätti Mechtildin aamulla. Luku 9.

Toisella kerralla Mechtildin oli käsketty mennä lepäämään. Varhaisaamun messun jälkeen hän näki Herran istuvan korkealla valtaistuimella jakkara jalkainsa alla. Herra sanoi Mechtildille: ”Nojaudu jalkojeni päälle ja lepää!” Mechtild totteli heti ja nojasi päänsä Herran pyhiin jalkoihin niin, että hänen korvansa tuli lähelle jalassa olevaa haavaa[722]. Silloin Mechtild kuuli Herran pyhän haavan pori-

720 ’Maria lähti matkaan’. Luuk. 1: 39. Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (91r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.
721 Maininta siitä, että Mechtild oli täysissä voimissa ja suoritti palveluksen Jumalan ylistykseksi ja kunniaksi, puuttuu muista versioista ja lienee Budden lisäämä.
722 Viittaa yhteen ristiinnaulittaessa syntyneistä haavoista.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sevan kuulostaen kuumalta ja kiehuvalta padalta. Silloin Herra kysyi Mechtildiltä: ”Millaista ääntä tai meteliä pitää kiehuva pata?” Mechtild ei tiennyt, mitä olisi vastannut. Herra sanoi: ”Kiehuessaan pata sanoo *Cur cur cur*[723] niin kuin sillä olisi kieli, jolla puhua ja sanoa kuuntelijalle, että *Curre curre scilicet de labore in laborem* eli juokse, juokse[724] yhdestä jumalisesta työstä toiseen, yhdestä paikasta toiseen ja yhdestä kirkosta ja saarnasta toiseen. Eikä se ääni antanut minun koskaan levätä ennen kuin olin saattanut loppuun kaiken sen, joka sinun sielusi hyvinvoinnin takia oli tarpeen. Niin pitää myös sinun vaivata kehoasi ja jäseniäsi minun ylistykseksi ja kunniakseni.[725]”

Miten Mechtild aina rukouksissaan kiirehti Jumalan puoleen apua saadakseen. Luku 10.

Kerran Mechtild oli hyvin ahdistunut. Rukouksissaan hän kohta riensi valittaen ja apua pyytäen rakkaimman Herransa tykö jumalisesti suorittaen rukouksensa niin kuin hänellä aina oli tapana. Mechtild uhrasi Hänelle sydämensä ja kaiken tahtonsa niin, että hän oli valmis kestämään sairautta ja lisäksi kaikkea vaivalloista Hänen rakkautensa tähden. Herra kääntyi heti suloisesti hänen puoleensa ja tarjosi hänelle ruusuisen suunsa suudeltavaksi. Mechtild tunsi, ettei Herralla ollut partaa, ja alkoi pohtia, saiko Hän Pyhältä Isältään jonkin erityi-

---

723 Latinan *cur, cur, cur* on käsikirjoituksessa A 13 (91r) himmeästi alleviivattu punaisella. Kyseessä on sanaleikki. Porisevan padan pulputuksen ajatellaan kuulostavan samalta kuin latinan verbi *curro* 'juosta'. Budden kääntämässä tekstissä kelvottomasta piispa Udosta (Hultman 1895, 149) on samantapainen sanaleikki. Udon sanotaan seuraavan raakkuvia korppeja, jotka huutavat '*Craas, craas, craas*, huomenna, huomenna, huomenna olen tekevä parannuksen'. Sanaleikki perustuu latinan sanaan *cras* 'huomenna' (Lamberg 2007, 176; Kauko 2013a, 14; Kauko 2015b, 86).

724 Saksannoksissa käytetään ainoastaan saksan verbiä *laufen* 'juosta', ja latinan verbi *curro* 'juosta' ei ole niissä näkyvissä. Sanaleikki jääkin niissä epäselväksi, koska ei ole yhtä ilmeistä, että padan porina kuulostaisi saksan sanalta *laufen* kuin latinan sanalta *curro*. Budde viljelee muutenkin mieluusti latinaa, mutta tällaisessa kohdassa latinan jättäminen näkyviin on erityisen onnistunut valinta, koska kohdan hauskuus ei muuten aukeaisi käännöksestä. Latina myös erottuu muusta tekstistä käsikirjoituksessa A 13 (91v), koska sanat on alleviivattu punaisella.

725 Lause näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 75 ja 102).

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen palkkion siksi, että Häntä kiskottiin Hänen arvokkaasta parrastaan ja että Hänen hiuksistaan vedettiin Hänen kärsiessään. Herra sanoi: ”Minä olen kaiken Luoja, enkä minä tarvitse mitään palkkiota. Mutta sinä olet minun palkkioni. Sinut antoi minulle taivaallinen Isäni palkkioksi, morsiameksi ja tyttäreksi.” Mechtild sanoi: ”Oi, Sinä kaikkein rakkain Herra, miksi suot minulle sellaisen armon, kun minussa ei ole mitään hyvää?” Herra vastasi: ”Minä teen sen oman hyvyyteni takia, sillä sinä olet minun sydämeni ilo.”

Siitä, miten Herra ilmestyi Mechtildille. Luku 11.

Toisella kertaa Herra Jeesus ilmestyi Mechtildille mitä kauneimman viisivuotiaan poikalapsen hahmossa. Mechtild sanoi Hänelle: ”Herrani, miksi ilmestyt minulle tuon ikäisenä?” Poikalapsi vastasi: ”Sinä olet viisikymmenvuotias[726] ja minä viisi. Minun ensimmäinen vuoteni vastaa sinun ensimmäisiä kymmentä vuottasi. Minun toinen vuoteni vastaa toista vuosikymmentäsi kahdenkymmenen ikään saakka. Minun kolmas vuoteni vastaa kolmatta vuosikymmentäsi, neljäs vuoteni neljättä vuosikymmentäsi. Lopulta viides vuoteni vastaa sinun viidettä vuosikymmentäsi. Niin sinulle annetaan anteeksi kaikki syntisi. Kaikki sinun vuotesi ja päiväsi pyhitetään. Minun elämäni tekee koko ikäsi ja elämäsi täydelliseksi.” Poikalapsi seisoi alati katsellen käsiään ja sanoi: ”Jo lapsuudestani saakka ja aina kuolemaani asti minä joka päivä ajattelin ja ennakoin kuolemaani, sillä minä tiesin ennalta kaiken, mitä minulle oli tapahtuva.” Tästä Mechtild oppi ja ymmärsi, että ihmisen on hyvä ja hyödyllistä alati ajatella ja muistaa kuolemaansa ja sitä, mitä hänellä on edessään ja mitä hänelle on tapahtuva.

Siitä, miten Mechtild näki Herran Jumalan diakonin hahmossa. Luku 12.

Mechtild näki Herran Jeesuksen seisovan alttarin tykönä päällään

726 Mechtild lienee syntynyt 1241, ja hänen uskotaan saaneen ilmestyksensä sen jälkeen, kun hänen sisarensa oli kuollut vuonna 1291. Mechtild itse kuoli 1299, joten ilmestyksiä saadessaan Mechtild näyttäisi olleen noin 50–58 vuoden iässä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

dalmatica eli diakonin asu[727], jollaisia he käyttävät messussa. Jeesuksella oli rinnalla hyvin kiiltävä risti. Mechtild kysyi: ”Rakkain Herrani, miksi Sinä näyttäydyt näin?” Jeesus vastasi: ”Niin kuin *diaconus*, joka on messupalvelija[728], palvelee alttarilla, samoin minä palvelen ja teen kaikenlaisia tekoja pappien kautta ja pappien kanssa jokaisessa messussa”. Mechtild kysyi: ”Mitä merkitsee risti, jota kannat rinnallasi?” Jeesus vastasi: ”Ristin[729] yläosa merkitsee minun rakkauttani, jonka edelle ei ihmisen pidä asettaa mitään. Alaosa merkitsee nöyryyttä, jolla ihmisen tulee alistua kaikille luoduille minun tähteni. Oikea puoli merkitsee sitä, ettei Jumalan pelkoa pidä jättää pois silloin, kun menee hyvin. Vasen puoli taas merkitsee sitä, että tulee mieluusti kärsiä kaikki vastoinkäymiset minun vuokseni. Se, joka kantaa sydämessään tätä ristiä sitä alati muistaen, saa vaivansa palkaksi sen, että heti hänen sielunsa erkaantuessa ruumiista hän ei koskaan enää lepää missään muualla kuin minun omassa sydämessäni.”

Meidän Herramme ruoskasta. Luku 13.

Kerran Mechtild näki Herran seisomassa kultainen ruoska käsissään ja Herran uhkaavan häntä ruoskalla. Silloin Mechtild lankesi alas maahan ja suuteli Herran ruoskaa ja syleili sitä. Tästä saatiin ymmärtää, että ihmisen tulee saada ja ottaa vastaan Jumalan lahjat mitä suu-

727 Sana *dalmatica* tarkoitti alun perin dalmatialaista tunikaa. Myöhemmin se on tarkoittanut hallitsijoiden juhlavissa tilanteissa käyttämää vaatetta ja diakonien vaatetta (Mechtild 1857, 493; Hammarström 1925, s.v. *dalmatica*). Katso myös ensimmäisen kirjan lukua 38 ja siellä olevaa selitystä.

728 Diakonilla on katolisessa kirkossa liturgisia tehtäviä. Tässä ei viitata käytännölliseen laupeudentyöhön, jonka harjoittajaa *diakonilla* evankelis-luterilaisessa kirkossa etupäässä tarkoitetaan.

729 Tässä kohdassa on käsikirjoituksen A 13 marginaaliin (92r) piirretty risti, jonka kaikissa sakaroissa on kirjoitusta. Yhdessä sakarassa lukee *kärlek* ’rakkaus’, toisessa *gudz räddhoga* ’Jumalan pelko’, kolmannessa *ödhmiukt* ’nöyryys’ ja neljännessä *tolamodh* ’kärsivällisyys’. Näistä sanaa *tolamodh* ei varsinaisessa tekstissä esiinny sellaisenaan, mutta sama asia sanotaan siellä kyllä. Sana *kärlek* esiintyy ristissä ja leipätekstissä samassa muodossa. Fraasissa *gudz räddhoga* on ristin sakarassa hieman eri ortografia kuin leipätekstissä, ja sana *ödhmiukt* esiintyy leipätekstissä eri kieliopillisessa muodossa kuin ristin sakarassa. Marginaalimerkinnän lienee tehnyt Bureus (Laurén 1972, 29).

https://doi.org/10.21435/tl.277

rimmalla kiitollisuudella[730] olivatpa ne sitten miellyttäviä tai kovanlaisia. Herra nosti Mechtildin ylös ja puki hänelle punaisen hameen, joka oli täynnä reikiä. Herra sanoi hänelle: ”Kärsiessäni koko minun ruumiini oli yhtä täynnä haavoja, ja niin se oli kivun ja säryn runtelema, että alhaalta jaloista aina ylimpään päälakeeni saakka ei ollut kehossani eheää kohtaa[731].” Tämän kautta Mechtildille osoitettiin, että sairauden ahdinko saisi hänet pian valtaansa. Silloin Mechtild näki Herran pitelevän hänen takanaan kultaista astiaa. Siitä hän ymmärsi, että sitä suloisuutta, jonka Jumala aikoo ja tahtoo vuodattaa Häntä rakastavaan sieluun, ei kukaan täällä voi täysin nähdä tai maistaa, vaan se pysyy ja säilyy Jumalassa, josta kaikki hyvä lähtee.

Mechtildin lohdutuksesta. Luku 14.

Vihollinen, joka on paholainen, vaivasi Jumalan palvelijatarta monenlaisin kiusauksin. Niinhän hänellä aina on tapana vahingoittaa ja vaivata Jumalan ystäviä, jotka jumalisesti ja nöyrästi palvelevat Jumalaa. Eräänä päivänä sattui niin, että Jumala antoi Mechtildille ylen määrin armoaan ja täytti hänen sielunsa kokonaan hengellisellä mielihyvällä. Jumala oli Mechtildille läsnä, mutta myös paholainen oli saapuvilla juoninensa lähettäen Mechtildin sydämeen pelkoa ja levottomuutta, jotka saivat Mechtildin ajattelemaan, että nuo lahjat eivät olleet Jumalalta. Tällä tavoin ahdistettuna Mechtild lankesi Jeesuksen jalkoihin ja valitti sydämensä epäuskoa sanoen: ”Katso, Herrani, tämän lahjan minä uhraan Sinulle ikuiseksi ylistykseksi ja kunniaksi. Ja minä pyydän Sinulta, että jos tämä lahja ei ole Sinulta ja Sinun kauttasi annettu, ei minulle enää koskaan mitään annettaisi, sillä Sinun tähtesi tahdon mieluusti olla ilman kaikkea lohdutusta ja kaikkea iloa.” Herra kutsui häntä nimeltä ja sanoi: ”Rakkaani Mechtild, älä pelkää! Minä vannon sinulle jumaluuteni totuuden kautta, että tuo pelko ja

---

730 Tässä on käsikirjoituksen A 13 (92v) marginaalissa sana *täknath* 'kiitollisuus'. Marginaalimerkinnässä sanan ortografia poikkeaa hieman leipätekstistä, jossa sana on muodossa *thäknat*. Merkinnän lienee tehnyt Bureus, joka omisti käsikirjoituksen ja merkitsi marginaaleihin kiinnostavina pitämiään sanoja (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29).

731 Jes. 1: 6.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ahdistus eivät sinua vahingoita, vaan pikemminkin pyhittävät sinua ja valmistavat sinua minun armooni. Jos ne eivät hillitsisi ja kohtuullistaisi sinun sydämesi suurta iloa, jonka saat minusta, sinun sydämesi läkähtyisi ja murtuisi niin suuren suloisuuden yltäkylläisyydestä[732]. Siksi sinun ei tarvitse ihmetellä, vaikka kiusaukset ja monenlaiset ajatukset häiritsisivät sinua minun läsnä ollessani, sillä paholainen koetteli jopa minuakin, kun minä sinun tähtesi riipuin ristillä."

Siitä, miten Jumala tukee sielua kuolemassa[733]. Luku 15.

Kun Mechtild toisella kertaa oli hyvin ahdistunut, hän riensi tavallisen apunsa, korkeimman lääkitsijän ja lohduttajan Jeesuksen Kristuksen tykö. Hän on uskollisin auttaja kaikissa hätätilanteissa. Se, joka aina on valmis auttamaan niitä, jotka ovat Häntä kohtaan nöyriä, ilmestyi kohta Mechtildille erittäin kauniin nuorukaisen hahmossa ja johdatti hänet alttarille. Siitä Mechtild ymmärsi, että Herra halusi olla hänen puolestapuhujansa Pyhän Isänsä tykönä hänen syntiensä ja laiminlyöntiensä tähden. Kristus myös antoi Mechtildille kepin, johon tukeutua, mutta sen päässä ei kuitenkaan ollut kädensijaa, josta Mechtild olisi voinut ottaa tukea. Keppi merkitsi Jumalan ihmisyyttä, mutta Mechtild ihmetteli, miksei siinä ollut kädensijaa. Herra sanoi hänelle: "Minä tahdon asettaa käteni kepin päähän, jotta sinä voit tukeutua siihen. Kun vaikeuksissasi tunnet lohtua, silloin tiedät, että sinä lepäät käteni varassa. Sitten kun et tunne lohdutusta, silloin tiedät minun vetäneen käteni pois. Silloin sinun tulee uskollisin sydämin kääntyä minun puoleeni eli sinun tulee täydellä luottamuksella kiiruhtaa tyköni ja pyytää apua ja armoa."

---

732 Yltäkylläisyydeksi kääntämäni sana on keskiajan ruotsiksi *ympnilse*. Käsikirjoituksessa A 13 (93r) sana on kirjoitettu marginaaliin muodossa *ÿmnilse* eli hieman eri ortografialla kuin leipätekstissä. Marginaalimerkinnän lienee tehnyt Bureus (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29).

733 Latinaksi tässä on *maeror* 'suru', saksaksi samaa tarkoittava *Traurigkeit*. Sanan *maeror* 'suru' paikalla on Budden alkutekstinä käyttämässä käsikirjoituksessa voinut olla sana *mors* 'kuolema'. Niiden sekaantuminen käsikirjoituksia kopioitaessa on ymmärrettävä virhe. Jos sana ei ole vaihtunut latinankielisen käsikirjoitusperinteen sisällä, se lienee Budden väärinkäsitys, joka myös on ymmärrettävä. Sana on voinut olla epäselvä Budden käyttämässä käsikirjoituksessa tai Budde on lukenut väärin.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Miten suuresti Mechtild halusi ja rakasti Jumalan ruumiin vastaanottamista. Luku 16[734].

Eräänä päivänä Mechtild halusi ripittäytyä, mutta kun saapuvilla ei ollut rippi-isää, hän ahdistui siitä suuresti. Hän ei näet tohtinut ottaa vastaan Jumalan ruumista ripittäytymättä. Silloin hän alkoi rukoilla Jumalaa, joka on korkein pappi ja todellinen piispa, ja valittaa syntejään ja laiminlöyntejään katuvin sydämin. Jumala antoi hänelle varmuuden kaikkien syntien anteeksiannosta, ja hän kiitti siitä suuresti sanoen Herralle: ”Oi, suloisin Jumala, miten nyt on syntieni laita?” Herra vastasi: ”Kun joku mahtava kuningas on tulossa johonkin majapaikkaan, rakennukset puhdistetaan äkkiä niin, ettei näkösällä ole mitään, mikä voisi häiritä hänen silmiään. Jos tuo herra tulee niin varoittamatta, ettei roskia ehditä heittää pois, ne kasataan yhteen nurkkaan ja heitetään myöhemmin pois. Samoin tapahtuu silloin, kun sinulla on täysi halu ja toive tunnustaa syntisi ja olla lankeamatta niihin enää uudelleen. Minun puoleltani ne kaikki unohdetaan ja annetaan sinulle anteeksi, enkä minä enää niitä muistele, vaikka sinä itse niitä vielä uudelleen käsittelet ja niistä ripittäydyt. Sillä sinulla oleva tahto, halu ja pyrkimys paeta syntiä niin paljon kuin osaat ja pystyt, ovat kuin mitä vahvin purkautumaton side, joka pitelee sinua ja liittää sinut minuun purkautumattoman yhteyden liitoksella.” Yhä Mechtild epäröi ja vatvoi monenlaisia ajatuksia. Hän piti itseään arvottomana menemään enkelten kuninkaan pitoihin. Hän ajatteli, että mitenpä hän voisi valmistautumatta ja ripittäytymättä ottaa vastaan niin arvokkaan lahjan. Jotta Mechtild saisi jonkinlaista toivoa ja lohtua, Herra sanoi hänelle: ”Ajattele ja tiedä, että kaikki kaipuu minun tyköni, jota kukaan koskaan on tuntenut, on minun antamaani. Kaikki pyhät

734 Käsikirjoituksen (A 13, 93v) marginaaliin on tähän tehty punaisella merkintä *thzta skal læsas wppa hælgha licama dagh* 'tämä tulee lukea pyhän ruumiin juhlapäivänä'. Pyhän ruumiin juhlapäivä on toinen torstai helluntain jälkeen eli toisin sanoen pyhän kolminaisuuden päivän jälkeinen torstai. Pyhän kolminaisuuden päivä taas on helluntain jälkeinen sunnuntai. Geete (1899, 196) on ottanut merkinnän mukaan oman editionsa marginaaliin. Laurén (1972, 28) toteaa, että marginaalimerkintä on samalla käsialalla kuin lehdillä 41r, 41v ja 44r olevat marginaalimerkinnät, jotka kertovat kyseisissä kohdissa olevien lukujen liittyvän pääsiäispäivään.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kirjoitukset ja pyhien oppi-isien esittämät opetukset ovat virranneet minun hengestäni ja siitä ne loputtomiin virtaavat." Tästä Mechtild ymmärsi, että hänenkin halunsa ottaa vastaan Jumalan ruumis oli hänelle jumalallisesti annettu Pyhän Hengen kautta, josta kaikki hyvä lähtee. Näin lohduttautuneena hänen sydämensä vahvistui niin, että hänestä näytti, ettei kukaan voisi saada peruuntumaan hänen haluaan ottaa vastaan Jumalansa ja Luojansa. Vahvistuttuaan ajatuksissaan näin Mechtild kuuli pyhien enkelijoukkojen laulavan Taivaassa suurella ilolla näitä sanoja: *Confirmatum est cor virginis*[735], joka tarkoittaa, että nyt on neitsyen sydän vahvistunut. Niinpä Mechtild meni kaikkein korkeimman Jeesuksen Kristuksen arvokkaan ruumiin ja veren pitoihin. Silloin hän kuuli Jeesuksen sanovan: "Haluatko tuntea minun olevan sinun sielussasi?" Mechtild piti itseään siihen arvottomana. Hän ei kuitenkaan tahtonut mitään muuta kuin sitä, mikä oli Jumalan tahto. Silloin Mechtild näki, että kaikista hänen jäsenistään lähti ihmeellinen loiste, joka oli kuin palava auringonsäde. Tästä hän ymmärsi Jumalan armontyön itsessään ja tämän ja kaikkien muiden armontöiden olevan Jumalan hyvyyden erityinen osoitus häntä kohtaan.

Siitä, miten Rakkaus hyvitti kaikki hänen muistamattomuutensa ja laiminlyöntinsä. Luku 17.

Toisella kertaa Mechtild oli sydämessään ahdistunut, kun hän ajatteli kaikkea sitä aikaa, jonka Jumala oli hänelle suonut, mutta jota hän oli käyttänyt hyödyttömästi ja tuhlannut Jumalan lahjoja huolimattomasti vailla hedelmää ja hyötyä. Rakkaus sanoi hänelle: "Älä huolehdi. Katso, minä tahdon hyvittää ja korvata kaikki sinun syntisi ja unohduksesi." Mechtildistä tällainen näytti olevan suuri lahja. Ahdistuksensa suuruuden tähden hän ei saanut siitä lohtua, sillä hän oli heittänyt niin paljon hyviä asioita hukkaan. Herraa, armainta rakastajaansa, joka oli tehnyt hänelle lukemattoman monia hyviä töitä, hän ei ollut niin täysin rakastanut kuin hänen olisi pitänyt. Lisäksi hän oli

735 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (94r) alleviivattu osittain himmeästi punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

epäuskollisesti palvellut sitä, joka hänelle ja kaikille on kaikkein uskollisin. Silloin Herra sanoi hänelle: ”Jos olet minulle täysin uskollinen, sinulle pitää olla paljon mieluisampaa se, että minun Rakkauteni hyvittää sinun puolestasi sinun muistamattomuutesi, kuin se, että sinä itse saisit siitä kiitoksen ja kunnian.”

Siitä, miten Jumala antoi Mechtildille Rakkauden äidiksi. Luku 18.

Kerran Rakkaus puki Mechtildin vaatteeseen, joka oli kirkas kuin aurinko. He molemmat eli Rakkaus ja Mechtild astuivat esiin ja seisoivat Jumalan tykönä niin kuin mitä kauneimmat neidot. Mechtild tahtoi kovasti mennä lähemmäksi, sillä vaikka hän näki keisarilliset kasvot, hän ei kuitenkaan ollut tyytyväinen, ellei pääsisi lähemmäs. [[736]Kun Mechtild niitä ihaili ja tunsi suurta halua (päästä lähemmäs)[737], Herra viittasi hänelle kädellään.] Silloin Rakkaus otti Mechtildin mukaansa ja johdatti hänet Herran tykö. Mechtild kumartui heti ainoan ja rakkaimman vapahtajansa hunajaatihkuvan sydänhaavan puoleen ammentaen siitä juomaa, joka oli täynnä kaikenlaista makeutta ja terveyttä. Silloin kaikki hänen katkeruutensa muuttui makeudeksi, ja pelko muuttui turvallisuudentunteeksi. Hän imi Jeesuksen Kristuksen suloisesta sydämestä kaikkein ihaninta hedelmää. Otettuaan sen Jumalan sydämestä hän pani sen suuhunsa. Tuo hedelmä merkitsi sitä ikuista ylistystä, joka lähtee Jumalan sydämestä, sillä kaikki se ylistys, jolla Häntä ylistetään, virtaa Hänestä, joka on kaiken hyvän alku ja loppu[738]. Sitten Mechtild otti sieltä toisen hedelmän, joka on

---

736 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta, 1558, 1597 ja 1854. Virke on mukana 1503, 1510, 1857 ja 1877.

737 Sanat ”päästä lähemmäs” on alkutekstissä pääteltävä rivien välistä. Lisäsin ne selvyyden vuoksi sulkeisiin.

738 Vuoden 1877 latinankielisen edition mukaan ’kaiken hyvän puhdas lähde’. Muut tutkimani versiot (1503, 1510, 1558, 1597, 1854, 1857) seuraavat samaa lukutapaa kuin Budde. Kohta ”kaikki se ylistys, jolla Häntä ylistetään” on ruotsiksi ilmaistu *alt thz loff mz hulko som han mz loffuas*. Sanat *mz hulko* ’jolla, jonka kanssa’ ovat ensin jääneet pois, mutta ne on sitten lisätty käsikirjoituksen (A 13, 95r) marginaaliin (vertaa Geete 1899, 199 ja 362). Sanat *mz hulko* voinee jättää pois ilman, että virkkeen merkitys muuttuu. Voikin olla, että sanat eivät tule Buddelta, vaan ne voivat olla käsikirjoitusta kopioineen henkilön lisäys. Samalla lehdellä esiintyvät

https://doi.org/10.21435/tl.277

graciarum accio[739] eli 'kiitos'. Sillä Mechtild vilpittömästi kiitti Jumalaa kaikista Tämän hyvistä teoista.[740] Sillä mihinkään ei sielu pysty itse, ellei Jumala sitä suo. Sitten Herra sanoi Mechtildille: "Minä toivon sinulta vielä yhtä hedelmää. Enemmän kuin mitään muuta hedelmää toivon, että sinä käännät kaiken rakkautesi ilokkuuden yksin minun puoleeni." Mechtild sanoi: "Oi, minun ainoani ja kaikkein rakkaimpani, miten minä sen voin tehdä?" Herra vastasi: "Minun Rakkauteni tekee sen sinussa." Silloin Mechtild sanoi mitä suurimmin sydämensä tuntein: *Eya eya Amor Amor*[741]. Herra sanoi: "Sinun ei tule tämän jälkeen mainita nimeltä tai kutsua maailmallista äitiäsi, vaan minun Rakkauteni tulee olemaan äitisi[742]. Niin kuin lapset imevät äitiään, samoin tulee sinun imeä siitä äidillistä lohdutusta ja sanoinkuvaamatonta suloisuutta. Ja se antaa sinulle ruokaa ja juomaa ja vaatetta. Kaikissa vastoinkäymisissäsi se tukee sinua niin kuin äiti tukee ainoaa tytärtään."

Kuinka hänestä tuli yhtä Jumalan, rakkaansa kanssa. Luku 19.

Kun Mechtild palavin sydämin kaihosi rukouksissaan sielunsa rakkainta, Jumalan hyvyys veti äkkiä niin voimakkaasti hänen sieluaan

---

muodot *hwilka* ja *hwilko*, jotka eroavat hieman muodosta *hulko*. Kummankinlaiset muodot voivat kuitenkin tulla Buddelta (katso Noreen 1944, 10–11; Ahlbäck 1952, 112).

739 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (95r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

740 Virke näyttäisi olevan Budden lisäämä, koska sitä ei löydy muista versioista (Laurén 1972, 119).

741 'Oi, oi, Rakkaus, Rakkaus'. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (95r) alleviivattu punaisella.

742 Vuoden 1877 edition mukaan käännettynä: 'Sinä kutsuit äitiäsi sanalla *minne*, ja minun Rakkauteni tulee olemaan äitisi' (1877, 150). Sana *minne* merkitsee keskiyläsaksassa 'rakkaus', mutta lasten kielessä se merkitsi myös 'äiti' (Lexer 1901, s. v. *minne*). Sana *minne* avaa luvun tarkoituksen, koska siinä yhdistyvät rakkaus ja äiti. Latinankielisen tekstin sisällä olevaa yksittäistä saksan sanaa ei tekstiä kopioitaessa aina ymmärretty. Vuosien 1510, 1558 ja 1854 latinankielisissä versiossa se on korvaantunut sanalla *minime* 'ei, ei lainkaan'. Tällainen tulkinta on periytynyt käännöksiinkin. Vuoden 1877 edition lisäksi vuoden 1857 saksannoksesta (1857, 252) käy ilmi alkuperäinen tarkoitus.

https://doi.org/10.21435/tl.277

puoleensa, että hänestä näytti kuin hän istuisi aivan lähellä Herran vierellä. Herra painoi hänen sieluaan sydäntään vasten mitä suloisimpaan syleilyyn ja täytti hänet runsain mitoin vuodatten häneen armoaan. Mechtildistä näytti kuin jokaisesta hänen jäsenestään olisi valunut vesipuro ja virrannut kaikkiin pyhimyksiin. Kaikkiin heihin vuosi uutta ja erityistä iloa, ja he pitelivät sydämiään käsissään kuin loistavia lamppuja täynnä niitä lahjoja, joita Jumala oli suonut Mechtildin pyhälle sielulle. Ja kaikki kiittivät ja kunnioittivat Jumalaa osoittaen suuren kiitoksen Mechtildin sielulle kiitollisina hänen lahjoistaan.

Sitten Mechtild näki Jumalan sydämessä mitä kauneimman neidon, jonka kädessä oli kultasormus, jossa oli jalokivi, josta käytetään nimeä *adamas*[743]. Sillä neito taukoamatta tuli koskettamaan Herran sydäntä. Mechtild kysyi neidolta, miksi tämä sillä tavoin aina tuli koskettamaan Herran sydäntä. Neito vastasi: ”Minä olen jumalallinen Rakkaus, ja tämä kivi merkitsee Aadamin[744] syntiä. *Adamas*-kiveä ei voi murtaa ilman verta[745]. Samaten ei syntiä koskaan voitu sovittaa tai korvata ilman Jumalan verta ja Hänen pyhää ihmisyyttään. Sillä heti, kun Aadam lankesi syntiin, minä puutuin kohta asiaan ja otin synnin kantaakseni. Sitten taukoamatta koskettaen Jumalan sydäntä maanittelin Häntä lempeyteen, enkä antanut Hänen levätä, kunnes

743 Latinassa *lapis adamas* ’timantti’. Sana tulee kreikasta, jossa ἀδάμας (*adamas*) merkitsee ’teräs, timantti, kova aine’ (Kauko 2020b, 76–77).

744 Budde käyttää ruotsalaista genetiivimuotoa *Adams*, joka muistuttaa suuresti sanaa *adamas*. Latinankielisessä tekstissä käytetään genetiivimuotoa *Adae*, joka muistuttaa sanaa *adamas* sen verran vähemmän, että Aadamin synnin ja jalokiven välinen sanallinen yhteys on Buddella ilmeisempi kuin latinassa. Suurempi selkeys saattaa olla syynä siihen, että Budde käyttää tässä kohdassa ruotsalaista genetiivinpäätettä, vaikka hän muuten usein suosii latinan sijapäätteitä (Kauko 2020b, 76–77).

745 Roomalaisen oppineen Plinius vanhemman (23–79 jKr) teoksen *Historia naturalis* (’Luonnonhistoria’) 37. kirjan 15. luvussa kerrotaan, että timantti voidaan murtaa vain pukin verta käyttämällä. (Plinius vanhemmasta, katso esimerkiksi Castrén 2012, 427–428.) Mechtildin ilmestyksiin käsitys ei liene tullut suoraan Plinius vanhemmalta, mutta tämän käsitykset olivat laajalle levinneitä keskiajalla. Maininta siitä, että timantin voi murtaa vain pukin veri, tavataan myös Pyhän Birgitan ilmestysten neljännen kirjan luvussa 124 (Andersson 2018, 318) ja legendakokoelmassa *Fornsvenska legendariet* (Wiktorsson 2020b, 93).

https://doi.org/10.21435/tl.277

yhtenä hetkenä lähetin Jumalan Pojan alas Neitsyen syliin Isän sydämestä. [[746]Kun Neitsyt nousi vuoriseudulle tervehtiäkseen Elisabetia, Pyhä Johannes täyttyi äitinsä kohdussa Kristuksen läsnäolosta sellaisella ilolla, että ei enää koskaan voinut innostua mistään muista iloista maan päällä.] Sitten asetin Hänet seimeen käärittynä halpaan kankaaseen. Ja sitten johdatin Hänet Egyptiin. Ja edelleen taivutin Hänet kaikkeen siihen, mitä Hän teki ja kesti ihmiskunnan puolesta aina siihen asti kunnes annoin kiinnittää Hänet ristinpuuhun, ja siten Hän tyynnytti Pyhän Isänsä koko vihan ja yhdisti ihmisen ikuisiksi ajoiksi Jumalan kanssa purkautumattomalla rauhalla ja rakkaudella."

Mechtild sanoi: "Minä pyydän sinua sanomaan minulle, mikä kaikesta siitä, mitä Kristus kärsi meidän puolestamme, oli Hänelle suurin tuska ja suru?" Rakkaus vastasi: "Se, että Häntä venytettiin ristillä niin, että kaikki Hänen jäsenensä pystyi laskemaan tai luettelemaan[747]. Jokainen, joka Häntä kiittää ja kunnioittaa tuon surun tähden, tekee Hänelle yhtä mieluisan palveluksen kuin se, jos voitelisi kaikki Hänen haavansa kaikkein suloisimmalla voiteella. Jos joku kiittää Häntä sen janon tähden, jota tuntien Hän ristillä janosi ihmisten hyvinvointia, Hän pitää sitä yhtä mieluisana kuin sitä, jos Hänen janonsa olisi sammutettu. Jos joku kiittää Häntä naulojen tähden ja sen vuoksi, että Hän niillä kiinnitettynä riippui ristillä, se on Hänelle yhtä mieluisaa kuin se, jos Hänet olisi päästetty pois ristiltä ja kaikista kärsimyksistä."

Silloin Rakkaus sanoi Mechtildin sielulle: "*Jntra in gaudium Domini tui*[748], astu sisään Herrasi iloon!" Siinä samassa Mechtild painettiin

---

746 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558, 1597 ja 1854. Se on mukana 1503, 1510, 1857 ja 1877. Elisabet oli Johannes Kastajan äiti. Kun enkeli Gabriel oli ilmoittanut Marialle Jeesuksesta, Maria nousi vuorelle kertoakseen siitä Elisabetille, joka myös odotti lasta, Johannes Kastajaa. Marian kertoessa uutisen Johannes hypähti Elisabetin kohdussa. Luuk. 1: 39–40.

747 Buddella *tälias älla räknas*, jossa molemmat verbit tarkoittavat jokseenkin samaa. Saksaksi on käytetty verbiä *zählen* 'laskea', ja useimmissa tutkimissani latinankielisissä versioissa (1510, 1558, 1854) verbiä *dinumero* 'luetella, laskea'. Vuoden 1877 editiossa on sen sijasta verbi *divarico* 'levittää haralleen'.

748 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (96r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kokonaan kiinni Jumalaan. Kun vesipisara sekoitetaan viiniastiaan, se hukkuu sinne kokonaan ja muuttuu viiniksi. Samoin Mechtildin pyhä sielu vedettiin kokonaan Jumalaan kiinni ja siitä tuli yhtä henkeä Hänen kanssaan. Tässä mitä pyhimmässä yhteydessä sielu nääntyi ja tuli mitättömäksi, mutta Jumala vahvisti Mechtildiä ja sanoi: ”Kaiken sen, mitä ihminen ikinä kykenee ottamaan vastaan, minä vuodatan sinuun. Niin paljon kuin ihmisessä on mahdollista, minä moninkertaistan lahjani sinussa.” Silloin Rakkaus sanoi: ”[[749]Täällä ole rauhassa leväten rakastajasi sydämessä, äläkä ole levoton, kun asiat ovat suotuisia.] Täällä sinä saat levätä muistellen rakkaasi hyviä töitä, etkä koskaan ole levoton minkään vastoinkäymisen takia.”

Siitä, miten Jumala koristi Mechtildin sielun pyhin hyvein. Luku 20.

Eräänä päivänä oli laulettu *laudate Dominum de celis*[750] tähän jakeeseen asti: *Et aque que super celos sunt laudent nomen Domini*[751]. Se tarkoittaa, että myös ne vedet, jotka ovat taivaiden yläpuolella, ylistäkööt Jumalan nimeä. Silloin Mechtild kysyi Herralta: ”Oi Herra, mitä ovat ne vedet, joista tässä laulettiin? [[752]Sillä minä tiedän, että kaikki vesipisarat ylistävät Sinua Sinun itsesi tähden erityisellä tavalla.]” Herra vastasi: ”Kaikkia niitä kyyneliä, joita pyhimykset koskaan ovat vuodattaneet rakkauden tai jumalisuuden tai myötätunnon tai syntien katumisen vuoksi.” Heti Mechtild näki hyvin kirkasta vettä, joka merkitsi pyhimysten kyyneliä. Sen pohjalla tai alustana oli puhtainta

749 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta. Virke on mukana kaikissa muissa tutkimissani versioissa (1503, 61r; 1510, 50v; 1558, 96v; 1597, 124r; 1854, 101; 1857, 255; 1877, 152). Siitä päätellen poisto näyttää Budden tarkoituksella tai tahattomasti tekemältä. Jos poisto on tehty erehdyksessä, virke on voinut pudota pois myös siinä vaiheessa, kun Budden käännöstä on kopioitu Budden originaalista säilyneeseen käsikirjoitukseen. Budde teki tekstiin hyvin vähän poistoja (Laurén 1972, 128–134).

750 ’Ylistäkää Herraa taivaista’. Ps. 148: 1. Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa A 13 (96v) erotu muusta tekstistä visuaalisesti.

751 Ps. 148: 4–5. Tämä latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (96v) alleviivattu punaisella.

752 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta, 1558 (97v) ja 1854 (102). Virke on mukana 1503 (61v), 1510 (50v), 1597 (124v), 1857 (256) ja 1877 (153).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kultaa ja pohjahiekkana oli hienoja helmiä ja kalliita jalokiviä, jotka merkitsivät pyhimysten lukemattomia hyveitä, joita he harjoittivat maan päällä. Niitä ovat rukoukset, valvotut yöt, *discipline*, almut ja kaikenlaiset armeliaat teot[753]. Siinä vedessä oli paljon kaloja, jotka leikkivät ja ajoivat takaa toisiaan. Ne merkitsivät sitä kaipuuta ja kaihoa, jotka ajavat sielua Jumalan puoleen, sekä sitä huokausta ja niitä kyyneliä, joilla sielu houkuttelee Jumalaa puoleensa. Sillä pyhimykset Taivaassa katsovat ja peilaavat Jumalasta hyveitään ja kaikkia hyviä töitään niin, että heidän ilonsa ja heidän sydämensä tyytyväisyys lisääntyvät. Kuitenkin jokaista heitä itseään koristavat samat hyveet, joita he näkevät Jumalassa.

Sitten Mechtild valitteli Herralle, että hän ei ollut niin kunnioittavasti pitäytynyt Hänen jumalallisessa määräyksessään[754], eikä niin suurella uskollisuudella pitäytynyt Hänessä kuin morsiamen tulee pitäytyä yhdessä ja ainoassa sulhasessaan. Sitten Herra puki Mechtildille hyveidensä vaatteen ja asetti kultakruunun hänen päähänsä, veti hänet puoleensa ja painoi itseään vasten mitä vilpittömimmin rakastavaan syleilyyn kietoen hänen ympärilleen paljaan käsivartensa. Mechtild ihmetteli sitä ja Herra sanoi hänelle: ”Teen sen siksi, että minun ja sinun välillä ei mikään ole pimennossa ja kaikista salaisuuksistani en kätke sinulta mitään.” Mechtild näki myös tuhannen tuhatta enkeliä hyvin kunnioittavasti seisomassa kuninkaansa edessä. Herra sanoi Mechtildille: ”Katso tätä, kaikki enkelitkin minä annan sinulle palvelukseesi.” Mechtild tahtoi, että kaikki ne palvelukset, jotka he hänelle tekisivät, he tarjoaisivat hänen ainoalle rakastajalleen ylistykseksi ja kunniaksi. Kohta hän näki jokaisen enkelin sydämestä tulevan torven[755], joka johti Jumalan sydämeen. Näistä torvista

---

753 *Discipline* 'opetukset, opit, tiedot, taidot'. Useimmissa versioissa (1503, 61v; 1558, 98r; 1597, 124v; 1857, 256; 1877, 153) luetellaan 'rukoukset, valvomiset, paastoamiset ja muut hyveelliset työt'. Vuoden 1854 versiossa (1854, 102) paastoaminen jää mainitsematta. Vuoden 1510 editiosta (1510, 50v) luettelo puuttuu kokonaan.

754 Muissa versioissa: 'ei ollut niin hartaasti viettänyt kihlajaispäiväänsä'. Budde poikkeaa tässä ainoana muista.

755 Buddella *lwdher*, joka merkitsee puhallinsoitinta, erityisesti trumpettia tai pasuunaa. Latinaksi tässä on *tuba*, saksaksi *thrumethe(n)* (1503)/*Pusaunen* (1597)/*Drommete* (1857).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtild kuuli kantautuvan niin suloisen sävelmän, ettei kukaan pysty sitä täysin kuvailemaan.

Sitten Kristuksen sydän avautui, ja Hän veti Mechtildin puoleensa sulkien tämän kokonaan sisäänsä. Silloin Hän sanoi Mechtildille: ”Minun sydämeni yläosa on oleva sinulle jumalallisen hengen suloa, joka alati pisaroi ja tippuu sinun sieluusi. Sitä kaivaten sinä kohotat katseesi ja avaat suusi imien itseesi Jumalan armon suloisuutta, kuten Daavid sanoo *in psalmo*[756]: *Os meum aperui et attraxi spiritum* eli ’minä avasin suuni ja vedin hengen puoleeni’. Sydämen alaosasta sinä löydät kaikkien hyvien asioiden rikkaudet ja toivottavien asioiden ylitsepursuavan runsauden. Sydämen idänpuoleisesta osasta sinä löydät todellisen ymmärryksen valon, jotta käsittäisit ja toteuttaisit koko minun tahtoni. Eteläisessä osassa sinä näet paratiisin ikuisen ihanuuden, ja siellä sinä tulet aina viipymään minun kanssani saman pöydän ääressä.” Kohta Mechtild näki katetun pöydän, joka oli peitetty mitä valkoisimmalla pöytäliinalla. Pöytä merkitsi anteliaisuutta ja pöytäliina lempeyttä. Tämän pöydän ääressä istui Herra, ja Mechtildin sielu palveli Häntä suurella ilolla. Hän kantoi esiin monia ruokalajeja, jotka olivat monia Jumalan lahjoja, joita Jumala oli Mechtildille antanut. Sillä aina kun Mechtild kiitti ja ylisti Jumalaa kustakin lahjasta ja Hänen lukemattomista hyvistä töistään, hän aina kantoi mitä ihanimpia ruokalajeja Hänelle. Ja Mechtild sanoi Herralle: ”Oi, kaikkein rakkain, mitä minä tarjoan Sinulle, kun rukoilen ystäviesi puolesta?” Hän vastasi:

---

756 ’Psalmissa’. Vulgatassa Ps. 118: 131; Raamatun suomennoksessa Ps. 119: 131. Latinaksi ja saksaksi on käytetty passiivia: ’kuten psalmissa sanotaan’. Aktiivimuotoinen fraasi *swasom Dauid sigher* vaikuttaa siis Budden muotoilemalta. Käsitys, että kaikki psalmit olisivat Daavidin laatimia, ei nykytiedon valossa ole oikea. Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa A 13 (97v) erotu visuaalisesti ympäröivästä tekstistä. Geete (1899, 204) on editiossaan painattanut sen harvennettuna (kuten Mechtildin ilmestysten useimmat muutkin latinankieliset sitaatit), jolloin se erottuu editiossa muusta tekstistä tavalla, jolle ei ole tukea käsikirjoituksessa. Geete näyttää pyrkineen suurempaan johdonmukaisuuteen, mutta käsikirjoituksessa käytäntö vaihtelee niin, että latinaa on usein alleviivattu punaisella, mutta monesti toisaalta ei. Geeten ratkaisu on ymmärrettävä, mutta se häivyttää käsikirjoituksessa olevaa variaatiota. Lisäksi käsikirjoituksesta jää editiota enemmän se vaikutelma, että latinankieliset kohdat ovat kiinteä, erottamaton osa muuta tekstiä. Itse toimin silti samansuuntaisesti kuin Geete ja johdonmukaisesti kursivoin latinankieliset kohdat.

https://doi.org/10.21435/tl.277

”Silloin sinä tarjoat minulle kaikkein jalointa viiniä, joka ilahduttaa minun sydäntäni. [[757]Kuten on kirjoitettu: Viini ilahduttaa ihmisen sydäntä.]” Mechtild sanoi: ”Entä mitä minä tarjoan Sinulle silloin, kun rukoilen syntisten puolesta?” Hän vastasi: ”Silloin sinä tarjoat minulle viiniä, joka on makeampaa kuin hunaja ja mesi[758]. Kun rukoilet niiden puolesta, jotka ovat kadotuksen tilassa, että he kääntyisivät puoleeni ja tulisivat vapahdetuiksi, silloin sinä tarjoat minulle makeimpia hunajapisaroita, jotka ovat minulle mieleisimpiä.” Vielä sanoi Mechtild: ”Mitä minä tarjoan silloin, kun rukoilen kristittyjen sielujen puolesta?” Hän vastasi: ”Sellaista viiniä, joka myöskin tekee sydämeni hyvin iloiseksi. Kun sinä rukoilet niiden puolesta, jotka ovat minun suosiossani, että he pian pääsisivät kärsimyksistään, ilahduttaa se viini minua ja koko Taivaan väkeä.” Silloin Mechtild sanoi: ”Oi kaikkein rakkaimpani, miten suurella kaiholla nyt tahdonkaan uhrata Sinulle sydämeni.” Hän otti heti Mechtildin sydämen käsiinsä ja haistoi sitä kuin kauneinta ruusua, ja se tuoksui hyvin ihanalta. Silloin Mechtild sanoi: ”Herra, miksi haistat sitä, missä ei ole mitään hyvää?” Herra sanoi: ”Kun minä olen sinun sielussasi, minun oma hyvyyteni tuoksuu hyvältä sinussa.” Vielä Hän sanoi Mechtildille: ”Minun sydämeni läntisessä osassa on päivien pituus[759], ikuinen rauha, ja ilo, joka pysyy ikuisesti. Sydämeni pohjoisesta osasta taas löydät ikuisen turvan kaikkia vihollisiasi vastaan, eikä kukaan heistä voi tästedes sinua voittaa.”

Vielä pitkäperjantaista. Luku 21[760].

---

757 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta, 1510, 1558 ja 1854. Virke on mukana 1503, 1597, 1857 ja 1877. Siinä siteerataan Vulgatan kohtaa Ps. 103: 15, joka Raamatun suomennoksessa on Ps. 104: 15.

758 Saksaksi *Honig und Honigseim* ’hunaja ja vaalea hunaja’. Latinaksi *mel et favum* ’hunaja ja hunaja’. Latinassa *favus* tarkoittaa runokielessä hunajaa ainakin Vergiliuksella. Buddella tässä on *honogh oc helewagh*. *Helevagher* merkitsee lähinnä ’parantava neste’, katso Kauko 2015b, 140. Latinan- ja saksankielisistä vastineista ja kontekstista päätellen se tarkoittanee tässä jonkinlaista hunajaa. Yllä ensimmäisen kirjan luvussa 52 sana esiintyy lääkitsevän aineen merkityksessä.

759 Latinaksi *longitudo dierum*, joka saattaa viitata Vulgatan kohtaan Ps. 90: 16, suomennoksessa Ps. 91: 16.

760 Luku on useimmissa versioissa (1503, 62v–63r; 1510, 51v; 1597, 126v–127r; 1857, 260–262; 1877, 155–156) samassa kohdassa kuin Buddella. Vuoden

https://doi.org/10.21435/tl.277

Eräänä pitkäperjantaina papin piti laskea alas risti, kuten tapana on[761]. Samana yönä Mechtild sanoi Herralle: ”Oi, Sinä, jota sieluni vilpittömästi rakastaa, minä tahtoisin, että minun sieluni olisi nyt jaloimmasta norsunluusta valmistettu hauta, niin että minä voisin mitä hienoimmin haudata Sinut siihen.” Herra vastasi: ”Ja minä hautaan sinut itseeni. Ja minä olen sinun yläpuolellasi toivona ja ilona sinua kohottaen. Sinun sisälläsi olen elävöittämässä sinua eläväksi, ja olen kuin rasvaa, joka tukevoittaa ja ilahduttaa sinun sieluasi. [[762]Takanasi olen oleva sinua eteenpäin ajava kaiho. Edessäsi taas olen oleva rakkaus, joka houkuttaa ja hellii sinun sieluasi.] Oikealla puolella olen oleva ylistys, joka tekee täydellisiksi kaikki sinun tekosi. Vasemmalla puolellasi olen oleva kullattu lepotila tukien sinua ahdingoissasi. Sisäpuolellasi[763] olen vahvistus, joka pitää sielusi vakaana.”

[764]Sitten neljäntenä pääsiäispäivänä messu aloitettiin sanoilla *venite benedicti Patris mei*, joka tarkoittaa, että tulkaa minun tyköni, Isäni siunatut[765]. Silloin Mechtild täyttyi sanoinkuvaamattomasta ja epätavallisesta ilosta. Hän sanoi Herralle: ”Minä tahtoisin, että olisin yksi

1558 latinankielisessä editiossa luku on osa ensimmäistä kirjaa (Mechtild 1558, 31v–32r). Ensimmäinen kirja on järjestetty kirkkovuoden kierron mukaan. Luku sopii sinne, koska se liittyy pitkäperjantaihin ja on haluttu liittää tuohon kirkkovuoden kohtaan. Yksittäisten lukujen siirrot kirjasta toiseen eivät ole keskiajan teksteissä tavattomia. Esimerkiksi Pyhän Birgitan ilmestysten keskiaikaisessa ruotsinnoksessa on joitakin viidenteen kirjaan kuuluvia lukuja siirretty osaksi neljättä kirjaa, koska niiden on katsottu paremmin istuvan kontekstiin neljännessä kirjassa, katso Andersson 2018, 19.

761 Viittaa riittiin, jota on kuvattu ensimmäisen kirjan luvussa 31. Katso selitystä sen yhteydessä.

762 Hakasulkeissa olevat lauseet puuttuvat Buddelta ja 1558. Lauseet ovat mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

763 Muissa versioissa on *infra/unter* ’alapuolellasi’. Koska Budde ainoana poikkeaa muista, voi kyseessä olla hänen tekemänsä virhe tai muutos. Koska säilynyt käsikirjoitus ei ole Budden omakätinen vaan kopio, jää sekin mahdollisuus, että ero on syntynyt ruotsinnosta kopioitaessa.

764 Vuoden 1558 editiossa sekä pitkäperjantaita että neljättä pääsiäispäivää käsittelevät katkelmat on siirretty osaksi ensimmäistä kirjaa, mutta toisistaan erilleen. Neljättä pääsiäispäivää käsittelevä kohta on lehdillä 43r–43v.

765 Matt. 25: 34. Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa A 13 (98v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

niistä, joita vähiten[766] on siunattu ja jotka tulevat kuulemaan mitä suloisimman äänen Sinun pyhästä suustasi." Herra sanoi: "Totisesti tiedä se, että niin sinulle on tapahtuva. Lisäksi minä annan sinulle sydämeni vakuudeksi siitä niin, että sinulla on se aina lähelläsi. Ja sinä päivänä, jolloin minä täytän tämän sinun tahtosi, silloin palauta se siitä merkiksi minulle takaisin. Minä tahdon myös antaa sinulle sydämeni *Jn domum refugii*[767] eli turva- tai suojapaikaksi, jotta kuolemasi hetkellä et valitse mitään muuta tietä kuin sen, joka vie minun sydämeeni, jossa ikuisesti olet lepäävä." Tämä lahja oli yksi ensimmäisitä lahjoista, joita Jumala hänelle antoi. Sitten hän alkoi siitä lähtien suuremmalla ja ihmeellisemmällä jumalisuudella iloita ja sulautua Jeesuksen mitä suloisimpaan sydämeen. Aina kun Herra sen jälkeen ilmestyi Mechtildille, hän sai jonkin erityisen lahjan Hänen pyhästä sydämestään. Sehän ilmenee monesta kohdasta tästä kirjasta. Mechtildillä itsellään oli usein tapana sanoa: "Jos pitäisi kirjoittaa ylös kaikki ne hyvät lahjat, joita minä olen saanut armaan rakastajani siunatusta sydämestä, kirjoitus ylittäisi laajuutensa puolesta ne kirjat, joita käytetään aamujumalanpalveluksissamme."

Siitä, miten Kristus toimitti kiitoksen Pyhälle Isälleen Mechtildin puolesta. Luku 22.

Eräänä päivänä, kun Mechtild oli ottanut vastaan Jumalan kunniakkaan sakramentin, hän ylisti Jumalaa sydän nöyränä tuon suuren lahjan tähden. Erityisesti hän rukoili siltä, jonka hän oli ottanut vastaan, eli Jeesukselta, Jumalan rakastettavalta Pojalta, hänen sielunsa

---

766 Buddella *som minzst äru wälsignadhe* 'joita vähiten on siunattu'. Saksaksi *vberbenedeyte(n)* (1503)/*Hochgesegneten* (1857) 'suuresti siunatut'. Latinaksi *nimium* 'erittäin', joka lienee sekoittunut sanaan *minimum* 'vähimmin'. Sekoittuminen näyttää tapahtuneen latinankielisen tradition sisällä, koska Buddea varhaisemmassa englanninkielisessä käännöksessä sanotaan *I wolde be of þe lest blessyd* 'tahtoisin olla yksi vähiten siunatuista' (Anne Mouron, henkilökohtainen tiedonanto 17.11.2021). Niinpä Budden käyttämän alkutekstin ja englantilaisen kääntäjän alkutekstin on täytynyt tässä olla keskenään samalla kannalla, joka poikkeaa tutkimistani saksan- ja latinankielisistä versioista.

767 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (98v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kukoistavalta sulhaselta[768], että Tämä katsoisi hyväksi suoda Mechtildin puolesta Pyhälle Isälleen rakastavan kiitoksen sellaisesta käsittämättömästä lahjasta, joka Hänen hahmossaan oli niin suopeasti annettu Mechtildille. Kohta Mechtild näki Jeesuksen arvokkaasti seisovan pyhän Isänsä edessä ja ylistävän Tätä mitä arvokkaimmin näillä säkeillä[769]: *Cetus in excelsis te laudat celitus omnis Et mortalis homo cuncta creata simul*. Se tarkoittaa, että koko taivaallinen joukko ylistää Sinua, Herra Jumala, jumalisesti korkeuksissa, sekä kuolevainen ihminen että kaikki luodut. Näistä sanoista Mechtild ymmärsi, että Herra veti puoleensa koko Taivaan väen yhteisen ylistyksen. Se tarkoittaa, että Hän halusi kaiken Taivaan väen yhtyvän Hänen ylistykseensä Mechtildin puolesta.[770] Sanoista *Et mortalis homo*[771] Mechtild ymmärsi, että Hänessä ja Hänen kanssaan yhtyvät ylistykseen kaikki kuolevaisen ihmisen ajatukset. Sanoista *cuncta creata simul* Mechtild ymmärsi myös kaikkien luotujen olentojen tulevan yhteen Hänessä ylistääkseen ja kunnioittaakseen Isää Jumalaa. Kaikkien Taivaassa, maan päällä ja helvetissä olevien osalta Hän tahtoi ylistää Isäänsä Mechtildin pyhän sielun puolesta.

Sitten Mechtild nojasi rakkaansa rintaan ja kuuli Hänen sydämensä sisimmässä *quasi tres pulsus personantes* eli niin kuin sydän olisi kolme kertaa liikahtanut tai sykkinyt kuin ääni olisi puhunut. Tätä Mechtild ihmetteli kovasti. Kun Mechtild tahtoi tietää, mitä nuo kolme erilaista sykähdystä merkitsivät, Herra vastasi hänelle: ”Nämä sykähdykset merkitsivät kolmea sanaa, joilla minä puhun minua rakastavalle sielulle. Ensimmäinen sana erottaa sielun kaikista luoduista[772]. Toinen sana on ’sisään’, jotta sielu kokonaan turvautuisi minuun kuten morsian. Kolmas sana on sielun häähuone, joka on minun sydä-

---

768 Sanat *hänen sielunsa kukoistavalta sulhaselta* on käsikirjoituksessa A 13 (99r) lisätty marginaaliin.

769 Säkeet näyttävät olevan Orleansin piispa Theodulphin nimiin pannusta hymnistä. Sanamuoto poikkeaa melkoisesti suomalaisesta, vertaa Virsikirja 1986, virsi 60. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (99r) alleviivattu himmeästi punaisella.

770 Virke lienee Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 119).

771 Tämä ja kaksi seuraavaa latinankielistä ilmaisua on käsikirjoituksessa A 13 (99v) alleviivattu punaisella.

772 Buddelta jää mainitsematta, että kyseinen sana on *veni* ’tule’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

meni." Näistä sanoista Mechtild ymmärsi, että Jumala ensin erottaa ja kutsuu valitut ystävänsä kaikkien luotujen joukosta niin, että sielu on erossa kaikista maailmallisista nautinnoista ja iloista, joita toisilla luoduilla saattaa olla. Niitä vastustaen täysin vapaasta tahdostaan sielu ei nauti tai iloitse mistään muusta kuin vain yksin Jumalasta. Sitten Hän neuvoo sielua asettamaan täyden luottamuksensa ja vakaan toivonsa Häneen. Niinpä jokainen Jumalan valitsema ihminen olkoon kuin rakastava morsian, joka ei missään määrin pelkää tulevansa kielletyksi tai pois ajetuksi. Hän astukoon aina uskollisesti sisään häähuoneeseensa eli Jeesuksen Kristuksen siunattuun sydämeen, johon kasaantuu kaikki pyhyys ja kaikki ilojen rikkaudet, joita ihmissydän koskaan voi toivoa.

Silloin Mechtild tahtoi mitä suurimmalla innolla saada kuulla joitakin välähdyksiä tai näytteitä Jumalan Pojan puheesta tai äänestä, jolla Hänellä on tapana äännellä ja esittää ylistystä ja kunniaa Pyhälle Isälleen. Herra vastasi Mechtildille: "Minun ääneni on minun jumalallisen tahtoni ilmaisemista[773]. Sillä yksin minun jumalallisen tahtoni kautta on kaikki[774] tehty ja sen kautta kaikkea hallitaan. Ja kaikkien pyhimysten ylistyksen, ilon ja pyhyyden saa yhdistymään ja kokoontumaan pelkästään minun merkkini eli *Nutus*." Se on osoitus tai merkki, jonka joku antaa silmillä tai päällä ilmaistakseen, että hän sallii sen tai myöntyy siihen, jota muut pyytävät tai tarvitsevat.[775] Hän sanoi sanan, ja niin Hän tuli tehneeksi kaiken mitä on, paitsi tahdon ja sallimuksen, joiden kautta kaikki asiat ovat ja joilla niitä ylläpidetään.[776]

---

773 Muista versioista ilmenee, että tämä tahdon ilmaisu tapahtuu sanalla 'tulkoon', vertaa 1. Moos. 1: 3.

774 Muissa versioissa sanotaan laveammin, että tällä tarkoitetaan Taivasta, maata, meriä ja kaikkea mitä niissä on. Kaikki ne on luotu sanalla 'tulkoon'. Budden esitys poikkeaa jonkin verran muista, sillä se on lyhyempi ja epäselvempi.

775 Latinan *nutus* merkitsee 'nyökkäys, silmänisku, räpäytys'. Budde on jättänyt tekstiin latinankielisen sanan ja lisännyt sen jälkeen pitkän selittävän virkkeen. Ruotsinkielisessä käsikirjoituksessa (A 13, 100r) selityksen alku on alleviivattu punaisella, joten se erottuu muusta tekstistä. Vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa on käytetty sanaa *Willen* 'tahto'. Näppärä käännös kohtaan voisikin olla 'tahdonilmaisu'. (Katso Kauko 2020a, 79–81.)

776 Virkkeelle ei ole muissa tuntemissani versioissa suoraa vastinetta. Koska

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä miten Mechtild näki Jumalan sydämen palavan lampun muodossa. Luku 23.

Eräässä messussa Mechtild ei monien häiritsevien ajatusten takia voinut nauttia Jumalan armosta niin suloisesti kuin hän aina mieluusti halusi. Silloin Mechtild rukoili nöyrästi sitä, joka on *Mediatrix Dei et hominum* eli Jumalan ja ihmisten välinen välittäjä[777], siis Neitsyt Mariaa, että tämä saisi aikaan sen, että hänen Pyhä Poikansa voisi vierailla Mechtildin tykönä suoden tälle pyhän läsnäolonsa. Kuten täysin uskottavaa onkin, Maria sai aikaan sen, että Mechtild kohta näki kunnian kuninkaan Jeesuksen Kristuksen, joka istui ihanalla tuolilla, joka oli läpikuultava. Siinä oli kristallin kirkkaus kuin mitä kirkkaimmassa peilissä. Tuolin etuosasta virtasi kaksi puroa, jotka olivat erityisen kirkkaita ja mitä miellyttävimmät nähdä ja katsoa. Näiden purojen Mechtild ymmärsi merkitsevän syntien anteeksiannon armoa ja hengellisen lohdutuksen armoa, jotka annetaan jokaiselle erityisesti ja helposti jokaisessa messussa Jumalan läsnäolon voimasta ja armosta. Kun siunattu sakramentin hostia[778] piti kohottaa, Herra nousi ylös istuimeltaan, ja Hän näytti kohottavan omilla käsillään mitä pyhimmän sydämensä, joka oli hohtava ja läpikuultava niin kuin mitä kirkkaimmat lamput[779], jotka täyttä päätä ja mitä runsaimmin loistavat. Noista lampuista virtasi ja tulvi valoa joka suuntaan niin suurella voimalla, että tuosta tulvasta kipunoi ja heittelehti joka taholle kuin suuria pisaroita. Lamppujen täyteläisyys ei siitä kuitenkaan yhtään vähen-

Budde eroaa muista versioista edellisissäkin virkkeissä, on mahdollista, että hän on yrittänyt tiivistää useamman virkkeen sisältöä tähän virkkeeseen, josta on tullut epäselvä. Oma käännökseni on varovainen tulkinta kohdasta.

777 Tähän kohtaan on joku kohtalaisen myöhäinen, kohdan sisältöön tyytymätön lukija kirjoittanut latinaksi käsikirjoituksen A 13 (100r) marginaaliin *væ tibi nude* 'voi sinua vajavaista'. Laurén (1972, 28) toteaa, että lehdillä 69r ja 69v olevat yhtä kriittiset merkinnät ovat samalla käsialalla. Geete (1899, XLIV) mainitsee vain lehtien 69r ja 69v merkinnät, mutta ei tätä. Latinankieliset sanat *Mediatrix Dei et hominum* on käsikirjoituksessa A 13 (100r) alleviivattu punaisella ja sanan *mediatrix* ruotsinkielinen vastine *midhlerska* 'välittäjätär' mustalla.

778 Ehtoollisleipä, Kristuksen ruumis.

779 Budde kirjoittaa lampuista monikossa. Muissa versioissa on yksikkö.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tynyt. Tästä saatiin ymmärtää, että vaikka kaikille annetaan armoa mitä runsaimmin Jeesuksen Kristuksen siunatun ruumiin täydellisyydestä sen mukaan, mitä kukin on arvollinen saamaan, kuitenkin Hän itse tulvii kaikkein runsaimmin kaikkea pyhää, eikä Hänen pyhyytensä mikään osa koskaan koe mitään vähentymistä. Tässä näyssä ja ihmeellisessä ilmestyksessä Mechtild näki myös kaikkien messussa läsnä olevien kiinnittyvän Jeesuksen siunattuun sydämeen palavien lamppujen hahmossa. Ne kiinnittyivät eräänlaisin sitein. Noista lampuista osa näytti olevan nostettu pystyyn ja ne paloivat täynnään öljyä. Jotkut taas olivat tyhjiä ja roikkuivat kumollaan. Mechtild ymmärsi niiden lamppujen, jotka olivat palavia ja pystyssä, merkitsevän niiden sydämiä, jotka kovalla innolla ja nöyrällä jumalisuudella osallistuivat messuun. Tyhjillä ja kumollaan olevilla lampuilla taas ymmärretään niiden sydämiä, jotka unohtivat ja löivät laimin sen, että olisivat kohottaneet itsensä vilpittömällä jumalisuudella. Siten he olisivat hengellisesti saaneet nähdä ja katsoa sitä arvokkuutta ja suurta armoa, jotka Jumala antaa synnintekijöille erityisesti jokaisessa messussa.[780] Silloin Mechtild toivoi mitä suurimmalla innolla, että hänen sydämensä kokonaan sulautuisi ja yhdistyisi Jeesuksen sydämeen siunattuna nyt ja aina. Ja heti hän tunsi sydämensä ikään kuin nousevan muiden joukosta ja uppoavan Jumalan sydämeen kuin herne[781]. [[782]Silloin Mechtild pyysi nöyrän hurskaasti Herraa opettamaan hänelle, millä tavalla hänen tulisi tehdä Herraan uppoutunut sydämensä sopivaksi siihen, että se aina pysyisi tuossa onnellisessa yhteydessä, jonka se oli nyt saavuttanut.] Sitten Mechtild näki Jumalan sydämen

780 Virke näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 122).

781 Vuosien 1558 ja 1877 latinankielisissä editioissa on herneen (latinaksi *pisum*) sijaan kala (latinaksi *piscis*). Kala on looginen, koska kala on kristittyjen, Kristuksen ja viisauden symboli. Kalan upottaminen Kristuksen sydämeen on kielikuvanakin ehkä luontevampi kuin herneeseen. Budden versio ei kuitenkaan ole ainut, jossa on tässä kohdassa herne. Herne on nimittäin vuosien 1503, 1597 ja 1857 saksannoksissa sekä vuoden 1510 latinankielisessä editiossa. Vuoden 1854 kokoelmassa (1854, 107) lause on muotoiltu niin, että siinä ei mainita sen enempää kalaa kuin hernettäkään. Herneen ja kalan vaihtelu on syntynyt latinankielisen perinteen sisällä (Kauko 2020a, 74–75).

782 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854. Osuus on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

muuttuneen mitä kauneimmaksi taloksi[783]. [[784]Hän näki Herran Tämän oman sydämen keskellä kuin kuljeskelemassa kauniissa[785] ja miellyttävässä talossa. Kun Mechtild ihmetteli tätä ja mietti, miten se oli mahdollista, hän huomasi Herran sanovan hänelle: ”Etkö sinä muista tätä psalmia: ’Minä vaellan sydämeni viattomuudessa, taloni keskellä’[786]? Ja kuka on se, joka siihen pystyy, paitsi minä, sillä kukaan ei ole itsessään viaton paitsi yksin minä?”] Siinä talossa Mechtild näki neljä mitä kauneinta neitoa, jotka olivat neljä hyvettä eli Nöyryys, Kärsivällisyys, Lempeys ja Rakkaus. He kaikki olivat pukeutuneet vihreään, jossa heidät useimmiten ja kauneimmillaan nähtiin[787]. Mechtild ihmetteli tätä, ja Herra sanoi[788]: ”Rakkaus antaa voimallaan monien, jotka ovat kuihtuneita kuin kuivat tukit, eli kovasydämisten synnintekijäin viheriöidä ja kukoistaa hyvien töiden hedelmien kautta. Siksi oli oikein, että hänet nähtiin pukeutuneena vihreään.” Ja Herra sanoi vielä: ” Jos haluat pysyä minun kanssani täällä tässä talossa ja saada osaksesi nautintoa ja hyötyä minun läsnäolostani, silloin sinun tulee pyrkiä saamaan itsellesi näiden neljän hyveen luottamus ja ystävyys. Niinpä jonkin turhamaisuuden höllyttäessä ja horjuttaes-

783 Budden sekä vuosien 1558 ja 1854 versioiden mukaan ’mitä kauneimmaksi taloksi’, vuosien 1503, 1510, 1857 ja 1877 versioiden mukaan ’suureksi kullanvärikseksi taloksi’, vuoden 1597 saksannoksen mukaan ’suureksi, mitä kauneimmaksi ja kullanväriseksi taloksi’.

784 Hakasulkeissa oleva osa puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854. Katkelma on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

785 Vuoden 1877 editiossa käytetään sanaa *speciosus* ’kaunis’, mutta vuoden 1510 editiossa sanaa *spatiosus* ’laaja, suuri, pitkä’. Saksannoksissa käytetään adjektiivia *weit* ’pitkä, laaja, avara, tilava’, joten niiden täytyy pohjautua vuoden 1510 edition mukaiseen lukutapaan.

786 Vulgatassa Ps. 100: 2; Raamatun suomennoksessa Ps. 101: 2. Suomalainen tulkinta poikkeaa melkoisesti Vulgatasta.

787 Budden versiota muistuttavat eniten vuosien 1558 ja 1854 versiot, joissa sanotaan: ’jotka näyttäytyivät vihreässä asussa (kuten useimmiten)’. Muiden versioiden mukaan: ’viimeisenä mainittu loisti vihreässä asussa ylittäen muut hienoudessaan’.

788 Tämä on ilmaistu näin myös vuosien 1558 ja 1854 versioissa. Vuosien 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877 versioissa mainitaan lisäksi, että Mechtild muisti, että eräs toinenkin henkilö oli nähnyt Rakkauden esiintyvän vihreässä asussa. Siksi Mechtild kysyi Herralta, miksi Rakkaus usein näyttäytyy vihreässä asussa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sa sydäntäsi, sinun tulee heti muistaa sitä rakkauden hyvettä, joka siirsi minut isäni sylistä ihanaan lepoon neitsyen kohtuun. Minut kiedottiin surkeisiin riepuihin ja pantiin seimeen. Rakkaus pakotti minut näkemään paljon vaivaa saarnaamisessa ja opetuksessa, ja lopulta minut surmattiin niin, että kärsin mitä katkerimman ja mitä häpeällisimmän kuoleman. Kun ajattelet sellaisia tekoja, se ajaa pois kaiken turhamaisuuden sydämestäsi. Sitten kun ylpeys haittaa sinua, muista silloin minun nöyryyttäni. Minä en koskaan ylpeillyt pienimmälläkään sanalla, teolla tai ajatuksella, vaan osoitin esimerkillistä ja mitä syvintä nöyryyttä kaikissa tekemisissäni. Niin tulee sinunkin voittaa ylpeys nöyryydellä. Kun kärsimättömyys hätyyttää sinua, muista silloin minun kärsivällisyyttäni, jonka avulla jaksoin köyhyyttä, nälkää, janoa, kuljeskelua ympäriinsä, nöyryytystä, herjausta ja varsinkin kuoleman. Sitten kun sinua hätyyttää viha, ajattele silloin minun sävyisyyttäni. Sen avulla minä olin rauhaisa niitä kohtaan, jotka vihasivat rauhaa. Kun ne, jotka minua piinasivat ja minut ristiinnaulitsivat, olivat kokeilleet minuun niin montaa julmuuden lajia, etteivät he enää mitään osanneet lisätä, he mitä suurimman harmin ja kiukun takia purivat yhteen ja kirskuttivat hampaitaan ja sihisyttivät minulle kieltään kuin myrkkykäärmeet[789]. Vieläpä silloinkin minä sydämen mitä suurimman sävyisyyden ja miellyttävyyden lepyttämänä hankin heille Isältäni armoa ja sääliä niin kuin he eivät koskaan olisi olleet minua vastaan[790]. Sitä ja muuta samanlaista ajattelemalla sinä voit hyveillä ajaa pois kaikki synnit ja harmit."

Tämän jälkeen konventti kulki *in processione*[791] erään ruumiin tykö[792]. Tämä Jumalan palvelijatar näki maan olevan tasainen, vihreä

789 Muissa versioissa sanotaan: 'kiristelivät minulle hampaitaan'. Saksannoksissa on käytetty verbejä *knirschen* ja *griesgramen*. Sihisevä kieli ja vertaus myrkkykäärmeisiin ovat Budden lisäyksiä (Laurén 1972, 127). Innoitus niihin on voinut tulla latinan verbistä *strido*, joka kitisemisen ja kirskumisen lisäksi tarkoittaa 'sihistä'.

790 Viittaa mahdollisesti kohtaan Luuk. 23: 34.

791 'Kulkueena'. Latinankielinen ilmaisu ei käsikirjoituksessa A 13 (101v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

792 Muista versioista (1503, 64v; 1510, 53r; 1597, 131v; 1857, 270 ja 495; 1877, 161) ilmenee, että kyseessä oli Mansfeldin sukuun kuulunut nuori kreivi Burchard, Berno tai B, jonka ruumissaattoon osallistuessaan konventin jä-

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja kaunis. Hän iloitsi siitä suuresti ja viipyi turhamaisissa ajatuksissa. [[793]Tämän jälkeen eräänä yönä, kun Mechtild ei pystynyt nukkumaan, eikä kyennyt sairaalloisuutensa tähden myöskään nousemaan rukoilemaan, Herra ilmestyi hänelle valkeassa asussa ja istui hänen vuoteensa ääressä. Herra lohdutti Mechtildiä suloisesti tämän erilaisissa ahdistuksissa ja vaivoissa. Mechtild sanoi Herralle: ”Oi, Herrani, kumpa saisin kuljeskella kanssasi sellaisella tasaisella kedolla, jollaisen läpi hiljattain kuljin.” Herra vastasi hänelle: ”Etkö sinä tiedä, mitä merkitsee, kun yleisesti sanotaan, että metsällä on korvat ja kedolla silmät[794]?” Ja Hän jatkoi: ”Se, että metsällä on korvat, merkitsee sitä, että jos kaksi istuu pensaikossa keskustellen keskenään, voivat muut, jotka kulkevat ohitse, kuulla.” Ja kohta Mechtild näki mitä koreimman pensaikon, joka kokonaan oli kasvanut uusista oksista, jotka suuntautuivat korkeuteen. Se oli ihmeellisen korkea ja kaunis. Herra istui Mechtildin sielun kanssa tässä pensaikossa. Ne taimet, joista pensaikko oli kasvanut, olivat Jumalan hyveitä, siis Viisaus, Lempeys, Oikeudenmukaisuus, Myötätunto, Rakkaus ja muita hyveitä,

senet kävivät luostarin suljettujen muurien ulkopuolella. Joissakin versioissa (1558, 100v; 1854, 109) mainitaan Budden tavoin vain ”eräs ruumis”. Oleellista on ollut tekstin hengellinen sisältö, jonka kannalta historialliset yksityiskohdat kuten vainajan henkilöllisyys eivät olleet keskeisiä. Myös Pyhän Birgitan ilmestysten kansankielisistä versioista tunnetaan tendenssi, että latinankielisessä versiossa esiintyviä mainintoja henkilöistä ja historiallisesta kontekstista on karsittu ja keskitytty vain ilmestyksen hengelliseen merkitykseen, katso Andersson 2018, 14; Andersson 2020, 16.

793 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558 (101r) ja 1854 (109). Osuus on mukana 1503 (64v–66r), 1510 (53r–54r), 1597 (131v–133v), 1857 (270–273) ja 1877 (161–164).

794 Sanonta on tässä latinaksi muodossa *silva habet aures, et campus oculos*, saksaksi *Der Wald hat Ohren/ vnnd das Feld Augen* (1597). Sanonta tunnetaan laajasti eri kansankielillä (von Düringsfeld & von Reinsberg-Düringsfeld 1872, 230). Latinaksi on olemassa myös pidempi muotoilu: *Aures silva, oculos campi dicuntur habere, ergo loqui caute decet aut omnino tacere* ’Metsillä sanotaan olevan korvat ja kedoilla silmät, siispä on sopivaa puhua varovasti taikka vaieta kokonaan’ (Werner 1912, 6). Sanonnan aihe esiintyy myös taiteessa, esimerkiksi Hieronymus Boschin piirroksessa *Het woud heeft oren, het veld heeft ogen* ’metsällä on korvat, kedolla on silmät’. Toinen vastaava sanonta on *seinillä on korvat*, joka myös tunnetaan monesta kielestä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

jotka olivat Jumalalle luontaisia. Kuin oliivipuu[795] ne aina ihmeellisellä tavalla vihertävät, kukoistavat ja kasvattavat uutta. Mechtildin sielu syleili oikeudenmukaisuuden oksaa ja sanoi Herralle: ”Minun sopii vain syleillä tätä oksaa kiitollisuudella, koska sen kautta sinä kuritat minua täyttäen minut murheilla ja kärsimyksillä.” Ja katso, hän näki, että tuo oksa oli itse Jumala, josta Mechtildin sielu piti syleilyillään tiukasti kiinni. Ja Mechtild alkoi kiittää Häntä näillä sanoilla: ”Minä kiitän Sinua, oikeudenmukaisuuden kalliota. Minä kiitän Sinua, oikeudenmukaisuuden aurinkoa. Minä kiitän Sinua, oikeudenmukaisuuden kauneutta.” Mutta Jumalan sydämestä lähti virta, joka virtasi sisään Mechtildin sieluun, lävisti kaikki hänen jäsenensä, puhdisti hänestä kokonaan kaiken surullisuuden, jota hänessä aiemmin oli, ja karkotti sen hänestä kokonaan pois. Ja Herra sanoi: ”Katso pensasta, josta kirjoitus sanoo, että ’sinun versosi ovat paratiisi’[796].” Totisesti pensaan ympärillä seisoivat kaikki enkelit niin, että kukin ryhmä ympäröi pensasta yhdeksän renkaan tapaan. Ja Herra sanoi Mechtildin sielulle: ”Katso, kirjoituksessa sanotaan, että ’sinä, joka asut puutarhoissa, ystävät kuuntelevat’[797].” Jumalallisesta herätyksestä Mechtild kuitenkin ymmärsi, että kaikki enkelit palvelevat oikeamielistä ihmistä kaikessa hyvässä, mitä hän tekee. Kun siis ihminen lukee psalmeja tai jotakin jumalallista kirjoitusta tai suorittaa jonkin muun hyvän työn, enkelit palvelevat häntä. Kun ihminen rukouksessa puhuu Jumalan kanssa, kuulee Jumalan sanaa tai puhuu Jumalasta, arkkienkelit palvelevat häntä. Jos hän taas ajattelee Jumalan hyveitä, ylistää niitä eli Mahtia, Viisautta, Hyvyyttä, Oikeudenmukaisuutta, Armeliaisuutta, Pitkämielisyyttä ja Rakkautta sekä pyrkii sivistämään itseään hyveillä niin paljon kuin voi, silloin ovat vallat[798] hänelle mieliksi. Kun ihminen muistaa sanoinkuvaamatonta ja mitä erinomaisinta jumaluutta sekä kovin pelkää Jumalaa ja kaikessa

795 Käännetty vuoden 1877 edition mukaan. Muissa versioissa ‘vesat, taimet’.
796 Laul. l. 4: 13. Virke puuttuu saksannoksista 1597 ja 1857, mutta on mukana saksaksi 1503 ja latinaksi 1510 ja 1877.
797 Laul. l. 8: 13. Vuoden 1938 kirkkoraamattu on lähellä Vulgataa, vuoden 1992 suomennos poikkeaa siitä paljon.
798 Viittaa enkelihierarkiaan, latinaksi *virtutes*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nöyryydessä alistuu Jumalalle, silloin häntä palvelevat voimat[799]. Kun hän ylistää sydämessään jumaluuden jaloutta ja korkeutta ajatellen, miten ääretön korkeus on katsonut hyväksi luoda ihmisen omaksi kuvakseen ja kaltaisekseen, ja miten paljon Hän on ihmisen hyväksi tehnyt ja kestänyt, ja kun hänkin rakastaa jokaista ihmistä kunnioittavasti sen kunnioituksen tähden, jolla Jumala rakastaa ihmistä, silloin palvelevat häntä hallitukset[800]. Jos taas ihminen kumarruksin, polvistumisin ja sovituksin kääntyy Jumalan puoleen, häntä palvelevat herruudet[801]. Jos hän sydämensä rauhassa ajattelee Jumalaa, valtaistuimet[802] omistautuvat hänelle. Jos ihminen on valaistunut Jumalan tuntemisesta ja hänet kohotetaan tutkiskeluissaan katsomaan Jumalan salaisuuksia, kerubit palvelevat häntä. Sitten kun sielu vetää puoleensa palavan rakkauden Jumalan sydämestä, rakastaa Jumalaa omalla rakkaudellaan ja rakastaa jokaista ihmistä Jumalassa ja Jumalan tähden, silloin häntä palvelevat serafit. Tämän jälkeen Herra sanoi Mechtildille: ”Haluatko tietää, mitä tarkoittaa se, että kedolla on silmät? Siellä missä kaksi henkilöä kävelee tasaisella kedolla, he voivat kaukaa nähdä toisensa. Ja jos kaksi toisilleen rakasta henkilöä näkevät kumpikin toisensa tasaisella tiellä kaukaa, he tulevat nopeammin yhteen. Ja kun hirvi ja naarashirvi huomaavat kedolla toisensa pitkien välimatkojen päästä, ne sitäkin nopeammin juoksevat yhteen. Samoin rakastava ja minua halajava sielu vetää minut puoleensa yhdellä hönkäyksellä nopeammin kuin ehtii sanoakaan. Matkalaisten ja pyhiinvaeltajainkin on tapana levätä kedolla. Niin minullakin on usein tapana olla yhdessä sellaisen sielun kanssa, joka tekee itsestään tässä maailmassa pyhiinvaeltajan ja jolla on suuri sydän, joka on vapaa maallisista asioista ja kaikista vastuksista. Kedolla on ihmisillä myös tapana poimia kukkia. Samoin minä mieluusti poimin sielusta erilaisia pyhiä pyrkimyksiä, jotka koristavat sitä kuin kukkivaa ketoa, ja teen niistä seppeleen, jonka asetan päähäni siihen asti kunnes sielu itse tulee minun tyköni, ja silloin palautan sen hänelle.”]

799 Viittaa enkelihierarkiaan, latinaksi *potestates*.
800 Latinaksi *principatus*.
801 Latinaksi *dominationes*.
802 Latinaksi *throni*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kohta Mechtild kääntyi ja kiiruhti lääkitsijänsä Jeesuksen tykö.[803] Mechtild sanoi Hänelle: ”Oi Herra, enkö tehnytkin syntiä siinä, että katselin ympärilleni ja niin iloitsin maan kauneudesta?” Herra vastasi: ”*Contra obedienciam fecisti et michi non intendisti*, sinä rikoit tottelevaisuutta vastaan, etkä kiinnittänyt huomiotasi minuun[804]. [Lisäksi laiminlöit kuolleen sielun puolesta rukoilemisen.[805]]” Mechtild sanoi: ”Opeta minulle, oi rakkaimpani, miten meidän tulee tästedes menetellä, kun meidän täytyy poistua eristyksestämme”[806]. Hän vastasi: ”Kun te ensin astutte ulos kuorista, lukekaa silloin tämä jae: *Deduc me Domine in via tua et ingrediar in veritate tua, letetur cor meum vt timeat nomen tuum*[807]. Se tarkoittaa, että ’Herra Jumala, johdata minua tielläsi ja minä astun sisään totuuteesi, minun sydämeni on iloitseva siitä, että se pelkää Sinun nimeäsi’. Kun olette lukeneet sen, menkää ulos minua peljäten ja ottakaa minut mukaanne matkakumppaniksi ja kuin tukikepiksi, jonka avulla pysytte pystyssä. Kun niin menette ulos, siunatkaa oikealla kädellä sekä tie että kaikki se, mitä vastaanne sattuu tulemaan, ja ne olkoot siten siunatut. Kun ihminen iloitsee turhasta, hänen sydämensä on aina jälkeenpäin raskas, mutta se, joka minua pelkää, ei ahdistu, vaan on saava todellisen ilon. Sitten kun lähestytte ruumista[808], voitte muistella sitä *processionem*[809], jossa kaikki

803 Tämä virke on Budden versiossa hakasulkeissa olevan osuuden tilalla.

804 Latinankieliset sanat eivät ole sitaatti Raamatusta. Kyseessä on kuitenkin Herran repliikki, jonka ankaruutta ja painokkuutta Budde lienee halunnut korostaa latinan kielen avulla. Latinankielinen repliikki on käsikirjoituksessa A 13 (101v) alleviivattu punaisella.

805 Virke puuttuu Buddelta ja on mukana kaikissa muissa tutkimissani versioissa (1503, 1510, 1558, 1597, 1854, 1857, 1877). Poisto näyttää olevan Budden tekemä (Laurén 1972, 132). Ruumissaattoon liittyvä historiallinen konteksti on karsittu Budden versiossa pois tarkemmin kuin missään muussa versiossa, ja huomio on hengellisessä puolessa. On myös mahdollista, että osuus on jäänyt Budden versiosta pois vahingossa (Laurén 1972, 132, alaviite 110).

806 Tarkoittaa luostarin klausuuria eli sen asukkaiden eristämistä ulkomaailmasta.

807 Vulgatassa Ps. 85: 11; Raamatun suomennoksessa Ps. 86: 11. Sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (101v) alleviivattu punaisella.

808 Ajatuksena näyttää olevan, että luostarin ulkopuolelle mennään vastaisuudessakin nimenomaan ruumissaaton takia.

809 Latinan *processio* ’kulkue, saatto’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

maailman ihmiset ylösnousemuksessa tulevat ruumiidensa kera kohtaamaan minut ja minä tulen sanoinkuvaamattomalla ilolla ja arvokkuudella heitä vastaan kaikkien pyhien enkelten ja pyhimysjoukkojen kunnioittamana. Sitten teidän tulee rukoilla kuolleen sielun puolesta, jotta se pian vapautettaisiin, jos se on joutunut piinoihin. Jos jokin este pitää sitä minusta etäällä, rukoilkaa, että se vapautuu tuosta esteestä ja pikemmin yhdistyy minuun ja minun pyhimyksiini ja voi olla tulevan kunnian arvoinen ja esitellään minulle kunnian ja ilon kera tuona kauhistuttavana päivänä[810]."

[[811]Herran keittiöstä

Kun Mechtild eräällä kerralla oli Herran jumalallisen anteliaisuuden kautta saanut erään suurenmoisen lahjan, hän muisti oman halpuutensa ja sanoi nöyrällä alamaisuudella: "Oi, mitä avokätisin kuningas, ei tämä Sinun niin suurta erinomaisuuttasi edustava lahja ollenkaan sovi minulle, joka pidän itseäni arvottomana siihenkin, että minut laskettaisiin sisään Sinun keittiöösi, jotta pesisin sinun kulhojasi." Herra vastasi hänelle ystävällisesti: "Mikä on minun keittiöni ja mitä ovat minun kulhoni, joita sinä haluaisit pestä?" Voitettuna Mechtild ei osannut vastata tähän ja vaikeni. Silloin Herra, jolla joskus on tapana herättää kysymys ei sen tähden, että se selitettäisiin, vaan jotta se selittäisi, ilahdutti häntä yhtaikaa vastauksella tähän ja näkökohdallaan. Hän nimittäin sanoi: "Minun keittiöni on minun jumalallinen sydämeni. Kuin keittiö, joka on yhteinen huone ja avoin kaikille, niin palvelijoille kuin riippumattomillekin, sydämeni on aina avoinna kaikille ja valmiina kaikkeen mielihyvään. Kokki tässä keittiössä on Pyhä Henki, jonka mittaamaton suloisuus taukoamatta vuodattaa tuota mielihyvää ylenmääräisen anteliaasti, täyttää sillä ja täyttämällä saa tulvimaan sitä. Minun kulhoni ovat kaikkien pyhimysten ja valittujeni sydämet, joihin minun jumalallisen sydämeni yltäkylläisyydestä vuodatetaan alati ihmeellistä suloisuutta."

---

810 Tuomiopäivänä, viimeisenä päivänä.
811 Hakasulkeissa oleva luku puuttuu Buddelta, 1558, 1597, 1854 ja 1857. Luku on mukana 1503 (66r–66v), 1510 (54v) ja 1877 (165–166).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Ja katso, Mechtild näki autuaan Neitsyen seisomassa lähellä Jumalaa ja hänen kanssaan kokonaisen joukon enkeleitä ja pyhimyksiä. Nämä enkelit tarjosivat Herralle, kuninkaalleen, sydämiään kultaisten kiekkojen muodossa täytettäväksi. Kuhunkin niihin erikseen näytti virtaavan jumalallisen tahdon tulvapuro, joka lähti jumalallisen sydämen virrasta runsaana ylipursuten. Tämä virtaus virtasi pyhimysten sydämestä takaisin ja palasi ihmeellisen kiitollisuuden kera Jumalan sydämeen. Silloin Herra sanoi Mechtildille: ”Astu nyt ensin neitseellisen Äitini mitä puhtaimman sydämen tykö ja pyri pesemään se kiittämällä ja ylistämällä Hänen mitä arvokkainta uskollisuuttaan, jonka ansiosta Hän on kaikkia luotuja enemmän kaikissa teoissaan ollut minuun yhdistyneenä mitä vankimmin, todellakin erottamattomasti. Ime tämä pesuvesi sisääsi sen kautta, että haluat ja pyrit jäljittelemään Häntä. Samalla tavalla tee yksittäisten pyhimysten sydämille aina heidän hyveitään antaumuksella ylistäen ja kykysi mukaan heitä nöyrästi jäljitellen. Siten voit päästä onnellisesti heidän joukkoonsa kunniaan.”]

Siitä, miten sielun tulee valmistaa itselleen asumus Jumalan sydämeen. Luku 24[812].

Toisella kertaa Mechtildin otettua vastaan Jumalan ruumiin Herra sanoi hänelle: ”Katso, minä olen sinussa ja sinä minussa, minun vallassani kuin kala vedessä”. [813][Mechtild vastasi:] ”Oi, Herrani, kalat vedetään usein vedestä [verkolla], mutta mitä minulle käy, jos minut sillä tavoin vedetään?” Herra vastasi: ”Sinua ei voida vetää minusta pois, vaan teet pesän ja asut jumalallisessa sydämessäni.” Mechtild sanoi: ”Miten siitä tulee minun pesäni?” Herra vastasi: ”Todellisen nöyryyden kautta. Sinun tulee aina laskea itsesi todellisen nöyryyden syvänteeseen kaikkien niiden lahjojen ja armontöiden kohdalla, joita minä olen sinulle suonut.” Mechtildin sielu sanoi: ”Oi Herra, kalat lisäänty-

812 Tämä luku on vuoden 1558 editiossa hieman eri kohdassa (94r). Luku on käsikirjoituksessa A 13 (102r) numeroitu virheellisesti 25.

813 Tästä alkavassa virkkeessä olen lisännyt selvyyden vuoksi hakasulkeisiin muutaman sanan, jotka ovat pääteltävissä rivien välistä ja muiden versioiden perusteella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vät vedessä ja ovat hedelmällisiä. Mikä onkaan oleva minun hedelmäni?" Herra vastasi: "Kun sinä uhraat minut minun taivaalliselle Isälleni ja kaikkien pyhimysten iloksi ja kunniaksi, silloin lisääntyy heidän ilonsa ja ansionsa niin kuin he itse olisivat minut synnyttäneet ja siittäneet maailmaan. Ja se on sinun hedelmäsi." [[814]Silloin Mechtildin sielu alkoi miettiä, miten tämä voi tapahtua patriarkkojen ja profeettojen kohdalla, koska he eivät ottaneet vastaan Kristuksen ruumista maan päällä[815]. Herra sanoi: "Sen, mitä apostoleilla oli todellisuudessa, patriarkat ja profeetat saivat uskon ja toivon kautta. Siksi se on yhtä todellisesti heidän kuin apostolienkin."]

Vastoinkäymisen rististä ja meidän Herramme rististä. Luku 25[816].

Mechtild oli kerran hengellisen näyn vallassa. Hän näki olevansa mitä kauneimmassa talossa, jonka hän hyvin ymmärsi olevan Kristuksen sydän. Hän lankesi maahan ja löysi lattialta suuren ristin. Sen päälle Mechtildin sielu heittäytyi. Kohta keskeltä ristiä lennähti mitä terävin nuoli, joka oli kultaa. Se lävisti Mechtildin sielun. Silloin Mechtild kuuli Herran sanovan: "Kaikki maailman rikkaudet eivät voi ilahduttaa sielua, vaan kaikki sielun hyvinvointi ja korkein kunnia ovat vastoinkäymisissä ja kärsimyksissä." Mechtildin sielu alkoi kovasti ahdistua ja surra, sillä vaikka hän kuuli ainoan rakkaansa, ei hän nähnyt Tätä. Kun Mechtild suurella kaiholla etsi Häntä, hän näki Hänet äkkiä seisomassa edessään punaisessa silkkivaatteessa. Herra tarttui Mechtildiä kädestä ja puhui hänelle erittäin suloisesti. Mechtild tunsi Hänen vaatteensa suuren pehmeyden ja sileyden ja alkoi miettiä, mitä se mahtoi tarkoittaa. Herra vastasi hänelle: "Niin kuin silkkiset vaatteet ovat pehmeitä ja sileitä, samoin ovat kaikki kärsimys ja ahdinko suloisia ja helppoja sille sielulle, joka totisesti rakastaa Jumalaa." Mechtild sanoi: "Totisesti niin on ensin koettelemuksen alussa, kun ahdinko saa ihmisen valtaansa ja kuritus vasta alkaa, mutta kun

814 Hakasulkeissa oleva osa puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 editiosta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Koko luku puuttuu vuoden 1854 valikoimasta.

815 Patriarkat (Israelin kantaisät) ja profeetat elivät Vanhan testamentin aikoina eli ennen Kristusta.

816 Käsikirjoituksessa A 13 (102v) luku on virheellisesti numeroitu 26.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kärsimys ja vastoinkäyminen lisääntyvät ja pitkittyvät, tulee siitä pian raskasta kestää.” Herra vastasi tähän: ”Se on totta. Mutta kun silkkivaate koristellaan ja se tulee painavaksi kullasta ja jalokivistä, sitä ei kuitenkaan missään nimessä heitetä pois, eikä sitä vieroksuta sen painavuuden takia. Pikemminkin se tulee sitäkin kalliimmaksi ja rakkaammaksi. Samalla tavalla ei uskova sielu hylkää vastoinkäymistä sen katkeruuden tähden. Sillä kaikki hänen hyveensä jalostuvat ja kallistuvat siitä ja kaikki hänen ansionsa kasvavat siitä verrattoman paljon.”

[[817]Tämä näky oli ennustus tulevasta sairaudesta[818], joka iski Mechtildiin lyhyen aikaa myöhemmin, nimittäin Herran adventtina, jolloin hänellä aina oli tapana laulaa ylistystä mitä suurimmalla hurskaudella ja pyhän kaipuun innolla. Silloin Mechtildin valtasi ankara kipu. Kuitenkin eniten pahaa teki se, että hän ei voinut mennä kuoriin eikä osallistua tavanomaiseen hartaudenharjoitukseen.]

Mechtildin monenlaisista kärsimyksistä. Luku 26[819].

Sitä mukaa kuin Jumala lisää sielussa pyhää suloisuuttaan ja lohdutustaan, Hän aiheuttaa myös erilaisia sairauksia ja vastoinkäymisiä, mikä näkyi ja tuli ilmi myös Mechtildin pyhän ja uskollisen sielun kohdalla. Kerran Mechtild sairasti mitä kovinta päänsärkyä jatkuvasti yli kuukauden ajan niin, ettei hän pystynyt saamaan lainkaan unta ja lepoa[820]. Vielä raskaampaa ja murheellisempaa oli se, että hän menetti kaiken lohdun ja armon, joita hän oli tottunut saamaan Jumalan vieraillessa hänen tykönään. Niinpä hän usein itkien valitti, että hänellä ei enää voinut olla suloista ajatustakaan Jumalasta. Lisäksi hän oli joutunut niin suureen ahdistukseen, että hänen usein kuultiin kolmen[821]

---

817 Hakasulkeissa oleva katkelma puuttuu Buddelta, 1558, 1597 ja 1854. Se on mukana 1503, 1510, 1857 ja 1877.

818 Mechtildin tiedetään sairastelleen paljon viimeisinä elinvuosinaan, joiden aikana hän sai ilmestyksensä. Useista ilmestyksistäkin käy ilmi Mechtildin monessa kohdin olleen sairaana tai heikkona.

819 Luku on käsikirjoituksessa A 13 (103r) numeroitu virheellisesti 27.

820 Mahdollisesti adventin aikaan vuonna 1290 (Bromberg 1965, 15).

821 Vuosien 1558, 1854 ja 1877 latinankielisten editioiden mukaan ääni kuului ”koko talon läpi”. Sama lukutapa kuin Buddella on kaikissa tutkimissa-

https://doi.org/10.21435/tl.277

talon päähän jatkuvasti huutavan ja karjuvan rakkaansa perään. Mutta kun Mechtild oli ollut tällä tavoin hyljättynä seitsemän päivän ajan, mitä lempein Herra, joka aina on niiden lähellä, joilla on ahdistunut sydän, vuodatti häneen niin paljon lohdutusta ja hengellistä ihanuutta, että hän sitten varhaisaamun rukouksesta[822] ensimmäiseen tuntiin ja ensimmäisestä tunnista yhdeksänteen tuntiin asti makasi Jumalan hengellisen näyn ja ihanuuden vallassa silmät suljettuina kuin kuollut antaumuksellisessa sydämen ilossa ja jumalallisen rakkauden nautinnossa. Niinpä hän saattoi täysin yhtyä profeetta Daavidin sanoihin *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolaciones tue letificauerunt animam meam* eli 'minun sydämessäni olevien ahdistusten paljouden mukaisesti Sinun lohdutuksesi ilahdutti minun sieluani[823]'. Kun Mechtild sillä tavoin makasi nukahtaneena autuaalliseen uneen, mitä lempein Herra ilmaisi hänelle salaisuutensa ihmeelliset merkit ja teki hänet niin suuresti iloiseksi mitä ihanimmalla läsnäolollaan, että Mechtild tuli kuin juopuneeksi. Hän ei kyennyt enää kauempaa salaamaan ja kätkemään sitä sisäistä armoa ja hengellisiä lahjoja, joita hän aikaisemmin monen vuoden ajan oli kaikilta kätkenyt ja salannut. Hän julisti niitä kaikille vieraille ja matkustavaisille, jotka tulivat hänen tykönsä. Hänen kertomansa tähden monet tulivat ja lähettivät hänen kauttaan Jumalalle salaiset viestinsä, jotka tulivat olemaan sielulle hyödyksi. Niihin kaikkiin Mechtild hankki vastaukset sen mukaan kuin Jumala katsoi hyväksi ilmaista hänelle sen, joka oli heidän sielulleen hyväksi, ja sen, mitä heidän sydämensä toivoivat. Tästä lukemattoman monet saivat iloa ja kiittivät ja kunnioittivat Jumalaa sellaisista armonteoista.

---

ni saksannoksissa (1503, 1597, 1857) ja vuoden 1510 latinankielisessä editiossa, jossa sanan *totus* 'koko' tilalla on *tertius* 'kolmas'. Vaihtelu on siis syntynyt latinankielisen perinteen sisällä.

822 Latinaksi *matutina*.

823 Vulgatassa Ps. 93: 19; Raamatun suomennoksessa Ps. 94: 19. Sitaatti puuttuu kaikista muista tutkimistani versioista (1503, 1510, 1558, 1597, 1854, 1857, 1877) ja lienee Budden lisäämä. Raamatun sitaatteja esimerkiksi juuri tutuista psalmeista on tekstissä runsaasti muutenkin, ja joskus Budde lisäsi niitä itse (Laurén 1972, 81–84). Sitaatti istuu kohtaan luontevasti. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (103r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[[824]Mechtildin sairauden aikana Herra otti kuoleman kautta erottamalla häneltä pois hänen herttaisen sisarensa eli rouva abbedissan, jonka muisto on kunniakas[825]. Kuten Mechtild itsekin tunnusti, Herra itse korvasi mittaamattomasti tämän ja kaikki hänen menetyksensä. Siispä niin usein kuin Mechtild halusi, hän sai nähdä sisarensa sielun ja tuntea hänen yksittäiset ansionsa. Mutta kun Mechtild yhä valitti, että hän ei päänsärkynsä tähden saanut unta, ihmiset sanoivat hänen sairautensa tähden erehtyvän, sillä heidän mielestään Mechtild ei tehnyt mitään muuta paitsi nukkui. Mutta kun Mechtildin palvelija kysyi häneltä, mitä hän sitten teki, kun hän silmät suljettuina makasi liikkumattomana, hän vastasi: ”Minun sieluni iloitsee jumalallisesta nautinnosta uiden jumaluudessa niin kuin kala vedessä taikka lintu ilmassa, eikä ole mitään eroa minun sieluni yhteyden ja sen nautinnon välillä, jonka kautta pyhimykset jo nauttivat Jumalasta, paitsi se, että he ovat ilossa ja minä taas kärsimyksissä.”

Kun Mechtildin sairauden aikoina tuli paaston aika ja hän oli päättänyt hengellisesti pysyä Herran kanssa erämaassa[826], hän näki eräänä yönä itsensä olevan Herran kanssa erämaassa. Hän kysyi Herralta, missä Tämä tahtoi viettää ensimmäisen yön. Herra osoitti hänelle puuta, joka oli ihmeellisen kaunis, mutta ontto ja jota sanottiin nöyryyden puuksi, ja sanoi: ”Täällä minä vietän yöni.” Kun nämä asiat oli sanottu, Herra astui sisään puussa olevaan onkaloon. Silloin Mechtild sanoi: ”Entä mihin minä jään?” Herra vastasi hänelle: ”Etkö osaa lentää minun syliini ja levätä siellä niin kuin siivekkäillä on tapana tehdä?” Ja kohta Mechtild näki itsensä Herran syliin lentävän pikkulinnun hahmossa, ja siellä hän lepäsi erittäin rauhallisesti. Hän sanoi Herralle: ”Mitä lempein Herra, pane sormesi pääni päälle, että jo nukahtaisin.” Ja Herra sanoi: ”Etkö tiedä, että pikkulinnut asettavat

824 Hakasulkeissa oleva osuus on mukana 1503 (68r–68v), 1510 (55v–56r), 1597 (136v–137v), 1857 (280–281) ja 1877 (169–170). Buddella ja vuosien 1558 ja 1854 editioissa sen korvaa yksi virke (katso ensimmäistä näiden hakasulkeiden jälkeistä virkettä).

825 Mechtildin vanhempi sisar Gertrud, joka oli abbedissa, kuoli 1291, ja Mechtildin uskotaan saaneen pääosan ilmestyksistään sisaren kuoleman jälkeen (Geete 1899, IV).

826 Vertaa Matt. 4: 1–2.

https://doi.org/10.21435/tl.277

päänsä siipien alle, kun haluavat saada unta?” Mechtild vastasi: ”Herra, mitkä ovat minun siipeni?” Herra vastasi: ”Sinun halusi on punainen siipi, sillä se hehkuu aina. Sinun rakkautesi on vihreä siipi, koska se aina kukoistaa ja kasvaa. Sinun toivosi taas on keltainen siipi, koska taukoamatta huokaat minun puoleeni.” Silloin Mechtild näki Herran sydämestä tippuvan pisaroita, ja ne hän otti nokallaan vastaan mitä halukkaimmin. Niistä hän ammensi ennenkokemattoman ja sanoinkuvaamattoman ihanaa suloisuutta.]

Silloin Mechtildin sielu ikään kuin ui ja vaelsi jumaluudessa niin kuin kala vedessä ja lintu ilmassa.[827] Silloin Mechtild näki Pyhän Pietarin tulevan ja suuresti ihmettelevän sitä, että korkeuden Herra niin suurella arvokkuudella kääntyi tuon sielun puoleen. Armelias Herra vastasi hänelle: ”Mitä sinä ihmettelet, Pietari? Etkö sinä tiedä, että esikoispojat ja ensimmäiset lapset samoin kuin viimeiset ovat mieleisimmät ja rakkaimmat? Te, minun opetuslapseni, olitte ensimmäiset lapset, joille minä osoitin kaikkea rakkautta ja herttaisuutta. Kaikki se, mitä te tahdoitte, teillä oli oman tahtonne mukaan.” Sillä Hän tahtoi sanoa: ”Älkää ihmetelkö sitä, että minä näytän myös muille maailman viimeisimpinä aikoina rakkauttani ja teen julkiseksi salaisen lempeni.”[828]

[[829]Silloin Mechtildin sielu tempaistiin Taivaaseen, jossa hän näki Herran istumassa idässä ja sisarensa rouva abbedissan, jonka muisto oli onnellinen, kaikkien seurakuntaansa kuuluvien henkilöiden suojaamana, niin elävien kuin kuolleidenkin. Kun sisar sitten kulki kevein liikkein, lähti kohta kaikista niistä henkilöistä, joita hän maan päällä oli huolenpidollaan johtanut, niin suloinen ääni, että koko taivaallinen joukko ilahtui tästä uudesta miellyttävyydestä, ja kaikki

827 Virke esiintyy Buddella, 1558 (102r) ja 1854 (113). Muissa tuntemissani versioissa virkkeen paikalla on pidempi esitys, joka on käännetty ylle hakasulkeisiin.

828 Virke on Budden lisäämä, eikä sitä löydy muista versioista. Budde on lisännyt viimeisiä lapsia koskevan selityksen ja maininnan viimeisimmistä ajoista saadakseen konkreettisen kontaktin lukijoihinsa (Laurén 1972, 120). Lisäyksin Budde pyrki herättämään lukijoissa mielenkiintoa tekstiä kohtaan ja saamaan lukijat vaikuttumaan (Laurén 1972, 128).

829 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558, 1597 ja 1854. Osuus on mukana 1503, 1510, 1857 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

seurakuntaan kuuluvat henkilöt lensivät hänen ympärillään lumivalkeiden kyyhkyjen muodossa. Tämän jälkeen pyhät enkelit uhrasivat Jumalalle yksittäisten henkilöiden kaikki ansioittavat teot mainitun abbedissan iloa kartuttaakseen. Hän rukoili seurakunnan puolesta tällä tavoin: ”Pyhä Isä, säilytä Sinun nimessäsi ne, jotka Sinä annoit minulle!” Herra vastasi hänelle: ”Sinun tahtosi on minun tahtoni, ja minä olen suojeleva heitä viattomuudessa kaikelta pahalta.” Abbedissa rukoili myös Poikaa sanoen: ”Minä pyydän, että he olisivat yhtä Sinussa niin kuin me olemme yhtä.” Siis niin, että he olisivat kaikissa asioissa täydestä tahdostaan yhtä Jumalan kanssa niin kuin pyhimykset Taivaassa ovat kaikkien asiain kautta yhtä Jumalan kanssa. Siihen Poika vastasi: ”Sinun toiveesi on minun toiveeni. Minä olen heissä ja he minussa, ja sen kautta saatan loppuun ja vahvistan kaikki heidän tekonsa.” Tämän jälkeen abbedissa rukoili Pyhää Henkeä sanoen: ”Pyhitä heidät totuudessa ja suvaitse olla heidän lohduttajansa!” Pyhä Henki vastasi hänelle: ”Sinun ilosi on minun iloni. Minä tahdon olla heidän lohduttajansa ja suojelijansa.”]

Sitten Mechtild rukoili konventin puolesta ja kuuli mitä suloisimman äänen Taivaan korkeudesta niiden erilaisten toimintatapojen tähden, joita konventin sisaret siihen aikaan olivat omaksuneet ihmisten syntien ja terveyden vuoksi. Tämän äänen kaikua kohti pyhät enkelit kiiruhtivat laulaen niin kuin mitä suloisimpaan harpunsoittoon[830]. Paholaiset, jotka kiusasivat sieluja, pakenivat kauas heistä, sielut vapautuivat kärsimyksistä, ja heidän ketjunsa ja kahleensa murtuvat rikki.

Siitä kuinka Mechtild lepäsi meidän Herramme haavoissa. Luku 27[831].

Eräänä toisena yönä Mechtild ei saanut rauhaa kovan päänsärkynsä tähden. Hän pyysi Herraa näyttämään hänelle edes jonkin lou-

830 Sanalla *harpa* oli keskiajalla laajempi merkitys, ja sillä viitattiin muihinkin soittimiin kuin nykyisen kaltaiseen harppuun (Helenius-Öberg 1995, 36). Viittaus suloiseen harpunsoittoon näyttäisi olevan Budden lisäys, koska sitä ei ole muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 122).

831 Käsikirjoituksessa A 13 (103v) luku on virheellisesti numeroitu 28.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kon, jossa hän pääsisi lepoon. Herra näytti hänelle neljä koloa pyhistä haavoistaan ja pyysi häntä valitsemaan, missä niistä hän haluaisi viipyä ja olla. Mutta Mechtild ei tahtonut valita, vaan antoi valinnan Jumalan lempeyden valtaan niin, että Hän näyttäisi Mechtildille sen, joka Häntä miellytti. Silloin Herra osoitti Mechtildille pyhän sydämensä haavaa ja sanoi: ”Astu tänne sisään ja lepää!” Kohta Mechtild ryömi suuresti iloisena sisään Jumalan sydämeen. [[832]Se oli samanlainen kuin mitä kaunein talo, ja sen keskeltä vuoteessa makaamasta Mechtild löysi Herran, jota verhosi kunniakkaasti vihreä viitta. Mechtildin sielu nojautui Herran käskystä Hänen viereensä lepäämään tavattoman iloisena.] Mechtild näki siellä olevan yhtä monta silkkistä tyynyä kuin hänen päässään oli kivun pistoja. [[833]Ne kaikki, yhden toisensa jälkeen, Mechtild asetti rakastajansa pään alle suurella kiitollisuudella sanoen: ”Mitä rakkain Jumala, jospa suvaitsisit koristaa pääsiäisjuhlan aikaan minut kurjan sellaisilla vaatteilla, jollaisia on vuoteesi peitteenä?” Herra vastasi hänelle: ”Valittuni, itseni kautta ja itsestäni minä tahdon valmistaa sinulle sellaiset vaatteet.” Mutta Mechtild epäröi, mitä näillä Herran sanoilla haluttiin sanoa.] Silloin Herra sanoi: ”*Bombices* eli silkkimadot kutovat silkkiä, ja minusta on kirjoitettu, että *Ego sum vermis et non homo* eli minä olen mato enkä ihminen.[834] [[835]Hurskauteni sisimmästä minä valmistan sinulle vaatteet.”] Vielä Hän sanoi: ”Tähän asti sinä olet palvellut minua nöyrästi suurella vaivalla. Tästedes sinun tulee harjoittaa palvelustasi hyvellisissä töissä. Ja jos jokin on sinulle liian hankalaa ja sietämätöntä, minä autan sinua kantamaan sen.”

---

832 Hakasulkeissa oleva pätkä puuttuu Budden versiosta, vuoden 1857 saksannoksesta ja vuoden 1558 latinankielisestä editiosta. Se on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Vuoden 1854 valikoimasta puuttuu koko luku.

833 Hakasulkeissa oleva osa puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 editiosta.

834 Sitaatti ei erotu käsikirjoituksessa A 13 (104r) visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä. Vulgatassa Ps. 21: 7; Raamatun suomennoksessa Ps. 22: 7. Sana *Bombices* on käsikirjoituksessa alleviivattu punaisella.

835 Hakasulkeissa oleva lause puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 editiosta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä kuinka Mechtild tarjosi kaikille pyhimyksille laupeuden lähteestä. Luku 28.

Toisena yönä tämän jälkeen Mechtild haki jälleen Herraa ja kysyi, missä makaisi. Herra vastasi: ”Vuoren juurella tässä erämaassa.” Siellä Mechtild näki laupeuden lähteen ja lähteellä hopeaisen astian. Silloin Herra sanoi hänelle: ”Tästä lähteestä sinun tulee tarjota kaikille ja kullekin erikseen sinun oman tahtosi mukaan.” Mechtild vastasi: ”Minä pyydän Sinulta, Herrani, että Sinä tekisit sen minun puolestani, sillä minä en ole siihen kelvollinen, sillä minä olen sairaalloinen ja heikko.” Silloin esiin astui pyhiä enkeleitä. Mechtildin puolesta he tarjoilivat tuosta lähteestä ensin kunniakkaalle Neitsyt Marialle kaiken Hänen pyhyytensä kartuttamiseksi. Kun hän joi siitä, kuultiin jokaisen nielaisun tai pisaran hänen kurkussaan päästävän mitä suloisimman äänen tai soinnin niin, että kaikki pyhän Jerusalemin kaupungin asukkaat iloitsivat ja riemuitsivat uudessa ilossa. Sitten he tarjosivat patriarkoille ja profeetoille, apostoleille, marttyyreille, tunnustajille ja pyhille naisille, neitsyeille, leskille ja avioliitossa oleville naisille ja kaikille Taivasten valtakunnan asukkaille. Kaikki joivat samalla tavalla tuosta lähteestä, ja kukin kohdaltaan päästi mitä suloisimman äänen juodessaan. Sen jälkeen enkelit tarjoilivat samasta lähteestä myös *militanti ecclesie* eli sille kirkolle, joka yhä käy taistoaan, ja se on kristittyjen yhteisö täällä maan päällä[836]. Ensin he tarjosivat paaville, kaardinaaleille, arkkipiispoille ja kaikille puhtaan elämän ihmisille[837] ja papeille. Sitten he tarjosivat keisareille, kuninkaille, päälliköille ja lopulta kaikille täällä maan päällä eläville. He tarjosivat

836 Budde on jättänyt näkyviin alkutekstinsä latinankieliset sanat ja lisännyt selityksen ruotsiksi. *Ecclesia militans* 'taisteleva/sotiva kirkko' viittaa kirkkoon, joka tässä elämässä/maan päällä taistelee paholaisen juonia, maailmaa ja lihaa vastaan (Ef. 6: 11; 1. Joh. 5: 4; Gal. 5: 17). Toisaalta on *ecclesia triumphans* 'voitosta juhliva/riemuitseva kirkko', joka Taivaan levossa iloitsee voitosta vihollisia vastaan (Schmid 1876, 603–604).

837 Puhtaan elämän ihmisillä tarkoitetaan luostarissa olevia sisaria ja veljiä. Muissa versioissa on näiden sijasta piispat, mikä onkin loogista, koska luettelossa edellisenä mainittiin arkkipiispat. Budde lienee sopeuttanut tekstiä niin, että hänen kohdeyleisönsä tulee mainituksi tekstissä ja otetuksi mukaan.

https://doi.org/10.21435/tl.277

myös kiirastulessa oleville sieluille. Kaikki nämä joivat lähteestä, mutta kaikki eivät päästäneet sitä suloista ääntä. Eivätkä kaikki myöskään tunteneet sitä suurta suloisuutta, josta nautti *triumphans ecclesia*, joka on voittoisa kirkko eli Taivaan väki, joka nyt iloitsee kunniassa ja on voittanut maailman ja kaikki sen vastoinkäymiset[838]. [[839]Tämän jälkeen Herra tarjosi palvelijattarensa rukousten ansiosta mitä hyväntahtoisimmin kaikille edellä mainituille sotivaan tai voittoisaan kirkkoon kuuluville henkilöille sydämestään jumalallista juomaa pienessä astiassa.]

Laupeuden lähteestä. Luku 29.

Seuraavana yönä Mechtild johdatettiin uudelleen hengellisesti samaisen lähteen tykö. Mechtild näki suuren vesisuonen virtaavan tuosta lähteestä ja samaisen vesisuonen virtaavan Jeesuksen Kristuksen sydämen kautta mitä kirkkaimpana takaisin tuohon lähteeseen. Mechtild ymmärsi, että se tuli ymmärtää niin, että Jumalan lahjat ovat monenlaisia, eikä kaikilla ihmisillä ole samanlaista armoa. Koska armolahjat ovat muuttuvaisia, tulee jokaisen huolellisesti keskittyä niihin armolahjoihin, joita Jumala on hänelle antanut, ja kiitollisuudella palauttaa ne Jumalalle pitäen itseään arvottomana kaikkeen hyvään ja myös elämään täällä maan päällä. Ja sanokoon hän aina nöyrästi alistuvaisuudessaan: ”Minä olen arvoton saamaan kaikki Sinun lahjasi, Herra Jumala.” Älköön hän enää toivoko itselleen mitään hyvää, paitsi sellaista, joka on Jumalan ylistykseksi ja kunniaksi. Ja kaiken mitä hänelle tapahtuu, olkoon se sitten iloa tai surua, tietäköön hän varmasti olevan Jumalan suurella rakkaudella antamaa. Ja hänen tulee palauttaa kaikki lahjansa sinne, mistä ne ovat lähtöisin eli Jeesuksen Kristuksen mitä pyhimpään sydämeen kiitollisuudella Hänelle ja vilpittömin kiitoksin. Niin teki tämä Jumalan palvelijatar, ja siksi

838 Tässäkin Budde on poiminut alkutekstistä latinankielisen termin ja lisännyt siihen selityksen ruotsiksi. Katso edellä *ecclesia militans*. Latinankieliset ilmaisut *militanti ecclesie* ja *triumphans ecclesia* eivät käsikirjoituksessa A 13 (104v) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.
839 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Virke on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

hänen päänsä oli aina kipeä, ja heti kun hän tunsi jotakin jaksavansa ja kykenevänsä hengellisyyden harjoitukseen, hän ponnisteli niin paljon, ettei suonut itselleen tilaisuutta nukkua, ja niinpä hän menetti voimansa.[840]

[[841]Syntien tunnustamisesta

Toisella kerralla Mechtild näki Herran Jeesuksen istumassa Majesteetin oikealla puolella korkeuksissa ja puhdistavan synneistä. Kun sisaret uupunein sydämin ja nöyrin mielin astuivat tunnustamaan syntinsä, Herra Jeesus syleili kutakin erikseen oikealla kädellään, ja Hän itse hävitti kaikki heidän syntinsä niin täydellisesti kuin niitä ei koskaan olisi ollutkaan. Kaikki näin puhdistetut Hän esitteli taivaalliselle Isälleen, joka katsoi erittäin hyvänsuovasti heitä kutakin erikseen ja puhutteli heitä sanoen: ”Minun oikeuteni oikea käsi on ottanut sinut hoivaansa todelliseksi sovitukseksi.”

Siitä, miten Herra paransi Mechtildin

Kun Mechtildin sairautta oli kestänyt jo neljänkymmenen päivän ajan, joiden aikana hän jatkuvasti kärsi päänsärystä, hän näki jälleen olevansa Herran kanssa kukoistavalla kedolla. Mechtild sanoi Hänelle: ”Oi, mitä suloisin rakastajani, anna minulle siunauksesi niin kuin muinoin teit palvelijallesi Jaakobille!”[842] Herra siunasi häntä kädellään mitä hyväntahtoisimmin ja sanoi: ”Ollos terve ruumiiltasi ja mieleltäsi!” Mechtild tunsi heti kipunsa lieventyvän. Täynnä suurta iloa Mechtild rukoili Pyhältä Neitsyeltä ja kaikilta pyhimyksiltä, että he ylistäisivät hänen sielunsa rakastajaa tämän merkittävän hyvän työn takia. Pyhän Neitsyen aloitettua he kaikki puhkesivat uusiin Jumalan kiitoksiin Mechtildin sielun ja kaikkien hänelle tehtyjen hyvien töi-

840 Virke on mukana Buddella ja vuoden 1558 editiossa. Se puuttuu muista tutkimistani versioista (1503, 1510, 1597, 1857, 1877). Koko luku puuttuu vuoden 1854 valikoimasta.

841 Hakasulkeissa olevat luvut puuttuvat Buddelta, 1558 ja 1854. Ne ovat mukana 1503, 1510, 1597 ja osittain 1857.

842 Viittaa ehkä kohtaan 1. Moos. 32: 30.

https://doi.org/10.21435/tl.277

den tähden. Siitä lähtien Mechtild alkoi voida paremmin, joskaan ei kaikilta osin. Niin oli paljolti sen tähden, että heti, kun Mechtild tunsi vähän voimistuvansa, hän ponnisteli hengellisyyden harjoittamisessa niin kovasti, että hänen ruumiinsa välttämättä uupui.

Rakkauden mahdista

Sitten toisella kertaa, kun Mechtild kiittäen mietti jumalallisen Rakkauden mahtia, joka siirsi Kristuksen Isän sylistä Äidin kohtuun, Herra sanoi hänelle: ”Katso, minä annan itseni sinun sielusi valtaan niin, että olen sinun vankisi ja sinä vaadit minulta kaikkea mitä haluat. Niin kuin vanki, joka ei pysty muuhun kuin siihen, mitä hänen herransa käskee, minäkin olen valmis kaikkeen sinun tahtoosi.” Mechtild otti ihmeellisellä kiitollisuudella vastaan sellaista arvonantoa osoittavat sanat ja ajatteli mielessään, mitä hän mieluiten pyytäisi Herran armosta. Mechtild huomasi sydämessään, ettei hän halunnut mitään mieluummin kuin terveyttä, sillä lähestyi jo pääsiäisjuhla, ja adventista alkaen aina tuohon aikaan saakka Mechtild ei jatkuvan sairautensa tähden lukuun ottamatta Kristuksen syntymäjuhlan aattoa ja päivää ollut astunut kuoriin. Kuitenkin toinnuttuaan Mechtild alati Jumalaa kohtaan tuntemansa uskollisuuden pakottaessa sanoi Herralle: ”Oi, Sinä sielulleni suloisin ja rakkain, vaikka minä nyt voisin saada takaisin kaiken vahvuuden ja terveyden, joita minulla koskaan on ollut, en niitä lainkaan haluaisi. Sen sijaan tahdon Sinulta vain sitä, että en koskaan poikkeaisi Sinun tahdostasi, vaan että minäkin tahtoisin kanssasi kaikkea, mitä Sinä tahdot ja mitä minussa teet, olkoon se sitten myötäkäyminen tai vastoinkäyminen.” Kohta Mechtild näki, että Herra syleili häntä vasemmalla kädellään ja asetti hänen päänsä rintansa päälle sanoen hänelle: ”Koskapa sinä haluat kaikkea, mitä minä haluan, sinun sielusi on aina oleva minun syleilyssäni, ja kaiken päänsärkysi minä siirrän itselleni ja pyhitän sen kärsimyksilläni.”

Tähän voitaisiin kirjoittaa paljon lisää siitä, mitä Herra teki Mechtildille tämän sairauden aikana, mutta jätämme sen tekemättä siksi, että hän kertoi siitä niin katkonaisesti osan silloin, toisen tällöin, ja myönsi itsekin jättäneensä parhaat palat pois. Mechtild näet sanoi:

https://doi.org/10.21435/tl.277

”Kaikki se, mitä teille sanon, on kuin tuulahdus niiden asioiden suhteen, joita en millään muotoa kykene ilmaisemaan sanoin.” Joskus Mechtild myös puhui niin salatulla kielellä, ettemme voineet häntä hyvin ymmärtää. Niinpä kirjoitimme Jumalan ylistykseksi ja lähimmäisten hyödyksi näistä asioista vain sen, mitä kuulimme tarkasti ja totuudenmukaisesti ja pystyimme panemaan muistiin.]

Meidän Herramme syleilystä. Luku 30.

Toisella kerralla Mechtild valitti Jumalalle, ettei jaksanut mennä kuoriin tai tehdä muutakaan hyvää. Mechtild näki, että Herra asettui hänen lähelleen vuoteeseen ja syleili häntä vasemmalla käsivarrellaan niin, että Hänen mitä pyhin sydänhaavansa tuli Mechtildin sydäntä vasten. Herra sanoi hänelle: ”Kun sinä olet sairaana, minä syleilen sinua vasemmalla kädelläni. Kun sinä olet terveenä, silloin minä syleilen sinua oikealla kädelläni. Sinun tulee kuitenkin tietää, että silloin, kun minä syleilen sinua vasemmalla kädelläni, silloin minun sydämeni on sinua paljon lähempänä.” Oli kuin Hän olisi tahtonut sanoa: ”Kaikkia niitä, joita rakastan, minä kuritan sairaudella ja ahdingolla”.[843]

Siitä, miten sinun tulee valmistaa sydäntäsi Jumalalle, jotta Hän asuisi siellä. Luku 31.

Kun eräänä lauantaina laulettiin *salue regina*[844], Mechtild sanoi Herralle: ”Oi, mitä rakkain Jumala, minä tahtoisin, että minä voisin nyt sinun Rakkautesi kera ylistää kiitoksin ja kehuin Sinun mitä arvokkainta Äitiäsi ja kunnioittaa Häntä kuninkaallisin lahjoin niin suuresti kuin ketään kuningatarta enimmillään voidaan kunnioittaa maailmassa.” Kohta Herra antoi merkin kahdelle enkelille, että heidän

843 Viimeinen virke lienee Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa tutkimissani versioissa (1503, 71r; 1510, 58v; 1558, 104r; 1597, 142r; 1877, 177). Laurén 1972, 122. Koko luku puuttuu 1854 ja 1857.

844 ’Terve, kuningatar!’ Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (105r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

pitäisi tuoda Hänelle jotakin. He tulivat esiin ja toivat Jumalan eteen valkoisen säkin, johon oli säilötty kaikki Mechtildin hyvät työt. Sieltä Herra ojensi hänelle muiden kallisarvoisten lahjojen joukossa kultaisen ristin, joka merkitsi sielun kärsimyksiä ja ahdistusta. [[845]Hän sai sieltä myös ihmeellisen liljan, jonka asetti rinnalleen kuin korun.] Silloin Mechtildin sielu sanoi Herralle: ”Oi, minun sieluni rakkain, minä tahtoisin, että minä voisin valmistaa Sinulle sydämestäni mitä miellyttävimmän ja mitä hienoimman lahjan.” Herra vastasi hänelle: ”Et voi koskaan antaa tai valmistaa minulle mieleisempää ja mukavampaa lahjaa kuin se, jonka teet minulle sydämestäsi, jossa alati voin viipyä ja viihtyä. Siinä talossa tulee olla vain yksi ikkuna, jonka kautta minä voin puhua ihmisille ja jakaa lahjojani.” Tämän ikkunan Mechtild ymmärsi olevan hänen oma suunsa, jonka kautta hänen tuli levittää Jumalan sanaa opiksi ja lohduksi kaikille niille, jotka hänen tykönsä tulivat.

Siitä, miten Herra Jumala antoi Mechtildin sielulle kaikki keholliset aistinsa, jotta Mechtild käyttäisi niitä omaksi hyväkseen ja sielunsa hyödyksi. Luku 32.

Kerran Mechtild pyysi Jumalalta, että Hän antaisi hänelle jotakin, joka aina herättäisi Mechtildin muistamaan Häntä. Herra vastasi tähän: ”Minä annan sinulle silmäni, jotta voit niillä nähdä ja katsoa kaikkea sitä, joka on hyödyllistä[846]. Annan korvani, jotta niiden avulla ymmärtäisit kaiken sen, mitä kuulet. Suunikin minä annan sinulle, jotta kaikki se, mitä ilmaiset puhumalla, lukemalla ja laulamalla, kulkisi minun suuni kautta. Sydämenikin minä annan sinulle, jotta ajattelisit sen avulla kaikkea ja rakastaisit minua ja minun tähteni kaikkea.” [[847]Näin sanoen Jumala veti Mechtildin sielun kokonaan sisäänsä ja

845 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1857. Se on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Koko luku puuttuu 1558 ja 1854.

846 Muissa versioissa (1503, 1510, 1558, 1597, 1857, 1877) sanotaan vain ’kaikkea’. Budde näyttää lisänneen siihen tarkennuksen hyödyllisyydestä (Laurén 1972, 124). Vuoden 1854 valikoimasta koko luku puuttuu.

847 Hakasulkeissa oleva osuus on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Osuus puuttuu Buddelta ja 1558.

https://doi.org/10.21435/tl.277

yhdisti sen itseensä niin, että Mechtildistä näytti siltä, että hän näki Jumalan silmillä, kuuli Hänen korvillaan, puhui Hänen suullaan, eikä hänellä tuntunut olevan muuta sydäntä kuin Jumalan sydän. Tämän Mechtild sai usein tuntea myöhemminkin. Sitten Herra sanoi hänelle:] ”Ja mitä enemmän sinä etäännytät itsesi kaikista luoduista ajaen pois heidän halunsa ja lohtunsa, sitä enemmän kohoat minun valtani korkeuteen, jota kukaan ei voi täysin ymmärtää. Niin paljon kuin levität rakkautta kaikille luoduille tarjoten heille kaikille sääliä ja myötätuntoa, niin paljon läheisemmin ja suloisemmin syleilet minun mittaamatonta suuruuttani. Niin paljon kuin alennat itseäsi ja nöyryt kaikkien luotujen alapuolelle, sitä syvemmälle sukellat minun jumaluuteni ihanuuden virtaan.”

Siitä, miten Herra kutsui Mechtildiä, rakkaudesta ja kielisoittimesta[848], jossa on kymmenen kieltä eli lankaa. Luku 33.

[[849]Kun Mechtild eräällä kerralla sydämestään pyysi puoleensa sielunsa rakastettua, Hän, joka katsoo hyväksi paitsi kuulla köyhän toivetta myös ennakoida sen, kutsui Mechtildiä puhuen mitä suloisimmalla ja mitä ylväimmällä äänellä sanoen: ”Rakastettuni, tule minun tyköni!” Herran ääni oli niin äänekäs, että se täytti koko Taivaan, ja kaikkiin Taivaan soppiin ulottuen se sai ne mitä suloisimmin kaikumaan. Mechtild ymmärsi kaikkien Taivaan soppien merkitsevän niitä sieluja, jotka yhtyivät riemuitsemaan Herran äänen kanssa iloiten. Kun Mechtildin sielua oli näin kutsuttu, se oli heti paikalla seisten rakastettunsa tykönä, joka istui kokoontumishuoneessa, joka oli valtavan ihmeellinen ja erinomainen. Sen etumaiset pylväät olivat meripihkaa. Pylväänpäät olivat smaragdeista ja jalustat safiiria. Smaragdi merkitsi ikuisuuden vihreyttä ja safiiri jumalallisen jalouden erinomaisuutta.]

Eräällä toisella kerralla Mechtildiä kutsuttiin suloisesti Herran tykö. Hän näki Rakkauden mitä kauneimman neidon hahmossa kulkevan ympäriinsä kokoontumishuoneessa ja laulavan, että *Gyrum celi*

848 Budde käyttää tässä latinan sanaa *psalterium* ’psalttari’, joka on hieman kannelta muistuttava kielisoitin.

849 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Se puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854. Koko luku puuttuu 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

circuivi sola[850], joka tarkoittaa, että taivaan piirissä kuljin ympäriinsä yksin. Näiden sanojen Mechtild ymmärsi tarkoittavan, että yksin Rakkaus alisti valtaansa jumalallisen mahdin kaikkivaltiuden ja ikään kuin lumosi tai hämmästytti Hänen tutkimattoman viisautensa, sai kaiken Hänen suloisen hyvyytensa vuotamaan ja vieläpä kokonaan voittaen Hänen jumalallisen oikeutensa ankaruuden muutti sen laupeudeksi sekä taivutti mahtavan Herran alas karkotukseen meidän kurjuuteemme[851]. Sanoilla *Et in fluctibus maris ambulaui* eli 'minä kuljin yksin myös meren aalloissa'[852] Mechtild ymmärsi tarkoitettavan sitä, miten kaikki Mooseksen lain edessä ja alaisuudessa olevat

---

850 Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (106r) alleviivattu punaisella. Sitaatissa on käsikirjoituksessa A 13 kaksi virhettä. Kolmas sana on käsikirjoituksessa vääristyneessä muodossa, mutta se voidaan muiden versioiden ja Raamatun perusteella korjata muotoon *circuivi*. Geete (1899, 370) tulkitsee, että virheellinen muoto johtuu käsikirjoitusta kopioineen kirjurin huonosta latinantaidosta. Tässä Geete lienee oikeassa, koska virheellinen muoto ei ole mikään tunnistettava latinan kielen sana, vaan jää käsittämättömäksi. Tämän virheen lisäksi sitaatin lopussa on käsikirjoituksessa sana *consistorium*, jonka Geete (1899, 370) toteaa olevan mukana erehdyksessä. Hieman ennen sitaattia esiintyy tekstissä ruotsiksi sana *radhhusit*, jonka olen tässä kääntänyt kokoontumishuoneeksi. Latinankielisissä versioissa (1510, 59r; 1558, 96v; 1854, 115; 1877, 180) sitä vastaa juuri sana *consistorium*. Näyttää siltä, että sana *consistorium* on siirtynyt Raamatun sitaatin jatkeeksi tästä kohdasta. Se ei voine olla käsikirjoitusta kopioineen henkilön erehdys, koska hän tuskin on käyttänyt rinnalla Mechtildin ilmestysten latinankielistä versiota, josta hän olisi sanan poiminut. Niinpä sanan *consistorium* on tarvinnut hypätä tähän kohtaan jo Budden laatiessa ruotsinkielistä käännöstä. Budden käyttämässä alkutekstissä on sitaatin jäljessä voinut olla esimerkiksi sanoja *et cetera* 'ja niin edelleen' merkitsevä lyhennysmerkki (vertaa Mechtild 1597, 144v), jonka tilalle hän on tullut kirjoittaneeksi edellisellä rivillä olleen sanan *consistorium*, jossa todennäköisesti myös oli lyhennysmerkkejä. Siinä on kaksi lyhennysmerkkiä myös käsikirjoituksessa A 13, ja tällaisia sanoja lyhennettiin jokseenkin säännöllisesti muutenkin. Tässä esiintyvä Raamatun sitaatti on kohdasta Sir. 24: 5 (Vulgatassa 24: 8). Sirakin kirja on ollut luetuimpia ja suosituimpia Vanhan testamentin deuterokanonisia tekstejä (Voitila 2008d, 194). Siitä on lähtöisin sananlaskuja ja siihen viitataan tai sitä mukaillaan usein kaunokirjallisuudessa (Huhtala 2008, 104–105), minkä vuoksi se on hyvinkin luonteva teksti siteerattavaksi myös Mechtildin ilmestyksissä.

851 Viitannee siihen, että Kristus eli ihmisenä maan päällä.

852 Sir. 24: 6 (Vulgatassa 24: 8). Käsikirjoituksessa A 13 (106r) on alleviivattu punaisella latinankielinen sitaatti ja osa sen ruotsinnoksesta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

armon aikaan ahdingoissaan uskollisesti sitoivat itsensä Jumalaan Rakkauden avulla ja voittivat kaikki vastoinkäymiset ja kaikki onnettomuudet Rakkauden kautta. Sitten Rakkaus lauloi vielä, että *audiui in gyro sedis Dei*, joka tarkoittaa, että 'minä kuulin [Jumalan] istuimen piirissä'[853]. Tästä Mechtild ymmärsi, kuinka pyhimykset nyt suuresti riemuiten ja iloiten laulavat ja luettelevat kaikkia niitä armollisia asioita, joita Jumala heissä on tehnyt. Niitä ovat se, miten Hän käsittämättömässä viisaudessaan valitsi heidät, miten armollisesti ja ansaitsematta Hän teki heistä vanhurskaita ja Hänen armonsa ansaitsevia sekä miten voimakkaalla ja vahvalla rakkaudella Hän vapahti heidät kaikista ahdingoista. Hyvän lisäksi kaiken pahankin ja kaikki heidän pahat tekonsa Hän käänsi heille hyväksi ja heidän parhaakseen. Tämän ylistyksen Herra Jumala ottaa pyhimyksiltä vastaan niin kiitollisena kuin se ei olisi lähtöisin Hänestä, vaan pyhimyksistä itsestään, mutta he antaisivat kaiken kunnian ja ylistyksen Hänelle kaikesta siitä hyvästä, jota heissä on ja on ollut.

Sitten Mechtild näki Rakkauden seisovan Jumalan oikealla puolella. Jumalan sydämestä tuli esiin soitin suloisesti soiden, ja se meni sen neidon sydämeen, joka oli Rakkaus. Soitin oli nimeltään *psalteriom*, ja siinä on kymmenen kieltä, ja Daavid sanoo siitä, että *Jn psalterio decacordo psallam tibi*[854]. Kymmenellä kielellä tarkoitettiin ensinnäkin yhdeksää enkelten ryhmää, joihin on liitettävä valittu kansa eli Jumalan ystävät täällä maailmassa, mutta kymmenes kieli on Hän itse, enkelten kuningas ja kaikkien pyhimysten vapahtaja. Silloin Mechtild lankesi polvilleen Herran edessä. Koskettaen hiljaa ensimmäistä kieltä hän kiitti Jumalaa ja sanoi, että *Te Deum Patrem ingenitum*[855] eli

853 En ole onnistunut tunnistamaan sitaattia. Se on eri versioissa hieman eri muodoissa (1503, 72v; 1510, 59v; 1558, 96v; 1597, 144v; 1854, 116; 1877, 181). Käsikirjoituksessa A 13 (106r) suurin osa sitaatista on alleviivattu punaisella.

854 'Kymmenkielisellä psalttarilla minä soitan sinulle'. Sitaatti on Vulgatan kohdasta Ps. 32: 2, joskin sitä on hieman muokattu. Raamatun suomennoksessa kohta on Ps. 33: 2, jossa instrumentin nimi on käännetty harpuksi. Psalttari on sitraa tai kannelta muistuttava soitin. Käsikirjoituksessa A 13 (106v) sitaatti on alleviivattu punaisella.

855 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (106v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

’me kiitämme Sinua, Jumala, Isä syntymätön’. Toisen kielen kohdalla hän lauloi, että *Te Filium vnigenitum*[856] eli ’kiitämme Sinua, Jumalan ainoana syntynyt Poika’. Kolmannen kohdalla hän lauloi, että *Te Spiritum Sanctum paraclitum*[857], joka tarkoittaa, että ’kiitämme Sinua, Jumala, Pyhä Henki, lohduttaja’, neljännen kohdalla *sanctam et indiuiduam trinitatem* eli ’pyhää ja jakamatonta kolminaisuutta’, viidennen kohdalla *Toto corde et ore confitemur* eli ’me tunnustamme Sinut suulla ja koko sydämellämme’. Kuudennen kielen kohdalla hän lauloi, että *laudamus* eli ’me kiitämme’, seitsemännen kohdalla *atque benedicimus* eli ’siunaamme’, kahdeksannen kohdalla *tibi gloria* ja yhdeksännen *in secula*, ja se tarkoittaa, että Sinulle olkoot kiitos ja kunnia aina ja ikuisesti. Kymmenennen kielen kohdalla hän ei voinut laulaa, koska hän ei voinut enää lähestyä Jumalan korkeutta.

[[858]Tämän jälkeen Mechtild näki Herran rinnassa hyvin kirkkaan peilin, jossa oli ihmiskasvot, jotka muistuttivat kuuta. Mechtild alkoi ihmetellä, mitä se merkitsi. Herra sanoi hänelle: ”Tämän kautta sinua opetetaan.” Heti Mechtild ymmärsi, että silmät merkitsivät sitä, että yksin Hän itse on ikuinen Viisaus, joka tietää kaiken Taivaassa ja maan päällä, ja Hän yksin tuntee itsensä täydellisesti ja selvästi, eikä kukaan luotu voi sitä käsittää. Herra sanoi: ”Kuka opetti sinulle tämän?” Mechtild vastasi Hänelle: ”Sinä, kaikkien hyvien asioiden tarjoaja, olet opettanut minua. Sinä opetat ihmiselle tietämystä ja tarjoat hänelle kaiken viisauden.” Suusta Mechtild oppi, että Jumala on mittaamaton ja käsittämätön kaikkivaltiudessaan, ja kaikki Taivaassa ja maan päällä olevat eivät riitä kiittämään Häntä täydellisesti, vaan yksin Hän itse on Hänen oman kiitoksensa täysi riittävyys. Hän yksin tietää täydellisesti, miten suuren rakkauden kera Hän tarjoaa itsensä rakastavalle sielulle. Joka päivä Hän uhraa itsensä alttarilla ehtoollisleivän muodossa Isälle Jumalalle Hänelle uskollisten hyvinvoinnin

856 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (106v) alleviivattu punaisella.

857 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (106v) alleviivattu punaisella. Käsikirjoituksen samalla lehdellä on vielä kuusi muuta lyhyttä kohtaa, joissa on latinaa, mutta ne eivät erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

858 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854. Osio on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Koko luku puuttuu 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tähden tavalla, josta edes kerubit, serafit tai koko Taivaan väki eivät täysin kykene pääsemään selville. Herra sanoi: ”Kuka opetti sinulle tämän?” Mechtild vastasi: ”Sinä, opettajista paras, kaiken hyvän alkuunpanija ja todellinen valo, joka valaisee jokaista ihmistä, joka tähän maailmaan saapuu.” Silloin Mechtildin sielu nojautui Herran, hänen rakastajansa, rinnan päälle kiittäen Häntä kaikin voimin, kaikilla aisteillaan ja liikkeillään, Hänen itsensä tähden ja Hänen itsensä kautta. Mitä enemmän Mechtild kiitti Häntä ollen Hänessä kiinni, sitä enemmän Mechtild itse nääntyi muuttuen mitättömäksi. Niin kuin vaha, joka sulaa tulen äärellä, Mechtild itsessään suli ja muuttui osaksi Jumalaa. Mechtild yhdistyi ja sitoutui Häneen onnellisesti erottamattoman yhteyden kahleella.]

Sitten Mechtild toivoi, että kaikki niin Taivaassa kuin maan päälläkin tulisivat osallisiksi Jumalan armosta. Ja hän tarttui Jumalan käteen ja teki sillä niin suuren ristin, että se näytti täyttävän Taivaan ja maan. Ja siitä lisääntyi niiden ilo, jotka olivat Taivaassa. Rikolliset saivat armahduksen, ahdistuneet lohdutuksen. Oikeamielisten vahvuus ja järkähtämättömyys hyvässä lisääntyi. Autuaat sielut saivat vapahduksen kärsimyksestä ja piinat lyhentyivät.

Siitä, miten ihmisen tulee uskoa ahdinkonsa Jumalalle, hyvyydestä, neitsyiden erityisestä kunniasta ja etusijasta. Luku 34.

Kerran Mechtild katsoi olevansa sairautensa vuoksi hyödytön ja piti kärsimyksiään hedelmättöminä. Herra sanoi hänelle: [[859]”Aseta kaikki kärsimyksesi minun sydämeeni, ja minä vien ne päätökseen yhtä erinomaisesti kuin kenenkään kärsimys koskaan on voitu muuttaa jalommaksi. Niin kuin jumaluus siirsi kaikki minun ihmisenä ollessani kärsimäni kärsimykset itselleen ja liitti ne itseensä, samoin minä siirrän sinun kärsimyksesi täydellisesti jumaluuteeni ja teen niistä yhtä oman kärsimykseni kanssa. Minä teen sinut osalliseksi siitä kirkastumisesta, jonka Isä Jumala liitti minun kirkastettuun ihmisyyteeni kaikkien minun kärsimysteni tähden.] Kaikki kärsimyksesi ja ahdis-

859 Hakasuluissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Koko luku puuttuu vuoden 1854 valikoimasta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tuksesi usko Rakkaudelle, ja sano näin: 'Oi Rakkaus, samassa tarkoituksessa, jossa sinä lähetit minulle tämän Jumalan sydämestä, minä uskon tämän taas takaisin sinulle. Minä pyydän sinulta, että säilytät ja varjelet tätä koettelemusta mitä suurimalla kiitollisuudella'. Ja kun sinä tahdot ylistää minua ollessasi ahdingossa, etkä kykene siihen, rukoile, että minä ylistäisin ja siunaisin Isää Jumalaa sinun ahdinkosi ja kärsimystesi tähden samanlaisella ylistyksellä, jolla minä ylistin Häntä ollessani ristillä omissa kärsimyksissäni, ja samanlaisella kiitollisudella, jolla minä kiitin Häntä sen tähden, että Hän katsoi hyväksi antaa minun kestää sellaisia kärsimyksiä maailman hyvinvoinnin tähden, ja samanlaisella rakkaudella, jolla minä iloisesti ja halukkaasti kestin kaikki kärsimykset. Minun kärsimykseni tuotti sekä Taivaassa että maan päällä loputtomasti hedelmää. Samoin sinun kärsimyksesi tai mitkä tahansa ahdinkosi, joita uskot minulle, tulevat minun kärsimykseeni yhdistyneinä niin hyödyllisiksi, että kaikille riittää siitä. Pyhimykset Taivaassa saavat kunniaa, oikeamieliset ansiota, synnintekijät armon, ja kärsimyksessä olevat sielut saavat helpotuksen ja vapahduksen kärsimyksistään. Mitä onkaan sellaista, mitä minun mitä hyväntahtoisin sydämeni ei pystyisi muuttamaan tai parantamaan? Sillä kaikki se hyvä, mitä Taivas ja maa käsittävät, on peräisin minun sydämeni lempeydestä."

Sitten Herra näytti Mechtildille kaikki pyhimysten joukot ja heidän sanoinkuvaamattoman kunniansa ja arvokkuutensa sanoen: "Katso, kuinka suuri minun sydämeni hyvyys olikaan, ja kuinka suuri se yhä on profeettojen ja apostolien kohdalla, ja kuinka paljon hyvää se onkaan tehnyt ja aikaansaanut kaikissa pyhimyksissä. Kuinka suuresti se onkaan heidät palkinnut ja mitä se onkaan heille lahjoittanut yli kaiken sen, mitä he olivat ansainneet."

Mechtild näki myös pyhiä neitoja. Heidän kunniansa kauneus ja koreus olivat suurempia kuin kaikilla muilla ja miellyttivät Mechtildiä. Hän sanoi Herralle: "Oi, Herra, olet hyväntahtoisessa rakkaudessasi palkinnut neitoja niin suuresti ja enemmän kuin kaikkia muita pyhimyksiä. Sano minulle, mikä heissä on sinulle suurimmaksi iloksi ja mielihyväksi." Herra vastasi: "[[860]Kuinka sinä haluat tietää suu-

860 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta ja 1558. Se on mukana 1503,

https://doi.org/10.21435/tl.277

rimman, kun et voi tässä elämässä saavuttaa edes pienintä? Kuitenkin opetan sinulle siitä jotakin.] Minun Isäni Jumala rakastaa niin suuresti jokaista neitsyttä, että hän odottaa heidän jokaisen tuloa Taivasten valtakuntaan suuremmalla innolla ja ilolla kuin koskaan kukaan kuningas odottaa ainoan poikansa rakasta morsianta, josta hän odottaa kohta saavansa valtakuntansa ja rikkauksiensa perijän. Ja heti kun Taivasten valtakunnassa kuullaan jonkun neitsyen olevan tulossa sinne, kaikki Taivaan arvokas väki intoutuu uuteen iloon ja uuteen juhlaan. Kun tuo autuas neitsyt astuu sinne, jokaisella hänen askeleellaan kuuluu mitä suloisin sävelmä koko Taivasten valtakunnassa. Kaikki Taivaan valtakunnan kansalaiset ja asukkaat heräävät erityiseen iloon hänen ylistykseen ja ilokseen ja laulavat mitä suloisinta sävelmää. Iloiten he sanovat: *Quam pulchri sunt gressus tui gressus principis*. Niin sanotaan Salomon rakkauden kirjassa ja se tarkoittaa, että oi, miten kauniita ovat sinun askeleesi tai astuntasi, sinä päällikön tytär[861]. Minä itse nousen ylös ja rakastavasti menen häntä vastaan ja näillä rakkauden sanoilla minä kutsun häntä tyköni: *veni amica mea, veni sponsa mea, veni coronaberis* eli tule, minun rakkaani, tule minun morsiameni, tule ja sinun kruunataan[862]. [[863]Minun ääneni on niin kaikuva, että se täyttää koko Taivaan niin, että se lävistää kaikkien enkelten ja kaikkien pyhimysten henget ja saa ne soimaan yhdessä minun ääneni kanssa niin kuin soivat urut. Kun hän sitten seisoo näköpiirissäni, me katselemme toisiamme suurella mielihyvällä ja hän näkee itsensä silmistäni ja minä itseni hänen silmistään kuin peilistä. Sitten minä painaudun häneen mitä rakkaimpaan syleilyyn, jossa minä vuodatan itseni kaiken jumaluuteni kanssa häneen ja lävistän hänet niin, että minä näytän kokonaan olevan kaikissa hänen jäsenissään, mihin hän kääntyykin. Minä vuorostani vedän hänet si-

---

1510, 1597, 1857 ja 1877.

861 Laul. l. 7: 2; Vulgatassa 7: 1. Käsikirjoituksessa A 13 (107v) latinankielinen sitaatti on alleviivattu punaisella. Salomon rakkauden kirjalla tarkoitetaan Laulujen laulua (vertaa ensimmäisen kirjan luku 64 ja Kauko 2022b, 139).

862 Laul. l. 4: 8. Käsikirjoituksessa A 13 (107v) on alleviivattu punaisella latinankielinen sitaatti ja sitä seuraava ruotsinkielinen käännös.

863 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857. Osio on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sääni niin, että myös hän näkyy kunniakkaasti sisälläni kaikissa jäsenissäni. Lisäksi minä teen hänelle itsestäni kruunun, jolla minä kruunaan hänet mitä arvokkaimmin kuin oikean morsiamen. Ja Pyhä Henki lävistää hänet suloisuutensa ja hyvyytensä kaikella yltäkylläisyydellä, ja se imeytyy häneen niin kuin viini imeytyy leivänmuruun, joka on siihen upotettu. Niin hänestä tulee rakastettava ja hyvin suloinen kaikille niille, jotka ovat Taivaassa.]”

Tässä kerrotaan, ketkä ovat todellisia ja puhtaita neitsyitä. Luku 35.

Toisella kertaa Mechtild ylisti vilpittömästi Jumalaa kaikista hänelle osoitetuista hyvistä töistä. Herra sanoi hänelle: ”Kiitä minua ensin kaikesta siitä, mitä tein Äidilleni ja enkeleille!” Tämän Mechtild heti teki kiittäen ja ylistäen Jumalaa siksi, että Hän valitsi ikuisuudessa arvokkaan Äitinsä kaikkien muiden edelle ja valmisti hänet itselleen mitä kunniakkaimmaksi Äidiksi siunaten häntä kohdusta käsin. Ja siitä, että Jumala suojeli ja varjeli Äitiä tämän lapsuudessa ja nuoruusiällä niin, ettei tämä koskaan tehnyt pienintäkään syntiä. Ja siitä, että kun Äitiin oli vuodatettu Pyhä Henki, hän ensimmäisenä ylisti puhtainta neitsyyttä. Sitten Herra sanoi: ”Mitään luotua maan päällä tai Taivaassa minä en rakasta yhtä paljon kuin puhtaita neitsyitä.” Siihen Mechtild vastasi: ”Oi, Herrani, ketkä ovat niitä puhtaita neitsyitä, joita Sinä niin paljon rakastat yli kaikkien muiden?” Herra vastasi: ”He ovat todella puhtaita neitsyitä, jotka eivät koskaan ole tahranneet itseään sillä, että olisivat halunneet tai toivoneet menettävänsä neitsyytensä.” Mechtild kysyi: ”Mitä niiden tulee tehdä, jotka ovat tämän lyöneet laimin, koska ovat sellaista tahtoneet tai halunneet?” Herra vastasi: ”Heidän tulee puhdistautua ripittäytymällä oikein ja todella sydämessään katumalla, ja heidän tulee olla sitäkin nöyrempiä kaikkien muiden hyvien neitsyiden joukossa. Ja niin he voivat odottaa pääsevänsä palkkioksi puhtaiden neitsyiden joukkoon mitä suurimpaan mielihyvään ja sydämen iloon.”

Nulla enim virtus est meritoria nisi exercicio corporis nobilitetur. Sillä niin sanoo meidän Herramme, että mikään hyve ei ole täyden palkkion arvoinen, ellei sitä tee jaloksi ruumiin harjoitus. Se on ymmärrettävä niin, että mitä enemmän ihminen taistelee ja mitä enem-

https://doi.org/10.21435/tl.277

män hän pakottaa ja kurittaa vastahakoista ruumistaan hyvään ja pyhään elämään, sitä suurempi ja arvokkaampi on palkkio.[864]

[[865]Neitsyiden huomenlahjoista

Eräällä kerralla Mechtildille näyttäytyi neitsyiden kuningatar kietoutuneena kultaiseen viittaan. Siihen oli kudottu punaisia kyyhkyjä, joita oli kaksittain kääntyneenä toisia kahta kohti, ja suussaan ne kantoivat viheriöivää liljaa. Kultaisen vaatteen Mechtild ymmärsi merkitsevän Jumalan kiihkeää rakkautta, josta pyhä Neitsyt Maria kaikkia muita enemmän palaa. Punaiset kyyhkyt merkitsivät sitä voittamatonta ja kyyhkynkaltaista kärsivällisyyttä, jota Maria osoitti kaikissa vastoinkäymisissä. Lilja taas merkitsi hänen hyveidensä ja tekojensa mitä mieluisinta ja mitä jalointa hedelmää. Hänen vaatteissaan oli myös kultainen vyö, jonka keskeltä riippui kultaisia sormuksia, joista kukin erikseen oli ketjuin kiinnitetty toisiin, ja niissä kaikissa oli punaiset jalokivet, jotka oli käännetty maahan päin. Sormuksilla tarkoitettiin kaikkien siveyslupauksella Jumalan kanssa yhteen sidottujen neitsyiden huomenlahjoja. Ne oli ripustettu Jumalan Äidin vyöhön sen takia, että tämä mitä hyväntahtoisin Neitsyt säilyttää kaikkien häntä hurskaasti palvelevien neitsyiden huomenlahjoja äidillisellä huolellisuudella Poikansa rakkauden tähden. Kun heille

864 Luvun lopetus poikkeaa Buddella muista versioista (vuoden 1854 valikoimasta koko luku puuttuu). Lähimpänä Buddea on vuoden 1558 editio, jossa sitaatti annetaan muutoin samassa muodossa kuin Buddella, mutta sanan *corpus* 'ruumis' tilalla on sana *cor* 'sydän'. Vaikka Budde kirjoittaa, että noin sanoo meidän Herramme, sitaatti ei näytä olevan Raamatusta. Vuosien 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877 versioissa luvun lopetus on kokonaan erilainen. Niissä on edellä olevaan esitykseen suoraan liittyvä virke: 'Mutta he eivät voi tuntea niitä sisäisiä ja vuolaita riemuja, joita jumaluuteni purossa virtaa'. Buddella oleva sitaatti löytyy joistakin versioista (1503, 75r; 1510, 61r–61v; 1877, 187) seuraavan luvun lopusta. Kyseinen luku puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Luku on mukana 1597, mutta tämä virke puuttuu siitä (149v). Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (108r) alleviivattu punaisella. Sitaattia seuraava selitys lienee Budden lisäys.

865 Hakasulkeissa olevat luvut puuttuvat Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Ne ovat mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tulee aika poistua tästä maailmasta, Maria palauttaa Herran silmäin alla kunkin huomenlahjan tahrattomana. Punaisilla jalokivillä taas tarkoitettiin sitä, että itse kunnian kuningas Jeesus Kristus, neitsyiden sulhanen, koristelee pyhien neitsyiden huomenlahjat omalla verellään. Se, että jalokivet oli käännetty maata kohti, tarkoitti sitä, että mitään hyvettä ei katsota palkitsemisen arvoiseksi, ellei sitä tehdä jaloksi ruumiin harjoittamisella[866].

Siitä, miten Kristus pukee itselleen sielun kärsimykset ja uhraa ne yhdessä oman kärsimyksensä kanssa Isälle Jumalalle

Kerran, kun Mechtild kärsi ankaran tuskan aiheuttamasta heikkoudesta, hänelle ilmestyi Herra Jeesus Kristus pukeutuneena valkeaan vaatteeseen. Se oli sidottu vyöllä, joka oli tehty vihreästä silkistä ja kultaisista ruuduista. Pituudeltaan se ylsi Häntä polviin asti. Mechtild ihaili sitä ja tahtoi tietää, mitä se merkitsi. Herra sanoi hänelle: ”Katso, minä olen pukeutunut sinun kärsimyksiisi. Vyö taas viittaa siihen, että kärsimykset ympäröivät sinua kaikilta puolilta ja olet polvia myöten niitä täynnä. Mutta minä siirrän itseeni kaikki sinun tuskasi ja kärsin ne puolestasi. Mitä suurimmalla mielihyvällä minä uhraan kaikki sinun kärsimyksesi Isälle Jumalalle yhdistettyinä minun omaan kärsimykseeni. Ja minä olen oleva kanssasi aina viimeiseen henkäisyysi asti, jonka sinä henkäiset missäpä muualla kuin minun sydämessäni, jossa olet ikuisesti lepäävä. Ja minä otan vastaan sinun sielusi mittaamattomalla rakkaudella tyköni ja sisälleni niin, että koko taivaallinen sotaväki ihailee sitä riemuiten.”]

Siitä, miten Jumala tekee kaikkea hyvää sielussa. Luku 36.

Kun Mechtild kerran sairautensa aikana nautti ehtoollisen, hän sanoi Herralle: ”Oi, mitä suloisin Herrani Jumala, miten minä kutsuin Sinut nyt sieluni tykö, kun en ensin rukoillut tai tehnyt muuta hyvää?” Herra vastasi hänelle sanoilla, jotka Hän sanoo pyhässä kirjoituksessa: ”*Pater meus usque modo operatur et ego operor* eli Minun

---

866 Virke puuttuu 1597 (149v).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Isäni tekee yhä työtä ja minäkin teen[867]. Se tarkoittaa, että minun Isäni tekee ja saattaa loppuun sinussa pyhällä vallallaan sellaisia tekoja, joihin sinun voimasi eivät riitä. Ja minä jumalallisessa viisaudessani teen sinussa tekoja, jotka ylittävät sinun järkesi. Ja Pyhä Henki tekee mittaamattomassa lempeydessään sinussa tekoja, joita et vielä pysty aistimaan."

[[868]Mechtildiä painoi se, että hän käytti hyväkseen ihmisten palveluksia, ja hän pelkäsi myös, että hän oli saanut niistä enemmän hyötyä kuin hänelle olisi ollut välttämätöntä. Tätä valittaen Mechtild kutsui Herraa ja sai Jumalalta tällaisen vastauksen: "Älä pelkää, äläkä ole levoton, sillä kaiken, mitä sinä kärsit, minä totisesti kestän sinua varten, ja siksi kaikki hyvänteot, joita ihmiset tarjoavat sinulle, tapahtuvat minulle. Ja minä palkitsen heidät vastaavalla palkkiolla kuin he olisivat tehneet ne minulle. Kaikkien niiden osalta, jotka ovat vierelläsi kuolemasi hetkellä hurskasta myötätuntoa tuntien, katson sen heidän puoleltaan yhtä miellyttäväksi kuin jos he olisivat olleet läsnä minun kärsiessäni ja kärsineet mukanani. Samalla tavoin niiltä, jotka sinun hautajaisissasi ovat mukana hurskaalla hartaudella, mitä otan sen vastaan niin kuin he olisivat osoittaneet samanmoista kunniaa minun hautajaisissani."

Kun Mechtild rukoili erityisesti palvelijattarensa puolesta, hän näki Herran tykönään, ja Herralla oli vyö, joka oli täynnä kultaisia ympyröitä. Niitä Hän näytti Mechtildille sanoen: "Katso, kaikki nämä ovat sen jalanjälkiä, joka on astunut sinun palvelukseesi. Nekin ovat silmieni alla ikuisena muistona kaikkien niiden kanssa, jotka sinua joskus ovat palvelleet." Ja Herra antoi hänet Rakkauden huomaan, jotta Rakkaus huolehtisi hänestä ja palvelisi häntä hänen heikkouksissaan. Silloin Mechtild ymmärsi, että Rakkaus palvelee sielua antoisasti kolmella tavalla. Ensimmäinen on se, että kaikki Rakkauden huomaan uskotut sielun vaivat se mitä uskollisimmin esittelee Jumalalle. Toinen on se, että kaikki sille uskotut asiat se mitä parhaimmin

867 Joh. 5: 17. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (108r) alleviivattu punaisella.

868 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558. Osio on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877 sekä osittain 1857. Koko luku puuttuu vuoden 1854 valikoimasta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

säilyttää jumalallisen sydämen lippaassa ja sielun poismenon tullessa palauttaa ne sille lisättyinä ja jalostuneina. Kolmas on se, että vaivassa ja ahdingossa se tukee ihmistä hyvin, auttaa häntä hyvässä ja suojelee pahoilta asioilta.]

Samoin Mechtild kuuli sanottavan, että kun ihminen tuntee olevansa vähemmän jumalinen, eikä kovin hurkas rukouksissaan, vaan kylmä Jumalan rakkaudessa ja etääntynyt Jumalasta, kutsukoon ja huutakoon heti Rakkautta käskien sitä lähettilääkseen. Pyytäköön hän, että Rakkaus suostuisi hankkimaan hänelle armon ja innon jumalisuuteen. Kaiken sen, mitä ihminen hyvissä töissään tekee, uskokoon hän Rakkauden huomaan säilytettäväksi, ja totisesti hän tulee saamaan ne takaisin muuttuneina ja vaihdettuina paremmiksi kuin millaisina hän ne antoi Rakkauden huostaan. Niin myös kaikissa suruissa ja ahdingoissa kutsukoon Rakkautta avukseen ja pelastuksekseen, sillä kun Rakkaus on lähettyvillä, ihminen ei tunne mitään vaivaa eikä läkähdy vastoinkäymisissä.

[[869]Kun tätä kirjaa kirjoitettiin kokonaan sen autuaan henkilön tietämättä, josta me puhumme, hän kuuli eräänä päivänä messussa äänen, joka mainitsi sen henkilön, jolle hänellä oli tapana paljastaa salaisuuksiaan. Ääni sanoi: ”Mitä hyötyä uskot hänen saavan siitä, että hän kirjoittaa?” Mechtild ihmetteli ja hämmentyi ja kysyi uskotultaan, kirjoittiko tämä muistiin niitä asioita, joita Mechtild hänelle sanoi. Uskottu ei tosin tahtonut tunnustaa ja pyyteli anteeksi, minkä kykeni, lisäten, että Mechtild kysyköön Herralta. Seuraavana päivänä Mechtild tervehti Neitsyt Mariaa ”Terve, pyhä Äiti” -nimisen jumalanpalveluksen jälkeen. Silloin Herra sanoi hänelle: ”Vaikene, ota vastaan ne asiat, joita sinulle annan ja nauti niistä!” Kun hän kuitenkin epäröi, hän alkoi toistaa samaisia sanoja, mutta hänen sydämensä osoitti hänen olevan väärässä, ja hän ajatteli, että parempi on kuuliai-

869 Hakasulkeissa oleva pätkä puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Siinä traditiossa, jota Budde ja vuoden 1558 editio edustavat, on karsittu Mechtildin henkilöön, historialliseen kontekstiin ja teoksen syntyprosessiin liittyvät maininnat keskittyen hengelliseen sisältöön. Poistetuista osista saamme tietää, että ilmestyksiä kirjoittivat muistiin muut kuin Mechtild itse osittain Mechtildin tietämättä tai hänen tahtonsa vastaisesti.

https://doi.org/10.21435/tl.277

suus kuin uhri[870], eikä hän uskaltanut enää jatkaa. Ja katso, kaksi enkeliä saapui, ja he nostivat Mechtildin korkealle ylös. Mechtildin sielu kuitenkin piti itseään liian arvottomana tähän Jumalan lahjaan.]

Sitten Mechtild kuuli enkelien laulavan, että *Obliuiscere populum tuum et domum patris tui* eli 'sinun pitää unohtaa oma väkesi ja isäsi talo[871]'. Näistä sanoista Mechtild ymmärsi, että kun Jumala katsoo hyväksi kohottaa sielun ylös hartaan *contemplacionem* kautta – se tarkoittaa jumalista tutkiskelua ja korkeita ajatuksia Jumalasta[872] –, silloin sielun tulee unohtaa itsensä ja kaikki synnit, omansakin. Niin hän voi sitä yksinomaisemmin ja rauhallisemmin kaikesta erossa suloisemmin keskittyä siihen, jota Jumala hänelle näyttää ja paljastaa.

[[873]Silloin enkelit ottivat Mechtildin mukaansa ja johdattivat hänet mitä kauneimpaan ja ihmeellisen suureen taloon. Astuessaan siihen sisään Mechtild näki siellä yhdeksän enkelijoukkoa, jotka oli aseteltu ja järjestetty ihmeellisellä ja sanoinkuvaamattomalla tavalla yksi toisensa yläpuolelle eräänlaisen katoksen[874] tavoin. Mutta ylimpänä, serafien joukon yläpuolella kohosi mitä ihmeellisimmin Jumalan ja Pyhän Neitsyen valtaistuin. Mechtild näki myös, että Jumalan sydämestä lähti yhdeksän sädettä, jotka menivät kuhunkin joukkoon, ja kukin joukko tarjosi omaa sädettään kaikille muille joukoille. Palavan rakkauden säde lähti Jumalasta yksinkertaisesti, valaisi serafien joukon ja lävisti sitten kaikki muut joukot. Ja niin kukin joukko jakoi Jumalan sille yksinkertaisesti levittämän valon muille joukoille. Silloin Mechtildin sielu lankesi alas Herran jalkoihin ja tervehti Häntä sydämensä pohjasta. Ja Herra sanoi: ”Katso, minä annan sinulle rauhani,

---

870 1. Sam. 15: 22.

871 Ps. 45: 11; Vulgatassa Ps. 44: 11. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (108v) alleviivattu punaisella.

872 Tämä huomio on Budden lisäämä. Se selittää latinan sanaa *contemplatio*, joka näyttää olleen vaikea tulkita ruotsiksi. Näkyviin jätetty latinan sana ei käsikirjoituksessa A 13 (108v) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

873 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

874 Latinaksi *testudo*, joka tarkoittaa 'kilpikonna', myös 'kielisoitin, kitara, lyyra' sekä 'suojakatto, holvi, kupu, katos'. Vuosien 1503 ja 1597 saksantajat puhuvat kierreportaista (*in weiß eyns wendelsteines/in gestalt eines runden Schneckens*).

https://doi.org/10.21435/tl.277

jotta mikään asia ei koskaan vaivaisi sinua niin, että sinulta evättäisiin minut." Mechtild oli näet ollut erittäin ahdistunut, joten hän ei melkein viikkoon pystynyt tulemaan Herran tykö sisäisen sydämen rauhan kautta. Hän kuitenkin muisti äänen, jonka oli kuullut edellisenä päivänä, ja kysyi Herralta, oliko tuo uskottu todellakin kirjoittanut hänen sanomisiaan, vai mitä tuo ääni oli tarkoittanut. Herra vastasi hänelle: "Älä pelkää, äläkä ole levoton. Salli hänen tehdä, mitä tekee, sillä minä olen hänen kanssatoimijansa ja auttajansa." Mechtild pyysi silloin Herralta, että Tämä neuvoisi hänelle, miten hän tervehtisi Pyhää Neitsyttä. Herra näytti hänelle sydäntään ja sanoi: "Tässä. Sieltä saat sen, jolla tervehdit minun Äitiäni." Ja kohta Mechtildin sielu lensi kuin pieni lintu Herran vierelle, otti Jumalan sydämestä eräänlaisia jyviä, jotka olivat lumivalkeita ja kuin mannaa, ja vei ne Pyhän Neitsyen sydämeen. Jokainen jyvä kuvasti jotakin tiettyä Neitsyen iloa. Mutta *secretumin*[875] aikana Mechtild muistutti Pyhää Neitsyttä siitä ilosta, joka tällä on siitä yhteydestä, jonka kautta hän elää Jumalalle likeisempänä kuin yksikään luotu. Herra ja Pyhä Neitsyt nojasivat toisiinsa ja suutelivat pitkään. Ja Herra sanoi Mechtildin sielulle: "Tämä suudelma on oleva ikuisesti sinun. Kaikki, jotka tervehtivät minua tai minun Äitiäni, joka on tuon yhteyden kautta minuun yhteydessä, kiinnittyvät minuun onnekkaasti erottamattomaan yhteyteen." Tämän jälkeen Mechtildin sielu tahtoi tietää, missähän armaan sisaren M:n[876] sielu nyt on, ja näki tämän serafien joukossa linnun hahmossa, joka lensi suoraan kohti Herran kasvoja. Sillä viitattiin siihen tietoon, jonka ansiosta hän menestyi maan päällä muita valistuneempana. Mechtild näki myös uskottunsa M:n sielun, joka oli ollut sisar M:n kanssa kuin yhtä henkeä Kristuksessa.[877] Tämä oli hieman alempana, mutta kuitenkin niin lähellä, että Mechtild piti häntä kädestä. Messun lopussa Herra antoi Mechtildin sielulle neljä suudelmaa

875 *Secretum* (*missae*) on katolisen messun osa, sama kuin *canon missae*. Vanhoissa saksannoksissa *Stillemesse*.

876 Vuosien 1503 (77r), 1510 (63r) ja 1877 (192) versioissa on alkukirjain M. Vuoden 1597 (153v) versiossa on sen sijasta N. Koko nimi ei ilmene mistään tuntemastani versiosta.

877 Tässä virkkeessä mainittuja henkilöitä kutsutaan alkukirjaimella M vuosien 1503 (77r), 1510 (63r), 1597 (153v) ja 1877 (192) versioissa. Koko nimet eivät käy ilmi mistään tuntemastani versiosta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

siunaukseksi. Herra antoi hänelle sanoinkuvaamattomin sanoin varmuuden siitä, että häntä ei enää koskaan voitaisi erottaa Herrasta.]

Viidestä ovesta ja Jumalan ihmisyydestä. Luku 37[878].

Kun Mechtild toisella kertaa keskusteli tapansa mukaan suloisesti Herran kanssa jumalisissa rukouksissaan, hän näki suuren oven, joka oli hyvin leveä, ja siinä oli viisi muuta ovea, jotka oli siihen hyvin ihmeellisesti koverrettu. Suuri ovi merkitsi Kristuksen pyhää ihmisenäoloa. [[879]Kaksi alempaa ovea taas merkitsivät Hänen jalkojaan, joiden keskellä oli pylväs.] Siihen oli kirjoitettu: *Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis*[880] eli 'tulkaa minun tyköni kaikki, jotka raadatte ja olette väsyneitä, ja minä olen teidät virvoittava'. Huomaa se, että älä syö Jumalan leipää ja almua laiskuudessa ja turhamaisuudessa.[881] Oven edessä Mechtild näki myös mitä kauneimman neidon, *scilicet Misericordiam*[882] eli Armeliaisuuden. Tämä johdatti Mechtildin sisään, ja siellä Mechtild näki edessään oikeudenmukaisen tuomarin, jonka kanssa Armeliaisuus sovitteli Mechtildin puolesta, hankki Mechtildille anteeksiannon kaikista synneistä ja puki hänet viattomuuden vaatteisiin. Niin hienosti koristettuna Mechtild astui luottavaisena oikeanpuoleisten[883] ovien tykö, jotka merkitsivät Kristuksen käsiä. Niiden ovien yläosiin oli kirjoitettu: *accipite iocunditatem glorie vestre*[884] eli 'ottakaa vastaan kunnianne ihanuus'. Sitten

878 Useimmissa muissa versioissa tämä luku on osana ensimmäistä kirjaa (1503, 11v; 1510, 10r; 1597, 19v; 1857, 38; 1877, 26) kohdassa, joka edeltää 1. kirjan 16. lukua (Budden numeroinnin mukaan). Tässä kohdassa se on tutkimistani versioista vain Buddella. Vuosien 1558 ja 1854 versioissa lukua ei ole kummassakaan kohdassa.

879 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

880 Matt. 11: 28. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (108v) alleviivattu punaisella.

881 Virke puuttuu muista tuntemistani versioista ja on Budden lisäys (Laurén 1972, 75). Laurén (1972, 76) katsoo, että tällaiset lisäykset, joissa puhutellaan lukijaa, luovat kontaktia lukijaan ja sitovat häntä tekstin sisältöön.

882 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (108v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

883 Muissa versioissa 'ylempien'.

884 Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (108v) alleviivattu pu-

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtild näki mitä hienoimman ja siroimman neidon, *scilicet Benignitatem*[885] eli Hyvyyden, joka johdatti hänet mitä anteliaimman kuninkaan tykö. Tämä varusti Mechtildin kaikkien hyveiden paljoudella. Niin varustautuneena Mechtild astui vielä oikeanpuoleiselle[886] ovelle, joka merkitsi Jeesuksen Kristuksen mitä suloisinta sydäntä, joka muistutti kultaista kilpeä. Se merkitsi sitä suurta voittoa, jonka Herra Jeesus saavutti kärsimyksissään. Siinä ovessa olevassa pylväässä luki: *accedite ad me et illuminamini*[887] eli 'astukaa minun tyköni ja teitä valistetaan', eikä teidän kasvojenne tarvitse hävetä. Mechtild

naisella. Kyseessä on neljännen Esran kirjan eli Esran ilmestyksen kohta 2: 36. Neljäs Esran kirja ei ole säilynyt arameaksi tai hepreaksi ja kreikaksikin vain fragmentteina, mutta se on säilynyt käännöksinä muille kielille, muun muassa latinaksi (Kiilunen 2008a, 261; Mattila 2008, 273). Englanninkielisessä maailmassa neljäs Esran kirja tunnetaan nimellä *2 Esdras*, mikä aiheuttaa poikkeavan numeroinnin takia joskus sekaannuksia (Kiilunen 2008a, 261). Neljännen Esran kirjan lukuja 1–2 kutsutaan joskus viidenneksi Esran kirjaksi ja lukuja 15–16 kuudenneksi Esran kirjaksi, koska ne ovat myöhempiä lisäyksiä (Mattila 2008, 269). Neljäs Esran kirja on otettu Vulgatan liitteeksi, mutta sillä ei ole kanonista asemaa (Kiilunen 2008a, 268; Mattila 2008, 274). Kirja oli käännetty latinaksi jo ennen Vulgataa, ja sitä ovat lainanneet kirkkoisät Tertullianus, Ambrosius ja Cyprianus (Mattila 2008, 274). Hieronymus ja Luther eivät arvostaneet neljättä Esran kirjaa, ja luterilaisessa maailmassa sitä ei lasketa edes apokryfiksi, vaan se on kokonaan Raamatun ulkopuolella (Kiilunen 2008b, 59; Mattila 2008, 277). Anglikaanisessa ja ortodoksisessa perinteessä sillä on tietty asema (Kiilunen 2008b, 61–62; Mattila 2008, 278). Virallista suomennosta kirjasta ei ole (Mattila 2008, 278). Tätä taustaa vasten sitaatti kuuluu Mechtildin ilmestysten erikoisimpiin raamatullisiin sitaatteihin. Mechtildin ilmestyksissä lainataan enimmäkseen Raamatun luetuimpia osia kuten evankeliumeja ja psalmeja. Jos lainataan deuterokanonisia eli apokryfisiä kirjoja, nekin ovat yleensä niistä tunnetuimpia ja luetuimpia (esimerkiksi Viisauden kirja, Sirak). Neljäs Esran kirja on apokryfien joukossa tuntemattomimmasta päästä, eikä sitä ensimmäisenä olettaisi siteerattavan Mechtildin ilmestysten kaltaisessa teoksessa. Mechtild ei ehkä ole tuntenut neljättä Esran kirjaa sinänsä, vaan sitaatti on voinut kulkeutua ilmestyksiin välikäden kautta (Kauko 2022a, 217).

885 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (108v) alleviivattu punaisella.

886 Muissa versioissa 'ylemmälle'.

887 Vulgatassa Ps. 33: 6; Raamatun suomennoksessa Ps. 34: 6. Sitaatti on tässä hieman eri muodossa kuin Raamatussa. Latinankielinen sitaatti ja sitä seuraavan ruotsinnoksen alku on käsikirjoituksessa A 13 (109r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

näki siellä myös neidon, joka oli käsittämättömän kaunis, ylittäen siinä kaikki muut. Se oli Rakkaus, joka johdatti Mechtildin mitä suloisimman sulhasen, Jeesuksen tykö, joka on kaikkein kaunein ihmisten poikain joukossa. [Jeesus kosketti Mechtildiä syleilyin ja suudelmin niin kuin sulhanen morsianta.[888]]

Kristuksen syntymästä. Luku 38[889].

Eräänä toisena päivänä meidän Herramme syntymän päivän paikkeilla Mechtild näki, että alttarilla kasvoi puu, joka oli ihmeellisen suuri. Se oli niin korkea, että se ylsi Taivaaseen asti, ja niin leveä, että se täytti koko maanpiirin. Se oli täynnä hedelmiä ja lukemattoman monia lehtiä. Puun korkeus merkitsi Kristuksen jumaluutta ja sen leveys Kristuksen mitä täydellisintä elämää ja toimintaa. Hedelmät taas merkitsivät kaikkea sitä hyvää, jota on koitunut Kristuksen elämästä ja teoista. Lehtiin oli kirjoitettu kultaisin kirjaimin, ja niissä luki näin: *Christus incarnatus est, Christus homo natus est, Christus a magis adoratus, Christus in templo presentatus, Christus baptizatus, Christus temptatus, Christus crucifixus et occisus*, ja se tarkoittaa että Kristus on tullut lihaksi, Kristus on syntynyt ihmiseksi, Kristus on kuninkaiden[890] kunnioittama, Kristus on viety temppeliin, Kristus on kastettu, Kristusta on koeteltu, Kristus on ristiinnaulittu, surmattu ja haudattu[891]. Niinpä puun lehdissä luki kuvaus Hänen koko pyhästä elämäs-

888 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

889 Luku on monissa versioissa (1503, 13r; 1510, 11r; 1597, 22v; 1857, 46; 1877, 30) osa ensimmäistä kirjaa. Jos luku olisi Buddella samassa kohdassa kuin niissä, se olisi juuri ennen 1. kirjan 19. lukua. Vuoden 1558 editiossa (1558, 10v) luku on osa ensimmäistä kirjaa, mutta eri kohdassa kuin muissa versioissa. Luku on useimmissa versioissa kaksiosainen niin, että siinä puhutaan ensin puusta, sitten kultaisista tikkaista. Tikkaita käsittelevä osa puuttuu Buddelta ja 1558. Vuoden 1854 valikoimassa lukua ei ole.

890 Itämaan tietäjät.

891 Muissa versioissa mainitaan lisäksi, että Kristus ympärileikattiin. Toisaalta koettelu, ristiinnaulitseminen, surmaaminen ja hautaaminen mainitaan tuntemistani versioista vain Buddella. Latinankielinen osuus ja suurin osa sen ruotsinnoksesta on käsikirjoituksessa A 13 (109r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tään ja kaikista hänen ihmeellisistä teoistaan. Ihminen, tämän puun tulee olla sinun sydämesi, jossa kaikkien Kristuksen hyvien töiden tulee aina olla kirjoitettuina, eikä niitä saa koskaan unohtaa.[892]

[[893]Evankeliumin jälkeen Mechtild näki kultaiset tikkaat, joiden yläpää ylsi Taivaaseen. Niitä pitkin kunnian kuningatar[894] laskeutui alas ja kantoi käsivarsillaan mitä suloisinta poikalasta, jonka hän asetti alttarin päälle. Hänen vaatteensa olivat mitä hohtavinta hopeaa, joka oli ihmeellisellä tavalla koristeltu kutomalla siihen kultaisia ruusuja. Poikalapsella puolestaan oli vihreä vaatetus, johon oli yhdistetty punaista väriä. Kun öylätti kohotettiin, pappi kohotti itseään Poikaa, ja Pojan kautta tapahtuivat kaikki asiat, joiden piti tapahtuman öylätin välityksellä.]

Hyveiden vuoresta ja pyhimyksistä, joita siellä nähtiin. Luku 39[895].

Toisella kertaa Mechtild näki vuoren, jonka päälle hän nousi, ja kuljeskeli Herran Jeesuksen kanssa[896]. Siellä he tulivat pienen talon tykö,

892 Virke näyttää olevan Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa tuntemissani versioissa (Laurén 1972, 102).

893 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta. Osio on mukana 1503 (13r), 1510 (11r), 1597 (23r), 1857 (46) ja 1877 (31). Vuoden 1558 editiosta näyttää puuttuvan tikkaita koskeva katkelma.

894 Neitsyt Maria.

895 Luku on muissa tutkimissani versioissa yleensä osa ensimmäistä kirjaa (1503, 19r; 1510, 16r; 1597, 34r; 1857, 73; 1877, 44). Vuosien 1558 ja 1854 versioista luku näyttää puuttuvan kokonaan.

896 Luvun alkua on Budden versiossa lyhennetty. Muissa versioissa käsillä oleva luku liittyy yhteen sen luvun kanssa, joka Budden versiossa on ensimmäisen kirjan luku 25. Suorat viittaukset kyseiseen lukuun eivät olisi kovin ymmärrettäviä, kun käsillä oleva luku on siirretty toiseen kohtaan. Niin ollen luvun alkua on muokattu niin, että luku tulee ymmärrettäväksi sellaisenaan. Vuoden 1877 edition mukaan latinasta suomennettuna luvun alku kuuluu: ”Toisenakin päivänä Mechtild näki jumalallisesti edellä mainitun vuoren [katso ensimmäisen kirjan luku 25]. Kun Mechtild nousi sille yksin ja saapui kolmannelle askelmalle eli rakkauden askelmalle [katso ensimmäisen kirjan luku 25], hän puhdistui sen lähteessä kaikista tahroista. Kun hän sitten saapui kuudennelle askelmalle, hänet puettiin lumivalkeaan vaatteeseen. Kun Mechtild oli päässyt seitsemännelle askelmalle, hän näki Herran Jeesuksen seisomassa vuoren huipulla. Jeesus ojensi Mechtildille kätensä ja nosti häntä sanoen: ’Tule, menkäämme tuonne

https://doi.org/10.21435/tl.277

joka oli tehty hopeasta, joka oli läpikuultavaa kuin kirkkain peili[897]. Talon lähellä Mechtild näki pieniä lapsia, jotka iloiten ja juoksennellen ylistivät Jumalaa. Mechtild ymmärsi heidän olevan niitä lapsia, jotka kuolevat maailmasta ennen kuin he täyttävät viisi vuotta ja jotka siellä saavat ikuisesti iloita. Sitten he tulivat sellaiselle talolle, johon oli upotettu jalokiviä, jotka olivat purppuranvärisiä. Sen talon lähellä oli laulamassa lukemattomia sieluja, joilla oli purppuranpunaiset vaatteet. Heidän Mechtild käsitti olevan pyhiä leskiä ja hyviä naimisissaolevia naisia ja yleensä pyhää väkeä. Sitten he tulivat talon tykö, joka oli rakennettu punaisesta safiirista, ja sen lähellä oli lukemattoman suuri joukko pyhimyksiä, jotka olivat pukeutuneet *coccino*[898] eli punaruskeaan. He olivat pyhiä sieluja, jotka Jumalan tähden taistelivat täällä maailmassa miehuullisesti, voittivat paholaisen, maailman ja kurjan ruumiin. Siellä he ikuisesti iloitsevat Jumalan kanssa. Sitten he kulkivat pitkän matkaa eteenpäin ja saapuivat talolle, joka oli rakennettu puhtaimmasta kullasta. Sitä Herra näytti Mechtildin sielulle ja sanoi: ”*Hec est domus caritatis de qua scriptum est ’ducam te in domum Matris mee et in cubiculum genetricis mee*’ eli tämä on Rakkauden talo, josta on kirjoitettu, että ’minä johdatan sinut, kristitty ja jumalinen sielu, minun Äitini taloon ja minun synnyttäjäni sänkykamariin’[899]. Rakkaus on minun Äitini ja minä olen Rakkauden Poika.” Tästä Mechtild ymmärsi, että Neitsyt Maria oli syttynyt Pyhän Hengen suurimmasta palosta, ja hänen pyhä Poikansa ja Jumalan Poika sikisi Rakkauden kuumuudesta. Niinpä Kristus on Rakkauden poika ja Rakkaus on Hänen Äitinsä. [[900]Kun he olivat astuneet sisään ta-

kävelemään!’ Ja Mechtild yksin kulki vain Jeesuksen kanssa, eikä nähnyt mitään paitsi yksin Jeesuksen.”

897 Muissa tuntemissani versioissa sanotaan talon olleen läpikuultavaa hopeaa, mutta vertausta kirkkaaseen peiliin ei niissä ole. Viittaus kirkkaaseen peiliin on myös Budden laatimassa Mechtildin ilmestysten jälkikirjoituksessa.

898 *Coccinus* ’tulipunainen’. Budde on jättänyt latinan sanan näkyviin ja selittänyt sen ruotsiksi. Laurén 1972, 115.

899 Laul. l. 8: 2. Laul. l. 3: 4. Latinankielinen osuus on käsikirjoituksessa A 13 (109v) alleviivattu punaisella.

900 Hakasulkeissa oleva pätkä puuttuu Buddelta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

loon, Mechtildin sielu lankesi Jeesuksen jalkoihin. Jeesus nosti hänet kiireesti ja otti syleilyynsä. Kaikki, jotka olivat uskoneet itsensä Mechtildin rukousten varaan, olivat ovien edessä, ja Herran sydämestä lähti nuora, johon kaikki tarttuivat käsillään. Se merkitsi sitä, että kaikki, joiden puolesta Mechtild rukoili, oli saatettu osallisiksi jumalallisesta armosta.] Kun Mechtild sitten oli ottanut vastaan Jumalan ruumiin, kaikki ne pyhimykset, jotka olivat talon lähellä, lauloivat näillä sanoilla: *panem angelorum manducauit homo alleluia*. Se tarkoittaa, että ihminen söi enkelten leipää, halleluja[901]. Enkelten kuultiin laulavan myös näin sanoen: *panem de celo dedit eis* eli Hän antoi heille leipää Taivaasta[902]. Ja niin rakastajatar yhdistettiin ja liitettiin ainoaan rakkaaseensa, jossa yksin on ainut ja täydellinen kaiken hyvän paljous ja ikuisen runsauden suurimmat rikkaudet. Ne suokoot meille Jumala, Isä ja Poika ja Pyhä Henki.[903]

Tämän kirjan nimestä ja hyödyllisyydestä. (Luku 40[904].)

Tämän kirjan on melkein kokonaan kirjoittanut salaa ja Mechtildin siitä mitään tietämättä eräs henkilö, joka oli Mechtildin uskottu ja jolle Mechtildillä oli tapana eniten paljastaa salaisia asioitaan. Kun Mechtild sai sen eräältä toiselta tietoonsa, hän ahdistui niin suuresti, ettei häntä voitu lohduttaa. Vanhan tapansa mukaan Mechtild kiiruhti heti lohduttajansa Jeesuksen tykö ja ilmaisi Hänelle luottamuksellisesti surunsa ja ahdinkonsa. [[905]Herra ilmestyi hänelle heti ja piteli tätä kirjaa oikealla kädellään sydämensä päällä. Hän suuteli

---

901 Ps. 78: 25; Vulgatassa Ps. 77: 25. Tätä ja seuraavaa latinankielistä sitaattia ei käsikirjoituksessa A 13 (109v) ole alleviivattu punaisella, eivätkä ne muutenkaan erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

902 Joh. 6: 31.

903 Virkettä ei ole muissa tuntemissani versioissa ja se lienee Budden lisäämä (Laurén 1972, 88).

904 Luku on Buddella ja kaikissa muissa tuntemissani versioissa (1503, 77r; 1510, 63r; 1597, 154r; 1854, 117; 1857, 298; 1877, 192) toisen kirjan viimeinen luku, paitsi vuoden 1558 editiossa se on viidennen kirjan luku 11 (156v). Luvussa on osittain samaa tekstiä kuin johdannossa. Katso Mechtildin ilmestysten alussa oleva niin sanottu toinen johdanto.

905 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtildiä ja sanoi: ”Kaikki kirjoitukset, jotka sisältyvät tähän kirjaan, ovat kummunneet minun sydämestäni, ja sinne ne vierivät takaisin.” Herra tarttui kirjaan ja ripusti sen Mechtildin sielun kaulaan hartiain päälle. Siitä Mechtild ymmärsi, että hänen ei pitäisi huolehtia kirjasta, koska se ei tavallaan koskenut häntä, koska se oli kirjoitettu kokoon Jumalan kaitselmuksesta ja Mechtildin aiemmin tietämättä. Mechtild kuitenkin kysyi Herralta, tulisiko hänen nyt lakata, eikä enää ilmaista ihmisille Jumalan lahjoja.] Herra sanoi hänelle: ”*Da me in liberalitate largiflui cordis mei, et da me in bonitate mea et non in tua*, suo se minulle minun mitä anteliaimman sydämeni rikkauden tähden ja suo se minulle minun hyvyydessäni, eikä sinun[906].” Oli kuin hän olisi tahtonut sanoa, että älä kiellä minua jakamasta ja antamasta kaikille hyvyyttäni, jota kyllä riittää kaikille, ja jota on valmiina kaikille, niin köyhille kuin rikkaille, niin kerjäläisille kuin kuninkaille, ja kuta vähemmän kullakin on maallista iloa ja nautintoja, sitä lähempänä hän on Jumalan armon saavuttamista.[907] Sitten Mechtild sanoi: ”Mitä tästä kirjasta koituu minun kuolemani jälkeen?” Herra vastasi hänelle: ”Kaikki ne, jotka minua etsivät uskollisin sydämin, tulevat siitä iloisiksi, ja ne, jotka minua rakastavat, syttyvät entistä enemmän minun rakkaudestani. Ne, jotka surevat ja itkevät, saavat siitä lohdutusta. Ja tätä kirjaa tulee kutsua nimellä *liber spiritualis gracie* eli hengellisen armon kirja[908].” [[909]Siitä lähtien Mechtild muisti niin hyvin tämän kirjan, jota ei koskaan ollut ruumiillisin silmin nähnyt, että hän näytti uskotulleen kirjan koon ja kertoi, millainen nahka sitä peitti, ja millaisin nauhoin se oli sidottu.] Kaikki se, mitä siihen on kirjoitettu, on varsin vähän verrattuna kaikkeen siihen, mitä jätettiin pois. Sillä Mechtildille ilmaistiin varsin monia salaisuuksia, joita hän ei

---

906 Latinankielinen repliikki on käsikirjoituksessa A 13 (110r) alleviivattu punaisella.

907 Virke näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 122).

908 Tässä muodossa kirjan nimi on myös 1503, 1510, 1558, 1597, 1854 ja 1857. Vuoden 1877 editiossa on sanan *spiritualis* ’hengellinen’ tilalla *specialis* ’erityinen’. Latinankielinen nimi on käsikirjoituksessa A 13 (110r) alleviivattu punaisella.

909 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tahtonut kenellekään kertoa tai paljastaa. [[910]Mutta ne asiat, joiden Mechtild uskoi olevan hyödyksi ja opetukseksi, hän Jumalan kunniaksi ilmaisi. Hyvin usein hän jätti niistä pois rakastavia sanoja, joita hänen Rakastajansa puhui.] Jotkut asiat olivat myös niin ihmeellistä ja syvällistä hengellistä tietämystä, että Mechtildistä tuntui, ettei hän koskaan osaisi ilmaista niitä sanoin tai millään kielellä.

910 Hakasulkeissa oleva osuus on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877, mutta puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kolmas kirja

Tästä alkaa kolmas kirja[911]. Ensin kerrotaan kultasormuksesta, jonka Herra antoi Mechtildille ja joka oli koristettu seitsemällä kivellä. (Luku 1.)

Eräänä päivänä, kun Kristuksen morsian[912] ei tuntenut Hänen läsnäolonsa suomaa lohtua ja kovasti sitä kaipasi, hän näki äkkiä Herran seisovan lähellään. [[913]Herran sydän avautui kuin ovi, ja Mechtild näki astuvansa sinne sisälle niin kuin suureen taloon, jonka lattia oli kultaa. Talo oli pyöreä, ja se tarkoitti Jumalan ikuisuutta. Herra seisoi keskellä taloa ja Mechtild Hänen kanssaan.] He keskustelivat paljon keskenään. Sielunmessussa[914] laulettiin *Et tibi reddetur votum in Iherusalem* eli 'sinulle annetaan ylistys ja uhri Jerusalemissa[915]'. Silloin Mechtild ajatteli itsekseen, mitä ylistystä ja uhreja pyhimykset olivat antaneet Jumalalle kukin omina päivinään täällä maailmassa. Neitsyt Maria ja muut pyhät neitsyet olivat antaneet puhtautensa, marttyyrit kalliin verensä ja lukemattomat muut Jumalan ystävät paljon vaivaansa ja jumalisia tekojaan. Mechtild suri sitä, ettei hänellä ollut mitään, mitä hän voisi uhrata Herralle. Silloin hän näki Neitsyt Marian seisovan Pojan oikealla puolella, ja hän antoi Mechtildille kultasormuksen. Mechtild uhrasi sen heti Herralle. Herra otti sen vastaan kiitollisena ja pani sormeensa. Silloin Mechtild ajatteli itsekseen: "Oi, kun kävisi niin, että Hän antaisi minulle sormuksensa merkiksi siitä, että Hän on minut kihlannut." Mechtild oli sitä mieltä, että olisi tarpeeksi, jos

---

911 Kirjan vaihtuminen ei käsikirjoituksessa A 13 (110r) erotu selvästi, jos käsikirjoitusta silmäilee nopeasti. Välissä ei ole tyhjää väliä, ja alkavan kirjan ensimmäisen luvun otsikko on kirjoitettu samanlaisella käsialalla ja värillä kuin muiden lukujen otsikot.

912 Mechtild.

913 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

914 Budde kääntää *j siäla mässonne* 'sielunmessussa'. Muissa tuntemissani versioissa sanotaan 'messu'.

915 Vulgatassa Ps. 64: 2. Raamatun suomennoksessa vastaava kohta on Ps. 65: 2, mutta kohta on muotoiltu toisin. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (110v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Herra katsoisi hyväksi antaa hänelle jonkinlaisen kivun siihen sormeen, jota kutsutaan *annularis* eli *medicus*, pikkusormen vieressä[916]. Sitä kipua Mechtild mielellään haluaisi kantaa ja kärsiä kaikki elämänsä päivät muistutukseksi siitä, että hän oli Kristuksen kihlaama. Herra sanoi hänelle: ”Minä tahdon antaa sinulle kultasormuksen, joka on koristeltu seitsemällä kivellä, joiden avulla muistat minun jumaluuteni seitsemän *articulos*[917]. Ensimmäisen kiven kautta muistat minun jumalallista Rakkauttani, joka laski minut alas Isän sylistä ja antoi minun sinua etsien raataa kolmekymmentäkolme vuotta suuressa vaivassa. Ja kun häiden aika tuli, minun oman sydämeni Rakkaus myi minut häätarjoilujen hinnalla. Ja annoin itseni leipänä ja lihana ja arvokkaan vereni juomaksi. Samaisissa häissä minä itse olin myös harppu ja urut minun suuni hunajaatihkuvien sanojen kautta. Ja ilahduttaakseni häävieraita minä nöyryytin itseäni ilveilijän lailla minun *discipulorum*[918] jalkojen alla. Toisesta kivestä muistat, miten minä, joka olen mitä kaunein hovinuorukainen ja kaikkia ihmislapsia jalompi sulhanen[919], tanssin niiden häiden jälkeen, kun hyppien ja heittäytyen morsiamen eteen maahan tein kolme niin mahtavaa hyp-

916 Latinaksi *digitus an(n)ularis* eli *digitus medicus* on ’nimetön’. Tuntemissani latinankielisissä versioissa on *in digito annulari* (1510, 1558, 1854, 1877), joten sana *medicus* lienee Budden lisäys. Huomautus siitä, että se on pikkusormen vieressä, lienee myös Budden lisäämä selitys. Saksannoksissa (1503, 1597, 1857) sanotaan ’sormeen, jossa on tapana kantaa sormusta’. Ruotsissa on monta nimitystä kyseiselle sormelle, mutta yksikään ei ollut käytössä Budden aikana (SAOB, s.v. *ringfinger*, s.v. *guldfinger*, s.v. *läkefinger*, s.v. *namnlös-finger*, s.v. *vigselfinger*). Latinan sanat *annularis* ja *medicus* eivät käsikirjoituksessa A 13 (110v) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä. Sama koskee pian jäljempänä esiintyviä latinan sanoja *articulos* ja *discipulorum*.

917 Latinan sanan *articulus* voisi tässä kääntää vaikkapa ’osa’. Latinan- ja saksankielisissä versioissa (1503, 1510, 1558, 1597, 1854, 1877) on sanojen *minun jumaluuteni* sijaan sanat *sinun sormesi*. Sormista puhuttaessa *articulus* on ’jäsen, sormiluu’. Vuoden 1857 saksannoksessa ei suoraa vastinetta ole.

918 ’Opetuslasteni’.

919 Kun Budde kirjoittaa ’mitä kaunein hovinuorukainen ja kaikkia ihmislapsia jalompi sulhanen’, on useimmissa versioissa (1503, 1510, 1558, 1597, 1877) ’kaunis nuorukainen’. Vuoden 1857 saksannoksessa on ’ihmislapsia ihanampimuotoinen’ ja vuoden 1854 valikoimassa *speciosus nimis* ’ylen korea’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

pyä, että aivan märkänä hiestä vuodatin itsestäni veripisaroita[920] sydämeni rakkaudesta. Sen tanssin kautta minä vaatetin *omnes commilitones meos triplicibus*[921] eli kaikki minun kanssataistelijani kolmenlaisin vaattein, sillä hankin heille syntien anteeksiannon, sielun pyhityksen ja jumalallisen kirkkauden viimeisessä ylösnousemuksessa. Kolmannen kiven kohdalla palauta mieleesi minun nöyrä rakkauteni, joka minulla oli suudellakseni morsianta, joka on sinun sielusi[922]. Kun Juudas lähestyi ja suuteli minua[923], minun sydämeni tunsi siitä suudelmasta niin suurta rakkautta, että jos hän olisi katunut kavallustaan ja syntejään, olisin sen saman suudelman kautta ottanut hänen sielunsa itselleni ikuiseksi morsiameksi. Silloin minä liitin itseeni ja houkuttelin tyköni kaikki ne sielut, jotka aikain alussa olen valinnut ikuisiksi morsiamikseni. Neljännestä kivestä sinun tulee muistaa, mitä hääveisuja ja lauluja minun korvani kuulivat morsiamen rakkauden tähden silloin, kun minä seisoin tuomarin edessä, ja hänen edessään karjuttiin niin monta väärää todistusta minua vastaan, ja minä vaikenin kuin mykkä, eikä minulla ollut kieltä tai aikomustakaan puolustaa itseäni. Viidennen kohdalla ajattele sitä, miten arvokkaasti minä koristin itseni sinun rakkautesi tähden, kun niin usein vaihdoin vaatteitani, milloin valkeaan, milloin purppurakankaaseen, milloin *coccinea* eli punaruskeaan[924]. Ja sulhanen kantoi morsiamen rakkauden tähden jaloa ruususeppelettä, joka oli orjantappurakruunu. Kuudennen kiven kautta pidä mielessäsi, miten rakastavasti minä otin sinut vastaan, kun minut oli sidottu paaluun. Siellä olin maalina ja otin sinun tähtesi vastaan kaikki vihollistesi ammukset ja nuolet. Seitsemännen kiven kohdalla palauta tarkasti mieleesi, miten minä astuin ristin häähuoneeseen. Kun muut sulhaset antavat häävaatteensa ilveilijöille ja narreille, minä annoin vaatteeni sotilaille ja minun mitä kauneimman ruumiini teloittajille, jotka ristiinnaulitsivat minut. Sitten levitin rakastettavat käteni ja käsivarteni sinua syleilläkseni, kun

920 Vertaa Luuk. 22: 44.
921 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (111r) alleviivattu punaisella.
922 Sanat *joka on sinun sielusi* näyttävät olevan Budden selittävä lisäys.
923 Vertaa Matt. 26: 49.
924 Viittaa mahdollisesti kohtiin Mark. 15: 17, Luuk. 23: 11 ja Joh. 19: 2.

https://doi.org/10.21435/tl.277

annoin kiinnittää ne ristiin mitä kovimmin rautanauloin. Sinun tähtesi minä lauloin tuossa rakkaudentäyteisessä häähuoneessa seitsemän mitä suloisinta *cantilenas*[925]. Ne olivat ne seitsemän rakkauden sanaa, jotka lausuin ristillä.[926] Lopulta avasin oman sydämeni sinulle, kun nukahdin ristillä lähellesi rakkauden uneen." [[927]Kun nämä asiat oli sanottu, Mechtild näki, että useita henkilöitä seurakunnasta astui Herran tykö tarjoamaan kultakolikoita, jotka merkitsivät hyvää tahtoa. Mechtild näki, että Herran rinnasta puuskahti ulos eräänlainen tulenliekki, joka sulattamalla muutti kunkin kolikon kultaiseksi kukkaseksi. Tuon kukan Herra heti kiinnitti sen tarjoajan rintaan.]

Ruususta, jonka Mechtild näki tulevan ulos Jumalan sydämestä. (Luku 2.)

Eräässä messussa [[928]Mechtild kuuli Herran sanovan hänelle: "Menkäämme sisäiseen yksinäisyyteen!" Kohta Mechtild näki kulkevansa pitkän matkan Herran kanssa syleillen Häntä käsivarsillaan ja sanoen nämä sanat: "Minä ylistän Sinua ikuisuudessasi, mittaamattomuudessasi, kauneudessasi, totuudessasi, oikeudenmukaisuudessasi." Sitten he saapuivat suureen yksinäiseen paikkaan, joka oli hyvin kaunis paikka, jonka molemmin puolin oli istutettu puita, jotka kasvoivat ylhäällä yhteen kuin katoksi. Lattia oli hyvin vehreä, täynnä kukkia, ja sinne Herra jäi istumaan. Ja Mechtildin sielu kulki pitkin laidunta lampaan hahmossa, ja hänellä oli kaulassaan ketju, jota peittivät kultaiset ja hopeiset renkaat ja joka lähti Herran sydämestä. Se merkitsi rakkautta Jumalaan ja lähimmäiseen, jota ilman kukaan ei voi

925 'Laulua'. Katso Kauko 2020b, 84–87. Latinankielinen sana ei käsikirjoituksessa A 13 (111v) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

926 Virke näyttää olevan Budden lisäämä ja puuttuu muista tuntemistani versioista (Laurén 1972, 119). *Naantalin luostarin kirjaan* sisältyvässä, Neitsyt Mariaa ja Kristuksen kärsimyksiä käsittelevässä tekstissä, luetellaan seitsemän lausetta, jotka Jeesus lausui ristillä (katso Kauko & Lamberg 2017, 386–387). Mahdollisesti tässäkin viitataan niihin.

927 Hakasulkeissa oleva osa puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

928 Hakasulkeissa oleva osa on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877, mutta puuttuu 1558, 1854, 1857 ja Buddelta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

olla lähellä Jumalaa. Silloin Mechtildin sielu tahtoi ylistää Jumalaa,] ja hän sanoi Herralle: ”Oi, rakkaani, opeta minut ylistämään Sinua!” Herra sanoi: ”Katso minun sydäntäni!” Ja katso, mitä kaunein ruusu lähti Hänen sydämestään. Siinä oli viisi lehteä, jotka peittivät koko Hänen rintansa. Silloin Herra sanoi: ”Ylistä minua ensin minun viiden aistini tähden, joita tämä ruusu merkitsee!” Heti Mechtild ymmärsi, että hänen tuli ylistää Herraa sen rakastavan katseen eli näön takia, jolla hän aina näkee ja katsoo ihmisiä niin kuin isä katsoo ainoaa poikaansa, eikä koskaan harmistu, vaan katsoo rakastavasti toivoen ja haluten, että ihminen usein rientäisi Hänen puoleensa. Toiseksi Hänen kuulonsa tähden, sillä Hänen arvokkaat korvansa ovat mitä tarkimmat ja aina alttiina niin, että Hän iloitsee ja riemuitsee enemmän syntisten pienimmistä kuiskauksista tai mitä salaisimmista katumuksenhuokauksista [kuin kaikesta enkelten laulusta[929]]. Kolmanneksi Hänen hajuaistinsa tähden, sillä hänellä on aina rakastava kiintymys ihmisiä kohtaan, ja ihmisen sydän iloitsee Hänestä, jota ilman kukaan ei voi iloita todellisesta hyvästä, ellei se tule Jumalasta. Hänestä on kirjoitettu niin, että *delicie mee esse cum filiis hominum* eli minun suurin nautintoni, sanoo meidän Herramme, on olla ihmisten poikain kanssa[930]. Neljänneksi Hänen mitä suloisimman makunsa tähden, joka toteutuu ja päivittäin tapahtuu messussa, missä Hän on sielujen mitä suloisinta herkkuruokaa, ja tämän herkkuruoan kautta Hän vetää sielun sisäänsä niin, että sielu saa Jumalaan yhteyden, jonka kautta siitä tulee Jumalan ruokaa. Viidenneksi Hänen rakkaudellisen kosketuksensa tähden, jolla rakkaus tarttui Häneen mitä kovimmin ristillä, kiinnittäen kovia nauloja käsiin ja jalkoihin ja pistäen julmalla keihäällä kylkeen. Silloin sielu tuli kiinnitetyksi Häneen ylenpalttisen kivun ja säryn kera, ja niin sielu on nyt kiinni Hänen käsissään ja jaloissaan ja Hänen mitä suloisimmassa sydämessään sanoinkuvaamattomassa rakkauden ilossa niin, että sielu ei voi Häntä pienimmäksikään hetkeksi unhoittaa.

929 Hakasulkeissa olevat sanat ovat mukana kaikissa muissa tuntemissani versioissa, mutta puuttuvat Buddelta.

930 Sananl. 8: 31. Sama sitaatti on myös ensimmäisen kirjan luvussa 66 ja viidennen kirjan luvussa 9. Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa A 13 (111v) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[[931]Viidestä jumalallisen ylistyksen sanasta

Kun Mechtild toisella kertaa kärsi ankarasta sairaudesta, hän sanoi Herralle: ”Oi, miten köyhä olen nyt hengeltäni, kun en pysty Sinua kiitoksin ylistämään, enkä rukoilemaan!” Herra vastasi hänelle armollisesti: ”Kiitä minua näillä sanoilla: ’Kunnia Sinulle, rakkain, jaloin, loistava, aina rauhallinen ja sanoinkuvaamaton Kolminaisuus’. Sillä minä tahdon yhdistää sanan *rakkain* minun jumalalliseen rakastettavuuteeni, sanan *jaloin* minun mitä erinomaisimpaan jalouteeni, sanan *loistava* minun luoksepääsemättömään valooni, sanan *rauhallinen* minun uutteraan rauhaani, ja sanan *sanoinkuvaamaton* minä liitän minun sanomattomaan hyvyyteeni. Siten minä mitä miellyttävimmällä tavalla osoitan ne itseni kautta arvostettavalle Kolminaisuudelle.”]

Siitä, että Jumalaa tulee ylistää kolmella tavalla. Luku 3.

Mechtild näki Herran sanoinkuvaamattoman kirkkauden ympäröimänä, ja Hänellä oli rinnassaan kultainen lehti, joka oli kuultava kuin peili[932], jonka ympärillä oli erikseen kuvattuina kaikkien pyhimysten kärsimykset ja hyvin erikoisesti koristeltuina. Siitä näkevät ja katsovat pyhimykset itsessään Jumalassa kaikki ansionsa ja arvonsa. Sillä he eivät koskaan tehneet Hänen rakkautensa tähden tai läpikäyneet ajatuksissaan, sanoissaan ja teoissaan mitään niin pientä, etteivät he saisi siitä erityistä palkkiota ja ikuista kunniaa. Ikuisesti he kunnioittavat Jumalaa kaikkien Hänen lahjojensa tähden. Silloin Mechtild sanoi Herralle: ”Oi, suloisimpani ja kaikkein rakkaimpani, missä minun Sinun mielestäsi tulisi itseäni harjoittaa?” Hän vastasi: ”*In laude*[933], ylistyksessä.” Mechtild sanoi: ”Oi, rakkaani, opeta minua niin, että osaan ylistää Sinua ikuisesti.” Silloin Herra opetti häntä ylistämään itseään kolmeen kertaan niin kuin kolmella iskulla sanoen: ”Ensin sinun tu-

---

931 Hakasulkeissa oleva luku puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

932 Vertaus peiliin näyttää olevan Budden lisäämä.

933 Latinankielinen fraasi ei käsikirjoituksessa A 13 (112r) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

lee ylistää Isän kaikkivaltiutta, jolla Hän Pojassa ja Pyhässä Hengessä toteuttaa mielensä mukaan kaiken, ja sen käsittämättömyyttä ei yksikään luotu voi ymmärtää Taivaassa tai maan päällä. Sitten Pojan tutkimatonta viisautta, jonka Hän täydellisesti omaa Isän ja Pyhän Hengen kanssa tahtonsa mukaan, eikä sitä kukaan luotu voi käsittää. Sitten Pyhän Hengen hyväntahtoisuutta, jonka sekin Isän ja Pojan kanssa omaa täydellisesti kaiken tahtonsa mukaisesti, eikä yksikään luotu voi siitä tulla täysin osalliseksi." [[934]Kun Mechtildin sielu sillä tavoin kosketti rakastajansa sydäntä ja siten ylisti Häntä, yhtäkkiä koko Taivas kaikui samasta iskusta. Ja Herra sanoi:] "Toinen kerta tai isku on se, että sinun tulee ylistää minua kaiken sen armon ja kaikkien niiden lahjojen tähden, joita minun hyvyyteni runsaudesta on pursunnut neitseelliseen Äitiini, joka oli ja on täynnä kaikkea armoa ja lahjoja täydellisemmin kuin koskaan kukaan muu luotu. Ja kaiken sen armon tähden, joka on annettu kaikille pyhimyksille, jotka nyt ovat jumaluuteni läheisyydessä ja mitä suurimmalla ilolla seisovat likelläni ja näkevät ja katsovat sydän riemuiten ja iloiten minua, joka olen kaikkien hyvien töiden lähde ja alku. Kolmas kerta eli isku on se, että sinun tulee ylistää minua kaiken sen armon ja kaikkien niiden lahjojen tähden, jotka virtaavat minusta kaikkiin ihmisiin. Hyviin, joita minä armollani pyhitän ja vahvistan. Synnintekijöihin, joita minä kutsun katumukseen ja rippiin ja armossani [935]odotan ja johdatan

---

934 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

935 Säilynyt käsikirjoitus A 13 on kolmen eri kirjurin työtä. Ensimmäinen heistä on kirjoittanut lehdet 1–48, toinen lehdet 49–112 ja kolmas lehdestä 113 loppuun asti (Geete 1899, XXXV; Laurén 1972, 24). Tässä kohdassa kirjuri vaihtuu kesken lauseen. Lehden 113r ylälaitaan on kirjoitettu punaisella *tercia pars* 'kolmas osa', joka viittaa siihen, että menossa on Mechtildin ilmestysten kolmas kirja, tai siihen, että tästä alkaa kolmannen kirjurin osuus. Itse tekstissä ei tästä kohdasta ala mikään uusi osio, vaan ollaan keskellä lukua, jopa keskellä lausetta. Sanat *bidhar oc ledh(e)r til godho* 'odotan ja johdan hyvään' on käsikirjoituksessa kahteen kertaan, koska kumpikin kirjuri on kirjoittanut ne, toinen lehden 112v loppuun, toinen lehden 113r alkuun. Lehden 112v alalaidassa on vähän tyhjää, joten siihen lopettaneen kirjurin osuus ei ole täyttänyt lehteä aivan kokonaan. Laurén (1972, 25) päättelee, että kukin kirjuri on kirjoittanut osuuttaan samanaikaisesti, ei siis niin, että uusi kirjuri olisi jatkanut työtä vasta edellisen lopetettua. Siirtymäkohta osoittaa, että työ on mekaanisesti jaettu eri kir-

https://doi.org/10.21435/tl.277

hyvään. Samoin kaikkiin sieluihin, joita minä päivittäin erityisellä armollani vapahdan kaikenlaisista kärsimyksistä ja johdatan Taivaan iloon."

Mechtildistä näytti, että ensimmäisen[936] kohdalla tuli lukea *Tibi decus*[937], toisen kohdalla *Te jure laudant*[938], ja kolmannen kohdalla *Ex quo omnia*[939]. Sitten Mechtildin sielun toiveen mukaisesti se koriste, joka oli hänen rakastajansa Jeesuksen rinnassa, avautui, ja Mechtildin sielu ryömi sisään suloisen Jeesuksen sydämeen, ja siellä hänestä tuli yhtä henkeä rakkaansa kanssa. Epäilemättä hän siellä näki ja maistoi niitä asioita, joista ihmisen ei ole lupa puhua. Korva ei ole kuullut eikä silmä ole nähnyt sitä kunniaa, jonka Jumala on valmistanut niille, jotka Häntä rakastavat.[940]

Nämä kolme asiaa tulee ihmisellä aina olla mielessään[941]. (Luku 4.)

Kristus, parhain opettaja, sanoi Mechtildille: "Minä tahdon opettaa sinulle kolme asiaa, joiden tulee alati olla sydämessäsi ja muistissasi[942], ja siitä koituu paljon hyvää. [943]Ensiksikin sinun tulee kiitoksen ja ylis-

jurien kesken eikä kirjuri siksi vaihdu sisällön kannalta loogisessa kohdassa. Käsikirjoituksessa on yhteensä 161 säilynyttä lehteä. Niistä kirjuri A on kirjoittanut 48, kirjuri B 64 ja kirjuri C 49. Käsikirjoituksen lopusta näyttää revityn pois 17 lehteä (Geete 1899, XXXV). Ne ovat todennäköisesti olleet kirjurin C työtä, joten hänen osuudekseen tulee yhteensä 66 lehteä, varsin tarkoin saman verran kuin kirjurilla B. Vain kirjurin A osalta työ ei ole jakautunut tasan, vaan hänen osansa on jäänyt vähän muita pienemmäksi.

936 Nämä kolme on käsikirjoituksen A 13 (113r) marginaalissa numeroitu punaisella värillä arabialaisin numeroin. Numeroiden lisäksi marginaalissa on punainen nuoli. Lehdellä on myös punaisia alleviivauksia, joista osa on ruotsinkielisten, osa latinankielisten sanojen kohdalla.

937 'Sinulle kunnia'.

938 'He kiittävät Sinua syystä'.

939 'Josta kaikki'.

940 Virke näyttää olevan Budden lisäys (Laurén 1972, 83).

941 Otsikon kohdalla on käsikirjoituksen A 13 (113r) marginaalissa punainen nuoli.

942 *Muistiksi* kääntämäni sana *aminne* on käsikirjoituksessa A 13 (113r) alleviivattu mustalla.

943 Kolme lueteltavaa asiaa on käsikirjoituksen marginaaliin merkitty punaisin arabialaisin numeroin 1, 2 ja 3 (113r). Numeroiden 2 ja 3 kohdalla on marginaalissa punainen nuoli.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tyksen kera muistaa, miten paljon hyvää minä tein sinulle, kun minä loin sinut ja tulin ihmiseksi sinun tähtesi[944]. Toisekseen ajattele kiitollisuudella[945] sitä, miten monta hyvää tekoa olen tehnyt sinulle sinun syntymästäsi lähtien ja aina tähän asti. Ensiksi minä valitsin sinut erityisesti ja vedin sinut pois maailmasta, ja usein minä lempeästi käännyin sinun sielusi puoleen täyttäen ja juovuttaen sinut minun armoni makoisuudella, valistaen ymmärrystäsi ja sytyttäen rakkauteen. Ja joka päivä minä tulen sinun tykösi valmiina täyttämään toiveesi ja tahtosi. Kolmas asia, joka sinun tulee muistaa mitä suurimmalla kiitollisuudella on se, miten paljon hyvää minä olen sinulle antava ikuisesti Taivaassa. Saat kaikkien hyvien asiain ja ilojen runsauden ja paljon enemmän kuin koskaan voit uskoa tai ajatella, mutta niilläkin minä olen sinut palkitseva kaikessa hyvässä. Ja totisesti minä sanon sinulle, että minua miellyttää paljon se, että ihminen luottaa vakaasti minuun. Hän ei epäile, että hän ei saa sitä, mitä hän kohtuudella pyytää ja on tarpeellista.[946] Sillä jos joku luottaa siihen, että minä hänen tarpeensa mukaan[947] tulen palkitsemaan hänet ja tekemään hänelle hyvää enemmän kuin hän on ansainnut, ja hän kiittää ja ylistää minua siitä, että minä olen niin antelias ja hyväntahtoinen, se on minulle niin suuresti mieleen, että hän ei voi niin paljoa odottaa tai niin suuresti minuun luottaa, ettenkö palkitsisi häntä yhtä suuresti ja paljon enemmänkin ja yli kaikkien hänen ansioidensa. Sillä on mahdoton-

944 Budde on lyhentänyt virkettä (Laurén 1972, 132–133). Kaikissa muissa tutkimissani versioissa (1503, 1510, 1558, 1597, 1857, 1877) se on laajemmassa muodossa: 'Muista siis ensiksikin kiittäen, miten suuresti tein sinulle hyvää luomisessa ja lunastuksessa. Minä nimittäin loin sinut, ihmisen, kuvakseni ja kaltaisekseni, ja sinun tähtesi ihmiseksi tulleena minä lukemattomien sietämieni kärsimysten jälkeen alistuin sinun rakkautesi tähden mitä katkerimpaan kuolemaan.' Vuoden 1854 valikoimasta luku puuttuu.

945 Säilyneessä ruotsinkielisessä käsikirjoituksessa on tässä kohdassa lisätty marginaaliin sana *täknath* 'kiitollisuus' (A 13, 113r). Merkinnän lienee tehnyt Bureus (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29).

946 Virke on Budden lisäämä ja puuttuu muista versioista (1503, 1510, 1558, 1597, 1857, 1877) (Laurén 1972, 122).

947 Buddella *äpther hans nödh* 'hänen tarpeensa mukaan' (Geete 1899, 243), mutta muista versioista päätellen lienee tarkoitettu *äpther hans dödh* 'hänen kuolemansa jälkeen'. Koska Budden versio on säilynyt vain kopiona, saattaa kyse olla kopiontivirheestä. Ehkä Budde on todella kääntänyt *dödh*, joka on kopioitaessa vääristynyt muotoon *nödh*.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ta, että ihminen ei saisi sitä, johon hän täydellisesti uskoo ja jota hän toivoo.[948] Siksi ihmiselle on hyvin hyödyllistä se, että hän toivoo saavansa minulta suuren palkinnon ja uskoo minuun hyvin. Minä olen kaikille uskollisin, enkä hylkää yhtäkään, joka minuun luottaa.[949]" Silloin Mechtildin sielu sanoi: "Oi, mitä rakkain Jumalani, kun Sinulle on niin mieluisaa, että ihminen uskoo Sinuun hyvin uskoen ja luottaen Sinuun täydellisesti, niin pyydän Sinua sanomaan minulle, missä minun, arvottoman, tulee luottaa Sinun sanoinkuvaamattomaan hyvyyteesi?[950]" Herra vastasi: "Vakaasti luottaen sinun tulee uskoa se, että minä tulen ottamaan sinut vastaan sinun kuollessasi niin kuin isä ottaa vastaan rakkaimman poikansa. Eikä kukaan isä ole koskaan jakanut ja antanut niin uskollisesti perintöään ja rikkauksiaan ainoalle pojalleen kuin minä tahdon jakaa ja tasata kanssasi kaiken sen hyvän, mitä minulla on. [951]Vieläpä itsenikin minä tahdon antaa sinulle ikuisesti omaksi. [952]Ja minä tahdon ottaa sinut vastaan niin kuin ystävä rakkaimman kaverinsa, ja niin suurta ystävyyttä minä tahdon osoittaa sinulle kuin koskaan kukaan on saanut osakseen ystävältään. Ei ole koskaan eikä ikinä ollut olemassa niin uskollista ystävää, etteikö hän olisi tehnyt tai olisi voinut tehdä jotakin pientä hieman petollista rakasta ystäväänsä kohtaan. Mutta minä olen kaikkein uskollisin, ja olen itse uskollisuus, enkä koskaan voi tehdä mitään pienintäkään petollista tekoa ystäviäni kohtaan. *Thercio*[953] minä tulen ottamaan sinut vastaan niin kuin sulhanen ottaa vastaan mitä rakkaimman morsia-

948 Tämä virke siteerataan toisessa Mechtildin ilmestyksessä, katso kirja 4, luku 15 (Geete 1899, 318).

949 Virke näyttää olevan Budden lisäämä, koska se puuttuu muista tutkimistani versioista.

950 Budde näyttää lisänneen sanat 'uskoen ja luottaen Sinuun täydellisesti' ja sanan 'arvoton'.

951 Tässä kohdassa on käsikirjoituksen A 13 (114r) ylämarginaalissa merkintä *tercia pars* 'kolmas osa'. Samanlainen marginaalimerkintä on edellisellä lehdellä (113r), josta alkaa kolmannen kirjurin osuus. Merkintä viittaa joko kolmannen kirjurin osuuteen tai siihen, että menossa on Mechtildin ilmestysten kolmas kirja.

952 Tässä kohdassa on käsikirjoituksessa A 13 (114r) marginaalissa arabialainen numero 2 sekä mustalla että punaisella musteella merkittynä. Samassa kohdassa on punainen alleviivaus ja nuoli.

953 'Kolmanneksi'. Kohdassa on käsikirjoituksessa A 13 (114r) marginaalissa arabialainen numero 3 punaisella ja mustalla, punainen nuoli ja alleviivaus.

https://doi.org/10.21435/tl.277

mensa antaen niin runsaasti ja yltäkylläisesti kaikkea sitä, mitä koskaan haluta ja toivoa voidaan mielihyväksi ja iloksi. Ja koskaan ei ole kukaan sulhanen houkutellut tykönsä rakasta morsiantaan niin suloisesti kuin minä tahdon sinut houkutella ja sinua ikuisesti rakastaa[954]."

Glosa. Huomaa tässä kohdassa, sinä Jumalan morsian, mitä sinun rakas Herrasi on sinulle järjestänyt, ja iloisesti sinun tulee Hänen vuokseen hyljätä ystäväsi ja sukulaisesi ja kaikki ilosi, joita sinulla on maailmassa tai jossakussa maan päällä olevassa ihmisessä, ja iloisesti sinun tulee tuntea mielihyvää ja riemuita yksin Hänestä.[955]

Silloin Mechtildin sielu sanoi[956]: "Mitä Sinä tahdot antaa niille, jotka täysin uskovat tähän Sinun lupaukseesi?" Herra vastasi: "Minä tahdon antaa heille kiitollisen ja tunnustusta antavan sydämen, jonka avulla he uskovat ja ottavat vastaan kaikki minun lahjani mitä suurimmalla kiitollisuudella ja niiden arvon tunnustaen. Minä tahdon antaa heille myös *cor amans* eli rakastavan sydämen, jonka avulla he uskollisesti rakastavat minua. Kolmanneksi minä tahdon antaa heille sellaisen sydämen, jonka avulla he aina tulevat rakastavasti ylistämään minua. Niin myös ne, jotka nyt ovat Taivasten valtakunnassa[957], aina ylistävät minua täydellä rakkaudella, siunaavat minua ja ikuisesti kunnioittavat minua." Oi, Herra Jumala, miten suuri onkaan Sinun rakkautesi ja suloisuutesi, katsothan hyväksi vahvistaa rakkauttasi sydämissämme niin, että meillä on alituinen toivo ja oikea usko Sinun suureen rakkauteesi.[958]

---

954 Muissa versioissa (ei 1558) sanotaan virkkeen lopussa lisäksi: 'ja jumaluuteni vuolaalla virralla minä juovutan sinut'. Se muistuttaa kohtaa Ps. 36: 9, Vulgatassa Ps. 35: 9.

955 Virke on Budden lisäämä, eikä sitä ole muissa tutkimissani versioissa. Budde kääntyy suoraan lukijan, luostarissa olevan neidon, puoleen tätä puhutellen. Käsikirjoituksen marginaaliin on merkitty sana *glos(s)a* kertomaan, että kyseessä on selittävä lisäys (Laurén 1972, 73–74 ja 102).

956 Käsikirjoituksen marginaalissa on punainen nuoli, joka kiinnittää huomion kohtaan.

957 Tässä on käsikirjoituksen A 13 (114v) ylämarginaalissa merkintä *Thercia pars* 'kolmas osa'. Sillä viitataan siihen, että menossa on Mechtildin ilmestysten kolmas kirja tai kolmannen kirjurin osuuteen, joka alkaa jo aikaisemmin (113r). Vastaava merkintä kolmannesta osasta on käsikirjoituksessa jo kahdesti aiemmin (113r, 114r).

958 Virke on Budden lisäämä loppurukous (Laurén 1972, 88). Se puuttuu muista tutkimistani versioista.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Miten sinun tulee ylistää ja kunnioittaa Jumalaa. Luku 5.

Eräänä yönä, kun Mechtild valmistautui jumalisesti Jumalan arvokasta ruumista varten rukouksin ja pyhin ajatuksin, hän näki seisovansa Jumalan läheisyydessä. Kun Mechtild tahtoi Häntä mielellään hartaasti ylistää, Hän sanoi: ”[959]Katso minuun, ja ylistä minua ruumiini jäsenten kautta. Ylistä minun päätäni, joka on jumaluuteni. Onhan kirjoitettu: *caput Christi Deus* eli Jumala on Kristuksen pää[960]. Ylistä minun otsaani, joka on minun seesteisin ja lempein rauhani, sillä otsasta näkyy, kun ihminen on ahdingossa ja levoton. Ylistä minun silmiäni, jotka ovat minun jumaluuteni kirkkaus. Ylistä minun korviani, jotka ovat minun armeliaisuuteni ja jotka minä niin usein ja alati kallistan kohti ihmisten kurjuutta. Eikä pieninkään huokaisu koskaan mene niistä ohi niin, ettei sitä kuultaisi. Minun nenäni suoruuden kautta ylistä minun taipumatonta oikeudenmukaisuuttani. Minun sierainteni kautta ylistä minun rakastettavuuteni suloisuutta. [Sillä mistään ei tule tuoksua rakastavalle sielulle niin paljon kuin minun rakkauteni suloisuudesta.[961]] Suullani ymmärretään sitä viisautta, jolla minä järjestin kaiken hyvin ja miellyttävästi. Ymmärrä minun leukani tarkoittavan minun nöyryyttäni, jonka avulla minä laskeuduin Taivaasta neitsyen kohtuun. Minun kaulani tarkoittaa mi-

959 Tästä alkava repliikki on huomattavan pitkä. Tällaisissa tapauksissa lukijalta saattaa unohtua, kenen repliikki on kyseessä tai jopa se, että meneillään ylipäänsä on repliikki. Myös keskiaikaiselle yleisölle on saattanut jäädä epäselväksi, mihin repliikki päättyy. Koska lainausmerkkejä ei käytetty, ei käsikirjoituksista aina erota yksiselitteisesti, minne asti repliikki tai sitaatti jatkuu. Kaikki eivät itse nähneet tekstiä, vaan ainoastaan kuulivat muiden lukevan sitä ääneen. Nyt on mahdotonta tietää, millä tavalla ja kuinka selvästi tekstiä ääneen lukenut henkilö on ilmaissut kuulijoilleen, mihin repliikki loppuu. Tätä luentaa pidettiin joka tapauksessa luostarissa hyvin tärkeänä ja kuulijoiden piti kuunnella hiljaa ja keskittyen (Carlquist 2007, 49–50 ja 102). Sitaattien ja repliikkien keskeinen tarkoitus oli saada kuulija vakuuttuneeksi sisällön oikeellisuudesta ja todistaa, että sanottuun voi luottaa (Carlquist 2007, 103 ja 120 ja 128–129). Tätä taustaa vasten luulisi kiinnitetyn huomiota myös siihen, missä siteeraus päättyy.

960 1. Kor. 11: 3. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (114v) alleviivattu punaisella.

961 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, mutta on mukana kaikissa muissa tutkimissani versioissa, poikkeuksena vuoden 1854 valikoima, josta koko luku puuttuu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nun kärsivällisyyteni runsautta, jonka avulla otin kantaakseni syntien taakan, eikä ainoastaan niiden, jotka silloin elivät, vaan kaikkien jälkeentulevienkin aina viimeiseen tuomioon saakka. Minun olkapäideni kautta kiitä ja ylistä sitä, että minä itse kannoin hirsipuutani, joka oli raskas risti. Minun selkäni kautta ylistä minua sen katkeran säryn ja kivun tähden, joista kärsin silloin, kun minua ruoskittiin. Minun sydämeni kautta ylistä minun rakkauttani ja minun uskollisuuttani, joita minä mitä suurimmassa määrin osoitin ihmisille. Minun käteni ja käsivarteni tarkoittavat minun ihmisenä tekemääni työtä ja orjuutta, joita ihmisen hyvinvoinnin tähden kävin läpi ja kestin. Minun kylkieni kautta ylistä minua sen sanoinkuvaamattoman kivun tähden, jota minä tunsin kyljissäni ja joka oli yksi pahimmista kivuistani silloin, kun olin naulittuna ristille. Minun polveni kautta ymmärrä minun rukousteni jumalisuutta, ja minun jalkojeni kautta minun tahtoani, jonka avulla kaikki elämäni päivät raadoin ihmisten hyvinvoinnin tähden ja vaelsin janoisena ja hikisenä.

Jos joku tahtoisi ripittäytyä syntiensä tähden tai jos hän pelkää, ettei ole ripittäytynyt hyvin, mutta hän ei kuitenkaan tiedä omallatunnollaan olevan mitään, josta hän ei ole ripittäytynyt, ripittäytyköön hän ylistämällä Jumalaa näin. Millä osalla tai jäsenellä hän huomaa tehneensä rikkeen tai laiminlyönnin, tunnustakoon sen ja ripittäytyköön Jumalalle tällä tavoin. [962]Kun hän kiittäen ylistää Jumalaa, tunnustakoon itsensä syylliseksi siihen, että hän ei ole kunnioittanut Jumalaansa Hänen arvonsa mukaisesti. Samoin, että hän on usein tahrannut Jumalan kuvan itsessään ja omassa sielussaan, kuormittanut usein muistiaan maailmallisilla ja turhamaisilla asioilla. Hänen järkensä ja mielensä ovat askarrelleet maailmallisissa huolissa ja maailmallisessa viisaudessa, ja tietäen ja tarkoituksella hän on saanut mielihyvää tarpeettomista ja turhamaisista asioista. Ja kun hän ylistää minun jumaluuteni silmiä, tunnustakoon, että hän on usein kohdistanut ja kääntänyt ymmärryksensä ja aistiensa tietoisuuden maailmallisiin asioihin. Samoin silloin, kun hän ylistää minun armollisia korviani, selittäköön hän olleensa uskoton niin, ettei hän koskaan ole

962 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (115r) merkitty punaisella nuolella marginaalissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

välittänyt Jumalan sanasta ja saarnasta niin kuin olisi pitänyt, eikä hän ole kallistanut korvaansa kanssakristittynsä rukoukselle ja hädälle. Suullaankin hän on tehnyt syntiä nurisemalla ja puhumalla turhamaisia ja hyödyttömiä asioita, ja usein hän on sulkenut suunsa Jumalan sanalta ja saarnalta, rukouksilta, laululta ja lukemiselta. Ja usein hän on viskannut pois Jumalan ikeen, jonka hän otti kantaakseen kasteessa, ollen kärsimätön. Usein hän ei ole tahtonut mielihyvin kestää niitä vastoinkäymisiä, joita hänen osakseen on tullut. Tai sitten hän on kestänyt niitä pakosta ja kärsimättömästi. Niin ollen hän on murtanut ja viskannut pois puhtaan elämän ikeen, jota hän lupasi Jumalalle kantaa kaikkien pyhimysten nähden. Hän on hyljännyt tottelevaisuuden, eikä ole välittänyt siitä, mitä Jumala ja hänen esimiehensä ovat hänelle käskeneet[963]. Kun hän muistaa, miten epäinhimillisesti Kristusta ruoskittiin ja lyötiin, tunnustakoon syyllistyneensä siihen, että hän ei ole kurittanut ja rankaissut ruumistaan. Sen sijaan hän on usein sallinut sille laiskuuden ja turhamaisuuden ja vieläpä kalliisti ja yltäkylläisesti sitä ruokkinut ja hoitanut. Sydämellään hän on rikkonut siinä, että hän ei ole rakastanut Jumalaa sydämensä pohjasta ja kaikin voimin, eikä hän ole ajatellut Jumalan lakia ja käskyjä, vaan mieluummin pohtinut tarpeettomia ja turhamaisia ajatuksia. Käsilläänkin hän on tehnyt syntiä tehden pahaa ja jättämällä tekemättä erityisesti armeliaita ja oikeita tekoja. Hän on jättänyt tekemättä eli laiminlyönyt armeliaat teot ja kätkenyt totuuden.[964] Hengelliset jalkansa eli tahtonsa hän on moninkertaisesti tahrannut, koska hän on kääntänyt ne pois Jumalasta, eikä ole kaikesta sydämestään kohdistanut tahtoaan Häneen ja Taivasten valtakuntaan."

Miten ihmisen tulee houkutella kaikkia ylistämään Jumalaa. Luku 6.

Kerran, kun Mechtild lauloi suurella työllä ja vaivalla kuten hänellä usein oli tapana ja hänen voimansa ehtyivät pahasti, hänestä näytti

963 Maininta esimiehistä on Budden lisäämä. Budde on lisännyt vastaavia mainintoja muuallekin korostaakseen luostarin esimiesten tottelemisen tärkeyttä (Laurén 1972, 125).

964 Virke on Budden lisäämä ja puuttuu muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 119).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuin hän olisi vetänyt Jumalan sydämestä jokaisen hengenvedon, jonka hän veti. Niinpä hän ei laulanut omin voimin, vaan jumalallisin kyvyin. Hänellä oli nimittäin tapana laulaa Jumalan ylistystä täydestä rakkaudesta ja kaiken huomionsa siihen kiinnittäen, ja hän teki sen niin suurella sydämen palolla, että häneltä usein näytti loppuvan henki, mutta sittenkään hän ei lopettanut laulamista. Kun hän sitten sellaisen yhteyden ansiosta näytti laulavan Jumalan välityksellä ja Jumalan kanssa, Herra Jumala sanoi hänelle: ”Nyt sinä näytit vetävän henkeä minun sydämestäni. Samoin kaikki ne, jotka minua rakastavat ja halajavat, hengittäessään ja huokuessaan vetävät hengenvetonsa eivät omastaan, vaan minun jumalallisesta sydämestäni. Ei palkeissakaan ole itsessään ilmaa tai henkeä, vaan ne vetävät sitä ilmasta.”

Kun laulettiin hymniä *Benedicite, omnia opera Domini, Domino*[965], Mechtild tahtoi tietää, mitä kiitosta Jumala sai siitä, että hänen luomiaan näin kutsutaan ja houkutellaan häntä ylistämään. Herra Jumala vastasi siihen: ”Kun tätä hymniä tai jotakin muuta vastaavanlaista lauletaan tai luetaan[966], ja niissä kutsutaan luotuja yhteen Jumalaa ylistämään, kaikki luodut seisovat minun edessäni ja lähelläni hengellisesti niin kuin muut ihmiset ylistäen ja kunnioittaen minua sen ihmisen tai kaikkien niiden tähden, jotka sitä laulavat ja lukevat, kaiken sen hyvän ja kaikkien niiden hyvien töiden tähden, jota olen tehnyt sille ihmiselle tai useammalle heistä.” [[967]Ei ole uskomatonta, että luodut seisovat Jumalan lähellä elävien ihmisten tavoin, sillä mikään ei ole mahdotonta sille, joka kutsuu niitä, joita ei ole, aivan kuin niitä,

---

965 ’Kiittäkää, kaikki Herran työt, Herraa’. Vulgatassa Dan. 3: 57. Kohta on deuterokanoninen lisäys, eikä Raamatun suomennoksessa kuulu varsinaiseen Danielin kirjaan, vaan apokryfien joukkoon. Dan. lis. 3: 34. Danielin kirjan lisäyksiä on kolme. Tässä siteerattu kohta kuuluu niin sanottuun C-lisäykseen (Asarjan rukous ja kolmen miehen kiitosvirsi), jota käytetään paljon katolisessa liturgiassa (Kiilunen 2008c, 213 ja 228). Vertaa Virsikirja 1986, virsi 457. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (116r) alleviivattu punaisella.

966 Sanat *tai luetaan* lienevät Budden lisäämät, koska niitä ei ole muissa tutkimissani versioissa.

967 Vuosien 1558, 1597 ja 1857 versioissa luku loppuu ennen näitä hakasulkeita. Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510 ja 1877, mutta puuttuu edellä mainittujen lisäksi Buddelta. Hakasulkeiden jälkeen tuleva osuus on Budden tekemä lisäys, jota ei löydy muista versioista (Laurén 1972, 95). Vuoden 1854 valikoimasta koko luku puuttuu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

jotka ovat. Hänelle yksikään luotu ei ole näkymättömissä. Enemmän on ihmeteltävä ja kunnioitettavakin sitä, että laupias Herra niin anteliaasti myöntyy Häntä rakastavan sielun pyyntöihin. Kaikkivaltiudessaan Hän katsoo hyväksi täyttää kaikki sielun toiveet yli sen, mikä on luonnollisesti mahdollista.] Siksi sinun, Jumalan ystävä, tulee lukea tai laulaa tämä ylistys ja kaikki muukin jumalisesti ja huolellisesti keskittyen, eikä löysämielisesti tai laimeasti. Sanoohan Daavid, että Hän on niiden lähellä, jotka kutsuvat Häntä tosissaan ja sydämen nöyryydellä.[968]

Siitä, miten ihmisen tulee tervehtiä Jumalan sydäntä. Luku 7.

Kristuksen palvelijattarelle ilmestyi Jumalan enkeli. [[969]Enkeli seisoi hänen oikealla puolellaan vihreissä vaatteissa. Kun Mechtild kysyi, miksi enkeli kantoi vihreää asua, tämä vastasi: ”Koska minä kukoistan aina ja tuon sinulle päivittäin uusia lahjoja.” Mechtild vastasi hänelle: ”Jos niin on, niin pyydän sinua nyt tuomaan minulle jotakin uutta.” Kohta enkeli näytti ikään kuin ottavan jotakin Mechtildin sielun sydämestä, ja iloiten hän näytti sitä Herralle. Mechtildin sielu totisesti ihmetteli ja tahtoi tietää, mitä enkeli oli hänestä ottanut. Hän ei nimittäin juuri sillä erää tuntenut mitään erityistä hurskautta tai uskonpaloa.] Enkeli oli ottanut hänen sydämestään eräänlaisen kirjeen, jossa oli kirjoitettuna hänen verellään, että *Deus fidelis jn quo non est iniquitas* eli ’Jumala on uskollinen, eikä hänessä ole vääryyttä[970]’. Silloin Mechtild sanoi Jumalalle: ”Minä tahtoisin mieluummin kuolla kuin joutua kuolemansynnin kautta sinusta eroon.” Tämän kirjeen ja nämä sanat enkeli toimitti ilolla Herralle Jumalalle.[971] Aamulla, kun Mechtildiä vaivasivat monet ajatukset ja hän urheasti kamppaili nii-

968 Budden lisäämä sitaatti lienee Vulgatan kohta Ps. 144: 18, joka Raamatun suomennoksessa on Ps. 145: 18.

969 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Osuus on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

970 5. Moos. 32: 4. Vertaa myös Ps. 92: 16, Vulgatassa Ps. 91: 16. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (116v) alleviivattu punaisella.

971 Virke on mukana Buddella, 1558, 1854 ja 1857. Muista versioista se puuttuu tästä kohtaa, mutta sille on vastine siinä osiossa, joka on käännetty edelle hakasulkeisiin (’ja iloiten hän näytti sitä Herralle’).

https://doi.org/10.21435/tl.277

tä vastaan, enkeli sanoi hänelle: ”Sellaisia ajatuksia sinulla on ollut tänään, mutta sinun tulee tietää se, että aina kun ihminen vastustaa ajatuksiaan ja halujaan ja päättää sydämessään, että tahtoo mieluummin kuolla kuin tehdä syntiä, hänet otetaan heti niin lähelle Jumalaa, että on kuin hän olisi tuon hyveen toteuttanut teoissaan.” Silloin Mechtild lankesi polvilleen Herran Jeesuksen jalkoihin ja valitti, että hän oli kuluttanut kaikki elämänsä päivät eläen hyödytöntä elämää, ja siksi hän mieluusti haluaisi, että jos mahdollista hän aina viimeiseen tuomioon asti eläisi mitä suurimmassa kärsimyksessä ja koettelemuksissa. Niin tuskallisesti kuin kukaan ihminen koskaan voi elää maan päällä. Silloin Herra Jeesus sanoi: ”Kaiken sen tähden, mitä olet unohtanut ja lyönyt laimin, tervehdi minun sydäntäni sen hyvyyden tähden, jonka kautta sydämeni on kaiken hyvän lähde ja alku. Siitä kaikki hyvä on lähtöisin. Toisekseen tervehdi minun sydäntäni sen armon virtauksen tähden, joka on virrannut, virtaa nyt ja ikuisesti tulee virtaamaan kaikkiin pyhimyksiin ja kaikkien niiden sieluihin, jotka tullaan vapahtamaan. Kolmanneksi tervehdi sitä minun sydämeni suloisuutta virtaavaa suonta, joka niin usein on puhjennut vuodattamaan sieluusi minun jumalallisen yltäkylläisyyteni virtaa ja täyttämään sielusi sillä.”

Siitä, miten Jumala vastaa niiden tervehdykseen, jotka tervehtivät Häntä, ja siitä, että kaikilla rukouksilla ei ole menestystä. Luku 8.

Kerran Mechtild tervehti vilpittömin sydämin sielunsa rakkainta. Silloin Hän vastasi: ”Kun sinä tervehdit minua, minä vastaan sinun tervehdykseesi. Kun sinä ylistät minua, minä ylistän itseäni sinun kauttasi. Kun sinä kiität minua, minäkin kiitän sinun kauttasi, ja sinun vuoksesi minä kiitän Isää, Jumalaa.” [[972]Silloin Mechtild sanoi: ”Rakkaani, mikä on se tervehdys, jolla Sinä vastaat minun sieluni tervehdykseen? Minä kun en ole sellaista huomannut.” Herra vastasi: ”Minun tervehdykseni ei ole mitään muuta kuin suloinen rakkaute-

972 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Koko luku puuttuu 1854.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ni sielua kohtaan. Äitikin hyväilee poikaansa sylissään, opettaa häntä ja kertoo hänelle, millä sanoilla hänen kuuluu tervehtiä ja puhutella äitiään. Silloin poika ei vielä tee oman mielensä mukaan, vaan sen mukaan, mitä äiti on opettanut. Äiti kuitenkin ottaa sen vastaan äidillisin sydämin, antaapa joskus sen vuoksi pojalleen suukonkin. Niin minäkin neuvon jumalallisen innoituksen ja rakkauden kiihkon kautta sielulle, miten sen tulee tervehtiä minua. Kun sielu sen oman mittansa mukaan tekee, minä otan sen vastaan isällisen rakkauteni suuruuden mukaisesti ja vastaan sielun tervehdykseen armoni kautta.] Kuitenkaan sinä et sitä aina huomaa. Samoin sinun tulee siksi tietää tämä. Joskus ihminen ylistää Jumalaa, rukoilee tai tekee jotakin muuta niin, ettei se maistu hänelle. Tällä tarkoitetaan, että ihminen ei tunne rukouksissaan olevan suloisuutta tai jumalisuutta.[973] Jumala ei kuitenkaan voi vähentyä eikä kasvaa, vaan Hän pysyy aina vakaana ja samana, ja Hänelle rukous maistuu yhtälailla ja Hän on yhtä vastaanottavainen tuota ihmistä kohtaan. Sielu liikuttaa Häntä ja Hän on sille suopea aina vain oman itsensä ja oman rakkautensa ansiosta. Hän tekee hyvän tahtonsa mukaan ja sen mukaan, minkä Hän tietää olevan sielulle hyödyksi. Kuitenkin Hän ottaa rukouksen vastaan jotenkin kiitollisempana silloin, kun Hän näkee ihmisen uskollisen taistelun ja rakastavan sielun hellittämättömyyden siinä, mitä se kyllä mielellään tahtoisi, mutta ei pysty saavuttamaan[974]."

(Luku 9.)

Eräänä yönä Mechtild ei saanut nukutuksi ja sanoi Herralle: "Oi Herra, miten hyvä ja kuinka sopivaa olisikaan nyt tällä hiljaisella hetkellä puhua ja keskustella Sinun kanssasi!" Herra Jeesus vastasi: "Et voi koskaan olla niin suuressa joukossa, ettetkö olisi yksin minun kanssani, jos koko sydämestäsi käännyt minun puoleeni." [[975]Ja katso,

973 Selittävä virke näyttää olevan Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa tutkimissani versioissa.

974 Virkkeen loppu kuuluu useissa muissa versioissa (1503, 1510, 1558, 1597, 1877) 'joskus Hän tahtoo kokea rakastavan sielun uskollisuuden Häntä kohtaan'. Vuoden 1857 saksannoksessa virkkeelle ei ole suoraa vastinetta.

975 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Koko luku puuttuu 1854.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtild näki eräänlaisen maljaa muistuttavan kehän laskeutuvan Taivaasta hänen vuoteensa yläpuolelle niin, että se peitti hänen vuoteensa. Se oli tehty valkoisista ja punaisista helmistä. Punaisilla helmillä tarkoitettiin Kristuksen verta, jota vuodatettiin niin runsaasti, että oli kuin sillä ei olisi ollut mitään arvoa. Valkoisilla taas tarkoitettiin sitä, miten Hän mitä viattomimmin ja mitä pyhimmin vietti elämänsä. Herra saapui Mechtildin sielun tykö kehän keskelle ilahduttaen häntä suloisin syleilyin ja sanoinkuvaamattomin sanoin. Herran kasvot säteilivät sanoinkuvaamattoman kirkkaina kuin tulenleimaus. Siitä Mechtild ymmärsi, että sielut keräävät kaiken kauneutensa ja miellyttävyytensä Herran kasvojen kirkkaudesta. Mechtild näki myös Hänen sydämensä avoimena ja kahden vaaksan verran levinneenä. Se oli kuin palava liekki, mutta sillä ei kuitenkaan ollut tulen muotoa, vaan sen väri oli ihmeellinen, ja muodoltaan se oli sanoinkuvaamaton. Ja Herra sanoi: ”Niin minä olen tahtonut kaikkien ihmisten sydänten heissä itsessään palavan rakkauden tulesta.”] Kun ihminen on yksin, kohottakoon hän siksi aina sydämensä kohti Jumalaa keskustellen Hänen kanssaan suloisesti, vilpittömin sydämin Häntä kaivaten ja luottamuksella huokaisten, että kunpa hän syttyisi ja lämpenisi jumalalliseen rakkauteen sen kautta, että hän alituisesti keskustelee Jumalan kanssa. Sitten, kun hän on ihmisten joukossa, olkoot hänen huomionsa ja ajatuksensa silti Jumalassa niin paljolti kuin mahdollista, ja puhukoon hän aina muiden kanssa Jumalasta. Niin hän lietsoo sekä itseään että muita Jumalan puoleen ja Jumalan rakkauteen. Ja kaiken sen, mitä hän tekee, hän tehköön Jumalan tähden ja Hänen ylistyksekseen. Ja kaiken sen, mitä hänen ei sovi tehdä tai mitä hän ei kykene tekemään, hän jättäköön tekemättä mielellään ja hyväntahtoisena. Ja kaiken sen, mikä on hänelle raskasta ja vastenmielistä, hän ottakoon vastaan hyvillä mielin Jumalan rakkauden tähden ja kestäköön sen kärsivällisyydellä. Vielä Herra Jeesus sanoi: ”Kun minä suon sinulle jonkin armon, silloin sinun tulee jättää kaikki asiasi ja suoda itsellesi joutilasta ja vapaata aikaa, jotta voit vapaammin, iloisemmin ja suloisemmin nauttia ja iloita tuosta armonlahjasta. Sillä hetkellä sinä et nimittäin voi saada aikaan tai tehdä mitään parempaa ja hyödyllisempää. Silloin, kun sinä luet psalmeja tai joitakin muita rukouksia, joita pyhimykset ovat maan päällä tehneet ja laatineet, kaikki pyhimykset rukoilevat minua sinun puolestasi. Ja kun ajattelet minua tai

https://doi.org/10.21435/tl.277

puhut minusta, kaikki pyhimykset iloitsevat ja siunaavat minua sinun vuoksesi.” Huomaa, sinä Jumalan ystävä, että tässä luvussa olevaa opetusta ei tule kevytmielisesti unohtaa, vaan se on armaasti säilytettävä muistissa.[976]

Ihmissydämen kolmenlaisesta olemuksesta. Luku 10.

Christi ancilla[977] rukoili ja sanoi Herralle Jeesukselle: ”Oi, kaivattu soturi[978], minä tahtoisin, että voisin itkeä ja huokailla Sinulle pohjimmaisista maan syvyyksistä.” Herra vastasi hänelle: ”Mitä hyötyä siitä voisi sinulle olla? Onhan niin, että missä tahansa sinä oletkin, sinä vedät minut tyküsi huokauksillasi ja kaipauksellasi. Sillä on niin, että samoin kuin ihmissydän ei kykene elämään vailla ilmaa, ei sielukaan kykene elämään ilman minun lempeää henkeäni, vaan sen voi katsoa olevan kuollut. Ihmissydämessäkin on kolme uomaa. Yhden kautta se vetää sisään ilmaa. Toisen kautta se vahvistuu ruoasta ja juomasta. Kolmannen kautta se jakaa ja antaa muille ruumiinjäsenille vahvuutta ja voimaa. Samoin on sielun sydämessä kolme uomaa. Ensimmäisen uoman kautta se vetää itseensä minun jumalallista henkeäni, josta se elää. Toisen kautta se voimistuu ja vahvistuu Jumalan sanasta eli saarnasta ja pyhistä kirjoituksista niin kuin mitä parhaimmasta ravinnosta. Kolmannen kautta se antaa voimaa muille jäsenilleen. Niillä tarkoitetaan kanssakristittyjä, jotka kaikki ovat samaan päähän liittyviä ruumiinjäseniä, joille sielu tekee rakkauden ja laupeuden töitä.[979] Koska sielulla ei itsellään ole ruumiinjäseniä, sen tulee jakaa

---

976 Virke on Budden lisäämä ja puuttuu muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 97).

977 ’Kristuksen palvelijatar’. Tämän fraasin Budde usein ruotsintaa, mutta on jostain syystä välillä jättänyt sen kääntämättä, ehkä pitääkseen latinaa esillä.

978 Budde käyttää sanaa *riddare* ’ritari, taistelija, soturi, ratsumies’, jolla latinan *miles* ’sotilas, sotamies’ usein keskiajalla ruotsinnettiin. Latinaksi (1510, 68v; 1558, 115r; 1877, 210) kohdassa sanotaan *o milies desiderate* ’oi, sinä tuhannesti kaivattu’. Sen mukaisesti kohta on myös saksannettu (1503, 84r; 1597, 168v; 1857, 318). Budde näyttää sekoittaneen lukuadverbin *milies* ’tuhat kertaa’ sanaan *miles* ’sotilas’.

979 Virke on Budden lisäämä, eikä esiinny muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 119). Kirkon pää on Kristus ja seurakuntalaiset jäseniä kirkossa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

rakkauttaan kirkon jäsenille, joita sen tulee pitää ominaan. Siis tulee kiittää ja kunnioittaa Jumalaa heidän puolestaan, jotka ovat hyviä ja oikeamielisiä. Tulee rukoilla Jumalaa niiden puolesta, jotka ovat keskinkertaisia eli sellaisia, jotka ovat hyljänneet synnin ja haluavat nyt mielellään tehdä parannuksen, jotta hyvyys lisääntyisi ja edistyisi heissä. Niiden puolesta, jotka ovat pahoja ja raskaiden kuolemansyntien vallassa, tulee rukoilla, että Jumala etsisi heidät ja kääntäisi heidät puoleensa pyhässä armossaan. Jokaisen ahdistetun puolesta tulee rukoilla, että Jumala lohduttaisi häntä pyhällä ymmärryksellään hänen parhaakseen ja hyödykseen. Kristittyjen sielujen puolesta tulee rukoilla, että he mitä pikimmin voisivat tulla puhdistetuiksi ja päästä ikuiseen Taivaan iloon." Huomaa, sinä Jumalan ystävä, tästä luvusta, millä tavoin sinä voit auttaa sekä eläviä että kuolleita, ja siihenhän luostarin väellä on velvollisuus.[980]

Tässä kerrotaan kolmenlaisesta, oikein hyödyllisestä ja hyvästä opetuksesta. (Luku 11.)

Mechtild kiitti ja kunnioitti Jumalaa siitä, että Hän on meidät lunastanut. Hän tuli siihen *articulum*[981], jossa hän kiitti Herraa siitä, että Hän tahtoi tulla kastetuksi meidän tähtemme. Herra Jeesus sanoi hänelle: "Minä tahdon kastaa sinut." Kohta meidän Herramme pyhästä sydämestä purkautui suuri puro kovalla vauhdilla. Se virtasi Mechtildin sieluun ja täytti sen ylenpalttisesti. Ja Herra Jeesus sanoi: "Katso, minä tahdon olla sinun kummitätisi. Kummitädit opettavat hengellisiä tyttäriään. Niinpä minäkin tahdon opettaa sinulle kolme erilaista opetusta. Ensimmäinen niistä on tämä. Kaikki ruumiilliset ja sielulliset vastoinkäymiset, joita kestät ja kärsit, kestä minun vuokseni, eikä sinun. Se tarkoittaa, että on kuin sinä et kärsisi, vaan minä sinussa ja sinun tähtesi. Toinen on se, että kaikki hyvät teot tai palvelukset, joita muut tekevät sinulle, sinun tulee rakastavasti, miellyttävästi ja suurin kiitoksin ottaa vastaan niin kuin niitä ei olisi tehty sinulle vaan mi-

980 Virke on Budden lisäämä, eikä sitä ei ole muissa tutkimissani versioissa. Laurén (1972, 74) pitää tärkeänä sitä, että Budde lisäyksessään kääntyy suoraan luostarin väen, siis veljien ja sisarten puoleen.

981 'Osa, kohta'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nulle itselleni. Kolmas opetus on se, että sinun tulee kaikki hyvät työsi omistaa minulle ja laskea minun töikseni niin kuin et itse olisi muuta kuin minun vaatteeni, jota pidin ja johon pukeuduin, kun tein ja suoritin sinun kauttasi kaikki sinun tekosi.” Siunattu olkoon Hän, joka meille syntisille antaa ja tekee kaiken sen hyvän, jota Häneltä saamme, Hänelle ikuiseksi ylistykseksi ja kunniaksi, aamen.[982]

Siitä, miten ihmisen tulee omaksua kaikki Kristuksen teot ja Hänen elämänsä, jotta ne täyttäisivät hänen puutteensa. Luku 12.

Erään messun aikana Mechtild oli laiska ja nukkui. Hän valitti ahdistuneena rikettään ja laiminlyöntiään rakkaalle Herralleen. Herra vastasi kohta Mechtildille: ”Jos sinä et löytäisi itsestäsi mitään sellaista, joka on sinusta epämiellyttävää ja vastenmielistä, miten sinä sitten tuntisit minun hyvyyteni itsessäsi?” [[983]Silloin Mechtild muisti erään ihmisen, jonka hän tiesi olevan ahdingossa. Kun Mechtild rukoili tämän henkilön puolesta, hän sai siihen liittyen Herralta vastauksen. Monien muiden asioiden joukossa Herra sanoi:] ”Minkä takia ihminen ei tahdo ottaa vastaan sitä, jonka minä olen niin valmis hänelle antamaan? Sillä minä tahdon mielelläni antaa ja mitä suurimman rakkauden kera annankin hänelle koko minun pyhän ja viattoman oloni ja elämäni, jota vietin maailmassa, jotta ihminen ottaisi sen itselleen niin, että kaiken sen, mitä hänestä itsestään puuttuu, hän voi täydentää minusta[984].” Mechtild sanoi: ”Oi, suloinen Jumala, kun Sinua kerran niin paljon miellyttää se, että ihminen ottaa itselleen Sinun pyhän elämäsi, pyydän Sinua sanomaan minulle, miten ihmisen tulee se tehdä.” Herra vastasi: ”Hänen tulee uhrata Isälle Jumalalle

982 Virke on Budden lisäämä ja puuttuu muista versioista (Laurén 1972, 89).

983 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Koko luku puuttuu 1854.

984 Myöhäiskeskiajalla ajateltiin, että Kristus oli tehnyt enemmänkin hyvää kuin ihmiskunnan vapahtamiseen tarvittiin. Kristuksen ja pyhimysten ansioita oli jäänyt ylimääräisinä talteen aarteeksi, jota voitiin käyttää niiden hyväksi, joiden omat ansiot eivät olleet riittävät. Tämä ajatus oli myös aneiden teologinen perusta (Kares 1945, 460–461).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kaikki toiveensa ja ajatuksensa, rukouksensa ja tekonsa yhdessä sen kanssa, että minä uhrasin pyhälle Isälleni kaikki toiveeni ja kaikki rukoukseni. Silloin kohoavat hänen tahtonsa ja tekonsa minun Isäni tykö yhtä kiitettävinä. Se tarkoittaa sitä, että Hän ottaa ne vastaan yhtä kiitollisesti kuin minulta tulevat, ja minun ja tuon ihmisen uhrauksista tulee keskenään täysin yhtä." Meidän Herramme sanoo vielä: "Kun monia kalliita, hyväntuoksuisia yrttejä tai mausteita sekoitetaan toisiinsa ja ne sytytetään, niiden savutkin sekoavat keskenään ja nousevat ylös taivaalle. Samalla tavoin aivan jokainen rukous, joka osoitetaan minun Isälleni ja yhdistetään minun rukouksiini, alkaa muistuttaa mitä suloisinta tuoksua ja on oleva Isälleni mitä miellyttävin. Jokainen sellainenkin rukous, jota ei tällä tavoin suoriteta ja anneta, tosin päätyy ja nousee Taivaaseen, mutta kun sitä ei ole rukoiltu samalla tavoin ja samanlaisessa yhteydessä, sitä ei oteta vastaan yhtä kiitollisesti. Ja ihmisen tulee tehdä kaikki työnsä ja tekonsa yhteydessä minun tekoihini ja työhöni. Niistä hänen tekonsa ja kaikki hänen työnsä jalostuvat ja paranevat samoin kuin kupari, joka kullan kanssa sulatettaessa vallan menettää halpuutensa ja muuttuu kalliiksi ja mitä parhaimmaksi kullaksi. [[985]Samalla tavoin kourallinen viljaa, joka pannaan suureen kasaan vehnää, kasvattaa arvoaan, ja niin ihmisen teot, jotka sinällään eivät ole mitään, kasvavat siitä, että ne yhdistyvät minun tekoihini, ja muuttuvat paremmiksi.] Kolmanneksi ihmisen tulee sopeuttaa ja järjestää kaikki elonsa ja elämänsä, siis liikkuminen, ruumiin ja sielun voimat, aistit, sanat ja kaikki tekonsa, minun elämäni ja olemiseni mallin mukaan. Siten hänen elonsa ja olonsa jalostuvat ja uudistuvat. Niin lintukin, joka liikkuu likaisesta ja pahanhajuisesta ilmasta hyvään ja mitä parhaimpaan ilmaan, uudistuu ja puhdistuu. Samoin maallinen ja syntinen ihminen uudistuu ja parantuu vanhasta ja synnillisestä olemisestaan ja elämästään *Jn nouitate vite sue*[986] eli uuden elämänsä uutuuteen. Hänestä tulee täysin pyhä ja minuun yhdistynyt."

985 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

986 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (119v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siis, mitä rakkaimmat Jumalan ystävät, ottakaamme vastaan tämä jumalallisen laupeuden mitä suurin arvo vilpittömän kiitollisin sydämin. Omaksukaamme rohkeasti meidän rakkaan Herramme ja Veljemme Jeesuksen Kristuksen mitä pyhin elämä ja oleminen, jotta parantaisimme ja täydentäisimme kaikkea sitä, jota meidän ansioistamme ja oikeasta kristillisestä elämästämme puuttuu. [[987]Pyrkikäämme myös kehittymään hyveissä niin paljon kuin kykenemme, koska se on oleva meidän kunniamme huippu ikuisessa autuudessa. Mikäpä voisi olla suurempi kunnia kuin se, että lähestymme jonkinlaista samanlaisuutta ikuisen valon kirkkauden kanssa!]

Näiden muutamien sanojen ylevä merkitys on se, että huomaamme ja tunnustamme meidän monenlaiset puutteemme.[988]

Luku 13. Siitä, että Kristuksen jäsenet loistavat ja hohtavat meille kuin peilit.

[989]Eräänä päivänä tämä Jumalan *ancilla*[990] [[991]joutui valittamaan autuaalle Neitsyelle esteellisyydestä, jota hänellä näytti olevan hänen palvellessaan Jumalaa. Autuas Neitsyt sanoi hänelle: ”Mene ja seiso minun Poikani rinnalla kunnioittavasti!” Näistä sanoista Mechtild

987 Hakasulkeissa oleva on mukana muissa tutkimissani versioissa, mutta puuttuu Buddelta (Laurén 1972, 131).

988 Geete (1899, 257) ja Laurén (1972, 70) tulkitsevat tämän virkkeen osaksi seuraavan luvun otsikkoa. Tulkinnalle on tukea käsikirjoituksessa A 13 (119v), koska virke on kirjoitettu punaisella samoin kuin sitä seuraava otsikko. Sisällöllisesti virke sopii myös tässä päättyneen luvun loppukaneetiksi. Ainut käsikirjoitus, jossa Budden ruotsinnos on säilynyt, on kopio. Lienee mahdollista, että kopioitsija on tulkinnut luvun loppukaneetin osaksi seuraavan luvun otsikkoa. Joka tapauksessa virke on Budden lisäämä.

989 Käsikirjoituksessa A 13 (119v) on tässä kohdassa tehty marginaaliin punaisella merkintä *c xiij hælgha licama dagh* 'luku 13, pyhän ruumiin päivä'. Merkinnän yhteyteen on piirretty punainen risti. Laurén (1972, 28) toteaa, että marginaalimerkintä on samalla käsialalla kuin muutama muu vastaavanlainen marginaalimerkintä.

990 'Palvelijatar'.

991 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857. Koko luku puuttuu 1854.

https://doi.org/10.21435/tl.277

huomasi, että ihmisen tulee ottaa vastaan ikään kuin hänen Herransa ilmoituksina kaikki ne vastukset, joita hän Jumalaa palvellessaan sattuu kohtaamaan, johtuivatpa ne sitten ihmisten tavoista tai hänestä itsestään ja liittyivätpä ne sitten näkemiseen, kuulemiseen, tahtomiseen tai jo tehtyjen asiain muistamiseen. Nämä vastukset tulee kohdata kunnioituksella, ohjata ne kohti Jumalaa ja antaa niiden palata Häneen ylistyksen ja kiitoksen kautta. Silloin Mechtild lankesi Herran jalkain juureen. Kun hän nousi ylös, oli kuin hän olisi nähnyt kaksi peiliä Jumalan polvien edessä.] Hän näki meidän Herramme vaatteiden olevan täynnä peilejä. [[992]Herran rinnassa oli valtavan kirkas peili, josta näyttivät olevan lähtöisin kaikki ne peilit, jotka hän ensin oli nähnyt.] Näistä peileistä hän ymmärsi, että kaikki Kristuksen mitä pyhimmät jäsenet loistavat meille niiden pyhien tekojen kautta kuin mitä kirkkaimmat peilit [[993]ja kaikki Hänen tekonsa ovat lähtöisin Hänen sydämestään rakkauden kautta]. Hänen jalkansa loistavat meille, ja se on muistutus siitä, että meidän tulee tunnustaa, kuinka haluttomia ja heikkoja meidän tahtomme ovat yhtymään Hänen jumalalliseen tahtoonsa ja kuinka hyödyttömästi ne keskittyvät haluamaan maallista nautintoa. Tällä tahdotaan sanoa, että meidän tahtomme ja halumme harhautuvat usein tarpeettomiin ja haitallisiin asioihin ja toiveisiin.[994] Kristuksen mitä pyhimmät polvet ovat meille nöyryyden peili. Ne Hän niin usein koukisti meidän tähtemme jumalallisiin rukouksiin. Ja vilpittömästä nöyryydestä Hän pesi apostoliensa jalat. Sen kautta meidän tulee tunnustaa ylpeytemme ja kopeutemme, jotka eivät anna meidän nöyrtyä ja olla alamaisia, vaikka olemme multaa ja tuhkaa. Kristuksen mitä pyhin sydän on meille mitä kuumimman rakkauden peili, josta me saamme nähdä sydämemme kylmyyden ja välinpitämättömyyden sekä Jumalaa että ihmisiä kohtaan. Kristuksen suu on meille ylistyksen ja Jumalan suloisen kiittämisen peili, josta meidän tulee huomata sanojemme ja puheidemme turhuus ja rukousten ja Jumalan ylistyksen laiminlöynti. Hänen mitä pyhimmät silmänsä ovat meille jumalallisen totuuden peili, josta me

992 Hakasulkeissa oleva osio puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857.
993 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558.
994 Virke on Budden lisäämä, eikä sitä ole muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 119).

https://doi.org/10.21435/tl.277

saamme nähdä uskottomuutemme pimeyden, joka estää meitä tuntemasta totuuden. Hänen mitä pyhimmät korvansa ovat meille tottelevaisuuden peili siksi, että Hän oli aina valmis tottelemaan Pyhää Isäänsä. Samaten Hän kallistaa aina korvansa meidän rukouksillemme. [[995]Siitä voimme nähdä tottelemattomuutemme ja sydämemme kovuuden vähäosaisten tarpeita kohtaan.] Sinä Jumalan ystävä, tässä kohtaa sinun tulee huomata se, että aina kun näet Jumalan pyhiä ruumiinjäseniä tai ajattelet niitä jumalallisesti tutkiskellessasi sitä, kun hän riippui ristillä, sinun tulee aina silloin ajatella ja suuresti katuen muistaa sitä, miten usein ja paljon olet toiminut Häntä vastaan jokaisella ruumiinjäsenellä, joka sinulla on, ja uhrata Isälle Jumalalle Hänen jäsenensä ja elämänsä sinun puutteidesi ja laiminlyöntiesi tähden.[996]

Siitä miten ihmisen tulee elää Jumalan tahdon mukaisesti ja niin kuin Jumalalle on mieleen. Luku 14.

Eräänä päivänä [[997]pyhän ehtoollisen jälkeen Mechtild halusi tietää, mitä Herra häneltä haluaisi, ja hän sai Herralta tällaisen vastauksen: ”Menkäämme pellolle.” Ja heti Mechtild näki olevansa suurella kedolla, jolla oli erilaisia ruusuja, liljoja, orvokkeja ja muita kukkasia. Ruusut merkitsivät marttyyreita, liljat neitsyitä, orvokit ja muut kukat leskiä ja muita pyhiä. Hän näki siellä myös pellon, jolla oli mitä kauneinta viljaa. Siellä istui Herra, joka oli neljältä puolelta viljan ympäröimä. Mechtildille näytettiin, että tuo pelto merkitsi kaikkea sitä hedelmää, jota kirkon osaksi oli tullut Kristuksen ihmisenäolon ansiosta. Satakielet ja leivoset lauloivat suloisesti yhdessä ja lentelivät Herran ympärillä. Satakielet merkitsivät rakastavia sieluja, leivoset taas niitä, jotka tekevät hyviä töitä iloisina ja sydämet suloisina.] Mechtild näki myös kyyhkyn istuvan meidän Herramme sylissä. Se merkitsi yksinkertaisia ihmisiä, jotka ottavat vastaan Jumalan lahjat yksinkertaisin sydämin, eivätkä tutkiskele Jumalan lahjoja ja tekoja

995 Hakasulkeissa oleva on mukana 1558, mutta puuttuu Buddelta, 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

996 Luvun päättävä virke on Budden lisäämä, eikä sitä ole muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 102).

997 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854. Osuus on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen enempää kuin lähimmäistensä. Heistä Jumala iloitsee kaikkein eniten.

Kun Mechtild tahtoi tietää, miten hänen mieluiten tulisi käyttäytyä ja menetellä, hän ymmärsi kohta, että[998] hänen ja jokaisen kristityn ihmisen tulisi käyttäytyä seuraten Kristuksen käytöstä, joka jakaantuu neljään osioon[999]. Ensinnäkin Kristus oli *semper feruens corde*[1000] eli aina kuuma ja palava sydämeltään. Jumalan ylistykseksi ja ihmisen hyödyksi tulisi ihmisenkin aina, erityisesti hänen ollessaan yksin omissa oloissaan muiden häiritsemättä, alati pysyä yksin Jumalan rinnalla Hänestä vaarin ottaen. Lisäksi tulee alituisesti ajatella sitä, mitä Jumala on tehnyt pyhimystensä kautta, tai mitä Hän on ihmiselle itselleen tehnyt vuodattaen pyhää lempeyttään. Toisekseen Kristus oli kaikille *socialis et mitis*[1001] eli lempeä ja läheinen. Hän oli rauhallinen ja miellyttävä, eikä ketään moittinut tai nuhdellut kovin sanoin. Ihmisen puheiden tulee aina liittyä Kristuksen tekoihin tai pyhimysten elämään ja esimerkkeihin tai olla myös lähimmäisille hyödyksi. Kolmanneksi Kristus oli hyödyksi kaikessä mitä Hän teki lääkiten niin sieluja kuin ruumiitakin[1002]. Ihmisenkin tulee tehdä kaikki tekemisensä huolellisesti suloisin ja iloisin sydämin ja olla kaikille hyödyksi ja valmiina siihen, mitä kukin tarvitsee. Neljänneksi Kristus oli *pacientissimus* eli mitä kärsivällisin kaikissa vastoinkäymisissä, ahdingoissa ja kärsimyksissä[1003]. Sellainen tulee ihmisenkin olla kaikissa ahdingoissa, kärsimyksissä ja ikävyyksissä rauhallisesti kärsien

---

998 Sanat 'hän ymmärsi kohta, että' on käsikirjoituksessa A 13 (120v) alleviivattu punaisella ja niihin osoittaa punainen nuoli.

999 Kohdassa on vaihtelua eri versioiden välillä. Buddella on suunnilleen sama muotoilu kuin 1558 (117v) ja 1854 (127). Näistä poikkeava muotoilu esiintyy vuosien 1503 (86r–86v), 1510 (70r), 1597 (173r) ja 1877 (216) versioissa, jotkat ovat keskenään yhteneväiset. Vuoden 1857 saksannoksesta (326) kohta puuttuu kokonaan.

1000 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (120v) alleviivattu punaisella.

1001 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (120v) alleviivattu punaisella ja virkkeen alku merkitty vihreällä nuolella.

1002 Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (120v) merkitty punaisella nuolella.

1003 Virkkeessä esiintyvä latinankielinen sana *pacientissimus* on käsikirjoituksessa A 13 (120v) alleviivattu himmeästi punaisella, ja virkkeen alku on merkitty vihreällä nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kaikki vääryydet, joita hänelle tehdään. Lammaskin usein ääntelee ja määkii, kun se ravitsee itseään laitumella, mutta kun sitä viedään surmattavaksi, se vaikenee teurastajan edessä. Kun kuka tahansa uskova sielu huomaa, ettei hänen osakseen tule mitään vastoinkäymisiä ja ahdinkoja, hän pelästyköön. Kun hän on ahdingossa joko ruumiillisesti tai sielullisesti, silloin hän on hyvin turvassa.

Sitten Mechtild pyysi Jumalalta, että Tämä opettaisi hänelle, miten hänen tulisi käyttäytyä eri ajankohtina niin, että se olisi Hänelle mieleen. Herra vastasi[1004]: ”Heti, kun aamulla nouset ylös, tarjoa minulle sydämesi, jotta voin kaataa tai vuodattaa siihen jumalallista nestettäni. Messussa sinun tulee olla minun kanssani kuin pidoissa, joihin kaikki tulevat yhdessä, eikä kukaan jää pois, eikä ketään ajeta pois, vaan kaikki ja kukin erikseen tuovat oman ruokansa mukanaan, siis he kantavat yhteen jumaliset rukouksensa. Minä olen pitojen toimeenpanija ja isäntä, ja minä lääkitsen heidän kaikkien haavat jumalallisen valtani hyvyydellä. Minä annan myös syntejä anteeksi ja teen rikkaiksi ne, jotka ovat hyveiltään köyhiä, ja minä lohdutan ja helpotan heidän kaikkien surua ja ahdistusta.”

Mechtildin sielu sanoi[1005]: ”Sano minulle, mitä Sinä teet silloin, kun minä luen psalmeja tai rukoilen rukouksia.” Herra sanoi: ”Kun sinä luet, silloin minä kuuntelen sitä. Kun sinä teet työtä, silloin minä lepään. Mitä ahkerammin ja uutterammin sinä työskentelet, sitä autuaallisemmin minä lepään sinussa. Kun sinä syöt, silloin minä työskentelen, sillä sinä olet minussa ja minä sinussa. Sinua ruokitaan minussa ja minua sinussa. Ja kun sinä nukut, silloin minä valvon.”

Siitä, miten ihmisen tulee käyttäytyä ensimmäiseksi aamulla. Luku 15.

Ensimmäiseksi aamulla, kun heräät tai nouset ylös, tervehdi heti sinun mitä suloisimman rakastajasi Jeesuksen Kristuksen kukoistavaa

---

1004 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (121r) merkitty marginaalissa olevalla vihreällä nuolella.

1005 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (121r) merkitty marginaalissa olevalla punaisella nuolella. Tekstissä puhutaan pelkästään sielusta, ja olen lisännyt Mechtildin nimen selvyyden vuoksi.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja rakkaudentäyteistä sydäntä, josta kaikki hyvä, kaikki ilo ja kaikki autuus on virrannut Taivaaseen ja maan päälle ja josta sitä nytkin virtaa ja tulee jatkossakin virtaamaan loputtomasti. Yritä kaikin voimin liittää sydämesi Hänen mitä pyhimpään sydämeensä sanoen niin kuin tässä lukee: ”Minä ylistän, siunaan, kunnioitan ja tervehdin Sinun, Jeesuksen Kristuksen, mitä uskollisimman rakastajan, siunattua ja mitä suloisinta sydäntä. Minä kiitän Sinua uskollisesta vartioinnistasi, jolla olet minua vartioinut ja suojellut tämän yön ajan. Minun tähteni Sinä soit Pyhälle Isällesi ylistystä ja kiitosta ja teit kaikkea sitä, mitä minun olisi pitänyt alati tehdä. Oi, minun ainoa ja mitä rakkain rakastajani, sen tähden minä tarjoan Sinulle nyt sydämeni niin kuin mitä kauneimman ja mitä parhaimmalta tuoksuvan ruusun, jonka suloisuus kutsukoon puoleensa koko päivän ajan Sinun mitä pyhimpiä silmiäsi niin, että Sinun jumalainen sydämesi voi iloita minun sydämeni hyvästä tuoksusta. Minä suon Sinulle sydämeni myös siksi, että käyttäisit sitä kuin astiana, josta juot omaa suloisuuttasi kaiken sen hyvän muodossa, jota tänä päivänä katsot hyväksi saada aikaan minun kauttani. Lisäksi minä uhraan Sinulle sydämeni niin kuin mitä suloisimmalta tuoksuvan granaattiomenan[1006], jollai-

1006 Buddella on granaattiomenaa merkitsemässä sana *rödhäple* (Geete 1899, 262), joka kirjaimellisesti käännettynä tarkoittaa ’punainen omena’. Granaattiomenan kuori ja hedelmäliha ovat punaisia, joten sana tuntuu loogiselta. Keskiajan ruotsissa sana *rödhäple* esiintyy vain tämän kerran (Söderwall 1925–1973, s.v. *rödhäple*). Uuden ajan puolella sana *rödäpple* on esiintynyt vuosina 1734 ja 1863, ja merkitys on silloin ollut ’punakuorinen omena’ (SAOB 1898–, s.v. *rödhäpple*). Budde lienee tarkoittanut sanalla *rödhäple* granaattiomenaa, sillä latinaksi ja saksaksi kohdassa puhutaan granaattiomenoista (1503, 87r; 1510, 70v; 1558, 119r; 1597, 174v; 1854, 130; 1857, 328; 1877, 217–218). Sana *granatäpple* ’granaattiomena’ esiintyi ensimmäisen kerran ruotsin kielessä Kustaa Vaasan Raamatussa 1541 (SAOB 1898–, s.v. *granatäpple*). Sana ei ollut keskiajalla ruotsissa käytössä, joten Budde joutui keksimään omatekoisen sanan. Granaattiomenat symboloivat hedelmällisyyttä ja uutta elämää, toisaalta kärsimystä ja uhria, myös yhdistymistä (Väisänen 2011, 27 ja 100). Budde on voinut tietää, millaisia granaattiomenat ovat, sillä luksustuotteita tiedetään tuodun pieninä määrinä Turkuunkin (Kallioinen 2000, 192 ja 225; Kauko 2013b, 35), ja Budde on mahdollisesti oleskellut ja opiskellut mannermaalla, ehkä Greifswaldissa (Nuorteva 1997, 45; Nikula 2009, 145, Kauko 2015b, 119–121), jossa hän on voinut törmätä

https://doi.org/10.21435/tl.277

nen hyvin sopii Sinun kuninkaallisiin pitoihisi. Kun syöt sen, vedä se sisääsi niin, että se tästedes tuntee olevansa onnellinen pysyessään Sinun sisälläsi. Oi, suloinen Jeesus, minä rukoilen myös, että kaikki minun ajatukseni, puheeni, tekoni ja tahtoni järjestyvät ja käyttäytyvät tänä päivänä ja jokaisena päivänä sen mukaan, mikä Sinun pyhälle tahdollesi on mieleistä ja minulle itselleni hyödyllistä. Aamen."

Siunaa sitten itsesi ristinmerkillä sanoen näin[1007]: "Oi Pyhä Isä, Sinun mitä rakastettavimman Poikasi rakkauteen yhdistyneenä minä annan Sinun huomaasi minun henkeni." Nämä sanat eli tämä siunaus sinun tulee suorittaa kaikkien tekemistesi kohdalla, kun aloitat ne, oletpa sitten menossa kuoriin, aloitat hetkipalveluksesi tai haluat rukoilla rukouksesi. Luota vakaasti Jumalaan, että se teko tai työ, jota milloinkin teet, on siten siunattu ja Hänen huomaansa annettu, eikä se koskaan voi jäädä hyödyttömäksi ja ilman täyttä palkkiota. Omista sekä sisäinen että ulkoinen näkökykysi jumalalliselle Viisaudelle rukoillen, että Hän antaisi sinulle ymmärryksen valon, jonka avulla sinä voit ymmärtää Hänen pyhän tahtonsa ja kaiken sen, mikä on Hänelle mieleen. Kuulosi sinun tulee omistaa jumalalliselle Armeliaisuudelle, että Hän antaisi sinulle ymmärrystä kaikkeen siihen hyvään, jota saat kuulla sinä päivänä. Hän varjelkoon sinua synnillisiltä näyiltä ja kuulemisilta ja kaikelta, mikä voi sinua vahingoittaa. Suusi ja äänesi anna jumalallisen Uskollisuuden huomaan, ja rukoile, että Hän vuodattaisi sinuun jumalallisen henkensä maun, jonka ansiosta sinusta maistuu hyvältä kaikki se, mitä sinun sinä päivänä tulee suullasi lausua. Rukoile myös, että Hän avaisi sinun suusi ylistykseen, Häntä kiittämään ja siunaamaan, ja että Hän varjelisi ja suojelisi sinua kaikelta synniltä. Kätesi sinun tulee antaa jumalallisen Armeliaisuuden huomaan. Rukoile, että Hän liittäisi kaikki sinun tekosi Hänen pyhiin tekoihinsa ja että Hän niiden kautta siunaisi ja tekisi täydellisiksi kaikki sinun tekosi. Rukoile myös, että Hän vetäisi sinut pois kaikista pahoista teoista ja vähentäisi niitä. Sydämesi sinun tulee myös antaa jumalallisen Rakkauden huomaan. Rukoile, että Hän vetäisi sen sisään omaan jumalalliseen sydämeensä, joka on mitä hyväntuoksuisin, ja sytyttäisi

granaattiomenoihin. Katso Kauko 2020a, 77–78.

1007 Nämä sanat on käsikirjoituksessa A 13 (121v) kirjoitettu punaisella kuin otsikoksi.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen Hänen rakkauteensa niin, että se ei koskaan enää tahdo riemuita mistään maailmallisesta ilosta ja turhamaisesta halusta. Messussakin uhraa sydämesi Jumalalle. Kun pappi aloittaa *canonem*[1008] eli silloin kun lauletaan *prefacio*[1009], sinun tulee puhdistaa sydämesi ja tyhjentää se kaikista maailmallisista huolista. Valmistaudu ottamaan vastaan jumalallisen Rakkauden virtaus, joka päivittäin virtaa messussa läsnä olevien ja sitä jumalisesti kuuntelevien sydämiin ja täyttää ne loppumattomasti. *Addicio*[1010]. Tästä sinä Jumalan ystävä kuulet ja opit, miten sinun tulee järjestää Jumalasi palveleminen Jumalalle ylistykseksi ja sinulle itsellesi ainaiseksi hyödyksi. Aamen.

[[1011]Tämä Jumalan palvelijatar näki sitten messussa Jeesuksen Kristuksen mitä ihanimman sydämen lampun muodossa. Se oli aivan kirkas ja kristallinen, ja se paloi kuin tulen liekki. Joka puolelta ja yltympäri se tulvi runsasta ihanuutta. Sitä tippui hunajaisesti kaikkien niiden sydämiin, jotka olivat hartaudella läsnä. Tuli merkitsi jumalallisen Rakkauden hehkua, jonka avulla Kristus on uhrannut itsensä meidän puolestamme Isälle Jumalalle ristin alttarilla. Tulviva ihanuus taas merkitsi kaiken sen hyvän ja onnen yltäkylläisyyttä ja runsautta, jonka Hän on lahjoittanut meille sydämessään. Sillä Hän on meille kaikki ne asiat, jotka ovat hyödyllisiä ja tarpeellisia ylistettäessä ja kiitettäessä, rukoiltaessa, rakastettaessa, toivottaessa ja sovituksessa. Hän on myös kaikkien meidän laiminlyöntiemme täydennys.]

1008 Akkusatiivimuoto sanasta *canon*. *Canon missae* eli *secretum missae* on eräs messun osa. Käsikirjoituksessa A 13 (122r) sana *canonem* on alleviivattu punaisella, mutta samassa virkkeessä esiintyvä sana *prefacio* ei.

1009 'Aloitussanat'.

1010 'Lisäys'. Lisäystä tarkoittava latinan sana on käsikirjoituksen A 13 (122r) marginaalissa. Seuraava virke on Budden lisäämä (Laurén 1972, 97). Budden sanavalinta *hörir* 'kuulet' viittaa siihen, että Budde ajatteli kohdeyleisönsä kuulevan tekstiä luettavan ääneen mieluummin kuin lukevan sitä itse. Luostarissa luettiin tekstejä ääneen muun muassa aterioiden aikana (Carlquist 2007, 48–51 ja 135–138). Budde puhuttelee kuulijaansa suoraan tuoden tekstin lähelle yleisöä.

1011 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, mitä sinun tulee tehdä oltuasi muistamaton ja tehtyäsi laiminlyöntejä, ja siitä, että Herra Jumala tulee jokaiseen messuun seitsemällä tavalla. Luku 16[1012].

Kerran Mechtild rukoili erään henkilön puolesta ja kysyi meidän Herraltamme, mitä Hän mieluiten haluaisi saada hyvitykseksi ihmisen laiminlyötyä hetkipalveluksensa ja rukouksensa. Silloin Mechtild sai tällaisen vastauksen: ”Hänen tulee päivittäin lukea minulle kolmasti *Laudate Dominum omnes gentes*[1013]. Ensiksi aamulla lukekoon yhden niistä ja ottakoon Jeesus-lasta hengellisesti kädestä näyttäen Häntä Hänen Pyhälle Isälleen kaikkien Hänen lapsuutensa ja nuoruutensa asioiden ja tekojen kera täydentääkseen kaiken sen, minkä hän itse on lapsuudessaan laiminlyönyt. Toinen *laudate*[1014] hänen tulee lukea messussa ottaen sielulliseen syleilyynsä Herran Jeesuksen, sielunsa sulhasen. Myöntäköön hän Isän Jumalan edessä olevansa syyllinen siihen, että hän ei ole koskaan osoittanut niin hyvälle ja korkea-arvoiselle sulhaselle tarpeeksi arvokasta kunnioitusta tai kiitollisuutta Hänen rakkaudestaan ja uskollisuudestaan. Muistakoon hän, kuinka paljon hyvää hän on saanut Häneltä lahjaksi. Hänhän oli köyhä ja viheliäinen, mutta Jeesus soi hänelle runsaasti hyviä töitä uhraten Isälle Jumalalle sen mitä kuumimman rakkauden, jonka kautta Kristus kukoisti ja viheriöi koko kukkeimman nuoruutensa ajan.”

Silloin Mechtild muisti oman osansa ja puutteellisuutensa. Hän sanoi Herralle Jeesukselle: ”Voi, miten halpa ja viheliäinen morsian minä olenkaan, kun minulla ei ole kultasormusta, jolla voisin Sinulle luvata uskollisuuttani, paitsi jos minä saisin sellaisen Sinulta.” Ja kohta Jumala näytti hänelle kultasormuksen, joka oli niin laaja ja leveä, että se ympäröi kerralla sekä Herran Jeesuksen että Mechtildin sielun. Siinä oli seitsemän mitä kalleinta jalokiveä, joiden Mechtild käsitti tarkoittavan niitä seitsemää tapaa, joilla Herra Jeesus katsoo hyväksi

1012 Luku on vuoden 1558 editiossa eri kohdassa, mutta sielläkin osana kolmatta kirjaa.

1013 ’Kiittäkää Herraa, kaikki kansat!’. Vulgatassa Ps. 116: 1; Raamatun suomennoksessa Ps. 117: 1. Sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (122v) alleviivattu punaisella.

1014 ’Kiittäkää’. Sana on käsikirjoituksessa A 13 (122v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

päivittäin tulla messuun. Ensimmäinen kivi merkitsee sitä, että Herra Jumala tulee jokaiseen messuun niin suurella nöyryydellä, ettei siellä ole läsnä ketään niin viheliäistä, etteikö Herra kumartuisi nöyrästi hänen puoleensa tai tulisi hänen tykönsä, jos hän tahtoo Herran tykönsä tai kutsuu Herraa tykönsä. Toinen kivi merkitsee sitä, että Hän tulee jokaiseen messuun niin suuren kärsivällisyyden kera, ettei siellä ole yhtäkään niin suurta syntistä tai Hänen vihollistaan, etteikö Hän kestäisi ja sietäisi tätä mitä suurimmalla kärsivällisyydellä. Ja jos tuo henkilö tahtoo tehdä sovinnon Hänen kanssaan, Hän antaa tälle anteeksi kaikki synnit mitä suurimmalla ilolla. [1015]Kolmas kivi merkitsee sitä, että Hän tulee sinne niin suuren rakkauden kanssa, ettei siellä ole ketään niin kylmää ja pahan paaduttamaa, etteikö hänen itse halutessaan Jumala sytyttäisi häntä rakkaudellaan ja pehmittäisi hänen sydäntään. Neljäs kivi merkitsee sitä, että Hän tulee sinne niin suuren anteliaisuuden kera, että kukaan siellä ei ole hyveiltään niin köyhä, etteikö Hän pystyisi ja tahtoisi tehdä tämän ylenpalttisen rikkaaksi. Viides kivi merkitsee sitä, että Hän asettaa itsensä tarjolle ja tarjoilee siten kaikkein suloisinta ruokaa ja ravintoa. Niinpä ei siellä kukaan ole niin sairas tai niin nälkäinen, etteikö tulisi kylläiseksi ja ylenpalttisesti virvoittuisi Hänestä. Kuudes kivi merkitsee sitä, että Hän tulee sinne muassaan niin paljon rakkautta[1016], että kenenkään siellä olevan sydän ei ole niin sokea ja pimeä, etteikö Hän voisi valaista ja puhdistaa sitä. *Septimus lapis est*[1017] se, että Hän tulee jokaiseen messuun

---

1015 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (123r) merkitty punaisella nuolella marginaalissa.

1016 Budden käännöksessä *kärlek* 'rakkaus'. Latinaksi (1510, 1558, 1854 ja 1877) kohdassa on sana *claritas* 'kirkkaus', jota saksaksi (1503, 1597, 1857) vastaa sana *Klarheit*. Mahdollisti Budde on ajatellut sanaa *caritas* 'rakkaus', vaikka alkutekstissä luki *claritas* 'kirkkaus'. On myös mahdollista, että Budden alkutekstinään käyttämässä latinankielisessä kopiossa on ollut sana *caritas*, jolloin kyseessä olisi latinankielisen tekstiperinteen sisäinen kopiointivirhe.

1017 'Seitsemäs kivi on'. Budde on halunnut jättää näkyviin latinankieliset sanat ilman, että olisi liittänyt niihin selityksen ruotsiksi. Mahdollisesti hän on halunnut opettaa kuulijoilleen latinan sanan *lapis* 'kivi'. Ehkä latinankieliset sanat keskellä ruotsinkielistä tekstiä ovat helpottaneet kohdan löytämistä sille, joka luki tekstiä ääneen. Tutkimissani latinankielisissä versioissa (1510, 1558, 1854, 1877) kohdassa lukee *septimus est* 'seitsemäs on', joten sana *lapis* 'kivi' on jätetty rivien välistä luettavaksi.

https://doi.org/10.21435/tl.277

niin täynnä armoa ja pyhyyttä, ettei siellä ole ketään, joka olisi niin veltto ja jumalaton, etteikö häntä voitaisi herättää laiskuudestaan ja velttoudestaan ja sytyttää Jumalan rakkauteen ja jumalisuuteen.

Kolmas *laudate*[1018] hänen tulee lukea illalla ottaen vastaan Herra Jeesus tämän koko täydellisen elintavan kera. Näyttäköön hän Jeesusta Tämän pyhälle Isälle kaiken sen tähden, jonka ihminen on unohtanut ja laiminlyönyt koko elämänsä aikana pyytäen, että Jeesuksen kautta kaikki hänen puutteensa täydennettäisiin. Lisäksi on niin, että jos ihminen tahtoo täydellisesti korjata kaiken sen, mitä hän on menettänyt ja pilannut tai unohtanut, menköön hän usein nauttimaan mitä kunniakkain ja arvokkain Jeesuksen Kristuksen ruumiin sakramentti, sillä siinä on kaikki hyvä ja siitä löytyy kaikki armo.

Pane tässä kohdassa merkille, sinä Jumalan morsian, jolla on kannettavanasi Hänen kultasormuksensa ja kihlajaislahjansa, kuinka hurskaana ja arvokkaana Hän käy tykönäsi päivittäin pyhässä messussa, ja pidä huolta siitä, että Hän huomaa sinun olevan tarkkaavainen ja sielullisesti hyvin sievä niin, ettei sinussa ole mitään, mitä puhdas ja kaunis Herra saattaisi kavahtaa.[1019]

Jumalan sanojen voimasta ja siitä, mihin ne pystyvät. Luku 17.

Eräänä päivänä Mechtild kuunteli messua käytävässä, sillä hän ei jaksanut mennä pidemmälle sairautensa tähden. Hän huokaisi olevansa niin kaukana rakkaasta Herrastaan ja Jumalastaan. Herra sanoi hänelle: ”Missä tahansa sinä oletkin, siellä minäkin olen.” Silloin

Silti Budde käyttää ilmaisua *septimus lapis est* 'seitsemäs kivi on'. Käsikirjoituksessa A 13 (123r) on marginaalissa punainen alleviivaus ja nuoli, jotka kiinnittävät huomion kohtaan.

1018 'Kiittäkää'. Latinankielinen sana ei käsikirjoituksessa A 13 (123r) ei erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä. Geete (1899, 266) on painattanut sanan editioonsa harvennettuna, ja latina erottuu selvemmin kuin käsikirjoituksessa.

1019 Lopetusvirke on Budden lisäämä ja puuttuu muista versioista. Kuten Laurén (1972, 74) toteaa, Budde puhuttelee suoraan Jumalan morsiamia eli luostarin sisaria, jotka olivat Budden ensisijainen yleisö. Laurén (1972, 76) katsoo, että Budden tapa puhutella lukijoitaan tekee hänen sävystään saarnaavan ja luo samalla kontaktia lukijoihin osallistaen heitä. Budden sävy tuntuu opettavaisen selittävältä, paikoin myös ankaralta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtild kysyi, mahtoiko olla haitaksi tai vahingoksi kuunnella messua kaukaa. Herra Jeesus vastasi: ”On hyvä, että ihminen on sen verran lähellä, että hän voi kuulla sanat. Kuten Paavali sanoo, Jumalan sanat ovat eläviä, vaikuttavia ja teräviä[1020]. Jumalan sana pitää sielun elävänä vuodattaen siihen hengellistä iloa. Tämä nähdään usein myös maallikoissa ja oppimattomissa. Vaikka he eivät ymmärrä, mitä messussa luetaan, he silti tuntevat silloin hengellistä iloa ja saavat siitä kannustusta katumukseen ja rippiin. Jumalan sanat myös mahdollistavat sielulle hyveet ja kaikenlaisen hyvän. Ne lävistävät sielun valistaen sitä läpikotaisin. Jos jollakin on este sairauden tähden, tottelevaisuuden tähden[1021] tai mistä tahansa asiallisesta syystä, joka häntä estää, niin missä tahansa hän onkin, siellä olen minäkin läsnä hänen lähellään.”

Silloin Mechtild sanoi: ”Oi, Herrani, anna minulle nyt joitakin tämän messun sanoja, jotka voivat hengellisesti lohduttaa sieluani.” Herra Jeesus sanoi: ”Katso, nyt minulle lauletaan kolmeen kertaan *Agnus Dei*[1022]. Ensimmäisen kohdalla minä uhraan itseni Isälle Jumalalle teidän tähtenne kaiken minun nöyryyteni ja kaiken minun kärsivällisyyteni kanssa. Toisen kohdalla minä uhraan itseni kaiken kärsimykseni katkeruuden kanssa saaden aikaan täydellisen sovinnon Isäni ja synnintekijän välillä. Kolmannen kohdalla minä uhraan itseni kaiken jumalallisen Rakkauteni kera täyttääkseni hyvällä kaiken sen, mitä ihmiseltä puuttuu.” Herra Jeesus sanoi vielä: ”Totisesti minä sanon sinulle, että jokaiselle, joka ahkerasti ja jumalisesti kuuntelee messua, minä lähetän hänen viimeisellä kuolinhetkellään hänen sieluaan vastaan yhtä monta jaloa henkilöä pyhimysteni joukosta, kuin hän on maan päällä kuunnellut messuja, viemään hänet Taivasten valtakuntaan, suojelemaan ja lohduttamaan häntä.”

1020 Hepr. 4: 12. Buddella sekä 1503, 1510, 1558 ja 1857 mainitaan Paavalin nimi. 1597 ja 1877 sanotaan epämääräisemmin *apostoli*. Vuoden 1854 valikoimasta koko luku puuttuu. Kirjeen kirjoittaja ei liene ollut Paavali (Uuden testamentin kirjeiden tekijyyskysymyksistä, katso esimerkiksi Kuula, Nissinen & Riekkinen 2008).

1021 Viitannee siihen, että henkilö on käsketty tekemään jotakin muuta ja on siksi estynyt tulemasta messuun.

1022 ’Jumalan karitsa’. Käsikirjoituksessa A 13 (124r) latinankieliset sanat on alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Huomaa tässä kohdassa vielä toinenkin asia. Luku 18.

Eräänä päivänä, kun Mechtild meni messuun, hän näki Herran Jeesuksen laskeutuvan alas Taivaasta mitä valkeimmissa vaatteissa ja sanovan hänelle: ”Kun ihmiset menevät kirkkoon, heidän tulee silloin ensin valmistautua katuvin sydämin, ripittäytyen ja rintaansa lyöden ja nöyrästi polvistuen, jotta he sitten olisivat sen arvoisia, että voivat kohdata minun jumalallisen kirkkauteni ja ottaa sen vastaan. Tätä merkitsi minun vaatteideni kirkkaus.”

Siitä, miten sinun tulee karkottaa uneliaisuus ja laiskuus. Luku 19.

Tämän jälkeen tämä lempeä ja nöyrä neitsyt, joka ihmeellisesti kaihosi Taivasten valtakuntaan, näki kesäaikaan muutamien sisarten laiskottelevan ja nukkuvan kuorissa. Hän sanoi Herralle Jeesukselle oikeudentunnon liikuttamana ja myös lempeydestä: ”Oi Herra Jumala, miten kurja ihminen on niin vähäpätöinen ja surkea, ettei hän pysty olemaan nukkumatta edes sen aikaa, kun hän on jumalanpalveluksessa?” Herra Jeesus vastasi: ”Jos he ajattelisivat Taivaan iloa ja kovia helvetin piinoja, uni kai kaikkoaisi heistä.” Mechtild sanoi: ”Entä ne, jotka eivät ole saaneet sitä armoa? Mitä heidän sitten pitää tehdä?” Jeesus vastasi: ”Jos jollakin on ystävä, joka on hänelle hyvin rakas, hän suree, jos hän joutuu pitkäksi aikaa eroon ystävästään ja hänen uskollisesta rakkaudestaan. Jos joku ajattelee sitä, että minä olen hänen uskollisin ystävänsä ja hänelle kaikkein rakkain ja tahdon hänen tullessaan minun tyköni ilmaista hänelle kaikki salaisuuteni niin suuressa määrin, ettei hän kaipaa eikä tahdo enemmästä tietää, totisesti hänen sydämensä herää iloitsemaan minusta. Jokainen myös miettiköön sitä, että minä olen makeinta kaiken makean yli ja minä maistun hänelle hänen sydämensä kaikeksi iloksi, minä olen mahtava ja vailla esteitä vapaudessani. Kun hän tätä tarkoin ajattelee ja pohtii, se syystäkin ajaa pois uneliaisuuden ihmisestä.” [[1023]Jumalan ja Mechtildin sielun välisen, näin ihanan keskustelun jälkeen Herra

1023 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1854, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Vuoden 1558 editiosta luku puuttuu kokonaan.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sanoi hänelle: ”Katso, minä olen sinun, ja olen sinun vallassasi. Vie siis minut sinne, minne tahdot!” Mechtild johdatti Hänet kuorin läpi sisarten tykö, jossa Hän sai kullekin aikaan suloisen tunteen siitä, että Hän antoi jokaiselle jotakin. Mechtildin kysyessä Häneltä, mitä Hän oli heille antanut, Hän sanoi: ”Hengähdyksen minun hengestäni.” Mechtild kysyi: ”Ja millä tavalla se on heille hyödyksi?” Hän vastasi: ”Minun jumalallisen henkeni henkäisystä sielu tuntee eräänlaista makeutta, jonka kautta hän saa maistaa minua. Jos ihminen pitää sen kanssa yhtä ja antaa sydämensä ottaa vastaan lisää, siitä saa alkunsa kiitollisuus.”] Niinpä ihmisen tulee ottaa mitä suurimmalla kiitollisuudella vastaan kaikki Jumalan lahjat. Ihminen kiittäköön ja kunnioittakoon Häntä erikseen niistä kustakin ja päivittäin harjoittakoon hyveitä niin, että hänellä on ylen määrin kaikkea hyvää.

Siitä, miten ihmisen tulee tarkastella sielunsa kasvoja. Luku 20[1024].

Kun Mechtildin eräänä päivänä oli määrä ottaa vastaan Jumalan arvokas ruumis, [[1025]hän katsoi olevansa siihen arvoton ja valmistautumaton. Herra sanoi hänelle: ”Katso, minä annan sinulle itseni kokonaan kaikkinaista valmistautumista varten.” Ja Hän asetti sydämensä Mechtildin sielun sydäntä vasten ja nojasi päänsä Mechtildin päähän. Silloin Mechtild sanoi: ”Oi Herrani, valaise minun sieluni kasvoja sinun kasvojesi kirkkaudella!” Herra vastasi hänelle: ”Mitkä ovat sinun sielusi kasvot?” Kun Mechtild sitten oli vaiti, Herra sanoi: ”Sinun sielusi kasvot ovat Pyhän Kolminaisuuden kuva. Sitä kuvaa sielu katselkoon alituisesti minun kasvoistani kuin kuvastimesta, ettei sattumalta huomata siinä olevan jonkin tahran takia moitittavaa.” Näistä sanoista] Mechtild ymmärsi, että kun ihminen vaivaa ajatuksiaan

1024 Luvun numero on käsikirjoituksessa A 13 (124v) ja Geeten editiossa (1899, 269) merkitty roomalaisin luvuin harvinaisella tavalla niin, että luku on muodossa *xviiiij*. Normaali merkintätapa olisi *xx*.

1025 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Vuoden 1558 editiossa luku on eri kohdassa (123v). Vuoden 1857 saksannoksessa suurin osa luvusta puuttuu, mutta mukana on luvun alku, joka on liitetty osaksi seuraavaa lukua (1857, 338–339). Vuoden 1854 valikoimasta luku puuttuu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

maailmallisilla ja turhanpäiväisillä asioilla, silloin hän tahraa oman sielunsa kasvot, jotka ovat Pyhän *Trinitatis*[1026] kaltaiset eli sen kuva. Kun ihminen kohdistaa ymmärryksensä ja järkensä maailmalliseen viisauteen ja tiedonjanoon, silloinkin hän turmelee sielunsa kasvot. Kun ihminen poikkeaa Jumalan tahdosta ja rakastaa jotakin muuta kuin Häntä ja iloitsee katoavaisista ja ohimenevistä asioista, silloinkin hän vahingoittaa ja tahrii itsessään Jumalan kuvaa. Nyt on niin, että niin kauan kuin sielu on ruumiissa, se usein tahraantuu maailmallisesta elämästä. Siksi on paikallaan, että sielu alati peilaa ja katsoo kasvojaan siitä kuvastimesta, joka on Jumalan kasvot ja Hänen kuvansa. Siitä hän selkeimmin huomaa kuvansa ja muotonsa olevan tahriintunut. Valkea ja punainen väri kaunistavat kovasti morsiamen kasvoja. Halutessaan ottaa vastaan Jumalan arvokkaan sakramentin tulee jokaisen kristityn sielun pyrkiä pesemään ja kaunistamaan itsensä alituisilla ripittäytymisillä ja muistamalla Jeesuksen Kristuksen kuolemaa ja kärsimystä, jotta hän siten kaunistaisi sielunsa kasvoja näillä kahdella kauniilla värillä, valkealla ja punaisella.

Siitä, miten ihmisen tulee valmistaa itseään Jumalan arvokasta ruumista varten. Luku 21.

Kun Mechtild eräällä toisella kertaa halusi nauttia ehtoollisen, hän sanoi Herralle Jeesukselle: ”Oi, mitä suloisin Jumalani, opeta minulle, miten minun tulee valmistautua Sinun mitä arvokkaimman lihasi ja veresi keisarillisiin pitoihin!” Siihen Herra Jeesus vastasi: ”Mitä tekivät minun *discipuli*[1027], jotka minä lähetin edelläni valmistamaan pääsiäiskaritsaa, kun minun oli määrä syödä heidän kanssaan viimeinen ehtoollinen ennen kärsimyksiäni?[1028]” Kohta Mechtildistä näytti kuin hän olisi ihmeellisen laajassa talossa, jossa oli kultainen pöytä, ja sen päälle oli asetettu pöytäliina. Pöydälle oli katettu runsaasti monenlaisia ruokalajeja. Silloin Herra Jeesus sanoi: ”Tämä talo merkitsee mi-

1026 ’Kolminaisuuden’. Latinankielinen sana ei käsikirjoituksessa A 13 (124v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.
1027 ’Opetuslapseni’. Latinankielinen sana ei käsikirjoituksessa A 13 (125r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.
1028 Matt. 26: 17–25. Mark. 14: 12–21. Luuk. 22: 7–18.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nun anteliaisuuteni laajuutta. Anteliaasti ja iloiten se ottaa vastaan kaikki ne, jotka haluavat sinne tulla. Sillä jokaisen, joka tahtoo arvokkaasti ottaa vastaan minun ruumiini, tulee rientää minun anteliaan laupeuteni tykö, ja se ottaa hänet vastaan niin kuin mitä lempein äiti ja suojelee ja varjelee häntä kaikelta pahalta[1029]. Pöytä on Rakkaus, jonka tykö sen, joka tahtoo nauttia ehtoollisen, tulee mennä turvallisesti. Rakkaus tekee myös kaiken sielun köyhyyden ylenpalttiseksi rikkaudeksi ja täyttää sielun tekemällä sen osalliseksi kaikesta hyvästä ja saattamalla sen kaiken hyvän yhteyteen, joka saavutetaan arvokkaan sakramentin kautta. Pöytäliina taas on minun laupeuteni. Kuten pöytäliinakin, se on käsinkosketeltava, tasainen ja suuressa määrin ihmisiin päin kääntynyt. Myös laupeuteni tykö tulee ihmisellä olla turvallista mennä, sillä minun laupeuteni ja miellyttävyyteni ajatteleminen antaa ihmiselle uskallusta ottaa minulta vastaan kaikki se, mikä on hänen hyvinvointinsa kannalta tarpeen."

Pöydällä näytti olevan karitsa, joka oli valkeampi kuin lumi. Heti kun se jalallaan koski astioita, jotka olivat pöydällä, ne äkkiä täyttyivät monenlaisilla ruokalajeilla ja juomilla. Tämä karitsa oli Jeesus Kristus eli se tahraton karitsa, joka otti kantaakseen maailman synnit ja joka yksin on sielun ruoka ja todellinen ravinto[1030]. Tuossa talossa oli palvelemassa kaksi mitä kauneinta neitoa, *scilicet Misericordia et Caritas* eli Rakkaus ja Armo. Armo oli *portaria*[1031], joka huolehti sisäänkäynnistä ja päästi sisälle kaikki, jotka hyvin ja jumalisin aikein tulivat pitoihin, ja mitä arvokkaimmin osoitti heille paikan pöydästä.

1029 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (125v) merkitty punaisella nuolella marginaalissa.

1030 Kohta "se tahraton karitsa, joka otti kantaakseen maailman synnit" saattaa olla Budden lisäämä, koska se puuttuu muista tutkimistani versioista.

1031 Budden tekstissä on latinan sana *portaria* 'ovenvartija, portinvartija'. Vuosien 1510 ja 1877 latinankielisissä editioissa on sen sijasta sana *janitrix* 'ovenvartija, portinvartija' ja vuoden 1558 editiossa sana *ostiaria* 'ovenvartija, portinvartija'. Vuoden 1854 valikoimasta luku puuttuu. Budden ei luulisi vaihtaneen alkutekstissään ollutta sanaa toiseen, vaan hänen käyttämässään latinankielisessä käsikirjoituksessa on todennäköisesti ollut *portaria*, vaikka sen tilalla on tutkimissani latinankielisissä versioissa synonyymi. Latinankieliset ilmaisut *scilicet Misericordia et Caritas* ja *portaria* on käsikirjoituksessa A 13 (125v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Rakkaus puolestaan palveli niitä, jotka söivät, ja oli kaikille sinne tuleville antelias juomanlaskija.

Oi Herra Jeesus Kristus, anna meidän kurjien syntisten päästä tähän pyhään pöytään ja tulla siellä ikuisesti ravituiksi Sinusta, joka olet todellinen elämän leipä ja sen ikuisesti suloinen maku.[1032]

Siitä, millaisin toivein sinun tulee mennä nauttimaan Jumalan ruumis. Luku 22.

Kun Mechtild taas antoi merkin[1033], että hän tahtoi nauttia ehtoollisen, hän sanoi Herralle Jeesukselle: ”Oi mitä suloisin Jeesus, kirjoita minun nimeni sydämeesi, ja kirjoita oma mitä suloisin nimesi minun sydämeeni, jotta alati sitä ajattelisin!” Herra Jeesus sanoi hänelle[1034]: ”Kun tahdot nauttia ehtoollisen, sinun tulee ottaa minut vastaan sellaisin miettein, että kunnioitat ja arvostat minua niin suuresti, että se vastaa kaikkea tahtomista, kaikkea rakkautta ja mielihyvää, jota yksikään sydän maailmassa koskaan kykenee tuntemaan. Ja niin suurella rakkaudella sinun tulee käydä minun pöytääni kuin koskaan ihmisen sydän voi tuntea tai ihmisen on mahdollista saada osakseen. Ja minä otan sinulta vastaan tuon rakkauden, en suinkaan sen kokoisena kuin se sinussa on, vaan niin kuin se olisi niin suuri kuin ikinä voit toivoa sen olevan.”

Huomaa tässä kohdassa, kuinka Jumala on armelias ja valmis täydentämään sen, jota meiltä puuttuu, kun me teemme niin paljon kuin kykenemme.[1035]

1032 Luvun päättävä virke puuttuu muista versioista ja on Budden lisäys (Laurén 1972, 88). Virkkeen alku on alleviivattu käsikirjoituksessa A 13 (126r) punaisella, ja kohta erottuu helposti.

1033 Tarkoittanee alttarilla toimivalle papille näytettyä merkkiä (Mechtild 1857, 341).

1034 Käsikirjoituksessa A 13 (126r) kohta on alleviivattu punaisella ja marginaalissa on punainen nuoli.

1035 Luvun lopettava virke näyttää olevan Budden lisäämä ja puuttuu muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 75).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Seitsemästä kivestä, jotka merkitsevät seitsemää hyvettä, jotka sinulla tulee olla, kun tahdot ottaa vastaan Jumalan ruumiin. Luku 23.

Toisella kertaa, kun Mechtild antoi saman merkin, hän sanoi: ”Kirjoita minun nimeni sydämeesi!” Ja heti Mechtild näki Herralla Jeesuksella olevan rinnassaan kultaisia kirjaimia, ja ne oli koristeltu seitsemällä jalokivellä. Kohta Mechtild näki oman nimensä ensimmäisen kirjaimen ja ymmärsi sen merkityksen. [[1036]Sitten Mechtild etsi eräiden henkilöiden nimiä, jotka olivat antaneet Mechtildin rukoilla puolestaan, ja löysi heidänkin nimiensä ensimmäiset kirjaimet, jotka oli koristeltu seitsemällä jalokivellä.] Ensimmäinen kivi merkitsi sydämen puhtautta, toinen Kristuksen elämän ja pyhän elintavan alituista ajattelemista, kolmas nöyryyttä, neljäs hyvien töiden alituista lisääntymistä, viides kärsivällisyyttä vastoinkäymisissä, kuudes toivoa, seitsemäs rakkautta Taivaaseen ja pyhään elämään. Näillä jalokivillä eli hyveillä tulee sen olla koristeltu, joka tahtoo arvokkaasti käydä Jumalan pöytään.

Samasta aiheesta. Luku 24.

Mechtildin alituisena tapana oli se, että kun hänen oli määrä mennä ehtoolliselle, hän tahtoi ensin tarkasti käydä läpi ja jumalisesti pohtia Jeesuksen Kristuksen koko katkeraa kärsimystä. Ja jos hän löi laimin tämän, hän katsoi tehneensä suuren synnin. Olihan Herra Jeesus itse sanonut hänelle: ”Kun otat vastaan Jumalan ruumiin, sinun tulee tehdä se minun kuolemani ja kärsimykseni muistoksi[1037].” Paavali puolestaan sanoo *Quociens etc.* eli niin usein kuin te syötte tätä leipää ja juotte tästä maljasta, teidän tulee julistaa ja tarkoin miettiä Herran Jeesuksen kuolemaa, kunnes Hän tulee[1038], ja tuomiopäivänä Hän tulee vaatimaan meitä kaikkia tekemään tiliä Hänen kuolemansa arvos-

1036 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Koko luku puuttuu 1854.
1037 Luuk. 22: 19.
1038 1. Kor. 11: 26. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (126v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ta ja siitä, mitä kiitosta ja rakkautta me olemme Hänelle osoittaneet Hänen kuolemansa ja kaiken Hänen sanoinkuvaamattoman rakkautensa tähden.[1039] Siksi meidän on aina muistettava kolme seikkaa joka kerta, kun otamme vastaan mitä arvokkaimman sakramentin. Tämän Jumala opetti Mechtildille, ja tässä selitetään edellä mainittuja sanoja *Hoc facite in meam etc.*[1040]. Siispä ensimmäinen muistettava seikka on se mittaamaton rakkaus, jolla Hän rakasti meitä silloin, kun meitä ei vielä ollut luotu. Hän näki ja tiesi ennakolta kaikki meidän puutteemme ja nurjamielisen vilpillisyytemme. Silti Hän kuitenkin katsoi armossaan hyväksi luoda meidät oman pyhyytensä kuvaksi ja kaltaisekseen. Siitä olemme velvolliset Häntä kiittämään ja kunnioittamaan, ja meidän tulee pitää tuo Hänen rakkautensa muistissamme. Toinen muistettava rakkaus on se sanoinkuvaamaton rakkaus, jonka ansiosta Jumalan Poika, joka oli täynnänsä kaikkea kunniaa ja ylellisyyttä Isänsä kunniassa ja jumaluudessa, kaikkein korkeimmassa vallassaan tahtoi laskeutua alas meidän kurjuuteemme, jonka alaisina me olemme Aadamin kahlein[1041]. Nälkää, janoa, kylmyyttä, kuumuutta, työtä, väsymystä, surua, ahdistusta, kärsimyksiä, solvaamista ja mitä karmeimman kuoleman Hän kärsi ja kesti sanoinkuvaamattomalla lempeydellä ja kärsivällisyydellä päästääkseen ja vapahtaakseen meidät kaikesta kurjuudesta. Kolmas muistettava seikka on se käsittämätön rakkaus, jolla Hän katsoo ja jaksaa meitä joka hetki ja huolehtii meistä mitä lempeimmällä isällisellä tarkkaavaisuudella. Niinpä Hän, joka on meidän Luojamme, Herra, Vapahtaja ja rakas veljemme, on aina rakkaan Isänsä lähellä, ja meidän puolestamme Hän järjestää ja hoitaa kaikki meidän asiamme ja tarpeemme niin kuin mitä lempein välittäjä ja vieläpä kuin kaikkein uskollisin palvelija[1042]. Nämä kolme asiaa me olemme velvolliset pitämään muistissamme alituisesti ja eritoten silloin, kun meidät on kutsuttu ja me olemme saapuneet ju-

1039 Tämä pitkä virke on Budden lisäämä ja puuttuu muista versioista. Budde hakee lisäykselleen auktoriteettia siteeraamalla Paavalin kirjettä korinttilaisille. Lisäksi hän viittaa tuomiopäivään. Laurén (1972, 99–100) pitää lisäystä tyyliltään saarnaavana ja kääntäjän tekemäksi varsin merkillisenä.

1040 'Tehkää tämä minun ja niin edelleen'. Luuk. 22: 19. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (127r) alleviivattu punaisella.

1041 Vertaa 1. Moos. 3: 17–19.

1042 Vertaa 1. Joh. 2: 1.

https://doi.org/10.21435/tl.277

malallisiin kutsuihin, jotka meille on suonut armain rakastajamme lupauksena sanoinkuvaamattomasta rakkaudesta, jota on syytä aina kunnioittaa.

Sielun kolmenlaisesta voiteesta. Luku 25.

Kerran Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, joka oli valittanut hänelle, ettei onnistunut olemaan hartaana, kun oli määrä ottaa vastaan Jumalan arvokas ruumis. Mechtild sai Jumalalta tämän opetuksen tuota henkilöä varten. Kun sinä tahdot mennä ehtoolliselle, mutta tunnet sydämesi olevan kylmä ja laimea rukoilemiselle, etkä kykene tuntemaan sellaista rakkautta ja kaipausta Jumalaasi kohtaan, kuin sopivaa olisi, käänny silloin Jumalan puoleen koko sydämestäsi ja lausu nämä sanat: *Trahe me post te in odore vngentorum tuorum* eli ’Oi Herra Jumala, vedä minua perässäsi sinun voiteittesi tuoksussa[1043]’. Kun vuorossa on sana *trahe*[1044], ajattele sitä, miten voimakas ja valtavan suuri oli se rakkaus, joka veti kaikkivaltaisen ja ikuisen Herran alas niin häpeälliseen ristinkuolemaan. Toivo, että se, joka sanoi, että *Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* eli ’jos minut korotetaan maasta, minä vedän kaikki tyköni’[1045], vetäisi myös sinun sydämesi ja kaikki sielusi voimat itsensä puoleen ja antaisi sinun juosta rakastavasti ja halukkaasti niiden kolmenlaisen voiteen tuoksussa, joita Hänen mitä suloisimman sydämensä mitä suurenmoisimmasta puodista[1046] on virrannut niin runsaasti, että ne täyttivät sekä

1043 Laul. l. 1: 3–4. Raamatun suomennoksessa varsin erilaisessa muodossa. Puhuteltava ei Raamatussa ole Jumala. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (127v) alleviivattu punaisella.

1044 ’Vedä’. Sana on käsikirjoituksessa A 13 (127v) alleviivattu punaisella.

1045 Joh. 12: 32. Se, joka sanoi tämän, oli Jeesus. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (128r) alleviivattu punaisella.

1046 Buddella on tässä sana *gathubodh* ’kadun varressa sijaitseva puoti, putiikki’. Latinaksi on käytetty sanaa *apotheca*, saksannoksissa *Apotheke*. Sana *apotek* esiintyy ruotsissa ensimmäisen kerran niin sanotussa seitsemännessä lääkekirjassa, joka on 1500-luvun alusta (Klemming 1883–1886, 499). Lääkekirjassa sana esiintyy kahdesti (Klemming 1883–1886, 311 ja 353). Sana *apotekare* esiintyy hieman useammin keskiajan ruotsissa, myös Buddella, joka vertaa Kristusta Taivasten valtakunnan apteekkariin (Hultman 1895, 224; Laurén 1973, 54; Lamberg 2007, 249; vertaa Pihlajamaa 2012, 114). Klassisen latinan *apotheca* merkitsi varastohuo-

https://doi.org/10.21435/tl.277

Taivaan että maan. Ensimmäinen voide oli se ruusuvesi, jota jumalallinen Rakkaus kiehautti kokoon tai tislasi esiin Rakkauden uunissa mitä kauneimmasta ruususta eli Jeesuksen Kristuksen mitä arvokkaimmasta rinnasta. Tällä voiteella sinun tulee voidella sielusi kasvot alati miettien, satutko löytämään niistä jonkin synnin tahran. Sinun tulee pyytää Häntä pesemään sellainen pois ammentaen siitä lempeyden lähteestä, jolla Hän pesi ryövärin ylhäällä ristillä[1047]. Toinen voide on se punainen viini, joka on Jeesuksen Kristuksen siunattu veri ja jota ristin viinipuserrin puristi esiin ja veden kera[1048] johti ulos Hänen sydämensä ruusuisesta haavasta. Sinun tulee pyytää ja rukoilla, että sillä värjättäisiin sinun sielusi kasvot, jotta olisit sopivan arvokkaana tuollaisissa pidoissa. Kolmas voide on sanoinkuvaamaton, voittamaton ja ylipursuava Jumalan sydämen suloisuus, jota ei voinut vähentää edes kuoleman katkeruus. Tämän voiteen sanotaan olevan balsamia, joka on parempaa kuin kaikki kalleimmat voiteet, ja se auttaa kaikkiin sielullisiin sairauksiin. Tätä ensiluokkaista voidetta sinun tulee pyytää vuodattamaan sielusi sydämeen, jotta se voisi maistaa ja tuntea, miten suloinen Herra Jumala on. Kun sitten olet maistanut hänen hunajaisena virtaavaa suloisuuttaan, sinä lihot, kasvat, vahvistut ja tulet yhdeksi lihaksi sen kanssa, joka sinulle soi sellaista suuren rakkautensa kautta. Kun et tunne näistä nyt edellä mainituista mitään suloisuutta, pyydä silloin, että ne täydentyisivät sinun mitä ihanimman ja kaikkein uskollisimman rakkautesi ja rakastajasi kautta ja että Hän maistaisi ja tutkisi sitä, mitä sinä et pysty maistamaan tai ottamaan vastaan ja että Hänessä lämpenisi kaikki sinun kylmyytesi ja laimeutesi. Yksin Häntä kunnioitettakoon kaikissa sinun teoissasi nyt ja ikuisesti. Rukoile siis, rakas ystävä, Herraa Jumalaa vetämään sinua perässään näissä rakkauden voiteissa, jotta sinun sielusi voisi Hänen nähtävillään olla suloiselta tuoksuva niin kuin mitä hienoin maustepuoti.[1049] Aamen.

---

netta, erityisesti viinivarastoa. Keskiajan latinassa sana merkitsi sekatavara- ja lääkepuotia (Hammarström 1925, s.v. *apotheca*).

1047 Viittaa mahdollisesti kohtaan Luuk. 23: 42–43.

1048 Viittaa mahdollisesti mainintaan, että Jeesuksen kylkeen pistetystä haavasta vuoti verta ja vettä. Joh. 19: 34.

1049 Virke puuttuu muista versioista ja on Budden lisäämä. Laurén (1972, 75 ja 102) mainitsee sen esimerkkinä Budden tyyliltään saarnaavista lisäyk-

https://doi.org/10.21435/tl.277

Vielä toinen luku. Luku 26.

Kerran Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, joka usein pelon takia jätti ottamatta vastaan tai nauttimatta Jumalan ruumiin[1050]. Herra Jeesus vastasi: ”Mitä useammin ihminen nauttii ehtoollisen, sitä puhtaammaksi tulee sielu. Yleisesti sanotaan[1051], että *quo frequencius quis abluitur, eo mundior efficitur* eli mitä useammin joku peseytyy, sitä puhtaammaksi hän tulee. On myös niin, että mitä useammin joku rippittäytyy, sitä enemmän minä olen hänessä ja hän minussa, ja minä teen ja täydennän hyveellisiä tekoja ja sitä enemmän pyhittyvät ja jalostuvat hänen tekonsa. Sitä syvemmälle hän sulautuu minun sisääni, ja mitä enemmän hän kulkee läpi jumaluuteni syvyyden, sitä enemmän hänen sielunsa avartuu ja pystyy vastaanottamaan minun jumaluuteni. Samaten mitä useammin vesi virtaa johonkin paikkaan, sitä syvemmäksi se kovertaa tuon kohdan tehden sen sopivaksi siihen, että lisää vettä pääsee virtaamaan[1052].”

Siitä, miten ihmisen sydämen tulee olla yhteydessä Jumalaan. Luku 27.

Kerran Mechtild oli ottanut vastaan Jumalan mitä arvokkaimman sakramentin. Käytyään rakkaansa kanssa suloisen keskustelun Mechtild näki Herran Jeesuksen ottavan hänen sielunsa sydämen ja puristavan sen omaa sydäntään vasten niin, että nämä kaksi tulivat yhdeksi sydämeksi.

---

sistä ja toisaalta esimerkkinä siitä, miten Budde tekemissään lisäyksissä usein puhuttelee yleisöään suoraan.

1050 Tässä tarkoitetaan mahdollisesti, että tuo henkilö pelkäsi nauttivansa ehtoollista liian usein.

1051 Sanoja ’yleisesti sanotaan’ ei ole muissa versioissa. Tällaista sanontaa en ole onnistunut löytämään muualta ainakaan sellaisenaan, ja voikin olla, ettei kyseessä olekaan sanonta, vaikka Budde on lauseen sellaiseksi tulkinnut. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (128v–129r) osittain alleviivattu punaisella.

1052 Kohta muistuttaa antiikissa ja keskiajalla usein toistettua ajatusta siitä, että alati tippuva vesi kovertaa ajan mittaan kovan kiven. Ajatus löytyy Ovidiukselta ja Lucretiukselta sekä Suson teoksesta *Jumalallisen viisauden mittaaja*, jonka ruotsinnos on todennäköisesti Budden laatima (Bergström 1868–1870, 113; Kauko 2015b, 97; Kauko 2018b, 47).

https://doi.org/10.21435/tl.277

[Herra sanoi:] ”Minä tahtoisin olevan niin, että kaikkien ihmisten sydämet olisivat yhteydessä minuun hyvän elämän ja hurskaiden toiveiden kautta niin, ettei ihminen tahtoisi mitään itselleen, vaan kaikki hänen toiveensa noudattaisivat sitä, mitä minun sydämeni toivoo, samoin kuin kaksi tuulta, jotka puhaltavat yhdessä, muodostavat yhdessä yhden ilmavirran. Toisekseen ihmisen tulee yhdistyä minuun kaikissa tekemisissään. Kun hän esimerkiksi aikoo syödä tai nukkua, sanokoon hän sydämessään näin: *Domine, in vnione amoris tui, quo illud commodum michi creasti et ipse in terris tali commodo vti voluisti, tibi in eternam laudem et corporis mei suscipio necessitatem*[1053] eli ʼoi Herra Jeesus Kristus, yhteydessä rakkauteesi, jonka avulla sinä loit minulle tämän hyvän, ja Sinä itse halusit täällä maan päällä käyttää hyväksesi samaista hyvää, Sinulle ikuiseksi ylistykseksi ja minun ruumiini tarpeisiin, minä otan sen vastaan sinun nimessäsiʼ. Aamen. Samoin jokaisen työn kohdalla, joka ihmiselle määrätään, sanokoon hän aina näin: *Domine jn vnione amoris quo te in laboribus exercere dignatus es et adhuc jn anima sine jntermissione operaris et nunc michi hoc opus iniunxisti tibi ad laudem pro vniuersitatis vtilitate illud libenter facio*[1054]. Aamen. Se on käännettynä[1055]: ʼOi Herra Jeesus Kristus, yhteydessä rakkauteesi, jonka ansiosta Sinä tahdoit tehdä alituista työtä ja yhä tauotta työskentelet jokaisessa kristityssä sielussa, kun Sinä nyt tarjosit minulle tämän työn, Sinulle ylistykseksi ja yleiseksi hyödyksi minä teen sen hyvin mielelläniʼ. Aamen. ʼJa Sinä sanoit: *ilman minua ette voi mitään tehdä*[1056]. Minä rukoilen Sinulta, että yhdistäisit itsesi minuun ja tekisit minussa tekoni täydellisiksiʼ. Samalla tavalla kun vesipisara on uponnut mereen, myös tuo pieni pisara tekee kaiken sen, mitä suuri virtakin tekee. Kolmanneksi tulee ihmisen yhdistyä minuun tahdollaan ja tahtojen yksimielisyydellä. Kaikkea sitä, mitä minä tahdon, tahtokoon hänkin niin vastoinkäymisissä kuin myötäkäymisissäkin. Niin kuin metalliseosta, joka kerran on sulatet-

---

1053 Latinankielinen osuus on käsikirjoituksessa A 13 (129v) alleviivattu punaisella.
1054 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (129v) alleviivattu punaisella.
1055 Buddella (Geete 1899, 279) *oppa swenzsko* ʼruotsiksiʼ.
1056 Joh. 15: 5.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tu tulessa, ei enää voi erotella, samoin tulee ihmisestäkin yhtä henkeä minun kanssani Rakkauden kautta, ja se on suurin täydellisyys ja korkein ansio tässä elämässä."

[[1057]Otettuaan vastaan Herran ruumiin Mechtild näki vieressään olevan arkun, joka oli ihmeellisesti koristeltu kullalla ja jalokivillä. Sisältä se oli aivan valkea ja kolmilokeroinen. Ylimpään osaan oli suljettu kultaisia astioita, alemmas arvokkaita vaatteita, alimpaan osaan taas erittäin herkullista ruokaa. Arkku merkitsee ihmisen sydäntä, joka on seppelöity rakkaudella hyveisiin ja hyvillä töillä. Ylimpään kammioon asetetut kultaiset astiat merkitsevät pyhimysten sydämiä, jotka olivat valmiita ottamaan vastaan Pyhän Hengen armon. Heitä meidän tulee aina jäljitellä valmistaen sydämiämme samaisen Pyhän Hengen armoa varten. Sisäpuolen valkeus merkitsee, että sielulla, joka tahtoo miellyttää Jumalaa, tulee olla sydän, joka on puhdas ja vapaa kaikista maailmallisista asioista, eikä tuomitse ihmisten tekoja. Vaatteet, jotka olivat toisessa kammiossa, merkitsivät Kristuksen ihmisenä ollessaan tekemiä tekoja. Näitä vaatteita oli neljänlaisia. Ensimmäiset olivat purppuraisia ja kultaisin apiloin koristeltuja. Toiset olivat vihreitä, ja niihin oli kudottu kultaisia ruusuja. Kolmannet olivat taivaansinisiä, ja niihin oli kiinnitetty kultaisia tähtiä. Neljännet taas olivat punaisia[1058], ja niihin oli sidottu kultaisia liljoja. Kun Mechtild ihmetteli, mitä nämä vaatteet merkitsivät, hän sai Herralta tämän vastauksen: "Vaateta minut sellaiseen vaatteeseen, jollaisena sinä haluat minun olevan sydämessäsi. Kun siis ylistät minun lapsuuttani, johon sisältyy koko Kolminaisuuden suuruus, pue minut purppuraiseen vaatteeseen, joka on koristeltu kultaisin apiloin. Kun taas muistelet nuoruusikääni, pue minulle vihreä vaate, joka on somistettu kultaisin ruusuin. Se merkitsee minun jumaluuteni suloi-

---

1057 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857 saksannoksesta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Koko luku puuttuu vuoden 1854 valikoimasta.

1058 Kaikki neljä väriä olivat keskiajalla arvostettuja. Purppura oli kallista ja symboloi mahtia. Vihreää pidettiin kauniina kevään ja uudelleensyntymisen värinä, punainen taas liitettiin rohkeuteen ja ylhäisyyteen. Vihreä ja punainen olivat ihailtuja erityisesti koristeltuina. Sininen taas oli taivaallinen väri. Katso esimerkiksi Eco 2008, 105–106 ja 123 ja 125.

https://doi.org/10.21435/tl.277

suutta, jota olen tullut jakamaan ihmisille tämän mukaisesti: Ilonani on olla ihmislasten kanssa[1059]. Kun pohdit minun jumaluuttani, pue minut taivaansiniseen vaatteeseen, johon on kiinnitetty kultaisia tähtiä.[1060] Nimittäin minä, Jumalan Poika jumaluuden kaikessa täydellisyydessä olin neitsyen ja ihmisen poika, ja yksin tuolle neitseelliselle äidille minä kokonaan annoin jumaluuteni suloisuuden." Silloin Mechtild sanoi: "Mitä rakkain Herra, miksi ihmiset saivat Sinun eläessäsi osakseen niin vähän tästä suloisuudesta?" Herra vastasi: "Sitä he eivät vielä voineet, kunnes mahdollistin sen heille kärsimykselläni ja kuolemallani." Mechtild kysyi: "Herra, mitä merkitsevät punaiset vaatteet?" Herra vastasi hänelle: "Minun kärsimystäni, joka oli veren punaama. Kultaiset liljat taas ilmaisevat minun mitä viattominta kuolemaani. Kun muistelet näitä asioita, pue minut silloin sellaisiin vaatteisiin." Mechtild kysyi: "Mitä sitten merkitsee ruoka, jota on suljettu alimpaan osaan?" Herra vastasi: "Kaikkea armon makua ja iloa, joita sielu voi tässä ajassa saada ehtoollisen sakramentissa, joka sisältää kaiken armon ja ihanuuden. Ja jokainen, joka ottaa vastaan tämän sakramentin, ruokkii minua ja minä häntä." Mechtild kysyi: "Herra, miksi tämä ruoka on alimmassa osassa?" Herra vastasi hänelle: "Sieltä käsin olen sisintäsi syvemmällä."]

[1061][Herra sanoi:] "Sellainen sielu, jonka tahto ja mieli ovat vapaat kaikesta maailmallisesta huolesta, joka ei tuomitse tai tutki toisten ihmisten tekoja ja jolla on minut sydämessään, pukekoon minut sellaisiin vaatteisiin, jotka ovat punaisia minun kärsimykseni ja kuolemani muistoksi, valkoisia kuin elämäni viattomuus ja vihreitä, kun ajatellaan minun kukoistavaa ja viheriöivää lapsuuttani ja nuoruuttani. Se, joka tällä tavoin ottaa vastaan minun ruumiini, ruokkii minua ja minä häntä."

1059 Sananl. 8: 31.

1060 Virke on mukana vain 1597 (187r) ja puuttuu muista tutkimistani versioista, mutta virke istuu tekstiin.

1061 Buddella olevaa tiivistä lopetuskappaletta ei sellaisenaan löydy muista tutkimistani versioista, ja se on lyhennelmä tekstipätkästä, joka on yllä hakasulkeissa. Budde lienee kääntänyt version, jossa kappaletta oli lyhennetty. Sekä hakasulkeissa oleva teksti että sen Buddella oleva lyhennelmä puuttuvat 1558 ja 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Hetkipalveluksista kirkossa. Luku 28.

[[1062]Kun Kristuksen palvelijatar kerran kuuli saarnattavan häistä, hän sanoi Herralle: ”Voi, mitä ihanin sulhaseni, miten epäuskollinen morsian olenkaan Sinulle ollut kaikkina päivinä, kun en ole koskaan osoittanut Sinulle, todelliselle sulhaselleni, kihlatun rakkautta niin kuin minun olisi pitänyt.” Heti Herra ilmestyi hänelle sanoinkuvaamattoman kunnian ja koreuden kera sanoen: ”Tavan mukaan joskus tapahtuu niin, että kun sulhaset rientävät etäiselle seudulle, he palatessaan toimittavat morsiamelle häät uudelleen. Niin tulee minunkin tehdä, sillä yksikin hetki etäällä minusta tuntuu rakastavasta sielusta raskaammalta kuin maallisesta morsiamesta tuntuu olla erossa rakkaastaan tuhat vuotta.” Ja Hän asetti jumalallisen sydämensä kiinni Mechtildin sielun sydämeen sanoen hänelle: ”Nyt minun sydämeni on sinun, ja sinun sydämesi on minun.” Ihanalla syleilyllä ja koko jumalallisella voimallaan Hän veti tuon sielun sisäänsä niin, että siitä näytti tulevan kuin yhtä henkeä Hänen kanssaan. Tämän jälkeen Mechtildin sielu sanoi Herralle: ”Morsiamen on tapana kantaa sulhaselleen hedelmää. Minkä hedelmän minä siis toisin Sinulle, oi kukoistava sulhaseni?” Herra sanoi hänelle: ”Joka päivä sinä synnytät minulle seitsemän poikaa.”]

Jumalan palvelijatar, Pyhä Mechtild[1063], mietti kirkon seitsemää pyhää hetkipalvelusta[1064] ja kuuli meidän Herramme Jeesuksen sanovan: ”Kun sinä ensimmäisen kerran nouset ylös yöllä, kunnioita sitä Rakkautta, jonka ansiosta minä halukkaasti antauduin sidottuna julmain miesten käsiin ja jonka ansiosta minusta tuli tottelevainen ai-

---

1062 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857. Osuus on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Koko luku puuttuu vuoden 1854 valikoimasta.

1063 Budden versiossa on poikkeuksellisesti näkyvillä Mechtildin nimi. Muissa tutkimissani versioissa sanotaan ’Jumalan palvelijatar’ ilman nimeä. Useimmiten Buddekin käyttää nimen sijasta sanoja ’hän’, ’sielu’, ’Jumalan palvelijatar’ tai muuta sellaista, mutta tässä suomennoksessa on useissa kohdin selvyyden vuoksi käytetty nimeä *Mechtild*.

1064 Yhteisöllisesti laulettavat hetkipalvelukset eli *horae canonicae* olivat luostarielämän keskiössä. Niitä oli seitsemän kertaa vuorokaudessa. Ensimmäinen niistä oli *matutinum* eli *vigilium*, joka oli jo kello 2. Sitten tulivat päivän mittaan *prima, tertia, sexta, nona* ja *vesper*. Lopulta oli *completorium* noin kello 20–21. Lehmijoki-Gardner 2007, 123–124.

https://doi.org/10.21435/tl.277

na kuolemaan saakka. Teroita sydämeesi, että mielelläsi tahdot totella kaikkea sitä, mitä tehtäväksesi annetaan, siltikin vaikka yhtenä päivänä tulisit teoillasi osoittamaan enemmän tottelevaisuutta kuin kukaan pyhimys enimmillään on toteuttanut. Ensimmäisellä tunnilla kunnioita sitä nöyryyttä, jonka ansiosta minä seisoin kuin lauhkea karitsa tuomittavana kuolemaan kelvottoman tuomarin Pilatuksen[1065] edessä. Alistu minun tähteni kaikkien luotujen edessä, ja ole aina valmis vähäpätöisiin ja halpoihin tehtäviin. Kolmannella tunnilla sinun tulee halveksia ja alentaa itseäsi sen Rakkauden tähden, jonka ansiosta minua halveksittiin, herjattiin ja minut syydettiin täyteen moitetta. Kuudennella tunnilla olkoon maailma sinulle ristiinnaulittu ja sinä maailmalle[1066]. Muista, kuinka minut, sinun rakastajasi, rakkaudesta sinua kohtaan naulittiin ristiin. Siksi olkoot kaikki maailman ihanuus ja sen miellyttävät asiat sinulle kitkeriä ja karvaita niin kuin risti oli minulle. Yhdeksännellä tunnilla sinun tulee olla maailmalle ja kaikille luoduille kuollut. Niin minun katkerasta kuolemastani tulee sinun sydämessäsi niin suloinen, että kaikki luodut tulevat sinulle vastenmielisiksi ja epämiellyttäviksi. Iltalaulun aikaan eli siihen aikaan, jolloin minut otettiin alas ristiltä, sinun tulee muistaa, millaisessa ilossa sinä kuolemasi ja kaiken näkemäsi vaivan jälkeen olet saava ikuisesti levätä minun sylissäni autuaassa rauhassa. Yölaulun aikaan sinun tulee muistaa sitä yhteyttä ja sitä mitä pyhintä hetkeä, jolloin sinä olet tuleva yhdeksi hengeksi minun kanssani ja saava ikuisesti nauttia ja iloita minusta. Se on mitä ylevin kokemus, ja tuo yhteys alkaa nyt sinun tahtosi ja minun tahtoni yksimielisyydestä niin myötä- kuin vastoinkäymisissä, ja se saa ikuisen täyttymyksensä siinä kunniassa, joka ei koskaan lopu. Aamen.”

Siitä, miten sinun tulee valmistautua Jumalan hetkipalveluksiin ja suhtautua niihin mielessäsi. Luku 29.

Jokainen, joka tahtoo jumalisesti laulaa kirkon hetkipalvelukset, hoitakoon nämä kolme kohtaa. Heti siitä asti, kun hetkipalvelukset alka-

---

1065 Pilatuksen nimeä ei mainita muissa tutkimissani versioissa, joten nimi saattaa olla Budden lisäämä.
1066 Gal. 6: 14.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vat, ja aina psalmeihin asti hänen tulee kiittäen ylistää sitä syvää nöyryyttä, jonka ansiosta kaikkein arvokkain jumalallinen mahti, joka oli korkeimmassa Taivaassa, laskeutui alas ja heittäytyi meidän kurjuutemme laaksoon. Sen nöyryyden ansiosta enkelten Jumala ja Herra tuli ihmisten veljeksi ja kumppaniksi ja vieläpä nöyräksi orjaksi niin kuin Hän itse todistaa: ”Minä tulin palvelemaan enkä palveltavaksi[1067].” Tätä nöyryyttä kunnioittaakseen ja muistaakseen kumartukoon ja laskeutukoon ihminen alas hetkipalvelusten alussa. Psalmien välissä ylistäköön hän Jumalan suunnatonta viisautta, jota Hän ollessaan arvokkaasti kanssakäymisissä ihmisten kanssa suvaitsi itse opettaa ihmisille niin hyödyllisin sanoin ja esimerkein. Kumartuessaan kiittäköön jumalinen ihminen Häntä kaikesta siitä opetuksesta ja kaikista suloisista sanoista, joita kuunaan on saatu kuulla Hänen suloisesta suustaan ja sydämestään. Samoin ihmisen tulee kiittää Häntä pyhien profeettojen ennustuksista ja pyhien opettajain saarnoista ja opetuksista[, sillä he todella ilmaisivat nekin Pyhän Hengen innoituksesta[1068]]. Samoin kiittäköön hän kaikesta siitä armosta ja henkisestä virrasta, jonka kautta Jumala itse on suvainnut vuodattaa ihmiseen tiedon siitä, mikä on Hänen pyhälle tahdolleen mieleistä. Psalmien jälkeen aina hetkipalvelusten loppuun saakka ylistäköön ihminen sitä mitä suloisinta hyväntahtoisuutta, jota Hän harjoitti kaikessa siinä, mitä Hän teki ja kesti meidän tähtemme. Erityisesti ylistäköön ihminen sitä, mitä Hän kärsi juuri siihen aikaan päivästä ja sillä hetkellä, ja kiittäköön Häntä sydämensä pohjasta siunaten.

Siitä, miten sinun tulee aloittaa hetkipalveluksesi. Luku 30.

Kerran Herra Jeesus ilmestyi palvelijattarelleen unessa. Mechtild kysyi Häneltä muun muassa sitä, pitikö paikkansa se, mitä he olivat lukeneet synneistä, eli että yksikään synti ei ole niin kevyt ja lievä, etteikö siitä tulisi kuolemansynti, jos se otetaan tavaksi. Samoin hyveet, jotka tehdään hyvästä tottumuksesta, laskettaisiin Jumalan edessä

1067 Matt. 20: 28.
1068 Virkkeen loppu puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Vuoden 1558 editiossa luku on eri kohdassa kuin muissa versioissa (128v). Vuoden 1854 valikoimasta koko luku puuttuu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

suuremmaksi ansioksi. Herra vastasi[1069]: ”Totisesti on niin, ettei mikään hyvä asia ole niin pieni, ettei se tultuaan hyväksi tavaksi näyttäisi Jumalan edessä suurelta ja oikein hyvältä.” Mechtild sanoi: ”Mikä on pienin hyvä asia, jota ihminen voi hyödyksi ja alituisesti harjoittaa?” Herra Jeesus vastasi: ”Se, että ihminen lukee hetkipalveluksensa jumalisesti ja tarkkaan. Ei kylläkään ole niin, että se olisi pienin hyvä asia, jonka ihminen voi tehdä, mutta sitä pienemmällä ei ihminen voi rikkeitään säällisesti korvata. Kun ihminen alkaa lukea hetkipalveluksiaan tai rukouksiaan, sanokoon hän nöyrästi[1070] sydämessään tai ääneenkiin nämä sanat: *Domine Ihesu in vnione qua ipse in terris laudes Deo Patri persoluisti hanc tibi horam persoluo, vel horas, siue oraciones* eli ’Oi Herra Jeesus, samalla tavoin kuin Sinä itse osoitit ylistystä ja kiitosta pyhälle Isällesi ollessasi täällä maan päällä, minä nyt osoitan Sinulle tämän hetkipalveluksen tai nämä hetkipalvelukset tai nämä rukoukset’. Keskittäköön hän sitten huomionsa Jumalaan niin suuressa määrin kuin hän kykenee samalla kun hän lukee tai laulaa[1071]. Kun ihminen alati tekee tätä ja ottaa tavakseen lukea ja suoda Herralle hetkipalveluksensa ja rukouksensa[1072], se jalostaa ja ylentää hänen tekojaan minun pyhän Isäni silmissä niin paljon, että hänen lasketaan olevan kuin yhtä minun tekojeni ja jumalisen toimintani kanssa.”

[[1073]Kun Herra tämän jälkeen eräänä toisena päivänä ilmestyi Mechtildille tämän rukoillessa, Mechtild kysyi Häneltä, oliko Hän todella pitänyt kiinni hetkipalveluksistaan maan päällä. Herra vastasi hänelle armollisesti: ”En pitänyt niistä kiinni teidän tavallanne lukemalla, mutta kuitenkin osoitin ylistystä Isälleni Jumalalle. Jokaisen asian, joka kristittyjen on huomioitava, kuten kasteen, minä aloitin it-

1069 Käsikirjoituksessa A 13 (132r) on marginaalissa punainen nuoli, joka kiinnittää huomion tähän kohtaan.

1070 Sana *nöyrästi* puuttuu muista tutkimistani versioista ja lienee Budden lisäämä (Laurén 1972, 112). Jäljessä tulevat latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (132r) alleviivattu punaisella.

1071 Kohta ”samalla kun hän lukee tai laulaa” puuttuu muista tutkimistani versioista ja saattaa olla Budden lisäys.

1072 Kohta ”ottaa tavakseen lukea ja suoda Herralle hetkipalveluksensa ja rukouksensa” saattaa olla Budden lisäys.

1073 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Vuoden 1854 valikoimasta koko luku puuttuu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

seni kohdalla. Heidän tähtensä pidin niistä kiinni ja suoritin ne pyhittäen ja täydentäen siten kaikki minuun uskovien teot. Tästä sanoinkin Isälleni: ’Heidän tähtensä minä pyhitän itseni, jotta he olisivat pyhitettyjä minun kauttani[1074].’ Tekin muistelette seitsemän hetkipalveluksen aikaan, mitä minä olen kärsinyt samaisilla hetkillä. Samoin minäkin tiesin viisaudessani ennalta kaikki asiat, joita tulisin kärsimään. Sen todistaa evankelista sanoen: ’Siis Jeesus tiesi kaikki asiat, jotka tulisivat tapahtumaan hänelle[1075].’”]

Siitä, miten sinun tulee korvata laiminlöyntisi hetkipalveluksissa. (Luku 31.)

Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, joka oli valittanut hänelle lukevansa ja laulavansa hetkipalveluksiaan epähurskaasti ja muita turhamaisia ajatuksia ajatellen. Silloin Mechtild sai Jumalalta tällaisen vastauksen: ”Aina hetkipalveluksen jälkeen hän sanokoon heti nöyrästi nämä sanat: *Deus propitius esto michi peccatrici, siue ista, o agne mitissime miserere mei*[1076] eli ’Herra Jumala, ole armollinen minulle synnintekijättärelle[1077]’ taikka ’oi, Sinä mitä lempein karitsa

1074 Joh. 17: 19.
1075 Joh. 18: 4.
1076 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (132v) alleviivattu punaisella.
1077 Luuk. 18: 13. Tässä käytetään Raamatusta poiketen feminiinistä muotoa *synnintekijätär*. Luultavasti sillä pyritään puhuttelemaan suoraan yleisöä, jonka ajatellaan olevan etupäässä sisaria. Se, jonka puolesta Mechtild rukoili, oli mitä ilmeisimmin naispuolinen. Sama Raamatun sitaatti esiintyy tekstissä *Sielun luostari* (Dahlgren 1875, 62), joka myös on Budden ruotsintama. On muitakin esimerkkejä siitä, että sama sitaatti esiintyy kahdessa eri tekstissä, jotka Budde käänsi (Kauko 2015b, 224–226). Nämä on ehkä mahdollista nähdä viitteinä siitä, että Budde ei valinnut tekstejä käännettäväkseen umpimähkään, vaan ruotsinsi tekstejä, jotka liittyivät samaan aihepiiriin ja muodostivat jotenkuten yhtenäisen kokonaisuuden. Tämä taas mahdollisesti antaa viitteitä Budden omasta agendasta. Toisaalta ainakin evankeliumit ja psalmit olivat niin yleisesti siteerattuja keskiajan uskonnollisessa kirjallisuudessa, että saman kohdan siteeraaminen kahdessa eri tekstissä tai kohdassa ei ole ylipäätään kovin yllättävää. Feminiinimuotojen käyttöä naisyleisöä ajatellen esiintyy myös *Naantalin luostarin kirjassa* (katso Kauko & Lamberg 2017, 297–298).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jeesus, sääli minua'. Nämä sanat hän sanokoon jokaisen hetkipalveluksen tai rukouksen jälkeen, jotta hänen laiminlyöntinsä siten tulisi korvatuksi." Mechtild sanoi: "Entä, jos unohtaa tehdä sen, että erikseen sanoo nuo sanat aina jokaisen hetkipalveluksen jälkeen?" Herra Jeesus sanoi: "Jos hän unohtaa sanoa ne kaikkien hetkipalvelusten jälkeen, niin sanokoon ne sitten laiminlöyntinsä tähden edes vähintään seitsemän kertaa päivässä silloin, kun hän parhaiten voi ja muistaa, siis *Deus propicius esto michi peccatrici*[1078]. Kun kerran sanat *Deus propicius esto michi peccatrici*[1079] pystyivät niin paljoon *jn publicano* eli ilmeisessä synnintekijässä[1080], että hän ansaitsi tulla puhdistetuksi kaikista synneistään, miksi ne eivät pystyisi jonkun toisen kohdalla hankkimaan hänelle armon ja anteeksiannon hänen unohduksensa tähden? Sillä minä olen armossani yhtä lempeä nyt kuin olin silloinkin."

Siitä, miten ihmisen tulee antaa uskonsa Jumalan käsiin. (Luku 32.)

Jokainen, joka tällä tavoin antaa uskonsa Jumalan haltuun, on saava Jumalalta sellaisen armon, että hänen loppunsa hetkellä häntä ei saateta kiusaukseen tai vedetä pois hänen oikeasta uskostaan. [1081]Ensinnäkin ihmisen tulee antaa uskonsa Isän kaikkivaltiuden käsiin ja rukoilla nöyrästi, että sitä vahvistetaan jumalallisessa hyveessä niin, ettei hän koskaan eksy pois oikeasta kristillisestä uskosta. Toisekseen antakoon hän uskonsa Jumalan Pojan suunnattoman viisauden huomaan ja rukoilkoon, että Hän valaisisi sitä jumalallisen ymmärryksen valolla niin, ettei häntä koskaan johtaisi harhaan tai pettäisi erehdyk-

1078 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (132v) alleviivattu punaisella.

1079 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (133r) alleviivattu punaisella ja osoitettu punaisella nuolella marginaalissa. Sen sijaan fraasi *jn publicano* ei erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

1080 Publikaanit olivat valtion veronvuokraajia eli olivat vuokranneet oikeuden kantaa veroa. Virkkeellä viitataan kohtaan Luuk. 18: 9–14. 'Ilmeinen synnintekijä' näyttää olevan Budden jonkinlainen sanan *publikaani* selitys.

1081 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (133r) osoitettu punaisella nuolella marginaalissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen henki. Se on paholainen.[1082] [1083]Kolmanneksi tulee ihmisen antaa uskonsa Pyhän Hengen hyväntahtoisuuden huomaan rukoillen, että hänen uskonsa toimisi hänessä todellisen rakkauden kautta kaikessa niin, että kuoleman hetkellä hänen voitaisiin katsoa olevan *perfecte consumatus*[1084] eli hyvin ja täydellisesti osansa täyttänyt. Se tarkoittaa, ettei häneltä puutu mitään siitä, mitä jokaisella kristityllä sielulla tulee olla todellisessa ja oikeassa kristillisessä elämässä.[1085]

Viidenlaisesta henkäisystä, joihin sinun tulee nukahtaa joka ilta. (Luku 33.)

Tämä Jumalan morsian näki erään kerran sielunsa pienen jäniksen hahmossa nukkumassa avoimin silmin meidän Herramme sylissä. Silloin hän sanoi Herralle: ”Oi Herrani Jumala, suo minulle sellainen armo, että voisin tämän pienen eläimen tavoin valvoa Sinun tykönäsi sielullani silloin, kun kehollani nukun”. Herra vastasi hänelle: ”Jäniksen sanotaan märehtivän ja nukkuvan silmät avoimina. Kun ihminen menee nukkumaan, hänenkin pitää märehtiä eli moneen kertaan lukea ja ajatella[1086] näitä säkeitä: *Oculi sompnum capiant, cor ad te semper vigilet, dextera tua protegat famulos qui te diligunt*[1087] eli ’oi Herra

---

1082 Selitys näyttää olevan Budden lisäämä, ja se puuttuu muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 119).

1083 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (133r) osoitettu punaisella nuolella marginaalissa.

1084 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (133r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

1085 Virke näyttää olevan Budden lisäämä, eikä sitä ole muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 122).

1086 Muissa versioissa tässä on käytetty vain sanaa ’märehtiä’. Koska sanalla on tässä abstrakti, meditaatioon liittyvä merkitys (Annala 2007, 13), on Budde katsonut hyväksi selittää, että sillä tarkoitetaan toistuvaa lukemista ja ajattelemista. Myös Laurén (1972, 119) mainitsee kohdan Budden selittävänä lisäyksenä.

1087 Säkeet ovat jambista dimetriä ja kuuluvat hymniin, joka on pantu Ambrosiuksen nimiin, mutta lienee epäperäinen (Migne 1845b, 1176–1177). Hymni oli tunnettu keskiajalla (Kauko 2015b, 219). Hymni on säilynyt myös varhaisena suomennoksena 1540-luvulta peräisin olevassa Westhin koodeksissa (Häkkinen 2012, 190). Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (133v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jumala, anna silmien päästä uneen, mutta sydän valvokoon aina Sinun tykönäsi, Sinun oikea kätesi varjelkoon palvelijoitasi, jotka rakastavat Sinua'. [1088]Tai lukekoon ja ajatelkoon hän sängyssään mitä vain muuta hyvää tai joitakin rukouksia Jumalasta, Hänen armostaan ja lempeydestään sekä kovasta kuolemasta ja kärsimyksestä[1089]. Kun hän nukahtaa sellaisia ajatellen, silloin hänen sydämensä valvoo minun tykönäni." Näin sanoo Jumala.[1090] "Jos ihmiselle unessa tapahtuu jotakin pahaa tai jokin ahdistaa häntä, ja se tuntuu hänestä vastenmieliseltä ja raskaalta, se on merkki siitä, ettei häntä koskaan eroteta minusta. Kun ihminen haluaa nukkua, vetäköön henkäyksen minun jumalallisesta sydämestäni samalla, kun minusta virtaa ylistys kaikkiin pyhimyksiin. Se täydentää sen, mitä ihmiseltä puuttuu siitä ylistyksestä, jolla jokaisen luodun tulee ylistää minua. [1091]Toisekseen ihmisen tulee henkäistä samalla, kun pyhimykset imevät sydämestäni kiitollisuutta ja osoittavat minulle nöyrän kiitoksen kaikesta siitä hyvästä, mitä olen heille tehnyt ja antanut. Kolmanneksi hänen tulee huokaista syntiensä tähden ja kaikkien maailmassa olevien syntisten tähden yhdistäen sen siihen kärsimykseen, jonka kautta minä otin kantaakseni kaikki ihmisten synnit. Neljänneksi hänen tulee huokaista kaivaten ja kaihoten kaikkea sitä hyvää, mitä ihmiset voivat tarvita Jumalan ylistykseksi ja kunniaksi sekä omaksi hyödykseen, yhdistäen sen minun jumalalliseen kaipaukseeni, jota maailmassa ollessani tunsin ihmissuvun hyödyksi. Viidenneksi hänen tulee huokaista ajatellen kaikkia minun jumalisia rukouksiani, jotka lähtivät minun jumalallisesta sydämestäni ja kaikkien pyhimysteni sydämistä kaikkien elävien ja kuolleiden hyvinvoinnin tähden. Toivokoon hän, että minä otan vastaan jokaisen hengenvedon, jonka hän vetää sinä yönä, niin kuin hän olisi lakkaamatta kääntynyt huokaillen puoleeni sellaisissa

---

1088 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (133v) merkitty vihreällä nuolella marginaalissa.

1089 Armo, lempeys, kuolema ja kärsimys näyttävät olevan Budden lisäämiä konkreettisia esimerkkejä. Muissa versioissa sanotaan yleisemmin, että tulee ajatella jotain Jumalaan liittyvää.

1090 Budde näyttää lisänneen sanat 'näin sanoo Jumala'.

1091 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (133v) merkitty suurella punaisella nuolella marginaalissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ajatuksissa. [1092]Minä, joka en voi, enkä pysty kieltämään sitä, mitä rakastava sielu minulta tahtoo, olen sen täyttävä jumalallisessa totuudessani."

Siitä, miten Kristus ja kaikki pyhimykset ovat valmiita auttamaan ja tukemaan, kun nöyrästi huokaistaan. Luku 34.

Eräänä pyhäpäivänä konventti meni ehtoolliselle, ja Jumalan palvelijatar makasi sairaana vuoteessaan. Hän huokaili hartaasti kovalla äänellä Jumalalle kaikesta sydämestään henkisesti kurjana. Silloin hän näki Herran hyvin pian laskeutuvan alas valtaistuimeltaan ja sanovan: *propter miseriam inopum et gemitum pauperum nunc exurgam*[1093] eli 'minä nousen nyt ylös köyhien ihmisten ahdingon ja kurjien ihmisten vaikeroinnin tähden'. Kun Herra nousi, nousivat myös kaikki pyhimykset hänen kanssaan tarjoten Jumalalle tuon autuaan sielun mielihyväksi ja hänen ahdistustensa helpotukseksi kaikki ne palvelukset, joita he olivat tehneet Jumalalle täällä maan päällä. Ja kaiken sen, mitä he olivat kärsineet ja kestäneet Hänen tähtensä he uhrasivat Hänelle ikuiseksi kiitokseksi ja kunniaksi. [1094]Myös Herra Jeesus soi kaikki pyhät tekonsa ja kärsimyksensä pyhälle Isälleen [sanoen]: "*ponam in salutari*[1095]" eli 'minä päästän ja lasken turvaan', ja se tarkoittaa, että minussa itsessäni ja minun itseni kautta minä täytän hänen toiveensa. Sitten Hän soi ja kohdisti täydellisen ylistyksen Isälleen Jumalalle Mechtildin tähden. Mechtild ymmärsi hengellisesti, että aina, kun joku kristitty sielu vaikeroi Jumalalle henkisesti kurjana tahtoen ylistää Häntä tai anoa Häneltä armoa[1096], kaikki pyhimykset nousevat heti ja ylistävät Jumalaa sielun puolesta hankkiakseen hänelle sen armon, jota hän kaipaa. Jos tuo kristitty sielu vaikeroi surren

---

1092 Käsikirjoituksen A 13 (134r) marginaalissa on tässä punainen nuoli.
1093 Vulgatassa Ps. 11: 6; Raamatun suomennoksessa Ps. 12: 6. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (134r) alleviivattu punaisella.
1094 Käsikirjoituksen A 13 (134r) marginaalissa on punainen, kiehkurainen nuoli.
1095 Samasta jakeesta kuin edellinen sitaatti. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (134r) alleviivattu punaisella.
1096 Käsikirjoituksen A 13 (134r) marginaalissa on punainen, kiehkurainen nuoli.

https://doi.org/10.21435/tl.277

syntejään, he anovat hänen puolestaan syntien anteeksiantoa. Eikä Kristuskaan tyydy siihen, vaan nousee itsekin ylös ja sanoo: *ponam in salutari*[1097] eli 'minä lasken turvaan'. Se tarkoittaa: 'Minä olen itseni kautta täyttävä hänen toiveensa.' Tarjoten Isälleen Jumalalle ylistystä sielun puolesta tai tehden jotakin muuta, mitä sielu toivoo, Hän täyttää täydellisesti ja arvokkaasti hänen toiveensa. Sitten Herra Jeesus sanoi: "Kun yksikin voihkaisu otetaan niin alttiisti vastaan, miten kenenkään kurjan ihmisen sielussa sitten voi olla tai pysyä mitään ahdistusta?" Siis Hän tahtoi sanoa, että miksi kukaan syntinen olisi ahdistunut tai lohduton, kun kerran Jumala ja kaikki enkelit lempeydessään ja kaikki pyhimykset ovat niin valmiita auttamaan häntä yhdenkin hänen syntiensä tähden vuodattamansa kyyneleen tai päästämänsä voihkaisun takia.[1098]

Toisella kertaa, kun Mechtild kaipasi Jumalaa ja huokaili Hänen peräänsä, Herra sanoi hänelle: "Joka kerta ja aina, kun sinä vaikeroit ja kaihoat minun perääni, sinä vedät minut sisääsi. Minä olen tehnyt itsestäni helpommin saatavilla olevan kuin mikään pieninkään esine pystyy olemaan. Sillä mikään esine ei ole niin pieni, kurja ja surkea, että ihminen voisi saada sen itselleen pelkästään tahtomalla, ei edes pikkuinen rikka tai langanpätkä[1099]. Mutta minut ihminen saa tykönsä niin usein kuin haluaa pelkästään tahtomalla tai vaikeroimalla."

O Domine Deus, quam magna multitudo dulcedinis tue quam abscondisti timentibus te. Oi Herra Jumala, kuinka suuri onkaan Sinun

---

1097 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (134r–134v) alleviivattu punaisella.

1098 Virke puuttuu muista tutkimistani versioista ja on Budden selittävä lisäys. Laurén (1972, 120–121) pitää lisäystä esimerkkinä siitä, että Buddella on kyky selittää vaikeatajuisen kappaleen sisältö yksinkertaisesti. Laurén katsoo, että Budde näyttäytyy tässä kärsivällisen opettajan roolissa. Tällaiset lisäykset osoittavat, että Budde tekee tekstille enemmän kuin vain kääntää sen, sillä hän tekee tekstiä ymmärrettävämmäksi ja selvemmäksi. Tämä voi liittyä siihen, että Budde on ehkä ajatellut kohdeyleisönsä olevan alkutekstin yleisöä oppimattomampaa.

1099 Buddella *grand äller tradhz ände* 'rikka tai langanpätkä'. Latinaksi (1510, 77v; 1877, 240) on käytetty sanoja *filum* 'lanka, siima' ja *festuca* 'olki, korsi'. Vuoden 1503 saksannoksessa (96r) on *fadem* [sic!] *ader eyn steubiche(n)* 'lanka tai pölyhiukkanen', vuonna 1597 (194r) *faden oder spreißlein* 'lanka tai säle/lastu'. Kohta puuttuu 1857, ja koko luku puuttuu 1558 ja 1854.

https://doi.org/10.21435/tl.277

suloisuutesi paljous, jonka olet tallettanut niille, jotka Sinua pelkäävät ja rakastavat.[1100] Aamen.

Siitä, miten Jumala hillitsee rakkautensa paloa sielussa. (Luku 35.)

Kerran Mechtild oli hyvin ahdistunut ja vaikeroi, koska hän tunsi olevansa hyödytön, koska hän ei sairautensa tähden voinut seurata luostarisääntöään. Silloin hän kuuli Herran Jeesuksen sanovan: ”Oi, salli ja suo minulle se, että lauhdutan ja vienonnan sinussa minun jumalallisen rakkauteni paloa!” Näistä sanoista Mechtild ymmärsi, että kaikki ne, jotka kestävät ja sietävät mielihyvin ja vapaaehtoisesti surua, sairautta, sydämen ahdistusta, alistamista, pilkkaa tai mitä tahansa ahdinkoa, joka on yhteydessä siihen rakkauteen, joka sai Kristuksen täällä maan päällä kestämään kärsimyksiä ja monia vastoinkäymisiä ja lopulta mitä kovimman kuoleman, jollakin tavoin lauhduttavat ja helpottavat Jumalan sydämen kuumuutta ja tulta, joka niin kuumalla ja käsittämättömällä halualla etsii ja hakee ihmisen hyvinvointia. Nyt Hän ei voi kärsiä mitään tuollaista ahdinkoa itse. Hänhän on kuolematon ja sellainen, joka ei voi kärsiä.[1101] Niinpä Hän korvaa sen niiden kautta, jotka Häntä rakastavat ja seuraavat uskollisen rakkauden kanssa. Hänen oma kärsimyksensä oli hyödyksi ja eduksi koko maailmalle, ei ainoastaan sille väelle, joka silloin eli, vaan myös kaikille niille, jotka tulevat uskomaan Häneen aina maailman loppuun saakka. Häntä rakastavien kärsimykset ja ahdingot lisäävät oikeamielisten ansioita, koituvat syntien anteeksiannoksi jotakin rikkoneille ja ikuiseksi iloksi kristityille sieluille. [1102]Kun sellainen sielu, joka täällä

1100 Vulgatassa Ps. 30: 20; Raamatun suomennoksessa Ps. 31: 20. Budde antaa saman sitaatin latinaksi ja ruotsiksi. Sitaattia ei ole muissa tutkimissani versioissa ja se näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 83). Ruotsinnoksen viimeinen sana *älzska* ’rakastavat’ on Budden lisäämä, koska sitä ei ole kyseisessä Raamatun kohdassa. Raamatun suomennos 1933/1938 on hieman lähempänä Vulgataa ja Budden ruotsinnosta kuin vuoden 1992 käännös. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (134v) alleviivattu punaisella.

1101 Virke näyttää olevan Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa tutkimissani versioissa (1503, 1510, 1597, 1877). Luku puuttuu 1558, 1854 ja 1857.

1102 Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (135r) alleviivattu ja merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

maan päällä on ollut helpotus jumalalliselle sydämelle, sitten pääsee Taivaaseen, se heti lennähtää Jumalan sydämen ylle. Jumaluudessa sielu palaa kuin se olisi voideltu mitä kalleimmalla juoksevalla öljyllä, ja sen mukana kaikki se, mitä hän oli omasta ja lähimmäisensä puolesta kärsinyt, palaa Jumalan sydämen mitä kuumimmassa tulessa. Se tarkoittaa Jumalan rakkauden uunia.[1103] Niin se täyttää koko Taivasten valtakunnan hyvän tuoksunsa suloisuudella niin kuin mitä parhaimman tuoksuinen suitsuke, mirhami tai balsami[1104]. Siten kaikkiin pyhimyksiin valetaan uutta iloa ja uutta mielihyvää. On niin kuin Daavid[1105] sanoo psalmissa: *Vnxit te Deus, Deus tuus, oleo leticie pre consortibus tuis*[1106]. Se tarkoittaa, että Herra Jumala voiteli sinut ilon öljyllä enemmän kuin vertaisesi.

[[1107]Kerran Mechtild kuuli laulettavan tätä säettä: ”Vanhurskaat tulevat kuulemaan suloisen äänen[1108]”. Silloin hän muisti pantin[1109], jonka Jumala oli hänelle muinoin antanut, ja suloisessa mielentilassa hän myös kiitti Jumalaa. Herra sanoi hänelle: ”Minä olen sinun panttisi ja sinä minun.” Mechtild mietti, miten hän, joka ei ole minkään arvoinen, voi olla panttina Jumalalle. Herra vastasi: ”Kaikki ihmiset ovat minun panttini ja velvoitettuja korvaamaan minulle minun kuolema-

1103 Selittävä lause on Budden lisäämä ja puuttuu muista tutkimistani versioista. Laurén (1972, 117) mainitsee sen esimerkkinä siitä, että Budde joskus selittää yhden kuvaannollisen ilmaisun toisella kuvaannollisella ilmauksella.

1104 Sana *myrra* 'mirhami' näyttää olevan Budden lisäys. Muissa versioissa on *thymiama* 'suitsuke' ja *balsamum* 'balsami'. Koska mirhami on merkitykseltään melko lähellä suitsuketta, voi olla, että Budde on tarkoittanut sekä sanan *rökilse* 'suitsuke' että sanan *myrra* 'mirhami' latinan sanan *thymiama* vastineeksi. Hän on myös voinut haluta selventää ja korostaa kohtaa lisäämällä ylimääräisen, samansuuntaisen sanan. Monisanaisuus on Buddelle tyypillinen tehostava ja selventävä keino.

1105 Daavidin nimi on vain Budden versioissa. Muissa versioissa lukee persoonattomasti 'psalmissa sanotaan' (Kauko 2022a, 221–222).

1106 Vulgatassa Ps. 44: 8; Raamatun suomennoksessa Ps. 45: 8. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (135r) alleviivattu punaisella. Lisäksi kohta on merkitty kiehkuraisella punaisella nuolella marginaalissa.

1107 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Koko luku puuttuu 1558, 1854 ja 1857.

1108 En ole onnistunut tunnistamaan säettä (latinaksi *dulcem vocem audient justi*). Se ei liene Raamatusta.

1109 Vertaa ensimmäisen kirjan luku 40.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ni kuten apostoli sanoo: *Kuolettakaa maalliset jäsenenne*[1110]. Jokainen siis kuolettakoon kaiken sen, mikä hänessä on paheellista, jotta hän ennen kuolemaansa tai ainakin kuollessaan vapaana synnistä palauttaisi iloisesti minulle panttini, joka hän itse on. Kuitenkin erityisesti hengellisen säädyn edustajat ovat minun panttini. Heidät olen kutsunut niin verrattomaan ja suureen kunniaan. Aina, kun he jossakin itselleen vaikeassa asiassa alistavat tahtonsa minun alaisuuteeni, niin usein he tuovat panttini eteeni koristellumpana. On niin kuin jollakin olisi ystävänsä pantti hallussaan ja hän aina sitä katsoessaan kiinnittäisi siihen kultaa tai arvokkaita jalokiviä."]

Häävaatteista kuten evankeliumissa lukee. Luku 36.

Mechtild kuuli luettavan evankeliumista, että *amice quomodo huc jntrasti non habens vestem nupcialem*[1111] eli 'ystävä, kuinka tulit tänne sisälle ilman häävaatetta'. Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: "Oi rakkaani, mikä on se vaate, jota ilman ei kukaan voi tulla häihisi?" Kohta Herra näytti hänelle vaatteen, joka oli ihmeellisesti kirjailtu ja ommeltu kokoon kolmivärisenä. Värit olivat punainen, valkoinen ja kulta[1112]. Hän sanoi: "Tämä on häävaate, joka on tehty puhtoisen sydämen hohteesta. Purppura taas on nöyryyden punaa, ja kulta kuvastaa jumalallista rakkautta. Sen, joka tahtoo itselleen tämän vaatteen, tulee pitää sydämensä sellaisena, ettei hän ehdoin tahdoin anna min-

1110 Kol. 3: 5. 1930-luvun käännös on tässä lähempänä Vulgataa kuin vuoden 1992 suomennos. Vuonna 1992 on verbin *kuolettaa* sijaan käytetty sanaa *haudata*. Kreikkalaisessa alkutekstissä on verbi νεκρόω (nekroō) 'kuolettaa, tappaa', joten vanhempi suomennos lienee tässä kohdassa likempänä alkutekstiä.

1111 Matt. 22: 12. Geeten (1899, 291) editiossa on sanan *quomodo* paikalla virheellisesti sana *quo*. Geete ei näytä huomanneen käsikirjoituksessa olevaa lyhennysmerkkiä (Laurén 1972, 36–37). Käsikirjoituksessa A 13 (135r) osa sitaatista on alleviivattu punaisella ja kohtaan osoittaa punainen nuoli. Alamarginaalissa on punainen risti.

1112 Tässä kohdassa on käsikirjoituksen A 13 (135v) marginaalissa latinankielinen merkintä *rubeum, candid(um), aureum* 'punainen, valkoinen, kullanvärinen'. Merkinnän lienee tehnyt Bureus, joka jonkin aikaa omisti käsikirjoituksen ja merkitsi marginaaleihin itseään kiinnostaneita sanoja (Laurén 1972, 29).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kään pahojen ajatusten tulla sydämeensä tai pysyä siellä. Ja sen, mitä hän kuulee tai näkee muissa, hän arvioikoon ja kääntäköön parhain päin, eikä pahaksi. Hänen tulee myös nöyrin ja puhtoisin sydämin alistua Jumalan tähden ei ainoastaan esimiehilleen, vaan myös kaikille luoduille. Hänen tulee koko sielullaan rakastaa Jumalaa. Kaikkia luotuja olentoja ja asioita hänen tulee halveksua, koska ne voivat houkutella hänet pois Jumalan tyköä. Ja mitään sellaista, joka etäännyttää[1113] häntä Jumalasta, hänen ei tule rakastaa siinä määrin, etteikö hän voisi sitä kokonaan paeta tai viskata sen pois."

[1114]Tästä asiasta sanoo Augustinus, että *minus te, Domine, diligit etc.* eli 'oi Herra, Herra, se, joka rakastaa jotakin muuta kuin Sinua, rakastaa Sinua vähemmän kuin pitäisi'. Se, mitä sinä, ihminen, pidät itsellesi rakkaimpana, tarkistetaan Jumalasi edessä. Valitettavasti ovat

1113 Etäännyttämiseksi kääntämäni sana on ruotsinkielisessä tekstissä muodossa *fiärkar*. Käsikirjoituksessa A 13 (135v) on marginaalissa merkintä *fiärka elongare*. Ruotsin verbi *fiärka* on siinä perusmuotoisena, ja se on varustettu latinankielisellä käännöksellä *elongare* 'poistaa, erottaa, pitää loitolla, pitää etäällä'. Merkinnän lienee tehnyt Bureus (Geete 1899, XLIV; Laurén 1972, 29). Käsikirjoituksen samalla lehdellä on siis kaksi Bureuksen reunamerkintää. Lisäksi marginaalissa on sana *dela* 'riidellä, kiistellä', mutta tämä merkintä ei ole Bureuksen, vaan se on alkuperäisen kirjurin lisäämä sana, joka on vahingossa ensin jäänyt tekstistä pois (Laurén 1972, 29, alaviite 32).

1114 Luvun loppu tästä eteenpäin puuttuu muista tutkimistani versioista ja on Budden lisäämä (Laurén 1972, 83–84 ja 98). Budde on lisännyt saman Augustinukselta olevan sitaatin toiseenkin kohtaan (neljäs kirja, luku 36). Sitaatti on teoksen *Tunnustukset* eli *Confessiones* kohdasta 10: 29 (Migne 1841a, 796). Augustinukseen viitataan ja häntä siteerataan useissa muissakin teksteissä, jotka Budde ruotsinsi (Kauko 2015b, 227). Budde näyttää tunteneen Augustinusta, koska on pystynyt lisäämään tekstiin sitaatin tältä. Augustinus oli keskiajalla keskeinen auktoriteetti, mutta sitaatin lisääminen on viite Budden lukeneisuudesta. Budde on voinut poimia sitaatin jostakin sitaattikokoelmasta tuntematta lähtötekstiä, mutta *Confessiones* oli merkittävä teos, jonka Budde on voinut tuntea. Tämä ei ole ainoa Budden lisäämä sitaatti. Esimerkiksi kolmannen kirjan luvun 34 lopussa on Budden lisäämä sitaatti psalmista 31 (Vulgatassa 30). Psalmit kuuluivat Raamatun luetuimpiin osiin, ja psalmeihin on osattu viitata ulkomuistista. Ainakin Vadstenassa kullakin sisarella näyttää olleen oma psalttari (Carlquist 2007, 53). Psalttaria käytettiin myös oppikirjana latinan alkeiden opetteluun (Klockars 1960, 58). Sitaatti Augustinukselta on käsikirjoituksessa A 13 (135v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

hyvin harvassa ne, jotka Häntä täydellisesti rakastavat. Jumala kasvattakoon pyhää rakkauttaan meissä kaikissa.

Siitä, miten sielua voidaan ja täytyy verrata Jumalaan. Luku 37.

Messussa laulettiin, että *dicit Deus, ego cogito cogitaciones pacis et non afflicciones*[1115]. Se tarkoittaa, että 'Herra Jeesus[1116] sanoo: Minä ajattelen rauhan ajatuksia, enkä murheen'. Silloin Herra sanoi Mechtildille näin: "Jos sinä tahdot olla minun mitä rakkain tyttäreni ja mitä suurimmassa määrin minun kaltaiseni, sinun tulee seurata minua näiden sanojen mukaisesti. Minä ajattelen rauhan ajatuksia enkä murheen, ja samoin tulee sinulla aina olla rauhallinen sydän ja rauhaisat ajatukset. Kenenkään kanssa sinun ei tule kiistellä tai riidellä. Nöyrästi ja kärsivällisesti sinun on annettava periksi kaikille. Minä kuulen niitä, jotka minua kutsuvat. Samoin tulee sinunkin osoittaa olevasi hyväntahtoinen ja pyynnöt vastaanottavainen kaikkia kohtaan. Sinun tulee myös mieluusti johdattaa muita pois pinteestä. Se tarkoittaa, että sinun tulee osoittaa avuliaisuutta ja lohtua kaikille ahdistetuille ja kiusauksiin joutuneille."

[[1117]Siitä, että Jumala kaipaa meidän sydäntämme

Ollessaan messussa Mechtild näki Herran alttarilla kultaisen kotkan hahmossa. Mechtild huomasi, että Hän lentää hyvin korkealla niin kuin kotka. Samoin Hän näyttää valtavan suurelta nöyrän sydämen kannalta katsoen. Ja Mechtildistä näytti, että tällä kotkalla oli kaareva nokka ja erittäin viehättävä kieli. Nokka merkitsi Herran puheita, jotka hurskauden kautta saavat sielun sydämen levottomaksi. Kielellä

1115 Jer. 29: 11. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (135v) alleviivattu punaisella.

1116 Budde kääntää usein sanat *Deus* 'Jumala' ja *Dominus* 'Herra' fraasilla *Härran Ihesus* 'Herra Jeesus'.

1117 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1510, 1558, 1854 ja 1857. Osuuden tilalla on vuoden 1558 editiossa (129r–129v) luku, joka muissa tutkimissani versioissa kuuluu neljänteen kirjaan, Buddella neljännen kirjan luku 8. Hakasulkeissa oleva osio käsittää neljä lukua, joista kaikki ovat mukana 1877 ja kolme viimeistä myös 1503 ja 1597.

https://doi.org/10.21435/tl.277

taas tarkoitettiin miellyttävyyttä. Niin kuin kotka aina tavoittelee makeinta osaa saaliistaan eli sydäntä, samoin Jumala aina tahtoo, että me tarjoaisimme sydämemme Hänelle Häntä viehättämään.

Siitä, miten ihmisen tulee harjoittaa muistiaan

Tämä hurskas neito rukoili kerran Herralta, että Hän katsoisi hyväksi suoda Mechtildille sellaisen lahjan, että hänen muistinsa olisi aina kiinnittyneenä Hänen sydämeensä[1118]. Ja katso, Herra näytti hänelle sydämensä eräänlaisen talon muodossa. Sen ovesta Mechtildin sielu lennähti sisälle kuin kyyhkynen ja löysi sieltä kasan vehnää. Ja Herra sanoi: ”Kun kyyhkynen tulee vehnäkeolle, se ei vie sitä kokonaan pois, vaan valitsee sieltä sen, mikä sitä enemmän miellyttää. Tee sinäkin niin. Kun kuulet tai luet Jumalan sanaa, et voi älylläsi käsittää kaikkea. Kokoa siitä kuitenkin itsellesi joitakin asioita, joiden avulla voit harjoittaa muistiasi, ajatellen itseksesi, että mitähän sinun rakastajasi tässä lukukappaleessa sanoo sinulle tai käskee.” Samana päivänä Mechtild kuuli messussa luettavan evankeliumista: ”Taivasten valtakunta on kuin aarre[1119]”. Silloin hän sanoi Herralle: ”Mieluisin opettajani, mitä minun tulisi tästä evankeliumista Sinun oppisi mukaan valita?” Herra vastasi hänelle näin: ”Mitä on aarre? Aarre on röykkiö kultaa ja hopeaa ja jalokiviä. Kulta merkitsee rakkautta, hopea hyviä töitä ja jalokivet hyveitä. Hopea on hyvin kumisevaa metallia[1120], ja samalla tavalla hyvät työt kantautuvat korviini mitä suloisimpana äänenä. Tehköön siis ihminen hyviä töitä sellaisin aikein, että hän ajattelee: ’Sinun Jumalasi suvaitsi nöyryytettynä taipua nöyryyttäviin töihin ja orjuuteen. Sitä enemmän sinun, kurjan ihmisraukan sopii nöyrtyä ja alistua!’ Samalla tavoin hän ajatelkoon kärsivällisyydestä ja muista hyveistä. Mitä tahansa hän tekeekin, tehköön hän sen aina minun muistokseni. Muiston siitä kirjoitan sydämeeni niin, ettei sitä sieltä koskaan voida poistaa.”

1118 Olen tässä suomennoksessa tulkinnut, että tekstissä tarkoitetaan Mechtildin muistia ja Herran sydäntä. 1500-luvun saksannoksissa on tulkittu, että tarkoitetaan Herran muistia ja Mechtildin sydäntä.

1119 Matt. 13: 44.

1120 1500-luvun saksannosten mukaan ’hyvin jaloa metallia’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, että Mechtild kysyi neuvoa Jumalalta kaikissa tekemissään asioissa

Eräänä päivänä Mechtild näki kyyhkysen istumassa pesässä ja sanoi Herralle: ”Rakkaani, mikä on minun munani, jonka päällä istun mietiskellessäni?” Herra sanoi: ”Muna on kaksitavuinen sana[1121]. Ensimmäinen tavu merkitsee minun erinomaisen jumaluuteni suuruutta. Toinen tavu taas tarkoittaa sinun arvottomuutesi äärtä. Nämä kaksi toisiinsa yhdistäen sinä ikään kuin istut munan päällä muistellen, miten jumalallisen majesteettini suuruuden kallistaen laskeuduin alas sinun arvottomuuteesi. Kun jumalallisen armoni vuodattaen lävistin sielusi sisukset, onnellisella siteellä yhdistin sinut minuun. Tämä siis on oleva sinun munasi.” Mechtildillä oli tapana tällä tavoin kysyä neuvoa Herralta kaikissa tekemisissään, myös pienissä ja vähäpätöisissä. Kaikissa niissä hän tiedusteli Herran suopeaa mielipidettä.

Kaikesta sinulle vastenmielisestä pääset voitolle Jumalassa

Kerran Mechtild näki erään ihmisen tekemän eleen, joka närkästytti häntä. Pian hän tunsi syyllisyyttä ja tunnusti sen Jumalalle. Herra sanoi hänelle: ”Kun näet jonkin eleen, joka närkästyttää sinua, sinun tulee kiittää minua minun jumalallisen eleeni jalouden ja arvokkuuden tähden. Kun näet jonkun olevan ylimielinen, kiitä minua minun nöyryyteni vuoksi. Sen ansiosta minä alistuin kaikkien edessä, vaikka olin kaikkien Herra. Kun taas näet jonkun olevan vihainen, kiitä minua minun lauhkeuteni tähden. Sen ansiosta seisoin kuin karitsa tuomarin tykönä. Kun näet jonkun olevan kärsimätön, kiitä minua sen kärsivällisyyden takia, jota tunsin kaikkea sitä kohtaan, mitä minun

---

1121 Sana on kaksitavuinen myös latinassa: *ovum* ’muna’. Saksannoksissa (1503 ja 1597) on jätetty näkyviin latinan sana *ovum* ehkä siksi, että vastaava saksan sana on yksitavuinen. Tämä saattaa olla viite siitä, että ilmestys on alkuperäisessäkin asussaan ollut nimenomaan latinankielinen (Mechtild 1877, 245, alaviite I). On ajateltu, että Mechtildin ilmestyksistä olisi aluksi kirjoitettu saksankielinen luonnos, joka ei ole säilynyt meille ja josta ne sitten olisi käännetty latinaksi (Geete 1899, XI; Laurén 1972, 7). On kuitenkin muitakin tämäntapaisia kohtia, jotka viittaavat siihen, että ainakin jotkin osat Mechtildin ilmestyksistä on laadittu jo alun perin latinaksi.

https://doi.org/10.21435/tl.277

piti kestää. Niin ollen voit minun kauttani päästä voitolle kaikista niistä asioista, jotka eivät miellytä sinua. Minun kauttani ne kaikki miellyttävät sinua mitä suurimmassa määrin.”]

Siitä, miten Jumala kaipaa meidän sydäntämme. (Luku 38.)

Eräällä toisella kerralla Herra Jeesus sanoi Mechtildille: ”Sinun tulee etsiä minua viidellä aistilla. Tee niin kuin hyvä isäntä, joka aina odottaen rakkaimman ystävänsä saapumista seisoo portin ulkopuolella ja katsoo ikkunain läpi, joko hän saisi nähdä kaivatun ystävänsä tulevan. [1122]Niin tulee myös jokaisen uskovan sielun aina etsiä minua viidellä aistillaan, jotka ovat sielun ikkunat ja portit. Kun hän näkee jotakin kaunista ja rakastettavaa, ajatelkoon heti, kuinka kaunis, rakastettava ja hyvä onkaan Hän, joka sen loi ja teki. Siten hän heti kulkee sen tykö, joka on tehnyt kaiken hyväksi ja joka järjestää kaiken hyvin. [1123]Kun hän kuulee suloista soittoa tai ihanaa laulua tai jotakin muuta, joka häntä miellyttää, hänen tulee kohta ajatella: ’Oi miten suloinen onkaan oleva sen kutsuva ääni, josta kaikki ihanuus ja äänen suloisuus on lähtöisin’. Samoin, kun hän kuulee ihmisten puhelevan tai lukevan jotakin, hänen tulee aina mielellään kuulostella, josko hän kuulisi siinä jotakin, jossa mainitaan hänen sielunsa rakkain. Myös kaikessa siinä, mitä hän itse puhuu, etsiköön hän aina Jumalan ja muiden kristittyjen kunniaa. [1124]Kun hän lukee tai laulaa, ajatelkoon hän aina näin: ’Oi, mitä sanookaan rakkaasi tässä säkeessä tai tässä psalmissa tahi lukukappaleessa’. Sinun tulee Häntä aina etsiä kunnes saat tuntea jonkinlaista jumalallisen suloisuuden makua. Samoin tulee ihmisen tehdä kaikessa, mitä hän haistaa tai koskettaa. Hän ajatelkoon, miten suloinen Jumalan henki on ja kuinka suloisia tulevat olemaan Hänen suudelmansa ja syleilynsä. Mistä tahansa luodusta hän iloitseekin, muistakoon hän aina Jumalan kauneutta ja käsittämätöntä ihanuutta. Lisäksi Hän loi meille kaiken tämän kauniin, miellyttä-

1122 Käsikirjoituksessa A 13 (136r) on tässä punainen, kiharainen nuoli, ja virkkeen alku on alleviivattu punaisella.
1123 Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (136r) alleviivattu punaisella.
1124 Käsikirjoituksessa A 13 (136r) on tässä punainen nuoli ja virkkeen alku on alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vän ja suloisen johdattaakseen meitä ja houkutellakseen meitä siihen, että tahdomme tuntea Hänen hyvyytensä ja rakkautensa. [[1125]Tehköön ihminen myös samalla tavalla kuin perheenäiti, joka kaikissa töissä auttaa rakastaan, eikä jätä tätä missään työssä työskentelemään yksinään. Samoin luvatkoon Jumalan uskollinen morsian sydämessään avustaa Jumalan kirkkoa, jossa Jumala yhä toimii.] [1126]Niinpä tulee jokaisen vakaasti päättää sydämessään, että jos vain mahdollista, hän tahtoo mieluusti tarjota ja suoda yksin Jumalalle kaiken ylistyksen ja kiitoksen, kaikki rukoukset ja kaikki ne palvelukset, jotka kaikkien olemassa olevien luotujen tulee Hänelle osoittaa. Hänen tulee myös olla valmis kestämään kärsivällisyydellä kaikki suru ja vaiva, jota kukaan koskaan voi kestää Jumalan rakkauden tähden."

Sitten Mechtild rukoili portinvartijana toimivan luostarisisaren puolesta, jota ahdisti se, että hänellä oli kovasti vaivaa saapuvista vieraista. Mechtild kuuli Herran Jeesuksen sanovan: "Jokainen askel, jonka ihminen kulkee tottelevaisuuden vuoksi, lisää hänen palkkaansa ja ansioitaan niin kuin hän keräisi saman määrän kultarahoja ja asettaisi ne minun käteeni." [[1127]Silloin Mechtild sanoi: "Rakkain Jumala, olkoonkin, että minulle on hyvin hankalaa se, että sairauden estämänä en kykene kulkemaan konventin mukana, osoitan kuitenkin Sinulle monet suuret kiitokset siitä, että olet vapauttanut minut monista askareista." Herra vastasi siihen: "Kun askaroit hyödyllisesti luostarille tärkeissä asioissa, sinä aina pelkäsit, että estyisit harjoittamasta hengellisyyttä ja sinulle annettua lahjaa. Nyt sitten sairastaessasi sinä pelkäät, että saat osaksesi enemmän mukavuutta kuin välttämättömyys vaatisi. Oikeamielinen ihminen pelkääkin aina kaikessa, mitä hän tekee. Niin voidaan lukea Jobistakin, jolle annoin todistuksen siitä, että kukaan ei ole ollut hänen kaltaisensa maan päällä Juma-

1125 Hakasulkeissa oleva osa on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Osuus puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854.

1126 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (136r) osoitettu punaisella nuolella marginaalissa, virkkeen alku on alleviivattu punaisella ja alamarginaalissa on punainen risti.

1127 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, mutta puuttuu 1854, 1558 ja Buddelta. Vuoden 1558 editiossa luvun loppukin puuttuu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

laa peläten ja kaikesta pahasta luopuen[1128]. Kuitenkin hän sanoi itsestään: 'Kavahdin kaikkia tekemisiäni[1129].'"]

[1130]Herra sanoi Mechtildille vielä: "Ihmisen tulee ottaa vastaan kaikki tarpeelliset ja hänen keholleen hyödylliset asiat yhdistäen ne siihen rakkauteen, jonka kautta minä loin kaiken hänen hyödykseen. Toisekseen yhdistäköön hän ne siihen rakkauteen, jonka ansiosta minä itse maan päällä käytin hyväkseni luotuja asioita Isäni kunniaksi ja ihmisten hyvinvoinnin tähden. [1131]Kolmanneksi ihmisen tulee ottaa vastaan häntä palvelevien palvelukset ja vaivannäkö yhdistäen ne siihen rakkauteen, jonka ansiosta häntä palvellaan Jumalan tähden. Se on kunniaksi Jumalalle, ja ne, jotka palvelevat, pyhittyvät siitä. Siis heistä tulee pyhiä heidän palvelevaisuutensa ja tottelevaisuutensa tähden.[1132]

Meidän Herramme halusta. Luku 39.

Kerran Mechtild kiitti Jumalaa siitä halusta, joka Hänellä oli silloin, kun Hän sanoi torstaina ehtoollisella[1133]: *desiderio desiderauj hoc pasca manducare vobiscum antequam paciar* eli 'suurella halulla minä olen halunnut syödä tämän pääsiäiskaritsan teidän kanssanne ennen kuin olen kärsivä kuoleman'[1134]. Silloin Herra Jeesus sanoi hänelle: "Minä tahtoisin, että kaikki ajattelisivat ja muistaisivat sitä, että minun haluamani sai niin kauan odottaa. Silloin he eivät lannistuisi niin kovin, kun heidän haluamansa viipyy Jumalan niin päättäessä, eikä kaikki heti käy täysin heidän tahtonsa mukaan[1135]."

1128 Vertaa Job 1: 1.
1129 Job. 9: 28. Raamatun suomennoksessa melko eri tavoin muotoiltu. Käännetty tässä lähinnä Vulgatan mukaan.
1130 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (136v) merkitty punaisella nuolella ja lyhyellä punaisella alleviivauksella.
1131 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (136v) merkitty punaisella nuolella ja lyhyellä punaisella alleviivauksella.
1132 Virke näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 119).
1133 Sanat *torstaina ehtoollisella* lienevät Budden lisäämät. Siteerattava kohta Raamatusta liittyy kiirastorstaihin.
1134 Luuk. 22: 15. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (136v) alleviivattu punaisella.
1135 Sanat *eikä kaikki heti käy täysin heidän tahtonsa mukaan* näyttävät olevan Budden lisäämiä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Neljänlaisista rukouksista, jotka ovat koristukseksi Taivasten valtakunnalle. (Luku 40.)[1136]

Mechtild kuuli laulettavan responsoriota, jossa sanotaan *vidi Iherusalem ciuitatem ornatam et compositam de oracionibus sanctorum*[1137] eli 'minä näin Jerusalemin kaupungin olevan koristettu ja kokoonpantu pyhimysten rukouksista'. Silloin hän mietti, että mitenhän jonkin kaupungin voi koristaa ja panna kokoon rukouksilla. Herra vastasi: "Taivasten valtakunnan kaupunki koristellaan neljänlaisilla rukouksilla niin kuin kalliilla kullalla ja arvokkailla jalokivillä. Ensimmäinen rukousten laji on se, kun Jumalan valitut ystävät anovat itselleen armoa syntiensä tähden rukouksin ja nöyrin ja katuvin sydämin. Toinen on se, kun ahdingossa olevat rientävät Jumalan tykö apua saadakseen rukoillen nöyrästi ahdingossaan. [1138]Kolmas on se, kun joku rakastavasta myötätunnosta rukoilee toisen hädän ja kurjuuden tähden. Sellainen rukous on Jumalalle hyvin mieluinen, ja Taivasten valtakunnan Jerusalem koristuu siitä paljon. [1139]Neljäs rukousten laji on se, josta huomataan, millaisella rakkaudella kukin rakastaa Jumalaansa ja lähimmäistään, ja kun joku rukoilee yhteisen kirkon eli kaikkien kristittyjen ihmisten puolesta ja joka ainoan puolesta niin kuin omasta puolestaan. Sellainen rukous valaisee ylempää Jerusalemia niin kuin uusi auringonnousu." Niin kuin apostoli Jaakob sanoo, *sine intermissione orate*, teidän tulee rukoilla lakkaamatta.[1140]

1136 Vuoden 1558 editiossa luku on osana ensimmäistä kirjaa (74v). Muissa tutkimissani versioissa luku on samassa kohdassa kuin Buddella lukuun ottamatta vuoden 1854 valikoimaa, josta luku puuttuu.

1137 Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (137r) alleviivattu punaisella.

1138 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (137r) merkitty punaisella nuolella ja lyhyellä alleviivauksella.

1139 Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (137) merkitty lyhyellä punaisella alleviivauksella.

1140 Samantapainen kehotus esiintyy useissa Uuden testamentin kirjeissä, sananmukaisimmin 1. Tess. 5: 17. Katso myös Room. 12: 12; Ef. 6: 18; Kol. 4: 2. Koska kirjeet ovat lähinnä Paavalin, tuntuu viittaus Jaakobiin erikoiselta. Tosin myös Jaakobin kirjeen viidennessä luvussa puhutaan rukouksen voimasta. Sitaatti on Budden lisäämä, eikä sitä ole muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 84). Latinankieliset sanat on käsikirjoi-

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mitä ihmisen tulee tehdä, jotta se olisi Jumalalle mahdollisimman mieleistä. Luku 41.

Toisella kertaa Herra sanoi Mechtildille: ”Suurin ja hyödyllisin hyvä asia, jonka ihminen voi tehdä suullaan, on se, että hän ylistää Jumalaa sekä alati puhuu Jumalan kanssa ja hakee lohtua Häneltä jumalisesti rukoillen. [1141]Ylistettävin asia, jonka ihminen voi tehdä Jumalalle silmillään, ovat rakkauden kyyneleet sekä se, että hän mieluusti lukee pyhiä kirjoituksia. Paras, mitä ihminen voi tehdä korvillaan, on se, että hän mielellään kuuntelee Jumalan sanaa ja on aina valmiina tottelemaan ja tekemään sen, mitä käsketään. Hyödyllisin asia, mitä käsillä tehdään, on se, että alati kohottaa kätensä jumalisiin rukouksiin, ja se, että kirjoittaa pyhää tekstiä[1142]. Parasta, mitä voi tehdä sydämellään, on se, että kuumasti rakastaa Jumalaa koko sydämestään ja kaihoaa Häntä, sekä se, että pyhissä mietteissä suloisesti ajattelee Häntä. Hyödyllisintä koko ruumiille on polvistuminen ja armoa anomassa oleminen ja kaikki rakkauden teot.”

[[1143]Sielun jaloudesta ja kalliudesta ja siitä, mikä on ihmisen ruumis.

Kerran Mechtildille ilmestyi kunnian kuningas Kristus korkealla paikalla. Hän oli sanomattoman kunnian ympäröimä, täynnä miellyttävyyttä ja Hänen ylleen oli puettu kultainen solki, jossa oli kudottuja kyyhkysiä, ja se oli alhaalta punaisen viitan peittämä. Hänen vaatteensa oli kummaltakin puolelta avoin. Se merkitsi sitä, että sieluilla on joka puolelta avoin pääsy Jumalan tykö. Punainen viitta merkitsi Kristuksen kärsimystä, joka aina on pysynyt Hänen sydämensä sisimmässä ja jota Hän vieläkin Isälleen esittelee rukoillen lakkaamatta

---

tuksessa A 13 (137r) alleviivattu punaisella.

1141 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (137r) merkitty punaisella nuolella. Lisäksi alamarginaalissa on punainen risti.

1142 Vuosien 1503, 1510, 1597 ja 1877 versioissa mainitaan kirjoittaminen yleisesti ottaen, eikä tarkenneta, että kyseessä pitäisi olla juuri pyhät kirjoitukset. Sanat ’pyhää tekstiä’ esiintyvät Buddella, 1558, 1854 ja 1857.

1143 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Ensimmäinen hakasulkeissa oleva luku puuttuu myös 1510.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ihmisten puolesta. Kudotut kyyhkyset kuvasivat Jumalan sydämen vakautta, joka aina pysyy ihmistä kohtaan muuttumattomana.[1144] Ihminen tosin monesti harhautuu pois uskostaan. Huomatessaan olevansa etäällä sielu kuitenkin ajatteli itsekseen näitä profeetan sanoja: ”Oi, kaukaa näyttäytyi minulle Herra[1145].” Herra vastasi hänelle: ”Mitä sitten? Missä tahansa sinä olet, siellä on minun Taivaani. Kun sinä syöt, nukut tai teet jotakin muuta, minun asuinsijani on aina sinussa.” Silloin Mechtild mietti, mikä hänen ruumiinsa oikeastaan onkaan. Herra vastasi hänelle: ”Sinun ruumiisi ei ole mitään muuta kuin halpa säkki, johon on kätketty kristalliastia, joka sisältää kallisarvoista nestettä. Sellaista säkkiä säilytetään suurella varovaisuudella, eikä heitellä sinne tänne, ettei kristalli sattuisi rikkoutumaan, eikä nestemäinen voide valuisi hukkaan. Samalla tavoin ihmisen tulee säästää ruumistaan sielunsa takia, koska siihen sisältyy jumalallisen armon neste ja Pyhän Hengen voide. Hänen tulee myös vahtia viittä aistiaan, ettei hän näkisi, kuulisi tai puhuisi jotakin, joka voisi valuttaa hukkaan minun armoni hengellisen voiteen tai ajaa pakoon minun henkeni, joka hänessä hallitsee.”

Hyveiden puutarhasta ja puista

Eräällä kerralla sen jälkeen, kun Mechtild oli tunnustanut syntinsä ja osoittanut hänelle kuulunutta katumusta, hän pyysi kunniakkaalta Neitsyeltä, että tämä rukoilisi Herraa hänen puolestaan. Silloin Mechtild näki itsensä Neitsyt Marian johdattavan hänet mitä ihanimpaan puutarhaan. Siellä oli puita, jotka olivat erittäin kauniita ja kirkkaita niin, että ne kiilsivät kuin aurinko, joka paistaa läpi kristallin. Mechtild pyysi, että hänet vietäisiin sääliväisyyden puun tykö. Sen tyköä Aadam oli ollut eksytettynä niin pitkän aikaa.[1146] Tuo puu oli valtavan suuri ja ihmeellisen korkea, ja se seisoi kultaisella alustalla. Sen lehdet ja hedelmä olivat kultaisia, ja siitä juoksi kolme pientä puroa. Ensimmäinen niistä pesi, toinen kirkasti, kolmas virtasi ja imi.

1144 Virke puuttuu 1503 ja 1597, joten tutkimistani versioista se löytyy ainoastaan vuoden 1877 editiosta.
1145 Jer. 31: 3.
1146 Virke puuttuu 1503 ja 1597 eli on mukana vain 1510 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Tämän puun alla makasi autuas Magdalan Maria[1147] langenneena, ja Sakkeus[1148] rukoili polvillaan. Heidän väliinsä Mechtildkin lankesi rukoilemaan ja pyytämään anteeksiantoa. Mechtild näki siellä myös puun, joka oli hyvin pitkä ja hyvin kaunis. Puu merkitsi Jumalan kärsivällisyyttä, ja sen lehdet olivat hopeisia ja sen hedelmä oli punainen. Sen ulkokuori oli hieman kova ja karvas, mutta sisäpuolinen sydän oli hyvin herkullinen. Siellä oli myös matala puu, jota kaikkien sopi koskea. Etelätuulen puhaltaessa se kallistui suloisesti kaikkien puoleen. Sillä tarkoitettiin Herran lempeyttä. Sen lehdet olivat hyvin vehreät ja ylittivät vihreydessä kaiken muun. Puussa ei kuitenkaan ollut mitään hedelmää, sillä kaikki sen lehdet kävivät hedelmistäkin. Mechtild näki myös puun, jota oli miellyttävää katsoa. Se oli täynnä suloisuutta ja erittäin sileä kuten kristalli. Sen lehdet olivat kultaisia, ja kaikkiin lehtiin oli kiinnitetty kultaisia sormuksia. Puun hedelmä oli hohtavan valkoinen kuin lumi, hyvin suloinen ja hyvin mieto. Tällä tarkoitettiin Jumalan mitä kauneinta ja luonnollista puhtautta, jota Hän tahtoo jakaa kaikille. Tämä puu avautui ja Herra astui sen sisään, ja Hän yhdisti Mechtildin sielun itseensä sellaisella yhteydellä,

1147 Jeesus ajoi ulos seitsemän pahaa henkeä Magdalan Mariasta (Mark. 16: 9; Luuk. 8: 2). Magdalan Maria todisti Jeesuksen ristiinnaulitsemista ja hautaamista, näki Jeesuksen haudan tyhjänä, ja ylösnoussut Jeesus ilmestyi hänelle (Matt. 27: 56; Matt. 27: 61; Joh. 20: 1; Joh. 20: 11–18). Magdalan Mariasta kerrotaan Raamatussa vähän, mutta muita mainintoja on niin sanotuissa gnostilaisissa evankeliumeissa (Ehrman 2006, 185–187). Uudessa testamentissa esiintyy myös muita Maria-nimisiä naisia ja nimeltä mainitsemattomia naisia, jotka on usein sekoitettu Magdalan Mariaan (Ehrman 2006, 187–190). Magdalan Mariaksi onkin joskus tulkittu kohdassa Luuk 7: 37–39 esiintyvä syntinen nainen, jonka nimeä ei mainita ja joka joskus on katsottu prostituoiduksi (Ehrman 2006, 188). Sekaannusten pohjalta ja eri kohtia ja rivien välejä yhdistellen päädyttiin varhain erikoisiin tulkintoihin Magdalan Mariasta. Nämä ovat huipentuneet populaarikulttuurissa, jonka tuotteissa Jeesuksella ja Magdalan Marialla esitetään olleen seksuaalinen suhde, jopa lapsi (Ehrman 2006, 180–183). Nämä ovat kuitenkin uudempia tarinoita, joille ei näytä olevan pohjaa (Ehrman 2006, 251).

1148 Sakkeus oli Jerikossa asuva rikas publikaanien eli valtion veronvuokraajien esimies ja syntinen. Jeesuksen tullessa kaupunkiin pienikokoinen Sakkeus kiipesi metsäviikunapuuhun nähdäkseen Jeesuksen. Jeesus vieraili Sakkeuksen kodissa ja tämä teki parannuksen. Luuk. 19: 1–10.

https://doi.org/10.21435/tl.277

että siellä näytti käyneen toteen se, kun psalmissa sanotaan, että minä sanoin, että te olette jumalia[1149]. Puun alla oli ruusuja, orvokkeja, kullankeltaisia kukkia ja yrttiä, jota kutsutaan nimellä *benedicta*[1150]. Nämä kukat miellyttivät Herraa.]

[1151]Lisäksi ihmisellä tulee olla muutakin, joka ilahduttaa ja miellyttää Jumalaa. Pitää olla nöyryyttä, rakkautta, kärsivällisyyttä, sävyisyyttä, alistuvaisuutta ja tottelevaisuutta. Tulee myös alati ylistää Jumalaa ja kiittää Häntä kaikista Hänen hyvistä teoistaan. Ihminen sanokoon aina, mitä tahansa hänelle tapahtuukin, että *sit nomen Domini benedictum* eli ’siunattu olkoon Jumalan nimi’[1152]. Kiittäköön hän aina Jumalaa ja siunatkoon Häntä kaikkina aikoina.

Siitä, miten sinun tulee tutkiskella itseäsi, kun menet ripittäytymään. Luku 42.

Kun menet ripittäytymään, sinun tulee paljastaa itsesi näyttäen kaikki syntisi. Niin Hänkin paljasti itsensä mestauspölkyn ja ristin ääressä. Koska Kristus riisui itsensä iskettäväksi ja kovasti lyötäväksi, tulee sinunkin mielelläsi paljastaa itsesi rippi-isällesi[1153] kärsiäksesi hänen ankarat sanansa.[1154] Sinun ei tule inhota sanoja, kun sinun Jumalasi

1149 Vulgatassa Ps. 81: 6; Raamatun suomennoksessa Ps. 82: 6.

1150 Latinan *benedicta* merkitsee ’siunattu’. Yrtti tunnetaan muuten nimellä *lagopus* (Georges 1879–1880, s.v. *benedico*). Tämä lienee ketunleipä eli käenkaali (Schneider & Passow 1828, s.v. λᾰγώπους; Georges 1879–1880, s.v. *lagopus*).

1151 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (137v) merkitty punaisella nuolella ja lyhyellä alleviivauksella.

1152 Job 1: 21. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (137v) alleviivattu punaisella.

1153 Eksplisiittinen maininta rippi-isästä näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 105).

1154 Virkkeessä on latinaksi eräänlainen sanaleikki. Kristuksen sanotaan riisuneen itsensä *ad verbera* ’ruoskittavaksi’. Ripittäytyvän ihmisen tulee riisuutua *ad verba* ’sanoja varten’. Sanojen *verber* ’ruoska’ ja *verbum* ’sana’ samankaltaisuus liittää konkreettisesti yhteen Kristuksen saamat iskut ja ripittäytyjän rippi-isältään kuulemat ankarat sanat. Sanaleikkiä ei ole Budden ruotsinnoksessa tai missään kolmesta tutkimastani saksannoksesta kyetty välittämään kansankieliselle lukijalle. Kohdan on joskus katsottu (Mechtild 1877, 253, alaviite I) viittaavan siihen, että ilmestys on

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja Herrasi sinun tähtesi otti harmistumatta vastaan iskuja ja mitä ankarimman kuoleman.[1155] Lisäksi halutessaan mennä ripittäytymään ihmisen tulee tarkoin peilata ja katsella sielunsa kasvoja Jeesuksen Kristuksen hyveiden peilistä. Jeesuksen Kristuksen nöyryyden peilistä ihminen peilatkoon omaa nöyryyttään nähdäkseen, onko hän jollakin tavalla tahrannut sielunsa kasvot ylpeydellä ja ylimielisyydellä. Jeesuksen Kristuksen kärsivällisyyden peilistä tutkikoon ihminen kärsivällisyyttään nähdäkseen, löytääkö hän siitä kärsimättömyyden tahraa. Kristuksen tottelevaisuuden peilistä katsokoon ihminen kasvojaan nähdäkseen, ettei niistä löydy tottelemattomuuden vikaa. Jeesuksen Kristuksen rakkauden peilistä ihminen tarkistakoon, kuinka rakastava hän on ollut ja on nyt ylempiään kohtaan, kuinka rauhallinen ja sopuisa vertaisiaan kohtaan ja kuinka lauhkea ja lempeä alemmilleen. [1156]Jos hän huomaa sielunsa peilistä, että hän näiden tai muiden vastaavien hyveiden suhteen on jotakin rikkonut tai niiden suhteen on jotakin nuhdeltavaa, pyyhkiköön hän sen heti tarkoin pois sillä liinalla, joka on Jeesuksen Kristuksen mitä arvokkain ja nöyrä ihmiseksitulo. Ajatelkoon ihminen suloisesti, että Kristus on meidän veljemme ja niin lempeä, että heti, kun ihminen tunnustaa nöyrästi rikkeensä ja syntinsä, lempeä Herra heti antaa ne anteeksi. Hän tuli vapahtamaan kurjat syntiset, eikä tuomitsemaan heitä, eikä hän tahdo heidän kuolemaansa, vaan sitä, että he eläisivät ikuisesti.[1157] Niinpä ihmisen tulee varoa, ettei hän liian kovasti pyyhi pois

---

jo alun perin laadittu latinan kielellä. On eräitä muitakin kohtia, jotka viittaavat latinankieliseen originaaliin (esimerkiksi Mechtild 1877, 245, alaviite I), vaikka toisaalta on ajateltu (Geete 1899, XI; Laurén 1972, 7), että ilmestyksistä on aivan aluksi laadittu meille tuntematon luonnos saksaksi ja ne olisi vasta siitä käännetty latinaksi.

1155 Virke näyttää olevan Budden lisäämä. Laurén (1972, 105) katsoo, että Budden arvovaltainen sävy voi viitata siihen, että Budde on toiminut pappina ja rippi-isänä. Kuten Laurén myöntää, ei ole olemassa varsinaisia todisteita Budden toimimisesta pappina (myös Klockars 1979, 81; Nuorteva 1997, 45; Nikula 2009, 137). Jos Budde on toiminut pappina, tieto siitä pitäisi periaatteessa olla Vatikaanin arkistossa (Kauko 2015b, 30, alaviite 22). Sellaista ei ole toistaiseksi löydetty, joskaan sellaista ei liene myöskään systemaattisesti etsitty.

1156 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (138r) merkitty punaisella nuolella.

1157 Virkettä ei ole muissa tutkimissani versioissa, ja se näyttää olevan Bud-

https://doi.org/10.21435/tl.277

synnin aiheuttamaa tahraa, sillä silloin hän lyö laimin Jumalan suuren armon ja Hänen armeliaisuutensa hyvyyden. Aivan liian kovasti pyyhkimällä ihminen repii rikki ennemmin kuin lääkitsee.

[[1158]Kunniakkaan Neitsyt Marian puhtaudesta ja siitä, miten viattomuuden vaatetta tulisi varjella

Kun Mechtild kuuli autuaan Neitsyen puhtauden saavan saarnassa paljon tunnustusta, hän alkoi rukoilla itseltään neitseelliseltä Äidiltä, että tämä hankkisi hänelle mielen ja ruumiin todellisen puhtauden. Silloin Mechtild näki autuaan Neitsyen seisovan Herran tykönä, vetävän Herran sydämestä valkean vaatteen ja antavan sen hänelle. Kun Mechtild tahtoi pukea sen ylleen, hänestä näytti, että lauma paholaisia seisoi hänen oikealla ja vasemmalla puolellaan estäen häntä pukemasta päälleen tuota vaatetta. Mechtild huusi apuun autuasta Neitsyttä ja pyysi, että tämä auttaisi häntä. Neitsyt asettui heti paholaisia vastaan suojellen Mechtildiä, eikä paholaisia enää näkynyt. Kun Mechtild sitten oli pukenut vaatteen ylleen, hän pyysi kunniakkaalta Neitsyeltä, että tämä opettaisi hänelle, miten hän saisi pidettyä tämän vaatteen tahraamattomana. Neitsyt vastasi hänelle: ”Varo, ettei jokin silmistä, sieraimista tai suusta valuva putoa vaatteen päälle, äläkä käsilläkään koskettele mitään sellaista kelvotonta, joka voisi turmella sen.” Näistä sanoista Mechtild käsitti, että hänen tuli varjella silmiä kaikelta joutavalta ja erityisesti miehiltä, joita hänen ei tulisi tarkoin katsella. Sieraimista Mechtild ymmärsi, että hänen tuli paeta kaikkea muuta mielihyvää paitsi Jumalaa. Suusta hän ymmärsi, että kaikki joutavat sanat, erityisesti solvaavat, mutisevat ja valheelliset, suuresti tahraavat sielua. Käsillä hän taas tajusi viitattavan kaikkiin tekoihin ja töihin, jotka eivät tapahtuneet Jumalan ja välttämättömyyden tähden.]

---

den lisäämä (Laurén 1972, 122). Budden lisäyksissä on välillä ankara sävy, mutta tässä kohdassa hän tuntuu tuovan esille armon, joka tuo lohtua ja toivoa.

1158 Hakasulkeissa oleva kolmannen kirjan päättävä luku puuttuu Buddelta sekä 1510, 1558 ja 1854. Hakasulkeissa oleva on mukana 1503 (101v), 1597 (205r–205v) ja 1877 (254–255). Vuoden 1857 versiossa on sen sijasta eri luku (1857, 368–369).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Neljäs kirja

Tästä alkaa neljäs kirja, jossa ensin kerrotaan kaikista ihmisistä yleisesti ja sitten joistakin erikseen[1159].

[[1160]Herran kokouksesta ja Hänen sydämensä kolmesta olotilasta sekä siitä, miten kaikki pyhimykset ja seurakunta joivat Herran sydämestä

Tämä hurskas ja Jumalalle omistautunut palvelijatar kuuli eräänä päivänä pyhän ehtoollisen jälkeen Herran sanovan: ”Me tahdomme keskinäisen kokoontumisen.” Ja kohta Herra nähtiin istumassa valtaistuimella alttarin edessä, ja kaikkien seurakuntalaisten sielujen nähtiin ikään kuin lähtevän ulos ruumiistaan lumivalkeisiin vaatteisiin puettujen neitsyiden hahmossa ja menevän istumaan Herran jalkain juureen. Korkea-arvoiset kuitenkin istuivat istuimilla Herran kasvoja vastapäätä. Herra sanoi heille: ”Minä olen teidän keskellänne niin kuin se, joka palvelee. Te taas olette niitä, jotka ovat pysyneet minun kanssani koettelemuksissani. Minä järjestän teille kuninkaanvallan niin kuin minun Isäni järjesti minulle, jotta söisitte ja joisitte minun pöydässäni minun valtakunnassani.”[1161] Kun Herra sanoi, että ”minä olen teidän keskellänne niin kuin se, joka palvelee”, Mechtild ymmärsi siitä, että Herra on kolmenlaisella tavalla läsnä seurakunnassa: joissakin niin, että he aistivat Hänen armonsa, joissakin sen kautta, että he ymmärtävät kirjoituksia, ja joissakin sen kautta, että he omaksuvat opin. Sitten Mechtild kysyi, mitä Herra tarkoitti sanoilla ”niin kuin se, joka palvelee”. Herra vastasi hänelle: ”Minä tarjoan teille sydämeni.” Ja kohta Herralla oli sydämensä sylissään, ja se oli kuin astia, jos-

1159 Käsikirjoituksessa A 13 (138r) neljännen kirjan alku erottuu selvästi, sillä otsikon kohdalle on oikeaan marginaaliin kirjoitettu latinaksi *Quart(us) liber* ’neljäs kirja’ ja ylämarginaaliin vielä erikseen *Quarta pars* ’neljäs osa’. Kaikkien kirjojen alku ei erotu käsikirjoituksessa A 13 näin selvästi, joten merkinnät ovat poikkeuksellisia.

1160 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Puuttuvat neljä lukua ovat mukana vuosien 1503, 1597 ja 1877 versioissa. Niistä kaksi ensimmäistä on mukana myös vuoden 1510 editiossa.

1161 Luuk. 22: 27–30.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sa oli kolme pilliä, jotka merkitsivät kolmea jumalallisen sydämen olotilaa, joiden mukaan Hän käyttäytyi maan päällä. Herra haluaa, että kaikkien sydämissä vallitsisivat nämä kolme olotilaa. Ensinnäkin Kristuksen sydän käyttäytyi Isää kohtaan kunnioittavasti ja rakastavasti. Toiseksi Kristuksen sydän suhtautui kaikkiin ihmisiin armeliaasti ja rakastaen. Itseensä se suhtautui nöyrästi ja alistuvaisesti. Sanoessaan, että ”te olette niitä, jotka olette pysyneet kanssani koettelemuksissani” Herra näytti pahoittelevan sitä, että Hän niin usein ahdistuu kirkon takia, erityisesti kolmessa suhteessa. Sattuu nimittäin sellaista, että papisto ei kohdista ajatuksiaan pyhiin kirjoituksiin, vaan he vaihtavat sen turhuuteen, hengellisen säädyn edustajat lyövät laimin syvällisemmät asiat kääntyen ulkoisten asiain puoleen, eikä tavallinen kansa huoli Jumalan sanasta ja kirkon sakramenteista. Sanoista ”minä järjestän teille kuninkaanvallan” Mechtild oppi, että Herra iloitsee erityisesti siitä, että seurakunta useammin menee Hänen ruumiillaan ja verellään katettuun pöytään. Sitten Mechtild näki, että Herra tarjosi kaikille Hänen tykönsä meneville juotavaa niistä kolmesta pillistä, jotka olivat Hänen sydämessään. Samalla Hän sanoi: ”Juokaa ja juopukaa, mitä rakkaimmat![1162]” Silloin Mechtild toivoi, että kaikki, jotka ovat Taivaassa ja maan päällä ja kiirastulessa, tulisivat osallisiksi tuosta armosta. Kohta Mechtild näki autuaan Neitsyen istuutuvan Poikansa oikealle puolelle ja suurella kunnioituksella kumartuvan noiden pillien puoleen. Niistä hän veti sisäänsä ihmeellistä ja sanoin kuvaamatonta ihanuutta. Se tuoksahteli hänen suustaan kuin mitä suloisin tuoksu ja täytti kaikki läsnä olevat. Sen jälkeen kaikki pyhimysten joukot astuivat esiin ja joivat asiaankuuluvalla kunnioituksella. Kun tämä oli tehty, Herra sanoi: ”Minä juon kaikkien niiden sydämestä, jotka ovat juoneet minun sydämestäni.”

Hohtavan valkeasta vaatteesta ja kuninkaanvallan kruunusta

Toisella kerralla konventin nauttiessa ehtoollista, Mechtild näki Herran seisovan pitäen kädessään loistavanvalkeaa vaatetta, jonka jokainen Hänen tykönsä saapuva sai ottaa vastaan. Vaate merkitsi Kristuk-

1162 Laul. l. 5: 1.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen viattomuutta, jota Hän lahjoittaa kaikille, jotka todella katuvat, kun he saapuvat nauttimaan Hänen ruumiinsa sakramentin. Sitten Hän kietoi heidät viittaan, joka oli punottu ihmeellisen kirjavaksi. Siitä näkyivät selvästi kaikki teot, joita Hän oli mitä autuaimman ihmisenä olonsa aikana tehnyt. Tästä Mechtild oppi, että tässä sakramentissa Herra antaa kaikki ihmisenä tekemänsä teot ja kärsimyksensä sielulle, joka ottaa Hänet vastaan. Lisäksi hän asetti jokaisen päähän kruunun, joka oli suuresti koristeltu. Sitä sanottiin kuninkaanvallan kruunuksi. Muiden koristusten joukossa siinä olivat erityisiä neljä kapiteelia, jotka olivat mitä kirkkaimpien peilien kaltaisia. Ensimmäinen kapiteeli oli etuosassa ja merkitsi sitä ikuista ja mittaamatonta rakkautta, jota jumalallinen sydän tuntee jokaista sielua kohtaan. Sen sielu tuntee taivaassa niin täydellisesti, että se lävistää kaikki hänen ytimensä ja sisimpänsä. Toinen kapiteeli kruunun oikeanpuoleisessa osassa merkitsee sitä rakkauden jumalallista nautintoa, jolla hän nauttii Jumalasta ja kaikista hyvistä asioista tauotta ja vapaana kaikista häiriöistä. Kolmas kapiteeli merkitsi sitä erottamatonta yhteyttä, joka tekee meistä Jumalan kanssa täysin yhteensointuvia. Viimeinen kapiteeli, joka oli takaosassa, kuvasi sitä välttämätöntä tietoa, jolla me näemme jatkuvasti ja esteettä tuon rajattoman valon ja kunnioitettavan Kolminaisuuden mitä kirkkaimman peilin. Näillä vaatteilla Herra koristaa halveksitun ja nöyryytetyn sielun, jolla on halu saapua Hänen tykönsä.

Siitä, miten hyveet loistavat Herran kruunussa

Mechtild näki eräässä messussa taas Herran, kun laulettiin rukousvirttä, jossa sanotaan ”Herra Jeesus Kristus, kunnian kuningas”. Hän näytti seisovan alttarin oikealla puolella kruunattuna ja kuninkaalliseen asuun puettuna. Mechtild oli ihmeissään ja tahtoi tietää, mitä merkitsivät kyyhkyt ja kotkat ja arvokkaat jalokivet, joita oli Herran kruunussa. Herra sanoi hänelle: ”Kaikkien nöyryys, kaikkien uskollisuus, kaikkien kärsivällisyys, kaikkien toivo loistaa minun kruunussani jalokivien tapaan. Kyyhkyillä ja kotkilla, jotka kohoavat kruunun yllä, taas tarkoitetaan niitä, jotka ovat vilpittömiä ja rakastavia.”

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kun oli meneillään *secretum*[1163], Mechtild näki ikään kuin kultaisen portaan, joka ulottui alttarille. Sen päälle nousten Herra astui alttarille, ja Hänen viittansa edessä oli ikään kuin pitkä, pieni taulu, joka ulottui aina polviin asti. Tätä Mechtild ihmetteli, ja hänelle sanottiin, että tämä tarkoitti sitä, että kaikki ihmisten hiukset, villieläinten karvat ja kasvien nukka loistavat Kristuksen ihmisyyden kautta Pyhässä Kolminaisuudessa sen vuoksi, että Jumalan Poika otti ihmisen hahmon maasta, josta he syntyivät. Kaikkien ihmisten sielut puolestaan loistivat tuossa viitassa hyvin ihmeellisenä koristuksena. Herra seisoi alttarilla ja puki papin viitallaan, ja ehtoollisleipä, joka oli papin pyhittämä, otettiin sisälle Herran sydämeen, ja se muuttui Häneksi. Silloin Mechtild lankesi Hänen jalkainsa eteen ja suuteli Hänen haavojaan. Herra kumartui rakastavasti hänen puoleensa ja sanoi: ”Minun toiveeni ja kaikki minussa olevat hyvät asiat ovat kääntyneet teihin.”

Siitä, miten seurakunnan nähtiin menevän ehtoolliselle

Eräällä kerralla, kun seurakunta meni Karitsan aterialle[1164], Mechtild näki kunnian kuninkaan, Herran, Jeesuksen Kristuksen ylevällä valtaistuimella. Hänen ympärillään tungeksi suuri enkelien joukko, ja Häntä ympäröi pyhimysten kunniakas sotajoukko. Mechtild näki, että läsnä oli myös Kuningatar, enkelten Kuninkaan Äiti, ja tällä oli asu, johon oli ihmeellisen kirjavasti kudottu näkyviin hänen rakkaan Poikansa mitä pyhin elämä. Seurakunta puolestaan seisoi Kuninkaan edessä niin kuin mitä kauneimmat neidot suuresti koristeltuina. Neitsyt Maria astui valtaistuimelta ja tarjosi kaikille suudeltavaksi karitsan, joka oli hohtavamman valkoinen kuin lumi. Kun hän oli astunut valtaistuimelta, suuri joukko pyhimyksiä huusi tanssien, ja he sanoivat: ”Kunnia ja ilo Äidille!”]

1163 Eräs messun osa.
1164 Ehtoolliselle.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Ensinnä[1165] siitä, mikä eniten ylentää puhdasta elämää viettäviä ihmisiä. (Luku 1.)

Tämä hurskas ja nöyrä Kristuksen palvelijatar pyhä Mechtild[1166] näki eräänä perjantaina Herran Jeesuksen seisomassa alttarilla kädet ojennettuina. Hänen pyhät haavansa olivat kuin Hän olisi juuri hiljattain saanut ne, ja niistä valui runsaasti Hänen mitä pyhintä vertaan. Silloin Herra sanoi Mechtildille: ”Katso, kaikki minun haavani ovat auki, jotta ne lepyttäisivät minun Isääni teidän puolestanne. Kunniakas Neitsyt Maria seisoi Poikansa oikealla puolella, ja hänellä oli erittäin suuri kruunu, josta selvästi näkyivät loistaen kaikki hänen hyveensä ja pyhät ansionsa, samoin kaikki ne erinomaiset teot, joita Jumala oli tehnyt hänessä ja hänen kauttaan. Mechtildin sielu meni hänen tykönsä ja pyysi häntä rukoilemaan Mechtildin ja hänen konventtinsa puolesta. Kohta mitä nöyrin Neitsyt kumartui mitä suurimmalla kunnioituksella polvilleen pyhän Poikansa eteen, rukoili Häntä ja tervehti Hänen pyhiä haavojaan mitä jumalisimmin. Hän pyysi Mechtildin sielua tekemään samoin ja sanoi: ”Astu sinäkin esiin ja tervehdi haavaa, joka on minun suloisen Poikani sydämessä, joka kärsi ja kesti kaiken sen kivun ja tuskan, jota kaikissa muissa Hänen ruumiinsa haavoissa oli.” Tämän Mechtild sitten teki mitä suurimmalla rakkaudella. Silloin Mechtild pyysi vilpittömästi Herralta, että Hän ilmaisisi Mechtildille, mitä Hän mieluiten tahtoisi konventissa huolehdittavan, jotta heidän elämänsä puhtaus lisääntyisi. Hän vastasi: ”Se, joka tahtoo olla todellinen puhtaan elämän ihminen, varjelkoon ja suojelkoon silmiään näkemästä mitään luvatonta ja hyödytöntä. Varjelkoon myös korviaan, ettei hän koskaan kuulisi mitään sellaista, joka voisi tuottaa hänen sydämeensä jonkin tahran. Estäköön hän suutaankin sanomasta mitään turhanaikaisia sanoja, ja jos hän sellaisia

1165 Sana *ensinnä* selittyy sillä, että neljäs kirja alkaa Buddella ja eräissä muissa versioissa vasta tästä.

1166 Budden versiossa sanotaan tässä Mechtildin nimi, mikä on harvinaista. Muissa tutkimissani versioissa ei nimeä tälläkään kerralla mainita. Buddekin käyttää usein nimen sijaan ainoastaan ilmaisuja *hän*, *sielu*, *Jumalan palvelijatar* ynnä muita sellaisia. Tässä suomennoksessa niiden sijaan tai lisäksi on usein mainittu selvyyden vuoksi Mechtildin nimi.

https://doi.org/10.21435/tl.277

näkee tai kuulee, älköön hän koskaan salliko suunsa puhua siitä. Ennen kaikkea hänen tulee varjella sydäntään, ettei se koskaan mieltyisi mihinkään pahoihin ja turhamaisiin ajatuksiin, eikä ehdoin tahdoin viipyisi niissä. Ihminen tosin voi sattumalta päästää sellaisia sydämeensä, mutta silloin hän voi ne helposti heti ajaa pois. Huomioikoon hän myös tarkkaan kaikissa tekemisissään, että aina, kun hän tekee jonkinlaista syntiä tai rikkoo Jumalaa vastaan tai sitä vastaan, mihin hän luostarisääntönsä takia on velvollinen[1167], älköön hänen sydämensä koskaan levätkö ennen kuin hän on saanut anteeksiannon Jumalalta, ja päättäköön hän siitä asiasta ripittäytyä niin pian kuin hän pystyy." Katsohan rakas ystävä, tässä sinulla on täydellisen luostarielämän sääntö, jonka mukaan sinun tulee tarkoin elää, ja voit odottaa ja ennakoida ikuista palkintoa itsensä Jumalan kanssa.[1168]

Siitä, miten puhtaan elämän ihmisen tulee olla vaarinottavainen luostarissa. Luku 2.

Eräällä toisella kertaa Mechtild rukoili hartaasti konventin puolesta, että Jumala tahtoisi varjella ja suojella heitä aina Hänen pyhässä palveluksessaan, että Hänen armonsa lisääntyisi heissä, että Hän sallisi heidän kukoistaa kaikissa hyveissä ja että heidän hyvät tekonsa lisääntyisivät. [1169]Silloin Mechtild sai tällaisen vastauksen Jumalalta: "Kunhan minä löydän heistä nöyrää alistuvaisuutta heidän esimiehiään kohtaan sekä vilpitöntä ja nöyrää kanssakäymistä keskenään. Kunhan löydän heistä todellista rakkautta puhtautta ja neitsyyttä kohtaan niin, että he eivät ainoastaan säilytä neitsyyttään koskemattomana, vaan myös vilpittömästi rakastavat sitä ja sen arvon mukaisesti suojelevat sitä. [[1170]Suojelkoot he sydäntään ja aistejaan kaikelta,

---

1167 Muissa tutkimissani versioissa sanotaan vain 'kun hän jotakin rikkoo'. Maininta siitä, että rike on Jumalaa vastaan tai luostarisääntöä vastaan, näyttäisi olevan Budden lisäämä.

1168 Luvun päättävä virke puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 102).

1169 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (139r) merkitty punaisella nuolella.

1170 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510 ja 1877, mutta puuttuu Buddelta, 1558, 1597, 1854 ja 1857. Meneillään oleva Jumalan repliikki on eri versioissa muutenkin vaihtelevassa muodossa. Tähän se on suo-

https://doi.org/10.21435/tl.277

mikä voisi tahrata heidät. Samoin se, jolla on hyvin rakas ja oikein tarpeellinen lahja, varoo kaikella huolella, ettei hän kadota tai turmele sitä.] Kunhan löydän heistä suloista kiitollisuutta, niin että he ovat tyytyväisiä ja kiittävät minua nöyrästi siitä, mitä heidän ruumiinsa tarvitsee, mutta pitäkööt itseään arvottomina saamaan sen ja karttakoot tarkoin kaikkea ylellisyyttä ravinnon ja vaatteiden suhteen. Kunhan löydän heistä vilpitöntä rakkautta, jolla heidän tulee rakastaa minua, Jumalaansa, kaikesta sydämestään, ja lisäksi heidän tulee jokaisen rakastaa toisiaan Jumalassa, sen yhteyden kautta, jolla minä olen yhdistänyt heidät kaikki keskenään ja heidät kaikki minun kanssani. Kunhan huomaan heidän osoittavan toisilleen rakkaudellisia palveluksia ja tekoja ilman petollisuutta ja teeskentelyä. Niin kauan kuin he pitäytyvät tässä, ja niin kauan kuin he rakastavat minua yli kaiken, en minä koskaan käännä silmiäni pois heistä. Sen sijaan minä varjelen ja suojelen heitä kuin rakkain isä, enkä jätä heitä koskaan mihinkään hätään."

Siunattu olkoon Hän kaiken rakastettavuutensa vuoksi, jota Hän osoittaa ei ainoastaan ystävilleen, vaan myös ymmärtämättömille ja kiittämättömille syntisille.[1171]

Nämä kolme hyvettä ovat Jumalalle hyvin mieleisiä. Luku 3.

Jokainen, joka tahtoo tarjota mieluisan lahjan tai palveluksen, harjoittakoon ja noudattakoon näitä kolmea hyvettä. Ensiksikin olkoon hän uskollinen lähimmäiselleen kaikissa tämän hätätilanteissa ja ahdingoissa. Kaikki lähimmäisensä puutteet, viat ja synnit ihminen katsokoon pieniksi ja antakoon anteeksi niin suuressa määrin kuin hän suinkin kykenee. Jokaiselle, joka niin tekee, minä olen oleva mitä us-

---

mennettu lähinnä Budden mukaan, ja Budden kanssa yhtenevimpiä ovat vuosien 1558, 1597 ja 1854 versiot. Keskenään yhteneviä, mutta jonkin verran Buddesta eroavia ovat vuosien 1503, 1510 ja 1877 versiot. Vuoden 1857 saksannoksessa repliikkiä on lyhennetty melko paljon. Asiasisältö on muotoilueroista huolimatta kaikissa lähes sama.

1171 Luvun lopettavaa siunausta ei ole muissa tutkimissani versioissa, ja se näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 89). Luvun loppu on käsikirjoituksessa A 13 (139r) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kollisin kaikessa, missä hän sitä tarvitsee. Kaikki hänen syntinsä ja laiminlyöntinsä minä tahdon peittää ja antaa anteeksi minun pyhän Isäni edessä. Toinen hyve on se, että ihminen kaikessa hädässään ja ahdingossaan kiiruhtaa yksin minun puoleeni. Älköön hän valittako hätäänsä tai suruaan kenellekään, vaan ilmoittakoon hän ainoastaan yksin minulle kaiken sydämensä ahdistuksen vakaasti uskoen ja lohdullisesti toivoen, että hänen rukouksensa kuullaan. Kolmas hyve on se, että ihminen on kanssakäymisissä kanssani *jn veritate* eli oikeassa totuudessa pysyen yhtään teeskentelemättä tai epäröimättä[1172]. Hänet minä itse olen hänen viimeisellä hetkellään ottava vastaan niin kuin äiti rakkaimman poikansa isälliseen syleilyyni, jossa hän ikuisesti on lepäävä. [[1173]Se, joka tekee ensin mainitun hyveen mukaisesti, on tuonut minulle niin mieluisan lahjan, että on kuin hän olisi suorittanut loppuun kaiken sen, mitä hän on velvollinen tekemään lähimmäistään kohtaan. Joka taas tekee toisena mainitun hyveen mukaisesti, on täyttänyt kaiken sen, mitä hän oli velvollinen tekemään itseään kohtaan. Sen, joka noudattaa kolmattakin hyvettä, minä katson täyttäneen kaikki velvollisuudet, joita hänellä on Jumalaa kohtaan.] Sinä Jumalan ystävä, mainitun syleilyn tähden sinun tulee rakastavasti pitää vähäisenä kaikkea maailmallista ystävyyttä ja rakkautta.[1174]

[[1175]Siitä, miten pyhimykset rukoilivat seurakunnan puolesta

Kun Mechtild ei eräällä kerralla totutun armon kautta aistinut Jumalaa, hän yritti etsiä tätä tuntien sydämessään suurta tuskaa. Ja katso, hän näki ikään kuin hopeisen ja kiiltävän portin, ja Herran seisomas-

1172 Sanat *yhtään teeskentelemättä ja epäröimättä* näyttävät olevan Budden selittävä lisäys, koska niitä ei ole muissa tutkimissani versioissa. Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (139v) merkitty punaisella nuolella ja lyhyellä alleviivauksella. Latinankielinen ilmaus *jn veritate* on alleviivattu punaisella.

1173 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Osuus on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

1174 Luvun päättävää virkettä ei ole muissa tutkimissani versioissa, vaan se on Budden lisäämä (Laurén 1972, 74 ja 95).

1175 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1597 ja 1877, mutta puuttuu Buddelta, 1510, 1558, 1854 ja 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sa portilla. Herra sanoi hänelle: ”Astu Herrasi iloon[1176].” Sitten Herra vetäytyi erääseen ihanaan paikkaan, jonne oli pantu valmiiksi pöytä, ja sen päälle oli asetettu leipää. Sen ääreen istuutui Herra, Hänen viereensä Hänen Äitinsä, sitten profeetat, apostolit, marttyyrit, uskontunnustajat[1177] ja neitsyet. Heillä kaikilla oli käsissään kultaiset maljat. Autuas Neitsyt piteli niistä kauneinta, joka oli koristeltu hämmästyttävin jalokivin. Mechtild näki siellä myös seurakunnan istumassa maassa lähellä Herraa. Herra otti leivän, mursi sen ja antoi kaikille heille. Sitä jotkut söivät suurella halulla ja nautinnolla, jotkut taas innottomasti. Ne, jotka söivät sitä halulla, olivat niitä, jotka palvelivat Herraa halukkaasti ja kiihkeästi. Ne, jotka puolestaan söivät innottomasti, olivat niitä, jotka palvelivat Häntä vailla hurskautta. Mechtildin sielu seisoi Herran edessä. Herra sanoi hänelle: ”Miksi et nyt heti rukoile näitä kaikkia teidän ahdinkonne tähden, kuten tahtoisit?” Mechtildin sielu vastasi: ”Oi Herra, opeta minulle, miten minun tulisi rukoilla autuasta Äitiä.” Herra sanoi: ”Rukoile häntä sen valon johdosta, jota häneen on vuodatettu enemmän kuin kaikkiin muihin luotuihin, että hän saisi sinun sielusi olemaan valoisa ja vailla synnin sijaa. Rukoile häntä myös sen jumalallisen yhteyden johdosta, jolla hänet oli yhdistetty minuun ennen kaikkia muita luotuja, jotta hän saisi sinulle aikaan todellisen yhteyden minun tahtoni kanssa. Samaten rukoile häntä sen tuntemuksen ja nautinnon tähden, jolla hän on nauttinut minun jumaluudestani ennen kaikkia muita, jotta hän saisi aikaan sen, että sinä nautit kaikista lahjoista ja armoista minun tahtoni mukaan.” Kun Mechtildin sielu oli saanut loppuun tämän rukouksen autuaalle Neitsyt Marialle, hän kääntyi patriarkkojen ja profeettojen puoleen rukoillen heitä. He käänsivät kasvonsa ja levittivät kätensä Jumalaa kohti ja sanoivat: ”Pyhä Jumala, pyhä ja vahva, armahda heitä.” Sitten Mechtild meni apostolien tykö ja ihmetteli, miksi heillä oli alempi paikka kuin sellaisilla, joilla oli ollut vaimoja ja maallista omaisuutta. Tästä Mechtild keskusteli Pyhän Evankelis-

1176 Matt. 25: 21; Matt. 25: 23.
1177 Latinan *confessor* merkitsee uskontunnustajaa ja rippi-isää (Hammarström 1925, s.v. *confessor*). Vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa on käännetty *Beichtiger* 'rippi-isä'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ta Johanneksen kanssa. Tämä sanoi hänelle: ”Emme me sellaisen tähden ole kauempana Jumalasta, koska Hän itse asuu meissä. Minä itse olen kirjoittanut, että sana on tullut lihaksi ja asunut meissä[1178].” Hän lisäsi vielä: ”Ja mikä tekisi sinusta etäisemmän Jumalasta sen takia, että seisot tässä?” Silloin myös apostolit rukoilivat Jumalaa kädet levitettyinä ja sanoivat: ”Isä ja veli, opettaja ja Herra, armahda heitä.” Tämän jälkeen Mechtild rukoili marttyyreitä, joiden joukossa hän näki erityisesti Pyhän Stefanoksen, jolla oli jalokivin koristeltu sädekehä, koska hän kärsi Kristuksen nimen tähden iloiten kiviryöpyn[1179]. Marttyyrit kääntyivät Jumalan puoleen ja sanoivat: ”Oi Herra, Sinun mitä viattomin veresi, joka on pyhittänyt meidän veremme, tulkoon heidän avukseen.” Sen jälkeen Mechtild astui uskontunnustajain tykö, ja heidän joukossaan hän näki Pyhän Benedictuksen[1180], jolla oli piispansauva. Hän tarjosi maljastaan juotavaksi kaikille sääntökuntaansa kuuluville, jotka siellä näyttäytyivät. Kaikki uskontunnustajat rukoilivat itse sanoen: ”Herra, meidän työmme me uhraamme täydennykseksi Sinulle heidän vuokseen.” Vihdoin Mechtild rukoili pyhiä neitsyitä ihmetellen, miksi nämä istuivat laitimmaisella paikalla. Neitsyet sanoivat hänelle: ”Sinun tulee käsittää, että me emme ole turhan kaukana Jumalasta.” Sitten neitsyet rukoilivat sanoen: ”Me rukoilemme Sinua, sulhanen, kuningas ja mitä lempein karitsa, neitsyiden yhteisön puolesta.” Kun pöytä oli korjattu pois, neitsyet nousivat seisomaan Herran eteen. Herra nousi ylös ja johdatti heidät mitä iloisimpaan piiritanssiin. He lauloivat uusia lauluja mitä suloisimmin. Niissä lauluissa mainittiin seurakunta. Mechtild näki myös, että sisar M[1181] seisoi Herran edessä. Herran sydämestä lähti säde hänen sydämeensä sen erityisen rakkauden lahjan tähden, joka hänellä oli.]

1178 Joh. 1: 14.
1179 Stefanos kivitettiin kuoliaaksi. Ap. t. 7: 57–60.
1180 Benedictus Nursialainen (noin 480–547) perusti Montecassinoon merkittävän luostarin, ja benediktiinien kuuluisa luostarisääntö kulkee hänen nimissään, joskaan ei ole selvää, mikä osa säilyneestä säännöstä on Benedictuksen omaa tekstiä. Benedictuksesta, katso esimerkiksi Castrén 2012, 613.
1181 Mahdollisesti Mechtildin sisko (Mechtild 1877, 266, alaviite 2).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, miten autuaita ovat itse niin halutessaan sellaiset, jotka elävät tänä armon aikana ja jotka voivat ansaita paljon. Luku 4.

Eräällä kerralla, kun konventti meni ehtoolliselle, tämä Jumalan palvelijatar ei kyennyt ottamaan vastaan Jumalan ruumista sairautensa tähden. Silloin hän rukoili hartaasti, että Herra lähettäisi hänelle joitakin murusia pyhästä pöydästään. Ja kohta Mechtild näki, että Herra[1182] istui ihanan pöydän ääressä kaikkien pyhimystensä kanssa ja ojensi hänelle murusia pöydältä, ja ne olivat kuin pieniä kultahippuja ja pieniä jalokiviä. Ne merkitsivät, että Mechtild sai ylenpalttisesti osansa kaikesta Hänen pyhästä armostaan. [[1183]Tämän jälkeen kuningatar, Herran Äiti, täytti niillä molemmat kätensä ja antoi Mechtildin sielulle. Sitten kaikki muut tekivät samoin suurella ilolla. Tuossa pöydässä istui neitsyitä, joilla oli erityinen etuoikeus istua Herraa vastapäätä, koska he siten saivat ihanammin katsella sulhasensa kasvoja ja kauneutta. Lisäksi he saivat hänen ihanuutensa likeisemmin puoleensa. Mechtildin sielu meni heidän tykönsä rukoilemaan.] Silloin pyhimykset[1184] sanoivat Mechtildille: ”Oi, kaikkein autuaimpia olette te, jotka vielä elätte maan päällä. Kuinka paljon hyvää voittekaan ansaita osaksenne. Jos ihminen tietäisi, kuinka paljon hyvää hän voi ansaita osakseen elämänsä aikana[1185], hänen sydämensä avartuisi heti hänen herätessään unesta mitä suurimpaan iloon sen tähden, että sarastaa se pyhä päivä, jona hän voi iloisena odottaa näkevänsä *auroram diei* eli päivänkoiton[1186], jolloin hän voi elää Jumalassa, palvella Jumalaa ja kasvattaa omia ansioitaan, palkkiotaan sekä Jumalan ylistystä ja kun-

1182 Vuoden 1854 latinankielisessä valikoimassa ja vuoden 1857 saksannoksessa on Herran sijasta Neitsyt Maria. Vuosina 1503, 1510, 1597 ja 1877 puhutaan Herrasta kuten Buddella. Vuoden 1558 editiosta luku puuttuu.

1183 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510 ja 1877, mutta puuttuu Buddelta, 1597, 1854 ja 1857.

1184 Vuosien 1503, 1510 ja 1877 versioissa neitsyet.

1185 Muissa versioissa (1503, 1510, 1597, 1854, 1857, 1877) ’yhden päivän aikana’.

1186 Ilmaisu *aurora diei* ’päivänkoitto, aamurusko’ ei sellaisenaan esiinny tutkimissani latinankielisissä versioissa. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (140r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

niaa. Sen ansiosta hän on sitten koko päivän ajan vahvempi ja iloisempi kaikessa siinä, mitä hänen sinä päivänä tulee kestää ja tehdä."

[1187]Huomaa tässä ajan hyödyllisyys ja ajattele aina sitä, että me joudumme tilille jokaisesta hetkestä ja ajankohdasta, jotka elämme. Kuten *sanctus Bernardus*[1188] sanoo *omne tempus tibi jnpensum requiretur a te quomodo sit expensum* eli 'kaikesta siitä ajasta, joka sinulle on suotu, tullaan vaatimaan sinulta selitys, miten sinä olet sen käyttänyt'. Se, jota surkeat, kadotetut sielut eniten itkevät ja katuvat, on hukattu aika, jota he kauan elivät, eivätkä saaneet aikaan mitään hyvää. Ajattele aina näitä sanoja: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis* eli 'nyt on sopiva aika, nyt on pelastuksen päivät[1189]'.

[[1190]Siitä, miten Jumala antoi sadetta Mechtildin rukousten ansiosta

Kun suuri kuivuus vaivasi koko maata, koska ei pitkään aikaan ollut enää satanut, Mechtild rukoili Herralta, että Hän kastelisi maan pinnan hedelmällisellä sateella. Herra sanoi hänelle: "Tänään minä annan teille sadetta." Kun Mechtild näki ilman olevan erittäin selkeä ja auringon porottavan, hän alkoi epäillä. Kuitenkin päivän ehdittyä iltaan asti tuli Herran lupauksen mukaisesti hedelmällinen sade.

1187 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (140r) merkitty punaisella nuolella. Tästä alkava, luvun loppuun asti ulottuva osio puuttuu muista tutkimistani versioista ja on Budden lisäämä (Laurén 1972, 75 ja 84 ja 96–97). Budde hakee lisäykselleen vetoavuutta siteeraamalla auktoriteetteja. Tämä on Budden tekemäksi lisäykseksi suhteellisen laaja.

1188 Pyhä Bernhard Clairvaux'lainen (1091–1153), joka oli tunnettu mystikko (esimerkiksi Lehmijoki-Gardner 2007, 162–169). En ole onnistunut selvittämään, mistä hänen teoksestaan Budden antama sitaatti on. Sitaatti voi olla myös epäperäinen, koska Bernhardin nimiin pantiin paljon sellaista, joka ei oikeasti ollut häneltä peräisin. Sanat *sanctus Bernardus* ja tämän nimiin pantu sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (140r) alleviivattu punaisella.

1189 2. Kor. 6: 2. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (140r) alleviivattu punaisella.

1190 Hakasulkeissa olevat luvut ovat mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877, mutta puuttuvat Buddelta, 1558, 1854 ja 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, miten Jumala säästi luostarin Mechtildin ansiosta

Toisella kertaa pelätessämme kovasti kuninkaan[1191] takia, joka ei ollut kaukana luostaristamme, Mechtild rukoili Herraa, että itse kaikkien kuningasten kuningas, Herra, katsoisi hyväksi puolustaa meitä isällisessä hyvyydessään, ettemme kärsisi mitään vahinkoa kuninkaan sotajoukon takia. Herra sanoi hänelle: ”Sinä et koskaan tule näkemään yhtäkään hänen sotajoukostaan.” Silloin Mechtild ajatteli, että vaikka hän ei näkisi sotajoukon jäseniä, luostari voisi kuitenkin kärsiä heidän vuokseen vahinkoa. Herra sanoi hänelle: ”Yksikään heistä ei tule lähestymään teidän luostarianne, vaan minä suojelen teitä uskollisesti heiltä kaikilta.” Se onnistuikin, sillä Herra varjeli meitä niin sääliväisesti, että emme ensinkään kärsineet sotajoukon taholta mitään vahinkoa, vaikka monille luostareille sattuikin heidän takiaan monenlaista vahinkoa.

Siitä, miten Herra palautti rauhan Mechtildin tähden

Kun suurmiestemme välillä oli alkanut suuri eripura ja se ahdisti luostariamme paljon, Mechtild rukoili Herralta, että Hän rauhoittaisi ja muuttaisi paremmaksi tämän kaiken. Herra sanoi hänelle: ”Kaiken tämän minä käännän hyväksi.” Niin tapahtuikin, sillä rauha palasi pian ja kaikki ahdinko lakkasi, koska Herra soi niin tapahtua.]

Siitä, kuinka lempeästi Jumala kutsui Mechtildin rakkauteensa. Luku 5.

Eräänä sunnuntaina Mechtild ei kyennyt ottamaan vastaan Jumalan ruumista sairautensa takia. Se ahdisti häntä paljon, ja hän sanoi Herralle: ”Herrani, mitä Sinä haluat minun nyt tekevän?” Herra vastasi sanoen kolmeen kertaan *venj, venj, venj*[1192] eli ’tule, tule, tule’.

1191 Kyseessä lienee Saksan kuningas Aadolf Nassaulainen (kuollut 1298), ja tapahtuma, johon viitataan, sijoittunee syyskuuhun 1294 (Mechtild 1877, 268, alaviite 1).

1192 Latinankieliset sanat eivät käsikirjoituksessa A 13 (140r) erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[[1193]Mechtild ei kuitenkaan ymmärtänyt, mitä tällä tarkoitettiin, ja Herra sanoi hänelle:] ”Tule minun sydämeeni rakkauden välityksellä, tule suu suuta vasten suutelemaan, tuo henkesi yhteyteen minun henkeni tykö.” [[1194]Mechtild alkoi miettiä, mitä tarkoittaa hengen tuominen hengen tykö, ja Herra sanoi:] ”Jokainen, joka luopuu omasta tahdostaan ja kaikissa asioissa, niin myötä- kuin vastoinkäymisissäkin, asettaa minun tahtoni oman tahtonsa edelle, tulee yhteyteen henki hengen tykö. Hänessä toteutuu se, josta kirjoitetaan, että *adherens Deo vnus est cum Deo* eli ’se, joka liittää itsensä Jumalaan, tulee yhdeksi hengeksi Hänen kanssaan’[1195].”

[[1196]Sitten Mechtild pyysi Herralta erään vaikeuden tähden, jonka hän pelkäsi kohtaavan luostaria, että Herra suvaitsisi torjua sen lempeytensä ansiosta. Herra vastasi hänelle: ”Sinä olet minun iloni ja minä sinun. Niin kauan kuin sinä elät ja olet minun sydämeni ilo, ei mitään sen kaltaista koskaan satu luostarille.” Mechtild sanoi: ”Oi rakkain, miksi puhut minulle tällaista, kun minussa ei ole mitään hyvää?” Herra vastasi: ”Jos hunajaa sekoitetaan etikkaan, se menettää makeutensa, mutta minun makeuteni ei koskaan sekoa mihinkään, eikä menetä ihanuuttaan.”

Huomatkaa, rakkaimmat, mihin oikeamielisen ihmisen uuttera rukous pystyy, ja miten suuren armon Herra suo ihmisille niiden kautta, jotka Häntä rakastavat. Totisesti, erittäin kunnioitettavia ovat Sinun ystäväsi, Jumala. Heitä on erittäin hartaasti tutkittava, kovasti rakastettava ja kunnioitettava. He lepyttävät niin usein meidän puolestamme Sinun vihasikin, ja lisäksi he kokoavat meille monia hyviä asioita. Kuka antaa päähämme vettä ja silmiimme kyynelten lähteen[1197], jotta itkisimme sopivalla tavalla, kun olemme menettäneet

1193 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, mutta puuttuu Buddelta. Koko luku puuttuu 1558 ja 1854.

1194 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

1195 1. Kor. 6: 17. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (140r) alleviivattu punaisella.

1196 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Hakasulkeissa oleva on kokonaan mukana 1503, 1597 ja 1877. Alku on mukana 1510, mutta suurin osa puuttuu myös vuoden 1510 editiosta.

1197 Vulgatassa Jer. 9: 1; Raamatun suomennoksessa Jer. 8: 23.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sellaisen välittäjän, jonka rakkauden ansiosta kaikkivaltias Jumala on niin usein meitä armahtanut ja jonka rukouksen meihin kohdistuneen hedelmän me olemme niin usein tehokkaasti kokeneet? Palaen jumalallisen rakkauden tulta hän myös lähestyi muita kuin palava hiili ja innoitti esimerkillään erittäin monia rakastamaan Jumalaa. Voi, mistä löydämme samanlaisen, kun hän on mennyt Herran valtakuntaan ja kun hänet on johdatettu korkeimman kuninkaan häähuoneeseen, jossa hän on lepäävä rakkaansa varjon alla?

Siitä, miten abbedissa valitaan

Sattui niin, että luostarin abbedissa[1198], joka todella oli Jumalan sydäntä seuraava ihminen, oli tullut vanhaksi. Silloin hurskas ja uskollinen neitsyt Mechtild rukoili Jumalaa, että Hän hankkisi luostarille toisen, itselleen mieluisan abbedissan. Herra sanoi: ”Sinä päivänä, kun tahdotte valita abbedissan, tehkää niin, että laulatte messun Pyhästä Hengestä. Koko seurakunta rukoilkoon ilman yhtään poikkeusta. Rukoilkoot he Jumalaa, että Hän, joka tietää kaikki asiat ennen kuin ne tapahtuvat, innoittaisi heitä valitsemaan sen, joka Hänellä itsellään on ikuisesti ollut järjestettynä tätä varten. Asetettakoon joku viisas ja Jumalaa pelkäävä henkilö sellaiseen tehtävään, että rukouksen ollessa suoritettu kukin erikseen sanoo hänelle, keneen hänen valintansa on kohdistunut, ja hän kirjoittakoon sen huolellisesti muistiin. Sisaret älkööt ilmaisko toisilleen, kenet he haluavat valita, älköötkä valitko yksityisten ystävyyssuhteiden tähden sellaista, joka ei tehtävään kykene. Valitkoot he sen sijaan sen mukaan, mikä on Jumalalle mieleen, niin pitkälti kuin he sen pystyvät tietämään. Sen jälkeen valittakoon seitsemän henkilöä, jotka ovat Jumalaa pelkääviä ja viisaita, ja he valitkoot kaikkien valittujen[1199] joukosta yhden. Koko konventti rukoilkoon sillä välin hartaasti, että he pääsevät Jumalan mielen mukaisesti sopuun yhdestä. Jos nuo seitsemän eivät kykene pääsemään yksimielisyyteen yhdestä, vietäköön asia rovastille, joka sitten on joh-

1198 Luultavasti abbedissa Sophia, joka vanhuutensa ja sairautensa tähden pyysi eroa tehtävästään. Hän oli abbedissana 1291–1303 ja kuoli noin vuonna 1303 (Mechtild 1877, 270, alaviite 1, ja 727).

1199 Todennäköisesti ääniä saaneiden joukosta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tajana Jumalan paikalla ja Jumalan sijasta. Se, jonka tämä heille määrää, tunnustettakoon ja vahvistettakoon niin kuin valinta olisi Jumalan antama. Samalla tavalla voidaan valita korkeammat viranhaltijat, kuten rovasti ja prioritar."]

Siitä, miten ihmisen tulee uudistaa kihlauksensa. Luku 6.

Kerran sielunsa suuressa ahdistuksessa Mechtild muisteli kaikkia elämänsä päiviä ja sitä, miten huolimattomasti hän oli elänyt. Hänet oli vihitty Jumalan morsiameksi, mutta hän oli tahrannut synneillään tuon kunniakkaan etuoikeuden. Herra sanoi silloin hänelle: [[1200]"Jos sinulle annettaisiin vapaus valita, niin kumman ennemmin valitsisit: senkö, että olisit saavuttanut kaikki sinulle antamani hyvät asiat sinun omien tekojesi ja hyveittesi ansiosta, vai sen, että olisin antanut ne kaikki sinulle ilmaiseksi?" Mechtild vastasi: "Herrani, pienimmänkin Sinun antamasi lahjan minä otan ennemmin vastaan kuin sen, että voisin ansaita itselleni kaikkein suurimpien hyveiden ja tekojen avulla kaikkien pyhimysten ansiot." Herra sanoi hänelle: "Tämän takia olet ikuisesti siunattu". Ja Hän lisäsi:] "Jos sinä tahdot uudistaa kihlauksesi, mene jalkojeni juureen ja kiitä minua viattomuuden vaatteesta, jonka annoin sinulle ilmaiseksi. Rukoile, että minun mitä täydellisin viattomuuteni parantaisi kaiken sen, mitä sinussa on jollakin tavalla turmeltunut. Sitten kiitä minun käsiäni kaikista niistä teoista, joita olen tehnyt sinulle palveluksina, ja sitten niistä asioista, joita minä olen tehnyt sinussa. Seuraavaksi uudista minun jumalallisen sydämeni uunissa tämä uskon ja rakkauden kultasormus niin kuin uunissa koeteltu kulta ja pese se puhtaaksi minun sydämeni vedellä ja verellä, jotta se siten saisi takaisin kauneutensa ja kalleutensa." [[1201]Mechtildin sielu tahtoi sanomattoman paljon kiittää Jumalaa ja rukoili Isää Jumalaa, että Hän suvaitsisi panna toimeen mitä korkeimman kiitoksen itselleen, sillä sopii mitä parhaiten, että mitä jaloin kolminai-

---

1200 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558. Osuus on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Vuoden 1854 valikoimassa ei tätä lukua ole ollenkaan.

1201 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

suus vuoroin kiittää itseään ja on kiitettävänä. Herra tahtoi toteuttaa Mechtildin toiveen ja otti hänen sydämensä, joka muistutti kristallista, kolmikulmaista lasia, joka oli hienosti koristeltu kullalla ja jalokivillä. Se merkitsi kunnioitettavan kolminaisuuden sanoinkuvaamatonta kiitosta. Siitä Herra joi ilolla omaksi kiitoksekseen. Sen jälkeen Hän tarjosi siitä juotavaksi myös kaikille pyhimyksilleen. Silloin Mechtild alkoi rukoilla uskollisten sielujen puolesta, että hekin pääsisivät osallisiksi tästä lahjasta. Heti Mechtild näki heitä saapuvan suuren joukon, ja he joivat tuosta lasista riemuiten. Mechtild näki heidän joukossaan joitakin, jotka joivat, mutta eivät olleet vielä täysin puhdistettuja. Mechtild ihmetteli sitä, ja Herra sanoi: ”Se, mitä juuri nyt näet, ei ole oikeassa Taivaassa. Näet kuitenkin minut, ja koska minuun sisältyvät kaikki luodut, näet kaikki niin kuin he olisivat sinulle läsnä.”] [1202]Sitten Mechtild näki puhdasta elämää viettäneen miehen kärsivän sielun. Mechtild kysyi, miksi tämä sielu ei ollut Taivaassa, ja Herra vastasi: ”Hän piti itseään aina esimiestään viisaampana ja järkevämpänä, eikä häntä miellyttänyt se, mitä hänen esimiehensä teki, vaan hän katsoi itse tekevänsä paremmin. Se oli hänelle mitä suurimmaksi haitaksi hänen kuolemansa jälkeen. Puhtaan elämän ihminen ei koskaan voi olla niin viisas, ettei hänen tulisi alistua esimiehelleen, kaikissa asioissa yhtyä tämän kantaan ja jättäytyä hänen käskyjensä ja tahtonsa alaiseksi.” Sitten Mechtild [rukoili taas erään maallikkoveljen sielun puolesta ja] näki hänen sielunsa mitä suurimmassa kirkkaudessa [niin että hänen kunniansa oli muiden maallikkoveljien yläpuolella yhtä paljon kuin pappien arvo ylittää tavallisen kansan], ja näin oli sen vuoksi, että hän aina, kun se vain oli hänelle mahdollista, mielellään oli avuksi messussa ja auttoi pappeja nöyrästi missä tahansa kykeni erityisellä jumalisuudella ja tarkalla huolellisuudella [niin palvellen kuin laulaenkin].[1203]

1202 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (140v) merkitty marginaalissa olevalla punaisella nuolella.

1203 Virke on vuoden 1558 editiossa vastaavassa muodossa kuin Buddella. Vuosien 1503, 1510, 1597 ja 1877 versioissa virke on pidempi, ja Buddelta puuttuvat osuudet on tässä käännetty hakasulkeisiin. Vuoden 1857 versiossa osa Buddelta puuttuvista osista on mukana, osa ei.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Profeetta sanoo, että *plus placet Deo obediencia quam victima* eli mieleisempi on Jumalalle todellinen tottelevaisuus kuin se, että sinä uhraisit Hänelle kaiken kullan ja kaikki rikkaudet, joita maailmassa on. Sinä sanot, että sinä olet köyhä, eikä sinulla ole mitään, mitä uhraisit tai antaisit Jumalalle kunniaksi. Huomaa se, että sinä olet kyllä antanut itsesi, ja koko oman tahtosi sinä olet antanut esimiehesi käsiin. Niin usein kuin otat tahtosi takaisin itsellesi, sinä teet ryöstön ja varkauden ja rikot lupauksesi.[1204]

Siitä, miten niiden tulee käyttäytyä, jotka aloittavat puhtaan elämän. Luku 7.

Äidillisellä rakkaudella ja lempeydellä Mechtild muisti kaikkia ja rukoili myös niiden puolesta, jotka oli määrä ottaa luostariin, että Herra Jumala katsoisi hyväksi vahvistaa heitä puhtaassa elämässä ja täydellisessä pyhyydessä. Heidän vuokseen Mechtild sai Jumalalta tällaisen vastauksen: ”*Jnambulabo jn eis et inhabitabo*, minä olen astuva heidän keskuuteensa ja asuva heidän keskuudessaan, ja heistä on tuleva minun kansaani, ja minä olen oleva heidän Jumalansa[1205]. Minä olen astuva heidän keskuuteensa heidän hyvän tahtonsa ja pyhän toiveensa kautta. Minä olen asuva heidän keskuudessaan rakkauden yhteyden ansiosta. Heistä on tuleva minun kansaani heidän hyvän ja kehuttavan käytöksensä ansiosta ja sen vuoksi, että pyhä kirkko hyötyy ja kasvaa kaikkien niiden ansiosta, jotka he voittavat minun puolelleni hyvällä esimerkillään ja houkuttelevat minun tyköni hyveillään, oppineisuudellaan ja jumalisin rukouksin. Rukoile myös yhteisen kir-

---

1204 Luvun päättävä loppukaneetti sitaatteineen on Budden lisäämä, eikä sitä ole muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 82 ja 99). Lisäyksessään Budde tähdentää tottelevaisuuden tärkeyttä luostarissa ja suuntaa sanansa suoraan luostarin väelle, eritoten sisarille. Lisäämällä sitaatin Budde ottaa auktoriteetin avukseen. Sama sitaatti esiintyy myös Budden kääntämässä tekstissä *Sielun luostari* (Dahlgren 1875, 32). Siinä yhteydessä sitaatin ei sanota olevan peräisin profeetalta, vaan lähteeksi mainitaan Gregorius. Sitaatti on Raamatun kohdasta 1. Sam. 15: 22, vertaa myös Saarn. 4: 17. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (140v) alleviivattu punaisella.

1205 3. Moos. 26: 11–12; 2. Kor. 6: 16. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (141r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kon puolesta, että sen hyvyys lisääntyisi, syntisten puolesta, että he kääntyisivät, ja kaikkien niiden sielujen puolesta, jotka heidän rukoustensa ansiosta vapahdetaan kärsimyksistä. Kaikki nämä lasketaan heidän kansansa joukkoon." Se tarkoittaa, että kaikki, jotka joku kykenee pelastamaan, auttamaan ja houkuttelemaan Jumalan tykö oppineisuudella, rukouksilla ja hyvillä esimerkeillä, lasketaan Hänen kansaansa kuuluviksi kunnia palkintonaan.[1206] [[1207]"Harjoittakoot he ahkerasti erityisesti näitä asioita: Rukoilkoot hyvin usein ja hartaasti, lukekoot ja kuunnelkoot mielellään pyhiä kirjoituksia, työskennelkööt ahkerasti, pitäkööt huolellisesti kiinni tottelevaisuudesta ja säännöstään kaiken sen osalta, mitä heille on määrätty, olkoot kaikissa asioissa täydellisen nöyriä, älkööt verratko itseään kehenkään, älköötkä ketään kokonaan halveksuko. Kun he rukoilevat, minä opetan heille minun jumalallisen tahtoni ja kaiken, mitä he tarvitsevat, ja heidän lukiessaan annan heidän maistaa suloisuuttani. Myös heidän työnsä minä pyhitän. Tottelevaisuuden ja säännön huomioimisen suhteen minä tunnen heitä kohtaan myötätuntoa ja tahdon vahvistaa ja auttaa heitä siinä. Heidän ollessaan nöyriä minä tahdon levähtää heidän joukossaan."]

Sinä päivänä, kun heidät otettiin luostariin, Mechtild rukoili jälleen hartaasti heidän puolestaan. Hän kuuli Herran sanovan: "Heidän tulee itse rukoilla minulta, että antaisin heille ymmärryksen silmät, joiden avulla he voivat nähdä ja tuntea minut sekä ymmärtää kaiken sen, mikä on heille terveellistä ja hyödyllistä, sekä tottelevaisuuden korvat, jotka ovat valmiina kaikkiin käskyihin, heidän sääntöönsä ja kaikkiin säännön määräyksiin sekä heidän esimiehensä käskyihin ja tahtoon. [1208]Heidän tulee myös pyytää, että heille annettaisiin rakastava sydän, jonka ansiosta he voivat rakastaa minua, kaikkea minussa ja minun tähteni, sekä viisauden suu, jonka avulla he voivat lausua rukouksensa ja ylistystä minulle sekä opettaa muille kristityille sitä, mi-

1206 Selittävä virke on Budden lisäämä ja puuttuu muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 119).

1207 Hakasulkeissa olevassa osuudessa Jumalan repliikki jatkuu. Osuus puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857. Osuus on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Vuoden 1854 valikoimasta luku puuttuu kokonaan.

1208 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (141r) merkitty punaisella nuolella marginaalissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kä on heille hyödyllistä. Rukoilkoot myös, että antaisin heille hyvien tekojen kädet, jotta he tekisivät kaiken hyvin aikein. Kaikissa tekemisissään heillä olkoon täydellinen nöyryys niin, etteivät he vertaa itseään kehenkään eivätkä millään tavoin halveksu ketään.[1209]”

Kun luettiin pyhimyslitania[1210], Mechtild näki Neitsyt Marian ja jokaisen pyhimyksen, joka mainittiin, nöyrästi lankeavan polvilleen Herran Jeesuksen eteen ja rakkaudella rukoilevan heidän puolestaan. Kun he tekivät *professionem*[1211], otti Herra Jeesus mitä suurimmalla rakkaudella kunkin heistä suloisimpaan syleilyynsä ojentaen heille pyhän oikean kätensä heidän lupaustaan helpottamaan ja suojelemaan heitä kaiken hyvän kera[1212]. Sitten, kun he ottivat vastaan Kristuksen arvokkaan ruumiin, Hän antoi heille kullekin mitä suloisimman suudelman, jonka kautta heistä tuli yhtä Hänen kanssaan mitä autuaimman yhteyden kautta.

[[1213]Kerran Mechtild tunsi myötätuntoa erästä henkilöä kohtaan, joka eräässä asiassa ei täysin yhtynyt siihen, mitä hänen esimiehensä tahtoi[1214]. Mechtild rukoili Herralta, että Hän katsoisi hyväksi armos-

---

1209 Virke on tässä kohdassa vain Buddella ja 1558. Muista tutkimistani versioista se puuttuu tästä kohdasta, mutta sama ajatus ilmaistaan monessa niistä siinä Buddelta puuttuvassa osiossa, joka on käännetty ylle hakasulkeisiin.

1210 Arkikielessä sanaa *litania* käytetään pitkän luettelon tai listan merkityksessä. Tässäkin on toisaalta kyse pyhimysten luettelemisesta, mutta samalla heihin vedotaan. Esimerkki tällaisesta vetoomuksesta on teoksessa Kauko & Lamberg 2017, 45–49. Litanialla tarkoitetaan myös julkisia rukouksia (esimerkiksi Häkkinen 2012, 20).

1211 ’Luostarilupauksen’. Budde on ehkä jättänyt tekstiin latinankielisen sanan siksi, että kyseessä on luostarimaailmaan liittyvä termi ja vakiintunut käsite. Esimerkiksi filosofiset ja teologiset termit annettiin usein latinaksi niiden erityismerkityksen ja eksaktiuden takia (vertaa Carlquist 2007, 143–145; Kauko 2018a, 65–66). Latinankielinen sana ei käsikirjoituksessa A 13 (141v) erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

1212 Buddella *mz allo godho* ’kaiken hyvän kera’. Muissa tutkimissani versioissa (1503, 1510, 1558, 1597, 1857 ja 1877) *a malis/vor allem vbel* ’kaikelta pahalta’. Vuoden 1854 valikoimasta luku puuttuu.

1213 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857. Vuosina 1503, 1510, 1597 ja 1877 osuus on mukana.

1214 Saksannoksissa lisätään, ettei hän myöskään halunnut totella ystäviensä neuvoja (1503)/noudattaa ystävänsä hyvää neuvoa (1597). Maininta puuttuu latinankielisistä versioista (1510, 1877).

https://doi.org/10.21435/tl.277

saan valistaa tuon henkilön mieltä ja taivuttaa hänet tottelevaisuuteen. Ja katso, Mechtild näki Herran Jeesuksen, joka seisten kietoi oikean käsivartensa sen henkilön ympärille, jonka puolesta Mechtild oli rukoillut. Jeesus sanoi: ”Siitä hetkestä saakka, jolloin hän vakuutti minulle antavansa oman tahtonsa esimiestensä käsiin, minä olen pitänyt häntä syleilyssäni, enkä koskaan hellitä oikeaa kättäni hänestä irrottaen paitsi, jos sattuisi niin, että hän itse omasta tahdostaan vetäytyisi poispäin minusta. Jos hän sen tekee, hän ei vastaisuudessa voi palata entiseen asemaansa paitsi, jos hän nöyrtyy.”]

Tästä Mechtild ymmärsi, että Kristus ottaa isälliseen syleilyynsä jokaisen puhtaan elämän ihmisen hänen luostarilupauksensa antamisen päivänä ja aikana. Se tarkoittaa sitä, kun hän menee luostariin ja ottaa ylleen luostariasun.[1215] Kristus ei koskaan irrota häntä syleilystään paitsi, jos – Jumala estäköön niin tapahtumasta – joku harkitusta tahdostaan sanoutuu irti tottelevaisuudesta. Tai jos joku uppiniskaisesti vastustaa esimiestään.[1216] Silloin hän irroittautuu Jumalan oikeasta kädestä, eikä hän enää koskaan pääse sen alle ennen kuin hän alistuu nöyrästi Jumalalle todella katuen, ripittäytyen ja suorittaen asiaan kuuluvan katumusrangaistuksen sekä sen jälkeen pitäen esimiehelleen[1217] antamansa lupauksen tottelevaisuudesta ja puhtaasta elämästä. Älköön hän sanoko vastaan tai niskoitelko.[1218] *Hoc fac et vivas*, sanoi meidän Herramme puhutellessaan *suum discipulum*[1219].

1215 Selitys puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttää olevan Budden tekemä lisäys (Laurén 1972, 119).

1216 Maininta esimiehen vastustamisesta puuttuu muista versioista ja lienee Budden lisäämä. Budde korostaa muuallakin esimiehen tottelemisen tärkeyttä (Laurén 1972, 125).

1217 Sanat *sinom formanne* ’esimiehelleen’ näyttävät olevan Budden lisäämät (Laurén 1972, 125).

1218 Virke näyttää olevan Budden lisäämä. Se selventää ja korostaa edellä sanottua.

1219 Geeten editiossa on latinan sanan *suum* sijaan sen ruotsinkielinen vastine *sin*. Oikea lukutapa on *suum* (Laurén 1972, 37). Sanat *suum discipulum* tarkoittavat ’opetuslastaan, oppilastaan’. Latinankielinen sitaatti *hoc fac et vivas* tarkoittaa ’tee näin ja elät’. Sitaatti on kohdasta Luuk. 10: 28 ja Budde on lisännyt sen tekstiin (Laurén 1972, 84). Se, jolle Jeesus evankeliumin kohdassa puhuu, oli muuan lainopettaja, eikä opetuslapsi. Vulgatassa on verbimuoto *vives* (futuuri), kun Buddella on muoto *vivas* (konjunktiivin preesens), mutta tämä ei isommin muuta tulkintaa. Käsi-

https://doi.org/10.21435/tl.277

[[1220]Siitä, miten hyödyllistä ihmisen on lannistaa oma tahtonsa.

Kerran eräs henkilö pyysi Mechtildiä esittelemään Jumalalle erään vaikean asian, jonka hän Jumalan rakkauden tähden oli toimittanut vastustaen omaa tahtoaan. Kun Mechtild teki tämän, hän näki messussa, kuinka rasiasta, jossa säilytettiin Kristuksen ruumista, astui ulos hyvin pikkuinen lapsi, joka hetkessä kasvoi hyvin kauniiksi neidoksi, jolla tarkoitettiin Jumalan tahtoa. Muutamat menivät hänen tykönsä, katselivat häntä hyvin ystävällisesti, syleilivät häntä ja keskustelivat hänen kanssaan. Näillä näytettiin tarkoitettavan niitä, jotka pyrkivät mukauttamaan oman tahtonsa Jumalan tahtoon kaikissa asioissa, olivatpa ne sitten vastaisia tai myötäisiä, sekä tottelemaan ylempiensä määräyksiä. Sitten Mechtild näki toisella puolen seisomassa keittiöpalvelijan, joka oli pukeutunut hyvin mustiin vaatteisiin. Tällä tarkoitettiin omaa tahtoa ja yksilön mieltä. Tämä halveksittava palvelija yritti kiskoa edellä mainittuja henkilöitä pois tuon hyvin kauniin neidon tyköä ja saada heidät katsomaan häneen itseensä. Jotkut eivät pitäneet häntä minkään arvoisena ja kääntyivät heti takaisin neidon puoleen. Jotkut taas kääntyivät tuon palvelijan puoleen leikitellen, lörpötellen ja kuiskutellen hänen kanssaan. Näillä tarkoitettiin niitä, jotka toisinaan kääntyvät pois Jumalan tahdosta, noudattavat omaa tahtoaan ja seuraavat enemmän omaa mielipidettään kuin täyttävät esimiestensä kehotuksia. Elleivät he käänny katumuksen kautta edellä mainitun neidon puoleen eli siihen, mitä Jumala tahtoo, heitä pitää tuon palvelijan kanssa kiusattaman ikuisella puutteella, sillä oma tahto ei saa hengellisissä asioissa aikaan muuta kuin ikuisen puutteen.

Ihmisen vapaasta tahdosta

Kerran Mechtild näki Herran Jeesuksen, jonka edessä seisoi eräs ihminen. Jumalan sydämessä oli ratas, joka alati pyöri. Jumalan sydä-

kirjoituksessa A 13 (141v) latinankielinen sitaatti on alleviivattu punaisella, mutta sanat *suum discipulum* eivät erotu visuaalisesti ympäröivästä ruotsinkielisestä tekstistä.

1220 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1510, 1558, 1854 ja 1857. Osuus on mukana 1503, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

mestä lähti pitkä köysi, joka ulottui tuon ihmisen sydämeen, jossa myös oli pyörivä ratas. Tuolla ihmisellä tarkoitettiin kaikkia ihmisiä. Rattaalla taas ymmärrettiin sitä, että Jumala on antanut omasta vapaasta tahdostaan ihmiselle vallan vapaasti kääntyä hyvään taikka pahaan päin. Köydellä taas tarkoitettiin Jumalan tahtoa, joka vetää ihmistä aina hyvään päin, eikä pahaan. Köysi siis ulottuu Jumalan sydämestä ihmisen sydämeen, ja mitä enemmän ratas pyörii, sitä enemmän ihminen lähestyy Jumalaa. Jos ihminen valitsee pahan, ratas kääntyy ympäri, ja ihminen erkaantuu Jumalasta. Jos ihminen pitää kiinni pahasta aina kuolemaansa saakka, silloin köysi katkeaa ja ihminen sortuu ikuiseen kadotukseen. Jos hän katumuksen kautta nousee ylös, Jumala, joka on aina valmis olemaan lempeä, ottaa ihmisen jälleen takaisin armoonsa, ratas pyörii kuten aiemminkin ja ihminen lähenee Jumalaa armon ansiosta.]

Siitä, miten hyödyllistä on varjella viittä aistiaan kaikelta luvattomalta. Luku 8[1221].

Kerran Mechtild sanoi muiden rakkauden sanojen ja tunteiden joukossa Herralle Jeesukselle, että hän mielellään haluaisi olla Herran vanki. Herra vastasi: ”Se, joka maan päällä tahtoo olla minun vankini, sitokoon silmänsä ja kääntäköön ne pois kaiken luvattoman ja hyödyttömän näkemisestä. Hänen silmilleen minä näytän Taivasten valtakunnan kunnian kasvojeni kirkkaudella ja näyttämällä kunniani. Ja itseni minä olen näyttävä hänelle niin yltäkylläisen ihanuuden kera, että koko taivaallinen joukko on iloiten sitä ihmettelevä. Samalla tavalla jokaiselle, joka sitoo korvansa ja kääntää ne pois kaikesta haitallisesta ja turhanaikaisesta kuultavasta, minä tulen laulamaan mitä kauneimman ääneni tahtiin ikuisessa autuudessa ja erityisessä kunniassa mitä kauneinta ylistyslaulua. Jos joku pidättää suunsa lausumasta haitallisia tai turhamaisia sanoja, minä tulen avaamaan hänen suunsa niin suuresti minun ylistykseeni, että hän on erityisellä arvok-

1221 Luku on vuoden 1558 editiossa (129r–129v) muista versioista poiketen osa kolmatta kirjaa. Muissa tutkimissani versioissa se on osa neljättä kirjaa kuten Buddella, poikkeuksena vuoden 1854 valikoima, josta luku puuttuu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuudella julistava minun ylistystäni enemmän kuin kaikki muut. Jokainen, joka pitää sydämensä erossa turhanpäiväisistä ja pahoista ajatuksista sekä haitallisista toiveista, on saava minulta niin suuren ja runsaan vapauden, että hänellä on oikeus minuun ja kaikkeen siihen, mitä hän haluaa, ja hänen sydämensä on ikuisesti iloitseva minun sydämeni kautta erityisestä vapaudesta ja yltäkylläisestä ihanuudesta. Jokaisen, joka estää käsiään tekemästä synnillisiä tekoja, minä olen kunniallisesti vapauttava kaikesta työstä ja orjuudesta, ja hänen hyvät työnsä minä tulen liittämään osaksi omia tekojani, ja tahdon korottaa ne niin suureen kunniaan, että koko taivaallinen väki on täyttyvä uudesta ilosta."[1222]

Siitä, miten hyödyllinen ja hyvä yhteinen rukous on. Luku 9.

Luostarin ollessa suuressa hädässä ja ahdingossa konventti antoi Jumalan palvelijattaren tehtäväksi uhrata ja tarjota Jumalalle heidän lukemansa psalttari. Silloin Mechtild sanoi enkelilleen: "Oi rakas Jumalan enkeli, sinä tunnet [Hänet] niin kuin ennenkin olet tuntenut, mutta minä tunnen vain osittain[1223]. Minä pyydän sinulta, että esittelet rukoukseni sille kuninkaalle, jonka lähellä sinä olet ilossa ja kaikenlaisessa ihanuudessa." Enkeli vastasi: "[[1224]En ensinkään tunne [Häntä] samalla tavoin kuin minut tunnetaan, koska se, joka on minut luonut, tuntee minut niin kuin korkein mahti, niin kuin suurin viisaus ja niin kuin suurin rakkaus. Minä taas tunnen ainoastaan siinä määrin, johon minut on luotu.] Siitä, että minun tehtävänäni on viedä sinun viestisi tai asiasi Jumalalleni ja Herralleni, minä iloitsen enemmän kuin kukaan äiti koskaan pystyy iloitsemaan ainoan poikansa kunniasta ja menestyksestä." Sitten enkeli esitteli rukouksen

1222 Käsikirjoituksessa A 13 (142r) on ensin lukenut luvun lopussa vielä *See kære win* 'katso, rakas ystävä', mutta kirjuri on yliviivannut sen.

1223 Vertaa 1. Kor. 13: 12. Buddella olevat sanat *swa som thu tilförenne känth haffwer* 'niin kuin ennenkin olet tuntenut' tuntuvat poikkeavan muista versioista. 1877 sanotaan latinaksi *sicut et cognitus es* 'niin kuin sinutkin tunnetaan'.

1224 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Koko luku puuttuu vuoden 1854 valikoimasta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jumalalle [[1225]suuren kunnian ja ilon kera pellavakankaassa olevien elävien leivosien hahmossa. Jotkut leivosista nousivat ylös kuin haluten lentää pois pellavakankaasta, mutta laskeutuivat sitten takaisin. Jotkut taas lensivät pois ja asettuivat Herran rinnan päälle. Toiset taas lensivät Herran suun tykö ja suutelivat sitä.] Herra sanoi: ”Niin monta kuin oli niitä henkilöitä, jotka lukivat ja lähettivät minulle tämän rukouksen, yhtä monta kertaa minä tahdon armeliailla silmilläni katsoa heihin ja kallistaa lempeät korvani heidän rukouksilleen.”

Siitä, miten Jumala täydentää sen, mitä ihmiseltä puuttuu. Luku 10.

Jumalan palvelijatar rukoili erään henkilön puolesta, joka oli valittanut hänelle sydämensä ahdingosta, jota tuo henkilö tunsi siitä syystä, ettei ollut aina täydellisesti rakastanut Jumalaansa. Siksi hän joutui suureen ahdinkoon ja piti itseään aivan arvottomana sen vuoksi, ettei hän ollut rakastanut Jumalaansa sillä tavoin kuin olisi kuulunut sen paljon hyvän ja mittaamattoman rakkauden tähden, joita hänelle oli osoitettu. Herra sanoi hänelle: ”Voi rakkaani, sinun ei pidä olla ahdistunut. *Omnia mea tua sunt*, kaikki minun tekoni kuuluvat sinulle.[1226]” Mechtild sanoi: ”Jos se on totta, että kaikki, mikä on Sinun, kuuluu minulle, niin silloin kuuluu Sinun Rakkautesikin minulle. [Rakkaus olet Sinä, kuten Johannes sanoo: ’Jumala on Rakkaus.[1227]’] Ja sen Rakkauden uhraan itseni takia[1228], jotta sen kautta täydentyisi kaikki, mikä minussa on puutteellista.” Tämän Herra kiitollisesti hyväksyi ja otti vastaan sanoen: ”Niin tehköön minun omani. Ja kun sinä haluat

1225 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1857. Se on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

1226 Luuk. 15: 31. Joh. 17: 10. Budde on lisännyt sanan *gärninga* ’teot’, joka puuttuu muista versioista ja Raamatusta. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (142v) alleviivattu punaisella ja osoitettu punaisella nuolella.

1227 1. Joh. 4: 16. Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854. Se on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

1228 Budden *ffor mik* ’itseni takia’ poikkeaa muista versioista, joissa on *tibi/dir* ’Sinulle’. Koska Budden käännös on säilynyt vain kopiona, on mahdollista, että toisen persoonan muoto *tik* on kopiointivaiheessa vaihtunut ensimmäisen persoonan muotoon *mik*. Molemmat ovat kokonaisuuden kannalta järkeviä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ylistää ja rakastaa minua, etkä onnistu siinä niin kuin haluaisit, sano silloin näin: ’*Bone Jhesu laudo te*[1229] eli oi, hyvä Jeesus, minä kiitän Sinua, ja mikä tahansa minussa onkin puutteellista, niin pyydän Sinulta, että täydennät sen puolestani.’ Kun taas haluat rakastaa minua, sano näin: ’*Bone Ihesu amo te*[1230] eli hyvä Jeesus, minä rakastan Sinua, ja mikä tahansa minussa on puutteellista, niin pyydän Sinulta, että tarjoat Isällesi sydämesi rakkauden minun puolestani.’” Herra sanoi vielä: ”Sano sille henkilölle, jonka puolesta rukoilet, että hän tehköön samoin. Jos hän tuhat kertaa päivän aikana lukee nämä sanat ja rukoilee minua, niin yhtä monta kertaa minä tarjoan itseni Isälleni hänen puolestaan, sillä minä en voi väsyä tai kyllästyä siihen.” Siunattu olkoon Hän suuren rakkautensa tähden nyt ja ikuisesti![1231]

Siitä, mitä ihmisen tulee tehdä ollessaan ahdingossa. Luku 11.

Kun Mechtild taas rukoili tuon saman henkilön[1232] puolesta, Herra Jeesus sanoi: ”Lukekoon hän usein nämä säkeet: ’*Benedictus es Adonay jn firmamento celi*[1233] [[1234]Olet ylistettävä ja kunniakas ja ylim-

1229 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (142v) alleviivattu punaisella.

1230 Käsikirjoituksessa A 13 (142v) on nämä latinankieliset sanat alleviivattu punaisella.

1231 Virke on Budden lisäämä ja puuttuu muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 89).

1232 Joissakin versioissa (1558, 1854) sanotaan *pro quadam persona* ’erään henkilön puolesta’, joissakin sanotaan *vor eyn andere/für eine andere Person/pro alia* ’erään toisen henkilön puolesta’ (1503, 1877), joissakin (1597, Budde) taas sanotaan *für dise Person/for the sama* ’tämän/samaisen henkilön puolesta’. Vuoden 1510 editiossa sanotaan vain *cu(m) illa oraret* ’kun hän rukoili’. Luku puuttuu 1857.

1233 ’Olet siunattu, Adonai, Taivaan vahvuudessa’. Dan. 3: 56. Kyseessä on Danielin kirjan apokryfinen lisäys, joka kuuluu Danielin kirjan niin sanottuun C-laajennokseen eli Kolmen miehen kiitoslauluun, jota on käytetty paljon liturgiassa (Kiilunen 2008c, 223 ja 228). *Adonai* tarkoittaa Herraa. Sanaa *Adonai* ei käytetä kyseisessä Raamatun kohdassa, mutta kyllä muualla Vulgatassa (2. Moos. 6: 3; Judit 16: 16), joskaan ei Raamatun suomennoksessa. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (143r) alleviivattu punaisella.

1234 Buddella, 1503 ja 1510 on sitaatista vain alku. Hakasulkeissa oleva jatko on kokonaisuudessaan mukana 1877 ja suurimmaksi osaksi 1597. Osa

https://doi.org/10.21435/tl.277

mäksi korotettu iankaikkisesti. Sinä olet tehnyt Taivaan ja maan, meren ja kaiken, mitä niissä on. Sinä olet korkeimmin ylistettävä ja kunniakas ja ylimmäksi korotettu iankaikkisesti, halleluja!'] Jos hänen mieleensä joskus tulee ajatus, ettei hän kuulu Jumalan valittuihin ystäviin tai ole yksi heistä, tehköön hän niin kuin ihminen, joka on pimeässä laaksossa. Jos tämä mieluusti tahtoo nähdä auringon, hän lähtee laaksosta ylös jollekin korkealle vuorelle päästäkseen siten pimeydestä. Samaten se, jota häiritsee ahdistuksen pimeys, nouskoon ylös toivon vuorelle. Uskovin silmin katsokoon hän minua, joka olen Taivaan vahvistus eli Taivaan ylläpitäjä, johon kaikkien valittujen sielut on kiinnitetty niin kuin tähdet taivaalle. Vaikka syntien pilvet ja sumu joskus pimentävät nuo tähdet, ne eivät kuitenkaan koskaan pimene *jn suo firmamento*[1235], sen suhteen, mikä pitää niitä yllä, ja se on minun jumalallinen kirkkauteni. [1236]Vaikka minun valitut ystäväni joskus sotkeutuvat suuriin ja karkeisiin synteihin, jotka ovat heidän haittanaan, kuitenkin minä heitä katsoessani näen heidät aina siinä samassa kirkkaudessa ja rakkaudessa kuin silloin, kun heidät alun perin valitsin, ja siinä kirkkaudessa, johon he loppujen lopuksi tulevat pääsemään. Siksi ihmisen on hyödyllistä alati muistella, millaisella pyytettömällä hyvyydellä minä olen hänet valinnut ja miten salaisin ja ihmeellisin arvioinnein olen katsonut ja nähnyt oikeamieliseksi ihmiseksi sen, joka oli karkeiden syntien vallassa. Kuinka rakastavasti ja lempeästi minä aina häntä ajatellessani odotankaan parannusta ja kääntymistä pois synneistä, ja kaikki hänen huonotkin tekonsa minä käännän hänelle hyviksi. *Ergo benedicat me eternam firmitatem electorum*[1237], siispä ihmisen tulee aina siunata minua, joka olen pyhien ihmisten ikuinen perusta. Sanoilla *Benedicant te omnes angeli et sancti tui*[1238] hänen tulee

siitä on mukana 1558 ja 1854. Vuoden 1857 saksannoksesta koko luku puuttuu.

1235 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (143r) alleviivattu punaisella, ja niihin osoittaa punainen nuoli.

1236 Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (143r) alleviivattu punaisella.

1237 Käsikirjoituksessa A 13 (143v) latinankielinen kohta ei tällä kertaa erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

1238 'Siunatkoot sinua kaikki enkelit ja sinun pyhimyksesi'. Käsikirjoituksessa A 13 (143v) ei latinankielinen sitaatti erotu visuaalisesti muusta tekstistä, mutta virkkeen ruotsinkielinen alku on merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

toivoa ja pyytää, että kaikki enkelit ja pyhimykset ylistäisivät ja kunnioittaisivat minua hänen kanssaan ja hänen vuokseen."[1239]

Siitä, miten ihmisen tulee uskoa Jumalalle ahdistuksensa. Luku 12.

Kun Mechtild rukoili erään sisaren puolesta, hän sai Jumalalta tällaisen vastauksen: "Kun ihmistä ahdistaa jokin, niin nöyrtyköön hän minun jalkojeni juureen ja uskokoon koko ahdinkonsa minun huostaani laskien siten pois niskoiltaan ahdistusten kuorman ja taakan. Lukekoon vielä tämän rukouksen: *Respice Domine sancte Pater super me famulam tuam*[1240] eli oi, Herra, pyhä Isä, näe ja katso minua, sinun palvelijatartasi, jonka tähden meidän Herramme Jeesus Kristus ei epäröinyt antautua vihollistensa käsiin ja alistua kuolemaan ristillä ja kärsimään, aamen. [1241]Lukekoon hän tämän rukouksen nöyrästi pyytäen, että minä katsoisin häneen armeliailla silmilläni valistaen hänen sieluaan, jotta hän voisi ymmärtää, minkä vuoksi ja miten suuresta rakkaudesta minä annoin hänen joutua tuohon ahdinkoon ja jotta hän kestäisi kärsivälliyydellä ja rakkaudella tämän ja kaikenlaiset vastoinkäymiset minun ylistykseksi ja kunniakseni. Tulkoon sitten minun kätteni suojaan lukien tämän responsorion: '*Emitte, Domine, sapienciam tuam de sede magnitudinis tue vt mecum sit et mecum laboret vt sciam quid acceptum sit omni tempore. Versus. Et noli me reprobare a pueris tuis quod seruus tuus sum et filius ancille tue. Vt sciam etc.*[1242] Laske viisautesi tänne alas herruutesi valtaistuimen tyköä, jotta se olisi minun kanssani ja työskentelisi mukanani, jotta voisin tietää, mikä on Sinulle mieluisaa kaikkina aikoina. *Versus*[1243]. Äläkä heitä minua pois lastesi joukosta, sillä minä olen Sinun palvelijasi

1239 Käsikirjoituksessa A 13 (143v) on luvun lopussa lukenut *mik thykker* 'minusta näyttää', mutta se on vedetty punaisella yli.
1240 Latinankielinen sitaatti ei käsikirjoituksessa A 13 (143v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.
1241 Ruotsinkielinen sana *Læsi* 'lukekoon' on käsikirjoituksessa A 13 (143v) alleviivattu punaisella.
1242 Latinankielinen osuus on käsikirjoituksessa A 13 (143v) alleviivattu punaisella.
1243 Sana *versus* on käsikirjoituksessa A 13 (143v) kirjoitettu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ja Sinun palvelijattaresi poika. Jotta tietäisin *et cetera*.'[1244] Tätä lukien rukoilkoon jumalisesti, että jumalallinen Viisaus olisi hänen auttajansa ja opettajansa, jotta hän kärsivällisesti kestäisi tuon ahdingon Jumalalle kunniaksi ja kunnioitukseksi, itselleen hyödyksi sekä kaikille yleisesti eduksi ja hyödyksi. [1245]Kolmanneksi menköön minun sydämeni tykö ja lukekoon tämän: '*O mira circa nos tue pietatis dignacio, o ineffabilis dileccio caritatis vt seruum redimeres filium tradidisti*, oi, Herra Jumala, miten ihmeellinen onkaan Sinun lempeytesi arvo, oi miten sanoinkuvaamaton rakkautesi armaus, kun annoit Poikasi kuolemaan vapauttaaksesi orjan.' [[1246]Ja tämän: 'oi ihmeellinen hinta, jonka voimalla maailma on lunastettu vankeudesta, manalan maanalaiset salvat on murrettu, elämän ovi on avattu meille.'] Tätä lukiessaan rukoilkoon, että minä antaisin hänen kiitollisuudella ja rakkaudella kantaa ahdistustensa taakan ja painon apunaan minun sydämeni rakkaus, jolla minä olen kantanut kaikkien ihmisten taakat ja synnit.[1247]"

Siitä, että sinun tulee tarjota sydämesi Jumalalle, jos olet ahdistunut. Luku 13.

Eräällä toisella kerralla Mechtild rukoili erään henkilön puolesta,

---

1244 Sitaatti koostuu kahdesta Raamatun kohdasta, jotka ovat deuterokanonisesta Viisauden kirjasta. Ensin siteerataan kaikissa tutkimissani versioissa kohtaa Viis. 9: 10. Sen perään Buddella on sitaatti kohdasta Viis. 9: 4–5, joka puuttuu muista versioista. Buddella olevan sitaatin sijaan on vuosien 1597 ja 1877 versioissa sitaatti jakeen Viis. 9: 4 alusta. Se kuuluu latinaksi: *Da mihi, Domine, sedium tuarum assistricem sapientiam* 'Anna minulle, Herra, valtaistuimesi tykönä oleva viisaus'. Buddella oleva sitaatti on saman jakeen lopusta ja seuraavasta jakeesta. Laurén (1972, 81) katsoo, että se on Budden tekemä lisäys, mutta tätä ei voitane pitää varmana, koska kahdessa muussa versiossa siteerataan samaa jaetta, mutta jakeen eri kohtaa. Siten kyse voi olla Budden alkutekstinään käyttämään versioon palautuvasta variaatiosta. Fraasi *et cetera* 'ja niin edelleen' on käsikirjoituksessa A 13 (143v) alleviivattu punaisella.

1245 Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (144r) merkitty punaisella nuolella. Pian seuraava latinankielinen sitaatti on alleviivattu punaisella.

1246 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja on kokonaan mukana vain 1877. Sekä Buddella olevan että Buddelta puuttuvan sitaatin alkusanat ovat mukana 1503, 1510, 1558, 1854 ja 1857.

1247 Luvun lopun kohdalla on käsikirjoituksen A 13 (144r) marginaalissa punainen nuoli.

https://doi.org/10.21435/tl.277

joka tahtoi vakuuttua siitä, tulisiko hän olemaan ikuisesti Jumalan kanssa, vai ei. Silloin Mechtild näki tuon henkilön sielun olevan Jumalan tykönä polvillaan ja tarjoavan Jumalalle sydämensä kaksikorvaisen maljan muodossa[1248]. Maljan korvat merkitsivät hänen tahtoaan ja haluaan tarjota sydämensä Jumalalle. [[1249]Herra otti maljan vastaan kiittäen ja pani sen syliinsä. Herralla oli kaksi astiaa, oikealla kultainen ja vasemmalla hopeinen. Välillä hän kaatoi yhdestä, välillä toisesta sekoittaen sisällöt yhteen. Kultaisessa astiassa oli jumaluuden makeutta, hopeisessa taas Hänen ihmisenä tekemänsä työ. Niitä Hän yhtaikaa vuodattaa ihmisen sydämeen, kun Hän antaa ahdingossa olevan ihmisen tuntea Hänen jumalallisen lohdutuksensa suloisuuden ja suo tälle itse ihmisenä ollessaan tekemänsä työn lohduk-

1248 Buddella *j ens kalffs liknilse* 'vasikan muodossa'. Lukutapa on Geeten (1899, 314) editiossa, ja olen tarkistanut sen käsikirjoituksesta (A 13, 144r). Ruotsinnoksessa näyttää olevan genetiivi sanasta *kalver* 'vasikka', joka ei sovi kontekstiin, jossa 1503, 1510, 1558, 1597, 1857, 1877 puhutaan maljasta (latinaksi *calix*, saksaksi *Kelch*). Vuoden 1854 valikoimasta luku puuttuu. Latinaksi vasikka on *vitulus*, joka ei muistuta maljaa tarkoittavaa sanaa *calix*. Siksi ei tunnu todennäköiseltä, että maljan vaihtuminen vasikaksi olisi tapahtunut latinankielisen tekstiperinteen sisällä. Budden käyttämässä alkutekstissä on todennäköisesti ollut sana *calix* 'malja', ja lienee epätodennäköistä, että Budde olisi erehtynyt kääntämään sen vasikaksi. Säilynyt ruotsinkielinen käsikirjoitus A 13 on kopio, ja todennäköisimmin kyse on kopioitaessa sattuneesta virheestä. Kopioitsija on ehkä vahingossa lukenut sanan *kalks* 'maljan' sijaan *kalffs* 'vasikan'. Koska maljan sanotaan olevan kaksikorvainen, ovat korvat voineet viedä kirjurin ajatukset eläimeen. Jos kirjuri on laatinut kopionsa Budden omakätisen käsikirjoituksen perusteella, kuten Laurén (1972, 26) uskoo, ei väärinluenta tunnu yllättävältä, koska Budden käsialaa pidetään vaikealukuisena. Budde itse sanoo kirjoituksensa olevan huonoa ja epämiellyttävää lukea (Hultman 1895, 121 ja 143; Lamberg 2007, 145 ja 167; Kauko 2015b, 87). Epämiellyttävyys voi viitata Budden huolimattomaan käsialaan, mutta sen voi toisaalta ajatella tarkoittavan tekstin sisältöä (Carlquist 2002, 86). Paitsi huolimatonta, Budden käsialan on ajateltu olevan väsymyksen, sairauden tai vanhuuden takia heikkoa (Ahlbäck 1952, 115; Carlquist 2002, 86). Toisaalta Budden laatimat Mechtildin ilmestysten omakätiset käsikirjoitukset eivät olleet hänen viimeisiltä vuosiltaan, joten käsialan luulisi vielä niissä olleen nuoremman ja terveemmän ihmisen käsialaa.

1249 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558. Se on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

si.] [1250]Silloin Herra Jeesus sanoi: ”Jos ihminen ahdistuessaan tarjoaa tuon ahdistuksen minulle heti aluksi, minä juon ahdistuksen lähteestä ja vuodatan suustani häneen niin paljon makeutta, että ahdinko tulee niin paljon jalommaksi ja arvokkaammaksi, ettei hän koskaan joudu kadotukseen. Mutta jos ihminen juo siitä ennen minua, silloin hän hylkää ja turmelee ahdinkonsa palkkion. Ja mitä enemmän ihminen siitä juo, sitä kitkerämmäksi se tulee, eikä minun sitten sovi siitä juoda ennen kuin se on hyvin puhdistettu katumuksen ja ripittäytymisten avulla.”

Selitys[1251]. Kun ihminen ahdistuu, hänen tulisi heti tarjota kaikki ahdistuksensa Jumalalle, joka silloin lähettää hänelle makean lohdutuksensa, vahvistaa hänen kärsivällisyyttään, eikä koskaan anna ahdistuksen kaikota ihmiseltä ilman, että siitä koituisi hedelmää ja hyötyä. Jos sen jälkeen sattuu niin, että ihminen vajavaisuudessaan palaa ahdinkoonsa valittaen siitä jollekulle tai puhuen kärsimyksestään, se annetaan hänelle kohta anteeksi, kun hänen sydämensä katuu. Kun ihminen ei tahdo kantaa ahdinkoaan[1252], vaan heittäytyy kärsimättömäksi, niin mitä enemmän hän parantelee ahdistustaan milloin puhuen siitä, milloin ajatellen sitä, sen raskaammaksi ja katkerammaksi se tulee. Kun hän sitten taas tointuu, ei hän silloin tohdi tarjota ahdistustaan Jumalalle, sillä ei Hänen sovi auttaa, vaikka ihminen siihen luottaa. Mutta älköön ihminen silti lannistuko, vaan puhdistakoon

---

1250 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (144r) merkitty punaisella nuolella.

1251 Selitys eli glossa ei ole Budden lisäämä, vaan se on mukana muissakin tutkimissani versioissa. Selitys alkaa sanalla *glosa*, joka ei käsikirjoituksessa (A 13, 144r) ole marginaalissa, vaan osana leipätekstiä. Käsikirjoituksessa sana kuitenkin erottuu muusta tekstistä, koska se on alleviivattu punaisella. Sana on sellaisenaan näkyvissä myös vuosien 1503, 1510 ja 1877 versioissa, joten Budde on selvästi ottanut sen alkutekstistään. Geeten (1899, 315) editiossa sana *glosa* on kirjoitettu pienemmällä kuin muu teksti. Laurénin (1972, 113) tutkimuksesta saa sen käsityksen, että nimenomaisesti glossiksi merkityt kohdat ovat aina Budden lisäyksiä, mutta niin ei ainakaan tässä kohdassa ole laita.

1252 Kaikissa muissa tutkimissani versioissa sanotaan: ’Kun ihminen tahtoo itse kantaa ahdinkonsa’. Se sopii kontekstiin paremmin. Säilyneessä ruotsinnoksessa on kieltosana *ekke* (A 13, 144v; Geete 1899, 315), joka poikkeaa muista versioista. Se saattaa olla Budden ajatusvirhe tai käsikirjoitusta kopioitaessa tehty muutos, jolla tekstiä on yritetty korjata, mutta onkin aiheutettu virhe.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen kaiken katumalla. Sitten nöyrin mielin ja katuvin sydämin tarjotkoon ahdistuksensa Jumalalleen. Surkoon hän hartaasti sitä, että hän oli epävarma ja epäileväinen Jumalan avun suhteen sekä jättäytyi ihmisen avun ja tuen varaan saadakseen helpotusta ahdinkoonsa.[1253]

Tämän jälkeen Herra syleili tuota henkilöä ja sanoi: ”*Nemo tollat a me animam tuam* eli älköön kukaan viekö sieluasi pois minulta[1254].” Herra siunasi häntä [painaen häneen ristinmerkin[1255]] ja sanoi: ”Minun jumaluuteni siunatkoon sinua, minun ihmisyyteni vahvistakoon sinua, minun lempeyteni hoitakoon sinua ja minun rakkauteni suojelkoon sinua.” *Ecce sic benedicetur homo qui timet Dominum* eli katso, niin siunataan sitä ihmistä, joka pelkää ja rakastaa Jumalaa, joka siunatkoon meitä nyt ja aina![1256]

[[1257]Siitä, miten sielu pelaa Kristuksen kanssa, ja nopista

Toisella kerralla Mechtild rukoili kunniakasta neitsyttä samaisen henkilön puolesta. Mechtild näki autuaan neitsyen antavan hänelle kolme noppaa sanoen: ”Anna nämä hänelle minun puolestani, jotta hän pelaisi niillä minun Poikani kanssa. On tapana, että sulhanen huvin vuoksi kaappaa itselleen kanssaan leikittelevältä morsiamelta sormuksia, kaulaketjuja tai jotakin mukavaa morsiamella olevaa, jonka

1253 Virke puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttää olevan Budden selittävä lisäys (Laurén 1972, 122).

1254 Latinankielisissä versioissa (1510, 1558, 1877) verbi on futuurimuodossa *tollet*. Buddella on konjunktiivin preesens *tollat* – lukutapa on Geeten (1899, 316) editiossa, ja olen tarkistanut sen käsikirjoituksesta (A 13, 144v). Futuurilla voi olla hortatiivista konjunktiivia lähenevä merkitys (Sjöstrand 1960, 278), joten lukutapojen ero ei ole suuri. Latinankielinen repliikki, joka ei näytä olevan Raamatusta, on käsikirjoituksessa A 13 alleviivattu punaisella.

1255 Hakasulkeissa olevat sanat puuttuvat Buddelta ja 1558, mutta ovat mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

1256 Virke sitaatteineen puuttuu muista tutkimistani versioista ja on Budden lisäämä (Laurén 1972, 84 ja 88). Sitaatti on Vulgatassa kohta Ps. 127: 4 ja Raamatun suomennoksessa Ps. 128: 4. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (144v) alleviivattu punaisella. Luvun lopun kohdalla on käsikirjoituksessa punainen nuoli.

1257 Hakasulkeissa oleva luku puuttuu Buddelta, 1510, 1558, 1854 ja 1857. Luku on mukana 1503, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tämä on käsillään tehnyt. Samoin morsian vaatii itselleen jotakin, mitä sulhasella on.” Silloin Mechtild ymmärsi Jumalan sallimuksesta, että nopan silmäluku yksi merkitsi ihmisen halpuutta ja alennusta, jonka hän silloin panee Kristukselle peliin, kun hän kaiken alakulon kera kernaasti tarjoaa Kristukselle kaikki vastaiset asiat sekä valitsee vapaaehtoisesti alistua jokaiselle luodulle. Totisesti ihminen vie Kristukselta omansa, kun Kristus puolestaan antaa sielulle oman korkeutensa ja hyvin arvokkaan kunniansa, jonka Isä Jumala antoi Hänelle sen alennuksen ansiosta, kun Hän nöyryytti itseään maan päällä ihmisen tähden sanoen: ”Minä olen mato, enkä ihminen, olen ihmisten herjattava ja kansan poisheittämä[1258].” Silmäluku kaksi merkitsee ruumista ja sielua, jotka ihminen silloin asettaa peliin, kun hän rakkauden tähden tekee kaikki työnsä, niin hengelliset kuin ruumiillisetkin, ylistykseksi Kristukselle. Ne Kristus puolestaan korvaa hänelle kaikilla jumalallisilla ja ihmisenä tekemillään töillä. Silmäluku kolme merkitsee ihmisen kolmea hyvää avua eli muistia, järkeä ja tahtoa, jotka sielu heittää peliin silloin, kun se hallitsee itseään niillä Jumalan mielen mukaisesti. Sielu taas saa, mitä on luvattu, kun se tuo Kristuksen armosta itsessään esiin nuhteettoman kuvan Pyhästä Kolminaisuudesta, jonka mukaan se on tehty. Silmäluvun neljä sielu heittää silloin, kun se uskoo itsensä kokonaan Jumalan huomaan niin myötäisissä kuin vastaisissakin asioissa nyt ja tulevaisuudessa. Kristus puolestaan heittää hänelle oman silmälukunsa, kun hän alistaa sielua palvelemaan neljä maailman osaa[1259], joita Hän viisaudellaan voimakkaasti hallitsee, ja kaiken, mitä niissä on. Silmäluku viisi merkitsee sielun viittä aistia. Tämän silmäluvun sielu heittää silloin, kun se käyttää aistejaan sen mukaan, mikä on Jumalalle mieleen. Kristus panee kärsimyksensä voimasta peliin viisi haavaansa, jotka Hän kesti sielun rakkauden ja terveyden tähden[1260]. Silmäluku kuusi merkitsee ihmisen

---

1258 Vulgatassa Ps. 21: 7; Raamatun suomennoksessa Ps. 22: 7.

1259 Tässä tarkoitetaan mahdollisesti samoja neljää maailmanäärtä eli ilmansuuntaa, jotka mainitaan *Jöns Budden kirjaan* sisältyvässä tekstissä ”Lucidarius” (Hultman 1895, 10; Lamberg 2007, 36; Kauko 2018b, 44).

1260 Kristus sai kärsiessään ja kuollessaan paljon haavoja, mutta viisi niistä olivat erityisen tärkeitä muiden muassa birgittalaisille. Näitä olivat ranteisiin ja jalkoihin ristiinnaulitessa syntyneet haavat sekä kyljessä oleva

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuutta ikäkautta. Tämän silmäluvun ihminen heittää silloin, kun hän tunnustaa eläneensä kaikki elämänsä päivät huonosti ja suruttomasti. Kristus puolestaan heittää suosiollisesti tähän peliin oman mitä pyhimmän kanssakäymisensä ja koko elämänsä kaikessa avujensa täydellisyydessä.]

Sielun tulee etsiä Jumalan sydämestä kaikkea sitä, mitä toivoo. (Luku 14).

Koska Mechtildiä kovasti pyydettiin tekemään niin, hän rukoili Jumalaa erään henkilön puolesta, että Jumala katsoisi hyväksi antaa tälle puhtaan, nöyrän, rakastavan, kaipaavan ja hengellisen sydämen. Mechtild sai Jumalalta tällaisen vastauksen: ”Kaikkea sitä, mitä hän haluaa saada ja mitä hän tarvitsee, etsiköön minun sydämestäni. Pyytäköön hän minua antamaan sen hänelle samoin kuin tekee lapsi, joka kaikkea haluamaansa pyytää isältään. Kun hän tahtoo puhtautta, rientäköön minun viattomuuteni äärelle. Kun hän haluaa nöyryyttä, ottakoon sitä minun nöyryydestäni. Sen, jota hän halajaa, mutta joka häneltä puuttuu, täydentäköön minusta. Minun rakkauteni, kaiken minun jumalallisen ja puhtaan elämäntapani ja kanssakäymiseni ottakoon hän käyttöönsä luottavaisesti.” Silloin Mechtild sanoi: ”Minä pyydän Sinulta, rakas Herra, että menettelisit hänen kanssaan lempeästi hänen viimeisenä elinpäivänään ja antaisit hänelle varmuuden siitä, että hän on pysyvä ikuisesti Sinun kanssasi.” Herra vastasi: ”Kukapa viisas tahtoisi kevytmielisesti heittää pois tai hyljätä jotakin kallista, itselleen hyvin rakasta ja kovalla työllä lunastettua ja saatua? Minä pyhitin ihmisenäoloni kautta kaikki hänen ruumiilliset tekonsa, ja [kasteen kautta[1261]] minä omalla hengelläni pyhitin hänessä kaikki henkiset asiat ja tein ne eläviksi. [[1262]Olkoon hän siis näiltä kahdelta kannalta minussa kiinni. Kaikki ruumiilliseen ihmiseloonsa liittyvät asiat, kuten kiusaukset ja kaikenlaiset vastoinkäymiset, jättäköön mi-

haava, joka syntyi, kun yksi sotilaista pisti keihään ristillä riippuvan Kristuksen kylkeen (Joh. 19: 34). Katso Kauko & Lamberg 2017, 345.

1261 Maininta kasteesta puuttuu Buddelta, mutta on mukana 1503, 1510, 1558, 1597, 1854, 1857 ja 1877.

1262 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nun huolekseni yhdistettyinä omaan ihmisenäolooni. Kaikki henkiset asiansa, siis toivonsa, ilonsa ja rakkautensa, suunnatkoon yksin minuun.] Koskaan minä en hylkää häntä."

[1263]Autuaita ovat ne, jotka täysin luottavat Häneen. Heitä ei koskaan hyljätä ikuisiksi ajoiksi, vaikka he kärsivätkin murhetta. Ilman murhetta ei kukaan pääse Taivaaseen, sillä Hän kurittaa kaikkia niitä, joita Hän rakastaa[1264]. Se, ettei koskaan kärsi surua tai murhetta, on oikotie helvettiin. Jumala varjelkoon meitä kaikkia siltä ja antakoon meille Taivaan armon!

Siitä, että laiminlöynti tulee korjata ylistämällä Jumalaa. (Luku 15)

Kun Mechtild jälleen rukoili erään henkilön puolesta, joka oli hyvin ahdistunut, hän näki tämän seisomassa lähellä Herraa[1265]. Herra Jeesus sanoi: "Katso, minä annan hänelle anteeksi kaikki hänen syntinsä, mutta hänen tulee hyvittää syntinsä ja laiminlyöntinsä *cum laude* eli Jumalan ylistämisellä[1266]. Hänen kuunnellessaan messua *jn prefacione*[1267] lauletaan, että *per quem maiestatem tuam laudant angeli*. Sanat *per quem* tarkoittavat 'sen kautta' – *seu propter graciarum accionem* eli kiittämisen johdosta[1268]. Koko lause tarkoittaa, että pyhät enkelit kiittävät ja kunnioittavat Jumalaa kaiken Hänen armonsa ja hyvien töidensä tähden. Kun nämä sanat lauletaan, tulee hänenkin ylistää minua yhdessä sen taivaallisen ylistyksen kanssa, jolla Jumala, pyhä kolminaisuus itse ylistää itseään ja tulee ylistetyksi ja joka virtaa mitä pyhimpään Neitsyt Mariaan ja sitten kaikkiin enkeleihin ja pyhimyk-

1263 Luvun loppusanat puuttuvat muista tutkimistani versioista ja ovat Budden lisäämät (Laurén 1972, 88 ja 90).
1264 Hepr. 12: 6.
1265 Kyseessä oli mieshenkilö, koska häneen viitataan maskuliinimuotoisilla pronomineilla (ruotsin *honom,* saksan *ihn,* latinan *ipsum*).
1266 Fraasi *cum laude* 'kiitoksen kera, ylistyksen kera' on käsikirjoituksessa A 13 (145r) alleviivattu punaisella.
1267 'Sen alkusanoissa'. Sekä tämä fraasi, että itse sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (145r) alleviivattu punaisella.
1268 Selitystä ei ole muissa versioissa, joten se saattaa olla Budden lisäämä. Koska se on osin latinaksi, voi myös olla, että selitys on ollut Budden käyttämässä alkutekstin versiossa. Latinankielinen osuus on käsikirjoituksessa A 13 (145r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

siin. Ja lukekoon yhden *Pater noster* -rukouksen[1269]. Tarjotkoon hän sen minulle yhdessä sen ylistyksen kanssa, jolla Taivas ja maa ja kaikki luodut ylistävät ja siunaavat minua. Rukoilkoon hän, että hänen rukouksensa otetaan vastaan ja hyväksytään minun, Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan, kauttani, sillä minun kauttani kaikki Isälle Jumalalle annettava kohoaa mitä suurimpaan miellyttävyyteen. Ja siten hyvitetään minun kauttani kaikki hänen syntinsä ja laiminlyöntinsä." Jokainen, joka näin tekee, uskokoon hurskaasti, että hän on saava saman armon. Sillä Herra itse sanoo, että *Jnpossibile est hominem non consequi quod credat et speret*[1270].

[1271]Siksi meidän ei kaikessa hädässämme ja kiusauksissa tule panna toivoamme kehenkään muuhun kuin Jumalaan Taivaassa. Hän on kaikkien niiden lähellä, joiden sydän on levoton. Hän lohduttakoon meitä kaikkia murheissamme.

Siitä, miten Jumala pukee sielun ylleen, ja kyynelten hyödyllisyydestä. (Luku 16)

Kun eräs sisar tuli sairaaksi eräässä juhlassa, tämä jumalallinen neito rukoili sairaan puolesta rakastavalla myötätunnolla. Lempeästi valittaen hän moitti Herraa siitä, että Hän antoi rakastajattarensa tulla sairaaksi, vaikka Herra tiesi tämän olevan niin innokkaasti ja ahkerasti kuorissa Häntä palvelemassa. Herra vastasi: "Eikö minun sovi leikitellä rakkaani kanssa, kun minua huvittaa? [1272]Kun ihminen sairastuu, minä puen ylleni hänen sielunsa kuin juhlavaatteen, ja sydämeni iloisena olen Pyhän Isäni tykönä kiittäen ja ylistäen Häntä kaiken sen

1269 'Isä meidän'. Sanat *P(ate)r n(oste)r* on käsikirjoituksessa A 13 (145v) alleviivattu punaisella.

1270 'Ihmisen on mahdotonta olla saavuttamatta sitä, mihin hän uskoo ja mitä hän toivoo'. Sitaatti ei ole Raamatusta, vaan se on poimittu Mechtildin ilmestysten toisesta kohdasta, katso kolmas kirja, luku 4 (Geete 1899, 243). Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (145v) alleviivattu punaisella.

1271 Luvun loppusanat puuttuvat muista tutkimistani versioista ja lienevät Budden lisäämät (Laurén 1972, 88 ja 102). Niiden alku on käsikirjoituksessa A 13 (145v) osoitettu lyhyellä alleviivauksella ja punaisella nuolella.

1272 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (145v) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kärsimyksen ja murheen takia, joita ihminen kokee."

Ja Herra Jeesus sanoi vielä: "Se, joka tahtoo, että minä puen ylleni hänen sielunsa, kutsukoon minua huokauksillaan heti aamulla herätessään vilpittömin sydämin. Toivokoon niin kovasti kuin pystyy, että minä sinä päivänä tekisin ja saattaisin loppuun kaikki hänen tekemisensä ja työnsä. Kun hän nöyrin huokauksin vetää minut tykönsä, tulee hänestä minun vaatteeni. Sielu hallitsee ruumista ja ruumis elää siitä. Samoin sielu elää minusta ja suorittaa tekemisensä minun kauttani."

Vielä sanoi Herra Jeesus: "Huokauksella on suuri valta ja voima. Niinpä ihminen ei koskaan käänny huokaisten Jumalan puoleen tulematta Hänelle entistä läheisemmäksi. Sillä huokaisu, joka tulee rakkaudesta, kaipauksesta minuun tai minun armostani, tekee sielussa kolme asiaa. Ensinnäksin se vahvistaa sielua niin kuin hyvä ja suloinen tuoksu, joka virkistää ja vahvistaa ihmistä eli tekee tämän vahvaksi. Toisekseen se valaisee sielua niin kuin sisään paistava aurinko valaisee talon, joka aiemmin oli pimeä. Kolmanneksi se tuottaa sielulle mielihyvää niin, että kaikki, mitä sielu tekee tai kokee, tuntuu sielusta miellyttävämmältä kuin aiemmin. Sellainen huokaus, joka johtuu synnin katumisesta, tekee sielun ja Jumalan välille sovinnon niin kuin kyvykäs lähettiläs. Se tuo sielulle armon ja anteeksiannon ja rauhoittaa raskaan ja levottoman omantunnon."

Silloin Mechtild mietti itsekseen, miten voi olla kuten on kirjoitettu: *Peccator quacunque hora jngemuerit omnium iniquitatum eius Deus amplius non recordabitur*. Siinä Herra Jumala sanoo: "Kun syntinen huokaa ja katuu syntejään, en minä sitten enää koskaan muista hänen syntejään[1273]." Miten tämä voi olla totta, mietti Mechtild. On-

1273 Sitaatti muistuttaa kohtaa Hes. 18: 22, mutta ei ole suora lainaus tästä Raamatun kohdasta, vaan siihen näyttää sekoittuneen ainesta muistakin Hesekielin kohdista. Verbi *ingemo* 'huokailla' ei näytä olevan peräisin Vulgatasta, vaan tullee Gratianuksen kanonisen oikeuden kokoelmasta (Friedberg 1955 [1879], 1165). Sitaatti esiintyy Mechtildin ilmestyksissä jokseenkin samassa muodossa kuin eräässä 1330-luvun tai 1340-luvun alun böömiläisessä inkvisitiomanuaalissa ja sitä lainaavissa teksteissä (Välimäki 2016, 75–76; Välimäki 2019, 63–64). Mechtildin ilmestysten ja inkvisitiomanuaalin yhteisenä lähteenä on saattanut olla esimerkiksi vielä paikantamaton, Gratianukseen pohjautunut sitaattikokoelma tai rippimanuaali. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (146r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

han ihmisen kuitenkin ripittäydyttävä noiden syntien takia, ellei ripittäytymiselle ole välttämätöntä estettä. Herra vastasi tähän: ”Kun joku vetoaa rikkomuksen tehneen palvelijan puolesta, ei tuo rikkeeseen syyllistynyt palvelija kuitenkaan tohdi heti tulla herransa silmien eteen ennen kuin hän on puhdistanut itsensä liasta ja ottanut ylleen puhtaamman vaatteen. Samoin on syntisen laita. Vaikka olenkin ottanut hänet armoihini syntien katumisen ansiosta, hänen tarvitsee kuitenkin puhdistaa itsestään lika ja pukeutua hyveiden kauniiseen asuun.”

[1274]Tallista tai muusta rakennuksesta, jossa on kauan ollut sontaa ja likaa, nähdään, että vaikka sonta heitetään ulos, talli vielä pitkään jälkeenpäin haisee ja löyhkää pahasti. Syntinen omatuntokin haisee pitkään. Hitaasti puhdistuu se, joka on pitkäksi aikaa ottanut sisälleen synnin lian. Herra Jumala antakoon meille sydämen, joka on puhdas kaikista synneistä.

[[1275]Siitä, miten ihminen elää Jumalan mielen mukaan

Koska Mechtildiltä oli sitä pyydetty, hän rukoili Herralta erään henkilön puolesta, että Herra neuvoisi hänelle, miten hän voisi elää Herran tahdon ja mielen mukaan. Mechtild sai tuota henkilöä varten Herralta tällaisen vastauksen: ”Koristakoon hän morsiamen tapaan päänsä, kätensä, käsivartensa ja rintansa ja kietokoon itsensä viittaan. Hänen

1274 Luvun lopetus puuttuu muista tutkimistani versioista ja on Budden lisäämä (Laurén 1972, 88 ja 126). Kuten Laurén (1972, 126) toteaa, Budde on tehnyt konkreettisen ja arkipäivän realismia edustavan lisäyksen. Budde on muihinkin käännöksiinsä tehnyt vastaanvanlaisia, arkipäiväisiä lisäyksiä (esimerkiksi Hultman 1895, 58; Lamberg 2007, 85). Niitä on joskus pidetty karkeina huonon maun osoituksina (Hultman 1895, XV–XVI). Maanläheinen ilmaisutyyli oli kuitenkin ajalle tyypillinen, ja tarkoitus oli hurskas, joten arkipäivän yksityiskohdat ovat konkreettisia havainnollistuksia, eivätkä niinkään karkeuksia (Noreen 1944, 66; Laurén 1972, 126–127; Hummelstedt 2004, 52). Tällaisista kohdista saamme myös pilkahduksen Budden huumorintajusta (Wollin 2011, 34). Ajoittain on myös havaittavissa Budden halu välittää yleisölleen alkutekstissä esiintyviä sanaleikkejä, minkä myös voinee nähdä osoituksena huumorintajusta (Kauko 2013a, 14).

1275 Hakasulkeissa oleva luku puuttuu Buddelta, 1510, 1558, 1854 ja 1857. Luku on mukana 1503, 1597 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

päänsä on minun jumaluuteni, jonka hän koristakoon ylistyksellä ja kunnioituksella, jotka ovat kuin otsaripa. Kätensä ja käsivartensa hän koristelkoon sormuksin, rannerenkain ja muin kaunistuksin. Siis tehköön hän kaikki tekonsa ja työnsä niin, että hän yhdistää ne minun tekoihini ja töihini, joita hän tarkastelkoon. Olkoon hänellä myös viisauden sormus eli lukekoon usein pyhiä kirjoituksia ja pitäköön ne muistissaan, sillä Viisauden morsiamen tulee olla perehtynyt jumalallisiin asioihin. Olkoon hänellä myös rakkauden sormus eli rakastakoon Jumalaa täysin, koko sydämestään ja kaikin voimin. Olkoon hänellä lisäksi uskollisuuden sormus eli säilyttäköön hän kaikella huolella sen uskollisuuden, jonka hän on minulle luvannut. Olkoon hänellä myös jalouden sormus eli seuratkoon hän minun hyveitteni esimerkkiä, siis nöyryyttä, tottelevaisuutta, kärsivällisyyttä, vapaaehtoista köyhyyttä ja muita minun hyveitäni, joiden jalostuttamana sielu ansaitusti nauttii minun syleilyistäni. Koristakoon hän rintansakin eli ajatelkoon minusta suloisia ja rakastavia ajatuksia. Kootkoon hän itselleen pieneksi kimpuksi kaikki minun sanani, tekoni ja kärsimykseni, jotka keskeytyksettömän muistamisen ansioista eivät katoa hänen sydämestään. Kietokoon itsensä myös viittaan eli erilaisten hyveiden koristamana näyttäköön itsensä esimerkkinä kaikille."

Kun Mechtild toisella kerralla rukoili samaisen henkilön puolesta, hän näki Herran ojentavan kätensä sille henkilölle, jonka puolesta Mechtild rukoili, ja tämän henkilön suutelevan Herran kutakin sormea. Jumalallisesta sallimuksesta Mechtild ymmärsi, mitä se merkitsi. Pikkusormen Mechtild ymmärsi tarkoittavan, että hänen tulee kunnioittaa ja rakastaa kaikkia tekoja, joita Kristus ihmisenä ollessaan teki tai kärsi. Nimettömällä tarkoitettiin likeistä rakkautta ja uskollisuutta, jota hänellä tulee olla sulhastaan Kristusta kohtaan. Keskisormi merkitsi tiedon ja tutkiskelun erinomaisuutta. Etusormella tarkoitettiin viisautta ja oppia, joita tulee suoda niitä tarvitseville. Peukalolla tarkoitettiin jumalallisen rakkauden ja kaikkien hyvien tekojen voimaa ja kestävyyttä. Sillä, että Herran sormia suudeltiin, osoitettiin, että ei riitä, että omaa nämä hyveet, vaan niitä pitää myös rakastaa. Kun ihmisellä on jokin hyve, hän myös iloitsee rakkaudesta tuohon hyveeseen.]

https://doi.org/10.21435/tl.277

Vielä toinen luku samasta aiheesta. (Luku 17[1276].)

Eräällä toisella kerralla Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, joka tahtoi tietää, mitä Jumala mieluiten häneltä halusi. Herra vastasi Mechtildille: ”Hänen tulee käyttäytyä minua kohtaan kuin lapsi, joka hartaasti rakastaa isäänsä ja aina rientää isänsä tykö, jotta tämä antaisi hänen käsiinsä jotakin. Mitä tahansa, mitä isä antaa hänelle, hän pitää erittäin hyvänä ja miellyttävänä sen rakkauden tähden, jota hän tuntee isäänsä kohtaan. Myös sen, jonka puolesta rukoilet, tulee aina kaivata minun armoani. Mitä tahansa minä hänelle annan, älköön hän koskaan pitäkö sitä liian vähäisenä, vaan ottakoon sen vastaan rakkaudella ja suurella kiitollisuudella ja kiittäköön hartaasti kaikista lahjoista. Toisekseen hänen tulee käyttäytyä kuin morsian, joka valitaan ja jota rakastetaan ja joka korotetaan kunniakkaaseen valta-asemaan yksin rakkauden tähden, eikä rikkauksien, kauneuden tahi jalosukuisuuden vuoksi. Sellainen morsian osoittautuu uskollisemmaksi ja rakastavammaksi ja sen, mitä hän joutuu kärsimään ja kestämään rakkaansa tähden, hän sietää suuremmalla kärsivällisyydellä. Hänen tulee aina muistaa oma kiittämättömyytensä[1277] siitä, miten sydämellisesti[1278] minä valitsin hänet ennen maailman alkua, miten kalliilla vereni hinnalla minä hänet lunastin, ja siitä, että kaiken lisäksi olen hänet kutsunut ja valinnut erityiseen rakkauteeni ja muita likeisemmäksi. Kolmanneksi hänen tulee olla minulle niin kuin ystävä toiselle, joka kaikkea toiselle kuuluvaa pitää kuin omanansa. Etsiköön hän kaikissa asioissa kunniaa Jumalalle ja edistäköön sitä aina

---

1276 Käsikirjoituksessa A 13 (146v) on marginaaleissa arabialaisia numeroita, jotka näyttävät kirjoitusharjoituksilta.

1277 Muiden tutkimieni versioiden mukaan ’muistakoon hänkin aina kiitollisuudella, miten – –’. Esimerkiksi vuoden 1877 editiossa (1877, 291) on latinaksi *in gratitudine* ’kiitollisuudella’. Budden käännös *oskynioghet* ’kiittämättömyys, ymmärtämättömyys, muistamattomuus’ voi selittyä sillä, että Budden mielessä on ollut sana *ingratitudo* ’kiittämättömyys’. Tulkinta on voinut johtua myös Budden alkutekstinään käyttämästä käsikirjoituksesta.

1278 Muiden tutkimieni versioiden perústeella pikemminkin ’pyyteettömästi, epäitsekkäästi, ilmaiseksi, vastineetta’. Budden version perusteella voisi kääntää myös ’rakastavasti’.

https://doi.org/10.21435/tl.277

niin paljon kuin hän kykenee. Mitään sellaista, jonka hän tietää olevan Jumalaa vastaan, älköön hän koskaan salliko tapahtua, älköönkä sellaista tehtäkö hänen tahdostaan. [1279]Jos jossakin näistä kohdista käy niin, että hän ei saa tai hänelle ei anneta sitä, mitä hän tahtoo, tai häneltä otetaan pois jumalallinen ilo tai se armo, jota hän on tottunut saamaan Jumalalta, ei hänen heti tule ahdistua. Hänen ei tule myöskään ajatella, että niin tapahtuu hänelle epäsuosion tai vihan tähden tai että Jumala äkkiä olisi hyljännyt hänet. Sillä kukaan uskollinen ja rakastava isä ei anna pojalleen sitä, jonka tietää olevan tälle vahingollista, vaikka poika sitä sitkeästi pyytää. Sulhanenkin vaikuttaa joskus julmalta morsianta kohtaan, mutta se ei johdu vihasta, vaan on morsiamelle opiksi ja vaarinotettavaksi. Niin Jumalakin tahtoo joskus tutkia sielun uskollisuutta. Se ei johdu siitä, ettei Hän tietäisi kaikkea. [[1280]Hänhän tietää kaikki asiat ennen kuin ne tapahtuvat.] Sen sijaan se johtuu siitä, että Herra tekee hänestä kunniakkaan ja ylistettävän kaikkien pyhimystensä edessä."

[1281]Huomaa tässä kohdassa, sinä Jumalan morsian, kuinka rakkaalla Herralla on tapana koetella ja tutkia morsiamensa lujuutta, ja se, jonka Hän huomaa olevan luja ja uskollinen, saa kunnian kruunun, jonka Herra hänelle antaa. Aamen.

Vielä samasta aiheesta. Luku 18[1282].

Herra sanoi Mechtildille koskien erästä toista henkilöä: "Hänen tulee käyttäytyä minua kohtaan kolmella tavalla. Ihmisten joukossa hänen tulee olla minulle kuin koiranpentu, joka uskollisuutensa ansios-

---

1279 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (147r) merkitty punaisella nuolella.

1280 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558, 1597 ja 1854. Lause on mukana 1503, 1510, 1857 ja 1877.

1281 Loppukaneetti on Budden lisäämä ja puuttuu muista versioista (Laurén 1972, 74). Loppukaneetti on merkitty käsikirjoituksessa A 13 (147r) punaisella nuolella. Tekstissäkin teroitetaan, että aiotun lukijan tai kuulijan (Jumalan morsiamen) tulee huomata tämä.

1282 Käsikirjoituksessa A 13 (147r) luvun numero on poikkeuksellisesti ilmaistu arabialaisin numeroin, vaikka käsikirjoituksessa käytetään useimmiten roomalaisia lukuja. Luvun alussa on huomiota herättävä vihreä alkukirjain.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ta aina seuraa isäntäänsä, vaikka sitä olisi usein lyöty ja se olisi ajettu pois isännän tyköä[1283]. Jos hänkin joskus toisten joukossa ollessaan kiihtyy suuttumukseen asti joko omien sanojensa ja oman aiheutuksensa takia taikka muutoin, älköön hän heti kärsimättömänä rientäkö sen tähden pois tai antako ajaa itseään pois[1284]. Jos käy niin, että hän tässä suhteessa tekee rikkeen ja syntiä, tulkoon heti minun tyköni katuen ja ripittäytyen luottaen minun armeliaisuuteeni ja siihen, että minä kuitenkin hänen huokaustensa tähden annan kaiken hänelle anteeksi[1285]. Kuorissa ja rukoillessaan hänen tulee käyttäytyä minua kohtaan niin kuin morsian rakasta sulhastaan kohtaan osoittaen todellista rakkautta ja suloista läheisyyttä. Kun hän on menossa minun mitä hienoimpiin häihini ottamaan vastaan minun arvokkaan ruumiini, käyttäytyköön hän kuin kuningatar käyttäytyy herraansa ja kuningastaan kohtaan[1286]. Kuningatar on ja hänen tulee olla kuninkaansa häissä tai pidoissa hyvin runsaskätinen ja antelias antamaan lahjoja ja jakamaan runsaita almuja. Hänenkin tulee runsaskätisesti jakaa kaikille tarvitseville kaikkea sitä hyvää, jota hänen rakas herransa ja kuninkaansa on hänelle suonut, ja hänen tulee auttaa kaikkia rukouksillaan."

1283 Maininta lyömisestä vaikuttaa Budden lisäämältä. Luku puuttuu 1854 ja 1857, mutta muissa versioissa mainitaan vain poisajaminen, latinaksi *expulsus* (1510, 1558, 1877), saksaksi *hinweck getriben* (1597) tai *aws getriben* (1503). Latinan *expello* kuitenkin tarkoittaa 'sysätä pois, työntää pois, ajaa pois', joten lyömisen voi ajatella sisältyvän siihen. Ehkä Budde lisäsi lyötyyn viittaavan sanan *slaghin* saadakseen esiin latinan verbin eri nyansseja tai halusi muuten havainnollistaa ja konkretisoida. Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (147r) merkitty punaisella nuolella.

1284 Virke on Buddella hieman muista poikkeavassa muodossa. Muiden versioiden mukaan: 'Jos häntä joskus loukataan sanallisesti hänen ollessaan ihmisten joukossa, ei hänen tule heti kärsimättömästi rientää pois.'

1285 Muissa versioissa virkkeen alussa sanotaan 'jos näin kuitenkin joskus tapahtuu', joten rikkeen ja synnin mainitseminen näyttää olevan Budden lisäys. Muissa versioissa mainitaan katumus (*poenitentia*/*Busse*), johon Budde lisää maininnan ripittäytymisestä.

1286 Virkkeen alku on Buddella erilainen kuin muissa versioissa, joissa sanotaan 'kun hän on menossa ehtoolliselle', joten kielikuva häistä näyttää olevan Budden lisäämä. Maininta häistä on seuraavassakin virkkeessä Budden lisäämä. Seuraava virke on käsikirjoituksessa A 13 (147v) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[1287]Opettakoon siis Pyhä Henki tämän kuningattarille, jotka ovat Jeesuksen Kristuksen, Taivasten valtakunnan kuninkaan morsiamia. Psalmissa sanotaan *Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata etc.*[1288]. Kuningatar seisoo sinun oikealla puolellasi ja hänellä on ylevät ja pyhät ajatukset, sanat ja teot. Hän ei seiso vasemmalla puolellasi, eikä hänellä ole nurjaa tai väärää aietta tai tahtoa. Hän on kullatuissa vaatteissa eli kunniallisesti koristettu. Hän on *circumdata varietate*[1289] eli hyveiden moninaisuuden ympäröimä. Niiden ansiosta hänen vaatteensa tuoksuvat hyvältä. Laulujen laulussa sanotaan: *Odor vestimentorum tuorum sicud odor thuris*[1290]. Sinun vaatteittesi hyvä tuoksu – eli hyveitten ja pyhän elintavan maine ja esimerkki – on niin kuin suitsukkeen tuoksu. Suitsuke palaa yhdessä kohdassa, mutta täyttää koko talon ja kaikki ne, jotka talossa ovat. [1291]Niin myös jumalallinen ihminen vetää monia muita muassaan Jumalan tykö hyvien tapojensa ja antamiensa esimerkkien avulla. Sen lisäksi kaikki ne, jotka juoksevat hyveiden tuoksun perässä, saavat nähdä *regem Salomonem*[1292] ja saavat tämän omakseen kunnian kruunussa, ja he saavat olla hänen lähimpiään ja eturivissä kulkea karitsan, Jeesuksen Kristuksen kanssa sinne, minne Hän menee. Aamen.

1287 Pitkähkö lopetus, johon sisältyy sitaatteja Raamatusta, on Budden lisäämä ja puuttuu muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 82–83). Se pidentää lukua melkoisesti, koska Budde selittää sitaatteja alleviivaten aiemmin sanottua.

1288 'Kuningatar seisoo vierelläsi oikealla puolellasi kullatussa asussa ympäröitynä'. Vulgatassa Ps. 44: 10; Raamatun suomennoksessa Ps. 45: 10. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (147v) alleviivattu punaisella.

1289 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (147v) alleviivattu punaisella.

1290 'Sinun vaatteittesi tuoksu on niin kuin suitsukkeen tuoksu'. Laul. l. 4: 11. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (147v) alleviivattu punaisella.

1291 Käsikirjoituksessa A 13 (147v) kohta on merkitty punaisella nuolella.

1292 'Kuningas Salomon'. Latinankielisessä muodossa olevat sanat on käsikirjoituksessa A 13 (147v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[[1293]Siitä, miten sielun tulisi liittyä yhteen Kristuksen kanssa

Kun tämä Kristuksen palvelijatar taas kerran uskoutui kunniakkaalle Neitsyt Marialle, hänestä näytti kuin Maria olisi peittänyt hänet viitallaan ja sanonut: ”Sielu, joka tahtoo liittyä yhteen minun Poikani kanssa, käyttäytyköön niin kuin jalo morsian, jolla on sulhanen, joka on paljon hänen oman arvonsa yläpuolella. Sulhasensa kunnian tähden hän pitää varansa suurella kunnioituksella ja kurinalaisuudella, ettei hän koskaan tee mitään sellaista, joka ei olisi soveliasta hänen sulhaselleen tai joka ei tämän silmissä olisi miellyttävää. Älköön siis tuo sielu koskaan sortuko vapaaehtoisesti syntiin, vaikka se olisi kuinka vähäinen. Toisekseen kaikissa asioissa, joita hän tarvitsee tai toivoo, olkoon hänellä varma turvapaikka Jumalan tykönä, ja etsiköön hän lohdutusta ja apua yksin Jumalalta. Jos Jumala ei heti halua häntä lohduttaa, kestäköön hän sen kärsivällisesti niin kuin uskollinen morsian, joka kertoo kaikki salaisuutensa ja tarpeensa sulhaselleen luottamuksella ja katsoo olevan sopimatonta, että häntä lohduttaisi joku muu. Kolmanneksi tehköön hän itsestään hyveiden suhteen Kristuksen kaltaisen niin suuressa määrin kuin mahdollista. Koska Kristus oli nöyrä ja tottelevainen, pyrkiköön siis hänkin nöyrästi alistumaan kaikille luoduille ja totelkoon aina kuolemaan saakka, jos sellainen on luonnikasta. Tällainen hyve tulee yhdistyneenä Kristuksen hyveeseen jalommaksi kuin tuhat sellaista hyvettä, joita ei ole harjoitettu tällaisella mielellä.[1294]”

Siitä, miten Jumala jakaa tekonsa ihmisen kanssa

Kerran Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, jolle työt olivat hyvin mieleisiä, erityisesti vähäarvoisina pidetyt työt. Mechtild näki hänet Herran vieressä polvillaan ja kädet kohotettuina ikään kuin ru-

1293 Hakasulkeissa olevat luvut ovat mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877, mutta puuttuvat Buddelta, 1558, 1854 ja 1857.

1294 Tässä olevan repliikin kaksi viimeistä virkettä on Buddella ja 1558 siirretty lukuun, joka Budden numeroinnin mukaan on neljännen kirjan luku 22. Siellä virkkeet ovat osa Kristuksen repliikkiä, tässä osa Marian repliikkiä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

koilemassa. Herra liitti yhteen hänen käsiensä kanssa omat kätensä, joista valui balsaminestettä, ja vuodatti tuota nestettä sanoen: ”Katso, minä annan sinulle kaikki minun tekoni pyhittämään ja täydentämään sinun tekojasi.” Ja Mechtild ymmärsi, että tuon henkilön teot ja työt miellyttivät Jumalaa valtavan paljon. Ja Herra sanoi: ”Kun työt estävät häntä panemasta huomiotaan minuun, lukekoon antifonin, jossa sanotaan: ’Kiitokset Sinulle, Jumala, kiitokset Sinulle, todellinen yksi Kolminaisuus ja kolminainen totuus, kolminainen ja yksi ykseys’, tai sen, jossa sanotaan: ’Hänestä kaikki, Hänen kauttaan kaikki, Hänessä kaikki, Hänelle kunnia iankaikkisesti’[1295], ja pyrkiköön vastaamaan ihmisille lempeästi.”]

Suloinen lohdutus eräälle henkilölle. Luku 19[1296].

Jälleen Mechtild rukoili Jumalaa erään henkilön puolesta. [[1297]Mechtild näki Herran pitelevän sitä henkilöä, jonka puolesta hän rukoili, oikeasta kädestä ja johdattavan tämän erään ihanan ja kukkiakasvavan niityn läpi. Siitä Mechtild ymmärsi, että Herra tahtoi vaivata tuota henkilöä erilaisin sairauksin ennen tämän kuolemaa. Herralla oli rinnassaan liljoja, ruusuja ja kultaisia pikku kilpiä. Nämä tuo nainen otti vastaan suurella mielihyvällä ja rohkeasti ja niillä leikitellen asetti ne rintansa eteen. Pienten kilpien Mechtild ymmärsi tarkoittavan pysyvyyttä ja voittoa, ruusujen kärsivällisyyttä, ja niistä tuon henkilön tulisi riemuita sairauksiensa aikana. Liljoilla taas tarkoitettiin puhtautta, jonka suhteen tuon henkilön tulisi muokata itseään Kristuksen kaltaiseksi. Silloin se, joka tämän ilmestyksen näki,] sanoi: ”Minä pyydän Sinulta, mitä ihanin Jumala, että hänen viimeisinä elinpäivinään antaisit hänelle esimakua ikuisesta elämästä eli turvaa ja varmuutta siitä, että hän pysyy kanssasi ikuisesti, eikä häntä

1295 Muistuttaa kohtaa Kol. 1: 16. Mainitaan Mechtildin ilmestysten ensimmäisen kirjan luvussa 25 ja kolmannen kirjan luvussa 3.

1296 Käsikirjoituksessa A 13 (148r) luvun numero on arabialaisin numeroin, mikä on harvinaista, sillä yleensä käsikirjoituksessa käytetään roomalaisia lukuja.

1297 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877, mutta puuttuu Buddelta. Luku puuttuu kokonaan 1558, 1854 ja 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

koskaan eroteta Sinusta.” Herra Jeesus vastasi siihen: ”Kukapa laivuri tahtoisi heittää rikkautensa menemään satamassa kuljetettuaan ne rauhassa ja suurella vaivalla meren yli? Minä olen valinnut hänen sielunsa omakseni ja pitänyt sen puhtaan elämän tilassa hänen lapsuudestaan asti. Minä itse olen pidellyt hänen oikeaa kättään ja johdattanut hänet siihen, joka on minun tahtoni. Kun olen hänet omasta tahdostani asettanut muiden edelle, niin haluan myös ottaa hänet tyköni kunnian kera.”

Kolme meidän Herramme tietä, joita meidänkin tulee kulkea. Luku 20[1298].

Kun Mechtild rukoili erään hyvin ahdistuneen henkilön puolesta, hän sai Jumalalta tällaisen vastauksen: ”Minä kuljin maailmassa kolmea tietä, ja niitä tulee kaikkien niiden kulkea, jotka tahtovat minua täydellisesti seurata. Ensimmäinen niistä oli kuiva ja raskas[1299]. Toinen oli kukoistava ja sen varteen oli istutettu hedelmällisiä puita[1300]. Kolmas tie oli täynnä orjantappuroita ja ohdakkeita[1301]. Ensimmäi-

1298 Luvun numero on käsikirjoituksessa A 13 (148r) arabialaisin numeroin. Pääsääntöisesti käsikirjoituksessa on käytössä roomalaiset luvut.

1299 Buddella *thor oc twnger* ’kuiva ja raskas’. Latinaksi (1510, 1854, 1877; luku puuttuu 1558) *arida et angusta* ’kuiva ja kapea’. Saksaksi *dürr und enge* (1857, eri ortografia 1503) ’kuiva ja ahdas’ tai *hart vnnd eng* (1597) ’kova ja ahdas’. Buddella on allitteraatio eli alkusointu (*thor*, *twnger*) samoin kuin latinassa (*arida*, *angusta*). Budde on ehkä halunnut tarkoituksella säilyttää allitteraation, mikä on saattanut vaikuttaa sanavalintaan. Budde suosii muissakin käännöksissään allitteraatiota tyylikeinona, usein kohdissa, joissa latinaksi ei ole allitteraatiota (Kauko 2015b, 84–85).

1300 Buddella on tässäkin allitteraatio (*blomstogher och besattir mz fruktsammom träm*) samoin kuin latinassa (*florida et fructiferis arboribus consita*). Tässäkään ei ole saksaksi allitteraatiota, joten voi olla, että Budde on kiinnittänyt muita kääntäjiä enemmän huomiota tämän tyylikeinon säilyttämiseen.

1301 Buddella on tässä allitteraatio (*thorn oc tiistel*), vaikka sitä ei ole tässä kohdassa latinaksi (*spinis et tribulis*). Saksaksi tässä on allitteraatio (*Dornen und Disteln*, eri ortografioin 1503, 1597, 1857). Sama alkusointuinen fraasi (*torna oc tidzsla*) esiintyy vanhimmassa ruotsalaisessa postillassa (Noreen 1962, 56). Siinä fraasi esiintyy kylväjävertauksessa, johon Vulgatan sana *spina* ’orjantappura’ (Matt. 13: 7; Mark. 4: 7) on käännetty sanaparilla.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nen tie oli vapaaehtoinen köyhyys, jota minä kaikki elämäni päivät noudatin ja rakastin mitä suurimmassa määrin. Toinen tie on minun kukoistava, hyveellinen ja kunniakas elämäntapani. Kolmas tie on minun mitä raskain ja katkerin kuolemani ja kärsimykseni. Niinpä myös jokaisen, joka tahtoo seurata minua, tulee ottaa avosylin vastaan vapaaehtoinen köyhyys, eikä hänen tule haluta omistaa mitään tässä maailmassa. Toisekseen hänen tulee viettää ja noudattaa kunniallista elämäntapaa ja puhdasta elämää. Kolmanneksi hänen tulee halukkaasti ja mielellään sietää kärsimyksiä ja kaikenlaisia ahdinkoja minun vuokseni."

[1302]Katsokaahan, rakkaat ystävät, tässä meidän Herramme vahvistaa Pyhän Paavalin sanat, joissa sanotaan, että *per multas tribulaciones oportet nos jntrare regnum Dei* eli 'monien kärsimysten ja ahdinkojen kautta meidän tulee mennä Jumalan valtakuntaan[1303]'. Ja siksi me yhdymme pyhän Hieronymuksen sanoihin *hic seca, hic vre vt jn eternum parcas* eli 'oi, Herra Jumala, täällä leikkaa, täällä polta, jotta säästäisit meidät ikuisesti[1304]'.

Siitä, että Kristuksen haavat ovat kaikkien hyveidemme esikuva. Luku 21[1305].

1302 Lopetus, johon sisältyy kaksi sitaattia, puuttuu muista versioista ja on Budden lisäämä (Laurén 1972, 75 ja 84).

1303 Vulgatassa Ap. t. 14: 21; Raamatun suomennoksessa Ap. t. 14: 22. Koska Budde sanoo näiden olevan Paavalin sanat, hän näyttää ajatelleen Apostolien teot Paavalin kirjoittamiksi tai sitten hän on muistanut sitaatin alkuperän väärin (Kauko 2022b, 140). Käsikirjoituksessa A 13 (148v) latinankielinen sitaatti on alleviivattu punaisella.

1304 Kuten Laurén (1972, 84, alaviite 50) huomauttaa, sama sitaatti esiintyy kahdessa muussakin Budden käännöksessä eli teoksessa *Sielun luostari* (Dahlgren 1875, 104) ja tekstissä "Pyhästä rouvasta Kadrinista" (Hultman 1895, 211). Laurén ajattelee, että sitaatti on kaikissa kolmessa tapauksessa Budden lisäämä, mutta tätä ei ole vahvistettu vertaamalla myös *Sielun luostaria* ja tekstiä "Pyhästä rouvasta Kadrinista" latinankielisiin vastineisiin. Budde sanoo kaikilla kerroilla sitaatin olevan Hieronymukselta. Lamberg (2007, 236, alaviite 70) huomauttaa sen todellisuudessa olevan Augustinukselta (katso myös Kauko 2022b, 140–141). Käsikirjoituksessa A 13 (148v) latinankielinen sitaatti on alleviivattu punaisella.

1305 Käsikirjoituksessa A 13 (148v) luvun numero on ilmaistu arabialaisin numeroin. Yleensä käsikirjoituksessa käytetään roomalaisia numeroita.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Eräällä toisella kertaa Mechtild näki seisovansa lähellä Herraa ja tervehtivänsä mitä suloisimmin Hänen pyhiä haavojaan, jotka kaikki oli reunustettu jalokivin. Mechtild ihmetteli sitä, ja Herra Jeesus sanoi hänelle: ”*Gemme* eli jalokivet[1306] omaavat suuren voiman ja hyödyllisiä ominaisuuksia niin, että ne jopa ajavat ihmisistä pois joitakin sairauksia. Samoin minun haavoillani on sellainen voima ja ansio, että ne ajavat pois kaikki sielujen vaivat. Joillakin on niin pelokas ja suruisa sydän, että he eivät koskaan uskalla täysin luottaa minun armooni ja lempeyteeni, vaan pelkonsa tähden he aina pakenevat ja etääntyvät minun ollessani saapuvilla. Heistä voidaan sanoa, että he ovat saaneet *tremulam paralisin*[1307]. Se on tärisevä jäsenhalvaus. Jos he kaikin voimin rientäisivät ja kiiruhtaisivat minun kärsimysteni puoleen ja usein suloisesti tervehtisivät minun haavojani, niin totisesti ne ajaisivat pois heistä kaiken pelon. Joillakin taas on harhaileva ja epävakaa sydän, joka alati saa heidät irtonaisiin ja epävakaisiin ajatuksiin. Niinpä käy usein niin, että yksikin mitätön ja vähäpätöinen sana saa heidät heti kärsimättömyyden ja vihan valtaan. Jos he sydämestään muistaisivat minun kärsimystäni ja kiinnittäisivät haavani sydämeensä, totisesti he saisivat siitä sydämelleen vakauden ja löytäisivät kärsivällisyyden. [1308]Lisäksi on joitakin, joilla on nukkumatauti. Heitä ovat ne, jotka tekevät kaikki tekonsa laiskasti ja veltosti, erityisesti palvellessaan Jumalaa laulaen ja lukien[1309]. Jos he jumalisesti ajattelisivat minun ko-

Neljä peräkkäistä lukua (18–21) on numeroitu arabialaisin numeroin, ja käsikirjoituksessa on hieman aiemmin (146v) marginaalissa numeroita, jotka on ehkä tehty harjoituksen vuoksi. Tämän aikaisissa käsikirjoituksissa arabialaisia numeroita esiintyy joskus, mutta ne ovat vasta tulossa yleiseen käyttöön. Arabialaisia numeroita tavataan paikoin myös *Naantalin luostarin kirjassa* (Kauko & Lamberg 2017, 401).

1306 Latinaksi *gemma* 'jalokivi'. Tässä monikon nominatiivi *gemmae*. Keskiajalla usein kirjoitettiin *gemme*, koska diftongi *ae* äännettiin pitkänä *e*-äänteenä. Katso Kauko 2020b, 76.

1307 Katso Kauko 2020b, 77–78. Käsikirjoituksessa A 13 (148v) sana *tremula(m)* on ensin kirjoitettu väärin ja sitten korjattu punaisella marginaaliin, joten se näyttää olleen kirjurille vieras.

1308 Käsikirjoituksessa A 13 (149r) virkkeen alku on alleviivattu punaisella.

1309 Sanat 'erityisesti palvellessaan Jumalaa laulaen ja lukien' puuttuvat muista versioista ja näyttävät olevan Budden lisäämät (Laurén 1972, 122). Budde korostaa, että kyseessä ovat uskonelämään liittyvä velttous

https://doi.org/10.21435/tl.277

vaa kärsimystäni kiinnittäen huomonsa minun haavoihini ja siihen, miten syvälle ja miten suuren kivun ja tuskan saattelemina ne tehtiin minuun, niin totisesti haavani herättäisivät heidät kaikesta unisuudesta ja laiskuudesta."

Kevytmielisesti vuodatetuista kyynelistä ja avusta niihin. Luku 22[1310].

[Sitten Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, ja heti hän näki tämän seisovan Herran tykönä valkoisissa vaatteissa ja Herran pitelevän tämän käsiä omissa käsissään. Siitä Mechtild ymmärsi, että Herra antoi tuolle henkilölle oikeasta kädestään apua ja voimaa kuhunkin hyvään tekoon ja vasemmasta kädestään suojelusta vastoinkäymisissä.

Kun Mechtild mietti, mitä voivat tarkoittaa nutussa olevat hihat ja miksi hengellisen säädyn edustajat käyttivät sellaisia, Herra sanoi hänelle: "Hihojen väljyydellä tarkoitetaan, että hengellisen säädyn edustajien sydänten tulee aina olla avoimina ja valmiina kaikkeen, mitä tehtäväksi annetaan."]

Kerran Mechtild rukoili erään toisen henkilön puolesta. Silloin Mechtild näki tuon henkilön sielun seisomassa Jumalan sydämessä niin kuin pieni lapsi ja pitelemässä käsillään kiinni Hänen sydämestään. Silloin Herra Jeesus sanoi: "Tällä tavalla hänen tulee aina joutuessaan ahdinkoon tulla minun tyköni ja painautua jumalallista sydäntäni vasten. Vain siitä etsiköön hän lohtua, eikä mistään muusta. Niin minä en koskaan hylkää häntä."

---

ja laiskuus, kun muissa versioissa puhutaan laiskuudesta yleisesti tarkentamatta asiaa.

1310 Tämän luvun kohdalla on eri versioiden välillä eroja. Budden kääntämässä versiossa on tehty poistoja, jotka ovat käännöksessäni mukana hakasulkeissa. Buddella mukana olevat asiat tulevat vuoden 1877 versiossa osittain eri järjestyksessä kuin Buddella, mutta tässä noudatetaan Buddella olevaa järjestystä. Vuosien 1558 ja 1857 versiot ovat tältä osin lähimpänä Budden versiota. Vuosien 1503, 1510 ja 1597 versiot ovat puolestaan lähellä vuoden 1877 editiota. Vuoden 1854 valikoimasta osuus puuttuu kokonaan. Käsikirjoituksessa A 13 (149r) on tästä saakka taas palattu roomalaisten numeroiden käyttöön, vertaa muutama edellinen luku, joissa on kokeiltu arabialaisia numeroita.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[Herra sanoi vielä:[1311]] ”Sano sille, jonka puolesta rukoilet, että kun hän joskus vuodattaa kyyneliä turhaan, lisätköön ne minun kyyneliini. Jos hän suree sitä, ettei hän vuodattanut niitä oikeasta rakkaudesta Jumalaan, eikä maailman syntisten tähden, niin minä yhdistän ne omiin kyyneliini ja tahdon uhrata ne pyhälle Isälleni ikuiseksi ylistykseksi ja kunniaksi.”

[Herra sanoi vielä:[1312]] ”Koska minä olin nöyrä ja tottelevainen, toimikoon hänkin nöyrästi ja alistukoon joka ainoalle luodulle. Jos sellainen on tarpeen tai hyödyllistä, totelkoon aina kuolemaan saakka. Jokainen hyve, joka yhdistetään ja liitetään minun hyveeseeni, tulee jalommaksi kuin tuhat hyvettä, joita ei toteuteta sellaisin aikein.”

[1313]Se tarkoittaa, että kaikki sinun hyveesi ja hyvät tekosi ovat vähän tai eivät minkään arvoisia paitsi sitten, jos liität ne Jeesuksen Kristuksen hyveisiin ja suot ne Hänen huomaansa, jotta hän tekisi ne jaloiksi ja uhraisi ne pyhälle Isälleen, kuten edellä kuulit.

1311 Repliikki on vuoden 1877 editiossa hieman eri kohdassa kuin Budden ruotsinnoksessa. Vuosien 1503 ja 1510 versioissa se on samassa kohdassa kuin 1877. Vuoden 1558 editiossa repliikki on samassa kohdassa kuin Buddella. Vuosina 1597 ja 1857 repliikki näyttää puuttuvan kokonaan. Lukua ei ole ollenkaan vuoden 1854 valikoimassa.

1312 Repliikki on Buddella samassa kohdassa kuin vuoden 1558 editiossa. Vuoden 1877 editiossa nämä virkkeet ovat eri kohdassa (1877, 293), katso selitys neljännen kirjan luvun 18 yhteydessä yllä. Paitsi että virkkeet ovat eri kohdassa, ne on pantu myös eri henkilön suuhun. Tässä ne ovat Kristuksen sanat, kun ne vuoden 1877 editiossa lausuu Neitsyt Maria.

1313 Selittävä ja kertaava lopetusvirke puuttuu muista versioista ja lienee Budden lisäys (Laurén 1972, 73–74 ja 119). Budden käännökseensä liittämästä jälkipuheesta käy ilmi, että hänen laatimansa Mechtildin ilmestysten ruotsinnos oli tilaustyö, jonka Vadstenan sisaret häneltä halusivat. Lähteet eivät kerro, tekikö Budde myös selittäviä ja tiivistäviä lisäyksiään Vadstenan sisarten pyynnöstä tai tilauksesta vai täysin oma-aloitteisesti. Mechtildin ilmestysten kaltaisia tekstejä luettiin luostarissa aterioiden aikana, jolloin sisarten tuli kuunnella hiljaa (Carlquist 2007, 50 ja 102). Abbedissa sai kuitenkin korjata, jos jotakin luettiin väärin, sekä tiivistää luetun tekstin sisällön muutamin lohdullisin sanoin (Carlquist 2007, 50). On vaikea sanoa, muistuttavatko Budden tiivistävät lisäykset kenties abbedissan mahdollisia kommentteja.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kyynelten hyödyllisestä muutoksesta. Niin sinun tulee muuttaa kaikki turhanaikaiset kyyneleesi. Luku 23.

Eräs sisar oli hyvin ahdistunut sen vuoksi, että hän ei pystynyt pidättämään kyyneleitään, joita häneltä helposti vuosi jonkin sairauden tähden, josta hän kärsi. [[1314]Melkein viiden peräkkäisen vuoden ajan hän oli itkenyt niin paljon, että hän olisi sen takia menettänyt järkensä tai näkönsä, ellei Jumalan armeliaisuus olisi häntä auttanut. Hän pyysi Mechtildiltä ja muiltakin, että nämä rukoilisivat hänen puolestaan, että Jumalan lempeys vapauttaisi hänet tämän koettelemuksen taakasta. Mechtild tunsi häntä kohtaan hurskasta myötätuntoa, lohdutti häntä tämän tästä ystävällisesti ja rukoili hyvin ahkerasti Herraa hänen puolestaan. Niinpä hän pian vapautuikin vaivastaan, ja sen jälkeen Mechtild kysyi Herralta, miten niin suuri murhe oli niin äkkiä muuttunut muuksi. Herra vastasi Mechtildille: ”Yksin hyvyydestäni minä vapautin hänet siitä.”] Kun Mechtild rukoili hänen puolestaan, Herra Jeesus sanoi hänelle [vielä]: ”Sano hänelle, että hän rukoilkoon minulta, että minä suuressa hyvyydessäni muuttaisin ja vaihtaisin kaikki hänen niin helposti vuodattamansa kyyneleet sellaisiksi, että on kuin hän olisi vuodattanut ne todellisesta rakkaudesta, jumalisuudesta tai syntien katumuksesta.” [[1315]Kun Mechtild kuuli tämän, hän alkoi ihmetellä, miten niin turhaan vuodatetut kyyneleet saattoivat muuttua niin pyhiksi kyyneleiksi. Herra sanoi hänelle: ”Uskokoon hän vain yksin minun hyvyyteeni.”] [Herra jatkoi:] ”Minä otan ne kiitollisuudella vastaan ja palkisten ja korvaan ne hänelle suuresti[1316].” Oi, miten ihmeellinen ja käsittämätön onkaan Jumalan lempeyden ar-

---

1314 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, mutta puuttuu Buddelta ja 1558. Koko luku puuttuu 1854.

1315 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1597.

1316 Virkkeelle ei ole vastinetta vuoden 1597 versiossa. Vuosien 1503, 1510, 1558, 1857 ja 1877 versioissa on vastine, joka poikkeaa Budden muotoilusta: ’Minä toteutan hänessä yhtä paljon kuin hän uskoo minuun ja minun hyvyyteeni’. Koska yleensä Budden versiota lähellä oleva vuoden 1558 editio tässä kohtaa eroaa Buddesta, mutta on yhteneväinen muiden tutkimieni versioiden kanssa, saattaa ero johtua Buddesta, eikä hänen käyttämästään alkutekstistä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vo, kun se niin runsaskätisesti ja niin suurella anteliaisuudella katsoo hyväksi tulla surkeiden syntisten avuksi suoden niin suuren lohdun.

[[1317]Sinä, joka luet tai kuulet tämän, neuvon sinua, että ottaisit vastaan nämä Jumalan rakastajattarensa kautta ihmisille suomat lohdutukset niin kuin ne olisi suotu sinullekin. Jumalahan on ilmaissut myös sen miellyttävän Häntä paljon, että, kun Hän on tehnyt jotakin yhdelle, niin toinen katsoo, että se on tehty tai tullaan tekemään hänellekin. Hyvin monet ovat saaneet Mechtildin kautta monia muitakin hengellisiä lohdutuksia. Hyvin usein hän esitteli heille eräänlaista oppia, ja joskus hän ilmaisi heille sellaistakin, jota oli jossakin kuullut joltakin muulta. Siunattu olkoon siis kaikin tavoin Jumala, joka on antanut itsensä ja meidän välille sellaisen välittäjättären, joka jatkuvin rukouksin sekä ahkerin neuvoin ja lohdutuksin esiintyi suopeana äitinä kurjille.

Eräästä koetellusta henkilöstä, joka vapautui koettelemuksistaan Mechtildin ansiosta

Eräs henkilö saapui kaukaa Mechtildin tykö ja kertoi hänelle koettelemuksestaan, jota hän oli valittanut monille, niin veljille kuin muillekin jumalallisille ihmisille, eikä ollut sitä kautta saanut lohtua. Mechtild lohdutti häntä suopeasti ja rukoili kovasti Jumalaa hänen puolestaan. Seuraavana päivänä tuo ihminen kiitti häntä suuresti ja sanoi, että tuo koettelemus oli kokonaan lähtenyt hänestä ja ettei kukaan koskaan ollut lohduttanut häntä sillä tavalla.

Eräästä saarnajaveljien sääntökunnan veljestä[1318]

Kun Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, joka oli levoton, hänelle ilmestyi Herra, joka seisoi kukoistavan vuoren vierellä oikea kä-

1317 Hakasulkeissa oleva osuus puuttuu Buddelta. Buddelta puuttuvan osuuden alussa on lyhyt pätkä, joka on mukana vuoden 1558 editiossa, mutta muuten osuus puuttuu siitäkin. Puuttuvasta osasta jonkin verran on mukana vuoden 1857 saksannoksesssa, mutta siitäkin puuttuu paljon. Puuttuva osa on kokonaan mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877.

1318 Saarnaajaveljillä tarkoitetaan dominikaaneja (heistä, katso esimerkiksi Lehmijoki-Gardner 2007, 233–237).

https://doi.org/10.21435/tl.277

si kohotettuna kohti vuorta. Vuorella hän taas huomasi matosia, jotka olivat hyvin pieniä kuin hyttyset. Herra sanoi: ”Ihminen voi helposti ottaa kädellään pois tällaiset matoset. Vielä paljon helpommin minä voin ottaa pois siltä, jonka puolesta rukoilet, kaiken, mikä häntä haittaa, jos vain niin haluan. En kuitenkaan halua. Oppikoon hän pienten ja pikkuisten koettelemusten kautta rukoilemaan avuksi minun armoani ja hankkimaan isoissa koettelemuksissa neuvoja ja apua sen kautta.” Ja Herra lisäsi: ”Tiedä ilman epäilystä, että kaikki nuo hankaluudet, jotka vaivaavat häntä, pystyvät vahingoittamaan häntä yhtä vähän kuin pikkuiset matoset pystyvät hävittämään näkemäsi vuoren.”

Toinen luku samasta henkilöstä

Kun Mechtild toisella kerralla rukoili samaisen henkilön puolesta, Herra sanoi hänelle: ”Minä olen valinnut hänet minun itseni tähden ja ikuisesti olen suojeleva häntä. Missä tahansa hän onkin, minä johdatan häntä, ja minä olen oleva mukana kaikissa hänen töissään. Minä olen myös oleva suojelija, lohduttaja ja huolenpitäjä siinä talossa, jossa hän asuu. Kun hän saarnaa, olkoon sydämeni hänen äänitorvenaan. Kun hän opettaa, olkoon sydämeni hänen kirjanaan. Näistä kolmesta asiasta muistuttakoon hän ahkerasti veljiään: Ensiksikin paetkoot maallista mielihyvää niin paljon kuin se heitä koskee. Toisekseen paetkoot kunniaa ja ylevyyttä. Kolmanneksi älkööt etsikö ajallisista asioista mitään enempää kuin on välttämätöntä. Jos veljet eivät noudata näitä muistutuksia, älköön hän herjetkö muistuttamasta heitä, jotta hän voisi yhtyä profeetan sanoihin: Sinun hurskauttasi minä en ole kätkenyt[1319]. Kaiken hänelle osoitetun kunnian hän katsokoon kuuluvaksi minulle eikä hänelle itselleen, ja kaiken hänen ruumiinsa saaman hyvän hän ottakoon vastaan niin kuin se annettaisiin minun ruumiilleni.”

Toisesta saarnaajaveljestä

Rukoillessaan taas erään veljen puolesta, Mechtild sai Herralta tällai-

1319 Vulgatassa Ps. 39: 11; Raamatun suomennoksessa Ps. 40: 11.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen vastauksen: ”Minä olen antautunut hänen valtaansa niin, etten tahdo iskeä yhtäkään syntistä, jos se on hänen tahtoaan vastaan. Lisäksi tahdon jakaa armoani kaikille niille, joiden puolesta hän on rukoillut, niin paljon kuin on hänen tahtonsa mukaista.”

Siitä, miten hän rukoili erään toisen henkilön puolesta

Toisella kerralla, kun Mechtild rukoili erään veljen puolesta, Herra toi esiin tämän: ”Niin kuin kovassa tuulessa liikkuva kevyt sulka tarttuu balsaminesteeseen, samoin hänen sydämensä tulee tarttumaan minun jumalalliseen sydämeeni.”

Siitä, miten Herra vertaa itseään mehiläiseen

Eräällä kerralla Mechtild näki ihmisen, joka oli Jumalaa palvellessaan aivan kuihtunut ja tullut melkein voimattomaksi. Mechtild sanoi Herralle: ”Oi, Herrani, kuinka Sinä olet vetänyt itseesi kaiken hänen voimansa ja imenyt hänet tyhjäksi niin kuin mehiläinen kukan?” Herra vastasi hänelle: ”Minä olen mehiläinen, ja imen sisälleni omaa makeuttani.” Silloin Mechtild näki mehiläisen lentävän Jumalan suusta ja jälleen takaisin Hänen sisälleen. Mechtild mietti, mitä tällainen oikein oli, ja Herra sanoi: ”Tämä mehiläinen on minun henkeni. Kun täytän ihmiset armollani ja otan sen heiltä jälleen takaisin, niin toimin jumalallisessa sydämessäni kuin ikuisesti suloinen hunaja.”

Siitä, miten Herra Jeesus Kristus palvelee niitä, jotka palvelevat Häntä

Kun eräs henkilö luki kuorissa kollehtarukouksia, Mechtild näki Herran Jeesuksen seisovan tuon henkilön edessä mitä kauneimman nuorukaisen hahmossa, pitelevän tälle kirjaa, nojautuvan tämän rinnan päälle ja sanovan tälle: ”Minä seuraan sinua mihin tahansa menetkin, eikä minua voida ottaa sinulta pois.” Mechtild alkoi ihmetellä, miksi Herra osoitti tuolle naiselle niin suurta ystävyyttä, ja Herra sanoi hänelle: ”Minä tiedän, mitä kykenen hänessä tekemään, ja kasvatan hänen järkeään kaikissa asioissa.”]

https://doi.org/10.21435/tl.277

Vielä toinen luku. Luku 24[1320].

Mechtildin rukoillessa erään henkilön puolesta, hän sai tällaisen vastauksen: ”Minä kuljen hänen perässään lakkaamatta, ja kun hän kääntyy minun puoleeni katuen, jotakin toivoen tai rakastaen, minä iloitsen ylen paljon. Sellaiselle, joka on paljon velkaa muille, ei kukaan voi tuottaa enempää iloa kuin se, joka antaa hänelle niin paljon rahaa, että hän vapautuu sillä velastaan. Niin on minunkin kohdallani. Minä tein itseni tavallaan velalliseksi Isälleni, kun menin takuuseen ja lupasin, että tulen hyvittämään ihmisten rikkeet. Siksi en katso minkään olevan kannaltani toivottavampaa ja ilahduttavampaa kuin se, että syntinen ihminen palaa takaisin tyköni syntejään katuen ja oikeasti rakastaen.”

[[1321]Siitä, että Herra Jeesus tarjoaa itsensä uskolliselle sielulle

Kun erään sairaan oli määrä nauttia ehtoollinen, Mechtild näki korkeuden Herran Jeesuksen, kukoistavan sulhasen, sairaan vuoteen edessä kuin korkealla valtaistuimella. Kun pappi asetti mitä pyhimmän öylätin sairaan suuhun, itse Jeesus Kristus, elävä leipä[1322] ja enkelten loppumaton ruoka, tarjosi itsensä kokonaan tuolle sielulle: ruusuisen suunsa suudeltavaksi ja käsivartensa syleiltäviksi. Ja niin tuo onnellinen sielu oli rakastajaansa yhdistynyt kuin valkoinen kyyhkynen niin, että siellä ei näyttänyt olevan mitään muuta kuin Jumala.]

1320 Luku puuttuu 1857, ja vuoden 1558 editiossa se on hieman eri kohdassa (sen luvun jälkeen, joka Budden numeroinnin mukaan on luku 27). Samoista versioista puuttuu suurin osa Buddelta puuttuvasta tekstistä, joka on käännetty ylle hakasulkeisiin. Niin ikään niistä puuttuu Budden numeroinnin mukainen luku 25. Käsikirjoituksessa A 13 (149v) on tämän luvun kohdalle kirjoitettu vasempaan marginaaliin *Quarta pars* ’neljäs osa’. Lisäksi ylämarginaalissa lukee samainen *Quarta pars* ’neljäs osa’. Merkinnät viittaavat todennäköisesti siihen, että meneillään on neljäs kirja. Ei näytä olevan mitään selvää syytä, miksi asiasta huomautetaan juuri tässä kohdassa, mutta ehkä on ollut tarpeen helposti tietää, minkä kirjan luku 24 tämä on.

1321 Hakasulkeissa oleva luku on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Se puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857.

1322 Vertaa Joh. 6: 35.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Vielä samasta aiheesta. Luku 25.

Kun Mechtild taas rukoili erään henkilön puolesta, joka saamattomuutensa ja kevytmielisyytensä tähden usein jätti nauttimatta Jumalan ruumiin, hän näki tuon henkilön seisomassa Jumalan lähellä. Herra Jeesus sanoi tuolle henkilölle: ”Rakkaimpani, miksi sinä pakenet minua?” [[1323]Mechtild ihmetteli silloin, miksi Herra nimitti tuota ihmistä niin toverillisella nimellä. Herra sanoi hänelle: ”Kaikki hänen elämänsä päivät häntä kutsutaan tällä nimellä.” Mechtild alkoi silloin peljätä, että tuollainen nimitys otettaisiin tuolta ihmiseltä pois tämän elämän jälkeen. Herra vastasi hänelle: ”Ikuisesti hänellä pysyy tämä nimi.” Tuon ihmisen sielu seisoi Herran edessä mitä kauneimman neidon hahmossa. Herra kääntyi hänen puoleensa ja sanoi:] ”Mene luottavaisesti Isän kaikkivaltiuden tykö vahvistamaan itseäsi, Pojan viisauden tykö valistamaan itseäsi ja Pyhän Hengen ihanuuden tykö lohduttautumaan.”

[[1324]Toisesta henkilöstä, joka myös oli peloissaan

Erästä toista henkilöä koetteli se, että hänen mennessään nauttimaan Kristuksen elävöittävän sakramentin hän pelkäsi olevansa erityisen sopimaton ottamaan sen vastaan, olkoonkin, ettei kukaan muukaan pysty omasta puolestaan menemään sitä nauttimaan tarpeeksi arvokkaasti. Mechtild kutsui Herraa hänen puolestaan uskollisin sydämin, ja sai Häneltä tällaisen vastauksen: ”Astukoon hän usein minun tyköni, ja niin usein kuin hän saapuu tyköni, minä otan hänet vastaan niin kuin oikean kuningattaren.” Näistä sanoista tuo koeteltu sai paljon lohdutusta ja kiitti jumalallista hyvyyttä.

1323 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Koko luku puuttuu 1558, 1854 ja 1857. Poisto voi olla Budden tekemä, mutta on todennäköisempää, että Budde on kääntänyt version, jossa lukua on lyhennetty. Kuten Laurén (1972, 128–129) toteaa, Budde on tehnyt vähän poistoja ja erityisen vähän laajoja poistoja.

1324 Hakasulkeissa olevat luvut ovat mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Ne puuttuvat Buddelta, 1558, 1854 ja 1857.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, että ihminen tekee Jumalalle kaikki ne asiat, jotka hän tekee toiselle ihmiselle Jumalan tähden

Eräällä kerralla Mechtild oli väsynyt sen vuoksi, että hän oli hyvin moneen kertaan palvellut erästä ihmistä. Mechtild pelkäsi askaroineensa sen parissa enemmän kuin olisi pitänyt. Hänelle ilmestyi Herra, jolla oli sylissään tuon ihmisen vaate, jota Hän neuloi ehjäksi. Herra sanoi Mechtildille: ”Älä pelkää. Sen mitä teet tuolle henkilölle, teet minun hyväkseni.” Mechtild ei kuitenkaan osannut vastustaa pelkoaan ja pyysi Herralta, että Tämä vapauttaisi hänet tuosta koettelemuksesta. Sen hyvä Jumala teki niin, että Mechtildillä oli tämän tästä huolta tuosta ihmisestä, mutta hän otti sen vastaan kiitollisena Jumalan rakkauden tähden ja rukoili Herraa, että hän ei tuntisi sydämessään raskautta tuota henkilöä kohtaan, ettei hän tekisi syntiä. Herra kohotti pikkusormensa häntä kohti, ja Mechtild ihmetteli, mitä se merkitsi. Herra vastasi: ”Olen moneen kertaan opettanut sinulle, että itse sormella tarkoitetaan minun ihmisyyttäni.” Hän lisäsi: ”Mitä näet siinä?” Mechtild sanoi: ”Kolme jäsentä[1325].” Herra sanoi hänelle: ”Suurin jäsen merkitsee nöyryyttä, sillä minä valmistan ihmistä armooni eniten nöyryyden kautta. Keskimmäinen jäsen merkitsee kärsivällisyyttä, jonka avulla ihmisen tulee kärsivällisesti kantaa kaikki vastoinkäymiset minun tähteni. Ylempi jäsen, joka on ohut ja kaikkiin yhteydessä, on rakkaus. Harjoita näitä kolmea asiaa, ja tulet voittamaan kaikki vastoinkäymiset minun rakkaudessani.”]

Vielä eräästä, jolla oli murheita. (Luku 26[1326])

Kun eräs henkilö oli varsin suuressa murheessa, lempeä neito [Mechtild] sääli häntä ja rukoili jumalisesti hänen puolestaan, että lempeä Herra auttaisi häntä Pyhän Hengen lohdutuksen kautta. Herra sanoi hänelle: ”Miksi hän on niin levoton? Minä loin hänet itseäni varten ja annoin itseni hänelle kaikkea sitä varten, mitä hän toivoo

1325 Tarkoittanee sormiluita, joita on kussakin sormessa kolme, paitsi peukalossa kaksi.
1326 Luvun alku on käsikirjoituksessa A 13 (150r) merkitty punaisella nuolella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

minulta. Minä olen hänen isänsä *in creacione*[1327] eli luomisen suhteen. Minä olen hänen äitinsä lunastuksen suhteen. Minä olen hänen veljensä valtakuntaa jaettaessa ja sisarensa suloisessa sisarussuhteessa."

Vielä toinen luku. Luku 27.

Kun eräs, joka oli levoton ja jota muuan toinen henkilö vaivasi, valitti Mechtildille ilmoittaen tälle murheensa, Mechtild rukoili hartaasti Jumalaa hänen puolestaan. Herra sanoi: "Sano hänelle, että hän antaisi vihollisensa minulle. Minä tahdon antaa hänelle itseni ja kaikki pyhimykset ikuiseksi palkkioksi." Oi, suloinen Jumala, kunnia olkoon Sinulle![1328]

Siitä, että meidän tulee tarjota Jumalalle murheemme ja kaikki asiamme. Luku 28.

Kun Mechtild rukoili erään henkilön puolesta, joka oli hyvin murheissaan, Herra Jeesus sanoi: "Jos joku murehtii niin paljon, että hänestä tuntuu, että hän mieluummin tahtoisi olla kuollut kuin kestää sellaista ahdinkoa, niin aina hänen näyttäessään minulle tuon murheen luvaten, että hän jatkossa aikoo sitä sietää ja kärsiä, minä otan sen vastaan niin kiitollisena kuin hän olisi minun tähteni kärsinyt tuota murhetta."

Siitä, että Jumala tahtoo syntisten kääntyvän. Luku 29[1329].

Kerran Mechtild oli itse suuressa murheessa erään syntisen tähden,

1327 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (150r) alleviivattu punaisella.

1328 Tämä lause puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 89).

1329 Luvun alku on käsikirjoituksessa A 13 (150v) merkitty punaisella nuolella. Lehdellä on käytetty muun muassa alkukirjaimissa myös vihreää väriä, jota käsikirjoituksessa on käytetty vähemmän kuin punaista. Tämä on odotuksenmukaista, koska punainen oli mustan jälkeen yleisin musteen väri käsikirjoituksissa ylipäätään, vaikka muitakin värejä esiintyi (Jørgensen 2004, 43; Clemens & Graham 2007, 24).

https://doi.org/10.21435/tl.277

jonka hän tiesi olevan huonossa tilanteessa. Mechtild oli ojentanut häntä hyödyllisin sanoin, mutta hän oli pysynyt tottelemattomana ja jatkanut vanhaa syntistä elämäänsä. Sitä Mechtild suuresti murehti. Silloin Herra Jeesus sanoi: ”Oi, armahda minua ja sure kanssani. Rukoile kurjien syntisten puolesta, jotka minä olen lunastanut niin kalliilla hinnalla ja joiden niin kovasti toivon kääntyvän puoleeni.”

Luku 30

Toisella kerralla Herra Jumala sanoi Mechtildille: ”Ei ole olemassa mitään, mikä miellyttäisi minua yhtä paljon kuin ihmisen sydän, jollainen minulla on käytössäni varsin harvoin. Minulla on runsaasti kaikkea hyvää, mutta ei ihmissydäntä, jota ilman en mielelläni ole.”

Luku 31

Kun Mechtild kerran oli rukoilemassa rukouksiaan, hän näki Herran Jeesuksen verisissä vaatteissa. Tämä sanoi: ”Niin kuin ihmishahmoni kokonaan veren peittämänä uhrasi itsensä Isälle Jumalalle ristin alttarilla sanoinkuvaamattoman rakkauden kera mitä mieluisimmaksi uhriksi, niin saman rakkauden palaessa minä seison nyt Pyhän Isäni tykönä syntisten tähden näyttäen Hänelle kaikki kärsimykseni lajit. Ja hartain toiveeni on, että syntinen kääntyisi minun puoleeni todella katuen ja parannuksen tehden ja eläisi ikuisesti.”

Sitä ihmistä, jonka puolesta nämä *Pater noster* -rukoukset luetaan, ei koskaan eroteta Jumalasta. Luku 32.

Eräällä toisella kerralla Mechtild osoitti Jumalalle *Pater noster* -rukouksia. Ihmisillähän on tapana lukea viisitoista *Pater noster* -rukousta vuoden jokaisena päivänä[1330]. Kun konventti oli lukenut ne erään

1330 Eräässä *Naantalin luostarin kirjaan* sisältyvässä tekstissä (Kauko & Lamberg 2017, 345–346) sanotaan, että Kristuksella oli 5 460 haavaa, ja jos lukee joka päivä 15 *Pater nosteria* ja 15 *Ave Mariaa*, tulee vuoden aikana kunnioittaneeksi jokaista haavaa yhdellä *Isä meidän* -rukouksella ja yhdellä *Ave Marialla*. Tässä viitataan samaan asiaan, koska Budden ver-

https://doi.org/10.21435/tl.277

sielun puolesta Jumalan pyhille haavoille kunniaksi ja kunnioitukseksi, Mechtildille ilmestyi Herra Jeesus kätensä levitettyinä ja kaikki haavansa avoimina. Herra sanoi: ”Kun minä riipuin ristillä, olivat kaikki minun haavani avoimina, ja kukin niistä äänellään huusi ja rukoili Isää Jumalaa ihmisten hyvinvoinnin tähden. Ja yhä tänäkin päivänä ne ikään kuin huudolla ja äänellä lepyttävät Isän Jumalan vihaa syntisiä kohtaan. Ja totisesti minä sanon sinulle, että koskaan ei kukaan köyhä mies voi tulla niin iloiseksi almusta, jonka hän on saanut pitkään huutaen ja uutterasti rukoillen, kuin minä iloisena ottaessani vastaan rukouksen, joka tarjotaan minulle ja joka tehdään minun haavojeni kunniaksi ja muistoksi. Sanon sinulle vielä sen, että näitä *Pater noster* -rukouksia ei koskaan tarjota kenenkään puolesta jumalallisesti ja hartaasti ilman, että hän niiden ansiosta pääsee armon tilaan.” Silloin Mechtild sanoi: ”Oi, Herrani, millä ajatuksella Sinä tahdot, että ne luetaan?” Herra vastasi: ”Ihmisen tulee hartaasti lausua sanat ei ainoastaan suullaan, vaan myös sydämestään. Lisäksi vähintään joka viidennen *Pater noster* -rukouksen jälkeen uskokoon ne minun haltuuni.” Ja silloin Mechtildin mieleen annettiin hengellisestä innoituksesta tämä rukous, joka myös tulee lukea kunkin viiden *Pater noster* -rukouksen jälkeen.

---

siossa mainitaan 15 *Pater nosteria* vuoden jokaisena päivänä. Vuosien 1503, 1510, 1558, 1597 ja 1877 versioissa mainitaan yhteissumma 5 460 *Pater nosteria*, mutta ei sitä, kuinka monta niistä osuu yhdelle päivälle. Jos annettu päivittäinen lukumäärä 15 kerrotaan vuoden päivien määrällä (365), ei saada tarkalleen lukua 5 460, vaan luku 5 475. Vuoden 1857 saksannoksessa (1857, 404) annetaan määrä 5 534, ja vuoden 1854 valikoimasta luku puuttuu. On mahdollista, että Budden alkutekstinään käyttämässä käsikirjoituksessa asia on esitetty eri tavalla kuin muissa tutkimissani versioissa. Koska kaikki muut tutkitut versiot ovat keskenään niin yhtäläisiä, lienee kuitenkin todennäköisempää, että Budde on korvannut vuoden aikana suoritettujen rukousten lukumäärän 5 460 päivässä rukoiltujen *Pater nosterien* määrällä eli luvulla 15. Budde on saattanut tehdä muutoksen siksi, että suuri luku on ollut hänen yleisölleen vaikeampi ymmärtää kuin päivän 15 rukousta, jotka olivat arjen kulkuun liittyvä tuttu asia. Vertaa ensimmäisen kirjan luku 34. Budde viittaa tähän myös viidennen kirjan luvussa 6, jossa hän päätyy lukuun 5 475 (ei lukuun 5 460) (Geete 1899, 354; Laurén 1972, 101). Tässä luvussa moneen kertaan toistuvat sanat *P(ate)r n(oste)r* 'Isä meidän' eivät käsikirjoituksessa A 13 (150v–151r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä paitsi sen puolesta, että niitä on lyhennetty.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Oracio: Domine Ihesu Christe, Fili Dei viui suscipe hanc oracionem, in amore tuo[1331]*, superexcellenti, in quo omnia wlnera tui sanctissimi corporis sustinuisti, et miserere mei, et omnibus peccatoribus, cunctisque fidelibus, tam viuis, tamquam defunctis*[1332]. Käännettynä: Oi, Herra Jeesus Kristus, ota vastaan tämä rukous siinä mitä suurimmassa rakkaudessa, jonka avulla Sinä kestit ja otit vastaan kaikki mitä pyhimmän ruumiisi haavat. Armahda minua ja kaikkia synnintekijöitä ja kaikkia kristittyjä ihmisiä, sekä eläviä että kuolleita.

[1333]Herra sanoi vielä Mechtildille: ”Niin kauan kuin synnintekijä pysyy syntiensä pauloissa, hän ikään kuin pitää minua kiinnitettynä ristiin. Mutta kohta, kun hän kääntyy takaisin minun puoleeni katumuksen ja ripittäytymisten avulla, hän heti irrottaa minut ristiltä. Ja armoni ja armeliaisuuteni kera minä irroitettuna ristiltä laskeudun kokonaan tuon synnintekijän yläpuolelle samoin kuin muinoin laskeuduin Joosefin[1334] yläpuolelle, kun hän irrotti minut ristiltä. Ja minä annan itseni kokonaan hänen valtansa ja tahtonsa alaisuuteen niin,

---

1331 Ruotsinkielisessä käsikirjoituksessa A 13 (151r) lukee *in amore tuo* 'Sinun rakkaudessasi', mutta latinankielisessä versioissa (1510, 92v; 1558, 142r; 1877, 308) kohta on muodossa *in amore illo* 'siinä rakkaudessa', jota myös saksannokset (1503, 121v; 1597, 245r; 1857, 405) noudattavat. Latinankielistä sitaattia seuraavassa Budden ruotsinnoksessa on *j them aldra högxta kärlekenom* 'siinä mitä suurimmassa rakkaudessa'. Myös Budden ruotsinnos seuraa siten lukutapaa *in amore illo* 'siinä rakkaudessa', eikä lukutapaa *in amore tuo* 'Sinun rakkaudessasi'. Voi olla, että kun teksti kopioitiin Budden autografista käsikirjoitukseen A 13, kopioitsija luki latinankielisessä osassa vahingossa *tuo*, vaikka kohdassa luki *illo*. Jos näin on, hän on luultavasti tulkinnut i-kirjaimen virheellisesti t-kirjaimeksi ja kaksi l-kirjainta virheellisesti u-kirjaimeksi.

1332 Ruotsinkielisen tekstin sisällä oleva latinankielinen rukous on käsikirjoituksessa A 13 (151r) kirjoitettu samalla musteella ja käsialalla samankokoisin kirjaimin kuin ruotsinkielinen teksti. Rukouksen aloittava sana *Oracio* 'rukous' on alleviivattu punaisella. Rukousta seuraavaa ruotsinnosta edeltää punaisella kirjoitettu *oppa swænsko* 'ruotsiksi'. Rukouksesta on ensin puuttunut puhuttelusija vokatiivissa oleva *Fili Dei* 'Jumalan poika!', joka on lisätty rivin päälle punaisella. Sille ei ole vastinetta rukousta seuraavassa ruotsinnoksessa, joten se on mahdollisesti puuttunut Budden autografista.

1333 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (151r) merkitty punaisella nuolella.

1334 Joosef, rikas arimatialainen, joka pyysi saada ottaa Jeesuksen ruumiin ristiltä (Matt. 27: 57; Joh. 19: 38).

https://doi.org/10.21435/tl.277

että syntinen voi tehdä minulla mitä hän itse tahtoo. [1335]Mutta jos hän pysyy synneissään ja pahuudessaan aina kuolemaansa saakka, silloin kohdistuu minun oikeamielinen valtani häneen, ja se tuomitsee hänet sen mukaan, mitä hän omilla teoillaan on ansainnut."

[[1336]Siitä, miten Herra käännytti Mechtildin vuoksi sata synnintekijää

Mechtild kuuli luettavan evankeliumista: *Ihmisen Poika tulee suuressa vallassaan ja korkeudessaan*[1337]. Tulvien hengellistä iloa Mechtild sanoi silloin Herralle: "Oi, ole hyvä ja tule!" Ja Herra sanoi: "Punnitse tarkoin sitä, mitä sanot. Kun sanot *hyvä*, pane merkille se hyvyys, joka minä olen ja josta kaikki hyvä on virrannut ja edelleen lakkaamatta virtaa. Kun sanot *tule*, kiinnitä huomiosi siihen rakkauden jumalalliseen lempeen, jonka kera minä saavun sielun tykö aivan juopuneena rakkauden viinistä[1338]." Silloin Mechtild rukoili Herraa kaikkien niiden puolesta, jotka olivat syntisessä tilassa, että Herra käännyttäisi heidät. Herra sanoi hänelle: "Katso, sinun rukoustesi tähden minä käännytän sata synnintekijää."]

Siitä, kuinka valmis Jumala on ottamaan vastaan *penitentes* eli ne, jotka katuvat syntejään. Luku 33.

Mechtild oli kauan kärsinyt kovasta päänsärystä, ja eräänä päivänä, kun Jumalan ruumis kohotettiin messussa, Mechtild uhrasi tuon särkynsä yhdessä öylätin kanssa Isälle Jumalalle ikuiseksi ylistykseksi ja kunniaksi. Kohta hänelle ilmestyi Herra Jeesus, joka piteli käsissään kuivasta puusta tehtyä rengasta, johon Hän näytti kiinnittävän mitä

1335 Virkkeen alku ja loppu on käsikirjoituksessa A 13 (151v) merkitty punaisilla nuolilla.

1336 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877, mutta puuttuu Buddelta, 1558, 1854 ja 1857. Vuoden 1558 editiossa (142v) tämän luvun paikalla on se luku, joka on vuoden 1877 editiossa viidennen kirjan luku 28 (1877, 362).

1337 Matt. 24: 30; Luuk. 21: 27.

1338 Saksannoksista (1503, 1597) on jätetty pois maininta viinistä ja juopumuksesta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kauneimpia ruusuja. Mechtild ihmetteli kovasti sitä [mitä oikein tarkoitti, että Jumala kiinnitti kuivan puun ympärille niin kukoistavia ruusuja[1339]]. Hän kuuli Herran sanovan: ”Tästä [että minä kiinnitän tähän kuivaan puuhun näitä kukoistavia ruusuja[1340]] sinun tulee ymmärtää, että yhdenkään syntisen sydän ei ole aivan kuihtunut ja kuivunut syntien liasta ja mädännäisyydestä. Jos hän kärsii jotakin surua tai ruumiillista sairautta ja kärsivällisesti kestää sitä sillä mielellä ja aikomuksella, että hän mielellään kärsisi enemmänkin ja kestäisi suurempaakin surua minun nimeäni rakastaen ja ylistäen, jos se olisi minulle mieleen, niin heti samalla hetkellä hän virkistyy, jälleen kukoistaa ja tulee siitedes kelvolliseksi saamaan armoni. Lisäksi minä sanon sinulle, että kukaan ei ole niin suuri syntinen, että en heti samalla hetkellä antaisi anteeksi hänelle kaikkia hänen syntejään kokonaan, kun hän tosissaan katuu syntejään ja haluaa tehdä parannuksen. Niin suurella lempeydellä ja suloisuudella minä taivutan sydämeni alas hänen puoleensa kuin hän ei olisi koskaan tehnytkään syntiä[1341].” Silloin Mechtild sanoi: ”Kun kerran näin on, Herrani, niin miten sitten on niin, oi, ihanin Jumala, että kurja ihminen ei tunne tai huomaa tätä Sinun mitä suurinta armoasi ja lempeyttäsi?” Herra vastasi: ”Se johtuu siitä, että hän ei vielä ole päässyt eroon siitä synnin mausta ja makeudesta, jota hän sisäisesti tuntee. Sanalla sanoen, jos ihminen ripittäytymisen ja katumuksen jälkeen on rohkea ja kamppailee syntiä vastaan niin, että hän kokonaan sammuttaa itsestään syntien maun ja halun niihin, täysin kavahtaen kaikkia syntejä sekä

1339 Hakasulkeissa oleva osa on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1857. Vuosien 1558 ja 1854 versioissa virkettä on lyhennetty kuten Buddella. Lyhentäminen ei poista sisällöstä mitään, koska sama sanottiin juuri edellä.

1340 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1857, mutta puuttuu Buddelta sekä vuosina 1558 ja 1854. Koska hakasulkeissa oleva on toistoa, on lyhennetty muotoilu oikeastaan tyylikkäämpi. Käsikirjoituksessa A 13 (151v) on tämän virkkeen kohdalla marginaalissa vihreä nuoli.

1341 Tästä virkkeestä on käsikirjoituksessa A 13 (151v) ensin unohtunut sana *hiærta* 'sydän', joka on sitten lisätty marginaaliin punaisella. Samassa kohdassa on käsikirjoituksen alamarginaalissa punainen nuoli. Oli tavallista, että uuteen käsikirjoitukseen tehtiin pian korjauksia eli esimerkiksi lisättiin unohtuneita sanoja marginaaliin (vertaa Carlquist 2007, 21 ja 222 ja 225).

https://doi.org/10.21435/tl.277

niitä paikkoja ja henkilöitä, joiden kanssa hän on tehnyt syntiä[1342], hän on epäilemättä saava maistaa ja tuntea *suauitatem Domini spiritus* eli jumalallisen hengen makeuden."

[1343]*Addicio*. Oi käsittämättömän viisauden korkeutta. Oi, kuinka suuri onkaan Sinun armosi, Sinä mitä suloisin lempeys ja mitä rakkain Jumala, joka niin monin ihmeellisin keinoin pyrit houkuttelemaan puolellesi kurjan syntisen sydämen. Niinpä sille, joka seuraa Sinun suurta lempeyttäsi isällisestä kutsustasi, ei jää yhtään sijaa tai tilaisuutta joutua epätoivoon.

Seuraavaksi kirjoitetun kirjoitti Jumalan palvelijatar [Mechtild] eräälle maailmalliselle naiselle, joka oli hänelle läheinen ja hyvin rakas, kauniiksi opetukseksi. Luku 34.

Mitä rakkain tyttäreni Kristuksessa! Sinun sielusi rakastaja Jeesus pitelee sinun kättäsi oikeassa kädessään koskettaen pyhillä sormillaan erikseen kutakin sinun sormeasi. Siten Hän opettaa sinulle, miten ja mitä Hän toimittaa ja tekee sinun sielussasi ja miten sinun tulee Häntä seurata harjoittaen ja noudattaen Hänen elämäntapaansa. [1344]Hänen pienin ja ulommaisin sormensa merkitsee Hänen mitä kärsivällisintä ja nöyrintä elintapaansa, jota Hän tuli elämään maan päälle. Hän tuli *ministrare, et non ministrari*[1345] eli palvelemaan muita, eikä olemaan toisten palveltavana, ja alistumaan kaikille luoduille mi-

1342 Kohta "täysin kavahtaen kaikkia syntejä sekä niitä paikkoja ja henkilöitä, joiden kanssa hän on tehnyt syntiä" puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 122). Budde lienee halunnut konkretisoida, selventää ja korostaa kohtaa. Käsikirjoituksessa A 13 (152r) kohta korostuu, koska marginaalissa on vihreä nuoli. Pian seuraavat latinankieliset sanat on lisäksi alleviivattu punaisella.

1343 Marginaalimerkintä käsikirjoituksessa A 13 (152r) sanoo loppukappaleen olevan *addicio* 'lisäys', mutta kappale on mukana kaikissa tutkimissani versioissa, eikä sitä muualla mainita lisäykseksi. Laurén (1972, 38, alaviite 47) uskoo, että sanan *addicio* on lisännyt ruotsinkieliseen käsikirjoitukseen sen kopioinut kirjuri.

1344 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (152r) merkitty punaisella nuolella ja lauseen alku on alleviivattu punaisella.

1345 Matt. 20: 28. Käsikirjoituksessa A 13 (152r) on muodon *ministrari* 'tulla palvelluksi' sijalla vahingossa muoto *ministrare* 'palvella'. Latinankieliset sanat on alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tä syvimmässä nöyryydessä. Tätä hänen sormeansa vasten sinun tulee myös asettaa oma pikkusormesi. Kun siis ylpeys kasvaa ja valtaa sinut, niin ajattele heti sinun Jumalasi nöyryyttä ja alentumista. Rukoile nöyrästi, että Hänen mitä pyhimmän nöyryytensä kautta voisit voittaa kaiken ylpeyden ja kaiken oman tahtosi, joka tulee esiin ja saa alkunsa siitä pinnallisesta ja turhanaikaisesta rakkaudesta, jota ihminen tuntee itseään kohtaan. Toisella sormella, jota kutsutaan joko *medicus* tai *annularis* eli lääkärinsormeksi tai kultasormuksen sormeksi[1346], tarkoitetaan Hänen pyhän sydämensä uskollisuutta, jonka avulla Hän tarkoin pitää huolta kaikesta meidän menestyksestämme ja hyödystämme niin kuin mitä uskollisin äiti. Hän ottaa pois ja helpottaa meidän sydämemme raskautta ja ahdinkoa sydämensä sanoinkuvaamattomalla uskollisuudella ja suojelee meitä kaikelta pahalta. Tähän Hänen sormeensa sinun tulee liittää omasi muistaen, kuinka suurta uskottomuutta olet osoittanut tuolle kaikkein uskollisimmalle ja kaikkein suloisimmalle rakastajalle etäännyttäen Hänestä sieluasi, jonka Hän loi itselleen ylistykseksi ja rakastettavaksi, jotta se nauttisi yksin Hänestä ja omistaisi Hänet ikuisessa ihanuudessa. Rankaise itseäsi siitä, että sinä niin harvoin ja niin laimeasti muistat Häntä. Hänen pisin eli keskimmäinen sormensa merkitsee Hänen mitä suurinta ja ikuista rakkauttaan, joka Häntä niin ihmeellisesti ja niin täydellisesti taivuttaa ihmissielun puoleen, eikä anna Hänen sydämensä levätä ennen kuin Hän on kokonaan vuodattanut itsensä sieluun niin kuin veden, joka virratessaan vuolaasti etsii syvännettä ja tilaa, johon se voisi valua. Tätä sormea vasten sinun tulee painaa oma sormesi. Se tarkoittaa tahtoasi. Jos et joka hetkellä voi Häntä täydellisesti rakastaa ja muistaa, anna Hänelle hyvä tahtosi, jonka Hän ottaa vastaan täysin samalla tavoin kuin teot. Jos sinulla voisi olla tai voisit saada kaikkien pyhimysten ja kaikkien luotujen rakkauden, niin haluaisit sen kaiken antaa Hänelle ja kääntää kohdistumaan yksin Häneen. *Index* eli Hänen etusormensa merkitsee Jumalan ennaltanäkemisen ihmeellistä ja tutkimatonta järjestystä, jolla Hän armeliaasti näkee kaiken, mitä ih-

---

1346 Nimetön (sormi) on latinaksi *digitus medicus* tai *digitus annularis*. Nämä Budde ruotsintaa suoraan. Latinankieliset sanat *medicus* ja *annularis* on käsikirjoituksessa A 13 (152v) alleviivattu punaisella. Jäljempänä esiintyvät *index* 'etusormi' ja *pollex* 'peukalo' on myös alleviivattu punaisella (153r).

https://doi.org/10.21435/tl.277

miselle tulee tapahtumaan. Ja kun ihminen kulkee harhaan ja poikkeaa oikealta Jumalan tieltä[1347], millaisella viisaudella ja arvokkuudella Hän kutsuukaan ihmisen takaisin, joskus myötäkäymisten, joskus vastoinkäymisten kautta. Tätä sormea vasten sinun tulee mielellään asettaa omasi. Se tarkoittaa, että sinun tulee täysin uskoa Häneen. Kaikki, joka sinulle voi tuoda lisää iloa tai murhetta, tulee osaksesi Hänen suuresta rakkaudestaan ja sinulle niin suureksi hyödyksi, ettet toivoisi sinulle tapahtuneen mitään muuta tai toisella tavalla kuin Hän järjesti ja sinulle teki[1348]. Siispä sinun tulee hartaasti ylistää ja kiittää Häntä kaikesta Hänen pyhästä armostaan ja järjestyksestään. *Pollex* eli Hänen peukalonsa merkitsee Hänen jumalallista valtiuttaan ja Hänen isällistä ja voimakasta suojelustaan, jonka avulla Hän vastustaa ja painaa pois kaikkea sitä, joka voi olla uskovan sielulle vastaista ja haitallista, paitsi siltä osin kuin Hän sallii tulla ihmisen osaksi hänen pyhitykseen ja hänen hyveidensä harjoittamiseksi. Tätäkin sormea vasten sinun tulee asettaa omasi, jotta olisit vahva hyveittesi joutuessa koetukselle ja jotta vastustaisit miehuullisesti kaikkia syntejä ja vahinkoja. Äläkä yhtään epäile Jumalan armollisuutta, jos Hän antaa sinun joutua johonkin murheeseen tai jos Hän hetken ajaksi ottaa sinulta pois armonsa avun ja lohdun.

Toinen [kirje] samaiselle naiselle. Luku 35.

Oi, sinä uskollinen ja Jumalaa rakastava sielu, huomioi tarkoin ja rakkaudella se laki, jonka Jeesus, keisarillinen nuorukainen ja isällisen lempeyden Poika, antoi sinulle, kun Hän valitsi sinut rakkaimmaksi morsiamekseen ja antoi itsensä sinulle kaikkein ihanimmaksi sulhaseksi. Hän piti itse ja itsensä kautta mitä autuaallisimmat häät aivan ilman sinun huolenpitoasi ja ansiotasi[1349]. Sellaisena juhlan ja ilon

1347 Sanat 'ja poikkeaa oikealta Jumalan tieltä' puuttuvat muista tutkimistani versioista, joissa sanotaan vain 'jos hän harhautuu/erehtyy'. Kyseessä lienee Budden lisäys, jolla hän selittää, millaisesta harhaanmenosta on kyse.

1348 Sanat 'kuin Hän järjesti ja sinulle teki' puuttuvat muista tutkimistani versioista, ja Budde lienee lisännyt ne.

1349 Sanat 'aivan ilman sinun huolenpitoasi ja ansiotasi' puuttuvat muista versioista ja saattavat olla Budden lisäys.

https://doi.org/10.21435/tl.277

päivänä eli sinun sielusi kihlajaispäivänä[1350] Hän iloitsi koko sydämestään ja pukeutui sinun rakkautesi tähden vaatteisiin, jotka olivat väriltään ruusunpunaiset ja jotka Rakkaus värjäsi Hänen sydänverellään. Ja Hän asetti mitä kauneimpaan päähänsä ruusuista ja liljoista tehdyn seppeleen, jota kaikilta puolin kiersivät mitä kalleimmat hienot helmet, jotka olivat Hänen mitä kalleimman ja pyhimmän verensä tippuvia pisaroita. Hänellä oli lisäksi mitä kauneimmissa käsissään sormikkaat, jotka oli niin hyvin mitä kalleimmin värein pirskoteltu ja läpipistelty, ettei Hän pystynyt tai voinut pidellä niissä mitään näyttämättä ja antamatta sinulle kaikkea sitä, mitä Hän aikaisemmin oli koko maailmalta salannut, eikä kenellekään antanut. Hänen pehmeä ja kaunis[1351] häävuoteensa oli ankara ja kova risti, jonne Hän riensi niin iloisesti ja niin palavan rakkauden kera, että kukaan sulhanen ei koskaan ole iloinnut silkkisessä ja norsunluisessa sängyssään niin paljon kuin Hän iloitsi[1352]. Ja Hän kaihosi sinun sieluasi riippuessaan niin tuskallisesti ristinpuussa.[1353] Samassa rakkauden sängyssä Hän odottaa sinua vieläkin kaivaten ja ikävöiden ihmeellisellä kaipuulla kunnes Hän päätyy sinun mitä miellyttävimpään syleilyysi. Jos nyt haluat olla Hänen oma morsiamensa, niin sinun tule kokonaan sanoutua irti kaikesta maailmallisesta turhamaisuudesta ja ruumiisi nautinnoista[1354] ja astua surun ja halveksunnan sänkyyn, joka on Hänen, painautuen lujasti Hänen veristä kylkeään vasten Hänen rakkautensa tähden[1355]. Huomaa myös tarkoin mitä ja miten arvokasta Hän asetti pantiksi sinun tähtesi, kun Hän avasi sinulle mitä suloisimman sydämensä, kaiken pyhyyden ja jumalallisen viisauden aarrekammion, tarjoten sieltä sinulle sydämensä käsittämättömän rakkauden

---

1350 Sanat 'sinun sielusi kihlajaispäivänä' ovat Budden lisäämät (Laurén 1972, 119). Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (153v) merkitty punaisella nuolella, ja sen ensimmäiset sanat on alleviivattu punaisella.

1351 Latinaksi tässä on *nobilis* 'jalo, ylhäinen', jonka Budde on kääntänyt konkreettisella sanaparilla 'pehmeä ja kaunis'.

1352 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (153v) merkitty marginaalissa olevalla vihreällä nuolella.

1353 Virkkeelle ei ole suoraa vastinetta muissa tutkimissani versioissa ja se saattaa olla Budden lisäämä.

1354 "Maailmallinen turhamaisuus" lienee tässä Budden lisäys.

1355 Sanoille *Hänen rakkautensa tähden* ei useimmissa muissa versioissa ole vastinetta. Vuosien 1558 (145r) ja 1854 versioissa (1854, 160) on samansuuntainen vastine.

https://doi.org/10.21435/tl.277

morsiusmaljan ja mitä terveellisimmän juoman, joka armeliaasti lääkitsee kaikki sielun vaivat. Tämä mitä jaloin pantti on mittaamattoman arvokas, sillä siihen sisältyy kaikki hyvä, kaikki hyve, armo ja lempeys. Tätä arvokasta panttia Hän ei tahdo ottaa sinulta pois, sillä sen avulla Hän on vahvistanut sinussa uskoa Häneen. Kun eräs kuningas johdatti puhtaan ja kauniin morsiamensa taloonsa, hän asetti tämän ystäville vakuudeksi kaupungin tai linnan täynnä omaisuutta ja rikkauksia.[1356] Samoin teki sinun rakastajasi ja sulhasesi Jeesus, joka on kaikkein kelvokkain kaikista ihmisen pojista[1357]. Hän asetti Pyhälle Isälleen vakuudeksi sinun puolestasi mitä kalleimman talon, joka on Hänen oma, mitä pyhin sydämensä, varmuudeksi siitä, että Hän ei tahdo sinua, Hänen rakasta morsiantaan, koskaan hyljätä. Sen lisäksi Hän uhraa sen alttarilla päivittäin merkiksi siitä ikuisesta rakkaudesta, jonka armoittama olet ollut alusta alkaen. Siksi, oi, sinä ikuisen Isän tytär ja Hänen ainoan ja yhtä ikuisen Poikansa valittu morsian ja Pyhän Hengen rakkain ystävä ja toivottu leposija, rakasta ja pidä arvossa sydämesi armainta rakastajaa, joka sinua niin paljon rakastaa ja joka on sinut niin kunniakkaasti valinnut tuhansien muiden edelle[1358]. Hän on täynnä rakkautta ja itse Rakkaus. Ole uskollinen ja omistautunut sille, joka on itse Uskollisuus. Jos osaksesi tulee jotakin murhetta, ota se vastaan niin kiitollisena kuin se olisi mitä kallein kultasolki, jonka itse Jumala lähetti sinulle haluten sillä vetää ja houkutella sinua Hänen ainoan Poikansa rakkauteen. Ole heti myöntyväinen tuolle vedolle ja viestille[1359]. Kohota koko sielusi

1356 Budden ruotsintama virke on vaikea ymmärtää, ja suomennokseni tukeutuu saksan- ja latinankielisiin versioihin.

1357 Maininta siitä, että Jeesus on kaikkein kelvollisin ihmisen pojista, puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttäisi olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 127).

1358 Maininta siitä, että puhuteltava on kunniakkaasti valittu tuhansien muiden edelle, puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttäisi olevan Budden lisäämä. Sille on osittain pohjaa alkutekstissä, jossa on käytetty verbiä *diligo*, joka merkitsee paitsi 'rakastaa', myös 'valita joukosta'. Budde on saattanut tehdä lisäyksen saadakseen esiin eri puolet latinan verbistä. Saksannoksissa (1503, 1597, 1857) on käytetty ainoastaan verbiä *lieben* 'rakastaa'. Maininta tuhansista muista puuttuu kokonaan muista tutkimistani versioista.

1359 Sana *budhskap* 'viesti, sanoma' lienee Budden lisäämä, koska sille ei ole vastineita muissa tutkimissani versioissa. Seuraavissa lauseissa on monia

https://doi.org/10.21435/tl.277

sitä vastaan. [1360]Valmista ja sievistä sydäntäsi, jotta se olisi kykenevä ja arvollinen siihen, että sitä vedetään yhä enemmän ja ylemmäs. Kärsivällisyydellä ja kiitollisella hyvyydellä sinun tulee harjoitella Hänen elämäntapaansa. Huomioi tarkoin, että sillä, että Jumala antaa sinun kärsiä jonkin vastoinkäymisen, Hän tahtoo sinun sielusi terveyttä. Se on sinulle Hänen rakkautensa hienoin kihlajaislahja. Pane myös merkille, mitä sinulta puuttuu kaikkien hyveiden suhteen. Jos tarvitset nöyryyttä tai jotakin muuta hyvettä, jota sinulla ei itselläsi ole tai jota et itse pysty hankkimaan ja saamaan[1361], mene silloin ja avaa rakkauden avaimella kallein ja arvokkain kaikkien hyveiden rasia eli Jeesuksen Kristuksen mitä pyhin sydän. Rukoile nöyrästi Häneltä, hyveiden herralta ja kuninkaalta, että Hän antaisi sinulle avuksesi ja voimavaraksesi monenlaiset jalot hyveensä, joiden avulla voit voittaa kaikkien paheiden kiusaukset ja tilaisuudet niihin[1362]. Jos pahat ja turhanaikaiset ajatukset livahtavat tykösi kuin ryövärit ja häiritsevät sydämesi rauhaisaa taloa[1363], riennä silloin asekammioon ja ota sieltä paras ja lujin ase, Jeesuksen Kristuksen mitä arvokkain kuolema. Se sinun tulee alituisesti sitä ajattelemalla kiinnittää sydämeesi niin lujasti, että kaikki turhanpäiväiset ajatukset, lörpötykset ja levottomuus tulevat häädetyiksi sieltä ja ajetuiksi kauas pois. Jos sinut kohtaavat paholaisen juonet ja kuolettavalla myrkyllä myrkytetyt nuolet ja ammukset, jotka pyrkivät syöksemään sinut kuolettavaan toivottomuuteen[1364], riennä silloin sanoinkuvaamattoman lempeyden rasialle, joka on Kristuksen armo ja armeliaisuus, joka ei halua yhdenkään

---

pieniä Budden lisäyksiä, jotka tekevät tekstistä selvemmän. Koska seuraavat lauseet muodostavat monipolvisen ja pitkän virkkeen, olen pilkkonut sen lyhyiksi virkkeiksi luettavuuden parantamiseksi.

1360 Käsikirjoituksessa A 13 (154v) kohta on merkitty marginaalissa olevalla, vihreällä nuolella.

1361 Sanat 'jota sinulla ei itselläsi ole tai jota et itse pysty hankkimaan ja saamaan' puuttuvat muista tutkimistani versioista ja ovat Budden lisäämät (Laurén 1972, 122).

1362 Käsikirjoituksessa A 13 (154v) kohta on merkitty marginaaliin punaisella nuolella.

1363 Sanat 'ja häiritsevät sydämesi rauhaisaa taloa' puuttuvat muista tutkimistani versioista ja ovat Budden lisäämät (Laurén 1972, 122).

1364 Budde on käyttänyt mielikuvitustaan ja elävöittänyt kerrontaa konkreettisin metaforin (Laurén 1972, 127). Muissa tutkimissani versioissa sanotaan suunnilleen 'jos epätoivoiset ajatukset valtaavat sinut'.

https://doi.org/10.21435/tl.277

joutuvan kadotukseen, vaan pääsevän tuntemaan Hänet itsensä, Jumalan totuuden ja rakkauden, niitä lukuun ottamatta, jotka vapaaehtoisesti tahtovat saattaa itsensä kadotukseen. Muista, että Jumala on valmiimpi ottamaan ihmisen vastaan kuin ihminen itse on tulemaan. Ja sitä Hän tahtoo eniten, että ihminen osoittaa olevansa sellainen, että Jumala voi häneen lakkaamatta vuodattaa ja lisätä hänessä armoaan, armeliaisuuttaan ja kaikkea hyvää.

Jumalan suuresta rakkaudesta sielujamme kohtaan. Luku 36[1365].

Ihmisten rakastaja Herra Jeesus halajamalla halajaa liittää sielun itseensä, eritoten sellaisen sielun, joka tahtoo ja haluaa lohtua Häneltä ja joka tahtoo kokea Hänen rakkautensa. Hänen tulee luopua kaikesta mielihyvästä, jota hänellä on ollut maailmassa, ja ilosta, jota hän on saanut luoduilta, jos ne eivät houkuta tai aja häntä Jumalan rakkauteen. Sillä, kun ihmisellä on joku, jota hän rakastaa, tai jotakin, josta hän iloitsee, hänen tulee ajatella itsekseen, että se on annettu hänelle siksi, että hän sen ansiosta heräisi Jumalan rakkauteen. Mutta jos tuntuu ja näyttää siltä, ettei Jumalan rakkaus lisäänny ja parane hänessä, vaan hänen sydämessään ja mielessään on useammin maallinen rakkauden kohde kuin Jumala, hänen tulee heti karkottaa tuo kohde pois, olkoon se joku ihminen tai mikä tahansa luotu, ellei hän halua yksintein menettää Jumalan suosiota ja likeistä rakkautta. *Addicio*[1366]. *Sanctus* Augustinus[1367] sanoo: *Minus te Domine diligit etcra* eli 'Herra,

1365 Muissa versioissa olevista otsikoista päätellen tämä on Mechtildin kirje samalle naiselle kuin edellä.

1366 Sana *addicio* 'lisäys' on käsikirjoituksen A 13 (155r) marginaalissa. Se on kirjoitettu mustalla ja alleviivattu punaisella.

1367 'Pyhä Augustinus'. Sama sitaatti Augustinuksen teoksesta *Tunnustukset* (*Confessiones* 10: 29; Migne 1841a, 796) on Mechtildin ilmestysten kolmannen kirjan luvussa 36. Kummassakin Mechtildin ilmestysten kohdassa sitaatti näyttää olevan Budden lisäämä, eikä sitä ole muissa tutkimissani versioissa (Laurén 1972, 83–84). Budde on korvannut kohtaan hyvin istuvalla sitaatilla muissa versioissa olevan virkkeen, joka suomennettuna kuuluu: 'Sillä se [likeinen tuttavuus Jumalan kanssa] on hyvin herkkä, eikä ollenkaan siedä, että sen yläpuolella tai rinnalla on jotakin muuta'. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (155r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

jos joku rakastaa jotakin Sinun sijastasi tai Sinun lisäksesi ilman, että se tapahtuisi Sinun tähtesi, hän rakastaa Sinua vähemmän kuin hänen pitäisi'. Sillä Jeesus on Isän ainut rakas Poika, ja Hän yksin tahtoo olla kaikkein rakkain ja likeisin sinun sydämessäsi.

Vielä toinen luku. Luku 37.

Jumala antoi pyhän sydämensä sielulle, että tämäkin joskus antaisi oman sydämensä Hänelle sen tilalle. Ja jos sielu tekee sen kiitollisuudella ja luottavaisesti, Hän vahvistaa sen mahtavalla jumalallisella vallallaan niin, ettei tuo ihminen koskaan voi langeta mihinkään raskaaseen kuolemansyntiin[1368], koska ihminen sitten tarkasti katsoo ja tutkii sen sydäntä, joka häntä rakastaa, ja alati huomioi, mikä Tätä eniten miellyttää. Kun sellainen ihminen joutuu jonkin murheen valtaan, rientäköön hän heti luottavaisesti Jumalan sydämen puoleen etsien lohdutusta siitä, eikä mistään muualta[1369]. Jos hän ei saa lohdutusta rientäessään Jumalan järjen ja viisauden puoleen, ylistäköön ja kunnioittakoon hän silti Jumalaa koko sydämestään. Jumalaa miellyttää kristityn sielussa kovasti se, että se ei etsi sitä, joka on sen omaa, vaan sitä, joka on Jeesuksen Kristuksen omaa, eikä aseta omaa lohdutustaan Jumalan kunnian edelle.

Siitä, että Jeesus kysyi kolmeen kertaan Pyhältä Pietarilta. Luku 38[1370].

Kerran Mechtild mietti paljon sanoja, jotka hän kuuli luettavan evankeliumista. Niiden mukaan Herra kysyi kolmeen kertaan Pyhältä Pietarilta: *Symon diligis me plus hiis* eli Simon, rakastatko sinä minua

---

1368 Käsikirjoituksessa A 13 (155v) kohta on osoitettu marginaalissa olevalla vihreällä nuolella.

1369 Sanat *eikä mistään muualta* puuttuvat muista tutkimistani versioista ja saattavat olla Budden lisäämät.

1370 Vuoden 1558 editiossa luku on ensimmäisen kirjan luku 37 (1558, 53r–53v). Muissa tutkimissani versioissa luku on neljännen kirjan viimeinen luku eli samassa kohdassa kuin Buddella (vuoden 1854 valikoimasta luku puuttuu).

https://doi.org/10.21435/tl.277

enemmän kuin nämä muut?[1371] Tätä miettiessään Mechtild sai hengellisen ilmestyksen ja näki itsensä Herran edessä. Herra sanoi hänelle: ”Minä haluan kysyä myös sinulta, ja sinun tulee vastata minulle niin kuin omantuntosi mukaan on totuus. Onko maailmassa jotakin, joka on sinulle niin rakasta, että et tahtoisi hyljätä sitä minun tähteni, jos se olisi sinun vallassasi?” Tähän Mechtild vastasi: ”Herra, Sinä tiedät sen, että jos koko maailma ja kaikki, mitä siinä on, olisivat minun omiani, minä tahtoisin ne mielelläni hyljätä Sinun rakkautesi tähden.” Tämän Herra hyväksyi heti niin kiitollisena kuin Mechtild olisi hyljännyt kaiken omansa Hänen tähtensä. Toisella kertaa Herra kysyi: ”Onko jokin työtehtävä tai jokin vaatimus tottelevaisuudesta niin raskas, ettet tahtoisi sietää sitä minun tähteni?” Mechtild vastasi: ”Herra, kaiken sen, joka voi olla raskasta, minä tahdon mieluusti kestää Sinun vuoksesi.” [1372]Vielä Herra kysyi: ”Onko jokin kärsimys niin raskas, ettet tahtoisi kärsiä sitä minun tähteni?” Mechtild vastasi: ”Herrani, Sinun kanssasi ja Sinun avullasi minä olen valmis kaikkiin kärsimyksiin.” Kaiken tämän Herra otti niin kuin Mechtild olisi jo toteuttanut sen teoillaan. Herra sanoi vielä: ”Katso, kolmenlaisia ihmisiä minä uskon sinulle. Ensiksikin nuoret ja viattomat lapset, joille on ominaista se, että he ovat eläneet viattomasti [kuin Karitsa]. Heitä sinun tulee opettaa ja houkutella minun rakkauteeni ja ystävyyteeni. Toisekseen raskautetut ja halveksitut, jotka myös ovat viattomia [kuin Karitsa], jotta lohduttaisit ja auttaisit heitä kykyjesi mukaan. Kolmanneksi koko kirkon, [joka on muodostettu Karitsan hyödyksi[1373]]. Sitä sinun tulee alituisin rukouksin ja jumalisin toivein auttaa minun armeliaiden silmieni edessä. [1374]Ja siitä kasvaa sinun armosi sekä minun ylistykseni ja kunniani, ja niin olkoon nyt ja ikuisesti, aamen.”

1371 Joh. 21: 15. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (155v) alleviivattu punaisella.

1372 Käsikirjoituksessa A 13 (156r) kohta on osoitettu marginaalissa olevalla vihreällä nuolella.

1373 Kaksi aikaisempaa, hakasulkeissa olevaa mainintaa Karitsasta puuttuvat vain Buddelta ja ovat mukana muissa tutkimissani versioissa. Kolmas maininta puuttuu Budden version lisäksi vuoden 1558 editiosta.

1374 Virke puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttää olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 89 ja 122).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Viides kirja

Tästä alkaa viides kirja, jossa kerrotaan sieluista, jotka ilmestyivät Mechtildille ja kertoivat hädästään tai armostaan. Luku 1[1375].

Tämä pyhä neito sääli kaikkia hyvin suuri lempeys sisimmässään. Hän oli lempeä ja armelias eläviä kohtaan ja vieläkin enemmän kuolleita ystäviään ja tuttaviaan kohtaan. [1376]Kaikkein eniten hän muisti kuolleita, autuaita, unohdettuja sieluja, jotka olivat kaikkien hylkäämiä ja jotka eivät olleet jättäneet jälkeensä yhtäkään heihin kiintynyttä ihmistä. Sellaisten ainut toivo oli se, että heidät oli luotu Jumalan pyhäksi kuvaksi ja heidät tultaisiin Hänen kalliin verensä ansiosta vapahtamaan kärsimyksistään. Tällaisille Mechtild oli mitä lempein auttajatar alituisin rukouksin ja hengellisin *disciplinis*[1377], joita hän yleensä harjoitti päivittäin kaikkien kristittyjen sielujen puolesta. Niinpä tapahtui, että Mechtild rukoili hartaasti ja usein sellaisten sielujen puolesta, jotka eivät tarvinneet rukousten apua. Silloin itse Jumala piti Mechtildiä sen arvoisena, että hän sai nähdä ja ymmärtää heidän kunniansa ja sanoinkuvaamattoman palkintonsa.

[[1378]Eräänä päivänä laulettiin kappelissa messua edesmenneiden puolesta ja Mechtild esitti kiitokseksi Jumalalle Pyhän Kolminaisuuden historian[1379] sisarensa, arvoisan abbedissa Gertrudin[1380] sielun hyväksi, jonka muisto oli suloinen ja jonka kunnian Mechtild oli monta

1375 Kirjan vaihtumista ei käsikirjoituksessa A 13 (156r) ole erityisesti osoitettu. Välissä ei ole tyhjää tilaa, eikä uuden kirjan ensimmäisen luvun aloittava otsikko poikkea muista otsikoista.

1376 Tämä ja kaksi sitä seuraavaa virkettä puuttuvat muista versioista ja näyttävät Budden lisäämiltä (Laurén 1972, 122).

1377 'Opein'. Latinankielinen sana ei käsikirjoituksessa A 13 (156v) erotu visuaalisesti muusta tekstistä.

1378 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854. Osuus on mukana kokonaan 1503, 1597 ja 1877, osittain 1510 ja 1857.

1379 "Historialla" tarkoitetaan liturgiassa sarjaa antifoneja ja responsorioita, jotka kuuluvat yhteen jumalanpalvelukseen (Mechtild 1877, 317, alaviite 1; Hammarström 1925, s.v. *(h)istoria*).

1380 Gertrud von Hackeborn, Mechtildin vanhempi sisko, eli 1232–1291 ja oli abbedissana vuodesta 1251 (Lehmijoki-Gardner 2007, 184).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kertaa aikaisemmin hengessään nähnyt. Silloin Herra sanoi Mechtildille: ”Näkisitkö nyt mielelläsi hänet jälleen?” Ja kohta Mechtild näki siskonsa sielun suuressa kunniassa, ja tällä oli päässään pellavainen liina, joka oli hyvin korea. Mechtild kysyi siskonsa sielulta, mitä hänen liinansa merkitsi. Sisko vastasi hänelle: ”Se merkitsee sitä, millainen minun laitani on, ja jumaluus lävistää kaikki liinassa olevat langat erityisellä kunnialla ja kirkkaudella.” Näistä sanoista Mechtild ymmärsi, että mikään siitä, mitä ihminen tekee ulkomuotonsa hartauden ja totunnaisuuden tähden, kuten se, että hän kantaa liinoja ja kruunuja, ei ole niin pientä, että se Jumalan edessä joutuisi unohdukseen, eikä sielu sen tähden saisi erityistä kunniaa. Mechtild kysyi: ”Missä on sinun kruunusi?” Sisar vastasi: ”Minun kruununi on niin mittaamattoman kunniakas, että se kohoaa maasta aina Jumalan valtaistuimelle asti ja koskettaa maailman neljää äärtä[1381]. Sen alku on maassa sen tähden, että minä jätin muistoni ja esimerkkini ihmisille maan päällä. Toisaalta se kohoaa aina Jumalan valtaistuimelle saakka siksi, että minun hyveeni ovat Jumalalle kiitokseksi ja kunniaksi ja kaikille pyhimyksille iloksi. Neljä maailman osaa se taas käsittää siksi, että minun elämäni hyödyttää koko kirkkoa ja on oleva hyödyksi aikojen loppuun saakka.” Kun Mechtild kysyi sisarensa sielulta eräästä asiasta, jonka tähden sisar oli vielä eläessään rukoillut Herraa, sisar vastasi: ”Minun rukouksellani on nyt suurempi vaikutus ja se toimii hyödyllisemmin ja hedelmällisemmin kuin silloin, kun minä elin maan päällä.” Mechtild sanoi sisarelleen ihmetellen: ”Miten niin voi olla?” Sisar vastasi: ”Niin on, koska hurskaan rukous ei tämän kuollessa suinkaan kuole, eikä häviä hänen mukanaan. Kun joku on eläessään rukoillut syntisten puolesta, että nämä eivät joutuisi kadotukseen, hänen rukouksensa ja toiveensa pysyvät voimassa myös hänen kuolemansa jälkeen. Ja sama koskee muitakin asioita.” Samalla tavoin asia esitetään Toisessa makkabilaiskirjassa[1382], josta voidaan lu-

1381 Maailman äärillä tarkoitettaneen itää, länttä, pohjoista ja etelää. Niihin on viittaus Budden ruotsintamassa tekstissä ”Lucidarius” (Hultman 1895, 10; Lamberg 2007, 36; Kauko 2018b, 44).

1382 Toinen makkabilaiskirja on Vanhan testamentin apokryfi eli deuterokanoninen kirja. Budde ruotsinsi sen Naantalissa 1484 (Klemming 1853, 280–328). Budden omakätinen käsikirjoitus ei ole säilynyt, mutta tun-

https://doi.org/10.21435/tl.277

kea, että Onias, joka oli ylipappi, ja profeetta Jeremia ilmestyivät Juudas Makkabilaiselle ja Onias sanoi Jeremiasta, että ”tämä mies on se, joka paljon rukoilee kansan puolesta”[1383], vaikka onkin varmaa, että Jeremian sielun olinpaikka oli silloin *limbus*[1384]. Mutta sen, joka elämänsä päivinä oikean Jumalan papin tavoin lepytti rukouksillaan Jumalaa kansaa kohtaan, sanotaan myös kuolemansa jälkeen rukoilevan kansan puolesta. Tästä voidaan päätellä, että jos jonkun toiveet ulottuvat aina maailman ääreen saakka niin, että hän mahdollisuuksien puitteissa tahtoo rukouksineen, toiveineen, töineen ja kärsivällisyyksineen elää niin, että hän Jumalan rakkauden ja kunnian tähden on hyödyksi kaikille ihmisille ja kiirastulessa oleville sieluille, niin epäilemättä Jumala ottaa vastaan hänen toiveensa kuin ne olisivat tekoja.

Vielä Mechtildin sisaren sielusta ja siitä, että autuaiden sielut uhraavat Jumalalle kaikki sanat, jotka heidän puolestaan luetaan

Toisella kertaa konventin nauttiessa ehtoollista Mechtild näki samaisen siskonsa sielun ihmeellisen kauniina seisomassa Jumalan oikealla puolella. Jumala antoi tälle yhtä monta suloista suudelmaa kuin oli ehtoollisen nauttivia henkilöitä. Siitä nähtiin hänen erityinen ansionsa, jonka hän sai siksi, että hän niin vilpittömästi vaati sisarilta, että nämä nauttisivat ehtoollisen hyvin usein ja mielellään. Kun Mechtild ihmetellen ja onnitellen näki tuon, hän tahtoi myös tietää, saako pappi itselleen jonkin ansion siitä, että hän tarjoilee tykönsä tuleville

nemme käännöksen vuonna 1526 tehtynä kopiona (esimerkiksi Wollin 2011, 15). Lisäksi olemassa on ollut kadoksiin joutunut kopio, jonka laati Elseby Gjordsdotter, joka oli Vadstenan luostarisisar, mutta oleskeli pitkään myös Naantalissa (Carlquist 2007, 80). Toinen makkabilaiskirja on viihdyttävä, dramaattinen ja tyyliltään värikäs (Nisula 2008b, 160 ja 162). Kirja korostaa kuuliaisuutta Jumalan lain edessä ja Jumalan kaikkivaltiutta (Nisula 2008b, 164–165). Marttyyrikertomustensa takia kirja on nähty kehotuksena siihen, että tulee olla valmis kärsimään uskonsa tähden (Nisula 2008b, 166). Näistä syistä teksti oli antoisa käännösvalinta Buddelle.

1383 2. Makk. 15: 14.

1384 Helvettiä ja kiirastulta lievempi kadotus (Nykysuomen sivistyssanakirja 1978, s.v. *limbus*).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Herran ruumiin sakramentin. Tähän Herra vastasi: ”Jos joku sotamies kantaa kuninkaansa ainoan pojan käsivarsillaan kunkin päällikön tykö, kukin näistä tarjoaa kuninkaan pojalle sata markkaa ja kuningas lahjoittaa ne kaikki sotamiehelle, joka palaa takaisin hänen poikansa kanssa, niin sotamies rikastuu. Samaten kasvavat sen papin ansiot, joka hurskaasti ja ilolla tarjoilee uskoville Kristuksen ruumiin sakramentin.” Tämän jälkeen Mechtild sanoi siskolleen: ”Sano minulle, mitä rakkain sisko, miten sinua hyödyttää se, kun luemme sinun puolestasi Pyhän Kolminaisuuden historian tai jonkin muun rukouksen?” Sisko vastasi: ”Minä otan vastaan jokaisen suustanne tulevan sanan ruusujen muodossa, jotka ilolla tarjoan rakkaalleni.” Ja sisar näytti Mechtildille viitassaan olevia mitä kauneimpia ruusuja, joiden keskellä oli kultainen lehti. Sisar sanoi: ”Tämä kultainen lehti on sydämen lehti, siis rakkauden lehti, josta rukouksen vaikutus on lähtöisin. Sillä tehän tarjoatte minulle rukouksianne rakkaudesta, ettekä velvollisuudesta.” Silloin Mechtild sanoi: ”Mitä sitten tulee niistä rukouksista, jotka omistamme pyhimyksille?” Sisko vastasi: ”Samalla tavoin hekin ottavat kiitollisuudella vastaan kaikki heille omistetut rukoukset ja ojentavat ne ilolla kuninkaalleen Jumalalle. Jos lausut ainoastaan yhden *Isä meidän* -rukouksen kaikille pyhimyksille yhteisesti, mutta sillä mielellä, että lukisit kyllä yhden rukouksen jokaiselle heistä yksitellen, jos vain voisit, niin he kaikki ottavat silloin tuon yhteisen rukouksen vastaan aivan niin kuin olisit lausunut sen kullekin yksitellen.”

Sisar Mechtildin sielusta

Kun sisar M[1385], jonka muisto on onnellinen, oli edesmennyt, tämän sielu ilmestyi tällä tavoin Mechtildille. Mechtild näki tuon sisaren sielun hyvin kauniin neidon hahmossa puettuna hienoon, vihreään kankaaseen ja kultainen kruunu päässään. Neito seisoi keskellä suurta neitsyiden ja pyhimysten joukkoa, ja nämä johdattivat neitoa mukanaan hyvin suurella rakkaudella. Mechtild käsitti hengessään, että tuo sielu odotti kunniaan nostamistaan, joka oli määrä saattaa lop-

1385 Saksannosten (1503, 126v; 1597, 254v; 1857, 424) perusteella kyseessä on luostarisisar, jonka nimi oli myös Mechtild.

https://doi.org/10.21435/tl.277

puun sillä hetkellä, kun messussa tarjottiin mitä pyhin ehtoollinen. Silloin Herra tahtoi antaa itsensä tuolle sielulle erityisellä tavalla sen vuoksi, että tämä oli ruumiinsa sairaalloisuuden tähden jonkin aikaa ollut estynyt saamasta Kristuksen ruumiin sakramenttia. Kun sitten laulettiin *offertorium*[1386], jossa sanotaan 'oi Herra Jeesus Kristus', eikä läsnä ollut ketään, joka olisi uhrannut tuon vähäisen henkilön puolesta, Mechtild näki, että itse kunnian kuningas, hyveiden sulhanen, meni Isän Jumalan tykö ja uhrasi kaikki jumalalliset tekonsa, rukouksensa, työnsä ja mitä pyhimmän ihmisenä olonsa aikana kokemansa kärsimyksen erinomaisen jumalallisuutensa kunnian kanssa lisätäkseen uuden morsiamensa kunniaa ja iloa. Sen jälkeen autuas Neitsyt, neitseellisen kunnian sulhasen Äiti, astui esiin ja uhrasi kaikki itselleen toimitetut lahjat, suosionosoitukset ja hyveet lisäämään Poikansa morsiamen kunniaa. Sitten patriarkat, profeetat, apostolit, marttyyrit, uskontunnustajat, neitsyet ja kaikki yksittäiset pyhimysten luokat astuivat esiin ja tekivät saman. Kun sitten pyhistä pyhin öylätti tuotiin esiin, tuli idän puolelta näkyviin sanoinkuvaamattoman ihmeellinen valo, joka näytti merkitsevän jumaluuden kunniaa, johon tuo autuas sielu tempaistiin. Siellä se sai sen mitä onnellisimman ehtoollisen, josta yllä on kerrottu, todellisen ja mitä ihanimman yhteyden Jumalaan, tilaisuuden nauttia Jumalasta sekä täydellisen ja yltäkylläisen palkinnon kaikista töistä ja kärsimyksistä. Siitä ihmissydän voi enemmän uskoa kuin kykenee ajattelemaan tai puhumaan.

Hurskaan, sisälle suljetun Eisentrudin sielusta[1387]

Mechtild sai tällä tavoin tietää myös sisälle suljetun Eisentrudin sielun, jonka muisto on onnellinen, menneen Herran tykö. Mechtild näet näki, että kaikki enkelien luokat kulkivat tuon sielun edellä hänen kunniakseen ja omistautuakseen häntä kunnioittamaan, jotta hän saavuttaisi erityisen kunnian olemalla kaikkien kanssa yhtäläinen

1386 Messu-uhrin valmistus ja siihen kuuluva laulu (Nykysuomen sivistyssanakirja 1978, s.v. *offertorium*).

1387 Sisälle sulkemisella viitataan siihen, että henkilö on halunnut vetäytyä erakoksi yksinäisyyteen eristettyyn ja suljettuun kammioon (Mechtild 1857, 495–496).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kumppani. Hän nimittäin vertautui enkelten henkiin rakastavassa ja nöyrässä palvelevaisuudessaan, jota hän osoitti kaikille, jotka hänen tykönsä tulivat. Arkkienkeleihin hän taas vertautui siinä, että hänellä oli niin likeinen suhde Jumalaan, ja lisäksi hyveidensä suhteen, sillä hän harjoitti urheasti kaikkea hyvää, ja hyveellisin esimerkein ja – kaipuun Jumalaan sytyttyä hänessä – myös moittein hän käännytti monia Jumalan puoleen. Myös kolmen muun enkelien luokan kanssa hän osoittautui samankaltaiseksi, koska hän oli vahva ja voimakas paholaisia ja paheita vastaan. Jumalan kuvaa, jonka hän näytti itsessään olevan tahraamaton, hän piti kunniassa ja rakasti niin itsessään kuin muissakin ihmisissä. Innokkain ja hurskain rukouksin hän päivin ja öin kunnioitti Herraa. Ylimpien enkelten luokkien vertaiseksi hän taas osoittautui milloin siksi, että hän oli mukava ja miellyttävä lepopaikka Jumalalle, milloin siksi, että hän niin täysin tunsi Jumalan, milloin siksi, että hänessä oli niin erityinen rakkauden hehku. Niinpä autuas Neitsyt Maria ja autuas evankelista Johannes esittelivät hänen sielunsa kunnian valtaistuimen edessä. Herra Jeesus Kristus otti sen mitä rakastettavimmin syleilyynsä, asetti sen Isän Jumalan näkösälle ja lauloi morsiamensa kunniaksi suloisesti: ”Tämä on se, joka ei tiennyt hairahduksen sängystä[1388]. Tämä on se, joka koko sydämestään ja kaikin voimin rakasti minua. Tämä on se, joka puhtain mielin kiinnittyi minuun.” Hänen kruunussaan näkyivät ylimpinä Kristuksen kärsimys, jota hän suuresti rakasti, sekä rakkaus ja puhtaus erityisen arvokkaasti. Samoin hänen vaatteissaan näyttivät nämä kolme olevan ylimpinä ja lävistävän koko hänen kauneutensa.

B. de Bar -nimisen luostarisisaren sielusta[1389].

Kun eräs hurskas henkilö kävi viimeistä kamppailuaan, Mechtild nä-

1388 Viittaa aviorikokseen. Viis. 3: 13. Sama sitaatti deuterokanonisesta Viisauden kirjasta on Mechtildin ilmestysten ensimmäisen kirjan luvussa 24 (Geete 1899, 47).

1389 Nimi on vuoden 1877 editiossa muodossa B. de Bar. Vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa se on muodossa B. von Bal. Vuoden 1857 saksannoksessa nimeä ei sanota eksplisiittisesti ja vuoden 1510 editiosta kohta puuttuu. Vuoden 1877 editiosta (1877, 324) selviää, että etunimi on Bertha. Etunimeä ei sanota kokonaan muissa versioissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ki Herran Jeesuksen Kristuksen olevan siellä läsnä ja pitelevän valkeaa palttinaliinaa sairaan suun edessä ikään kuin ottaakseen siihen vastaan tämän sielun. Heti, kun tuo henkilö oli kuollut, vietettiin hänen sielunsa puolesta messua, jonka alussa Herra Jeesus Kristus, neitsyiden sulhanen, näytti astuvan alttarille ja laskevan sen päälle suuren aarteen. Sillä tarkoitettiin sitä, että Hän uhrasi Isälle Jumalalle tuon henkilön puolesta kaiken omansa, myös mitä jaloimman kärsimyksensä. Sen jälkeen autuas neitseellinen Äiti toi esiin erilaisia koristeita, jollaisilla morsian on tapana koristaa häiden aikaan. Koristeet merkitsivät kaikkia niitä tekoja, joita Herra oli tehnyt tuolle henkilölle. Nämä Äiti uhrasi mitä jaloimmalle Kolminaisuudelle ylistykseksi ja kunniaksi, täydentämään hänen Poikansa uuden morsiamen kauneutta ja kunniaa sekä iloitakseen tämän saapumisesta. Kun ehtoollisleipä kohotettiin, Mechtild näki Herran seisovan alttarilla, nojautuvan papin puoleen ja sanovan: ”Sinun tahtosi on minun tahtoni.” Näistä sanoista Mechtild oivalsi, että papin tahto oli sillä hetkellä se, että tuo sielu saisi täydellisen synninpäästön. Niin tapahtuikin. Kun oli ehditty Jumalan Karitsaan asti[1390] ja pappi oli tarttunut Herran ruumiiseen[1391], saapui tuo sielu mitä kauneimman neidon hahmossa alttarille, ja Herra kumartui suutelemaan häntä. Mechtild ymmärsi tuolla suloisella suudelmalla mitä onnellisinta osallisuutta taivaallisesta elämästä. Kun messu oli loppunut ja pappi antoi siunauksen, kuultiin ilmassa soivan patarumpujen, harppujen ja kaikenlaisen musiikin äänet, kuten kuninkaallisissa häissä on tapana. Tuo sielu otettiin vastaan enkelten ja pyhimysten joukkoon, joka sanoinkuvaamattoman iloisena pysytteli sen talon yläpuolella, jossa ruumis makasi, kunnes se tavan mukaan uskottiin Herran huomaan. Silloin joukko johdatti iloiten sielun Taivaaseen. Sinä päivänä, kun ruumis piti viedä haudattavaksi, Mechtild näki uudestaan Herran messussa. Edellä mainittu sielu saapui suuressa neitojen joukossa koristeltuna kultaisin ruusuin niin kuin hiljattain taloon tuotu morsian. Tämän jälkeen, kun vuorossa oli *offertorium*[1392], jossa sanotaan ’oi Herra Jeesus Kristus’, Herra kääntyi hellästi sielun puoleen ja sanoi: ”Mene nyt ja uhraa

1390 *Agnus Dei* eli Jumalan Karitsa lauletaan ehtoollisen yhteydessä.
1391 Ehtoollisleipään.
1392 Messu-uhrin valmistus ja siihen liittyvä laulu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

minun Isälleni kaikki, mitä minä eilispäivänä uhrasin sinulle Äitini kanssa, sillä se kaikki on sinun ikuista autuuttasi varten." Silloin sielu astui esiin neitojoukon kanssa ja uhrasi sen mitä kalleimman aarteen, jonka Herra oli hänelle antanut. Jokainen neito erikseen uhrasi kaikki ne suurenmoiset asiat, joita mitä jaloin Kolminaisuus oli saanut heissä aikaan heidän kumppaninsa hyväksi. Sitten neidot ympäröivät alttarin, ja tuo uusi morsian oli heidän keskellään. He tanssivat mitä iloisimmin piirissä aina siihen asti, kun messu loppui. Sen jälkeen he nousivat ilmaan sen paikan yläpuolelle, jossa ruumis oli jätetty hautaan, ja soittivat Herralle ylistystä kunnes kaikki oli sielläkin suoritettu loppuun saakka. Siellä he jälleen löivät rumpuja ja johdattivat taivaallisten ylistyslaulujen kera morsiamen eli autuaan sielun kuolemattoman sulhasen häähuoneeseen. Sulhaselle olkoon ylistys ja kunnia ikiaikojen ajan. Aamen.

Oi, onnellinen sielu. Todellakin, Jumalan tähden, oi sinua, jonka nimi on Bertha. Sinun mitä viattomimman elämäsi erinomaisen puhtauden tähden olet liittynyt enkelten Herraan rakkauden purkamattomalla siteellä ja seuraat Karitsaa mihin tahansa se meneekin[1393]. Muista meitäkin nautintojesi yltäkylläisyydessä.

Herran nähtiin uhraavan itsensä Isälle Jumalalle tämän sielun puolesta. Samoin Hän uhraa itsensä kaikkien uskovaisten puolesta, jotka täällä ovat jättäneet kaiken Hänen rakkautensa takia, kun heillä ei kuoleman jälkeen ole ketään, joka suorittaisi uhrin heidän puolestaan. Armollinen Herra katsoo hyväksi korvata sen itsensä kautta.]

Eräästä pyhästä sielusta. Luku 2.

Eräs sisar, joka oli kaikki päivänsä pyhää elämäntapaa noudattaen palvellut hurskaasti Jumalaa, sairastui kuolettavaan tautiin. Tämän puolesta Mechtild rukoili hurskaassa hengessä ja näki sisaren sielun polvillaan Herran Jumalan edessä. Herra Jeesus näytti hänelle ruusunpunaisia haavojaan.

Sielu tervehti Herraa tällä rukouksella, jota hän ei ollut ennen

1393 Ilm. 14: 4.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuullut. Siinä sanottiin: *O, salutifera wlnera dulcissimi*[1394] *amatoris mei Ihesu Christi. Saluete, saluete, saluete in omnipotencia Patris qui vos dedit, jn sapiencia Filii qui in vobis sustinuit, jn benignitate Spiritus Sancti qui in vobis opus nostre redempcionis perfecit*. Se tarkoittaa: 'Oi, minun mitä suloisimman rakastajani Jeesuksen Kristuksen tervehdyttävät haavat. Minä tervehdin teitä Isän kaikkivaltiudessa, joka teidät antoi meille. Minä tervehdin teitä Pojan viisaudessa, joka kärsi teidän takianne. Minä tervehdin teitä Pyhän Hengen hyväntahtoisuudessa, joka teidän kauttanne saattoi loppuun vapahdustyömme.' Aamen.

Kun sisaren piti ottaa vastaan voitelu pyhällä öljyllä [[1395]ja seurakunta kokoontui siihen taloon, jossa sairas makasi], Mechtild näki kaksi enkeliä, jotka kantoivat pesuvatia, jossa oli vettä, joka merkitsi armoa ja totuutta, joiden piti puhdistaa sielu kaikesta liasta. Daavidhan[1396] kirjoittaa näin: *Misericordia et veritas precedent faciem tuam* eli armo ja totuus käyvät kasvojesi edellä.

[[1397]Tämän jälkeen Mechtild näki neljä enkeliä, jotka saapuivat pitelemään sairaan vuoteen yläpuolella punaista peitettä. Tällä viitattiin siihen arvoon ja kunniaan, jotka kuoleva oli tämän elämän jälkeen saava osakseen. Sillä niin pitkään, kun sielu pysyy ruumiissa, hän ei voi tuntea sitä kunniaa, jolla Jumala on hänet seppelöivä Taivaassa. Silloin Mechtild alkoi kovasti surra sitä, että hänen sielunsa rakastettu oli poissa, eikä enkelten läsnäolo pystynyt häntä ensinkään lohdut-

---

1394 1510, 1854 ja 1877 sanan *dulcissimi* 'mitä suloisimman' paikalla on sana *dilectissimi* 'mitä rakkaimman'. Buddella ja 1558 on *dulcissimi*. Vuoden 1597 saksannoksessa on *aller süessesten* 'kaikkein suloisimman', joten saksantajan alkutekstissä lienee lukenut *dulcissimi*. Vuosien 1503 ja 1857 saksannoksissa on *geliebten* 'rakkaan, rakastetun', joten saksantajien alkuteksteissä lienee lukenut *dilectissimi*. Latinankielinen rukous on käsikirjoituksessa A 13 (156v) alleviivattu punaisella.

1395 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

1396 Nimeä Daavid ei mainita muissa versioissa, joten se näyttää olevan Budden lisäämä lähdeviite (Laurén 1972, 81). Sitaatti on Vulgatan kohdasta Ps. 88: 15, joka Raamatun suomennoksessa on jae Ps. 89: 15. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (156v) alleviivattu punaisella.

1397 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

tamaan. Ja kun Mechtild etsi joka kolkasta ja nurkasta[1398] sydämensä silmin sitä, jota yksin hän rakastaa, hän löysi tämän, niin kuin sydämessään toivoi, seisomassa talon keskellä vaatteissa, jotka olivat hohtavan valkoiset ja kultaisin kilvin koristetut. Hohtavalla valkeudella tarkoitettiin sairaan puhtautta, kilvillä taas hänen kärsivällisyytensä lujuutta, jonka ansiosta hän oli Herran tähden kärsivällisesti kestänyt monia tuskia ja sairauksia. Herra oli koristanut itsensä näillä vaatteilla morsiamensa kunniaksi.]

Herra Jeesus asettui sairaan lähelle papin paikalle ja Neitsyt Maria istuutui sairaan pään viereen. Kun papit lukivat *letanias*[1399], siunasi Herra Jeesus sairaan kolmeen kertaan ristinmerkillä ja sanoi: ”Minä siunaan sinut itseni kautta pyhitykseksi sekä ruumiin ja sielun terveydeksi.” Ja kun litanioissa mainittiin Neitsyt Marian arvokas nimi, tämä nousi ylös, nosti ylös sairaan ja sanoi[1400]: ”Katso, minun rakas Poikani, tämän morsiamen minä annan Sinulle ikuisesti syleiltäväksi.” Ja silloin, kun kunkin pyhimyksen nimi mainittiin, he menivät polvilleen Herran Jeesuksen eteen ja rukoilivat sairaan puolesta. [[1401]Tämän jälkeen kaikki pyhimykset kävivät piiritanssiin kuolevan sängyn ympärille, ja ne heistä, jotka olivat neitsyitä, menivät lähimmäksi Jumalaa.] Kun kuoleva oli saanut voitelun, sanoi Herra Äidilleen: ”Katso, minä annan sinun huomaasi tämän morsiameni, joka sinun tulee puhtaana johdattaa minun kasvojeni eteen.”

1398 Latinaksi on 1510 ja 1877 käytetty sanaa *angulus* ’kulma, nurkka, kolkka, soppi, loukko’, jota vastaa vuoden 1597 saksannoksen *Winkel*. Vuosien 1503 ja 1857 saksannoksissa on käytetty sanaa *Engel* ’enkeli’ eli joko saksannettaessa tai latinankielisen perinteen sisällä on sanan *angulus* ’kulma’ tarvinnut seota sanaan *angelus* ’enkeli’.

1399 Litania tarkoittaa julkisia rukouksia tai esirukouspyyntöjä (Häkkinen 2012, 20; Kauko & Lamberg 2017, 45). Sana ei käsikirjoituksessa A 13 (157r) erotu visuaalisesti muusta tekstistä, vaikka se taipuu latinan sääntöjen mukaan.

1400 Käsikirjoituksessa A 13 (157r) on tässä kohdassa marginaalissa vihreä nuoli.

1401 Hakasulkeissa oleva virke puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[[1402]Mainitun sielun autuaasta poismenosta sekä siitä, miten Jumala otti sielun vastaan ja palkitsi sen

Kun samaisen henkilön autuaan poismenon aika oli käsillä ja hän oli jo viimeisillään, Mechtild rukoili hartaasti Herraa hänen puolestaan myötätunnon kovasti liikuttamassa mielentilassa. Mechtild näki lukemattoman suuren pyhimysten joukon saapuvan. Marttyyrit järjestäytyivät kuolevan pään kohdalle. He olivat pukeutuneet punaisiin vaatteisiin, ja heidän asuissaan oli kultaisia kilpiä. He sanoivat toisilleen: ”Liikuttakaamme kilpiämme!” Ja heidän niitä liikuttaessaan niistä lähti niin suloinen ääni, että sairaan tuska muuttui iloksi. Sielulle mitä rakkain Jeesus seisoi sairaan vuoteen edessä ja Hänen Äitinsä Hänen vieressään. Silloin tämä autuas sielu lennähti irtautuneena lihan kahleista ja iloisena neitseellisen Äidin käsivarsille vapautuneena kaikesta tuskasta ja tullakseen ikuisesti kruunatuksi. Neitsyt Maria antoi hänet Pojalleen, joka otti hänet vastaan ihmeellisen hellästi syleillen ja antoi hänen nojautua lepäämään rintaansa vasten siihen asti, kun jumalanpalvelus toimitettiin ja pääsiäisuhri annettiin hänen puolestaan. Herra kehotti sitä, joka tämän ilmestyksen näki, katsomaan, että hyvin nopeasti laulettaisiin messu kuolleen puolesta. Niin tapahtuikin, ja kuolleen puolesta vietettiin messu ennen aamurukousta. Herra oli uuden morsiamensa kunniaksi pukeutunut valkeaan asuun, jossa oli kotkia. Valkoisuus merkitsi tuon sairaan puhtautta ja säädyllisyyttä. Kotkat taas merkitsivät hänen mietiskelevää[1403] sydäntään. Kun messu sitten alkoi, itse korkein pappi ja todellinen piispa[1404] toimitti messun kuolleen hyväksi. Alttarin päälle oli asetettu mitä arvokkain aarre eli kaikki ne hyvät asiat, jotka itse Jumalan Poika on tehnyt maan päällä ihmisten hyvinvoinnin hyväksi. Tämän aarteen Hän uh-

1402 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta, 1558 ja 1854. Puuttuva osuus jakaantuu neljään lukuun, joista ensimmäinen on mukana 1503, 1597 ja 1877, toinen 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, kolmas ja neljäs 1503, 1510, 1597 ja 1877.

1403 Latinaksi tässä on käytetty adjektiivia *contemplativus*, joka mystiikassa ja kristillisessä meditaatiossa liittyy uskon syvään kokemukseen (Annala 2007, 13).

1404 Herra.

https://doi.org/10.21435/tl.277

rasi taivaalliselle Isälleen kuolleen sielun puolesta täydentämään tämän ansioita. Sitten maineikas Neitsyt Maria johdatti sielun alttarille ja antoi hänelle kultaisen lippaan. Siihen oli suljettu aarre, johon kuuluivat kaikki hyveet ja hyvät työt, jotka autuas Neitsyt oli tehnyt maan päällä, samoin ne, jotka vainaja itse oli maan päällä suorittanut. Kaikki nämä sielun tuli uhrata Jumalalle kaikkien laiminlyöntiensä korvaamiseksi. Kun oli evankeliumin vuoro, Herra tarttui sielun käteen ja sanoi: ”Minä lupaan sinulle, rakkaani, että sinun lihallinen ruumiisi, joka on ahkeroinut täysin minun palveluksessani, on tulevana ylösnousemuksen päivänä kunniakkaasti nouseva ylös.” Kuin mitä ihanimmin koristetulla morsiamella sielulla oli kädessään sormus, jossa oli ihmiskasvoja esittävä kivi. Hänen sydämensä loisti kuin hyvin kirkas peili. Kun pääsiäisen ehtoollinen uhrattiin sielun puolesta Isälle, Jumalan sydämestä loisti niin kirkas valo, että se ympäröi koko sielun, eikä sielua enää voinut nähdä. Sielua valaistiin jumaluuden loisteella, ja se täytettiin Pyhän Hengen ihmeellisellä suloisuudella ja varustettiin runsain mitoin kaikella taivaallisella niin, että siitä tuli erottamattoman yhdyssiteen kautta yhtä henkeä Jumalan kanssa. Kun ruumis sitten vietiin hautaan, kuului pyhimysten suloinen yhteislaulu, joka helkkyi kuolemattoman kuninkaan morsiamen hautajaisten kunniaksi. Laulussa sanottiin: ”Sinä olet autuas ja sinulla tulee olemaan hyvin[1405], Kristuksen valittu morsian Mechtild[1406], sillä sinä iloitset pyhimysten kanssa ja riemuitset enkelien kanssa ikuisesti.” Ja monta suuria liekkejä lähettävää valoa kulki ruumiin edellä. Ne merkitsivät kuolleen hyviä töitä, joita hän oli suorittanut Jumalan avulla. Ikuiseksi palkinnoksi ne ikuisesti kulkivat sielun edellä. Tämän jälkeen kuningasten kuningas ja hallitsijain Herra otti vastaan morsia-

---

1405 Vulgatassa Ps. 127: 2; Raamatun suomennoksessa Ps. 128: 2.

1406 Vasta tästä käy ilmi, että puheena oleva ”eräs sisar” oli myös nimeltään Mechtild. Vuoden 1877 editiossa (1877, 325, alaviite 1) tämän arvellaan olevan se Mechtild, joka on laatinut teoksen *Lux fluens divinitatis* 'Jumaluuden virtaava valo', eli Mechtild Magdeburgilainen (Lehmijoki-Gardner 2007, 290–293), joka vaikutti samassa Helftan luostarissa kuin Mechtild von Hackeborn. Mechtild Magdeburgilainen kuoli noin 1283, mikä sopii huonosti yhteen sen kanssa, että Mechtild von Hackebornin uskotaan saaneen ilmestyksensä 1290-luvulla, sillä Mechtild näyttää saaneen käsillä olevan ilmestyksen ”erään sisaren” kuollessa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

mensa ja otti tämän syleilyynsä. Vainajan sielu sai kohta Jumalan vallan, tarttui Herran käteen ja siunasi läsnä olevan seurakunnan. Niin Herra vei rakkaansa mittaamattoman ilon kera Taivaisiin, ja häntä saattoi pyhimysten kunniakas joukko. Mechtild, joka sai tämän ilmestyksen, näki onnellisen sielun seisovan aina kunnioitettavan Kolminaisuuden seurassa ja sädehtivän sanoinkuvaamatonta kauneutta. Herra kumartui sielun puoleen kuin suudellakseen tätä, mutta ei kuitenkaan suudellut. Kun se Mechtild, joka näki tämän ilmestyksen, ihmetteli tätä, Herra vastasi hänelle tällä tavoin: ”Suudelmalla tarkoitetaan rauhaa. Taivaassa ei solmita rauhaa, koska siellä vallitsee ikuinen rauha. Sen tähden hän ei tarvitse rauhan suudelmaa.” Ja Herra sanoi vainajan sielulle: ”Nouse ja riennä tyttären tavoin Isäsi syleilyyn!” Sielu syleili Herraa iloisena. Ja Herra sanoi: ”Syleilyllä tarkoitetaan yhteyttä, jonka kautta sielu yhdistyy minuun häviämättömän rakkauden ainaisella kahleella.”

Dominikaanisääntökuntaan kuuluneen veli N:n sielusta[1407]

Dominikaanisääntökuntaan kuuluneen, luostarille likeisen ja uskollisen ystävän, veli N:n kuoleman jälkeen tämän sielu ilmestyi Mechtildille kahdeksan päivän sisällä tällä tavoin. Mechtild näki messussa hänen sielunsa ilmassa, ja sielulla oli hyvin koristellut kengät. Niinpä se, joka tämän ilmestyksen näki, toivoi, että noiden kenkien koristuksesta annettaisiin hänelle jotakin. Sielu sanoi Mechtildille: ”Ota vastaan kärsivällisyyden jalokivi.” Näillä jalkineilla tarkoitettiin niiden matkojen vaivoja, joita sielu oli sääntökunnassa ollessaan kokenut. Kutsuen Mechtildiä nimeltä sielu sanoi: ”Voi, voi, millaisia asioita salasitte minulta! Katso, nyt minä tiedän!” Silloin Mechtild sanoi: ”Oi Herra, rukoile meidän puolestamme!” Sielu sanoi: ”Älä kutsu minua Herraksi, vaan veljeksi, sillä me kaikki olemme veljiä Kristuksessa!” Mechtild sanoi: ”Pyydän, että rukoilisit meidän puolestamme, ettei vihollinen johtaisi meitä harhaan meille annetulla lahjalla[1408].”

1407 Vuoden 1857 saksannoksessa veljen nimeksi sanotaan Nicolaus. 1503, 1510, 1597 ja 1877 on vain alkukirjain N.

1408 Vuoden 1877 edition (1877, 329, alaviite 2) mukaan lahjalla tarkoitetaan kykyä saada ilmestyksiä. Vihollisella tarkoitetaan paholaista, sielunvihol-

https://doi.org/10.21435/tl.277

Sielu vastasi Mechtildille: ”Varustautukaa uskon asepukuun niin kuin Jumalan valitut. Siis uskokaa tämän totisesti ja täydellisesti tulevan Jumalalta.”

Kun messussa oli ehditty niin pitkälle, että vuorossa oli *offertorium*, Mechtild kuuli äänen, joka sanoi: ”Taivaan ovet on avattu.” Ja Mechtild näki perin suuren portin avautuvan nopeasti. Siitä astui sisään edellä mainitun veljen sielu mittaamattoman ilon kera. Herra tuli sielua vastaan kädet levitettyinä, otti sielun käsivarsilleen ja johdatti aina kunnian valtaistuimelle saakka. Herra asetti sielun eteensä ja puki sen ihmeellisen ja sanoinkuvaamattoman ihanasti niin, ettei sitä voida ihmiskielellä kuvailla. Herra muun muassa antoi sielun käsiin erityiset käsineet, jotka olivat hyvin valkoiset, ja jalkoihin jalkineet, jotka olivat paljon kirkkaammat kuin edellä mainitut. Herra sanoi: ”Tuokaa nopeasti esiin ensimmäinen vaate[1409].” Sen vaatteen Herra teki itsestään. Siitä Mechtild oppi, että Jumala on sielun vaate. Sillä Jumala on kaiken armon aikaansaattaja ja antaja maan päällä. Samoin Hän on autuaiden kaunistus, kunnia ja runsas palkkio Taivaassa. Hän koristaa autuaat itsellään ja palkitsee heidät kaikkien niiden hyvien töiden ja hyveiden tähden, joita he ovat maan päällä osoittaneet. Tämän jälkeen kuolleen sielulle annettiin hyvin suuri kruunu, jossa oli punertavaa kultaa ja arvokkaita jalokiviä. Kuolleen sielu otti kruunun vastaan ja lankesi Herran jalkoihin kiittäen ja tunnustaen, että hän sai kaiken tämän yksin Jumalan hyvyyden tähden, eikä omien ansioidensa takia. Silloin Mechtild (von Hackeborn) tahtoi tietää, mitä kuolleen sielu oli saavuttanut sen tähden, että vainaja oli niin uskollisin sydämin pitänyt arvossa Jumalan lahjaa, joka sisar Mechtildillä oli[1410]. Ja Mechtild (von Hackeborn) näki eräänlaisen virtauksen, joka erikoisella tavalla valui Jumalan sydämestä vainajan sieluun. Sellaisen virtauksen Mechtild (von Hackeborn) käsitti annettavan kaikille, jotka rakasta-

lista. Se, että paholainen voisi johtaa harhaan ilmestysten saajan, voi olla viittaus siihen, että varsinkin naisten saamia ilmestyksiä pidettiin toisinaan epäluotettavina ja niissä katsottiin joskus olevan harhaopin vaara (Lamberg 2007, 342; Lehmijoki-Gardner 2007, 257; Ferm 2018, 16).

1409 Luuk. 15: 22.

1410 Jumalan lahjalla tarkoitettaneen sitä, että saa nähdä ilmestyksiä. Tässä tarkoitettava Mechtild lienee edesmennyt Mechtild, jota käsiteltiin edellisessä luvussa, mahdollisesti Mechtild Magdeburgilainen.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vat Jumalan erityistä lahjaa muissa, olkoonkin että he eivät ole saaneet samaista lahjaa itse osakseen. Ja kohta ilmestyi sisar Mechtild[1411] suurella ilolla ja sanoinkuvaamattoman kunnian ja kirkkauden ympäröimänä. Tälle Mechtild (von Hackeborn) sanoi ihaillen: ”Pyydän, että antaisit minun oppia jotakin niin sanoinkuvaamattomasta koristeellisuudestasi.” Toinen Mechtild vastasi: ”Et sinä voi sitä ymmärtää, koska minun koristuksiani on runsaammin kuin missään maallisessa vaatekappaleessa on kudottuja lankoja, ja ne kaikki minä olen saanut aivan ilmaiseksi sulhaseltani Herralta.” Näistä sanoista Mechtild (von Hackeborn) oivalsi, että pyhimykset eivät ole itse antaneet itselleen mitään ansioillaan, vaan kaiken sen kunnian ja arvon, jonka he saavat osakseen, he laskevat jumalalliseksi armoksi ja kunniaksi.

Veli H. de Plawenin sielusta[1412]

Eräs veli pyysi Mechtildiä rukoilemaan Herraa erään toisen veljen sielun puolesta. Mechtild lykkäsi sen tekemisen tuonnemmaksi. Hänen ollessaan rukoilemassa hän sai innoituksen, että hänen pitäisi rukoilla tuon sielun puolesta. Koska Mechtild oli tähän asti empinyt, hän kuuli Herran sanovan aivan totisena hänelle: ”Onkohan niin, etten pysty tyydyttämään ystäväni toivetta sinun kauttasi?” Ja Herra tarttui Mechtildin käteen sanoen tälle: ”Tule ja minä johdatan sinut ihmeellisen tabernaakkelin paikalle aina minun talooni saakka.” Ja heti Mechtild tempautui Taivaaseen, missä hän näki mainitun veljen sielun seisomassa Herran edessä. Ja viisi Jumalan sydämestä esiin tulevaa sädettä kaunisti ihmeellisesti tuota sielua. Ensimmäinen säde meni sielun silmiin. Se merkitsi sitä mitä ilahduttavinta tuntemista, jonka kautta hän alati katseli Jumalaa tämän jumalallisuuden kunniassa. Toinen säde meni sisään hänen korviinsa ja merkitsi iloa, jota hän sai niistä suloisista sanoista ja siitä hunajaisesta tervehdyksestä, joita hän alati kuuli Jumalan suusta. Kolmas täytti hänen suunsa ja merkitsi sitä sanoinkuvaamatonta ylistystä, jolla hän lakkaamatta kiitti Jumalaa. Neljäs säde meni hänen sydämeensä ja ilmensi mittaa-

1411 Mahdollisesti Mechtild Magdeburgilainen.
1412 Vuoden 1877 editiossa (1877, 331, alaviite 1) arvellaan, että tämä saattaisi olla Mansfeldin kreivi Burkhardin poika Henricus de Plawen.

https://doi.org/10.21435/tl.277

matonta ihanuutta, iloa ja mielihyvää, joita hän sai osakseen jumalallisen tahdon vaikutuksesta. Viides säde peitti ja valaisi kaikkia hänen jäseniään sanoinkuvaamattoman kauniisti. Se merkitsi sitä, että hän oli kaikilla jäsenillään ja voimillaan ollut omistautunut hyville töille ja hyveiden harjoittamiselle. Sielulla oli päässään ihmeellisesti koristeltu kruunu, jota Mechtild näki erityisesti Herran kärsimyksen koristavan. Tästä Mechtild käsitti sielun olleen erityisen vaikuttunut Herran kärsimyksestä. Silloin Mechtild sanoi ihmetellen Herralle: ”Oi, mitä suloisin Jumalani, miksi otit niin nopeasti tykösi maan päältä tämän sielun, joka olisi sanoillaan ja esimerkillään voinut hyödyttää niin monia?” Herra sanoi: ”Hänen kiihkeä tahtonsa vaati sitä. Hänen sielunsa ripustautui minuun niin kuin vieroitettu lapsi äitiinsä, ja niinpä hän ansaitsi saada levon minussa. Hänen ansionsa ja kunniansa, jotka hän tulisi saamaan, olivat niin suuret, että jonkinlaisen odotuksen täytyi edeltää niitä. Sen odotuksen aikana annoin hänen levähtää minun rinnallani.” Mechtild sanoi: ”Oi, mitä rakkain Herra, kuinka kauan hän sillä tavoin levähti?” Herra vastasi: ”Yhden aamun ajan, kunnes Rakkaus täytti hänen puolestaan kaiken, mitä se oli aikain alusta saakka hänelle ennalta järjestänyt.”

Dominikaanisääntökuntaan kuuluneiden veljien Herra Albertin ja Pyhän Tuomaan sieluista[1413]

1413 Albertus Suuri (eli Albert Vollstädtiläinen) (noin 1200–1280) ja Tuomas Akvinolainen (noin 1225–1274) olivat oppineita dominikaaneja ja skolastikkoja (Salomaa 1935, 225–233; Lehmijoki-Gardner 2007, 235–236). Jöns Budde ruotsinsi Albertukseen liittyvän lyhyen tekstin, joka sisältyy suomennettuun *Jöns Budden kirjaan* (Lamberg 2007, 201–203). Albertus oli Tuomas Akvinolaisen opettaja, merkittävä filosofi, teologi ja luonnontieteilijä, jonka suuri ansio oli suuren tietomäärän kerääminen, organisointi ja järjestäminen erityisesti Aristoteleesta ponnistaen ja myös arabialaiset kommentaarit, muiden muassa Averroeksen, tuntien (Salomaa 1935, 225–227; Gössmann 1978, 27; Hämeen-Anttila 2006, 210–211; Lehmijoki-Gardner 2007, 235). Albertus opetti muun muassa dominikaanikonventissa, joka oli yksi vuonna 1388 perustetun Kölnin yliopiston edeltäjistä katedraalikoulun ja muiden kerjäläismunkistojen oppilaitosten tavoin (Groten 1991, 1259; Jucknies 2015, 31–32). Lakkautuksen jälkeen uudelleen perustetun Kölnin yliopiston päärakennuksen edessä Albertus Magnus Platzilla on Albertuksen patsas.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Dominikaanisääntökuntaan kuuluneiden Herra Albertuksen ja Veli Tuomaan muisto on kunnioitettava. Heidän sielujensa Mechtild näki tällä tavalla menneen Taivaisiin kuin kaksi mitä jalointa johtomiestä. Kummankin edellä kulki kaksi suurta enkeliä mukanaan ihmeelliset vahakynttilät. Enkeleistä toinen kuului serafeihin ja toinen kerubeihin. Kerubeihin kuuluvilla enkeleillä tarkoitettiin sitä, että Albertus ja Tuomas olivat maan päällä olleet jumalallisen tietämyksen valaisemia. Serafeihin kuuluvilla enkeleillä tarkoitettiin sitä erityistä rakkautta, joka Albertuksessa ja Tuomaassa paloi Jumalaa kohtaan ja jolla he rakastivat jumalallisesti saamaansa järkeä ja tietämystä Jumalan erinomaisena lahjana. Kun he olivat menneet Jumalan valtaistuimen eteen, kaikki heidän kirjoittamansa sanat ilmestyivät näkyviin heidän vaatteisiinsa kuin kultaisin kirjaimin kirjoitettuina. Niitä valaisi jumaluuden säde kuin kultaisena paistava, kimmeltävä aurinko. Kukin sana lähetti ihmeellisen hohteen takaisin kohti itseään jumaluutta. Heidän sanoistaan virtasi kaikkiin heidän jäseniinsä jonkinlaista mitä suloisinta ihanuutta, joka täytti heidän sielunsa ihmeellisellä ilolla. Kaikki sanat, joita he olivat kirjoittaneet jumaluuden erinomaisuudesta tai Kristuksen ihmisyydestä, säteilivät heidän sieluihinsa erinomaisella kunnialla niin, että sielut näyttivät tulevan siitä jollakin tavalla jumaluuden kaltaisiksi. Paljon he olivat valaisseet myös enkelten kunniaa ja onnea tai profeettojen ja apostolien sanoja, tehneet tunnetuksi marttyyrien voittokulkua ja puolustaneet muiden pyhimysten ansioita puheillaan ja kirjoituksillaan. Yhtä paljon he jollakin tavalla osoittivat itsessään noiden kunkin kunniaa. He nimittäin saivat aikaan itsessään jotakin samankaltaista kuin oli enkelten kirkkaus, profeettain ansiot, apostolien arvokkuus ja erinomaisuus, marttyyrien voittoisa kunnia, uskontunnustajain oppi ja pyhyys ja kaikkien pyhimysten ihannoitavuus.]

https://doi.org/10.21435/tl.277

Sen henkilön sielusta, joka järjesti heidän luostarinsa asiat. Luku 3.

Kun vietettiin vuosipäivää sen henkilön sielun puolesta, joka oli perustanut heidän luostarinsa[1414] [[1415]ja jonka muisto on hyvä ja aina mieleen palautettava], tämä Jumalan palvelijatar näki hänen sielunsa seisovan Herran Jumalan edessä. Hänen vaatteissaan näkyivät kirkkaasti loistaen kaikkien niiden henkilöiden kuvat, jotka olivat siinä luostarissa, jonka hän oli perustanut – sekä niiden, jotka jo olivat Taivasten valtakunnassa, että niiden, jotka yhä elivät ja tulisivat autuaasti sinne pääsemään. Hänen sielunsa kruunussa oli yhtä monta kultaista kukkaa kuin oli niitä sieluja, jotka hän oli kyseisessä luostarissa hankkinut lisää Jumalalle. Kaksi abbedissaa, jotka olivat eläneet kunniallisesti[1416] ja hyvin johtaneet samaista luostaria, seisoivat hänen lähellään kunniassa, toinen hänen oikealla ja toinen hänen vasemmalla puolellaan. Herra kiitti heitä suloisin ja ihanin sanoin sen vuoksi, ettei yhtäkään ollut kadotettu niistä lampaista, joita suojelemaan heidät oli käsketty.

[[1417]Kaikki seurakuntaan kuuluvat henkilöt, monet Burchardin[1418] perillisistä ja ne, jotka olivat käyttäneet hänen omaisuuttaan maan päällä hyvin, kerääntyivät piiriin hänen ympärilleen. Kustakin hen-

---

1414 Helftan luostarin perustivat vuonna 1229 kreivi Burchard Mansfeldilainen ja hänen vaimonsa Elisabeth (Bromberg 1965, 5). Vuosien 1558 ja 1857 versioissa perustajan nimeksi sanotaan Bernardus, vuonna 1877 Burchardus. 1503, 1510 ja 1597 annetaan vain alkukirjain B. Budden ruotsinnoksesta nimi puuttuu alkukirjainta myöten. Vuosien 1503, 1597, 1857 ja 1877 versioissa perustajan sanotaan olleen kreivi. Luku puuttuu vuoden 1854 valikoimasta.

1415 Hakasuluissa olevat sanat puuttuvat Buddelta ja 1558, mutta ovat mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

1416 Sanat 'olivat eläneet kunniallisesti' näyttävät Budden lisäämiltä, koska niitä ei ole muissa tutkimissani versioissa. Abbedissat olivat Kunigundis Halberstadtilainen vuosina 1229–1251 ja Mechtildin sisko Gertrud von Hackeborn vuosina 1251–1291 (Mechtild 1877, 334, alaviite 2, ja 727; Bromberg 1965, 7).

1417 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558. Se on mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877, osittain myös 1857.

1418 Tekstissä sanotaan *hän*, joka näyttää tarkoittavan luostarin perustajaa, Burchardia. *Hän*-pronomineja ja muita vastaavia epämääräisiä ilmaisuja olen useissa kohdin korvannut erisnimillä selvyyden vuoksi.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kilöstä ulottui hänen sieluunsa säde, ja ne valaisivat hänen sielunsa ihmeellisellä kirkkaudella. Kaikki myös lauloivat Jumalalle mitä suloisinta laulua, jossa he mainitsivat kunkin hyvän asian, jonka Jumala oli tehnyt heille. Burchardin sielu riemuitsi sitä kuunnellessaan ihmeellinen mielihyvä sydämessään. Tästä Mechtild ymmärsi, että Burchard sai kustakin ansion ja riemuitsi kaikista hyvistä asioista, jotka Jumala oli tehnyt heille, niin kuin ne jollakin tavoin olisivat olleet hänen omiaan.

Mechtild näki heidän joukossaan myös esimiehen, herra O:n sielun[1419], joka oli yltympäriinsä koristeltu ihmeellisesti ja sanoinkuvaamattoman kauniisti. Se oli kuin luostari, jossa oli mitä kaunein kuoriaitaus, jossa istui sieluja kuin kuvajaisia. Yläpuolelle oli kirjoitettu kaikki huomiot ja kaikki hänen aikanaan järjestetyt hyvät asiat.

Samassa paikassa Mechtild näki myös herra C:n, Osterhausenin kirkkoherran sielun[1420]. Sielulla oli vaate, joka oli täynnä kultaisia ympyröitä, joissa istui pyhimyksiä. Tällä kuvattiin sitä, että hän oli ollut hyvin omistautunut pyhimyksille. Mechtild näki myös, että pappi, joka silloin toimitti messua hänen puolestaan, tarjosi hänen sielulleen kultaisia kalkkeja, yhden toisensa jälkeen. Siitä Mechtild ymmärsi, että iloiten hartaasta kiitollisuudesta hänen sieluaan kohtaan pappi rukoili ja kiitti Jumalaa hänen sielunsa puolesta. Kun terveellinen ehtoollisleipä uhrattiin, Herra Jeesus Kristus avasi mitä ihanimman sydämensä. Siitä löyhähti sanoinkuvaamattoman ihana tuoksu, joka kiihdytti kirkkoherran sielun ja muiden läsnä olevien sielut uuteen iloisuuteen.]

Se, joka näki tämän ilmestyksen, sanoi Herralle Jeesukselle: ”Oi, mitä rakkain Herrani, millä tavalla tämä sielu ansaitsi sen, että Si-

1419 Latinaksi (Mechtild 1877, 335) tässä on *praepositus* 'esimies, rovasti'. Saksaksi (1503, 132r; 1597, 266r) on käytetty sanaa *Bobest*/*Bapst* 'paavi' (vanhempia muotoja nykysaksan sanasta *Papst* 'paavi'; Weigand 1910, s.v. *Papst*). Saksannoksissa on nimi Gregorius. Vuoden 1510 editiossa (1510, 99r) on latinaksi nimi Otto, vuoden 1877 editiossa vain alkukirjain O. Muista versioista (Budde, 1558, 1854, 1857) kohta puuttuu.

1420 Osterhausen on Helftan luostarista kolmatta peninkulmaa etelään sijaitseva seurakunta (Mechtild 1877, 335, alaviite 2). Paikkakunta mainitaan nimeltä 1503, 1597 ja 1877, mutta ei 1510. Kirkkoherran nimestä annetaan 1503, 1510, 1597 ja 1877 alkukirjain C, mutta ei muuta. Muista versioista (Budde, 1558, 1854, 1857) kohta puuttuu.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nä annoit hänelle tahdon ryhtyä niin suureen työhön ja niin ylistettävään tekoon? Siis perustamaan tämän luostarin.[1421]" Herra Jeesus vastasi: "Hänellä oli hyvä sydän, ja hän oli erittäin hyvänsuopa ja hyväntahtoinen mies. Silloin, kun hän teki syntiä, hän ei tehnyt sitä kataluuttaan tai suuren petollisuutensa tähden. Siksi minun suuri viisauteni löysi hänelle oikopolun pelastuksen tielle. Hyväntahtoinen ja lempeä sydän miellyttää minua paljon. Sellainen synti painaa sielua paljon, joka tehdään aiotusti ja häijyydestä. Koska hän ei perustanut luostaria ihmisten kehujen ja suosion tähden, vaan minun kunniakseni ja oman sielunsa hyvinvoinnin vuoksi, ja koska hän vilpittömästi rakasti konventin seurakuntaa ja auttoi sitä parhaansa mukaan[1422], hänellä on nyt heidän kaikkien[1423] ansiot ja erityinen omistusoikeus niihin ja hän iloitsee heidän kaikkien tekemästä hyvästä niin kuin omastaan."

Eräästä kreivistä, joka kuoli 19-vuotiaana. Luku 4.

Kun eräs kreivi[1424] oli kuollut, tämä jumalinen neito oli seuraavana päivänä jumalisesti rukoilemassa ja näki kuolleen sielun, joka makasi meidän Herramme jalkain juuressa ja itki surkeasti sen vuoksi, että hän oli sairastaessaan ja tästä maailmasta poistuessaan katunut syntejään ja ripittäytynyt enemmän rangaistuksen pelosta kuin Juma-

---

1421 Maininta luostarin perustamisesta näyttää olevan Budden lisäämä, koska sitä ei ole muissa tutkimissani versioissa. Niissä versioissa (Budde, 1558, 1857), joista hakasulkeissa oleva maininta Osterhausenin kirkkoherrasta puuttuu, lukija ilman muuta tulkitsee "tämän sielun" tarkoittavan luostarin perustaja Burchardin sielua. Niin on Buddekin tulkinnut ja asiaa selventääkseen kirjoittanut tulkintansa näkyviin. Niissä versioissa (1503, 1510, 1597 ja 1877), joissa maininta Osterhausenin kirkkoherrasta on mukana, voisi "tämän sielun" ajatella viittaavan kirkkoherraan, mutta jatkosta käy ilmi, että sillä viitataan luostarin perustajaan.

1422 Sanat 'auttoi sitä parhaansa mukaan' näyttävät olevan Budden lisäämät, koska ne puuttuvat muista versioista.

1423 Viitannee kaikkiin seurakuntaan kuuluneisiin/luostarissa olleisiin.

1424 Ruotsinnoksessa ei mainita kreivin nimeä, eikä edes sen alkukirjainta. Vuoden 1558 editiossa kreivin nimeksi sanotaan Bernardus ja vuoden 1857 saksannoksessa Guido. Vuosina 1503, 1510, 1597 ja 1877 ei mainita nimeä kokonaan, mutta annetaan sen alkukirjain B. Vuoden 1877 editiossa (1877, 336, alaviite 1) arvellaan nimen olevan Burchardus.

https://doi.org/10.21435/tl.277

lan rakkauden tähden, ja varsinkin sen vuoksi, että hän ei koskaan ollut vuodattanut rakkauden kyyneliä maan päällä. Rakkauden kyyneliä ovat ne kyyneleet, joita kristitty sielu ei vuodata syntiensä tai muiden murheidensa tähden, vaan todellisesta rakkaudesta ja sielun todellisesta kaipuusta saada lähteä maailmasta ja saapua suloisen Jumalansa tykö ja olla siellä – tällaiset kyyneleet ovat Jumalalle kaikkein mieluisimpia, ja valitettavasti ovat hyvin harvassa ne, jotka sellaisia vuodattavat.[1425] Silloin tämä lempeä ahdingossa olevien ihmisten auttajatar[1426] sääli kuolleen sielun kurjuutta. Mechtild rukoili hartaasti Jumalaa hänen puolestaan, että Jumala katsoisi hyväksi antaa ja suoda tuolle sielulle avuksi ja sen puutteita täydentämään kaikki rakastavat ja viattomat kyyneleensä, jotka Hän vuodatti maailmassa ollessaan. Ja kohta, kun armelias Herra, joka aina kuulee ystäviensä rukoukset[1427], oli tähän rakastavasti myöntynyt, tuli autuas sielu hyvin iloiseksi ja lohdutetuksi[1428]. Silloin Mechtild sanoi Herralle Jeesukselle: ”Oi Herrani, miksi Sinä otit tämän sielun niin äkkiä ja aikaisin pois maailmasta? Hänhän oli saanut Sinulta niin hyvän sielun, ja jos hän olisi elänyt pitkään, hän olisi voinut tehdä ja edistää paljon hyvää maailmassa.” Herra vastasi: ”Etkö sinä tiedä, että kaikki sellainen hyvä, jonka tekee se, joka on syyllistynyt kuolemansyntiin, ei ole minkään arvoista?” Mechtild vastasi: ”Miten se hyödyttää sielua, että elävät ihmiset ylistävät hänen hyvyyttään, hyveitään ja kunniallista elämäänsä paljon ja puhuvat niistä?” Herra Jeesus vastasi: ”Aina, kun ihmiset puhuvat hänen hyveellisistä teoistaan, viattomasta elämästään ja lempeydestään ylistäen niiden vuoksi Jumalaa, niin pyhimykset ylistävät minua erityisesti niiden synnynnäisten hyveiden tähden, jotka minä soin hänen sielulleen. Aina kun ihmiset maailmassa puhuvat hänestä hyvää, niin sielu itsekin ylistää minua ilolla, vaikka ei olekaan vielä itse pääs-

1425 Rakkauden kyynelten selitys puuttuu muista tutkimistani versioista ja on Budden lisäämä (Laurén 1972, 119).

1426 Mechtild. Luonnehdinta näyttää Budden lisäämältä, koska muissa tutkimissani versioissa sen paikalla on *hän/neito*.

1427 Sanat ’joka aina kuulee ystäviensä rukoukset’ puuttuvat muista versioista ja näyttävät Budden lisäämiltä.

1428 Sanalle *lohdutetuksi* on suora vastine vain vuoden 1857 saksannoksessa (*getröstet*).

https://doi.org/10.21435/tl.277

syt iloon." Sitten kolmetoista päivää hänen kuolemasa jälkeen pidettiin hänen vuokseen messu siinä kappelissa, jonne hänet haudattiin. Kun pappi luki evankeliumia[1429], Mechtild näki Herran Jeesuksen seisovan pappia vastapäätä. Mechtild näki kaikkien niiden sanojen, jotka Herra Jeesus evankeliumin mukaan oli sanonut ja jotka pappi luki, lähtevän loistavina Herrasta kuin kirkkaimmat auringonsäteet ja siirtyvän pappiin[1430]. Sitten Herra Jeesus sanoi: "Kaikilla niillä sanoilla, jotka minä sanoin maan päällä, oli ja on yhä sama voima ja teho. Sama vaikutus, joka niillä oli, kun minun suuni lausui ne, niillä on yhä päivittäin kaikkien niiden kautta, jotka hartaasti ja arvokkaasti lausuvat niitä. Sillä minun sanani eivät joudu hukkaan tai tule tyhjiksi niin kuin ihmisten sanat[1431]. Minä olen ikuinen ja samoin minun sanoissani on ikuinen voima." Sitten, kun laulettiin *offertorium*, Herra Jeesus sanoi: "Kristittyjen rukoukset ja uhraukset, joita papit eivät uhraa rahanhimosta, vaan iloisesti, rakkauden tähden ja ilman muuta päämäärää kuin kristittyjen sielujen apu ja pelastus, ovat minulle kovasti mieleen[1432]." [1433]Sitten Mechtild näki kuolleen miehen sielun kulkevan ympäri alttarin ja laulavan näitä sanoja: *Scio, Domine, quod morti me tradidisti ad salutem et gaudium et consolacionem anime mee* eli 'Minä tiedän, Herra, että saatoit minut kuolemaan sieluni hyvinvoinniksi, iloksi ja lohduksi'. Mechtild sanoi sielulle: "Kuka opetti sinut laulamaan?" Sielu vastasi: "Minä osaan kaiken sen, joka on Luojalleni ylistykseksi ja kunniaksi." Mechtild kysyi: "Onko sinulla nyt mitään

1429 Sana *ewangelium* on käsikirjoituksessa A 13 (158v) alleviivattu punaisella. Kun evankeliumi mainitaan uudestaan seuraavassa virkkeessä, sitä ei silloin ole alleviivattu, vaikka se on latinan mukaisessa ablatiivimuodossa. Hieman myöhemmin esiintyvä sana *offertorium* ei myöskään erotu visuaalisesti ruotsinkielisestä tekstistä.

1430 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (158v) merkitty vihreällä nuolella marginaalissa.

1431 Vertaa Luuk. 21: 33.

1432 Virkkeen loppu poikkeaa Budden ruotsinnoksessa muista versioista. Vuosien 1503, 1510, 1558, 1597 ja 1877 versioiden mukaan loppu kuuluu: 'hyödyttävät paljon sieluja'. Vuoden 1857 saksannoksessa ei kohdalle ole suoraa vastinetta. Vuoden 1854 valikoimasta koko luku puuttuu.

1433 Virkkeen alku on käsikirjoituksessa A 13 (158v) merkitty marginaalissa olevalla punaisella nuolella. Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kärsimyksiä?” Sielu sanoi: ”Ei mitään kärsimyksiä paitsi se, etten vielä näe mitä rakkainta Jumalaani, jonka näkemistä minä kaihoan ja odotan niin suuresti, että jos kaikki se kaiho, jota koskaan on kenelläkään ollut Jumalaa kohtaan maan päällä, koottaisiin kokonaan yhdelle ainoalle ihmiselle[1434], ei se kaikki olisi mitään minun mitä kuumimman kaipuuni rinnalla.” Mechtild kysyi: ”Kuinka se voi olla totta, kun lukemattoman monet pyhät Jumalan ystävät ovat kaihonneet ja vieläkin kaihoavat Jumalaansa sanoinkuvaamattoman suurella kaipauksella?” Sielu vastasi: ”Niin kauan, kun sielua painaa ruumiin taakka, ruumiin tarpeet, milloin syöminen, milloin nukkuminen, milloin jokin muu tekeminen, milloin alituinen kanssakäyminen muiden ihmisten kanssa, häiritsevät sielua usein paljon. Niinpä hän ei millään muotoa voi niin suurella kaihon palolla kaipailla Jumalansa ja Luojansa tykö kuin sellainen sielu, joka on vapautunut ruumiin taakasta ja joka on vapaa kaikista esteistä, kaipaa suloista Luojaansa lakkaamatta ja ylen määrin.”

Samasta sielusta. (Luku 5.)

Kolmantena kuukautena edellä mainitun kreivin kuoleman jälkeen hänen sielunsa ilmestyi jälleen Jumalan palvelijattarelle[1435]. Kaksi nuorta, loistavaa poikalasta saattoi sielua. Sielu näytti olevan puettu harmaisiin vaatteisiin. Niiden päällä hänellä oli *sorcocium*. Se tarkoittaa pitkiä, roikkuvia hihoja, jollaisia ritareilla ja herroilla on takkiensa ja haarniskojensa päällä.[1436] Sen kautta hän oli saanut itselleen ritarin aseman ja arvon[1437]. Silloin neito sanoi sielulle: ”Miksi sinulla on tä-

---

1434 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (159r) merkitty vihreällä nuolella marginaalissa.

1435 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (159r) merkitty punaisella nuolella.

1436 Tämä selitys puuttuu muista versioista ja on Budden lisäys (Laurén 1972, 116). Sanaa *sorcotium* on käytetty myös 1503, 1510, 1597 ja 1877, mutta vuoden 1857 saksannoksessa on *Panzerhemd* ’panssaripaita’ ja vuoden 1558 editiossa *supparum* ’palttinavaate’. Vertaa toisen kirjan luku 1. Sana *sorcocium* ja osa siihen liittyvästä selityksestä on käsikirjoituksessa A 13 (159r) alleviivattu punaisella.

1437 Latinaksi on käytetty sanaa *habitus*, joka voi tarkoittaa sekä ’asu’ että ’asema’. Vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa sana on tulkittu asuksi, Budden ruotsinnoksessa ja vuoden 1857 saksannoksessa asemaksi/arvoksi.

https://doi.org/10.21435/tl.277

mä harmaa rahvaanomainen asu, kun olit niin suuri ja mahtava herra maan päällä?[1438]” Sielu vastasi: ”Minun äitini antoi sen minulle niin kehuttavalla tavalla ja minulle niin mieluisasti, että minut nähdään siksi siihen puettuna.” [[1439]Mechtild kysyi: ”Eikö äitisi hoitanut muita asioitasi hyvin?” Sielu vastasi:] ”Hän hoiti myös paljon muita asioita hyvin ja minulle hyödyksi, mutta tämä vaate oli kuitenkin suuremmaksi hyödyksi kuin muut asiat. Minä pyydän sinua kiittämään äitiäni ja kaikkia ystäviäni siitä, että he ovat niin lempeästi ja hyvin rakastavasti tehneet minua kohtaan minun ansaitessani kärsimyksen[1440]. [[1441]Mechtild kysyi: ”Eikö sinua haittaa, että vanhempasi ja sukusi surevat sinua niin paljon?” Sielu vastasi: ”Ei. Sitä vain tahtoisin, että he tahtoisivat tunnustaa todeksi sen hyvän, jonka Jumala soi minun sielulleni saadessaan minut lähtemään maailmasta.”] [1442]Mechtild kysyi vielä: ”Miksi sinä käytät harmaata?” Sielu vastasi: ”Kun olin viimeisilläni ja kun olin ottanut vastaan Jumalan ruumiin, päätin vakaasti sydämessäni, että tahtoisin tulla Jumalan ritariksi ja puhtaaseen elämään, jos saisin jatkaa elämääni.” [[1443]Silloin Mechtild kysyi: ”Onko sinulla se arvo, jonka ansaitsee neitseellisyydellä?” Sielu vastasi: ”Ei minulla sitä täydellisesti ole, koska pahojen ihmisten neuvosta harhauduin seuraamaan tahtoani ja haluani lihallisiin ja maailmallisiin asioihin, ja sen kautta minun sieluni tahraantui.”] Neito kysyi: ”Mikä hyödytti sinua eniten?” Sielu vastasi: ”Messut, jotka pidettiin minun tähteni, annettavat almut ja puhtaat rukoukset.” [[1444]Mechtild kysyi: ”Millainen on puhdas rukous?” Sielu vastasi:] ”Se tulee puhtaasta

1438 Latinaksi ja vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa sanotaan maallikon asu, kun Buddella on rahvaanomainen asu. Kumpikin tulkinta on ymmärrettävä, koska keskiajan latinan *laicus* ’maallikko’ pohjaa sekä maallikkoa että kansanomaista tarkoittavaan kreikan sanaan. Maininta siitä, että puhuteltava oli suuri ja mahtava herra maan päällä, puuttuu muista versioista ja näyttäisi olevan Budden lisäämä (Laurén 1972, 119).

1439 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 editiosta.

1440 Sanat ’minun ansaitessani kärsimyksen’ näyttävät olevan Budden lisäämiä, koska ne puuttuvat muista versioista.

1441 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja 1558.

1442 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (159v) merkitty vihreällä nuolella.

1443 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, mutta ei Buddella eikä 1558.

1444 Hakasuluissa oleva puuttuu 1558 ja Buddelta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sydämestä ja on osaton synneistä. [[1445]Jos ihminen tuntee tehneensä jonkin hairahduksen ja päättää sydämessään ripittäytyä sen vuoksi tai tunnustaa sen Jumalalle rukouksessa, niin se rukous, jonka ihminen silloin suuntaa Jumalalle, virtaa Jumalan sydämeen kuin mitä puhtain vesi ja saa siellä aikaan suuren vaikutuksen. Synnintekijän rukous taas nousee sinne kuin samea vesi." Mechtild kysyi: "Kuka sinulle opetti tämän?" Sielu vastasi: "Jumala opettaa meille kaiken sen, mitä tahdomme tietää".] Mechtild kysyi: "Keitä ovat nämä sinua seuraavat poikalapset?" Sielu vastasi: "Toinen on minun enkelini, jonka huomaan Jumala uskoi minut maan päällä. Toinen on siitä enkeliryhmästä, johon minä tulen menemään."

[1446]Sinä voit tässä sielussa panna merkille paljon hyvää, samoin siinä aiemmin mainitussa, joka perusti luostarin, ja niissä kahdessa abbedissassa, jotka olivat hoitaneet virkaansa hyvin, ja jokainen kohta on sinällään paljon hyvän arvoinen, jos niitä tutkiskellaan hyvin.

Erään lapsen sielusta[1447]. Luku 6.

Eräs vaimo aikoi antaa Jumalalle puhtaaseen elämään tyttärensä, joka ei vielä ollut syntynyt. Siinä tapauksessa, että syntyvä lapsi olisi tyttö, hän sallisi tämän omistautua Jumalalle ja tulla Jumalan morsiameksi. Tyttö kuitenkin kuoli jo vuoden ikäisenä. Lapsen sielu ilmestyi Jumalan palvelijattarelle mitä kauneimman neidon hahmossa puettuna ruusunvärisiin vaatteisiin. Niiden päällä oli kultainen viitta, joka oli ihmeellisesti koristeltu hohtavan valkoisin liljoin. Silloin Mechtild kysyi sielulta: "Miksi olet saanut tämän suuren kunnian?" Sielu vastasi: "*Dominus sua benignitate hec michi contulit*[1448]. Tämän antoi mi-

---

1445 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, mutta ei Buddella eikä 1558.

1446 Loppuhuomautus on Budden lisäämä ja puuttuu muista tutkimistani versioista (Laurén 1972, 75 ja 102). Kohdasta saa vaikutelman, että Budde pitää kääntämäänsä teosta hyödyllisenä ja haluaa varmistaa, että hänen lukijansakin ymmärtävät sen. Loppuhuomautus on käsikirjoituksessa A 13 (159v) merkitty punaisella nuolella.

1447 Vuosien 1503 ja 1597 saksannoksissa lapsen nimeksi sanotaan F. von Orlem, vuoden 1857 saksannoksessa Franziska von Orlem ja vuoden 1877 editiossa E. de Orlamunde. Nimeä ei mainita Buddella eikä 1510, 1558 tai 1854.

1448 Latinankieliset sanat on käsikirjoituksessa A 13 (160r) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

nulle Herra omasta hyvyydestään. Tämä punainen vaate, joka on väriltään kuin ruusu, merkitsee sitä, että minä olin luonnostani täynnä rakkautta. [1449]Tämä kultainen viitta taas merkitsee puhtaan elämän vaatepartta, jonka Jumala antoi minulle sen tähden, että minun äitini lupasi, että minä pysyttelisin puhtaassa elämässä. [[1450]Ja kaiken sen, mitä Jumala olisi tullut antamaan minulle, jos olisin kantanut täydellistä luostariasua, Hän nytkin lahjoitti minulle suurenmoisen jalomielisyytensa ansiosta. Sen lisäksi on erityinen ansioni se, että minut uskottiin Kristuksen omaksi ollessani äitini vatsassa."] Kun Mechtild näki tämän ja ihmetteli sitä suuresti, Herra Jeesus sanoi hänelle: "Miksi sinä sitä ihmettelet? Lapset vapahdetaan, vaikka heidät kastetaan toisen uskoon. Kummitätihän antaa lupauksen kristillisestä uskosta lapsen puolesta. Jos sattuu niin, että lapsi kuolee, se vapahdetaan kummitädin lupauksen ansiosta. Samalla tavoin minä olen ottanut äidin vakaan tahdon vastaan tekona. Minä olen palkinnut ja korvannut lapselle kaiken sen, mitä hyvä äiti toivoi ja tahtoi lapselleen toteutuvaksi." Sitten Mechtild kysyi Herralta Jeesukselta: "Mutta miksi Sinä, rakkain Herrani, otit tämän lapsen niin aikaisin pois maailmasta?" Jeesus vastasi: "Hän oli niin rakastettava lapsi, ettei hänen kannattanut kauempaa elää maan päällä. Lisäksi syynä oli se, että minä tiesin, että lapsen isä olisi [esikoisensa kuoltua[1451]] rikkonut äidin lupauksen ja pitänyt lapsen maallisessa elämässä."

Kun Mechtild sitten rukoili erään toisen sielun puolesta, hän kuuli Herran Jeesuksen puhuvan näin sille sielulle, jonka puolesta hän rukoili: "Juo iloa minun sydämeni sisimmästä ytimestä jokaisen puolesta, joka rukoilee sinun puolestasi!"

[1452]Hyvä on niiden, jotka rukoilevat kristittyjen sielujen puolesta ja

---

1449 Käsikirjoituksessa A 13 (160r) kohta on merkitty punaisella nuolella ja virkkeen alku alleviivattu punaisella.

1450 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, mutta ei Buddella, 1558 tai 1854.

1451 Sanat "esikoisensa kuoltua" ovat mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, mutta eivät Buddella, 1558 ja 1854. Virkkeen kohdalla on käsikirjoituksessa A 13 (160r) marginaalissa vihreä nuoli, joka näkyy nykyään vain osittain, koska marginaalista on revennyt pala pois.

1452 Luvun lopettava kappale puuttuu muista tutkimistani versioista ja on Budden lisäämä (Laurén 1972, 100–102). Loppukappaleessa olevia latinankielisiä sanoja ja numerotietoja on käsikirjoituksessa A 13 (160v) run-

https://doi.org/10.21435/tl.277

erityisesti lukevat jumalisesti vigiliat ja seitsemän psalmia[1453]. Kuinka suuri helpotus ja apu onkaan autuaille sieluille tuosta lukemisesta. Löydät muualtakin[1454] kirjoitettuna, että psalttari on hyvä, kun sitä luetaan sielujen puolesta. Kuitenkin parhaita ovat psalmit vigilioihin, seitsemän psalmia ja psalmi *beati immaculati*[1455] aina psalmiin *ad Dominum*[1456] asti. Kuten sanottiin neljännen[1457] kirjan 32. luvussa, on kaikkein parasta lukea jonkun sielun puolesta viisitoista *Pater noster* -rukousta vuoden jokaisena päivänä. Siten päästään yhteensä 5 475:een *Pater noster* -rukoukseen vuodessa. Ne tulee jokaisen Jumalan ihmisen lukea rakkaan ystävänsä puolesta. Konventti tulee saada lukemaan ne samanlaisella innolla kuin edellä mainitusta luvusta huomaat Pyhän Mechtildin ja hänen konventtinsa ne lukeneen.[1458]

Yhteisestä ylösnousemuksesta tuomiopäivänä. Luku 7.

Mechtild kuuli, kun messussa luettiin, että *tercia die resurget*[1459]. Silloin Mechtild lankesi polvilleen, kiitti ja ylisti Jumalaa ihmisen ylösnousemuksesta ja tuomion jälkeen saatavasta kunniasta. Ja kohta hän näki siinä kappelissa, jossa hän oli rukoilemassa, kolmen mitä kauneimman, alttarin likelle haudatun ruumiin nousevan haudois-

saasti alleviivattu punaisella. Käsikirjoituksen alamarginaalissa on sana *aue*.

1453 Saattaa viitata seitsemään katumuspsalmiin, joita ovat psalmit 6, 32, 38, 51, 102, 130 ja 143.

1454 Viittaa ehkä Birgittaan (Laurén 1972, 102, alaviite 78).

1455 'Autuaita nuhteettomat'. Ps. 119.

1456 'Herraa'. Ps. 120.

1457 Kuten Laurén (1972, 101, alaviite 77) huomauttaa, säilyneessä ruotsinkielisessä käsikirjoituksessa A 13 (160v) ja Geeten (1899, 354) editiossa sanotaan "kymmenennen kirjan". Kyseessä täytyy olla käsikirjoitusta kopioitaessa sattunut virhe, sillä on omituista viitata kirjaan kymmenen, kun kirjoja on koko teoksessa vain viisi. Neljäs kirja on tässä oikea lukutapa, koska sen 32. luvussa puhutaan juuri tästä asiasta eli viittaus on korrekti. Vertaa kyseinen luku yllä.

1458 Tässä on eksplisiittinen maininta siitä, että Mechtildin ja hänen konventtinsa toiminnan on tarkoitus olla esikuva lukijalle ja toiminnalle lukijan omassa konventissa.

1459 'Kolmantena päivänä Hän nousee ylös'. Matt. 17: 22. Matt. 20: 19. Mark. 9: 31. Mark. 10: 34. Luuk. 18: 33. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (160v) alleviivattu punaisella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

taan ja kädet kohotettuina kiittävän ja ylistävän Jumalaa. Noiden kolmen ruumiin sydämet oli koristeltu jalokivin, ja ne liikkuivat hyvin ihmeellisesti, kuin leikkien. Se merkitsi sitä iloa, jota vainajain sielut tunsivat hyveistä ja hyvistä töistä, joita olivat tehneet ruumiissa ollessaan. [[1460]Silloin Mechtild kysyi Herralta: ”Oi, Herrani, millä tavoin nämä ruumiit saavat sielunsa takaisin, ja millainen kirkkaus on sitten, kun sielu liittyy ruumiiseen?”] Silloin Jumala antoi Mechtildin ymmärtää, että tulevassa ylösnousemuksessa tulevat pyhimysten ruumiit seitsemän kertaa kirkkaammiksi kuin aurinko ja sielut seitsemän kertaa kirkkaammiksi kuin ruumiit, jotka sielut ottavat jälleen ylleen kuin vaatteet. Ja sielut loistavat läpi kaikkien ruumiinjäsenten niin kuin aurinko paistaa kristallin läpi. Niin toteutuu se, kun on kirjoitettu, että *fulgebunt iusti sicut sol etc.*[1461] eli oikeamieliset ihmiset loistavat kuin aurinko Taivasten valtakunnassa sekä ruumiiltaan että sielultaan loppumattomassa kunniassa.

[[1462]Kun oli yhden jo mainitun vainajan, kreivi B:n, muistopäivä, abbedissa pyysi etukäteen Jumalan palvelijattarelta, että tämä pyrkisi saamaan Jumalan ilmaisemaan jotakin hänen isänsä sielun tilanteesta[1463]. Mechtild jätti pyynnön huomioimatta, sillä hän halusi ani harvoin tehdä niin, että hän itse olisi pyytänyt Herraa antamaan hänelle jon-

---

1460 Hakasulkeissa oleva on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877, mutta ei Buddella, eikä 1558. Vuoden 1854 valikoimasta puuttuu koko luku.

1461 ’Hurskaat loistavat niin kuin aurinko’ (Matt. 13: 43). Laurén (1972, 84) tulkitsee sitaatin Budden lisäämäksi. Vuoden 1558 editiossa (150v) kuitenkin lukee *Et sic fulgebunt iusti* ’ja niin loistavat hurskaat’, joten Budden lisäämää lienee vain maininta siitä, että niin on kirjoitettu ja kirjoituksessa sanottu toteutuu. Muissa versioissa (1503, 1510, 1597, 1857, 1877) sanotaan tämän sijaan suunnilleen ’minä valaisen sielun koko sisimmän sanoinkuvaamattomalla valolla’. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (160v) alleviivattu punaisella.

1462 Hakasulkeissa oleva puuttuu Buddelta ja vuoden 1558 editiosta, mutta on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877.

1463 Kreivin nimeksi sanotaan vuoden 1857 saksannoksessa Georg, josta vuonna 1597 annetaan vain alkukirjain G. Vuosina 1503, 1510 ja 1877 annetaan alkukirjain B. Vuoden 1877 editiossa arvellaan, että kyseessä on Burchard VIII von Querfurt eli Burchard II von Mansfeld (kuoli 1273), jonka tytär Sophia oli abbedissana Mechtildin siskon Gertrudin jälkeen vuodet 1291–1303 kunnes häntä seurasi Jutta Halberstadtilainen (Mechtild 1877, 342, alaviite 1, ja 727; Bromberg 1965, 8).

https://doi.org/10.21435/tl.277

kin ilmestyksen. Sen sijaan hän jätti sen Jumalan tahdon varaan, ja hänelle oli mieleistä mikä tahansa, mitä Herra hänelle soi. Kun Mechtild sitten otti osaa messuun, Herra sanoi hänelle yksityisesti: ”Noudata tottelevaisuuttasi!” Mechtildin äkättyä tämän hän vastasi: ”En minä ottanut tätä tottelevaisuuteen kuuluvana määräyksenä.” Herra sanoi hänelle: ”Tee niin kuin minä tein, kun Isäni määräyksestä tulin maan päälle.” Näistä sanoista Mechtild ymmärsi jumalallisesta sallimuksesta, että kun Kristus lähti Isänsä tyköä, Kristus taipui tottelemaan kaikessa Isäänsä sellaisella kunnioituksella ja alistumisella, ettei kukaan poika ole koskaan alistunut isälleen niin nöyrästi, eikä kukaan palvelija isännälleen. Kristus oli valmis kestämään kaikkien ihmisten taakat, vaikeudet ja vaivannäöt ja itsensä kautta täydentämään kaikkien kohtalot ja puutteet. Silloin Mechtild sanoi: ”Herrani, kuule palvelijattaresi toivetta!” Kohta Mechtild näki edellä mainitun kreivin sielun seisomassa Herran edessä vihreässä asussa. Hänellä oli erittäin hyvä ja kovin loistava vyö, joka oli niin pitkä, että se ulottui aina hänen jalkoihinsa saakka. Vaatteiden vihreyden Mechtild ymmärsi tarkoittavan ikuisuuden vihreyttä, vyön taas yhteistä uskoa, jonka kreivi säilytti lujana ja horjumattomana aina elämänsä loppuun asti hyvien töiden ympäröimänä. Rinnassaan hänellä oli monin tavoin koristeltu kääty, joka peitti hänen koko kehonsa kaulasta vyötärölle asti. Siinä loistivat kaikki hänen hyvät työnsä ja hyveensä, erityisesti se, että hänellä oli niin nöyrä sydän. Sen ansiosta hän oli vaimolleenkin nöyrä. Lisäksi hänellä oli hurskas sydän, ja hän esiintyi ihmisille leppoisana ja hyväntahtoisena. Hän oli myös laupias köyhiä ja puutteenalaisia kohtaan. Lisäksi hän soi tyttärensä Jumalalle suurella hartaudella. Silloin Mechtild kysyi kreivin sielulta: ”Mitä pyydät tyttäreltäsi?” Sielu vastasi: ”Että hän pitäisi vankalla uskollisuudella kiinni siitä, joka tahtoo täydellisellä uskollisuudella taipua olemaan hänen sulhasensa, ja että hän alistuisi tämän tahtoon.” Mechtild sai myös tietää, että kreivittären[1464] sielulla oli Taivaassa suuri ilo siitä, että hän oli omasta ja hyväntahtoisesta tuumastaan pannut toimeen vuotuisen almun köyhille mainitun kreivin sielun hyväksi. Tämän jälkeen Mechtild sanoi Herralle: ”Herrani, se kunnioitus, jolla Sinä kannoit kaikkien ihmis-

1464 Kreivitär Oda von Reinstein, kreivi Burchardin leski (Mechtild 1877, 343, alaviite 1).

https://doi.org/10.21435/tl.277

ten taakat ja täydensit kohtalon meille suomaa osaa, sai Sinut meidän puolestamme tottelemaan aina kuolemaan asti, ja siksi minä rukoilen, että kiität Isääsi minun puolestani siitä, että Sinä olit niin tottelevainen ja täydensit minun osani."] Sitten Mechtild kuuli Herran Jeesuksen vastaavan: "Kun minä elin maan päällä, minä olin tottelevainen kaikissa asioissa Pyhälle Isälleni. Samoin minä nytkin tottelen kaikkia niitä, jotka ovat tottelevaisia minua kohtaan ja esimiehiään kohtaan minun tähteni[1465]. Ne, jotka maan päällä hylkäävät ja tukahduttavat oman tahtonsa minun tähteni, tulevat tämän elämän jälkeen ikuisesti iloitsemaan minusta, erityisessä rauhassa ja yltäkylläisissä iloissa[1466]. Ja minä tahdon puolestani iloita heistä erityisellä ja erikoisella ilolla. Niin tulee tunnetuksi kaikille niille, jotka ovat Taivasten valtakunnassa, kuinka mieleinen palvelus se on minulle, kun joku todellisen tottelevaisuuden ansiosta hylkää oman tahtonsa. Mitään hän ei päätä itse, vaan toisen käskyjen ja ohjauksen mukaan uhraa itsensä Jumalalle mitä miellyttävimmäksi uhriksi.[1467]"

Salomon, Simsonin, Origeneen ja Trajanuksen sieluista. Luku 8.

Erään luostariveljen pyynnöstä Mechtild kysyi rukoillessaan Jumalalta, missä olivat Salomon[1468], Simsonin[1469], Origeneen[1470] ja Trajanuk-

1465 Sanat 'minua kohtaan ja esimiehiään kohtaan minun tähteni' puuttuvat muista versioista ja näyttävät olevan Budden selittävä lisäys. Budde näyttää mieluusti painottavan tottelevaisuutta esimiehiä kohtaan. Katso Laurén 1972, 122 ja 125.

1466 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (161r) merkitty vihreällä nuolella.

1467 Luvun tottelevaisuutta korostava viimeinen virke puuttuu muista versioista ja näyttäisi olevan Budden lisäämä.

1468 Viisaudestaan tunnettu Vanhan testamentin henkilö. Kuuluisa on erityisesti Salomon tuomio (1. Kun. 3: 16–28). Kun tekstissä viitataan irstauteen ja ruumillisiin synteihin, tarkoitettaneen sitä, että Salomolla oli Raamatun mukaan 700 ruhtinaallista vaimoa ja 300 sivuvaimoa (1. Kun. 11: 3). Lopulta Herra vihastui Salomoon.

1469 Simson oli Vanhan testamentin henkilö, jonka kohtaloksi koitui petollinen Delila (Tuom. 16: 4–30). Kuollessaan Simson aiheutti kostoksi monien ihmisten kuoleman (Tuom. 16: 30).

1470 Origenes (noin 185–253 jKr.) oli teologi ja opettaja, joka kuoli kidutettuna. Hänen tuotantonsa oli erittäin laaja, mutta siitä on säilynyt vain pieni osa, koska hänet tuomittiin jälkeenpäin harhaoppiseksi (Castrén 2012, 490).

https://doi.org/10.21435/tl.277

sen[1471] sielut. Herra Jeesus vastasi hänelle: ”Sen, mitä minä armossani tein Salomon sielulle, minä tahdon pitää salaisena ihmisiltä sen vuoksi, että syntiset sitä kernaammin karttaisivat irstautta ja muita ruumiillisia syntejä. Sen, mitä lempeydessäni tein Simsonin sielulle, tahdon myös pysyvän ihmisiltä tietämättä, sillä kenenkään ei tule uskaltautua itse kostamaan vihollisilleen. Antakoot ihmiset minun kostaa, sillä minun käsiini Isä antoi kaiken tuomiovallan.[1472] [1473]Sen, mitä hyväntahtoisuudessani tein Origeneen sielulle, tahdon olevan salaista, ettei kukaan viisauteensa luottaen uskaltautuisi ylentämään itsensä. Lisäksi sitä, mitä sopuisuudessani tein Trajanuksen sielulle ja mitä käskin sen suhteen, ei ihmisten tule tietää, jotta yhteistä kristillistä uskoa siten enemmän korotettaisiin ja kunnioitettaisiin. Häneltä nimittäin puuttui[1474] kristillinen usko ja todellinen kaste, vaikka hän olikin täydellinen kaikissa hyveissä.

Sieluista, jotka vapahdettiin Mechtildin rukousten ansiosta. Luku 9.

Kaikkien kristittyjen sielujen päivänä[1475] Mechtild rukoili hartaasti kristittyjen sielujen puolesta. Hänen ajatuksensa olivat pahasti hämmennyksissä erään ihmisen tähden, jonka laidan hän tiesi olevan huonosti tuon ihmisen ymmärtämättömän elämäntavan vuoksi[1476].

1471 Trajanus oli Rooman keisarina 98–117 jKr. Hän oli ansiokas ja suosittu. Kristinusko oli hänen aikanaan Roomassa laitonta, mutta Trajanus suhtautui siihen pahimpiin vainoajiin verrattuna suhteellisen maltillisesti. Viranomaisten ei tullut varta vasten etsiä kristittyjä tai tuomita heitä nimettömien ilmiantojen takia, vaikka oli toisaalta rankaistavaa olla kunnioittamatta keisaria ja roomalaisia jumalia. Katso Kivimäki & Tuomisto 2001, 128–133; Castrén 2012, 449–450.

1472 Virke puuttuu muista tutkimistani versioista ja näyttää olevan Budden lisäys (Laurén 1972, 122).

1473 Kohta on käsikirjoituksessa A 13 (161r) merkitty punaisella nuolella.

1474 Sana ’puuttui’ on Buddella muodossa *brast*. Käsikirjoituksen A 13 (161v) marginaalissa on tässä kohdassa merkintä *feladhes*, joka merkitsee samaa. Merkintä lienee Bureuksen tekemä (Laurén 1972, 29).

1475 Marraskuun 2. päivänä (Hammarström 1925, s.v. *commemoratio*; Mechtild 1857, 452, alaviite).

1476 Sanat ’tuon ihmisen ymmärtämättömän elämäntavan vuoksi’ puuttuvat muista versioista ja näyttävät olevan Budden lisäämät (Laurén 1972, 122). Sanat selittävät asiaa ja ohjaavat lukijan tulkintaa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Ja kohta Mechtild näki Herran Jeesuksen, joka ikään kuin roikkui ilmassa sekä jalat että kädet sidottuina. Jeesus sanoi Mechtildille: ”Aina, kun joku tekee kuolemansynnin, hän sitoo minut, ja hän pitää minut sidottuna niin kauan kuin hän pysyttelee kuolemansyntien vallassa.” Heti tämän jälkeen Herra ilmestyi Mechtildille niin kuin mitä kaunein poika, joka oli ihmeellisesti koristeltu. Hänen rintansa koristuksena oli kolme mitä kalleinta rintakorua. Ensimmäinen niistä merkitsi sitä ikuista kaipuuta, jolla Jumala kiihkeästi rakastaa sielua. Toinen merkitsi Hänen jumalallisen sydämensä rakkautta, jolla Hän aina rakastaa ihmistä. Vaikka ihmisen tunteet laimenevat, eikä hän tunne rakkautta, niin silti on Herran jumalallisen sydämen rakkaus ihmistä kohtaan yhtä suuri, yhtä kiihkeä ja muuttumaton. Kolmannella korulla ilmaistiin Jumalan sydämen iloa ja riemua, josta on kirjoitettu, että *delicie mee esse cum filiis hominum* eli minun suurin iloni ja nautintoni on ihmisten poikain kanssa oleminen[1477]. [[1478]Lisäksi Herralla oli rintansa ympärillä kultainen vyö, jolla viitattiin rakkauden siteeseen, jolla Hän kiinnitti sielun sanoinkuvaamattomalla yhteyden tavalla itseensä. Ja Herra sanoi Mechtildille: ”Tällä tavoin minut on kiinnitetty rakastavaan sieluun.”] Sitten Herra Jeesus otti hänen sielunsa mukaansa ja johdatti mitä ihanimpaan yrttitarhaan, joka oli tehty ilmaan likelle taivasta. Siellä oli lukemattoman monia sieluja, jotka kaikki istuivat suuren pöydän ääressä[1479] [yrttitarhan pohjoisosassa. Herra itse saapui sinne mitä arvokkaimmin ja palveli heitä. Kaikki sanat, jotka oli toimitettu vigiliapalveluksissa kuorissa ja koko kirkossa sielujen puolesta tuona päivänä, Herra asetti heidän eteensä niin kuin erilaisina ruokalajeina ja tarjosi niitä kuin erilaisina

---

1477 Sananl. 8: 31. Samaa kohtaa siteerataan myös ensimmäisen kirjan luvussa 66 ja kolmannen kirjan luvussa 2. Latinankielinen sitaatti on käsikirjoituksessa A 13 (161v) alleviivattu punaisella.

1478 Hakasulkeissa olevat kaksi virkettä puuttuvat Budden ruotsinnoksesta ja vuoden 1558 editiosta. Vuoden 1854 valikoimasta puuttuu koko luku. Virkkeet ovat mukana 1503, 1510, 1597 ja 1877. Toinen niistä on mukana myös 1857.

1479 Budden ruotsinnoksen säilynyt osa päättyy kesken virkkeen käsikirjoituksen A 13 lehdelle 161v. Budde ruotsinsi varmasti viidennen kirjan loppuun saakka. Koska ruotsinnoksen loppu on tuhoutunut, olen kääntänyt viidennen kirjan lopun tästä eteenpäin latinasta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

juomina. Tämän ilmestyksen näkijän sielu palveli heitä Herran kanssa.[1480]

Sitten laulettiin säe, jossa sanotaan ”Herra, jos heidän rikkeensä ovat ansainneet rangaistukset, niin armahda Sinä heidät lempeytesi tähden.” Silloin Mechtild sanoi Herralle: ”Herrani, miten nämä sanat hyödyttävät niitä, jotka ovat suuressa ilossa?” Silloin kaikkien sielujen sydämet avautuivat, ja Mechtild näki jokaisen sydämessä madon, jonka pää oli kuin koiralla ja jolla oli neljä jalkaa. Lakkaamatta madot kalvoivat heidän sydämiään ja ahdistelivat niitä kynsillään[1481]. Tällainen mato oli jokaisen oma omatunto. Koiran naamaa se näytti sen tähden, että koira on uskollinen eläin ja omatunto aina kalvaa ja moittii sielua siitä, että sielu on ollut uskoton mitä suloisimmalle ja suopeimmalle Jumalalleen, eikä saa kuoleman jälkeen viivytyksettä nousta Hänen tykönsä. Etujalat kuvasivat kaikkia niitä tekoja, jotka ihminen tekee vastoin Jumalan käskyjä ja joiden takia hän ansaitsee tulla rääkätyksi kuoleman jälkeen. Takajalat kuvastivat kaikkia huonoja toiveita ja pahoja teitä, jotka etäännyttävät sielua Jumalasta.

1480 Virke on mukana 1503, 1510, 1597, 1857 ja 1877. Virke puuttuu vuoden 1558 editiosta. Koska Budden käyttämä alkuteksti näyttää olleen lähellä vuoden 1558 edition tekstiä, on todennäköistä, että virke on puuttunut myös Budden ruotsinnoksesta. Lisätukea oletukselle antaa se, että Geeten (1899, 358) mukaan virke puuttuu myös Uppsalassa säilyneestä, Mechtildin ilmestysten latinankielisestä käsikirjoituksesta Uppsala Universitetsbibliotek, C 198, joka Laurénin (1972, 45) mukaan sisältää latinankielisen tekstin, joka on lähellä sitä, jota Budde käytti suorana alkutekstinään.

1481 Kohta näyttää olleen Buddesta vaikuttava ja merkittävä. Kun Budde ruotsinsi teoksen *Sielun luostari*, hän lisäsi siihen viittauksen tähän kohtaan (Dahlgren 1875, 120). Viittaus on tarkka, sillä siinä sanotaan: ”lue näistä madoista Pyhän Mechtildin teoksen viidennen kirjan yhdeksännestä luvusta.” Katso Kauko 2015b, 223; Kauko 2022b, 136. Viittaus on sisällöllisesti relevantti, koska myös teoksessa *Sielun luostari* (Dahlgren 1875, 119–120) verrataan huonoa omaatuntoa kalvavaan matoon. On todennäköistä, että viittaus on Budden lisäämä, koska se on luvun lopussa irrallisen oloisesti. Viittaus luvun tarkkuudella viittaa myös siihen, että tarkoitetaan juuri Budden ruotsinnosta tai sitä latinankielistä alkutekstiä, jota Budde käytti. Lukujen numerointi nimittäin vaihtelee Mechtildin ilmestysten eri versioissa, eikä viittaus menisi numerointien osalta oikein, jos olisi tarkoitettu viitata johonkin muuhun versioon.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Tuollaisella madolla oli myös pitkä häntä. Joillakin niistä se oli hieno ja sileä, joillakin taas karhea ja karvainen. Häntä merkitsi sielujen jälkimainetta, joka heistä oli jäänyt maan päälle. Hieno häntä oli niiden kohdalla, jotka olivat jättäneet jälkeensä hyvän maineen, ja heille hännästä oli jotakin apuakin. Niillä, jotka olivat jättäneet kuolemansa jälkeen jälkeensä pahan maineen, oli madon häntä karhea ja koukeroinen niin, että se ankarasti rääkkäsi sielua. Tämä mato ei koskaan kuole, eikä sielu vapaudu siitä ennen kuin pääsee Herransa iloon kiinnitettynä Jumalaan purkamattoman liiton kautta[1482]. Silloin Mechtild rukoili Herraa kaikilla voimillaan, että Hän antaisi noille sieluille täyden anteeksiannon ja ottaisi heidät kirkkautensa kunniaan. Ja katso, kaikkien sielujen madot putosivat ja kuolivat, ja sielut lennähtivät suuren riemun kera Taivaan iloihin. Tämän jälkeen Herra otti mukaansa Mechtildin ja näytti tälle kiirastulen, jossa Mechtild näki erilaisia tuskia. Mechtild näki joitakin sieluja, jotka astuivat esiin vedestä alastomina ja märkinä.[1483] Jotkut taas tulivat tulesta poltettuina ja ulkomuodoltaan muodottomina. Mechtild rukoili heidän puolestaan, ja oikopäätä he vapautuivat kärsimyksistään ja saivat takaisin sen muodon ja ulkonäön, joka heillä oli ollut maan päällä. He siirtyivät ilolla siihen puutarhaan, josta aiemmin mainitut sielut tempaistiin pois.

Rukouksesta, jota kutsutaan eläväksi lähteeksi.

Luostarin esimies oli kieltänyt tätä Kristuksen uskollista palvelijatarta ilmoittamasta muille mitään niistä sieluja koskevista ilmestyksistä, joita hän sai, koska esimies pelkäsi sen tulevan julkiseen tietoon ja sellaisen koituvan luostarille taakaksi.[1484] Mechtild tunsi myötätuntoa

1482 Sanat ’kiinnitettynä Jumalaan purkamattoman liiton kautta’ puuttuvat 1558 ja 1857. Geeten (1899, 359) editiosta ilmenee, että ne puuttuvat myös käsikirjoituksesta Uppsala Universitetsbibliotek, C 198, joka on lähellä Budden versiota. On todennäköistä, että sanat puuttuivat myös Budden ruotsinnoksesta.

1483 Virke puuttuu 1510, 1558 ja 1597, mutta on mukana 1503, 1857 ja 1877. Geeten (1899, 359) editiosta ilmenee, että virke puuttuu myös käsikirjoituksesta Uppsala Universitetsbibliotek, C 198, joka on lähellä Budden versiota. On todennäköistä, että virke on puuttunut Buddeltakin.

1484 Virke puuttuu 1558 (153r). Koska Buddelta usein puuttuu samoja kohtia

https://doi.org/10.21435/tl.277

sieluja kohtaan ja sanoi Herralle: ”Oi, mitä suloisin lohduttaja ja ahdistettujen auttaja, mitä me nyt teemme sielujen puolesta, jotta heidät pikemmin vapahdettaisiin, varsinkin kuin olemme saaneet almun heidän hyväkseen?” Herra vastasi hänelle suopeasti: ”Lukekaa se rukous, jota kutsutaan nimellä *Elävä lähde*, toisin sanoen psalmi, jossa sanotaan, että autuaita ovat ne, jotka ovat tiellään tahrattomia[1485]. Lukekaa lisäksi sen yhteyteen kirjoitettu rukous. Niin tarjoatte sieluille suuren avun ja ison vastineen almuista.”

Siitä, miten on edullista rukoilla sielujen puolesta

Mechtild oli eräänä pyhäpäivänä osallistunut ehtoolliselle ja uhrannut Jumalalle mitä arvokkaimman öylätin sielujen vapahduksen puolesta, jotta se johtaisi kaikkien syntien anteeksiantoon ja laiminlöyntien korjaamiseen. Silloin Herra sanoi Mechtildille: ”Lue heidän puolestaan yksi *Isä meidän* -rukous muistaen, missä tarkoituksessa minä annoin sen sydämestäni ihmisille luettavaksi.” Jumalallisesta johdatuksesta Mechtild ymmärsi näistä sanoista, että rukous tuli lukea seuraavin aikein.

Sanojen *Isä meidän, joka olet Taivaissa* kohdalla tulee keskittyä toivomaan sitä, että sieluille annetaan anteeksi se, että he eivät ole tarpeeksi kunnioittavasti rakastaneet kunnioitettavaa ja rakastettavaa Isää, joka yksin armosta on kohottanut heidät sellaiseen kunniaan, että heitä kutsutaan Jumalan lapsiksi ja he sitä ovatkin. He eivät ole osoittaneet Isälle tämän ansaitsemaa kunnioitusta. Lisäksi he ovat synneillään usein kiivastuttaneet Isän ja usein ajaneet Hänet ulos sydämestään, jonka Isä oli järjestänyt sitä varten, että Hän asuisi siellä ja hallitsisi siellä kuin Taivaassa. Ihmiset rukoilkoot yhteydessä siihen rakkaudelliseen katumukseen ja anteeksipyyntöön, jotka heidän viaton veljensä Jeesus Kristus heidän puolestaan suoritti. Rukoilkoot, että Isä ottaisi vastaan korvaukseksi heidän hairahduksistaan Poikansa sydämen rakkauden ja sen arvoa-antavan kunnioituksen, jota Poika ilmaisi ihmisenä ollessaan.

kuin kyseisestä editiosta, on mahdollista, että virke on puuttunut myös Budden ruotsinnoksesta.

1485 Ps. 119: 1; Vulgatassa Ps. 118: 1.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Sanat *pyhitetty olkoon Sinun nimesi* luetaan korvaukseksi siitä, että ihmiset eivät ole kunnolla kunnioittaneet Jumalan, suuren Isänsä, nimeä. Usein he ovat käyttäneet sitä turhaan, mutta perin harvoin he ovat tarkoin ajatelleet Hänen nimensä muistoa. Heitä nimitetään Kristuksen mukaan kristityiksi, mutta elämällä huonosti he ovat aiheuttaneet, etteivät he ole tuon mitä kunnioitettavimman nimen arvoisia. Toivokoon ihminen, että Isä suvaitsisi ottaa vastaan Poikansa mitä täydellisimmän pyhyyden, jonka avulla tämä ylensi Isänsä siunattua nimeä siitä julistamalla ja kunnioitti sitä teoilla, joita teki ihmisenä ollessaan.

Sanojen *tulkoon Sinun valtakuntasi* kohdalla rukoilija tähdätköön siihen, että sieluille annettaisiin anteeksi se, että he eivät ole kovin kiihkeästi kaihonneet, eivätkä huolellisesti ahkeroiden havitelleet Jumalan valtakuntaa tai edes Jumalaa itseään, vaikka Hänessä yksin on todellinen lepopaikka ja ikuinen ilo. Rukoilkoon, että Jumala ottaisi vastaan mitä rakkaimman Poikansa mitä pyhimmän toiveen ja tahdon, että ihmiset olisivat Hänen valtakuntansa perillisiä, korvaamaan kaiken velttouden, joka ihmisillä on ollut kaikkea hyvää kohtaan.

Tapahtukoon Sinun tahtosi. Ihmiset eivät ole katsoneet Jumalan tahtoa omaa tahtoaan paremmaksi, eivätkä he ole kaikissa kohdin sitä rakastaneet. Rukoiltakoon, että Jumala kaikkea ihmisten tottelemattomuutta korvaamaan ottaisi vastaan yhteyden Hänen mitä rakkaimman Poikansa sydämeen ja Poikansa mitä alttiimman tottelevaisuuden, jonka ansiosta Poika pysyi tottelevaisena aina kuolemaan saakka. Sanoista *tapahtukoon Sinun tahtosi* Mechtild oivalsi erityisesti sen, että ne hengellisen säädyn edustajat hairahtuvat pahasti, jotka perin harvoin alistavat oman tahtonsa kokonaan Jumalalle. Lisäksi he monta kertaa vetävät pois tahtonsa, jonka he jo ovat alistaneet Jumalalle. On heille perin tarpeellista, että näiden sanojen kohdalla heidät muistetaan erityisesti. Sillä tämän laiminlyönnin takia he kuolemansa jälkeen joutuvat valtavan etäälle Jumalasta.

Meidän jokapäiväinen leipämme. Ihmiset eivät ole koskaan ottaneet vastaan tuota sangen jaloa ja heille perin hyödyllistä sakramenttia kyllin suurella halulla, hartaudella ja rakkaudella, ja monet ovat aiheuttaneet itselleen sen, etteivät he sitä ansaitsekaan. Ja sangen monet ovat saaneet sen harvoin tai eivät koskaan. Rukoiltakoon Isältä Jumalalta, että Hän ottaisi vastaan Poikansa Kristuksen mitä kiihkeimmän

https://doi.org/10.21435/tl.277

rakkauden, sanoinkuvaamattoman halun ja perin suuren pyhyyden ja hartauden, joiden kautta Kristus lahjoitti meille tämän erinomaisen hyvän lahjan.

Ja anna meille meidän syntimme anteeksi. Näiden sanojen kohdalla rukoilija pyytäköön, että annettaisiin anteeksi kaikki synnit niille, jotka ovat syypäitä seitsemään pääsyntiin ja niistä alkunsa saaviin muihin synteihin. Annettakoon anteeksi se, että he eivät ole antaneet anteeksi niille, jotka ovat rikkoneet heitä vastaan, eivätkä rakastaneet vihollisiaan. Rukoiltakoon Jumalalta, että hän ottaisi vastaan Poikansa rakastavan rukouksen, jonka Tämä rukoili vihollistensa puolesta[1486].

Äläkä saata meitä kiusaukseen. Ihmiset eivät ole vastustaneet paheita ja haluja, vaan he ovat moneen kertaan pitäneet yhtä paholaisen ja lihan kanssa kietoen itsensä omasta tahdostaan moniin pahoihin asioihin. Rukoiltakoon, että Herra tahtoisi koota yhteen Kristuksen kunniakkaan voiton, jolla Hän voitti maailman ja paholaisen, Hänen koko mitä pyhimmän elämänsä sekä kaikki Hänen työnsä ja kärsimyksensä korjaamaan sielujen kaikki laiminlyönnit. Niin heidät vapahdetaan kaikesta pahasta ja johdatetaan kunnian valtakuntaan, joka Hän itse on. Aamen.

Kun Mechtild oli lukenut tämän rukouksen loppuun tällaisin tarkoituksin, hän näki suuren sielujen joukon, joka mitä suurimmalla ilolla kiitti Jumalaa vapahduksen johdosta.

Viidesta *Isä meidän* -rukouksesta, jotka tulee lukea heti, kun joku on kuollut

Kerran Mechtild oli lukenut viisi *Isä meidän* -rukousta Kristuksen mitä pyhimmille haavoille erään kuolleen puolesta meidän tapamme mukaan. Meillähän on tapana lukea ne heti, kun jonkun on ilmoitettu kuolleen. Silloin Mechtild tahtoi tietää, mitä apua sielu sai siitä. Herra vastasi hänelle näin: ”Sielu saavuttaa siten viisi hyvää asiaa: Enkelit nimittäin tarjoavat hänelle oikealta puolelta suojelusta, vasemmalta puolelta lohdutusta, edestä toivoa, takaa luottamusta, ylhäältä taivaal-

1486 Viittaa mahdollisesti Jeesuksen sanoihin: ”Isä, anna heille anteeksi. He eivät tiedä, mitä tekevät.” (Luuk. 23: 34.)

https://doi.org/10.21435/tl.277

lista iloa." Herra sanoi myös[1487]: "Jos joku toimii toisen, kuolleen henkilön puolesta myötätuntoisin tai rakastavin tuntein, hän tulee osalliseksi kaikista niistä hyvistä asioista, joita vainajan hyväksi koituu kirkon ansiosta, ja oman kuolemansa päivän koittaessa hän huomaa kaikkien näiden olevan valmiina hänen sielunsa avuksi ja hyödyksi."

Tuonelasta ja kiirastulesta[1488]

Kerran, kun Mechtild rukoili, hän näki alapuolellaan manalan avoimena ja siellä mittaamattoman kurjuuden ja kauhun. Siellä oli käärmeitä ja sammakoita, leijonia ja koiria ja kaikkia hirveiden petojen lajeja, jotka raatelivat toisiaan mitä julmimmin. Silloin Mechtild sanoi: "Oi Herra, keitä ovat nämä näin kurjat?" Herra vastasi hänelle: "He ovat niitä, jotka eivät koskaan ole hetkeäkään ajatelleet minua suloisesti."

Mechtild näki myös kiirastulen, jossa oli yhtä monenlaisia kärsimyksiä kuin oli niitä paheita, joihin sielut olivat tässä elämässä heittäytyneet[1489]. Ne, jotka olivat täällä ylpeitä, putoilivat kiirastulessa lakkaamatta lammikosta toiseen lammikkoon. Ne, jotka eivät olleet pitäneet kiinni luostarisäännöstään ja lupaamastaan tottelevaisuudesta, kulkivat siellä puolestaan kuin taakan painamina ja taivuttamina. Mässäilyyn ja päihtymykseen syyllistyneet taas makasivat selällään kuin mielipuolisina nälän ja janon näännyttäminä. Ne, jotka olivat toteuttaneet lihanhimoja, kohtasivat loppunsa tulessa kuin paistetut rasvaiset lihat. Kustakin erheestään sielut siten joutuivat kestämään kiirastulessa kärsimyksiä sen mukaan kuin olivat ansainneet. Kun Mechtild kuitenkin lausui rukouksia heidän puolestaan, Herra vapautti heistä suuren joukon.

1487 Repliikki puuttuu vuoden 1597 saksannoksesta (278v).

1488 Konkreettisia, tarkkoja kuvauksia helvetistä on useissa Budden ruotsintamissa teksteissä (Kauko 2015b, 48–55).

1489 Kärsimysten yhteys tehtyihin synteihin on keskiajan kirjallisuudessa toistuva teema. Muutamissa Budden kääntämissä teksteissä sekä Pyhän Birgitan ilmestyksissä mainitaan, että se ruumiinosa joutuu kärsimään eniten, jolla on tehty eniten syntiä (Dahlgren 1875, 116; Hultman 1895, 173; Lamberg 2007, 197; Kauko 2015b, 50; Andersson 2016, 23 ja 26; Andersson 2018, 19 ja 332–334).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, miten hurskas ihminen lähtee ruumiistaan

Kun hurskaan ihmisen sielu lähtee ruumiista ja jos se on niin vapaa kaikista synneistä, että se on ansainnut heti saada astua taivaallisten salaisuuksen äärelle, niin Jumala lävistää tuon onnellisen sielun ensiaskeleella jumalallisella voimallaan sekä täyttää ja ottaa valtaansa kaikki sielun aistit. Niinpä Hän on sielun silmä, jolla sielu näkee, se valo, jonka avulla sielu näkee, ja se kauneus, joka nähdään. Niin Jumala tutkiskelee ihmeellisellä ja mitä ihanimmalla tavalla sielussa ja sielun kanssa itseään, sielua ja kaikkia pyhimyksiä.[1490] Jumala on myös sielun kuulo, jonka avulla sielu kuulee Hänen perin suloiset puheensa, joilla Hän imartelee sielua enemmän kuin mikään äidillinen rakkaus, ja jonka avulla sielu kuulee itsensä Jumalan ja kaikkien pyhimysten yhteislaulun[1491]. Jumala on myös sielun hajuaisti ja hengitys. Hän puhaltaa sieluun oman elähdyttävän ja jumalallisen henkäyksensä, joka voittaa kaikki hyvät tuoksut ja pitää sielun ikuisesti elävänä. Jumala on myös sielun makuaisti, jolla Hän maistaa oman suloisuutensa sielussa. Itse Jumala on myös sielun ääni ja kieli, jolla Hän ylistää itseään sielussa ja sielun puolesta mitä runsaimmin ja mitä komeimmin. Hän itse on myös sielun sydän, joka ilahduttaa ja hauskuuttaa sielua ja nauttii omasta suloisuudestaan sielussa ja sielun kanssa mitä hauskimmassa ilossa. Sen lisäksi Jumala on sielun elämä ja kaikkien sen jäsenten liike[1492]. Kaiken, mitä sielu tekee, näyttää itse Jumala tekevän hänessä. Totisesti pyhimyksissä täyttyy se, kun sanotaan, että Jumala on heille kaikki kaikessa[1493]. Niille sieluille, jotka eivät vielä ole puhdistuneet, enkelit tarjoavat tiedon valon ja ovat heidän apunaan ja lohtunaan kärsimyksissä. Tuomittujen sie-

1490 Virke puuttuu 1558, 1597 ja 1857. On hyvinkin mahdollista, että se on puuttunut myös Budden ruotsinnoksesta.

1491 Sanat 'joilla hän imartelee sielua enemmän kuin mikään äidillinen rakkaus' puuttuvat 1558. Vuoden 1857 saksannoksesta puolestaan puuttuvat sanat 'jonka avulla sielu kuulee itsensä Jumalan ja kaikkien pyhimysten yhteislaulun'. Budden versiosta on saattanut puuttua sama osuus kuin 1558.

1492 Sanat 'ja kaikkien sen jäsenten liike' puuttuvat 1558 ja 1857. Ne ovat saattaneet puuttua myös Buddelta.

1493 1. Kor. 15: 28.

https://doi.org/10.21435/tl.277

lut puolestaan täyttyvät kuoleman hetkellä varjoista, pelosta, pahasta hajusta[1494], katkeruudesta, sietämättömästä kärsimyksestä, sanoinkuvaamattomasta murheellisuudesta, epätoivosta ja loppumattomasta kurjuudesta. He ovat itsessään niin turmeltuneita ja niin kokonaan vailla kaikkea hyvää, että vaikka he eivät koskaan joutuisi manalaan tai paholaisten valtaan, kaikki se paha, jota he itse ovat täynnä, riittäisi heille kidutukseksi.

Tähän päättyy sieluja käsittelevä osuus.

Tämän erityisen armon kirjan todenperäisyydestä

Eräässä messussa Herra ilmestyi palvelijattarelleen ja istuutui tämän eteen korkealle valtaistuimelle. <[1495]Kun soitettiin kelloa *secretumin*[1496] alkamisen merkiksi, Mechtild sanoi Herralle: ”Nyt Sinä olet kokonaan alttarilla papin käsissä ja kuitenkin olet kokonaan tässä minun kanssani.” Herra vastasi tähän: ”Eikö sinunkin sielusi ole kaikissa jäsenissäsi, vaikka se kuitenkin aina minun läsnä ollessani on kanssani Taivaassa? Jos tämä on mahdollista sinun sielullesi, joka on yksinkertainen luomistyön tulos, niin miksi en minä, kaikkien Luoja, voisi olla kaikissa luoduissani ja missä tahansa?” Ja kohta Mechtildin sielu näytti olevan Taivaassa mitä jaloimman Kolminaisuuden seurassa puettuna mitä valkeimpiin vaatteisiin. Herra nosti hänet syliinsä ja katseli häntä erittäin rakastavasti imarrellen häntä muiden muassa näillä sanoilla: ”Minun kauneuteni olkoon sinun kruunusi. Minun iloni olkoon kääty kaulallasi. Minun rakkauteni olkoon sinun vaatteesi. Minun iloni olkoon sinun kunniasi.” Tämän jälkeen Herra kallisti Mechtildin sydämensä päälle ja sanoi hyvin suloisesti: ”Ota vastaan koko minun jumalallinen sydämeni.” Mechtildin sielu tunsi jumaluuden virtaavan sisälleen kuin vauhdikas ja väkevä virta.>

1494 Paha haju liitetään keskiajan kirjallisuudessa, esimerkiksi useissa Budden kääntämissä teksteissä, usein paholaisiin, helvettiin ja tuomittuihin sieluihin (Kauko 2015b, 50–51 ja 95).

1495 Kulmasulkeissa oleva puuttuu 1558. On mahdollista, että sama on puuttunut myös Budden ruotsinnoksesta. Osa kulmasulkeissa olevasta puuttuu myös 1857, mutta osuuden alku on mukana.

1496 Eräs messun osa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtildin sielu sanoi: ”Olkoonkin, että Sinä olet minut nyt kokonaan täyttänyt ja minua ihmeellisellä tavalla valistanut, mutta minä olen kuitenkin vähäpätöinen luomistyösi tulos. Kaikki se, mitä minä Sinulta opin, ja millä sitten pystyn ihmisiä valistamaan, on tuskin niinkään paljon kuin mitä muurahainen kykenee kantamaan mukanaan pois suurensuuresta vuoresta[1497].”

Silloin Mechtild muisti, että niistä asioista, joita Herra oli katsonut hyväksi paljastaa hänelle, oli kirjoitettu kirja. Mechtild kysyi: <[1498]”Rakas Jumala, miksi minä olen niin pahoilla mielin siitä, että niin on tehty, vaikka en epäilekään sen tapahtuneen ilman Sinun tahtoasi?” Herra vastasi tähän: ”Se johtuu siitä, ettet ole tästä minun lahjastani niin kiitollinen kuin sinun olisi syytä olla”.> Mechtild sanoi Herralle: ”Mikä sai aikaan sen, että Sinä annoit niin paljon minun osakseni, kun olen näin arvoton ja halpa?” Herra vastasi: ”Minun loppumaton hyvyyteni. Jos en olisi houkutellut sinua sellaisilla asioilla ja vetänyt sinua puoleeni, sinulla olisi ollut niin paljon lohtua maallisista asioista, että olisit liian vähän ollut minun omani.” Sitten puhui taas Mechtild: ”Mistä minä voin tietää, onko kaikki se totta, mitä näistä asioista on kirjoitettu, kun en ole kirjaa lukenut, enkä hyväksynyt? Ja vaikka lukisin sen hyvin, en kuitenkaan täysin luottaisi itseeni.[1499]” Herra vastasi siihen: ”Minä olen niiden sydämissä, jotka tahtovat kuulla sinusta, ja minä herätän heissä halun siihen. <[1500]Minä olen ymmärrys kuuntelijain korvissa, ja minun kauttani he ymmärtävät sen, minkä kuulevat. Minä olen niiden suussa, jotka näistä aiheista puhuvat. Minä olen niistä kirjoittavien käsissä. Kaikessa

---

1497 Vertaus muurahaiseen muistuttaa Suson *Jumalallisen viisauden mittaajassa* olevaa vertausta pienestä varpusesta, joka vie nokassaan murusia valtavasta vuoresta (Bergström 1868–1870, 133; Kauko 2015b, 54). Myös *Jumalallisen viisauden mittaaja* lienee Budden käännös.

1498 Kulmasulkeissa oleva kysymys ja vastaus puuttuvat 1558. Ehkä ne ovat puuttuneet Buddeltakin.

1499 Virke puuttuu vuoden 1558 versiosta ja on ehkä puuttunut myös Buddelta.

1500 Näissä kulmasulkeissa oleva on jätetty pois vuoden 1857 saksannoksesta. Todennäköisesti osuus oli mukana Buddella, koska sitä ei ole poistettu mistään tutkimastani 1500-luvun versioista, ei myöskään vuoden 1558 editiosta, jossa tekstiä on lyhennetty enemmän kuin muissa saman aikakauden versioissa ja usein samoissa kohdin kuin Buddella.

https://doi.org/10.21435/tl.277

minä olen heidän yhteistyökumppaninsa ja auttajansa. Niinpä kaikki se, jonka he minussa ja minun kauttani sanovat ja kirjoittavat olevan totta, on myös totta.> <[1501]Vaikkapa käsityöläisellä voi olla monta apuria, jotka auttelevat häntä hänen työssään. Vaikka apulaiset eivät osaa viedä työtä päätökseen yhtä hyvin kuin mestari, jokainen kuitenkin työskentelee mestarin mallin mukaan. Työn kuitenkin saattaa valmiiksi käsityöläismestari. Samoin on niiden laita, jotka ovat kirjoittaneet muistiin nämä asiat. Tosin he eivät osaa esittää niitä yhtä taitavasti kuin jollaisina minä tarjosin ne sinulle. Kuitenkin minun armoni ollessa mukana ja auttaessa nämä asiat osoittautuvat oikeiksi ja minun totuuteni mukaisiksi.> Sinä olet myös monta kertaa pyytänyt, että en sallisi erehdyksen hengen viedä sinua harhaan. Luota siihen, että minun hyvyyteni voimalla sinua on tässä asiassa kuultu.” <[1502]Mechtild näki lisäksi, että kolme Jumalan sydämestä lähtevää sädettä ulottui kahden, tätä kirjaa muistiin kirjanneen henkilön sydämeen. Siitä Mechtild ymmärsi, että he tekivät tätä työtä jumalallisesta innoituksesta ja jumalallisen armon tukemina. Niinpä he jaksoivat mielihyvin tuota työtä ja mitä tahansa, mitä heidän sen johdosta piti kestää.> Mechtild sanoi vielä: ”Oi, mitä suloisin rakastajani. Koska minä olen mitä kiittämättömin, enkä ole suurista lahjoistasi koskaan ansaitulla tavalla kiittänyt Sinua, minä toivon, että kaikki ne, jotka tulevat lukemaan tämän kirjan, kiittäisivät Sinua arvokkaasti Sinun it-

---

1501 Tästä alkava, kulmasulkeissa oleva osa puuttuu vuoden 1558 editiosta, ja se on ehkä puuttunut Buddeltakin.

1502 Näissä kulmasulkeissa oleva puuttuu 1857. Osuus on mukana kaikissa tutkimissani 1500-luvun painoksissa, joten se on todennäköisesti ollut Buddenkin versiossa. Vuoden 1857 saksannos näyttää kirjojen 1–5 osalta antavan pääsääntöisesti laajan tekstimuodon, mutta siitä puuttuu välillä katkelmia, jotka ovat mukana kaikissa muissa tutkimissani versioissa. Tämä viittaa ehkä siihen, että vuoden 1857 saksantaja on kääntänyt lyhennellen. Toisaalta hänen alkutekstinsä on voinut kuulua vähän eri ryhmään kuin muut tutkimani versiot. Vuoden 1857 saksannoksen esipuheessa (1857, XLVI) sanotaan, että se pohjaa vuoden 1503 saksannokseen ja vuoden 1513 latinankieliseen editioon, josta on karsittu monisanaisuutta. Vuoden 1877 edition esipuheessa (1877, XII) mainitaan vuoden 1513 painoksen perustuvan typistettyihin käsikirjoituksiin. Tästä saa sen vaikutelman, että vuoden 1857 saksantaja on tasapainoillut laajemman ja karsitumman version välillä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

sesi kautta ja minun, vähäpätöisen puolesta[1503]. Minä nimittäin saan lohtua siitä, jos kirja koituu Sinulle kiitokseksi ja lukijoille hyödyksi." Herra vastasi Mechtildille: "Aina, kun kaikki ne, jotka tätä kirjaa lukevat tai jotka kuulevat sinusta, kiittävät minua sinun saamasi lahjan tähden joko lausumalla antifonin, jonka nimi on *Sinulle kunnia*, tai jollakin muulla tavalla, he samalla laulavat suloisia rakkauden lauluja minulle Taivaassa aina ylistettävän Kolminaisuuden läsnä ollessa."

Siitä, että ne, jotka rakastavat muiden saamia Jumalan lahjoja, ansaitsevat itsekin saman.

Toisella kerralla Mechtild rukoili Herraa kaikkien niiden puolesta, jotka tulevat lukemaan tätä kirjaa. Mechtild kysyi silloin, mitä hyötyä heille koituisi siitä, että he rakastavat muiden saamaa Jumalan lahjaa. Herra vastasi: "Kaikki ne, jotka rakastavat minun toisille antamaani lahjaa, ansaitsevat samanlaisen ansion ja saman kunnian kuin ne, joille olen tämän armon antanut, ja he saavuttavat saman. [1504]Jos morsiamella on hyvin kaunis kaulakääty, joka hienosti koristaa koko hänen ihanuuttaan, ja jos toiset morsiamet valmistavat itselleen samanlaiset kaulakorut hänen kappaleensa mukaisesti, muutkin saavuttavat samanlaisen kunniakkaan koreuden. Samalla tavalla niiden sielut, jotka rakkauden avulla ottavat omakseen tämän lahjan, tulevat saamaan saman ansion ja kunnian, jonka minä tulen antamaan niille, joille olen suonut tämän armon."

Siitä, että tästä kirjasta tiedettiin ennakolta

Se, että tämä kirja on todella peräisin Jumalalta ja kirjoitettu kokoon Hänen suosiollisesta armostaan, ja samoin se, että kirjaa kutsutaan nimellä *Hengellisen armon kirja*[1505], osoitettiin tällä tavalla jo kauan sit-

1503 Katso myös Jöns Budden laatimaa jälkipuhetta, jossa Budde kehottaa lukijaa kiittämään Jumalaa Mechtildin tähden sekä rukoilemaan kurjan syntisen ruotsintajankin puolesta tämän näkemän vaivan tähden.
1504 Tästä repliikin loppuun asti ulottuva katkelma puuttuu 1558 ja 1597. Se on mahdollisesti puuttunut Buddeltakin.
1505 Vuoden 1877 edition (1877, 356) mukaan *Liber specialis gratiae* 'Erityisen

https://doi.org/10.21435/tl.277

ten etukäteen. Nimittäin se henkilö, joka kirjoitti kokoon tämän teoksen osittain Mechtildin omasta suusta kuulemansa mukaan ja osittain sen mukaan, mitä Mechtildille erittäin läheinen henkilö kertoi, näki unessa tällaisen näyn melkein kolme vuotta aikaisemmin. Kokoonkirjoittaja nimittäin näki, että Jumalan arvossa pitämä Mechtild, josta nyt on puhe, nautti ehtoollisen suurella hartaudella. Kun Mechtild tuli pyhältä ehtoolliselta, hänellä oli hyvin suuri kultainen malja, joka oli yli kyynärän korkuinen[1506]. Hän alkoi laulaa suureen ääneen sanoen: ”Herra, Sinä annoit minulle viisi talenttia[1507]. Katso, toiset viisi minä olen voittanut.[1508]” Sen jälkeen hän sanoi kaikille: ”Kuka tahtoo Taivaallisen Jerusalemin hunajaa?” Sitten Mechtild tarjosi hunajan mettä maljastaan kullekin sisarelle, joka oli kuorissa ja saapui hänen tykönsä. Se henkilö, joka näki tämän näyssä, astui myös Mechtildin tykö, ja Mechtild antoi hänelle palan leipää, joka oli kastettu tuohon hunajaan. Kun hän piteli leivänpalaa käsissään, palanen alkoi ihmeellisellä tavalla kasvaa yhdessä hunajan kanssa niin, että palanen kasvoi kokonaiseksi leiväksi, joka oli pehmeä ja lämmin[1509]. Mesi lävisti lei-

armon kirja’. Muissa versioissa (1503, 1510, 1558, 1597, 1857) kuitenkin ’Hengellisen armon kirja’ (*geistlichen/spiritualis*). Budde on käyttänyt nimeä *Hengellisen armon kirja*, katso johdanto, jossa sanotaan *thänna bok Som kallas en aff andelighe nadh* ’tämä kirja, jota kutsutaan kirjaksi hengellisestä armosta’ (Geete 1899, 6). Laurén (1972, 9–10 ja 16) näkee, että sana ’erityinen’ on teoksen nimessä alkuperäisempi ja ”oikeampi”, mutta sana ’hengellinen’ näyttää esiintyvän teoksen nimessä useammin, ja yleisimmin käytettyä voinee pitää omalla tavallaan ”oikeampana”. Myös englanniksi teoksen nimi on *The Booke of Gostlye Grace* ’Hengellisen armon kirja’.

1506 Maininta maljasta puuttuu 1558. Vuoden 1857 saksannoksessa malja mainitaan, mutta ei sanota, että se oli yli kyynärän korkuinen. Maininta on voinut puuttua Buddeltakin.

1507 Talentti oli painomitta ja rahayksikkö. Sen suuruus vaihteli eri aikoina ja eri paikoissa, mutta se oli joka tapauksessa aina huomattavan paljon: painomittana eri lähteiden mukaan noin 26 kilogrammaa, noin 30 kilogrammaa tai 35–40 kilogrammaa, rahayksikkönä erittäin suuri, suurin käytössä ollut (Gyllenberg 1939, s.v. τάλαντον; Salmi & Linkomies 1971, s.v. *talentum*; katso myös monien Raamattujen loppuun liitetty luettelo ”Raamatun mitat ja painot”).

1508 Matt. 25: 20.

1509 Maininta pehmeydestä ja lämpimyydestä puuttuu 1558, joten se on saattanut ehkä puuttua Buddeltakin.

https://doi.org/10.21435/tl.277

vän niin sisä- kuin ulkopuoleltakin. Sitä tippui leipää pitelevien käsienkin läpi kuin öljyä niin runsaasti, että sitä valui leipää pidelleen ihmisen syliin ja siitä maahan kastellen ne.

Mielestäni ei tule jättää kertomatta tätäkään. Ne henkilöt, jotka kirjoittivat tämän kirjan, säilyttivät sitä suurella huolella. Eräänä pyhäpäivänä yksi heistä halusi lukea sitä. Hän oli tuskin avannutkaan kirjaa, kun muuan toinen henkilö sanoi tuolle naiselle kiihkeästi: "Oi, mikä hyvyys tässä kirjassa onkaan! Heti, kun katsahdin siihen, sydämeni tunsi ihmeellistä ja hellää liikutusta, joka lävisti kaikki jäseneni."

Tämä teos sai aiheesta Jumalalta nimekseen *Hengellisen armon kirjat*, koska siitä ennustettiin niin ihanan nesteen muodossa ja koska se niin helposti ja niin suloisesti lävisti sitä silmäilleiden sydämet. Mikään ei ole suloisempaa kuin jumalallisen armon lohdutus. Mikään ei vaikuta sieluun ja valista sitä sillä tavoin kuin tämä armo. Mikään ei myöskään samalla tavoin innosta ja vahvista sielua kaikkeen hyvään työhön. [1510]Apostoli sanoo tästä: "Sydämen on parasta vahvistua armosta[1511]." Jumalan sanat, joita tämä kirja on tulvillaan, valistavat sielua. Sen osoittaa myös psalmien kirjoittaja, joka sanoo: "Herra, Sinun puheidesi selitys antaa ymmärryksen vähäpätöisille[1512]."

Siitä, että rakkauden teot puhdistavat ihmisen kaikista anteeksiannettavista[1513] synneistä

Jo edellä on kirjoitettu Jumalan sanoneen Mechtildille, ettei tämä ollut osoittanut sellaista kiitollisuutta kuin olisi ollut soveliasta. Niinpä kaksi Mechtildille läheistä henkilöä tahtoi korvata tämän puutteen Mechtildin puolesta osoittamalla Jumalalle yhtä monta kiitoslaulua kuin oli niitä päiviä, jotka Mechtild oli elänyt maan päällä. He lauloivat antifonia, joka alkaa sanoilla *Hänestä kaikki*. Nämä kiitokset Mechtild uhrasi Jumalalle, ja ne yhdistyivät siihen rakkauteen, jonka ansiosta Herran sydämestä kumpusivat kaikki Hänen lahjansa. Ne yhdistyivät myös siihen kiitollisuuteen, jonka ansiosta kaikki asiat

1510 Sitaatit puuttuvat 1558 ja 1857. Ne ovat saattaneet puuttua Buddeltakin.
1511 Hepr. 13: 9.
1512 Ps. 119: 130. Vulgatassa Ps. 118: 130.
1513 Synneistä, jotka eivät ole kuolemansyntejä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

virtaavat takaisin Herraan Hänen Poikansa kautta[1514]. Mechtild näki, että Jumalan sydämestä virtasi suuri ja hyvin kirkas puro vauhdikkaasti. Se puhdisti kaikista tahroista niiden sielut, jotka olivat lukeneet nuo kiitokset Mechtildin puolesta rakkauden tähden. Ja Herra sanoi: ”Siten kaikki rakkauden teot puhdistavat ihmisen kaikista anteeksiannettavista synneistä. Sen sijaan kuolemansynti, joka tarttuu vahvasti kiinni sieluun kuin piki, täytyy puhdistaa ripittäytymällä ja suurella katumuksella. Minä säilytän kaikki rakkauden teot sydämessäni kuin aarteen, joka on minulle erityisen rakas, kunnes se, joka on tehnyt ne, saapuu minun tyköni. Silloin minä palautan ne hänelle hänen ansioidensa ja armonsa joukkoon.”

[1515]Tämä ei ollut kylliksi Mechtildin läheiselle, joka rakasti häntä valtavasti Kristuksessa. Tämä ystävä tahtoi mitä parhaimmalla tavalla korvata Mechtildin laiminlyönnin tämän puolesta. Koska hän ei sen enempään pystynyt, hän antoi luostariveljien ja vihittyjen pappien toimittaa Mechtildin hyväksi aina kunnioitettavan Kolminaisuuden ylistykseksi *Siunattu olkoon* -messuja yhtä monta kuin oli Mechtildin elinvuosia. [1516]Kun Mechtild uhrasi nämäkin messut Jumalalle, hän kiitti Jumalaa ihaillen sitä rakkautta, joka oli saanut ihmiset tekemään tämän. Herra sanoi hänelle: ”Anna minulle kaikki se, mikä on sinun.” Mechtild kaatoi täydestä kädestään kaiken Jumalan käteen. Kohta näytti siltä, että Mechtild oli pudottanut Herran kädelle kuin mitä hienoimman koristeen, joka muistutti kaulakorua, joka oli tehty valkeista, punaisista ja purppuraisista helmistä. Se merkitsi kiitollista ja nöyrää rakkautta, jonka tämä oli saanut ihmisissä aikaan. Herra asetti tämän koristeen sydämensä kohdalle, ja sen keskeltä virtasi Jumalan sydämestä ihmeellinen ja sanoinkuvaamaton ihanuus. Ja Herra sanoi: ”Minun sydämeni on verrattoman innokkaasti avoinna kaikille niille, jotka rakastavat tätä minun erityisen armoni lahjaa ja jotka uskoen

1514 Maininta Pojasta ja kiitollisuudesta puuttuu 1558 ja 1854. Mahdollisesti maininta puuttui Buddeltakin.

1515 Tästä luvun loppuun saakka ulottuva osa puuttuu 1857. Vuosien 1558 ja 1854 versioista puuttuu lyhyempi osuus.

1516 Tästä luvun loppuun saakka jatkuva osuus puuttuu 1558 ja 1854 ja on voinut puuttua Buddeltakin. Vuoden 1857 saksannoksesta puuttuu enemmän.

https://doi.org/10.21435/tl.277

minun hyvyyteeni kiittävät minua niiden tähden, jotka valitsin olemaan likeisessä kanssakäymisessä minun kanssani.” Koristeen reunoilla oli neljä liljaa, joiden kauneutta Mechtild ihaili. Silloin Herra sanoi hänelle: ”Ne olivat neitsyitä, jotka uhrasivat sinun puolestasi tällaisen kiitoslahjan.”

Siitä, että ihmiset kiittäkööt Jumalaa tämän henkilön puolesta

<[1517]Eräällä hurskaalla henkilöllä oli tapana ahkerasti rukoilla Herralta, että Hän, joka vuodatti Mooseksen henkeä muihin[1518] ja joka jätti Elian hengen ja hyvyyden Elisalle[1519], jakaisi näissä kirjoituksissa käsitellyn palvelijattarensa henkeä, hyvyyttä ja armoa sisarille ja jättäisi ne näille kuin testamenttina. Kun hän eräällä kerralla oli taas vetäytynyt rukoilemaan, hän sanoi Herralle: ”Herrani Jumala, mitä haluat minun nyt tekevän?”

Herra vastasi hänelle: ”Minä kerron sinulle nyt siitä, jonka puolesta olet rukoillut ja jota olet kaivannut.> Minun rakastajattarellani, jota sinä niin usein kiität, oli muitakin ihmeellisiä hyveiden merkkejä, mutta osa niistä miellytti minua erityisesti. Ensinnäkin täydellinen itsensä kieltäminen. Toiseksi se, että hänen tahtonsa yhtyi täysin minun tahtooni. Hän näet halusi aina täyttää minun tahtoni, ja kaikki minun tekoni ja päätökseni olivat hänelle mieleen. Kolmanneksi minua miellytti se, että hän oli valtavan sääliväinen ja tarjosi ihmeellisellä innolla apua ja lohtua raskautetuille. Neljänneksi hän rakasti lähimmäistään aivan niin kuin itseään. Hän ei näet koko elämänsä aikana koskaan tehnyt pahaa lähimmäiselleen. Viidenneksi hänellä oli rauhaa rakentava ja levollinen sydän. Hän ei näet koskaan antanut minkään sellaisen viipyä sydämessään, joka olisi voinut häiritä minun rauhaani hänessä. Minä virtaan hyvin ihanasti kaikkien niiden sisälle, jotka rakastavat Mechtildiä minun tähteni, ja minä vedän

---

1517 Kulmasulkeissa oleva puuttuu 1558, ja on mahdollista, että se on puuttunut myös Budden ruotsinnoksesta. Muissa tutkimissani versioissa osuus on mukana lukuun ottamatta vuoden 1854 valikoimaa, josta koko luku puuttuu.

1518 4. Moos. 11: 25.

1519 Sir. 48: 12.

https://doi.org/10.21435/tl.277

heitä puoleeni suloisempaan kanssakäymiseen. Kaikille niille, jotka ylistävät tai kiittävät minua Mechtildin tähden ja osoittavat minulle onnitellen suosiota sen johdosta, mitä minä valitsemani Mechtildin kautta panin toimeen, minä annan sen, mikä heitä eniten miellytti Mechtildissä. Minä annan lisäksi heille myös sen, mikä minua eniten miellytti Mechtildissä. Niille, jotka elämänsä loppuessa ja minun tullessani ottamaan heidät tyköni, hurskaasti ja kaivaten valmistavat sydämensä armoani varten kiittäen runsaista hyvistä töistä, minä suon tämän sen mukaisesti kuin he toivovat. [1520]Joihinkin minä valan hengellistä lohdutusta, toisille minä annan valistuneen sielun tai rakkauden palon, joillekin suon järjellistä viisautta tai hyödyllistä oppia, jolla he voivat opettaa muita, ja joidenkin hurskautta minä lisään, jotta he olisivat toisille esimerkkinä."

Silloin tuo henkilö kysyi Herralta: "Oi Herrani, millä tavoin meidän tulisi kiittää ja ylistää Sinua Mechtildin tähden?" Herra vastasi: "Kiittäkää minua kaikkien niiden hyvien asioiden tähden, joita koskaan olen Mechtildin kautta tehnyt, teen nyt ja ikuisesti olen tekevä. Kiittäkää erityisesti erinomaisesta mielihyvästä ja ihanasta lepopaikasta, jollainen hän minulle oli. Kiittäkää siitä, miten suloisesti laskeuduin kääntymään hänen puoleensa. Kiittäkää henkeni pyhästä toiminnasta hänessä ja siitä täydellisestä nautinnosta, jota tunsin minua miellyttävistä asioista hänessä."

Kuolleiden tulevasta ylösnousemuksesta[1521]

1520 Virke puuttuu 1558, ja on mahdollista, että se on puuttunut Buddeltakin.

1521 Tämä ja kaksi sitä seuraavaa lukua on suomennettu vuoden 1877 edition mukaan. Nämä kolme lukua puuttuvat monista vanhoista käsikirjoituksista, ja ne on otettu vuoden 1877 editioon latinankielisestä editiosta, jonka laati Antonius de Fantis Venetsiassa 1522 (Mechtild 1877, XXVI ja 361, alaviite 1). Näistä kolmesta luvusta ensimmäinen puuttuu kaikista muista tutkimistani versioista (1503, 1510, 1558, 1597, 1854, 1857), mutta kaksi seuraavaa ovat mukana 1597 ja 1854. Näiden kolmen luvun on todettu (Bromberg 1965, 108; Laurén 1972, 40) puuttuvan niistä käsikirjoituksista, jotka kuuluvat ryhmään A, mutta olevan yleensä mukana käsikirjoituksissa, jotka kuuluvat ryhmään B. Budden ruotsinnos seuraa ryhmää B (vertaa tämän suomennoksen johdanto), joten on mahdollista, että nämä kolme lukua olivat mukana Budden versiossa. Toisaalta myös vuoden 1558 editio tuntuu kuuluvan ryhmään B, mutta nämä kolme lu-

https://doi.org/10.21435/tl.277

Eräänä vuosipäivänä vigilian aikaan laulettiin responsoriota, jossa sanotaan ”Minun Vapahtajani elää”. Silloin hän näki sielun syleilevän Herraa Jeesusta sanoinkuvaamattomalla ilolla ja mielihyvällä ja laulavan samaisia sanoja mitä suloisimmin. Hän käsitti jumalallisesta sallimuksesta, että sielut ilakoivat Taivaissa Kristuksen ihmisenä olon takia verrattoman suurella ilolla. Aina, kun ihmiset maan päällä laulavat innokkaasti näitä sanoja tai jotakin muuta tulevaa ylösnousemustaan koskevaa, sielut taivaassa puhkeavat heti sanoinkuvaamattomaan iloon. He näkevät totuuden Kristuksen ylistetyssä ihmisyydessä varmoina siitä, että he itsekin nousevat ylös. He rukoilevat niiden puolesta, jotka laulavat näitä sanoja maan päällä, että hekin ansaitsisivat kelvollisesti sen, että saavat tämän saman onnen. Hän käsitti myös, että kun ihminen hartaasti ilmaisee nämä sanat, hänen ruumiinsa pyhittyy uskon kautta niin, että se on soveliaampi nauttimaan tästä kunniasta.

Vankina olevien vapauttamisesta[1522]

Herra sanoi hänelle myös näin: ”Jos joku haluaa hyödyllisellä tavalla rukoilla niiden puolesta, jotka ovat joko ruumiillisesti vankeina tai syntien vangitsemia, rukoilkoon minua sen rakkauden kautta, joka piti minut neitsyen kohdussa yhdeksän kuukauden ajan. Toisekseen se kietoi minut rievuin ja sitein. Kolmanneksi se antoi minut sidottuna jumalattomien käsiin. Neljänneksi se antoi minut tuomarin käsiin sidottuna juutalaisten minulle panemin kahlein. Viidenneksi olin sidottuna paaluun ruoskittavaksi. Kuudenneksi minua halveksittiin kiinnitettynä nauloilla ristiin. Seitsemänneksi minut käärittiin vaatteeseen kuolleena ja suljettiin hautaan. Rukoiltakoon, että minä vapauttaisin tuon ihmisen kaikista hänen kahleistaan tai synneistään sen rakkauden kautta, joka kaikissa mainituissa tapauksissa piti minua sidottuna.”

kua kuitenkin puuttuvat siitä. Vuoden 1597 saksannos taas kuuluu lähinnä ryhmään A, mutta näistä luvuista kaksi on kuitenkin mukana siinä.

1522 Luku on mukana 1597, 1854 ja 1877, mutta puuttuu 1503, 1510, 1558 ja 1857. Buddella luku on ehkä voinut olla.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Siitä, miten Herra Jeesus Kristus luovutti Mechtildin Äitinsä huomaan[1523]

Erään kerran Mechtild luki evankeliumista kohdan, jossa sanotaan, että Hänen ristinsä luona seisoi Hänen Äitinsä[1524]. Mieli liikuttuneena Mechtild sanoi Herralle: ”Oi Herra, anna minut Äitisi huomaan samoin kuin annoit Johanneksen, joka oli Sinulle rakas![1525]” Herra myöntyi heti hänen pyyntöihinsä ja jätti hänet Äitinsä käsiin sanoen: ”Äiti, minä annan sinun hoitoosi tämän sielun kuten annoin omat haavani. Jos minä makaisin haavoittuneena edessäsi, sinä tahtoisit parantaa minut ja helpottaa vointiani. Hoidathan ja lohdutathan myös häntä yhtä huolellisesti kaikissa hänen kärsimyksissään. Minä annan hänet sinun huostaasi minun itseni arvoisena, jotta sinä muistaisit, minkä arvoiseksi hänet arvioin, kun en empinyt kuolla hänen rakkautensa tähden.[1526] Minä annan hänet sinun käsiisi sellaisena, jossa oli koko sydämeni ilo. Siitä sanotaan, että ’minun iloni on olla ihmislasten kanssa’[1527].” Silloin Mechtild sanoi: ”Oi Herra, haluatko Sinä tehdä tämän saman kaikille, jotka Sinua kaipaavat?” Herra vastasi hänelle: ”Kyllä. Minä en näet ole eri henkilöiden suhteen puolueellinen[1528].”

Mechtild-neidon kehuttavasta elämästä

Me haluamme tyytyä nyt tähän, emmekä jatka enää pidempään, olkoonkin, että me voisimme lisätä tähän vielä monia asioita. Emmehän halua käyvän niin, että asioiden runsaus ja moninaisuus kävisivät ikäviksi lukijoille. Olemme jättäneet mainitsematta niinkin paljon, että tähän teokseen kirjoitetut asiat näyttävät vähäisiltä suhteessa nii-

1523 Luku on mukana 1597, 1854 ja 1877. Se puuttuu muista versioista, mutta on voinut olla mukana Buddella.
1524 Joh. 19: 25.
1525 Viittaa mahdollisesti kohtaan Joh. 19: 26–27.
1526 Virke puuttuu 1597.
1527 Sananl. 8: 31. Sama sitaatti esiintyy useasti Mechtildillä, vertaa ensimmäisen kirjan luku 66, kolmannen kirjan luku 2 ja viidennen kirjan luku 9.
1528 Ap. t. 10: 34.

https://doi.org/10.21435/tl.277

hin, jotka jätimme pois. Sanomamme asiat olemme tuoneet julki yksin Jumalan kunniaksi ja lähimmäisten hyödyksi. Katsomme, että olisi sopimatonta vaitiololla salata asiat, jotka ovat niin hyödyllisiä. Uskommekin, ettei Mechtild saanut ilmestyksiään Jumalalta niinkään itseään varten kuin meitä ja vielä jälkeemme tulevia varten. Koska olemme turhan vähän kuvanneet tämän kunnioitettavan henkilön ylistettävää ja todellakin ihmeellistä elämää ja elintapaa, tekee mielemme edes tässä lopuksi jotenkin puhua hänen puolestaan, jotta antaisimme mallin niille, jotka tahtovat jäljitellä Mechtildiä.

Kunnioitettava Mechtild varjeli Jumalalle seitsemänvuotiaana lupaamaansa neitsyyttä ja sydämensä puhtautta niin tarkasti ja varoi lapsesta asti kaikkea synnintekoa siinä määrin, että hänen kaksi rippi-isäänsä todistivat, etteivät koskaan olleet tunteneet niin viattomia ja niin puhdassydämisiä ihmisiä kuin Mechtild ja tämän sisar, rouva abbedissa. [1529]Kun Mechtild oli ripittäytynyt täydellisesti, hänen rippi-isänsä pani hänet kaikkien hänen syntiensä tähden lukemaan hymnin *Veni creator spiritus*[1530], minkä jälkeen toinen rippi-isä käski Mechtildin lukea syntiensä tähden hymnin *Te Deum laudamus*[1531]. Mechtildin suurin synti, jonka hän pahoilla mielin muisti lapsuudessaan tehneensä, oli se, että hän oli erään kerran sanonut nähneensä pihalla varkaan, vaikka ei ollutkaan nähnyt. Mihinkään muuhun valheeseen hän ei muistanut tieten tahtoen syyllistyneensä. Niinpä Mechtildiä ei ilman syytä verrata neitsyihin, jotka seuraavat Karitsaa, sillä myös Mechtild seuraa täydellisesti Karitsaa mihin tahansa tämä meneekin[1532]. Todellakaan häneltä ei puuttunut nöyryyttä, joka kohottaa hänet Karitsan oivalliseen ja korkeaan kunniaan, eikä neitseellistä puhtautta, joka liittää hänet Karitsaan mitä likeisimmin ja mitä suloisimmin. Ei ole myöskään sopimatonta verrata Mechtildiä hengellisiin isiin, sillä Kristuksen rakkauden tähden hän halveksui maailmaa ja sen kukoistusta ja rakasti köyhyyttä niin, ettei halunnut omistaa välttämättömyyksiäkään. Tottelevaisuuden pakottamana hänellä

1529 Virke puuttuu 1558, 1854 ja 1857. Se on saattanut puuttua Buddeltakin.
1530 'Tule, Luoja, Henki'. Vuoden 1986 virsikirjassa virsi 111.
1531 'Jumala, Sinua me ylistämme'. Katso vuoden 1986 virsikirjan virret 320 ja 321. Katso myös Toropainen 2019.
1532 Vertaa Ilm. 14: 4.

https://doi.org/10.21435/tl.277

oli vain yksi päällysvaate. Muut hänen vaatteensa olivat mitä kehnoimpia ryysyjä, ja hän käytti aivan repaleisia ja kaikkialta korjailtuja hameita, vaikka hän kuitenkin olisi voinut omistaa riittämiin mitä tahansa vain halusi. Kaikki muut hengellisyyteen liittyvät ominaisuudet hänellä oli mitä täydellisimmin. Niitä olivat oman tahdon hylkääminen, omasta itsestään luopuminen, valmius tottelevaisuuteen, taipumus rukoilemiseen ja hartauden harjoitukseen, kyynelten runsaus sekä nauttiminen uutterasta hengellisestä tutkiskelusta.

Mechtildin itsekieltäymys oli niin suurta, että hän uppoutui Kristukseen unohtaen itsensä siinä määrin, ettei hän juurikaan käyttänyt ulkoisia aistejaan. Samanlaistahan on kirjoitettu Pyhästä Bernhardista. Tästä syystä Mechtild useinkin söi tietämättään mädäntyneitä munia, kunnes lähellä istuvat huomasivat sen hajusta. Samantapaista sattui Mechtildin syödessä vieraiden kanssa. Siitä huolimatta, että Mechtild oli sanonut, ettei millään muotoa tahtonut syödä lihaa, hänen eteensä katettiin lihaa hänen tapansa tuntien. Mechtild söi lihaa tietämättään, ja vasta muiden nauraessa hän tuli tolkkuihinsa ja käsitti, mitä oli tehnyt.

Oppia Mechtild suolsi niin runsain määrin, ettei hänen kaltaistaan ole toista kasvanut luostarissamme, ja pelkäämmepä, ettei tule kasvamaankaan. Niinpä kaikkialla sisaret kerääntyivät hänen ympärilleen kuin saarnaajan seuraan kuuntelemaan Jumalan sanaa. Mechtild oli kaikkien turva ja lohduttaja. Erityisenä lahjana hänellä oli se armo, että ihmiset avasivat hänelle luottavaisesti sydämensä salat. Hyvin monet vapautuivat vaikeuksistaan Mechtildin avulla, eikä ainoastaan luostarin sisällä, vaan sen ulkopuoleltakin ja vieläpä kaukaa saapui hänen tykönsä niin hengellisen säädyn edustajia kuin maallikoitakin. He sanoivat, etteivät olleet löytäneet niin suurta lohtua keneltäkään muulta ihmiseltä kuin Mechtildiltä. [1533]Mechtild laati ja opetti niin monia rukouksia, että jos ne kirjoitettaisiin yhteen, niiden laajuus olisi suurempi kuin psalttarin.

Tuskat ja sairaudet kiusasivat Mechtildiä niin jatkuvasti, ettei ole aiheetonta verrata häntä marttyyreihin. Sen lisäksi Mechtild aiheutti

1533 Virke puuttuu 1857, mutta sen luulisi olleen mukana Buddella, koska se löytyy kaikista muista tutkimistani versioista.

https://doi.org/10.21435/tl.277

itselleen tuskaa kurittamalla itseään monesti syntisten tähden. Eräällä kerralla ennen paastonaikaa Mechtild kuuli ihmisten olevan vallattomia ja laulavan. Hänessä syttyi ylenmääräisesti kiihko Jumalaa kohtaan ja myötätuntoinen mielentila. Jotta hyvittäisi asiaa Jumalalle edes jotenkin, Mechtild asetti vuoteeseensa lasinpaloja ja muita teräviä kappaleita. Mechtild heittäytyi niiden sekaan ja kieri niissä niin kauan, että hänen ihonsa meni rikki, hän oli kauttaaltaan haavojen peitossa ja hänestä valui verta. Tuskan tähden hän ei kyennyt istumaan eikä makaamaan.

Herran kärsimys sai Mechtildin ihmeelliseen mielentilaan niin, että hän kykeni harvoin puhumaan siitä liikuttumatta kyyneliin. Hyvin usein Mechtildin puhuessa Kristuksen kärsimyksestä tai rakkaudesta, hänessä syttyi sellainen hehku, että hänen kasvonsa ja kätensä näyttivät punaisilta kuin keitetty rapu. [1534]Tästä syystä uskomme hänen moneen kertaan hengellisessä mielessä vuodattaneen vertaan rakkaudesta Kristukseen. <[1535]Muinoin jotkut valitut ihmiset, apostolit, olivat päivin ja öin Kristuksen lähellä kuunnellen hänen ihania puheitaan päivittäin ja nauttien hänen suloisesta seurastaan. Samalla tavoin Kristuksen harras oppilas Mechtild näki Jumalan kasvoista kasvoihin hengellisin silmin ja todellakin nautti joka päivä Hänen suloisista puheistaan. Itse Herra opetti Mechtildiä niin kuin oppilasta ja mitä rakkainta tytärtä kaikissa asioissa, joissa tämä niin halusi tai joissa tämä tarvitsi opetusta.> Mechtild oli niin likeisessä yhteydessä Jumalaan ja alisti kaiken oman tahtonsa Jumalalle siinä määrin, että hänen oman kertomansa mukaan hän ei luostarilupauksen annettuaan koskaan missään asiassa tahtonut muuta kuin sitä, minkä Jumala päätti tapahtuvan.

Evankeliumin sanat ilahduttivat Mechtildiä ihmeellisen suloisesti, ja ne vaikuttivat häneen niin ihanasti, että usein hänen lukiessaan niitä kuorissa, se muuttui pelkäksi ilakoinniksi, eikä hän pystynyt lo-

---

1534 Virke puuttuu 1558 ja 1857. Se on ehkä puuttunut Buddeltakin. Edellisessä virkkeessä oleva maininta keitetystä ravusta on 1558 ja 1857 korvattu maininnalla, että hänen kätensä ja kasvonsa olivat aivan hehkuvat/tuliset. Niin on voinut olla myös Buddella.

1535 Kulmasulkeissa oleva osa puuttuu 1558 ja 1854. Se on mahdollisesti puuttunut myös Buddelta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

pettamaan muuttuen joskus melkein puolikuolleeksi. Jatkuvasti Mechtild luki evankeliumia niin kiihkeästi, että se viritti kuulijoita harjoittamaan hartautta. Lisäksi hän kuorissa laulaessaan oli aivan innoissaan ja kaikin voimin tavoitteli Jumalaa. Tietämättä mitä teki, hän joskus ojensi kätensä ihmeellisiin eleisiin, milloin kätensä levitettyinä, milloin korkeuksiin kohotettuina. Joskus hän vaipui sellaiseen hurmioon, ettei huomannut edes sitä, kun häntä kiskottiin ja pudisteltiin. Vaivoin hän palasi tolkkuihinsa.

[1536]Mechtild oli myös profeetallisen hengen kirkastama ja ilmoitti joskus ihmisille ennalta asiat, joita näille tuli tapahtumaan. [1537]Kerran olivat erään arvoisan rouvan miehen vihamiehet asettaneet tielle väijytyksen ja sanoneet, että he varmasti pidättelisivät häntä[1538] matkalla kunnes heidän vankinsa vapautettaisiin. Rouva pelkäsi kovasti näin tapahtuvan. Rouva uskoutui Jumalan palvelijatar Mechtildille rukoillen. Mechtildin rukoiltua hän sanoi rouvalle: ”Minä näin Herran, jolla oli luja käsi ja joka sanoi: ’He eivät voi vahingoittaa minun kättäni. Samalla tavoin vihamiehet eivät voi vahingoittaa häntä.’”[1539] Tämän

1536 Virke puuttuu 1854, mutta on mukana muissa tutkimissani versioissa, ja sen luulisi olleen myös Budden versiossa.

1537 Tästä alkava kertomus arvoisasta rouvasta puuttuu 1558 ja 1854. Se on voinut puuttua Buddeltakin.

1538 Pronomini näyttää viittaavan mieheen, koska latinaksi (1510, 1857) tässä on maskuliinimuoto *eum*. Saksannoksissa taas on feminiininen *sie*.

1539 Mechtildin repliikissä olen käyttänyt ilmaisua ’luja käsi’. Latinaksi on käytetty adjektiivia *corneus* ’sarvea muistuttava, sarvimainen’, jota käytetään myös merkityksissä ’luja kuin sarvi’ ja ’väriltään sarven kaltainen’ (Georges 1879–1880, s.v. *corneus*). Saksannoksissa (1503, 1597, 1857) on pitäydytty sanassa ’sarvimainen’. Herra sanoo vuoden 1877 edition mukaan ’he eivät voi vahingoittaa minun kättäni’. Saksannoksissa on sanan ’he’ sijasta *Mücke* ’hyttynen’, jota vastaa vuoden 1510 latinankielisen edition *culex* ’hyttynen’. Vuoden 1877 editio pohjautuu varhaiseen, hyvänä pidettyyn käsikirjoitukseen, joten siinä oleva lukutapa saattaa olla alkuperäisempi. Toisaalta hyttysen mainitseva lukutapa tuntuu olevan yleisimmin esiintyvä. Sisällöltään erikoisena se on myös niin sanottu *lectio difficilior* ’vaikeampi lukutapa’, jollaisia usein pidetään alkuperäisinä, koska tekstejä todennäköisemmin yksinkertaistetaan kuin hankaloitetaan (esimerkiksi Jäger 1975, 52). Toisaalta epämääräinen ’he’ on voinut hämmentää ja sitä on ehkä pyritty selventämään korvaamalla se hyttysellä (vertaa Jäger 1975, 43). Tämän on tarvinnut tapahtua käsikirjoitustradition varhaisessa vaiheessa, koska hyttynen esiintyy yleisesti eri versioissa, jotka eivät riipu suoraan toisistaan.

https://doi.org/10.21435/tl.277

kuultuaan arvoisa rouva tuli luottavaiseksi, koska hän oli varsin usein kokenut Mechtildin samankaltaisissa sanoissa olevan totuutta. Hän jatkoi luottavaisin mielin matkaansa kotiin päin. Kun hän oli rauhassa saapunut kaupunkiin, vihamiehet tulivat pian ja hyökkäsivät linnoitukseen, mutta turhaan. [1540]Samainen arvoisa rouva antoi ahkerin pyynnöin Jumalan palvelijattaren tehtäväksi rukoilla hänen miehensä onnen ja terveyden puolesta, koska tällä oli hyvin paljon vihamiehiä. Mechtild sanoi profeetan suulla: ”Hän tulee kärsimään monia vastoinkäymisiä ja vaaroja, mutta vangitsemiselta ja vahingoittavalta haavalta Herra tulee säilyttämään hänet ehjänä.” Kaikki tapahtui niin kuin Mechtild oli sanonut, ja mies välttyi useinkin ihmeellisesti kiinniotolta.

Mitä nyt vielä sanoisimme lisää? Eikö Mechtildiä voisikin verrata enkelten henkiin? Hän oli maan päälläkin yhteydessä enkeleihin niin ystävällisen liittolaisuuden kautta, että hän oli harvoin vailla heidän seuraansa. Mechtild näyttää vieläpä harjoittaneen kunkin enkeliryhmän tehtäviä.[1541] Mechtild sopikin hyvin enkelten joukkoon, joiden velvollisuutena on eritoten palveleminen. Avuliaalla rakkaudellaan ja suloisella kumppanuudellaan Mechtild tarjosi kurjille ihmisille hyväntahtoista myötätuntoa, synnintekijöille rukouksen apua, huolimattomille muistutuksen parannuksesta ja tietämättömille opettavaisia sanoja.

<[1542]Sairaista Mechtild kantoi mitä suurinta huolta. Koskaan hänellä ei voinut olla niin paljon puuhaa, että hän ei olisi päivittäin ehtinyt yksitellen vierailla sairaiden luona ja huolekkaasti kysyä, tarvitsivatko he jotakin. Mechtild myös teki heille omin käsin palveluksia, jotta he vahvistuisivat ja saisivat levätä. Vielä ollessaan vanha ja heikko Mechtild järjesti niin, että hänet kannettiin sairaiden tykö. Joskus hän

---

1540 Tästä alkaen luvun loppu puuttuu kokonaan vuoden 1857 saksannoksesta.

1541 Virke puuttuu 1558 ja 1854, ja se on voinut puuttua Buddeltakin.

1542 Kulmasulkeissa oleva osuus on vuoden 1877 editiossa eri kohdassa. Siellä se on sijoitettu kuudenteen kirjaan (Mechtild 1877, 374). Kuudes kirja koostuu myöhemmistä lisäyksistä, eikä sisälly useimpiin versioihin ollenkaan. Hakasulkeissa oleva teksti on kuitenkin tässä kohdassa 1558 (162r), 1597 (292v) ja 1854 (179). On mahdollista, että osuus on ollut tässä kohdassa myös Buddella. Muista tutkimistani versioista katkelma näyttää puuttuvan kokonaan.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ei pystynyt puhumaan, ja silloin hän osoitti uskollisesti hyväntahtoista myötätuntoaan elein ja nyökkäyksin, jolloin monet liikuttuivat kyyneliin. Mechtild otti osaa mihin tahansa vähäpätöisiin tehtäviin ja osallistui mitä suurimmassa määrin sisarten yhteisiin töihin. Joskus hän työskenteli ensimmäisenä ja jopa yksinään, kunnes yllytti ja houkutteli alaisiaan häntä auttamaan joko esimerkillään tai ystävällisin sanoin.>

Arkkienkelien tapaan Mechtild oli monille viestinviejä ja hurskas välittäjä heidän ja Jumalan välillä. Mechtildiä verrattiin jonkin verran myös valtoihin[1543], koska hän oli erinomainen esimerkki kaikista hyveistä. Ei ole aiheetonta laskea Mechtildiä myöskään voimien[1544] joukkoon. Kaikkivaltias majesteetti nimittäin antautui aivan hänen valtaansa, ja Mechtild sai sellaisen vallan paholaisiin, että nämä sanoivat erään toisen henkilön saamassa ilmestyksessä nurkuen, että Mechtildin ansiosta ja hänen rukouksillaan otettiin joka päivä uskollisten sieluja pois heidän vallastaan. Mechtildillä on syystä paikka myös hallitusten[1545] joukossa, koska hän hallitsi sisarensa, kunnioitetun rouva abbedissan kanssa kaikkia luostarin sisäisiä ja ulkoisia asioita hyvin viisaasti ja erittäin säntillisesti niin kuin sotapäällikkö. Lisäksi sopii liittää Mechtild herruuksien[1546] joukkoon, koska hän on osittautunut halujensa ja tekojensa hallitsijaksi. Hän nimittäin hallitsi halujaan suuntaamalla ne Jumalaan.[1547] Hän hallitsi sydäntään suojellen ja varjellen sitä kaikin tavoin.[1548] Hän hallitsi tekojaan tehden niitä Jumalan tähden. Erittäin levollisen ja hyvin puhtaan mielensä tähden Mechtildiä voidaan sanoa myös Jumalan mitä rauhallisimmaksi ja pehmeimmäksi valtaistuimeksi. Mechtild oli täynnä Jumalan armoa. Kaikille, jotka kysyivät Mechtildiltä, kuinka heidän tulisi

---

1543 Enkelihierarkian ”vallat” (latinaksi *virtutes*, englanniksi *virtues/authorities*). Enkelihierarkiasta, esimerkiksi Rorem 1993, 63 ja 67.

1544 Enkelihierarkiassa eräänä ryhmänä ovat ”voimat” (latinaksi *potestates*, englanniksi *powers*).

1545 Enkelihierarkiassa yhtenä ryhmänä ovat ”hallitukset” (latinaksi *principatus*, englanniksi *principalities*).

1546 Viittaa jälleen enkelihierarkiaan.

1547 Virke puuttuu 1510, 1558 ja 1854. Se on voinut puuttua myös Buddelta.

1548 Virke puuttuu 1510, mutta on mukana 1558 ja 1854. Se on edellistä todennäköisemmin ollut mukana Buddellakin.

https://doi.org/10.21435/tl.277

elää ja hallita itseään, tämä ilmoitti kuin hänessä oleskelevan Jumalan suusta, mitä heidän tuli tehdä. Katsomme Mechtildin olevan myös kerubien kaltainen, sillä hän oli aivan kiinteässä yhteydessä viisauden lähteeseen ja sisällä valon syövereissä. Kuin Jumalan temppelissä loistava aurinko hän valisti kaikkia tykönsä tulevia tiedolla ja viisaudella. Mechtild on itse kertonut meille, että Herra hyvin usein antoi hänelle hengellisen ymmärryksen psalmeista tai mistä tahansa, mitä hän lauloi tai luki, ja niinpä Mechtild ymmärsi äkkiä siinä samassa asioita, joita ei ollut mielessään vielä ajatellutkaan. Ennen kaikkea on tätä enkelimäistä neitoa mitä sopivimmin ja soveliaimmin verrattu serafeihin, sillä hän on niin usein ollut suoranaisessa yhteydessä siihen Rakkauteen, joka on itse Jumala. Lisäksi Mechtild on ollut niin rakkaudellisesti liittyneenä Jumalan tuliseen sydämeen, että hänestä on tullut Herran kanssa samaa tulista henkeä. Mechtild nimittäin oli valtavan oivallinen puhumaan Jumalasta. Varsinkin Rakkaudesta hän puhui niin palavasti, että sai usein kuulijat syttymään. Siksi voidaankin sopivasti sanoa Mechtildistä, että hänen sanansa paloivat kuin tulisoihtu samoin kuin Elian sanat.[1549]

<[1550]Rakkaudessa ja hartaudessa Mechtild oli mitä palavin Jumalaa kohtaan. Lähimmäistään kohtaan hän oli huolehtimisen ja hurskauden huipulla. Ensiluokkainen hän oli nöyryydessä ja itsensä alentamisessa. Mieleltään hän oli hyvin rauhallinen. Hänen sydämensä

1549 Viittaa deuterokanonisen Sirakin kirjan kohtaan Sir. 48: 1.

1550 Kulmasulkeissa oleva osuus on mukana 1558, 1597 ja 1854. Osuus puuttuu 1503, 1510 ja 1857. Vuoden 1877 editiossa teksti löytyy kuudennen kirjan ensimmäisestä luvusta, mutta tässä oleva kokonaisuus näyttää kootun useasta palasesta, jotka on poimittu kuudennen kirjan ensimmäisestä luvusta ainakin viidestä eri kohdasta (Mechtild 1877, 374–376). Kulmasulkeisiin käännetty osa on vuoden 1877 edition tekstiin verrattuna toissijainen kooste. Koska kooste on mukana 1558 ja 1597, on mahdollista, että samanlainen on ollut myös Budden käännöksessä. Teksti ei ole alkuperäisintä Mechtildiä, koska kuudennen kirjan ajatellaan koostuvan myöhemmistä lisäyksistä, ja sitäkin myöhäisempi vaihe lienee se, että kuudennen kirjan materiaalia on siirretty osaksi viidettä kirjaa. Budde-tutkimuksen kannalta ei liene oleellisinta etsiä Mechtildin ilmestysten alkuperäistä tekstimuotoa, vaan sitä muotoa, jonka Budde ja hänen yleisönsä tunsivat. Kuudennen kirjan ensimmäisen luvun osana tässä mainitut asiat sanotaan Mechtildin siskosta, abbedissa Gertrudista, mutta tässä ne on siirretty koskemaan Mechtildiä.

https://doi.org/10.21435/tl.277

oli vapaa, eivätkä sitä rukouksen aikana raskauttaneet huolet. Sattui usein, että hänen piti rukouksesta mennä ikkunaan tai muihin askareisiin, jotka kutsuivat häntä. Heti kun hän palasi, hän löysi uudelleen saman puhtaan hartauden, joka hänellä oli rukoillessaan ollut. Sairautensa aikana Mechtild oli niin lempeä ja ystävällinen, samoin niin iloinen ja kärsivällinen kaikissa asioissa, että hän sai iloisiksi ja riemukkaiksi kaikki ne, jotka tulivat hänen tykönsä ja palvelivat häntä. Hänen kärsivällisyytensä tähden eivät kaikki enkelit herkeä ylistämästä Jumalaa. Koskaan hän ei voinut niin huonosti, ettei olisi tullut niin virkeäksi, kuin ei olisi kärsinyt mistään, kun hän kuuli puhuttavan sanallakin jotakin Jumalasta[1551]. Koskaan häntä ei tavattu joutilaana, vaan hän joko teki käsillään hyödyllistä työtä, rukoili, opetti tai luki.>

Olemme kuvanneet nämä vähäiset asiat Mechtildin elämän ansioista katsoen hänen olevan kyllin arvokas verrattavaksi kaikkiin pyhimyksiin.[1552] Maan päälläkin Mechtild oli heihin niin likeisessä yhteydessä, että hän nautti heidän läsnäolostaan hyvin usein, varsinkin heidän juhlapäivinään. Älköön kenestäkään näyttäkö mielettömältä, että vertaamme kaikkiin pyhimyksiin yhtä ihmistä meidän aikanamme, jolloin ovat käsillä aikojen loppu, vieläpä kaikkien paheiden sakat ja hyvien ihmisten inhonkohteet. Autuas Gregorius[1553] sanoo Hesekielistä[1554], että Jumala katsoo hyväksi valistaa päivästä päivään ihmisiä suuremmalla tietämyksellä, paljastaa heille salaisuutensa la-

1551 Sanat 'kun hän kuuli puhuttavan sanallakin jotakin Jumalasta' ovat mukana 1597 ja 1854. Ne puuttuvat 1558.

1552 Tämän virkkeen kohdalla luku ja koko teos päättyvät vuoden 1854 valikoimassa.

1553 Tekstissä ei sanota selvästi, ketä Gregoriusta tarkoitetaan. Kuuluisia Gregoriuksia on monia, joten mieleen saattavat tulla esimerkiksi teologi ja piispa Gregorios Thaumatourgos (noin 210–noin 270), kirkkoisä Gregorios Nazianzilainen (noin 330–389) ja kirkkoisä Gregorios Nyssalainen (noin 335–394). Tässä kuitenkin tarkoitetaan paavi Gregorius Suurta (noin 540–604), joka kirjoitti kommentaarin Hesekieliin. Tässä Gregoriusta siteerataan tai referoidaan neljän virkkeen verran. Ensimmäistä virkettä en ole onnistunut löytämään sellaisenaan Gregoriuksen Hesekiel-kommentaarista, mutta kolme seuraavaa virkettä esiintyvät lähellä toisiaan Gregoriuksen Hesekiel-kommentaarin toisen kirjan kohdassa 4: 12 (Migne 1857, 980). Yksi virkkeistä on sitaatti Danielin kirjasta, yksi on Gregoriukselta itseltään, ja yksi on sitaatti psalmeista.

1554 Profeetta Vanhassa testamentissa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

veammin sekä ajan kuluessa lisätä heidän tietämystään hengellisistä asioista. Hän tuo esiin nämä profeetta Danielin sanat, jotka tämä lausuu lopun ajoista: ”Hyvin monet vaeltelevat, ja tieto on oleva moninkertainen[1555].” Hän sanoo myös näin: ”Mooses tiesi enemmän kuin Abraham, profeetat tiesivät enemmän kuin Mooses, apostolit enemmän kuin profeetat.” Daavid antaa todistuksen itsestään sanoen: ”Minä ymmärrän enemmän kuin kaikki opettajani ja enemmän kuin vanhat[1556].” Myös teoksesta *Vitae patrum*[1557] voidaan lukea, että pyhät isät ennustivat viimeisestä sukupolvesta sanoen näin: ”Sen ajan ihmiset tulevat olemaan leväperäistä joukkoa, mutta kuitenkin ne, jotka heidän joukossaan ovat jaloja, tulevat olemaan parempia kuin me ja meidän isämme.”[1558]

Kiitokset siitä, että tämä teos saatettiin valmiiksi[1559]

Siunattu olkoon kaiken armon Herra Jumala, jonka lahjana ja jonka tahdosta tämä teos on julkaistu. Niin ei suinkaan ole tapahtunut kirjoittajien omien mietteiden ja toiveiden tähden, vaan rouva abbedissan neuvosta ja käskystä sekä tämän esimiehen suostumuksella.[1560]

1555 Dan. 12: 4.

1556 Raamatun suomennoksessa Ps. 119: 100; Vulgatassa Ps. 118: 100.

1557 ’Isien elämät’. Kokoelma hagiografiaa.

1558 Vuoden 1558 editiossa koko teos päättyy tähän. Vuosien 1597 ja 1857 saksannoksissa muiden versioiden kanssa yhteinen osa päättyy tähän. Viidennessä kirjassa on vuoden 1877 editiossa (1877, 369–372) vielä kaksi lukua, joiden tilalla on vuoden 1597 saksannoksessa (1597, 295r–296r) ja vuoden 1857 versiossa (1857, 483–485) eri luku, joka on poimittu seitsemännestä kirjasta. Vuoden 1857 saksannoksessa on siitä vähän lyhyempi versio, joka vastaa vuoden 1877 editiossa seitsemännen kirjan ensimmäistä ja toista lukua (1877, 391–392). Vuoden 1597 saksannoksessa on vielä jatkona lyhyt pätkä, joka on seitsemännen kirjan 12. luvun lopusta (1877, 421). Seitsemättä kirjaa pidetään myöhemmin lisättynä. Vielä myöhäisempi vaihe täytyy olla se, että seitsemännen kirjan tekstiä on siirretty osaksi viidettä kirjaa. On todennäköistä, että teos on Budden ruotsinnoksessa päättynyt tähän, siis samaan kohtaan kuin vuoden 1558 editiossa.

1559 Luku on mukana 1503, 1510 ja 1877. Se puuttuu 1558, 1597, 1854 ja 1857. Todennäköisesti se puuttui Buddelta.

1560 Tässä tarkoitettava abbedissa lienee Sophia, joka oli abbedissana 1291–1303. Esimies voi tarkoittaa esimerkiksi piispaa (Mechtild 1877, 369, alaviite 1; Hammarström 1925, s.v. *prelatus*).

https://doi.org/10.21435/tl.277

Se Jumalan palvelijatar, jonka mieleen Jumala toi kaikki nämä asiat ja jolle Jumala ne paljasti, luki itsekin tämän teoksen, hyväksyi sen ja korjaili sitä. Se tapahtui tällä tavalla. Eräänä yönä Mechtildin ollessa rukoilemassa Herra ilmestyi hänelle pidellen oikeassa kädessään tätä kirjaa avattuna. Mechtild kertoi siitä kahdelle kirjurilleen ja pyysi, että nämä näyttäisivät hänelle kirjan. Nämä sanoivat, etteivät voineet sitä tehdä, koska pelkäsivät Mechtildin ehkä tulevan murheelliseksi. Mechtild joutui surun valtaan ja sanoi, ettei koskaan saisi huojennusta kunnes olisi nähnyt, mitä kirjurit olivat kirjoittaneet hänestä. Kun Mechtild oli seuraavana yönä jälleen asettautunut rukoilemaan, hän näki kunniakkaan Neitsyen, joka kantoi käsivarsillaan hyvin sievää poikalasta. Mechtild lankesi nöyrästi Neitsyen jalkoihin ja kertoi tälle murheellisuutensa syyn. Neitsyt ojensi hänelle poikalapsen ja sanoi: ”Ota vastaan minun Poikani, joka on surevien lohduttaja ja joka voi kokonaan lievittää sinun tuskasi.” Mechtild otti kiitollisena vastaan poikalapsen ja vaikeroi suruaan samalla tavoin myös Hänelle. Herra sanoi Mechtildille: ”Älä pelkää! Minä olen tehnyt kirjan kokonaan. Koko tuo teos on siis minun. Minä annoin sen sinulle, ja otit sen valheettomana vastaan minun hengestäni. Yhtä todenmukaisesti minun henkeni vaati heitä kirjoittamaan ja laatimaan sen. Älä siis pelkää, äläkä myöskään poista siitä mitään! Minä varjelen sitä vioilta ja virheiltä.” Herra antoi Mechtildille suuren hengen varmuuden ja sanoi kirjan totuudellisuudesta näin: ”Kaikki tämän kirjan sanat he ovat valheettomasti kirjoittaneet kokoon minun hengestäni. Ne loistavat loputtomiin heidän kruunuissaan minun silmieni edessä.” Niin Herra vei Mechtildiltä kaiken surun kokonaan pois. Siitä päivästä alkaen kirjurit näyttivät kirjaa Mechtildille milloin tahansa tämä halusi lukien jälleen sen läpi Mechtildin silmien edessä lukuun ottamatta esipuhetta ja teoksen lopetusta. Kun kirjasta löytyi mitä tahansa sellaista, jonka totuudellisuutta epäiltiin, Mechtild kysyi siitä Jumalalta heti, kun pystyi. Siten Jumala oli Mechtildin välityksellä tätä kirjaa korjailemassa.

https://doi.org/10.21435/tl.277

[1561]Kristuksen sydämen kolmesta lyönnistä kuoleman hetkellä

Herralta kysyttiin siitä, miten Hän oli kuollut nopeammin jumalallisen sydämensä kolmen lyönnin tähden. Siitähän on kerrottu aikaisemmin tässä teoksessa.[1562] Tähän kysymykseen Herra antoi tällaisen vastauksen: ”Kun minun sieluni mitä pyhimmän Kolminaisuuden riemuksi alkujaan luotiin, niin kunnioitettavan Kolminaisuuden mittaamaton rakkaus syleili sitä heti sitä luotaessa ja vuodatti siihen koko jumalallisuutensa ja lahjoitti sille kaikki omat ominaisuutensa kokonaan. Isä Jumala antoi kaikkivaltiutensa. Pojan persoona antoi viisautensa, jota ei ole luotu.[1563] Pyhä Henki antoi kaiken hyvyytensä ja rakkautensa. Niin minun sielullani oli armosta kaikki, mitä Jumaluudella on luonnostaan.[1564] Tämän yhteyden kautta jumalallinen ja ikuinen, Pyhällä Kolminaisuudella aina ollut toive yhdistää ihmisluonto jumaluuteen ihmisen lunastamiseksi innoitti sanoinkuvaamattomalla rakkaudella minun sieluni panemaan toimeen tuon työn. Kun jumalallisella viisaudella havaitsin täydellisesti ja mitä selkeimmin myös ihmisyyteni kaiken kunnian, kaikki asiat, jotka sille tulisivat tapahtumaan, ja sitten ihmisen mitä suurimman onnen, täytyin jumalallisella ilolla mittaamattomasti. Pyhä Henki soi itsensä kokonaan minun sielulleni vuodattamalla siihen mitä parhainta rakkautta, ja siitä sieluni tuli niin suosiolliseksi ja valmiiksi ihmissuvun lunastukselle, että se piti tuota taakkaa suloisena. Heti sillä hetkellä, kun sikisin Pyhästä Hengestä, ja kun sielu liittyi ruumiiseen, kaikkivaltius piti tuo-

1561 Luku on mukana 1503 (146r–146v), 1510 (109v) ja 1877 (371–372). Luku on todennäköisesti puuttunut Buddelta. Vuoden 1877 editiossa viides kirja päättyy tähän lukuun. Vuosien 1503 ja 1510 versioissa viides kirja jatkuu vielä monen luvun verran. Nuo luvut löytyvät vuoden 1877 editiosta kuudennesta kirjasta. Kuudes ja seitsemäs kirja eivät sisälly tutkimistani versioista mihinkään muuhun kuin vuoden 1877 editioon. Joitakin kuudennen kirjan lukuja tai niiden osia löytyy kuitenkin joistakin versioista siirrettynä viidenteen kirjaan.

1562 Katso ensimmäisen kirjan luku 10 (Geete 1899, 24; Mechtild 1877, 18).

1563 Poika on yksi Jumalan kolmesta persoonasta ja oli olemassa ennen luomista, vertaa Athanasioksen uskontunnustus.

1564 Viitannee siihen, että Jeesus oli todellinen Jumala, mutta samalla myös todellinen ihminen. Siltä osin kuin Jeesus oli ihminen, Hänellä oli mainittuja ominaisuuksia armosta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

ta toivetta voimassa hilliten sitä, viisaus kohtuullisti tuota iloa ja Pyhä Henki liennytti rakkauden paloa suloisella voiteellaan niin, että ihmisyyteni säilytti ajallisen elämän. Mutta sitten, kun oli käsillä kuolemani hetki, kaikkivoipa, viisas ja hyväntahtoinen rakkaus, joka aikaisemmin oli saanut sydämeni niin kovasti sykkimään, hölläsi minun tahtoani ja iloani koko jumaluutensa ylivoimalla, kietoi minun sydämeni mittaamattomaan ja erinomaiseen rakkauteen ja erotti sielun ruumiista, jolle miltei kaikki karmeus, jota kuunaan voidaan ajatella, ei ollut aiheuttanut kuolemaa."]

https://doi.org/10.21435/tl.277

Jöns Budden jälkipuhe[1]

Kiitos, ylistys ja kunnia olkoot kaikkivoivalle Jumalalle kaiken Hänen pyhän armonsa ja sääliväisyytensä tähden, joita Hän surkeille, kurjille synnintekijöille näyttää ja osoittaa tässä pyhässä kirjassa, joka kirjoitettiin Naantalissa ja saatiin valmiiksi Pyhän Margareetan päivänä veli Jöns Budden toimesta vuonna 1480[2]. Hän myös käänsi sen latinasta ensimmäisenä ruotsin kielelle vuonna 1469 ollessaan silloin Vadstenassa luostarin asialla.

[– –][3]

Millaisen armon Pyhä Mechtild soikaan sille, joka tämän kirjan käänsi latinasta ruotsin kielelle[4]. Minun ei pidä vaikeneman tai salaaman

1 Vielä Henrik Gabriel Porthanin (1739–1804) aikana oli Mechtildin ilmestysten ruotsinnoksesta tallella Budden omakätinen käsikirjoitus, joka tuhoutui Turun palossa 1827. Turun Akatemian kirjaston historiaa käsittelevässä teoksessaan Porthan kuvailee siellä säilytettyjä käsikirjoituksia, joiden joukossa oli myös kyseinen Budden käsikirjoitus. Porthan siteeraa jälkikirjoituksen, jonka Budde oli laatinut käännöksensä yhteyteen. Jälkikirjoitusta ei ole nykypäivään säilyneessä Mechtildin ilmestysten ruotsinnoksen sisältävässä käsikirjoituskopiossa, vaan se on säilynyt meille ainoastaan Porthanin lainaamana. Kyseessä on harvinainen esimerkki Budden laatimasta alkuperäistekstistä, sillä Budden tekstit ovat joitakin pieniä poikkeuksia lukuunottamatta käännöksiä. Porthania voidaan pitää Budden löytäjänä unohduksen jälkeen ja Buddea käsittelevän tutkimuksen aloittajana (Kauko 2016).

2 Ajoitus koskee sitä käsikirjoitusta, jonka Porthan tunsi, eikä käsikirjoituskopiota A 13, joka on säilynyt nykypäivään.

3 Välissä on Porthanin latinankielistä selostusta, jonka jälkeen hän jatkaa Budden ruotsinkielisen esityksen lainaamista.

4 Budde esittää asian niin, että käännöksen synty ja sen onnistuminen eivät ole hänen ansiotaan, vaan kunnia kuuluu Mechtildille. Omien taitojen vähättely saattaa olla retorinen tehokeino ja tekstilajin konventio. Käännös

https://doi.org/10.21435/tl.277

sitä, joka voi tulla pyhälle Mechtild-neitsyelle kiitokseksi ja kunniaksi. Kun olin Vadstenassa, kuten juuri edellä sanottiin, kolme viikkoa ennen pääsiäistä, minulle sattui niin, että kun olin tätä samaista kirjaa kopioinut latinaksi kokonaiset neljätoista päivää, tulin hyvin heikoksi ja voimattomaksi sekä päästäni että muista jäsenistäni niin, että kolmen tai neljän päivän ajan makasin kokolailla vuoteenomana. Kuitenkin sekä abbedissa että useat sikäläiset sisaret alituisesti ja hyvin sitkeästi pyysivät, että kirjaa tulisi levittää ja tehdä tutuksi useammille Jumalan ystäville, sisarille ja maallikkoveljille ja samaten muille, jotka eivät ymmärrä latinaa. Lisäksi tunsin suurta rakkautta samaista kirjaa ja pyhää oppia kohtaan. Siksipä annoin lopulta suostumukseni rakastettavaan pyyntöön. Silti epäilin suuresti puutteellisuuttani ja vajavaisuuttani ruveta sellaiseen työhön kuin niin kalliin ja taidokkaan latinan tulkitseminen oli. Kuitenkin sain täyttä lohtua pyhältä neitsyeltä ja kaikkien niiden jumalisista rukouksista, jotka minua sekä rohkaisivat että rakkaudellisesti pyysivät. Katso, toisena yönä sen jälkeen, kun olin antanut suostumukseni tähän, sen jälkeen tarttunut kirjaan ja jo noin kuusi tai kahdeksan lukua suurella vaivalla ja huolella tulkinnut, näin sellaista unta, että istuin sen ikkunan ääressä, missä minun oli tapana istua kirjoittamassa. Sekä kirja että koko talo olivat joka puolelta niin pimeitä, että minä näin hyvin vähän, enkä pystynyt kirjoittamaan mitään. Kun sitten istuin huolissani pimeydessäni, minä näin ihanan, pitkän ja kauniin neitsyen tulevan sisälle taloon nunnan hahmossa harmaassa vaatetuksessa ja musta nunnanhuntu päässään. Hän kantoi rintansa edessä taulua, jossa oli kaksi kantta tai puulevyä, jotka olivat hyvin kauniita ja huolella koristeltuja. Hän tuli minun tyköni sinne, missä istuin, ja sanoi: ”Veljeni, minä näen, että sinua ahdistaa ja vaivaa se pimeys, joka vallitsee sekä kirjassa että tässä talossa.” Sitten hän avasi taulun, jossa näkyi olevan mitä kirkkain peili[5], joka oli kauttaaltaan ihmeellisellä tavalla koristeltu ja reu-

saa auktoriteettia ja luotettavuutta siitä, että se on syntynyt pyhimyksen eli korkeamman voiman avulla. Pyhimyksen auktoriteettia myös tavallaan tarttuu Buddeen ja hänen työhönsä.

5 Kirkkaasta peilistä on maininta ainakin ensimmäisen kirjan luvuissa 65, 76 ja 84. On mahdollista, että Budde on kyseisistä kohdista saanut innoitusta uneensa tai tapaan kertoa siitä jälkipuheessa. Katso myös toisen kirjan

https://doi.org/10.21435/tl.277

nustettu. Hän sanoi minulle: ”Katso, veljeni, tästä peilistä sinä näet ja ymmärrät kaiken, mitä kirjassa lukee.” Sitten hän sulki peilin ja meni taas hiljaa ulos matkoihinsa. Heti, kun minä heräsin tästä unesta, soitettiin aamujumalanpalvelukseen. Auttakoon Jumala henkeäni ja sieluani, sillä totta puhuen kaikki kipu ja pääni voimattomuus olivat minulta kuin poispyyhityt ja kaikki muutkin jäseneni olivat parantuneet. Niinpä en tuntenut pienintäkään raihnaisuutta, enkä koskaan väsynyt enkä koskaan tahtonut nukkua niiden neljäntoista päivän aikana, joina tulkitsin tämän kirjan ja käänsin sen latinasta ruotsiksi. Sitä sekä sisaret että veljet tuossa pyhässä luostarissa suuresti ihmettelivät, ja suurin osa heistä piti sellaista hyvin epätavallisena. Epätavallista se olikin, ja minun olisi ollut mahdotonta se tehdä ilman pyhän ja arvoisan neitsyen apua ja tukea. Hänen ansiokseen laskenkin ja hänen tililleen panen kaiken kiitoksen, kunnian ja ylistyksen tästä hänen pyhästä kirjastaan. Vilpittömästi pyydän koko sydämestäni kaikkia kristittyjä ihmisiä, jotka tätä kirjaa joskus kuulette luettavan tai itse luette, että te kiittäisitte ja kunnioittaisitte Jumalaa tuon pyhän neitsyen tähden, rakastaisitte häntä ja pitäisitte häntä mitä suurimmassa arvossa. Pyydän myös, että te rukoilisitte minun kurjan syntintekijän tähden yhden *Isä meidän* -rukouksen ja yhden *Ave Maria* -rukouksen kaiken vaivani tähden, kun minä nyt olen kirjoittanut kirjan kolmeen kertaan[6].

---

luku 39, jossa Budde mainitsee kirkkaan peilin, vaikka maininta puuttuu muista versioista.

6 On mielenkiintoista, että Budde sanoo kirjoittaneensa kirjan kolmeen kertaan. Mahdollisesti maininta tarkoittaa, että Budde kirjoitti ruotsinnoksensa kahteen käsikirjoitukseen keväällä 1469, joista ehkä toinen jäi Vadstenaan ja toisen Budde mahdollisesti toi kotiin Naantaliin. Kolmas kopio olisi se vuonna 1480 laadittu omakätinen kopio, jonka Porthan tunsi, mutta joka ei ole säilynyt nykypäivään. Nykypäivään säilynyt käsikirjoitus näyttää olevan Vadstenassa laadittu kopio, joka on tehty Budden omakätisen käsikirjoituksen pohjalta 1470-luvulla (Laurén 1972, 21 ja 26). Voi olla, että Budde omakätisesti teki kolme ruotsinkielistä kopiota. Toisaalta jälkipuheessa Budde sanoo ensin kopioineensa tekstin latinaksi, joten voi olla, että kun Budde sanoo kirjoittaneensa kirjan kolmasti, se tarkoittaa hänen tehneen sen kerran latinaksi vuonna 1469 ja kahdesti ruotsiksi (1469 ja 1480). On epäselvää, miksi on laadittu uusi kopio 1480. Jälkikirjoitus näyttää sisältyneen vain siihen ja lienee laadittu vasta 1480. Jälkikirjoituksessa kuvatun unen ja käännösprosessin ottaminen kirjaimellisesti ei ole ongelmatonta senkään takia, että jälkikirjoitus näyttäisi

https://doi.org/10.21435/tl.277

Laus tibi sit Christe Per quem datus est liber iste,
Partes[7] *Mektildis Tua laus cumulatur in illis,*
Partes Mektildis [?[8]] *ut speculeris in illis,*
Mors tua, sors tua, vis tua, spes tua pendet in illis.
Scriptoris munus Deus o sis trinus et unus,
Hic fuit Andreades pauper coenobita Johannes.[9]

[– –][10]

Tätä kunniakasta neitsyttä, Jumalan erityistä rakastajatarta, Jumala itse kutsuu nimellä Matilda, kuten on hänen isänmaansa tapa Skotlannissa[11], jossa hän syntyi kunniallisesta suvusta, sillä eräs kunnia-

laaditun vasta jälkikäteen. Jos Budde kuvaa oikeasti näkemäänsä unta, hän on nähnyt unen 11 vuotta ennen sen muistiin merkitsemistä.

7 Kahdesti esiintyvä sana *Partes* on ihmetyttänyt Porthania, joka sanoo alaviitteessä, ettei sitä muullakaan tavalla voi lukea.

8 Porthan sanoo alaviitteessä, että tässä kohdassa on sana, josta hän ei saa selvää.

9 Nämä säkeet ovat harvinainen esimerkki siitä, että Budde on laatinut latinankielistä tekstiä. Budde käyttää tässä etunimestään latinankielistä muotoa *Johannes*. Budden patronyymi *Andreades* tunnetaan muualtakin. Koska säkeissä on kohtia, jotka ovat jääneet Porthanillekin epäselviksi, on niiden tarkka suomentaminen hankalaa. Säkeissä sanotaan tulkintani mukaan suunnilleen näin: 'Kiitos olkoon Sinulle Kristus, jonka kautta on saatu aikaan tuo kirja. Mechtildin lukukappaleissa Sinun kiitoksesi lisääntyy. Mechtildin lukukappaleet, jotta tutkiskelisit niitä. Sinun kuolemasi, sinun kohtalosi, sinun voimasi, sinun toivosi on niissä. Kirjoittajan lahja lienet Sinä, oi kolmiyhteinen ja yksi Jumala. Kirjoittaja oli vähäinen luostariveli Johannes Andreaanpoika.'

10 Tässä välissä on Porthanin latinankielistä selostusta.

11 Budde on siis luullut Mechtildiä skotlantilaiseksi. Jo Porthan huomauttaa, että Budde on siinä väärässä. Porthan (1867, 145, alaviite 28) oli selvillä siitä, että kyseessä on Hackebornin sukuun kuuluva Mechtild Saksasta. Tämän jälkeen Porthan jatkaa käsikirjoituksen esittelyä ja kertoo sen sisältäneen myös tekstin, jonka nimi oli *Pyhän Birgitan puutarha.* Teksti oli Budden latinasta ruotsintama ja sisälsi valikoiman Birgitan ilmestyksiä. Budden ruotsinnos ei ole säilynyt missään, ja Porthanin maininta on ainut tietolähteemme siitä, että moista ruotsinnosta on ollut olemassakaan. Porthan siteeraa Budden maininnan siitä, että Mechtildin ilmestykset muistuttavat Birgitan ilmestyksiä ja siksi on sopivaa kääntää valikoima Birgittaa Mechtildin ilmestysten yhteyteen. Sitten Porthan (1867, 146–148) siteeraa *Pyhän Birgitan puutarhaan* liittynyttä esipuhetta. Sitä en ole

https://doi.org/10.21435/tl.277

kas herttua oli hänen isänsä. Mectildis on meidän kielellämme Mechtilth.

tähän suomentanut, koska se ei kuulu tai liity käsillä oleviin Mechtildin ilmestyksiin. (Sen sisällöstä, katso Kauko 2016, 70–71.)

https://doi.org/10.21435/tl.277

Lähteet

Arkistolähteet

Tukholma, Kungliga biblioteket
A 13
https://www.manuscripta.se/ms/100212 Viitattu 29.9.2022.

Lähdejulkaisut

Andersson, Roger 2014: *Heliga Birgittas texter på fornsvenska. Birgittas Uppenbarelser. Bok I*. Editiones 6. Tukholma: Sällskapet Runica et Mediævalia.

Andersson, Roger 2016: *Heliga Birgittas texter på fornsvenska. Birgittas Uppenbarelser. Bok 2*. Editiones 8. Tukholma: Sällskapet Runica et Mediævalia.

Andersson, Roger 2017: *Heliga Birgittas texter på fornsvenska. Birgittas Uppenbarelser. Bok 3*. Editiones 10. Tukholma: Sällskapet Runica et Mediævalia.

Andersson, Roger 2018: *Heliga Birgittas texter på fornsvenska. Birgittas Uppenbarelser. Bok 4*. Editiones 12. Tukholma: Sällskapet Runica et Mediævalia.

Andersson, Roger 2020: *Heliga Birgittas texter på fornsvenska. Birgittas Uppenbarelser. Bok 5*. Editiones 14. Tukholma: Sällskapet Runica et Mediævalia.

Bergström, Richard 1868–1870: *H. Susos Gudeliga snilles väckare (Horologium æternæ sapientiæ). Efter gamla handskrifter*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 18. Tukholma: P. A. Norstedt & söner.

Brandt, Carl Joakim (toim.) 1865: *Kirkeårets Söndags-Evangelier med Udlæggelse, fra Advent til Langfredag*. Kööpenhamina: Selskabet for Danmarks Kirkehistorie. Hos G. E. C. Gad. Thieles Bogtrykkeri.

Bromberg, Richard Louis Jean 1965: *Het boek der bijzondere genade van Mechtild van Hackeborn. Uitgegeven naar een Nijmeegs handschrift alsmede een beschrijving van haar mystiek en een onderzoek naar de geschiedenis der middelnederlandse vertalingen*. Zwolle: W. E. J. Tjeemk Willink.

Dahlgren, Fredrik August 1875: *Skrifter till läsning för klosterfolk. Efter gamla handskrifter*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 20. Tukholma: P. A. Norstedt & söner.

DF = *Diplomatarium Fennicum*. http://df.narc.fi/ Viitattu 5.10.2022.

Dreves, Guido Maria 1896: *Historiae rhythmicae. Liturgische Reimofficien des Mittelalters. Vierte Folge. Aus Handschriften und Wiegendrucken herausgegeben*. Analecta hymnica medii aevi XXIV. Leipzig: O. R. Reis-

https://doi.org/10.21435/tl.277

land. https://ia800904.us.archive.org/25/items/historiaerhythm00drevgoog/historiaerhythm00drevgoog.pdf Viitattu 9.12.2021.

Dreves, Guido Maria 1897: *Historiae rhythmicae. Liturgische Reimofficien des Mittelalters. Sechste Folge. Aus Handschriften und Wiegendrucken herausgegeben*. Analecta Hymnica medii aevi XXVI. Leipzig: O. R. Reisland. https://ia600504.us.archive.org/8/items/analectahymnicam26drev/analectahymnicam26drev.pdf Viitattu 9.12.2021.

Eusebius 1822 = *Corpus patrum Graecorum Graece et Latine. Tomus primus. Eusebii Pamphili ecclesiasticae historiae libri decem, ejusdem de vita Constantini libri IV, nec non Constantini oratio ad sanctos et panegyricus Eusebii*. Frankfurt am Main: In libraria Hermanniana. https://ia800706.us.archive.org/25/items/eusebiipamphilie00euse/eusebiipamphilie00euse.pdf Viitattu 9.12.2021.

FMU = Hausen, Reinhold (toim.) 1924: *Finlands medeltidsurkunder. Samlade och i tryck utgifna af Finlands statsarkiv. IV*. Helsinki.

Friedberg, Aemilius 1955 [1879]: *Corpus iuris canonici. Editio Lipsiensis secunda. Pars prior: Decretum magistri Gratiani*. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt.

Geete, Robert 1899: *Hel. Mechtilds uppenbarelser (Liber spiritualis gratiæ) öfversatta från latinet år 1469 af Jöns Budde. Efter gamla handskrifter*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 32. Tukholma: P. A. Norstedt & söner. https://ia800504.us.archive.org/20/items/HelMechtildsUppenbarelserLiberSpirit/HelMechtildsUppenbarelserLiberSpirit.pdf Viitattu 29.9.2022.

Geete, Robert 1900: *Svenska kyrkobruk under medeltiden. En samling af utläggningar på svenska öfver kyrkans lärobegrepp, sakrament, ceremonier, botdisciplin m.m*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 33. Tukholma: P. A. Norstedt & söner.

Geete, Robert 1904–1905: *Skrifter till uppbyggelse från medeltiden. En samling af moralteologiska traktater på svenska, författade af bl. a. Bonaventura, Thomas af Aquino, Ludvig den helige, Vadstena-abbedissan Ingeborg Gertsdotter m. fl. Efter gamla handskrifter*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 36. Tukholma: Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & söner.

Hultman, Oskar Fredrik 1895: *Jöns Buddes bok. En handskrift från Nådendals kloster*. Skrifter XXXI. Helsinki: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Häkkinen, Kaisa (toim.) 2012: *Codex Westh. Westhin koodeksin tekstit*. Wanhan suomen arkisto 5. Turku: Turun yliopisto.

Klemming, Gustaf Edvard 1853: *Svenska medeltidens Bibel-arbeten. Efter gamla handskrifter. Andra bandet*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 9: 2. Tukholma: P. A. Norstedt & söner.

Klemming, Gustaf Edvard 1883–1886: *Läke- och örte-böcker från Sveriges medeltid*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 26. Tukholma: P. A. Norstedt & söner.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Mechtild 1503 = *Das buch geistlicher gnaden, offenbarunge, wunderliches vnde beschawlichen lebens der heiligenn iungfrawen Mechtildis vnd Gertrudis, Closter iungfrawen des closters Helffede*. Leipzig: Lotter. http://mdz-nbn-resolving.de/urn:nbn:de:bvb:12-bsb10859996-4 Viitattu 29.9.2022.

Mechtild 1510 = *Speculum spiritalis gracie ac mirabiliu(m) reuelationu(m) diuinitus factaru(m) sacris virginibus Mechtildis ac Gertrudis. Monialiu(m) Cenobij Helffede p(ro) saluberrima in christo p(ro)ficientiu(m) instructione comportatus*. Leipzig: Jacobi Thanners Herbipolen. http://daten.digitale-sammlungen.de/bsb00007332/images/index.html Viitattu 29.9.2022.

Mechtild 1558 = *Liber gratiae spiritvalis visionvm et revelationvm beatae Mecthildis virginis deuotissimæ, ad fideliū instructionem*. Venetsia: In cœnobio sanctæ Mariæ Magdalenæ per monialiū pœnitentium manus. https://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10188744_00001.html?zoom=0.5 Viitattu 29.9.2022.

Mechtild 1597 = *Fundgrub der gaistlichen gnaden. Vor Dreihundert Jaren von Gott der Seligen Junckfrawen Mechtild von Hakenborn geoffenbaret vnd gelehret*. Thierhaupten: Closter zu Thierhaupten. https://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10685988_00005.html Viitattu 29.9.2022.

Mechtild 1854 = *Revelationes selectae S. Mechthildis. Textum ad fidem codd. mss. cognovit Dr. A. Heuser*. Köln: Apud J. M. Heberle – H. Lempertz. https://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10260247_00005.html?zoom=0.5 Viitattu 29.9.2022.

Mechtild 1857 = *Das Buch der geistlichen Gnaden. Aufzeichnungen aus dem beschaulichen Leben der gottseligen Jungfrau Mechtildis von Helfeda. († 1297.)*. Regensburg: Verlag von G. Joseph Manz. http://mdz-nbn-resolving.de/urn:nbn:de:bvb:12-bsb10266749-8 Viitattu 29.9.2022.

Mechtild 1877 = *Revelationes Gertrudianæ ac Mechtildianæ II: Sanctæ Mechtildis virginis ordinis Sancti Benedicti liber specialis gratiæ. Accedit sororis Mechtildis ejusdem ordinis lux divinitatis. Opus ad codicum fidem nunc primum integre editum Solesmensium O.S.B. monachorum cura et opera*. Poitiers: Apud H. Oudin fratres. https://play.google.com/books/reader?id=m2nPFnIyGNcC&pg=GBS.PA5&printsec=frontcover Viitattu 29.9.2022.

Migne, Jacques Paul 1841a: *Patrologiae cursus completus. Series prima. Tomus XXXII. Sancti Aurelii Augustini, Hipponensis episcopi, opera omnia. Tomus primus*. Pariisi: Migne. https://books.google.fi/books?id=1hU-RAAAAYAAJ&printsec=frontcover Viitattu 9.12.2021.

Migne, Jacques Paul 1841b: *Patrologiae cursus completus. Series prima. Tomus XXXIV. S. Aurelii Augustini tomus tertius (pars prior)*. Pariisi: Migne. https://ia600305.us.archive.org/21/items/sanctiaureliiau02augugoog/sanctiaureliiau02augugoog.pdf Viitattu 10.12.2021.

Migne, Jacques Paul 1845a: *Patrologiæ cursus completus. Series prima. Patrologiæ tomus XVI. Sancti Ambrosii Mediolanensis episcopi opera om-*

https://doi.org/10.21435/tl.277

nia. Tomi secundi et ultimi pars prior. Pariisi: Vrayet. https://books.google.fi/books?id=MwcRAAAAYAAJ&printsec=frontcover Viitattu 10.12.2021.

Migne, Jacques Paul 1845b: *Patrologiæ cursus completus. Series prima. Patrologiæ tomus XVII. Sancti Ambrosii Mediolanensis episcopi opera omnia. Tomi secundi et ultimi pars posterior*. Pariisi: Migne. https://books.google.fi/books?id=gPgUAAAAQAAJ&printsec=frontcover Viitattu 10.12.2021.

Migne, Jacques Paul 1857: *Patrologiae cursus completus. Series Latina. Tomus LXXVI. Sancti Gregorii Papæi, cognomento magni, opera omnia. Tomus secundus*. Pariisi: J. P. Migne. https://books.google.fi/books?id=sIvYAAAAMAAJ&printsec=frontcover Viitattu 19.5.2022.

Mone, Franz Josef 1854: *Lateinische Hymnen des Mittelalters. Aus Handschriften herausgegeben und erklärt. Zweiter Band: Marienlieder*. Freiburg im Breisgau: Herder'sche Verlagshandlung. https://books.google.fi/books?id=zR8bAAAAYAAJ&printsec=frontcover Viitattu 10.12.2021.

Mone, Franz Josef 1855: *Lateinische Hymnen des Mittelalters. Aus Handschriften herausgegeben und erklärt. Dritter Band. Heiligenlieder*. Freiburg im Breisgau: Herder'sche Verlagshandlung. https://ia600201.us.archive.org/19/items/lateinischehymn01unkngoog/lateinischehymn01unkngoog.pdf Viitattu 10.12.2021.

Noreen, Erik 1962: *Fornsvensk läsebok. Andra bearbetade upplagan*. Utgiven av Sven Benson. Tredje tryckningen. Lund: Gleerups.

Tractatus 1504 = *Tractatus de Claustro Anime domini Hugonis Folietini sancti Petri Corbiensis canonici inter om(n)es fere doctores ecclesiasticos moralissimi in quo no(n) solu(m) pericula secularium se(d) etia(m) sp(irit)ualium abusiones personarum perstringu(n)tur. Item tractatus eiusdem de co(n)structione tabernaculi ad litteram*. https://daten.digitale-sammlungen.de/bsb00005344/images/index.html Viitattu 10.12.2021.

Virsikirja 1986 = *Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Virsikirja. Hyväksytty kirkolliskokouksen ylimääräisessä istunnossa 13. helmikuuta 1986*. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Wieselgren, Harald 1864–1866: *Helige Bernhards skrifter i svensk översättning från medeltiden. Efter gamla handskrifter*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 16. Tukholma: P. A. Norstedt & söner.

Wiktorsson, Per-Axel 2020a: *Fornsvenska legendariet I*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 102: 1. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet.

Wiktorsson, Per-Axel 2020b: *Fornsvenska legendariet II*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 102: 2. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet.

Wiktorsson, Per-Axel 2020c: *Fornsvenska legendariet III*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 102: 3. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet.

Wrangham, Digby Strangeways 1881: *The Liturgical Poetry of Adam of St.*

https://doi.org/10.21435/tl.277

Victor. From the Text of Gautier. With Translations into English in the Original Metres and Short Explanatory Notes. Vol. III. Lontoo: Kegan Paul, Trench, & Co. https://ia902607.us.archive.org/13/items/liturgicalpoetry03adamuoft/liturgicalpoetry03adamuoft.pdf Viitattu 10.12.2021.

Tutkimuskirjallisuus

Ahlberg, Märta 1942: *Presensparticipet i fornsvenskan. En syntaktisk studie*. Lund: Carl Bloms boktryckeri.

Ahlbäck, Olav 1952: Jöns Buddes språk och landsmansskap. – *Studier i nordisk filologi 40–41* s. 1–152.

Alanen, Timo 1999: Someron asema kruununhallinnossa. Teoksessa Honka-Hallila, Helena (toim.) *Somero ja Somerniemi 1449–1999. Someron ja Somerniemen seurakuntien historia*. Somero: Someron seurakunta ja Somerniemen seurakunta. 55–65.

Andersson, Elin; Hedström, Ingela & Kauko, Mikko (Tulossa): '…because of the great love I feel for the book and its sacred knowledge': Jöns Budde's Swedish Translation of Mechthild of Hackeborn. Teoksessa Yoshikawa, Naoe – Mouron, Anna (toim.) *The Boke of Gostely Grace: The Middle English Translation and Its European Vernacular Contexts*. Liverpool: Liverpool University Press.

Andersson, Roger 1992: Wtthydhning eller expocitio? Språkval under 1400-talet. Teoksessa *Leve mångfalden! Tjugo uppsatser om språk tillägnade Barbro Söderberg*. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet 37. Tukholma: Stockholms universitet. 9–18.

Andersson, Roger 2021: Språkväxling och språkval i senmedeltida religiösa handskrifter. Teoksessa Andersson, Roger – Hedström, Ingela – Retsö, Dag *Nya studier i outgivna fornsvenska handskrifter*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 103. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet. 59–139.

Annala, Pauli 2007: Esipuhe. Teoksessa Lehmijoki-Gardner, Maiju *Kristillinen mystiikka. Läntinen perinne antiikista uudelle ajalle*. Helsinki: Kirjapaja. 11–15.

Arvidsson, Maria 2017: *En handskrifts tillkomst- och brukshistoria. En närstudie av Cod. Holm. A 49 (Nådendals klosterbok)*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 101. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet.

Banham, Rob 2007: The Industrialization of the Book 1800–1970. Teoksessa Eliot, Simon – Rose, Jonathan (toim.) *A Companion to the History of the Book*. Oxford: Blackwell Publishing (Blackwell Companions to Literature and Culture 48). 273–290.

Bendz, Gerhard 1967: *Ordpar*. Andra upplagan. Svenska humanistiska förbundet 74. Tukholma: P. A. Norstedt & söners förlag.

Carlquist, Jonas 2002: *Handskriften som historiskt vittne. Fornsvenska sam-*

https://doi.org/10.21435/tl.277

lingshandskrifter – miljö och funktion. Opuscula 6. Tukholma: Sällskapet Runica et Mediævalia.
Carlquist, Jonas 2004: Att läsa en medeltida bönbok. Studier i en handskrift från Skoklostersamlingen. – *Arkiv, samhälle och forskning 2004:1–2* s. 112–130.
Carlquist, Jonas 2005: Den fornsvenska handskriftens bilinguala karaktär. Latinets funktion i folkspråklig kontext. Teoksessa Mård-Miettinen, Karita – Niemelä, Nina (toim.) *Fackspråk och översättningsteori. VAKKI-symposium XXV. Vörå 12–13.2.2005*. Publikationer av Forskargruppen för översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet vid Vasa universitet. Nr 32. Vaasa: Vaasan yliopisto. 10–30.
Carlquist, Jonas 2007: *Vadstenasystrarnas textvärld. Studier i systrarnas skriftbrukskompetens, lärdom och textförståelse*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 89. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet.
Castrén, Paavo 2012: *Uusi antiikin historia*. Kolmas painos. Helsinki: Otava.
Clemens, Raymond & Graham, Timothy 2007: *Introduction to Manuscript Studies*. Ithaca: Cornell University Press.
Cole, Basil 2011: Seven Deadly Sins. Teoksessa McFarland, Ian A. – Fergusson, David A. S. – Kilby, Karen – Torrance, Iain R. (toim.) *The Cambridge Dictionary of Christian Theology*. Cambridge: Cambridge University Press. 469–470.
von Düringsfeld, Ida & von Reinsberg-Düringsfeld, Otto 1872: *Sprichwörter der germanischen und romanischen Sprachen vergleichend zusammengestellt*. Leipzig: Verlag von Hermann Fries. https://ia802605.us.archive.org/18/items/sprichwrterderg00dgoog/sprichwrterderg00dgoog.pdf Viitattu 9.12.2021.
Eco, Umberto 2008: Valo ja väri keskiajalla. Teoksessa Eco, Umberto (toim.) *Kauneuden historia*. Suomentanut Pekka Tuomisto. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö. 99–129.
Ehrman, Bart D. 2006: *Peter, Paul, and Mary Magdalene: The Followers of Jesus in History and Legend*. Oxford: Oxford University Press.
Ejder, Bertil 1945: *Adjektivändelsen -er i de nordiska språken, särskilt i svenskan*. Lund: Håkan Ohlssons boktryckeri.
Ferm, Olle 2018: Vadstena – Nådendal. Förbindelserna mellan moder- och dotterkloster. Teoksessa Cederbom, Charlotte – Ferm, Olle – Nyström, Staffan (toim.) *Nådendal – Vallis Gratiae. Finlands Birgittakloster*. Scripta maiora 10. Tukholma: Sällskapet Runica et Mediævalia. 15–24.
Flood, John L. 2019: 'Quae pestis unquam tam perniciosa invasit gregem Christi?' The Role of the Book in the Reception of Lutheranism in England. Teoksessa Kauko, Mikko – Norro, Miika – Nummila, Kirsi-Maria – Toropainen, Tanja – Fonsén, Tuomo (toim.) *Languages in the Lutheran Reformation. Textual Networks and the Spread of Ideas*. Amsterdam: Amsterdam University Press. 33–55.
Fonsén, Tuomo 2016: Raamatusta peräisin olevat sanonnat ja sananlaskut ja niiden kääntäminen. Teoksessa Heinonen, Meri – Räsänen, Marika

https://doi.org/10.21435/tl.277

(toim.) *Pohjoinen reformaatio*. Turun Historiallinen Arkisto 68. Turku: Turku Centre for Medieval and Early Modern Studies. 158–162.

Fortelius, Bertel 1969: *Nya Historia Trojana -studier. Översättningsteknik, stil, syntax, lånord*. Studier i nordisk filologi 57. Helsinki: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Frederiksen, Britta Olrik 2002: På sporet af biskop Albert. Teoksessa Laurén, Christer (toim.) *Språket, människans dotter. Människan, språkets dotter. Lingua, filia hominis. Homo, filius linguae. Essäer på olika språk om språk och kultur*. Skrifter utgivna av Svensk-Österbottniska Samfundet nr. 66. Vaasa: Svensk-Österbottniska Samfundet. 33.

Frederiksen, Britta Olrik 2006: Et forsøg til dateringen af det gammeldanske postilhåndskrift GKS 1390 4to. Teoksessa Perridon, Harry – Quak, Arend (toim.) *Oppa swänzsko oc oppa dansko. Studien zum Altostnordischen*. Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 62. Amsterdam: Rodopi. 151–206.

Frederiksen, Britta Olrik 2021: En legende med indlagt belæring om de gudvelbehagelige gerninger. Teoksessa Bjerring-Hansen, Jens – Skovgaard Boeck, Simon – Skafte Jensen, Eva (toim.) *Nogle betænkninger om dansk sprog og litteratur. Festskrift til Marita Akhøj Nielsen*. Kööpenhamina: Universitets-Jubilæets danske Samfund. 409–429.

Gallén, Jarl 1968: Finlands medeltida litteratur. Teoksessa *Finlands svenska litteratur 1. Från medeltiden till Åbo-romantiken*. Helsinki: Söderströms & Co Förlag Ab. 40–51.

Georges, Karl Ernst 1879–1880: *Ausführliches Lateinisch-Deutsches Handwörterbuch*. Seitsemäs, tarkistettu ja laajennettu painos. Leipzig: Hahn'sche Verlags-Buchhandlung.

Greetham, David 2007: What Is Textual Scholarship? Teoksessa Eliot, Simon – Rose, Jonathan (toim.) *A Companion to the History of the Book*. Oxford: Blackwell Publishing. 21–32.

Groten, Manfred 1991: Köln. Mittelalter. Teoksessa *Lexikon des Mittelalters V*. München: Artemis Verlag. 1256–1261.

Grotenfelt, Kustavi 1902: Suomalaiset ylioppilaat ulkomaan yliopistoissa ennen v. 1640. II. Historiallinen arkisto XVII. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura. 277–322.

Gyllenberg, Rafael 1939: *Uuden testamentin kreikkalais-suomalainen sanakirja*. Helsinki: Otava.

Gössmann, Wilhelm 1978: *Deutsche Kulturgeschichte im Grundriß*. Viides, tarkistettu painos. München: Max Hueber Verlag.

Haastrup, Niels 1968: *Infinitiv + skullende. Skolegrammatiske studier i den ældste danske bibeloversættelse*. Universitets-Jubilæets danske Samfund 429. Kööpenhamina: Akademisk forlag.

Hammarström, Magnus 1925: *Glossarium till Finlands och Sveriges latinska medeltidsurkunder jämte språklig inledning*. Käsikirjoja 1. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura.

Hanska, Jussi 2003: Kuinka monta kertaa Jeesus itki? Lachrimae Christi -to-

https://doi.org/10.21435/tl.277

pos keskiajan saarnakirjallisuudessa. – *Mirator* lokakuu 2003 s. 1–16. http://www.glossa.fi/mirator/pdf/hanska.pdf Viitattu 7.6.2022.

Harjula, Janne 2015: Keskiajan kirjoitusvälineet ja -alustat arkeologisen tutkimuksen valossa. Teoksessa Clerc, Ulla (toim.) *Kirjain kerrallaan. Lukemisen ja kirjoittamisen jäljet*. Turun Historiallinen Arkisto 66. Turku: Aboa Vetus & Ars Nova/Turun Historiallinen Yhdistys. 13–31.

Hartama-Heinonen, Ritva 2018: Kunskapsluckor och intra- och interkulturella ingrepp i original och översättning. Teoksessa Silén, Beatrice – Huhtala, Anne – Lehti-Eklund, Hanna – Stenberg-Sirén, Jenny – Syrjälä, Väinö (toim.) *Svenskan i Finland 17. Föredrag vid sjuttonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland*. Nordica Helsingiensia 53. Helsinki: Helsingin yliopisto. 18–31.

Hedström, Ingela 2021: En fornsvensk rosenkrans. Jungfru Marie psaltaregilles bönbok. Teoksessa Andersson, Roger – Hedström, Ingela – Retsö, Dag *Nya studier i outgivna fornsvenska handskrifter*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 103. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet. 11–36.

Heinonen, Meri 2007: *Brides and Knights of Christ. Gender and Body in Later Medieval German Mysticism*. Turku: Meri Heinonen.

Helenius-Öberg, Eva 1995: Danz ok leker ok fagher ord. Kring musikterminologi i fornsvensk tradition. Teoksessa Åström, Patrik (toim.) *Dans och lek och fagra ord. En syndares omvändelse. Den helige Olafs historia. Tre uppsatser om fornsvenska*. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet 41. Tukholma: Stockholms universitet. 11–70.

Henrikson, Alf 1982 [1963]: *Svensk historia I. Med teckningar av Björn Berg*. Tukholma: Bonniers.

Holm, Gösta 1967: *Epoker och prosastilar. Några linjer och punkter i den svenska prosans stilhistoria*. Lundastudier i nordisk språkvetenskap. Serie A, nr. 17. Lund: Studentlitteratur.

Holm, Gösta 2000: *Uppväxtmiljö och språk: Agneta Horns språk i dialektgeografisk belysning: ett bidrag till textlokaliseringens metodik*. Acta Academiae regiae Gustavi Adolphi 75. Uppsala: Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur.

Huhtala, Aarre 2008: Apokryfikirjat Suomen ja muun Euroopan kulttuurissa. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 102–117.

Hummelstedt, Eskil 2004: *Jöns Buddes härkomst. Om österbottnisk dialekt från 1400-talet*. Julkaisseet ja kommentoineet Christer Laurén ja Kristina Nikula. Skrifter utgivna av Svensk-österbottniska samfundet r.f. nr 68. Vaasa: Svensk-österbottniska samfundet .

Häkkinen, Kaisa 2015: Henrik Gabriel Porthan Agricola-tutkimuksen uranuurtajana. – *Auraica. Scripta a Societate Porthan edita*. Vol. 6 s. 9–19.

Hämeen-Anttila, Jaakko 2006: *Mare nostrum. Länsimaisen kulttuurin juurilla*. Kolmas painos. Helsinki: Otava.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Höder, Steffen 2012: Multilingual Constructions. A Diasystematic Approach to Common Structures. Teoksessa Braunmüller, Kurt – Gabriel, Christoph (toim.) *Multilingual Individuals and Multilingual Societies*. Hamburg Studies on Multilingualism 13. Amsterdam: Benjamins. 241–257.

Höder, Steffen 2018: Schwedish ist gut, Latein ist besser? Spätmittelalterliche Sprachmischung aus normativer Perspektive. Teoksessa Burkard, Thorsten – Hundt, Markus (toim.) *Sprachmischung – Mischsprachen. Vom Nutzen und Nachteil gegenseitiger Sprachbeeinflussung*. Kieler Forschungen zur Sprachwissenschaft 9. Frankfurt am Main: Lang. 145–164.

Jaakkola, Jalmari 1959: *Suomen historia VI. Suomen myöhäiskeskiaika II*. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Johannisson, Karin 2012: *Melankolian huoneet. Alakulo, ahdistus ja apatia sisällämme*. Suomentanut Ulla Lempinen. Jyväskylä: Atena.

Johansson, Karl G. 2015: Om att bryta gränser. Gudsordet på skandinaviska folkspråk från mission till reformation. Teoksessa Adams, Jonathan (toim.) *Østnordisk filologi. Nu og i fremtiden*. Selskab for østnordisk filologi 1. Universitets-Jubilæets danske Samfund 587. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 219–233.

Johansson, Karl G. 2017: St Jerome and the Authority of Medieval East Scandinavian Texts. Teoksessa Adams, Jonathan – Bampi, Massimiliano (toim.) *Beyond the Piraeus Lion. East Norse Studies from Venice*. Selskab for østnordisk filologi 2. Universitets-Jubilæets danske Samfund 594. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 215–235.

Jucknies, Regina 2015: *Der Norden in Köln. Ein nicht nur literarischer Reiseführer*. Fennoscandinavica minora. Tomus 4. Köln: Universität zu Köln.

Jussila, Osmo 2007: *Suomen historian suuret myytit*. Toinen painos. Helsinki: WSOY.

Jäger, Gerhard 1975: *Einführung in die Klassische Philologie*. München: Verlag C. H. Beck.

Jørgensen, Jon Gunnar 2004: Håndskrift- og arkivkunnskap. Teoksessa Haugen, Odd Einar (toim.) *Handbok i norrøn filologi*. Bergen: Fagbokforlaget. 27–79.

Kaimio, Maarit 2008: Apokryfikirjat Kreikan kielen ja kirjallisuuden näkökulmasta. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 40–49.

Kallioinen, Mika 2000: *Kauppias, kaupunki, kruunu. Turun porvariyhteisö ja talouden organisaatio varhaiskeskiajalta 1570-luvulle*. Bibliotheca Historica 59. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kares, Olavi 1945: *Luther. Henkilökuva ja kehitysaika*. Toinen painos. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Kauko, Mikko 2012: Broder Jöns han satt i Nådens dal – Om dubbelt subjekt i fornsvenskan med särskild hänsyn till Jöns Buddes skrifter. Teoksessa Björklund, Siv – Lönnroth, Harry – Pilke, Nina (toim.) *Svenskan i Finland*

https://doi.org/10.21435/tl.277

13. Publikationer från Vasa universitet. Rapporter 178. Vaasa: Vaasan yliopisto. 93–102.

Kauko, Mikko 2013a: Det poetiska inslaget i Jöns Buddes skrifter. – *Språkbruk 1/2013* s. 11–14.

Kauko, Mikko 2013b: Ghescrefen to Abo. Keskialasaksan käytöstä Turussa 1300-luvun lopussa. – *Turun Historiallinen Arkisto 62* s. 34–37.

Kauko, Mikko 2015a: Verbalis saepe translatio. Om de latinska citaten i Jöns Buddes översättningar. Teoksessa Adams, Jonathan (toim.) *Østnordisk filologi. Nu og i fremtiden*. Selskab for østnordisk filologi 1. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 173–184.

Kauko, Mikko 2015b: *Jöns Budde och hans skrifter. Yngre fornsvenskt textmaterial och mannen bakom det*. Annales universitatis Turkuensis B 402. Turku: Turun yliopisto.

Kauko, Mikko 2016: Henrik Gabriel Porthan Jöns Budden löytäjänä. – *Auraica. Scripta a Societate Porthan edita.* Vol. 7 s. 67–74. https://journal.fi/aur/article/view/60326Viitattu 9.12.2021.

Kauko, Mikko & Lamberg, Marko (toim.) 2017: *Naantalin luostarin kirja*. Suomentaneet Mikko Kauko, Marko Lamberg, Rauno Tirri & Seija Tirri. Tietolipas 254. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kauko, Mikko 2018a: Latinska kasusändelser i svenska texter genom tiderna. Teoksessa Silén, Beatrice – Huhtala, Anne – Lehti-Eklund, Hanna – Stenberg-Sirén, Jenny – Syrjälä, Väinö (toim.) *Svenskan i Finland 17. Föredrag vid den sjuttonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland*. Nordica Helsingiensia 53. Helsinki: Helsingin yliopisto. 61–76. https://helda.helsinki.fi/handle/10138/238351 Viitattu 9.12.2021.

Kauko, Mikko 2018b: Den grekisk-romerska antiken i Jöns Buddes översättningar. Teoksessa Cederbom, Charlotte – Ferm, Olle – Nyström, Staffan (toim.) *Nådendal – Vallis Gratiae. Finlands Birgittakloster*. Scripta maiora 10. Tukholma: Runica et Mediævalia. 43–49.

Kauko, Mikko 2019: Latinet och antiken i centrala birgittinska texter. Teoksessa Skovgaard Boeck, Simon – Vrieland, Seán D. (toim.) *A Copenhagen Miscellany. Studies in East Norse Philology*. Selskab for østnordisk filologi 3. Universitets-Jubilæets danske Samfund 599. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 235–249.

Kauko, Mikko 2020a: Granatäpplen och ärter. Om sällsynta ord och missförstånd i Jöns Buddes version av Mechtilds uppenbarelser. Teoksessa Wide, Camilla – Ingman, Eva – Lankinen, Katri – Vaakanainen, Veijo (toim.) *Svenskan i Finland 18*. Turku: Turun yliopisto. 72–87. http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8215-8

Kauko, Mikko 2020b: Latinska kasusändelser i den fornsvenska versionen av Mechtilds uppenbarelser. – *Arkiv för nordisk filologi 135* s. 57–94.

Kauko, Mikko 2020c: Flerspråkighet i Nådendals klosterbok (Cod. Holm. A 49). Teoksessa Sävborg, Daniel – Asu, Eva Liina – Laanemets, Anu (toim.) *Studier i svensk språkhistoria 15. Språkmöte och språkhistoria*. Nordistica Tartuensia No. 21. Tartto: University of Tartu Press. 120–131.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Kauko, Mikko 2022a: De bibliska citaten i Mechtilds uppenbarelser. Teoksessa Blode, Anja Ute – Brandenburg, Elena (toim.) *Three Crowns and Eleven Tears. East Norse Philology from Cologne*. Selskab for østnordisk filologi 4. Universitets-Jubilæets danske Samfund 605. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 207–236.

Kauko, Mikko 2022b: Källhänvisningar i Mechtilds uppenbarelser. Teoksessa Björklund, Siv – Haagensen, Bodil – Nordman, Marianne – Westerlund, Anders (toim.) *Svenskan i Finland 19. Föredrag vid den nittonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland, Vasa den 6–7 maj 2021*. Skrifter utgivna av Svensk-Österbottniska Samfundet nr 82. Vaasa: Svensk-Österbottniska Samfundet. 133–148.

Kiilunen, Jarmo 2008a: Kreikkalainen Esran kirja (1./3. Esra). Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 260–268.

Kiilunen, Jarmo 2008b: Apokryfikirjojen vaiheet ja kanoninen asema eri kirkkokunnissa. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 50–65.

Kiilunen, Jarmo 2008c: Danielin kirjan lisäykset. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 212–228.

Kivimäki, Arto – Tuomisto, Pekka 2001: *Rooman keisarit*. 2. painos. Hämeenlinna: Karisto.

Klockars, Birgit 1960: *Biskop Hemming av Åbo*. Helsinki: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Klockars, Birgit 1979: *I Nådens dal. Klosterfolk och andra c. 1440–1590*. Helsinki: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Kluge, Friedrich 1967: *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. 20. Auflage*. Berliini: Walter de Gruyter & Co.

Krell, Leo & Fiedler, Leonhard 1968: *Deutsche Literaturgeschichte. Dreizehnte Auflage*. Bamberg: C. C. Buchners Verlag.

Kuula, Kari; Nissinen, Martti & Riekkinen, Wille 2008: *Johdatus Raamattuun*. Toinen, tarkistettu ja korjattu painos. Helsinki: Kirjapaja.

Lamberg, Marko 2007: *Jöns Budde. Birgittalaisveli ja hänen teoksensa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1115. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Lamberg, Marko 2008: Dolt budskap i en medeltida översättning. Jöns Budde och hans version av legenden om den usle biskopen Udo. – *Arkiv för nordisk filologi 123* s. 57–76.

Lamberg, Marko 2009: Att kartera ”Jöns Buddes bok”. Tolkningar av det senmedeltida europeiska makrorummet i birgittinsk klosterlitteratur. – *Folkmålsstudier 47* s. 67–92.

Lamberg, Marko 2011: Munkkina ja nunnana luostarissa ja luostarinmuurien ulkopuolella. Teoksessa Uotila, Kari (toim.) *Naantalin luostarin rannassa. Arkipäivä Naantalin luostarissa ja sen liepeillä*. Kåkenhus-kirjat 3. Naantali: Kåkenhus. 93–108.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Larsson, Carl 1931: *Ordföljdsstudier över det finita verbet i de nordiska fornspråken I. Mit einem Resumé in deutscher Sprache*. Uppsala: Lundequist.

Lassus, Jannika 2018: Svensköversättares orientering mot målspråket och källspråket. Teoksessa Silén, Beatrice – Huhtala, Anne – Lehti-Eklund, Hanna – Stenberg-Sirén, Jenny – Syrjälä, Väinö (toim.) *Svenskan i Finland 17. Föredrag vid den sjuttonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland*. Nordica Helsingiensia 53. Helsinki: Helsingin yliopisto. 92–106.

Laurén, Christer 1972: Predikanten som översättare. Mechtilds uppenbarelser i Jöns Buddes fornsvenska version – handskrift och översättningsteknik. – *Folkmålsstudier 21* s. 1–162.

Laurén, Christer 1973: *Den fornsvenska legenden om den heliga fru Karin. Studier i handskrifter och översättningsteknik*. Folkmålsstudier 24. Helsinki: Föreningen för nordisk filologi.

Lehmijoki-Gardner, Maiju 2007: *Kristillinen mystiikka. Läntinen perinne antiikista uudelle ajalle*. Helsinki: Kirjapaja.

Lexer, Matthias 1901: *Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch. Sechste Auflage*. Leipzig: Verlag von S. Hirzel.

Liira, Aino 2020: *Paratextuality in Manuscript and Print. Verbal and Visual Presentation of the Middle English Polychronicon*. Annales universitatis Turkuensis B 512. Turku: Turun yliopisto. http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8058-1

Linkomies, Edwin 1963: *Latinan kielioppi*. Yhdestoista painos. Jyväskylä: Gummerus.

Loman, Bengt 1961: *Fornsvenska verbalsubstantiv på -an, -ning och -else*. Stockholm Studies in Scandinavian Philology, New Series 4. Tukholma: Almqvist & Wiksell.

Lübben, August 1888: *Mittelniederdeutsches Handwörterbuch*. Tekijän kuoleman jälkeen täydentänyt Christoph Walther. Wörterbücher herausgegeben vom Verein für niederdeutsche Sprachforschung. Band II. Norden: Diedr. Soltau’s Verlag.

Lönnroth, Harry 2016: Filologi i Facebooks tidevarv – vad, hur och varför? Teoksessa Andersson, Daniel – Edlund, Lars-Erik – Haugen, Susanne – Westum, Asbjørg (toim.) *Studier i svensk språkhistoria 13. Historia och språkhistoria*. Uumaja: Umeå universitet & Kungl. Skytteanska Samfundet. 31–49.

Lönnroth, Harry & Siponkoski, Nestori 2017: The Philology of Translation. Teoksessa Lönnroth, Harry (toim.) *Philology Matters! Essays on the Art of Reading Slowly*. Leiden: Brill. 136–163.

Mattila, Talvikki 2008: Neljäs Esran kirja (Esran ilmestys). Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 269–278.

Metzger, Bruce M. & Ehrman, Bart D. 2005: *The Text of the New Testament. Its Transmission, Corruption, and Restoration. Fourth Edition*. Oxford: Oxford University Press.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Murhu, Rae 1983: *Jöns Budden eteläpohjalaisuus*. – *Kytösavut XIV* s. 9–20.
Mårtensson, Lasse 2022: *Tungulus i fyra textvittnen. En fallstudie i senmedeltida texttradering*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 104. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet.
Mäkilähde, Aleksi 2019: *The Philological-Pragmatic Approach. A Study of Language Choice and Code-Switching in Early Modern English School Performances*. Annales universitatis Turkuensis B 499. Turku: Turun yliopisto.
Mäkinen, Susanna; Peikola, Matti & Tyrkkö, Jukka 2021: Turun vieraat kielet 1880-luvulla sanomalehtien välittämänä. Teoksessa Kolehmainen, Leena – Liira, Aino – Nummila, Kirsi-Maria (toim.) *Kieliä ja kohtaamisia Turun historiassa. Näkökulmia monikielisyyteen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1475. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 208–238.
Nikula, Kristina 2007: Klostret som fallskärm? Fallet Budde. Teoksessa Wollin, Lars – Saarukka, Anna – Stroh-Wollin, Ulla (toim.) *Studier i svensk språkhistoria 9. Det moderna genombrottet – också en språkfråga? Föredrag vid nionde sammankomsten för svenska språkets historia, i Åbo 19–20 maj 2006*. Skrifter från svenska institutionen vid Åbo Akademi 5/2007. Turku: Åbo Akademi. 181–188.
Nikula, Kristina 2009: Om den ”gudhelige” brodern Jöns Budde. Teoksessa Lehti-Eklund, Hanna – Wide, Camilla – Harling-Kranck, Gunilla – Tiisala, Seija – Lamberg, Marko (toim.) *Språket i historien – historien i språket*. Folkmålsstudier 47. Helsinki: Föreningen för nordisk filologi. 133–149.
Nikula, Kristina 2011: Skrev Jöns Budde ”österbottniska”? Teoksessa Wollin, Lars (toim.) *Bilden av Budde. Studier kring en svensk språkpionjär*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 95. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet. 37–59.
Nisula, Timo 2008a: Martti Luther ja Vanhan testamentin apokryfikirjat. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinkin: Kirjapaja. 66–77.
Nisula, Timo 2008b: Toinen makkabilaiskirja. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 160–166.
Nordisk familjebok 1910 = *Nordisk familjebok. Konversationslexikon och realencyklopedi. Ny, reviderad och rikt illustrerad upplaga. Trettonde bandet*. Tukholma: Nordisk familjeboks förlags-aktiebolag.
Nordisk familjebok 1922 = *Nordisk familjebok. Konversationslexikon och realencyklopedi. Ny, reviderad och rikt illustrerad upplaga. Trettiotredje bandet*. Tukholma: Nordisk familjeboks förlags aktiebolag.
Nordström, Johan 1914: Vår äldsta svenska hexameterdikt. Ett litet bidrag till den svenska versens historia. – *Samlaren. Tidskrift utgifven af Svenska litteratursällskapets arbetsutskott. Trettiofemte årgången* s. 230–232.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Noreen, Erik 1930: Små bidrag till fornsvensk ordforskning II. – *Arkiv för nordisk filologi 46* s. 279–287.
Noreen, Erik 1936: Till den svenska hexameterns historia. – *Nysvenska studier. Tidskrift för svensk stil- och språkforskning. Sextonde årgången* s. 67–87.
Noreen, Erik 1942: *Från Birgitta till Piraten. Litteraturstudier av en filolog*. Tukholma: Albert Bonniers förlag.
Noreen, Erik 1944: Studier i Jöns Buddes ordförråd. – *Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning 6* s. 1–72.
Nuorteva, Jussi 1997: *Suomalaisten ulkomainen opinkäynti ennen Turun akatemian perustamista 1640*. Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia 177. Bibliotheca historica 27. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
Nyberg, Tore 2003: Birgitta politikern. Teoksessa Beskow, Per – Lander, Annette (toim.) *Birgitta av Vadstena. Pilgrim och profet 1303–1373. En jubileumsbok 2003*. Tukholma: Natur och kultur. 89–103.
Nykysuomen sanakirja. Lyhentämätön kansanpainos 1978. Päätoimittanut Matti Sadeniemi. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
Nykysuomen sivistyssanakirja. Vierasperäiset sanat 1978. Toimittanut Nykysuomen laitos. Neljäs painos. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
Peikola, Matti 2016: Kontrolli, kerettiläisyys, kirjakauppa. Reformaation tekstien eurooppalaisia puitteita. Teoksessa Heinonen, Meri – Räsänen, Marika (toim.) *Pohjoinen reformaatio*. Turun Historiallinen Arkisto 68. Turku: Turku Centre for Medieval and Early Modern Studies & Turun Historiallinen Yhdistys. 169–172.
Pettersson, Jonatan 2019: The Swedish Bible Translations and the Transition from Old Swedish to Early Modern Swedish. Teoksessa Kauko, Mikko – Norro, Miika – Nummila, Kirsi-Maria – Toropainen, Tanja – Fonsén, Tuomo (toim.) *Languages in the Lutheran Reformation. Textual Networks and the Spread of Ideas*. Crossing Boundaries 10. Amsterdam: Amsterdam University Press. 129–148.
Pihlajamaa, Lauri 2012: Raamatunlauseet "Sielun lääkkeessä". Teoksessa Häkkinen, Kaisa (toim.) *Tutkimuksia Westhin koodeksista*. Turun yliopiston suomen kielen ja suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen oppiaineen julkaisuja 2. Turku: Turun yliopisto. 93–116.
Pipping, Rolf 1943: Den fornsvenska litteraturen. Teoksessa Nordal, Sigurður (toim.) *Nordisk kultur VIII A. Litteraturhistoria: Danmark, Finland och Sverige*. Tukholma: Albert Bonniers förlag. 64–128.
Pipping, Rolf 1944: Jöns Budde. Föredrag hållet vid finska vetenskaps-societetens sammanträde den 18 september 1944. Teoksessa *Societas scientiarum Fennica. Årsbok – Vuosikirja XXIII B No 1*. Helsinki: Societas scientiarum Fennica. 3–24.
Porthan, Henrik Gabriel 1867: *Opera selecta. Pars tertia*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 21:3. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Pottonen, Risto 2008: Kahden kaanonin jännite luterilaisessa perinteessä. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 78–87.

Preger, Wilhelm 1962: *Geschichte der deutschen Mystik im Mittelalter nach den Quellen untersucht und dargestellt. Neudruck der Ausgabe 1874–1893 in 3 Teilen. Teil 1: Geschichte der deutschen Mystik bis zum Tode Meister Eckharts*. Aalen: Otto Zeller Verlagsbuchhandlung.

Rissanen, Veli-Matti 2015: Non tantum perfectus orator, sed etiam philosophus. Ciceron filosofisten teosten jälkivaikutuksesta. Teoksessa Knaapi, Kalle – Rissanen, Veli-Matti – Seppänen, Minna (toim.) *Tullius noster. Kirjoituksia Cicerosta*. Turku: Faros. 247–267.

Rissanen, Veli-Matti 2021: Johdanto. Teoksessa Cicero, Marcus Tullius: *Kirjeitä. Vuodet valtiomiehenä.* Suomentanut Veli-Matti Rissanen. Helsinki: Gaudeamus. 7–29.

Romero, Tomàs Martínez 2017: De les revelacions de Santa Melchides. A Partial Translation of Mechtild of Hackeborn's Liber specialis gratiae. – *Aevum* 91 (2017), fasc. 2 s. 585–610.

Rorem, Paul 1993: *Pseudo-Dionysius. A Commentary on the Texts and an Introduction to Their Influence*. Oxford: Oxford University Press.

Rydel, Courtney E. 2014: Inventing a Male Writer in Mechtild of Hackeborn's Booke of Gostlye Grace. – *Journal of Medieval Religious Cultures* Vol. 40, No. 2 s. 192–216.

Räsänen, Elina 2016: Ikonoklasmi Suomessa. Keskiajan puuveistosten muodonmuutokset. Teoksessa Heinonen, Meri – Räsänen, Marika (toim.) *Pohjoinen reformaatio*. Turun Historiallinen Arkisto 68. Turku: Turku Centre for Medieval and Early Modern Studies & Turun Historiallinen Yhdistys. 254–263.

Salmi, J. W. – Linkomies, Edwin 1971: *Latinalais-suomalainen sanakirja*. Seitsemäs painos. Helsinki: Otava.

Salomaa, Jalmari Edward 1935: *Filosofian historia I. Vanhan ajan ja keskiajan filosofia*. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

SAOB = *Ordbok över svenska språket utgiven av Svenska Akademien* 1898–. Lund: Gleerups.

Sarasti-Wilenius, Raija 2021: Aboa Latina – arki- ja juhlalatinaa 1600-luvun Turussa. Teoksessa Kolehmainen, Leena – Liira, Aino – Nummila, Kirsi-Maria (toim.) *Kieliä ja kohtaamisia Turun historiassa. Näkökulmia monikielisyyteen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1475. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 107–139.

Schmid, Heinrich 1876: *The Doctrinal Theology of the Evangelical Lutheran Church. Exhibited and Verified from the Original Sources.* Viidennestä painoksesta kääntäneet Charles A. Hay & Rev. Henry E. Jacobs. Philadelphia: Lutheran Publication Society. https://books.google.fi/books?id=H-MgrAAAAYAAJ&printsec=frontcover Viitattu 10.12.2021.

Schneider, Johan Gottlob & Passow, Franz 1828: *Handwörterbuch der Griechischen Sprache*. Leipzig: Friedrich Christian Wilhelm Vogel.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Schück, Henrik 1885: Medeltidsstudier. – *Samlaren. Sjätte årgången* s. 60–72.
Seyferth, Sebastian 2019: Frühneuzeitliche Summarien. Erbauliche, laienexegetische Bibelberichte als polemische Plattformen im beginnenden Zeitalter der Konfessionalisierung – Ein Vergleich zwischen Stephan Rodts Übertragung der neutestamentlichen Summarien Johannes Bugenhagens mit denen Veit Dietrichs sowie Johann Dietenbergers. Teoksessa Kauko, Mikko – Norro, Miika – Nummila, Kirsi-Maria – Toropainen, Tanja – Fonsén, Tuomo (toim.) *Languages in the Lutheran Reformation. Textual Networks and the Spread of Ideas*. Amsterdam: Amsterdam University Press. 173–189.
Sjöstrand, Nils 1960: *Ny latinsk grammatik. Andra upplagan*. Lund: Gleerups förlag.
Skovgaard Boeck, Simon 2017: Word Formation, Syntax, and Style in Old Danish Medical Texts. Teoksessa Adams, Jonathan – Bampi, Massimiliano (toim.) *Beyond the Piraeus Lion. East Norse Studies from Venice*. Selskab for østnordisk filologi 2. Universitets-Jubilæets danske Samfund 594. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 107–122.
Smedberg, Einar 1918: Jöns Budde och Helga-Karin-legenden i Cod. Holm. A 58. Teoksessa *Uppsala universitets årsskrift 1918. Band 1*. Meddelanden från Nordiska seminariet 11. Uppsala: Edv. Berlings boktryckeri. 1–19.
de Smit, Merlijn 2019: Polyglossia and Nativization. The Translation of Zoonyms in Early Dutch Bibles. Teoksessa Kauko, Mikko – Norro, Miika – Nummila, Kirsi-Maria – Toropainen, Tanja – Fonsén, Tuomo (toim.) *Languages in the Lutheran Reformation. Textual Networks and the Spread of Ideas*. Amsterdam: Amsterdam University Press. 231–251.
Sollamo, Raija 2008: Apokryfikirjat osana Toisen temppelin ajan rikasta juutalaista kirjallisuutta. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 21–34.
Specht, Walter F. 1993: Chapter and Verse Divisions. Teoksessa Metzger, Bruce M. – Coogan, Michael D. (toim.) *The Oxford Companion to the Bible*. Oxford: Oxford University Press. 105–107.
Suojanen, M. K. 1977: *Mikael Agricolan teosten indefiniittipronominit: Totalitiivit*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 334. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien 2009. Tukholma: Norstedts & Svenska Akademien.
Söderwall, Knut Fredrik 1884–1918: *Ordbok öfver svenska medeltids-språket*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 27. Lund: Berlingska boktryckeriet.
Söderwall, Knut Fredrik 1925–1973: *Ordbok över svenska medeltidsspråket. Supplement*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 54. Lund: Berlingska boktryckeriet.
Teleman, Ulf – Hellberg, Staffan – Andersson, Erik 1999: *Svenska Akademiens grammatik 1. Inledning. Register*. Tukholma: Svenska Akademien.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Thesleff, Holger & Sihvola, Juha 1994: *Antiikin filosofia ja aatemaailma*. Helsinki: WSOY.

Thors, Carl-Erik 1952: Det latinska inflytandet på fornsvenskan. – *Studier i nordisk filologi 40–41* s. 1–25.

Tiisala, Seija 1993: Jöns Budde och Heliga Fru Karin. Adverb och textattribution. Teoksessa Wollin, Lars (toim.) *Studier i svensk språkhistoria 3. Förhandlingar vid tredje sammankomsten för svenska språkets historia. Uppsala 15–17 oktober 1992*. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 34. Uppsala: Uppsala universitet. 211–218.

Toropainen, Tanja 2019: Early Finnish Translations of the Hymn Te Deum laudamus. Teoksessa Kauko, Mikko – Norro, Miika – Nummila, Kirsi-Maria – Toropainen, Tanja – Fonsén, Tuomo (toim.) *Languages in the Lutheran Reformation. Textual Networks and the Spread of Ideas*. Amsterdam: Amsterdam University Press. 191–213.

Varila, Mari-Liisa 2016: *In Search of Textual Boundaries. A Case Study on the Transmission of Scientific Writing in 16th-Century England*. Anglicana Turkuensia 31. Turku: University of Turku.

Voaden, Rosalynn 2005: Who Was Margaret Thorpe? Reading Mechtild of Hackeborn in Fifteenth-Century England. – *Religion & Literature. Vol. 37, No. 2* s. 9–25.

Voitila, Anssi 2008a: Viisauden kirja (Salomon viisaus). Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 167–178.

Voitila, Anssi 2008b: Juditin kirja. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 133–142.

Voitila, Anssi 2008c: Tobitin kirja. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 121–132.

Voitila, Anssi 2008d: Kreikkalainen Sirakin kirja. Teoksessa Kiilunen, Jarmo – Huhtala, Aarre (toim.) *Urhea Judit, viisas Sirak. Johdatus Vanhan testamentin apokryfikirjoihin*. Helsinki: Kirjapaja. 188–194.

Väisänen, Liisa 2011: *Kristilliset symbolit. Ikkuna pyhään*. 2. painos. Helsinki: Kirjapaja.

Välimäki, Reima 2016: *The Awakener of Sleeping Men. Inquisitor Petrus Zwicker, the Waldenses, and the Retheologisation of Heresy in Late Medieval Germany*. Turku: Turun yliopisto.

Välimäki, Reima 2019: *Heresy in Late Medieval Germany. The Inquisitor Petrus Zwicker and the Waldensians*. Heresy and Inquisition in the Middle Ages. Volume 6. York: The University of York .

Weigand, Friedrich Ludwig Karl 1909–1910: *Deutsches Wörterbuch. Fünfte Auflage*. Gießen: Verlag von Alfred Töpelmann.

Wendt, Bo-A. 2006: En text är en text är en text? Om en terminologisk tredelning av textbegreppet. – *Arkiv för nordisk filologi* 121 s. 253–274.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Wendt, Bo-A. 2022: Vad är filologi? Vem är filolog? Teoksessa Blode, Anja Ute – Brandenburg, Elena (toim.) *Three Crowns and Eleven Tears. East Norse Philology from Cologne*. Selskab for østnordisk filologi 4. Universitets-Jubilæets danske Samfund 605. Odense: Syddansk Universitetsforlag. 15–27.

Werner, Jakob 1912: *Lateinische Sprichwörter und Sinnsprüche des Mittelalters aus Handschriften gesammelt*. Sammlung mittelalterlicher Texte 3. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. https://ia802701.us.archive.org/14/items/lateinischespric00wern/lateinischespric00wern.pdf Viitattu 10.12.2021.

Widmark, Gun 2001: *Det språk som blev vårt. Ursprung och utveckling i svenskan. Urtid – Runtid – Riddartid*. Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi LXXVI. Uppsala: Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur.

Wiktorsson, Per-Axel 2015: *Skrivare i det medeltida Sverige II*. Skara: Skara stiftshistoriska sällskap.

Wollin, Lars 1981: *Svensk latinöversättning 1. Processen*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 74: 1. Lund: Svenska fornskriftsällskapet.

Wollin, Lars 1992a: Herr abboten och hans bröder. Ett censurfall i Vadstena – med filologiska implikationer. – *Språk & stil. Ny följd* 2 s. 113–146.

Wollin, Lars 1992b: Hat Jöns Budde im 'Catholicon' geblättert? Niederdeutsches Lehngut in einem mittelalterlichen schwedischen Wörterbuch. Teoksessa Elmevik, Lennart – Schöndorf, Kurt Erich (toim.) *Niederdeutsch in Skandinavien III*. Beihefte zur Zeitschrift für deutsche Philologie 6. Berliini: Erich Schmidt Verlag. 77–99.

Wollin, Lars 2011: Jöns Budde och eftervärlden. En presentation, en forskningsrapsodi – och några spekulationer. Teoksessa Wollin, Lars (toim.) *Bilden av Budde. Studier kring en svensk språkpionjär*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 95. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet.

Wollin, Lars 2018: Jöns Budde. En senmedeltida proffsskribent. Teoksessa Cederbom, Charlotte – Ferm, Olle – Nyström, Staffan (toim.) *Nådendal – Vallis Gratiae. Finlands Birgittakloster*. Scripta maiora 10. Tukholma: Sällskapet Runica et Mediævalia. 27–41.

Wollin, Lars 2019: Jöns Budde. Finlands förste litteratör. Teoksessa Tandefelt, Marika (toim.) *Finländsk svenska från medeltid till 1860*. Svenskan i Finland – i dag och i går III: 1. Helsinki: Svenska litteratursällskapet i Finland. 97–126.

Wollin, Lars 2020: Översättning – språkhistoria – stormakt. Det karolinska Janusansiktet. Teoksessa Sävborg, Daniel – Asu, Eva Liina – Laanemets, Anu (toim.) *Studier i svensk språkhistoria 15. Språkmöte och språkhistoria*. Nordistica Tartuensia No. 21. Tartto: University of Tartu Press. 31–57.

Yoshikawa, Naoe & Mouron, Anna (toim.) (Tulossa): *The Boke of Gostely Grace: The Middle English Translation and Its European Vernacular Contexts*. Liverpool: Liverpool University Press.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Åberg, Alf 1981 [1978]: *Vår svenska historia. Fjärde upplagan*. Tukholma: Natur och kultur.
Åström, Patrik 2013: *Vattenmärken i svenska medeltida laghandskrifter och Uppsala universitetsbiblioteks medeltida pappersbrev. Mit deutscher Einleitung*. Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1: Svenska skrifter 99. Uppsala: Svenska fornskriftsällskapet.
Åström, Patrik 2018: Svensk-latinsk tvåspråkighet i medeltida handskrifter. En inventering. Teoksessa Lönnroth, Harry – Haagensen, Bodil – Kvist, Maria – Sandvad West, Kim (toim.) *Studier i svensk språkhistoria 14*. Vaasan yliopiston tutkimuksia 305. Vaasa: Vaasan yliopisto. 301–320.

https://doi.org/10.21435/tl.277

Abstract

Saint Mechthild's Revelations

Mechthild of Hackeborn represents medieval mysticism. Her Revelations were written down in the 1290s in Helfta, Germany. The oldest surviving versions are in Latin, but in the Middle Ages, the Revelations were translated at least into Dutch, English, Swedish, and German. The text was translated into Swedish in 1469 by Jöns Budde, a Bridgettine brother from Naantali. Budde made few omissions but many additions in the text, mainly explanations to meet the needs of the Bridgettine sisters. Budde's translation is faithful to the original text, and he made few mistakes. My Finnish translation of the text follows Budde's version where possible. However, Budde translated an abridged version that omitted some chapters, and the only surviving copy of Budde's translation is incomplete. I have therefore translated the missing sections from Latin and incorporated them in the text. My translation also includes editorial comments on the language, the contents, and the historical and theological contexts of the Revelations.

Abstraktin kielentarkastus: Mari-Liisa Varila

https://doi.org/10.21435/tl.277

Henkilöhakemisto

Henkilöhakemistoon ei ole otettu modernina aikana vaikuttaneiden/ vaikuttavien tutkijoiden nimiä, jotka löytyvät lähdeluettelosta.

https://doi.org/10.21435/tl.277

https://doi.org/10.21435/tl.277

https://doi.org/10.21435/tl.277

https://doi.org/10.21435/tl.277

Paikannimihakemisto

https://doi.org/10.21435/tl.277

https://doi.org/10.21435/tl.277

TIETOLIPAS

Tiivistä tietoa vuodesta 1945.

125 Pertti Virtaranta ym. AMERIKANSUOMI
126 Jyri Vuorinen ESTETIIKAN KLASSIKOITA
127 Ulla Piela toim. AIKANAISIA
128 Olli Nuutinen HETKISEN PITUUS
129 Seppo Knuuttila TYHMÄN KANSAN TEORIA
130 Jari Kupiainen ym. toim. KULTTUURINTUTKIMUS
131 Juha Pentikäinen ym. JOHDATUS SAAMENTUTKIMUKSEEN
132 Katja Hyry toim. SAIRAUS JA IHMINEN
133 Kaisa Häkkinen KIELITIETEEN PERUSTEET
134 Arvi Hurskainen & Ari Siiriäinen AFRIKAN KULTTUURIEN JUURET
135 Yrjö Sepänmaa TUHATJÄRVINEN
136 J. P. Roos ym. toim. MIEHEN ELÄMÄÄ
137 Markku Ihonen & Yrjö Varpio toim. HELMI SIMPUKKA JOKI
138 Jyri Vuorinen ESTEETTINEN TAIDEMÄÄRITELMÄ
139 Pirjo Lyytikäinen toim. SUBJEKTI. MINÄ. ITSE.
140 Kimmo Katajala toim. MANAAJISTA MAALAISAATELIIN
141 Anja Tuomisto & Heli Uusikylä toim. KUVA, TEKSTI JA KULTTUURINEN NÄKEMINEN
142 Pam Morris FEMINISMI JA KIRJALLISUUS
143 Leena Suurpää ym. toim. NÄIN NUORET
144 Yrjö Sepänmaa KUUKÄVELYLLÄ
145 Pirjo Lyytikäinen ym. toim. KATSOMUKSEN IHANUUS
146 Eeva-Liisa Kinnunen ym. toim. VITSISTÄ VIDEOON
147 Kaisa Häkkinen SUOMALAISTEN ESIHISTORIA KIELITIETEEN VALOSSA
148 Tero Norkola ym. toim. SIVUPOLKUJA
149 Jyri Vuorinen TAIDETEOS MERKKINÄ
150 Lasse Koskela & Lea Rojola LUKIJAN ABC-KIRJA
151 Pertti Karkama ym. toim. ÄLYMYSTÖN JÄLJILLÄ
152 Katariina Eskola toim. ELÄMYSTEN JÄLJILLÄ
153 Pirjo Lyytikäinen toim. DEKADENSSI
154 Vesa Heikkinen ym. toim. TUPPISUINEN MIES
155 Bo Lönnqvist ym. toim. KULTTUURIN MUUTTUVAT KASVOT
156 Sari Näre toim. TUNTEIDEN SOSIOLOGIAA I
157 Sari Näre toim. TUNTEIDEN SOSIOLOGIAA II
158 Jyrki Pöysä & Anna-Leena Siikala toim. AMOR, GENUS & FAMILIA
159 Tuija Laine toim. VIERASKIELINEN KIRJALLISUUS SUOMESSA RUOTSIN VALLAN AIKANA
160 Lea Laitinen & Lea Rojola toim. SANAN VOIMA
161 Pertti Karkama KULTTUURI JA DEMOKRATIA
162 Teppo Korhonen TEKNIIKKAA, TAIDETTA JA TAIKAUSKOA
163 Päivikki Suojanen USKONTOTIETEEN PORTAILLA
164 Irja Seurujärvi-Kari toim. BEAIVVI MÁNÁT
165 Matti Kamppinen AJAT MUUTTUVAT

https://doi.org/10.21435/tl.277

166 Pertti Lassila RUNOILIJA JA RUMPALI
167 Timo Joutsivuo ym. toim. RENESSANSSIN TIEDE
168 Juhani Niemi KIRJALLINEN ELÄMÄ
169 Iiro Kajanto LATINA, KREIKKA JA KLASSINEN HUMANISMI SUOMESSA
170 Juha Pentikäinen toim. Lars Levi Laestadius LAPPALAISTEN MYTOLOGIAN KATKELMIA
171 Jyri Vuorinen AITOJA JA ALUEITA
172 Pekka Pesonen toim. VENÄLÄINEN FORMALISMI
173 Johanna Ruusuvuori ym. toim. INSTITUTIONAALINEN VUOROVAIKUTUS
174 Outi Alanko & Tiina Käkelä-Pumala toim. KIRJALLISUUDENTUTKIMUKSEN PERUSKÄSITTEITÄ
175 Kari Immonen & Maarit Leskelä-Kärki toim. KULTTUURIHISTORIA
176 Marjatta Rahikainen & Tarja Räisänen toim. ”TYÖLLÄ EI OO KUKKAAN RIKASTUNNA”
177 Jorma Kalela & Ilari Lindroos toim. JOKAPÄIVÄINEN HISTORIA
178 Sulevi Riukulehti ym. POLITIIKKAA LASTENKIRJOISSA
179 Ilmari Vesterinen & Bo Lönnqvist toim. PANDORAN LIPAS
180 Riho Grünthal toim. ENNEN MUINOIN
181 Erkki Pihkala SUOMI MAAILMANTALOUDESSA KESKIAJALTA EU-SUOMEEN
182 Vesa Heikkinen toim. VIRKAPUKUINEN KIELI
183 Matti Kamppinen TULEVAT AJAT JA TEKNOLOGIA
184 Oiva Kuisma toim. SUOMALAINEN ESTETIIKKA 1900-LUVULLA
185 Tuomas Heikkilä & Maiju Lehmijoki-Gardner KESKIAJAN KIRKKO
186 Helena Saarikoski toim. TANSSI TANSSI
187 Sanna Aaltonen & Päivi Honkatukia TULKINTOJA TYTÖISTÄ
188 Jukka Sarjala MITEN TUTKIA MUSIIKIN HISTORIAA?
189 Marja-Liisa Honkasalo ym. toim. SAIRAS, POTILAS, OMAINEN
190 Hannele Jönsson-Korhola & Anna-Riitta Lindgren MONENA SUOMI MAAILMALLA
191 Vesa Haapala toim. KUVIEN KEHÄSSÄ
192 Päivi Mehtonen POETRIA NOVA
193 Ilmari Vesterinen KELTAISENMEREN TAKANA
194 Kimmo Saaristo toim. HYVÄÄ PAHAA ROCK ’N’ ROLL
195 Urpo Kovala & Tuija Saresma toim. KULTTIKIRJA
196 Sanna Talja & Sari Tuuva toim. TIETOTEKNIIKKASUHTEET
197 Lasse Koskela & Pasi Lankinen OPAS KAUNOKIRJALLISUUDEN LUKEMISEEN
198 Marjo Mela & Pirjo Mikkonen toim. SUOMI KAKKONEN
199 Taina Kaivola & Hannele Rikkinen NUORET YMPÄRISTÖISSÄÄN
200 Tom Sjöblom DRUIDIT
201 Maija-Leena Hänninen & Maijastina Kahlos toim. ROOMALAISTA ARKEA JA JUHLAA
202 Maarit Knuuttila ym. toim. SUULLA JA KIELELLÄ
203 Sari Katajala-Peltomaa & Raisa Maria Toivo PAHOLAINEN, NOITUUS JA MAGIA
204 Riku Hämäläinen toim. POHJOIS-AMERIKAN INTIAANIUSKONNOT
205 Outi Fingerroos toim. USKONNON PAIKKA

https://doi.org/10.21435/tl.277

206 Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski toim. REFEROINTI JA MONIÄÄNISYYS
207 Pirjo Lyytikäinen ym. toim. LAJIT YLI RAJOJEN
208 Helena Saarikoski LEIKKIKENTILTÄ
209 Eija Timonen PERINTEESTÄ MEDIAVIRTAAN
210 Marja-Leena Sorjonen & Liisa Raevaara toim. ARJEN ASIOINTIA
211 Jaana Hallamaa ym. toim. ETIIKKAA IHMISTIETEILLE
212 Tuomas Martikainen toim. YLIRAJAINEN KULTUURI
213 Anne Mäntynen ym. toim. GENRE – TEKSTILAJI
214 Outi Fingerroos ym. toim. MUISTITIETOTUTKIMUS
215 Tapani Lehtinen KIELEN VUOSITUHANNET
216 Marjo Mela & Pirjo Mikkonen SUOMI KAKKONEN JA KIRJALLISUUDEN OPETUS
217 Satu Grünthal & Elina Harjunen toim. NÄKÖALOJA ÄIDINKIELEEN JA KIRJALLISUUTEEN
218 Heikki Pihlajamäki ym. KESKIAJAN OIKEUSHISTORIA
219 Hanna Lappalainen & Liisa Raevaara toim. KIELI KIOSKILLA
220 Sara Routarinne & Tuula Uusi-Hallila NUORET KIELIKUVASSA
221 Terhi Ainiala ym. NIMISTÖNTUTKIMUKSEN PERUSTEET
222 Toni Lahtinen & Markku Lehtimäki toim. ÄÄNEKÄS KEVÄT
223 Tuomas Martikainen ym. ISLAM SUOMESSA
224 Sirpa Leppänen ym. toim. KOLMAS KOTIMAINEN
225 Jari Niemelä TALONPOIKA TOIMESSAAN
226 Samuli Hägg ym. toim. NÄKÖKULMIA KERTOMUKSEN TUTKIMISEEN
227 Jyrki Kalliokoski & Lari Kotilainen KIELET KOHTAAVAT
228 Anna Idström & Sachico Sosa toim. KIELISSÄ KULTTUURIEN ÄÄNI
229 Vesa Heikkinen toim. KIELEN PIIRTEET JA TEKSTILAJIT
230 Maarit Grahn & Maunu Häyrinen toim. KULTTUURITUOTANTO
231 Lars Levi Laestadius LAPPALAISTEN MYTOLOGIAN KATKELMIA
232 Veikko Anttonen USKONTOTIETEEN MAASTOT JA KARTAT
233 Tuomas Martikainen & Lotta Haikkola toim. MAAHANMUUTTO JA SUKUPOLVET
234 Irja Seurujärvi-Kari ym. toim. SAAMENTUTKIMUS TÄNÄÄN
235 Maria Laakso ym. toim. TAPION TARHOISTA TURKISTARHOILLE
236 Siru Kainulainen ym. toim. TYÖMAANA RUNOUS
237 Antti Salminen ym. toim. KIRJALLISUUS JA FILOSOFIA
238 Aino Mäkikalli & Liisa Steinby JOHDATUS KIRJALLISUUSANALYYSIIN
239 Kaisa Ahvenjärvi & Leena Kirstinä KIRJALLISUUDEN OPETUKSEN KÄSIKIRJA
240 Anna Rastas toim. KAIKILLE LAPSILLE
241 Anneli Kauppinen toim. OPPIMISTILANTEITA JA VUOROVAIKUTUSTA
242 Aino Koivisto & Elise Nykänen toim. DIALOGI KAUNOKIRJALLISUUDESSA
243 Outi Tuomi-Nikula ym. toim. MITÄ ON KULTTUURIPERINTÖ?
244 Pirjo Kristiina Virtanen ym. toim. ALKUPERÄISKANSAT TÄMÄN PÄIVÄN MAAILMASSA
245 Marleena Mustola toim. LASTENKIRJA. NYT
246 Johanna Isosävi & Hanna Lappalainen toim. SAAKO SINUTELLA VAI TÄYTYYKÖ TEITITELLÄ?

https://doi.org/10.21435/tl.277

247 Johanna Ahonen & Elina Vuola toim. USKONNON JA SUKUPUOLEN RISTEYKSIÄ
248 Simo Häyrynen KULTTUURIPOLITIIKAN LIIKKUVAT RAJAT
249 Elina Vuola toim. USKONTO JA KEHITYS
250 Jukka Kortti MEDIAHISTORIA
251 Harri Kalha toim. KUMMAT KUVAT
252 M. A. Castrén LUENTOJA SUOMALAISESTA MYTOLOGIASTA. Toim. ja suom. Joonas Ahola
253 Jari Kupiainen & Liisa Häkkinen toim. KUVATUT KULTTUURIT
254 Mikko Kauko & Marko Lamberg toim. NAANTALIN LUOSTARIN KIRJA
255 Outi Fingerroos ym. toim. YHTEISKUNTAETNOLOGIA
256 Anneli Sarhimaa VAIETUT JA VAIENNETUT
257 Terhi Utriainen ENKELEITÄ TYÖPÖYDÄLLÄ
258 Maunu Häyrynen & Antti Wallin toim. KULTTUURISUUNNITTELU
259 Pilvi Hämeenaho ym. toim. SOVELTAVA KULTTUURINTUTKIMUS
260 Toini Rahtu ym. toim. KIRJOITETTU VUOROVAIKUTUS
261 Harri Mantila ym. toim. OULU KIELIYHTEISÖNÄ
262 Lari Kotilainen ym. toim. KIELENOPPIMINEN LUOKAN ULKOPUOLELLA
263 Arja Nurmi ym. toim. KIELTEN JA KIRJALLISUUKSIEN MOSAIIKKI
264 Aila Viholainen ym. toim. KUVITTELU JA USKONTO
265 Elina Vuola toim. ELETTY USKONTO
266 Sulevi Riukulehto & Ari Haasio VIRTUAALINEN KOTISEUTU
267 Irmeli Hautamäki toim. AVANTGARDE SUOMESSA
268 Ulla-Maija Peltonen & Outi Hupaniittu toim. ARKISTOT JA KULTTUURIPERINTÖ
269 Laura Assmuth ym. toim. ARJEN TURVALLISUUS JA MUUTTOLIIKKEET
270 Titus Hjelm toim. USKONTO, KIELI JA YHTEISKUNTA
271 Maija Saviniemi toim. KALLE PÄÄTALO TUTKIJOIDEN SILMIN
272 Sari Kivistö & Sami Pihlström TOISTA AJATELLEN
273 Tapio Nykänen LAPIN IHMINEN
274 Outi Fingerroos ym. toim. KULTTUURIEN TUTKIMUKSEN MENETELMÄT
275 Tiina Mahlamäki & Minna Opas toim. UUSHENKISYYS
276 Asta Kihlman toim. TEKSTIN NAUTINNOSTA
277 Mikko Kauko suomentanut ja selittänyt PYHÄN MECHTILDIN ILMESTYKSET

https://doi.org/10.21435/tl.277